Godigo dwagi yai po buku

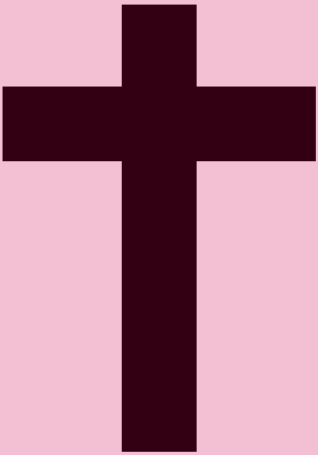

The Holy Bible in the Dadibi Language of Papua New Guinea

Godigo dwagi yai po buku

The Holy Bible in the Dadibi Language of Papua New Guinea

Buk Baibel long tok ples Dadibi long Niugini

copyright © 1987, 2001 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Dadibi

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

- You include the above copyright and source information.
- You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-08-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023
f3fb5335-7c77-5120-883d-cc05478d7362

Contents

Dwagi Yai Gesi Po Matyugo Asęani 1
Dwagi Yai Gesi Po Makgo Asęani 91
Dwagi Yai Gesi Po Lukgo Asęani 146
Dwagi Yai Gesi Po Jongo Asęani 233
Tpi 298
Polgo Po Pas Rom Dabeba Asęani 385
1 Korin 431
2 Korin 473
Polgo Galesia Dabeba Pas Asęani 501
Polgo Efesus Dabeba Pas Asęani 519
Polgo Filipai Dabeba Pas Asęani 536
Polgo Kolosi Dabeba Pas Asęani 547
1 Tesalonaika 558
2 Tesalonaika 567
1 Timoti 573
Polgo Si Wali Pas Timotiba Asęani 586
Polgo Pas Taitusbolo Asęani 595
Polgo Pas Filemonba Asęani 601
Hibru Dabeba Tolali Pas 604
Jemsgo Asęani Pas 639
Pitago Hasia Pas Deli Asęani 651
Pitago Si Sogo Asęani Pas 663
Jongo Hasia Deli Sogo Asęani Pas 670
Jongo Si Sogo Pas Asęani 680
Jongo Sela Sogo Wabo Asęani Pas 682
Jutgo Asęani Pas 684
Ped 689
Tib 736

Dwagi Yai Gesi Po Matyugo Asęani Hasia nedebo tau sabo po

Te bidi Matyu aga te Juda hani bidi bidai, tama agai homugo te Juda we bidi augwaligo agai asęani po nedama tama augwaligo hania koneaibao, Jisas da te Godigo te we bidi tau somainu sa muani bidi Krais dao, te Juda dabego Mesaia bidi mu dao. Tama Matyugo homugo me te Juda dabego e me konea somainu yali, Jisas da te moni genuai Tuni Bidi dao. Te Juda bage mebago Jisasde dwagi yai homu eyu aga sali goli, te augwali hauwa umabo bidi augwaligo aga me sabeo. Matyugo dabolo hania ola mobao, te Jisas agai te Godigo te we bidi tonalubo kolesaga tede po hauwa ola mani.

Matyugo asęani gesi dwagi yai po te buk dabe me si me si elalubo te buku me deli wali e buku da te buku dabego te Jisas e tǫde bidibadi pedelali sę dabede po pusalio. E bukude te wegi Mariago Jisas ame nani sogo yali sę po pusali, te po pususu pali, te Jisas augwaligo elama, tama te gụ pagede ma hodaluali sogoba te po usu nigi palio, tama aga hani dabe tagalama, tama aga dagaluba holai dao.

Te genuai sę me deli te Matyugo ola maiabo homu yali, te e tiwai sę, Jisasde yali sęgo te Godigo polobadu po dąụ weyu, te po asęani buku dabe nogi Olpela Testamen ma Polobadu Kontrak dabede wali po dabeba mu usu nani. Godigo bomo yai po dąụ weyu, te bidi me deli tagala palama, te Israel dabe ma saibao po wali, tama e bukude te ola mayu, te Jisas te bidi tama dao po walio. Te buk Matyu hauwa pedai tomode te pogo ola mayu, te Jisasgo yali sę e tiwai da po ola mani, te po dabe augwaligo te Godigo po pusali bidi profet dabego polobadu pusali po dabeba mu usu nai dao. *

Te gasa genuai sę mede te buku Matyugo te po wai, te dagalu tomode elalubo genuai bomo ma te Godigo genuai bomo elalubo te tama po wali. Te Jisasgo yali sęde naga God te tigidali we bidi dabego king mu pedelabo homu elalubao, tama agai homugo tigidali we bidigo agai homu kolesaga naga wali mu pomainogo homu ebo dao. Te buku Matyu pedai a nagade te Jisasgo pusali bobage po dabe a naga elalubao. Hasia pusali po te Dąị 5-7 tede elalubao, tama Jisas te bulu du me deli daide bidu pusali po dabe te elalubao. Tede wali pogo te God aga we bidi hani dabe mu bidibo we bidi dabego yabo kolesaga po ola mawai. Te si wali bobage po te Dąị 10de elalubao. Te wali po te Jisas aga wali bilali sę bidi dabeba mani po da, te augwali pelama, te gasa we bidi hani dabeba te Jisasgo po pusigi pabo side yabo sę dabede po olama wali po dao.

Te sela wali bobage pogo te po wali, te Dąị 13de te tiwai po wali, Jisasgo te God agai genuai bomo tomode elalubo kolesagade po begelama, te we bidi dabe augwaliba ola mabo po pusai. Te me si me si wabo bobage po, te Dąị 18de te po elalubao. Jisasgo te aga wali mu pelama bidibo we bidi dabego ebo kolesagade po pusali. Te a naga wabo bobage po, te Dąị 24-25 tede elalubao. Jisasgo te tama wali, te

---

* :: Te Dąị 1:22-23; 2:4-6; 2:14-15; 2:23; 4:13-16; 8:16-17; 12:15-21; 13:34-35; 21:2-5; 21:16; 26:24; 26:31; 26:54; 27:6-10, te tama dąị dabede te tiwai po elalubo suao.

e tǫ me dagalu te silabo side yabo sę dabe po wali. Te e bukude digi weyu te mena bidi mugo te e buku asęani po wali te me elalubao. Tiali goli e bukugo nogi te tiwai sali, Matyugo asęani gesi dwagi yai po dao. Augwaligo homugo e Matyu homude koneani, aga te takis mone sabo sę ebo bidi bidali, te Dąį 9:9-13 tede te po elalubo suao.

Jisas Kraisgo nǫų wąį hani dabe augwaligo nogi
(Luk 3:23-28)

1 E te Jisas Kraisgo nǫų wąį hanigo nogi nedada pabo po e dao. Jisas
aga te Devitgo hani, tama Devit aga te Abrahamgo bidi hani dao.
2 Te Abraham aga ogwa Aisak. Tama Aisak aga ogwa Jekop. Tama
Jekop aga ogwa Juda te aga ama dede dali dao.
3 Juda aga ogwa Peres me Sera te si da. Te augwa si ida Tamar dao.
Tama Peres aga ogwa Hesron. Tama Hesron aga ogwa Ram.
4 Tama Ramgo ogwa Aminadap. Tama Aminadapgo ogwa Nason.
Tama Nasongo ogwa Salmon.
5 Tama Salmongo ogwa Boas, tama Boas aga ida te aga Rahap. Tama
Boasgo ogwa Obet, tama Obet aga ida te Rut.
6 Tama Obetgo ogwa Jesi. Tama Jesi aga ogwa te tuni bidi Devit dao.
Tama Devitgo ogwa Solomon, te Solomon aga ida te polobadu te bidi
Uriago we dao.
7 Tama Solomon aga ogwa Rehoboam. Tama Rehoboam aga ogwa
Abiya. Tama Abiya aga ogwa Asa.
8 Tama Asa aga ogwa Jehosafat. Tama Jehosafat aga ogwa Joram.
Tama Joram aga ogwa Usia.
9 Tama Usia aga ogwa Jotam. Tama Jotam aga ogwa Ahas. Tama
Ahas aga ogwa Hesekia.
10 Tama Hesekia aga ogwa Manase. Tama Manase aga ogwa Amos.
Tama Amos aga ogwa Josaia.
11 Tama Josaia aga ogwa Jekonia te aga ama dede dali dao. Te sogo,
te augwali bidibadi, te boi bidi dabe augwaligo te Israel dabe aiyaba
elaluama, tama augwali te Babilon buluba kalabus sę emainogo sela
pali. *
12 Te augwali Babilon buluba kalabus egi pai, tialima Jekonia aga
ogwa Sealtiel. Tama Sealtiel aga ogwa Serubabel.
13 Tama Serubabel aga ogwa Abiut. Tama Abiut aga ogwa Eliakim.
Tama Eliakim aga ogwa Asor.
14 Tama Asor aga ogwa Sadok. Tama Sadok aga ogwa Akim. Tama
Akim aga ogwa Eliut.
15 Tama Eliut aga ogwa Elesar. Tama Elesar aga ogwa Matan. Tama
Matan aga ogwa Jekop.
16 Tama Jekop aga ogwa Josep. Tama Josep te we Maria aga bidi dao.
Tama Mariago Jisas ame nai, augwaligo aga nogi te Krais da wabo dao.
Te aga sa muyu asaiba wali bidi dao.
17 Tama te tiwai nedada pelama, tama Abrahamgo hani tigidalide
gagalasa aselama Devitgo haniba sabolali, te nogo si olama sągą badu
me si me si hani dao. Tama tigidali Devitgo hanide gagalama asali
augwali te Babilon buluba kalabus egi pali sogo, te me te nogo si olama
sągągo me si me si hani dao. Tama augwali Babilonba kalabus egi pali

* **1:11:** 2 Kin 24:14-15; 2 Sto 36:10; Jer 27:20

sogo, te Godigo sa muani bidi Krais pedalabo sogo me, te hani tigidali me te nogo si olama sągągo me si me si hani bidi dao.

Mariago Jisas Krais ame nani
(Luk 2:1-7)

18 Te Jisas Krais aga ame nani po, e tiwai dao. Aga ida Maria augwaligo Josepbolo noma po wai. Tiali goli augwali si taluama bidisiąbadi digi, tama Mariago suali aga te Godigo Tedali Mobo Bidigo sę yalima haliga yai elaluai.
19 Maria aga bidi Josep, aga te doloba pai bidi da, tama agai Maria haliga elalubo po odobaso, tama agai Mariabolo hale mabo hagela homu yai. Tama agai dua digi naga tama aga tagalai homu yai.
20 Tama Josepgo te homu idubadi, tama nade Genuai Bidigo ensel mobo bidi me deli agaba pedelai. Ensel bidigo te po wali, "Josep, Devitgo ogwa, nago naga we Maria sabo wi egio. Odao. Te wai aga haligade sali, te Godigo Tedali Mobo Bidigo aga mawai dao.
21 Te agai te wai ogwa ame naibao, tama nago aga nogi Jisas poao. Magi baso meni, agai te we bidi augwaligo sęgę elalubo sela sąnama tama augwali ma saibao," te po wali.
22 Te tigidali pedelali sę te tiwai te po me deli te Genuai Bidigo te agai po pusubo profet bidigo pedauwalidu wali po usu nanio. Te po pusubo profet bidigo te polobadu mu pusai po e tiwai wai,
23 "Odao, wegi me deli te bidi dali me pisąwai, te
wegi aga haliga elama, te wai ogwa ame naibao.
Tama augwaligo te wai nogi Emanuel nogi yaibao,"
te po wai.
Tama te nogi page e tiwai dao, God aga da dali bidibao. *
24 Te Josep godege pilama hodaluama, tama agai te Genuai Bidigo ensel mobo bidigo aga dali wali po gilama te tiwai sę yai. Agai aga we sai.
25 Tiali goli te wai ame nisiąbadi agai aga te we dali me pibe, tama aga te wego wai ogwa ame nabo te sogo pedelai. Tama agai te wai aga nogi Jisas poai.

2

Po page koneai bidi dabe augwali aselama, Jisas suagasai

1 Te Mariago Jisas te Betlehem bulude ame nani, te Judia tǫde. Tama te sogo te moni gavman tuni bidi nogi Herot aga bidali. Tama Mariago te wai Jisas ame nai digi, tama nosali te sia ge pedalobo badu bidali po page koneai bidi dabe augwali meba te Jerusalem moni hanuba sabolali. Tama augwali te dagalu hǫde haniani po page mu koneai dao. Tama augwali Jerusalem hanuba sabolama, tama augwaligo te po wai,
2 "Wai me deli aga te Juda dabego tuni bidi pedalainogo ame nani, aga menade bidibowe? Da te sia ge pedalobo badude bidibadi dago aga hǫ pedalobo sulama, tama agade kidu sugunama dago agade lotu po wainogo digibulu asai dao," te po wai.
3 Tama te gavman tuni bidi Herotgo te po wabo odama, tama aga noma siyu moni homu mu yali. Tama tigidali Jerusalem we bidi augwali me noma siyu moni homu yai.

---

* **1:23:** Ais 7:14

4 Tama Herot agai te pris tuni bidi dabe me, te Israel dabego bomai
po page koneai bidi dabe dali deliba sisinama, tama agai augwalibolo
hanalu wali, “Te Godigo sa muani nosali asaibao wali bidi Krais aga
mena bulude ame naibawe?”
5 Herotgo te po wai. Augwaligo agabolo te po wali, “Te Betlehem
bulude, te Judia tǫde dao. Te Godigo po pusubo profet bidigo po
polobadu asęyu te po wai,

6 ‘Te Betlehem hanu, te Juda tǫ tomode, te Juda
bagego tuni bidi dabego gedude nago nogi te
dwasianunu elalugobeo. Te mu menio. Te nagede
genuai tuni bidi me deli pedelaibao, tama agai eno
hani Israel tonaluabo bidi dao,’ te po asęani,”

augwaligo te po Herotbolo wai. *
7 Tama te po odolama, tama Herotgo geme te sia ge pedalobo badu
asali te po page koneani bidi dabe augwali i wai. Tama augwali aga
pageba aselama, tama dua dua eyu agai augwalibolo “Te dagego suali
hǫ te mena sogo pedalaliwe?” te po hanalu wali. Tama augwaligo
agabolo te hǫ pedalali sogo pusali.
8 Tama tilama, agai augwali te Betlehem buluba tagala paliyu, tama
te po wali, “Dage pelama, tama bomo elama te wai gegao. Tama dagego
gegelama subaso da, teda dagego po enaba ma sela asao. Tama ena
me pelama, agade kidu sugunama, eno agade lotu po wagi paibao,”
Herotgo te po wai.
9 Te augwaligo te tuni bidigo po odama, tama augwali pai. Tama
pobadi, te hǫ polobadu augwali te sia ge pedalubo badude bidibadi
suali hǫ, te hǫ augwali asobodu polasa pelama, tama te wai bidibo be
pedu ugwadu dolo dolaluai.
10 Tama augwaligo te hǫ sulama, tama augwali wiegi yai homu
genuai pemene mu yai.
11 Tama augwali te be tomoba pelama, tama augwaligo te wai aga
ida Maria dali suai. Tama augwali tobolu basi gulama, tama kidu
sugunama, te waiba lotu po wai. Tama augwaligo augwa wa dabe
dalama, tama augwaligo te waibolo wiegi yai nai meba olo mawai, te
kapa nogi gol me, te wiegi yai denami ebo pauda nai me, te tigide wiegi
yai denami ilibo nai, te tama nai te wai olo mawai.
12 Tama tilama, tama Godigo nade augwalibolo te po pusali, tama
augwa te moni gavman tuni bidi Herot bidibo digi ma pigio te po wai.
Tama augwali gasa tǫdu peyu, augwa buluba ma pai.

Josep aga we dali wai bǫǫ augwali Isip buluba pai

13 Te Jisas suagasali po page koneai bidi dabe pela silai digi, tama
Genuai Bidigo ensel mobo bidi Josepba nade pedalai. Ensel mobo
bidigo te po wai, “Nage hodaluama te wai bǫǫ aga ida dali selama,
tama Isip tǫba wi pao. Te genuai gavman tuni bidi Herot agai te wai
bǫǫ te ela muabo homu eyu, aga gegebo tamadi gagalaibao. Tama
tibaso, megi wi pao. Tama nage Isip tǫde bidibadi te eno ma asao
obaso nage asao,” te po wai.
14 Tama Josep hulide digi hodaluama te wai aga ida dali selama, tama
aga Isip buluba pabo gagalali.

* **2:6:** Mai 5:2

15 Tama Josep te Isip tǫde bidibadi tama te moni gavman tuni bidi
Herot isabo sogo tonaluyu bidali.
Te pedalali sę te tiwai te po me deli te Genuai Bidigo te agai po
pusubo profet bidigo pedauwalidu wali po usu numainogo yai. Agai te
po wali, “Eno ogwa aga Isipde bidibadi, tama eno aga tedu asomainogo
i wai dao.” *

Herotgo pode augwaligo wai bǫụ dabe hauwa ela muai

16 Tialima te genuai gavman tuni bidi Herotgo koneama, te giliga
pedalobo badu asali po page koneai bidi augwaligo agai wali po tudiba
munama, tama gasa tụdu geme pai homu yali, tialima aga sębę mu
yai. Tama agai enesigi bidi dabe tagala paliyu, augwalibolo te po wai,
“Dagego te Betlehem bulude me te pąde elalubo bulude me tede bidibo
ogwa wai dabe te kibu be si yabo tomode augwali tigidali ela muao,”
te po wali. Agai te po page koneai bidi augwalibolo te hǫ hasia pedelali
sogode hanalu badi, tama augwaligo aga dali te wali po homugo ma
koneama, agai kibu be si weyu tama tiwai dao.
17 Tama te sę ebogo te Godigo po polobadu pusali profet bidi
Jeremaiago wali po me deli usu nanio. Agai te po wai,

18 “Augwaligo po me deli te Rama hanude odali.
Augwaligo te genuai gela wabo me te hobede yabo
i wabo me odali. Te we Resel aga wai dabe hagede
gela obao, tama te we bidi augwaligo aga homu
wiegi yai me ilibo usu ebe. Magi baso meni. Aga wai
dabe augwali tigidali isalio.” *

Josep aga me aga we me te ogwa dali augwali ma asai

19 Te nosali te moni gavman tuni bidi Herot isai. Tialima Isip buluba
te Genuai Bidigo ensel mobo bidi Josep bidibo digi nade pedelai.
20 Tama agai te po wai, “Nage hogodolama, te wai aga ida dali selama,
tama nage te Israel tǫba ma pao. Te wai elainogo yali bidi dabe,
augwali isai dao,” te po wai.
21 Tama tibaso Josep hogodolama, tama te ogwa wai aga ida dali oda
selama, tama augwali te Israel tǫba pai.
22 Tiali goli agai odali, te bidi Arkelausgo te aga aya gavman genuai
bidi Herotgo yali sę selama, tama te Judia genuai tǫde gavman tuni
bidi sę eyu bidibo po wai. Tama aga te po odobaso, aga te Judia genuai
tǫba bidigi pabo wi yali. Tama nade gasa po me Godigo agabolo olama,
tama aga te Galili genuai tǫba pai.
23 Tama te tǫba sabolama, tama aga te hanu me nogi Nasaret te
hanuba bidigi pai. Tama te sę yaligo da te Godigo po pusali profet
dabego wali po usu nubao, “Tama augwaligo aga te Nasaret hanu te
bulu bidi dao, te po waibao,” te po wali. *

3

Jon te we bidi baptais mabo bidi agai po pusai
(Mak 1:2-8; Luk 3:1-18; Jon 1:19-28)

---

* **2:15:** Hos 11:1 * **2:18:** Jer 31:15 * **2:23:** Ais 11:1; Mak 1:24; Luk 2:39; Jon 1:45

1 Te nosali augwali te Nasaret hanude bididubadi te Jon, te baptais
mabo bidi aga pedelai. Aga te Judia tǫ tomode te bidi meni yai bulude
bidali, tama agai te po augwalibolo pusali,
2 “Dage dwai kolesaga yalide ge neyu, homu geasa peyu bidiąo. Magi
baso meni. Te dagalude bidibo bidi God agai we bidi tonalubo sę yabo
bomo te pąba asai dao, dage te bomo dologoba asiąo,” te po wali.
3 Jon da, te agade Godigo te aga po pusali bidi Aisaia te profetgo
pedauwalide wali po usu nani bidi dao. Aisaiago polobadu e po weyu
asęani,

“Te bidi meni yai bulude bidi me deligo i weyu,
bomonama te po obao, ‘Genuai Bidigo asabo tụ
sisi ilao. Aga tụ dabe dodolao,’ ” te po asęani.*

4 Jongo te moni kibu kamel nisigo te augwaligo nigai bobage ugwa
munama, tama agai tigide te kugulu gudai. Tama agai te mano tiwai
nai me te mege ąị te nai si tuyu bidai.
5 Tama te sogo te Jerusalem moni hanude bidai we bidi dabe me, te
Judia genuai tǫ we bidi me, te Jordan pabo ąị pąde bidali we bidi me,
te augwali tigidali Jon bidibo digi asai.
6 Tama augwaligo augwa yali sęgę dabe pusuyu, tama Jongo augwali
te Jordan ąịde baptais mani.
7 Tiali goli Jongo suali, te lotu po wabo bidi hani si te Farisi bage me
te Sadyusi bage me te augwali me baptais somainogo asali, tama agai
augwalibolo te sesanobo po weyu te po wali, “Dage te dwai hasamani
dabego wai dabe, te Godigo te dwai sę yali we bidibolo dene ilabo sogo
mu asaibao. Tama tialima mena bidigo dage dali po obaso, tama megi
dage wi painogo ebawe?
8 Tama dagego homu kolesaga begelebaso da, teda dagego dwagi yai
kolesaga naga yao. Tama tiyu da, dagego duga homu kolesaga mu
begelali te dago hania koneaibao.
9 Dagego eno pode geda siyu, dagego homude te homu me egimio:
‘Te Abraham da, te dago aya da, tama tibaso da bugagia bidibao, te
dago dena homu magi baso begelaibawe,’ te wagio. Eno dagebolo te
po obao, God agai da e masigi dabego te Abrahamgo wai pedala wali
da te pedalobo usu yaibao.
10 Tama megi te sigi hwą ni pagede muai elalubao, te ni gelemainogo.
Tama te nigo wiegi yai nai du walisiąbaso da, te tobage ni tigidali
augwaligo gelama siaba sąwaibao.”
11 “Te eno dage olo ąigo baptais mabo te dage homu begelai elalubo te
dąị tiwai dao. Tiali goli ena tudi badu nosali asobo bidi, te agai bomogo
eno bomo aiyaba elaluaibao. Ena da, te wiegi yai bidi meni, tama tiyu
eno agai sągą nadoba tolabo te usu egobeo. Agai dage te Godigo Tedali
Mobo Bidi me te sia dali si dagebolo mawaibao, te baptais mabo sę
tiwai.
12 Te nai dagalobo bidi tiwai agai aga savol te aga nogode tolalubao,
tama agai te tubo nai wit ge dagalobo sę emainogo ebao. Tama agai
te wit hogomu te tigidali sela sąwaibao. Tama agai te wiegi yai wit
ge naga aga wit ge muabo beba sisinaibao. Tiali goli agai te dwai wit
hogomu te isisąbo siaba ulaibao,” Jongo te po wai.

---

* **3:3:** Ais 40:3

Jongo Jisas baptais mawai
(Mak 1:9-11; Luk 3:21-22)

13 Te Jon agai te we bidi baptais mabo sogo Jisas aga te Galili genuai
tǫ tagalama te Jordan węba pai. Aga Jonba pali, tama aga te Jon nogode
baptais sainogo tiwai.
14 Tiali goli Jongo aga te paliainogo yali, tama te po wali, “Te ena
nago baptais mabo te usu egi dao. Tiali goli nage enaba asalio,” te po
wai.
15 Tiali goli Jisasgo agabolo po wei ponoyu te po wali, “Woo, te nago
eno wabo po wali peyu, te sę yao. Tama tiyu, te dago doloba pai
kolesaga naga usu nama inao,” te po wai. Tama tialima Jongo agai
po wali pai.
16 Tama Jisas baptais selama, tama polo aga te wę tagalama te wę
sesegeba holai. Tama dagalu tomode buga palima, te Godigo Mobo
Bidi te aiyaba dulubo te agai suali, te ba hi tiwai tama aselama, te
Jisasgo tigiba bidagasali.
17 Tama pedauwali me delide te dagaludu i weyu, te tiwai po wai,
“Te aga eno Ogwa dao. Eno aga godolo mu ebao. Tama eno homu
agade te pemene wiegi yai ebo dao,” te po wai.

4

Satango Jisas usu sai
(Mak 1:12-13; Luk 4:1-13)

1 Te sogo Jisas baptais selama, tama Godigo Mobo Bidigo Jisas te
bidi meni yai buluba odasa pali, te Satango aga dwai sę yanama
sinawainogo yai. *
2 Tama Jisas nai tusiąbadi aga te bidi sese si siade me hulide me
bidai. Tama nosali aga nasi yai.
3 Tama te usu sabo bidi agaba pedelama, tama aga dwai sę tomoba
kegainu agai te po wali, “Nage te Godigo Ogwa da wida, teda nago
po obadi e elalubo masigi dabego te begelama, te tubo nai bret
pedalomainao, nago tumainogo yao,” te po wai.
4 Tiali goli Jisasgo e tiwai wali, “Godigo po bukude te po asęani, ‘Te
tubo nai bretgo naga te bidi bidabo ula magobeo. Te bidigo bidibo ula
te Godigo pedauwalide pedalobo tigidali pode sabo dao.’ ” *
5 Agai te po obaso, tama Satango aga selasa te moni wiegi yai tedali
hanuba pali, tama aga te Moni Lotu Be tempel pedu te ugwaba mu
dodolali.
6 Tama agai agabolo po weyu te po wali, “Nage Godigo Ogwa da wida,
teda nage te Moni Lotu Be pedu tedu aiyaba a tǫba samonao. Godigo
po bukude te po wai, ‘Agai aga ensel mobo bidi dabebolo nagede po
olama, tama nage augwaligo nogo daide ugwaba saibao. Tiyu te nago
sągą te masigigo me selidali weyu tama tiaibao,’ te po asęani,” Satango
te po wai. *
7 Jisasgo agabolo te po wali, “Tiali goli te bukude te po ma wai, ‘Nago
Genuai Bidi God olo subigila usu sigio, sinagio. Aga te nago God dao.’
Te po elalubao,” wali. *

---

* **4:1:** Hib 2:18; 4:15 * **4:4:** Bom 8:3 * **4:6:** Tib 91:11, 12 * **4:7:** Bom 6:16

8 Te Satango Jisas ma selama, tama te bulu du me ugwanu yai me
deli teba sela holai. Tama Satango agabolo te tǫde genuai ula yai bomo
me, te tǫde tigidali elalubo wiegi yai nai dabe dali tigidali agabolo ola
mani.
9 Tama agai Jisasbolo te po wali, “Tama nago kidu sugunama tama
basi gulama, ena dologoba peyu enabolo lotu po obaso da, teda eno te
tigidali nai nagebolo mawaibao,” wali.
10 Tama Jisasgo aga dali te po wali, “Satan, nage gedao. Godigo po
bukude te po wai, ‘Nago naga Genuai Bidi God dali naga lotu po weyu,
aga dologode bidao. Tama nago agai sę deli naga dąų olama yao.’ Te
po elalubao,” Jisasgo te po wali. *
11 Tama te Satango Jisas aga taga pali. Tama ensel mobo bidi dabe
meba aselama Jisas tau sai.

Jisasgo sę ebo te Galili moni tǫde gagalai
(Mak 1:14-15; Luk 4:14-15)

12 Te Jisasgo te po odali, augwaligo Jon te we bidi baptais mani bidi
kalabuside muani po wali, tialima aga Galili moni tǫ teba pai.
13 Tama aga te Nasaret hanude osogo bidama, tama tedu pelama, te
Kaperneam buluba pelama bidigi pai. Te Kaperneam hanu te sigi wę
sesegede elaluali, te Sebulun bidi hanigo tǫ me te Naptali bidi hanigo
tǫ me te tǫ si te badu elalubo dao.
14 Tama tiyu, te po me deli te Godigo po polobadu pusali profet bidi
Aisaiago pedauwalide wali po usu nani, tama Aisaiago te po wali,
15 “Tama te Sebulun hanigo moni tǫ badu, me
te Naptali hanigo moni tǫ te badu me, te sigi węba
pabo tų badu, te Jordan pabo ąį badu, te Juda hani
isiąwai bidi dabe hauwa bidibo tǫ nogi Galili,
16 te
tǫ tigidalide bidibo we bidi augwali hulide bidaluali,
tama augwaligo te genuai ula nanobo suai dao. Te
we bidi augwali te isabo be hulia sai digi bidaluali
tama te wiegi yai ula augwaliba pedelai dao.”*
17 Tama te sogo Jisasgo agai po pusubo sę ebo gagalai. Agai te po
oduali, “Dage dwai kolesaga yalide ge neyu, homu geasa piąo. Te
Godigo te we bidi tonalubo sę yabo sogo pąde dao.”

Jisasgo bidi me si me si i olama augwali aga wali asa wai
(Mak 1:16-20; Luk 5:1-11)

18 Te me sogo Jisas te Galili sigi wę sesegedu pobadi, tama agai te
augwali ama name si suali, te bidi me nogi Pita, me aga ama, Andru,
augwali sigo te sųgų sabo wa te sigi węba sąbo sę yai. Te augwali sigo
te sųgų selama mone sabo bisnis sę yai dao.
19 Jisas agai augwali sibolo te po wai, “Dage si ena wali asao, tama
eno dage si te bidi sabo sę ola mawaibao.”
20 Tama polo augwali sigo te sųgų sabo wa tagalama, tama Jisas aga
wali pai.
21 Tama Jisas aga ma pobadi, tama agai gasa ama name si me suali,
te Jems, te Sebedigo ogwa, te aga ama Jon dali. Te augwali si augwa si

* **4:10:** Bom 6:13 * **4:16:** Ais 9:1-2

aya Sebedi dali te moni gebade bidibadi, tama augwa te sụgụ sabo wa
dodolobo sę iduai. Tama agai augwali si i wai.
22 Tialima tama polo augwali sigo te augwa si aya me te geba me
tagalama, tama Jisas wali pai.

Jisasgo po pusulama we bidi hauwa usu ilai
(Luk 6:17-19)

23 Te Jisas aga te moni tọ Galili te tigidali sesege badu aga biligi pai.
Agai aga ola mabo po te Juda dabego bomo yai po ola mabo be tomode
te we bidibolo ola mawai. Tama ola mayu, agai augwalibolo te Godigo
we bidi tonalubo sęde te gesi dwagi yai po pusali, tama te tigidali
haniani gasi dabe me te tigidali dwai naigo te tigi dolai we bidi augwali
tigi usu ma ilai dao.
24 Tama augwaligo agai te sę yali po tigidali te Siria genuai tọde
bidibo we bidibolo me te po pusai. Tama te po augwaligo odama, tama
augwaligo te tigidali dwai gasi haniani eyu, te dwai dene sali bidi dabe
me selasa asali, tama te dwai noma bidi elalubo bidi me, te esela pabo
bidi dabe me, tama te sągą dili bomo isai bidi dabe me, te sela asai.
Tama agai augwali wiegi yai ma ilai dao.
25 Tama te genuai we bidi hani hauwa, te genuai tọ Galilide bidibo
we bidigo me, te Dekapolis tọde bidibo we bidigo me, te moni hanu
Jerusalem we bidigo me, te Judia genuai tọde bidibo we bidigo me, te
Jordan pabo ąị te tọ u badu bidibo we bidigo me, te tọ tigidalide bidibo
we bidi mebago naga te aga wali pai.

5

Jisasgo po te bulu du bageba holama ola mani

1 Te Jisasgo te genuai we bidi hani aga wali asobo suali, tama aga
te bulu du me deli bageba holai. Tama aga te bulu dude dulalubadi,
tama aga wali bilali bidi dabe augwali aga pageba asali.
2 Tama agai po augwalibolo weyu te po ola mani,
3 “Te kolesaga koneani we bidi augwali te Godigo
gedude augwa digi usu elama aiyaba elaluama
bidibo we bidi dabe, te augwali homu wiegi yai
pemene ebao. Te Godigo obo tomode augwaligo
bidabo madi elalubao.
4 Tama te gela udubo we
bidi dabe, te augwali homu pemene yaibao. Te
Godigo augwali mumanama homu wiegi yai pemene
ma ilaibao.
5 Tama te nagamea pai homu eyu
augwa dene bugagia tolobo we bidi, te augwali
homu wiegi yai pemene emainao. Te Godigo tọ
tigidali augwalibolo mawaibao.
6 Tama te doloba
pai kolesaga sainogo bomo eyu godolo ebo we bidi
dabe augwali wiegi yai homu pemene emainao.
Te homu tiwai ebo we bidi dabe augwaligo homu
kolesaga te Godigo augwali mu usu nama te tiwai
pedelaibao.
7 Te gasa bidi dabe augwali dali homu

dene eyu augwali olo mu tau sabo we bidi dabe,
te augwali homu pemene wiegi yai emainao. Te
Godigo augwalibolo me te homu dene eyu olo mu
tau sabo kolesaga yaibao.
8 Tama te wiegi yai
kolesaga eyu, te meda isąma doloba pai we bidi
dabe augwali, te augwali homu pemene wiegi yai
emainao. Te augwaligo augwa gedugo God sueibao.
9 Tama te wado po wabo me te hwịbo po te isilibo
bidi dabe, te augwali wiegi yai homu pemene
emainao. Te tama tebo bidi dabe augwalibolo te
augwali Godigo ogwa dabe da wabo nogi waibao.
10 Te bidi dabego te doloba pai kolesaga wali
pabode sulama, te kolesagade te dwai sę ebo bidi
dabego augwalibolo sęgę sobaso da, teda augwali
homu pemene emainogo inao. Tama te Godigo obo
tomode augwaligo augwa bidabo madi elalubao.”*
11 “Tama dagebolo sęgę mabo bidi dabe augwaligo suali dagego ena wali pabo subaso da, te augwaligo dage dali dwai posobo po weyu, tama dene mobadi augwaligo te kedu meni yai tibo po haniani weyu ebaso da, teda dage homu pemene wiegi yai yao. *
12 Tama dage homu bugagia wiegi yai elama, pemene mu eyu bidiąo. Te genuai wiegi yai nai mugo dage dagalude tonalubao. Te tiwai naga te bidi dabe augwaligo te Godigo po pusali profet bidi dabebolo hasia polobadu dene mawai tiwai dagebolo me tama tibao.” *

Konealubo po dąụ wabo bidi aga te tamu dali sole ula tiwai si dao (Mak 9:50; Luk 14:34-35)

13 “Te dage konealubo po dąụ wabo we bidi dabe, dage e tọde bidibo we bidi tomode bidiyu, tama dage te tamu aga sę ebo tiwai eyu bidiąo. Te tamu aga pusu te tubo naibolo mabo dao. Tama dagego dwagi yai kolesaga ebogo te gasa we bidi augwaligo ebo kolesaga dwagi yai ilao. Tiali goli, tamu halia peyu pusu ebo tagaliyu da, teda dago magi ilama te tamu aga pusu yali ma saibawe? Menio, te tamugo da, te sę ma egobeo. Te bidi dabego sela sąyu naga eyu, tama augwaligo sągągo agabo dao.”
14 “Te dage te tigidali tọde ula tiwai dao. Te hanu me deli te bulu du bagede elaluyu, tama be hulide te augwaligo sole lam ula ebadi, tama te hanu aga duala sabo te usu egobeo.
15 Tama te bidi dabe augwaligo te sole lam domonama te baket dologoba me mubo menio. Te meni. Augwaligo te sole ula te tebol saiba munama, tama te sole ulago te bede bidibo we bidi ula mabo dao.
16 Tama te tiwai naga dagego wiegi yai kolesaga ebo te sole ula ebo tiwai dao. Tama tibaso dagego ebo dwagi yai sę te we bidigo sumainao. Tama augwaligo sulama, tama augwaligo duga Aya te dagalude bidibo bidi nogi ugwaba saibao.”

Jisas te Godigo bomo yai po usu numainogo asai

---

* **5:10:** 1 Pi 3:14 * **5:11:** 1 Pi 4:14 * **5:12:** 2 Sto 36:16; Tpi 7:52

17 “Dagego homugo ena asali eno te Godigo bomo yai po me te Godigo
po pusali bidi profet dabego ola mani po dali sela sąwainogo asali
homu egimio. Menio. Te eno te po sela sąwainogo asobe, te eno te po
mu usu nainogo ena asai dao.
18 Te eno mu po dagebolo obao. Te dagalu dali tọ si silisąbadi da,
tama te asęani bomo yai po dwasianunu me deli munu me siligobeo.
Menio. Te po tigidali augwali elaluaibao. Tama elalubadi te bomo yai
pogo aga sę tigidali silaibao. Tama aga sę silibaso da, te sogo naga te
bomo yai po me silaibao.
19 Tama tibaso bidi me deligo te bomo yai po dwasianunu me deli
tagaliyu, tama agai gasa bidi dabebolo te tiwai kolesaga ola mobaso da,
teda te bidi aga nogi me te Godigo we bidi tonalubo sogode, te bidigo
nogi dwasianu pedelaibao,. Tiali goli te bomo yai po wali pelama te
we bidigo te po wali pomainogo ola mabo bidi, agai nogi da te Godigo
we bidi tonalubo sogo genuai pedelaibao.
20 Tama tibaso, eno dagebolo obao, te dagego doloba pai kolesaga
ebogo te bomo yai po koneani bidi me te Farisi dabe dali augwaligo
kolesaga dagego aiyaba me elalusiąbaso da, teda dage te Godigo we
bidi tonalubo obo tomoba pogobeo.”

Jisasgo te gesi usu ni mawai
(Luk 12:57-59)

21 Te Jisasgo te po wai, “Te Mosesgo dagego wąị dabebolo polobadu
ola mani po te po dagego odai dao. Agai te po wai, ‘Te nago bidi me
ela mugio. Tama bidi mego bidi me deli ela mubaso da, teda dagego
te bidi aga te po tụ ebo bidiba odasa pao,’ te po wai. *
22 Tiali goli megi eno po dagebolo obao: Tama bidi mego aga ama
dali sębę eyu da, te bidi aga po tuba odasa paibao, tama dene saibao.
Tama bidi mego aga ama dali dwai po obaso da, teda te bidi aga te
polalubo kaunsil bidibo digiba pelama, po tụ emainogo yao. Tama
bidi mego aga ama dali nogi posobo po weyu, nage sę isiąbo homu
meni yai dwai bidi dao weyu da, teda te bidi aga te dwai madigi sia
dabo dene sabo buluba paibao.
23 Tama tibaso, nago Godibolo maiabo nai ofa te Moni Lotu Be
tempelba sela aselama, tama te maiabo nai muabo saide bidibadi, tama
te sogo polo ma homugo koneani naga amago po me deli elalubo homu
nago ebaso da,
24 teda nago te Godibolo mawainogo yali nai ofa tede munalubadi
taga soao. Tama nage pelama, hasia naga ama dali po bolo dodolao.
Te po dodola silama, tama megi da nage pelama, tama Godibolo ofa
nai magi pao.”
25 “Tama bidi me deligo nage po tụ ilainogo ebaso da, tama te po tụ
yabo sogo dage si tụdu pidubadi, tama polo nago po duga si te po dola
sao. Te sogo nago aga dali dodola sisąwani da, te po tụ yabo bidigo
nage te po tụ dodolobo bidi jasgo nogoba muaibao, tama jasgo nage
enesigi bidigo nogoba munama, tama enesigi bidigo nage kalabusiba
muaibao.
26 Tama eno mu po dagebolo obao, nago te po tụde sali negeli wei
tigidali masiąbadi, teda nage kalabuside bidibo tagalogobeo,” Jisasgo
te po wai.

---

* **5:21:** Sai 20:13; Bom 5:17

We sabo kolesaga dolobo kolesagade po wai

27 Te Jisasgo te po wai, “Te Mosesgo dagego wąị dabebolo polobadu
ola mani po te po dagego odai dao. Agai te po wai, ‘Penani egio.’ *
28 Tiali goli megi eno po dagebolo obao: Te bidi me deligo agai te we
me deli olo naga agai homude godolo ebo homu eyu, tama te we dali
penani sę yabo homu eyu tonono eyu da, te bidi agai homude te bomo
yai po bolama, tama agai homude te penani sę ebo tiwai yali dao.
29 Tama tibaso, nago dolo nogo badu elalubo gedugo nage te dwai
sęgęba kegebaso da, teda nage hagaidali weyu nago te gedu gudama
sąyao. Tama nago tigi me badu te tiwai hagabaso, te dwai dao.
Tiali goli nago tigi sese bidibadi tama nago dwai sę edubaso da, teda
augwaligo nago tigi sese te dwai dene sabo madiba sąwaibao. Te dwai
mu dao.
30 Tama nago dolo nogogo me nage te dwai sę ilibaso da, teda nago
te nogo togolama sąyąo. Tama nago tigi me badu te tiwai hagabaso, te
dwai dao. Tiali goli nago tigi sese bidibadi tama nago dwai sę edubaso
da, teda nago tigi tigidali te dwai dene sabo madiba paibao. Te dwai
mu dao,” Jisasgo te po wai.

We tagalobo kolesaga
(Mat 19:9; Mak 10:11-12; Luk 16:18)

31 “Po me polobadu augwaligo te po wai dao: ‘Te bidi me deligo aga
we tagalobaso da, agai te we tagalobo po page asęnama, tama te pepa
te webolo mao.’ *
32 Tiali goli megi eno dagebolo te po obao: bidigo aga sai we tagaliyu,
tama te wego dwai penani sę me isąbadi, teda te bidigo te wego te
penani sę ilibao, te we gasa bidigo siyu da. Tama te tobage we sabo
bidi me agai te penani sę tama ebao.”

Mu po da wabo kolesaga

33 Jisasgo te po wai, “Te Mosesgo dagego wąị dabebolo polobadu ola
mani po me te po dagego odai dao, agai te po wai, ‘Nago te Genuai Bidi
Godibolo te eno te sę mu yaibao po weyu, tama nago te po dąụ olama,
tama nosali nago te dąụ wali po togogio. Menio. Nago te po dolo wali
peyu te sę yao,’ Mosesgo te po wai. *
34 Tiali goli megi eno e po dagebolo obao: dagego te duga nosali yabo
sęde po weyu, tama we bidi augwaligo te mu po dao homu emainogo
dagego te po dąụ wabo po munu me wagio. Mu menio. Dagego po me
deli dąụ waliyu, dagalu me nogi ilamuo. Magi basowe, dagalu da, te
God dulalubo sia sai dao.
35 Tama dagego te tọ nogi elama, te po me deli dąụ waligio. Magi
basowe, tọ te dwasianu sai te Godigo sągą mubo madigi dao. Tama
dagego te moni hanu Jerusalemde te po me deli dąụ waliyu te nogi
wagio. Magi basowe, te Jerusalem te genuai tuni bidigo moni tedali
hanu dao.
36 Tama nago naga tobolu nogi elama te nago po wabo me deli te me
dąụ waligio. Magi basowe, te nago tobolu nisi me te tedela yai me te
sisi yai te pedalainogo ilibo te me nage usu egobeo. Te Godigo sę naga
dao.

---

* **5:27:** Sai 20:14; Bom 5:18 * **5:31:** Bom 24:1-4; Mat 19:7; Mak 10:4 * **5:33:** Prs 19:12; Nam 30:2; Bom 23:21

37 Tama dagego ‘Awe’ obaso da, teda ‘Awe’ naga waiyąo. Me ma,
dagego ‘Menio’ obaso da, teda ‘Menio’ naga waiyąo. Teda usu yaibao.
Tiali goli dagego duga wabo po mu dąụ omainogo te gasa po me obaso
da, te po te dwai bidi Satan aga te po page bidi dao,” Jisasgo te po wai.

Jisasgo te dwai sę wei ponobo kolesagade po wai
(Luk 6:29-30)

38 “Te Mosesgo dagego wąị dabebolo polobadu ola mani po me te
dagego odai dao, te po e dao, ‘Te bidi me deligo nago gedu dolobaso
da, teda nago agai gedu me dolao. Tama bidi me deli agai nago kele
me deli togobaso da, teda nago aga kele me deli me togwao.’ *
39 Tiali goli megi eno dagebolo obao, te bidi mego dwai sę dagebolo
ebaso da, te dagego agabolo te sę ebo wei ponogio. Menio. Te bidi me
deligo nage nabo gede me badu nogogo elebaso da, teda nago gasa me
badu nabo ge me te begelao, agai tede elemainao.
40 Tama bidi mego nage dali po tụ elama, tama nago holobo ugwa
sainogo ebaso da, teda nago holobo ugwa te agabolo mao, te nago
kedau sogo gudubo kol siot te me mao.
41 Tama bidi me deligo bomonama nage dali nago agai walu te dąị
deli te digibulu gana sela pina obaso da, teda nago agai walu te dąị
deli wali tagalama tama nage aga dali te dąị si ugwanu gana mu pao.
42 Tama bidi me deligo nage dali te nai me deli po hanalu obaso
da, teda nago te nai aga mao. Tama bidi mego nage dali negeli sainogo
homu ebaso da, teda nago te bidi aga tudiba munama tama nage gesabi
gasaba gegi pigio. Agabolo te nai osogo mao,” Jisasgo te po wai.

Jisasgo te boi bidi godolo ebo kolesaga po wai
(Luk 6:27-28, 32-36)

43 Jisasgo te po wai, “Te dagego odai, polobadu augwaligo te po wai
dao, ‘Nago naga abagi godolo eyu, tama nago naga boi bidi dali dwai
homu yao.’
44 Tiali goli megi eno dagebolo obao, dagego duga boi bidi dali
dwagi yai homu eyu tama godolo eyu yao. Tama bidi meba augwaligo
dagebolo dene mobaso da, teda dagego gedu haluasa po Godibolo wao,
te agai augwali dali dwagi yai sę emainogo.
45 Tama tiyu da, dage te duga Aya dagalude bidibo bidigo wai puluba
mu bidaibao. Agai te tobage dwagi yai sę naga eyu, tama agai sia
nanobo te dwai sę ebo bidi dabeba me te dwagi yai sę ebo bidi dabeba
dali si te sia nanobo ula ilibo dao. Tama te tulubage tulubo me te
doloba pai bidi dabeba me, te doloba pesiąwai bidi dabeba me te
tulubage tuluyu ilibo dao.
46 Tama te bidi dabe augwaligo dage godolo ebo bidi dabe te augwali
dali naga dagego dwagi yai homu elama godolo eyu da, te Godigo
dagebolo dwagi yai nai magi baso mawaibawe? Te takis mone sabo
bidi dabe augwaligo te tiwai sę ebo dao. Tiali goli dagego homu
augwali dwai bidi dabe dao.
47 Tama dagego duga abagi dedebolo naga te siade da po weyu da,
teda dagego te sęde te gasa bidi augwali aiyaba elaluaibawe? Te menio.
Te Godigo po odosiąwai we bidi augwaligo me te tiwai kolesaga ebo
dao.

---

* **5:38:** Sai 21:24; Prs 24:20; Bom 19:21

48 Tiali goli dage, te dage wiegi yai kolesaga dali bugagia doloba pai
mu bidiąo, te duga dagalude bidibo Aya aga bugagia doloba pai mu
bidibo tiwai gilama yao," Jisasgo te po wai.

6

Jisasgo te we bidi tau sabo kolesaga te po wai

1 Te bulu du daide bididubadi, Jisasgo te po me wai, "Dage dua dao.
Te we bidi dabe augwaligo dagego te wiegi wiegi yai kolesaga ebo
sulama, tama augwaligo dagego nogi ugwaba somainogo te bidi dabe
augwali gedude te duga wiegi yai kolesaga egimio. Te dagego tama
kolesaga eyu da, te duga dagalude bidibo Aya agai te dage mawainogo
sisi elama elalubo te wiegi yai nai te dagego me sogobeo."
2 "Tama tibaso, dagego tama tiao. Nago te magi nai meni yai bidi tau
siyu, te masigi madu gebo si, te nago polasa te bu wabo nai biugel bu
wabo bidi bolo tagala paligio, te ugwadu homugo naga po wabo bidi
dabego ebo tiwai egio. Te we bidigo augwali nogi ugwaba somainogo
tama augwaligo te we bidi gesabidide te nai meni yai we bidibolo
masigi mabo dao, te bomo yai po ola mabo bede me, te pabo tụde me
te kolesaga augwaligo ebo dao. Eno mu po dagebolo obao, augwaligo
te tobage sę elama, tama we bidigo augwaligo nogi ugwaba sai goli,
te tama dao, te Godigo te sę ebode augwalibolo wiegi yai nai mu me
magobeo.
3 Tiali goli nago te magi nai meni yai bidi dabe augwali tau sabo si,
teda te sę geme yao, tama nago pobase nogogo te dolo nogogo ebo sę
koneabuo.
4 Tama tiyu da, nago augwalibolo nai mabo sę te geme dulaluao.
Tama nago Ayago te nago geme dulalubo sę dabe subo dao, tama agai
te wiegi yai nai wei nagebolo ponaibao," Jisasgo te po wai.

Gedu haluasa po wabo kolesaga
(Luk 11:2-4)

5 "Tama dagego gedu haluasa po wabo sogo, dagego te ugwadu
homugo naga po wabo bidi dabe augwaligo ebo kolesaga tiwai egimio.
Augwaligo te bomo yai po ola mabo be tomode dolaluyu, gedu haluasa
po wabo godolo eyu, me te genuai pabo tụ bagu badu me, te we bidi
dabego augwali sulama, tama augwali nogi ugwaba somainogo tiwai
ebo dao. Eno mu po dagebolo obao, augwaligo te tobage sę elama, tama
we bidigo augwaligo nogi ugwaba sai goli, te tama dao, te Godigo te sę
ebode augwalibolo wiegi yai nai mu me magobeo.
6 Tiali goli nago gedu haluasa po wainogo da, te naga be tomode dąị
togali digi pelama, tama tụ paliama, naga Ayaba gedu haluasa po geme
te be tomode nagaduba wao. Tama naga Ayago te nago geme dulalubo
sę dabe subo dao, te agai te wiegi yai nai wei nagebolo ponaibao," wali.
7 "Tama dagego gedu haluasa po wabo sogo, te olo po hauwa
widu geyu, te Godigo po odosiąwai bidi dabego wabo po tiwai egio.
Augwaligo homu augwaligo po hauwa widu gebaso, te Godigo te po
odama, tama agai augwalibolo te hanalu wali nai mawaibao.
8 Te dagego augwaligo ebo kolesaga wali pigio. Te sogo dagego duga
Ayabolo po hanalu wasiąbadi, agai dage te tigidali nai habuge ebo te
agai koneai dao.
9 Tama dagego gedu haluasa po e tama wao,

‘Dago Aya, nage dagalude bidibo bidi, dago homugo
nago nogi wiegi yai tedali mu bideibao.
10 Dago
homugo te nago te we bidi mu tonalubo sogo
daba asomainao. Tama te dagalude bidibo bidi
augwaligo nago homu kolesaga wali pabo tiwai
gilama, tama nago homu kolesaga e tǫde bidibo
we bidi augwaligo wali pao.
11 Dago homugo
nago megi e sogode usu nama te da tuabo nai mao.
12 Tama dago homugo nago dago dwai sę yali
sela sąyao. Te bidi dabe augwaligo da dali dwai sę
elama, tama dago augwaligo te dwai sę yali sela
sąbo tiwai yali gilama tama nago dago sęgę sela
sąyao.
13 Te da te dwai sę yanama sinawainogo
ebo sogo daba asidali weyu, nago te habu selao.
Tama te dwai sę page bidi agai da dolidali weyu te
nago da tau sao. [Tama nago te genuai bomo me
ula, te genuai nogi me te nagede sesemane sogo
bidada paibao. Mu dao, te tama tiwai pedalomainao,
te dago homugo dao.]’ Te tiwai eyu, gedu haluasa
po wao,” wali.

14 “Odiąo. Te dagego gasa we bidi augwaligo dage dali dwai sę ebo sela sabaso da, teda duga Aya dagalude bidibo bidi agai te dagego dwai sę ebo me te sela sąwaibao.

15 Tiali goli, dagego te gasa we bidi augwaligo dage dali dwai sę ebo sela sasiąbaso da, teda duga Aya agai me te dagego dwai sę te sela sagobeo,” Jisasgo te po wai.

Tubo nai osogo gisilibo kolesaga po

16 “Te dagego Godibolo po wainu tama nai osogo gisilidu gebo si, teda dagego dwai gesabi siyu, te hulia sabo te tiwai te ugwadu homugo naga po wabo bidi dabego nai osogo gisilama gesabi hulia sabo tiwai egimio. Te menio. Augwaligo gesabi doloyu, hulia sabo te we bidigo augwaligo nai gisilali sulama konemainogo ebo dao. Eno mu po dagebolo obao, augwaligo te tobage sę elama, tama we bidigo augwaligo nogi ugwaba sai goli, te tama dao, te Godigo te sę ebode augwalibolo wiegi yai nai me magobeo.

17 Tiali goli dage da, te dagego God dali po wainu te nai osogo gisilidu gebo si, te dagego gesabi dologio, te dagego duga tobolude wel munama, tama dagego gesabi wę tela yao,

18 te we bidi augwaligo dagego tubo nai gisilibo koneidali weyu tama yao. Te duga Aya te bidigo gedugo susiąbo bidi agai naga dagego ebo sę sueibao. Tama duga Ayago te geme dulalubo nai subo dao, agai dagebolo te wiegi yai nai wei ponaibao,” Jisasgo te po wai.

Wiegi yai doado bage dagalude sisinibo kolesaga po
(Luk 12:33-34)

19 “Dagego duga wiegi yai doado bage e tǫde sabogimio. E tǫde dwai asibago me te yaba ilibo nai dabego te nai doloyu, me te nai wi sabo

bidi dabego te be tomode munalubadi aselama, nai wi sabo dao. Tama tibaso, te nai e tǫde sabogimio.
20 Te menio. Te dagalude te dwai asiba dabego me te doloyu, te dwai yaba ebogo te nai me dologobeo, tama te nai wi sabo bidi dabego te be aluama te nai wi me sagasogobeo. Tama tibaso, dagego duga wiegi yai doado bage te dagaluba naga saboama muiąo.
21 Te dagego wiegi yai doado bage elalubo bulu, te bulude naga dagego homu konea palaibao," Jisasgo te po wai.

Tigigo ula ebo po wai
(Luk 11:34-36)
22 "Gedu da, te tigide lam tiwai dao. Tama nago gedu wiegi yai elalubaso da, teda nago tigi me te tigidali te ula yaibao.
23 Tiali goli nago gedu dwai yaibaso da, teda nago tigi me te tigidali be hulia saibao. Tama nage tomode elalubo ula te be hulia sabo tiwai yaibaso da, teda te hulia sali te genuai mu yaibao," Jisasgo te po wai.

Bidi deligo te genuai bidi side sę ebo usu egobeo
(Luk 16:13; 12:22-31)
24 "Te bidi deligo genuai bidi sigo sę ebo usu egobeo. Agai me deli dali dwai homu eyu, tama me dali te agai wiegi yai homu yaibao. Te agai me deli wali peyu, tama agai gasa bidi me aga homude bo weyu, te tudiba muaibao. Te tiwai dagego te Godigo sę dali te mone sabo sę dali yainogo ebo te usu egobeo. Te dage te mone dali doado bage dali si sabo sę ebo homu dologode bidiyu da, teda dagego duga homu te Godigo sę ebode bugagia mugobeo," wali.
25 "Tama tibaso, eno e po dagebolo obao, dagego duga bidibo ula tigi tau mabo naide homu hauwa eyu, te po wagimio, 'Da magi nai tugowe?' ma 'Da magi wę tueibawe?' Tama dagego duga tigi tau siyu gudabo ugwade homu hauwa elama te po olamuo, 'Da magi ugwa gudugowe?' Te bidabo ula elalubogo te tubo nai aiyaba elalubo dao. Me te tigi elalubogo te gudabo ugwa aiyaba elalubo dao.
26 Dagego te ba dabe suao, te dagalude bola pobao. Augwaligo nai bulusiąma, tama te nai sisinama te nai mubo beba me mubo meni goli, augwali nai te Godigo mabo dao. Tama tiyu, God agai gedude te ba dabe augwali genuai nai meni yai goli, agai augwali bugagia tonalubo dao. Tama dage da, dage agai gedude genuai dao. Tama tibaso, agai dage me bugagia tonaluaibao.
27 Mu tama dao, dage tomode niwai bidigo moni homu ebogo te aga digi aga bidabo bubuga bobobage ma ilabo usu yaibawe? Te menio, usu me egobeo."
28 "Tama magi baso dagego homu hauwa te tigide gudubo ugwade ebawe? Dagego te gide holobo plaua noswai suiąo, te augwali da magi ilama pedalobo dawe? Augwali da te sę dene ebeo. Te augwaligo ugwa me nigibo menio.
29 Tiali goli eno dagebolo obao, polobadu te tuni bidi Solomon agai tigidali au dobage muyu, aga wiegi wiegi yai gudubo ugwa guduai goli, agai tigide muani au dobage te noswai plauago augo aga aiyaba elaluai dao. *

* **6:29:** 1 Kin 10:4-7; 2 Sto 9:3-6

30 Tama te gide megi elaluali noswai, tama do da te noswai augwaligo
togolama, siaba sąwaibao. Tama te tiwai olo noswai te Godigo au ilibo
dao. Tama dage te konealubo po dwasianu naga dąụ wabo we bidi,
dagego mu koneiąo. Godigo dage me bugagia tonaluyu, te ugwa dabe
dagebolo me mu mawaibao.
31 Tama tibaso, dagego homu hauwa eyu te po wagimio, 'Te da magi
nai tugowe?' ma 'Da magi wę tugowe?' ma 'Dago gudubo ugwa dabe
menade saibawe?' Te dagego tama moni homu egimio.
32 Menio. Te kolesaga tigidali te Godigo po odisąbo we bidigo wali
pabo homu kolesaga dao. Tama duga Aya dagalu bidi agai dage te
haniani nai habuge ebo si agai koneyu, tama agai dage tau saibao.
33 Tama tibaso, te naide moni homu isiąma, tama dagego hasia bolo
te Godigo we bidi tonalubo sę dali, me te wiegi yai doloba pai kolesaga
sabo sę bolo wali piduama sao. Dagego te tama kolesaga ebaso da, te
nosali agai gasa nai dabe tigidali me dagebolo mawaibao.
34 Tama tibaso, dagego do yabo sęde homu hauwa mu egio. Te do
pedalabo sęgę te augwa digi do dodololaibao. Te deli sogo ebo sęgę te
sogo naga usu nama yaibao," Jisasgo te po wai.

7

We bidi osola subo kolesaga po
(Luk 6:37-38, 41-42)

1 "Te Godigo dage osola suidali weyu tama dagego gasa we bidi dabe
augwali osola subo kolesaga ebo tagaliąo.
2 Te dagego gasa we bidigo ebo kolesaga osola sulama, tama augwali
sęgę mabo tiwai gilama tama God agai dagego ebo kolesaga me osola
sulama, tama dagebolo sęgę mawaibao. Dagego augwali usu sali usu
nigo naga te Godigo dage me usu saibao.
3 Tama tibaso, magi baso nago naga amago gedude elalubo dwasianu
pobele bage suai, tiali goli nago naga gedude elalubo genuai pobele
bage te bọ nami tiwai te nago magi baso subo meniwe?
4 Nago naga gedude te genuai bọ nami tiwai elalubo pobele bage
sela sasiąbadi, te nago magi baso naga amabolo te po weyu, 'Ama,
nago gedude elalubo pobele bage eno sela sąwaio,' te po obawe?
5 Nage ugwadu homugo naga po wabo bidi, hasia bolo nago naga
gedude te bọ nami tiwai elalubo pobele bage guda sąyao. Tama tiyu
nosali te nago gedu bugagia wiegi yai ebaso, teda naga amago gedude
elalubo pobele bage sela sąyu guda sabode nage usu yaibao," Jisasgo
te po wai.
6 "Te dagego te wiegi yai tedali nai te yowi dabebolo magimio. Tama
dagego duga wiegi wiegi yai au yabo bis tiwai nai dabe te kibu dabeba
sągimio. Tiyu augwaligo te nai dabe sągągo agalama, tama augwali
ma begeleyu, tama dage ma tuidali weyu tama egimio," Jisasgo te po
wai.

Gedu haluasa po bomo ebo sę ebo bidi po
(Luk 11:9-13)

7 "Te dagego gedu haluasa po Godiba hanalu da, teda agai dagego
te hanalubo nai te dageba mawaibao. Dagego te nai gegebo sę idu da,
teda te nai dagego sueibao. Tama dagego be tuba eliyu bebego wedu
da, teda Godigo dagebolo te tụ dalaibao.

8 Magi baso meni. Tigidali bidigo gedu haluasa po God dali hanalubo
po wabo bidi dabe, augwaligo te nai saibao. Te nai gegebo sę ebo bidi,
agai te nai sueibao. Tama te be tuba elibo bidi, teda Godigo te bidibolo
tụ dalobo dao.
9 Tama dage tomode bidi me deligo waigo aga ayabolo te tubo nai
bret mao po obaso da, teda aga ayago te waibolo te masigi me deli sela
mawaibawe? Menio.
10 Tama te nasi ebo waigo aga ayabolo te sụgụ mao po obadi da, teda
aga ayago te waibolo te dwai hasamani me deli sela mawaibawe? Te
me menio.
11 Tama dage dwai bidi dabe bidibo digi, tama dagego te wiegi yai nai
duga wai dabeba mabo koneyu da, teda dagego mu koneiạo, te duga
Aya dagalude bidibo bidi agai wiegi yai nai te agabolo gedu haluasa po
wabo bidi dabebolo mu mawaibao. Tama agai te dwagi yai nai mabo
kolesagago dagego mabo kolesaga aiyaba mu elaluaibao," wali.
12 "Te dagego homugo te gasa we bidi dabe augwaligo dagebolo yabo
dwagi yai kolesaga tiwai gilama tama dagego me augwali dali te tiwai
dwagi yai kolesaga naga iyạo. Te Mosesgo polobadu asęani bomo yai
po tigidali me, te Godigo po pusali profet bidi dabego pusali po tigidali
me, te po tigidali te page deli naga elalubao, te eno megi tama wali po
naga dao," Jisasgo te po wai.

Bidibo ula sabo tụ dwasianu dao
(Luk 13:24)

13 "Te da we bidi pabo tụ si elalubao. Tama te sunumi me deli te
dwasianu dao. Tama gasa sunumi te genuai dao, tama tedu pelama
tama te pabo tụ da te pobele bage meniama te noma yai dao. We
bidi augwali te genuai tụdu pabo te hagela isiąwai tụ dao. Tama we
bidi umabo te tụdu wali pabo dao. Tiali goli te genuai tụ te dwai sia
elalubo madigi haga yabo tụba pabo tụ dao. Tama tibaso, dage te gasa
dwasianu sunumidu pao.
14 Tama te dwasianu sunumi tomodu pelama, tama te dwasianu tụdu
peyu, tama te bidibo ula elalubo madigi painogo te sinabo sę ebo dao.
Tama deli deli we bidigo naga te tụ gegelama subo dao," Jisasgo te po
wai.

Dagego te ili po ola mabo bage bugagia suao
(Luk 6:43-44; 13:25-27)

15 "Te tibo lotu po ola mabo po wabo bage augwali asidali weyu
bugagia suao. Augwali dageba asobo si, te augwali kibu sipsip tiwai
asaibao, te augwali dwai sę isąbo bage tiwai augwaligo dagede dwai
sę yabo homu geme dualama, tama augwali dageba asaibao. Tiali goli,
augwaligo homude dage mu dolabo homu kolesaga ebo dao, te dwai
bulu yowi tiwai dao.
16 Tama augwaligo ebo dwai sę te dagego subo si da, te dagego
augwaligo ebo homu kolesaga te kuna mu koneaibao. Te sesani yai
bono te pusu ebo wain bono du dabe dali gelama walogobeo. Me te
sesani yai bono elalubo digi te ni kaya du elalubaso te bidi dabego sabo
dawe? Menio.
17 Tama te bugagia pua pai holai nigo aga dwagi yai du naga walobo
dao. Me ma te ni bugagia holosiąwai haganawai nigo dwai du naga
walobo dao.

18 Tama te bugagia pua pai holai nigo te dwai nedu du dabe
walogobeo, te menio. Me ma, te bugagia holosiąwai haganawai nigo
wiegi yai nedu du dabe me walobo menio, usu egobeo.
19 Tama te wiegi yai du walosiąwai ni te augwaligo gelama, tama
siaba ulubo dao.
20 Tama tibaso, dagego te tibo lotu po ola mabo po wabo bage te
dagego augwaligo ebo sę subo si da, te augwali dagego kuna mu
koneaibao," Jisasgo te po wai.
21 Te Jisas agai po me weyu, te po wai, "Te we bidi hauwa augwaligo
enade bomonama te po wabo dao, 'Dago Genuai Bidi, dago Genuai
Bidi,' te po augwaligo enade wabo dao. Tiali goli, augwali tigidali te
Godigo we bidi tonalubo madi te dagalu tomoba pogobeo. Tigidali
menio, meba we bidi naga tomoba paibao. Eno Aya aga bidibo madi
dagalude bidibo dao. Tama niwai bidi agai eno Ayago homu wali
pabo bidi, te bidi naga te Godigo we bidi tonalubo madi tomoba bidigi
paibao.
22 Tama te genuai sogo asobo si, te we bidi hauwa augwaligo enabolo
te po waibao, 'Genuai Bidi, Genuai Bidio, dago nago nogi weyu, dago
Godigo po te we bidibolo pusai dao. Nago nogigo bomogo dago te dwai
haubo te we bidide elaluali sela sąwai dao, dago te we bidi noma sabo
bomai sę yai dao,' augwaligo te po waibao.
23 Tama te sogo eno augwalibolo te po hanilama waibao, 'Eno dage
munu me konebeo. Dage dwai sę ebo bage, dage piąo,' eno te po te
sogo waibao," Jisasgo te po wai.

Be sę ebo kolesaga si po wai
(Luk 6:47-49)

24 "Te niwai bidi agai eno e wabo po odama wali pabo bidi, teda te
bidi me deli agai homu te wiegi yai tiwai elalubo bidi, tama agai be te
masigi daide ugwadu sę yai dao, te be bugagia dąų omainogo yai.
25 Tama tulubage tuluyu, tama wę bomo yai asiyu, tama bomo yai
wali pedaliyu, tama te nai dabego te be degelainogo yai dao. Tiali goli
te be aga degebeo. Magi basowe, te be dąų mu walali te tǫ tomode
genuai genuai masigiba dąų mu wai dao.
26 Tiali goli bidigo eno e po wabo odama wali pisąwani bidi, aga te
esela pabo bidi tiwai elama, tama agai be tǫ dąų wasiąma, te kemi tǫde
naga ugwadu sę yai dao.
27 Tama tulubage tuluyu, te wę bomo yai asiyu, tama bomai wali
pedaliyu, tama te nai dabego te be degelama, tama te be degelai dao.
Te be dolama mu degai dao," Jisasgo te po wai.
28 Jisasgo wali po silagasu te po wali, tama tibaso te genuai we bidi
hani augwaligo te po odama, augwali te pode noma mu siyu bidai dao.
29 Magi basowe, agai augwali ola mani po te augwaligo bomo yai po
page koneai bidi dabego po wabo tiwai wabeo. Menio. Agai augwali po
ola mani te po page bidi, bomo elalubo bidi bidiyu, te po augwalibolo
ola mani.

8

Jisasgo te tigiwalide dwai gasi yai bidi me deli ma wiegi yai ilai
(Mak 1:40-44; Luk 5:12-16)

1 Te Jisas aga te bulu dude bidali tagalama, tama aba dulama, tama we bidi hauwa aga wali asai.
2 Tama te tigiwalide dwai gasi yai bidi me deli aga Jisas pąba aselama, tama tǫba kidu sugunama, tama agai te po wali, “Nogi elalubo bidi, te nago homugo usu dao wida, teda nago ena wiegi yai ma ilama, tama ena te meda meni yai tiwai ma bidaibao,” te bidigo te po wai.

3 Te Jisasgo nogo te bidi tigiba munama, tama aga nogogo tigiba diąyu te po wali, “Ao, eno homugo nage gasi usu ilaibao. Tama nage wiegi yai pedalao, te meda meni yai bidi bidao.” Tialima, megi naga tama agai tigiwali dolali gasi silama, tama te bidi aga tigi wiegi yai yai.
4 Tama Jisasgo te bidi aga dali te po wali, “Bugagia dua dao. Nago bidi me deli dali eno nagede yali sę po me wagio. Menio. Nage dolo pelama, tama nago tigi te pris bageba waseligi pelama, tama agai nago tigi osola sumainao. Tama tilama, tama polobadu Mosesgo wali po gilama Godibolo nai ofa yao. Tama tiyu te bidi dabego koneyu, te nago gasi silali, nage te meda meni yai bidi tiwai megi ma bidibao, te homu augwaligo yaibao,” Jisasgo te po wai.

Jisasgo te Rom ami genuai bidigo sę ebo bidi gasi usu ma ilai (Luk 7:1-10)

5-6 Jisas te Kaperneam hanu tomoba pobadi, tama te ami bidi hauwa 100 tonalubo genuai bidi aselama, agabolo bomo elama hanaluyu te po wali, “Nogi elalubo bidi, eno sę ebo bidi gasi yai bede pila mubao. Agai nogo sągą dili tigidali bomo isai, tama aga dwai mu bidibao,” te po wai.
7 Jisasgo te po wai “Te eno aga geseligi paibao,” wali.

8 Tiali goli te ami genuai bidigo po wei ponoyu, aga dali te po wali, “Nogi elalubo bidi, ena wiegi yai bidi meni, tama tiyu nage eno be tomoba pogobeo. Nago pogo naga po olama, tama eno sę ebo bidi aga gasi usu ilao.
9 Ena me te ena genuai nogi elalubo bidigo tonaluyu bidibo dao. Tama eno digi te ena ami bidi dabe te ena dologode augwali bidibo dao. Tama eno me delibolo te po weyu, ‘Nage pao’ obaso da, teda aga pabo dao. Tama eno gasa bidi me dali te po weyu, ‘Nage asa’ wali da, teda aga asobo dao. Tama eno ena sę ebo bidibolo te po weyu, ‘Nago te sę yao’ obaso, teda agai te sę ebo dao,” te ami genuai bidigo te po wai.
10 Jisasgo te po odama, tama aga homu noma siyu, tama agai aga wali asobo we bidi dabebolo te po wali, “Eno mu po dagebolo obao, eno te Israel we bidi hanide te tobage konealubo po dąu wai bidi tiwai me deli eno subeo. Menio.
11 Eno dagebolo obao, te sia pedalobo badu me, te sia aiyaba dega sigi pabo badu me, te si badu te we bidi hauwa aselama, tama augwali te polobadu e tǫde bidali bidi te Abraham me Aisak me Jekop te bidi dabe dali deliba dualama, tama dagalude te Godigo we bidi tonalubo madi tomode bidiyu moni nai tueibao.
12 Tiali goli, Godigo hasia bolo te dwai tigi dene sabo buluba muabo sa muani we bidi augwali da, te augwaligo te bulu badu te be hulia sai dwai madigi sela sąwaibao. Tede augwali dwai gela weyu, tama augwa kele ma halua tueibao.”

13 Tama Jisasgo te ami genuai bidibolo te po wai, “Naga beba pao. Eno homugo nago konealubo po dạụ wali pode te sẹ nageba pedalaibao,” wali. Tama Jisasgo te po wali sogo naga tama te ami genuai bidigo sẹ ebo bidi gasi usu ma yai dao.

Jisasgo Pitago we aga ida gasi usu ma ilai
(Mak 1:29-31; Luk 4:38-39)

14 Tama Jisas Pitago be tomoba pobadi, tama Pitago we aga ida gasi eyu pila mubo suai. Aga tigi posolo gasi yai.
15 Tialima Jisasgo aga nogogo te wego nogo diạyu, tama te gasigo aga tagalali. Tama aga hodaluama, tama Jisasgo nai sisi ebo sẹ ebo gagalali.

Jisasgo gasi yai we bidi hauwa wiegi yai ma ilai
(Mak 1:32-34; Luk 4:40-41)

16 Tama te sogo pio naga augwaligo te dwai haubo augwalide elalubo we bidi hauwa augwali odasa aselama, tama Jisas pageba pedalai. Tama agai pogo naga po obadi tama te dwai haubo noma bidi dabe sela sạwai. Tama agai tigidali gasi yai bidi dabe wiegi yai ilai dao.
17 Tama tiyu, agai te po me deli te Godigo po pusali bidi profet Aisaiago pedauwalidu wali po te usu nanio. Agai te po polobadu wai, “Aga digi dago gasi sai, tama agai dago tigi dolobo sẹgẹ tolasa pai dao.” *

Jisas wali painogo ebo bidi
(Luk 9:57-60)

18 Jisasgo te genuai we bidi hanigo aga bagulubo sulama, tama agai te aga wali asobo bidi dabebolo te po wai, “Da te sigi ạị u badu sesege badu te gebadu pinao,” te po wai.
19 Tama te Juda dabego bomo yai po ola mabo bidi me deli aselama, aga dali te po wali, “Po ola mabo bidi, ena nage pabo bulu tigidali te nage wali ena paibao,” te po wai.
20 Jisasgo te po agabolo wali, “Te uni yowi dabe da, augwali pibo dedage te tọde elalubao, tama te ba dabe da, te augwali me pibo be elalubo dao. Tiali goli Godigo Bidi Mu da, te aga tobolu munama piabo digi te bulu pesage menio,” wali.
21 Tama Jisas aga wali pabo bidi me deligo agabolo te po wali, “Genuai Bidi, nago usu da po wai wida, teda ena pelama, te eno aya bolo pubuligi paibao, tama nosali ena nage wali ma asaibao,” te po wali.
22 Tiali goli Jisasgo agabolo te po wali, “Nage da, ena wali asao. Te Godigo po odisạbo isai bidi tiwai bidi dabe augwa digi te isai bidi dabe pubalomainao,” Jisasgo te po wai.

Jisasgo te genuai wali isilali
(Mak 4:36-41; Luk 8:22-25)

23 Jisas te gebaba holobaso, tama aga wali pabo bidi dabe me augwali aga wali pai dao.
24 Tama augwali te gebadu te sigi ạị daidu pobadi, te genuai wali mu polo tama hodaluama pedaliyu, tama te moni wẹ dini asobogo te geba haluainogo yai. Tiali goli Jisas aga da te gebade godege pila mudai dao.

---

* **8:17:** Ais 53:4

25 Tama augwaligo aga pila mubadi hodoligi pali, tama augwaligo te po wai, “Genuai Bidi, nago da tau sao. Da megi e gebade dolama isiebao,” wali.
26 Tama agai augwalibolo te po wali, “Magi baso dage wi ebawe? Dagego homugo enade konealu po dąụ wabo te dwasianu naga dao.” Tama aga hodaluama, te wali dali te moni wę dini te sia sao po wai. Tama te wali yali sia siyu, tama te wę memenege dwasianu me ebeo.
27 Tama augwali moni noma siyu, tama augwaligo te po wali, “E bidi da, aga te mena tiwai bidi weyu, tama te wali de te wę sigo agai po odali dawe?” augwa hasi te po hanalu wai dao.

Jisasgo bidi side dwai haubo noma bidi sela sąwai
(Mak 5:1-17; Luk 8:26-39)

28 Te Jisas te gebadu pelama, te sigi wę u badu sabolali, te Gadara bidi hanigo tọba pedelai. Tama te sigi wę tagalama, tama tọdu pobadi te dwai haubo bidigo dąụ wai bidi si te bidi si aga tiąba asai. Te bidi si te gụ page elalubo madide bidama asai. Te bidi si te dwai uni yowi bidibo tiwai ebaso, tama te we bidi augwali te tụdu bilainogo ebo te usu me yai menio.
29 Tialima, te bidi sigo bomonama i weyu, te po wai, “Nage Godigo Ogwa dao, nago magi sę da dali megi yainogowe? Te bodolu mani sogo me elalubadi digi, te nage eba asali te nago da dene mawainogo ebawe?” wali.
30 Tama tede genuai kibu hani augwali te dwasianu digibulu gana nai tuyu bidaluai.
31 Tama te bidi si dąụ wabo te dwai haubo mobo bidi dabego Jisas dali bomonama i weyu, te po wali, “Nago da sela sąyu da, teda nago da te kibu dabe tomoba tagala palao.” Te po wai.
32 Tama agai augwalibolo te po wai, “Dage pao.” Tialima, te bidi si dąụ olaluali te dwai haubogo te bidi si tagalama, tama augwali te kibu dabe tomoba pai. Tama te kibu hani dabe tigidali augwali bomonama udulama, tama te dwai saoba pai. Tama augwali te sigi wębа tulaluama, tama augwali te wę tulama, poma peyu isila pai dao.
33 Tama te kibu tonaluali bidi dabe augwaligo te sę ebo sulama augwali wi pai. Augwali pelama, te hanuba sabolama, tama te po dabe tigidali pusai. Tama augwaligo te dwai haubogo dąụ wali bidi side ebo suali sę po pusai dao.
34 Tialima te hanude bidali we bidi tigidali palima, Jisas tiąba pai. Tama augwaligo aga sulama, tama augwaligo po bomonama aga dali te po hanalu weyu, tama aga te tọde bidibo tagalama, tama aga gasa buluba pao, te po wai dao.

9

Jisasgo te nogo sągą dili isai bidi usu ma ilai
(Mak 2:1-12; Luk 5:17-26)

1 Te Jisas te geba me deliba holama, tama te sigi wę e badu ma aselama, tama aga buluba ma pedelai.
2 Tama augwaligo gasi bidi me deli aga pageba tolasa asali, te bidigo sągą tigi dili tigidali mu isai, tama aga te gologobe wade pila muai. Tama augwaligo konealubo po agade dąụ wali sulama, tama agai te

gasi bidibolo te po wai, “Ogwa, nago homu ma tegaluama bidao. Eno nago yali dwai sę sęgę sela sąbao,” Jisasgo te po wai.
3 Tialima te Juda dabego bomo yai po page koneai bidi meba augwaligo augwa digi homude po weyu, te po wali, “Te bidi agai te Godigo nogide posobo po obao,” te po wai.
4 Tama Jisasgo augwaligo homude wabo po koneama, tama agai augwalibolo te po wali, “Magi baso dagego dwai homu eyu, te duga homude te dwai dwai po obawe?
5 Eno po bomo elalubo dagebolo ola mawainu, te eno magi po wagowe? Eno e bidibolo te po naga wabo si, ‘Nago dwai sę dabe sela sąbao,’ teda eno pogo bomo elalubo dagego hania konegobeo. Me ma, eno e bidibolo te po wabo si, ‘Nage hodaluama, bilao,’ tama aga hodaluama agai aga pibo somo selama bilibaso da, teda dagego eno pogo bomo elalubao waibao.
6 Ena da, te Godigo Bidi Mu da. Bidigo dwai sę sęgę e tǫde sela sąbo bomo eno elalubo, te dagego suiąo.” Tama weyu, agai te sągą dili tigidali isai bidibolo te po wai, “Nage hodaluama, naga somo selama, tama naga beba pao,” te po wai.
7 Tama te bidi aga hodaluama, tama aga beba pai dao.
8 Tama te hanude bidali we bidi augwaligo te tebo bomai sę sulama, tama augwali wi yai. Tama augwaligo Godigo nogi ugwaba sai. Magi baso meni, agai te tobage bomo yai sę yabo bomo te we bidibolo mawai dao.

Jisasgo Matyu i wai
(Mak 2:13-17; Luk 5:27-32)

9 Te Jisas te bulu tagalama, tama aga pobadi agai bidi me deli te nai sela asobo we bidide takis mone sabo bede dulalubo suali, te bidi nogi Matyu da. Tama Jisasgo agabolo te po wali, “Nage ena wali asao.” Tama aga hodaluama, sisi elama, tama aga wali pai.
10 Tama Jisas te be me delide dulaluyu nai tubadi, tama te we bidide takis mone sabo bidi dabe me, te Juda dabego bomo yai po bugagia wali pesiąwai bidi dabe me, augwali hauwa asai. Tama augwali Jisas me aga wali pabo bidi dabe dali dulaluyu nai hodobo tuai.
11 Tama te Farisi hani bidi dabe meba augwaligo sulama, tama augwaligo aga dali wali pabo bidi dabebolo te po wali, “Magi baso duga po ola mabo bidi agai te takis sabo bidi dabe dali, me te dwai sęgę sai bidi dabe dali hodobo nai tubo dawe?” te po wai.
12 Jisasgo te po wabo odoyu, tama agai te po wali, “Te gasi meni yai bidi dabe augwali te haus sikba dokta bidibo digi pabo menio. Menio. Te gasi yai bidi dabe naga te haus sikba pelama, te doktago munamuna mabo dao.
13 Tama dage pao, te Godigo po bukude asęani po me deli nedama, tama te po page bugagia koneiąo. Te po e dao: ‘Dagego te hasa elama tama enabolo olo mabo kolesaga, te tobage tebo ofa sę eno godolo menio. Te dagego gasa we bidide homu dene eyu tau sabo kolesaga te eno godolo ebo dao,’ te po asęani. Tama ena asali, eno te we bidi augwa digi augwa homugo da doloba pai we bidi dao wabo we bidi i wainogo asobeo. Menio. Ena asali te eno dwai sęgę sai bidi dabe i wainogo asai dao,” Jisasgo te po wai. *

* **9:13:** Hos 6:6; Mat 12:7

Nai osogo gisilibo kolesaga po
(Mak 2:18-22; Luk 5:33-39)

14 Tama te sogo te we bidi baptais mabo bidi Jon aga wali pabo bidi
dabe augwali Jisas bidibo digi aselama, te po wali, “Te da me, te Farisi
hani bidi dabe dali dago te nai osogo gisilibo dao. Tiali goli nage wali
pabo bidi dabe augwali magi baso nai gisilibo meniwe?” te po hanalu
wai.
15 Tama Jisasgo te po digi begelai po me deli augwalibolo weyu te
po wai, “Te gesi we tamadi sai bidi te aga abagi dabe dali bidibaso da,
teda augwali homu te sogo homu sęgę elaluaibawe? Menio. Tiali goli
nosali te we sai bidi augwaligo selama, gasaba pabo sogo da, tama aga
abagi dabe dali me bidigobeo. Tama te sogo augwali homu sęgę eyu
nai osogo gisilaibao,” wali.

16 “Tama te bidi mego te gesi ugwa pedai selama, te poloba gudubo
ugwa peda pali te me hobolobo menio. Ma agai tama tiyu da, teda
te gudubo ugwa dedage hobolali te ugwa ma peda peyu, tama dedage
genuai ma ebo dao.
17 Tama me, te bidi mego te gesi wain ąị te poloba kibu meme waligo
nigai botol tomoba mubo menio. Ma agai tama tiyu da, teda nosali te
wain wę du pągąna pelama, tama te meme wali botol peda peyu, tama
te wain wę tọba olo gea peyu, tama te meme wali me doyu hagawaibao.
Tama tibaso augwaligo te gesi wain wę te gesi meme wali botolde
buliyu, tama te si dali si te bugagia munalubo dao,” Jisasgo augwalibolo
te po wai.

Jisasgo te genuai tobolu bidigo wegi ma hodoliyu, te agai ugwa dią yagasali we me usu ilali po
(Mak 5:21-43; Luk 8:40-56)

18 Te Jisasgo te Jon wali pabo bidi dabebolo te po odubadi yaide,
tama te Juda hani genuai tobolu bidi me deli aselama, aga pageba kidu
sugunagasu agai te po wai, “Te eno wegi megi tama isalio. Tiali goli
nage eno beba aselama, tama nago nogo aga tigiba muagasiyu, tama
eno wegi ma bidaibao.” Te Juda hani genuai bidigo te po wai dao.

19 Tama te po obaso, Jisas hodaluama, tama Jisas dali aga wali pabo
bidi dabe me aga dali hodobo peyu, te bidi wali pai.

20-21 Tama augwali pobadi yaide, we me deli augwali wali asai. Tama
te we aga moni kaneme pidubadi, kibu be 12 kibu be bidai. Te we Jisas
aga pabo wali asiyu, tama aga homude te wego te po wali, ‘Te eno agai
ugwa sabi badu nogogo diąyu da, teda ena usu yaibao,’ te wego te
homu yai. Tama te homu elama, te we Jisas tudi badu pelama, tama
agai ugwa sabi badu nogogo dią yani.

22 Te Jisas begelama, te we suali. Agai te webolo te po wai, “Eno
wegi, nago homu te tegaluama bidao. Nago konealubo po enade dąụ
waibaso, nago tigi ma usu ilali.” Tama Jisasgo te po obadi yaide, polo
tama te we dwagi yai ma yali.

23 Tama Jisas ma pelama, te Juda hani genuai bidigo beba sabolama,
tama Jisas te be tomoba pai. Te be tomode agai te diligide ona elebo
bage suali, te we bidi augwaligo moni gela weyu, genuai kiligili wabo
agai odali.

24 Tama te sulama, Jisasgo augwalibolo te po wai, “Dage we bidi
tigidali buluba piąo. Te wegi isibe dao, aga olo pila mubao.” Tama
Jisasgo te po obaso, te bede bidali we bidi aga dwai gisugu mawai.
25 Tama te we bidi augwaligo te bedu buluba gudulama, tama te
wegi tigi munalubo be dąị togali tomoba pelama, tama Jisasgo nogogo
te wegigo nogo tubaso, tama te wegi ma hodaluali.
26 Tama Jisasgo te sę yali po polo odada pelama, tama te genuai tǫde
bidali we bidi tigidali augwaligo te po polo odali.

Jisasgo te gedu widai bidi si usu iliyu, te pedauwali pania sai bidi deli me usu ilali po

27 Te Jisasgo te be tagalama pai. Tama aga pobadi te gedu widai bidi
si aga wali asiyu, i olama po weyu, te po wai, “Nage Devitgo Ogwa dao,
tama nago da si homu dene eyu tau sao.” Te po wai.
28 Tama aga pelama, be tomoba bidigi pali, tama te gedu widai bidi
si agaba asali. Tama Jisasgo augwali sibolo te po wai, “Dage sigo duga
homu tigidali enaba munama, tama eno te dage si tau sabo usu ebo
te homu dagego ebawe?” Tama te bidi sigo agabolo te po wali, “Awe,
Genuai Bidi.”
29 Tama agai te bidi si geduba nogo muyu te po wai, “Dage sigo
konealubo po enade dąụ wai. Tama tialigo da, te tiwai sę megi dage
siba pedalomainao, te eno homugo.”
30 Tama te bidi sigo gedu widai elaluali te ma pedai. Tama Jisasgo
bomonama te augwali sigo te yali sę po hogwa somainogo te po wai,
“Te bidi me deligo te sę yali po koneidali weyu wagimio.”
31 Tiali goli agai te po wali digi te bidi si Jisas bidibo digi tagalama,
tama buluba soyu, tama Jisasgo te bomai sę ebo po te genuai tǫde
bidibo we bidi tigidalibolo pusali.
32 Te bidi si Jisas tagalama painogo ebadi, tama gasa bidi dabe
augwaligo bidi me deli te pedauwali pania sai bidi te dwai haubo mobo
elalubo bidi sela aselama, tama Jisas pageba sela asai.
33 Tialima, Jisasgo te bidide elalubo dwai haubo mobo te sela sąnama,
tama polo te pedauwali pania sai bidi aga po wabo gagalali. Tama te
tǫde bidali we bidi augwali noma selama, tama te po wai, “Polobadu
te tiwai megi yali bomai sę te Israel tǫde munu me pedalai menio,” te
po wai.
34 Tiali goli te Farisi hani dabe augwaligo te po wai, “Agai te dwai
haubo mobo sela sąbo sę ebo te dwai haubo mobo tobolu bidi dabego
bomode te dwai haubo mobo te sela sąbo dao,” te po wai.

Jisasgo te we bidi augwali homu dene yali po

35 Te Jisas te genuai hanuba me te dwasianu buluba me biligi piduai.
Agai te we bidi augwali te augwa bomo yai po ola mabo be tomode te
agai aga po ola mani. Agai te Godigo we bidi tonalubo sęde dwagi yai
gesi po pusali, tama agai augwali tigide elalubo haniani gasi tigidali
usu ma ilai dao, te tigi bomo meni yai gasi me silama, te we bidi dwagi
yai ma ilai dao.
36 Tama bilidubadi, agai te genuai we bidi hani augwali sulama, tama
agai homu dene augwalide genuai mu yali. Magi basowe, augwaligo
homu dolo elalusiąwai baso, tama augwaligo augwa digi tau sabo usu

isiąwai bidibo suali. Augwali dwai mu bidiyu, te kibu sipsip dabe augwa aya meni yai tiwai bidai. *
37 Tama agai aga wali pabo bidi dabebolo te po wali, “Te nai hauwa mu te gide tau yai elalubao, tiali goli te tau yai nai sabo sę ebo bidi hauwa menio.
38 Tama tibaso, dagego te gi aga ayabolo gedu haluasa po waiyąo, tama agai aga sę bidi tagala palama, te gide elalubo nai sisinigi pomainogo wao,” Jisasgo te po wai.

10

Jisasgo wali pabo bidi nogo si olama sągągo si te agai sęba tagala palali po
(Mak 3:13-19; Luk 6:12-16)
1 Te Jisasgo aga wali pabo bidi dabe nogo si olama sągą badu si bidi asa olama i wali, tama agai augwalibolo bomo mani, te dwai haubo mobo bidi dabe sela sąmainogo, tama te we bidi tigidali te haniani gasi me, te tigi bomo meni yai gasi me usu ilimainogo yai dao.
2 Te 12 bidi nogi te e dao: hasia bidi aga nogi Saimon, te aga gasa nogi Pita, tama me aga ama nogi Andru dali. Tama Jems me aga ama Jon dali, augwali si te Sebedigo ogwa si dao.
3 Tama Filip me Bartolomyu dali. Me Tomas, me Matyu, te takis mone polobadu sai bidi. Me Jems, te Alfiusgo ogwa, me Tadius dao.
4 Tama gasa Saimon te Selot hani bidi, augwaligo te Rom gavman bidi dabe sela sąbo homu yai bage dao. Tama Judas te Keriot bulu bidi, te Jisas boi bidi augwali nogoba nosali muani bidi dao.

Jisasgo te 12 bidibolo te po sela pabo sę mani po
(Mak 6:7-13; Luk 9:1-6)
5 Te Jisasgo te 12 bidi sęba tagala palali, tama agai po augwalibolo ola mayu, te po wai, “Dage te Israel hani isiąwai bidi dabeba me pelamuo. Tama dage te Samaria dabego genuai hanu tomoba me pigimio. Menio.
6 Dage te Israel hani we bidiba naga pao, te augwali te hagawai kibu sipsip tiwai dao.
7 Dage pelama, te dagego e tiwai po wao, ‘Te dagalude bidibo God agai we bidi tonalubo sę yabo sogo pąba yagasai dao, megi e dao,’ te po waiyąo.
8 Dagego te gasi we bidi dabe augwali usu iligi pao, tama isai bidi dabe ma hodoliyu, tama oiyabe gasi sai bidi dabe wiegi yai meda isiąwai ma iliyu, tama dwai haubo mobo sela sąyu yao. Tama dage te sę yabo bomo te dagego olo sali, tama monego abelai menio. Tama tibaso, dagego te we bidi te bomogo olo tau sao, tama dagego augwalide mone sigio.
9 Tama dagego te nai abelabo nai gol me, te mone ge silva me, te kapa mone me te dagego mouwadagede sabiligio.
10 Tama dage bilibo sogo dagego te wa sabiligio, ma te holobo ugwa si me te sągą nadoba olo si me, te bilibo dono olo si me tolasa biligio. Menio. Te dagego tau sabo we bidi augwaligo dagebolo te tobage tigi tau sabo nai momainao.” wali.

* **9:36:** Nam 27:17; 1 Kin 22:17; 2 Sto 18:16; Ese 34:5; Sek 10:2; Mak 6:34

11 “Tama dage si si te hanu me deliba ma te dwasianu bulu tomoba me pobaso da, teda dagego bugagia sulama koneyu, mena bidi aga te bulude wiegi yai ma te doloba pai bidibo weyu suao. Tama te tiwai bidigo bede dage bidao, tama tede bididubadi te dage te gasa buluba pabo sogode te usu yaibao.
12 Tama dage te be tomoba pobadi, dagego te bede bidibo we bidi augwalibolo dwagi yai homu eyu te po wao, ‘Te dago homugo te wiegi yai sogo mu dageba asomainao.’
13 Tama dagego te po olama, tama te bede bidibo we bidigo dage dali wiegi yai homu eyu usu da po obaso da, teda dagego wiegi yai po augwali dali bidimainao. Ma, augwaligo dagebolo wiegi yai homu me isąbaso da, teda te wiegi yai pogo augwali tau sisiąma te po dagebolo ma asaibao.
14 Tama bidi me deligo beba dage me sela pisąma, tama dagego po me odisąbaso da, teda te be dali te hanu si tagalama, tama dagego duga sągąde pu elalubo pobele bage sela sąyąo, te augwaligo konemainogo te Godigo me augwali tagalai.yabo te homu emainogo yao. *
15 Eno mu po dagebolo obao, te tigidali we bidi po tụ ebo bodolu muani sogo, te dagego po odobo hagela yai we bidi augwaligo sabo sęgę te genuai mu saibao, te sęgęgo te hanu si Sodom me Gomora side polobadu bidali dwai dwai kolesaga yali we bidigo sabo sęgę aiyaba elaluaibao,” Jisasgo te po wai. *

Haniani sęgę pedalabo po
(Mak 13:9-13; Luk 21:12-17)

16 “Odao, eno dage te sipsip tiwai te uni yowi augwali tomoba tagala palobao. Tama tibaso dagego te hasamanigo ebo kolesaga tiwai wali peyu, tama hasia bolo dagego yabo sę bolo homugo kone palao. Tama dagego te ba higo ebo nagamea pai kolesaga tiwai wali peyu, tama dwai sę me deli yabo homu kolesaga egimio.
17 Tama dage te dwai kolesaga ebo bidi dabede dua dao. Te augwaligo dage augwa kaunsil bidi dabede po tụ ilainogo sela peyu, tama augwaligo dage te bomo yai po ola mabo be tomode te keloago elaibao.
18 Te dagego ena wali pobaso, dage augwaligo te gavman bidi dabebolo me te genuai tuni bidiba me selasa paibao, te po tụ tede ilimainogo yaibao. Tama dagego augwali dali me, te Israel hani isąwai bidi dabe dali augwalibolo eno gesi wiegi yai po pusao.
19 Tama augwaligo dage po tụba odasa pabode, tama dage wi elama te homu egimio, ‘Dago po mena tama wagowe? Tama dago magi po wei ponogowe?’ te homu egimio. Menio. Te sogo naga digi te Godigo dagego pusabo po ola mawaibao.
20 Te duga digi naga te po pusugobeo. Menio. Te duga Ayago Mobo Bidigo, agai te po dagego pedauwalide ola mobaso, dagego te po waibao.” wali.
21 “Tama bidi mego aga ama te boi bidigo nogoba munama, tama augwaligo aga ela muaibao. Tama ayago aga ogwa dali tama naga tiaibao. Tama ogwa wegi dabe augwaligo augwa aya ida si dali boi bidi homu elama, tama augwali ela mumainogo te gasa bidi dabego nogoba muaibao.

---

* **10:14:** Tpi 13:51 * **10:15:** Gag 19:24-26; Mat 11:24

22 Tama tigidali we bidigo dwai homu mu dage dali yaibao. Magi basowe, dage eno hani bidi mu bidibaso tiaibao. Tiali goli, te bodolu muani sogo tonaluyu bomonama bidibo bidi, teda te bidi aga te Godigo ma dobola siyu, tama te dwagi yai madiba muaibao.
23 Tama augwaligo dage te hanu me delide dene mobaso da, teda dage wi peyu, gasa hanuba pao. Eno mu po dagebolo obao, te tigidali Israel hanude te dagego sę ebo silisąbadi yaide, tama te Godigo Bidi Mu aga ma asaibao." wali.
24 "Augwaligo ena dali yali dwai kolesaga, te kolesaga naga augwaligo dage dali me yaibao. Te skul ogomani agai aga po ola mabo tisa bidi te aiyaba me elalugobeo, tama te sę ebo bidi te aga ugwadu elaluyu te sę tonalubo bidi aga aiyaba elalugobeo.
25 Tama te skul ogomanigo te aga tisago ebo kolesaga tiwai ebo usu ebaso da, te usu dao. Tama te sę ebo bidigo aga tonalubo bidigo kolesaga tiwai ebo usu ebo si da, teda te me usu dao. Te augwaligo te nogi posobo po weyu, 'Nage te dwai haubo bidigo tobolu bidi Belsebul dao' po te hani tobolu bidibolo obaso da, teda dago koneao, te augwaligo dwai dwai nogi weyu posobo po wabo te aga dali bede bidibo bagebolo mu waibao," Jisasgo te po wai.

Bidigo Godide naga wi yao po
(Luk 12:2-7)

26 "Te bidi dabe augwaligo dage dali te tobage sę nosali yaibao, te dagego konebaso, tama dagego te dwai sę ebo bidi dabe augwalide wi egimio. Te tigidali geme halualuali nai te bulu ulaba hania pedelaibao. Tama tigidali te geme dualaluali po te we bidigo hania koneaibao.
27 Tama te hulide eno dagebolo ola mabo po, te po dagego te giligade we bidibolo pusao. Tama dagego te olode duadigi odali po, te dagego te be daiba holama, te po augwalibolo pusao.
28 Dagego tigi naga ela mubo bidi dabe te dage wi egio. Augwaligo dagego po wabo mobo noma bidi te dali me ela mugobeo. Menio. Te Godigo dagego tigi me noma bidi dali te genuai dene sabo te siade mu dolobo bomo elalubaso, te dage agade naga wi yao.
29 Te we bidi augwaligo dwasianu bu ba tiwai si te mone ge deligo naga abelebo dao. Te ba dabe augwali dwasianunu olo nai dao. Tiali goli duga Aya God agai te tiwai ba bugagia tonalubo dao. Tama tonalubadi, te tiwai dwasianu ba me deli olo isigobeo, te Godigo bodolu mani isabo sogo naga te isaibao.
30 Tama dage da, te Godigo dage bugagia tonaluyu, te dagego tobolude elalubo tobolu nisi tigidali deli deli agai neda silai dao.
31 Tama tibaso, dage wi me egio. Agai gedude te dage te bu ba dabe aiyaba mu elalualigo da, teda agai dage mu tau saibao," Jisasgo te po wai.

Jisasgo nogi hogwa sabo kolesaga ebo po
(Luk 12:8-9)

32 "Niwai bidigo eno nogi te we bidi augwali gedude pusuyu, 'Te ena Jisas wali pabo bidi dao' wabo bidi, te eno te bidi agai nogi me te eno Aya dagalude bidibo bidi gedude pusaibao.
33 Tiali goli mena bidi agai te we bidi augwali gedude ena nogi tudiba mubo bidi, te eno me eno Aya dagalude bidibo bidi gedude aga nogi tudiba muaibao." Jisasgo te po wai.

Jisas aselama, we bidi dagalagasali po
(Luk 12:51-53; 14:26-27)

34 "Dagego homugo ena asali te e tǫde wąbi hwịbo tigidali isilainogo
asali homu dagego egio. Ena asali eno te hwịbo isilainu asobeo. Menio.
Eno te bobobage ge hwą selasa asai tiwai dao, te we bidi dagalaibao.
35 Te deli hani augwa hasi boi bidi ebo kolesaga pedelainogo te ena
asali. Tama bidigo aga aya dali boi bidi eyu, tama wegigo me aga ida
dali boi bidi yaibao, tama we aga bidigo ida dali me boi bidi yaibao.
36 Tama bidi me deli aga bede bidibo we bidi dabe, te aga hani we
bidi, augwali te bidi dali boi bidi eyu bidaibao.
37 Tama niwai bidi agai aga aya me ida naga mu godolo eyu tama
ena kuna godolo me isąwani da, te bidi aga eno abagi bidigobeo, te
usu menio. Tama bidi mego aga ogwa ma wegi naga godolo eyu, tama
ena kuna godolo me isąbo bidi, te aga eno abagi bidigobe dao.
38 Tama bidi aga ena wali peyu, tama gasa bidi dabe augwaligo
agabolo dene me sęgę dali mayu, tama te aga isilabo ni pedai tiwai
dao. Tama agai te ni pedai selama, ena wali asisąwani da, teda te bidi
aga eno abagi bidigobeo.
39 Tama niwai bidi aga tigi me aga tǫde bidibo ula dali naga bugagia
tonaluyu bidibo bidi, te bidi aga nosali wiegi yai mu bidabo ula
hagawai bidi pedelaibao. Me ma, bidi aga tigi me aga tǫde bidibo ula
dali agai eno sęba munama tama aga isiyu da, teda te bidi te nosali
wiegi yai bidabo ula mu saibao, te bidada paibao," Jisasgo te po wai.

Bidigo wiegi yai nai sabo po
(Mak 9:41)

40 "Bidigo dagego eno sę ebo sulama, tama wiegi yai kolesaga
dagebolo ebaso da, teda agai te tiwai kolesaga dagebolo naga ebo meni,
te ena dali me ebao. Tama bidigo wiegi yai kolesaga ena dali ebo
bidi, agai te God dali me te wiegi yai kolesaga ebao, te agai ena tagala
palobaso ena asai dao.
41 Bidi mego te homu eyu, 'Eno te Godigo po pusubo bidi profet bidi
tau sabo' homu elama, tama te profet bidi sela pelama, aga bede te
bidi bugagia nai gesebo dao, te bidi agai te profetgo nosali sabo wiegi
yai nai me badu agai buga selama saibao. Tama bidigo homugo 'Te
bidi doloba pai bidi bidibaso, eno aga tau saibao' homu eyu, tama te
doloba pai bidi aga beba sela pelama, nai mayu bugagia gesebaso da,
teda te Godigo te doloba pai bidibolo nosali maiabo nai me badu te
bidi agai buga selama saibao.
42 Tama bidigo te ena wali pabo olo nogi meni yai bidi me deli ąị
nogone ebo sulama, tama aga tau siyu. tama te kedau wai wę naga
mabo bidi da, teda eno mu po dagebolo obao, Godigo te bidibolo te
wiegi yai nai mu mawaibao, te nai te munu me hagagobeo," wali.

11

Jongo aga wali pabo bidi Jisas bidibo digi tagala palali po
(Luk 7:18-35)

1 Te bidi Jisas aga wali pabo bidi nogo si olama sągą badu si bidi
dabebolo te sę ebo po mawai. Te po silibode teda agai te bulu tagalama,
te tǫ badu elalubo genuai hanu dabeba pelama, tama te we bidi
augwalibolo agai po ola mayu, tama Godigo po pusai dao.

2 Tama Jon te we bidi baptais mani bidi, te bidi aga te kalabuside
bidibadi tama te sa muyu asaiba wali bidi Kraisgo te tigidali sę ebo
po odai. Tama tibaso, Jongo aga wali pabo bidi dabe meba te Jisas
bidiboba tagala palai dao.
3 Tama augwaligo agabolo te po hanalu wagasai, “Nage da, nage
te sa muyu asaibao wali te bidi dawe, ma dago gasa bidi asobo
tonaluaibawe?” augwaligo te po hanalu wali.
4 Te po obaso, Jisasgo augwalibolo te wei ponoyu, te po wai, “Dage
pelama, Jonbolo te tigidali sę dagego odali po me, te suali sę me, te po
tigidali agabolo wagi pao.
5 Dagego e subao, te gedu widai bidi dabe augwali gedu usu ma iliyu,
te sągą dwai bidi dabe augwali bugagia ma bilibo dao. Te oiyabe yai
bidi dabe augwali tigi wiegi yai pedaliyu, tama olo degai bidigo po ma
odobo dao. Te isai bidi dabe augwali ma hodoliyu, tama te magi nai
meni yai bidi dabe augwaligo te Godigo wiegi yai gesi po odobo dao. *
6 Tama bidi enade homu si isiąma tama ena aga tudiba musiąbo bidi,
te bidi aga wiegi yai homu pemene yao,” Jisasgo te po wai.
7 Tama Jon wali pabo bidi dabe augwaligo te po odama, tama geasa
ma pobadi yaide, tama Jisasgo te we bidi augwalibolo te bidi Jonde po
wai, “Polobadu dage te bidi meni yai buluba pali, te bidi Jon dagego
sugi pali, te dagego magi nai sugi paliwe? Ma, dagego te awi dili me
deli te waligo memenege ilibaso sugi paliwe? Menio.
8 Dagego magi nai sugi pai dawe? Ma, dagego te bidi me deligo te
wiegi wiegi yai ugwa tigide muai yaibaso sugi paliwe? Menio. Te wiegi
wiegi yai ugwa muai bidi dabe augwaligo te tuni bidigo wiegi yai bede
naga bidibo dao.
9 Tiali goli, dage magi baso pai dawe? Ma, te Godigo po pusubo
profet bidi me deli sugi pai dawe? Awe, eno dagebolo obao, e Godigo
po pusubo profet bidigo da, agai te gasa te Godigo po pusali profet bidi
dabe te tigidali aiyaba elalualio.
10 Te Jon agade te gasa profet bidigo Godigo wali po polobadu asęai
dao,

‘Suao, te eno po pusabo bidi tagala palobaso, tama
aga nage asabo digi polasa paibao. Agai nago tų sisi
iligi paibao.’ *

11 Eno mu po dagebolo obao, Jon te we bidi baptais mani bidi agai
te tǫde pedelali tigidali bidi aiyaba elaluai dao. Tiali goli te Godigo
we bidi tonalubo madide bidibo nogi meni yai olo bidi, te bidigo Jon
aiyaba elalubao.
12 Tama te baptais mani bidi Jon agai aga sę ebo gagalali sogo dąi
elama, tama aga sę edubadi megi asama, te Godigo we bidi tonalubo
sę te bomonama tama pąba yagasai dao, tama te sesena pai bomai bidi
dabe augwali tola sainogo ebo dao.
13 Tama te Jon aga pedalisiąbadi te Godigo po pusali bidi profet bidi
dabe me, te bomo yai po me, te augwali tigidaligo te nosali yabo sę po
pusai dao. Tama nosali Jon agai po pusagasali.
14 Tama dagego odai wida, teda te po odao: te polobadu bidali profet
bidi dabe augwaligo te genuai profet bidi Elaija ma asaibao po wai
dao. Tama Jon da, Jon aga te bidi Elaija dao po wali.

* **11:5:** Ais 35:5-6; 61:1 * **11:10:** Mal 3:1

15 Tama te olo elalubo bidigo agai te po odao,” wali.
16 “Te eno te megi bidibo we bidi augwali magi nai tiwai dao
wagowe? Augwali te wai puluba tiwai dabe te maket bulu tomode
bidaluyu, tama gagali eyu, tama augwaligo te gasa wai puluba
dabebolo i bomonama weyu, te po obao,
17 ‘Dago dage ona sulubadi, tiali goli dagego tęąbi ebo hagela ebao.
Dago homu dene ebo tęąbi obadi, tiali goli dagego gela wabo hagela
ebo dao.’
18 Tama tiwai, te Jon asali, tama agai te nai osogo gisiliyu, te bomai
wain wę me tuai menio. Tama tibaso augwaligo agade te po wai, ‘Te
dwai haubo mobo bidi agade bidibao,’ te po wai dao.
19 Me ma, te Godigo Bidi Mu asali, tama agai nai dali ąį dali tuyu yai,
tama augwaligo agade te po wai, ‘Suao, aga te nai hauwa mu tubo bidi,
tama agai te bomai wain wę me hauwa mu tubo dao. Aga te takis mone
sabo dwai bidi dabe dali te sęgę sai bidi dabego kisasa bidibo abagi
dao,’ te po wai dao. Tiali goli te God aga mu konebo homu kolesaga
ebo po te we bidigo odama, tama te kolesagago yali sę nosali subaso
da, teda augwaligo koneaibao, te homu kolesaga mu dao,” Jisasgo te
po wai.

Te bulu meba bage augwali homu begelebeo
(Luk 10:13-15)

20 Te Galili tǫde Jisasgo te hanu mebade te bomai sę hauwa mu yali
goli, te hanude bidibo hani augwaligo augwa dwai kolesaga yalide
ge neyu, homu begelama dwai kolesaga yali tagalasiąbaso, te Jisasgo
augwali sesanobo po weyu te po wali,
21 “Auo, dage Korasin dabe, homu deneo, te dwai dwai sogo dageba
pedelaibao. Dage Betsaida hani bage me, homu deneo, te dwai dwai
sogo dageba pedelaibao. Tama bidi me deligo bomai sę te hanu si nogi
Tair dali Saidon te hanu side te eno dagego e bulude yali sę tiwai egi
sogo da, teda te sogo digi polobadu te Tair hanude me Saidon hanu
side augwaligo te beg dage te ugwa tiwai gudama, tama augwali te sia
nogani kelide dualama, tama te sogo te hani sigo dwai sę yali tagalama,
homu begelegi dao. *
22 Tiali goli, eno dagebolo obao, te we bidi po tụ yabo sogo bodolude,
te Godigo dagebolo sęgę genuai mu mawaibao. Te dagego sabo sęgęgo
te Tair me Saidon hanu sigo sabo sęgę aiyaba mu elaluaibao.
23 Tama dage Kaperneam hanude bidibo bage, te dagego homu te
dagego nogi ugwaba siyu, te sigiba mu, te dagaluba paio, te homu
yali. Tiali goli, mu menio. Te dage tigi dene ebo dwai sia dabo dedage
pageba sąwaibao. Tama bidi me deli agai bomai sę dabe te eno dagego
hanude yali bomai sę dabe tiwai te bomai sę te Sodom hanude egi sogo
da, teda megi me te Sodom hanu elalugi dao. *
24 Tiali goli eno dagebolo obao, te we bidi po tụ ilabo sogo te Godigo
dagebolo sęgę genuai mu mawaibao. Te dagego sabo sęgęgo te Sodom
we bidigo sabo sęgę aiyaba mu elaluaibao,” Jisasgo te po wai.

Dage enaba aselama toma tuabo po
(Luk 10:21-22)

---

* **11:21:** Ais 23:1-18; Ese 26:1–28:26; Jol 3:4-8; Amo 1:9-10; Sek 9:2-4 * **11:23:** Gag 19:24-28; Ais 14:13-15

25 Tama te sogo Jisasgo Godibolo te po wai, “Ayao, nage te dagalu
dali tǫ dali nigila tonalubo Genuai Bidi dao. Eno nage dali deli homu
eyu, nagebolo usu da po obao. Tǫde homu kolesaga koneai bidi
dabe augwaligo koneidali weyu tama nago te eno tamadi pusali po
page nago geme dualai dao. Tiali goli te tǫde elalubo homu kolesaga
konesiąwai we bidi augwalibolo nago te po page ola mawai dao.
26 Awe, Aya, nago te tiwai yaibao homu elama, tama tede dwagi yai
homu eyu, nago tama tiwai naga yai dao.” Jisasgo te po aga Ayabolo
wali.
27 Te we bidibolo Jisasgo te po wai, “Eno Aya agai tigidali nai eno
nogoba muai dao. Tama niwai bidi me deli agai te Ogwa mu konea
silai menio. Aya agaduba deligo naga te Ogwa konea silai dao. Tama
niwai bidi me deligo agai te Aya me konea silai menio. Ogwago naga
konea silai dao, tama te we bidi dabebolo te Ogwa aga digi te Aya
augwalibolo ola mobaso da, te augwaligo me te Aya konea silaibao,”
wali.
28 “Dage we bidi dabe sę dene genuai eyu sęgę yai nai tolobo tiwai we
bidi dabe, dage tigidali enaba asao, te eno dage tau siyu, tama dagego
toma tueibao.
29 Dage ena dali hodobo wali asiąo. Tama dage ena dali bididubadi
eno dagebolo po ola mawaibao. Tama dagego kolesaga enade sao.
Magi basowe, eno nagamea pai kolesaga te bidi dabe augwali dali eyu,
tama ena digi ena aiyaba elalubo dao. Tama dage enaba asobaso da,
teda dagego homude te toma tuagameo.
30 Dage ena wali asiyu, tama eno dagebolo dene magobeo, te sęgę
yai nai me eno dagebolo magobeo,” Jisasgo augwalibolo te po wai.

12

Te Sabat sogode sę habu selebo po
(Mak 2:23-28; Luk 6:1-5)

1 Te po olama nosali me sogo Sabatde Jisas te tubo nai wit gi tomodu
pai. Tama aga wali pabo bidi dabe augwali nasi ebaso, tama augwaligo
te wit ge selama, tama augwaligo tuai. *
2 Tama te Farisi bage augwaligo te kolesaga ebo sulama, tama
augwaligo agabolo te po wai, “Suao, te kolesaga nage wali pabo bidi
dabe augwaligo ebo, te Sabat sogode habu selai dao,’ wali.’
3-4 Tama Jisasgo augwalibolo te po wai, “Te dagego te dena nǫų bidi
nogi Devitgo yali sę po dagego nedebewe? Me sogo aga me, aga dali
bidali bidi dabe me, augwali nai sili bidibadi tama moni nasi ebaso,
tama Devitgo Godigo lotu be tomoba pelama, te Godigo gesabide muani
bret selama tuali. Aga hani dabego me tuali. Tiali goli, te bret te habu
selai elaluai, tama te pris dabego naga tubo usu yaibao, te bomo yai
pode te po wai. Tiali goli te bret augwaligo me tuali digi Godigo gedude
dwai sę ebeo. Dagego te asęani po nedebewe? *
5 Ma dagego te bomai po asęani bukude elalubo po me deli
nedebewe? Te po e dao, te pris bidi dabe, augwaligo te Moni Lotu
Be tempel tomode te Sabat sogo tigidali me augwa sę ebo dao. Tama
tiyu, augwaligo te Sabat sogo sę egio wabo bomo yai po augwaligo

* **12:1:** Bom 23:25 * **12:3-4:** Prs 24:9; 1 Sml 21:1-6

bolobo dao. Tiali goli Godigo augwalibolo sęgę magobeo. Dagego te po nedebewe?
6 Eno megi te Moni Lotu Be tempelde po wali. Tialima eno dagebolo obao, te ede megi elalubo nai, agai te Moni Lotu Be tempel te aiyaba elalubo dao.
7 Tama bukude Godigo wali po me deli augwaligo asęani, ‘Eno te dagego enabolo olo mabo nai ofa te godolo ebo menio. Dagego gasa we bidi dali homu dene eyu tau sabo kolesaga ebo, te eno godolo ebo dao.’ Tama dagego te po page bugagia konegi sogo da, teda dagego te dwai sę meni yai bidi dabebolo sęgę magi menigi dao.
8 Magi baso meni. Ena da, te Godigo Bidi Mu da. Ena da te Sabat sogode te genuai bidi dao. Tama tibaso, bidigo Sabatde mena sę yagameo wabo po te eno digi waibao,” Jisasgo te po wai.

Te Sabat sogode Jisasgo nogo dili isai bidi usu ilali po
(Mak 3:1-6; Luk 6:6-11)

9 Te Jisas aga te badu bidali tagalama, tama augwaligo Juda dabego bomo yai po ola mabo be tomoba pai.
10 Tama bidi me deli tede bididuai, te bidi aga nogo dili bomo isai elaluai. Tama bidi meba augwaligo Jisas po tụ ilainogo homu elama, tama augwaligo aga hanalu wai, “Ma, dago te Sabat sogode te gasi yai bidi usu ilibaso, te bomo yai po bolaibawe ma meniwe?” te po wai.
11 Tama Jisasgo augwalibolo te po wai, “Te dage tomode bidi me deli agai kibu sipsip me deli elaluyu, tama te sipsip te dedageba Sabat sogode tulaluai yaibaso da, te bidigo te sipsip ugaba ma kegelama ma saibawe, ma meniwe? Ao, te Sabat sogo digi te ma saibao.
12 Tama te bidi da, bidigo da te sipsip aiyaba mu elalubo dao. Tama tialigo da, dago te Sabat sogode we bidi tau sabo dwagi yai sę eyu da, teda tama tiyu dago te bomo yai po bologobeo, te usu dao.” wali.
13 Tama te po olama agai te nogo dwai bidibolo te po wai, “Nago nogo dodolao.” Tialima agai nogo dodolali, tama nogo wiegi yai ma pedelai, te gasa me nogo tiwai yai.
14 Tiali goli te Farisi dabe augwali te be tagalama, tama augwali deliba sisinama po miyu, tama Jisas elabo po miai dao.

Jisas aga Godigo sę ebo bidi mu dao

15 Tiali goli Jisasgo augwaligo te po wabo koneama, tama agai te bulu tagalama gasaba pai. Tama te we bidi hauwa aga wali pai, tama agai augwali tomode tigidali gasi we bidi usu ma ilai dao.
16 Tama augwali usu ma ilama, tama agai augwalibolo agai nogi me agai ebo bomai sę po te gasa we bidibolo pusidali weyu habu selai dao.
17 Tama tebogo te po me deli te Godigo te agai po pusali profet bidi nogi Aisaiago pedauwalide wali po usu nanio.
18 Te po e dao,
“E bidi da, te eno sę ebo bidi dao, eno aga sa muai dao. Eno aga godolo mu elama, tama eno homu aga dali wiegi yai ebao. Te eno Mobo Bidi te agaba mubaso, tama agai te doloba pai kolesaga ebo te po te gasa Israel hani isąwai bidi dabe augwalibolo te po pusaibao.

19 Tiali goli agai te konila ebo po me te genuai po dagą me wagobeo.
Te augwaligo agai pedauwalidu genuai dagą olama i wabo te genuai
tụde me odogobeo.
20 Te awi dili me deli dwasianu togwa painogo yali, te tigidali me agai
togwa pogobeo. Tama te lamde mubo hobi dwasianu bogoli idubo, te
me agai tigidali te isiligobeo. Menio. Agai te tobage bomo kimi meni
yai we bidi tau sabo sę iduaibao, tama bomonama elama, te doloba
pai sęgo te dwai sę aiyaba elaluaibao.
21 Tama te gasa hani dabe, te Israel hani isąwai we bidi dabe
augwaligo konealubo po agade dąụ olama tonalueibao,”
te bidi Aisaiago te po polobadu asęnama, tama Jisasgo te po usu
nanio. *

Augwaligo te po weyu Jisasgo Belsebul dali sę ebo da wali po
(Mak 3:20-30; Luk 11:14-23)

22 Tama te sogo augwaligo bidi me deli agaba sela asali, tama te
bidide dwai haubo mobo bidi bidai. Aga gedu dali pedauwali dali te si
pania sai. Tama Jisasgo aga usu ma ilali, tama te pedauwali pania sali
bidi po ma weyu gedu ma pedeyu yai dao.
23 Tama tigidali genuai we bidi hani augwali noma mu sai, tama
augwaligo te po wai, “E bidi da aga te Devitgo Ogwa yaliwe, ma
meniwe?”
24 Tiali goli te Farisi dabe augwaligo te po odolama, tama augwaligo
te po wai, “Woo, te dwai haubo mobo bidi te Belsebulgo bomode naga
te bidigo te dwai haubo sela sąbo dao. Te Belsebul aga te dwai haubo
mobo bidi dabego tobolu bidi dao,” te Farisi bagego te po wai.
25 Tama agai augwaligo homude ebo kolesaga koneama, tama agai
augwalibolo te po wai, “Te tuni bidigo bomo tomode bidali bidi dabe
augwali hani si te bugulama, tama augwa hasi wąbi hwịyu da, teda
te hani si dolaibao. Tama te hanu me delide bidali bidi dabe, ma te
deli bede bidali hani, te augwali te si bugulama, tama augwa hasi wąbi
hwịani da, te hanu ma te be me elalugobeo, te tulolueibao.
26 Tama tibaso, Satango te Satan aga ma sela sąyu da, teda aga hani
te buga sai elaluai dao. Tama agai tonalubo hani augwali bomo me
elalusiąbaso, te dolaibao, te tulolueibao.
27 Te mu tama te Belsebulgo ena tau sobaso tama eno te dwai haubo
mobo bidi augwali sela sągi sogo da, teda dego te dage wali pabo bidi
dabe augwali tau selama, tama augwaligo te dwai haubo mobo bidi
augwali sela sągowe? Tama tiyu da te duga digi duga hanigo po tụ
ilibo dao, te dage geda muani po hania ola mawaibao.
28 Tiali goli, Godigo Mobo Bidigo ena te dwai haubo mobo bidi sela
sąyabo bomo mabo dao. Tama tibaso dagego koneiąo, te Godigo we
bidi tonalubo kolesaga te dageba asai dao.
29 Tama te sę e tiwai dao. Te bidi me deli aga te bomai bidigo be
tomoba pelama, tama agai bede elalubo doado bage sai hagede, agai
te bomai bidi aiyaba elaluama, tama te dila pai bonogo te bidi kęyu
bolo yao. Agai tama tilama, tama agai te bidigo bede munalubo nai
dabe saibao,” wali.

---

* **12:21:** Ais 42:1-4

30 “Bidigo ena dali abagi me wasiąbo, te bidi aga eno boi bidi dao.
Bidigo nai ena dali sisinisąbo bidi, te bidi agai te nai subigila sąsą bilibo
dao.
31 Tama tibaso, eno dagebolo obao, te Godigo te we bidi augwaligo
dwai sęgę ebo te tigidali me te posobo po me, te sela sąbo usu yaibao.
Tiali goli bidigo te Godigo Mobo Bidibolo posobo po obaso, te bidigo
sęgę te Godigo me sela sągobeo.
32 Tama bidi mego dwai po me deli te Godigo Bidi Mu dali obaso da,
teda Godigo te bidi agai sęgę te sela sąbo usu yaibao. Tiali goli bidigo
dwai po te Godigo Mobo Bidi dali weyu da, te bidi agai sęgę te megi e
tǫde bidibo sogo me te nosali me munu me te sęgę me sela sągobeo.
Te sęgę me elalua peyu, bidada paibao,” Jisasgo te po wai.

Ni dwaigo nai dwai walobo po
(Luk 6:43-45)

33 “Te wiegi yai nigo da, te nai me wiegi yai walaibao. Ma, te dwai
nigo da, teda te nai me dwai walobo dao. Tama te bidi dabe augwaligo
te nai bolo sulama, tama augwaligo koneaibao, te ni wiegi yai yaliwe
ma dwai yaliwe naga osola subo dao.
34 Dage te dwai bidi dabe, dage te dwai hasamani dabe tiwai dao.
Tama tialigo da, magi ilama dagego wiegi yai po waibawe? Tama
bidigo pedauwalidu te tiwai po aga homude elalubo po pusubo dao.
35 Wiegi yai bidigo homude te wiegi yai po hauwa elalubo dao. Tama
agai kolesaga wiegi yai pedalobo dao. Bidi dwaigo agai homude dwai
homu kolesaga hauwa elalubo dao. Tama tiyu, agai dwai kolesaga
pedalobo dao,’ wali.’
36 “Eno dagebolo obao, te genuai po tụ pedalobo sogo te Godigo te
we bidi dabe augwaligo tigidali subigila wali dwagi yai sę isiąbo po te
po tụ ebode dagalaibao, tama te pode sęgę mawaibao.
37 Tama naga pode digi te Godigo nage doloba pai bidi nogi poaibao,
te nago yali kolesagade te sęgę sisąwai bidi dao. Tama naga pode naga
digi te agai nage dwai bidi nogi poaibao, tama nage sęgę mawaibao,”
Jisasgo te po wai.

Meba bidi augwaligo te bomai sę ebo suainogo wali po
(Mak 8:11-12; Luk 11:29-32)

38 Tama agai te po obaso, te Juda dabego bomo yai po page ola mabo
bidi meba me, te Farisi dabe meba dali augwaligo te po agabolo wai,
“Po ola mabo bidi, dago homugo nago bomai sę me deli ebode, tama
dago sumainogo nago te sę yao,” te po wai.
39 Tiali goli agai po wei augwalibolo ponoyu bomonama te po wai,
“Te God tagalama tama dwai sę ela bilibo megi bidibo we bidi hani
dabe, augwaligo te bomai sę ebo suainogo i wabo dao. Tiali goli, eno
dagebolo te bomai sę me deli eno ola magobeo. Te polobadu Godigo po
pusali bidi profet Jona agade pedelali bomai sę tiwai naga pedelama,
tama dagego te sueibao.
40 Tama polobadu te tiwai yai te bidi Jona sela sogo giligade me sela
sogo hulide te genuai sụgụ haliga tomode bidai, tama te tiwai yali
gilama naga te Godigo Bidi Mu aga me te sela sogo giligade me sela
sogo hulide e tǫ tomode bidaibao, te isai we bidi bidibo madide. *

---

* **12:40:** Jna 1:17

41 Tama Godigo we bidi augwali dagalobo sogode te Ninive hanu
we bidi dabe augwali te po tụde dolaluyu, tama dage megi bidibo we
bidibolo te augwaligo dwai kolesaga yali po pusaibao. Magi baso meni.
Polobadu mu Godigo po pusa mani bidi nogi Jona agai te Ninive we
bidibolo Godigo po pusa mobadi yaide, augwaligo odama, dwai dwai sę
yalide ge neyu, tama tagalama homu begelai dao. Tiali goli Jona aiyaba
elalubo bidi me deli pedelama, tama megi dage tomode bidibao. *
42 Tama polobadu bidali te genuai bidi nogi Solomongo wabo wiegi
yai kolesaga ebo po odai hagede, digibulu bulude bidiyu genuai bulu
tonalubo we asai dao. Tiali goli Solomon aiyaba elalubo bidi me deli
pedelama, tama megi dage tomode bidibao. Tama dagego agai po
odisąbaso, te Godigo te we bidi po tụ ebo sogo te digibulu bulude asali
genuai wego 'Dagego te dwai sę yai dao' po waibao," Jisasgo te po wai.
*

Dwai haubo noma ma geasa asobo po
(Luk 11:24-26)

43 Jisasgo te po ma gagaliyu, te po wali, "Te dwai noma haubogo bidi
me tagalama, te dwai tulubage meni yai buluba toma nabo pesage
gegegi pabo dao.
44 Tiwai pesage me susiąbaso da, aga homugo tama tebao, 'Ena taga
soali beba ma geasa paibao' homu yaibao. Tama aga pelama, te be
sugi pali, augwaligo bugagia dodolama, pobele bage meni yai au ma
ilai beba ma pabo ąọ te bidi pageba, dwai noma ma peyu tebo dao.
45 Tama aga pelama, gasa dwai noma te a naga olama me si sigi pali.
Tama te gasa dwai noma haubo dabego te dwai dwai sę ebo kolesaga
tebogo te hasia dwai mobo haubogo ebo dwai kolesaga aiyaba elalubo
dao. Tama augwali aga dali aselama, tama augwali tomoba pelama,
tama augwali te bede bidibo dao. Polobadu te bidi dwai bidai, tiali
goli megi me te aga dwai mu bidibao. Te tiwai naga megi e sogo dwai
sę eyu bidibo we bidi augwalibolo me te tiwai sę pedelaibao," Jisasgo
te po wai.

Jisasgo ida me Jisasgo ama dede dali po
(Mak 3:31-35; Luk 8:19-21)

46 Jisasgo po te we bidi augwalibolo madubadi, tama aga ida ama
dede dali augwali aselama, bulu badu dolaluagasai. Augwaligo aga
dali po miainogo asai.
47 Tama bidi me deligo agabolo te po wai, "Odao, naga ida me naga
ama dede augwali bulu badu aselama dolalubao, tama augwaligo nage
dali po miai hagede ebao." wali.
48 Tiali goli Jisasgo po wei te bidibolo ponoyu te po wai, "De aga eno
ida dawe? De eno ama dawe?" Jisasgo te po wai.
49 Tama agai aga wali pabo bidi dabe nogo du eyu, te po wali, "Suao,
eno ida me eno ama dede dali, te e dao.
50 Eno Aya dagalude bidibo bidi agai homu wali pabo we bidi da, te
eno ama dabe me, abe dabe me ida dabe dao," Jisasgo te po wai.

---

* **12:41:** Jna 3:5 * **12:42:** 1 Kin 10:1-10; 2 Sto 9:1-12

13

Bidigo tubo nai wai gide sąsą bilibo po begelama po digi wali po
(Mak 4:1-9; Luk 8:4-8)

1 Tama Jisasgo te po ola silama, tama te sogo naga aga te be tomode
bidali tagalama, te bedu buluba soai. Tama aga pelama, te sigi ąi sesege
badu dulalugi pai.
2 Tama we bidi hani hauwa aselama. aga pageba sisinagasobaso
tama aga te geba me deli daiba holama duagulali, tama te asali we
bidi augwali tigidali te sigi ąi sani sesegede bidaluai.
3 Tama agai po digi po hauwa begelama augwalibolo wai. Agai te po
wali, "Te bidi me deli pelama, te giba nai wai ge telala biligi pai.
4 Tama agai te nai wai ge telala pobadi, tama te nai wai ge me badu
te soabo tụde tudulaluali. Tama te tụde tudulaluali nai ge te ba dabego
tuagasai.
5 Tama te nai wai ge me badu te tọ ili hauwa meni yai digi te masigi
elalubo madigi daiba tudulalualio. Te tọ aiyanu dulisąwai madi tama
te tedelaluali nai wai ge polo holali.
6 Tiali goli giliga pedaliyu posologo te nai wai ge te giligago ulai.
Tama te nai wai sele meniama, tama tigidali sasia pelama, tama isali.
7 Tama meba te tedelawali nai wai ge te sesane yai bono elalubo madi
tomoba tudulaluali. Tama te sesane yai bono elalubo madi tomodu te
nai wai ge holali digi, te sesani yai bonogo haluama, tama te nai isilali.
8 Tiali goli te telala pali nai wai ge me badu te wiegi yai tọba
tudulaluali, tama te nai du walali. Meba te 100, tama me badugo te 60
walali, tama me badugo 30 tama waliyu yai," wali.
9 "Duga po odobo olo elalubo bidigo da, te po bugagia odiąo," Jisasgo
te po wai.

Magi baso Jisasgo po digi po begelama waliwe?
(Mak 4:10-12; Luk 8:9-10)

10 Te Jisas aga wali pabo bidi dabe aga pageba aselama, te po wai,
"Magi baso nago po digi po begelama augwalibolo obawe?"
11 Agai po wei ponoyu te po wai, "Godigo agai we bidi tonalubo sę
geme dualaluali po page haninama te agai dagebolo ola mawai dao.
Tiali goli e bidi dabebolo te geme dualali po page te haninai menio.
12 Magi baso menio. Bidi me deligo nai meba elalubaso da, teda
Godigo agabolo te nai umabo mayu, tama aga nai hauwa elaluaibao.
Tama bidi me deligo te dwasianu nai naga elalubaso da, teda Godigo
te dwasianu nai dagala sąwaibao.
13 Tama tebo sęde eno te po digi po begelama augwalibolo obao:
augwaligo gedugo da tonono bilibadi, tiali goli augwaligo magi nai me
deli subo menio. Augwaligo olo mubadi, tiali goli augwaligo po me
odisąyu tama kolesaga sabeo.
14 Te tiwai sę ebo we bidi augwalide te po me deli te Godigo po pusali
profet bidi Aisaiago wali po te usu nanio. Agai te Godigo wali po asęai
dao:
'Te dagego po odobo sę ebadi, tiali goli dagego te po
page konegobeo. Te dagego tonono bilibo sę ebadi,
tiali goli dagego magi nai me deli sugobeo.
15 Magi baso meni. E we bidi hanigo homu kolesaga te puna pai
dao. Tama augwaligo ologo po odobo te hagela eyu, tama augwaligo

augwa gedu palia sai. Tiyu augwaligo gedugo te magi nai me deli suidali weyu tiali, tama augwaligo ologo po odidali weyu tiali, tama augwaligo homude te po page ma koneama, tama augwali begesa enaba ma aselama, te eno augwali usu ma ilidali weyu augwaligo tama kolesaga yai dao,' *

Aisaiago Godigo wali po augwalide tama asęai dao.

16 Tiali goli dage da, te wiegi yai homu pemene yao. Magi baso meni. Dagego gedugo te nai dabe te subo dao, tama dagego ologo po odobo dao.

17 Eno mu po dagebolo obao, polobadu te Godigo po pusali bidi hauwa dabego me, te doloba pai bidi hauwa augwaligo me te megi dagego te subo sę suainogo godolo yai, tiali goli augwaligo me subeo. Tama augwaligo me megi dagego te odobo po odainogo godolo yai, tiali goli augwaligo te po me odai menio," Jisasgo te po wai. *

Tubo nai wai gede po digi po page begelama wali po (Mak 4:13-20; Luk 8:11-15)

18 "Te megi da dagego te bidigo nai wai ge te giba tededalo bilagasali po digi po page odiąo, bugagia koneao.

19 Te Godigo we bidi tonalubo kolesagade po wabo odobo digi te po page koneyu dąų wasiąwai bidi, te bidi te aga da te soabo tųba olo tudulaluali nai wai ge tiwai dao. Tama te Satan agaba aselama, tama polo te po Godigo aga homuba budali po te Satango te dagala sabo dao.

20 Tama te gi page bidigo te telala biligi pali nai wai ge meba te masigi elalubo madigi tudulaluali po wali da, te tiwai te bidigo te po odama tama polo selama, tama te pode wiegi yai homu pemene ebo.

21 Tiali goli aga da te sele meni yai nai tiwai dao. Tama tibaso, aga homu daide naga te odali po te dwasianu sogo naga elaluaibao. Tama nosali bidi mebago te Godigo po aiyaba elaluabo homu eyu da, teda te bidibolo augwaligo sęgę menama, tama dwai kolesaga agabolo eyu, tama agai konealubo po dąų wali te polo tagalama, tama tulalubo dao.

22 Tama meba te tedela palali nai wai ge te sesani yai bono elalubo madi tomoba tudulaluali, te bidigo po sabo tiwai yali, tiali goli agai homu hauwa te tǫde naiba pelama, tama agai mone dabe te doado bage hauwa sabobo homu hauwa yali, tama te homu ebogo te Godigo po mesegelama, tama agai nai ge walobeo.

23 Tiali goli te tedela palali nai wai ge te wiegi yai ili yai elalubo tǫba tudulaluali po wali da, te bidigo po odama tama te po page bugagia koneani dao. Te tobage we bidi augwaligo nai ge walaibao, te 100, ma 60, ma 30 tama walobo dao," Jisasgo te po wai.

Te gide dwai noswai pedalobo po begelama po digi po wali

24 Te Jisasgo gasa po digi po begelama, augwalibolo te po wai, "Te Godigo we bidi tonalubo sę e tiwai dao. Te bidi me deligo aga wiegi yai nai wit wai ge te aga giba telala bilali.

25 Tama elama, tama me sogo hulide we bidi augwali godege piai digi yaide, te bidi aga boi bidi aselama, tama agai te nai wai telawali wit gi tomoba te dwai noswai wai ge sąsą bilagaselama, tama aga paialio.

26 Tama nosali te wit holama, tama nai ge walainogo ebadi, tama augwaligo te nai wai telawali gide te dwai noswai dali holobo suai.

---

* **13:15:** Ais 6:9-10 * **13:17:** Luk 10:23-24

27 Tama te gide sę ebo bidi dabe pelama, te gi aga ayabolo wagi peyu,
augwaligo te po wai, ‘Genuai bidi, dago homugo nago gide wiegi yai
nai wai ge naga tedelalo bilali homu yai dao. Tama magi ilama te tiwai
dwai noswai dali pedalaliwe?’ te po wai.
28 Tama agai te sę bidi dabe augwalibolo te po wai, ‘Te boi bidi me
deligo te tiwai sę yali dao.’ Tama te sę ebo bidi dabego agabolo te po
wali, ‘Tama tibaso, nago homugo usu wida, teda da pelama, te dwai
noswai gudama, sisinigi pabo te usu yaibawe?’
29 Tiali goli, agai augwalibolo te po wai, ‘Mu menio. Tiyu dagego te
dwai noswai gudama sisinibo sę eyu, dagego te wit dali gudabuo,’ te
po wai.
30 ‘Dagego te si dali si holomainao, te si holama, tama te nai sabo
sogode te usu naibao. Tama te nai sabo sogo eno te nai togwa sabo
sę ebo bidi augwalibolo te po waibao, “Dagego te dwai noswai bolo
hasia sisinama, tama dunama, siade ulainogo kęnama muao. Tiali goli,
dagego te wit da, te te sisinama te eno nai mubo beba muao,” eno te
po waibao,’ te bidigo te po wali,” Jisasgo te po wai.

Te nai wai mastet me, te bret bo dabo nai yis te side po digi po begelama wali po
(Mak 4:30-32; Luk 13:18-21)

31 Te Jisasgo gasa po digi po begelama, augwalibolo te po wai, “Te
Godigo we bidi tonalubo sę te nai wai me deli tiwai, te nai mastet wai
tiwai dao. Bidi me deligo te nai wai selama, aga gide bulubo dao.
32 Te nai mastet wai ge da, te kemeni ge tiwai sabi si dwasianunu mu
dao. Tiali goli nosali te nai ge genuai hola silama, agai te gide holali
haniani nai tigidali te aiyaba elalubo dao. Te ni tiwai holama, tama te
ni nologoba te ba dabe duayagasobo dao,” wali.
33 Tama agai gasa po digi po me ma begelama, te po augwalibolo wai,
“Te Godigo we bidi tonalubo sę te bret bo dabo nai yis tiwai dao. Te we
me deligo te dwasianu yis selama, tama te genuai dramde munalubo
tubo plaua dali taluama begelaibao. Tama nosali te plaua tigidali te bo
dai subo dao,” Jisasgo te po wai.

Jisasgo po begelama naga po digi pogo pusali po
(Mak 4:33-34)

34 Te ola mabo po tigidali tama odubadi, Jisasgo te we bidi
augwalibolo te po digi po begelama naga wai. Agai te po me deli
haninama augwalibolo me pusubeo. Menio. Agai po digi po begelama
naga augwalibolo te po wai dao,
35 te Godigo po pusali bidi profet me deligo pedauwalide pusali po
usu numainogo. Te profet bidi agai polobadu te po wai,

> “Te eno augwalibolo po weyu, tama eno te po digi po
> wabo tiwai yaibao. Te eno augwalibolo te polobadu
> mu geme dualaluali po te megi e sogo me geme
> dualaluali po te po eno augwalibolo pusaibao,” te
> po wai. *

Dwai noswai po digi po page po

36 Te sogo Jisasgo te we bidi augwali tagalama, tama aga te be tomoba
pelama bidai. Tama aga wali pabo bidi dabe augwali agaba aselama,

* **13:35:** Tib 78:2

te po wai, “Nago te dwai noswai te gide pedalobo po olama po digi po
begelama wali po page te dabolo haninama ola mao,” te po wai.
37 Te Jisasgo po wei ponoyu te po wai, “Te wiegi yai nai ge telala pali
bidi po wali da, te bidi da te ena dao, Godigo Bidi Mu dao.
38 Tama te nai ge tedelalo pali gi da, te e tǫ dao. Tama te wiegi yai nai
ge da, te Godigo obo tomode bidibo we bidi dao. Tama dwai noswai
da, te Satango we bidi dabe dao.
39 Te boi bidigo dwai noswai ge tedela bilagasali, te bidi da Satan
dao. Te nai sabo sogo bodolu wali, te e tǫ silabo sogo dao. Te gi nai
sabo bidi dabe augwali da, te Godigo sę ebo ensel mobo bidi dabe naga
dao.
40 Te gi sę ebo bidi dabe augwaligo dwai noswai sisinama siade
ulubo, te tiwai naga augwaligo e tǫ silibo sogo muani bodolude te tiwai
yaibao.
41 Te Godigo Bidi Mu agai aga sę ebo ensel mobo bidi dabe tagala
palama, tama augwaligo te Godigo tonalubo we bidi tomode elalubo
dwai dwai sę ilabo kolesaga me, te haniani gasa dwai sę ebo we bidi
me, augwali tigidali sisinama
42 tama augwaligo te we bidi dabe augwali te moni tigi dene ebo
siaba sąwaibao. Tama te siade te augwali dwai gela mu weyu, tama
augwa kele gąǫgo halua tuyu bidaibao.
43 Tama te sogo te doloba pai we bidi augwali augwa Ayago we bidi
tonalubo madide bidiyu, tama augwali tigide te giliga ula tiwai eyu
bidaibao. Odo elalubo bidi dabego te po bugagia odiąo,” Jisasgo te po
wai.

Bidigo te geme dualali wiegi yai doado bage gegebo po digi po begelama wali po

44 “Te Godigo obo tomode bidibo kolesaga te wiegi yai mu dao, te
gide geme dualaluali dila pai nai mu tiwai dao. Bidi mego te nai
subaso, tama agai ma dualali. Agai wiegi yai homu pemene yai,
tama aga pelama, aga doado bage tigidali te bidi dabebolo menama,
mone selama, tama te gi tǫ abelegi paibao, te aga suali dila pai nai
somainogo,” Jisasgo te po wai.

Te wiegi yai bis po begelama wali po digi po

45 “Te po me e dao. Te Godigo obo tomode bidibo kolesaga te wiegi
yai mu dao, e tiwai dao. Bidi me deligo aga mone sabo bisnis sę eyu,
te wiegi yai bis gegi bilibo dao.
46 Agai te bis wiegi wiegi yai mu me deli subaso, te bis gasa bis
tigidali aiyaba elalubaso, teda aga pelama, te aga doado bage tigidalide
te mone sigi pelama, tama te wiegi yai bis abelegi paibao,” Jisasgo te
po wai.

Te sụgụ sabo wade po digi po begelama wali po

47 “Ma, te Godigo we bidi tonalubo sę e tiwai dao. Bidi dabe
augwaligo te sụgụ sainu te genuai sụgụ sabo wa te sigi ąịba sąnama,
tama haniani sụgụ te wa tomoba pabo te tiwai dao.
48 Tama te sụgụ sabo wa pągą baso, teda augwaligo te wa kegasa te
ąị saniba tuagasobo dao. Tama augwali dualama, te wiegi yai sụgụ
naga te genuai pede mebaba sisinaibao. Tiali goli te dwai sụgụ dabe
da, te augwaligo te sela sąbo dao.

49 Tama e tǫ de dagalu si silibo sogo te tiwai gilama naga yaibao. Te
Godigo sę ebo ensel mobo bidi dabe augwali aselama, te dwai kolesaga
yali bidi dabe te doloba pai bidi dabe tomode bidibo te dagalama, sela
sąwaibao.
50 Tama augwaligo augwali te genuai tigi dene yabo siaba sąwaibao.
Tama te siade augwali dwai gela weyu, tama augwa kele gąǫgo ma
halua tueibao," Jisasgo te po wai.
51 Te Jisasgo augwalibolo hanalu wali, "Te eno megi pusali po page
tigidali dagego koneaniwe?" Tama augwaligo agabolo te po wai,
"Awe."
52 Agai augwalibolo te po wali, "Awe, te Juda dabego polobadu bomo
yai po page koneani bidi aga te Godigo we bidi tonalubo kolesaga tede
te po te skul wai tiwai pedalobaso da, teda agai te Godigo polobadu
wali po me, te megi elalubo gesi wiegi yai po dali, te po si aga homude
elaluaibao. Tama te dwagi yai po hauwago agai gasa we bidi ola mabo
usu mu yaibao," Jisasgo te po wai.

Te Nasaret dabe augwaligo Jisas tudiba muani po
(Mak 6:1-6; Luk 4:16-30)

53 Jisasgo te po digi po wali te po dabe ola silama, tama agai te bulu
tagalama pai.
54 Tama aga page buluba pali, tama Godigo po agai te augwa bomo
yai po odobo be tomode ola mawai. Tama augwali noma mu siyu, te
po augwa hasi wai, "Te kolesaga koneani, me te bomai sę tigidali, te
bidi agai magi ilama te tigidali kolesaga saliwe?
55 Te bidi da te kamda bidigo ogwa naga dao. Aga ida nogi Maria dao.
Agai ama dabe te Jems, me Josep, me Saimon, me Judas, te augwali dao.
56 Agai abe dabe tigidali da dali bidibao. Te kolesaga koneani me te
bomai sę tigidali agai magi ilama saliwe?"
57 Augwaligo te po olama, tama augwaligo aga dali dwai homu yai.
Tiali goli Jisasgo augwalibolo te po wai, "Te Godigo po pusubo bidi
profet agai nogi te tigidali bulude elalubo dao. Tiali goli aga page
bulude me, aga bede me, te aga nogi meni yai elalubo dao," te po
wai.
58 Augwaligo agade konealubo po dąǫ wasiąbaso, agai bomai sę
hauwa te aga page bulude ebeo.

14

Te we bidi baptais mani bidi Jon isali po
(Mak 6:14-29; Luk 3:19-20; Luk 3:7-9)

1 Te Jisas aga page bulude bidali sogo te Juda hani genuai gavman
tuni bidi nogi Herot agai te Jisasgo sę ela bilibo po odai.
2 Tama agai aga sę ebo bidi dabe augwalibolo te po wai, "Te bidi
aga te baptais mani bidi Jon dao. Aga te gǫ pagede ma hodaluali dao.
Tama tibaso, te tobage genuai bomai sę te aga nogodu pedalobo dao,"
te po wai.
3 Te tiwai pedelali. Polobadu te gavman tuni bidi Herotgo bidi
dabe tagala palama, tama augwaligo Jon pageba pelama, tama aga
bonogo nogo dǫnama, tama "Aga kalabusiba muao," po obaso, te
aga kalabusiba muani. Te tuni bidi Herot aga ama Filipgo we nogi
Herodias, te wego "Aga kalabusiba muao" po obaso, teba muani.

4 Magi baso meni. Polobadu Jon agai Herotbolo te po widu geai,
“Nago te we sali sę te dolo menio.”
5 Tama Jongo te po obaso, Herotgo Jon ela muabo homu yali goli, aga
te Juda we bidi augwalide wi yai. Augwaligo homugo te Jon aga da, te
Godigo po pusubo bidi profet da te homu yai dao.
6 Tama me sogode bidi meba augwali te tuni bidi Herot dali aga
beba sisinani, te aga idago aga ame nani sogo pedalobo koneama tiwai.
Tama te sogo te we Herodiasgo wegi, te gesi we, te aga te augwali
tomode tęąbi ela bilai. Tama Herotgo godolo mu ebaso,
7 tama agai po dąų weyu, te gesi webolo te po wai, “Mu tamao,
magi nai nago enabolo hanalu obaso da, teda te nai eno nagebolo
mawaibao,” te po wai.
8 Tama te wegi aga idago agabolo te homu kolesaga mani, tama agai
te Herotbolo te po wai, “Nago te we bidi baptais mani bidi Jon elama,
aga mage togolama, tama aga tobolu te pou me delide munama, tama
selama, enabolo eba magasao,” te gesi wego te po wai.
9 Agai tama po wai, tama tuni bidigo homu sęgę yai. Tiali goli agai
po dąų weyu po mu po da wali te homu elama, tama aga dali dualama
nai tuali bidi dabe augwaligo me te po wabo odai. Tama tibaso, agai
te po aga sę ebo bidi dabebolo wai, “Te nai agabolo mao,” te po wai.
10 Tama agai bidi me deli te kalabus beba tagala palama, tama Jongo
tobolu togogi pai.
11 Tama augwali aga tobolu te pou me delide munama sela asali,
tama augwaligo te wegibolo mawai. Tama agai aga ida bidibo digi
selasa pai dao.
12 Tama Jon aga wali pali bidi dabe augwali aselama, aga tigi naga
selama pubulai. Augwaligo pubulama, tama augwali pelama, Jisasbolo
te po wagi pai dao.

Jisasgo 5,000 bidi dabe mu te nai mani po
(Mak 6:31-44; Luk 9:10-17; Jon 6:1-13)

13 Te Jisasgo te Jon isali po wabo odama, tama agai te bulu tagalama,
tama geba me deli selama, tama ąi daidu peyu, aga te bidi meni yai
bulu badu pali, aga wali pabo bidi dabe augwali naga aga dali pali.
Tiali goli te we bidi augwaligo aga pali po odobaso, tama augwali te
hanude bidali tagalama, tama augwali aga pali wali pai dao.
14 Tama nosali Jisas aga te gebadu pelama, te wę u badu tugi pelama,
tama agai genuai we bidi bidalubo suali. Tama agai augwali homu
dene mu ebaso, tama agai augwaligo gasi sai bidi dabe usu ma ilali.
15 Tama pio aga wali pabo bidi dabe augwali agaba aselama, te po
wai, “Te ede bidi meni yai madigi dao, tama be pio yalio. Tama nago
e we bidi augwali tagala palama, pomainao. Augwa te be nani dabeba
tedela pelama, tama augwa nai abela tugi pomainao,” te po wai.
16 Tiali goli Jisasgo augwalibolo te po wai, “Magi baso augwali
pomainogowe? Duga digi augwali nai mao.”
17 Tama augwaligo agabolo te po wai, “Dago nai hauwa ede
munalubeo. Te a naga bret badi, te sųgų si naga munalubao,” te po
wali.
18 Agai te po wai, “Te nai enabolo edaba sela asao.”
19 Tama agai te we bidi augwalibolo po olama, augwali te noswaide
duada pao te po wai. Tama agai te a naga bret badi te sųgų si

dali selama, tama agai dagaluba ugwaba tonaluyu, aga Ayabolo nage usu dao po wai. Tama agai te bret pedama, tama aga wali pabo bidi dabebolo menama, tama aga wali pabo bidi dabego te we bidi augwalibolo te nai dobaba pai.
20 Tama augwali tigidaligo te nai tulama, tama augwali te naigo tabiai. Tama augwaligo te nai meba munalubaso, tama te Jisas wali pabo bidi dabe augwaligo te munalubo nai sisinama, tama bonou wa 12 pągąwai dao.
21 Te tiwai te 5,000 bidi dabego te nai tuai. Augwaligo te we me te wai puluba dabe augwaligo te nai tuali goli, augwali nedebeo.

Jisas te sigi ąi daidu pali po
(Mak 6:45-52; Jon 6:16-21)

22 Tama te nai tula silama da, tama megi da Jisas aga wali pabo bidi dabe augwalibolo te po wali, tama augwali te gebaba holama, te augwali polasa te sigi ąi u badu pao wai. Tama agaduba digi te we bidi augwali tagala palainogo yai.
23 Agai te we bidi augwali tagala pala silama, tama agaduba deli naga te bulu duba holama, Godibolo po wainogo yai. Tama pio agaduba naga te bulude bidai.
24 Aga tede bidibadi, te geba te sigi ąi digibulu tomodu pobadi, tama moni bomai wali te geba sabi badu asiyu, tama te ąi dini ugwaba holoyu, tama augwaligo ąidu todogo pabo sę dene yali.
25 Tama te be posabo magade Jisas te sigi ąi daidu pelama, aga wali pabo bidi dabe augwali bidibo gebaba pedalainogo pai.
26 Tama augwaligo aga te sigi ąi daidu asobo sulama, tama augwali moni wi mu yai. Augwaligo te po wali, “Te isi bidi me deli dao.” Augwali wi eyu, tama augwaligo hwa wali.
27 Tialima polo Jisasgo te po augwalibolo wali, “Dagego homu kęna sao. Te ena dao. Dage wi egimio.”
28 Pitago agabolo po wei ponoyu, te po wai dao, “Genuai Bidi, te nage tama da wida, teda nago enabolo olama, tama ena me te wę daidu nage pageba asao wao,’ ” te po wai.
29 Jisasgo te po wai, “Nage asao.” Tama te po obaso, Pitago te geba tagalama, tama te sigi ąi daidu te Jisas bidiboba pabo gagalali.
30 Tiali goli agai te wali asobo sulama wi yali, tama aga te ąi tomoba tigi dwasianu hoasainogo yai. Tama agai bomonama i weyu, te po wai, “Genuai Bidi, nago ena tau sao,” te po wai.
31 Tama polo mu Jisasgo nogo munama, Pita nogogo tola sali, tama agabolo te po wai, “Nago naga homu tigidali enaba mubeo, dwasianu naga mawai. Magi baso nago homu si ebawe?”
32 Tama augwali si te gebaba hola soabo side da, tama te moni wali sia sai dao.
33 Tama te gebade bidali bidi dabe augwaligo agabolo aga nogi ugwaba sabo po weyu, augwaligo te po wai, “Mu tama, nage te Godigo Ogwa dao,” wali.

Jisasgo gasi yai we bidi hauwa te Genesaretde usu ma ilali po
(Mak 6:53-56)

34 Augwaligo te sigi ąi nogolama, tama augwali pelama, te Genesaret te badu tugi pai.

35 Tama te bulude bidibo bage augwaligo koneani, te aga Jisas dao.
Tama augwaligo te pąde elalubo be nani tigidali dabeba po todolo
pela silama, tama augwaligo haniani gasi yai we bidi dabe tigidali aga
pageba selasa asai.
36 Tama augwaligo agabolo hanaluyu, te gasi yai we bidi augwaligo
nogo naga te agai ugwa sesegeba mumainao wai. Tama te gasi yai we
bidi dabe augwaligo te tiwai yali bage tigidali augwaligo gasi usu ma
ela silai dao.

15

Te Godigo bomai pogo te wąi nǫụ dabego po aiyaba elalumainao po wali
(Mak 7:1-13)

1 Te Farisi hani bidi meba me, te Juda dabego bomai po page koneani
bidi hani bage me, augwaligo te moni hanu Jerusalem tagalama, Jisas
agaba aselama, augwaligo te po hanalu wagasai dao,
2 “Magi baso nage wali pabo bidi dabe augwaligo te wąi nǫụ dabego
dabolo mani kolesaga te augwaligo bolobawe? Te augwaligo nai
tuainogo ebo sogo, augwaligo te augwa nogo ąi me telabo menio, te
dena wąi dabego nogo ąi telabo gasagi yai sę ebo augwaligo wali pabo
menio.” Te bagego te po hanalu wali.
3 Jisasgo po wei ponoyu, augwalibolo bomonama te po wai, “Te dage,
dage magi baso duga digi duga kolesaga wali peyu, tama dagego te
Godigo bomo yai po bolobo dawe?
4 Te Godigo te po wai, ‘Nago naga aya de ida sigo nogi ugwaba siyu,
augwali sigo po wali pao’ wali, tama me ‘Te bidigo aga aya de ida si
dali dwai po obaso da, teda te bidi aga ela muao,’ Godigo te po si wai.
*
5 Tiali goli te bomo yai po geda siyu, dagego te po wabo dao, ‘Te bidi
me deli agai aga aya me ida tau sabo mone me doado bage me elaluali
digi, agai augwali sibolo “Eno e nai te Godibolo mawainogo sa muai
nai dao” weyu da,
6 te usu da, te agai aga aya ida tau sabo tagalama, agai augwali sigo
nogi ugwaba sabo bomo yai po bolobo sę te usu dao,’ te dagego te
po ola mabo dao. Te tebo kolesagago dagego te Godigo po aiyaba
elaluama, tama duga ebo kolesaga digi te ugwaba sabo dao, te naga
wali pomainogo.
7 Dage homu ugwadu naga po wabo bidi dabe dao. Te Godigo po
pusali profet bidi Aisaia agai dagede polobadu mu wali po te mu po
tama dao. Agai dagede te Godigo po tama wai,

8 ‘Te hani we bidi augwaligo eno nogi te
pedauwaligo naga ugwaba sabo dao, tiali goli
augwaligo homu kolesagago augwaligo ena dali
abagi homu ebo menio.
9 Augwaligo te bidi dabego ola mani bomo yai po
naga pusuyu te po wabo dao, “E te Godigo po dao.”
Tama tibaso augwaligo olo naga enabolo lotu po
wabo dao,’ *

Godigo te po wali,” Jisasgo te po wai.

---

* **15:4:** Sai 20:12; 21:17; Prs 20:9; Bom 5:16 * **15:9:** Ais 29:13

Te bidi meda ilisiąbo nai po
(Mak 7:14-23)

10 Te Jisasgo te po te tuni bidi dabebolo olama, tama te gasa olo we
bidi augwali aga pageba asomainogo i olama, tama augwali aselama,
tama agai augwalibolo te po wai, “Dagego e po bugagia odama,
homude kuna koneao.
11 Te bidi deligo agai aga nogo wę telasiąbadi te agai nai sela tubaso
da, te kolesagago te bidi meda me iligobeo, tebogo aga Godigo gedude
dwai bidi me iligobeo. Menio. Tiali goli te po bidigo pedauwali tomodu
te buluba soabo pogo, tego naga te bidi meda ilibo dao,” Jisasgo te po
wai.
12 Tama te sogo te aga wali pabo bidi dabe augwali aselama, agabolo
te po wagasai, “Nago te Farisi dabe augwaligo nago megi tamadi wali
po odoyu, tama augwaligo dwai homu ebo koneaniwe?” te po wai.
13 Agai po wei ponoyu, te po digi po begelama te po wai, “Eno Aya
dagalude bidibao, agai gi tiwai elalubao. Tama tigidali nai dabe te agai
digi me bulusąwani nai da, te nai tigidali deli deli agai te sele dabe dali
page guda sąwaibao.
14 Dagego te Farisi dabe augwali sula tagalama elaluao. Augwali te
gedu widai, tama te gedu widai mego te gasa gedu widai bidi te pabo
tụ ola mawainogo ebao. Tiali goli, te me gedu widaigo te me gedu
widai bidi te tụ ola mayu da, teda bidi talua si te ąị gamia pageba
tulaluaibao,” Jisasgo te po wai.
15 Pitago te po wai, “Nago te hasia wali po digi po begelama wali po
page pusao, tama dago odaio.”
16 Jisasgo te po bomonama wai, “Dage me te homu kolesaga meni
yai bidi dabe dawe?
17 Te dagego konebo meniwe? Te tigidali nai pedauwali tomodu te
tabiba pelama, tama te tabigo nosali te di beba sela sągi pabo dao.
18 Tiali goli te po pedauwalide bidama tama te buluba asobo, te po
te bidigo homu kolesagadu pedalobo dao. Tama te pogo naga te bidi
meda ilibo dao, tebogo aga Godigo gedude dwai bidi ilibo dao.
19 Tama bidigo homu kolesagadu te haniani dwai sę ilabo homu
pedalobo dao. Tama te tobage homu eyu, augwaligo po weyu, tama
augwaligo te bidi ela mubo kolesaga me, te we sabo sę dolobo kolesaga
me, te hale ilibo penani kolesaga dabe me, te nai wi sabo kolesaga me,
te po tụde tibo po wabo kolesaga me, te bidi nogi posobo po wabo
kolesaga me, te tobage dwai dwai sę ebo dao.
20 Tama te tebo kolesaga dabego te bidi Godigo gedude te dwai
meda ilibo dao. Tiali goli bidigo duga wąigo ola mani nogo wę telabo
kolesaga isiąbadi te nai tubo, tebo kolesagago te bidi meda iligobeo,”
Jisasgo te po wai.

Kenan tọ we agai konealubo po Jisasde dąụ mu wali po
(Mak 7:24-30)

21 Te Jisasgo te Genesaret tọ tagalama, tama aga gasa tọba pai, te
hanu si nogi me Tair, me Saidon, te hanu si pąba pai.
22 Tama te Kenan tọdu asai we me deli te bulude bidai, te we da te
Israel hani isiąwai we dao. Tama te we Jisas pageba asama, tama te po
wedu geai, “Genuai bidi, nage te polobadu bidali bidi Devit aga hani
bidi, nage ena dali homu dene eyu, tau siyu yao. Eno wegi te dwai

haubogo mu dagana sai, tama te dwai haubogo te wegibolo dene mu mabo dao," te wego te po wedu geai.
23 Tiali goli Jisasgo te wego po wei ponobeo, sagia sai. Tama aga wali pabo bage augwali agaba aselama, tama aga homu begelemainogo te po wai, "Te we aga tagala palao. Aga da wali asiyu, da dali bomonama i weyu ebao," augwaligo te po wai.
24 Tama Jisasgo augwalibolo po wei ponoyu, te po wai, "Te Israel we bidi hani augwali te hagawai kibu sipsip tiwai dao. Tama God agai ena tǫba tagala palali, te eno augwali naga tau somainogo asai," Jisasgo te po wai.
25 Tiali goli te wego te po odolama, tama Jisas aga sągąde kidu sugunagaselama, tama yalima, te wego te po wai, "Genuai bidi, nago ena tau sao."
26 Tama Jisasgo te wego po wei ponoyu, te po digi po begelama, te po wai, "Te wai pulubago tubo nai te nai dago te dwasianu yowi dabebolo menamuo, te dolo menio," Jisasgo te po wai.
27 "Te po mu dao, genuai bidi," te wego te po wai. "Tiali goli te yowi dabe me augwaligo te ni nami sai dologoba tulaluali tubo nai kagali, te nai te yowi dabego tubo dao, page bidigo bede," te wego te po wai.
28 Tama Jisasgo te wego po wei ponoyu, te po wai, "We, nago naga homu tigidali enaba mani sę, enade konealubo sę, te sę genuai mu dao. Tama tibaso, nago ena dali hanalu wali nai po te pedalaibao," te po wai. Tama Jisasgo te po wabo side, tama te sogo polo tama te wego wegi gasi sana pelama, bidai.

Jisasgo gasi yai bidi hauwa geselali po

29 Te megi da, Jisasgo te hanu si tǫ tagalama, tama te sigi ąį Galili tǫ pąba pai. Tama aga te tǫde te bulu du me deliba holama, tama te bulu dude dulaluai.
30 Tama we bidi hani hauwa augwali aselama, aga pageba sisinagasai. Tama augwaligo te sągą dwai we bidi dabe me, te gedu widai bage me, te dili gagea pai bage me, te pedauwali pania sai bage me, te gasa gasi yai bidi dabe hauwa me, tama augwaligo te bidi dabe Jisas sągą pageba muagasai. Tama agai augwali ma usu ilama, gesela silai dao.
31 Tama te we bidi augwali noma siyu, augwali homu hauwa yai. Magi basowe, augwaligo suali, te pedauwali pania sai we bidi dabe po ma weyu, te dili gagea pali bage te usu ma eyu, tama te sągą dwai bage me te ma biliyu yai, tama te gedu widai bage te gedu pedeliyu yai. Tama tibaso, augwaligo te Israel bagego God nogi ugwaba mu sai dao.

Jisasgo te 4,000 bidi dabe nai mani po
(Mak 8:1-10)

32 Te Jisasgo aga wali pabo bidi dabe i olama asobode, tama agai te po wai, "Eno e we bidi augwali homu dene ebuo. Augwali sela sogo ena dali bidali, te augwa sesali nai tula silali. Te eno augwali nasi ebadi pao po weyu tagala palogobeo. Tiyu augwali tǫde nasigo sidalio," Jisasgo te po wai.
33 Tama aga wali pabo bidi dabe augwaligo agabolo te po wai, "Te ede te bidi meni yai digi dao. Te dago te tubo nai bret hauwa te menade selama, te e tiwai bidibo genuai we bidi hani hauwa magowe?" te po wai.

34 Jisasgo augwalibolo te po wai, “Dagego nisu naga bret elalubawe?”
Augwaligo te po wai, “Dago bret nogo a naga me badu nogo si badi,
tama dwasianu sụgụ si sela badi tama dago munalubao,” te po wai.
35 Tama Jisasgo te we bidi augwalibolo te po olama, tama augwali te
tọde duda pai.
36 Tama agai te bret a naga olama me badu nogo si badi, te sụgụ
dabe sobadi elama, tama agai Godibolo nage usu da po olama, tama
te nai pebedelama, tama aga wali pabo bidi dabebolo madubadi, tama
augwaligo te we bidibolo te nai dobaba pai.
37 Tama tigidali augwaligo te nai tuali usu ela silai. Tama Jisas aga
wali pabo bidi dabe augwaligo te me badu elaluali nai tigidali sisinani,
tama te naigo te genuai bonou wa a naga olama me si pągąwai.
38 Tama te we dabe sibi me te wai puluba me augwaligo te nai me
tuali goli, augwali nedebeo, te nai tuali bidi dabe naga nedali e tiwai
te bidi sese hauwa 4,000 bidi dao.
39 Te augwaligo te nai tula silama, tama Jisasgo te we bidi augwa
buluba tagala palama, tama aga te geba holama, tama aga te ąị daidu
pelama, te Magadan tọ badu pai dao.

16

Augwaligo te bomai sẹ suainogo hanalu wali po
(Mak 8:11-13; Luk 12:54-56)

1 Te Farisi hani dabe mebago me, te Sadyusi hani dabe mebago me,
augwali Jisas pageba aselama, tama aga augwaligo usu sainogo yai.
Augwaligo agabolo te dagalude bomai sẹ ebo me deli te augwaligo
suainogo te sẹ yao te po wai. God agai te Jisasde dwagi yai homu
egowe ma egobewe, te konemainogo augwaligo te po agabolo wai.
2 Tiali goli agai po wei ponoyu, bomonama te po wai, “Te be pio
ebode dagego te po wabo dao, ‘Dagalu mama ebao, tama tibaso do te
wiegi yai be posaibao,’ te po wabo dao.
3 Tama be posobode kigamu dagego te po wabo dao, ‘Te pọ sisi elama
tama dagalu mama ebao. Tama tibaso megi da, te wali me tulubage
tulaeibao,’ te po wabo dao. Awe, dagego te dagalu sulama, tama te
magi be nosali pedalabo be te dagego konebo dao, te dagego dagalobo
dao. Tiali goli dagego megi e sogo da te bodolu koneama dagalobo
menio.
4 Dage dwai we bidi hani, te aga bidi tagalai we agai penani sẹ
ebo gilama, te dagego God tagaliyu ebo we bidi dabego te bomai sẹ
suainogo i obao. Tiali goli eno bomai sẹ te dagego sumainogo me
egobeo. Menio. Te dagego Jonago polobadu mu yali bomai sẹ naga
suagameo,” wali. Tama Jisasgo augwali tagalama, gasaba pai.

Ola mabo po bugagia suao po
(Mak 8:14-21)

5 Te augwali te sigi ąị nogali, tiali goli te Jisas wali pabo bidi dabe
augwaligo te tubo nai bret meba dali sela asainogo yali te homugo
kegeda pai.
6 Tama Jisasgo augwalibolo te po wai, “Dage dua bugagia dao. Dage
te Farisi hani dabe me te Sadyusi hani dabe dali sigo bret bo dabo nai
yisde dua dao,” wali.

7 Te augwa digi augwa hasi po miyu, te po wai, “Dago te bret sela
asisąbaso, agai te po obao.”
8 Tama Jisasgo augwaligo wabo po koneama, tama agai te po wai,
“Aua, dage da te enaba duga homu dwasianu muani bidi dabe da.
Magi baso duga digi te po weyu, ‘Te da bret menio’ te po obawe?
9 Ma, dagego me konebo meniwe? Te bidi sese hauwa 5,000 bidigo
te a naga bret sela tuali te augwali tabibaso, tama te bonou wa basket
nisu naga pągąwai dawe? Te tiali sę dagego konesiąma gegeda pai
dawe?
10 Ma, te a naga olama me si tama bret te bidi sese hauwa 4,000 bidi
dabebolo menama tuali, te dagego homugo te naigo nisu naga basket
wa pągąwani, te dagego gegeda pisiąma konealusiąyu ebawe?
11 Te eno bret po dagebolo wabe. Magi baso dagego te konebewe?
Dage te Farisi hani dabe me te Sadyusi hani dabe dali sigo bret bo dabo
nai yisde dua dao,” Jisasgo te po wai.
12 Tama te po odama, tama augwaligo koneai, agai augwalibolo te
bret bo dabo nai yisde te po olama wabeo. Menio. Agai te po wali, te
augwali te Farisi dabe me te Sadyusi dabe dali sigo ola mabo pode te
bugagia dua dao te po olama wali.

Pitago Jisas aga te Krais da po haninama pusali po
(Mak 8:27-30; Luk 9:18-21)

13 Te Jisas te gasa tǫba pali, te tǫde te hanu me deli nogi Sisaria
tede elaluali, te gavman bidi nogi Filip agai te bulu tonaluali. Tama
te badu pelama, tama te sogo Jisasgo agade digi te aga wali pabo bidi
dabe augwalibolo hanaluyu, te po wai, “Te we bidi augwaligo homu te
Godigo Bidi Mude aga de dawe, augwaligo magi po agade wabo dawe?”
Jisasgo aga digi te po wai.
14 Tama augwaligo te po wai, “Mebago te po wabo dao, te nage te
baptais mani bidi Jon da po wabo dao. Tama mebago nage ma te
polobadu bidali profet bidi Elaija da wabo dao. Tama mebago te po
weyu, nage te Jeremaia da po weyu, ma gasa te Godigo po polobadu
pusali profet bidi da te po wabo dao.”
15 Tama Jisasgo augwalibolo te po wai, “Tiali goli dagego da, te
dagego homugo ma ena de da wabo dawe?”
16 Tama Saimon Pitago po wei ponoyu, te po wai, “Nage da, nage te
Godigo te we bidi tau sabo sa muani bidi Krais dao, te nage bidibo ula
elalubo Godigo Ogwa dao,” Pitago te po wai.
17 Jisasgo po wei ponoyu, agabolo te po wai, “Saimon, Jongo ogwa,
God agai nage dali wiegi yai sę mu yai dao, tama nage wiegi yai homu
pemene yao. E tǫde bidi me deligo te po nagebolo me ola mabeo.
Menio. Eno Aya dagalude bidibo bidi agai te po nagebolo ola mani
dao.
18 Tama eno nagebolo te po obao, nage Pita dao, te nogi page te
masigi dao, tama eno ena po wali pabo we bidi hani te masigi daide
pedalaibao, te be me deli te genuai masigi daide sę ebo tiwai. Tama
te we bidi hani augwali te dwai mobo bidi Satango we bidi ela muabo
bomogo augwali me aiyaba elalugobeo.
19 Te eno nagebolo te we bidi Godigo augwali tonalubo madi tomoba
pabo tụ dabo ki, te ki eno nagebolo mawaibao. Tama menama, tama
nago te tǫde ebo niwai kolesaga dąụ weyu habu selebaso da, teda

Godigo me te aga bidibo madide te kolesaga dạụ weyu habu selaibao. Tama nago e tọde niwai kolesaga yoga sisạma pisigina sạbaso da, teda Godigo me te aga bidibo madide te kolesaga yoga sisạma pisigina sạwaibao," Jisasgo te po Pitabolo wai.
20 Tama te po olama, agai po bomonama aga wali pabo bidi dabebolo wali, augwaligo gasa bidi dabebolo te aga digi te Godigo sa muani Krais bidi da wali po me wagio, hogwa sao, te po wai.

Jisasgo aga dene selama, isama, ma hodalueibao wali po
(Mak 8:31–9:1; Luk 9:22-27)
21 Tama te sogo, te Pitago nage Krais dao po wali sogo, te sogo Jisasgo gagalama, aga wali pabo bidi dabebolo te po haninama ola mawai, "Te mu tama, ena te moni hanu Jerusalemba paibao. Tama pelama, tama tede nosali te Juda dabe genuai bidi dabego me, te pris tobolu bidi dabego me, te Juda dabego bomo yai po page ola mabo bidi dabego me, te augwaligo ena dene genuai mu mawaibao. Augwaligo ena isilama, tama nosali te sela sogo wabo side ena ma hodalueibao," Jisasgo te po wai.
22 Tama Pitago aga te gasaba odasa aselama, tama bomonama yoga sabo po wabo gagalai, "Genuai Bidi, mu menio. Eno homugo God agai nage dali homu dene eyu, tau siyu yao, te sẹ nageba pedalidali weyu. Te sẹ nageba me pedalogobe dao, te homu ebao," Pitago te po wai.
23 Tama Jisas begelama, Pitabolo te po wai, "Satan, nage ena tudi badu soao. Nago eno pabo tụde tụą palobo nai tiwai dao. Nago Godigo homu kolesaga wali pabeo. Menio. Nago e tọde bidigo homu kolesaga naga wali peyu, enabolo te po wai," Jisasgo Pita dali te po wai.
24 Tama te sogo Jisas aga wali pabo bidi dabe augwalibolo te po wai, "Te ena wali niwai bidi me deli asainu da, aga tobade aga digi aga homu aiyaba elaluama, tama agaba asobo niwai sẹgẹ bugagia tolalu ena wali asao.
25 Magi baso meni. Bidi me aga e tọde bidibo sogo aga tobade aga tigi sese yai da homu eyu da, teda dwaibao, hagawaibao. Me ma, niwai bidi me deli agai homugo ena koneyu, tama ena tobade aga bidibo ula tagaliyu da, teda aga bidabo ula mu saibao.
26 Bidigo e tọde elalubo tigidali nai aga sai goli, tama te nai sobadi aga mu bidabo ula doloyu da, teda te tigidali sali naigo aga tau sabo usu egobeo. Te bidigo te bidibo ula ma abelainu te mena nai mobaso, te usu me egobeo. Te menio.
27 Magi baso meni. Nosali Godigo Bidi Mu te aga Ayago genuai bomo me, ula me dali, te ensel mobo bidi dabe dali hodobo si asaibao. Te sogo te agai tigidali we bidigo yali kolesaga usu nama wei ponaibao.
28 Eno mu po dagebolo obao, dage megi ede bidalubo bidi dabe me badu isisạbadi, dagego te Godigo Bidi Mu aga we bidi tonalubo sẹ yabo bomo dali asobo sueibao," Jisasgo te po wai.

17

Jisasgo tigi gasagi yai pedalai
(Mak 9:2-13; Luk 9:28-36)
1 Te nosali me sela sogo silama, tama Jisasgo Pita badi, te Jems de Jon ama name si badi, te bidi sela naga Jisasgo selama, tama aga

polasa peyu, augwali te moni bobage bulu duba holai. Tede augwa naga bidaluai.
2 Tama augwali te bulu dude bidibadi, te bidi sela augwaligo gedugo Jisas tonalubadi yaide, tama Jisasgo tigi augwaligo gedude gasagi yai pedalai. Aga gesabidi te giliga ge nanobo tiwai yai. Aga ugwa dabe me te gegemani eyu, tama ba nala nisi tiwai mu pedalai dao.
3 Tama tilama, tama teba gasa bidi me si pedalali, te Jisas wali pabo bidi sela augwaligo te bidi si gedugo suai. Te polo pedalali bidi si me bidi nogi Moses, bidi me aga nogi Elaija, te tǫde polobadu mu bidai bidi si dao. Tama augwali si Jisas dali po mibo te bidi selago suali.
4 Tama tibaso, Pitago Jisasbolo te po wai, “Genuai Bidi, da ede bidibo te wiegi yai mu dao. Tama nage te homu eyu da, eno te osogo bidabo be sela sę yaibao, me nage bidabo be, me Moses bidabo be, me Elaija bidabo be tama sę yaibao,” Pitago te po wai.
5 Tama Pitago te po odubadi yaide, tama ula mu ebo pǫ me deligo augwali tigidali polo mesega sagasali. Te pǫgo augwali mesega sagaselama, tama te pǫ tomodu po me weyu te po wali, “E bidi da, eno Ogwa dao, te eno aga godolo mu ebo dao, eno aga dali dwagi yai homu mu ebo dao. Agai wabo po dagego mu odiąo,” te po wai. *
6 Tama Jisas wali pabo bidi sela augwaligo te po wabo odobo si, augwali wi genuai mu eyu, augwa tigi tǫba basi guluyu, augwa gesabidi tǫba mugulama, tama augwali wi mu yai dao.
7 Tama Jisas augwali pąba asiyu, agai nogogo augwali diąyu, augwalibolo te po wai, “Dage hodaluao. Dage wi egimio,” te po wai.
8 Tama augwaligo ugwaba tonono holali, te bidi si subeo. Te Jisas agaduba naga dolalubo suali.
9 Te augwali te bulu dude bidali tagalama dulubadi, Jisasgo bomo elama, augwalibolo te po wai, “Dagego megi suali sę po te gasa bidi dabebolo wagio. Dagego te po osogo hogwa sao. Tama nosali te Godigo Bidi Mu aga isama, tama ma hodalobode, tama te sogo dagego megi suali sę po te we bidibolo wagameo,” Jisasgo te po wai.
10 Tama Jisas aga wali pabo bidi dabego agabolo hanalu wali, “Tiali goli, magi baso te da Juda dabego bomo yai po page koneai bidi dabe augwaligo te polobadu e tǫde bidali bidi Elaija bolo hasia asaibao po obawe?” *
11 Tama agai po wei ponoyu, te po wai, “Awe, mu dao, Elaija aga ma asama, agai tigidali nai hasia dodolagasaibao.
12 Tiali goli eno dagebolo obao, Elaija aga asali goli, tama te bidi dabe augwaligo aga konebeo. Menio. Augwa digi augwaligo augwa ebo haniani dwai kolesaga wali peyu, aga dali dwai sę yai. Te tiwai kolesagago naga augwaligo te Godigo Bidi Mu dali me dwai sę eyu agabolo dene mayu yaibao,” te po wai.
13 Jisasgo te po tiwai po obaso, tama aga wali pabo bidi dabe augwaligo koneani, agai augwalibolo te baptais mani bidi Jonde po wai, te Jon aga Elaijago sę yagasai dao.

Jisasgo dwai haubogo touai ogwa me deli usu ilali
(Mak 9:14-29; Luk 9:37-42)

---

* **17:5:** Gag 22:2; Bom 18:15; Tib 2:7; Ais 42:1; Mat 3:17; 12:18; Mak 1:11; Luk 3:22 * **17:10:** Mal 4:5

14 Te Jisas dali, aga wali pabo bidi me sela hodobo augwali te bulu
du dulama, tama te genuai we bidi hani bidalubo madi sabolali.
Tama augwali teba sabalobadi, tama bidi me deli Jisas pąba kidu
sugunagaselama,
15 tama te bidi agai te po wai, “Genuai bidi, nago eno ogwade homu
dene eyu tau sao. Aga te esela pelama, tama aga tigi dwai mu bidibao.
Awe, hauwa sogo aga te siaba tulaluyu, tama hauwa sogo me aga te
ąiba tulaluyu ebo dao.
16 Tama naga wali bilibo bidi dabego te aga usu ilimainogo eno aga
augwali pageba sesai dao. Tiali goli augwaligo aga geselainogo yali usu
isąbaso tagalai dao,” te po wai.
17 Te Jisasgo te po wei ponoyu, bomonama te po wai, “Dagego homu
enaba begi pisąwai we bidi hani, tama dagego homu gagea pidubao.
Ena dage dali nisu naga sogo me bidigowe? Nisu naga sogo eno dagego
sęgę tologowe? Dagego te ogwa eba sesao,” wali.
18 Tama te ogwa sesama, tama Jisasgo te dwai haubo noma bidibolo
wado ilibo po obaso, tama agai te ogwa dali bidali tagalama pabo si
da, tama megi naga tama te ogwago gasi sia sai dao.
19 Te nosali te Jisas aga wali bilibo bidi dabe naga agaba aselama,
te po wai, “Magi baso dago te dwai haubo sela sąwainogo ebo te usu
ebewe?”
20 Tama agai te po augwalibolo wai, “Dagego homu Godiba dwasianu
naga begi pobaso, dagego te sę yainogo ebo te usu meni dao. Awe,
eno mu po dagebolo obe dao, te dagego Godiba duga homu begi pabo
kolesaga te dwasianunu, te kemeni ge tiwai usu elalubaso da, teda
dagego e bulu dubolo te po weyu da, ‘Nage hodaluama tama u badu
pao’ wabo si da, tama aga teba paibao. Tama dagego te tiwai bomai
sę tigidali ebo te usu yaibao.
21 [Tiali goli dagego te gedu haluasa po wabo me, te osogo nai gisilibo
sę me, te sę si isiąbaso da, teda dagego te tobage gasa dwai haubo noma
bidi sela sąwainogo ebo te usu egobeo. Menio.]” Jisasgo te po wai.

Jisasgo aga isama ma hodaloabo po ma wai
(Mak 9:30-32; Luk 9:43-45)

22 Augwali hodobo te Galili tǫde deliba sisinama, tama Jisas aga wali
pabo bidi dabebolo te po wai, “Augwaligo ena te Godigo Bidi Mu e tǫde
bidigo nogoba mawaibao.
23 Tama augwaligo aga ela muaibao. Tama sela sogo wabode te
Godigo bomogo aga ma hodolobaso, te aga ma hodalueibao,” Jisasgo te
po wai. Tama aga wali pabo bidi dabe augwali homu sęgę mu te pode
yai dao.

Jisasgo te Moni Lotu Be tempel beba takis mone muani po

24 Te nosali te sogo augwali te Kaperneam hanuba sabolama, tama
te Moni Lotu Be tempel tau sabo takis mone sabo bidi augwali te Pita
pageba aselama, agabolo te po wai, “Te dagego po ola mabo bidi agai
te Moni Lotu Be tempelba te takis mone mubo dawe?” te po wai.
25 Tama Pitago te po wai, “Awe, magiai, te mabo dao.” Tama aga te
po olama, tama aga beba palima, te be tomoba pelama, tama agai po
wasiąbadi hasia bolo Jisasgo agabolo hanalu wai, “Saimon, nago magi
homu ebawe? Te e tǫde tuni bidi augwaligo te mone sabo haniani takis

sẹ niwai bidide sabo dawe? Augwaligo augwa hani we bidi dali siyu, ma gasa hani we bidide sogowe?”
26 Tama Pitago te po wai, “Te gasa we bidi hanide sabo dao.” Tama Jisasgo agabolo te po wai, “Awe, tama tibaso te tuni bidi aga hani bidi augwaligo te takis mone magobeo,” agai te po wai.
27 Aga homu agai te takis mone masiąbaso da, te usu da, te homu eyu tama agai Pitabolo po me wai, “Tiali goli, e takis sabo bage augwaligo da si dali dwai homu idali weyu, tama nage te sigi ąịba pelama, te sụgụ sabo huk te ąịba sągi pao. Tama nago hasia sabo sụgụ, te nago selama penane pedegao, tama nago te sụgụ tomode te mone ge me deli sueibao. Te mone ge nago selama, augwalibolo mao, te dadi si talua sigo takis mone usu nama muaibao,” Jisasgo te po wai.

18

De te Godigo we bidi tonalubo madide genuai bidi dawe?
(Mak 9:33-37; Luk 9:46-48)

1 Tama te takis mabo po wali sogo aga wali pabo bidi dabe augwali Jisas pageba pelama, te po wai, “De mu te Godigo we bidi tonalubo madi genuai bidi mu dawe?”
2 Tama Jisas agai te wai bọụ me deli i olama asobo si, te wai bọụ agai augwali tomoba sela aselama dodolali.
3 Tama agai te po wai, “Eno mu po dagebolo obao, te dage e wai bọụ tiwai pedelama hasegelesiąbaso da, ta dage te Godigo we bidi tonalubo bomo tomoba munu me pogobeo.
4 Te mena bidi aga digi te aga ebo kolesaga dabe dali aga aiyaba elaluama aga nagamea homu eyu, e wai bọụ tiwai gagawali da, te tiwai kolesaga ebo bidi agai te gasa Godigo tonalubo we bidi dabe augwaligo yali kolesaga aiyaba elaluaibao.
5 Tama mena bidigo enade homu beagasu wiegi yai homu eyu, tama e tiwai wai bọụ me tau sobaso da, teda agai te wai bọụ naga tau siyu ebeo. Te ena agai tau siyu ebao.
6 Tiali goli bidi mego e tiwai wai pulubago enaba homu begagaselama, te konealubo po dąụ wali te aga dwai sẹ ebo tomoba kegeyu tulaluyu da, tebo bidigo dwai sẹgẹ mu saibao. Tama aga te dwai sẹ idali weyu, te bidi dabe augwaligo aga magede moni sẹgẹ yai masigi te bonogo kẹnama, te bidi te tamu ąị moni ge tomoba sela sąyu aga tede wẹ tuyu poma peyu elama isigi sogo da, teda te usugi dao. Te sẹ agaba pedaligi sogo da, aga te moni dene sigi menigi da.”
7 “Magi baso meni. Te tọde bidi dabe augwaligo te bidi meba te dwai sẹ ebo kolesaga tomoba kegelama, te bidi meba tulalubo dao. Te augwali kegali bidi dabego moni dene mu saibao. Mu dao, te tobage haniani dwai kolesaga pedalaibao. Tiali goli te dwai sẹ ebo kolesaga tomoba gasa bidi kegebo bage, augwalide hobede mu yao, augwaligo moni dene mu saibao.
8 Me ma, te naga nogo ma sągągo te nage dwai sẹ eboba kegeyu tama nage te kolesagaba tulaluainogo idali weyu, tama nago te nogo ma sągą te togwa sąyao. Tama tiyu te nago nogo me deli naga elaluyu, ma nago sągą me te me deli naga elaluyu, tama nago te sesemane sogo bidada pabo ula sabo te usu dao. Tiali goli nago nogo si ma te nago sągą si me

elaludu da tama augwaligo dwai sę eyu, nage te genuai dene mu siyu
bidada pabo te isisąbo sia dabo madi teba peyu da, te dwai mu dao.
9 Tama me ma, naga gedu mego nage te dwai sę eboba kegeyu, tama
nage tulaluainogo ebaso da, teda nago te gedu guda sąyao. Tama nago
gedu deli naga elaluyu, te naga sesemane sogo bidada pabo ula sabo,
te usu dao. Tiali goli nago gedu si elaluyu, tama augwaligo nage te
dedage page sia dabo madiba sąyu da, te dwai mu dao.
10 Dage dua bugagia dao. Tiyu dagego te homu eyu, e dwasianu
we bidi tomode me deli te olo nai tiwai da wagimio, augwalide tagala
wagimio. Menio. Eno dagebolo te po obao, te Godigo bidibo madide
bidibo ensel te mobo bidi dabe augwaligo sesemane sogo te eno Aya
dagalude bidibo subo dao. Tama tiyu, te ensel mobo bidi dabego e
tiwai dwasianu we bidi hani tonalubo dao.
11 [Magi baso meni. Te Godigo Bidi Mu agai te hagawai we bidi dabe
augwali ma sagasu asai dao.]" Jisasgo te po wai.

Te po digi po begelama, te kibu sipsip hagawali po wai
(Luk 15:3-7)

12 Jisasgo te po wai, "Dagego magi homu ebowe? Ma, te bidi me
deligo kibu sipsip te 100 sipsip elaluai baso da, tama te sipsip me deli
hagabaso da, teda te bidigo magi yaibawe? Te agai te 99 sipsip te bulu
dude nai tuyu bidibadi tagalama, tama agai te hagawali sipsip me deli
gegebo sę gagalaibawe?
13 Awe, eno mu po dagebolo obao, te agai gegali sipsip subaso da,
teda agai te hagasiąwani bidibo sipsip dali wiegi yai homu yai goli,
agai te hagawai sipsip ma sali te sipsip delide wiegi yai homu pemene
mu yaibao.
14 Tama te tiwai naga duga Aya dagalude bidibo bidi agai e dwasianu
wai puluba me deli hagaidali homu ebo dao," Jisasgo te po wai.

Amago ebo dwai kolesaga dodolobo po

15 "Te nago ama agai dwai kolesaga nage dali ebaso da, teda nage
pelama dugaduba si digi bidiyu, tama nago aga dwai sę yali kolesaga
te agabolo haninama ola mao. Tama agai nago po odobaso da, teda
naga ama te dwai sęba kegali te nago aga ma oda sabo tiwai ebo dao,
te dage si deli homu naga yaibao.
16 Me ma, agai nago po wabo odobo hagela ebaso da, teda nago
te gasa bidi deli ma bidi si selama, tama agaba ma pao. Magi baso
meni. Te Mosesgo asęani bomo yai pogo te tama po wabo da, 'Te dwai
kolesaga dodolobo po te bidi si selago odiąo, augwaligo "Te mu po dao"
nosali omainogo te tama yao.' *
17 Tiali goli agai augwaligo po odobo me hagela ebaso da, teda dagego
te Godigo po odobo we bidi hanibolo te po pusao. Tama agai te Godigo
po odobo we bidigo po me odisąbaso da, teda dagego homugo aga te
Godigo po odisąbo bidi, ma te takis mone sabo sę ebo dwai bidi tiwai
da homu eyu, aga sula tagalao," Jisasgo te po wai.
18 "Eno mu po dagebolo obao, dagego e tǫde dąų weyu habu selali
nai te nai tigidali te Godigo me te aga we bidi tonalubo madide me dąų
weyu habu selaibao. Ma, dagego e tǫde pisigina sąbo nai te nai tigidali
te Godigo me te aga we bidi tonalubo madide me pisigina sąwaibao.

---

* **18:16:** Bom 19:15

19 Tama eno po me dagebolo obao, e tǫde dage tomode bidi me sigo
deli homu kolesaga eyu, tama nai me deli sainogo augwali sigo gedu
haluasa po obaso da, teda eno Aya dagalude bidibo bidi agai te nai te
bidi sibolo mawaibao.
20 Awe, te bidi si ma selago eno nogide bulu me deliba sisinabaso da,
teda ena augwali tomode bidaibao," Jisasgo te po wai.

Te po digi po begelama bidi mego gasa bidigo negeli sela sąsiąbo po wai

21 Tama te sogo Pita Jisas pageba asama tama aga dali te po wai,
"Genuai Bidi, nisu naga sogo ena amago dwai sę enabolo emainogo
yai, tama agai enabolo dwai sę yali te sęgę eno nisu naga sogo sela
sągowe? Ma a naga olama me badu nogo si tama sogo te sęgę sela
sąbo usu egowe?" Pitago Jisas dali te po hanalu wai.
22 Tama Jisasgo Pita dali te po wai, "Eno nagebolo te a naga me badu
nogo si tama sogo te po wabeo. Menio. Eno te po obao, nago naga
amago dwai sę yali te nago sesemane sogo agai te dwai sęgę sela sąyao,
eno te po nage dali obao.
23 Magi baso meni. Te God agai we bidi tonalubo sę e tiwai dao, te
tǫde gavman tuni bidi me deligo aga sę tonalubo bidi dabego negeli
sali nai dodolainogo yai.
24 Tama agai te nai negeli sali dodolobo sę ebo gagalama, tama
augwaligo bidi me deli aga pageba sela asai, tama te sela asali bidigo
negeli sali mone te genuai mu tama te mone nogi hauwa mu dao.
25 Tiali goli te bidi agai te negeli sali mone wei ponabo mone usu
mu menio. Tama tibaso, te gavman tuni bidigo augwalibolo te po
olama, 'Te bidi me aga we wai dabe dali tama aga doado bage dali
tigidali munama, tama gasa bidigo abelama, tama te negeli sali me
badu ponabo mone sao. Aga gasa bidigo masigi sasiąbo sę ebo bidi
bidaibao,' te po wai.
26 Tama te sę tonalubo bidi aga te tuni bidigo sągą pagede tǫba kidu
sugunama, tama te tuni bidigo homu bedegau iliyu, gonobo po weyu,
te po widu geai, 'Nago ena hobede elama, ena tonaluao. Tama eno
nage dali negeli sali tigidali nagebolo wei ponaibao,' wali.
27 Tama genuai bidigo te sę tonalubo bidi aga hobede ebaso tagalai,
tama agai te olo negeli sali mone me tagalai."
28 "Tama te sę tonalubo bidi buluba solama, tama aga te gasa sę
tonalubo bidi me deli aga abagi me suali, tama agai te bidibolo negeli
polobadu mane pololai masigi nogo si elaluai. Tama agai aga abagi te
bidi dogoniba kęą sigi pelama, tama bomo eyu, te bidi poma peyu, tama
agai agabolo te po wai, 'Nago negeli sali mone tigidali wei enabolo
ponao.'
29 Tama aga abagi te bidi tǫba kidu sugunama, tama agabolo homu
bedegau ilibo po weyu te po wai, 'Nago ena hobede elama tonaluao.
Eno nago mone negeli sali wei ponaibao,' wali.
30 Tiali goli te bidi aga hagela yai. Tama agai aga abagi te bidi
kalabusiba mugi pai, tama te bidi tede bidibadi agai negeli sali wei
usu numainogo tiwaibao."
31 "Tama te tuni bidigo sę ebo bidi meba augwaligo te kolesaga ebo
sulama, tama augwali dwai homu mu yai. Tama augwali pelama,
augwa genuai bidibolo te po tigidali pusigi pai.

32 Tama tibaso, te genuai bidigo te bidi i olama, tama aga dali te po
wai, ‘Nage dwai kolesaga ebo sę tonalubo bidi dao. Hasia nage ena
dali gela obaso, tama nago te negeli sali nai tigidali eno olo mu tagalao
po wai dao,’ te genuai bidigo te sę bidi dali te po wai.
33 ‘Tama te sogo eno nage hobede yai dao. Tama magi baso nago me
naga abagi te gasa sę tonalubo bidi hobede yai meniwe?’ wali.
34 Tama genuai bidigo aga te dene maiabo bidi dabego nogode muai,
te kalabuside, tama te bidi tede bidibadi agai nai negeli sali tigidali usu
numainogo tiwaibao.
35 Te tiwai me, dagego homu mu esiąyu, dagego duga ama dabego
dage dali yali dwai sę sela sąsiąwani da, teda eno Aya dagalude bidibo
bidi agai me te dagego dwai sę ebo te aga sela sągobeo,” Jisasgo te po
wai.

19

Jisasgo te bidigo aga sai we sela sąbo kolesaga ebo po wai
(Mak 10:1-12; Luk 16:18)

1 Te Jisasgo te sę tonalubo bidi dabede po digi po begelai po wali
silama, tama agai te Galili tǫde bidali tagalama, tama te moni pabo ąi
Jordan bolama, te Judia tǫ badu pai.
2 Tama we bidi hauwa augwali aga wali asai. Tama tede agai
augwaligo gasi dabe usu ma ilai.
3 Tama te Farisi hani dabe meba agaba aselama, tama augwaligo agai
geda mubo po wagowe te homu eyu, tama augwaligo aga usu sagasai.
Augwaligo te po wai, “Nago magi homu ebowe? Ma, dago bomo yai
pode te bidigo aga homu naga wali peyu, tama aga we te tigidali magi
sęde sela sąbo te usu egowe?” te po wai.
4 Jisasgo po wei ponoyu, te po wai, “Te dagego polobadu te asęani po
me nedai meniwe? Agai te po wai dao, ‘Polobadu mu Godigo tigidali
nai nigali sogo agai te bidi me we augwali nigilama pedelai dao.’ *
5 Tama agai te po me wai, ‘Tama tiyu, bidigo aga aya ida tagalama,
tama aga we dali mu kęą pelama, tama augwa si te deli tigi tiwai mu
pedeliyu bidaibao,’ te po wai. *
6 Tama tibaso, augwa si hasia tedali tedali bidali tiwai egobeo. Menio.
Augwa si te dedeli tigi tiwai mu yaibao. Tama Godigo te dąų olama
kęnani nai te bidigo me togolamuo,” Jisasgo te po wai.
7 Tama te Farisi dabe augwaligo agabolo te po wai, “Tama tiyu da,
te magi baso Mosesgo polobadu te bomai po mayu, te bidigo we sela
sąbo po te pasde asęnama te webolo menama, tama aga sela sąyao po
magi baso wai dawe?” *
8 Te Jisasgo augwalibolo te po wai, “Dage te masigi homu tomoba
sąwai elalubo bidama dobaso, tama tiyu Mosesgo suali dagego te tiwai
kolesaga ebaso, agai dagego wąi dabebolo te we sela sąbo po wai dao.
Tiali goli te Godigo tigidali nai nigali sogo te tiwai kolesaga meni yai
dao.
9 Eno, eno e tiwai po dagebolo obao, te bidi mego wego te dwai
penani sę me isąbadi, tama bidigo te we aga sela sąnama gasa we

* **19:4:** Gag 1:27; 5:2 * **19:5:** Gag 2:24 * **19:7:** Bom 24:1-4; Mat 5:31

sobaso da, teda te bidi aga digi te dwai penani sę ebo kolesagaba
kekebo sę tiwai ebo dao," Jisasgo te po wai.
10 Tama aga wali bilibo bidi dabego agabolo te po wai, "Te bidi aga
we dali bidibo kolesaga te tiwai ebaso da, teda te bidigo we sabo sę te
tagalabo digi dao, aga olo bidao," te po wai.
11 Tiali goli agai augwalibolo te po wai, "Te bidi tigidaligo te we sisąbo
po me sabo usu egobeo. Menio. Godigo te bidi mebabolo naga te po
mabo dao.
12 Magi baso meni. Te haniani bidi augwali te we me sogobeo, te usu
egobeo. Augwali meba bidi te augwa idago ame nani sogo te augwali
tama tiwai naga ame nai, aga tigi dwali. Tama meba ma te gasa bidi
dabego augwaligo domo ge dinama, tama augwaligo we me sogobeo.
Tama mebago te Godigo we bidi tonalubo sę asomainogo tiyu, te we
sabo sę habu selebo dao. Bidigo te po agai sainogo usu ebo bidi da,
teda agai te po somainao," Jisasgo te po wai.

Jisasgo te wai puluba bugagia bidabo po mobo mani po
(Mak 10:13-16; Luk 18:15-17)

13 Te sogo te we bidi augwaligo te dwasianu wai puluba meba te Jisas
agaba odasa asai. Augwaligo agabolo te po wainogo te nago nogo te e
wai puluba tobolude munama, bugagia bidimainogo gedu haluasa po
wao. Tiali goli te Jisas wali pabo bagego te bidi dabego te po wainogo
asobo sulama, tama te we bidibolo wado po weyu, te sę ebo tagalao te
po wai.
14 Tiali goli Jisasgo te po wai, "Dagego te wai puluba augwali ena
pageba asomainao," po wali. "Dagego augwali dąų me wagimio.
Menio. Te e wai pulubago ebo homu kolesaga tiwai ebo we bidi te
augwali Godigo we bidi tonalubo madigi tomoba asagameo," wali.
15 Tama agai nogo augwali tobolude munama, bugagia bidabo mobo
mabo po wai. Tama nosali aga te bulude bidali tagalama, gasaba pai.

Gesi bidigo doado bage hauwa elalubo po
(Mak 10:17-31; Luk 18:18-30)

16 Te me sogo bidi me deli Jisas pageba sabolama, te po wai, "Po
ola mabo bidi, eno mena tiwai wiegi yai kolesaga elama, tama ena te
bugagia sesemane sogo bidada peyu, bidada pabo ula sogowe?" Te
bidigo te po wai.
17 Tama Jisasgo agabolo te po wai, "Te enabolo magi baso nago te
wiegi yai sęde hanalu obawe? Te me deli digi naga te aga wiegi yai
dao, te God dao. Tama nage te wiegi yai bidabo ula sabo homu ebo
wida, teda nago te Godigo bomo yai po wali pao."
18 Tama te bidigo agabolo te po wai, "Mena bomai po dabewe?"
Tama Jisasgo te po wai, "Te e po dabe dao: 'Nago bidi ela mugio. Nago
te penani sę egio. Nago nai wi sigio. Nago gasa bidide tibo po ola
magio. *
19 Nago naga aya idago po wali pao. Tama nago gasa bidi dabe dali
dwagi yai homu eyu godolo yao, te nago naga digi naga dwagi yai
homu eyu godolo ebo tiwai kolesaga te gasa bidi dabe dali me tama
naga tiao," wali. *

* **19:18:** Sai 20:13-16; Bom 5:17-20 * **19:19:** Sai 20:12; Prs 19:18; Bom 5:16

20 Te gesi bidigo agabolo te po wai, “Te tigidali bomai po eno wali
pela silai dao. Eno magi sę me deli yabo te habuge elalubowe?”
21 Tama Jisasgo agabolo te po wali, “Te nage doloba pai mu pedalabo
homu ebaso da, teda nage pelama, nago doado bage tigidali te bidi
dabego abelemainogo munama, tama nago te sali mone te magi nai
meni yai we bidi augwalibolo te mone mao. Teda nago nosali sabo
wiegi yai nai hauwa mu te Godigo bidibo madide sisi ilai elaluaibao.
Tama tilama, nage ena wali asao,” Jisasgo te po wai.
22 Te gesi bidigo te po wali odolama, tama aga homu sęgę mu yali,
tama aga beba ma pai. Magi basowe, te agai doado bage hauwa mu
elaluai.
23 Tama Jisasgo aga wali pabo bidi dabebolo te po wai, “Eno mu po
dagebolo obe dao, te mone hauwa munalubo bidi aga te Godigo we
bidi tonalubo kolesaga te tomoba painogo te sinabo sę mu yaibao.
24 Eno dagebolo te po ma obe dao, te moni kibu kamel te ugwa hobolo
medabu dedage tomoba painogo te sinabo sę yaibawe? Awe, tiali
goli te mone hauwa elalubo bidi te Godigo we bidi tonalubo kolesaga
tomoba painogo sinabo sę genuai mu yaibao,” te po wai.
25 Te aga wali bilibo bidi dabe augwaligo te po wabo odama, augwali
te pode noma mu sali. Tama augwaligo te po wai, “Tama te tiwai ebaso
da, teda de Godigo aga ma selama, tama aga te bugagia sesemane sogo
bidada pogowe?”
26 Tama Jisasgo augwali dolo mu ponama tonalu, tama te po
augwalibolo wali, “Te e tǫde bidi dabe augwaligo te sę ebo te usu me
egobeo. Tiali goli God da, te tigidali sę ebo usu yaibao,” wali.
27 Jisas agai te po olama, tama Pitago agabolo po wei ponoyu, te po
wai, “Da suao, te dago tigidali nai dabe tagalama, nage wali asobao.
Te dago magi nai saibawe?”
28 Tama Jisasgo augwali dali te po wali, “Eno mu po dagebolo obao, te
tigidali nai gesi noma ma pedalobo sogo, te Godigo Bidi Mu aga genuai
nogi me bomo dali te sogo te tuni bidi duabo sia saide dulaluyu, te sogo
te dage, dage ena wali asali bidi dabe me, dage tuni bidi dabe bidiyu,
tama te 12 wali te duabo sia saide dualama, tama te 12 te Israel hani
augwali tonalubo sę yagameo.
29 Tama tigidali we bidigo eno nogiba homu tia sagaselama, tama
augwaligo augwa be dabe me, augwa ama dede me, abe dede me, te
augwa ida aya me, augwa wai puluba me, gi dabe me tagalama, tama
ena wali asali we bidi da, te augwaligo te tagalali nai wei genuai mu ma
saibao. Augwaligo nosali sabo naigo te polobadu tagalali nai edelaibao.
Tama te sesemane sogo bugagia bidada pabo wiegi yai ula me saibao.
30 Tiali goli, te megi polasa pali bidi dabe hauwa augwali nosali
badu ma igisulama, te nosali badu asali we bidi dabe hauwa te pologi
soaibao,” Jisasgo te po wai.

20

1 “Magi baso menio. Te Godigo we bidi tonalubo kolesaga te bidi me
deligo tǫ hauwa elalubo bidigo yali kolesaga tiwai dao. Te kigamu digi
mu te bidigo aga du walobo bono gide sę yabo bidi sesa biligi pai.
2 Te augwaligo te mone ge nogo si sabo usu da olama, te mone ge
nogo si te sogode saiba po usu da obaso, tama agai wain bono du giba
sę egi pomainogo augwali tagala palai.

3 Tama te giliga nanobode aga asiyu suali, te bidi meba olo te bidi
sisinama bidibo digi dodolalubo suai.
4 Agai augwalibolo te po wai, ‘Dage me pelama, te wain giba sę egi
piąo, tama te sę ebogo sabo mone tiwai usu nama, te eno dagebolo
mawaibao,’ wali.
5 Tama po obaso, augwali pai. Tama te giliga tomode me te be pio
ebode me aga ma peyu, tama naga tiwai.
6 Tama be pio giliga dega sabode aga ma pelama suali, te bidi dabe
meba olo dodolalubo suai. Tama agai augwalibolo te po wai, ‘Magi
baso dage moni e giligade olo mu dolaludubadi geaniwe?’ te po wai.
7 Tama augwaligo po wei ponoyu, te po wai, ‘Te dabolo sę maiabo
bidi me menio.’ Tama agai augwalibolo te po wai, ‘Dage me te wain
giba pelama, sę egi piąo.’
8 Tama te be pio yai digi, tama te wain bono du gi page bidigo te
aga sę ebo bidi dabe tonalubo bidibolo te tiwai po wai, ‘Nago te sę egi
pali bidi dabe augwali i olama, mone mao. Nago te nosali badu mu
sę yagasali bidi dabe gagalasa, tama nago augwali mone mena mena
pelama usu nigibu, tama te polasa kigamu sę egi pali bidi dabe mone
simaniyu augwali mone nosali mao,’ te po wai.
9 Tama i olama, tama te giliga dega sigi pabode sę gagalama yali bidi
dabe, augwali pedalama, tama augwali deli deligo te mone ge nogo si,
nogo si mone ge sai.
10 Tama te sę kigamu digi polasa pelama sę gagaligi pali bidi dabe, te
augwali aselama, te augwaligo homugo te augwali mone hauwa saibao
homu yai. Tiali goli menio. Augwaligo me te mone ge nogo si, nogo si,
mone ge naga sesa palio.
11 Augwaligo te mone selama, tama augwaligo te gi page bidi dali
dwai homu eyu, po wabo gagalali.
12 Augwaligo dwai homu eyu, te po wai, ‘Te nosali mu aselama sę
yagasali bidi dabe, augwaligo sę te hauwa sogo ebeo. Tiali goli dago
kigamu mu sę egi pali te megi e sogoba usu nagasobao, tama giligago
da tigide ulali dene yalio. Tama tiali digi nago augwalibolo mani mone
te dabolo megi e mani mone tiwai si manio,’ wali.
13 Te gi page bidigo augwali tomode bidi me delibolo po wei ponai.
Agai te po wai, ‘Abagio, eno nage dali dwai sę ilibeo. Te dadi sigo te
mone ge nogo si sabo po dodolama, usu da po wai meniwe?
14 Nago naga mone selama, tama nage pao. Eno homugo te eno
nagebolo mani mone, tiwai naga eno te nosali sę yagasali bidi agabolo
mawainogo ebao.
15 Te mone te eno sę ebo nai dao. Ma, eno te ena monede digi te
tiwai homu egobewe? Eno wiegi yai kolesaga aga dali ebaso, nago
homu dwai ebawe?’ gi page bidigo te po wali,” Jisasgo te po wai.
16 Te Jisasgo te po silagasu wabo po weyu, te po wai, “Awe, tama
tiwai te nosali mu yali bidi dabe augwali te pologi soaibao. Tama te
polali bidi dabe augwali nosali badu ilaibao,” te po wai.

Jisasgo aga isabo sogode sela sogo po wali
(Mak 10:32-34; Luk 18:31-33)

17 Te Jisas te moni hanu Jerusalemba pobadi, te aga wali pabo bidi
dabe nogo si olama sągągo si bidi dabe augwali naga agai selama, tama

olo we bidi tagalama tedali pai. Te tụdu pelayu, Jisasgo augwali dali po weyu, te po wai,
18 "Odiạo, te megi da te moni hanu Jerusalemba holobao. Tama tede augwaligo te Godigo Bidi Mu te pris tobolu bidi dabebolo badi, te bomo yai po page koneai bidi dabe dali, augwaligo bomoba aga mawaibao. Tama augwaligo aga po tụ ilama, tama aga ela muabo po mia saibao.
19 Tama augwaligo aga te Juda hani isąwai bidi dabe augwaliba mawaibao, te bagego agabolo te dwai usubo sę eyu, te posobo po weyu, tama aga bigo eliyu elama, tama aga ni pedaiba daganama, te neligo enama isaibao. Tama bidama, te sela wali sogode te aga ma hodaluaibao." Jisasgo te po agade tiaibao olama te po wai.

Jems de Jon dali si genuai bidi bidaiba wali po
(Mak 10:35-45)

20 Tama te sogo te bidi Sebedi aga ogwa sigo ida, te we aga ogwa si dali te Jisas pageba asai. Tama te we aga te tọba kidu sugunama, tama agabolo te nai me deli sainu te po agabolo te po hanalu wagasai.
21 Tama Jisasgo agabolo te po wai, "Nago magi nai godolo ebowe?" wali. Tama agai Jisasbolo te po wai, "Nago po obaso da, teda eno e ogwa si te nago we bidi tonalubo madigi nage pạde dulalumainogo, te me nago dolo nogo badu bidiyu, te me nago pobase nogo badu bidiyu emainao." Te bidi sigo idago te po wai.
22 Agai te tiwai po obaso, tama Jisasgo te po wei ponoyu, te po wai, "Dage sigo te nai po page bugagia konesiạma dagego te hanalu obao. Dage sigo eno te ạị tuainogo ebo kapde te ạị dage sigo me tubo usubo gilama, te eno sabo dene tiwai gilama te dage sigo sabo usu egowe?" Tama augwali sigo agabolo te po wali, "Te da sigo tubo usu yaibao."
23 Tama Jisasgo augwali sibolo te po wai, "Mu dao, te dage si eno kapde ạị tueibao. Tiali goli de mu te eno dolo nogode me pobase nogode me dua yabo, te sę eno egobeo. Menio. Te tobage bidi dabe bidabo bulu dabe te eno Ayago naga augwali dua yabo digi sisi yai elalubao," Jisasgo te po wai.
24 Tama te nogo si bage augwaligo te po wabo odolama, tama augwaligo te ama name si dali dwai homu eyu, wado po weyu yai.
25 Tiali goli Jisasgo augwali i olama, tama aga pageba asobo si, tama agai te po wai, "Dagego koneani, te Israel hani isąwai bagego tuni bidi dabe augwaligo bomonama augwa hani we bidi dabeba sęgę muyu, tama naga tiyu augwali tonalubo dao. Tama me te genuai bidi dabe augwaligo bomo mu elama, te we bidigo augwaligo po wali pomainogo ebo dao.
26 Tiali goli te tobage sę ebo kolesaga dage tomode me elalugobeo. Menio. Te bidi mego aga te genuai bidi te dage tomode bidainogo da, aga te dagego sę ebo bidi bidao.
27 Tama bidi me aga te dagego genuai polalubo bidi bidainogo da, aga te dagego masigi sisąbo sę ebo bidi tiwai bidao.
28 Te tiwai naga gilama te Godigo Bidi Mu aga te bidi mego tau somainogo me asobeo. Menio. Aga asali te augwali digi tau somainogo asali, tama agai bidibo ulago te we bidi hauwa mu ma abelemainogo asai dao," Jisasgo te po wai.

Jisasgo te gedu widai bidi si geselai
(Mak 10:46-52; Luk 18:35-43)

29 Te augwaligo te Jeriko hanu tagalama, te Jerusalem hanuba pabo
ma gagalali. Tama we bidi hani genuai mu augwaligo Jisas wali
aselawai.
30 Tama gedu widai bidi si te tụ pạde dulalulai. Tama te bidi sigo
Jisas asobo po odama, tama te bidi sigo bomonama i weyu te po wai,
"Genuai bidi, nage te polobadu bidali bidi Devitgo hani bidi dao, nago
dadi si dali homu dene eyu, da tau siyu yao," wali.
31 Tama te we bidi augwaligo te bidi si hagea siyu, po bomonama
penane pania sao po wai. Tiali goli te bidi sigo po dagạ geninama mu
weyu, bomonama te po wai, "Genuai bidio, nage te polobadu bidali
bidi Devitgo hani bidi, nago dadi si homu dene elama tau sao."
32 Tama Jisas pelama, sagia sigi pelama dolaluali, te bidi si i weyu te
po wai, "Dage sigo homugo eno magi sẹ dage sibolo emainogowe?"
33 Tama te gedu widai bidi sigo agabolo te po wai, "Genuai bidio, da
sigo homugo nago da si gedu ma pedalao," wali.
34 Tama Jisasgo augwali si homu dene yali, tama agai nogo te bidi si
geduba muani, tama megi naga tama te bidi sigo gedu pedama wiegi
yai ma yai. Tama augwali sigo Jisas aga wali pai.

21

Jisas te Jerusalem hanu tomoba tuni bidi tiwai pai
(Mak 11:1-11; Luk 19:28-40; Jon 12:12-19)

1 Te augwali Jerusalem pạba sabolama, te dwasianu hanu nogi
Betfage teba sabolali, te Oliv bulu du pạde elaluai. Tama Jisas aga
wali pabo bidi si tagala paliyu, tama augwali sibolo te po wai,
2 "Dage sigo te pạde elalubo dwasianu bulu tomoba pelama, suao.
Tama polo dage sigo te kibu donki me deli augwaligo te bonogo gebelai
dolalubo sueibao, tama te donki aga wai dali dao. Tama dage sigo te
gebelali bono pisiginama, te kibu donki si ena pageba selasa asao.
3 Tama dage sigo te donki si sela sobadi, bidi me deligo dage si dali
po me obaso da, te bidi dali dage sigo te po wao, 'Woo, Genuai Bidigo
sẹ e donki side elalubo' po wao. Tama te po olama, tama polo agai te
kibu donki si dage sigo sela piạo te po waibao," Jisasgo te po wai.
4-5 Te sẹ pedalobo si te Godigo sẹ nosali pedalabo po pusali bidigo
polobadu wali po usu numainogo yai. Agai te po wali,

> "Te Saion bulu we bidi dali te po wao, 'Suao, dagego
> tuni bidi duga pageba asobao. Agai nagame yai
> kolesaga dali, te aga kibu donki daide naga dualasa
> asobao. Tama aga te walu sabilibo donkigo wai tede
> dualasa asobao,' te po wao," *

profet bidi me deligo te po polobadu wai.
6 Tama aga te wali pabo bidi sigo te Jisasgo augwali si dali wali po
wali pelama tama tiwai.
7 Tama tega sigo te donki aga ida dali te wai dali me sela asai, tama
augwa si gudubo ugwa te donki si tudiba muai. Tama Jisas aga te donki
wai tudide dualasa pabo gagalai.
8 Tama aga pobadi we bidi hauwa augwaligo augwa gudubo
bobobage ugwa dabe te tụde wawa sili pelama, muna muna pai. Tama

* **21:4-5:** Sek 9:9

bidi meba augwaligo yabe elalubo ni nologo togolama, tụde muna
muna pai. Genuai bidi asobao homu eyu tama tiwai.
9 Tama te bidi Jisas tomoba ilama peyu, tama we bidi meba augwali
polasa pabo bage dali, nosali asobo we bidi dali augwaligo bomo elama
i weyu, te Jisasgo nogi ugwaba siyu, te po wai,
"Dago nage dali dwagi yai homu pemene ebao, te
nage Devitgo hani bidi dao. Godigo nage dali dwagi
yai sę yao, te nage te Genuai Bidigo nogide asali
bidi dao. Dagalude bidibo bage me augwaligo aga
nogi ugwaba sao." *
10 Te aga te Jerusalem hanu tomoba pali, tama te hanu tomode bidali
we bidi augwali noma mu selama, tama te po wai, "Te bidi aga te de
dawe?" te po wai.
11 Tama aga dali asali we bidi augwaligo te po wai, "Aga te Jisas dao,
te Godigo po pusubo profet bidi, te Nasaret hanudu te Galili tọdu asai
dao," augwaligo te po wai.

Jisasgo te Moni Lotu Be tempelde bisnis sę yali bidi dabe sela sąwani
(Mak 11:15-19; Luk 19:45-48; Jon 2:13-22)

12 Te Jisas aga te Jerusalem hanu tomoba pelama, tama aga te Moni
Lotu Be tempel tomoba peyu suali, te nai muani bage dali me, te nai
abelebo bage dali me sulama, tama agai augwali tigidali buluba sela
sąwai. Tama agai te Godibolo ofa mabo gasagi yai masigi ge dobu si
ebo bagego tebol sai dali mone ge dali gelali. Bidi meba augwaligo
ba hi dabe te be tomode muagasai, te olo we bidi augwaligo te ba hi
abelama, te Godibolo ofa olo mawainogo te ba dabe muani. Tama agai
te bagego duabo sai dabe gea palali.
13 Tama tilama, agai te po augwalibolo wai, "Bukude Godigo e po
asęai dao, 'Eno be da, te we bidigo gedu haluasa po wabo be dao,' te
po elalubao. Tiali goli dagego te be te nai wi sabo bidigo be tiwai te
ilibao," Jisasgo te po wai. *
14 Tama aga te Moni Lotu Be tempel tomode bidibadi, tama te gedu
widai we bidi dabe me, te sągą dwai bidi dabe me augwali aga bidibo
pąba asali, tama agai augwali wiegi yai ma ilali.
15 Tiali goli te genuai pris bidi dabe me, te bomo yai po page koneai
bidi dabe me augwaligo agai te bomai sę ebo sulama, tama odali te
wai puluba augwaligo te Moni Lotu Be tempel be tomode bomonama
i weyu te po wai, "Te Devitgo hani bidi dali wiegi yai homu pemene
yao," te wai puluba augwaligo te po wai.
16 Tama tibaso, te genuai bage augwaligo homu dwai eyu, agabolo te
po wai, "Te nago augwaligo te wabo po nago odaliwe?" Tama Jisasgo
augwalibolo te po wai, "Ao, eno odalio. Tiali goli dagego te bidi me
deligo te Godide polobadu asęani po me deli nedebewe? Te po e dao,
'Nago te gilama, tama te dwasianu wai puluba augwaligo nago nogi
ugwaba sabo wiegi yai po wai dao.' Dagego te po nedebewe?"
17 Tama agai augwali tagalama, tama aga te moni hanu buluba
pelama, tama te dwasianu hanu Betani te badu hulide bidigi pai.

Jisasgo pode te ni kaya sasia pai
(Mak 11:12-14, 20-24)

---

* **21:9:** Tib 118:25, 26 * **21:13:** Ais 56:7; Jer 7:11

18 Te sogo kigamu digi mu aga te moni hanu tomoba ma pobadi tama
aga nasi yai.
19 Tama aga pelama, te tụ sesegede elaluali ni kaya sulama, tama te
ni pąba pali, aga du sela tuainogo yai. Tiali goli tede nai me deli walai
elalubo subeo. Menio. Yabe naga elaluai. Tama agai te ni kayabolo te
tiwai po wali, “Nago nai ma walogobeo. Mu menio.” Tama polo mu te
ni kaya aga sasia pai dao.

20 Te aga wali pabo bidi dabe augwaligo te sę ebo sulama, tama
augwali noma mu sai. Augwaligo te po wai, “Magi baso e ni kaya
te polo sasia paliwe?”
21 Tama Jisasgo po wei ponoyu, augwalibolo te po wai, “Eno mu po
dagebolo obao, dagego te Godide konealubo po mu dąụ olama, tama
dagego homu si me isąbaso da, teda dagego eno e ni kayade yali tiwai
sę dagego me ebo te usu yaibao. Tama dagego te sę naga egobeo.
Menio. Te dagego e elalubo bulu dubolo te po weyu, ‘Nage hodaluama,
nage te tamu ąịba samonao’ po obaso da, teda agai te tiwai yaibao.
22 Tama dagego konealubo po dąụ olama gedu haluasa po weyu
da, teda te nai dagego sainogo gedu haluasa po wabo, te nai dagego
saibao,” Jisasgo te po wai dao.

Augwaligo Jisasbolo hanalu wali dego te sę aga nogoba mani po wai (Mak 11:27-33; Luk 20:1-8)

23 Te Jisas te Juda dabego Moni Lotu Be tempel tomoba pelama, te
wiegi yai po te we bidibolo ola maduai. Tama te genuai pris bidi dabe
dali, te Juda bagego tobolu bidi dabe augwali dali agaba aselama, tama
te po wai, “Nago magi bomo elaluyu, nago naga ebo sę ebawe? Tama
dego te bomo nagebolo mayu te sę yao weyu yaliwe?”
24 Tama Jisasgo po wei ponoyu, augwalibolo te po wai, “Eno me eno
magi nai po me deli naga dagebolo hanalu waibao. Tama dagego eno
po wei ponebaso da, teda eno me eno dagebolo te eno magi bomo
elaluyu, eno e sę ebo te po dagebolo waibao.”
25 Tama agai te po wali, “Te Jongo we bidi baptais mani sę te menade
pedalaliwe? Te Godigo te sę agabolo maniwe, ma bidi dabego mani sę
nagawe?” wali.

Augwaligo te po wabo odolama, tama augwa digi augwa hasi po
miyu te po wai, “Ma, dago e tobage po wabo si, ‘Te Godigo te sę agabolo
mani’ po obaso da, teda agai dabolo e tiwai tobage po waibao, ‘Teda
magi baso agai wali poba dagego duga homu muyu dąụ wabewe?’ Te
po da dali waibao.
26 Tama te po obaso, dago te po waibao, ‘Bidi dabego naga te sę
Jonbolo mani’ obaso da, teda da te e bidalubo we bidi wi yaibao. Magi
baso meni, tigidali bage augwaligo te Jon aga te Godigo po pusali bidi
profet da te homu naga ebo dao,” te po wai.
27 Tama tibaso, augwaligo te po wei ponoyu, Jisasbolo te po wai,
“Dago konebeo.” Tama Jisasgo augwalibolo te po wai, “Eno me eno
dagebolo te eno magi bomo elaluyu, eno e sę ebo po te dagebolo me
wagobeo,” Jisasgo te po te Juda bage genuai bidi dabe dali wai dao.

Bidi deligo ogwa side po digi po begelama wai

28 “Tiali ma, dagego magi homu ebowe? Bidi deligo ogwa si bidai.
Aga te me ogwa pageba pelama, agabolo te po wai, ‘Ogwao, te megi e
sogode nage pelama, te wain bono du giba sę egi pao,’ te po wai.
29 Tama aga ogwago te po wai, ‘Ena hagela palio.’ Tiali goli nosali
aga homu ma hasegelama, tama aga te sę egi pai.
30 Tama te bidi aga gasa ogwa pageba pelama, te wali po tiwai naga
agabolo wai. Tama agai te po wai, ‘Awe, aya.’ Tiali digi aga pabeo.
31 Tama tilama, te ogwa sigo te mena ogwago mu te aga ayago homu
kolesaga wali paliwe?” Jisasgo te po hanalu wai. Tama augwaligo
te po wai, “Te aga hasia ogwago agai po wali pali.” Tama Jisasgo te
Juda bage genuai bidi dabebolo te po wai, “Eno mu po dagebolo obe
dao, te takis mone sabo dwai bidi dabe augwali badi, te penani yali
we dabe dali, augwaligo ge neyu homu ma hasegelama, tama augwali
dage aiyaba elaluama tama polasa te Godigo we bidi tonalubo kolesaga
tomoba peyu, tama dage nosaliba ilalio.
32 Magi baso meni, Jon dageba pedalama, tama agai te doloba pai
kolesaga ebo te po dagebolo ola mani, tama dagego aga wali poba
homu dąų wabeo. Tiali goli te takis mone sabo dwai bidi dabe badi, te
penani yali we dabe augwaligo homu te poba dąų wai. Tama te tama
tebo dagego suali goli dagego ge neyu, homu hasegelama, agai wali
poba homu dąų wabo kolesaga munu me ebeo,” Jisasgo te po augwali
dali wai.

Te po digi po begelama te dwai bidi dabego te wain bono du gi tonaluali wali
(Mak 12:1-12; Luk 20:9-19)

33 “Dagego te gasa po digi po begelama wali po me odao. Bidi me
deligo genuai tǫ elalubo bidigo agai te bono du wain gi bulama, tama
obo bagulali. Tama te gi tomode agai te wain bono du agayabo te tank
nai nigilali, tama te gi tonalubo bidigo bobobage be me me deli sę
yani. Tama agai te gi te sę yabo bidi meba augwaligo nogoba muani,
te augwaligo te gi tonalubo sę eyu, te gi nai meba naga somainogo yai.
Tama te gi page bidi aga digi digibulu bulu me deli teba pai.
34 Nosali, te wain bono wai sisinabo sogo bodolu pąba yagasali, tama
agai te sę bidi dabe augwali tagala palama, augwali te wain bono giba
pelama, te gi page bidigo nai sigi pomainogo yai.
35 Tama te gide sę yali bidi dabego te tagala palali sę bidi dabe
selama, tama augwaligo me deli ela tagaliyu, tama gasa sę bidi me
te mu ela muani, tama gasa sę bidi mebolo te masigigo naga elainu te
masigi sąyani.
36 Tama te gi page bidigo te sę bidi meba ma tagala palali. Agai sę
bidi hauwanu gana tagala palali, te polobadu yali tiwai ebeo. Tama te
gide sę ebo bidi dabego te hasia yali kolesaga tiwai naga augwali dali
yai.
37 Tama nosali agai aga ogwa mu te augwalibolo tagala palai. Ayago
e tiwai po wai, ‘Te augwaligo eno ogwago po mu odaibao,’ te homu
yai.
38 Tiali goli te gide sę ebo bidi dabe augwaligo te ogwa asobo sulama,
tama augwa hasi po miyu te po wai, ‘Te aga aya isibo si, e bidigo te
aga ayago nai tigidali saibao. Asao, te dago aga ela muiąo, tama dago
agai sabo gi saibao,’ te gide sę ebo bidi dabe augwaligo te po wai.

39 Tama augwaligo aga selama, tama aga augwaligo te gidu te buluba
ma sela sąyani, tama augwaligo aga ela muai dao.
40 Tama tibaso, nosali te wain bono du gi page bidi asiyu, tama mena
tiwai kolesaga te gide sę yali bidi dabe augwali dali egowe? Dagego
magi homu ebawe?" Jisasgo te po wai.
41 Te augwaligo agabolo te po wai, "Teda augwali te dwai sę yali bidi
dabe bidibaso, agai augwali dwagila mu dolaibao. Tama agai te wain
gi gasa hanigo te gi sę tonalumai hagede mawaibao, tama te gide nai
sabo sogo augwaligo aya agabolo nai mawaibao," augwaligo te po wai.
42 Te Jisasgo augwalibolo te po wali, "Te bukude polobadu asęani te
po te dagego nedebewe? E tiwai dao,

'Te masigi be sę yabo masigi me deli te sę bidi
dabego sela sąyani masigi, megi da polalubo masigi
pedalama, te be dąų walali elalubao. Genuai Bidigo
agai te tiwai sę elama pedalali, tama dago suali te
wiegi yai mu dao.' *

43 Tama tibaso eno e po dagebolo obao, te Godigo we bidi tonalubo
sę dagede elaluali dagalama, tama te Godigo we bidi tonalubo sęde
doloba pai kolesaga ebo we bidi augwaliba eno te nai mawaibao.
44 [Tama bidi te masigi daiba ugwadu tulalubo bidi da, teda te bidi
aga te dwasianu dwasianunu mu pebeda paibao. Ma, te masigi te bidi
deli daiba ugwadu tulalu baso da, teda agai aga mu dolama, tama
pobele bage naga tiwai pedalaibao.]"
45 Te genuai pris bidi dabe badi, te Farisi dabe dali, augwaligo Jisasgo
te po digi po begelama wabo po odama, tama augwaligo koneani, agai
te po augwalide wai.
46 Tama augwaligo aga dąų wabo tų kegali, tiali goli augwali te we
bidi augwalide wi yali. Te we bidi augwaligo homugo Jisas aga te
Godigo po pusubo bidi dao te homu yalio.

22

We sabode genuai nai da tubo pode po digi po begelama wai
(Luk 14:15-24)

1 Te Jisasgo po digi po begelama augwalibolo te po ma weyu te po
wai,
2 "Te Godigo we bidi tonalubo kolesaga te tuni bidi me deligo yali
kolesaga tiwai dao. Te aga ogwa we sainogo ebaso, tama tuni bidigo te
genuai nai da sisi elama muai dao.
3 E me te tiwai yainogo tama hasia bolo agai te bidi meba te we
sabode nai tuagasomainogo i wai. Tama te nai tubo sogode te aga sę
ebo bidi dabe tagala palama, te nai tuagasiyu asomainogo i wagi pali.
Tiali goli augwali asobo hagela elama me asobeo.
4 Tama agai gasa sę ebo bidi meba ma tagala paliyu, augwalibolo te
po wai, 'Dage eno te asomainu i wali bidi dabe augwali bidiboba pao,
tama dagego augwalibolo e tiwai po wao, "Odiąo, te we sabo bidide
eno te nai sisi yai elalubao. Te omai bulmakau dabe badi, te eno wiegi
yai nisai bulmakau wai dabe me, dago elalio. Tama tigidali nai sisi yai
elalubao. Dage te we sabode da tubo naiba asiąo," te po wao,' te tuni
bidigo te po wai.

---

* **21:42:** Tib 118:22-23

5 Te sę ebo bidi dabego te po augwalibolo wagi pai, tiali goli
augwaligo te po odobo hagela yali, tama augwali gasaba tedela pai.
Me deli te aga giba pali, tama me te aga mone sabo sę egi pali.
6 Te bidi dabe mebago te tuni bidigo tagala palali sę bidi pageabi
elama, dene menama elama, tama augwali ela muai dao.
7 Tama te tuni bidi sębę elama, tama aga te enesigi bidi me te ami
bidi dabe tagala palama, augwali pelama, te sę ebo bidi dabe elali bidi
dabe augwali tigidali mu ela siligi pai. Tama be me bulu dabe tigidali
sia tulama ula silai.
8 Tama te tuni bidigo aga sę bidi dabe augwalibolo te po wai, 'Te we
sabode tuabo nai sisi yai elalubadi, tiali goli eno te i wali bidi dabe,
augwali te asobo usu menio, te dwai bage dao.
9 Tama tibaso, dage te tigidali tų tunu magi siba pao, tama dagego te
suali we bidi dabe tigidali, dagego augwali i olama, te we sabo sogode
te nai megi tuagasao, te po wao.'
10 Agai tama tiwai po wai, tama te sę bidi dabe augwali te tigidali
tų tunu magiba tedela pelama, tama te suali we bidi dabe tigidali
augwali sisinao, te dwai bidi dabe me te wiegi yai bidi dabe augwali
dali sisinagasai. Tama augwali te we sabo madi aselama, mu pągąna
sagasai."
11 "Te we bidi augwali duada pai digi, tama te tuni bidigo augwali
suainogo te be tomoba pai. Tama agai suali, bidi me deli te we sabo
digi asainogo wiegi yai ugwa gudama asisąwai suali.
12 Tama te tuni bidigo agabolo te po wali, 'Abagio, magi ilama nago e
we sabo sogode asainu nago ugwa wiegi yai gudama eba asai meniwe?'
Tiali goli agai sagia sai, po me wabeo.
13 Tama te tuni bidigo aga sę ebo bidi dabe augwalibolo te po wai,
'Dagego aga nogo sągą dunama, te bedu buluba sąnama, tama te be
hulia side digibulu bidimainao. Te be hulia side aga dwai gela weyu,
tama aga kele ma halua tumainu yaibao,' te tuni bidigo te po wali,"
Jisasgo te po wai.
14 "Awe, te tama tiwai Godigo te we bidi hauwa i wabo dao, tiali
goli agai bidi deli deli naga sa munama, tama aga te we bidi tonalubo
kolesaga tomoba asomainogo tebo dao," Jisasgo te po wai.

Augwaligo Jisasbolo te Sisarbolo takis mabo kolesaga po hanalu wai (Mak 12:13-17; Luk 20:20-26)

15 Te Farisi hani dabe augwali Jisas taga pelama, po migi peyu te po
wai, "Dago magi ilama te aga wabo pode aga dąų omainogo eyu aga
usu sogowe?" te po miani.
16 Tama augwaligo augwa wali pabo bidi dabe augwali dali, te genuai
gavman bidi Herotgo bidi dabe me tagala palama, tama augwaligo
Jisas pageba pedalama, te po wai, "Po ola mabo bidi, dago koneani,
nage te doloba pai bidi mu dao. Tama nago mu pode naga te we bidi
augwalibolo te Godigo te yao wali wiegi yai kolesaga po ola mabo dao.
Bidi me deli aga genuai nogi elaluyu da, te nage aga wi menio, nago
deli po tiwai naga te tigidali bidibolo wabo dao.
17 Tama tibaso, nago po dabolo wao. Nago magi homu ebawe? Dago
te Rom gavman tuni bidi Sisar agabolo takis mone mobaso da, teda
tama tiyu dago te Mosesgo mani bomo yai po dago bolaibawe, ma
meniwe?" augwaligo te po Jisasbolo hanalu wai.

18 Tialima, Jisasgo augwaligo dwai tibo homu ebo konea pelama,
tama agai te po wai, “Dage tibo po wabo bidi dabe dao, magi baso
dagego ena dąụ omainogo eyu usu sobawe?
19 Dagego te takis Sisarbolo mabo mone ge me deli enabolo waselao.”
Tama augwaligo mone me deli sela aselama, agabolo ola mani.
20 Tama agai augwalibolo hanalu wali, “Te e masigi daide elalubo
gesabidi noma me, e asęani nogi me, te dego dawe?”
21 Tama augwaligo te po wali, “Te Sisargo dao.” Tama agai
augwalibolo te po wai, “Tama tibaso, te Sisargo nai, te dagego te Sisar
agabolo wei ponoyu mao. Tama Godigo nai da, te dagego Godibolo
mao,” wali.
22 Augwaligo te po wabo odolama, tama augwali noma mu sai. Tama
augwali aga tagalama, pai dao.

Augwaligo Jisasbolo te bidi isama ma hodalobo po hanalu wai
(Mak 12:18-27; Luk 20:27-40)

23 Tama te sogo naga te Sadyusi bidi meba te Jisas pageba sabolai. Te
bidi hanigo homugo te isai bidi augwali ma hodalogobeo te po wabo
dao. Te Sadyusi bage augwali Jisas pageba sabolama hanalu wai,
24 “Tisa, po ola mabo bidi, te polobadu mu bidali bidi Mosesgo te po
wai, ‘Te bidi me deli aga we selama, wai meni ebadi isibaso da, teda
aga amago te we selama, tama aga ama tau selama, te wai ame nao.’
Mosesgo te po wai. *
25 Tama polobadu te ama solo te nogo a naga me si te da tomode
bidai. Tama gomunai bidi aga we selama, bidama, isai, tiali goli agai
wai meni yai. Tama aga ama mego te ama isiyu taga pali we sai.
26 Tama tomo bidigo me te tiwai naga yali, tama te tomo bidi tudi
badu bidigo me tiali, tama naga tede pelama, te a naga olama me badu
nogo si wali bidiba usu nigi pai dao.
27 Tama te bidi dabe tigidaligo wai meni badi isila silali, tama nosali
mu te we me isai.
28 Tialima, nago po wao. Te isali bidi dabe ma hodalobo sogo, te we
dego we mu te bidi a naga olama me badu nogo si augwalide bidigowe?
Nago koneani, tigidaligo te we naga sai dao,” Sadyusi bagego te po wai.
29 Tiali goli Jisasgo augwalibolo po wei ponoyu, te po wai, “Dagego
te Godigo bukude wali po konebeo. Tama dagego te Godigo bomo me
konebeo. Tama tibaso, dagego geda muyu, te po obao.
30 Magi baso meni. Te isali bidi dabe augwali ma hodalobo sogo,
te bidi dabego te we sabo sę me egobeo. Menio. Te augwali olo te
dagalude bidibo mobo bidi ensel bidibo gilama tiwai bidaluaibao.
31 Tiali goli, te isai bidi dabe ma hodaluaibao wali po, te pode eno
dagebolo ma hanalu obao, ma Godigo te dagebolo wali po te dagego
me nedebewe? Agai te po wai dao,
32 ‘Ena da, te Abrahamgo God me, ena te Aisakgo God me, ena te
Jekopgo God me bidalubo dao,’ Godigo te po wai. Tama te po page e
dao, God aga te isila silali bidi dabego God menio. Aga te ula dali megi
bidibo bidi dabego God dao,” Jisasgo te po wai. *
33 Tede sisinagasali we bidi hauwa augwaligo te po wabo odolama,
tama augwali agai te wali pode noma mu salio.

---

* **22:24:** Bom 25:5 * **22:32:** Sai 3:6

Godigo polalubo bomo yai po
(Mak 12:28-31; Luk 10:25-28)

34 Jisasgo te wali pogo te Sadyusi bagego pedauwali paniai. Tama te
Farisi dabego te po odama, tama augwali aga pageba sisinagasali.
35 Tama augwali tomode te bomo yai po page koneai bidi me deli
bidali. Agai Jisas usu siyu hanalu wainogo yali,
36 "Tisa, po ola mabo bidi, te Godigo bomai po tigidali tomode mena
pogo te tigidali gasa bomai po te aiyaba elaluama, tama te genuai mu
dawe?"
37 Tama Jisasgo agabolo te po wai, " 'Genuai Bidi da aga nago God
dao. Te nago aga godolo ebo te nago homu tigidali me, te nago noma
tigidaligo me, te nago homu kolesaga tigidali agaba munama, tama aga
nago godolo mu yao.' *
38 Te bomai po aga te genuai elalubo, tama aga te polalubo mu dao.
39 Tama te bomai poba daganalubo po aga te tiwai dao. Te e dao,
'Nago naga digi godolo ebo te kolesaga tiwaigo te nago bidi hasi dabe
augwali dali wiegi yai homu elama godolo yao.' *
40 Te bomo yai po side te tigidali bomo yai po page me, te Godigo
po pusali bidi profet dabego po page me, te po side naga elalubo dao,"
Jisasgo te po wai.

Jisasgo te Farisi dabebolo te Krais po hanalu wai
(Mak 12:35-37; Luk 20:41-44)

41 Te Farisi dabe augwali Jisas pageba sisinama bidalubadi, tama agai
augwalibolo hanalu wai, "Dagego magi homu te Godigo sa muani bidi
Kraisde ebawe?
42 Aga te dego hani bidi dawe?" Tama augwaligo agabolo te po wai,
"Te Devitgo hani bidi dao."
43 Tama agai augwalibolo te po wai, "Tialima magi baso Godigo Mobo
Bidigo Devitbolo e homu kolesaga menama, tama Devitgo aga Genuai
Bidi da nogi waliwe? Agai e po wai,
44 'Genuai God agai eno Genuai Bidibolo weyu,
te po wai, "Nage eno dolo nogo badu duayao, tama
te eno nago boi bidi dabe nageba munama, tama
nago dologoba mubo sogo pedelabo tonaluao.'*
45 Dagego suao. Devit aga digi aga Genuai Bidi da nogi waligo da, teda
magi baso dagego aga te Devitgo hani bidi naga da po waliwe?"
46 Tama niwai bidi me deligo Jisasgo te po wei ponabo te usu menio.
Tama te side augwali agade wi ebo gagalali, tama nosali augwaligo
agabolo te magi nai po me hanalubo menio.

23

Te bomai po page ola mabo bidi dabe dali, te Farisi dabe dali sigo ebo kolesaga
(Mak 12:38-39; Luk 11:43, 46; 20:45-46)

1 Te Jisas agai te Farisi dabego po aiyaba elaluama, tama te sogo tama
agai po te we bidi dabe dali, aga wali bilibo bidi dali, augwalibolo te
pusali.

---

* **22:37:** Bom 6:5 * **22:39:** Prs 19:18 * **22:44:** Tib 110:1

2 Agai e tiwai po wai, “Te bomai po page ola mabo bidi dabe dali, te
Farisi dabe dali, augwaligo dagebolo te bomo yai po ola mabo dao, te
Mosesgo yali gilama ebo dao.
3 Tama tibaso, te tigidali po augwaligo dagebolo ola mabo po te
dagego odama, wali pao. Tiali goli augwaligo ebo kolesaga, te kolesaga
dagego wali pigimio. Menio. Augwaligo po hauwa obadi, tiali goli
augwa digi augwaligo te po me wali pabo menio.
4 Tama tiyu, augwaligo te mesegaluai sęgę te bidi dabe augwali
nageba ugwadu muaibao, tiali goli augwa digi augwaligo dwasianunu
me nogo danigo naga me te tola selama, te sęgę tolobo bidi dabe
augwali tau me sogobeo.
5 Augwaligo ebo kolesaga tigidali te we bidi dabego augwali genuai
nogi yai bidi da olama sumainogo tibo dao. Awe, te bomo yai po wali
peyu, augwaligo te Godigo po asęani nogo mo dali, te wiani dali, augwa
tigide mubo dao. Tama augwa gudali ugwa sesegede te sesemo elalubo
dao. Tiali goli te we bidigo augwali sumainogo augwaligo te nogo mo
me te wiani me te sesemo me, augwaligo te nai genuai mu nigilama
mubo dao. *
6 Augwaligo te genuai nai da tubo side te polalubo ni namide duabo
godolo elama, te nai hasia sabo homu ebo dao, tama te bomai po ola
mabo bede me te polalubo wiegi yai ni namide naga duabo dao.
7 Augwaligo te we bidi dabego augwali te bidi sisinama bidibo madi
tomode te augwalibolo te we bidigo siade da wabo godolo elama, tama
augwaligo augwalibolo nogi weyu, te po ola mabo bidi eno tisa da po
wabo godolo ebo dao.”
8 “Tiali goli, te bidi dabe augwaligo dage nogi eyu, ‘Tisa, po ola mabo
bidi da’ olamuo. Menio. Te bidi me deli naga te aga dagego te po ola
mabo bidi dao, tama dage tigidali te ama dede ama dede naga bidibo
dao.
9 Tama e tǫde te bidi me delibolo te dagego aya da po me wagio. Te
bidi me deli naga te dagego Aya dao, te aga dagalude bidibo dao.
10 Tama augwaligo dagebolo nogi nogi eyu ‘Tobolu bidi’ po me
olamuo. Dagego tobolu bidi deli bidibao, aga te sa muani bidi Krais
dao.
11 Dage tomode dagego genuai bidi aga te dagego sę bidi bidao.
12 Magi baso meni, bidi mego aga digi aga nogi ugwaba sabo bidi,
te bidi Godigo aiyaba muaibao. Tama bidigo aga digi aga nogi aiyaba
elalubo bidi, te aga genuai nogi Godigo agabolo mawaibao,” Jisasgo te
po wai.

Jisasgo te bomai po page ola mabo bidi dabego dwai kolesaga ebo po augwalibolo wali

(Mak 12:40; Luk 11:39-42, 44, 52; 20:47)

13 “Dage te bomai po page ola mabo bidi dabe me, dage Farisi dabe
me, hobede ya. Dageba te dwai sogo mu pedelaibao, dage tibo po wabo
bage. Te Godigo we bidi tonalubo kolesaga tomoba pabo tụ te dagego
te we bidi augwaligo gesabidiba te tụ palibo dao. Duga digi te tomoba
me pabo meni, tama te we bidi augwali te tomoba painogo ebadi, te
dagego augwali pabo tụ palibo dao.

* **23:5:** Nam 15:38; Bom 6:8; Mat 6:1

14 [Dage bomai po page ola mabo bidi me, dage Farisi dabe dali, hobede ya. Dageba te dwai sogo mu te pedelaibao, dage tibo po wabo bage. Dage te augwa bidi isai we dabe pageba pelama, tama dagego te ugwadu homugo naga po augwali dali olama, tama augwaligo be me doado bage wi sabo dao. Tama dagego gedu haluasa po bobobage weyu, duga te dwai sę yali po geme dualiyu tebo dao. Tama tibaso, te dwai sę wei ponabo sogode te dageba asabo sęgę te dwasianu menio.]" Jisasgo te po wai.

15 "Dage bomai po page ola mabo bidi dabe me, dage Farisi dabe dali, hobede ya. Dageba te dwai sogo mu pedelaibao, dage tibo po wabo bage. Dage te tamu ąide badi, te tǫde dali bilibao, te bidi me deli gegelama, tama te bidi me deli aga dage dali bilabo bidi sainogo dagego bomonama gegebo dao. Aga te dage dali bilibo bidi pedalama, tama dagego aga te moni sia dabo buluba pomainogo ilibo dao, te duga tiwai ilibao. Dagego aga te dwai sę ebo tomoba kegelama, tama agai ebo dwai sęgo dagego ebo dwai sę aiyaba mu elalubo dao," wali.

16 "Dage gedu widai bagego te bidi dabe augwali tų ola mawainogo ebao, hobede ya. Dageba te dwai sogo mu pedalaibao. Dagego e tiwai po te bidi dabebolo ola mabo dao, 'Te nago po dąų omainogo eyu da, te Moni Lotu Be tempel nogi olama, tama mu po dao wao. Tiali goli nosali nago te dąų wali po togoyu da, te usu dao, te sęgę menio. Tialima, nago te Moni Lotu Be tempel tomode elalubo wiegi yai kapa gol nogi ilama, tama mu po da wabo si da, teda nago te po wali sę tiwai yao, togolamuo.' Dagego augwalibolo te po ola mabo dao.

17 Dage esela pelama gedu widalio. Magi nai da te polalubo nai dawe? Ma, te gol da, te polalubawe? Ma, te Moni Lotu Be tempelgo te gol wiegi yai ilali, ma te da te polalubo nai dawe? Te be tempel polalubo dao.

18 Tama dagego te po me augwalibolo ola mabo dao, 'Te bidigo aga po dąų omainogo eyu da, te Godibolo olo mabo ofa ebo sai nogi ilama, mu po dao wao. Tiali goli nosali agai te dąų wali po togoyu da, te usu dao, te sęgę menio. Tiali ma, agai te ofa saide muani olo mabo nai nogi ilama, tama mu po da obaso da, teda agai te dąų wali po wali sę tiwai yao, togolamuo.' Dagego te tobage po augwalibolo ola mabo dao.

19 Dage gedu widalio. Magi nai te polalubo naiwe? Ma, ofa polalubawe? Ma, te ofa ebo sai yaligo te ofa wiegi yai ilaligo, te polalubo naiwe? Te ofa ebo sai te polalubo nai mu dao.

20 Tama tibaso, bidigo aga po dąų omainogo eyu, tama te Godibolo olo mabo ofa ebo sai nogi ilama, mu po dao obaso da, teda agai aga po te ofa ebo sai nogi dali, te saide muani nai tigidali dali side agai po olama dąų walali.

21 Tama bidigo te Moni Lotu Be tempel nogi ilama, mu po da obaso da, teda aga po me te tempel be dali, te tempel bede bidibo bidi God dali, te side te po dąų walobao.

22 Tama bidi mego dagalu nogi ilama, mu po da wali da, teda agai te po badi, te Godigo duabo sia sai dali, te sia saide dulalubo bidi dali, te side te wali po dąų walobo dao." Jisasgo te po wai.

23 "Dage bomai po page ola mabo bidi me, dage Farisi dabe dali, hobede ya. Dageba te dwai sogo mu pedelaibao, dage tibo po wabo bage. Dage te dwasianu bomai po wali peyu, te tigidali gide elalubo

dwasianu nai te kaya dabe dagego nogo si bugulama, deli te Godibolo menama, tama nogo a naga olama me badu nogo me si me si dagego sabo dao. Ao, te usu dao. Tiali goli dagego te bomo yai po genuai tigidali me badu sula tagalali, te bidi dagalobo doloba pai kolesaga me, te bidi homu dene eyu tau sabo kolesaga me, te bidi dabe dali dolo sę naga ebo kolesaga me dao. Te Godibolo nogo si nai bugulama deli mabo bomai po badi, te po dagego tagaligio, tiali goli e tobage te genuai bomai po te sę dagego mu iyąo. *
24 Dage gedu widai bagego te bidi dabe augwali tų ola mawainu ebao. Dagego te ąį te dwasianu dinai dali tuidali weyu, dagego te ąį osola suainogo te nami ugwaba gelebo dao. Tiali goli te kibu kamel dagego sese dalobo dao," wali.
25 "Dage bomai po page ola mabo bidi me, dage Farisi dabe dali, hobede ya. Dageba te dwai sogo mu pedelaibao. Te daide dage te dwagi yai bidi dabe tiwai dao. Tiali goli dagego homu kolesaga tomode te nai wi sabo kolesaga me te tigigo ebo kolesaga pągąnama, te kolesaga wali pabo dao. Dage da, te ąį tubo kap me plet pou te bulu badu naga penebo bidi tiwai dao.
26 Nage Farisi, nage gedu widai. Hasia bolo nago te kap tomode elalubo pobele bage penao, tama te kap bulu badu me te hogomu meniama usu elaluaibao."
27 "Dage bomai po page ola mabo bidi me, dage Farisi dabe dali, hobede ya. Dageba te dwai sogo mu pedelaibao. Dage te gų page ola be augwaligo te tedela yai pengo pilali tiwai dao. Bulu badu da, te bidigo subo dwagi yai ilali, tiali goli tomode da, te isai bidi dabego dili dabe me te tigidali dwai meda yai mobia pai nai te pągąnalubo dao.
28 Dagego me te tiwai naga elalubao. Te bidi dabego dage tigi subo da, augwaligo da dage doloba pai bidi dabe da te homu ebao. Tiali goli tomode da, dagego te tibo po wabo kolesaga me te bomai po sela sąbo kolesaga pągąnalubo dao," Jisasgo te po augwali dali wai.

Jisasgo te bomai po page ola mabo bidi dabe augwali dwai dene sabo po wali
(Luk 11:47-51)
29 Po ma weyu, agai te po wai," Dage bomai po page ola mabo bidi me, dage Farisi dabe dali, hobede ya. Dageba te dwai sogo mu pedelaibao. Dagego te polobadu po pusali bidi profet dabe gų pagede masigi be sęnama, tama te polobadu bidali doloba pai bidi dabe muani gų page au ilibo dao.
30 Tama tiyu, dagego e tobage po obao, 'Da te polobadu wąį dabe bidali sogo da bidigi sogo da, teda dago te Godigo po pusali bidi profet dabe augwali elibo me tau sigi menio.'
31 Dagego te pogo ola mani, dage da te polobadu po pusali bidi dabe elali te bidi dabego wai dabe te dage megi e bidalubao.
32 Tama tibaso, megi da dage pelama, duga wąį dabego yali dwai kolesaga usu nigi pao.
33 Dage dwai hasamani dabe dao. Dage dwai hasamanigo wai puluba dao. Godigo dage po tų ilibaso, tama dage te dwai sia dabo madi pageba paibao. Mena tama dage menadu wi paibawe? Menio.

* **23:23:** Prs 27:30

34 Tama tibaso, eno te Godigo po pusabo bidi meba badi, tama te
wiegi yai homu konea palobo bidi me, te Godigo po ola mabo bidi
augwali dageba tagala palaibao. Tama te bidi dabe meba dagego ela
muyu, tama meba te ni pedaide eliyu, tama meba dagego bomo yai po
ola mabo be tomode bigo eleyu, dene mawaibao. Tama dagego augwali
te hanu me delide ela gudulama, tama gasa hanu meba dagego augwali
pobasa pabo sę yaibao.
35 Tama tibaso, te doloba pai bidi dabe augwali e tǫde bidaluali, tama
te bidi dabego augwali ela silalio, te sęgę dugade naga elaluaibao.
Augwaligo te doloba pai bidi dabe ela silali, te wiegi yai bidi Abel
gagalasa pelama, te Sekaraia teba usu nigi palio, te Berekiago ogwa,
aga dagego te Moni Lotu Be tempel tomode ela muani, te dwasianu be
dąi togali me te ofa muabo sai te si tomode dagego Sekaraia ela muani.
36 Eno mu po dagebolo obe dao, te dwai sę yali sęgę tigidali te megi
e tǫde bidalubo we bidi haniba mu pedelaibao," Jisasgo te po wai.

Jisasgo te Jerusalem hanude gela walali
(Luk 13:34-35)

37 "Jerusalem, Jerusalem, nago te Godigo tagala palali bidi profet
dabe augwali ela munama, tama nago te Godigo nageba tagala palali
sę bidi masigi sąnama, augwali me ela muanio. Hauwa sogo mu eno
nago we bidi sisinainogo ebadi, te so ba kakarukgo te aga wai dabe
augwali te bogo dologoba sisinibo tiwai, tiali goli dagego hagela yai
dao.
38 Dagego odao, megi da, dagego bulu da te olo elaluaibao, tagalai
dao.
39 Awe, eno dagebolo obao, te dagego ena ma sugobeo, tama bidama
nosali sogo usu nigi pelama, tama te sogo dagego te po enade waibao,
'Dago homugo te Godigo te Genuai Bidigo nogide asali bidi dali wiegi
yai sę yao,' dagego te po waibao," Jisasgo te po wai.

24

Jisasgo te Moni Lotu Be tempel dolaibao po wali
(Mak 13:1-2; Luk 21:5-6)

1 Jisasgo te Moni Lotu Be tempel tagalama pobadi, tama aga wali
pabo bidi dabe augwali aga pageba asai. Augwaligo te tempel bego
haniani be dabe agabolo ola mawainu yai.
2 Tiali goli agai po augwalibolo wei ponoyu, te po wai, "Awe, dagego
te haniani be dabe tigidali suao. Eno mu po dagebolo obao, augwaligo
e gasa masigi daide ugwadu manama elalubo masigi dabe, te me
gogolama me sula tagalogobeo. Te tigidali augwali pebedelama, te tǫba
aiyaba sąsąwaibao." Jisasgo te po wai.

Jisasgo sęgę hauwa pedalabo po wai.
(Mak 13:3-13; Luk 21:7-19)

3 Te aga pelama, tama te dwasianu bulu du Oliv teba sabolama,
aga tede dualaluyu, tama aga wali bilibo bidi dabe naga augwali aga
pageba aselama, augwaligo te po wai, "Nago dabolo wao, nisu sogo
te Moni Lotu Be tempel dolobo sę pedelaibawe? Magi sę bolo hasia
pedelama, dago koneai elalubadi, nage ma asiyu e tǫ siligowe?"

4 Te Jisasgo augwaligo po wei ponoyu, bomonama te po wai, “Bidigo
dagebolo tibo po olama, tama dagego te mu po dao homu idali weyu,
dage dua dao.
5 Magi baso meni. Bidi hauwa aselama, augwaligo eno nogi nogi
ilama, tama augwaligo te po waibao, ‘Ena digi ena te Godigo sa muani
bidi Krais dao.’ Tama augwaligo te we bidi hauwa ili po ola mawaibao,
te augwali gasa tụba paibao.
6 Tama dagego te moni wąbi hwịbo kulukulu dali te wąbi hwịbo po
sabilibo po odaibao. Dagego odama, dage midigi polo selama noma
sigio. Te sę bolo pedelaibao, tiali goli te tọ de dagalu si silabo sogo me
elalubao. Te nosali mu pedelaibao.
7 Awe, tama genuai hwịyu, bidi hani me deligo te wąbi te gasa genuai
bidi hani dali hwị yaibao. Tama me tuni bidigo bidi hani te gasa tuni
bidigo bidi hani dali wąbi hwịyu hwị yaibao. Tama haniani bulu habu
badu genuai nai nasi ela ela paibao, tama tọ me mali ela ela paibao.
8 Te tigidali sę te wego wai ame nainogo hasia dene ebo te tiwai
pedalaibao,” wali.
9 “Te tebo sogo augwaligo dage selama, dene ilama, sęgę mobadi
yaibao, tama augwaligo dage ela muaibao. Tama tigidali we bidi hani
augwaligo dwai homu mu dagebolo yaibao. Magi baso meni, eno nogi
dagede elalubaso augwaligo dage dali tama tiaibao.
10 Tama tebo sogo te we bidi hauwa augwaligo enade konealubo po
dąụ wali tagalama, tama augwaligo augwa ama dabe boi bidigo nogoba
munama, tama augwa me augwa digi augwa ama dabe dali boi bidi
yaibao.
11 Tama te tibo po pusubo bidi profet dabe hauwa pedelama, tama
we bidi hauwa tibo po ola mawaibao, augwali gasa tụdu kegasa
pomainogo yaibao.
12 Tama te dwai kolesaga ebo hauwa mu pedeliyu, tama te bidi
hauwago gasa we bidi dali dwagi yai homu eyu godolo ebo kolesaga
kedauwa saibao.
13 Tiali goli, mena bidi aga te tọ dagalu silibo side bomonama bidali
bidi da, teda Godigo aga ma dobola saibao.
14 Tama augwaligo te Godigo we bidi tonalubo kolesaga po, te wiegi
yai po te tigidali tọ habu badu pusaibao, te po tigidali tọde bidibo we
bidi augwaligo odomainogo, tama nosali gana digi te tọ, de dagalu si
silabo sogo te pedelaibao,” Jisasgo te po wai.

Dwai nai mu pedelaibao
(Mak 13:14-23; Luk 21:20-24)

15 Jisasgo te po me wai, “Te polobadu bidali bidi Daniel agai Godigo
po pusuyu, te dolobo gasa dwai naide po pusali, polobadu. Tama
dagego te dwai nai te magi dwai sę isąwai wiegi yai bulude bidibo
sueibao. (Bidigo te po nedebaso da, agai homugo bugagia koneao.) *
16 Tama te sę pedelabo sogo te Judia tọde bidibo we bidi augwali te
bulu duba wi pao.
17 Tama te be daide ugwadu bidibo bidi te aga be aiya dulama, te
doado bage me sigilugobeo, aga wi naga pao.
18 Tama te sogo gide bidibo bidi, te aga tudiba begelama, aga gudubo
ugwa bede me sigi pelamuo, olo wi pao.

* **24:15:** Dan 9:27; 11:31; 12:11

19 Te haliga yai we dabe me te sogode te we dabego wai ame mobadi
te augwali hobede mu dao.
20 Dagego gedu haluasa po waiyąo, te dage te kedau ebo sogo ma te
Sabat sogode wi pidali weyu tama tiao.
21 Te sogo da, te sęgę genuai mu elaluaibao. Te e tọ gesi sogo
elalubadi te megi e sogode te usu nagasu, te tiwai sęgę te polobadu
munu me pedalobeo. Tama nosali me te tiwai sęgę munu me ma
elalugobeo. Menio.
22 Tama Godigo te genuai sęgę elalubo sogo togogi menigi da, teda te
tigidali we bidi mu doligi dao. Tiali goli God aga te sa muani we bidi
augwalide homu konealua. Tama tiyu, augwali tobade agai te sogo
togwaibao" wali.
23 "Te sogode, te bidi me deligo dagebolo e tobage po waibao, 'Suao,
te Godigo sa muani bidi Krais ede bidibao,' ma 'Ude bidibao' obaso da,
teda dagego homu te poba me dąụ olamu dao.
24 Magi baso meni, te bidi meba aselama, tibo po e tiwai waibao, 'Ena
Krais, te sa muani bidi dao,' ma 'Ena te Godigo po pusubo profet bidi
me deli dao,' te tobage po waibao. Tama augwaligo bidi noma sabo
bomai sę genuai eyu, tama haniani haniani sę yaibao. Augwaligo te
we bidi God aga sa muani bage tibo po olama, te dwai sę ebo tomoba
kegai hagede tebo dao. Tiali goli, te usu egobeo.
25 Odiąo, te sę pedelasiąbadi eno dagebolo te po hasia bolo wai dao.
26 Tama tibaso, augwaligo dagebolo te po waibao, 'Suao, aga u badu
te bidi meni yai madi bidibao,' obaso da, te dage te badu me sugi
pelamuo. Ma, augwaligo te po waibao, 'Suao, aga te be tomode geme
dualalubao,' obaso da, te dagego te poba homu dąụ me olamu dao.
27 Magi baso meni, te dagalude te be sele ula ebo sogo, te ula te sia
ge pedalobo badu pedalama, tama te ula ebogo te sia ge dega saboba
me pabo dao. Tama te Godigo Bidi Mu ma asobo sogo te tiwai naga
pedelaibao, hania mu pedalaibao," te po wai.
28 "Te isali hasa tigi elalubo madi, te pesageba te tigi mi tubo ba dabe
augwali deliba sisinagasaibao," Jisasgo te po wai.

Godigo Bidi Mu nosali asaibao
(Mak 13:24-27; Luk 21:25-28)

29 "Te sogo te genuai sęgę yali te silai madi, tama polo te sia ge
hulia selama, tama te polua ula me egobeo, tama te họ dabe dagalude
tulaluaibao. Tama te dagalude bomai nai te tọ mali tiwai elama, gęọ
page yaibao. *
30 Te tebo sogo te Godigo Bidi Mugo dąị te dagalude pedelaibao,
tama te tọde we bidi hani tigidali augwali augwa nogo pagasa moni
gela waibao. Tama augwaligo te Godigo Bidi Mu te dagalu pọ daide
ugwadu dualasa asobo sueibao, tama aga genuai bomo me genuai ula
dali dulaibao.
31 Tama aga mobo bidi ensel dabe tagala palama, augwaligo te bu
wabo nai biugel bomonama mu bu ola asaibao, tama augwaligo aga
te sa muani we bidi dabe sisinaibao. Te augwali te tọ bogo me si me
si yali badu te we bidi sesa asiyu, tama te dagalu sesege badu mu usu
nigi paibao, te we bidi sigi paibao," Jisasgo te po wai.

---

* **24:29:** Ais 13:10; 34:4; Ese 32:7; Jol 2:10, 31; 3:15; Ped 6:12, 13

Ni kayago te tǫ de dagalu si sisąbo sogo bodolu muani kolesaga yai (Mak 13:28-31; Luk 21:29-33)

32 "Dagego te ni kayade koneiąo. Te agai nologode te wę elaluyu, te gesi yabe pedalabo sogo, dagego koneaibao, te sogo te dwagi yai giliga nanobo si pedalainogo ebao, te po wabo dao.
33 Te tiwai naga, nosali dagego te eno megi pusali sę tigidali pedalobode subo si, teda dagego koneagameo, te tǫ dagalu si silabo sogo te pąba yagaselama, te e tǫde elalubao po waibao.
34 Eno mu po dagebolo obao, te megi e sogode te tǫde bidalubo we bidi augwali me isisąbadi, tama te sę tigidali pedalaibao.
35 Te dagalu de tǫ si da, te silaibao, tiali goli eno po da, te munu me sia sogobeo," Jisasgo te po wai.

Niwai bidi mego te asobo sogo te bodolu me konegobeo (Mak 13:32-37; Luk 17:26-30, 34-36)

36 "Tiali goli mena bidi mego te asabo sogo te bodolu munu me konebeo. Te dagalude bidibo mobo bidi ensel dabe augwaligo me konebeo. Ogwago me konebeo. Aga Aya deligo naga te bodolu konealubo dao.
37 Te polobadu mu bidali bidi Noa aga tǫde bidali sogo augwaligo yali kolesaga, te kolesaga tiwai naga te Godigo Bidi Mu ma asobo sogode me augwaligo tama tiaibao. *
38 Te polobadu te genuai ąį asisąbadi, we bidi augwali te nai tuyu, te wę dabe tuyu, te we siyu ela bidalubadi yaide, tama Noa te moni geba tomoba pai dao.
39 Augwaligo homu kone me isąma, te augwali tama naga bidiba homu yali, tama polo te genuai ąį asiyu, te we bidi tigidali dagalasa pela silali. Te yali tiwai naga te Godigo Bidi Mu ma asobo sogo tiaibao, augwaligo te asabo sogo bodolu konesiąbadi.tama tiaibao *
40 Tama te bidi si gide sę ebadi, tama Godigo me deli naga siyu, tama gasa me da, tede bidibadi tagalaibao.
41 Tama te we sigo te keli gagawai nai plaua nigibadi, tama Godigo me deli naga saibao, tama me da, tede bidibadi tagalaibao.
42 Tama tibaso, dagego bugagia tonaluao. Duga Genuai Bidi ma asobo sogo, te dagego konegobeo.
43 Dagego homugo te sęde koneao, te be page bidigo hasia bolo te nisu sogo hulide te nai wi sabo bidi asobo te agai konegi sogo da, teda agai bugagia tonalugi baso, tama te nai wi sabo bidigo agai be aluama, te tomoba soabo si te me gogolama me sula tagaligi menigi da.
44 Tama tibaso, dage me sisi elaluao. Te Godigo Bidi Mu te me sogo dagego homugo konesiąbo sogo te aga asaibao," Jisasgo te po wai.

Wiegi yai sę bidi dali, dwai sę bidi dali side po digi po begelama wai (Luk 12:42-46)

45 "Mena sę bidigo wiegi yai homu elama, tama agai aga genuai bidide homu kęą pai bidi dawe? Te bidi aga genuai bidigo aga sa munama, te gasa sę ebo bidi augwali tonalumainogo, tama augwalibolo aga te nai mabo sogo te nai momainogo yai.

---

* **24:37:** Gag 6:5-8 * **24:39:** Gag 7:6-24

46 Tama aga genuai bidi gasaba pelama, tama nosali ma asobode,
tama te sę bidigo polobadu agai wali po selama, te sę bugagia yai suali
da, teda te sę bidi aga homu wiegi yai pemene yagameo.
47 Eno mu po dagebolo obao, teda agai te sę bidi aga te tigidali agai
nai tonalubo bidi munama bidaibao.
48 Tiali goli, te sę bidi dwai bidi bidibaso da, teda aga homugo digi
aga te homu elama, te eno genuai bidi te polo me asogobe da homu
eyu,
49 tama agai aga dali deli sę ebo bidi dabe augwali elibo sę
gagalaibao, tama agai te nai me te wę me te bomai ąį tubo bidi augwali
dali te ąį tubo sę gagalaibao.
50 Tama te sę bidi aga genuai bidi ma asabo sogo sisi isąbadi, tama
me sogo agai te bodolu konesiąbo sogo te aga genuai bidi ma asaibao.
51 Tama ma aselama, te genuai bidigo te sę bidi mu dolama, tama
agai aga te tibo po wabo bidi dabe dali te dwai buluba munama
bidaibao. Tede te augwali dwai gela weyu, tama augwa kele halua
tuyu bidaibao," Jisasgo te po wai.

25

Nogo si wegi manide po digi po begelama wai

1 Jisasgo te po wai, "Te aga ma asobo sogo te Godigo we bidi tonalubo
madi tomoba painogo ebo we bidi augwali te wegi mani nogo si tiwai
dao. Te bidi me deli megi tama we sabo bidi, aga asaiba wali. Tama
te gesi wegi mani augwaligo augwa lam sole selama, tama augwali te
gege peyu, te tụdu tiąba pelama, tama aga odasa asainogo yai.
2 Tama a naga wegi mani homu kolesaga meni yai, tama me a naga
wegigo wiegi yai homu kolesaga elaluai.
3 Te homu kolesaga meni yai wegi mani augwaligo lam sole sela asali,
tiali goli augwaligo te ąį manabo wel dali me sela asobeo.
4 Tiali goli te homu kolesaga elalubo wegi mani augwaligo te ąį
manobo wel te augwa botolde pągąnama tama augwaligo te dali sela
asai.
5 Te bidi te we sabo bidi aga polo asobe, tama te wegi mani tigidali
gedu sęgę elama tama augwali godege piai."
6 "Tama huli tomode mu i me deli ola asai, 'Te we sabo bidi aga
asobao. Dagego aga te tụdu tiąba pelama tama aga odasa asao.'
7 Tama olama, tama te wegi mani augwali tigidali hodaluama, tama
augwa lam sole sisi elama dodolai.
8 Tama te homu kolesaga meni yai wegi manigo te wiegi yai homu
kolesaga elalubo wegi dabebolo te po wai, 'Dagego wel ąį me badu
dabolo mao. Dago sole lam ąį sula sainogo ebuo.'
9 Tiali goli te kolesaga yai wegi manigo po wei augwalibolo ponoyu,
te po wai, 'Te e wel ąįgo te da me te dage dali usu egowe, egobewe,
te dago konebeo. Te duga stua beba pelama, duga tedali abelegi pao,'
wali.
10 Tama augwali pelama, te wel ąį abelegi pai digi, tama te we sabo
bidi aga asali. Tama te sisi elama bidali wegi mani augwali te be
tomoba aga dali te we sabo genuai nai tubo madi pali. Tama bede
bidibo bage augwaligo te be tụ bugagia paliai."

11 “Nosali te wel ąị abelegi pali te gasa a naga wegi ogwa we augwali
aselama, tama augwaligo bego bego weyu te po wai, ‘Genuai bidi,
genuai bidi, nago da be tụ dalao.’
12 Tiali goli agai po wei ponoyu, bomonama te po wai, ‘Eno mu po
dagebolo obao, eno dage konebeo,’ wali.”
13 “Tama tibaso, dagego bugagia tonaluao. Dage me, te dagego te aga
asobo sogo me te bodolu me konebe dao,” Jisasgo te po wai.

Te po digi pode begelama te sę bidi dabego mone sali po wai (Luk 19:11-27)

14 Te Jisasgo te po me wali, “Te Godigo Bidi Mu aga ma asobo sogo
e tiwai yaibao. Te genuai bidi me deli aga te digibulu bulu painogo
ebo. Agai aga sę ebo bidi dabe i olama, asobo si, tama agai nai dabe
augwali nogoba osogo muai, augwaligo bugagia tonalumainogo yai.
15 Agai te sę bidi deli deli augwaligo kolesaga me bomo homugo
koneama, tama augwalibolo te mone dobawai. Me delibolo agai te
bidi sese mone hauwa 5,000 kina mani, tama mebolo agai te bidi sese
mone hauwa te 2,000 kina mani, tama mebolo agai te bidi sese mone
hauwa 1,000 kina mawai. Agai tama tilama, aga pai.
16 Aga pai madi, tama polo te 5,000 kina sali bidigo te monede
bisnis sę elama, tama gasa mone te 5,000 kina sali, te moneba ugwadu
daganani mone te profit mone dao.
17 Tama te 2,000 kina sali bidigo, agai me te monede bisnis sę elama,
tama gasa mone 2,000 kina te moneba ugwadu daganama sai.
18 Tiali goli te bidigo te mone 1,000 kina sali bidi aga pelama, tama
agai te tọ dedage dogolama, tama aga genuai bidigo mani mone te
dedagede geme dualigi pai.”
19 “Bobobage sogo bidada pai madi, tama nosali te sę bidi dabe
augwa genuai bidi ma asai. Tama agai augwalibolo te mani mone
po dodolainogo yai.
20 Tama te 5,000 kina sali bidi asali, tama agai te moneba ugwadu te
5,000 kina daganama sesali, tama te po wai, ‘Genuai bidi, nago mone
5,000 kina eno nogoba osogo muai dao. Suao, eno bisnis sę elama, gasa
mone 5,000 kina ma sela muai dao,’ wali.
21 Aga genuai bidigo agabolo te po wai, ‘Nage wiegi yai sę bidi dao,
nago enade homu kęą pai bidi dao, nago wiegi yai sę mu yai. Nago
dwasianu nai bugagia tonalualigo da, tama eno homugo nage te nai
hauwa tonalubo bidi nigilaibao. Nago wiegi yai homu pemene ena
dali yagasao,’ wai.
22 Tama bidigo te 2,000 kina sali bidi me aselama, tama agai te po
wai, ‘Genuai bidi, nago te 2,000 kina enabolo mawai. Suao, eno bisnis
sę ma elama, te eno gasa mone 2,000 kina ma sela muai dao,’ wali.
23 Aga genuai bidigo agabolo te po wali, ‘Nage wiegi yai sę bidi dao,
nago enade homu kęą pai bidi dao, nago wiegi yai sę mu yai. Nago
dwasianu nai bugagia tonalualigo da, tama eno homugo nage te nai
hauwa tonalubo bidi nigilaibao. Nago wiegi yai homu pemene ena
dali yagasao,’ te po wai.”
24 “Tama te 1,000 kina sali bidi, te bidi me aselama, tama te po wai,
‘Genuai bidi, eno koneani, nago te nai ge bulasiąwai goli, nago te nai
sabo dao. Tama gasa bidi mego tọ badu te nai wai telawai digi, tede
nago te nai dabe sabo dao. Nage sesena pai bidi dao.

25 Tama ena wi ebaso, nago enabolo te mani mone te 1,000 kina, te
eno tǫ dedageba geme dualai. Te naga mone e dao,' te sę bidigo te po
wali," Jisasgo te po wai.
26 "Tiali goli aga genuai bidigo po agabolo wei ponoyu, te po wai,
'Nage dwai sę bidi dao. Nage sę hagela ebo bidi. Ma, nago bugagia
koneani eno te nai ge bulasiąwai goli, te nai siyu, tama gasa bidigo
tǫde telawai nai sabo te nago konebo dao.
27 Tialima, nago magi baso eno mone te benkba muai meniwe? Nago
te eno mone te benkba mugi sogo da, teda ena ma asobode te ena nai
dali te gasa ugwadu daganani nai te profit mone dali sigi da.
28 Tialima, dagego te mone 1,000 kina te bidi agade selama, te mone
10,000 kina munalubo bidibolo mao.
29 Magi baso meni, te nai meba elalubo bidi augwali tigidali, te
eno meba ma augwalibolo mawaibao, tama augwaligo nai umabo mu
elaluaibao. Tiali goli, te dwasianu nai naga elalubo bidi, te agade eno
te dwasianu nai me ma saibao.
30 Tama e dwai olo bidi, dagego aga te be hulia si madi buluba sela
sąyao. Tama tede augwali dwai gela weyu, tama augwa kele ma halua
tueibao,' te genuai bidigo te po wali," Jisasgo te po wai.

Te Godigo Bidi Mugo tigidali bidi hani dagalaibao wali

31 Te po ma weyu, Jisasgo te po wai, "Nosali te Godigo Bidi Mu te
tuni bidi ma asobode, tama tigidali ensel mobo bidi aga dali, te sogo
aga te tuni bidigo wiegi yai sia saide dualagasaibao.
32 Tama tigidali tǫde bidibo we bidi hani augwali aga gesabidiba
sisinaibao. Tama agai augwali dobolama, tama hani si bugulama
muaibao, tama te sipsip me meme tonalubo bidigo te sipsip hani
tedaliba muyu, te meme hani tedaliba mubo gilama tiwai yaibao.
33 Agai te sipsip dabe aga dolo nogo badu muyu, te meme dabe
pobase nogo badu muyu ebo tiwai yaibao.
34 Tama te tuni bidigo aga dolo nogo badu bidibo bidi dabebolo po
weyu, te po waibao, 'Dage da, te eno Ayago dage dali wiegi yai sę mu
yai dao. Polobadu mu agai te tǫ nigali sogode agai we bidi tonalubo
kolesaga sisi ilama, tama tede dage bidabo madi sisi ilali elalubo. Dage
aselama, te bulu tomoba dage asiąo.
35 Magi baso meni, polobadu ena nasi dali bidibadi, dagego ena nai
mawai. Ena ąi nogone ebadi, tama dagego ena ąi mawai. Ena gasa
bulu bidi asobaso, tama dagego duga beba ena odasa pai.
36 Ena ugwa meni badi, tama dagego ugwa ena mani. Ena gasi ebadi
dagego ena bugagia tonaluai. Ena kalabuside bidibadi, tama dagego
ena suagasai dao,' te tuni bidi agai te po waibao.
37 Te po obaso, tama te doloba pai we bidi dabego po agabolo wei
ponoyu, te po waibao, 'Genuai Bidi, nisu sogo dago suali, nage nasi
elalubadi, tama dago nage nai mawai dawe? Tama nisu sogo nage ąi
nogone ebadi, dago nage ąi maniwe?
38 Nisu sogo dago suali, nage gasa bulu bidi asama, tama dago beba
odasa paliwe? Tama nisu sogo nage ugwa meni baso, tama dago ugwa
nage mawai dawe?
39 Tama mena sogo dago suali, nage gasi elalubaso, ma nage
kalabuside bidibadi, tama dago nage suagasu tau saliwe?' te doloba
pai we bidi augwaligo te po hanalu waibao.

40 Tama tuni bidigo po wei ponoyu, augwalibolo te po waibao, ‘Eno
mu po dagebolo obao, te tigidali sę dagego te eno amanu e tiwai te
nogi meni yai bidi dali yali wiegi yai sę, te sę dabe te dagego ena dali
te yali dao.’ Tuni bidigo te po waibao.”
41 “Tama tuni bidi agai te pobase nogo badu bidibo we bidi
augwalibolo e tobage po waibao, ‘Dage haga yabo bidi dabe dao. Dage
enade geda selama, tama dage te munu me sula sisąbo siaba pao, te
sia te Ayago sisi ilali elalubo, te dwai sę yali tobolu bidi Satan aga wali
bilibo mobo ensel bidi dabe augwali dali mumainogo yai.
42 Magi baso meni, polobadu ena nasi idubadi, dagego ena nai
mabeo. Ena ąį nogone idubadi, tama dagego ena ąį mabeo.
43 Ena gasa bulu bidi digi, tama dagego beba ena odasa pabeo. Ena
ugwa meni badi, dagego ugwa ena me mabeo. Ena gasi elalubadi, ma
ena kalabuside bidibadi, tama dagego ena suagaselama tau sabe,’ tuni
bidigo te po waibao.”
44 “Tama augwaligo me agai po wei ponoyu, te po waibao, ‘Genuai
Bidi, nisu sogo nage nasi ebadi dago suali, ma nage ąį nogone ebadi,
ma nage gasa bulu bidi, ma nage ugwa meni yai me, ma nage gasi
elalubadi, ma nage kalabuside bidibadi, tama dago nage me tau
sabewe?’ augwaligo te po waibao.”
45 “Tama agai augwaligo po wei ponoyu, te po waibao, ‘Eno mu po
dagebolo obao, te dagego eno megi e wali tobage sę te e tiwai nogi
meni yai bidi aga dagego tau me sabeo, te tobage sę dagego enabolo
me te ebeo,’ te tuni bidigo te po waibao.
46 Tama te bidi hani augwali te dwai dene genuai sigi paibao, te
sesemane sogo dene iduabo bulude bidaibao. Tiali goli te doloba pai
we bidi dabe augwali da, te sesemane sogo bidada peyu, bidada pabo
ula selama bidaibao,” Jisasgo te po wai.

26

Te tobolu bidi dabe augwaligo Jisas elabo po minama dąų wai
(Mak 14:1-2; Luk 22:1-2; Jon 11:45-53)

1 Te Jisasgo te po wali tigidali silama, tama te sogo agai aga wali pabo
bidi dabebolo te po wali,
2 “Dagego koneani, si sogo naga bidilama, tama te bo disąwai nai
tubo si nogi Pasova te pedelaibao. Tama augwaligo te Godigo Bidi Mu
te boi bidi dabego nogoba munama, tama augwaligo aga te ni pedaide
walaibao,” wali. *
3 Tama te sogo tama te genuai pris bidi dabe me, te Juda tobolu bidi
dabe badi, augwali te pris tobolu bidigo wiegi yai genuai beba sisinani,
te aga nogi Kaiafas dao.
4 Tama augwaligo Jisas geme dąų olama, tama aga ela muabo po miai
dao.
5 Tiali goli augwaligo e tiwai po wai, “Dago te sę te toma tuyu olo
bidibo wiegi yai side me egobeo. Tiyu te we bidi augwaligo wąbi hwįbo
sę hodolabuo,” te po wai.

Wego te denami ebo nai wel te Jisas toboluba gelali
(Mak 14:3-9; Jon 12:1-8)

* **26:2:** Sai 12:1-27

6 Te moni hanu Jerusalem pąde te dwasianu hanu nogi Betani
elalubao, tama tede te bidi me deli nogi Saimon bidai. Polobadu te
oiyabe gasi yai bidi bidama, tama te gasi silai dao. Tama Jisas aga te
bidi Saimongo bede bididubadi,
7 tama we me deli aga pageba asali, tama gasagi yai denami ebo wel
wiegi yai mu te wego te botol masigi elalubo sela asai. Te wel abelabo
mone te genuai mu da. Tama agai te denami ebo wel te Jisas toboluba
gelali, te aga nai tubo saide dulalubo sogo tiai dao.
8 Tama aga wali pabo bidi dabe augwaligo te tebo sulama, tama
augwaligo homu dwai yai. Augwaligo te po wai, “Magi eyu te wiegi
yai denami ebo wel olo dali hagawaliwe?
9 Tama te wiegi yai denami ebo nai wel te bidigo abelemainogo magi
sogo da, tama dago genuai mone te naide selama, te magi nai meni yai
bidi dabe augwalibolo magi dao.” Augwaligo te po wai.
10 Te Jisasgo augwaligo te po wabo koneama, tama agai augwalibolo
te po wai, “Magi baso dagego sęgę te e webolo mobawe? Agai wiegi
yai kolesaga mu enabolo yalio.
11 Tama te magi nai meni yai bidi dabe dage dali sesemane sogo
bidaibao. Tiali goli ena da, te ena dage dali sesemane sogo me
bidigobeo.
12 Te e wego te wiegi yai denami ebo wel ena tigiba gelali, te agai
ena te gų pagede muabo sę te megi e sisi ilali dao.
13 Eno mu po dagebolo obao, te tigidali tǫ habu badu te augwaligo
Godigo dwagi yai gesi po pusigi pobaso da, tama tede augwaligo te
megi e wego enade yali sę po me augwaligo pusaibao. Tama agai
yali sę kegeda pidali weyu, augwaligo teba homu munama koneaibao,”
Jisasgo te po wai.

Judasgo Jisas te tobolu bidi dabego nogoba maiabo po dąų wai
(Mak 14:10-11; Luk 22:3-6)

14 Te Jisas wali bilibo bage te nogo si olama sągągo si bidi te me deli,
aga nogi Judas aga bulu nogi Keriot dao. Tama te wego te wel Jisasgo
toboluba gelali sogo te bidi aga te pris tobolu bidi dabe pageba pelama,
tama augwalibolo te po wai,
15 “Dagego magi nai enabolo mobaso, tama eno dage nogoba te Jisas
mawaibawe?” wali. Tialima augwaligo te mone ge 30 agabolo mawai.
Te masigi dabe te wiegi yai kapa nogi silva tego nigai masigi dao.
16 Tama te sogo agai Jisas te boi bidi dabe augwali nogoba mawain-
ogo te deli sogo me sogo gegebo sę gagalama yai.

Jisas aga wali bilibo bidi dabe dali Pasova nai tuali po
(Mak 14:12-21; Luk 22:7-14, 21-23; Jon 13:21-30)

17 Te polali side te bo disąwai nai bret tubo sogo olo bidibo side, Jisas
aga wali pabo bage augwali aga pageba aselama, tama augwaligo te po
wai, “Nago homugo dago nago Pasova tuabo nai menade sisi ilagawe?”
18 Tama agai te po wai, “Dage te moni hanu tomoba pelama, tama
dage te bidi me deli bidibo digi pelama, agabolo te po wao, ‘Te po ola
mabo bidi agai te po walio, “Eno bodolu mani sogo te pąba yagasalio.
Nago bede te eno nai Pasova te ena wali pabo bidi dabe dali tuaiba,”
te po walio.’ Te be page bidibolo te po wao,” Jisasgo te po wai.

19 Tialima, aga wali pabo bidi dabego te Jisasgo augwalibolo wali po
selama, te tiwai yali, tama augwaligo te Pasova tubo nai sisi ilali.
20 Tama be pio ebode aga te aga wali pabo bidi te 12 bidi dabe dali
te nai tubo tebol sai pąde dualama bidai.
21 Augwali nai tuyu bidibadi, tama agai te po wai, “Eno mu po
dagebolo obao, dage tomode me deligo ena te boi bidi dabego nogoba
mawaibao,” wali.
22 Tama augwali te pode homu sęgę mu ebaso, tama deli deli bidibo
bage augwaligo agabolo hanaluyu, te po wai, “Genuai Bidi, ma ena
dawe?”
23 Tiali goli agai po wei ponoyu, te po wai, “Te ena dali tubo nai
sainu e pouba aiya nogo mubo bidi, agai ena te boi bidi dabego nogoba
mawaibao.
24 Te Godigo Bidi Mu aga pabo tų po augwaligo te bukude polobadu
asęani, tama te tųdu aga peyu, tama isaibao. Tiali goli te Godigo Bidi
Mu te boi bidi nogoba muabo bidi da, hobede mu ebao. Te aga idago
te bidi aga me ame negi menigi sogo da, te usugi da,” Jisasgo te po wai.
25 Judas aga te boi bidi nogoba mani bidi, agai po wei ponoyu, te
po wai, “Po ola mabo bidi, ma ena dawe?” Jisasgo agabolo te po wai,
“Awe, nago te tiwai po obao.” Jisasgo te po wai.

Jisasgo bret me wain ąį aga wali bilibo bidi dabebolo mani
(Mak 14:22-26; Luk 22:15-20; 1 Ko 11:23-25)

26 Augwali nai tudubadi, tama Jisasgo te bret selama, tama Godibolo
nage usu da po olama, tama nogogo pebedelama, tama aga wali bilibo
bidi dabebolo mani. Tama agai te po wai, “Dagego selama tuao. Te
eno tigi dao.”
27 Tama agai te wain ąį munalubo kap me deli selama, tama Godibolo
nage usu da po olama, tama augwalibolo mani, tama te po wai, “Dage
tigidaligo te ąį naga tuao.
28 Magi baso meni, te eno kaneme dao. Augwaligo ena ela muyu,
tama eno kaneme gelebogo te Godigo te we bidi ma dobola sabo gesi
po te bomo menama mu dąų walaibao. Eno te kaneme gelebogo te
hauwa we bidigo dwai sę ebo te tagaliyu dagala sąwaibao. *
29 Eno dagebolo obao, eno te wain ąį munu me ma tugobeo, te sogo
eno te gesi wain ąį dage dali te eno Ayago we bidi tonalubo madi
tomode bidibo sogoba usu nagasaibao,” Jisasgo te po wai.
30 Jisasgo te po silibo si, tama augwaligo Godigo nogi ugwaba sabo
tęąbi po ola silama, tama augwali te bedu buluba solama, tama augwali
te Oliv bulu duba pai.

Jisasgo te Pitago aga tudiba muaibao po wali
(Mak 14:27-31; Luk 22:31-34; Jon 13:36-38)

31 Te augwali te Oliv bulu duba sabolama, tama Jisasgo augwalibolo
te po wai, “Megi e sogo hulide dage da, te dage tigidali te enaba duga
homu tigidali mubo sę tagalama tuloluaibao. Magi baso meni. Te
Godigo polobadu wali po augwaligo te bukude asęani, te po tama wai,
‘Eno te sipsip tonalubo bidi elibaso, tama te sipsip hani dabe augwali
tedali tedela wi paibao.’ Te asęani po elalubao. *

* **26:28:** Sai 24:8; Jer 31:31-34 * **26:31:** Sek 13:7

32 Tiali goli ena isąma tama ma hodaluama, tama ena dage asabo
madi polasa te Galili tǫba paibao," Jisasgo te po wai.
33 Pitago po wei ponoyu, bomonama agabolo te po wai, "E bage
augwali tigidaligo te nageba augwa homu mubo kolesaga tagalama
tolalueibao nago te tama po wabo digi, te ena da, ena tama me
tegobeo," Pitago te po wai dao.
34 Jisasgo agabolo te po wali, "Eno mu po nagebolo obe dao, e sogo
megi hulide, te ba kakaruk po wasiąbadi tama sela sogo nago po weyu,
nago ena konebeo te po waibao."
35 Pitago agabolo te po wai, "Bidi dabe augwaligo ena me nage dali
ela muyu da, teda te usu dao. Tiali goli, eno nage konebeo po munu me
wagobeo. Mu menio," Pitago te po wai. Tama tigidali aga wali pabo
bidi dabego te tiwai po naga wai.

Jisasgo gedu haluasa po te Getsemani gide wali
(Mak 14:32-42; Luk 22:39-46)

36 Tialima, Jisas augwali dali gasa badu te augwaligo nogi yali te
Getsemani teba pai. Tama aga wali pabo bidi dabebolo te po wai,
"Dage ede dualama bidaluao, tama ena u badu pelama, gedu haluasa
po wagi pobao," te po wai.
37 Tama agai Pita dali te Sebedigo ogwa si selama, augwali hodobo
pai. Tama megi da, aga homu sęgę elama, tama aga homu dene dwai
mu yalio.
38 Agai augwalibolo te po wali, "Eno homu sęgę mu ebaso, pąde
ena isainogo ebao. Dage ede bidiyu, tama ena dali tonaluyu, godege
pigimio."
39 Tama aga dwasianu gana obaba pelama, tama aga pabo gesabidiba
degasa dulama, tama gedu haluasa po weyu, bomonama te po wai,
"Eno Aya, te usu da wida, teda nago enade te elalubo kap dagala sąyao.
Tiali goli nago eno homu kolesaga wali me pelamuo. Menio. Nago naga
homu kolesaga naga wali pao," wali.
40 Tama aga wali pabo bidi dabe bidiboba aga pelama, tama suali,
augwali godege pila muai. Tama agai augwali hodolama, tama Pitabolo
agai te po wai, "Magi yaliwe, dagego ena dali te dwasianu sogo
tonalugobewe?
41 Dagego tonaluyu, gedu haluasa po wao. Tiyu dage usu sabo dwai
kolesagago te dage aiyaba elalugobeo. Mu tama, dagego homugo te
wiegi yai sę naga yaibao. Tiali goli, te dagego bomo usu egobeo," wali.
42 Aga si sogo ma pelama, gedu haluasa po te aga dene sabode te
tiwai po wai, "Eno Ayao, tama te kapgo ena ela soabo usu me egobe da
homu elama, tama eno te kap selama, te ąi̧ tumai da wida, teda nago
naga homu kolesaga wali naga pao.," te po wai.
43 Tama aga ma aselama suali, augwali pila mubo suai. Augwali gedu
sęgę yalio.
44 Tama agai augwali ma tagalama, tama aga pelama, gedu haluasa
po sela sogo wagi pai. Te gedu haluasa po aga hasia wali tiwai, te naga
agai ma walio.
45 Nosali aga wali pabo bidi dabe pageba aselama, augwalibolo te po
wai, "Dage me pila mudu toma tudubawe? E dao odiąo, te sogo megi
pedalalio, te augwaligo Godigo Bidi Mu te dwai sęgę sai bidi dabego
nogoba mawainogo ebao.

46 Dage hodaluao, tama da augwali tiąba pinao. Suao, ena augwaligo
nogoba maiabo bidi aga te pąba megi yagasobao," Jisasgo te po wai.

Judasgo Jisas te boi bidi dabego nogoba mawai
(Mak 14:43-50; Luk 22:47-53; Jon 18:3-12)

47 Te Jisasgo po udubadi yaide, tama Judas, te aga wali pabo bidi te 12
wali bidi me deli, aga asali. Tama genuai bidi hani aga dali asali, tama
augwaligo te bobobage hwą ge me wąbi me nogode tulama asai. Te
genuai pris tobolu bidi dabe dali, te Juda dabe tobolu bidi hani dabego
augwali tagala palobaso asalio.
48 Tama aga te augwali nogoba maiabo bidigo, agai e tiwai po me
deli augwalibolo usu selama mani, "Te eno bidi me deli aga dali ena
kisa sigi paibao. Te bidi aga Jisas dao. Dagego aga naga dąų olama,
pageabi yao." Te po wai.
49 Tama aga polo Jisas pageba dolo aselama, tama te po wali, "Hulide
dao, po ola mabo bidio." Tama agai aga dali gesabi sebedi usu sagasai.
50 Jisasgo agabolo te po wai, "Abagio, te nago aselama yainogo yali
sę, te sę nago polo tama yao," wali. Megi da augwali aselama, nogo
Jisasba munama, tama aga pageabi elama dąų wai.
51 Tialima, Jisas dali bidali bidi me deligo agai aga bobobage hwą ge
kega sai. Tama agai te hwągo te pris tobolu bidigo sę bidigo olo togwa
sąnama, tǫba tulaluai.
52 Tiali goli Jisasgo agabolo te po wai, "Te nago hwą ge aga muani
madi ma bulao. Tigidali bidi te bobobage hwą gego hwįbo kolesaga ebo
bidi dabe, augwali te gasa bidi dabego moni hwą gego ela muaibao.
53 Nago eno bomo konebeo. Eno ena Ayabolo hanaluyu da, teda
agai te ensel mobo bidi hani umabo mu tagala palama, tama augwali
dulama, ena tau sagasaibao.
54 Tiali goli, eno te tiwai ebaso da, teda te megi enade pedelabo
sę pedalogobeo. Polobadu Godigo po asęani bukude te enade megi
pedelabo sę po asęai dao. Pedalomainao," wali.
55 Tama te sogo naga Jisasgo te aga sagasai bidi hanibolo te po wai,
"Dagego ena sagasiyu, tama dagego te bobobage hwą ge me wąbi dabe
tolasa asali, te dage te nai wi sabo bidi sainogo asobo tiwai yali. Magi
baso te tiwai yaliwe? Tigidali sogo ena te Moni Lotu Be tempel tomode
bidiyu, tama eno po te we bidi augwalibolo ola madu geai goli, te
dagego te sogo tama dagego ena me nogo dąų me wabeo.
56 Tiali goli te sę tigidali enade megi pedalobo te polobadu Godigo po
pusali bidi profet dabego bukude asęani po usu nainogo ebao," Jisasgo
te po wai. Tama aga wali pali bidi dabe augwaligo Jisas taga peyu,
tama augwali wi pela silai.

Augwaligo Jisas po tų ela mani
(Mak 14:53-65; Luk 22:54-55, 63-71; Jon 18:13-14, 19-24)

57 Te bomai po page koneai bidi dabe dali, te Juda dabe tobolu bidi
dabe dali, augwali te bidi Kaiafasgo beba sisinama bidaluai. Te Kaiafas
aga te pris bage tuni bidi mu dao. Tama te Jisas nogo tulama dąų wali
bidi dabe augwaligo aga te Kaiafasgo beba odasa palio.
58 Tama Pita Jisas aga wali pai, tiali goli aga digibulu gana dwasianu
bidai. Aga te tuni bidi Kaiafasgo obo tomoba pelama, tama te enesigi

bidi dabe dali te be mesalode dulaluai. Agai te magi sę Jisasde pedalobo te agai sula sainogo yali.
59 Te pris tobolu bidi dabe dali, te tigidali kaunsil dabe dali, augwaligo te Jisasde tibo po omainogo yabo bidi dabe gegebo sę yali, tama augwaligo aga ela muabo po dąụ wabo tụ gegemainogo yalio.
60 Tama bidi hauwa pedelama, tama tibo po dabe agaba walio. Tiali goli augwaligo aga elabo te dwai sę yali te po gegali te usu me ebeo. Tiali goli nosali bidi me si aselama sabolali.
61 Tama te bidi sigo te po walio, "Te bidigo te po wai dao, 'Eno te Godigo Moni Lotu Be tempel aluama degebode, tama sela sogo eno ma sę ebo usu yaibao,' agai te po wai dao," augwali sigo te po wai.
62 Tama te pris tuni bidi doligulama Jisasbolo te po wai, "Nago te po me deli wei ponosiąma ebawe? Magi yaide augwaligo te po dabe nagebolo togolobawe?" wali.
63 Tiali goli Jisasgo po me wabeo. Tama te pris tuni bidigo agabolo te po wai, "Te nago dabolo mu po naga omainogo eno nagebolo te bidibo ula elalubo Godigo nogide te po hanalu obao, nage te Godigo sa muani bidi Krais, te Godigo Ogwa dawe, ma meniwe?"
64 Jisasgo agabolo te po wali, "Awe, nago po wali ena te tiwai dao. Tiali goli eno dagebolo obao, nosali dagego te Godigo Bidi Mu te Tigidali Bomo Elalubo Godigo dolo nogo badude dualalubo sueibao. Tama aga te ugwadu daide elalubo pọde bidama asobo, te me dagego sueibao," wali. *
65 Jisasgo te tiwai po wali, tama te pris tuni bidigo te po odama, tama dwai homu mu eyu, tama aga gudali bobage ugwa pisilama, te po wali, "Agai Godibolo posobo po walio. Tama te bidi meba bolo agai e bidide po pusumainogo i wabo tagalao. Agai Godibolo posobo po walio. Megi tama te po wali dagego odali dao.
66 Dagego magi homu ebowe?" Tama augwaligo po wei ponoyu te po wali, "Agai dwai sę yalio, tama aga isimainao," wali.
67 Tama megi da augwaligo pesa Jisas gesabiba sąwani, tama augwaligo nogo sugunama aga elali, tama mebago nogo kalago aga elama, *
68 tama augwaligo te po wai, "Nage Krais, te Godigo sa muani bidi, nage te Godigo po pusubo bidi profet da wida, megi wao. Dego nage elaliwe, te nogi nogi ya," augwaligo te Jisas dali wai.

Pitago te po wali, "Eno Jisas me konebeo"
(Mak 14:66-72; Luk 22:56-62; Jon 18:15-18, 25-27)

69 Te augwaligo te sę Jisas dali ebadi, tama Pita te be mesalode dulaluai. Tama tede sę ebo we me deli aga pąba aselama, tama te po wai, "Nage me te Galili tọ bulu bidi Jisas dali bidai dao," wali.
70 Tiali goli Pitago po weyu, menio po te tigidali bidigo gedude bomonama, te po wai, "Eno nago te wabo po page konebeo."
71 Tama aga solama, te be bagulali obo mabo pạde bidai. Tama gasa sę we mego aga sulama, tama te pạde bidalubo we bidi augwalibolo te po wai, "Te e bidi da, te Nasaret bulu bidi Jisas dali bidali bidi dao." Te po wai.

---

* **26:64:** Dan 7:13 * **26:67:** Ais 50:6

72 Tama Pitago po geme ma dualiyu, bomonama te po wai, “Mu tamao, eno te bidi me konebeo.”
73 Nosali gana dwasianu, tama te dolaluali bidi meba augwali aselama, Pitabolo te po wali, “Mu tama, nage augwali hani bidi dao. Naga pogo nage haninani dao, nago po te Galili bidigo po wabo tiwai wabo dao,” wali.
74 Tialima megi da Pitago po bomo mu elama weyu, agai tibo po obaso da, teda Godigo aga ela mumainogo eyu te po wai, “Mu tamao, eno te bidi munu me konebeo. Mu menio.” Agai te po ola silai madi, tama polo te ba kakaruk po walio.
75 Tama megi da Pitago Jisasgo aga dali wali po homugo ma koneanio, “Te ba kakaruk po wasiąbadi, tama nago po sela sogo olama, te nago ena konebeo waibao.” Tama Pita aga te bedu buluba solama, gela geninama mu wai dao.

27

Augwaligo Jisas te Pailat bidibo madi odasa pai
(Mak 15:1; Luk 23:1-2; Jon 18:28-32)

1 Te be posa pabode, tama te tigidali Godibolo nai ula mabo pris genuai bidi dabe badi, te Juda hani tobolu bidi dabe dali, augwaligo po minama, Jisas elabo po olama, tama deli homu elama te po dąų wai.
2 Augwaligo aga te aligabo bonogo kęnama, tama augwaligo aga selama, te polalubo genuai gavman bidi Pontius Pailat bidibolo magi pai.

Judas isalio
(Tpi 1:18-19)

3 Megi da Judas, te Jisas boi bidi dabego nogoba mani bidi, agai Jisas augwaligo po tų ebode aiyaba elaluama tama aga ela muabo homu ebo suai. Tama aga ge neyu, tama homu hasegeleyu yai, tama te sali mone ge bidi sese olama nogo si silva mone te pris genuai bidi dabe dali te Juda dabe tobolu bidi dabe augwalibolo te mone sela pelama, ma magi palio.
4 Tama agai augwalibolo te po wai, “Eno dwai sę elama, sęgę salio. Eno te magi dwai sę me isąwai bidi te boi bidi dabego nogoba manigo, tama aga isaibao,” wali. Tiali goli augwaligo te po wai, “Te dago sę menio. Te naga sę tali dao.”
5 Tama Judasgo te silva mone ge dabe te Moni Lotu Be tempel tomode sąnama, tama aga pelama, aga digi te ba bonoba waligi pelama isai.
6 Te genuai pris bidi dabe augwaligo te Judasgo sąwani mone ge selama, tama augwaligo augwa hasi te po wai, “Te e monede da, te bidi elai mone dao. Tama tibaso, dago te mone ge te Moni Lotu Be tempel mone dali muyu da, teda dago te bomai po bolaibao. Te dali me mugobeo,” wali.
7 Tama tibaso, augwaligo po me dedeli minama dąų wali, tama nosali augwaligo te monego te bidi dabego te sene nigabo mama tǫ sabo madi te tǫ abelali. Augwaligo te homu yali, te digibulu bulu bidi dabe ede isiyu da, teda te tǫ augwali muabo gų page nigilama elalumainogo homu yali.

8 Tama augwaligo te tọ te bidi elai monego abelebaso, te we bidi
augwaligo te tọ nogi poali, te Kaneme Tọ nogi wai. Tama megi tama
me, te nogi me elalubo dao.
9 Tama augwaligo te tọ tama abeleyu, tama po me deli polobadu
Godigo aga po pusali bidi profet Jeremaiago pedauwalide wali po te
megi mu usu nanio. Agai te po polobadu wai,
"Te Israel dabe meba augwaligo te bidi me deli
abelabo mone ge noma dodolama tama te silva
mone ge bidi sese olama nogo si te tama po dạụ
wali.
10 Tama augwaligo te mone ge selama,
tama augwaligo te sene nigabo mama tọ sabo tọ
abelali, te Genuai Bidigo enabolo wali po tiwai dao."*

"Nage te Juda dabego tuni bidi dawe?"
(Mak 15:2-5; Luk 23:3-5; Jon 18:33-38)

11 Te bidi Jisas te gavman polalubo bidi gedude te be tomode dodolai.
Tama genuai polalubo gavman bidigo agabolo hanalu wali, "Nage Juda
dabego tuni bidi dawe?" Tama Jisasgo te po wali, "Naga digi naga te
po obao."
12 Tama te genuai pris bidi dabe badi, te Juda bage tobolu bidi dabe
dali, augwaligo aga po tụ ilibo sẹ yali. Tiali goli agai po me deli wei
me ponebeo.
13 Tama te gavman genuai bidi Pailatgo agabolo te po wali, "Ma, nago
te tigidali po augwaligo nage po tụ ilibo po te nago odobewe?"
14 Tiali goli Jisasgo po me deli te gavman bidi Pailatbolo wei me
ponebeo. Tama tibaso, te polalubo gavman bidi aga homu hauwa eyu
noma sali.

Pontius Pailatgo Jisas ni pedaide elabo po wai
(Mak 15:6-15; Luk 23:13-25; Jon 18:39–19:16)

15 Te tigidali kibu bede te Pasova side bodolu munama olo bidali sogo,
te polalubo gavman bidigo te kalabus bidi me deli olo tagala palobo
dao. Te we bidi augwa digi te bidi me deli tagala palomainogo aga nogi
obaso, teda te tuni bidi Pailatgo augwaligo homu wali peyu, te bidi me
deli te augwaliba tagala palobo dao.
16 Tama te sogo agai dwai sẹ yai dwai bidi mu me deli te kalabuside
bidai, te aga nogi Jisas Barabas dao.
17-18 Tama megi da Pailat aga te be tagalama, buluba pelama, tama
we bidi augwali sisinagasali. Agai koneani, te tobolu bidi dabe
augwaligo Jisas dali naga dwai homu elama, tama augwaligo Jisas aga
gesabidide po tụ ilainogo eyu, odasa asai dao. Tama tibaso, Pailat
agai te we bidibolo te po wai, "Dagego homugo eno de dageba tagala
palagawe? Ma, eno te Jisas Barabas, ma eno te Jisas, augwaligo te Krais
nogi ebo bidi te dageba tagala palagawe?"
19 Tama me, te bidi Pailat aga te po tụ odobo bidi jas dugabo siade
aga dualalubadi, tama aga wego po agabolo toliyu te po wai, "Nago
magi sẹ me deli te doloba pai bidi dali me elamuo. Te eno hulide nade
aga sulama, tama eno genuai homu elalubao." Te po wai.

* **27:10:** Jer 19:1-13; Sek 11:12-13

20 Te genuai pris bidi dabe badi, te Juda dabe tobolu bidi hani dali,
augwaligo te we bidi homu hodolama, augwaligo te Pailatbolo i weyu,
te bidi Barabas tagalama, te Jisas ela muao, te po omainogo yai.
21 Tama te genuai gavman bidigo po augwalibolo ma naga wali,
"Dagego homugo eno te e bidi sigo te mena bidi dageba tagala
palomainogo homu ebawe?" Augwaligo te po wai, "Barabas."
22 Pailat agai augwalibolo te po wai, "Eno tama tiyu da, teda e bidi
da Jisas, augwaligo Krais nogi ebo bidi, agabolo eno magi sę yagawe?"
Tama augwali tigidaligo te po wai, "Aga ni pedaide elao."
23 Tama Pailatgo te po wali, "Magi basowe? Agai magi dwai sę
yaliwe?" Tiali goli augwaligo bomonama ma i wali, "Ni pedaide aga
elao," wali.
24 Tama megi da Pailatgo koneani, agai po usu ebeo. Menio. Tama
wąbi genuai hwįainogo yai. Tama agai augwali ola momainogo agai
wę te poude meba selama, tama aga nogo te we bidigo gedude wę
telawai. Tama nogo wę teladubadi agai te po wai, "Te e bidi elibo da,
te eno sęgę menio. Te duga sę naga dao."
25 Tama tigidali we bidi augwaligo po wei ponoyu, te po wai, "Te aga
elebo sęgę te daba me te dena wai dabeba asomainao," wali.
26 Tama te sogo Pailatgo te bidi Barabas augwaliba olo tagala palali.
Tama agai po olama, tama gasa bidigo Jisas te dwai bigo elidu gelama,
tama te ami bidi dabe nogoba mani, te augwaligo aga te ni pedaide
elimainogo yalio.

Ami bidi dabe augwaligo Jisasbolo posobo po wai
(Mak 15:16-20; Jon 19:2-3)

27 Tama megi da, te ami bidi dabego Jisas te gavman tuni bidigo be
tomoba odasa pali, tama augwali tigidali aga pageba sisinagasai.
28 Tama augwaligo agai gudali ugwa pedela munama, tama aug-
waligo bobobage mama ugwa me deli aga tigiba muanio, te genuai
polalubo bidigo ugwa tiwai dao.
29 Tama augwaligo sesani yai bonogo madi me deli nigilama, tama
augwaligo Jisas toboluba muai. Tama elama, tama augwaligo te awi
dili me deli agai dolo nogode muai. Tama augwaligo agaba kidu
sugunama, tama augwaligo posobo po agabolo e tiwai wai, "Siade dao,
Juda dabego tuni bidi dao."
30 Tama olama, tama augwaligo agabolo pesa sąyani, tama augwaligo
te awi dili ma dobola selama, aga toboluba elidu geai.
31 Augwaligo te dwai posobo po dabe agabolo ola silibo si, megi da
agai te gudali mama ugwa te augwaligo peda sali, tama augwaligo aga
ugwa ma tigiba muai. Tama augwaligo aga te ni pedaide elainogo sela
palio.

Augwaligo Jisas ni pedaide daganama enani
(Mak 15:21-32; Luk 23:26-43; Jon 19:17-27)

32 Augwali te moni hanu buluba pobadi, tama augwaligo te Sairini
bulu bidi me deli suali, aga nogi Saimon. Tama augwaligo bomonama
agai te Jisasgo tolali ni pedai tolao wali, tama agai tolali.
33 Augwali pelama, dwasianu bulu du me deliba sabolali, aga nogi
Golgota. Te bulu nogi page e tiwai dao, tobolu dili tiwai bulu du da
wai.

34 Tama augwaligo te wain ąị meba te ha ebo dwai marasin dali
gelama, Jisasgo tumainu manio. Tama agai tula suali, tiali goli agai
tubeo.
35 Augwaligo Jisas aga te ni pedaide elama daganai madi, tama agai
gudali ugwa dabe augwa dobola sainogo augwa hasi satu gagali bolo
yalio. *
36 Tama elama, tama augwali te bulude dualama, tama augwaligo
aga tonaluyu bidalio.
37 Te aga tobolude ugwadu augwaligo aga te po tụ ilali po asęai.
Augwaligo e tiwai po asęanio: 'Te e bidi Jisas, te Juda dabego tuni
bidi dao.'
38 Te Jisas pąde augwaligo te nai wi sai bidi me si te ni pedaide walali,
me deli te dolo nogo badu waliyu, me te pobase nogo badu waliyu yalio.
39 Tama te we bidi augwali iba soyu, oba soyu eyu, augwaligo dwai
posobo po agabolo walio. Tama augwaligo augwa tobolu bebegeliyu, *
40 tama te po wai, "Nago te Moni Lotu Be tempel aluama, tama sela
sogo naga ma sę yaiba po wali bidi, megi da, te naga digi naga tau
sao. Tama nage te Godigo Ogwa da wida, teda nage te ni pedaide
daganalubo tagalama, tama nage te tọba aiya dulao," augwaligo te
tiwai posobo po wai.
41 Te genuai pris bidi dabego me, te bomo yai po page ola mabo
bidi dabe dali, te Juda dabe tobolu bidi dabe badi, augwaligo me dwai
posobo po weyu, bomonama te po augwa hasi wai,
42 "Agai gasa bidi dabe augwali naga tau sali, tiali goli aga digi aga
tau sainogo ebo usu egobeo. Ma, aga da te da Israel bagego tuni bidi
da wida, teda aga te nide daganani tagalama, aiyaba dulubaso, teda
dago bomo yai homu agaba munama dąụ waibao.
43 Agai homu Godiba tinama te po wali, 'Ena Godigo Ogwa dao' wai.
Tialima, Godigo aga godolo eba wida, agai aga megi tau somainao."
Augwaligo te po wai.
44 Te nai wi sai bidi me si augwaligo te Jisas walali ni pedaide pąde
ela daganai, te bidi sigo me te tiwai dwai posobo po naga agabolo walio.

Jisas isalio
(Mak 15:33-41; Luk 23:44-49; Jon 19:28-30)

45 Tama te sia ge tomode mu, te tigidali tọ badu te be hulia sabo tiwai
elama, te be hulia si mu elama, tama telalubadi te be pio yabo magaba
usu nanio.
46 Tama be pio ebo pąde Jisasgo i bomonama weyu, te po wai, "Eli,
eli, lama sabaktaniwe?" Te po page e tiwai dao: "Eno God, eno God,
magi baso nago ena tagaluwe?"
47 Tialima meba te pąde dolaluali bidi, augwaligo te wabo po odama,
tama augwaligo te po wai, "Te bidi agai te polobadu bidali bidi Elaija
te i obao," te po wai.
48 Tama polo te bidi dabe augwali me deli udada pelama, te tamu
ąịde elalubo wawi yai nai me deli sigi pali, tama te nai te wain ąị
dali taluama, tama te nai awi dili donode kęnama, tama te nai Jisasgo
tumainogo manio.

---

* **27:35:** Tib 22:18 * **27:39:** Tib 22:18

49 Tiali goli gasa bidi dabe meba augwaligo te po wai, “Meo, dago
bolo sueibao. Ma, te bidi Elaija aselama, aga tau sagasobowe, ma
menigowe?” te po wai.
50 Te Jisasgo i bomonama ma olama, tama aga noma bidi mobo tagala
palalio, te aga mu isalio.
51 Tama te sogo naga te Moni Lotu Be tempel tomode walaluali
genuai bobage dąị ilali nami ugwa te ugwadu gagalasa aiyaba mu
pedasa dulama, tama pedai si pedalali. Tama tọ mali ebadi, tama
genuai masigi dabe me pebeda palio. *
52 Tama gụ page palialuali tụ dala pelama, tama Godigo we bidi
hauwa, polobadu augwali isali, megi augwali tigi elalubadi tama ma
hodalualio.
53 Augwaligo te gụ page tagalali, tama nosali Jisas ma hodaloai madi,
augwali te Godibolo hogea sali moni hanu tomoba palio. Tama bidi
hauwago te sogo augwali suai dao.
54 Tama te enesigi bidi dabego tobolu bidi aga ami bidi dabe aga dali
te Jisas tonaluali bage, augwaligo te tọ mali ebo me te sę dabe pedalobo
sulama, tama augwali moni wi mu yalio. Augwaligo te po wai, “Mu
tamao, te bidi aga te Godigo Ogwa mu dao,” te po wai.
55 Tama we hauwa bidali, augwali te Galili tọdu Jisas tau sainogo
aga wali asai. Te we dabe augwali te dwasianu digibulu gana dolalu
tononaluai.
56 Te we me deli augwali dali tomode bidali we te Maria aga bulu
Makdaladu asai. Tama we me te aga Maria, te bidi si Jemsde Josep
sigo ida. Tama we me deli te bidi Sebedigo we, te aga ogwa sigo ida
dao.

Augwaligo Jisasgo tigi te masigi ola be dedageba muai
(Mak 15:42-47; Luk 23:50-56; Jon 19:38-42)

57 Te pio te Arimatea bulu bidi me deli te masigi hauwa elalubo bidi,
aga nogi Josep, aga asai. Aga me te Jisas wali pali bidi dao.
58 Tama aga te gavman polalubo bidi Pailat pageba sabolama, te
Jisasgo tigi sabo po hanalu wai. Tama te Pailatgo te ami bidi dabebolo
olama, tama augwaligo te tigi Josepbolo sela mawai.
59 Tama Josepgo te Jisas tigi selama, tama aga te meda meni yai tedela
yai gesi nami ugwade bebe pelama mesegelai.
60 Tama agai te Jisas tigi te aga digi nigai gụ pageba mugi palio. Agai
te genuai masigi tomode te ola be me deli tamadi nigai. Tama agai
te tigi te ola be tomoba munama, tama agai te genuai masigi me deli
hogogo bele pelama, te tigi muani gụ page ola be sunumi te masigi
mego paniani. Agai tama tilama, tama aga palio.
61 Maria te Makdala bulu we badi, te gasa we Maria dali, augwali si
tede bidali. Augwali si te gụ page dolo si pạde dualaluali, tama augwali
sigo te gụ pageba tononaluyu bidalio.

Te ami bidi dabe augwaligo te gụ pagede tonaluai

62 Tama nosali sogode, te Sabatde nai sisi ebo sogo te silai madi, tama
te genuai pris bidi dabe badi, te Farisi dabe dali, augwali te genuai
gavman bidi Pailat pageba pelama, sisinigi palio.

---

* **27:51:** Sai 26:31-33

63 Augwaligo te po wali, “Genuai bidi, dago po me deli te tibo po wali
bidi aga bidali sogo wali po me deli megi ma koneani. Agai te po wai,
‘Nosali te sela sogo wabode te ena ma hodaluaibao’ wai dao.
64 Tama tibaso, nago po olama, tama augwaligo te gụ page sela sogo
bugagia tonalumainao. Tiyu yaide aga wali pali bidi dabego aga tigi
geme wi sagaselama, gasaba mugi pidali weyu te bugagia tonaluao po
wao. U bagego aga tigi selama, tama augwaligo tibo po te we bidi
augwalibolo weyu, ‘Aga te gụ pagede ma hodalualio’ waibao. Tama
tiyu da, te nosali wabo tibo pogo te polobadu wali tibo po aiyaba
elaluaibao,” augwaligo te po wai.
65 Tama Pailat agai augwalibolo te po wai, “Dagego te tonalubo
bidi dabe meba elalubao. Tama dage pelama, te gụ page bomonama
tonaluao, te duga ebo tiwai gilama yao.”
66 Tama te po obaso, augwali pelama, te gụ page panialugi pai.
Augwaligo te gụ page sunumi paniani masigi daide te habu selebo
dạị me deli ilama, tama augwaligo ami bidi dabe mebago te gụ page
tonalumainogo muanio.

28

Jisas ma hodaloai
(Mak 16:1-10; Luk 24:1-12; Jon 20:1-10)

1 Te Sabat side silai madi, te Sarere hasia polali sogo te giliga pạde
pedelainogo ebadi, tama te Makdala bulu we nogi Maria badi, te gasa
we Maria dali, augwali si te gụ page suagasainogo asai.
2 Tama polo mu genuai tọ mali pedalai. Magi baso meni. Te Genuai
Bidigo mobo bidi ensel te dagalu tagalama, tama e tọba aiya dulali,
tama agai te ola be gụ page sunumi paniani masigi hogogo bele pelama,
tama aga te masigi daide ugwadu dulalualio.
3 Aga gesabi ula te be sele ula tiwai yali, tama aga gudali ugwa te
tedela yai te dagalu pọ ula tiwai yalio.
4 Tama te gụ page tonaluali ami bidi dabe augwaligo te tebo sulama,
tama augwali agade wi elama, tama augwali tigi didibili eyu, tama
augwali te isai bidi tiwai gagawalio, te tọba tulalio.
5 Tiali goli te mobo bidi enselgo te we sibolo te po wai, “Dage si wi
tagalao. Eno koneani, dage sigo Jisas gegagasu asali, te bidi augwaligo
te ni pedaide walali bidi dao.
6 Aga ede me bidibeo. Aga ma hodaluali, te tiwai po polobadu agai
wali. Dage sigo aga munaluali madi suagasao.
7 Tama sulama, tama dage si polo pelama, aga wali pali bidi dabebolo
te po wao, aga gụ pagede ma hodalualio. Odiạo. Aga dage asabo
madi polasa te Galili tọ teba paibao, tama dagego aga tede sueibao,
augwalibolo te po wao. Te eno po tama dao,” te ensel bidigo te po wai.
8 Tama te we si wi homu dali elaluyu, tama wiegi yai homu pemene
dali te geninama mu eyu, tama polo augwali sigo te gụ page ola be
tagalama, tama te ensel bidigo wali po te aga wali pali bidi dabebolo
wagi painogo udulama polo palio.
9 Tama polo Jisasgo augwali si te tụde pobadi tiạba asai, tama te po
wai, “Kigamu mu dao.” Tama te we si pạba pelama, tama aga sạgạ
page tola selama, te we sigo agabolo lotu po walio.

10 Jisasgo po weyu te we sibolo te po wai, “Dage si wi elamuo. Dage
sigo eno ama dede augwalibolo wagi pelama, tama augwali te Galili
buluba pao wao. Tama augwaligo ena tede sumainogo yaibao,” Jisasgo
te we sibolo te po wai.

Ami bidi dabego wali po

11 Te we si te tụdu pidubadi yaide, tama te gụ page tonaluali ami bidi
meba augwali te Jerusalem hanu tomoba pelama, tama augwaligo te
po te genuai pris bidi dabe augwalibolo te tigidali sę pedalali po walio.
12 Tama te genuai bidi dabe augwali te Juda dabe tobolu bidi dabe
dali sisinama, tama augwaligo po me deli mianio, tama augwaligo yabo
sę po dąụ wali. Augwaligo genuai mone te ami bidi dabebolo menama,
tama augwaligo te po wai,
13 “Dagego e tiwai po wao, ‘Da hulide godege piai digi, tama aga wali
pali bidi dabe augwali geme aselama, tama augwaligo aga tigi wi sela
pai yalio,’ dagego we bidibolo te po wao.
14 Tama polalubo genuai gavman tuni bidigo te pedalali sę po odobo
si, teda dago po meba agabolo weyu, tama dagego magi dwai sę yali
homu me elalugobeo.” Te Juda dabe tobolu bidi dabego te po wai.
15 Tama te ami bidi dabe augwaligo te moni mone selama, tama
augwaligo te wali po augwaligo wali palio. Tama te po te Juda we
bidiba pelama odali, tama augwaligo te po naga ola pali te megi tama
me augwaligo te po me wabo dao.

Jisasgo misin sę aga wali pali bidi dabebolo manio
(Mak 16:14-18; Luk 24:36-49; Jon 20:19-23)

16 Te aga wali pali bidi dabe nogo si olama sągą badu deli augwali
te Galili buluba pali, tama augwali te bulu duba sabolali, te Jisasgo
augwali te polobadu bodolu mani bulu duba.
17 Tama augwaligo tede Jisas sulama, tama augwaligo agabolo lotu
po wai. Tiali goli mebago homu si elaluama te homu yali, te aga mu
ma hodalualiwe?
18 Tama Jisas pąba aselama, augwalibolo e tiwai po wali, “Godigo
enabolo te tigidali dagalude me tọde elalubo nai tonaluabo bomo
mawai dao.
19 Tama tibaso, dage pelama, tigidali we bidi hani ena wali asobo we
bidi pedelao. Tama dagego augwali te Aya me Ogwa me Mobo Bidigo
nogide baptais mao.
20 Tama dagego eno dagebolo te mani po tigidali augwaligo wali
pomai hagede ola mao. Odiąo. Ena dage dali tigidali sogo bidaibao,
tama te dagalu de tọ si silibo sogoba usu naibao,” Jisasgo te po wai.

Dwagi Yai Gesi Po Makgo Asęani
Hasia nedebo tau sabo po

pi Te bidi Mak aga te Juda hani bidi da, tama agai te Jisas Kraisde po asęnama, tama te Juda hani isiąwai Grik po wabo we bidi dabebolo mani. Jisasgo agade digi te nogi poai, "Ena Godigo Bidi Mu dao," te po wai, tama agai te we bidigo yali dwai sę sęgę sela sąmainogo asali. Agai te we bidide elaluali dwai haubo noma sela sąbo bomode me, te agai ola mani pode me, te we bidigo sali sęgę sela sąbode me, tede dago Jisasgo bomo hania konea sabo dao. Makgo te Jisasgo yali sęde po hauwa pusali, tiali goli agai te Jisasgo te we bidi dabe aga po ola mani sęde po hauwa me wabeo. Te hasia bolo Makgo te baptais mani bidi Jongo po pusali, tama te Jisas aga baptais selama pobadi te Satango aga usu sali po me pusali. Nosali dago suali, te haniani sęgę dabe tolali we bidi dabe augwalide Jisasgo olo mu homu dene eyu tau sabo sę eyu, tama agai augwali po ola mani. Te hasia bolo aga wali pali bidi dabego Jisasgo yali sę page kuna konesiąbaso, te dua dua augwaligo agade konea sabo sę yai dao. Te bidi dabego me te Jisasde boi bidi pedalubo sę eyu, tama augwaligo agaba sęgę hauwa mani. Tama te silagasu agai asęani buku pedaide, te Makgo te po weyu, te Jisas isilama, ma hodaluali po walio.

Te we bidi baptais mani bidi Jongo po pusali
(Mat 3:1-12; Luk 3:1-9, 15-17; Jon 1:19-28)

1 E po da te Jisasde gesi dwagi yai po dao. Jisas da, te Godigo te we bidi tau sainu dąi ilai bidi Krais da, te God aga ogwa dao.

2 Te gesi dwagi yai po pusubo sę e tiwai hasia bolo pedelai elaluali. Godigo agai Kraisde wali po te Godigo po pusa mabo profet bidi Aisaiabolo polobadu mu pusali. Tama Godigo agabolo po olama, tama te profet bidi Aisaiago Godigo po te bukude asęai. Te bukude asęani po tomode Godigo aga ogwabolo te po wai, "Edao. Eno po sela pabo bidi tagala palama, tama aga nage pabo badu poligi soaibao. Agai te nago pabo tų sisi yaibao," te po wai. *

3 Godigo te polasa pabo bidide te po me wai, "Bidi meni yai bulude aga i bomonama weyu, te po waibao, 'Te dago Genuai Bidi aga pabo tų sisi eiyąo, te agai dage tonalubo sę yabo sunumi bugagia dodolao,' te polasa pabo bidigo te po waibao," Godigo te po olama, tama bidi me deligo te po bukude asęani. *

4 Te po polobadu obaso, te gesi dwagi yai po pusubo sę te tiwai nosali gagalali, te we bidi baptais mabo bidi Jon dią holali side. Tama te bidi meni yai bulude pedelama bididu, tama Jongo e po te agaba asali we bidibolo pupusu pai, "Te dagego duga yali dwai sęde ge neyu tama homu begeleąo, te Godigo dagego dwai sęde sali sęgę wei ponogobeo, sela sąwaibao, te eno dage węgo baptais mawaibao," Jongo te po wai.

5 Tama te Judia tǫ pedai provinsde bidali we bidi dabe umabo mu Jon pageba sisinigi pai, te Jerusalem moni hanu we bidi dabe umabo me agaba asali. Tama augwali deli deligo augwa dwai sę yali sęgę hania

* **1:2:** Mal 3:1 * **1:3:** Ais 40:3

hanilama, tama te po wai, “Eno dwai sę dabe yai dao.” Tama tibadi
Jongo augwali te Jordan pabo ąide baptais mani.
6 Tama Jongo gudubo ugwa te moni kibu kamel nisigo nigai dao,
tama aga tabide te kibu wali kukulu gudai. Tama aga te bulu tomode
bidibo kuli mano me hanamu dali si tuyu bidai dao.
7 Tama agai po bomo elama pusuyu, te po wai, “Te ena tudi
badu asobo bidi me deligo, tama agai bomogo te eno bomo aiyaba
elaluaibao. Ena wiegi yai bidi weyu, tama ena aga sę ebo bidi bidiyu,
ena duagulama te eno agai sągą nadoba bono me pisagagobeo.
8 Eno dage węgo naga baptais mani dao. Tiali goli agai dagebolo
Godigo Tedali Mobo Bidi dobawaibao, dage dali bidimainu tama
tiaibao,” Jongo te we bidi dabebolo te po wai.

Jongo Jisas baptais mani
(Mat 3:13-17; Luk 3:21-22)

9 Te side Jisas te Nasaret dwasianu hanu te Galili tǫde bidali taga
soyu asali. Tama Jongo aga te Jordan pabo ąį tomode baptais mani.
10 Tama polo aga te we tagasu, te bulu wę sesegeba doligulubadi,
tama agai te dagalu dala pabo suali, tama te Godigo Tedali Mobo Bidi
te ba hi tiwai gagalasa agaba dulali.
11 Tama te dagalude pedauwali me delidu bomonama i weyu, te po
wai, “Nage eno Ogwa dao. Eno nage godolo mu ebao. Eno homu
nagede wiegi yai ebo dao,” te po wai. *

Satango Jisas usu sali
(Mat 4:1-11; Luk 4:1-13)

12 Tama te po ola silama, tama polo te Godigo Tedali Mobo Bidigo
bomonama te Jisas bidi meni yai buluba polo tagala palai.
13 Tama aga te bidi meni yai bulude bididubadi, te bidi sese si sogo
bidali, tama te usu sabo dwai mobo bidi Satan asama, tama sesemane
sogo aga usu sagasali, Jisasgo dwai sę emainogo tama usu sali. Tama
Jisas te bulu hasa dabe dali bidali. Tama Godigo dagalude sę ebo ensel
mobo bidi dabego aga tau sali.

Jisasgo sę ebo te Galili tǫde gagalali
(Mat 4:12-17; Luk 4:14-15)

14 Te Jongo te gavman bidi Herotbolo “Dwai sę egio” po obaso, te
Herot sębę eyu, tama agai Jon kalabusiba muani. Tama te sogo Jisas
te Galili moni tǫ pedai tomoba pelama, tama Galili tǫde biliyu, agai
Godigo gesi dwagi yai po pusa mena mena bilai, te po wai,
15 “Te megi da, te bodolu sogo mu pedalubao. Te Godigo te we bidi
mu tonalubo sogo pąba yagasalio. Tama tibaso, dagego duga yali dwai
sęde ge neyu, tama homu begelama, tama duga homu te gesi dwagi
yai poba begi pao,” Jisasgo te we bidi dabebolo te po pususu bilai dao.

Jisasgo bidi me si me si aga wali asiąo wali
(Mat 4:18-22; Luk 5:1-11)

16 Te Jisas te Galili sigi ąį sane sesegedu pobadi, tama agai te Saimon
aga ama Andru dali si suali. Augwali si te sigi węba te sǫgǫ hagani
togobo wa sąbo sę iduai. Augwali sigo te sǫgǫ sabo sęde te mone sabo
bisnis sę eyu bidai.

---

* **1:11:** Gag 22:2; Tib 2:7; Ais 42:1; Mat 3:17; 12:18; Mak 9:7; Luk 3:22

17 Tama Jisasgo augwali sibolo te po wai, “Dage si ena wali asiąo,
tama eno dage sibolo te bidi sabo sę ola mawaibao, te sali bidi dabe
ena wali asomainogo yaibao,” te po wai.
18 Tama polo te augwa si te sụgụ hagani togobo wa tagalama, tama
Jisas aga wali pai.
19 Aga dwasianu ma pelama gana, tama agai Jems suali, te bidi
Sebedigo ogwa, te aga ama Jon dali bidibo suai. Augwali si me te augwa
gebade bididu, te sụgụ sabo hagani togobo wa dodolobo sę idubadi
suali.
20 Tama agai augwali si polo i olama, tama augwali sigo te augwa si
aya Sebedi te gebade te aga sę bidi dabe dali bidibadi taga peyu, tama
augwali si te Jisas wali pali.

Jisasgo te dwai haubo noma bidi te bidi me delide sela sąwani
(Luk 4:31-37)

21 Te Jisas dali, aga bidi me si me si dali, augwali te Kaperneam
hanuba pelama, tama teba sabolali. Tama te Sabat sogo dwasianu
Sarere Jisas te Juda dabego bomo yai po ola mabo be tomoba polo
pelama, tama agai po te we bidi augwalibolo ola mani.
22 Tama augwaligo agai po odama, tama augwali moni noma siyu,
tama midigi sai. Magi baso meni. Agai augwali te Juda dabego bomai
po koneani bidi dabego kolesaga ola mabo tiwai gilama me ebeo.
Menio. Agai augwali te nogi dali bomo dali si elalubo bidigo kolesaga
ola mabo tiwai mu yai.
23 Te sogo bidi me deli te augwaligo bomai po odobo lotu be
tomode bididuali, tama agade te dwai haubo noma bidi elaluali. Agai
bomonama i weyu, te po wali,
24 “Te Nasaret hanu bidi Jisas, nago da dwai mobo dabebolo mena
sę yainogo asaliwe? Te nago da dolainogo homu eyu, asai dawe? Eno
nage koneani, nage te Godigo gasagi yai tedali wiegi yai bidi dao,” te
po wai.
25 Tiali goli Jisasgo te dwai mobobolo te po wai, “Nago pedauwali
pania selama, tama te bidi nago taga soayu, buluba soao,” te po wai.
26 Tama te dwai mobogo te bidigo tigi omagia mu didibili ilai, tama
i wabogo po dagą genuai mu olama, tama te bidi taga palio.
27 Tama tigidali we bidi augwali noma siyu, tama augwa hasi tomode
digi po miani, “Te e da mena sę dawe? Te gasagi yai gesi ola mabo po
dao,” te po wai. “Te bidigo bomo elalubaso, tama agai te dwai haubo
noma bidi dabeba po pusubaso, tama augwaligo agai po odali,” te po
wai.
28 Tama agai yali sę po Galili tọ pedaiba polo pelama, te we bidi
tigidaligo odali.

Jisasgo te Pitago wego ida usu ilali
(Mat 8:14-15; Luk 4:38-39)

29 Te bidi Jisasgo te dwai mobo bidi sela sąnama, tama te Juda dabego
bomai po odobo lotu be taga pelama, tama te Saimon dali Andru dali
sigo be tomoba pali. Tama Jems me Jon augwali si me hodobo pali.
30 Tama Saimon aga au te be tomode te pibo be saide pila muai, te tigi
posolo gasi elaluali. Tama te we gasi elalubo po augwaligo te Jisasbolo
polo wali.

31 Te po olama, tama Jisas agaba pelama, tama aga nogo tola sigi pelama, hodolali. Tama te tigi posolo gasi agade elaluali tagalama, tama te wego augwali nai sisi ilibo sę yai.

Jisasgo te we bidi hauwa usu ilali
(Mat 8:16-17; Luk 4:40-41)

32 Te be pio eyu, giliga dega sigilubode, te we bidi augwaligo te gasi yai we bidi dabe me, te dwai haubo noma bidi elalubo we bidi dabe te augwaligo agaba selasa asai.
33 Tama te hanude bidaluali we bidi tigidali augwali te be sunumi pąba sisinani.
34 Tama agai te gasi haniani elaluali we bidi hauwa usu ma ilili pali. Tama agai te dwai haubo noma bidi hauwa elaluali te sela sąwani. Tama te sę ebadi, te dwai haubo noma bagego aga Godigo Ogwa da konebaso, augwaligo tede po waidali weyu, agai augwalibolo habu selibo po bomonama wai.

Jisas te Galili Provins tǫde sę ela bilali
(Luk 4:42-44)

35 Te sogo kigamu digi mu aga hodaluama, tama agaduba buluba dią solama, tama te bidi meni yai madiba me pelama, aga Godibolo po wainogo yai.
36 Tama nosali, Jisasgo Godibolo po me odubadi, tama Saimon dali aga abagi solo me augwaligo Jisas gege pai.
37 Augwaligo aga gegela sulama, tama augwaligo te po wali, “Te tigidali we bidi augwaligo nage gegainogo ebo dao,” te po wai.
38 Tama agai augwaliba te po wali, “Te tagalama, te da meba te gasa pąde elalubo buluba pinao. Eno po augwaliba me pusainogo. Te sęde naga ena asai dao,” te po wai.
39 Tama olama, aga te Galili tǫ pedai tigidaliba pelama, tama agai te wiegi yai po te augwaligo bomai po odobo lotu be dabe tomode pusuyu, tama agai te dwai haubo noma bidi dabe sela sąyu yai.

Jisasgo te oiyabe gasi yai bidi me deli wiegi yai ilali
(Mat 8:1-4; Luk 5:12-16)

40 Te oiyabe gasi yai bidi me deli agaba asama, bomonama hanalu wagasali. Aga kidu sugunagasama, tama Jisasbolo te po wai, “Te nago homugo usu dao wida, teda nago ena wiegi yai ma ilama, tama ena te meda meni yai tiwai ma bidaibao,” te bidigo te po wai.
41 Tama Jisasgo aga homu dene mu ebaso, tama agaba nogo munama diąyu, tama agabolo te po wai, “Awe, eno homugo nage gasi usu ilaibao. Tama nage wiegi yai pedalao, te meda meni yai bidi bidao,” te po wai.
42 Tama megi naga tama te oiyabe gasigo agade elaluali taga palio, tama aga wiegi yai pedelali.
43 Tama Jisasgo te bidi tagala palobadi agabolo po bomonama weyu, te po wai,
44 “Bugagia dua dao. Nago bidi me deli dali eno nagede yali sę po me wagio. Menio. Nage dolo pelama, tama nago tigi te pris bageba waseligi pelama, tama agai nago tigi osola sumainao. Tama tilama, tama polobadu Mosesgo wali po gilama Godibolo nai ofa yao. Tama tiyu, te bidi dabego koneyu, te nago gasi silali, nage te meda meni yai

bidi tiwai megi ma bidibao, te homu augwaligo yaibao,” Jisasgo te po wai. *
45 Tiali goli te bidigo Jisasgo agaba wali po wali pisąma, agai te sę
yali po tigidali we bidi dabeba subigila pususu bilali, te tigidali hanuba
pususu bila silali. Tama tibaso, te we bidi umabo augwali agaba asidali
weyu, Jisas aga te hanu dabe tomoba hania pabo usu ebeo. Menio. Aga
te hanu bulu badu naga bidali, te bidi meni yai madi naga bidai. Tama
te tǫ pedai tigidali habu badu we bidi dabe te aga bidibo madi naga
asiyu yai.

2

Jisasgo te nogo sągą dwai bidi me deli usu ma ilali
(Mat 9:1-8; Luk 5:17-26)

1 Te meba sogo hododolama bidali silama da, tama aga te Kaperneam
hanuba ma pai. Tama Kaperneam hanuba sabolama, tama te we bidi
augwaligo aga te bede bidibo po odali.
2 Tama we bidi hauwa sisinama, tama te be pągąna salio. Tama bulu
badu te be sunumi pąde te agebele olo me elalubeo. Tama agai te gesi
dwagi yai po augwaliba pusubo sę yali.
3 Tama pusubadi, augwaligo gasi yai bidi me deli agaba selasa asai.
Te bidigo nogo sągą dili me te tigidali mu penelai. Tama bidi me si me
si augwaligo te gasi yai bidi tolasa asai.
4 Te we bidigo te be tomode bidabo pesage mu pągąna selama, mu
pena sai baso, tama augwaligo te gasi yai bidi aga te Jisas pąba sela
asabo usu isąwai. Tama augwali te be ugwadu daiba holama, tama
augwaligo te Jisas bidibo madi badu te be dąi dawali. Augwaligo
te dalama, tama augwaligo te gasi yai bidi pila mubo bono wa dali
selama, te aiyaba tagalaluama mugulali.
5 Tama Jisasgo augwali sulama koneani, augwaligo agaba augwa
homu tigidali muyu, tama agaba homugo tialubo bidi dabe dao, te agai
koneani. Tama tibaso, agai te gasi yai bidibolo te po wai, “Eno ogwa,
eno nago yali dwai sę sela sąwanio,” wali.
6 Te Juda dabego bomo yai po page koneai bidi dabe meba augwali
tede dulalu bidaluali, tama augwa homude augwaligo te tiwai homu
yai,
7 ‘Magi baso te bidigo agai te tiwai po wabowe? Agai te Godiba
posobo po obao. Te mena bidi me deligo te bidigo dwai sęgę me sela
sągobeo. Te God agaduba sę naga dao,’ augwaligo te homu yali.
8 Te Jisas aga homude polo koneani, augwaligo te homu augwa
homude elaluali. Tama agai te po augwaliba wali, “Magi baso dagego
te tobage homu te duga homude elalubawe?
9 Te eno pogo bomo elalubo te dagego hania konemainogo eyu, eno
mena po waibawe? Eno e bidibolo te po wabo si, ‘Nago dwai sę eno
sela sąwani,’ teda eno po bomo elalubo dagego hania konegobeo. Tiali
goli eno e bidibolo po olama, tama aga hodaluama, agai aga pibo
somo selama bilibaso da, teda eno pogo bomo elalubo te dagego mu
koneaibao.
10 Ena da, te Godigo Bidi Mu da, tama eno homugo dagego
konemainogo, eno e tǫde bomo elalubao, te we bidi dabego dwai

* **1:44:** Prs 14:1-32

sęgę sela sąyabo usu yabo elalubo. Dagego suiąo," te po wai. Tama begelama, agai te nogo sągą dili isai bidibolo te po wali,
11 "Eno nagebolo obao, nage doligulama, tama naga pibo somo selama, tama naga beba pao," te po wali.
12 Tama te bidi hodaluama, tama te tigidali we bidi gedude aga pibo somo polo selama, tama palio. Tama tibaso tigidali we bidi augwali noma mu siyu, midigi sai. Tama augwaligo God nogi ugwaba siyu, tama augwaligo te po wali, "Polobadu dago te tobage tiwai sę ebo me susiąwai dao," te po wai.

Jisasgo Livai i wali
(Mat 9:9-13; Luk 5:27-32)

13 Te Jisas te Galili sigi wę saniba ma biligi pai. Tama genuai hani we bidi agaba asobaso, tama agai te Godigo wiegi yai po augwaliba pusa mawai.
14 Tama aga pobadi, tama te bidi nogi Livai suali, te Alfiusgo ogwa, aga te maket takis mone sabo bede dulalubadi. Tama Jisasgo agabolo te po wali, "Nage ena wali asao," wali. Tama aga hogodama, aga wali palio.
15 Tama nosali Jisas me, aga wali pabo bidi dabe me, augwali te Livaigo beba duagi pelama, nai tuali. Tama te takis mone sabo bidi hauwa me te dwai sęgę sai bidi hauwa augwali Jisas dali me aga wali pabo bidi dabe dali hodobo dugulama nai tuali. Te tobage tiwai bidi hauwa augwali sesemane sogo te Jisas wali bilaluai.
16 Te Juda bidi dabe tomode te hani me deli nogi Farisi hani elaluali. Tama Farisi bage meba augwali te Mosesgo bomo yai po page koneai bidi dabe, augwaligo suali, te Jisasgo te dwai sęgę sai bidi dabe dali, me te takis mone sabo bidi dabe dali, nai tubo suali. Tama augwaligo aga wali pabo bidi dabebolo wali, "Magi baso agai te takis mone sabo bidi dabe dali, me te dwai sęgę sai bidi dabe dali nai tubawe?" te po wai.
17 Jisasgo te po wabo odobaso, tama agai te po te Farisi dabebolo wali, "Te gasi meni yai bidi dabe augwali te munamuna mabo bidi pageba pogobeo. Menio. Te gasi yai bidi naga te munamuna mabo bidiba paibao. Ena asali, eno te doloba pai bidi dabe i wainogo me asobeo. Ena asali te eno dwai sęgę sai bidi dabe i wainogo te ena asai dao," Jisasgo te po wai.

Tubo nai osogo gisilibo kolesaga po
(Mat 9:14-17; Luk 5:33-39)

18 Te we bidi baptais mani bidi Jon wali pali bidi dabego me te Farisi dabe augwaligo me te tubo nai osogo gisilibo kolesaga wali pali. Tama bidi meba aselama, Jisasba wagasiyu, te po wali, "Te Jon wali pabo bidi dabego me, te Farisi wali pabo bidi dabego badi, te nai osogo gisilibo kolesaga ebo dao. Magi baso te nage wali bilibo bidi dabe augwaligo me te nai osogo gisilibo meniwe?" wali.
19 Tama Jisasgo po digi po begeleyu, tama te po augwalibolo wali, "Te we kębo bidi me deligo abagi dabe te we sainogo ebadi tama te bidi augwali dali bidibadi te nai osogo gisilibo usu egowe? Menio. Te we sabo bidi augwali dali bidibadi, te sogo te augwaligo te nai osogo gisilibo te usu me egobeo.

20 Tiali goli nosali gasa bidi dabego te we kębo bidi bomonama odasa
pabo si, teda te sogo aga abagi augwali homu dene eyu, tama augwaligo
osogo te nai habu selaibao. Tama ena e tǫde bididubadi eno bidi dabe
augwaligo nai osogo gisiligobeo," Jisasgo te po wai.

Polobadu sę dali gesi sę dali deliba talua palamuo po wali

21 Te sogo Jisasgo gasa po digi po me begeleyu, te po wai, "Bidigo
te gesi ugwa pedai selama, te poloba badi ugwa pedai dali me
hobologobeo. Te agai te tiwai ebo si da, teda te dedage hobolali ugwa
pedaigo te badi ugwa ma dedage ilaibao. Te gesigo te poloba badi ugwa
pisilama, tama dedage genuai ma pedalaibao.
22 Tama me, te bidi mego te gesi wain ąį te poloba badia pai kibu
meme waligo nigai botol teba tabigobeo. Ma agai tama tiyu da, teda
nosali te wain wę genuai bo delama, tama te meme wali botol peda
peyu, tama te wain wę tǫba olo gea peyu, tama te meme wali me doyu
hagawaibao. Tama tibaso, augwaligo te gesi wain ąį te gesi meme wali
botolba tabibo dao, tama te si dali si te bugagia munalubo dao," Jisasgo
augwalibolo te po wai.

Te Sabat sogode sę ebo habu selebo po
(Mat 12:1-8; Luk 6:1-5)

23 Te Juda dabego Sabat sogo me delide Jisas te wit gi tomodu soai.
Tama aga wali pabo bidi dabe aga dali soali, tama augwali nasi baso,
tama augwaligo te nai wit meba selama, tama te ge tuali. *
24 Tama Farisi dabe meba tede bidali. Augwaligo te tebo sę sulama,
tama Jisasbolo te po wali, "Suao. Magi baso augwaligo te Sabat side
habu selali sę bolaliwe?"
25 Tama Jisasgo augwalibolo te po wali, "Te dagego te dena nǫų bidi
nogi Devitgo yali sę po dagego nedebewe? Me sogo aga me, aga dali
bidali bidi dabe me, augwali nai sili bidibadi tama moni nasi eyu bidali.
26 Te sogo te bidi nogi Abiatar te genuai tobolu pris bidi bidibadi,
tama Devitgo Godigo lotu be tomoba pelama, te Godigo gesabide muani
bret selama tuali. Aga hani dabego me tuali. Tiali goli, te bret te habu
selai elaluai, tama te pris dabego naga tubo usu yaibao wai, te bomo
yai pode. Tiali goli te bret augwaligo me tuali digi Godigo gedude dwai
sę ebeo. Dagego te asęani po nedebewe?" *
27 Tama Jisasgo te po augwalibolo wai, "Godigo te bidi muani te Sabat
sogo tau somainogo me mubeo. Menio. Agai te Sabat sogo muani te
bidi tau somainogo muai dao.
28 Ena da, te Godigo Bidi Mu da. Ena da, te Sabat sogode te genuai
bidi dao. Tama tibaso, bidigo Sabatde mena sę yagameo, te eno
waibao," Jisasgo te po wai.

3

Te Sabat sogode Jisasgo te nogo penelai bidi usu ma ilali
(Mat 12:9-14; Luk 6:6-11)

1 Te me sogo Sabatde Jisas te bomai po odobo lotu be tomoba ma
pali. Tama bidi me deli bididuali, te aga nogo me deli dwai elaluai. Te
aga nogo penelama, te wa pai tiwai elaluai.

---

* **2:23:** Bom 23:25 * **2:26:** 1 Sml 21:1-6

2 Tama augwaligo Jisasba tonaluali. Augwaligo koneainogo, agai te
bidi te Sabatde te wiegi yai ilibowe, ma meni ebowe naga sueinogo yai.
Augwaligo te Jisasgo te sę ebode te po tụ ilainogo homu yali.
3 Tama Jisasgo te nogo penelali bidibolo te po wai, “Nage eba asao,
te we bidi gesabidide dolaluagasao.”
4 Aga pąba asama, tama Jisasgo augwalibolo te po wai, “Te eno
dagebolo hanalu obao, te dago te Sabat sogo te wiegi yai kolesaga
yabo homu yaibawe, ma dago dwai kolesaga yaibawe? Dago te Sabat
sogo te bidi dabe bugagia bidimainu tau sabo sę yaibawe, ma dago te
bidi ela mumainogo eyu yaibawe? Dago bomo yai pogo tede magi po
elalubawe?” Tiali goli augwali sagia siyu, po me wabeo.
5 Tama agai augwaliba tonono bilama, tama augwaligo te nogo dwai
bidi homu dene esiąbaso, aga sębę yali. Tama agai augwaligo tabi
dagana sabo sulama, tama aga tede homu sęgę yali. Tama agai po te
bidibolo wali, “Nage nogo debelao.” Tibaso, aga nogo debelali, tama
nogo wiegi yai ma pedalali.
6 Tama te Farisi dabego te tebo sulama, tama polo te augwali
hogodosa pelama, tama augwali te Herodion hani dali deliba sisinigi
pali. Augwali tigidaligo po miyu, tama Jisas elabo po miani.

We bidi hani hauwa mu augwali te sigi ąị sane pąba sisinani

7 Te Jisas dali aga wali pabo bidi dabe augwali te bidali bulu
tagalama, tama augwali te Galili sigi ąị saneba pali. Tama te genuai
hani we bidi augwali aga wali asali. Augwali te Galili tọ we bidi me,
te Judia tọ me,
8 te Jerusalem moni hanu me, te Idumea tọ we bidi dabe me, te
Jordan pabo ąị pedai u badu bidibo we bidi me, te moni hanu si Tair
dali Saidon side bidibo we bidi, te genuai hani we bidi dabe augwaligo
te Jisasgo ebo sę po odama, tama augwali agaba asali.
9 Tama Jisasgo aga wali pabo bidi dabebolo te po wai, “Te genuai
we bidi hani mu bidalubao. Tiyu augwaligo ena gea sidali, dagego te
moni geba me deli dodolama muao. Ena teba holama, tama bugagia
bidaibao,” agai te po wali.
10 Magi baso meni. Agai te gasi yai we bidi hauwa wiegi yai ma ilali,
tama tibaso te gasa gasi yai we bidi dabego agaba bomonama kęą sai
elaluai. Augwaligo agaba nogo muainogo homu yai.
11 Te dwai haubo noma bidi elaluali bidi dabego aga subaso da, teda
augwaligo agaba kidu sugunama, tama augwali i bomonama weyu te
po wali, “Nage Godigo Ogwa dao,” wali.
12 Tiali goli agai po bomonama augwaliba wali, augwaligo te aga nogi
hanilama munu me wagio wai.

Jisasgo aga po sela pabo bidi nogo si olama sągągo si bidi sa muani (Mat 10:1-4; Luk 6:12-16)

13 Jisas te bulu du daiba holai. Agai te bidi meba sa muainogo yai.
Tama agai te bidi dabe i olama, tama augwali agaba asali.
14 Tama agai nogo si olama sągągo si bidi sa munama, te augwali
aga dali bidimainu yai. Agai augwali te wiegi yai po pusigi pomainogo
tagala palabo homu elama,
15 tama agai augwalibolo te dwai haubo noma bidi sela sąbo bomo
mawainogo yai.

16 Agai te nogo si olama sągągo si sa muani bidi dabego nogi e dao:
te me Saimon, Jisasgo agabolo gasa nogi Pita mawai.
17 Tama Jems, te Sebedigo ogwa, te aga ama Jon dali, te agai gasa nogi
Boanerges mani. Te nogigo page te e tama tiwai dao: te be kulukulu
wabo dagalugo ogwa dao wali.
18 Tama gasa sa muani bidi dabego nogi Andru, me Filip, me
Bartolomyu, me Matyu, me Tomas, me Jems te Alfiusgo ogwa, me
Tadius, me Saimon te Kenan tǫ bidi,
19 tama Judas te Keriot bulu bidi, te bidigo nosali te Jisas dali boi ebo
bidi dabego nogoba muai dao.

Augwaligo Jisasbolo tibo po kisilali
(Mat 12:24-32; Luk 11:14-23; 12:10)

20 Jisas te beba pai. Tama te genuai we bidi hani augwali ma sisinani,
tama te Jisas aga wali pabo bidi dabe dali augwaligo te we bidi tau sabo
sę hauwa elalubaso, augwali te nai tuabo sogo meni yani.
21 Te Jisas aga deli kaneme bage augwaligo te po odama, tama
augwaligo aga sagasainogo asai. Magi baso meni, te olo we bidi dabego
“Aga te wabo palio” po wabo augwaligo odali.
22 Te Juda dabego bomai po page koneani bidi dabe augwali te
Jerusalemde bidaluali tama meba edaba dulama, tama augwaligo
Jisasde te po wai, “Te dwai haubo noma bidi dabego tobolu bidi nogi
Belsebul, tego Jisasde dagana siyu bididubao. Tama te Belsebulgo
agabolo mani bomogo Jisasgo te dwai haubo noma bidi dabe sela sąbo
dao,” augwaligo te po wai.
23 Tama te po obaso, Jisasgo augwali aga pąba asomainogo i olama,
tama agai te po meba habu sugunama te po begelama wali. Agai te po
wai, “Te magi ilama tama te Satango te Satan aga digi te sela sąwainogo
ebo usu yaibawe? Woo, te Satango aga digi me sela sagobeo.
24 Te genuai tǫde bidi me deligo bomo tomode bidibo bidi dabe
augwa hasi te hani si bugulama tama hwįbaso da, teda te bomo elaluali
te usu me elalugobeo, te moni hani tulaluaibao.
25 Tama te deli bede bidaluali bidi hani te augwa hasi bugulama,
tama augwali hwįbaso da, teda te bede bidali bage te bomo elama me
bidigobeo, te pebeda paibao.
26 Tama te tiwai me, te Satan agaba digi boi bidi elama, tama aga hani
te peda siyu da, teda aga bomo elama bidabo te usu me elalugobeo.
Menio. Te aga sia saibao.
27 Me ma, te bidi me deli aga olo tama te bomai bidi me deligo beba
pelama, tama agai nai selama dobawainogo ebo te usu me egobeo.
Menio. Agai te bomai bidibolo hasia te nogo sągą duaibao. Agai tama
tilama, tama agai te bidigo bede elaluali doado bage tigidali dobola
selama selasa paibao,” wali.
28 Tama Jisasgo te po olama, po me weyu agai te po wai, “Eno mu
po dagebolo obao. Te we bidigo magi magi dwai sę ebo, ma augwaligo
magi dwai posobo po Godibolo wabo, te tigidali dwai dwai kolesaga te
God agai sela sąbo bomogo sela sąbo usu mu yaibao.
29 Tiali goli bidigo dwai posobo po te Godigo Tedali Mobo Bidi dali
obaso da, teda Godigo agai te sęgę me sela sąsiąma elaludu, te megi me
nosali me te munu me sela sągobeo. Menio. Te sęgę agade me tama
elalua pidu pidubadi geaibao,” Jisasgo augwalibolo te tama po wai.

30 Magi baso meni. Augwaligo aga dali te po wai, “Te agade dwai
haubo noma bidi elalubao,” wali.

Te Jisasgo ida dali te ama dede dabe dalide po
(Mat 12:46-50; Luk 8:19-21)

31 Te po wabo silama, tama te sogo te Jisasgo ida me ama dede
dabe dali augwali sabolali. Augwali te be bulu badu dodolalu, tama
augwaligo po agaba ola tolali. Augwaligo homugo te aga augwaliba
asomainu homu yai.
32 Tama genuai we bidi hani duada solama, te aga bagulama tomode
bidibaso, tama augwaligo te po agabolo wali, “Odao, te naga ida me
ama dede badi, te augwali bulu badu bidaluagaselama, te augwaligo
nage i obao,” wali.
33 Tama agai te po wei augwaliba ponani, “De dede te eno ida me
ama me dawe?”
34 Agai te aga bagulama duada pali we bidiba tonono bilama, tama
agai te po wai, “Te eno ida dede, ama dede dabe ena dali bidalubo
suiạo,” wai.
35 “Te bidigo te Godigo homu kolesaga wali pabo bidi bidibaso da,
aga te eno ama abe me ida dao,” Jisasgo te po wai.

4

Bidigo te giba nai wai tedela palali po
(Mat 13:1-9; Luk 8:4-8)

1 Te nosali me sogo Jisasgo te we bidi augwali te Galili sigi wẹ sane
pạde po ola mabo sẹ ebo ma gagalali. Tama genuai we bidi hani mu te
augwali agaba sisinagasali. Tama aga te geba me deliba holama, tama
tede dulaluai. Tama geba te sigi we tomode elaluali. Tama tigidali we
bidi augwali te we sane pạde duada pelama bidaluai.
2 Tama agai ola mani po hauwa te po habu sugunama, te begelebo
pogo naga augwali dali wali. Agai e tama tiwai po augwaliba mawai.
3 “Dagego odiạo! Te bidi me deli pelama, te giba nai wai tedelalo
biligi pai.
4 Agai tedelalo palio, tama te nai wai ge meba te sunumide
tudulaluali. Tama ba dabe asiyu, te nai wai ge tuali.
5 Tama meba nai wai te masigi elalubo badu tudulaluali, tama te tọ
hauwa meni yai madi. Te tọ aiyanu igilusiạwai madi weyu, tama te
nai wai polo holai.
6 Tiali goli giliga ugwadu naniyu, tama te giligago ulali. Tama te wit
nai aga sele meniama, tama tigidali wa pelama, tama sasia pelama
isali.
7 Tama meba nai wai te sesani bono elalubo tomoba tudulaluai.
Tama te sesani bono me holama te mesegelali, tama agai nai me
walobeo.
8 Tiali goli te nai wai meba te wiegi yai tọ ili yai madiba tudulaluama,
tama genuai holama, tama nai du walai. Mebago ge dwasianu te 30
walali, mebago te 60 walali, tama mebago geninama mu tama te 100
walalio.”
9 Tama agai te po me augwalibolo wali, “Te olo elalubo bidi agai te
po odiạo,” te po wai.

Jisasgo po digi po begelebo sę page po
(Mat 13:10-17; Luk 8:9-10)

10 Te nosali te we bidi hauwa aga dali menibadi, Jisas agaduba naga
bididuali, tama aga wali pabo bidi nogo si olama sągągo si badi, te
meba Jisas aga dali bidalubo bidi dabe dali, augwaligo agabolo te
begelama wali po pagede hanalu wali.
11 Tama agai te po augwalibolo wai, “Godigo dagebolo te agai te we
bidi dabe tonalubo sę page geme dualaluali po page te dagebolo ola
mawai dao. Tiali goli te Godigo po odisąma bulu badu bidibo bidi
dabe augwaligo da, te eno pusubo po te po digi po begelama, tama
wabogo naga te po odobo dao. Te po page augwaligo odobo menio.
12 Te Godigo po bukude te gasa we bidide polobadu asęani po, te po
page te megi bidalubo we bidide elalubao, te e tiwai dao:
‘Te augwaligo tonono bilibadi, tiali goli te augwaligo
te subo nai page hania konegobeo. Te augwaligo
po odobadi, tiali goli te po page augwaligo me
konesiąwani. Tama augwaligo konegi sogo da, teda
augwaligo homu begeleyu, tama Godigo augwaligo
dwai sę yali sęgę sela sągi da,’ *
te po polobadu asęani,” Jisasgo te po wai.

Te nai waide po page begelama wali po
(Mat 13:18-23; Luk 8:11-15)

13 Tama Jisasgo augwalibolo te po hanalu wai, “Dagego te eno po
digi po begelama wali po page me konebe dawe? Tama tiyu da, teda
dagego mena tama te begelama wabo po page tigidali koneaibawe?
14 Te bidigo nai wai bulai po wali agai te Godigo po haniani we
bidibolo pusuyu te bulali tiwai dao.
15 Te sunumide tudulaluali po wali te Godigo po odali we bidi hani
dabe, tama te sogo naga Satan asama, te Godigo augwali homude bulali
po dagala sąwai.
16 Tama meba we bidi augwali te masigi elaluali tǫba tudulaluali
nai wai tiwai yai. Augwaligo Godigo po odama, tama polo augwali
kolesaga sali, tama augwali tede wiegi yai homu pemene yali.
17 Tiali goli augwaligo sele te dąų me olalubeo. Augwali te dwasianu
sogo naga elaluali. Te nosali Godigo po aiyaba elaluainogo ebo bidi
mebago te we bidi augwaliba sęgę dali dene dali mobaso da, teda
augwaligo te po wali pabo kolesaga tagalaibao.
18 Tama meba we bidi augwali te sesani yai bono elalubo tomoba
tudulaluali nai wai tiwai yai. Te hani augwaligo te Godigo po odali,
19 tiali goli augwaligo homu hauwa te tǫde naide elama, tama
augwaligo te mone hauwa sisinabo homu elama, tama haniani doado
bagede godola pelama pesa yali. Te doado bage dabede homu ebogo
te Godigo po mesegelama, tama tebo we bidi hani augwali te nai du
me walisiąwai.
20 Tiali goli meba we bidi augwali te wiegi yai tǫba tudulaluali nai
wai tiwai gilama yai. Te augwaligo Godigo po odama, tama augwaligo
selama tama tolaluali, tama augwaligo nai du walali. Mebago te ge
dwasianu walu, te mebago hauwa walu, te mebago geninama mu tama
waliyu yalio,” Jisasgo te po wai.

---

* **4:12:** Ais 6:9-10

Te ulade po digi po begelali po
(Luk 8:16-18)

21 Tama agai te po me augwalibolo wai, “Te bidigo lam sole domonama bogoli ebadi tama sela asama, te baket dologoba ma te pibo sai bet dologoba te mubo dawe? Menio. Agai te tebol sai daiba mubo dao.
22 Te tigidali geme dualaluali nai nosali te hania haninama pedalaibao. Tama bidigo te mesegaluali tigidali nai, nosali te ulaba hanilama pedalaibao.
23 Te olo elalubo bidi agai eno te po odiąo!”
24 Tama agai te po me augwalibolo wai, “Te dagego odali po, tede dagego bugagia kone palao! Te dagego bidi dabebolo te mabo nai usu nama, te usu si naga dageba wei ponaibao. Tama agai meba ma wadolama te dageba mawaibao.
25 Te bidi me deligo nai tolalubo bidi, te Godigo agabolo geninama ma mawaibao. Tiali goli, te bidi me deligo dwasianu nai naga me elalubo bidi da, teda agai te elalubo nai, te hagawaibao,” Jisasgo te po augwalibolo wai.

Te nai wai holobo po begelama wali

26 Tama agai te po me wai, “Te Godigo we bidi tonalubo sę tomoba pabo tų te e tiwai dao, te bidi me deligo te nai wai tǫba tedelalo pabo tiwai dao.
27 Tama tigidali sogo be hulibo usu nama te bidi godege piduali, tama be posobode aga hogodama bilidu yai. Tama te tedelalo pali nai wai holama, tama mena tama genuai ebo me, te bidi agai me konebeo.
28 Te tǫ aga digi sę ebaso tama te nai wai holama, tama nosali te nai wai du walaibao. Hasia bolo te nai honu pedalama, tama nosali te nai tobolu tomode te nai genuai pedalaibao.
29 Tama nosali te nai genuai elama te nai inabo si da, teda te bidigo te hwą ge dali sę yaibao. Te nai sabo sogo bodolu te pedalali dao,” Jisasgo te po wai. *

Te mastet nai waide po begelama wali po
(Mat 13:31-32; Luk 13:18-19)

30 Tama Jisasgo te po wali, “Dago te Godigo we bidi tonalubo sę te mena tama usu saibawe? Tama dago tede mena usu sabo po begelama waibawe?
31 Te tiwai nai wai me deli te nogi dago te mastet wabo. Te nai mastet wai ge da te e tǫde gasa tigidali elalubo nai wai ge tiwai me elalubeo. Menio. Te dwasianunu mu tama. Bidigo te nai wai ge te tǫba bulaibao.
32 Bidigo te mastet nai wai ge bulama, tama holama tama genuai igulama, tama te kaya te tobage tigidali ni aiyaba elaluaibao. Te aga nologo genuai igulama, tama te ni nologode te ba dabe te tįwąi madi dologoba duayagasu yaibao,” Jisasgo te po wai.
33 Jisasgo te we bidi augwalibolo te po digi po hauwa begelama, te tama tiwai agai po pusali, te augwaligo homu kolesagaba muabo usu po naga wai dao.
34 Agai te po te we bidi augwalibolo hanilama me pusubeo. Menio. Agai te po begelama naga pusali. Tama aga te wali pabo bidi dabe

* **4:29:** Jol 3:13

naga aga dali bidibadi, agai te po page tigidali hanilama augwali dali pusuyu yai dao.

Jisasgo po obaso, tama genuai wali sia sali
(Mat 8:23-27; Luk 8:22-25)

35 Tama te silama te sogo digi te be pio ebode, agai te aga wali pabo bidi dabebolo weyu, te po wai, “Da te sigi ąị u badu pedai badu pinao,” po wai.
36 Tama augwaligo te genuai we bidi hani bidaludubadi taga peyu, te augwali Jisas dugulaluali gebaba holama, tama augwaligo aga dali selama pali. Tama gasa bidi dabe augwali meba gasa geba dabe me tedu augwali dali pai.
37 Tama augwali te sigi ąị tomodu pobadi, te moni genuai wali me deli hogodama, tama wę dini te geba tomoba asali, tama te geba te węba hoa sigulama, te węgo geba pągąna sainogo yai.
38 Tama Jisas te geba dugi badu bidali, tama aga tobolu te geba dugiba munama, godege pila muani. Augwaligo aga hodoligi pelama, tama augwaligo te po wai, “Tisa po ola mabo bidio, te pąde da węba hoa selama hagainogo ebao, tama nago homugo te kone palobewe?”
39 Tama Jisas hodasa holama, tama te waliba wado po obadi, tama wębolo po weyu te po wali, “Megi da, usu dao. Nage sia sao! Nage megi tama silama isao!” Tama wali kekasa peyu, tama te wę me dwasianu memenege munu me ebeo.
40 Tama agai aga wali pabo bidi dabebolo te po wai, “Magi baso dage te tiwai wi ebawe? Te dagego enade te konealubo po dąụ weyu enaba duga homu me tialubo meniwe?” te po wai.
41 Tiali goli augwali wi dwai mu elama, tama augwa hasi tomode po mia siyu, te po wali, “Te bidi aga niwai bidi, tama te wali de wę dali sigo agai po odaliwe?” te po wai.

5

(Mat 8:28-34; Luk 8:26-39)

1 Te Jisas dali aga bidi dabe dali augwali te gebadu pelama, tama te sigi wę u badu pedai badu te Gerasa dabego tọba sabolali.
2 Agai te geba taga soai madi, tama polo te wabo pabo dwai haubo elalubo bidi me deli te Jisas tiąba asali. Te bidi te gụ page hauwa elalubo tọde subigila biliduai bidi tama asali.
3 Aga te gụ pagede pilala bilai. Tama te bidi me deligo aga dąụ wabo te usu me isąwai. Te sengo me usu me ebeo.
4 Te hauwa sogo augwaligo te hankapgo me sengo nogo sągą duyu yali. Tiali goli agai te hankap me sen me togwa sąwani. Agai te moni bomo mu eyu, tama bidi mego aga tuainu ebo te usu me isąwai.
5 Te sesemane sogo giligade me hulide me aga te gụ pagede me bulu dude bidada biliduai. Tama agai i dwai olama, tama aga tigi te aga digi masigigo tologobo sę iduai.
6 Te agai Jisas te digibulu bidibadi digi sulama, tama aga udada asama, tama aga pageba kidu sugunagasali.
7 Agai bomo elama mu i weyu, te po wai, “Jisas, nage ugwade bidibo Godigo ogwa mu, nago magi sę enade yainogo ebawe? Eno te Godigo nogide nagebolo hanalu obao, nago te dene enabolo me magio,” te po wai.

8 Magi baso meni, te Jisasgo agabolo wali, “Nage dwai haubo noma
bidi, nago te bidide bidibo taga pao,” wali.

9 Tama Jisasgo agabolo hanalu wali, “Nago nogi dewe?” Tama agai
te po wai, “Ena nogi Ami dao. Magi baso meni, da hani genuai hauwa
dao.”
10 Tama agai Jisasbolo i bomo elama weyu, Jisasgo te dwai haubo
noma bidi dabe te moni tǫde munu me sela sągio po widu geai.
11 Te genuai kibu hani sibi dabe augwali te dwasianu bulu du pąde
nai tuduladu bidaludai.
12 Tama te dwai haubo noma bidi dabe augwaligo te bomonama i
weyu, Jisasbolo te po wali, “Nago da te kibu dabe tomoba tagala palao,”
te po wai.
13 Tama Jisasgo augwali teba pao olama usu da wai. Tama te dwai
haubo noma bidi dabe augwaligo te bidi taga peyu, tama augwali te
kibu dabe tomoba bula sigi pali. Tama te kibu hani dabe bomonama
mu udada pelama, tama te dwai bulu sau pado me deliba samonani.
Te tigidali kibu umabo mu te bidi sese hauwa 2,000 dao. Tama augwali
te sigi ąiba tulaluama, tama augwali te wę tulama poma peyu isila silai
dao.
14 Te kibu tononaluali bidi wi pelama, tama augwaligo po te hanuba
me tede elalubo bulu dabeba sela pali. Tama te we bidi augwali te sę
ebo suagasali.
15 Augwali te Jisas bidiboba sabolama, tama augwaligo suali, te dwai
haubo noma bidi hauwa polobadu agade bidali bidi, te bidi Jisas dali
bidibo augwaligo suali. Megi da, aga ugwa gudama, tama aga homu
kolesaga peda pelama, tama aga bugagia dualaludali. Tama te we bidi
augwaligo te sulama, tama augwali wi yai.
16 Tama te bidi dabe te Jisasgo yali sę suali bage, augwaligo te hanudu
tamadi asali we bidibolo te bidide pedalali sę po pususu pali, polobadu
te dwai haubo noma bidi agade bidai. Tama augwaligo te kibu dabede
yali sę po me pusali.
17 Tama tibaso, te we bidigo bomonama weyu, te Jisas augwaligo
bulude bidibo tagalama, te gasaba pao wai.

18 Tialima, Jisas te gebaba holobadi, tama polobadu te dwai haubo
noma bidi sela sąwani bidi, agai te tiwai po Jisasba hanalu wali, “Ena
nage dali paio,” wali.
19 Tiali goli Jisasgo hagela homu yali. Agai agabolo te po wali, “Nage
naga beba me naga deli hani bidibo madiba pao. Tama nago te tigidali
sę Genuai Bidigo nagede yali sę po pusugi peyu, tama agai nage homu
dene eyu tau sali po me pusao,” Jisasgo te po wai.
20 Tama tibaso te bidi pelama, tama agai te sę yali po te hanu nogo si
elalubo tǫ pedai badu te Jisasgo agade yali sę po tigidali pususu bilali.
Tama tigidali we bidi augwali homu hauwa eyu noma sali.

Te isali wegi dali gasi yai we dali side po
(Mat 9:18-26; Luk 8:40-56)

21 Te Jisas te gebadu peyu, te sigi ąi ma nogeali. Aga te wę u badu
pedai badu tugi pali, tama genuai we bidi hani augwali aselama agaba
sisinagasali. Tama Jisas aga te sigi ąi sane pąde bidali.

22 Te Juda dabego bomai po odobo lotu be tonalubo tobolu bidi me
deli asali, aga nogi te Jairus. Agai te Jisas sulama, tama aga sągą pąba
basi gulama kidu sugunagasali.
23 Tama agai bomonama agabolo te tiwai po hanalu wali, “Te
eno dwasianu wegi te pąde isabo homu yai. Nago agaba nogo
muagaselama, tama aga usu ma igulama bidimainogo obao,” te bidi
Jairusgo te po wai.
24 Tama Jisas aga dali hodobo pali. Tama genuai we bidi hani augwali
aga wali pali, tama aga pabo madi te augwali mu pena sali.
25 Tama we me deli bididuali, tama aga tigide kaneme sesemane sogo
idubadi, tama te kibu be nogo si olama sągągo si bidai.
26 Te hauwa dokta bidigo te hauwa sogo agaba dene madubo sę
iduali, tama te wego aga mone tigidali te augwaliba mena silali. Tiali
goli agai gasi te dwasianu usu me ebeo. Menio.
27 Te wego te Jisasgo ebo sę po odai. Tama aga aselama, tama aga
te genuai we bidi hauwa bidalubo tomode bididuai. Aga te Jisas pabo
wali nosali asidu, tama agai ugwa sabi badu diąna asiduai.
28 Agai te tiwai homu eyu te po wali, ‘Te eno nogo agai ugwa sabi
badu naga diąbaso da, te ena usu ma yaibao,’ agai te homu yai.
29 Tama te deli sogo naga, te aga kaneme yali te togwa siyu tama wa
sali, tama aga tigide te gasi pela silali homu yai.
30 Tama polo Jisasgo koneani, te meba bomo agade taga pabo
koneani. Tama tibaso aga begelama, te we bidi dabebolo te po wali,
“Dego eno ugwaba nogogo diąyaniwe?”
31 Tama aga wali pabo bidi dabego agabolo te po wali, “Nago suao,
te genuai we bidi hani te nage pąde pena sali dao. Tama magi baso
nago te po weyu, ‘Dego eno ugwaba nogogo diąbo’ po obawe?”
32 Tama dego te tialiwe nama, Jisasgo te we bidi tomode tonono bilali.
33 Tama te wego te sę agade pedelali koneama, tama aga wi eyu
didibili dali yali. Tama tiyu aga asama, Jisas pąba kidu sugunagasama,
tama te tigidali sę agade yali po te hanilama pusali.
34 Tama Jisasgo agabolo te po wai, “Eno wegi, te naga enade
konealubo po dąų weyu, enaba homu tialubo kolesaga ebogo te nage
usu ma ilali dao. Nage pao, tama naga homu nagame wiegi yai elaluao.
Nago gasi silimainogo yai,” te po wai.
35 Jisasgo te po odubadi, tama te bomai po odobo lotu be tonalubo
tobolu bidigo bede bidibo bidi dabe meba aselawali. Augwaligo te po
wali, “Te nago wegi isalio. Magi baso nago te sę dene yabo po te po
ola mabo tisa bidibolo obawe?”
36 Tiali goli Jisasgo augwaligo te wabo poba olo me musiąma, odola
tagalali. Agai te bidi Jairusbolo te po wali, “Nage wi egio. Nago enade
konealubo po naga dąų weyu naga homu enaba tialuama bidao,” te po
wai.
37 Tama agai te we bidi dabe augwali habu selama, te augwali aga
dali me pelamuo wali. Pita me Jems me Jon, te Jems aga ama, te
augwali sela naga aga dali pali.
38 Augwali te tobolu bidi Jairus aga beba sabolama, tama Jisasgo
suali, augwaligo te genuai po kulukulu wabo suali. Augwali te homu
dene ebaso dwai gela mu oladuali.

39 Tama aga te be tomoba pelama, tama augwalibolo te po wali,
“Magi baso dagego te genuai po kulukulu weyu, te gela weyu ebawe?
Te wai te aga mu isibeo. Aga te godege naga piali dao,” agai te po wai.
40 Tiali goli augwaligo aga gisugu mani. Tama tibaso agai te be
tomode bidali tigidali we bidi buluba gudula silali. Tama agai te wai
aga aya de ida dali si naga selama, tama aga wali pabo bidi sela sobadi
elama, tama augwali te isali wai munalubo madi te be habu tomoba
pali.
41 Tama agai te wegi nogo tolalu, tama agabolo weyu, te po wali,
“Talita kumi.” Te po begelama tama dena pogo te po page e tiwai dao,
“Dwasianu wegi, eno nagebolo obao, nage hodaluao,” wali.
42 Tama polo te dwasianu wegi hodaluama tama soali. Agai kibu be
12 elaluai. Tama augwaligo te sę ebo sulama, tama midigi siyu noma
mu salio.
43 Tama Jisasgo po bomonama augwalibolo weyu, te po wai, “Dagego
te sę ebo suali po te bidi me delibolo munu me olamuo.” Tama agai
augwalibolo weyu, te nai meba selama te dwasianu wegibolo maiąo
po wai.

6

Te Nasaret dabe augwaligo te Jisas tudiba muani
(Mat 13:53-58; Luk 4:16-30)

1 Te silama tama Jisas te bulude bidali tagalama, te aga page bulu
Nasaret hanu teba pali. Tama aga wali pabo bidi dabe augwali aga
wali pai.
2 Te Sabat sogo aga te bomai po odobo lotu be tomoba pelama,
tama te we bidi augwalibolo te Godigo po pusa mani. Tama augwali
hauwago agai po odolama, tama augwali dwai noma siyu midigi sali.
Augwaligo te po wali, “Te bidigo te ola mani po menade saliwe? Te
agade koneani elalubo kolesaga, te menagiai kolesaga dawe? Mena
tama tilama agai te bomai sę ebowe?
3 Te bidi aga te be sę ebo kamda bidi naga dao, te dago koneani.
Aga te we Mariago ogwa, tama aga ama dede da te Jems, me Josep,
me Judas, me Saimon, te tama bagego ama gomunai bidi dao. Te aga
abe dabe da dali ede bidibao.” Augwaligo te tiwai po olama, tama
augwaligo aga dali dwai homu ela mani.
4 Tama Jisasgo augwalibolo te po wali, “Te Godigo po pusubo profet
bidigo nogi tigidali bulude elalubao. Tiali goli te aga page bulude me,
te aga deli kaneme hanide me, te aga be mude me, te aga nogi meni
yaibao,” te po wai.
5 Tama agai te bomai sę me deli te bulude me egobeo. Agai nogo te
gasi bidi si selaba naga munama tama augwali wiegi yai ma ilali.
6 Tama te we bidi augwaligo agade konealubo po dąų wasiąyu, tama
augwa homu agaba tialusiąbaso, te aga noma siyu midigi sali.

Jisasgo aga bidi dabebolo sę mani
(Mat 10:5-15; Luk 9:1-6)

Te Jisasgo te Nasaret hanu tagalama, tama aga te bulu pedai dabeba
biligi pelama, tama agai te Godigo po te we bidi dabe augwalibolo ola
mena mena bilai dao.

7 Tama agai te aga wali pabo bidi nogo si olama sągągo si bidi dabe
i olama asali, tama agai augwali bidi si si tagala palali. Agai te dwai
haubo noma bidi sela sąyabo bomo te augwalibolo mawai.
8 Tama agai te po augwalibolo wai, te bilibo dono augwaligo tolasa
bilao wali, tiali goli augwali te biligi pabo sogo gasa doado bage dali me
sabiliglo wali. Augwaligo te bret me sabiliglo wali. Te wa brasbel me
augwaligo me sigio po wali, tama augwaligo gudali ugwa agebelede te
mone bulama me sela pelamuo. Menio.
9 Augwaligo te sągą nadoba mumainogo yao wali, tiali goli augwaligo
te holobo ugwa si munamuo wali.
10 Tama agai augwalibolo te po me wali, "Te dage bulu me deliba
sabolama tama te be me deli tomoba pobaso da, teda dage te be tomode
naga bidiąo, te gasa gasa beba pigimio. Tama nosali dagego te be
tagalama te dage piąo.
11 Tama te meba bulude te augwaligo dage te augwa beba dage sela
pisąma, tama augwaligo dagego po odisąyu ebaso da, teda dagego te
bulu taga peyu, tama te dagego sągąde elalubo pobele bage sela sąyao.
Tama tiyu augwaligo te augwa dage dali yali dwai kolesaga homugo
kone palomainao," agai te po wai.
12 Tama tibaso te po sela pabo sę bidi dabe si si pelama, tama
augwaligo te tiwai po te we bidi dabebolo haniani bulude pusali,
"Dagego duga dwai sę tagalao, tede ge neyu duga homu kolesaga
begeleąo," te tobage po wali.
13 Tama me augwaligo te dwai haubo noma bidi hauwa sela sanama,
tama augwaligo te hauwa gasi yai bidi tigide wel munama tama
augwali usu ma iliyu yai dao.

Te we bidi baptais mani bidi Jon isali po
(Mat 14:1-12; 9:7-9)

14 Tama megi da, te gavman tuni bidi Herot agai te sę ebo po
dabe odali, magi baso meni, te tigidali tǫ pedaide te Jisasgo nogi usu
elalualio. Te meba we bidi augwaligo te po Jisasde wali, "Te we bidi
baptais mani bidi Jon aga te gǫ pagede ma hodalualio, te aga Jisas dao.
Tama tibaso te genuai bomo aga nogode pedalubao," te po wai.
15 Tama meba augwaligo te po wali, "Woo, te meni. Jisas da, te aga
te polobadu bidali profet bidi Elaija dao." Tama mebago te po wali,
"Aga te profet dao, te polobadu Godigo po pusubo sę ela bilali profet
dabe tiwai dao."
16 Tama te gavman tuni bidi Herotgo te wabo po odama, tama agai
te po wai, "Polobadu eno bidi me tagala palama, tama agai Jon dogoni
togolama tama aga isai dao. Tiali goli megi da, aga ma hodaluali dao,"
te po wali.
17-19 Polobadu Herot aga ama Filip me bidibadi, te Herotgo Filipgo we
nogi Herodias dagala sai. Tama tibaso Jongo hauwa sogo te Herotbolo
te po wai, "Nago te naga amago we sali, te dolo me ebeo," wali. Tama
te we Herodias agai homu dwai mu te Jon dali elama, tama aga ela
muabo homu yali, tiali goli agai te tiabo sę usu ebeo. Herotgo te bidi
meba tagala palama, tama augwaligo te Jon pageabi elama, tama te
kalabus bede aga te sengo kęani. Tiali goli agai Jon ela mubeo.
20 Magi baso meni, Herot aga te Jonde wi yai. Agai koneani, Jon aga
te wiegi yai tama doloba pai bidi bidali. Tama agai te aga bugagia

tonaluali. Agai te Jongo pusubo po odama, tama aga homu hauwa elama, tama aga homu sęgę iduali. Tiali goli agai te agai po odobo te godolo mu yai.
21 Nosali te we Herodiasgo te tiwai sunumi elalubo pedalali. Herot aga idago aga ame nani side pedalubaso, te agai genuai nai ulaiba wali. Agai te nai da tueinu ebo te aga dali gavman sęde tau sabo bidi dabe dali tueinogo yali, tama te polalubo ami tuni bidi me, te Galili tǫde bidalubo genuai bidi dabe dali te nai da tueinogo yai.
22 Tama te we Herodias aga wegi aga te nai tubo madi tomoba aselama, tęąbi yagasali. Tama Herot dali te aga dali nai tuali bidi dabe me, augwali godolo mu yali. Tama Herotgo te gesi wegibolo weyu, te po wai, "Nago magi nai saiwe? Nago enabolo po obaso, te eno nagebolo mu mawaibao," te po wai.
23 Tama Herotgo agai po dąų wabo po bomonama weyu, agai agabolo te po wai, "Mu tama dao, nago mena nai po enabolo hanalu wali, te eno nage mawaibao. Te nago eno te we bidi tonalubo te bomo tomode togolama, te nage mao po obaso da, teda eno nage mawaibao," agai te gesi wegibolo te po wali.
24 Tama te wegi buluba solama, tama aga idabolo hanalugi soali, "Te eno mena nai sai po wagawe?" Tama aga idago te po wai, "Nago te we bidi baptais mani bidi Jongo tobolu sabo po wao," te po wali.
25 Tialima, te gesi wegi polo ma te tuni bidi pageba ma asama, tama te po agabolo wali, "Megi naga tama eno homugo nago te baptais mani bidi Jongo tobolu te pou me delide munama, tama nago enabolo mao," wai.
26 Agai te tama po obaso, tama te tuni bidigo homu sęgę mu yalio. Tiali goli agai homude te agai mu po da dąų wali te aga dali hodobo te duada pelama nai tudu pabo bidi dabe gesabidide wali po, te pode homugo kone palali. Tama agai te wegigo po sela sągobeo homu yalio.
27 Tialima, polo tama te tuni bidi Herot agai te ami bidi me deli tagala palama, te Jongo tobolu togogi pelama sela asomainogo yali. Te ami bidi te kalabus beba pelama, tama Jongo tobolu mage togwai.
28 Tama agai te Jongo tobolu togwali te pou me delide munama, tama selasa aselama, tama te gesi wegibolo magasali. Tama te wegigo aga idabolo mawai.
29 Te Jon aga wali pabo bidi dabego te wabo po odama, tama augwaligo aga tigi sagaselama, tama augwaligo te gų pageba pubaligi pai.

Jisasgo bidi dabe umabo 5,000 bidi nai mani
(Mat 14:13-21; Luk 9:10-17; Jon 6:1-13)

30 Te Jisasgo tagala palali po sela pali sę bidi dabe augwaligo sę silama, tama ma begasa aselama, tama augwali Jisas dali deliba sisinani. Tama augwaligo te egi pali sę po miani, tama tigidali po augwaligo te we bidibolo ola mani po wai.
31 Te we bidi hauwa eda asiyu, ugwa soyu yali, tama Jisas dali aga wali pabo bidi dabe dali augwaligo te we bidi tau sabo sę ebaso, augwali nai tuyu toma nabo sogo meni yani. Tama tibaso Jisas aga wali pabo bidi dabebolo te po wali, "Ae, tegobao, dena naga te bidi meni yaiba me deli pelama, tama dage toma dwasianu tuiagameo," te po wai.

32 Tama augwali te geba selama, tama augwali te sigi ąị daidu te bidi
meni yai habu me deli badu pali. Augwa naga palio.
33 Tiali goli te we bidi hauwago augwali pabo suali, tama augwaligo
te augwali koneani. Tama tigidali hanu we bidi augwali teba pedai
badu tǫdu udada pelama, tama augwali te Jisas pali sunumi te badu
polasa pedaligi palio.
34 Tama Jisas te gebadu pelama, te wę pedai badu tugi pelama, tama
agai te we bidi hauwa bidalubo suali. Tama agai augwali homu dene
genuai mu yali. Augwali te sipsip kibu tonalubo bidi meni yai tiwai
bidaluali. Tama tibaso agai gagalama, te wiegi yai po hauwa augwaliba
ola mawai. *
35 Te giliga dega sigulainogo yali, tama te Jisas aga wali pabo bidi
dabe te agaba aselama, tama augwaligo te po wai, "Te ede da, te bidi
meni yai madi tama te giliga dega sigulainogo ebao.
36 Nago te we bidi augwali tagala palao. Augwali peyu, te be nani
dabeba pomainao, tama augwa tuabo nai abelegi pomainogo tagala
palao," te po wali.
37 Jisasgo augwaliba te po wei ponani, "Duga digi te augwali nai
maiąo." Tama augwaligo agabolo te po wali, "Te nago homugo dago te
bidi sese a naga 200 kina monego dago te bret abelegi pomainogo eyu
obawe?"
38 Tama agai augwalibolo te po wali, "Dagego nisu naga bret
munalubowe? Dage pelama sugi piąo." Augwaligo sula selama, tama
augwaligo te po wai, "Dago te bret a naga, me te sụgụ si te tama
elalubao."
39 Tama agai augwalibolo te po wali, "Tigidali augwali te wiegi yai
nosaide wasisi pelama, duada piąo wao," te po wali.
40 Tama te we bidi tigidali augwali duada pali, tama te wasisi pelama,
duada pali hani me badu te bidi sese a naga 100 bidi duada pobadi, te
meba duada pali hanide te bidi si olama nogo si 50 bidi bidada pali.
41 Tama agai te a naga bret dali te sụgụ si me sali. Tama agai te
dagaluba tonaludama, tama puba hwi po Godibolo walio. Tama agai
te bret pebedama, tama te aga wali pabo bidi dabebolo menama, tama
augwaligo te we bidiba dobaba pali. Tama te sụgụ si me tologolama,
tama te tigidali we bidiba dobaba palio.
42 Tama tigidali augwali te nai tudu pali te usu mu yalio.
43 Tama te bret me sụgụ te me badu tigidali munalua pali, te
augwaligo sisinama, tama te bonou wa basket te nogo si olama sągągo
si pągąwani.
44 Te bret me sụgụ tuali bidi dabe, augwali te bidi sese umabo te
5,000 bidi dao.

Jisas te sigi ąị daidu pali
(Mat 14:22-33; Jon 6:16-21)

45 Te nai mabo sę silama, tama Jisasgo aga wali pabo bidi dabe
augwali te asesa piąo olama, te augwali polo te gebaba holomainogo
elama, tama augwali te aga asabo badu te sigi ąị pedai badu polasa te
Betsaida buluba piąo wali. Agaduba digi te we bidi dabe augwa beba
tagala palu pomainogo yai.

---

* **6:34:** Nam 27:17; 1 Kin 22:17; 2 Sto 18:16; Ese 34:5; Sek 10:2; Mat 9:36

46 Agai te we bidi augwali tagala palama, tama aga te bulu du bageba
ugwa holai. Aga tede agaduba bididubadi te Godibolo po wainogo tiali.
47 Te be pio ebode te geba te sigi ạị tomode elaluali, tama Jisas
agaduba te tọde me bididuai.
48 Tama agai suali, te waligo augwali degelainogo ebaso, tama
augwali te wẹ togobo sẹ dene mu yai. Te be posabo pạde, teda Jisas te
sigi ạị daidu augwali bidiboba pali. Agai te augwali ela soainogo yai.
49 Tiali goli te aga wali pabo bidi dabe augwaligo aga te sigi ạị daidu
asobo sulama, tama augwaligo homugo aga te isi bidi me deli da te
homu yai. Tama augwali homu dwai noma sabo i dali walio.
50 Magi baso meni, tigidali augwaligo aga sulama, tama augwali wi
mu yai.
Tama polo Jisasgo augwalibolo weyu te po wai, "Dage homu
tegaluiạo, bomo elama bidiạo. Te ena tama dao. Dage wi egimio,"
te po wai.
51 Tama aga te gebaba holama, tama augwali dali bidibo si, tama te
moni wali asali sia salio. Tama augwali midigi eyu noma mu selama,
tama augwaligo homu hauwa yalio.
52 Magi baso meni. Te Jisasgo te we bidi hauwa tebolo bret dabe
dobawali sẹ page tede augwaligo bugagia homu kone me palobeo.
Menio. Augwa homu me hulialuama tama usu ebe.

Jisasgo te Genesaretde gasi bidi hauwa wiegi yai ma ilali
(Mat 14:34-36)

53 Te silama, tama augwali te sigi ạị nogolama, tama augwali te
Genesaret pedai badu tugi pali, tama augwaligo te geba tede gebelali.
54 Augwaligo te geba taga sobadi, tama polo te we bidi dabe
augwaligo te Jisas sulama, tama aga konea palio.
55 Tama te bidi dabe udada pelama, te pạde elalubo tigidali bulu
dabeba tedela pali. Tama tigidali bagego te Jisas bidibo po odama,
augwaligo te gasi yai bidi dabe te gologobe wade munama, tama
augwaligo te augwali tolama tama aga pageba tolasa pelawali.
56 Tama tigidali bulude me te tigidali hanude me te tigidali tọ pedaide
te Jisas sabaligi pabo digi, augwaligo te gasi yai we bidi dabe sela
asama, te maket ebo pesage tomoba muagasiyu yai. Te augwaligo i
bomo elama Jisasbolo weyu, tama te gasi yai we bidi dabego te agai
ugwaba nogogo diạmainogo gogoliyu sula tagala wali. Tama tigidali
gasi bidi dabego te agai ugwaba nogo munama, te augwali tigidali
wiegi yai elama, usu ma ela pai dao.

7

Bidi mebago Godigo kolesaga tudiba muani
(Mat 15:1-9)

1 Te meba Farisi hani bage meba dali, te Juda dabego bomai po page
koneai bidi dabe meba dali, augwaligo te mone hanu Jerusalem taga
soyu, te augwali Jisas bidibo madiba sisinagasai.
2 Tama augwaligo te aga wali pabo bidi dabe mebago nai tubo suali,
te augwaligo nogo bolo hasia wẹgo te nogo habuba mu tugulama
telasiạma te nai sela tuali.
3 Te Farisi dabego me te tigidali Juda dabe augwaligo te augwa
wạị nọụ dabego polobadu yali kolesaga wali pelama, tama augwali

te nogo ąị hasia nogo habuba usu nama telasiąbadi da, te augwaligo
nai tusiąwai dao.
4 Te augwali te Juda hani isąwai bagego maket elaluboba pelama ma
asiyu, tama augwaligo nogo wę telasiąbadi da, te augwaligo nai me
tuai menio. Tama augwaligo te wąị nọụde sali gasa kolesaga hauwa
me wali peyu yai. Augwaligo te wę tubo kap me, sene me, genuai pou
me, te pibo bet sai me wę telayu yai dao.
5 Tama tibaso te Farisi dabe me te Juda dabego bomai po page koneai
bidi dabe augwaligo te Jisasbolo hanalu wali, “Magi baso te nage wali
pabo bidi dabe augwaligo te dago wąị nọụ dabe augwaligo kolesaga
wali pabo meniwe? Te augwaligo dago nogo wę telabo kolesaga isąma,
tama nogo meda elalubadi nai tubo dao,” te po wai.
6 Tama Jisasgo augwalibolo te po wai, “Te polobadu bidali profet bidi
Aisaia agai dagede te po meba dolo mu weyu, tama te dage ili po wabo
bidi dabe da wai. Agai te e tama tiwai po polobadu asęani,
‘Godigo te po wai, “Te hani bidi augwaligo eno
nogi te pedauwaligo ugwaba sabo dao, tiali goli
augwaligo homu te enade digibulu elalubo dao.
7 Augwaligo enade olo dali lotu po weyu ebo
dao. Magi baso meni, augwaligo te bidigo nigali
bomai po naga ola mayu te po wali, ‘Te e da Godigo
po dao’ wai,” ’
Aisaiago te po asęani.” *
8 “Tama dagego te Godigo bomai po tagalama, tama dagego te bidi
dabego ola mabo po naga dąụ olama tolalubo dao,” Jisasgo te Farisi
bage dali te Juda dabego bomai po page koneani bage me augwalibolo
wai.
9 Tama agai augwalibolo te po me wali, “Dagego te Godigo bomai
po tagalabo bugagia koneama, tama duga digi ebo kolesaga wali pabo
dao.
10 E tiwai dao. Polobadu Mosesgo te bomo yai po pusali, ‘Nago te
naga aya idago po wali pao,’ wai, tama me po wali, ‘Bidigo dwai po
te aga aya idabolo wabo bidi te aga isimainao,’ te po si Mosesgo ola
mani. *
11 Tiali goli dagego te po si tagalama, dagego e tiwai po dabolo ola
mabo da, te bidi me deligo aga aya ma ida tau sabo mone ma doado
bage elalubadi, tiali goli agai te po augwali sibolo waibao, ‘Te e mone
da, te eno Godiba mawainogo sa muani elalubao’ po obaso da,
12 teda agai te aga ida bugagia wiegi yai ilibo sę te tama tagaliyu da,
te usu dao, dagego te tobage po ola mabo dao.
13 Tama naga tiyu, tama dagego te duga wąị nọụde sali kolesaga wali
pelama, tama dagego te Godigo po dolobo ąọ ebo dao. Tama dagego te
tobage tiwai kolesaga hauwa ebao,” Jisasgo te po wai.

Te bidi meda ilibo naide po wai
(Mat 15:10-20)

14 Tama Jisasgo te we bidi augwali i ma olama, tama agai te po
augwalibolo wali, “Dage tigidaligo eno po odama tama homugo konea
sao!

* **7:7:** Ais 29:13 * **7:10:** Sai 20:12; 21:17; Prs 20:9; Bom 5:16

15 Te bidi me delide te nai bulu badu elaluali tama te nai aga tomoba pelama, tama te naigo te bidi meda ilibo te usu me egobeo. Menio. Te bidi tomode elaluali nai dabe te buluba soyu, tama tego naga te bidi dwai meda ilaibao.
16 [Te olo elalubo bidigo agai te po odiąo.”]
17 Agai te we bidi bidalubadi taga peyu, te aga beba pai. Tama aga wali pabo bidi dabego agabolo te begelama wali po digi po page hanalu wali.
18 Tama agai te po augwalibolo wali, “Dage me te homu kolesaga meni eyu, obawe? Te dagego konebewe? Te tigidali bulu badu elaluali nai te bidi tomoba pelama, tego te bidi dwai meda ilibo usu egobeo.
19 Magi baso meni, te tiwai naigo te bidi homu tomoba mu pogobeo. Menio. Te haliga tomoba peyu, tama te di tabo sunumidu naga pelama, tama nosali te di beba paibao,” agai te po wai. Te pode Jisasgo te tigidali haniani tubo nai te wiegi yai da, te habu selebo menio, te po wai.
20 Tama agai te po me wai, “Te dwai nai te bidi tomode elaluama tama buluba asobo, tego te bidi meda ilibo dao.
21 Te bidi tomode, te homu kolesaga tomode pedalubo nai dabe te e tiwai: te dwai homu kolesaga dabe, te penani ebo kolesaga, me te nai wi sabo kolesaga me, te bidi ela mubo kolesaga me,
22 te we sabo dolobo kolesaga me, te mena nai sainu homu hogodama pesa dalobo kolesaga me, te haniani dwai dwai kolesaga me, te tibo po weyu te hagoma ebo kolesaga, me te bidi nogi posobo po wabo kolesaga ebo, me te hagoma homu elama te esela pabo bidigo kolesaga tiwai eyu ebo dao.
23 Te tobage tigidali dwai kolesaga te bidi tomode elaluali te buluba asiyu, tama te bidi meda ilibo dao,” Jisasgo te we bidi dabebolo te po wai.

Te Fonisia hani wede po
(Mat 15:21-28)

24 Te Jisas hogodama tama aga te bidali bulu taga soali, tama te Tair hanu pedaiba pai. Aga te be me deli tomoba pali, tama aga tede bidibo te bidi me deligo aga koneidali homu yali. Tiali goli aga geme duala sainogo ebo te usu me egobeo.
25 Menio. Te we me deligo aga bidibo po odali. Te we aga wegi elaluali, tama te dwai haubo noma bidi te wegide bidai. Tama te we aga polo tama asama, te Jisas sągą pąba kidu sugunagasali.
26 Te we aga te Juda hani isąwai we da, aga te Fonisia hani we, te Siria moni tǫde elalubo bulu da. Agai te Jisasba i weyu, te agai wegide elalubo dwai haubo noma bidi sela sąyao wai.
27 Tiali goli Jisasgo agabolo po wei ponoyu, te Juda hani dali te Juda hani isąwai bage me te side po digi po begelama tama te po wai, “Dago te wai dabebolo te hasia nai mao. Tiyu dago te wai dabego nai sela tuyu tama te yowi dabeba te nai sąyabuo,” te po wai.
28 Tiali goli te wego agabolo po wei ponoyu, te po wali, “Genuai Bidi, nago te mu po obao. Tiali goli te yowi dabego te wai dabego nai kagali te tebol sai dologoba tulalubo nai sela tubo dao,” te wego te po wai.
29 Tama Jisasgo agabolo te po wali, “Nago te tiwai po obaso da, teda nage ma geasa pagameo. Te dwai haubogo nago wegi dąụ elaluali te taga palio,” te po wai.

30 Tama te we aga beba ma geasa pelama, tama aga wai te bet saide
pila mubo suali, tama mu tama, te dwai haubogo dąụ elaluali te taga
pai sualio.

Jisasgo te olo degai bidi wiegi yai ma ilali

31 Te silama, megi da Jisas ma hogodama, tama te Tair tọ pedaide
bidali tagalama, tama te Saidon bulu tomodu pai. Tama aga te hanu
nogo si elalubo genuai tọ tedu pelama gana, tama te sigi ąị Galili pąba
sabolali.
32 Tama augwaligo bidi me deli agaba selasa asali, te aga olo degebadi
te hamena begelebadi yai elaluai. Tama augwaligo Jisasba hanalu te
bidiba nogo diąyao po wai.
33 Tama tibaso, Jisasgo aga selasa pelama, tama te we bidi taga soali,
tama augwaduba si naga bidigi pali. Tama Jisasgo nogo dani te bidigo
oloba munama, tama pesa sąnama, tama te pesa nogo daniba muyu,
te bidigo hamenaba muanio.
34 Tama agai te dagaluba tonaludu, tama mobo bomonama ponani,
te aga homude gela wabo tiwai elama, tama agai agabolo weyu te po
wai, "Efata!" po wai. Te tiwai wali, "Nago olo dala pao," wai.
35 Tama te bidigo olo degai elaluali te dala pali, tama aga te hamena
panialuali nai te polo taga pali, tama aga po bugagia wai.
36 Tama Jisasgo augwaliba habu seleyu, bomonama wali, augwaligo
te sę yali po te bidi me delibolo munu me wagio po wai. Agai
bomonama augwali habu selali, tiali goli menio, augwaligo bomo mu
elama, te po pususu palio.
37 Tama te sę yali po odali we bidi tigidali augwali midigi siyu, tama
noma mu sali, tama augwaligo te po wai, "Tigidali sę agai ebo, te agai
wiegi yai sę naga ebo dao. Agai te olo degai bidi me, te bidigo po
odomainogo iliyu, tama te pedauwali pania sai bidigo po ma omainogo
eyu yai dao," te we bidi dabego te po wai.

8

Jisasgo te we bidi hauwa umabo 4,000 nai mani
(Mat 15:32-39)

1 Te silama, tama nosali me sogo te genuai we bidi hani ma sisinani,
tama augwali tuabo nai tula silama tama nai meni yai. Tama tibaso,
Jisasgo aga wali pabo bidi dabe i olama asobo si, tama agai augwalibolo
te po wali,
2 "Eno te e bidalubo we bidi augwalide homu dene ebao. Augwali
ena dali sela sogo bidalio, tama megi augwali nai meni yai dao.
3 Tama augwali nai sili bidai elalubadi te eno augwali te augwa
beba pomainu tagala palali da, teda augwali tomode pobadi te gedu
te gęọ page elama, te augwali sunumiba tulaluaibao. Meba augwali te
digibulu asiyu asalio," te po wai.
4 Tama aga wali pabo bidi dabego agabolo te po wei ponoyu, te po
wai, "Te ede da, te bidi meni yai madi bidibao. Tama dago menade te
bret tubo nai selama, te we bidi augwali mawaibawe?" Te po wai.
5 Jisasgo augwaliba hanalu wali, "Dagego nisu naga bret mu-
nalubowe?" Tama augwaligo te po wali, "Te a naga olama me badu si
munalubo," wai.

6 Tama agai te we bidi augwalibolo olama, tama augwali te tǫba
duada pao wali. Tama agai te a naga olama me badu si bret selama,
tama agai Godiba puba hwi olama, tama te nai pebedama, tama aga
te wali pabo bidi dabebolo menama, te augwaligo dobaba pomainogo
yali. Tama augwaligo te we bidiba dobaba palio.
7 Tama augwaligo te dwasianu sụgụ si sela me elaluali. Tama agai
te me selama, te Godiba puba hwi olama, tama aga wali pabo bidi
dabebolo te me dobayao po wai, tama augwaligo te me dobaba pali.
8 Nosali te we bidi augwali te nai tula silama usu ebaso, tama aga wali
pabo bidi augwaligo te elalubo nai meba dwasianu delage sisinama,
tama te bonou wa basket te nogo a naga me si tede bulama pągąwani.
9 Te nai tuali we bidi augwali bidi sese hauwa umabo 4,000 bidi usu
tama. Tama Jisasgo augwali pomainu tagala palalio.
10 Tama elama, polo aga te aga wali pabo bidi dabe dali te gebaba
holama, tama augwali te Dalmanuta te badu pedaiba pai.

Te Farisi meba augwaligo te bomai sę ebo suainogo yai
(Mat 16:1-4)

11 Te Farisi dabe meba augwali aselama, tama augwaligo te Jisas dali
te wado po tiwai weyu konila po wai. Augwaligo te Jisasbolo bomai sę
me deli yao po wali. Augwaligo aga te usu sabo sę senayu naga yai.
12 Jisasgo aga homu noma bidide sęgę ebo ąǫ ebaso, tama agai te po
wai, “Magi baso te we bidi hanigo e sogode te bomai sę yao obawe?
Eno mu po dagebolo obe dao, te e sogode te bidalubo bidi dabego suabo
bomai sę me deli eno me egobeo. Mu menio!” wali.
13 Tama agai te Farisi bidi dabe augwali tede bidaludubadi taga peyu,
tama aga te gebaba ma holama, tama te sigi ąị pedai u badu pabo
gagalali.

Jisasgo te nai yisde po digi po begelama wai
(Mat 16:5-12)

14 Tama te Jisas wali pabo bidi dabe augwaligo te homu gegeda peyu,
tama augwaligo te tubo nai bret meba dali sela asisąwai. Augwaligo
te bret deli digi naga te gebade augwaligo munaluai.
15 Tama Jisasgo po bomo elama augwaliba weyu, te po wai, “Dage
bugagia tonaluiąo! Dage te Farisi dabego yisde me te gavman tuni bidi
Herotgo yisde te dage dua dao!” te po wai.
16 Tama augwa digi augwa hasi po mia siyu, te po wai, “Dago te bret
meni baso, tama agai te po da dali obao,” te po wali.
17 Jisasgo koneama, tama agai augwalibolo te po wali, “Magi baso
dagego te tiwai po duga hasi mibawe, ‘Dago te bret menio,’ te magi
baso obawe? Te dagego homude kone palai elalubo meniwe? Te dage
homu kolesaga meni yai elalubawe? Te dagego homu puna paliwe?
18 Dagego gedu elalubo, tama dagego te nai subo meni da, agawe?
Dagego olo elalubao, tama dagego te po odobo meni da, agawe? Dagego
homugo te bretde gegeda palai dawe? *
19 Eno te a naga bret te bidi sese hauwa umabo 5,000 bidi te nai
pebedama mani sogo, dagego te nisu naga bonou wa basket te me
badu munaluali bretgo pągąwai dawe?” Tama augwaligo te po wai,
“Te nogo si olama sągągo si da,” wali.

* **8:18:** Jer 5:21; Ese 12:2; Mak 4:12

20 “Tama eno te bidi sese hauwa umabo te 4,000 bidi te nai bret te bidi
meni yai bulude pebedama mani sogo, dagego te nisu naga bonou wa
basket te me badu munaluali naigo pągąnai dawe?” Tama augwaligo
te po wai, “Te a naga olama me badu si dao,” te po wai.
21 Tama agai augwalibolo te po wai, “Tama dagego me konesiąma
ebawe?”

Jisasgo te gedu widai bidi wiegi yai ilali

22 Tama augwali te Betsaida hanu teba sabolali. Tama te we bidi
augwaligo bidi me deli te agaba selasa asali, te aga gedu widai. Tama
augwaligo Jisasbolo weyu, te bidiba nogo muao po walio.
23 Tialima, Jisasgo te gedu widai bidigo nogo tola selama, tama agai
aga te buluba odasa soali. Tama agai te bidi geduba pesa sąnama,
tama aga geduba te nogo ugwadu munama, tama agabolo hanalu wali,
“Nago te nai me deli subowe, ma meniwe?”
24 Tama te bidigo tonono bilama, tama agai te po wai, “Awe, eno te
bidi meba suali. Eno augwali te ni tiwai suali, tama augwali bilaluali,”
te po wai.
25 Tama Jisasgo nogo aga geduba ma muai. Tama te bidigo bomo
elama tonono bilali, tama agai gedu wiegi yai pedelama, tama aga
tigidali nai hania sula silai.
26 Tama Jisasgo te bidi aga te aga beba tagala palu, tama te po wai,
“Nage te bidi dabe bidibo be nani tomoba ma pigio, naga beba dolo
pao,” te po wai.

Pitago Jisas aga te Krais da po haninani po
(Mat 16:13-20; Luk 9:18-21)

27 Te Jisas aga te aga wali pabo bidi dabe dali hogodama, tama
augwali te tọ pedai Sisaria Filipai teba pali. Tama te sunumidu peladu
te agai aga wali pabo bidi dabe augwaliba hanalu, te po wali, “Te we
bidi dabe augwaligo ena de nogi ebo dawe?”
28 Tama augwaligo agabolo te po wai, “Te meba augwaligo nage te we
bidi baptais mani bidi Jon nogi ebao. Tama mebago nage te polobadu
bidali bidi Elaija nogi ebao. Tama mebago te po weyu, nage te Godigo
po pusali polobadu bidali profet bidi me deli da po obao.”
29 Tama Jisasgo te augwalibolo hanalu wali, “Duga digi te ena de nogi
ebo dawe?” Tama Pitago agabolo po wei ponoyu, te po wai, “Nage
Krais dao, e we bidi tau somainu Godigo nage sa muyu asaiba wali
bidi dao,” te po wai.
30 Tama agai augwali habu seleyu, te augwaligo bidi me delibolo
olamu da po wai.

Jisasgo te aga isąma ma hodaluaibao po wali
(Mat 16:21-28; Luk 9:22-27)

31 Te Jisas agai te aga wali pabo bidi dabe augwalibolo te tiwai po
ola mabo gagalali, “Te Godigo Bidi Mu te aga dene hauwa tolomainu
yaibao, tama te Juda dabego tobolu bidi dabe, me te genuai pris bidi
dabe, me te Juda dabego bomai po page koneai bidi dabe augwaligo te
aga tudiba munama, tama aga ela muaibao. Te nosali sela sogo bidama
te aga ma hodaluaibao,” te po wai.

32 Agai te po augwalibolo hania haninama wai. Tama tibaso, Pitago
Jisas te sesege badu odasa solama, tama aga dali te tobage po wagio
po wali.
33 Tiali goli Jisasgo begelama, tama aga wali pabo bidi dabeba
tononalu, tama agai Pitabolo wado iliyu, te po wai, “Satan, nage ena
tudi badu soao! Nago te Godigo homu kolesaga wali me pabo menio.
Te meni. Nago te tǫde bidigo ebo homu kolesaga naga te wali pobao,”
te po wai.
34 Tama agai te we bidi agaba asomainu i weyu, te aga dali wali pabo
bidi dabe me asomainu yai. Tama aselama, tama agai augwalibolo te
po wai, “Te bidi me deligo ena wali asainogo da, te aga digi aga aiyaba
elaluama, tama agai e homu yao, aga ena wali pobadi aga dene sobaso
da, teda te usu da, te homu ebo bidigo agai aga ni pedai tolasa pabo
tiwai eyu, aga ena wali asao.
35 Magi baso meni, te bidi me deligo aga digi aga bidabo ula bugagia
tonalubo homu ebaso da, te aga bidabo ula te hagawaibao. Tiali goli
te bidigo enade te Godigo wiegi yai gesi pode te homu kone palama,
tama aga bidabo ula tagalu da, te aga bidabo ula mu saibao.
36 Te bidigo te tigidali tǫde doado bage siyu, te aga digi aga bidibo
ula tagaluyu da, teda te bidigo genuai wiegi yai nai tama saliwe? Te
meni.
37 Te bidigo mena mone mayu, te aga bidabo ula dobola siyu ma
abelaibawe? Te menio.
38 Tama te megi e sogo tǫde bidibo we bidi dabe augwali da, te aga
bidi taga soayu penani ebo we tiwai da, augwaligo Godigo po taga
soali, tama haniani dwai sę ebo dao. Te bidi augwali bidalubo tomode
bidiyu, tama agai enade me te eno ola mabo pode me hale eyu ebaso
da, teda nosali ena te Godigo Bidi Mu, ena me te bidide hale eyu aga
nogi geme dualaluaibao, te eno ena Ayago genuai bomo yai ula dali, te
wiegi yai tedali ensel mobo bidi dabe dali e tǫba ma asobo sogo tama
tiaibao,” Jisasgo te po wai.

9

1 Te po silama, tama agai augwalibolo te po wai, “Eno mu po
dagebolo obao, te ede dolalubo bidi dabe meba te augwali me isisąbadi,
tama te Godigo te we bidi tonalubo sę te aga bomo dali pedalubo
augwaligo sueibao,” agai te po wai.

Jisasgo tigi te gasagi yai hasegelali
(Mat 17:1-13; Luk 9:28-36)

2 Nosali te Sarere deli bidai madi, Jisasgo Pita me Jems me Jon selama,
tama agai augwali te ugwanu holai bulu du me deli te bageba odasa
holali. Tama augwa naga tede bidaluali. Tama augwali gedude Jisasgo
tigi hasegelama, tama aga gasagi yai pedalai.
3 Tama agai ugwade te dula gegemani ebo tiwai pedalali, tama te
nala nisi tedela tiwai mu yai. Te tǫde bidi me deligo ugwa te tiwai
gilama pedalubo usu me egobeo.
4 Tama te polobadu bidali bidi si Elaija dali Moses dali si pedalama,
tama augwali sigo te Jisas dali po mibo te augwaligo suali.
5 Pitago te sulama, tama agai Jisasbolo weyu, te po wai, “Tisa, po ola
mabo bidi, da ede bidibo, te wiegi yai ebao. Dago te bola yano be sela

sę yainogo, te me deli nago, te me deli Mosesgo, te me deli Elaijago
dao," Pitago te po wai.
6 Magi baso meni, te augwali wi mu ebaso, te agai mena po wagawe
weyu, te Pitago konesiąma te homu yai.
7 Tama te dagalu pǫ me deli pedelama, te augwali mesega sagasali.
Tama te pǫ tomodu te pedauwali me delidu te po waida wai, "E bidi
da, te eno Ogwa da, eno aga godolo mu ebao. Dagego agai po odiąo,"
wai.
8 Tama polo tama, te augwaligo tonono bilali, tama augwaligo te gasa
bidi me si te subeo, polo pali. Te Jisas agaduba deli naga te augwali
dali bidibo suali.
9 Augwali te bulu dude bidali tagalama tama aiyaba dudulayu, tama
Jisasgo augwali habu seleyu, te tiwai po wai, "Te dagego suali sę, te
dagego bidi me delibolo munu me wasiąma, te ena Godigo Bidi Mu te
gụ page tagalama ma hodalobo sogoba usu naibao," wali.
10 Tama tibaso te po augwa homuba dąụ ola selama, tama augwa
hasi digi te e tama po miani, "Te gụ page tagalama ma hodaluaiba po
wali, te mena sę dawe?" te po miani.
11 Tama augwaligo agabolo hanalu wali, "Magi baso te bomai po
page koneani bidi dabe augwaligo te po weyu, te hasia bolo te Elaija
asaibao, tama nosali naga te Godigo tagala palabo bidi asaibao, te po
magi baso wabo dawe?" augwaligo te po hanalu wali. *
12-13 Tama Jisasgo augwalibolo te po wali, "Awe, mu tama, te Elaija
bolo hasia asama, tama te Godigo tagala palabo bidi asobode te tigidali
nai ma dodolagasomainu yaibao. Awe, eno dagebolo obao, Elaija te
asalio. Tama te bidi dabe augwa homugo digi wali peyu, augwaligo
dwai sę aga dali yali, te Godigo po bukude polobadu asęani po tiwai
gilama yai dao. Tiali goli te Godigo po bukude te ena Godigo Bidi Mude
magi po tede elalubawe? Te po e tiwai dao, ena te dene hauwa toloyu,
tama te bidi dabego ena tudiba muaibao," Jisasgo te po wai.

Te ogwa esela pabo sę ilibo dwai haubo noma bidide po wali
(Mat 17:14-21; Luk 9:37-43)

14 Augwali pelama, tama te bulu du pageba dulama, te wali pabo bidi
dabe meba bidalubo madi sabalubadi, tama te genuai we bidi hani te
augwaliba sisinai elalubo suai. Tama te Juda dabego bomai po page
koneani bidi dabe meba augwaligo te wado po konila po augwali dali
oduai.
15 Te po odobo we bidi tigidali augwaligo te Jisas asobo sulama, tama
polo te augwali midigi siyu te noma sali. Augwali te aga pageba udada
pelama, tama augwaligo siade da po aga dali wali.
16 Tama agai te aga wali pabo bidi dabebolo hanalu wali, "Dagego
te konila po wabo te bomai po page koneani bage dali te mena pode
obawe?" te po wai.
17 Tama te we bidi hani tomode bidali bidi me deli agai te po Jisasbolo
wei ponoyu, te po wai, "Tisa, po ola mabo bidi, te eno ogwade te
pedauwali panialubo dwai haubo noma bidi me deli elalubaso, tama
eno aga te nageba odasa asai.
18 Te hauwa sogo te dwai haubogo aga dąụ olaluyu, tama agai aga
te tǫba sądubao. Tama aga pedauwalide te pesa dini pedaliyu, tama

* **9:11:** Mal 4:5; Mat 11:14

aga kele penane dagana selama, tama aga tigi te tigidali boma peyu didila pai. Tama eno te nage wali pabo bidi dabebolo te dwai haubo sela sąyao po hanalu wali, tiali goli te augwaligo usu ebeo." Te bidigo te po wai.
19 Jisasgo te po odama, tama agai te we bidi augwalibolo wai, "Te dage hani we bidigo enade konealubo po dąụ olama, duga homu enaba tialubo menio! Nisu naga sogo ena dage dali me bididuaibawe? Nisu naga sogo te eno dagego sęgę tolomainogo ebawe? Dagego te ogwa enaba odasa asao," wali.
20 Tama augwaligo te ogwa agaba odasa pali. Te dwai haubogo Jisas sulama, tama polo te ogwa degelainu mu yali, tama te wai te tọba degasa dulama, tama hogogo bele pelama, tama te dini pesa me deli te aga pedauwalidu pedalali.
21 Tama Jisasgo aga ayabolo hanalu wali, "Nisu naga sogo aga te tiwai elaluai dawe?" Tama agai te po wai, "Te aga dwasianu elalubadi te tama tiai elaluai dao.
22 Tama hauwa sogo te dwai haubogo aga te siaba sąyu, te węba sąyu yai, tama aga ela muabo homu yai. Tiali goli te nago usu ilabo homu yaiba wida, teda nago da homu dene elama, tama da tau sao!" wali.
23 Jisasgo agabolo te po wali, "Awe, mu da, te nago enade te po wali, 'Nago usu yaiba wida,' nago te po wali. Tiali goli te tiwai meni. Te nago enade konealubo po dąụ olama, tama nago homu enaba tialubo usu elalu da, te nago tigidali nai sabo te usu yaibao."
24 Tama polo te ogwa aga ayago i weyu, te po wai, "Eno nagede konealubo po dąụ wali, tiali goli tede ena te habuge tiwai yai! Nago ena tau sao!"
25 Jisasgo te genuai we bidi hani augwali sisinagasobo suali. Tama tibaso agai te dwai haubo bidiba wado iliyu, te po wali, "Nage te pedauwali pania sai, me nage te olo degai haubo bidi, eno nagebolo obe dao, nago te ogwa taga pao! Tama nage aga tomode munu ma bidilamu dao," te po wai.
26 Tama te dwai haubogo te dwai i weyu, tama agai te ogwa degelai sedu genama, tama te dwai haubogo te aga taga peyu tama palio. Tama te ogwa te isai bidi tiwai munaluali. Tama bidi hauwa augwaligo te po weyu, "Aga te isali dao," wai.
27 Tiali goli Jisasgo aga nogo tola selama, tama aga hodolobaso, tama aga doligulalio.
28 Nosali Jisas te be tomoba pelama, tama te aga wali pabo bidi dabe naga bidalubadi tama augwaligo agabolo hanalu wali, "Magi baso dago te dwai haubo sela sąwainu yali te usu meni yaniwe?"
29 Tama agai te po augwalibolo wai, "Te Godibolo gedu haluasa po wabogo naga te tobage dwai haubo noma bage sela sąbo te usu yaibao. Te gasa sę ebogo da, te usu me egobeo," te po wai.

Jisasgo te aga isąma ma hodaluaiba po te si sogo wali
(Mat 17:22-23; Luk 9:43-45)

30 Augwaligo te bidali bulu taga peyu, tama augwali te Galili tọ tomoba pali. Tama Jisasgo te aga menade bidibo, te we bidi augwaligo aga koneidali homu yai.
31 Magi baso meni, agai te aga wali pabo bidi dabe ola mabo sę yainogo yai. Tama agai augwalibolo te po wai, "Te augwaligo ena

Godigo Bidi Mu te bidi dabego nogoba muaibao. Tama augwaligo ena ela muaibao. Augwaligo ena ela munama, tialima sela sogo bidama nosali te ena ma hodaluaibao," te po wai.
32 Tiali goli augwaligo te po page konesiąwai. Tama augwaligo agabolo hanalu wabo wi yalio.

De aga genuai bidi bidigowe po
(Mat 18:1-5; Luk 9:46-48)

33 Tialima, augwali te Kaperneam hanuba sabolali. Augwali te be tomoba pela siali madi, tama Jisasgo aga wali pabo bidi dabeba hanaluyu, te po wai, "Te da asobadi, te sunumide dagego duga hasi mena po miai dawe?"
34 Tiali goli augwaligo po me wabeo. Magi baso meni, te sunumide augwaligo te augwali tomode de polalubo bidi bidaibawe te po miai.
35 Tama aga duagulama, tama te wali pabo bidi nogo si olama sągągo si bidi i wai. Tama agai augwalibolo te po wai, "Te bidi me deli aga te polalubo bidi bidabo homu ebaso da, teda aga te nosali sabi badu mu bidama, te tigidali bidi tau sabo sę ebo bidi tiwai bidao," wai.
36 Te po olama, tama agai te dwasianu wai me deli selama, tama aga te augwali tomode dolalumainogo ilali. Tama agai aga nogo tolasa, tama augwalibolo te po wai,
37 "Te bidigo eno nogide homu kone palama, tama te tiwai dwasianu ogwa wai me deli tau sobaso da, te agai ena tau sobao. Tama ena tau sabo bidi, agai te ena naga tau me siyu me ebeo. Menio. Agai te eno Aya me tau sobao, agai ena tagala palobaso te ena asai dao," Jisasgo te po wai.

Te da dali boi bidi isiąbo bidi, te aga dago abagi da
(Luk 9:49-50)

38 Te aga wali pabo bidi me deli, aga nogi Jon, tego agabolo weyu, te po wai, "Tisa, po ola mabo bidi, te bidi me deligo nago nogide te dwai haubo noma bidi sela sąbo sę ebo dago suali. Tiali goli aga te da wali me asobeo. Tama tibaso, dago aga habu selali," te po wai.
39 Jisasgo agabolo te po wai, "Dagego te aga habu me selamuo. Te bidi me deli agai eno nogide te bomai sę me ebaso da, teda agai polo tama te eno nogi posobo po me wainogo me egobeo.
40 Te dade boi bidi homu me isiąbo bidi da, aga te dago abagi dao.
41 Te bidi me deligo dage sulama, tama agai te homu elama, 'Eno te Kraisgo bidi dabe tau saiba' homu elama, tama agai te kapde wę dage mobaso da, teda eno mu po dagebolo obao, te bidigo nosali sabo wiegi yai nai da, te me hagagobeo," Jisasgo te po wai.

Te dwai sę tomoba gegebo kolesaga po
(Mat 18:6-9; Luk 17:1-2)

42 Te Jisasgo po me weyu, te ola mabo po wai, "Te bidi me deligo e tiwai wai pulubago enaba homu begagaselama, te konealubo po dąų olalubadi, te aga dwai sęba tulalumainu iligi sogo da, teda te tebo bidigo dwai sęgę mu sigi da. Tama aga te tiwai dwai sę te wai dali idali weyu, te bidi dabe augwaligo te bidigo magede moni sęgę yai masigi te bonogo kęnama, tama aga te tamu ąį moni ge tomoba sela sąyu aga tede isigi sogo da, teda te usigi dao. Te sę agaba pedaligi sogo da, aga te wai dali dwai sę isiąma tama moni dene sigi menigi da.

43 Tama tibaso, dage deli delide e tiwai dao. Te nago nogogo te nage
dwai sęba tulalumainu ilibaso da, te nago te nogo aga togolama sela
sąyao. Teda nago nogo deli naga elaluyu, tama nago te dwai sę isiąbo
te sesemane sogo bidada pabo ula sabo, te usu dao. Tiali goli nago
nogo si me elaludu da, tama augwaligo dwai sę eyu, nage te genuai
dene mu siyu bidada pabo te isisąbo sia dabo madi teba peyu da, te
dwai mu dao.
44 [Te bulude te dwasianu isisąbo kigi dabe te augwa tigide elalubao,
tama te sia dabo munu me sula sogobeo.]
45 Tama naga sągągo te nage dwai sęba tulalumainu ilibaso da, nago
te sągą aga togwama sela sąyao. Teda nago sągą te deli badu naga
elaluyu, tama nago te dwai sę isiąbo te nago te bidabo ula mu saibao,
te usu dao. Tiali goli nago sągą te si elaludu da, tama augwaligo dwai
sę eyu nage te genuai dene mu siyu bidada pabo te isisąbo sia dabo
madi teba peyu da, te dwai mu dao.
46 [Te bulude te dwasianu isisąbo kigi dabe te augwa tigide elalubao,
tama te sia dabo munu me sula sogobeo.]
47 Ma, nago gedugo nage te dwai sęba tulalumainu ilibaso da, te
nago aga gudama sąyao. Teda nago gedu deli naga elaluyu, tama nago
te dwai sę isiąbo te sesemane sogo bidada pabo ula sabo, te usu dao.
Tiali goli nago gedu si me elaludu da, tama augwaligo nage dwai sęba
tulalumainu iliyu da, augwaligo nage te dwai isisąbo sia dabo madi
saoba sąwaibao, te dwai mu dao.
48 Te bulude te dwasianu kigi dabe te augwali tigide bidalu te augwali
me isisąma, tama te sia dabo te me sula sogobeo," Jisasgo te po wai. *
49 Te agai po me weyu, te po wai, "Te bidi mego tamu aga tubo naide
mubo tiwai gilama, Godigo te we bidi dabeba te dabo sia mawaibao.
50 Tamu te wiegi yai nai dao. Tiali goli, te tamu te halia pobaso da,
teda dagego mena tiwai ilama tama te tama ha ma elalugowe? Te usu
egobeo. Te tamude elalubo tubo nai te pusu tiwai gilama, tama dage
bugagia bidiąo, duga hasi nagamea homu eyu tama bugagia bidiąo,"
Jisasgo te po wali.

10

Jisasgo te we sabo sę togobo kolesagade po wai
(Mat 19:1-12; Luk 16:18)

1 Te Jisas hogodama, te bidali bulu taga peyu, tama aga te Judia
provins tǫ pedai badu te pabo ąi Jordan pedai u badu pai. Tama we
bidi hauwa agaba ma sisinagasali. Tama agai te aga ebo kolesaga wali
peyu, tama Godigo po te augwalibolo ola mawai.
2 Tama te po ola mobadi, te Farisi dabe meba agaba aselama, tama
augwaligo usu sinayani. Augwaligo te po wali, "Te da Juda dabego
bomai pode te bidigo aga we sela sąbode, te usu da wali elalubowe,
ma meniwe?"
3 Jisasgo augwaliba po wei ponoyu, te po wai, "Mosesgo mena bomai
po dagebolo mawai dawe?"
4 Augwaligo te po wali, "Moses agai te po wai, bidigo we sabo togobo
nogi pepa asęnama, tama te we sela sąwainu eyu da, te usu da po wai
dao." *

* **9:48:** Ais 66:24 * **10:4:** Bom 24:1-4; Mat 5:31

5 Tiali goli Jisasgo augwalibolo te po wai, “Te dagego hagoma ebaso,
tama Mosesgo te tobage bomai po dagebolo polobadu asęai dao.
6 Tiali goli polobadu mu, hasia bolo te Godigo tigidali nai nigali sogo,
agai te bidi me we augwali si nigai dao. *
7 Tama tibaso, megi bidigo te aga aya de ida si tagalama, tama aga
we dali kęą pelama bidaibao.
8 Tama tiyu, augwali si tigi te deli mu naga pedelaibao. Tama tibaso,
augwali si te tedali bidu tedali bidu yali tiwai gilama ma elalugobeo.
Menio. Augwali si tigi te dedeli mu tiwai naga bidaibao.
9 Tama tibaso, te Godigo tama kęnani nai, te bidigo me togolamu
dao,” Jisasgo te po wai.
10 Te po olama, nosali augwali te be tomoba ma geasa pelama, tama
aga wali pabo bidi dabego agabolo te wali pode hanalu wali.
11 Agai te po augwalibolo wali, “Te bidi me deligo aga we tagalu, tama
gasa we sobaso da, te bidigo aga hasia sali we doloyu tama penani ebo
kolesaga yai dao.
12 Te tiwai me, te we me deligo aga bidi tagalu, tama gasa bidi dali
pobaso da, te we agai te penani ebo kolesaga yai dao,” Jisasgo te po
wai. *

Jisasgo te dwasianu wai puluba augwali te wiegi yai po mani
(Mat 19:13-15; Luk 18:15-17)

13 Te we bidi meba augwaligo te augwa dwasianu wai puluba meba
te agaba odasa asali. Augwaligo homugo te agai nogo augwaliba muyu,
te augwaliba dwagi yai sę pedalabo po omainu homu yai. Tiali goli te
aga wali pabo bidi dabego augwaliba wado ilali.
14 Jisasgo te tebo sulama, tama agai homu dwai yai. Agai augwalibolo
te po wai, “Dagego te dwasianu wai puluba augwali enaba asomainu
emainao. Dagego augwali panigimio. Te Godigo bomo dologoba peyu
tede bidabo we bidi, augwaligo homu kolesaga te e wai pulubago homu
kolesaga tiwai si dao.
15 Eno mu po dagebolo obe dao, te bidi me deli aga te dwasianu
wai puluba tiwai gagayu, te God bidibo madi tomoba pabo homu me
isiąwani bidi, aga te tomoba painu ebo usu me egobeo. Mu menio,” te
po wai.
16 Tama olama, tama agai nogogo te wai puluba tolalu, tama augwali
deli deliba nogo ugwadu munama, tama augwaliba te wiegi yai mobo
mawai.

Doado bage hauwa elalubo bidide po
(Mat 19:16-30; Luk 18:18-30)

17 Te Jisas hogodama tama ma pobadi, tama bidi me deli udada
asama, tama agaba kidu sugunagaselama, tama agabolo hanalu, “Te
po ola mabo wiegi yai tisa bidio, te eno magi ilama tama eno te bidabo
ula selama, bugagia sesemane sogo bidada peyu bidada pogowe?” Te
po wai.
18 Jisasgo agabolo te po wai, “Magi baso nago ena wiegi yai da nogi
obawe? God agaduba deli naga te wiegi yai dao.
19 Nago te bomai po koneanio: ‘Nago te bidi ela mugio. Nago te
penani sę egio. Nago nai wi sigio. Nago gasa bidibolo tibo po me

* **10:6:** Gag 1:27; 5:2 * **10:12:** Mat 5:32; 1 Ko 7:10-11

olamuo. Nago tibo pode gasa bidigo doado bage anoma elama sigio. Nago te naga aya de ida sigo po wali pao,’ te bomai po dabe nago koneanio, te wali pao,” Jisasgo te po wai. *

20 Tama te bidigo Jisasbolo weyu, te po wai, “Tisa, po ola mabo bidi, te ena wai bǫụde digi gagalasa megi e sogoba usu nagasali, eno te bomai po tigidali wali pai dao.”
21 Jisasgo agaba tonaludama, tama aga dali dwagi yai homu eyu godolo mu yai. Agai agabolo te po wai, “Nage te nai me deli digi habuge yai elalubao. Nage pelama, te nago doado bage tigidali munama, tama nago tede mone selama, tama te magi nai meni yai bidi dabeba dobayao. Tama tiyu da, te nago wiegi yai nai mu te Godigo bidibo madide elaluaibao. Tama nage ena wali asao,” te po wali.
22 Te bidigo te po odama, tama aga gesabidi hulia selama, tama aga homu sęgę ebaso, tama aga pai. Magi baso meni, te agai doado bage hauwa elalubaso te homu yai.

23 Te bidi taga pelama, tama Jisasgo aga wali pabo bidiba tonono bilama tama te po wai, “Te doado bage hauwa elalubo bidi dabe augwali te God bidibo madi tomoba pabo te sinabo sę yaibao,” te po wai.
24 Tama aga wali pabo bidi dabe te pode midigi siyu noma sai. Tiali goli Jisasgo po wei augwalibolo ma ponoyu, te po wai, “Te eno ogomani dabe, te God bidibo madi tomoba painu ebo bidi, aga te sinabo sę dene yaibao.
25 Te moni kibu kamel te ugwa hobolobo medabu agebele tomodu dula painu da, aga te sinabo sę dene me isiąma te doado bage hauwa elalubo bidi te Godigo bidibo digi tomoba painu sinabo sę ebo tiwai gilama me egobeo,” te po wai.
26 Tiali goli te aga wali pabo bidi dabe augwali te pode homu midigi mu selama, tama augwa hasi po mia siyu te po wali, “Te tiwai elalubaso da, teda de te Godigo aga ma dobola somainogo usu yaibawe?”
27 Tama Jisasgo augwaliba dolo ponama tonalu, te po wai, “Te we bidi dabe augwa digi tede augwali usu egobe, tiali goli God agai da, te usu yaibao. Godigo te tigidali sę yainu ebo usu dao.”

28 Tama Pitago po me deli Jisasbolo weyu, te po wai, “Suao, da nage wali pabo bidi dabe, dago te tigidali doado bage tagalama, tama da nage wali bilibao,” te po wai.

29 Jisasgo te po wai, “Eno mu po dagebolo obao, tigidali bidigo enade homu kone palu, tama te Godigo wiegi yai gesi pode me koneama, tama te be, ma ama, me abe, me ida, me aya, me wai, me gi, te tigidali nai taga peyu da,
30 teda Godigo augwaliba te tobage nai te 100 nedama tama wei ponaibao. Tama augwali te tǫde bidalubo sogo teda augwaligo be hauwa siyu, te ama me hauwa siyu, te abe me hauwa sobadi, te ida me hauwa sobadi, te wai puluba me hauwa siyu, te gi me hauwa sobadi yaibao. Tama te bidi mebago te dwai kolesaga hauwa augwaliba yaibao. Tama te nosali bidabo sogo augwali te sesemane bugagia bidada peyu, bidada pabo ula me saibao.

* **10:19:** Sai 20:12-16; Bom 5:16-20

31 Tiali goli te sogo te megi polali bidi dabe hauwa mu augwali
nosali tudi badu yaibao. Tama te megi tudi badu yali bidi dabe hauwa
augwali poligi soaibao," Jisasgo te po wai.

Sela sogo wali Jisasgo aga isibode po wali
(Mat 20:17-19; Luk 18:31-34)

32 Augwali te sunumidu pelayu, tama augwali te Jerusalem moni
hanuba pabo homu yai. Te Jisas poligi pelama pali. Tama aga wali
pabo bidi dabe augwali homu hauwa yai. Tama augwali wali asali
we bidi, augwali wi yali. Jisasgo aga wali pabo bidi te nogo si olama
sągągo si te augwali tedali ma selama, tama agaba pedelabo sę po te
po augwaliba wabo gagalali.
33 Agai te po wali, "Odiąo, megi da te Jerusalem hanuba paibao.
Tama da teba sabolama, tama bidi me deligo ena Godigo Bidi Mu te
genuai pris bidibolo me, te Juda dabego bomai po page koneai bidi
dabe augwaligo nogoba muaibao. Tama augwaligo ena po tų ilibo sę
elama, tama ena ela muabo po minama dąų waibao. Tama augwaligo
ena te Juda hani isąwai bidi dabeba mawaibao.
34 Tama te bage augwaligo posobo po enaba weyu, tama enaba pesa
sąyu, te ena subigila eliyu elama, tama ena ela muaibao. Tama sela
sogo ena te gų pagede bidama, tama nosali ena Godigo Bidi Mu ena
ma hodaluaibao," Jisasgo te po wai.

Jems de Jon augwali si te genuai bidi bidabo homu yali
(Mat 20:20-28)

35 Te bidi Sebedigo ogwa si, Jems me Jon, augwali si te Jisasba
aselama, te po agabolo wai, "Tisa bidi, da sigo te magi nai po deli
nagebolo hanalu waibao, tama da sigo homugo nago te sę da sibolo
emainu homu ebao."
36 Tama agai augwali sibolo te po wai, "Dage sigo homugo eno mena
sę dage sibolo emainogowe?"
37 Augwali sigo agabolo te po wali, "Nosali te nage genuai tuni bidi
pedalubo side, da sigo homugo te da si me deli te nago dolo nogo badu
dugayu, te me nago pobase nogo badu dugayu emainu te homu yai
dao," te po wai.
38 Tiali goli Jisasgo te aga tamadi tama dene sabode me, te aga isibo
side yabo sę po, te side agai po digi po begelama, weyu, tama augwali
sibolo te po wali, "Dage sigo te enabolo hanalubo naide po te dage sigo
bugagia konesiąma te obao. Te dage sigo eno tamadi e ąi tuainu ebo
kap tede te dage sigo homugo tuabo te usu dawe? Ma, te dage sigo eno
megi sainu ebo baptais te dage sigo me te sabo homu usu dawe?"
39 Tama augwali sigo agabolo te po wai, "Te da si usu yaibao," wai.
Jisasgo augwali sibolo te po wai, "Mu dao, te megi eno ąi tubo kapde
te dage sigo me tueibao. Te megi eno baptais sabo, te dage sigo me
saibao.
40 Tiali goli de te eno dolo nogode ma pobase nogode duayabo sę, te
sę eno me egobeo. Menio. Godigo digi te duabo sia sai te bidi mebabolo
mawainu agai sisi ilai elalubao," Jisasgo te po wali.
41 Te wali pabo bidi dabe nogo si bage augwaligo te tiali po odama,
tama augwaligo te Jems de Jon si dali dwai homu mu yai dao.
42 Tiali goli Jisasgo augwali i olama asobo si, tama agai augwalibolo
te po wai, "Dagego koneani, te Juda hani isąwai we bidi hani tomode

te augwa tobolu bidi dabego augwali aiyaba elaluabo bomo hauwa elalubao, tama augwa genuai bidi dabego te augwali bomo elama mu tonalubo dao.
43 Tiali goli te kolesaga dage tomode munu me elalugobeo. Menio. Te bidi aga te dage tomode genuai bidi bidabo homu eyu da, te aga dagego sę ebo bidi tiwai bidao.
44 Tama bidi te polalubo bidi bidabo homu eyu da, teda aga te tigidali bidigo sę ebo nogi meni yai bidi tiwai bidao.
45 Magi baso meni, te ena Godigo Bidi Mu tama, tama ena me te bidigo ena tau sabo sę emainu me asobeo. Menio. Ena asali, te eno augwali tau sabo sę yainu asai, tama eno bidibo ulago digi te hauwa we bidi ma abelagasai dao," Jisasgo te po wai.

Te Jeriko hanu gedu widai bidi po
(Mat 20:29-34; Luk 18:35-43)

46 Te Jisas dali, aga wali pabo bidi dabe dali, augwali te Jerusalemba pabo tụdu pobadi, tama augwali te Jeriko hanuba sabolali. Tama agai te Jeriko tagalama pali. Tama aga wali pabo bidi dabe, te genuai we bidi hani dali, augwali aga dali pali. Tama bidi me nogi Bartimeus, te Timeus aga ogwa, aga te sunumi bogo sese badu dulaludai. Aga te gedu widai, tama te sunumidu soabo we bidi dabe augwalibolo te mone ge me doado bage momainu i udubo sę iduai.
47 Agai te Nasaret bidi Jisas asobo po odama, tama agai i wabo gagalama bomonama wai, "Jisas, nage te Devitgo Ogwa dao, nago ena homu dene eyu tau sao!" te po wai.
48 Te bidi hauwa augwaligo aga wado iliyu, te po wali, "Nago pedauwali pania sao," wai. Tiali goli agai po dagą genuai olama i wali, "Devitgo Ogwa, nago ena homu dene eyu tau sao!"
49 Tama Jisas dolagaselama, tama te po wai, "Te aga i olama asomainao." Tama augwaligo te gedu widai bidi i olama, tama augwaligo agabolo te po wai, "Nago haliga bomo emainao. Nage hodaluao. Agai nage i obao."
50 Tialima, aga genuai holobo ugwa peda sąnama, tama polo doligulama, tama Jisas bidiboba pali.
51 Tama Jisasgo agabolo te po wali, "Nago homugo te eno magi sę nagebolo emainuwe?" Tama te gedu widai bidigo agabolo te po wai, "Tisa bidi, te ena gedu ma pedelimainu elama, bulu ula ma suainogo yai."
52 Tama Jisasgo agabolo te po wai, "Nage piduao. Te naga enade konealubo po dąụ olama, naga homu enaba tialubo kolesaga ebogo te nage wiegi yai ma ilibao." Te tama polo te aga gedu usu elama, tama aga bulu ula ma suali. Tama agai te Jisas dali te sunumidu wali pai.

11

Jisas te Jerusalem tomoba tuni bidi tiwai pedalama pali
(Mat 21:1-11; Luk 19:28-40; Jon 12:12-19)

1 Augwali te Jerusalem moni hanu pąba sabolama, tama augwali te Betfage me Betani te be nani siba sabolali, te oliv ni sili elalubo bulu du nogi Oliv te pąde elaluai. Tama sabolama, tama Jisasgo aga wali pabo bidi si tagala palu,

2 tama augwali sibolo te po wai, “Dage si te e pąde elalubo te be naniba piąo. Dage si te be nani tomoba pabode, tama polo dage sigo te megi tama holobo gesi kibu donki me deli augwaligo te haliga bonogo gebelai elalubo sueibao. Te bidi me deli tede dualasa bilisiąwai elaluaibao. Te aga gebelali haliga bono pedalama, sela asao.
3 Tama bidi me deligo dage sibolo te po weyu, ‘Magi baso dage sigo te sę ebawe?’ obaso da, teda dage sigo te po waiyąo, ‘Te Genuai Bidigo agade te sę elalubo, tama agai te aga polo ma tagala palaibao’ po waiyąo,” Jisasgo augwali sibolo te po wai.
4 Te po obaso, augwali pai, tama augwali sigo te gesi ogwa bidi donki me deli suali, augwaligo te be me deli te sunumi pąde bulu badu gebelama elaluai. Tama augwali pelama, te haliga gebelai elalubo bono pedali.
5 Tama te pąde dolaluali bidi meba augwaligo te po augwali sibolo wai, “Dage sigo magi baso te ogwa bidi donki kibu haliga pedebawe?”
6 Tama augwali sigo te Jisasgo wali po tiwai gilama augwalibolo wali. Tama augwali sibolo te donki sela pao olama, augwaligo usu da po wai.
7 Tialima, augwali sigo te ogwa bidi donki Jisasba sela asali. Tama augwali sigo te augwa bulubo ugwa te donki tudi daiba pasugulama, tama te daide Jisas duayali.
8 Tama bidi hauwa augwaligo te augwa holobo ugwa dabe te sunumide wawa sili pai. Tama meba augwali te giba pelama, tama te yabe hauwa elalubo ni nologo togolama, tama te sunumiba muna muna pali, aga soabo sunumi au iliyu tama yali.
9 Tama te polasa pabo we bidi augwaligo me, te nosali asobo we bidi augwaligo me, te augwaligo bomo elama i wali, “Te Godigo nogi ugwaba mu sinao! Godigo te Genuai Bidigo nogide asali bidi te wiegi yai bugagia ilao! *
10 Godigo megi te asobo bomo te wiegi yai ilao, te dago wąi nǫu te Devitgo bomo dao. Te Ugwade Mu Bidibo Godigo nogi ugwaba sao!” augwaligo te po bomo elama weyu bilali.
11 Tama te tiwai eyu, Jisas te Jerusalem tomoba sabolama, tama te Moni Lotu Be tempel tomoba pelama, tama tede elalubo tigidali nai tonono bila silalio. Tiali goli te giliga dega sigulai. Tama tibaso, aga wali pabo bidi nogo si olama sągągo si bidi dabe dali augwali te Betani be naniba pigi pai.

Jisasgo te Moni Lotu Be tempel bede te bisnis sę iduali bidi dabe ela gudulali
(Mat 21:18-19)

12 Te nosali sogode augwaligo te bulu Betani tagalama, tama Jerusalemba ma asobadi, tama Jisas aga nasi yali.
13 Agai te ni kaya me deli te dwasianu digibulu gana dolalu, tama yabe te hauwa elalubo suali. Aga te ni pąba pelama, te du meba walai elalubowe naga gegainu yai. Tama aga te ni pageba sabolali, tiali goli tede te nai du walai elalubo me deli subeo. Menio. Te yabe naga elaluali. Magi baso meni, te ni fikgo du walobo sogo pedalubeo.
14 Tama Jisasgo te niba te po wai, “Nago te du munu me walamuo. Mu menio,” te po wai. Tama aga wali pabo bidi dabe augwaligo te po wabo odai.

* **11:9:** Tib 118:25, 26

15 Augwali ma pelama, te Jerusalemba ma sabolali. Tama Jisas te
Moni Lotu Be tempel be tomoba pelama, tama te be tomode bisnis sę
ebo bidi dabe sela sąyu, ela gudulubo sę gagalali. Agai te mone ge dobu
si ebo bidi dabego tebol sai gea palobadi, te ba dabe dobu si ebo bidi
dabego duabo sai dali gelibadi yai.
16 Tama augwalibolo agai te tobage nai dabe tolasa biliyu, te tempel
Be tomodu bilibo po te augwaliba habu selali.
17 Tama agai augwalibolo te po ola mani, "Te Godigo po bukude te
asęani pode e tiwai po Godigo wai po elalubao, 'Eno be da, te tigidali
we bidi hanigo te enabolo gedu haluasa po omainu ebo be da' po wai.
Tiali goli dagego te geme nai wi sabo bagego be pedalubo tiwai gilama
ilibao," Jisasgo te po wai. *
18 Te genuai pris dabe dali, te Juda dabego bomai po page koneai
bidi dabe dali, augwaligo te sę ebo po odama, tama augwaligo aga ela
muabo sunumi gegebo sę gagalali. Augwali agade wi yali. Magi baso
meni, te tigidali we bidi augwali te agai ola mani pode te midigi eyu
noma mu sai.
19 Tama te be pio ebode Jisas dali, te aga wali pabo bidi dabe badi,
te augwaligo te Jerusalem tagalama palio.

Te kaya nide konea sali po
(Mat 21:20-22)

20 Te nosali sogode te kigamu mu augwali Jerusalemba ma pobadi,
tama augwaligo te ni kaya sasia pai suali. Te yabe me te ni pedali dali
tigidali te sasia pali.
21 Pitago tede homugo ma kone palama, tama agai te po wai, "Tisa
bidi, suao. Te do sogode nago te ni kaya dolaiba po wai. Megi te aga
sasia pali dao," Pitago te po wai.
22 Tama Jisasgo augwaliba po wei ponoyu, te po wai, "Te dagego
Godiba konealubo po dąų olama, tama duga homu agaba tialubaso da,
23 teda dagego te bulu dubolo po weyu, 'Nage hogodama, tama nage
te tamu ąįba samonao,' te po wagameo. Tama homu si me isąyu, tama
duga homude Godide konealubo po dąų naga olama, te po weyu, 'Eno
te wali po te mu po pedalaibao,' te homu mu eyu da, teda dagego te
bulu dude wali po gilama te sę mu pedalaibao.
24 Tama tibaso, eno dagebolo obe dao, dagego te nai me deli sainogo
te Godibolo po weyu, te naide hanalu wabo po wabo side, tama dagego
homude te Godide konealubo po dąų olama tama te homu eyu da,
'Awe, mu da, dago te nai saibao,' te sę te dagego wali po tiwai gilama
pedalaibao.
25 Tama dage doligulama gedu haluasa po wabo sogo, tama te duga
Aya dagalude bidibo bidi agai te dagego dwai sę yali sela sąwainogo
eyu, tama dagego te bidi me deligo te dagebolo dwai sę ilali te homu
kone palobaso da, teda dagego te bidigo dwai sę yali te sela sąyao.
26 [Tiali goli te dagego gasa bidigo dwai sę sela sasiąbaso da, teda
duga Aya dagalude bidibo bidi agai te dagego dwai sę te me sela
sagobeo."] Jisasgo augwalibolo te po wai.

Jisasgo aga sę yabo bomo menade saliwe?
(Mat 21:23-27; Luk 20:1-8)

* **11:17:** Ais 56:7; Jer 7:11

27 Tama augwali te Jerusalemba ma sabolai. Jisas te Moni Lotu Be
tempel tomode bilibadi, tama te genuai pris bidi dabe dali, te Juda
dabego bomai po page koneai bidi dabe dali, te tobolu bidi dabe me,
augwali te agaba asali.
28 Augwaligo agabolo te po wai, “Nago magi bomo elalu, tama nago te
sę dabe ebawe? Tama dego te bomo nageba menama, tama nagebolo
weyu, te sę yao po waliwe?”
29 Jisasgo augwalibolo te po wali, “Eno me te eno magi nai po me
deli te dagebolo hanalu wabo homu ebao. Tama dagego eno po wei
ponobaso da, teda eno me te eno magi bomo elalu, eno te sę dabe ebo
po dagebolo waibao.
30 Te Jongo te we bidi baptais mani sę, dagego homugo te dagalude
nai da homu ebowe, ma te bidigo sę naga te homu ebawe? Dagego te
po enabolo wei ponao.”
31 Tama te tobolu bidi dabe augwa digi augwa hasi po miani, “Dago
te mena pogo agai po wei ponaibawe? Dago te po weyu, ‘Te dagalude
nai da’ po obaso da, teda agai te po waibao, ‘Magi baso dagego homu
aga poba begi pabewe?’ te po waibao.
32 Tama dago te po obadi, ‘Te bidigo nai naga da’ po obaso da, teda
te po usu meni yaibao,” wali. Magi baso meni, augwali te we bidide wi
yai. Tigidali we bidigo homugo te Jon da, te Godigo po pusubo profet
bidi da, te homu yai.
33 Tama tibaso, te tobolu bage augwaligo Jisasba po wei ponoyu, te
po wai, “Dago konebeo.” Tama Jisasgo augwalibolo te po wai, “Eno me
te eno magi bomo elalu, te eno te sę dabe ebo po te dagebolo eno me
wagobeo,” wali.

12

Te bono du gi tonalubo bagede po digi po begelama wali po
(Mat 21:33-46; Luk 20:9-19)

1 Tama Jisasgo te po meba begelama, te Juda dabego genuai bagebolo
wai. Agai te po wali, “Te bidi me deli agai te bono du wain gi bulama,
tama obogo bagulali. Tama agai te wain bono du ąi sabo agabo madi
nigilama, tama te gi tonaluabo bidigo bobage sigi be me deli sę yani.
Tama agai te gi te bisnis sę yainogo ebo bidi dabe mebago nogoba
muai. Tama aga digi te aga digibulu bulu habuba palio.
2 Te nosali aga te bodolu sogo pedalubaso, teda agai te sę bidi me
deli te wain gide sę ebo bidi dabe bidalubo madiba tagala palai. Agai
homugo te gide nai meba te agaba momainu yai.
3 Tama augwaligo te sę bidi pageabi elama, tama aga dodolagia
elama, tama aga olo ma tagala palalio.
4 Tama te gi page bidi agai gasa sę bidi me te augwaliba tagala palali.
Tama augwaligo aga tobolude gagai ilama, tama agaba dwai sę ilali.
5 Tama agai sę bidi me dedeli ma tagala palai. Tama augwaligo te
bidi aga ela muai. Tama agai sę bidi hauwa mu ma tagala palai. Tama
augwaligo meba olo eliyu, tama meba te augwaligo ela muyu yali.
6 Tama agai bidi deli mu ma elalualio. Te aga ogwa, agai godolo mu
yai. Nosali mu agai te ogwa te wain gi sę ebo bidi dabe bidalubo digi
ma tagala palali. Agai te tiwai homu yai, ‘Te augwaligo eno ogwago po
odaiba’ homu yai.

7 Tiali goli te gide sę yali bidi dabego augwa hasi tomode po mia
siyu, augwaligo te po wai, ‘Te e bidigo te aga ayago doado bage tigidali
nosali saibao. Te bageo, dago te aga ela muinao. Tama dena digi te gi
tolaluaibao,’ te po wai.
8 Tama olama, te augwaligo aga selama, ela muai. Tama augwaligo
aga tigi te gi sesege bulu badu sąwani.”
9 “Tialima, te wain gi page bidi agai magi yaibawe? Te aga aselama,
tama te gide sę yali bidi dabe te augwali ela muaibao. Tama agai te gi
te gasa bidi meba augwaligo nogoba mawaibao.
10 Dagego te Godigo po bukude asęani po me deli dagego nedebewe?
Agai e tiwai po wali dao:
Te sę bidi dabego sela sąwani masigi, megi da aga
te be polalubo kele ni tiwai dąụ elalubo masigi
pedalai elalubao.
11 Genuai Bidigo digi te sę
pedalumainu ilali, tama dago sulama, te wiegi yai
mu yai.’ *
Dagego te po polobadu nedebewe?” Jisasgo te po wali.

12 Te Juda dabego tobolu bidi dabe augwaligo Jisas
pageabi elama tuainu yali, tiali goli augwali te we
bidide wi yai. Augwaligo koneani, Jisasgo te po digi
po begelama, te augwali tobolu bagede wai. Tama
augwaligo aga taga peyu, tama augwali palio.

Te gavmanibolo takis mabo sęde po
(Mat 22:15-22; Luk 20:20-26)

13 Tama nosali te Juda dabego tobolu bidi dabe augwaligo te Farisi
meba dali, te Herot wali pali bidi meba me augwali tagala palama,
te augwali Jisas bidiboba pali. Augwaligo te Jisas usu sabo po meba
wainogo yai.
14 Augwali aselama, tama augwaligo agabolo te po wai, “Tisa, po
ola mabo bidi, dago koneani, nage mu po wabo bidi dao. Tama nago
homugo te bidi delide homu naga me egobeo. Nago te nogi yai bidi dali
gasa po me tedali weyu, te nogi meni yani bidi dali gasa po me tedali
weyu me egobeo. Menio. Nago te mu pode naga te Godigo kolesaga
te we bidi augwali ola mayu ebao. Nago mena homu ebawe? Te dago
takis te Rom gavman tuni bidi mu Sisar agabolo mobaso, tebogo dago
te Godigo bomai po bolobowe, ma meniwe? Dago mawaibawe, ma
dago magobewe?” Augwaligo te po wai.
15 Tiali goli Jisasgo augwaligo te tibo po wabo te agai koneama, tama
agai augwalibolo te po wai, “Magi baso dagego ena usu sobawe? Te
mone ge me deli sela aselama, eno sueibao,” te po wai.
16 Tama augwaligo te mone ge me deli sela asali. Tama agai
augwalibolo hanalu wali, “Te e mone gede elalubo noma me te asęani
nogi te dego dawe?” Tama augwaligo te po wai, “Te gavman tuni bidi
Sisargo dao.”
17 Tama Jisasgo augwalibolo te po wei ponani, “Te Sisar gavmanigo
nai, te dagego Sisarbolo maiąo. Tama Godigo nai, te dagego Godibolo
maiąo,” wali. Tama augwali te pode noma mu sali.

* **12:11:** Tib 118:22-23

Te bidi isąma ma hodalobo po
(Mat 22:23-33; Luk 20:27-40)

18 Megi da te Sadyusi hani bidi meba augwali te Jisasba asali. Te
hani augwaligo te homu yai, te isali bidi ma hodalogobeo wai. Tama
augwaligo agabolo hanalu wagasali.
19 "Tisa, po ola mabo bidi, Mosesgo te po me deli asęyu, dabolo te
tiwai bomo yai po wai: te bidi me deli isąma, tama agai wai meni yani,
tiali goli aga we te bididubaso da, teda te bidi aga amago te we selama,
tama aga isali ama tau siyu, te wai ame nomainogo yao, te Mosesgo
dabolo te bomai po mawai dao.
20 Tialima, te ama a naga olama me badu si bidai. Te gomunai bidigo
we sali, tama nosali aga isali, tama wai me ame nisiąwai.
21 Tialima, tomo bidigo te we sali, tama aga me isai, tama wai me
ame nisiąwai. Tama te tudi badu bidigo me tiwai yai.
22 Te tiwai naga ela pidubadi, tama te a naga olama me badu si
ama dabe tigidaligo te we sesa pali goli, te wai me ame nisąma, tama
augwali isila pai. Tama nosali mu, te we me isali.
23 Tialima nosali te isai we bidi dabe ma hodalobode, te sogo te we
aga te dego we mu bidigowe? Nago koneani, te bidi a naga olama
me badu si bidi dabego te we te augwaligo selama bidai," te Sadyusi
bagego te po wai.
24 Tama Jisasgo augwalibolo te po wai, "Dagego te Godigo po bukude
elalubo po page me konebeo. Tama te Godigo bomo me dagego
konebeo. Tama tibaso, dagego te we bidi ma hodalobode wabo po
geda muyu obao.
25 Te isai bidi dabe te gụ page tagalama ma hodalobo sogode, te
isai we bidi augwali te bidigo we ma siyu me egobeo. Menio. Te
augwali te dagalude bidalubo ensel mobo bidi dabe bidalubo tiwai
gilama bidaluaibao.
26 Tiali goli te isai bidi dabe ma hodaluaiba po wabo, te dagego te
Mosesgo asęani bukude te dwasianu nide sia dali po wali te po nedebo
meniwe? Te wali pode Godigo te po Mosesbolo te polobadu isali bidi
dabede wai, 'Ena te Abrahamgo God, me Aisakgo God, me Jekopgo God
te dao,' te po wai.
27 Tama te po page e dao, ma te bidi dabe selago mobo noma isigi
sogo da, teda God da augwaligo God me menigi da. Tiali goli te tiwai
elalubeo. Menio. Aga da, te bidibo ula elalu bidalubo bidi dabego
God dao. Te dagego po te mu geda muanio," Jisasgo te Sadyusi bidi
dabebolo te po wai.

Godigo hasia polalubo bomai po
(Mat 22:34-40; Luk 10:25-28)

28 Te Juda dabego bomai po page ola mabo bidi me deli aga asama,
tama agai te augwa hasi konila po wabo odali. Tama agai odobadi,
te Jisasgo wiegi yai po augwaliba wei ponobo po odali. Tama agai
Jisasbolo hanalu wali, "Mena bomai po agai te tigidali bomai po aiyaba
elaluama, tama te polalubo dawe?"
29 Jisasgo po wei ponoyu, agabolo te po wai, "Te polalubo bomai po
te e dao:
'Dage Israel hani we bidi, dagego odiąo! Genuai
Bidi, dago God, aga deli digi naga te dago Genuai

Bidi dao.
30 Tama nago te Genuai Bidi godolo
mu yao, te nago God dao, te nago homu tigidaligo
me, te nago noma bidi tigidaligo me, te nago homu
kolesaga tigidaligo me, te nago bomo tigidaligo me
te aga godolo mu yao.’ *
31 Tama te si wabo bomai po te e dao:
‘Nago gasa bidi godolo eyu, te nago naga godolo
ebo tiwai gilama yao.’
Te gasa bomai po te genuai elama, tama te bomai po si te aiyaba me elaluai me elalubeo,” Jisasgo te po wai.
32 Tama te bomai po page ola mabo bidi agai te tiwai po Jisasbolo wai, “Tisa, po ola mabo bidi, nago po te wiegi yai. Mu dao, God agaduba deli naga te Genuai Bidi, tama gasa bidi me bidibeo.
33 Dago aga godolo mu ebo, te tigidali homugo me, te tigidali kolesagago me, te tigidali dago bomogo tama tiao. Tama dago gasa bidi godolo yainu te denade godolo ebo tiwai gilama yao. Dago te bomai po si wali pali da, teda te kolesagago te dago te Godibolo siaba tigidali te hasa ulubo ofa ilibo te tigidali aiyaba elaluama, tama te gasa ebo ofa tigidali me te aiyaba elalua silaibao,” te bidigo te po wai. *
34 Jisasgo te bidigo po wei ponobo po odali, te wiegi yai kolesaga koneai bidigo po wabo tiwai gilama yali, tama Jisasgo agabolo te po wali, “Nage te God dologoba pabo te nagede digibulu me elalubeo,” te po wai.
Te sogo gagalama tama tigidali bidi dabe augwaligo usu sabo po meba te Jisasbolo hanalu wabo te augwali wi yai dao.

Jisasgo te Krais po augwaliba hanalu wali
(Mat 22:41-46; Luk 20:41-44)

35 Jisas te Moni Lotu Be tempel tomoba pelama bidiyu, tama te we bidi dabe augwaliba po ola mabo sę yai. Tama ebadi, agai te po hanalu wali, “Magi baso te Juda dabego bomai po page ola mabo bidi dabego te po wabo, te Krais, Godigo te we bidi tau somainu dąi ilali bidi, te aga te Devitgo ogwa da po magi baso wabo dawe?
36 Te polobadu Godigo Tedali Mobo Bidigo te Devitbolo te homu kolesaga mobaso, tama Devitgo digi te po wai,
‘Genuai Bidi agai te eno Genuai Bidibolo te tiwai po
wai dao: “Nage eno dolo nogo badu duayagasao, te
nosali te eno nago boi bidi dabe aiyaba elaluama,
tama augwali nago dologoba muabo sogo usu
nagasaibao,” te po wai.’
37 Devitgo digi aga te Genuai Bidi nogi yali. Tama tibaso, te mena tama te Genuai Bidi aga te Devitgo bulai wai pedalaibawe?” Jisasgo te po wai.

Te bomai po koneai tisa dabego kolesagade dua dao po wai
(Mat 23:1-36; Luk 20:45-47)

Te genuai we bidi hani augwaligo te Jisasgo ola mani po odoyu, wiegi yai homu pemene yai.

---

* **12:30:** Bom 6:4-5 * **12:33:** Hos 6:6

38 Tama Jisasgo augwali ola mayu, tama agai te po wai, “Dage te
bomai po page koneai bidi dabe dua dao. Augwali te bobage gudubo
ugwa belama pabo homu godolo ebo dao. Te we bidi sisinibo pesagede
te we bidi augwalibolo te siade da wabo te augwaligo godolo naga ebo
dao.
39 Augwali te bomai po ola mabo lotu bede te we bidi gesabidi badu
te polalubo ni namide duayabo godolo ebo dao, tama te genuai nai da
tubo sogode te augwali te polalubo ni namide duayabo homu godolo
ebo dao.
40 Augwaligo te augwa bidi isai we dabe tibo po weyu, tama aug-
waligo be dabe wi siyu ebo dao. Tama te ebo kolesaga mesegelainogo
eyu, tama augwaligo tibo gedu haluasa po bobage weyu ebo dao.
Te Godigo po tụ ebo sogode te bidi dabe augwaligo genuai sęgę mu
saibao,” Jisasgo te po wai.

Doado bage meni yai wilawe we agai Godiba ofa mani
(Luk 21:1-4)

41 Jisas te Moni Lotu Be tempel tomode bidiyu, tama aga te Godibolo
ofa maiabo mone ge mubo halobage pąde dulaluai. Tama agai te we
bidi dabego te halobageba mone ge tulagasobo suali. Tama doado bage
hauwa elalubo bidi dabego masigi hauwa tulagasu yai.
42 Tama aga bidi isai wilawe we, te doado bage meni yai we me deli,
aga aselama, tama te dwasianu nogeai mone ge si te halobage tomoba
bulagasali, te mama yai dwasianunu masigi si naga dao.
43 Tama Jisasgo aga wali pabo bidi asomainu i olama, tama
augwalibolo agai te po wai, “Eno mu po dagebolo obao, te aga bidi isai
wilawe we, te doado bage meni yai wego, agai te mone ge muani, te
tialigo te tigidali we bidigo te halobageba mone muani mone te aiyaba
elalualio.
44 Magi baso meni, te tigidali we bidi augwaligo te mone ge hauwa
elalu, tama augwaligo meba naga te halobageba muani. Tiali goli te
we aga te mu menia sai digi, tama agai aga mone tigidali te halobageba
muani, tama aga nai me badu abela tuabo te mu meni dao,” Jisasgo te
po wai.

13

Te tigidali nai silabo sogo asobo po
(Mat 24:1-2; Luk 21:5-6)

1 Jisasgo te Moni Lotu Be tempel tagalama sobadi, tama aga wali
pabo bidi me deligo agabolo te po wali, “Tisa, po ola mabo bidi, te e
Moni Lotu Be tempelde elalubo genuai genuai masigi me te masigigo
nigali wiegi wiegi yai be dabe elalubao suao,” te po wali.
2 Tama Jisasgo agabolo te tiwai po wei ponani, “Nago te elalubo
genuai be dabe suyu, obe dawe? Te nosali augwaligo te masigi me
daide te gasa masigi manalubo te gogoloyu me sula tagalogobeo.
Menio. Te augwali tigidali pebedama, aiyaba sąsąwaibao,” te po wai.
3 Tama nosali Jisas te Oliv bulu dude dualalu, tama te Moni Lotu
be tempel u badu pedaide elalubo suali. Tama Pita, me Jems, me Jon,
me Andru, te augwali naga agaba aselawali. Tama augwaligo agabolo
hanalu wali,

4 “Nago dabolo wao, nisu sogo te sęgę te Moni Lotu Be tempelba
pedalugowe? Mena dąị bolo hasia pedalubo si, tama dago koneai
elalubadi, megi da te sę dabe te pąde pedalaiba homu elalugowe?”
5 Tama Jisasgo po augwaliba pusa mayu, te po wai, “Dage dua dao.
Tiyu te bidi me deligo dage ili po ola mayabuo.
6 Te bidi dabe hauwa augwali aselayu, tama ena nogi ilama, tama
augwaligo te po waibao, ‘Ena digi ena te bidi dao.’ Tama augwaligo te
we bidi hauwa tibo po ola mawaibao.
7 Tama me, nosali dagego te boi hwịabo kulukulu wabo po me, te
boi hwịabo po sabilibo po me odobaso da, teda dage asesa polo tama
noma siyu, midigi munu me elamuo. Te sę dabe pedaliyu da yaibao,
tiali goli te dagalu de tọ si silabo sogo bodolu te me elaluaibao.
8 Te bidi hani me deligo te gasa bidi hani me dali wąbi hwịaibao.
Tama me tuni bidi hani me deligo te gasa tuni bidi mego hani bidi dali
te wąbi hwịaibao. Te me badu pedai badu te tọ mali eyu, tama augwali
nasi genuai elaluaibao. Te sę ebo te wego hasia wai ame nainu dene
pedalubo tiwai gilama te hasia pedalaibao.”
9 “Duga digi te bugagia tonaluiąo. Te augwaligo dage te augwa
kaunsilba po tụ ela mawaibao. Tama augwaligo dage te Juda dabego
bomai po odobo lotu be tomode elaibao. Te augwaligo ena nogi aiyaba
elaluabo homu elama, tama augwaligo dage te gavmaniba me te tuni
bidi gesabidiba dodolaibao. Tama tebode te dagego te Godigo gesi
wiegi yai po te augwaliba pusa mao.
10 Te tigidali tọde bidibo hani bidigo te Godigo gesi wiegi yai po
pusubo bidigo po hasia odoyu bolo yaibao.
11 Tama augwaligo dage nogo tulama, tama dage te po tụba odasa
pabo sogo, dage wi eyu te homu me elamuo, ‘Te dago te po tụde
mena po wagowe?’ Menio. Tigidali po Godigo dagebolo te sogode digi
menama, te dagego pusumainu yaibao. Magi baso meni, te duga digi
te po me pusugobeo. Menio. Te Godigo Tedali Mobo bidi agai te po
pusaibao.
12 Tama tobage sę pedalubo sogo te bidi dabego augwa ama dabe
te boi bidi dabego nogoba munama, te augwali ela mumainu yaibao.
Tama te aya dabego me te ogomani augwali te boi bidi nogoba muyu,
te tama tiaibao. Tama te ogwa me wegi me augwaligo me te augwa
aya ida dabe te boi bidi nogoba munama, tama augwali ela mumainu
yaibao.
13 Tama tigidali bidi dabe augwaligo dage dali dwai homu mu yaibao.
Eno nogi dagede elalubaso, tama augwaligo te tiwai kolesaga yaibao.
Tiali goli te mena bidigo bomo elama dolaludubadi te dagalu de tọ dali
si siligi pabo sogoba usu nagasali bidi, te aga da, Godigo ma dobola
saibao,” Jisasgo te po wai.
14 “Tama te bulu dolabo dwai dwai nai mu dagego sueibao. Aga da,
te habu selai elalubo bulu te badu doligi soaibao.” (Te po nedebo bidi
agai homude bugagia kone palao.) “Tama te sę ebo sogode te Judia tọ
pedai badu bidibo we bidi augwali te bulu duba wi pelawaibao. *
15 Tama te aga be daide ugwadu bidibo bidi aga te aiyaba dulama,
te be tomoba doado bage sigulainu ebo te usu munu me egobeo, aga
olo naga wi pao.

* **13:14:** Dan 9:27; 11:31; 12:11

16 Tama te sogo aga gide bidibo bidi, aga begasa pelama, te kedaude
gudubo ugwa me beba sigi pelamuo, te aga olo naga wi pao.
17 Te haliga elalubo we dabe, me te sogo wai ame mabo we dabe, te
augwali hobede mu dao!
18 Tama dagego te Godibolo gedu haluasa po waiyąo, te sę dabe te
moni kedau sogode pedelabuo.
19 Magi baso meni, te sogode te genuai sęgę mu elaluaibao. Te Godigo
tigidali nai nigali sogo gagalasa, te megi e sogoba usu nagasu, te tiwai
sęgę te polobadu me pedalisiąwai. Tama nosali me te tiwai sęgę meni
yaibao. *
20 Tama Genuai Bidigo te sogo bodolu te hagana selama, pęwadage
iligi menigi da, teda te tigidali we bidi hagagi dao. Tiali goli agai te sa
muyu dąi ilali we bidi augwalide homu kone palama elaluali. Tama
tibaso agai te bodolu sogo pęwadage sogo ilama elalubo dao."
21 "Te sogode, te bidi me deligo dagebolo weyu, 'Suao, te Krais ede
bidibao,' ma 'Suao, aga ude bidibao,' te po obaso da, dagego te pode
homu dąu me olamuo.
22 Magi baso meni, te bidi meba te sogo aselama, tama tibo po weyu,
te tiwai po waibao, 'Ena Krais da,' ma 'Ena te Godigo po pusubo profet
bidi me deli dao,' tama augwaligo te bidigo susiąwai bomai sę eyu,
tama gasagi gasagi yai sę dabe yaibao. Mu tama, te augwali usu yali
homu ebogo da, teda augwaligo te Godigo augwali sa muyu dąi ilali
we bidi tibo po ola menama, tama augwali tulalumainu yaibao.
23 Tama tiyu dage dua dao. Te sę me pedalisiąbadi eno te tigidali sę
yabo po te dagebolo wai dao," Jisasgo te po wai.

Nosali te Godigo Bidi Mu asaibao
(Mat 24:29-31; Luk 21:25-28)

24 Jisasgo po me weyu, te po wai, "Tiali goli te genuai sęgę hasia bolo
ela silama, tama te sogode te giliga ge hulia selama, tama te polua me
ula isiąma, *
25 tama te dagaludu ho dabe tudulaluaibao. Te dagalude elalubo
bomai nai tigidali te mumunu yaibao.
26 Tama te tebo sogode teda augwaligo te Godigo Bidi Mu te dagalu
tomodu te po me deli daide ugwadu dualasa asobo sueibao, te aga
genuai bomo me genuai wiegi yai ula elalubadi te asaibao. *
27 Tama te sogo te aga ensel mobo bidi dabe augwali tagala palama,
tama augwaligo te aga sainu sa muani we bidi augwali sisinigiluaibao.
Te agai te tigidali to pedai badu sesa biligiluama, te dagalu de to dali si
ununani te sesege tigidali habuba mu usu nama augwali sisinaibao,"
Jisasgo te po wai.
28 Tama agai po me weyu, te po wai, "Dagego te ni kayade kolesaga
konea sao. Te ni aga nologo ąi elalu, tama te gesi yabe hogonu
pedalubo sogo, dagego koneani, te poi pibo sogo wiegi yai giliga nanobo
sogo pedelainu ebo, te homu ebo dao.
29 Te tiwai gilama naga, nosali dagego te suali te sę pedalubaso, teda
dagego koneaibao, te ena ma asobo sogo te pąba yagaselama, tama te
sunumide elalubao.

---

* **13:19:** Dan 12:1; Ped 7:14 * **13:24:** Ais 13:10; Ese 32:7; Jol 2:10, 31; 3:15; Ped 6:12 * **13:26:** Dan 7:13; Ped 1:7

30 Eno mu po dagebolo obe dao: te megi e sogode bidalubo we bidi
dabe augwali me isisąbadi, tama te sę tigidali pedalubo sueibao.
31 Te dagalu de tọ dali si da, te mu sia saibao, tiali goli eno po da, te
munu me hagayu, te sia siyu me egobeo. Te me elalua paibao," agai te
po wai.

Te bidi me deligo Krais asabo sogode te bodolu me konebeo
(Mat 24:36-44)

32 Te Jisasgo po ma weyu, te po wai, "Tiali goli te bidi me deligo te
asabo sogode te bodolu me konegobeo. Te dagalude ensel mobo bidi
dabe augwaligo me te me konebeo. Te Godigo Ogwago me agai me
konebeo. God Ayago naga agai te asabo sogo bodolu koneai elalubao.
33 Dage dua dao. Dagego tonalu bidiąo. Te nisu sogo pedalabo te
dagego me konebe dao.
34 E tiwai elaluaibao. Te bidi me deligo te aga be tagalama, te gasaba
pelama biligi pali. Hasia bolo agai te sę ebo bidi dabebolo te agai doado
bage tolaluabo po wali, tama agai te sę bidi deli deli augwalibolo te sę
dobayali. Tama agai te be sunumi tonaluabo bidibolo te po wali, agai
te sunumi bugagia tonaluao po wai.
35 Tama te dagego me te tiwai gilama bugagia tonaluiąo. Te be page
bidi aga nisu sogo asabo te dagego konebe. Te aga pio asogowe, ma
huli tomode asabo me, ma te be posainuba po obadi me, ma te kigamu
asabo me, te dagego konebe dao.
36 Tiyu aga te deli sogo naga mu polo tama asiyu, te dage pila mubadi
aga asidali weyu, tama dage tonaluyu bidiąo.
37 Eno dagebolo te mabo po, te po eno tigidali we bidibolo obao, dage
tigidaligo te bugagia tonaluao!" Jisasgo aga wali pabo bidi me si me si
augwalibolo te po wai.

14

Te tobolu bidi dabe augwaligo te Jisas ela muabo po wai
(Mat 26:1-5; Luk 22:1-2; Jon 11:45-53)

1 Te sogo te Juda dabego olo bidiyu, te bo disąwai bret nai tuabo
sogo nogi Pasova, te tuabo side te pedelabo bodolu si elaluali. Tama te
genuai pris dabego me te bomai po page koneai bidi dabe augwaligo
te po wai, "Mena tama tilama, te dago Jisas geme pageabi elama, tama
aga ela muaibawe?" *
2 Augwaligo te po miyu, tama te po me wai, "Dago te tiwai sę te olo
bidibo Pasova side me egobeo. Tiyu te we bidi augwaligo wąbi hwịabo
sę hodolabuo," te po wai.

Wego Jisas toboluba te denami ebo nai sanda gelali
(Mat 26:6-13; Jon 12:1-8)

3 Te Jisas hogodama, te Betani be nani teba te oiyabe gasi sai bidi
nogi Saimongo beba pali. Aga te tebol saide duagi pelama, tama nai
tuyu bidibadi, tama we me deli asali, tama agai te gasa sawi yai botol
masigide te wiegi yai denami ebo nai sanda elaluali, te nai abelabo
mone te genuai mu dao. Tama agai te botol dalama, tama te denami
yai sanda te Jisas toboluba gelali.

---

* **14:1:** Sai 12:1-27

4 Tiali goli meba te bidaluali bidi, augwaligo homu dwai yali. Augwa
hasi po mia siyu, te tiwai po wai, “Magi baso te wiegi yai denami ebo
sanda olo dali hagamainu ebowe?
5 Dago te nai te bidi dabego abelemainogo egi sogo da, teda dago te
mone te 300 kina sigi sogo da, tama te doado bage meni yai we bidi
dabe augwaliba magi dao.” Tama te homu elama, augwaligo te webolo
wado po wali.
6 Tiali goli Jisasgo te po wai, “Dagego te we sęgę mabo tagalao. Magi
baso dagego agabolo sęgę mobawe? Te agai wiegi yai kolesaga enabolo
ebao.
7 Sesemane sogo te doado bage meni yai bidi dabe te augwali dage
dali bididuaibao. Tigidali sogo dagego augwali tau siduabo homu
idubaso da, teda tụ elaluaibao. Tiali goli te ena da, te dage dali
sesemane sogo me bidigobeo.
8 Te wego yabo homu yali sę, te agai te sę yalio. Agai ena tigiba te
denami wel muani te ena gụ pageba mumainogo sisi iliyu yai.
9 Eno mu po dagebolo obao, te tigidali tọ pedaide augwaligo te Godigo
gesi wiegi yai po pusubo sę ela pabode, te augwaligo e wego te yali sęde
po mimi peyu, tama augwali tede homu kone palaibao,” Jisasgo te po
wai.

Judasgo Jisas te boi bidi dabego nogoba maiabo po dąụ wai
(Mat 26:14-16; Luk 22:3-6)

10 Te wego te sanda nai Jisasgo toboluba gelali sogo, te sogo te 12
wali pabo bidi me deli, te Judas te Keriot bulu bidi, aga te genuai pris
dabe augwali bidibo digi pai. Agai te Jisas augwali nogoba mawainu
yai.
11 Augwaligo te wabo po odama, te augwali wiegi yai homu pemene
yai. Tama augwaligo agabolo te masigi meba maiabo po dąụ wai. Tama
Judasgo te me sogo te Jisas augwali nogoba muabo sunumi me deli
gegebo sę ebo te sogo gagalali.

Jisas aga wali pabo bidi dabe augwali dali te Pasova nai tuali
(Mat 26:17-25; Luk 22:7-14, 21-23; Jon 13:21-30)

12 Te Juda dabego te yis meni yai bo disąwai bret nai tuabo si pedalali.
Tama te polasa gagalobo sogode augwaligo te Pasova nai tuabo sipsip
kibu wai eliyu ebo dao. Tama Jisas aga wali pabo bidi dabego Jisasbolo
po weyu, te po wai, “Nago homugo dago te tubo nai menaba sisi iligi
pelama, tama nago te Pasova nai tuaibawe?”
13 Tialima, Jisasgo te augwali si naga tagala palu, tama augwali sibolo
te po wai, “Dage si te Jerusalem hanu tomoba piąo. Tama te sene wę
tulama sela asobo bidi me deligo dage si te sunumide sueibao. Dage
sigo aga wali piąo.
14 Aga te be me deli tomoba pabo si da, teda dage sigo te be page bidi
agabolo te tiwai po waiyąo, ‘Te Tisa, po ola mabo bidi, agai te po wali,
“Te eno ena wali pabo bidi dabe dali te Pasova nai tuabo madi te be
habu nigilali te menade elalubowe?” te po wao.
15 Tama agai dage sibolo te ugwadu sigide elalubo te be habu ola
mawaibao, tede te tebol sai me, duabo sai me te sisi ilai elaluaibao.
Dage sigo da tuabo nai te be habude sisi ilao,” Jisasgo te po wai.

16 Tialima, te wali pabo bidi si palio. Augwali si te hanuba sabolama,
tama augwali sigo te Jisasgo augwali sibolo wali po tiwai gilama yai.
Tama augwali sigo te tuabo nai Pasova sisi ilali.
17 Te sogo be pio ebode Jisas aga wali pabo bidi dabe dali aselawai.
18 Augwali te tebol saide dudulaluyu tama nai tutuladu, tama Jisasgo
te po wai, “Eno mu po dagebolo obao, te dage tomode bidi me deli agai
ena te ena dali boi bidi ebo bidi dabe augwaligo nogoba mawaibao. Te
ena dali megi nai tubo bidi me deligo tama tiaibao,” te po wai.
19 Te wali pabo bidi dabe augwali homu sęgę elama, tama augwali
deli deligo aga hanalua pabo gagalali, “Te enawe?” te po wai.
20 Jisasgo augwalibolo te po wai, “Te dage nogo si olama sągągo si
bage te me dedeli tomode dao. Te ena dali te nogo talua te pou tomoba
muyu, tubo nai sabo bidi te dao.
21 Awe, mu tama, te Godigo Bidi Mu aga isaibao, te agade te tiwai
po te Godigo po bukude asęani po tiwai isaibao. Tiali goli te Godigo
Bidi Mu te boi bidi dabe nogoba muani bidi da, te aga hobedagia mu
ebao! Te bidi aga idago aga me ame nagi menigi da, te usu egi da, aga
bugagia bidigi da,” Jisasgo te po wai.

Jisasgo te komunion nai augwalibolo mani
(Mat 26:26-30; Luk 22:14-20; 1 Ko 11:23-25)

22 Augwali te Pasova nai tutuladubadi, tama Jisasgo te bret me
deli selama, tama Godiba puba hwi olama, tama pebedama, tama
augwalibolo mani. Tama agai te po wai, “Dagego sela tuao. Te eno
tigi dao.”
23 Tama agai te wain wę tabiali kap me deli selama, tama Godiba
puba hwi olama, tama augwalibolo mani. Tama augwali tigidaligo
tede wain ąį tudu pela silali.
24 Tama agai augwalibolo te po wai, “Te da, te eno kaneme dao, tama
te kanemego te Godigo aga we bidi tau somainogo eyu mani po te dąų
walobao. Eno te kaneme gelebogo te we bidi hauwa umabo mu tau
saibao. *
25 Eno mu po dagebolo obao, eno te wain du kaneme ąį munu ma
tusiąbadi te eno gesi ąį te Godigo we bidi tonalubo madide tubo sogoba
usu nigi paibao,” Jisasgo te po wai.
26 Tama augwaligo te Godigo nogi ugwaba sabo tęąbi po me deli
olama, tama augwali te be tagaluyu, tama Jerusalem hanu bulu badu
pelama, tama te Oliv bulu duba pelawai.

Jisasgo te Pitago aga tudiba muaibao po wai
(Mat 26:31-35; Luk 22:31-34; Jon 13:36-38)

27 Te Jisasgo augwalibolo te po wai, “Te dage tigidaligo ena taga peyu,
tama wi paibao. Magi baso meni. Te Godigo po bukude elalubo po me
deli tiwai dao, te Godigo wali po e dao, ‘Eno te kibu sipsip tonaluali
bidi elibaso, tama te sipsip dabe wi tedela paibao,’ te po wai dao. *
28 Tiali goli ena te gų pagede ma hodaluama, tama dage asomainu
ena polasa te Galili tǫ pedai teba paibao,” Jisasgo te po wai.
29 Pitago agabolo te po wai, “Te e bidi tigidali augwaligo nage taga
peyu wi pobaso da, tagalao, magigo meni, te eno nage taga pogobeo,”
te po wai.

---

* **14:24:** Sai 24:8; Jer 31:31-34 * **14:27:** Sek 13:7

30 Tama Jisasgo agabolo te po wai, “Eno mu po nagebolo obao, megi
e sogo hulide, te ba kakaruk po si sogo wasiąbadi, tama nago ena
konebeo po te sela sogo waibao.” wali.
31 Tiali goli Pitago po bomo elama mu weyu, “Tagalao, te ena nage
dali isibaso, te usu dao. Tiali goli eno te nage konebeo po munu
me wagobeo. Mu menio!” Tama Jisas wali pabo bidi dabe tigidali
augwaligo me te tiwai po naga ola pai.

Jisasgo te Getsemani gide Godibolo gedu haluasa po wai
(Mat 26:36-46; Luk 22:39-46)

32 Te augwali peyu, tama te gi me deliba sabolali, te gi bulu nogi
Getsemani. Tama Jisasgo aga wali pabo bidi dabe augwalibolo te po
wai, “Dage ede bidaluiąo. Ena God dali po wagi painu homu ebao.”
33 Tama agai te Pita, me Jems, me Jon, te bage sela selama, tama
augwali aga dali pali. Megi da, te aga homu moni sęgę eyu, tama aga
kone palu te aga dwai homu mu yai.
34 Tama agai augwalibolo te po wai, “Te eno homu sęgę mu eyu,
te pąde ena isabo homu ebao. Dage ede bidaludu tama bugagia
tonaluao,” wali.
35 Tama aga dwasianu pelama gana, tama tǫba basi gulama, tama
agai gedu haluasa po wai. Te Godigo usu da wida, te dwai denego aga
te sogo ela somainu homu yai.
36 Agai te po wali, “Aya, nago te tigidali sę ebo usu dao. Eno homugo
nago enaba megi te pedalainu ebo te dene dagala samainu homu ebao.
Tiali goli nago te eno homu wali me pelamuo. Menio. Nago te naga
homu wali naga pao,” Jisasgo te po wai.
37 Tama aga ma geasa pelama, tama te wali pabo bidi dabe pila mubo
suali. Tama agai Pitabolo te po wai, “Saimon, nage pila mudubawe?
Nago te bodolu pąde yagasobo te tonaluabo te usu esiąyu egobe dawe?”
38 Tama agai te augwali selabolo te po wai, “Dagego bugagia
tonaludu, gedu haluasa po waiyąo. Tiyu te dage usu sabo naigo te
dage gege asabuo. Mu tama, duga noma bidi dabe te dwagi yai sę
yabo homu ebo dao. Tiali goli duga tigigo bomo sǫą pobao,” agai te po
wai.
39 Tama aga ma pelama, gedu haluasa po wagi pai. Te aga hasia gedu
haluasa po wali tiwai ma wali, te gedu haluasa po tiwai naga Godibolo
ma weyu yai dao.
40 Tama aga ma aselama suali, te aga wali pabo bidi dabe augwali
godege pila mubo suai. Te augwaligo gedu sęgę mu elaluai. Tama
augwaligo agabolo te mena po agabolo wainogo yabo te augwaligo me
konebeo.
41 Jisasgo te sela sogo aga Ayabolo po wagi peyu yali silama, ma
aselama, tama agai augwalibolo te po wai, “Dage pila mudu tama toma
nedu edubawe? Tama dao! Suao, megi da bidi me deligo te ena Godigo
Bidi Mu te dwai sęgę sai bidi dabego nogoba muaibao.
42 Dage hodaluama, tama da pinao. Suiąo, te boi bidigo nogoba ena
mawainogo ebo bidi te augwali aga dali asai dao,” Jisasgo te po wai.

Augwaligo Jisas nogo tuali
(Mat 26:47-56; Luk 22:47-53; Jon 18:3-12)

43 Jisasgo po odubadi, tama polo te Judas, te wali pabo bidi 12 te
augwali me deli, aga asai. Te genuai bidi hani aga dali asai, tama

augwaligo te poa pai hwą bobage hwą ge bainat me sesemone wąbi me te tolasa asai. Te genuai pris dabego me, te Juda dabego bomai po page koneai bidi dabego me, te Juda dabe tobolu bidi dabe badi, te augwaligo te tagala palobaso te augwali Judas dali asai.
44 Tama te Jisas augwali nogoba maiabo bidi agai te dąi me deli augwali mawaibao po weyu, te po wai, “Te eno bidi me deliba kisa sigi pelama nono naibao. Te bidi aga te Jisas dao. Dagego aga pageabi elama tulama, tama aga bugagia amua elama, tama aga selasa piąo,” wai.
45 Tialima, Judas aga sabolama, tama Jisasba polo pelama, tama te po wai, “Tisa, po ola mabo bidi,” te po wai. Tama agai Jisasba kisa sagaselama, nono nai.
46 Tama tibaso, augwaligo nogo Jisasba munama, tama aga pageabi yai.
47 Tiali goli te Jisas wali pabo bidi dabe pąde te dolaluali bidi me deli, agai te aga elaluali bobage ge hwą kega selama, tama te tobolu pris bidigo sę ebo bidi elama, tama aga olo togolama, tama tǫba tulaluali.
48 Tama Jisasgo te asali bidi dabebolo te po wai, “Dagego ena sagasu, tama dagego te poa pai bobage hwą me sesemone wąbi me tolasa asali, te dagego nai wi sai bidi me deli sagasobo tiwai gilama yainu te yali da, agawe? Magi basowe?
49 Tigidali sogode te ena dage dali te Moni Lotu Be tempel tomode dulalu, tama eno te Godigo po dagebolo ola mawai, tama dagego ena nogo tulama pageabi me ebeo. Tiali goli dagego enade megi ebo sę ebogo te Godigo po bukude elalubo po meba te mu pedalumainu ebao,” Jisasgo te po wai.
50 Tama aga wali pabo bidi dabe tigidali augwaligo aga taga peyu, tama augwali wi pelawai.
51 Tama gesi bidi me deli te Jisas wali asudai, tama agai tigide te tedela yai nami ugwa naga gudasa asiduai. Tama augwaligo aga pageabi elama tuali.
52 Tiali goli aga te tedela nami ugwa taga peyu, tama aga tigi olo naga elalubadi te aga wi pai.

Augwaligo Jisas te kaunsilgo gedude po tụ ilali
(Mat 26:57-68; Luk 22:54-55, 63-71; Jon 18:13-14, 19-24)

53 Tama augwaligo Jisas te tobolu bidi prisgo beba odasa pai. Tama tigidali genuai pris me te Juda dabego tobolu bidi dabe me te augwa bomai po page koneai bidi dabe, te augwali aselama, te beba sisinagasali.
54 Tama Pita te Jisas pabo wali pali, tiali goli aga te dwasianu digibulu gana bidai. Aga te tobolu pris bidigo be bagulali obo tomoba pai. Tama aga te enesigi bidi dabe dali dualalu, te augwaligo kedau nainu nogani siade te aga tigi kedau neduali.
55 Tama te genuai pris dabego me te tigidali kaunsil dabe augwali te bidi dabe meba i olama asobo side, te augwaligo te Jisasgo yali kolesaga po pusumainu yai. Augwaligo te aga ela muabo homu ebaso, tama te dwai sę yali sunumi me deli te gegali. Tiali goli te augwaligo agai dwai sę yali te me gegebeo.
56 Te bidi dabe hauwa augwaligo agade te tibo po kisilali, tiali goli augwaligo po te tiwai si me ebeo.

57 Tama te bidi meba augwali doligulama, tama tibo po te Jisasba
kisilama weyu, te po wai,
58 “Dago odali, agai te tiwai po wai, ‘Te eno digi eno te bidi dabego
nogogo sę yani te Moni Lotu Be tempel te aluaibao. Tama nosali te be
eno te sela sogode gasa dodolama sę yaibao, tiali goli te be te nogogo
me sę egobeo,’ agai te po wabo dago odalio,” augwaligo te po wai.
59 Tiali goli augwaligo te wali po te me geda muyu, tama te po tiwai si
me ebeo. Bidi mego pusali po te gasagi yai tedali dwasianu yai, tama
gasa bidigo po me tedali gasagi yai po wai, te tiwai si meni. Te usu
ebeo.
60 Tama te tuni bidi pris mu te tomode dolaluyu, tama Jisasbolo
hanalu wali, “Nago te po deli me wei begelesiąma ebawe? Te nageba
kisilama wabo pode te nago magi ebawe?”
61 Tiali goli Jisas aga pedauwali panialu, tama te agabolo po me
deli wei me ponobeo. Te tuni bidi pris bidigo agaba ma hanalu wali,
“Nage Krais, te magi dwai sę deli me isiąwai te Godigo Ogwa dawe, ma
meniwe?”
62 Tama Jisasgo te po wai, “Te ena tama dao. Tama nosali dagego te
Godigo Bidi Mu te Tigidali Bomo Elalubo Godigo dolo nogode dualama
asobo dagego sueibao. Tama aga te dagalu tomodu te pǫ me deli daidu
dualasa asaibao,” wali.
63 Tama Jisasgo te po wabode te tuni bidi pris bidi sębę eyu, tama
aga gudaluali ugwa pisila sąyu, tama te po wai, “Dago te gasa bidigo e
bidigo yali sęde po wabo me odogobeo. Te tagalao.
64 Dagego odalio, agai te Godiba posobo po wai. Dagego mena homu
ebawe?” Tama augwali tigidaligo te tiwai po Jisasde wai, “Agai dwai
sę yai elalubaso, tama aga isimainao.”
65 Megi da augwali mebago gagalama, te aga pesa sąyu yai. Tama
augwaligo te nami ugwa pedaigo te aga gedu paniama, tama augwaligo
aga elama, tama augwaligo te po wai, “Nago te haniani sęde koneai
profet bidi tiwai eyu tama po wao. Dego nage elaliwe?” Tama te ami
bidi dabego aga selama, tama aga subigila dodolama elali.

Pitago te po wali, “Eno Jisas konebeo,” wai
(Mat 26:69-75; Luk 22:56-62; Jon 18:15-18, 25-27)

66 Pita te aiyadu bidali, te be bagulali obo tomode bididuai. Tama te
tuni bidi pris bidigo sę ebo we me deli asali.
67 Tama te we agai te Pita aga te siade tigi kedau nedubo suali. Tama
te sę ebo wego te aga dolo ponama tonalu, tama te po wai, “Nage me,
nage te Nasaret bulu bidi Jisas dali bidai dao.”
68 Tiali goli Pitago po weyu, menio te tiwai po wai, “Eno nago te wabo
po eno me konebeo.” Tama aga te be obo sunumi pą badu buluba doligi
soali. Tama ba kakaruk po me deli wai.
69 Tama tede me te sę ebo wego aga ma sulama, tama agai te pąde
dodolalubo bidi dabe dali po ma weyu, te po wai, “Te e bidi da, aga te
Jisas wali pabo bidi me deli dao.”
70 Tiali goli Pitago po ma weyu, “Menio,” wali. Nosali dwasianu
bidama gana, te aga pąde dodolaluali bidi dabe augwaligo te po ma
Pitabolo wai, “Mu tamao, nage te augwali hani bidi dao. Nage te Galili
bulu bidi naga dao,” te po wai.

71 Tialima, megi da Pitago po bomonama weyu, te po wai, “Te eno
megi te mu po naga wasiąyu da, teda Godigo ena elimainao. Eno
dagego te po wabo bidi me konebeo.”
72 Tama polo te ba kakaruk hwa si sogo wai. Tama Pitago te Jisasgo
agabolo wali po te homugo ma kone palali, “Te ba kakaruk po si sogo
wasiąbadi, tama nago po sela sogo wagi soyu, nago ena konebeo po
waibao,” wai. Tama Pita aga dwai gela mu wai.

15

Te Rom gavman tuni bidi Pailat agai Jisas osola suali
(Mat 27:1-2, 11-14; Luk 23:1-5; Jon 18:28-38)

1 Te kigamu mu te genuai pris dabe dali, te tobolu bidi dabe me, te
bomai po page koneai bidi dabe me, te tigidali kaunsil dabe badi, te
augwaligo po me deli miani. Tama augwaligo Jisas te bonogo nogo
si dunama, tama augwaligo aga selama, tama aga te Rom gavman
polalubo tuni bidi Pailat agabolo mawai dao.
2 Tama Pailatgo agabolo hanalu wali, “Nage te Juda dabego tuni bidi
da, agawe?” Jisasgo po wei ponani, “Naga digi nago te tiwai po obao.”
3 Tama te genuai pris bidi dabe augwaligo agaba te po hauwa
kisilama wali.
4 Tama tibaso, Pailatgo agaba ma hanalu wali, “Nago te po me deli
wei me ponosiąma, ebawe? Odao, augwaligo te po hauwa nageba
kisilama obao,” te po wai.
5 Tiali goli Jisasgo te po deli wei me ponobeo. Tama tibaso, te Pailat
aga noma mu sali.
6 Te tigidali kibu bede te Juda dabego te Pasova olo bidiyu toma nabo
side, te gavman bidi Pailat agai te kalabus bidi me deli te olo tagala
palu yai. Te Juda we bidi augwa digi te bidi me deli nogi nogi ilama
tagala palumainu i obaso da, teda Pailatgo te bidi augwaliba tagala
palu yai.
7 Tama te sogo te bidi me deli te kalabuside bidai, te aga nogi
Barabas. Aga te gavman bidi dabe dali wąbi hwi̧ai bidi dabe augwali
dali kalabus yai bidai. Te hani augwaligo te wąbi hwi̧nama, tama
augwaligo te bidi meba ela muai.
8 Tialima, te we bidi augwali sabalu, tama augwaligo te Pailatba i
waliyu, te agai polobadu te augwalibolo ebo tiwai te emainu i wai.
9 Tama Pailatgo po wei augwaliba ponoyu, te po wai, “Te dagego
homugo eno te dage Juda dabego tuni bidi Jisas te dageba tagala
palumainu homu ebawe?”
10 Magi baso meni. Agai koneani, te genuai pris bidi dabego te homu
dwai Jisas dali naga elama, tama augwaligo aga te po tụba odasa asai.
11 Tiali goli te genuai pris bidi dabego te we bidi dabe augwaligo
homu hodoloyu, te augwaligo Pailatba i waliyu, te Barabas augwaliba
tagala palao po wai.
12 Tama Pailatgo po augwaliba ma wali, “Tama dage te Juda dabego
tuni bidi nogi ebo, eno te bidi aga magi yaibawe?”
13 Augwaligo te i ma wai, “Aga te ni pedaide elao!”
14 Tama Pailatgo augwalibolo te po wai, “Magi basowe? Agai magi
dwai sę yaliwe?” Tiali goli te we bidi augwaligo po dagą weyu i
bomonama wai, “Te aga ni pedaide elao,” wali.

15 Tama Pailatgo homugo te we bidi augwaligo aga dali dwagi yai
homu emainao homu yali. Tama tibaso agai te kalabus bidi Barabas
te augwaliba tagala palali. Tama agai Jisas te ami bidi dabe augwali
nogoba menama, te augwaligo aga dene mayu, dwai bigo eliyu elama,
tama aga te ni pedaide elimainu yai.

Te Rom ami bidi dabe augwaligo Jisasba te dwai posobo po wai
(Mat 27:27-31; Jon 19:2-3)

16 Te Rom ami bidi dabe augwaligo Jisas te gavman bidi Pailatgo be
obo bagulali tomoba odasa pelama, tama te be mesalode augwaligo te
tigidali ami bidi dabe asomainu i wai.
17 Augwaligo te mama yai nami ugwa me deli selama, te Jisasba
gudulali. Tama augwaligo te sesani yai bono me deligo te madi
nigilama, tama augwaligo te Jisas toboluba muai.
18 Tama augwali hodalu, doligulama, tama agaba nogo dodoloyu, te
po wai, “Giligade dao, te Juda dabego tuni bidi dao!”
19 Tama augwaligo aga toboluba te wawi yai sigi dili me deligo elali.
Tama augwaligo agaba pesa sąwai. Tama augwaligo kidu sugunu
gulama, tama augwaligo tibo po naga weyu, te aga genuai bidibolo
ebo kolesaga tiwai yali.
20 Augwaligo te gisugu mabo sę me te dwai posobo po dabe aga dali
ola silibo si da, teda augwaligo agaba te gudulali mama ugwa te augwa
peda selama, tama augwaligo aga ugwa te agaba ma gudulali. Tama
augwaligo aga te ni pedaiba walainu selasa palio.

Augwaligo Jisas te ni pedaide walali
(Mat 27:32-44; Luk 23:26-43; Jon 19:17-27)

21 Bidi me deli, Saimon te Sairini bulu bidi, te Aleksander me Rufus
sigo aya, aga aselama, tama te Jerusalem hanu tomoba painu soali.
Tama te ami bidi dabe augwaligo agade bomo eyu, agai te Jisas elabo
ni pedai te agai tolao wai. Tama agai te ni pedai tolasa pabo gagalali.
22 Tama peyu, augwaligo Jisas te bulu du me deli teba sela pali, te
aga nogi Golgota. Te nogi page te e tiwai dao, te tobolu dili tiwai bulu
du dao.
23 Augwaligo te Jisasbolo te wain ąį dali taluali marasin ąį mawainu
yai, te aga tigi dene silabo marasin tiwai elalubao. Tiali goli agai me
tubeo.
24 Tialima, augwaligo aga te ni pedaide ela daganama, tama te ami
bidi dabe augwaligo te agai gudali ugwa tigidali te augwa dobola sai.
Augwaligo te satu gagali elama, dego te mena ugwa te dąį elama sainu
tiali.
25 Te giliga ula dąį ebo kigamu tama, te augwaligo aga te ni pedaide
daganama walali.
26 Tama te ni pedaide ugwadu te augwaligo aga po tų ilali po asęai.
Augwaligo e tiwai po asęai dao, “Te Juda dabego tuni bidi dao,” te po
asęnama te ni pedaide elaluali.
27 Te Jisas walali ni pedai pąde augwaligo te nai wi sai te dwai sę yai
bidi augwali si te gasa ni pedai side walali. Augwaligo te bidi me aga
te dolo nogo badu waliyu, tama me agai pobase nogo badu waliyu yai.
28 [Tama tialima te Godigo po bukude asęani po me deli te mu
pedalai. Te e tiwai po wai dao, “Augwaligo aga dali te dwai bidi dabe
dali nedali.”]

29 Tama te augwali eda soyu, ugwa peyu ebo we bidi augwaligo dwai
posobo po agabolo weyu yai. Augwaligo tobolu pemeyu, tama po wai,
“Ia, nago te Moni Lotu Be tempel aluama tama te sela sogo naga ma
sę yaiba wali bidi dao. Behede! *
30 Megi da, naga digi naga tau sao. Nage te ni pedaide daganalubo
tagalama, tama nage aiyaba dulao,” te po wali.
31 Te genuai pris bidi dabe dali te Juda dabego bomai po page koneai
bidi dabe, augwaligo me te dwai posobo po wai. Augwaligo te augwa
hasi tomode digi te tiwai po wai, “Agai te gasa we bidi dabe tau sali,
tiali goli aga digi aga tau sabo usu ebe.
32 Te bidi Krais wabo, te da Israel dabego tuni bidi, aga te ni pedaide
daganalubo tagalama tama te tǫba aiya dulubaso, tama dago sulama,
tama dago agade konealubo po dąụ waibao,” genuai bage augwaligo
te po wai. Te bidi si augwaligo te Jisas pąde te ni pedaide walali, te
bidi me deligo me te dwai posobo po agabolo wai.

Jisas isalio
(Mat 27:45-56; Luk 23:44-49; Jon 19:28-30)

33 Te nai tubo belo wabo giliga tomode, te tigidali tǫ badu be huli si
ela selama, te giliga dega sigi painu ebo teba usu nani.
34 Tama te giliga dega sainu ebode te Jisasgo po dagą bomonama
weyu, te po wai, “Eloi, Eloi, lama sabaktani?” E tiwai po wai, “Eno
God, eno God, magi baso nago ena tagalubawe?”
35 Tama te pąde dodolaluali bidi meba augwaligo te po odama, tama
augwaligo te po wali, “Odiąo, agai te Elaija i obao.”
36 Tama bidi me deli udada pelama, tama te wawi yai bola tiwai nai
selama, tama te nai te olo wain ąị te naiba gelama, tama te sigi dili me
delide munama, tama Jisas agabolo te tumainu ugwaba mawai. Tama
te bidigo te po wai, “Meo, dago suyu bolo yaibao. Te bidi Elaija asama,
aga te tǫba aiya sela dulaiba homu egowe, ma meni egowe?” te po
wai.
37 Tama Jisasgo po dagą bomonama mu olama, tama aga isalio.
38 Te sogo naga tama te Moni Lotu Be tempel tomode dąị tiwai
walalobo genuai nami ugwa, te ugwa te ugadu pedasa dulali te aiyaba
sabolali, tama te moni nami ugwa pedai si pedelai.
39 Tama te ami bidi dabe augwa genuai bidi aga te Jisas pąde
dolalubadi aga te tiwai elama isibo suali. Tama agai te po wai, “Mu
tama, te bidi aga te Godigo Ogwa dao.”
40 Te we dabe meba me te digibulu gana dwasianu dodolalu, tama
augwaligo me tononaluali. Te augwali tomode bidali we me deli te
Makdala moni tǫ we Maria dao. Tama we me deli te Maria, te nogi
sabi si wali, te bidi Jems me Joses tega sigo ida. Te bidi Jems aga nogi
me Gesi Bidi dao. Tama we me deli aga te Salome dao.
41 Polobadu Jisas te Galili tǫde bidibadi, tama te we dabe augwali aga
wali biliyu, tama aga tau sai. Tama te gasa we dabe hauwa me bidali,
augwali te moni hanu Jerusalemba Jisas dali asai dao.

Augwaligo Jisas pubulali
(Mat 27:57-61; Luk 23:50-56; Jon 19:38-42)

* **15:29:** Tib 22:7; 109:25; Mak 14:58; Jon 2:19

42 Te be pio ebode te Arimatea tǫ bidi nogi Josep aga asali. Aga te
Juda dabego genuai kaunsil hani bidi me deli, tama agai nogi wiegi
yai elaluali. Agai me te Godigo we bidi tonaluabo sogo asobo tonaluyu
bidali.
43 Do tama da wabo side te Sabat sogo pedelabo elalubaso, tama megi
pio te haniani nai sisi ebo sogo elaluali. Tama tibaso Josep aga te Pailat
bidibo be tomoba pelama, te aga gesabidiba doligi pelama, tama aga
wi me ebeo. Menio. Agai te Jisasgo tigi sabo po agabolo hanalu wali.
44 Te pode Pailat aga noma sali, tama te po wai, "Aga polo isai
dawe?" Tama agai te ami polalubo bidi kepten i olama asobo side,
tama agabolo hanalu wali, "Te Jisas isaliwe, ma meniwe?"
45 Agai te ami tuni bidi keptengo po odama, teda agai Josepbolo te
po wai, agai te tigi somainao.
46 Tama Josepgo te tedela moni nami ugwa abelama, tama agai Jisas
tigi te ni pedaide daganaluali te aiyaba sela dulai. Tama agai aga te
tedela ugwago bebe pelama, tama aga te gụ page me deli tomoba muai.
Augwaligo te gụ page te genuai ola be masigi tomode nigai. Tama
Josepgo te moni masigi me deli hogogo bele pelama, tama te ola be gụ
page dedage elalubo te paniai.
47 Te Maria Makdala tǫ we me te gasa we Maria dali, te Josesgo ida,
augwali sigo tononaluali, tama augwaligo te Jisas mubo pesage augwali
sigo suali.

16

Jisas ma hodaluali
(Mat 28:1-8; Luk 24:1-12; Jon 20:1-10)

1 Sabat sogo bidama silai madi, tama Maria te Makdala tǫ we, te gasa
Maria dali, aga da te bidi Jems aga ida, tama te gasa we nogi Salome,
te we sela augwaligo te wel me te gasa wiegi yai denami ebo nai me
abelai. Augwaligo te Jisas tigiba piligi pabo homu yai, aga tigi polo
daumua pidali weyu tama yai.
2 Te kigamu mu te wik polasa gagalobo sogo augwali te gụ pageba
pai.
3-4 Tama pobadi augwa hasi po mia siyu, te po wai, "Dego da tau
selama, tama te gụ page paniani masigi hogogo bele pogowe?" Magi
baso meni, te masigi te genuai bage mu dao. Tama pąba sabolama,
tama augwaligo tonono pobadi, tama augwaligo suali, te gụ page
paniani masigi te me elalubeo. Menio. Bidi me deligo te masigi hogogo
bele pai.
5 Augwali te gụ page tomoba pobadi, tama augwaligo te gesi ogwa
bidi me deli te dolo nogo badu dualalubo suai. Aga te bobage tedela
ugwa gudai elaluai. Tama augwali noma siyu midigi siyu wi yali.
6 Tama agai augwalibolo te po wai, "Dage midigi siyu noma me
selamuo. Eno koneani, dage asali te Nasaret bidi Jisas gegagasali, aga
augwaligo te ni pedaide walali. Aga hodalualio! Aga te ede me bidibeo!
Te augwaligo aga muani pesage te elalubo suiąo.
7 Tiali goli dagego te aga wali pali bidi dabebolo wagi piąo, tama
Pitabolo wao, 'Jisas aga te dage asabo madi te Galili tǫba polasa pobao.
Te agai polobadu wali po tiwai gilama, te dagego aga te Galili tǫde
sueibao,' " agai te po wai.

8 Tama te we dabe augwali te gụ page tomoba pali te buluba solama,
tama augwaligo te gụ page tagalama wi soai. Augwali didibili elama,
tama augwali homu te midigi siyu dwai noma sali. Tama augwaligo te
bidi me deli dali te po deli me wabe, magi baso meni, te augwali wi
yai.

Maria te Makdala tọ we agai Jisas suali
(Mat 28:9-10; Jon 20:11-18)

9 [Jisas te kigamu mu te sę polasa gagalobo sogo tede hodaluali. Tama
aga hasia te Makdala bulu we Mariaba pedelai. Te we polobadu Jisasgo
te dwai haubo noma bidi te nogo a naga olama me badu si elalubadi
sela sąwani te we dao.
10 Te we Maria agai Jisas sulama, tama aga pelama, te Jisas dali wali
bilali bidi dabebolo te aga suali po wagi pai. Te bidi dabe augwali
homu sęgę elama, tama augwali gela weyu bidaludai.
11 Maria agai te po augwalibolo wai, "Jisas aga te bidibo ula
elalu bidibo tama eno sualio." Tama augwaligo te po odama, tama
augwaligo homu te poba dąụ me wabeo.

Te wali pali bidi sigo Jisas te sunumide suali
(Luk 24:13-35)

12 Tama nosali te wali pali bidi sigo te moni hanu Jerusalem
tagalama, tama te sunumidu pai. Tama Jisas te gasagi yai hasegelama,
tama augwali siba pedaligi pai.
13 Tama augwali sigo aga sula koneama, tama augwaligo te po te gasa
wali pali bidi dabeba pusugi pai. Tiali goli augwaligo te augwali sigo
wali poba homu dąụ me wabeo.

Jisasgo augwalibolo te Godigo po pusugi pabo sę mani
(Mat 28:16-20; Luk 24:36-49; Jon 20:19-23)

14 Nosali badu te wali pali bidi dabe nogo si olama sągągo deli te
augwali dugulama nai tubadi, tama Jisas te augwaliba pedalai. Te
augwaligo agai wali poba augwa homu dąụ me wasiąbaso, tama agai
augwaliba wado ilali. Magi baso meni, augwaligo olo te palialu, tama te
we bidi augwaligo suali, aga te ma hodaloai yali po wabo te augwaligo
homu teba dąụ me wabeo.
15 Tama agai po augwaliba weyu, te po wai, "Dage te tigidali tọ habu
pedaiba pelama, tama te enade gesi wiegi yai po te tigidali we bidiba
pusa mao.
16 Te enade konealubo po dąụ olama, tama aga homu enaba tialuyu
tama te baptais sabo bidi, aga te Godigo ma dobola selama, tama aga
bidi da waibao. Tiali goli te enade te konealubo po dąụ me wasiąwani
bidi, aga te po tụ ebo sogode hagawaibao.
17 Godigo te bomai sę meba te enade homu dąụ wabo bidi dabego
nogode pedalumainu ilaibao. Te eno nogide augwaligo te dwai haubo
noma bidi dabe sela sąbo sę yaibao, tama augwaligo te bidi dabego
odisąwai gesi noma po te pusuyu yaibao.
18 Te augwaligo augwa nogo te bidi gąụ kelebo dwai hasamaniba
mubaso, ma te konesiąbadi augwaligo te bidi isibo nai tubaso da,
teda te hasamanigo me te isibo naigo me augwali dologobeo. Tama
augwaligo nogo te gasi sai we bidiba mubo si da, tama te gasi sai bidi
dabe usu ma yaibao," Jisasgo te po wai.

Godigo Jisas selama te dagaluba pai
(Luk 24:50-53; Tpi 1:9-11)

19 Genuai Bidi Jisas agai po augwaliba pusa silama, tama Godigo
aga selasa te dagaluba holai. Tama megi da, aga te Godigo dolo nogo
badude dualalu bidibao. *
20 Tama te wali pabo bidi dabe augwali pelama, tama augwaliba te
ola mani po te tigidali tǫ pedai badu pelama, te po pususu biligi pai dao.
Tama Genuai Bidi te augwali dali sę eyu, tama te augwaligo nogode te
haniani bomai sę ebogo agai hania hanilali, te augwaligo ola mabo po
te mu po naga dao.]

* **16:19:** Tpi 1:9-11

Dwagi Yai Gesi Po Lukgo Asęani
Hasia nedebo tau sabo po

Te Jisasde po asęani bidi nogi Luk aga te Israel hani isąwai bidi bidiyu, tama agai Grik po wali. Agai te munamuna mabo sę yali, te dokta bidi bidai. Tama me sogo aga Pol dali te haniani tǫba pali. Agai e bukude elalubo po te Grik bidi me delibolo asęna tolali. Lukgo te Jisasgo te haniani sęgę dali dene tolobo olo we bidi dali homu dene eyu godolo eyu, tama agai augwali tau sali sę te Lukgo dabolo waselebo dao.

Lukgo Jisasde asęani po meba te gasa bidi dabe Matyu me Mak me Jon augwali selago asębeo, te Luk agaduba naga te po asęani. Te Jisas aga ame nane sogode pedelali sę po me, te aga ogwade bidali po me, te agai pusali po digi po begelali po meba me, te tobage po te Lukgo naga asęani. Te bidi Lukgo po te bukude naga asęnama silibeo. Menio. Luk agai naga dago te nogi ebo "Godigo sęba tagala palai bidigo po" nogi wabo buku te me Lukgo asęani

Lukgo Tiofilusbolo asęnama mawai po

1 Genuai bidi Tiofilus, polobadu te bidi hauwa augwaligo te Godigo polobadu da tomode yali sę po asębo homu eyu bugagia sina wai dao.
2 Augwaligo te sę gagalobo te gedugo suali bidi dabego po siyu wali pai dao. Te gedugo suali bidi dabe augwaligo te po pupusu bilai dao.
3 Tama tibaso, eno me te po naga asęnama, nagebolo tolainu te ebao. Hauwa sogo mu te sę pagede eno te sę gedugo suali bidi dabebolo hanalu wai dao. Megi eno bugagia dodolama, te asęyu te ebao. Tialima, deli po naga tama dao.
4 Tama nago polobadu augwaligo nagebolo ola mani po mu yai daba homu emainu, eno te po ma te asęna tolobao.

Enselgo Sekaraiabolo Jon ame naibao wali

5 Te bidi nogi Herot te Juda bagego gavman tobolu bidi bidibadi, polobadu Israel hani augwa pris bidi me nogi Sekaraia bididualio. Agai hani sibi nogi Abiya sibi da, te hanide pris bidai bidi dao. Te Sekaraiago Aron hani sibi we nogi Elisabet sai. Te Aron hani sibi me te pris sę ebo hani bidi bidai. *
6 Te bidi Sekaraia dali aga we dali si te God gedude dolasa bidiyu, te God tonaludubadi, te augwali sigo dwai sę me ebeo. Augwa si Godigo bomo yai po tigidali wali pidu digi, te Genuai Bidigo po dabe me tigidali wali palio, tama augwali sigo dwai sę me ebeo.
7 Tiali goli augwali si wai menio. Te we Elisabet aga haliga dąụ wai. Te Elisabet dali Sekaraia dali augwali si monu dabe mosi dabe eyu, wai ame nabo usu meni yai.
8-10 Te Sekaraia aga dali deli sę ebo bage sęba asaialio, te Moni Lotu Beba, te Sekaraia aga pągą wali bodolude, te sęde dagalali. Tama tibaso, Sekaraia agai aga pris sę eyu, tama aga te denami yai nai siago ulubo sę egi palio, Godigo gesabidide. Te ebo sę page da, te Godibolo gedu haluasa po pusubo tiwai. Tama tibaso, aga te Moni Lotu Be

* **1:5:** 1 Sto 24:10

tempel tomoba pelama, tama te denami yai nai siago uludubadi, we
bidi te bulu badu tonaludu, augwaligo Godibolo gedu haluasa po weyu
bidali.
11 Tebadi yaide, Godigo ensel bidi me deli dulama, te denami yai
hano holobo pesage doloba polo badu dolalubo suali.
12 Tama Sekaraiago Godigo ensel bidi dolalubo sulama, moni noma
sali, wi yali.
13 Tiali goli, te enselgo agabolo te po wali, “Sekaraia, nage wi tagalao.
Te Godigo nago agabolo hanalu wali po odalio. Naga we Elisabetgo
nago ogwa me deli ame naibao.
14 Nago te ogwa nogi Jon poao. Aga ame nabo si, dage si me gasa we
bidi hauwa me bugai homu naga yaibao. Magi baso meni.
15 Godigo gesabidide agai nogi genuai elaluaibao. Agai diluai wę
dabe tulamuo. Te Jon aga ame nabo sogo gagalama, Godigo Dwagi Yai
Mobo Bidi aga dali bidaibao. *
16 Te Jon agai te Israel we bidi dabe hauwa te God augwa Genuai
Bidiba ma begasa asao po wabo bidi dao.
17 Agai te Godigo po polobadu pusa mawai bidi Elaijago yali sę me,
bomo me tigidali selama, Genuai Bidi nosali asaibao obaso, te Jon aga
polasa paibao. Agai te aya dabego homu hasegelama, wai bǫų hobede
emai yaibao. Me agai te po sela sąbo bidi dabego homu hasegelama,
augwali doloba pai bidigo homu somai yaibao. Agai bidi hauwa sisi
elama elaludu, Genuai Bidi asabo tonalu mai yaibao. Tama tibaso, te
we bidi augwaligo te Jonde bugai homu mu yaibao,” te ensel bidigo te
po wali. *
18 Te po olama, Sekaraiago te ensel bidibolo hanalu te po walio, “Te
eno we me, ena me, te da si mosi dabe monu dabe yai dao. Mena tama
ma nago te po eno mu dao wagowe?”
19 Tama ensel bidigo te po wei ponoyu te po wai, “Ena nogi Gebriel
dao. Ena God gesabidide dolalubo dao. God aga digi ena tagala palama,
nagebolo dwagi yai po pusigi pa tobo obaso, nagebolo te po pusagasiyu
te obao. *
20 Nago odao. Nago eno wali po mu dao homu isąbaso da, nago
pedauwali dagana saibao. Dagana selama, nago po me wasiąbadi, eno
po tų sisu pabo bodolude nage doloa paibao. Te eno po tų sisu pao
wali bodolude te sę yaibao,” ensel bidigo te po wali.
21 Te gasagi yai nai pedalobaso, Sekaraiago u be tomode tonalubadi,
te we bidigo aga magi yaliwe homu yali, aga magi baso gesegebawe
homu yali.
22 Tama nosali aga buluba asama, po wabo usu ebeo. Agai nogogo
naga bagi ela bilali. Tama augwaligo te tama tebo sulama, “U be
tomode magi nai sualiwe namao,” wali.
23 Te Sekaraia aga sę silabo bodoluba yagasobaso, aga buluba soali.
24 Tama nosali aga we Elisabet haliga yalio. Aga bede dualalubadi,
polua a naga palio.
25 Elisabet agai te po wai, “Te Genuai Bidigo ena olo dali tau selama,
isabo magade eno wai saibao. Tama tialigo we bidi gesabidide ena hale
yai goli, megi agai te hale sela sąwai dao,” Elisabet agai te po wali.

---

* **1:15:** Nam 6:3 * **1:17:** Mal 4:5-6 * **1:19:** Dan 8:16; 9:21

Ensel bidigo Mariabolo Jisas ame naibao po walio

26 Te we Elisabet haliga elama, polua a naga olama, me badu nogo
deli wagisu, tama Godigo te ensel bidi nogi Gebriel te bulu me nogi
Nasaretba pao walio.
27 Gesi wegi me te bidi Josepbolo noma po wai, te wegi nogi Maria
dao, “Te wegi pageba po pusigi pao,” te Godigo te enselbolo te tama po
wali.
28 Te bidi Josep te Devitgo hani bidi dao. Tama te ensel bidi Gebriel
te Maria pageba pelama, “Giligade dao,” te po wali. “Genuai Bidigo
nage megi hobede yalio, nage bugai homu yabo sę yalio. Aga nage dali
bidibao,” wali.
29 Te wegi Mariago te po odobo si, aga homu tụą palio. Agai homugo
e bidigo magi po nama wabowe, te homu yali.
30 Tama te ensel bidigo Mariabolo “Nage wi egio,” te po wali. “Godigo
nage dali dwagi yai homu ebao.
31 Edao! Nage haliga yaibao. Nage haliga elama, ogwa tega paibao.
Te ogwa nogi nago Jisas poao. Aga genuai bidi bidaibao.
32 Tama Godigo te po waibao, ‘Aga nogi Genuai Godigo Ogwa dao,’
waibao. Godigo aga genuai bidi nigilaibao, aga nọụ Devitgo yali gilama.
*
33 Te tigidali sogo Jekopgo hanigo genuai bidi bidaibao. Aga te we
bidi sesemane sogo tonaluaibao,” te enselgo te po wali.
34 Tama Mariago enselbolo te po hanalu wali, “Ena bidigo we menio.
Tama magi ilama, tama tiwaibawe?”
35 Tama te ensel mobo bidigo po wei ponoyu, te po walio, “Te Godigo
Mobo Bidi asama, tama agai bomogo nage mesegalueibao. Tama
tibaso, nago tega pabo wai nogi Godigo nogi poaibao, ‘Dwai sę isąbo
ogwa dao,’ waibao, ‘Te Godigo Ogwa dao,’ waibao.
36 Edao. Naga be bidi we Elisabet mosi dabe mu bidai goli, agai
ogwa haliga elalubao. Polobadu augwaligo te wego wai ame nogobeo
wai dao. Tiali goli, megi aga haliga elalubadi, polua a naga olama, me
badu nogo deli polo pai dao.
37 Godigo me isiąwai sę me menio,” te ensel bidigo te po wali. *
38 Tama Mariago te po wali, enselbolo, “E. Ena Genuai Bidi agai sę
ebo we dao. Eno homugo nago enabolo wali po tụ sisu pomai yaiba,”
te po wali. Tama te enselgo Maria taga palio.

Mariago Elisabet sugi pali

39 Te tamadi ganama, ensel dali po miani elalubadi, Maria aga Judia
hanude bulu du meba palio.
40 Teba sabolama, aga Sekaraiago beba sabolama, Elisabetbolo
“Giligade dao” wali.
41 Tama Mariago “Giligade dao” wali po obadi, Elisabetgo haligade
elaluali wai mobodo yalio. Te Godigo Dwagi Yai Mobogo Elisabet
beasagasalio.
42 Tama Elisabetgo midigi sali, Mariabolo dagą olama, te po wai, “Te
Godigo nage dali dwagi yai homu mu ebe yabao, gasa we dabe aiyaba
elalualio. Nago uda haliga elalubo ogwago me tama naga te waibao,
olo bidi dabe aiyaba elaluaibao.

---

* **1:32:** 2 Sml 7:12, 13, 16; Ais 9:7 * **1:37:** Gag 18:14

43 Godigo ena te moni dwagi yai sę magi baso maniwe, te eno Genuai
Bidi aga idago ena suagasali. Te ena genuai we menio.
44 Edao! Nago enabolo ‘Giligade dao’ wabo odama, eno haligade
elalubo waigo dwagi yai homu eyu, mobodo yalio.
45 Genuai Bidigo nagebolo wali poba nago homu begi pai yabao.
Tama teyu, nage bugai homu mu te ebao. Nosali Genuai Bidigo yaibao
wali sę tụ sisu paibao,” Elisabetgo te po wali.

Mariago wali tęąbi po

46 Te Mariago te po wali, “Eno homugo da Genuai Bidigo nogi ugwaba
sobao.
47 Tama eno nomago ena tau sabo Godibolo bugai homu mu ebao.
Te ena agai sę ebo we da.
48 Tiali ena da, olo bage da. Tama agai ena kegeda pabo menio. Te
megi me, nosali me bidibo we bidigo Godigo enabolo bugai homu mani
po naga ola paibao. Magi baso meni.
49 Moni Bomai Godigo enabolo te genuai sę yali pode te obe dao. Agai
nogi gasagi yai mu tedali dao.
50 Te God agai po tụ sisu pabo we bidibolo agai olo tau sabo sę me,
te iba bidada pabo bidigo ogwago ogwa dabego me, agai po tụ sisu
pidubaso da, agai tama tede piduabo tolai dao. Agai nogogo bomai sę
yai dao.
51 Po sela sąyu augwaligo augwa nogi kegenanu ebo bage agai
augwali besela sąwai dao.
52 Agai gavman tobolu bidi dabe aiyaba elaluama, te nogi meni yai
bidi nogi ugwaba sabo dao.
53 Agai te nasi ebo bidi dwagi yai naigo tabi pągąlobo dao. Agai te
sibage hauwa mubo bidi olo dali gudula palobo dao.
54 Polobadu mu Godigo dago nọụ dabebolo bodolu mawani. Tama
megi agai bodolu tụ sisu pobao. Da Israel dabe agai sę ebo we bidi
dabe dao, tama megi agai da tau magasalio.
55 God agai dago nọụ dabebolo te po wali, ‘Te eno Abraham hobede
eyu, te aga hani me, ibaba ame nabo ogwa me, tama naga tede paibao.’
Tama te wali po agai kegeda pabeo,” Mariago te po wali. *
56 Te Maria Elisabet dali bidibadi, polua sela bidama da, tama nosali
aga buluba ma pali.

Elisabetgo Jon tega pali

57 Te Elisabet agai wai tega pabo bodolu asobaso, te agai ogwa tega
pai dao.
58 Aga hani dabe me, te deli bulu bage me tigidaligo Godigo Elisabet
aga olo dali tau sali po odama, tigidali Elisabet dali bugai homu ela
silai dao.
59 Te Sarere deli silama, tama augwaligo te ogwa tigiwali togwagasali,
te tebo Juda dabego polobadu tama tolai sę dao. Tama augwaligo
homugo “Agai aya nogi Sekaraia ma poaibao,” te po wali.
60 Tiali goli te ogwa aga idago po weyu,” Te egobeo. Dago e wai nogi
Jon poaibao,” te po wali.

---

* **1:55:** Gag 17:7; 1 Sml 2:1-10

61 Tama augwaligo te po weyu,” Te naga deli hani bagede te tiwai
nogi nago awa dabede me, hai dabede me tiwai nogi elalubo menio,”
te po wali.
62 Augwaligo nogogo bagi eyu, Sekaraiabolo “E wai nogi de
poaibawe?” te po wali.
63 Tama Sekaraia agai nogogo bagi eyu, “Te buku asębo nai me
sesao,” olama, tama agai e tama asęanio, “Agai nogi Jon dao.”
64 Tama augwaligo homu tụą palio. Polo tama Sekaraia agai po wabo
ma usu yalio. Tama agai hamena ma usu yali.
65 Te po weyu, agai Godigo nogi ugwaba sali. Tama augwa deli bulu
bidi dabe me wi kisu dali. Augwali tigidaligo te po ola silama, pomo
mu yalio, te Judia dabego bulu bageba me bulu agebele me.
66 Augwaligo te po odobo si, monu pomo mu ebaso, augwaligo te po
wali, “Te wai nosali mena tama tiwai wai bidigowe?” wali. Genuai
Bidigo bomo aga dali bidibo augwaligo koneanio.

Sekaraiago wali tęąbi po

67 Godigo Tedali Mobo Bidigo Sekaraia beasagaso baso, te Godigo po
pusuyu, te po walio,
68 “Dena Genuai Bidi Israel dabego God nogi kegenaninao. Agai aga
we bidi da tau sagasalio.
69 Tilama, agai da ma abelai dao. Polobadu aga sę yali bidi Devitgo
eda dadalo asali hanide bomai bidi me deli pedelama, te bidi Godigo
da ma sabo bidi nigilai dao.
70 Polobadu agai po pusa mani bidi dabego waligia te yaliao.
71 God agai polobadu agai da boi bidigo nogode ma saibao wali po
te sabao, te da dali dwai homu ebo bidigo nogode me agai da sali.
72 Agai dago wąị dabe moni hobede eyu, tau saibao wali bidi te asalio.
Tama agai polobadu bodolu mani aga me konealubao.
73 Agai dago wąị Abrahambolo bomai bodolu mu mawai dao. Tama
megi agai polobadu yaibao waligia yainu te ebao. Boi bidigo nogode
agai da ma sainu ebao wai.
74 Tama agai sę dago dąụ olama, tulama, wi egobeo.
75 Da e tọde bidibo sogo dago dwai sę isąma, dolo tụdu pelama, agai
sę inao. Tama aga gesabidide da dolasa bilinao,” Sekaraiago te po wali.
76 Agai te po me Jonde wali, “Eno ogwa, ‘Nage nosali Moni Godigo
po pusa mabo bidi mu dao,’ Godigo te po waibao. Nage bolo polasa
paidigi Genuai Bidi nosali asaibao. Nage polasa pelama, aga asobo tụ
sisi ela muaibao. *
77 Agai we bidibolo nago po ola menama, konealueibao. Agai
augwaligo dwai sę dabe sela sąnama, augwali ma sai hagede ebao
homu yaibao.
78 Dago God da dali hobede mu elama, agai e tama tiwaibao. Te
dagalu be posobo ula elalubo e tọba dabolo tagala palaibao.
79 Tama te hulide bidalubo bageba ula ilimainu, me isabo pąde
elalubo bage me, te bage tau somainu tiwaibao. Agai da te dwagi
yai homude bilibo tụdu pabo po agai dabolo mobo ola mawaibao,”
Sekaraiago te po wali. *

---

* **1:76:** Mal 3:1 * **1:79:** Ais 9:2

80 Nosali e wai Jon genuai elama, te aga noma bidi me bomo yai
pedalumainu ilali. Tama aga te we bidi meni yai bulude bidali. Tama
nosali aga te Israel we bidigo gesabidiba hanilagaselama, bidali.

2

Mariago Jisas ame nani
(Mat 1:18-25)

1 Te sogo gavman tobolu bidi Sisar Ogastus bidibo sogo, te tigidali we
bidi nogi sabo sogo bodolu muani.
2 Te sogo hasia mu augwaligo nogi sabo gagalali. Te Siria tǫgo
gavman tobolu bidi nogi Sairinias te sogo bidai dao.
3 Tama tibaso, tigidali we bidi augwa page buluba nogi sai hagede
pela silalio.
4 Tama te bidi Josep me aga bidali odogo bulu te Galili tǫ pedaide
elaluali bulu Nasaret taga pelama, te aga wąị Devitgo te Judia tǫde
nigali hanu nogi Betlehem hanuba holalio.
5 Josep dali aga daganasa bidibo we Maria dali augwali si me nogi
sai hagede holalio.
6 Tama Mariago haliga elalualio. Augwali si Betlehem tede bidibadi
yaide, Mariago wai tega pabo bodolu maga yalio.
7 Tama Maria agai hasia ogwa ame nani. Tama pedai ugwa nana-
menu dabego belama, tama kibu bulmakaugo nai tubo halobageba te
ogwa wai pilagalama elalualio. Magi baso menio. We bidi osogo pibo
be pągąna saide.

Ensel dabego kibu sipsip tonalubo bagebolo po pusali

8 Te bulu bogu badu kibu sipsip tonalubo bage me badu bidaluai,
tama augwaligo hulide me kibu sipsip tonalubo dao.
9 Genuai Bidigo ensel bidi aga augwali pageba aselama, te Genuai
Bidigo ula augwaligo tigide te moni ula yali. Tama augwali moni wi
mu yali.
10 Tiali goli “Wi egio,” enselgo te po wali. “Ena dage pageba dwagi
yai po sela sobao, te we bidigo te po odama, bugai homu mu emainu
ebao.
11 Megi pio hulide Devitgo hanude wai me tega pai dao, te agai dage
ma dobola saibao, aga te we bidi tau somainu sa muani Genuai Bidi
dao.
12 Dagego gegegi peyu da, te wai bǫụ me ugwa nanamenu dabego
mesega galama, tama bulmakaugo nai tubo halobage tomode pilai
elalubo sueibao. Telalubo sulama, dagego te po mu daba homu
yaibao,” te enselgo te po wai.
13 Te enselgo te po obadi, polo tama dagalu badu ensel hauwa mu
dulama, te ensel dali dololalubo sualio. Augwaligo Godigo nogi ugwaba
siyu, tama walio,
14 “God agai nogi ugwanu mu kegenanao. Tǫde bidibo we bidi homu
tegaluama, bidiąo. Augwalibolo Godigo dwagi yai homu ebao,” te ensel
dabego te po wali.

Kibu sipsip tonalubo bagego Jisas sugi pali

15 Te ensel dabe dagaluba ma pebelawaide, te sipsip tonalubo bagego
te po wali, “Da Betlehemba pelama, megi Genuai Bidigo dabolo wali
po page sugi pebelawaibao,” wali.
16 Tama augwali polo pali. Gege pelama, Maria me Josep dali augwali
si suali, te wai bǫụ me bulmakaugo tubo nai halobage tomode pila
mubo suali.
17 Sulama da, te waide augwaligo odali po dabe te bidi Josep dali
Maria dali augwali sibolo te po dabe pusa mani.
18 Tigidali we bidigo te sipsip tonalubo bidi dabego wali pode noma
mu salio.
19 Tama Mariago te po odobo si, agai te po page me, agai gedugo suali
sę me, mena tama yaliwe te homu idu konealudu geani.
20 Tama te sipsip tonalubo bage te sipsip tonalubo sęba ma geasa
peyu, Godigo nogi kegene nalani. Te augwaligo gedugo suali sę
dabe me, te augwaligo odali po dabe me, tụ sisu pela silali. Tama
tibaso, augwaligo bugai homu elama, augwaligo Godigo nogi ugwaba
kegenanali.

Jisas nogi poali

21 Te Sarere deli bidama, nosali augwaligo te wai tigiwali togolama,
aga nogi Jisas polali. Te wai aga idago tabide menibadi, hasia te enselgo
te nogi ola mawai.

Augwaligo Jisas te Moni Lotu Be tempel teba magasali

22 Te wai dali aga ida dali si habu selali bodolu ela soaide, Mosesgo
waligia, tama aga ida dali aya sigo Jerusalemba Genuai Bidibolo
mawainu sela pali.
23 Genuai Bidigo bomo yai pode asęani yaligia, “Wego hasia ogwa
ebaso da, Genuai Bidigo nogoba muiąo,” tama po asęani, te augwali
sigo te po wali pali. *
24 Tama augwali sigo te Godibolo maiabo ba hi si ma ba ni sasi si sela
pelama, te Godiba maiabo pogo me asai dao. Te Genuai Bidigo bomo
yai pode wali yaligia tialio.
25 Te sogo bidi me nogi Simeon Jerusalemde bidalio. Te aga doloba
pai kolesaga eyu, te Godiba lotu wabo bidi bidai dao. Aga te Israel dabe
tau sabo bidi asobo tonaludu gesege yai dao. Godigo Tedali Mobo Bidi
aga dali bidibaso, tama Godigo Mobo Bidigo agabolo weyu, te aga polo
isigobeo po wai dao.
26 “Te Genuai Bidigo we bidi tau somainu sa muani bidi Krais sulama,
nage isaibao,” te po wali.
27 Tama Godigo Mobo Bidigo Simeon hodolama, tama Moni Lotu Be
tempel tomoba pali. Godigo bomo yai pode wali po yaligia emainu, te
aga ida de aya sigo Jisas te be tomoba sela pali.
28 Simeongo nogogo te wai dobola selama, tama agai Godigo nogi
ugwaba siyu, e tama te po wali,
29 “Genuai Bidi, megi nago sę ebo bidi pomainao, megi ena homu
tegaluama, bidaio, polobadu nago wali yaligia.
30 Eno gedugo nago da ma sainu yali sę eno sualio.
31 Nago te tigidali tǫde bidibo we bidi gesabidide sisi ela muai dao.

* **2:23:** Sai 13:2, 12

32 Sole ula deli dao, tego deli te Israel hani isąwai we bidibolo ula
ola mawaibao. Tama agai moni nogi te Israel hani we bidi dabebolo
mawaibao," Simeongo Jisasde te po wali. *
33 Te ogwa aga aya de ida si Simeongo te ogwabolo wali pode augwali
si noma sali.
34 Simeongo Godigo bugai homu Jisas dali aga aya de ida si
augwalibolo me ilao wali. Agai Jisas aga ida Mariabolo te po wali,
"Odiąo. E waigo pode Israel we bidi hauwa augwaligo God taga paibao.
Tama hauwa bage me augwali God pąba asaibao. Te aga dąi tiwai me
deli nigalueibao, tama bidi hauwago agabolo dwai po waibao.
35 Tama tibaso, we bidi hauwago geme dualaluali homu te pebeli
diliba pedelaibao. Tiali goli nage da, te bainat hwą ge tiwai me deli
elalu, te nago hoboludu togwalubo tiwai ebaso, te homu dene tiwai
yaibao," Simeongo te po wali.
36-37 Te Simeon agai wali po silibo si, te mosi dabe we me deli te
Godigo po pusa mani profet we tiwai we bididuali, te we aga nogi Ana
dao. Aga te Fanuelgo wegi dao, te Aser hani we dao. Te we mosi dabe
mu dao. Te mosi we te Moni Lotu Be tempel tomoba asali. Te mosi
we gesi tigi elalubadi bidigo selama bidali, te kibu be nogo a naga me
badu nogogo si te 7 yia dao. Tama nosali aga bidi isaide, te agaduba
naga bidali kibu be 77 bidali. Te aga bidi dali bidali kibu be dali deliba
taluyu, te bidi sese me si me si tama me si me si, te 84 yia dao. Te we
agai te Moni Lotu Be tempel taga pabo menio. Aga nai habu selama,
Godibolo gedu haluasa po hanaludu bidama, Godigo sę me ulade eyu,
hulide eyu yai dao.
38 Te sogo me aga pąba aselama, Godibolo "Nage usu dao" wai dao,
Godigo te wai mawai baso. Te Godigo Jerusalem bage ma sai hagede
tonalubo we bidi dabebolo te ogwa wai bidibo po pusa mani, te mosi
we Anago.

Josep Nasaretba ma pali

39 Te Josep dali Maria dali sigo Godigo bomo yai pode yao wali sę
dabe ela silama, augwa te Galili tǫ pedai tomode elalubo bulu Nasaret
be naniba ma pali,.
40 Tama te ogwa gawabulu elama, bomo mu yali. Godigo aga olo
mu tau sabo kolesagade olo dali mu tau selama, dwagi yai kolesaga
elalualio.

Jisas wabo ogwa Moni Lotu Be tempel tomoba pali

41 Te Jisas aga aya dali ida si Genuai Bidigo te Juda dabe augwali
dąi ilalide Godigo enselgo augwali ela soali te kone palu tubo nai tubo
sogode tigidali kibu be tomode augwali si Jerusalemba holoduai dao.
42 Jisas kibu be nogo si olama, sągągo si digi peda sai elalubadi,
augwali te nai tubo sogo Jerusalemba holodubogia holali.
43 Tama te nai tubo bodolu ela sobaso, augwa buluba pebelabo
gagalali. Tiali goli, te ogwa Jisas Jerusalemde me biduali. Aga bidibo
aga ida dali aga aya sigo konebe. Augwali sigo te homu yai, "Aga te
pebelabo bage tomode pabe yaba" homu yali.
44 Tama deli sogo augwali palio. Te sogo pio augwali sigo augwa be
bidi dabe, augwa abagi dabe tomode Jisas gegali, mu menio.

---

* **2:32:** Ais 42:6; 49:6; 52:10

45 Susiąbaso, augwali si Jerusalemba geasa ma pali, tede gegali.
46 Augwa si gegedubadi, sela sogo hulide usu nama gegalio, nosali
augwali sigo aga te Moni Lotu Be tempel tomode suali. Te Juda dabego
po ola mabo bidi dabe tomode duguladubo suali. Augwaligo po wabo
odalu, agai me ugwaba hanalu idubo suali.
47 Agai po odali we bidi dabe tigidali noma sali, "Agai homu poa
pelamubao, agai pusali po dwagi yai po dao," wali.
48 Aga ida dali aya sigo sulama, noma sali. Aga idago agabolo te po
wali, "Idao, magi baso nago tama te ebawe? Naga aya dali dadi si
homu adaladu baso, gegaligo sai dao," te po wali.
49 Tama agai augwali sigo po wei ponoyu, te po wali, "Magi baso
dage sigo ena gasa bulude gegeduai dawe? Eno ayago bede bidabo da,
dage sigo konebewe?"
50 Tiali goli augwali sigo agai te wali po page konebe.
51 Tama aga ida de aya si dali Nasaretba aiyaba ma dulali. Tama
tigidali sogo agai ida dali aya sigo po wali piduali. Tama aga idago
tigidali po aga homuba munama, te dąų olaluali.
52 Tama Jisas genuai elama, agai homu kolesaga dwagi yai mu yali.
Godigo me e tǫde bidigo me Jisas godolo mu elama, kua pali.

3

Te we bidi baptais mabo bidi Jon agai Godigo po pusali
(Mat 3:1-12; Mak 1:1-8; Jon 1:19-28)

1-2 Te Sekaraiago ogwa Jon te bidi meni yai bulude bidibadi, Godigo
agai po agabolo konelali. Tama te sogo tr gavman genuai tobolu bidi
me nogi Taiberius, me sogo Sisar wabo da, agai sę gagalali kibu be
nogo si olama, me sągą sese silali. Bidi me nogi Pontias, me sogo Pailat
wabo, te Judia bulude aga gavman tobolu bidi bidai dao. Me Herot
aga Galili tǫde gavman tobolu bidi bidali. Aga ama Filip te bulu me
nogi Ituria dali Trakonitis dali si tonaluali. Bidi me nogi Lisanias agai
te bulu me nogi Abilene tonaluali. Te sogo te pris bidigo tobolu bage
nogi Anas dali Kaiafas dali si bidibadi dao.
3 Godigo po Jonbolo ola mobaso, Jon aga te pabo ąį nogi Jordan sesege
bulu dabeba pali. Agai te bulu we bidi dabebolo po pusuyu, tama te
po wali, "Dagego dwai sę eboba tudi ilama, dage tigidali baptais sao,
tama Godigo dagego dwai sę yali gegeda palomainu," tama po pusudu
geani.
4 Jongo yali sę te Godigo po pusali profet bidi Aisaiago polobadu
bukude asęani yaligia te ebao. Aisaiago te polobadu bukude asęyu,
tama te po wai dao, "Te bidi me deligo bidi meni yai bulu tomode i
udubao, 'Genuai Bidi asobo tų geselao. Aga bilabo tų dolo mu nigao.
5 Tigidali odogo dabe mu pągąnao. Tigidali bobiabi dabe du dabe
kigila palao. Gagila bilai tų dabe me dolo ma dodolao.
6 Tigidali we bidigo Godigo olo hobede elama, tau sabo kolesaga
augwa gedugo sueibao,' " te Aisaiago te po polobadu asęai dao. *
7 Tama we bidi hauwa mu Jon agai augwali baptais momainu Jon aga
pageba beasagasali. "Dage dwai hasamani dabe," agai augwalibolo te
po wali. "Godigo dage dali yabo sębęde dage sana pagameo po tego
dagebolo waliwe?

* **3:6:** Ais 40:3-5

8 Dagego dwagi yai sę ebo sulama, dagego dwai sę dabe tudiba sąwai
yabao po waibao, te gasa bidigo te po waibao. ‘Abraham da dago wąi
mu da, dago dwai sę meni,’ te homu ebo gagali igimio. Eno dagebolo
megi mu po tama obe dao. Godigo e elewi dabego Abrahamgo bulai
wąi hani sibi nigilabo homu eyu da, te agai tegi dao.
9 Ni gelabo bidigo te ni tigide sae ilama, te sae nide hwą munalubaso
da, te ni tamadi tama gelaibao homu yaibao. Ni dabe du gesego
walisiąwani ni dabe da, gelama, isiba sąwaibao. Dage te tobage sae
ilali ni tiwai dao,” Jongo te po wai.
10 Te bagego agabolo hanalu wali, “Dago megi magi sę egowe?”
11 Jon agai te poba wei ponoyu, te po wali, “Holobo ugwa si munalubo
bidigo me deli te holobo ugwa meni yai bidibolo mao. Me tubo nai
munalubo bidigo me te meni yai bidibolo dobayao,” Jongo te po wali.
12 Takis sesa bilibo bidi dabe me badu Jon pageba te baptais sainu
asama, hanalu wali, “Po ola mabo bidi, dago magi yagawe?” wali.
13 “Te takis mone sa wali gilama dolo tama naga weli pelama siyu,
te dagego homugo edelama obanu sigi pigimio,” Jongo te po wali.
14 Enesigi bidi dabe me badu Jon pageba asama, hanalu wali, “Da
da, magi yaliwe? Dago da magi egowe?” Jongo augwalibolo te po wali,
“Dagego gasa bidigo mone bomo elama, sigimio, me tibo po tụ elama,
sigimio. Duga mabo mone deli naga sabo homu elasa siąo,” wali.
15 Te we bidigo bugai homu mu hodolali. Augwaligo homugo Jon te
Godigo we bidi tau somai hagede sa muani bidi Krais yaliwe homu
yali.
16 Tama tibaso, Jongo augwali tigidalibolo te po wali, “Eno dage da
ąigo naga baptais mobao. Tiali goli ena ela holai bidi deli nosali asobao.
Eno agai sągą nadoba pedabo me usu me egobe. Tama te bidi agai te
Godigo Tedali Mobo Bidi dage me badubolo mawaibao, te baptais mabo
tiwai. Agai dage me badubolo sia mawaibao, te baptais mabo tiwai.
17 Nai dagalobo bidi aga savol selama, tubo nai wit ge dali sabea dali
si dagalaibao. Tilama, aga te nai ge naga aga beba muyu, sabea naga
te siaba muaibao. Tama te nosali asobo bidi agai te we bidi dagalu me
te hasi yaibao, augwali me badu agai te sula sisąbo siaba mawaibao,”
Jongo te po wali.
18 Te hauwa sogo haniani tụdu Jongo dwagi yai poba asiąo nama, te
Godigo po pusubo sogo agai mobo maduali, te we bidibolo, dwai ebo
kolesaga hasegelemai hagede Jongo tama odualio.
19 Tiali goli, Jongo pogo gavman tobolu bidi Herot guni pagede mu
ela paludali. Te magi baso menio. Aga amago we Herodias aga dagala
selama, me hauwa sogo dwai dwai sę mu iduali.
20 Tama Herot aga Jon kalabusiba ma muanigo Herot agadi dwai sę
tomoba mu togwa pai dao.

Jongo Jisas baptais mani
(Mat 3:13-17; Mak 1:9-11)

21 Te Jongo tigidali we bidi baptais menama, tama nosali agai Jisas
me baptais mani. Tama baptais selama, Godibolo po odubadi yaide,
dagalu tomode si buga pali.
22 Tama Godigo Tedali Mobo Bidi dagaludu dulali. Te Godigo Mobo
Noma Bidi ba hi tiwai aga toboluba dugayagasali. Dagalu badu i weyu,

te po wali, “Nage eno homu kęąlubo Ogwa mu dao. Eno nage dali dwagi yai homu elalubao,” te po wai.

Jisas aga nǫǫgo nogi dabe e dao
(Mat 1:1-17)

23 Te bidi Jisas agai kibu be bidi sese deli olama, me bidigo nogo si wagi sobadi, te 30 yia wabode aga sę ebo gagalalio. Tigidali we bidigo homugo Jisas Josepgo ogwa daba homu yali. Tama Josep aga aya Heli. Heli aga aya Matat, Matat aga aya Livai.
24 Livai aga aya Melki, Melki aga aya Janai, Janai aga aya Josep.
25 Josep aga aya Matatias, Matatias aga aya Amos. Amos aga aya Nehum, Nehum aga aya Esli, Esli aga aya Nagai.
26 Nagai aga aya Mat, Mat aga aya Matatias, Matatias aga aya Semen, Semen aga aya Josek, Josek aga aya Joda.
27 Joda aga aya Joanan, Joanan aga aya Resa, Resa aga aya Serubabel, Serubabel aga aya Sealtiel, Sealtiel aga aya Neri.
28 Neri aga aya Melki, Melki aga aya Adi, Adi aga aya Kosam, Kosam aga aya Elmadam, Elmadam aga aya Er.
29 Er aga aya Josua, Josua aga aya Elieser, Elieser aga aya Jorim, Jorim aga aya Matat, Matat aga aya Livai.
30 Livai aga aya Simeon, Simeon aga aya Juda, Juda aga aya Josep, Josep aga aya Jonam, Jonam aga aya Eliakim,
31 Eliakim aga aya Melea, Melea aga aya Mena, Mena aga aya Matata, Matata aga aya Natan, Natan aga aya Devit,
32 Devit aga aya Jesi, Jesi aga aya Obet, Obet aga aya Boas, Boas aga aya Salmon, Salmon aga aya Nason.
33 Nason aga aya Aminadap, Aminadap aga aya Atmin, Atmin aga aya Arni, Arni aga aya Hesron, Hesron aga aya Peres, Peres aga aya Juda.
34 Juda aga aya Jekop, Jekop aga aya Aisak, Aisak aga aya Abraham, Abraham aga aya Tera, Tera aga aya Nahor,
35 Nahor aga aya Seruk, Seruk aga aya Reu, Reu aga aya Pelek, Pelek aga aya Eber, Eber aga aya Sela.
36 Sela aga aya Kainan, Kainan aga aya Arpaksat, Arpaksat aga aya Siem, Siem aga aya Noa, Noa aga aya Lamek.
37 Lamek aga aya Metusela, Metusela aga aya Enok, Enok aga aya Jaret, Jaret aga aya Mahalalel, Mahalalel aga aya Kainan.
38 Kainan aga aya Enos, Enos aga aya Set, Set aga aya Adam, Adam aga aya God dao.

4

Satango Jisasbolo dwai sę yanama, sinayani
(Mat 4:1-11; Mak 1:12-13)

1 Jisas tigide Godigo Tedali Mobo Bidi pągąnaluali. Tama Jisasgo te Jordan pabo ąi taga pelama, ma geasa pali. Tama Godigo Mobogo aga te bidi meni yai buluba odasa pali.
2 Jisas te bidi meni yai buluba pelama bidibadi yaide, Sarere a naga olama, a naga sogo, te 40 dei bidai elalubadi, Satango Jisasbolo dwai sę yanama sinayagasali. Te sogo usu nama Jisasgo nai munu me tubeo. Tama te sogo silibo si, Jisas nasi yali.

3 Tibaso, Satango agabolo wali, “Nage Godigo Ogwa da wida, teda
nago wele elewibolo po olama, tubo nai gagagi sobaso da, nage tuao.”
4 Tiali goli, Jisasgo agai po wei ponoyu, te po wali, “Woo, Godigo
bukude wali po e tiwai po wai dao, ‘Te tubo nai bretgo naga te bidi
bidabo ula magobeo.’ ” *
5 Nosali Satango Jisas odasa holama, polo tama tigidali we bidi tǫde
bidibo ola mani.
6 Satango te po wali, “Te tigidali we bidi tonalubo bomo me, genuai
nogi me, nagebolo naga mawaibao. Te tigidali nai eno tonalubo dao.
Eno gasa bidibolo maiabo homu ebaso da, mawaibao.
7 Nago enabolo kidu tǫba polama, enabolo lotu po weyu da, teda te
nai dabe naga saibao,” Satango te po wali.
8 Tibaso, Jisasgo wei ponoyu, te po wali, “Woo, Godigo bukude wali
po e tiwai po wai dao, ‘Nago naga Genuai Bidi God dali naga lotu po
weyu aga dologode bidao. Tama nago agai sę deli naga dąu olama yao,’
te po wai dao,” Jisasgo te po wai. *
9 Nosali Satango Jisas Jerusalem Moni Lotu Be tempel poa pali daiba
mu sela holali. Tama Satango te po wali, “Nage Godigo Ogwa da wida,
edu aba samanao.
10 Godigo po wali bukude te po wai dao, ‘Godigo aga ensel dabebolo
olama, nage saboa sagasaibao,’ te po wai dao. *
11 Tama te bukude me te po wai dao, ‘Augwa nogogo nage tola
selama, elewigo nage me sągade me selegobeo,’ wai dao,” te po wali.
*
12 Tiali goli, Jisasgo wei ponoyu, te po wali, “Te bukude po tama
telalubao, ‘Nago Genuai Bidi God olo subigila usu sigio, sinagio. Aga te
nago God dao,’ ” te po wali. *
13 Satango tama sinana bilali dobaso, Jisas aga taga pali, me sogo ma
sinawainu yai.

Jisasgo Galili tǫde sę ebo gagalali
(Mat 4:12-17; Mak 1:14-15)

14 Te Godigo Tedali Mobo Bidigo bomode Jisas ma pelama, Galili tǫba
sabolali. Aga asali po te bulude mu pagia pali.
15 Hauwa sogo Jisas agai po te Juda dabego bomo yai po ola mabo be
dabede te we bidibolo ola madu geani. Tama tibaso, tigidali we bidigo
aga nogi ugwaba sali.

Nasaret bagego Jisas tudiba ilali
(Mat 13:53-58; Mak 6:1-6)

16 Te bidi Jisas polobadu aga dwasianu badi bidama, gomunai yali
pesage te Nasaret be nani tomoba palio. Te Sabat sogo aga te Juda
dabego bomo yai po ola mabo beba pidu bogia. Tama tede aga te
Godigo wali po buku po nedai hagede, dolalugulali.
17 Augwaligo agabolo polobadu Godigo po pusa mabo profet bidi
nogi Aisaiago asęani po buku nedao olama mawai. Tama agai te buku
dagalama, po e tama asęai suali, augwalibolo haninama nedali.
18 “Genuai Bidigo Mobo Bidi ena dali bidibao.
Agai dwagi yai po eno te nai meni yai we bidibolo

* **4:4:** Bom 8:3 * **4:8:** Bom 6:13 * **4:10:** Tib 91:11 * **4:11:** Tib 91:12 * **4:12:** Bom 6:16

ola momainu ena sa muai dao. Agai ena tama po
pupusu bilimainu tagala palai dao, ‘Dage kalabus
yali bage kalabus tagala piąo. Gedu widai bage,
dage duga gedugo ma sueibao.’ Kalabus sęgo tabibo
bage augwaligo sę togolomainu agai ena tagala
palai dao.
19 Genuai Bidigo e tǫde bidibo we
bidi ma sagasabo bodolu magayagasobaso, pupusu
bilimainu ena tagala palali,” *
te asęani po Jisasgo haninama nedali, aga digi aga homugo tiyai.
20 Te Jisasgo te buku ma mesegelama, te buku tonalubo bidibolo menama, aga dugagulali. Tama te be tomode bidali we bidigo aga naga tonono yali.
21 Tibaso, agai te po wabo gagalali, “Megi tama te eno nedali po dolo tụ sisu pabo po duga te odali dao,” te po wali.
22 Te we bidi tigidali augwaligo Jisas nogi ugwaba sali, tama Jisasgo dwagi yai po pusalide augwali tigidali noma sali. Tiali goli, augwaligo te po wali, “Mena tamawe, e bidi da, Josepgo ogwa meni yali wenagao,” te po wai dao.
23 Te Jisasgo augwalibolo te po wali, “Mu tama, dagego enabolo hasia bolo te po waibao, ‘Dokta bidi, naga digi naga ma geseleyu yao. Nago bulu me nogi Kaperneamde yali sę po dago odai dao. Tama naga te yaligia nage e pesagede me ma tama tiao,’ dagego enabolo waibao.”
24 Jisasgo wei ponoyu, te po wali, “Eno dagebolo mu tama te obe dao, Godigo po ola mabo bidigo po aga bulude bidu wabo, aga te bulu bidigo mu tama odobo menio.
25 Eno dagebolo mu tama obe dao, Godigo po pusa mabo bidi Elaija bidali sogo, kibu be sela olama, me kibu be tomode togolama, tulubage munu me tulai menio. Tigidali pesagede nasi ela pai dao. Te sogo Israel hani wilawe we hauwa mu bidai dao. *
26 Tiali goli, Godigo Elaija te Israel hani wilawe we me tau somainu teba pao wai menio. Tiali goli, te Israel hani isąwai bage Saidon tǫde, Sarefat be nani we wilawe deli bidibo madi naga tau sigi pao wai dao, Godigo.
27 Me Godigo po pusa mabo bidi Elaisa bidali sogo, Israel bage oiyabe bidi hauwa bidai dao. Tiali goli, augwali me deli ma geselai menio. Me ma, te Israel hani isąwai oiyabe bidi me deli bidai, te Siria tǫde. Agai nogi Naman. Te oiyabe bidi deli digi Elaisago ma geselai dao,” Jisasgo te po wali.
28 Te Juda dabego bomo yai po ola mabo bede bidali bagego te po odoyu, moni sębę yali.
29 Augwali hodaluama, Jisas nogo tuluama, aga te be nanidu kegasa pelama, buluba sąyani. Te be nani dude sę yai dao. Tama augwaligo te sau mabo dageba Jisas odasa pali, te sauba sąwai hagede.
30 Tiali goli, Jisas aga te bidi hauwa tomo agebeledu dią sesa palima, aga polo palio.

Jisasgo bidi me tigide dwai haubo sela sąyani
(Mak 1:21-28)

---

* **4:19:** Ais 61:1-2 * **4:25:** 1 Kin 17:1

31 Te bidi Jisas Galili bulude be nani me nogi Kaperneamba dulali.
Tama te Sabatde we bidi Godigo po ola maduali, te Juda dabego bomo
yai po ola mabo be tomode.
32 Tama agai po bomo yai mu wabo odama, te we bidi noma sali.
33 Te be tomode bidi me dwai haubo dagawai bidi bididuali. Agai
moni hai olama, te po wali, "Tega Jisas, nage Nasaret bidi da.
34 Nage dabolo magi sę yainu asaliwe? Nage da dolainu asaliwe
namao. Eno nage koneani. Nage Godigo gasagi yai tedali wiegi yai
bidi da," wali.
35 Tama Jisasgo agai po tomode togwa sąyu, te po wali, "Nage sagiasa
peyu, te bidi taga soao," wali. Tama te dwai haubogo te bidi augwali
tomode te tǫba sąyani. Tama te dwai mobogo taga pelama, te bidigo
tigi me dolobe.
36 Tibaso, tigidali we bidi midigi yali. Augwa hasi ugwa tono, eda
tono eyu, te po wali, "E ma, magi po wagawe? Dwai haubobolo bomo
elalubo bidigo wabo po gagawai wabo yabao. Te po odama, wabo po
selama, te dwai haubogo te bidi taga pobao," te po wali.
37 Jisasgo tama tiali po te bulu tigidali bila similali.

Pitago aga augo gasi Jisasgo pogo silali
(Mat 8:14-15; Mak 1:29-31)

38 Te Jisasgo te Juda dabego bomo yai po ola mabo be taga pelama,
tama Saimongo be tomoba pali. Saimon aga au tigi moni posolo gasigo
mu isai sęai pila muani. Te we tau somainu eyu, augwaligo Jisas i wali.
39 Te we pageba Jisas aga dolalugi pelama, "Te dwai gasi, nago te we
taga pao," Jisasgo te po wali. Te po obaso, te gasigo te we taga pali.
Tama tilama, te we polo tama ma hogoda sanama, be page asali bidi
dabe nai ula mabo sę ela bilali.

Jisasgo we bidi hauwa geselali
(Mat 8:16-17; Mak 1:32-34)

40 Te giliga ge aba degasaide, te gasi yali bidi aga abagi dedego
augwali Jisas aga pageba odasa aselawali. Tama agai nogo te gasi we
bidi dononama, mumuna bilali. Tama augwali tigidali ma gesa pali.
41 Dwai haubo dabego we bidi hauwa taga pali. Tama te dwai haubo
dabego hai olama, te po wali, "Nage Godigo Ogwa dao." Augwaligo
koneani, Jisas te Godigo we bidi tau somainu sa muani bidi Krais
da. Tama tibaso, augwaligo te po te we bidibolo waidali weyu, agai
augwaligo po tomode togwa sąyani.

Jisasgo be nani dabede sę ela bilali
(Mak 1:35-39)

42 Te sogo do kigamu hulide mu Jisas hogoda sanama, bidi meni
yai buluba mu pali. Nosali te we bidi augwaligo gegali digi sulama,
augwali taga pidali weyu, "Jisas, nage ede bidao," wali.
43 Tiali goli, agai wei ponoyu, te po wali, "Godigo eno sę emai hagede,
tagala palali sę gasa hanuba me egi pabo elalubo. Godigo we bidi
tonaluabo po pupusa memena bilabo sę elalubo," te po wali.
44 Tama aga te po Juda dabego bomo yai po ola mabo be dabe tomode
ola maduali, te Juda dabego tǫde.

5

Jisasgo te bidi dabe me badubolo ena wali asiąo wali
(Mat 4:18-22; Mak 1:16-20)

1 Te me sogo Jisas te Genesaret sigi ąi sesegede dolalubadi, Jisas aga
pageba Godigo po odainu we bidigo mu odoga sagasalio.
2 Tama Jisasgo te geba si sigi ąi bogo badu gebeadubo suali. Tiali goli
te sụgụ sabo bagego geba osogo tagalama, augwa te agane togobo nai
umben ąi teladualio.
3 Jisas aga Saimongo geba meba hola pali. Agai te Saimonbolo "Te
geba sigi ąi tomoba ugwaba dwanu pogwa palao," te po wali. Tama
aga te geba daide duguladu, te we bidibolo Godigo po pusa mabo dage
ma wadolali.
4 Agai te po pusa silama, Saimonbolo te po wali, "E geba sigi ąi
tomoba ugwanu ma nogelama, duga sụgụ sainu da, te agane togobo
wa umben te ąiba tuliagameo."
5 Saimongo wei ponoyu, te po wali, "Genuai Bidi, moni huli sesabi
dago yabo sę iduali goli, te sụgụ deli munu me sai menio. Tiali goli,
nago po obaso da, eno agane wa te ąiba tuluaibao," wali.
6 Tama augwaligo te agane togobo wa dabe ąiba tulama, sụgụ umabo
mu tualigo te agane wa pạde togwa pai sę yanio.
7 Tama tibaso, augwa gasa gebade bidali age dabe me badu ma
augwali tau sagasomainu i wali. Tama augwali aselama, te geba si
sụgụgo pạgạnani. Tebadi yaide, te geba si te wẹba hoa sigulainu sę
yanio.
8 Tama Saimon (me sogo Pita wabo bidi) agai te tebo sulama, Jisasgo
sạgạ pagede aga kidu sugunama, Jisasbolo te po wali, "O Genuai Bidi,
nago ena taga pao. Ena da, dwai sę ebo bidi dao," te po wai.
9 Agai augwaligo te sali sụgụ sulama, noma mu sali. Aga dali bidali
bidi dabe me noma mu sali.
10 Bidi me nogi me Sebedigo ogwa si Jems dali Jon dali si me,
Saimon aga age solo da. Augwali si me moni noma sali. Tama Jisasgo
Saimonbolo te po wai, "Nage wi egio. Nosali nago we bidi siyu tama
tiwaibao," te po wali.
11 Tama te geba si ąi saniba ma nogelama, tigidali nai dabe tede
tagalama, augwali tigidali Jisas wali pela sialio.

Jisasgo oiyabe bidi me deli geselali
(Mat 8:1-4; Mak 1:40-45)

12 Me sogo Jisas be nani me delide bidibadi yaide, oiyabe gasi sai
bidi aga pageba asali. Te oiyabe gasigo aga tigi sibi tigidali mu usu
nai bidi da. Te bidigo Jisas sulama, kidu sugunama, agai Jisasgo bomo
gonobo po weyu, te po wali, "Genuai Bidi, nago homugo usu dao wida,
teda nago ena wiegi yai ma ilama tama ena te meda meni yai tiwai ma
bidaibao," te bidigo te po wai.
13 Tama Jisasgo nogo debelama, te bidi tigiba diąyu, te po wali, "Awe,
eno homugo nage gasi usu ilaibao. Tama nage wiegi yai pedalao, te
meda meni yai bidi bidao," Tama te sogo polo tama te bidi dwagi yai
ma yali.
14 Tama Jisasgo te bidi aga dali te po wali, "Bugagia dua dao. Nago
bidi me deli dali eno nagede yali sę po me wagio. Menio. Nage dolo
pelama, tama nago tigi te pris bageba waseligi pelama, tama agai nago

tigi osola sumainao. Te elama, tama nago te Godibolo te ofa mao, te bidi Mosesgo te kolesaga yao wali po tiwai gilama emainogo yao. Tama tiyu te bidi dabego koneyu, te nago gasi silali, nage te meda meni yai bidi tiwai megi ma bidibao, te homu augwaligo yaibao," Jisasgo te po wai. *
15 Jisasgo agade "Po pusulamuo" po wai goli, agai yali sę po pususu paligo ugwa genia palio. Tama umabo we bidi aselama, agai wabo po odagasali, agai augwaligo gasi dabe sela sąmainu yai.
16 Tiali goli, hauwa sogo agai te we bidi dabe bidalubadi pali. Aga te bidi meni yai sesawai digiba pelama, agai Godibolo gedu haluasa po wagi pidu geduai dao.

Jisasgo nogo sągą isai bidi dwagi yai ma ilali
(Mat 9:1-8; Mak 2:1-12)

17 Me sogo Jisas be me tomode bidai. Agai te we bidibolo aga po pusa mawai. Tama te Farisi hani sibi dabe me, te Godigo bomo yai po konebo bidi dabe me, augwali bidibadi, augwaligo aga tonaluali. Augwali te Galili bulu tǫ bulu tigidalidu asai, te Judia tǫdu me, te Jerusalem be nanidu me asai. Tama Genuai Bidigo te gasi dabe silabo bomo Jisasbolo mani.
18 Bidi mebago te nogo sągą dili kimi isai bidi te aga gologobe ni wade munama, tolasa asali. Te sela asali, te be tomoba sela pelama, te Jisas pageba muwainu yai.
19 Tiali goli, te we bidi hauwa mu te be tomode pągąna sai elaluali. Augwaligo sunumi gegali. Meni baso, be peduba te togobilidu holali. Te be asege be dao. Te be pedu haluali nai dagala munama, tama augwaligo te bidi aga te ni gologobe wa dali te we bidi bidibo tomoba, te Jisas bidibo digi gesabidi badu aiyaba tagalaluama mugulalio.
20 Jisas agai suali, te bidi dabe agai poba homu begi pai bidi dabe da. Sulama, agai te nogo sągą isai bidibolo te po wali, "Abagi, eno nago yali dwai sę sela sąyanio," te po wali.
21 Tama Godigo bomo yai po page konebo bidi dabe dali, te Farisi hani sibi dabe dali, augwa hasi ugwa tono, eda tono eyu, te po wali, "E bidi magwai bidi yaliwe? E bidigo Godigo nogi dolobo po olamuo. God deligo naga bidigo dwai sę sela sąbo da." Te po wai.
22 Tama Jisasgo augwaligo ebo homu koneama, agai augwalibolo po wei ponoyu, te po wali, "Dagego magi baso tama homu ebawe?
23-24 Eno po bomo elalubo dagebolo ola mawainu, te eno mena tama wagowe? Eno e bidibolo te po naga wabo si, 'Nago dwai sę dabe sela sąyani,' teda eno pogo bomo elalubo dagego hania konegobeo. Me ma, eno e bidibolo te po wabo si, 'Nage hodaluama, bilao,' tama aga hodaluama agai aga pibo somo selama hogodasa pobaso da, teda dagego eno pogo bomo elalubao waibao. Ena da, Godigo Bidi Mu da. Bidigo dwai sę e tǫde sela sąbo bomo elalubo dagego suyaganio," wali. Tama agai te nogo sągą isai bidibolo te po wali, "Eno nagebolo obe dao, hodaluama, nago somo selama, beba pao."
25 Polo tama, tigidali we bidigo tonalubadi yaide, te nogo sągą isai bidi hodaluama, agai odobe wa selama, beba pai. Aga beba peyu, Godigo nogi ugwaba sali.

---

* **5:14:** Prs 14:1-32

26 Tama tigidali we bidi gegemani mu selama, Godigo nogi ugwaba
sali. Augwali wi elama, te po wali, “Megi dago gasagi yai sę mu ebo
sualio.”

Jisasgo bidi me nogi Livai i wali
(Mat 9:9-13; Mak 2:13-17)

27 Te nosali Jisas te be nani taga pobadi yaide, agai te maket takis
sabo bidi me deli suali, aga ofis bede. Te bidi nogi Livai. Tama sulama,
Jisasgo agabolo “Nage ena wali asao,” wali.
28 Livai hodaluama, agai ebo sę tagalama, Jisas wali pali.
29 Tama Jisas moni nogi elalubaso, Livaigo agai bede nai ulubaso, te
takis sabo bidi hauwa mu dali, te gasagi yai bidi dabe me, augwali te
nai tuagasali.
30 Tama te Farisi hani sibi bidi dabe me, te Godigo bomo yai po
konebo bidi dabe me, augwaligo te sulama, Jisas wali pabo bidi
dabebolo wado po weyu, te po hanalu wali, “Dage te takis sabo dwai
bidi dabe me, te dwai sę ebo dabe me, te augwali dali hodobo magi
baso nai tubawe?”
31 Jisasgo augwalibolo po wei ponai. Dwai dwai sę ebo bidi dabe te
gasi bidi dabe ąǫ elalubaso, Jisasgo tama po digi sugunuyu te po wali,
“Gasi meni yai bidi te dokta bidi pageba pabo menio. Gasi yai bidi
naga te dokta bidi pageba pabo dao.
32 Ena te homu doloba pai bidibolo ‘Nage homu begalao’ po
wagasobeo. Te meni. Ena te dwai sę ebo we bidibolo ‘Duga homu
begeleąo’ po wagasali,” te po wali.

Tubo nai gisilibo sę
(Mat 9:14-17; Mak 2:18-22)

33 Te Farisi hani sibi me, te Godigo bomo yai po konebo hani bage
dabe me, augwaligo Jisasbolo te po wali, “Te bidi Jon aga wali pabo
bidi dabe augwaligo tubo nai gisilama, Godibolo po wabo dao. Tama te
Farisi hani sibi wali pabo bidi dabe me, augwaligo me tebo sę gilalma
ebo dao. Tiali goli, nago bidi dabe augwaligo te nai gisilibo sę ebo
menio. Augwa nai me wę me tudubo dao,” wali.
34 Tama Jisas aga dali aga wali pabo bidi dabe me, tebadi agai te we
sabo bidide po begelama, wai. “Te bidi mego we sabo sogode, dagego
aga abagi solobolo ‘Nai osogo gisiliąo’ po wabo menio. Magi baso meni.
Te we sabo bidi augwali dali bidibo sogo augwali bugai homu ebo dao.
35 Tama nosali me sogo te boi bidi dabego te we sabo bidi gasa buluba
sela pelama, aga age solo homu dene ebaso, te sogo nai osogo gisilabo
sogo pedelaibao,” Jisasgo te po wali.
36 E po begelai po digi po me Jisasgo augwalibolo pusa mayu, te po
wali, “Bidi mego me gesi ugwa nami pisalama, pobidi badia pai ugwa
nami me hobologobeo. Mego tama teyu da, aga te gesi ugwa pisawaiba,
tama gesi ugwa te pobidi ugwa ma gagagobeo.
37 Ma mego me te gesi bomai wain wę te poloba sipsip tigiwaliba
tabigobeo. Mego te eyu da, te gesi bomai wain węgo te sipsip wali
aulua sanama, buluba gea paibao. Tama te sipsip wali aulua pelama,
doaibao.
38 Gesi bomai wę te gesi sipsip waligo nigali botolba tabiao.
39 Te bidi mego te polobadu muai bomai ąi tulama, gesi bomai ąi ma
tuabo homu ebo menio. ‘Polobadu muani bomai ąi da usu da,’ te po

wabo da," Jisasgo te po wali. Te po weyu, agai te Farisi bagebolo te po page wąị hagede, te poloba po dali, te gesi po dali te si augwaligo taluamuo.

6

Sabat side sę ebo po
(Mat 12:1-8; Mak 2:23-28)

1 Me sogo Sabatde te Jisas me aga dali bidali bidi dabe me, augwali te gi tomodu pali. Tama te gide te rais tiwai nai wit holobo gi dao. Tama augwali pobadi, te bidi dabe augwaligo te wit ge togolama, nogogo pelegelama, te sabea wali ma te agau buluba tedela sąnama, te ge dabe tubo gagalali.

2 Tama Farisi hani sibi dabe me badu tede bidali. Augwaligo te sulama, te po hanalu wali, "Te dena bomo yai pode tama po wabo da, 'Sabat sogode sę egio.' Tama te po wai goli, dagego e sę magi baso ebawe?" wali.

3-4 Tama Jisasgo augwalibolo te po wali, "Te dagego te dena nǫụ bidi nogi Devitgo yali sę po dagego nedebewe? Me sogo aga me, aga dali bidali bidi dabe me, augwali nai sili bidibadi tama moni nasi eyu bidali. Tama tibaso Devitgo Godigo lotu be tomoba pelama, te Godigo gesabide muani bret selama tuali. Aga hani dabego me tuali. Tiali goli, te bret te habu selai elaluai, tama te pris dabego naga tubo usu yaibao wai, te bomo yai pode. Tiali goli te bret augwaligo me tuali digi, Godigo gedude dwai sę ebeo. Dagego te asęani po nedebewe?" *

5 Tama Jisasgo augwalibolo te po wali, "Ena da, te Godigo Bidi Mu da. Ena da, te Sabat sogode te genuai bidi dao. Tama tibaso, bidigo Sabatde mena sę yagameo te eno waibao," wali.

Nogo penenai bidi Jisasgo Sabatde dodolai po
(Mat 12:9-14; Mak 3:1-6)

6 Te me sogo Sabatde Jisas te Juda dabego bomo yai po ola mabo be tomoba pelama, we bidibolo po ola mani. Tama tede te dolo nogo penenai bidi me deli bidai.

7 Tama te Juda dabego bomo yai po konebo bidi dabe me, te Farisi sibi dabe me, augwaligo Jisas gedu diliasa tonaluali. Magi ebowe weyu, te Jisas po tụ ela mawai hagede te page gegali. Augwaligo Jisasgo te Sabatde te nogo dwai bidi dodologowe weyu, tonaluali.

8 Tiali goli, aga digi te bidi dabego ebo homu koneani. Tama agai te nogo penenai bidibolo te po wali, "Nage holaluao, te we bidi bidiboma teba tomoba dolaluagasao," wali. Tama te bidi hodaluama, we bidi tomode dolaluagasali.

9 Tama Jisasgo te tonaluali bagebolo te po wali, "Te eno dagebolo hanalu obao, dago Sabatde dwagi yai sę yaibawe? Dago bomo yai po dabego mena po wabo dawe? Dago bidi dolabo sę yaibawe, ma dago tau saibawe?" te po hanalu wali.

10 Tama agai te bidi dabe gedu tonono biliama, te nogo penenai bidibolo te po wali, "Nago nogo debelao." Tama te bidigo tama tilama, agai nogo bugagia ma gesa soali.

11 Te bidi Jisasgo te nogo dwai bidi ma dodolobo sę ebo tononaluali bidi dabe da, te bomo yai po konea pai bidi dabe me, te Farisi hani me

* **6:3-4:** Prs 24:9; 1 Sml 21:1-6

augwaligo te sę ebo sulama, moni sębę eyu, guni bula salio. Augwa hasi augwaligo te bidi Jisas mu ela muabo sunumi gegabo po mibo po gagalobo sę yalio.

Jisasgo aga tagala palabo bidi dabe sa muani
(Mat 10:1-4; Mak 3:13-19)

12 Te sogo Jisasgo Godibolo po wainu eyu, tama bulu duba holama, moni huli sesabi Godibolo po udali.
13 Tama te be posobo si, aga wali pabo we bidi aga pageba i olama, agai te bidi dabe nogo si olama, sągą me badu si dąi ilali. Tama nosali agai te bidi dabe "Eno tagala palabo bidi dabe da" wali.
14 Tama te bidi dabe nogi e dao, me Saimon (Jisasgo aga nogi Pita poai), me bidi nogi Andru, te Saimon aga amanu. Me bidi si nogi Jems me Jon.
15 Me bidi si nogi Filip, me Bartolomyu, me bidi si nogi me Matyu, me Tomas. Me bidi nogi Jems, te Alfiusgo ogwa da. Me bidi nogi Saimon, agai nogi me Selot.
16 Bidi me aga nogi Judas, te gasa bidi Jems aga ogwa dao. Gasa bidi aga nogi Judas, aga te Keriot bulu bidi dao. Nosali te bidigo Jisas te boi bidi nogoba muani, Jisas po hwa pabo bidi.

Jisasgo we bidi dabebolo agai po pusa mani
(Mat 4:23-25)

17 Te Jisas te bulu dude bidama aiyaba ma dulai, aga tagala palabo bidi dabe dali dulali. Tama dulama, augwali te bulu odogo tǫ maluba sabolama, te aga hanide po pusali. Tama umabo we bidi aga pageba asali. Augwali me badu te Judia tǫdu asai, me badu Jerusalem be nanidu asai, me badu te nabis bulu sidu asai, me nogi Taia, me nogi Saidon, tedu me asali.
18 Augwali Jisasgo ola mabo po odagasai. Te gasi yai bidi dabe bugagia dodolomai hagede asai. Me badu we bidi dwai haubo bidibo we bidi aselama, Jisasgo te dwai haubo sela sąyu, "Te dage pao," wali.
19 Jisas agai bomogo gasi yai we bidi hauwa usu ilibaso, mebago me Jisas agai tigi diąwainu yali, augwali dwagi yai ma emai hagede.

Bugai homu dali hobede dali si
(Mat 5:1-12)

20 Te Jisasgo aga hani bidi dabeba tonono bilama, te po wali, "Te dage nai meni yai we bidi, bugai homu iyąo. God da dagego tobolu bidi dao.
21 Dage megi nasi ebo bage, dage bugai homu iyąo. Dage nosali tabiaibao. Dage megi gela wabo bage, dage bugai homu iyąo. Nosali duga gisugu waibao.
22 Megi dagego ena te Godigo Bidi Mu wali pobaso gasa bidigo dage dali sesanobo po weyu, dage buluba gudula palu, dage bidasabo po dwai weyu, dage dwai bidi dao obaso da, teda dage bugai homu pemene yao.
23 Magi baso meni, dage bugai homu elama, gawi iyąo. Tama tibaso, dagebolo maiabo nai genuai mu te dagalude elalubo. Dagebolo tama sę ebo bage augwa nǫų dabego me Godigo po ola mabo bidi dabebolo me polobadu tama teduai dao.
24 Tiali goli, dage megi nai hauwa munalubuo we bidi dabe dwai side bidaibao. Duga homu tegaluama, bugagia bidali sogo te ela pali dao.

25 Te nai dabe megi elalubo bage, dage dwai side bidaibao. Nosali
duga nasi yaibao. Te megi gisugu wabo bage, dage dwai bede bidaibao.
Nosali dage moni homu dene elama, gela waibao.
26 Tama tigidali we bidigo dage kegenano baso da, nosali dwai bede
bidaibao. Augwa nǫǫgo me te tiwai po naga tibo po pusa mabo profet
bidibolo tebo po udai dao," Jisasgo te po wali.

Boi bidi dali bugai homu iyąo
(Mat 5:38-48)

27 Te Jisasgo te po ma wadolu, te po wali, "Megi dage eno pusubo
po odalubo bidi dabe, dagebolo eno megi e po pusubao. Dagego boi
bidi dali dwagi yai homu eyu, dage sesalubo bidi dabebolo dwagi yai
sę eyu iyąo.
28 Dage i ola mabo bidi dabebolo dwagi yai homu elama, dage dali
dwagi yai homu isąbo bagede Godibolo po olama, dwagi yai homu
ilabo po waiyąo.
29 Bidi mego nago nabogode ele baso da, me badu me elemainao.
Bidi mego eda badu gulali holobo ugwa saket bomo elama sobaso da,
te ugwadu tomode gudali holobo ugwa me somainao.
30 Mena bidi augwaligo nagebolo magi nai me mao obaso da, te nago
mao. Bidi mebago nago nai bomonama sobaso da, te ena ma mao
wagio, somainao.
31 Nagebolo gasa bidigo te dwagi yai sę emainao homu ebogia, te
nago gasa bidibolo me tama tiyąo," wali.
32 "Dagebolo dwagi yai homu ebo bidi dabebolo naga duga dwagi yai
homu eyu da, magi baso Godigo te dagebolo dwagi yai homu yao po
waibawe? Dwai dwai sę ebo bidigo me augwalibolo dwagi yai homu
ebo bidi dali dwagi yai homu ebo dao.
33 Ma, te dagebolo dwagi yai sę ebo bidi dabebolo naga duga dwagi
yai sę eyu da, magi baso Godigo dagebolo dwagi yai homu yao po
waibawe? Dwai dwai sę ebo bidi dabego me te tama naga te tiwai sę
ebo dao.
34 Dugabolo wei maiabo homu ąǫ ebo bidibolo naga te nai osogo
mayu da, te magi baso Godigo dagebolo dwagi yai homu ilao po obawe?
Dwai dwai sę ebo bidi dabego me te tama naga tebo dao.
35 Tegio. Boi bidibolo dwagi yai homu elama, augwalibolo dwagi yai
sę iyąo, nai olo menama, wei ma sigimio. Genuai Godigo te agabolo
nage usu dao wasiąwai bidi dabebolo me, te dwai sę ebo bidi dabebolo
me dwagi yai sę ebo da. Tama tibaso, dagego te sę yalide, dage maiabo
nai genuai mu nosali elalubo. Tama dage Genuai Godigo ogwa dabe
yaibao.
36 Duga Ayago we bidi hobede elama, tau sabogia, dagego me we bidi
hobede elama, tau siąo," Jisasgo te po wali.

We bidi dagalabo habu selali po
(Mat 7:1-5)

37 Jisasgo po ma wadolama weyu, te po wali, "Dagego gasa bidi dabe
dagalama, augwali dwai bidi dabe da po weyu, posobo po wagimio.
Tama tiyu da, Godigo dage dagalama posogobeo. Sęgę yai po dagego
dobagio. God agai dagebolo sęgę yai po dobaidali weyu, dagego gasa
bidibolo sęgę yai po wagimio. Gasa bidigo dagebolo dwai sę yali te sela

sąnama, kegeda paliąo. Tama tiyu da, teda Godigo dagego dwai sę yali kegeda palaibao.
38 Gasa bidibolo nai maiąo. Godigo dagebolo me tiwaibao. Te wei Godigo dagebolo edelama, duga nogoba gelaibao. Duga gasa bidibolo mani tiwai, Godigo dagebolo ma tama mawaibao," Jisasgo te po wali.
39 Jisasgo e po digi po augwalibolo pusali, "Gedu widai bidi mego me gedu widai bidi tụ ola magobeo. Tama tiyu da, augwali si dali si te ąị gamia soabo dedageba tulalueibao.
40 Skul wai mego aga tisa ela holai elalubeo. Tiali goli, aga skul silama, sę usu selama, aga tisa dali usu si yaibao.
41 Magi baso nago naga amago gedude elalubo dwasianu pobele bage suai, tiali goli nago naga gedude elalubo genuai pobele bage te bọ nami tiwai te nago magi baso subo meniwe?
42 Nago naga gedude te genuai bọ nami tiwai elalubo pobele bage sela sąsiąbadi, te nago magi baso naga amabolo te po weyu, 'Ama, nago gedude elalubo pobele bage eno sela sąwaio,' te po obawe? Nage ugwadu homugo naga po wabo bidi, hasia bolo nago naga gedude te bọ nami tiwai elalubo pobele bage guda sąyao. Tama tiyu nosali te nago gedu bugagia wiegi yai ebaso, teda naga amago gedude elalubo pobele bage sela sąyu guda sabode nage usu yaibao," Jisasgo te po wali.

Ni aga du dwai walobo po
(Mat 7:16-20; 12:33-35)
43 Jisasgo te po digi po ma wadolali, "Bugagia pua pai holai nigo du dwai walobo menio. Ma, haganawai nigo du geswai walobo menio.
44 Ni aga du dagego subaso da, te ni dagego konebo dao. Magi baso menio. Bidigo te sesani yai bono dilibide siga du togobo meni.
45 Sesani yai bono dilibide me bobi dabe togobo meni. Geswai bidigo aga homude pągąnalubo dwagi yai sę ebo dao. Dwai bidigo da, aga homude pągąnalubo dwai sę ebo dao. Bidi aga homude pągąnaluai po aga pedauwaligo wabo dao," Jisasgo te po wali.

Be sę ebo bidi si
(Mat 7:24-27)
46 Te Jisasgo te po digi po ma wadolu, te po wali, "Te dagego eno yao wali sę isąnama, magi baso enabolo 'Dago Genuai Bidi dao' po ola obawe?
47 Eno wabo po odagasama, wali pabo bidi da, mena tama tiwai yali wenama sumainu, ola mawaibawe?
48 Aga be sę eyu, be beli ni aiyanu mu diganama, masigi daiba bululama, sę yani bidi ąọ, te elalubao. Te be sęnama, nosali te pabo ąị asobo si, te be degelebe, te be degebe. Magi baso meni. Te be sę yani bidigo gisiga sę yai eyu, degebe.
49 Tiali goli, eno po odama, wali pisąbo bidi da, te bidi aga be beli ni bugagia bulisiąwai digi, wę asiyu pogolobode polo mu pagesa soali. Tama te be mu dolali," Jisasgo te po wali.

7

Jisasgo te Rom genuai bidigo sę ebo bidi tau sali
(Mat 8:5-13)
1 Te Jisasgo we bidibolo te po pusa silama, nosali Kaperneam be nani tomoba pali.

2 Te Rom ami genuai bidigo te 100 ami bidi dabe tonalubo bidigo te
aga dali homu kęą pelama sę ebo bidi isai hagede seanio.
3 Tama te ami genuai bidigo Jisas te Kaperneam hanude bidibo po
odama, te Juda dabe tobolu bidi me badu tagala palali. Jisas asama,
aga sę ebo bidi dwagi yai ma ilaimainu, te bidi dabebolo Jisas oda sigi
piąo wai.
4-5 Tama te Juda tobolu bidi dabe Jisas pageba sabolama, Jisasbolo
hanalua suali. Augwaligo agabolo te po wali, "Te Rom ami genuai bidi
dwagi yai bidi da. Agai da Juda dabe dali homu kęą pabo da. Agai
dago bomo yai po ola mabo be sę ebo agai masigigo da tau sali. Tama
tibaso, nago agai dwagi yai sę wei ponao," augwaligo te po wali.
6 Tama Jisas augwali hodobo pali. Jisas te bidigo be pąde asobadi
yaide, te bidigo aga abagi dabe tagala palama, Jisasbolo te po wagi
pali, "Genuai Bidio, nage eno beba asomaina homu ebo tiwai egobeo.
Ena geswai wiegi yai bidi menio. Ena genuai bidi meni yai baso, nage
eno beba asobo usu egobeo.
7 Tama tibaso, ena me ena digi nage pageba asobo homu ebeo. Tiali
goli, nago po naga wao, eno sę ebo bidi dwagi yai eyu gesa paibao. Ena
me gasa bidi dabego bomo dologode bidibo bidi dao.
8 Ena me te ena genuai nogi elalubo bidigo tonaluyu bidibo dao.
Tama eno digi te ena ami bidi dabe te ena dologode augwali bidibo
dao. Tama eno me delibolo te po weyu, 'Nage pao' obaso da, teda aga
pabo dao. Tama eno gasa bidi me dali te po weyu, 'Nage asa' wali da,
teda aga asobo dao. Tama eno ena sę ebo bidibolo te po weyu, 'Nago
te sę yao' obaso, teda agai te sę ebo dao," te Rom ami genuai bidigo te
po wai.
9 Tama te po wali Jisasgo odama, noma sali. Tudiba begelama, aga
wali asali we bidibolo te po wali, "Te Israel bage tomode me Godibolo
tama tiwai homu ebo bidi eno me suai menio. Megi dagebolo te mu
po obe dao," te po wali.
10 Te ami genuai bidi aga po sela asali abagi dabe te ami genuai
bidigo beba ma begasa pelama, te sę ebo bidi bugagia ma bidibo suali.

Wilawe wego ogwa Jisasgo hodolali

11 Te bidi tau sali, te sogo do Jisas be nani me nogi Nainba pali. Aga
wali pali bidi dabe me, umabo we bidi me aga dali pali.
12 Te be naniba sabaligi pobadi, te isai bidi me deli te pubaligi peyu
tolasa soabo sualio. Te isali bidi wilawe wego ogwa deli digi tama
pubaligi su sobaso, aga ida me we bidi me hauwa wali asali.
13 Tama Genuai Bidigo te wilawe we sulama, moni hobede mu eyu,
"Gela wagio" wali.
14 Nosali Jisas aga pelama, te isai bidi muani ni gologobe wa diąbadi,
te ni gologobe wa tolasa asali bage dolaluali. Tama "Ogwa bidi,
hodaluao, eno mu po nagebolo tama obe dao," Jisasgo te po wali.
15 Tama te isali bidi hodaluama, po wabo gagalobadi, Jisasgo aga
idabolo ma mani.
16 Tama te tigidali we bidi moni wi elama, augwaligo Godigo nogi
ugwaba sali. Augwaligo te po wai, "Moni Godigo po ola mabo bidi da
tomode megi e pedaligulai yabao. God aga we bidi tau sagasu, te asai
yabao."

17 Jisasgo te tiali po tigidali Juda dabego buluba me, te bogo badu
elalua pabo buluba me, pela silali.

Baptais mani bidi Jongo Jisasbolo po wagi pabo bidi dabe tagala palali (Mat 11:2-19)

18 Te Jon aga wali bilibo bidi dabego Jisasgo ebo sę suali po Jonbolo
pusa mani.
19 Tama Jon aga wali bilibo bidi si i wali. Tama te bidi sibolo "Genuai
Bidibolo hanalugi pao," wali, " 'Nage Jongo te nosali asaibao wali
bidi dawe, ma gasa bidi me asobo dago tonaluaibawe?' " Jongo tama
Jisasbolo wao po wali.
20 Tama tega si Jisas pageba asiyu, "Te we bidi baptais mani bidi
Jongo dadi si nage pageba nage te asaibao wali bidi nage tama dawe,
ma gasa bidi me tonaluagawe, po omainu dadi si tagala palalio," te po
wali.
21 Te sogo naga tama Jisasgo olo gasi me, dwai gasi mu me, te dwai
noma bidi elalubo bidi me dwagi yai ma ilali. Tama gedu widai we
bidi me gedu ma pedalali.
22 Te po obaso, Jisasgo augwalibolo te wei ponoyu te po wai, "Dage
pelama, Jonbolo te tigidali sę dagego odali po me te suali sę me te po
tigidali agabolo wagi pao. Dagego e subao, te gedu widai bidi dabe
augwali gedu usu ma iliyu, te sągą dwai bidi dabe augwali bugagia
ma bilibo dao. Te oiyabe yai bidi dabe augwali tigi wiegi yai pedaliyu,
tama olo degai bidigo po ma odobo dao. Te isai bidi dabe augwali ma
hodaluyu, tama te magi nai meni yai bidi dabe augwaligo te Godigo
wiegi yai gesi po odobo dao.
23 Tama bidi enade homu si isiąma tama ena aga tudiba musiąbo
bidi, te bidi aga wiegi yai homu pemene yao," Jisasgo te po wai.
24 Tama tede bidali we bidibolo Jisasgo te po hanalu wali," Polobadu
dage te bidi meni yai buluba pali, te bidi Jon dagego sugi pali, te
dagego magi nai sugi paliwe? Ma, dagego te awi dili me deli, te waligo
memenege ilibaso sugi paliwe? Menio.
25 Te menio. Magide suainu pai dawe? Wiegi yai ugwa gudali bidi
dagego sugi paliwe? Te menio. Te tobage ugwa gudalubo bage, te
doado bage umabo munalubo dabe, augwali te genuai gavman tuni
bidigo wiegi yai be dabede bidibo dao, te bidi meni yai bulude meni.
26 Tiali goli dage magi baso pai dawe? Ma, te Godigo po pusubo
profet bidi me deli sugi pai dawe? Awe, eno dagebolo obao, e Godigo
po pusubo profet bidigo da, agai te gasa te Godigo po pusali profet bidi
dabe te tigidali aiyaba elalualio.
27 Te Jon agade te gasa profet bidigo Godigo wali po polobadu asęai
dao,
'Suao, te eno po pusabo bidi tagala palobaso, tama
aga nage asabo digi polasa paibao. Agai nago tų sisi
iligi paibao.' *
28 Ma wadolu, Jisasgo te po wali, "Eno dagebolo obe dao, e tǫde ame
nabo we bidi tigidali Jongo aiyaba elalualio. Tiali goli, te Godigo obo
tomode bidibo moni nogi meni yai bidi me agai nogigo te Jon aga moni
nogi aiyaba elaluaibao," Jisasgo te po wali.

---

* **7:27:** Mal 3:1

29 Te bidi Jongo baptais mani we bidi dabe me, te baptais sali te takis
sabo bidi dabe me, augwaligo Jisasgo wali po odolama te homu yai,
Godigo mu po dolo wali da homu yalio.
30 Tiali goli, te Godigo augwali tau sainu yali homu Farisi sibi dabe
me, Juda dabego bomo yai po ola mabo bidi dabe me, augwaligo te
homu sela sąnama, "Jongo da baptais mabo hagelabo," te po wai dao.
31 Ma wadolu, Jisasgo te po wali, "Dage megi bidalubo bage magideba
usu nagawe? Dage magi nai tiwai yagawe?
32 Dage da, te maketde gagali ebo wai puluba ąǫ, te elaluba. Te wai
puluba mego hai ulugu weyu, 'Dago ona sulubadi goli, dagego tęąbi
ebe. Me ma, dago gela obadi goli, dagego gela wabe.' Magi baso meni.
33 Te we bidi baptais mabo bidi Jon asama, nai gisilu, bomai wę gisilu
yali goli, dagego te agade 'Aga da, te dwai noma bulalubo bidi dao,' te
po wali.
34 Me ma, ena Godigo Bidi Mu asama, nai tuyu, ąi tuyu ebadi goli,
dagego enabolo 'Buluba sela sąwai bidi dabe, takis sabo bidi dabego
abagi dao,' wai dao. Me dagego enade 'Bomai ąi me nai e tudu gebo
dwai bidi dao,' wai dao.
35 Tiali goli, Godigo po wali pabo we bidi dabebolo Godigo kolesaga
mu augwalibolo mu ola mabo dao," Jisasgo te po wali.

Jisas te Farisi sibi bidi nogi Saimongo bede nai tuali

36 Te Farisi bidi mego Jisas agai beba nai tuagasomainu eyu, i wali.
Tama Jisas agai beba pelama, nai tuainu, ni nami daide dulalu tiąluali,
Juda dabe augwaligo nai tubo sę ebogia.
37 Te be nanide dwai dwai sę idubo we me deli bidai. Te wego Jisas te
Farisi bidigo bede bidibo po odama, masigigo nigai genagi deli denami
yai wel pągąnalubadi, te beba sisali.
38 Jisasgo sągą pagede tudi badu dolaludu, gela weyu, aga gela guago
Jisas sągą sawali nadugwali. Tama te we aga bobobage tobolu nisigo
Jisasgo sągą sawali holama, sągą sawali si nono nenama, te denami
wel aga sągąde pilali.
39 Tama Jisas i wali Farisi bidigo aga homude 'E bidi Godigo po ola
mabo bidi tigi sogo da, teda te mena tama bilibo wego ena dią yagasobo
we homu egi dao, ma mena tama bidibo we yaliwe wagi dao,' te Farisi
bidigo te homu yali.
40 Jisasgo te Farisi bidibolo te po wali, "Saimon, nagebolo eno pusabo
po me deli elalubao." "Tisa bidi, enabolo pusao," Saimongo te po wali.
41 Jisasgo tama gagalali, "Gasa bidigo bidi me sibolo mone negeli
mani. Bidi mebolo 100 kina mobadi, mebolo 10 kina mayu yali.
42 Tama nosali tega sigo te mone wei ponabo ąǫ isąbaso, agai mone
negeli si sela sąwani. Mena bidigo te mone negeli munani bidi dali
homu mu kęąluaibawe?"
43 Saimongo te po wali, "Eno homugo mone genuai mu sali bidigo te
bidi dali homu mu kęąluaibao," wali. "Nago po dolode walao," Jisasgo
te po wali.
44 Te sogo naga Jisas te we pageba ugwaba begegi soyu, Saimonbolo
te po walio, "E we nago subawe? Ena nago beba asali goli, nago ena
bugagia gesesiąwai, eno sągą ąi tela yabo ąi me mawai meni. Tiali goli,
e wego gela guago eno sągą sawali ąi tedalama, aga bobobage tobolu
nisigo eno sągą holali.

45 Nago beba ena asobadi, dwagi yai homu elama, nago ena nono
nabe. Tiali goli, e wego da, ena asobode gagalama eno sągąde nono
nabo togobeo.
46 Nago wel eno toboluba me mube. Tiali goli, e wego dwagi yai
denami welgo eno sągą sawali usu nani.
47 Eno nagebolo obe dao, agai enade mu tia pabogo agai dwai dwai sę
yali mu sela sąwani nama e ola maniąo. Mego ena dali homu dwasianu
kęąluba, ta dwai dwai sę yali dwasianu sela sąwani te ola mobao,”
Jisasgo te po wali.
48 Tama Jisasgo te webolo te po wali, “Nago dwai dwai sę yali polo
sela sąwani,” wali.
49 Me badu ni namide dugulaluali we bidi augwa homugo te po wali,
‘E niwai bidi yaliwe? Agai we bidigo dwai dwai sę yali sela sąbo dao,’
augwaligo te po wali.
50 Tiali goli, Jisasgo te webolo “Nago enaba homu beagasaligo nage
sana palali dao. Nage dwagi yai homu dali pao,” wali.

8

Jisas dali pali we dabe

1 Te tiali magede, Jisasgo Godigo we bidi tonalubo dwagi yai po
pupusu biligibu genuai be nani dabe dali, dwasianu be nani dabeba
pali. Aga dali bilibo nogo si olama, sągą si peda sigisu tama bidi dabe
aga dali pali.
2 Te we dabe, me badu dwai haubogo tuaide Jisasgo sela sąyani
we dabe me, me badu gasi ebaso, te gasi sela sąyani we dabe me,
augwali Jisas wali bilali. Te we me nogi Maria, aga bulu nogi Makdala.
Polobadu dwai haubo nogo a naga olama, me badu nogo si peda
selama, te tama haubo noma bidigo te we tolalubaso, Jisasgo sela
sąyani.
3 We me nogi Joana, Herotgo bede sę ebo genuai bidi Kusago we dao.
We me nogi Susana. Me badu we dabe hauwago augwa monego Jisas
me, Jisas aga dali bilibo bidi dabe me tau sali.

Tubo nai ge sasa bilibo bidiba elasa soali po digi po pusali
(Mat 13:1-9; Mak 4:1-9)

4 We bidi dabe hauwa moni be nani dabedu aseselama, Jisas pageba
moni pesage odogolama bidibadi, Jisasgo te po digi po augwalibolo
pusali.
5 “Me sogo bidi me deligo aga tubo nai wai ge te giba telaligi pai.
Tama aga te nai ge tedelalo bilibadi, me badu tụde tulaluali. Tama
nosali te tụde tulaluali nai wai me badu bidigo sągągo agayu, me badu
ba dabego tuali.
6 Tama aga te nai ge tededalo bilibadi, me badu elewi elalubo tọ
daiba tulaluali. Tama nosali te nai ge kulubi holali goli, tọ ili meni
duama, sasia pelama, isali.
7 Tama te bidigo nai ge me badu sesani yai bono siliba tedelaluali.
Tama nosali holobadi yaide, te sesani yai bono dabe dali talua holama
mesegelali, tama te nai isila pali. Tama me badu ge dabe dwagi yai
tọba tulaluali.
8 Te nai dabe holama, du umabo walali. Duga po odabo olo elalubaso
da, bugagia odiąo,” Jisasgo te po wali.

Te po digi po dabego sę
(Mat 13:10-17; Mak 4:10-12)

9 Jisas aga dali bilali bidi dabego hanaluyu,” Nago wali po digi po
mena po olama, obawe?” wali.
10 Jisasgo wei ponoyu, te po wali, “Godigo te we bidi tonalubo bomo
geme dualalubo po page dagebolo da hanilai dao. Tiali goli, gasa we
bidi dabebolo eno te po digi pogo naga ola mobe dao. Augwaligo gegali
goli, te susiąmainu eyu, te odali goli, te konesiąmainu tebo dao,” Jisasgo
te po wali. *

Jisasgo te tubo nai wit ge tedelabo bilali bidiba ela sigi soali po digi po page hanilani
(Mat 13:18-23; Mak 4:13-20)

11 Jisasgo te po ma wadolu, te po wali, “Te po digi po e tama po weyu,
te walio. Te tubo nai ge da, te Godigo po dao.
12 Te tubo nai ge tụde tulaluali da, te bidi dabe augwaligo po odali
goli, Satan asama, te poba homu begi pelama, sana pidali weyu,
agai sela sąyagasali po olama waliao. Satango homugo tiali, teyu te
augwaligo homude konealubo po dąụ obaso da, te Godigo augwali ma
saiba homu yali.
13 Te tubo nai ge elewi elalubo tọ daiba tulaluali po wali da, te bidi
dabe augwaligo dwagi yai homu elama, te po odali tiwai yali. Tiali
goli, augwa homu tomoba te po mu musiąma, olo ugwadu homugo te
poba begi pelama elalubadi, te Satango dwai sę yanama sinabo sogo
augwali tulalu, te Godiba homu muani tagalobo dao.
14 Te tubo nai ge sesani yai bono sili elalubo tomoba tudulaluali po
wabo da, te da te bidi dabe augwaligo te Godigo po odali tiwai yali goli,
e tọde ebo naide moni homu hauwa eyu, te nai doado bage hauwa
elalu, te monede me, e tọde ebo sęde bugai homu pemene eyu, tama te
nai doado bagego augwali homu hogodabo mesegelama, te augwaligo
Godigo po bugagia me odobeo. Augwali te nai du bugagia walama, te
inawai nai tiwai elalube dao.
15 Te tubo nai ge te ili elalubo dwagi yai geswai tọde tudulaluali po
wali da, te da te bidi dabego po odama, te augwa bugagia wali pelama,
te homude dąụ ola sali tiwai yali. Te augwa haliga bugagia dolasa
elalubadi, te augwa bomo elama bidu, te augwa nai du walobo tiwai
te elaluali dao,” Jisasgo te po wali.

Bidi dabe augwaligo lam sole ula te baket dologoba gemi dualigio po wali, te po nogo habu sugunama wali
(Mak 4:21-25)

16 Jisasgo po ma wadolama weyu, te po wali, “Bidi mego te lam sole
domonama bogoli ebadi, tama sela asama, te senego mesegelu, ma
pibo bet dologoba mugibu me egobeo. Menio. Te bidi dabe augwaligo
te tebol sai daiba ugadu dugulaibao, te be tomoba asobo we bidi dabe
augwaligo te ula sumainogo tebo dao.
17 Te tigidali magi magi nai geme dualaluali, te nosali pebeli diliba
hanilaibao. Te tigidali magi magi po te bidi dabego geme mesegaluali,
te po te hania pebeli diliba pedelama, we bidigo odaibao.
18 Dagego te po odoyu, mu dua dao. Bidi mego nai meba tolalubo
bidi yai baso da, teda Godigo agabolo gasa nai me ugadu daganama

* **8:10:** Ais 6:9-10

mawaibao. Tiali goli, bidi mego nai me deli menibadi goli, te dwasianu aga tobade munaluba homu yali nai sela paibao," Jisasgo te po wali, te bidi dabe augwa homu agaba muani bidi dabeba magi paibao po wali.

De dede te Jisasgo ida me ama dabe dawe?
(Mat 12:46-50; Mak 3:31-35)

19 Jisas aga ida me ama dabe me aga pageba asainu yali goli, tama we bidi dabego sesela selama, te Jisas suabo ąǫ ebeo.
20 Mebago Jisasbolo te po wali, "Naga ida me, naga ama dabego me nage sueo olama, bulu badu e dodoladubao," wali.
21 Jisasgo te we bidi augwalibolo te po wali, "Godigo po odama, wali pabo we bidi da, ta eno ida dabe, ama dabe dao," wali.

Jisasgo moni wali tamunani
(Mat 8:23-27; Mak 4:35-41)

22 Me sogo Jisas me aga dali bilibo bidi dabe me moni geba ugwaba daiba holama, tomoba dualama, tama agai te po wali, "Da e sigi ąị u badu bogo badu pinao." Tama augwaligo nogebo gagalali.
23 Tama augwaligo te wę gebadu hąbesegego todogo pidubadi, te Jisas godege piali. Moni bomai wali te sigi ąịde pedelama, te geba tomoba ąị pągela sąwani. Augwali dwai tụba mu degelali.
24 Augwaligo Jisas hodolagasu, te po wali, "Genuai Bidi, Genuai Bidi. Da isabo magana pali." Tama Jisas hodaloama, wali hageyu, te waligo sabilibo ąị hagelama togoliyu yali. Te waligo me, ąịgo me moni te bomo hodali tagalama, ma tamugulali.
25 Tama aga wali bilibo bidi dabebolo te po wali, "Magi baso enaba homu beagasobewe?" Tiali goli, augwali noma selama, wi yali. Augwa hasi ugwa tono eda, tono elama, te po wali, "E magwai bidi yaliwe? Agai te wali dabe, ąị dabebolo me hage baso, augwali sigo agai wabo po wali pabo dao," augwaligo te po wali.

Bidi me delide dwai haubo dabe elalubo Jisasgo sela sąwani
(Mat 8:28-34; Mak 5:1-20)

26 Te augwali te moni gebadu pelama, te u badu bogo badu Gerasa dabego buluba sabolali. Te bulu te Galili bulu dolo si dao.
27 Tama Jisas te gebadu asobadi yaide, dwai haubogo toai bidi Jisas tiąba asali, te ąị saniba. Polobadu te be nanide bidama, bolu olo te isai bidi mubo ola be dabeba gudasa pelama, bidai.
28 Te bidigo Jisas suyu, moni hai gela olama, Jisas sągą pageba degagaselama, moni i hai olama, te po wali, "Jisas, nage moni genuai Godigo Ogwa dao. Nago enabolo magi sę egowe? Nago ena dene magio," wali.
29 Jisasgo dwai haubo pomainu gudulu baso, te bidigo te po wali. Polobadu hauwa sogo bidi dabego te bidi aligabo bidilama, kalabuside muani. Mubadi goli, dwai nomago tulama, dią paludali. Tama te dwai haubogo te bidi te bidi meni yai bulu tomoba sela piduali.
30 Jisasgo agabolo hanalu wali, "Nage nogi de dawe?" te po wali. "Ena nogi Hauwa dao," te bidigo te po wali. Dwai haubo noma bidi hauwa mu aga tigiba dagawani baso, te nogi "Hauwa" poai.
31 Tama te dwai haubo dabego Jisasbolo hanalu, te po wali, "Da megi dwai bulu te bidibolo dene mabo madiba mugio," wali.

32 Te kibu dabe umabo ugwadu sau pado pąde nai tuyu bidaluali.
Tama te dwai haubo dabe augwaligo u kibu dabe tigiba dagana sigi
pai hagede, Jisasbolo gonai. Tama gonobaso, Jisasgo augwa te emainu
tagala palali.
33 Tama tibaso, te bidi tagalama, kibu dabe tomoba pali. Moni te
kibu dabe tigidali wi peyu, te sigidu sau padoba samonama, sigi ąịba
tulaluama, tama augwali te wę tulama poma peyu isila pai dao.
34 Te kibu dabe negeduali bidi dabego te tebo sulama, polo pelama,
moni be nani dabeba me, moni gi sę eyu bidalubo bidi dabeba me te
sę yali po pupusu bilali.
35 Te we bidi dabe augwaligo te tiali sę po odama, sugibu pebelawali.
Augwali Jisas pageba aselama, suali, te dwai haubo dabego tulama
wabo pali bidi te dwai haubo bidi sela sąbaso, te aga ugwa ma gudama,
Jisas sągą pagede dugulalubo suali. Aga polobadu wiegi yai homu dali
ma elama, duguladubo suali.
36 Tama tibaso, augwali moni wi mu yali. Jisasgo te sę ebo suali bidi
dabego te we bidibolo te bidi sana palobo suali po pusali.
37 Tama te Gerasa bulu bidi dabe tigidali wi kisu mu dobaso, Jisas
pao olama, gudulali. Tama te po obaso, Jisas te geba daiba holama,
painu yali.
38 Tama te dwai haubo noma bidi dabego taga pali bidigo Jisasbolo
po bomo elama mu hanalu wali, “Ena me nage dali paio,” wali.
39 Tiali goli, Jisasgo te bidi ma geliyu, te po wali, “Nage ma geasa
pelama, Godigo nagebolo yali sę po naga pesageba pupusu biligi pao.”
Tama te bidigo te be nanide bidibo we bidi tigidalibolo Jisasgo agade
yali sę po pupusu bilama, siminani.

Jisas aga ugwa dią yagasali we dali, Jairus aga wegi dali side po
(Mat 9:18-26; Mak 5:21-43)

40 Jisas te sigi ąị me badu pedai bogo badu te moni gebadu ma
nogebadi yaide, te we bidi tigidali augwaligo aga asobaso sulama, te
augwa dwagi yai homu pemene yali. Magi baso meni. Augwaligo aga
asobo tonaluai dao.
41 Tama Juda dabego bomo yai po ola mabo lotu be tonalubo
genuai bidi tobolu bidi nogi Jairus sabolali. Aga Jisas sągą pageba
degelagaselama, “Nage eno beba asaibawe?” olama, hanalu wali.
42 Aga wegi deli digi kibu be nogo si olama, sągągo si peda sigi soai te
wegi isai sinabaso, te po wali. Jisas tụ sisu pobadi yaide, genuai hani
we bidigo aga mu beasa pali.
43 We me deli bididuai, te wego tigide kaneme pidubadi, kibu be
nogo si olama, sągągo si peda sigi soali. Aga mone dabe tigidali aga
tau somainu dokta bidi dabe abeliyu mone mani goli, augwaligo aga
me tau sabo ąọ ebe.
44 Te we bidi tomode te we Jisas tudi badu aselama, Jisas agai ugwa
sabi badu dią yani. Te sogo naga tama agai tigidu kaneme duludali
polo tama togwa salio.
45 Jisasgo te po hanalu wali, “Ena dego dią yaniwe?” Tigidaligo
“Ena menio” ola silali. Tama Pitago te po wali, “Genuai Bidi, we bidi
hauwago nage mu bealu, nage pogolobao.”
46 Tiali goli, Jisasgo te po wali, “Eno bomo dią si da obaso, eno
koneanio, bidi mego ena dią yani homu ebao.”

47 Tama te wego agai yali sę Jisas agai aga sulama konebaso, te we
didibili dali eyu, Jisas sągą pageba kidu sugunagasalio. Te we bidi
tigidali gesabidide Jisasbolo Jisas aga tigi dią yani po pusali. Tialigo
aga ma polo gesa pali po pusali.
48 Tama Jisasgo te webolo te po wali, “Eno wegi, naga enaba homu
konealubo homu bealubogo nage te usu ilaliąo. Dwagi yai homu elasa
pao,” wali.
49 Jisasgo te po odubadi yaide, genuai bidi Jairusgo bedu tolai po
wagasobo bidi asali. Te po sesali bidi agai Jairusbolo te po weyu,” Nago
wegi isai dao,” wali. “Te po ola mabo bidi aga asao po ma wagio,” wali.
50 Tiali goli Jisasgo te po odama, Jairusbolo te po wali, “Wi egio.
Enaba naga homu beaduao. Nago wegi ma hodaluaibao,” wali.
51 Tama Jisas te beba sabolama, bidi me asa wabe. Tiali goli, Pita
badi, Jems badi, Jon badi, te wegi aga ida de aya si badi elama naga
Jisas dali te be tomoba pali.
52 Te isali wegi diliigi asai we bidi tigidali te wai hagede moni hobede
elama, gela wali. Tama Jisasgo augwalibolo “Gela wagimio, e wegi isibe
dao. Aga olo pila mubao,” te po wali.
53 Te wegi isai goli, Jisasgo mu isibe da obaso, augwaligo Jisas gisugu
mani.
54 Tiali goli, Jisasgo nogogo te wegi nogo tulama, bomonama, “E wegi,
nage hodaluao,” te wali. Aga noma ma bula sagasama, te sogo tama
polo hodaluali.
55 Tama Jisasgo te wegi aga ida ayabolo “Tubo nai me te wegibolo
mao,” wali.
56 Te wegi aga ida aya moni noma sali goli, Jisasgo “E tama tiali po
gasa we bidibolo pusugio,” wali.

9

Jisasgo te nogo si olama, sągągo si bidi dabeba sę mayu, tagala palali (Mat 10:5-15; Mak 6:7-13)

1 Te Jisasgo te nogo si olama, sągą badu peda sigi soabo bidi si te
augwali deliba sisinimainu i olama, tama agai augwaliba te genuai
bomo me nogi mayu, te augwaligo te we bidi dabede dwai haubo noma
bidi sela sąyu, tama augwaligo te tobage gasagi yai gasi dabe tigidali
sela sąnama, usu ma ilabo bomo manio.
2 Tama God agai we bidi tonalubo po me, gasi yai we bidi tau siyu
me emainu, Jisasgo augwali tagala palali.
3 Agai te bidi dabebolo te po wali, “Dage pelayu, magi nai me sela
pigimio. Dono me, nai gonobo wa me, tuabo nai me, mone ge me, te
ugwa si me, te tama nai dabe me sela pigimio, bede taga pao.
4 Dage mena buluba pobadi, augwaligo dage dali dwagi yai homu
ebaso da, teda dage te bede naga bidao. Te be nani taga soabo bodolude
taga soyu, te gasa buluba me peyu yao.
5 Te dage hanu me deliba pobadi yaide, te hanude bidibo we bidi
augwaligo beba dage odasa pisąma, tama dagego wabo pode dwagi
yai homu isąbaso da, te hanu bulu taga soao. Te dage soai hagede,
te augwa kolesaga geda muani koneama sumai hagede, duga sągąde
elaluali pu hola sąnama, taga soao,” Jisasgo te po wali.

6 Tama augwaligo Jisas taga pelama, tigidali be nani sisu pebelayu,
Godigo dwagi yai po pusuyu, gasi bidi tau siyu ela pali.

Gavman bidi Herot homu kone tụą pali
(Mat 14:1-12; Mak 6:14-29)

7-8 Te Galili tọ tonalubo tobolu bidi Herotgo te Jisasgo yali sę po dabe
odali. Tama aga homu kone tụą pali. Magi baso menio. Bidi mebago
te baptais mani bidi Jon ma hodaluama, bidibao, wali. Mebago "Te
polobadu bidali profet bidi Elaija ma pedelama, bidibao," te po wali.
Mebago polobadu Godigo po ola mani bidi ma pedelalio wali. Te po
hauwa obaso, Herot aga homu kone mu tụą pali.

9 Tama Herotgo te po wali, "Eno pode Jongo holo togwa sąwai goli
dao, e ma niwai bidi po eno odobo agawe?" Tibaso, Herot agai 'Jisas
da, te polobadu bidali bidi Jon dawe?' homu eyu, tama 'Jisas sueibao'
wai.

Jisasgo bidi umabo mu te 5,000 bidi nai mani
(Mat 14:13-21; Mak 6:30-44; Jon 6:1-13)

10 Jisasgo tagala palali bidi dabe augwali Jisas pageba ma sabolama,
te augwaligo yali sę po dabe ma pusagasali. Tama Jisasgo augwali oda
selama, pali. Te gasa we bidi dabe bidibadi tagalama, te augwali naga
te hanu me deliba pali. Te hanu nogi Betsaida dao.

11 Augwaligo te we bidi dabe taga pali. Umabo we bidigo augwali pali
po odama, augwali me nosali pali. Aga pageba augwali sabolobaso,
Jisasgo dwagi yai homu elama, God agai we bidi tonalubo po pusa
mayu, gasi yali we bidi meba tau sali.

12 Giliga aiyaba osoga sobadi yaide, Jisas aga wali pabo bidi dabe
augwali aga pageba aselama, agabolo te po wali, "E bidi meni yai digi
dao. E we bidi tagala palama, augwa digi tuabo nai me, piabo be me
gegemainao, te dwasianu be nani dabede me, te gi dabede me."

13 Tiali goli, Jisasgo augwalibolo te po wali, "Tuabo nai duga digi
mao." Augwaligo wei ponoyu, te po wali, "Dago bret a naga badi, sụgụ
si badi elama naga, munalubao. Moni we bidi dabego tuabo nai dabe
dago abelegi pomainu obawe?" (Tama tede bidibo bidi dabe namba
nedebo te umabo mu, te 5,000 dao.)

14 Jisasgo aga bidi dabebolo weyu," Te we bidi dabe dugayao po wao,"
po wali. "Bugulama, te haniani nani elama, duga duga pao, te bidi sese
si olama nogo si te 50 50 naga nidigi pelama, dugayao wao," te po wali.

15 Te Jisas aga dali bidibo bagego agai wali po selama, dugaya baso,
duga duga pali.

16 Tama Jisasgo te bret a naga badi, sụgụ si badi selama, dagaluba
tonalu, Godibolo nage usu dao wali. Nage usu da olama, te nai
pebedama, Jisas aga dali bidibo bagebolo menama, te bagego ma te
we bidi dabebolo doboba pali. Te tibadi yaide, te tubo nai kua pali.
Augwaligo te nai tulama, tabiali.

17 Tama Jisas aga wali pali bagego te we bidigo tulama me badu
tagalali nai dabe nedama, bonou wa nogo si olama, sągą si peda sigisu
pągą yani.

Pitago Jisas dolo mu nogi ya mani
(Mat 16:13-19; Mak 8:27-29)

18 Te me sogo Jisas agaduba Godibolo po odubadi yaide, aga wali pali
bage aga pageba asali. “We bidi augwaligo ena da de da wabo dawe?”
augwalibolo tama hanalu wali.
19 “Mebago nage da te we bidi baptais mani bidi Jon dao wabo dao,”
augwaligo te po wali. “Mebago ma nage Elaija dao, te wabo dao.
Mebago ma polobadu Godigo po ola mani bidi ma hodaloai bidi dao
wabo dao,” augwaligo te po wali.
20 “Dagego homugo ma ena de da wabo dawe?” wali. Pitago te po
wei ponoyu, te po wali, “Nage da, Krais da, Godigo da Juda we bidi tau
somai hagede tagala palali bidi dao,” Pitago te po wai.

Jisasgo aga dene selama, isabo po wali
(Mat 16:20-28; Mak 8:30–9:1)

21 Jisas agai augwaligo te po mebolo waidali weyu, bomona hageali,
“Te po mesegeleiąo,” wali.
22 Agai te po me wali, “Ena da, Godigo Bidi Mu da. Tama nosali te
Juda dabego genuai bidi dabego me, te pris tobolu bidi dabego me, te
Juda dabego bomo yai po ola mabo tobolu bidi dabego me, augwaligo
ena buluba ela palama, dene genuai mu mawaibao. Augwaligo ena
isilama, nosali sela wali sogo ena hodaluaibao,” te po wali.
23 Jisasgo tigidali we bidibolo te po wali, “Te ena wali me niwai bidi
asainu da, aga tobade homu konebo gegeda pelama, ena tigide ebo
dene tiwai aga bidibo donolama iduabo bidi, ena wali asao.
24 Bidi me aga e tǫde bidibo sogo aga tobade aga tigi sese yaida homu
eyu da, te doaibao. Me ma, bidi me ena wali asobadi yaide, aga tǫde
bidibo sogo sia sobaso da, nosali bidibo ula selama, ma bidaibao.
25 Bidi mego e tǫde elalubo nai tigidali aga sai goli, aga digi ma dolu
ma aga ma aiyaba elalu, te nai dabego aga mena tama tau sabo usu
egowe? Te menio.
26 Bidi mego enade hale eyu, eno ola mabo pode hale eyu ebaso da,
teda nosali eno te bidide hale yaibao. Nosali Godigo Bidi Mu aga bomo
dabe dali, aga ayago bomo dabe, moni ensel dabego bomo dabe dali
asobo sogo, te hale yai bidi suyu, ena Godigo Bidi Mu eno me te bidide
hale yaibao.
27 Te po koneao. Dage megi e bidalubo bidi dabe me badu isisąbadi,
Godigo we bidi tonalubo sę sueibao,” Jisasgo te po wali.

Jisasgo tigi osogo hasegelali
(Mat 17:1-13; Mak 9:2-13)

28 Te po olama, Sarere deli bidama, Pita badi, Jon badi, Jems badi,
tama bage Jisasgo selama, bulu duba Godibolo po wainu holali.
29 Tama agai Godiba gedu haluasa po obadi yaide, aga megi tama
elaluali tigi gesabidi tagalama, gasa tigi yai gesabidi hasegelama, aga
ugwa dabe me te gasa tedela yai mu gagalama, te ula umagi mu
pedelalio.
30 Te sogo naga polo tama bidi si aga dali po udubo suali, te bidi
Moses dali Elaija si dao. Te Moses, polobadu mu te bidibolo God agai
te bomo yai po Juda dabebolo mani. Te bidi Elaija aga nosali bidiyu,
Godigo agabolo ola mani po agai te Juda bagebolo pusali bidi dao.
31 Te bidi si asali, te Godigo ula dali pedelama, te dagalude elalubo pǫ
tedela mu tiwai yali. Te bidi sigo Jisas dali po uduali. Godigo polobadu

wali po te dolo wali pomai hagede eyu, Jisas Jerusalemde isabo bodolu maga baso, augwali sigo te po aga dali miduali.
32 Te sogo Pita me, aga abagi si me gedu magane ebaso, godege piai goli, hodaluama, te Jisasde te dagalu pǫ tedela ula tiwai ula Jisasde elalu, te aga dali dolaluali bidi side me te tiwai ula elalubo suali.
33 Tama te bidi sigo Jisas taga pidali weyu, Pitago Jisasbolo te po wali, "Genuai Bidi, da ede tama bidibo da usu dao. Da selago ugwa be sela sęnama, me nage osogo bidabo be sę eyu, me Moses osogo bidabo be sę eyu, me Elaija osogo bidabo be sę eyu yaibao," te po wali. (Pita noma siyu, agai wali po page kuna konesiąma tama wali.)
34 Pita agai po odubadi yaide, pǫ pedalama, pǫ tiwaigo augwali mesaga sali. Tama te pǫgo augwali mesaga sagasobadi yaide, te Jisas dali bilali bage wi yali.
35 Te pǫ tomode po me dagayu te po wali, "E eno Ogwa dao. Agai eno sę emainu sa muani Ogwa dao. Dagego agai wabo po odao."
36 Te po togwa sobadi yaide, Jisas agaduba bidibo suali. Te pedelali sę dabe augwaligo osogo hogwa selama, tama tiali po te we bidibolo dwasianu me pusube.

Jisasgo dwai nomago toai ogwa usu ilali
(Mat 17:14-21; Mak 9:14-29)

37 Te sogo do te Jisas aga wali bilibo bidi dabe dali te bulu bubia bidu aiyaba dulubadi, te we bidi umabo te Jisas tiąba asali.
38 Te we bidi tomode bidi me deligo moni hai i olama, te po wali, "Po ola mabo bidi, eno nagebolo hanalube dao, e suao. Eno ogwa deli digi tama dao.
39 Dwai noma bidigo tuai digi, moni hai olama, nogo sągą didigi ebo dao. Te aga kele dawede pesą dini pągąna pabo dao, kelelaude. Tama tiduama, bomonama, dene ilama, taga pabo da.
40 Naga wali bilibo bidi dabe augwaligo te dwai haubo noma bidi sela sąmainu eno hanalu wali goli, augwaligo usu selama, usu meni baso, tagalai," te po wali.
41 Jisasgo wei ponoyu, te po wali, "Magi baso dagego homu enaba begi pisąma, gagega pidubawe? Ena dage dali nisu naga sogo bidigowe? Nisu naga sogo dagego sęgę eno tologowe?" wali. Tama te ogwa aga ayabolo te po wali, "Nago ogwa eba sesao."
42 Te ogwa Jisas pageba asobadi yaide, te dwai haubo noma bidigo elama, tǫba degasa pelama, aga nogo sągą didigi yali. Tama Jisasgo te dwai haubo noma bidibolo hagebo po weyu, te haubo bidi sela sąyu, te ogwa ma sana palama, aga ayabolo ma mani.
43 Godigo moni bomo sulama, tigidali we bidi noma mu sali.

Jisasgo aga isabo po ma pusali
(Mat 17:22-23; Mak 9:30-32)

Te we bidi Jisasgo te yali sę tigidali sulama, noma sali homu me elalubadi yaide, agai aga wali bilibo bidi dabebolo te po wali,
44 "Megi eno dagebolo wabo po munu me kegeda pigimio. Augwaligo te ena Godigo Bidi Mu e tǫde bidigo bomoba mawaibao." Te po page mena tama waliwe augwaligo konebe.
45 Te po page augwaligo koneidali weyu, Godigo dualali. Tama te po page Jisasbolo ma hanalu wabo augwali wi yali.

De genuai mu dawe?
(Mat 18:1-5; Mak 9:33-37)

46 "Da tomode de genuai mu dawe?" te po olama, Jisas wali bilibo
bidi augwa hasi konila yali.
47 Augwaligo te konila ebo homu Jisasgo koneama, dolo po mu oba
homu emai hagede, wai bǫụ me deli oda selama, aga panogo badu
dualali.
48 Augwalibolo agai te po wali, "Bidi mego enade homu kone palu te
ena tobade e wai bǫụ tiwai dali bugai homu eyu, tau sali da, te agai
enade bugai homu eyu, tau siyu tebao. Bidi mego ena asobadi, bugai
homu eyu tau sobaso da, teda ena tagala palali bidi dali bugai homu
eyu tebao. Magi baso meni, bidi me aga digi nogi elaluama, te dage
tigidali tomode aga nogi dwasianu mu elalubo bidi yai baso da, te aga
polalubo bidi mu bidaibao," Jisasgo te po wali.

Bidi mego dage boi bidi isiąma hagebaso da, te duga abagi hasi dao
(Mak 9:38-40)

49 Te bidi Jongo po dagalama weyu, "Genuai Bidi," te po wali. "Bidi
mego Jisas nago nogide dwai noma haubo bidi dabe sela sąsą bilibo
dago sulama, te bidiba dago hagebo po wai dao. Aga nage wali pabo
bidi meni baso, dago aga habu seliyu, hageai dao," wali.
50 Tiali goli, Jisasgo te po wali, "Dagego te tobage bidi hagegi
biligimio. Gasa bidi agai dageba boi bidi ebo sę isąbaso da, te duga
abagi hani bidi dao," wali.

Samaria tǫ bidi dabego Jisas asobaso, dwagi yai homu ebe

51 Te Godigo Jisas dagaluba odasa holabo magabadi yaide, Jisasgo
koneama, aga te Jerusalemba pabo homu mu elama, pabo gagalali.
52 Magi magi nai dabe sisi ela mumainu, po wagi pabo bidi dabe
tagala palali. Augwali te Samaria dabego be naniba sabolama, tama
augwaligo agai nai me doado bage dodolama, sisi ilainu yalio.
53 Tiali goli, Samaria bagego aga Jerusalemba soabo po odama, tama
augwali te Jerusalem bage dali boi bidi homu ebaso, augwaligo agade
bugagia gesabo homu ebe.
54 Tama Jisas aga wali bilibo bidi si Jems de Jon dali sigo te Samaria
bagego te tama tebo kolesaga ebo sulama, augwali sigo Jisasbolo
hanalu te po wali, "Genuai Bidi, nago homugo dago dagalu badu isi
i olama, te bage isigo domai hagede yaiwe?"
55 Tama Jisas tudiba begelama, augwali siba wado po weyu, hageali.
56 Tama tiyu, aga augwali dali gasa be naniba pali.

Jisas wali pabo bidi dabe nigainu yai
(Mat 8:19-22)

57 Te augwa tụ sisu pebelabadi yaide, bidi mego Jisasbolo te po wali,
"Nage pabo digi, ena me nage wali paibao."
58 Jisasgo te po agabolo wali, "Te uni yowi dabe da, augwali pibo
dedage te tǫde elalubao, tama te ba dabe da, te augwali me pibo be
elalubo dao. Tiali goli Godigo Bidi Mu da, te aga tobolu munama piabo
digi te bulu pesage menio," wali.
59 Agai gasa bidibolo te po wali, "Ena wali asao." Tiali goli te bidigo
te po wali, "Genuai Bidi, hasia bolo eno aya isibo tonaluaibao. Isibaso
da, pubulaibao. Nosali ena nage wali asaibao."

60 Tama Jisasgo wei ponoyu, te po wali, “Te Godigo po odisąbo isai
bidi tiwai bidi dabe augwa digi te isai bidi dabe pubalomainao. Nage
pelama, Godigo we bidi tonalubo po pupusu biligi pao,” te po wai.
61 Bidi mego agabolo te po wali, “Genuai Bidi, ena nage wali pai
hagede digi, te hasia bolo ena pelama, ena ida aya dede dabebolo te
augwali tobaligi pabo po wagi pabo usu egowe,” wali.
62 Jisasgo agabolo te po wali, “Bidigo eno sę gagalama, te sę ebadi
tagalo baso da, te Godigo we bidi tonalubo pesagede te bidigo sę ebo
usu egobeo,” wali.

10

Jisasgo te aga sę yabo gasa bidi dabe te 72 bidi dabe tagala palali

1 Te nosali Genuai Bidigo bidi sese sela olama, me bidi nogo si olama,
sągągo si peda sigisu te 72 bidi sa munama, tagala palali. Aga nosali
pabo pesage tigidaliba te bidi dabe si si tagala paliyu ela palio.
2 Tama agai aga wali pabo bidi dabebolo te po wali, “Te nai hauwa
mu te gide tau yai elalubao, tiali goli te tau yai nai sabo sę ebo bidi
hauwa menio. Tama tibaso dagego te gi aga ayabolo gedu haluasa po
waiyąo, tama agai aga sę bidi tagala palama te gide elalubo nai sisinigi
pomainogo wao.
3 Te sę polo egi piąo. Eno dage moni dwai uni yowi dabe tomoba te
sipsip tagala palobo ąo ebo dao.
4 Te mone ge bubo be me, nai gonobo wa me, sągą nadoba dabe sela
pigimio. Tų dilide gasa bidi babe dali po weyu gesego igimio.
5 Te dage be me deli tomoba pabo sogo, te dagego hasia bolo te po
waiąo, ‘E bede bidibo we bidi bugagia bidiąo.’ Te tiwai homu nagame
ilibo po wao.
6 Homu tegaluama, bugagia bidibo bidi me te bede bidibaso da, nago
dwagi yai homu me aga dali elalumainao. Te tobage bidi me meni baso
da, nago wali po du walisiąbaso da, te po dugaba digi ma asomainao.
God agai augwalibolo dwagi yai sę egobeo, te dagego koneaiba.
7 Te sę ebo bidi aga nai sabo dao. Dage te bede deli bidibadi, te tubo
nai maiyu, ąi me maiyu ebaso da, te nai tuiąo. Dage te bedu me beba
peyu ela biligimio.
8 Dage mena be naniba pobadi yaide, augwaligo dwagi yai homu
elama, dawea sobaso da, te dage tumai hagede muani nai tuiąo.
9 Dagego suali digi, te dage pali be nanide gasi yai we bidi bidibaso
da, te augwali tau siąo. Tede bidibo we bidibolo ‘Godigo we bidi
tonalubo sę dage pageba asali dao,’ waiyąo.
10 Tiali goli, gasa be nani meba pobadi yaide, dage dali bugai homu
elama, dawea siasąbaso da, te be naniba pabo tų dilide dolalu, te po
wao,
11 ‘Dagego e bulude elalubo te dago sągąde dagayane te pobele bage
te dago sela sąbo da, te duga konemai hagede ebao. Tiali goli, dagego
bugagia homu kone palao. Godigo we bidi tonalubo sę ebo bomo dage
pageba pąba yagasalio,’ te po waiąo.
12 Eno dagebolo megi obe dao, Godigo we bidi po tų ela mabo sogode,
te polobadu dwai bulu Sodom we bidi Godigo hobede elama, dwasianu
sęgę mawaibao. Tiali goli, te dagebolo bugai homu isiąyu dawea

sisąyane be nani we bidi dabeba mabo sęgę te genuagi mu yaibao,”
Jisasgo te po wali.

Homu begi pisąbo be nani we bidi dabede po
(Mat 11:20-24)

13 Te Jisasgo po ma wadolama weyu, te po wali, “Dage te hanu
Korasin we bidi dabe, hobede mu yaibao. Betsaida bage, dage me
hobede mu ebao. Magi baso menio. Te bidi me deli te hanu si Tair
me Saidonba pelama, te eno dage tomode yali bidi noma sabo bomai
sę tiwai me igi pigi sogo da, teda te polo tama te Tair me Saidon, te
hanu side bidali we bidi dabe homu begeligi dao. Tama augwa homu
hasegeliyu, augwa dwai dwai sę yalide moni homu eyu, dwai homu
dene elama, te homu dene ebaso gudubo ugwa dabe gudulama, te
augwa tobolude keli pilama dugulalugi dao. Te augwa yali dwai sęde
homu kone palama tama tigi dao. *
14 Tiali goli, te Godigo e tǫde we bidi po tụ ilabo bodolu muani sogo
pedalubo side, te dageba pedalubo sęgęgo da, te Taia hanu dali me te
Saidon te hanu side bidali we bidi dabeba pedalubo sęgę aiyaba elalu,
te yalawainu yaibao. Tiali goli, dagebolo da, te genuai sęgę pedelaibao.
15 Tama dage Kaperneam hanude bidibo bage, te dagego homu te
dagego nogi te we bidi augwaligo te sigiba dagaluba ugwanu mu
holobao, te homu eba, agawe?. Tiali goli, mu menio. Te dage tigi dene
ebo dwai sia dabo dedage pageba sąwaibao,” Jisasgo te po wali.
16 Jisasgo aga wali bilibo bidi dabebolo te po wali, “Bidi mego dagego
pusubo po odobaso da, te agai eno po odoyu tebao. Bidi mego dage
buluba ela palobaso da, te agai ena buluba ela palu tebao. Bidi mego
ena buluba ela palobaso da, te ena tagala palali bidi me buluba ela
palu tebao.” Jisasgo te po olama, te bidi dabe pali.

Te 72 bidi dabe Jisas pageba ma geasa asali

17 Te nosali Jisasgo te tagala palali bidi dabe dwagi yai homu mu
dali Jisas pageba ma asali. Augwaligo te po wali, “Genuai Bidi, dwai
noma haubo bidi dabego dago nago nogi olama, hage baso, dago po
wali pali.”
18 Jisas agai te dwai haubo polalubo bidi nogi Satan agai bomo
polobadu dolai dao homu eyu, te po wali, “Satan be sole gagawai
dagaludu kegasa dulubo eno polobadu suai dao.
19 Edao. Eno dagebolo bomo mawai dao, dagego te Boi Bidigo bomo
mu aiyaba elalumainu. Te hwą dabe me, te bidi gąụ kelebo hasamani
me, sągągo agabaso da, te dage gąụ kelebaso da, dene isąwai, te tiwai
dagego te Boi Bidi Satan aiyaba elaluaibao. Agai bomo tigidali tego
dage aiyaba elalugobeo. Augwaligo dagebolo magi sę me elama, dene
mugobeo.
20 Dagego tama te ebo sęde dwagi yai homu egimio. Te po tagalu,
ma dagego nogi te dagalude te buku mede asęai dao, tede dwagi yai
homu iyąo,” Jisasgo te po wali.

Jisasgo dwagi yai homu eyu, God Ayabolo usu da po wali
(Mat 11:25-27; 13:16-17)

---

* **10:13:** Ais 23:1-18; Ese 26:1–28:26; Jol 3:4-8; Amo 1:9-10; Sek 9:2-4

21 Te sogo naga tama Godigo Dwagi Yai Mobogo Jisas dwagi yai homu
mu ilali. Tama agai te po wali, “Ayao, nage te dagalu dali tǫ dali nigila
tonalubo Genuai Bidi dao. Eno nage dali deli homu eyu nagebolo
usu da po obao. Tǫde homu kolesaga koneai bidi dabe augwaligo
koneidali weyu tama nago te eno tamadi pusali po page nago geme
dualai dao. Tiali goli te tǫde elalubo homu kolesaga konesiąwai we
bidi augwalibolo nago te po page ola mawai dao. Awe, Aya, nago te
tiwai yaibao homu elama, tama tede dwagi yai homu eyu nago tama
tiwai naga yai dao,” wali.
22 Te we bidibolo Jisasgo te po wai, “Eno Aya agai tigidali nai eno
nogoba muai dao. Tama niwai bidi me deli agai te Ogwa mu konea
silai menio. Aya agaduba deligo naga te Ogwa konea silai dao. Tama
niwai bidi me deli agai te Aya me konea silai menio. Ogwago naga
konea silai dao, tama te we bidi dabebolo te Ogwa aga digi te Aya
augwalibolo ola mobaso da, te augwaligo me te Aya konea silaibao,”
wali.
23 Tama aga wali bilibo bidi dabeba ibaba gelama, geme te po wali,
“Te dagego megi subo sę tiwai te bidi dabe augwaligo me subaso da,
te dwagi yai homu pemene iyąo.
24 Polobadu Godigo po pusa mabo profet bidi dabe me, te genuai tuni
bidi king dabe me, augwaligo te ebo sę suainu yai goli me suai menio.
Augwaligo dagego odobo po odainu yai goli me odai menio,” wali.

Samaria bidigo dwagi yai kolesaga yali po elasa soyu pusali po

25 Te Juda dabego bomo yai po ola mabo bidi me asama, Jisas usu
sai hagede, agai po hanalubo po wagasali. Agai te po wali, “Po ola
mabo bidi, eno noma te bugagia gamonabo pesageba painu, magi sę
yagawe?”
26 Jisasgo po wei ponoyu, te po wali, “Te Godigo po wabo bukude
magi po wali elalubawe? Te wali po dabe nago nedama suali, mena
page konebo dawe?”
27 Te bidigo te po wali, “Te Godigo po wabo bukude te po wabo dao,
‘Nago Genuai Bidi God naga homu sese badi, naga noma sese badi,
naga bomo sese badi, naga kolesaga sese badi elama, tigidaligo naga
Godibolo homu kęąluao,’ wabo dao. ‘Me ma, naga digi naga homu
godolo mu eyu kęąlubogia, te nago te bidi naga abagi hasi me godolo
homu eyu me tama nage tiao,’ te po wabo dao,” wali. *
28 Te Jisasgo po wei ponoyu, agabolo te po wali, “Te usu dao. Nago
po dolo obao. Nago tama tiyu da, te naga bidabo noma bidigo ula te
gamonabo bulu selama, bidada peyu, bidada paibao,” te po wali.
29 Tiali goli, te Juda dabego bomo yai po ola mabo bidi aga hale idali
weyu, Jisas agade doloba pai bidi dao homu emai hagede, agai Jisasbolo
ma hanaluyu te po wali, “Eno abagi hasi da, te de dawe?” wali.
30 Jisasgo te po wali, “Bidi me Jerusalemdu te Jeriko be naniba
dulubadi yaide, nai wi sabo bidi dabe te geme sunumide dula
selama, te bidi asobadi pageabi elama tulama, te bidi aga ugwa dabe
pepedama, elama, tama augwaligo aga doado bage tigidali wi sali.
Tama te bidi isabo pąde magawai te aga mesena isai tiwai munalubadi,
taga palio.

---

* **10:27:** Prs 19:18; Bom 6:5

31 Tebadi yaide, te pris bidi me deli te tụdu naga pali. Tama agai te
elali bidi te tama telalubo sulama, te tụ bogo badu bogelama ela soyu
pali. Te bidi tau sabeo.
32 Tama nosali te tụdu naga Livai sibi bidi me deli teba sabolali. Te
bidi munalubo sulama, te tụ bogo badu me ela solama pali.
33 Tiali goli, Samaria bidi me te tụdu naga asiyu, te bidi suali. Te
sulama, tama te boi yai bidi dao, te homu elama, tagalobe, moni homu
dene yali.
34 Te bidi pageba pelama, wel dabe, bomai wę dabe keni idaliyu te
elali pesageba gelama, te ugwa bogogo kęnama, te bidi ąobo kibu daiba
muani. Tama bidi osogo pibo beba sela pelama, tede agai tonaluali.
35 Te sogo do agai mone ge si selama, te osogo pibo be page bidibolo
mani. Te bidibolo te po wali, 'Nago bugagia tonaluao. E mone ge
si ususąbaso da, ena ma asobo sogo nago e bidide pali mone eno
nagebolo wei ma mawaibao,' te Samaria bidigo te po wai," Jisasgo
te po wali.
36 Te Jisasgo te po hanalu wali, "Te bidi sela tomode nago homugo
mena bidigo te elali bidi te bidi aga abagi da homu yaliwe?"
37 Tama te bomo yai po ola mabo bidigo wei ponoyu, te po wali,
"Homu dene elama, tau sali bidi dao," te bidigo te po wali. Jisasgo ma
te po wali, "Te yaligia te nago me tiao."

Jisas te Marta dali Maria dali sigo beba pai

38 Te Jisas aga wali pabo bidi dabe dali pobadi yaide, be nani me
deliba sabolali. Tama tede te we me nogi Martago Jisas asobadi, dwagi
yai homu elama, bugagia gesali.
39 Te we aga ama nogi Maria aga te Genuai Bidi sągą pagede dugulalu,
agai ola mabo po odaludalio.
40 Tama Marta agai te nai ulubo sę dabe sulama, homu tụą pali. Tama
tibaso, aga Jisas pageba aselama, te po wali, "Genuai Bidi, eno amago
e sę dabe enaduba emainu taga soali nago konebewe? Ena tau sigi pao
po wao."
41 Genuai Bidigo wei ponoyu, te po wali, "Marta, Marta, nage da te
tigidali nai sulama, homu te tụą pobao.
42 Tiali goli, sęgę yai nai deli mu te elalubao. Tama Mariago homugo
te saiba homu yali te segąị nai te saleao. Mego me dobagobeo," Jisasgo
te po wai

11

Jisasgo Godibolo gedu haluasa po wabo ola mabo po
(Mat 6:9-15; 7:7-11)

1 Me sogo Jisas te bulu me deli badu pelama, te Godibolo gedu
haluasa po olama, silama, te aga wali bilibo bidi mego agabolo te tama
po wai, "Genuai Bidi, te nago dabolo me te Godibolo gedu haluasa po
wabo sę ola mao. Te bidi Jongo aga wali bilibo bidi dabe ola manigia
yao," wali.
2 Tama Jisasgo augwalibolo te po wali, "Godibolo po weyu, e tama
waiyąo,
'Dago Aya, dago homugo nago dwagi yai nogi ugwaba
somainao. Dago homugo nago we bidi tonalubo sę

asomainao.
3 Da bidibo dononama dago homugo
tubo nai mao.
4 Gasa bidigo dabolo dwai sę ebaso
da, dago te sela sąbo dao. Tama dago homugo nago
te dago dwai sęde sali sęgę me sela sąyao. Nago da
te dwai sę emainu bomona sinabo pesageba sela
pigio,' te po waiyąo," wali.
5 Te Jisasgo aga wali bilibo bidi dabebolo te po wadolama ma weyu, te po wali," Dage me duga abagigo beba huli tomode pelama, agabolo weyu, 'Abagi, ena te tubo nai bret negeli sela mao.
6 Eno abagi me eno beba asali goli, eno maiabo nai menio,' waibao.
7 Te be tomode bidibo bidi naga abagigo po wei ponoyu, te po waibao, 'Ena hodoligio. Be tụ polo paiyai dao. Ena me, ena wai me te pibo bedugude ugwa banuama piai dao. Ena hodaluama, nage eno magi nai me magobeo,' te po waibao. Megi da, magi yaliwe?
8 Eno dagebolo obe dao, aga naga abagi goli, aga homugo eno magobeo homu yali. Tiali goli, aga abagi hale isąnama, hauwa sogo hanaludu geyu bidibaso da, te aga ma hodaluama, te tuabo nai mawaibao. Te po page tama telalubo.
9 Godibolo po weyu tama tiao. Nago mu meni ebo nai sainu da, hanaludu bidama, nosali Godigo nagebolo mawaibao. Hauwa sogo gegedu bidibaso da, Godigo nagebolo ola mawaibao. Be tụba nogogo begobego udu bidibaso da, ta nagebolo dala munaibao.
10 Magi baso meni. Tigidali bidigo gedu haluasa po God dali hanalu wabo bidi dabe, augwaligo te nai saibao. Te nai gegebo sę ebo bidi, agai te nai sueibao. Tama te be tụba elebo bidi, teda Godigo te bidibolo tụ dalobo dao," Jisasgo augwalibolo te po wai.
11 Te Godibolo po wabode, Jisas agai augwalibolo te po me wali, "Dage meba duga ogwago sụgụ tuainu hanalu badi yaide, dwai hasamani mawaibawe? Menio.
12 Ba ge tuainu hanalu badi yaide, bidi gąụ kelebo nai hwą mawaibawe? Menio.
13 Dage dwai dwai sę ebo bidi dabe goli, duga wai dabebolo dwagi yai nai mabo dao. Dagalude bidibo Aya me aga Dwagi Yai Mobo Bidi sainu hanalubo bidibolo mu mawaibao. Tama agai te dwagi yai nai mabo kolesagago dagego mabo kolesaga aiyaba mu elaluaibao," Jisasgo te po wali.

Augwaligo po weyu, Jisasgo te Belsebul dali sę ebo da po wali (Mat 12:22-30; Mak 3:20-27)

14 Me sogo Jisasgo te po wasiąbo dwai noma haubo bidi sela sądubadi, te dwai noma haubo bidigo te bidi tagala palobadi, te bidigo nosali po ma wabo gagalali. Tama te we bidi dabego te sę ebo sulama, noma mu salio.
15 Tiali goli, mebago ma "Te dwai noma tobolu bidi Belsebulgo bomo menama, te dwai noma te sela sąbo dao," wali.
16 Te bidi mebago Jisas tola sabo bono gaga muyu te aga habela palomainu, te po wali, "Godigo bomo nagebolo mani dago sumainu wida, te nago da noma sabo bomai sę me deli ela suao," te po wali.
17 Tiali goli, Jisasgo augwaligo ebo homu koneama, te po wali, "Te deli bulu tọ kantri pedai bidi hani si ma bugulama, te boi hwịbaso da,

teda polo tama te bulu tǫ pedai dolaibao. Ma, te deli ayago togwali hani sibi tomode bugulama digi hwịbaso da, teda te deli hani sibi bidibo page dolaibao.
18 Tama te Satango hani bage si bugulama, hwịgi sogo da, teda magi ilama agai te tobage sę ebo bomogo te nai dabe tonalugi dawe? Dagego enabolo dwai noma haubo tobolu bidi Belsebulgo te enabolo bomo mawai digi eno te sę ebao, te po dagego obao.
19 Mu tama ena te Belsebulgo bomo ena dali elalubaso, eno te dwai haubo noma bidi dabe sela sąsą bilibao te homu ebaso da, teda dego dage wali pabo hani bage augwali me te tau sabo sę egi dawe? Tiali goli, te duga hani dabego digi te dagebolo te po dolo ola mobaso, te dagego konebao, augwaligo te agai bomogo te sę ebo menio.
20 Te sę ebogo te dagego geda muani sę te ola mobao. Dagego geda mubo po obao. Eno e sę ebo te Godigo bomogo naga te dwai haubo noma bidi dabe sela sąsą bilibo dao. Te sę ebogo te Godigo we bidi tonalubo sę dage pageba asai elalubo te ola mobao," wali.

21 Jisasgo te po ma wadolali. "Bomai bidi me deligo aga te boi hwịbo bainat hwą te nai dabe dali te aga bede sisi elalu, aga be tonalubadi yaide, te bede mubo nai dabe bugagia munalubo da.
22 Tiali goli, te boma pai bidi me deli pedelama, te boi sulama te bidi dali hwịnama, te bidigo bomo aiyaba elalubaso da, teda te be page bidi aga tobade tiąduali te boi hwịbo nai dabe tigidali te bomai bidigo sela pabo dao. Tama te be page bidigo polobadu wi sali nai te bomai bidigo ma selama, tama dobabo dao.
23 Bidi mebago ena dali homu muisąbo bidi da, te bidigo ena dali te boi bidi tiwai te ebao. Ena sipsip tonalubo tau sisąbo bidi da, te agai eno sipsip dabe osalubo bidi tiwai eyu te ebao," Jisasgo te po wali.

Dwai noma ma geasa asobo po
(Mat 12:43-45)

24 Jisasgo te po wabo ma gagalali, "Te dwai nomago bidi me taga pelama, wa pai buluba toma nabo pesage gegegi pobao. Tiwai pesage me susiąbaso da, aga homugo tama te ebao, 'Ena taga soali beba ma geasa paibao.'
25 Tama tibaso, bugagia ma dodolama, pobele bage meni yai beba ma pabo ąǫ te bidi pageba peyu te ebo dao.
26 Tama ma pelama, te 7 te tama dwai haubo noma bidi dabe agai odasa asobo da. Tama te gasa dwai noma haubo bidi dabego dwai dwai sę ebo kolesaga te ebogo te hasia dwai mobo haubogo ebo dwai kolesaga aiyaba elalubo dao. Augwali asama, aga dali te bidi ma te tuagasobao. Tama tibaso, polobadu yali sę tagalama, ugwanu mu te egi pobao," Jisasgo te po wali.

27 Te Jisasgo te genuai we bidi hani tomode te po dagayu, te po obadi yaide, te we me deli augwali tomode bididuali wego te po dagą olama, te tiwai po wali, "Nage ame nenama negali we da, bugai homu ebadi bogo dao," te po wali.
28 Tiali goli, Jisasgo wei ponoyu, te po wali, "Te mu dao. Tiali goli, Godigo po odama, wali pabo we bidi augwali dwagi yai homu mu ebadi bogo dao," wali.

Bidi mebago Jisasbolo bomai sę yao po wali
(Mat 12:38-42)

29 Te we bidi umabo Jisas odoga sagasobaso, agai te po wali, “Dage
megi e sogo bidalubo hani we bidi dabe da, te dwai mu da. Dagego
enabolo te ‘Godigo bomode te bomai sę ebao te koneainogo te sę ola
mao,’ po wabo yabao. Tiali goli, dagego te bomai sę yabo dąị tiwai
ilibo dagego me sugobeo. Menio. Te Godigo te profet bidi Jonabolo
polobadu yaligia enabolo me te sę ebo dagego sueibao.
30 Polobadu Godigo po ola mabo bidi Jona aga isali tiwai. Tama ma
hodolama, agai Godigo po te moni hanu te be nani nogi Ninive tede
bidali we bidibolo Godigo po pusigi pali. Tama te tiwai ena te Godigo
Bidi Mu te dage megi bidibo bagebolo pedelaibao.
31 Te Godigo te we bidi augwali po tụ ilabo dąị ilali side, te e tọ
pedai saut badu bidali genuai nogi yai we kwin agai te megi e sogo
bidalubo we bidi dabego dwai sę yali po hania hanilama pusaibao.
Magi baso meni. Te kwin we bogo badu mu bidali goli, te aga polobadu
te Juda dabego king bidi nogi Solomongo dwagi yai kolesaga ebo po
odai hagede, digibulu buludu genuai bulu tonalubo we asai dao. Tiali
goli, eno Solomon aiyaba elalualio. Eno nogigo me agai nogi aiyaba
elaluali goli, dagego eno po odobe dao. Tama dagego eno po odisąbaso,
te Godigo te we bidi po tụ ebo sogo te genuai wego ‘Dagego te dwai sę
te yaliao’ po waibao. *
32 Polobadu Godigo po pusa mabo bidi nogi Jona agai te Ninive we
bidibolo Godigo po pusa mobadi yaide, augwaligo odama, dwai dwai
sę tagalai dao. Tama eno Jona aiyaba elaluali goli, dagego eno po odobe
dao. Nosali Godigo we bidi po tụ ela mabo sogo te Ninive we bidigo
dagebolo ‘Dwai sę dagego te yaliao’ po waibao,” Jisasgo te po wali.

Sole poba elasa soali po
(Mat 5:15–6:22-23)

33 Jisasgo te po ma wadolama weyu te po wali, “Te bidi dabego te lam
sole udulama, te be dedageba aiya muyu, ma te baket me deli tomoba
dualogobeo. Menio. Te tebol daiba ugadu munama, tama te be tomoba
asobo bidi dabego te sole sumainu, sole mubo tebol daiba mubo dao.
34 Naga tigigo sole te naga gedu da. Naga gedugo be ula bugagia suyu,
naga homu kolesaga dwagi yai yaibao. Tiali goli, naga gedu doyu da,
teda nago homu kolesaga me te be hulia selama dwaibao.
35 Naga tolalubo sole ula sula sidali weyu, bugagia tonalu dua yao.
Tiyu nagede te elalubo ula te be hulia sai pedelabuo.
36 Te naga tigide tigidalide te genuai ula usu nai eladu da, te me badu
hulia sisąma, te naga tigi tigidalide ula naga usu nai elaluaibao, te lam
sole ula elalubogia yaibao,” Jisasgo te po wali.

Jisasgo Farisi sibi dali Juda dabego bomo yai po ola mabo bidi dabe dali augwaligo dwai sę ebo wali
(Mat 23:1-36; Mak 12:38-40)

37 Te Jisasgo te po silama, Farisi bidi mego agai beba aga dali nai
tuagasao wali. Tama tibaso, Jisas te be tomoba pelama, nai tuainu
dugulaluali.

---

* **11:31:** 1 Kin 10:1-10; 2 Sto 9:1-12

38 Jisas agai te Farisi dabego nogo wę telabo sę wali pisąma, nai polo
tubaso, te Farisi bidi noma sai.
39 Tama Genuai Bidigo te po wali, “Dage Farisi dabego te kap dabe
me, pou dabe me te eda badu bulu badu meda elalubaso, te bugagia
dua digi me te ąide telabo dao. Tiali goli, dagego homude dwai sę yabo
konealubao, gasa bidigo nai sulama, eno somainawe homu ebo bage
dao. Tama te ebogo homu dwai dao ola mabo dao.
40 Dage da, te mu umawai bage te yabao. Te nai dabe bulu badu
nigali Godigo te nai dabe tomo badu me nigibe homu eba, agawe?
41 Tiali goli, te duga munalubo pou dabe, kap dabe tomode munalubo
nai dabe te nai meni yai bidi dabebolo menama, dagego te tiwai
kolesaga eyu da, te dage magi dwai meda meni yai wiegi yai mu ma
yaibao.
42 Dage Farisi dabego duga gide ebo yalawai nai dwasianunu selama,
Godibolo mabo dao. Te tama sę da dagego ebadi goli, te dagego doloba
pai kolesaga ebo tagalu, te sęgę sai we bidi tau sabo menio, me dagego
te God godolo mu ebo kolesaga ebo menio. Te tama tebo sę ebogo dage
dene genuai mu saibao,” wali.
43 “Dage Farisi dabe, dage dua dao. Te dage te Juda dabego bomo
yai po ola mabo beba pelama, te nogi elalubo bidi duayabo pesageba
dugawai homu ebo dao. Me ma, we bidigo maketde dage sulama,
genuai bidi dao omaina homu ebo dao. Tama te ebogo dage dene
genuai mu saibao.
44 Dage dua tama dao. Dage da, te isai bidi te gụ pagede pubulai
madi elalubo te konesiąma, te bidi dabe te daide ugadu bilibo tiwai
ebo dao. Te dage bulu badu tonobo te wiegi yai da homu ebao. Tiali
goli, tomo badu da, dage mu dwaliao. Tama dagego gasa we bidi meda
ilibo sę yai dao. Te sę ebogo nosali dage dene geswai saibao,” Jisasgo
te po wali.
45 Te Juda dabego bomo yai po ola mabo bidi mego agabolo te po
wali, “Po ola mabo bidi, nago te tama po wabogo te dago nogi me
dolobao.”
46 Jisasgo wei ponoyu, te po wali, “Dage te bomo yai po ola mabo
bidi dabe me nosali dene genuai saibao. Dagego gasa we bidi tudiba
sęgę yai walu mu te abilibo ąọ te ebao. Tiali goli duga nogo dwasianu
debalama, tau sabe dao.
47-48 Polobadu duga nọụgo God aga po pusa momainu tagala palali
profet bidi dabe ela muai dao. Tama dagego te pubulali madigi gụ page
ma aulubao. Tama te ebogo dage nosali genuai dene saibao.
49 Tama tibaso, Godigo dwagi yai kolesagago te po polobadu wai
dao, ‘Te eno po pusa maiabo profet bidi dabe me, te eno po pusigi
pomainu tagala palobo te aposel bidi dabe me, te eno augwalibolo
tagala palaibao. Tama telama, augwaligo te bidi dabe me badu elu,
me badu olo sesanama, osogo elaibao,’ te po wai dao.
50 Tama tibaso, megi bidalubo bage te tigidali Godigo po pusa mabo
bidi dabebolo polobadu bidali we bidigo yali sę wei siyu, dene saibao.
Te Godigo e tọ nigali sogo gagalasa asali, te megi e bidibo sogoba
usu nagasu, te yali dwai sęgę te megi bidalubo we bidi dabede wei
ponaibao.
51 Polobadu augwaligo te Godigo po pusa mani profet dabe ela
muani. Te bidi me nogi Abel elali. Te sogode gagalasa elala asali, te

siminagasu, te bidi Sekaraia ela muani. Te bidi Sekaraia te Moni Lotu Be tempel tomoba pelama, dolalugi pali. Aga te Godibolo nai ula mabo sia nogobo alta pesage pagede bidali. Te habu mu selali pesage si tomo agebelede bidibadi yaide, augwaligo aga ela muani. Te tiali pode eno mu tama obe dao. Te tiali wei siyu megi bidibo we bidi dabe augwali moni dene mu saibao.
52 Dage bomo yai po ola mabo bidi dabego te mu po dualigi menigi sogo da, teda te we bidigo bugagia konegi da. Tiali goli, dagego te po dualali. Dagego te po bugagia odisąwai, gasa we bidigo odainu sinabadi yaide, dagego augwali togolaliao," Jisasgo te po wali.
53 Te Jisas te bulu tagalama pobaso, te bomo yai po ola mabo bage me, te Farisi bage me, augwaligo agade dwai homu eyu, te aga nogi dolobo posobo po wabo gagalali. Augwaligo agabolo te haniani po hauwa bage mu hanalu walio.
54 Te augwaligo te bidi Jisasgo wabo po me geda mubo wenaga suai hagede, te hanalubo po hauwa bage unula dogia sąwanio.

12

Jisasgo dage ugwadu homugo tibo po wabo te Farisi bidi dabe gagayabuo po wali
(Mat 10:26-27)
1 Te sę ebadi yaide, te umabo tausen we bidi Jisas pageba mu odogwa sagaselama, augwa hasi ma agaga bilalubo ąo yalio. Tama Jisasgo hasia bolo aga wali bilibo bidi dabebolo te po wali, "Dage te Farisi bage te ugwadu homugo tibo po wabo bidi dabego ebogia yabuo. Dage te tiwai gagaidali weyu, bugagia dilasa bidiąo. Bidi mego bret nigibo sogo, tomoba dwasianu bomonobo nai mubo dao. Tama nosali te bret boma pabo dao. Te Farisi dabego ugwadu homugo po wabo sę, te dwai sę dage tomoba asiyu da, dage tomode genia paibao, te bret bo dai tiwai yaibao.
2 Magi magi nai tigidali mesegaluali, te daiba hania hanilaibao. Tigidali mesegalubo po me konea sialibao. Magi po me dagego hulide wali, te po ulade odaibao.
3 Dage mego te bidi meni yai be tomode bidu, te hulide te oloba pomu po olama dua digi wali po, te bidi mebago te be peduba holama, hai olama waibao," Jisasgo te po wali.

Bidigo te God delide naga wi yao po wali
(Mat 10:28-31)
4 Te Jisasgo po ma wadolama weyu te po wali, "Eno abagi dedeo, eno dagebolo te tiwai po obe dao. Te bidi dabe augwaligo dage te olo tigi busi bulu elebaso, wi elamuo. Te nosali augwaligo magi sę me isiąyu, te dagego noma bidi me isiligobeo.
5 Te eno po hanilama, dage dali obe dao. Te dagego mena bidide wi yaibawe? Te dagego wi yabo bidi dagebolo eno ola mawaibao. Te God dali dagego wi iyąo. Te Godigo bidi elama, te noma bidi dali siaba sąbo bomo agai usu yaibao. Eno mu tama dagebolo obe dao. God dali naga wi iyąo," wali.
6 "Te dagego koneiąo, te dwasianu a naga banu dabe te bidi dabego te nogeai mone ge 2 toea sigo te banu sabo meniwe? Tiali goli, Godigo te tiwai dwasianu banu deli me te homu kone me gegeda palogobeo.

7 Tama te ba dabe diluai bage meni goli, Godigo augwali konealubo
dao. Te dage bidi dabe da, te genuai diluai bage dao. Godigo duga
tobolu nisi dabe tigidali nedama, konea silai elalubo dao. Tama tibaso,
God agai dage bugagia tonalubaso, dage gasa bidide wi egimio," Jisasgo
te po wali.

Dago bidi sabode Jisasgo nogi wabo hale egio
(Mat 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

8 Jisasgo te po ma wadolali, "Eno dagebolo obe dao. Bidi sabode
bidibadi 'Ao, ena da te Jisas wali pabo bidi dao' wabo bidi, te bidi
Godigo Bidi Mu eno dagalude Godigo ensel dabe sabode eno te po
waibao, 'Ao, te bidi ena wali asobo bidi dao.'
9 Tialima, bidi sabode 'Woo, ena Jisas wali pabo bidi menio' wabo
bidi, te Godigo tagala palai bidi eno me dagalude Godigo ensel dabe
sabode eno te bidide 'Woo, te ena wali asobo bidi menio,' waibao.
10 Bidi mego Godigo Bidi Mu dali dwai posobo po obaso da, Godigo
te bidigo dwai posobo po wali te agai homu kone isiąyu gegeda palu
tagalubo usu yaibao. Tialima, bidi mego Godigo Dwagi Yai Mobo Bidide
dwai posobo po obaso da, Godigo te dwai po wali sela sąbo usu egobeo.
11 Dagego Godigo po pusubaso, augwaligo dage te Juda dabego bomo
yai po ola mabo beba odasa selama, po tụ ela mawainu eyu, ma te
gavman tobolu bidigo gesabidide me po tụ ela mawainu ebaso da, eno
mena po obaso, te ena sana pabo po wagowe te homu eyu, te nago
moni homu egimio. Magi baso menio.
12 Te sogo tama te Godigo Dwagi Yai Mobo Bidigo nago wabo po ola
mawaibao, te nage tau sai hagede tiaibao," Jisasgo te po wali.

Jisasgo te nai doado bage hauwa munalubo te umawai bidibolo po digi po elasa soali po wali

13 Te bidi sabode bidi mego te po wali, "Po ola mabo bidi, eno
amabolo dena aya isu dabolo taga pali nai duga si te doado bage buga
siao po wao."
14 Jisasgo wei ponoyu, te po wali, "Bidi mego te nai bugulabo bomo
enabolo mabe, te nai bugulabo eno usu egobeo. Te eno sę menio."
15 Te we bidi dabebolo agai te po wali, "Dua dao, duga tobage nai
yogo idali weyu. Nai hauwa mu mubo te bidi geswai bidibo menio.
Nai hauwa mu mubo te bidi te aga bidibo ula sabo te usu menio,"
wali.
16 Te Jisasgo te po digi po pusali, "Nai hauwa mubo bidi mego tọde
nai bugagia holama hauwa walobo gi me deli elaluali.
17 Aga homude te po wabo gagalali, 'Ena gide holali nai muabo
pesage dabe usu egobeo. Eno magi yagawe?
18 Eno te ebao,' agai te po weyu, aga homugo tiali, 'Eno gide ebo nai
me, olo dwagi yai nai me muai hagede te eno hasia nai mudali be dabe
hụginama, genuai be ma sę yaibao,' te homu yai.
19 'Ena digi enabolo ma te po waibao, "Kisu bidi dao, ena homugo
mu tuali, te nai dabe kibu be hauwade sę ela pali nai munalubao. Te
tiali ena sę ebo tagalama, nai tuyu, ąị tuyu, elama, bugai homu eyu
bidao." Eno te po enabolo ma waibao,' agai te homu yai.
20 Tiali goli, Godigo te bidibolo te po wali, 'Nage da, mu umawai bidi
dao. Megi hulide tama nage isaibao. Nage isaide, mena bidigo naga
tobade yogwaluali nai dabe tigidali saibawe?' " Jisasgo te po wali.

21 Jisasgo te po silu, te po wali, “Te da e tǫde bidi dabego augwa
tobade nai umabo selama, sabobo ąǫ te ebao. Tiali goli, Godigo gedude
augwali te magi nai meni yai bidi bidaibao. Te nai dabe agade me
elalugobeo,” Jisasgo te po wali.

Godiba homu tialubo kolesaga po wali
(Mat 6:25-34)

22 Jisasgo aga wali bilibo bage dabebolo te po wali, “Tama tibaso, eno
dagebolo te tama po obao, dagego te po begelama pusali pode te homu
hauwa elama, te tigi tau sabo nai tulama bidabo te naiba homu dogia
pigio, ‘Te mena nai tugowe?’ Te dagego tigi tau sabo sęde homu hauwa
dogia pelama, te po wagio, ‘Te dago mena ugwa dabe gudugowe?’ te
homu me dogia pigio.
23 Tubo nai da, sęgę menio. Tialima, bidi bidibo ula elalubode te sęgę
elalubao. Gudabo ugwa dabede da, sęgę menio. Tialima, duga bidibo
tigi elalubo da, te sęgę te ebao.
24 Te ba dabe suao. Augwaligo nai me bulama, nogogo sabe dao.
Augwa tubo nai muabo be me meni dao. Tialima, Godigo augwali
gesebo dao. Ba dabe da sęgę menio. Dage bidi da, sęgę ebaso, Godigo
tubo nai mawaibao.
25 Dage bidi mego moni homu ela pabogo aga isabo bodolu didigili
pabo usu egowe? Menio. Dagego te tama homu eyu da bugagia bidada
piduaiba te homu ebo usu egobeo.
26 Te dagego te tama tiwai dwasianu sęnu me yabo usu isąbaso da,
teda magi baso dagego te gasa me me naide moni homu ebawe?
27 Te bulu wel noswai duduli walobo dagego suiąo. Augwaligo sę
dene bomo elama, augwa au ebo menio. Augwaligo te ugwa dabe me
nigibeo. Tiali goli, te eno dagebolo obe dao. Te polobadu bidali king
bidi nogi Solomongo te nai hauwa mu muani bidi agai aga tigide me te
ugwa wiegi wiegi yai au yali goli, te e noswai dabe duduligo yali augo
te Solomongo au yali aiyaba elaluali. *
28 Te noswai dabe Godigo aulubo dao. Te noswai dabe megi tama
elalubo nago suali goli, te do da sasia pelama, te bidi dabego togolama,
isiba ulaibao. Te olo noswai tiwai da, te Godigo aulubo da. Dage
we bidi dabego homu dwasianu mu Godiba te begi pobao. God agai
dagebolo ugwa maiabogo te noswai aulubo aiyaba elaluaibao.
29 Te dagego moni homu elama, te da tuabo mena nai dabe tueibawe,
ma dago te mena ąi dabe tugowe, te homu ebo dao. Dagego te tama
homu elama, te nai gegegimio.
30 Te God wali pisąbo te tǫde we bidi hani dabe tigidaligo te tama tebo
moni homu elama, tigidali sogo gegebo dao. Dagego homugo tuabo
homu ebo nai da, te duga Ayago agai dage maiabo homu konealubao.
31 Te nai dabe gegegebo tagalama, Godigo we bidi tonalubo sę wali
bugagia pobaso da, ta nago homugo tubo nai me, ugwa me God agai
mawaibao,” Jisasgo te po wali.
32 Jisasgo po ma wadolama, “Te dage ena dali bilibo bidi dabe, dage
te dwasianu hani sipsip tiwai dao. Te dage wi egimio. Magi baso meni.
Duga Ayago dagebolo po weyu, te aga dagego king bidibao po olama,
Godigo dagebolo te we bidi tonalubo sę mawainu, dwagi yai homu
elalubao.

---

* **12:27:** 1 Kin 10:4-7; 2 Sto 9:3-6

33 Duga munalubo nai dabe tigidali gasa bidibolo menama, mone ge
selama, nai meni yai we bidibolo maiąo. Dagego tama tiyu da, ta duga
wiegi yai nai dabe dagalude muiąo. Tama tede te nai me dologobeo,
bidi mego wi sogobeo, mano dabego me tugobeo.
34 Duga homu me duga te wiegi yai nai dabe munalubo digi
elaluaibao," Jisasgo te po wali.

Te wiegi yai sę ebo bidi dabe dabego sisi elalubo po

35 Jisasgo te po wali, "Magi magi nai asobo tonalu, sisi elaluao. Duga
ugwa dabe hagana selama, te kukulu dąų walama, te lam sole udulama
tolalu, sisi elaluiąo.
36 Sę ebo bidi dabego augwa genuai bidi we kębo digi pai asobo
tonaluali yaligia iyąo. Te genuai bidi sabalu, tųba bego bego wabo
si, polo tama tų dawai dao.
37 Te genuai bidi asu suagasali, te sę ebo bidi dabe te godege pisąma,
te gedu dila pai bomonama bididubadi yaide, augwa genuai bidigo
suagasobaso da, teda te sę ebo bidi dabe da dwagi yai homu pemene
mu yaibao. Eno dagebolo obe dao, te genuai bidi agai digi te sę ebo
bidi dabego sę ebogia, aga ugwa haganama, te kukulu dąų walama,
'Dage dua yao' olama, tubo nai augwalibolo mawaibao.
38 Te genuai bidi huli tomode me, ma be posabo magade te ba gogolo
po hasia sogo obadi me, te aga asabo konesiąbaso, te augwali sisi elasa
bidibadi yaide, aga te huli tomode me, ma be posabo magade me aga
asobo si, te augwali dwagi yai pemene mu yaibao. Tama te po konealu
iyąo.
39 Dagego te sę homu kone palao. Te be page bidigo te nai wi sabo
bidi te mena sogo asobo te konegi sogo da, te da tonalubadi, te nai wi
sabo bidi aga be aluama, te be tomoba asobo sulama gogolama tagaligi
menio. Te tonalubadi ebaso, te nai wi sagasigi menio.
40 Ena da Godigo Bidi Mu dao. Dagego ena ma asabo bodolu
konesąbaso da, dage me olo sisi tama elalu yao," Jisasgo te po wali.

Genuai Bidigo homu tialubo wiegi yai sę bidi ma homu tiąlusiąbo dwai sę bidi te po olama wali
(Mat 24:45-51)

41 Te Pitago Jisasbolo hanalu te po wali, "Genuai Bidi, nago te wali po
digi po dabolo naga obawe, ma tigidali bagego me odomainu waliwe?"
te hanalubo po tama Pitago wali.
42 Tama Genuai Bidigo wei ponoyu, te po wali, "Te eno te kolesaga
elama, dwagi yai sę ebo bidibolo obao. Aga genuai bidigo te bidi te sę
tigidali tonaluabo genuai bidi me ma nigilaibao. Te bidi te gasa sę ebo
we bidi dabe nai dobayabo sogo dobayabo genuai bidi me nigilaibao.
43 Te sę ebo bidigo aga genuai bidigo mani sę idubadi yaide, aga
genuai bidigo ma suagasobaso, te sę ebo bidi dwagi yai homu mu
yaibao.
44 Eno dagebolo mu tama obe dao, te genuai bidigo aga te sę bugagia
ebo bidi genuai bidi agai nai dabe tonaluabo bidi nigilaibao.
45 Tialima, te sę ebo bidigo aga homude te tama homu yali, 'Eno
genuai bidi polobadu pai goli, gesege ebo' olama, agai te gasa sę ebo
bidi dabe me, gasa sę ebo we dabe me elu yali, tama agai nai hauwa

tubadi, te bomai ąį me hauwa tuyu elama, te aga tobolu gęǫ elama, te esela pai bidi tiwai eyu, te tama sę idubadi da,
46 me sogo te sę ebo bidi agai gegeda pelama, te agai konesąbo sogo me, te genuai bidi asama, te genuai bidigo te sę ebo bidi hwągo todogolama, denelege milama, muaibao. Tama agai te bidi te po odisąbo bidigo pesageba muaiba."
47 "Te sę ebo bidi me aga genuai bidigo sę ya po wai goli, sisi elama, ya wali sę isąwai bidi, te genuai bidigo te sę bidi bįgo dwaigila mu elaibao.
48 Me ma, gasa sę ebo bidibolo aga genuai bidigo ya wali sę agai bugagia konesąnama, aga te bįgo elabo homu yabo sęba usu nama ebaso da, teda te sę ebo bidi te bigo te yalawagia dua digi elaibao. Te genuai nai mu sali bidigo te genuai nai wei ma ponabo sę yabo te elalubao," Jisasgo te po wali. "Te we bidi augwaligo nai hauwa te bidi me deli te bidigo nogoba muaeibaso da, teda augwaligo te bidibolo te genuai nai mu wei ponabo te genuai te elalubao," Jisasgo te po wali

We bidi bugulubo bidi Jisas dao
(Mat 10:34-36)

49 Te Jisasgo po ma wadolali, "E tǫba sia nogagasu, ena asai dao. Tiabo homu eno polobadu yai dao.
50 Baptais sabode te ąįgo eno tigi siminibo tiwai, te nosali dene me eno tigi siminaibao. Eno baptais sabo gilama te ena dene sabo sę elalubao. Te dene siminasąbadi yaide, ena dwai homu mu ebao.
51 Dagego homugo eno e tǫba te tigidali we bidi dwagi yai homu ilagasali waliwe? Dagebolo eno mu po obao, te menio. Eno da te we bidi bugulagasu ena asai dao.
52 Tama we bidi bugulama, te tiwai me badu e badu bidaibao, me badu u badu bidaibao. Megi dąį elama, deli bede a naga bidai yabaso da, bugulama, selago te me si dali boi bidi eyu, te me sigo te me sela bage dali boi bidi eyu yaibao. Aya dabego augwa ogwa dali dwai homu eyu yaibao.
53 Ogwa dabego me augwa aya dali dwai homu yaibao. Ida dabego me augwa wegi dali dwai homu yaibao. Wegi dabego me augwa ida dali dwai homu yaibao. Ida dabego me augwa ogwago we dali dwai homu yaibao. Tama ogwago we dabego me augwa auwa dali dwai homu yaibao," Jisasgo te po wali.

Jisasgo te po weyu, te megi pedalubo sę bodolu page koneao po wali
(Mat 16:2-3)

54 Jisasgo te we bidi dabebolo te po wali, "Sia ge pabo badu dagalu sisili ela sobaso da, 'Tulubage tulaibao,' dagego te po polo wabo da, tama nosali tulubage tulubo dao.
55 Tama me badu habu badu wali asobaso da, 'Teda te giliga nanobo moni posolo yaibao,' duga tama wabo dao. Tama moni posolo ebo dao.
56 Dage ugwadu homugo po wabo mu umawai bage mu dao. Duga tǫgo me dagalugo me ebo sę sulama, konebo goli dao. Magi baso megi e ebo sę page dagego konebewe?" Jisasgo te po wali.

Nage po tų ilibo bidi dali polo po dodolao wali
(Mat 5:25-26)

57 Jisasgo te po ma wadolali, “Magi baso dagego te mena kolesaga
te doloba pai te dwagi yai kolesaga dawe, te homu elama dagalobo
meniwe?
58 Bidi mego nago dwai sę yali olama, nage po tụ ebo pesageba odasa
pobadi yaide, te bidi dali dage si te sunumidu pobadi yaide te po tụ
bugagia dodolao. Meni baso da, nage po tụ ebo bidi pageba kekasa
pelama, te bidigo nage enesigi bidigo nogoba muaibao. Augwaligo
nage kalabuside muaibao.
59 Eno nagebolo te po dolo mu tama obe dao, te po tụ abelisąbaso,
nage kalabus bede bididubadi yaide, te nageba dąị ilali monego nage
te kalabus bede abelama simanisiąbadi yaide, nage munu me te bulu
dią soagobeo,” Jisasgo te po wali.

13

1 Te Jisas agai po obadi yaide, hasia asisąwai we bidi me pageba
asali. Tama augwaligo Jisasbolo te po wali, “Te Galili tọ we bidi me
badu augwa sipsip kibu ela munama, Godibolo ofa olo mobadi yaide,
tama te moni gavman tobolu bidi nogi Pailat agai po olama, gasa bidi
dabego te we bidi ela muai. Tama ela munama, agai augwaligo kaneme
me, te sipsip kibu kaneme me si taluali, tamadi,” augwaligo te po wali.
2 Tama te po odama, Jisasgo augwalibolo te po wei ponani, “Te Galili
tọ we bidi augwali te tiwai isibaso, tama dagego homu augwaligo yali
dwai sę te gasa Galili tọde bidibo we bidigo yali dwai sę aiyaba elaluali,
dagego te homu ebawe? Te tebeo.
3 Eno dolo dagebolo obao, duga dwai sę ebo kolesaga tagalasiąbaso,
teda dage me isaibao.”
4 “Te bulu nogi Siloam, tede moni bobobage sigi be degasa pai. Tama
te sigi be degeyu yaide, we bidi hauwa te 18 elalio, augwali mu isali.
Te be degali po dagego polo odali. Tama dagego e homu yali bogo, te
Jerusalem be nani we bidi me badu augwaligo dwai sę dwasianu yali,
tialima te sigi be degeyu elali we bidi augwali dwai dwai sę mu yali.
Dagego te homu yali bogo. Te tebeo.
5 Eno dagebolo e po obao, duga dwai sę ebo kolesaga tagalasiąbaso,
teda dage me isaibao,” Jisasgo te po wali.

Jisasgo nedu duba po digi po begelama pusali

6 Te po olama, Jisasgo augwalibolo e po digi po pusali. Agai te po
wali, “Bidi mego agai wain gide ni haga elaluali. Tama nosali te bidigo
te ni du walaliwe naga suagasali. Tialima, haga du walobeo.
7 Du walisiąbaso, agai te gi sę ebo bidibolo te po wali, ‘Edao. Kibu
be selade ena e haga du suagasidu geani. Tiali goli, du walobeo. E ni
gelao. E nigo te tọ ili magi baso olo sabo dawe?’
8 Tama olama, te gi sę ebo bidigo te po wei ponani, ‘Genuai bidi, meo,
e ni haga elalumainao. Kibu be delide elalumainu yaibao. Te kibu be
tomode eno e ni haga pagede tọ diganama, te tọ ili mabo nai munama,
tama taga paibao.
9 Tama nosali, du walobaso, usu da. Tiali goli e ni haga walisiąbaso,
eno gelaibao,’ te gi sę ebo bidigo te po wali,” Jisasgo te po wai.

Te Sabat sogode Jisasgo te tudi basia sali we usu ma ilalio

10 Te Sabat sogo mede Jisas te Juda dabego bomo yai po ola mabo be
tomoba pelama, te we bidi dabebolo Godigo po ola mani.

11 Tama agai wabo po odali we bidi bidali tomode te tudi basia sali
we bidali. Te dwai kauwa bidi mego te we dąụ olama, te dwai gasi
te we tigide munama elalubadi, tama te kibu be hauwa 18 te tama
kibu bede te we tudi basia selama elaluali, te aga bugagia dolo ma
dolalugobeo.
12 Tama Jisasgo te we sulama, agai te webolo i dwasianu weyu, asao
wali. Tama te we asobo si da, Jisasgo te po wali, "We, nagede te elalubo
gasi te silali dao, nage olo bidao," wali.
13 Te Jisas agai nogo si te tudi basia selama te sugą sali wego tigide
mubaso, tama polo tama te we tudi debela palu bugagia dolugulualio.
Tama te wego Godigo nogi ugaba sali.
14 Te Juda dabego bomo yai po ola mabo be tobolu bidi agai sębę yali,
Jisasgo te gasi yai we Sabat sogode dwagi yai ma ilalide. Tama tibaso,
te tobolu bidigo te we bidibolo te po wali, "Nogo a naga bidama, e badu
nogo deli sogo dago sę ebo usu da. Tama te sogode e bidigo pageba
asiąo, agai dagego gasi sia somainu. Tialima, Sabat sogode asigimio,"
wali.
15 Te Genuai Bidi Jisasgo te tobolu bidibolo te po wei ponani, "Dage
magi ebo bidi dawe? Dagego po mobo mabo da, tiali goli duga po
mobo mabo te dagego tibo po dali weyu, te wabo po wali pabo meni.
Te dagego wabo po me te ebo kolesaga me deli tigi tiwai si me elalubeo.
Te Sabat sogode, dage tigidaligo te duga kibu hos me, te kau kibu me
muani madi pelama, te wę tumainu, te duga augwali muani pesage
tagalama, te węba odasa pabo da, te Sabat sogode tiaibao. Tama te sę
ebo si, dage moni homu ebo meni dao.
16 Me ma, e we da, te polobadu genuai bidi Abrahamgo hani we da.
Tama e we te dwai kauwa bidi Satango dąụ wali, kibu be hauwa 18
bidali. Eno e we tau salio, e we bugagia sese bidimainu sana palalio.
Dwagi yai sę yalio. Eno dwai sę ebeo. Dagego homugo te eno dwai sę
yalio, te homu ebawe? Te menio," Jisasgo te po wali.
17 Tama Jisasgo wali wei ponani po te boi bidi dabe kone palama,
tama augwaligo geda muani po me koneama, augwali hale yali.
Tiali goli, te we bidi tigidali augwaligo Jisasgo bomai sę yali sulama,
augwaligo dwagi yai homu mu yali.

Tubo nai ge mastet dwasianunu tede te po digi po begelama wali
(Mat 13:31-33; Mak 4:30-32)

18 Te Jisasgo te we bidibolo e nai mastetde po digi po weyu, te po
wali, "Te Godigo we bidi tonalubo sę, te magi sę tiwai dawe? Mena sę
agai ebo sę tiwai dawe?
19 Godigo we bidi tonalubo sę te tubo nai nogi mastet ge tiwai dao.
Te mastet ge da, te kemeni ge sabi si dao, dwasianunu mu dao. Tama
bidi mego te mastet ge selama, agai gide tela yali. Tama te nai wai
tedelama, te koliali. Koliama, te genuai holama, te ni tiwai pedelali.
Tama te ba dabe augwa be te ni nologode sę yani," Jisasgo te po wali.

Jisasgo te bret bo dabode po digi po elasa pusali po
(Mat 13:33)

20 Te Jisasgo po wadolama weyu, te po ma hanalu wali, "Te Godigo
we bidi tonalubo sę te mena sę tiwai dawe?
21 Godigo we bidi tonalubo sę te tubo nai nogi bret bo dabo nai yis
tiwai da. We mego te yis selama, tama tubo plaua hauwa selama, te

yis dali plaua dali si taluali. Tama taluama, te plaua tigidali bo dalio,”
Jisasgo te po wali.

Jisasgo te po weyu, dage te dwasianu sunumi tomoba paibao po wali (Mat 7:13-14, 21-23)

22 Te Jisas te Jerusalem be naniba pabo ma gagalali. Tama peyu,
tomode dwasianu be nani dabeba saboloyu, tama agai te we bidi
dabebolo Godigo po ola mani.
23 Tama ebadi yaide, bidi mego aga hanalu wali, “Genuai Bidi, te
Godigo ma sabo we bidi nisu nagawe? Hauwa ma sogowe? Deli deli
ma sogowe?” wali.
24 Te Jisasgo te we bidibolo te po wali, “Te be tụ dwasianu goli, dage
bomo elama, te sunumi tomoba piąo. Magi baso meni. Eno dagebolo
obao. We bidi hauwa Godigo we bidi tonalubo madigi tomoba pai
hagede, ebadi, tiali goli te augwali usu egobeo.
25 Tama te be page bidi hodaluama, te be sunumi palia sai madigi,
tama dage te be mesalode bulu badu dolalueibao. Tama dolalubadi,
dagego te be sunumiba bego bego wabo gagalama eyu, te po waibao,
‘Genuai Bidi, tụ dayao, da tomoba asaio.’ Tiali goli, agai dagebolo te po
wei ponaibao, ‘Dage menadu asaiwe, eno konebeo. Dage eno konebeo.’
26 Tama te sogo dagego e po wabo gagalaibao, ‘Woo, dago nage dali
nai tuyu, wę tuyu yali. Nago dago be nanide da po ola mani,’ waibao.
27 Tiali goli, te be page bidigo dagebolo te po waibao, ‘Eno dagebolo
obao, dage menadu asaiwe, eno konebeo. Dage piąo, dage tigidali dwai
dwai sę ebo bage, dage enade gedao,’ waibao
28 Tama olama, dage tede bidiyu, te polobadu bidali bidi dabe te
Abraham me, Aisak me, Jekop me, te Godigo po ola mabo profet bidi
dabe me, augwali tigidali Godigo we bidi tonalubo madigi tomode
bidibo dagego sueibao. Tiali goli, dage te bulu badu bidaibao. Dage
bulu badu bidibaso, dage hwa waibao, duga kele gąụgo ma halua
tueibao, te duga sębę ebaso tieibao.
29 Tama we bidi augwali te giliga asobo badu me, te giliga dega sabo
badu me, te not bogo badu me, te saut bogo badu me, te tigidali bulu
badu we bidi augwali deliba aselama, Godigo we bidi tonalubo madigi
tomoba pelama, nai tueibao.
30 Suao. Me badu bidi megi te nosali sabi badu mu bidali bidi dabe
da, te polasa pabo bidi yaibao. Me ma, megi me badu polasa pabo bidi
goli, nosali te menio, te nosali tudi badu bidibo bage yaibao,” Jisasgo
te po wali.

Jisasgo te Jerusalemde bidali we bidi godolo mu yali (Mat 23:37-39)

31 Te Jisasgo te we bidi dabebolo te po obadi yaide, te Farisi sibi
bidi me badu aga pageba asai. Tama augwaligo agabolo te po wali,
“Te genuai gavman bidi nogi Herot agai nage isilai hagede homu
ebao. Tama tibaso, nage e bulu taga pelama, pao,” te Farisi bidi dabe
augwaligo te po wali.
32 Tama Jisasgo augwalibolo te po wali, “Dage pelama, te bidi muma
sabo te dwai uni yowi tiwai bidi Herot pageba pao, agabolo te po wao,
‘Edao, eno te dwai kauwa bidi sela sąyu, te gasi yai we bidi dwagi yai

ma ilibao, megi me, do me, te sę yaibao. Tama duba eno sę siminaibao.’
Agabolo te po wao.
33 Tiali goli, eno pabo tụ megi me, do me, duba me ena wali paibao.
Magi baso meni. Godigo po ola mabo bidi me deli te gasa bulude
isibaso da, te dwali. Tede isilamuo. Jerusalemde isigi sogo da, teda
usu igi da.
34 Aua, dage Jerusalem bage dao. God agai po ola mabo bidi dabe
dageba tagala palali. Tialima, dagego augwali ela muani, te masigi
dabe sąyu, eleyu yali. Tama hauwa sogo eno homugo eno dage
deliba sisinai hagede, pagia somainu, te ba kakaruk kimi aga gou dabe
bogo dologode munama, bogogo bea sabo ąọ tiwai. Tiali goli dagego
hagelabo wali.
35 Edao! Megi dagego bidibo be nani Godigo tagalali, olo elalubao.
Tama eno dagebolo obao, nosali dagego ena ma sugobeo. Dagego ena
susiąma bidu, hauwa sogo sia saibao. Tama sia selama, nosali me
dagego ‘Dago te Godigo nogide asobo bidigo nogi ugwaba sao’ wabo
si, teda dagego ena ma sueibao,” Jisasgo te po wali.

14

Jisasgo te tigi bo dabo gasi yai bidi dwagi yai ma ilali

1 Me sogo Sabat Jisas pelama, te Farisi dabe augwa genuai tobolu
bidigo beba nai tugi pai. Tama te bidi aga te Farisi sibigo genuai tobolu
bidi bidibo dao. Agai bede me te Juda dabego bomo yai po mu koneai
bidi dabe me, Farisi sibi dabe me, augwali bidiyu, augwaligo Jisas agai
magi sę ebo weyu, tonaluali.
2 Tama te bede me, nogo sągą tigi bo dae bidi me te Jisas pagede
bidali.
3 Jisasgo te bidi sulama, te Juda bagego bomo yai po mu koneai bidi
dabe me, te Farisi sibi dabe me, te hanibolo te po hanalu wali, “Te Sabat
sogode dago te gasi yai bidi dabe usu ma iliyu dodolobo sę ebaso da,
usu yaibawe?”
4 Tiali goli, augwaligo po wei ponebe. Tama Jisasgo te nogo sągą tigi
bo dae bidi selama, dodolama, tagala palali.
5 Te bidi dodolama, tagala palama, Jisasgo te tonalubo bidi dabebolo
te po wali, “Te dage tomode bidi mego ogwa me, kau kibu me wę geba
te Sabat sogode tulalueibaso, te bidi me agai sulama, te aga ogwa isidali
weyu, polo peyu, saibawe, ma te meniwe? Te kibu kau me, te wę geba
tulalubaso, page bidigo sulama, te aga pelama, te Sabat sogode agai
saibawe?.
6 Ma, te sogobewe?” wali. Tiali goli, augwaligo agai wali po wei
ponogobeo. Augwaligo po me wabeo.
7 Te be page bidigo gasa bidi dabebolo nai tuagasiąo wai dao. Tama te
bidi dabe augwali te be tomoba aselama, augwaligo te nogi elalubo bidi
duga yabo madigiba polo pelama, tede bidali. Tama Jisasgo augwaligo
te kolesaga ebo sulama, augwalibolo e po digi po wali. Agai te po wali,
8-9 “Bidi mego we sabo side, tama augwali nage nai tuagasao wabo
side, nage pelama, te nogi elalubo bidi duga yabo madigiba dugwagi
pigio. Magi basowe? Nage te nogi elalubo bidi duga yabo madigiba
dugwagi pigi sogo da, te be page bidigo te genuai nogi yai bidi i olama,
te bidi aselama, be page bidigo nagebolo e duga yabo madigi tagalao,

e bidi ede dugwamainao, nage gasa be badu bidigi pao wagi da. Tama agai nagebolo te po wagi sogo da, nage hale eyu, te olo bidi duga yabo madigiba pigi da.
10 Te tiwai egimio. Augwaligo nage i wabo si, olo bidi duga yabo madigiba dugwagi pao. Tama tilama, te be page bidi aselama, sulama, agai nagebolo te po waibao, ‘Abagi, nage te nogi elalubo bidi bidibo madigiba asao, tede duga yao.’ Te wabo si yaide, te nai tuagasali we bidi tigidaligo gedude nago nogi ugwaba saibao. E po peni e dao.
11 Niwai bidi aga nogi ugwaba sobaso da, teda Godigo te bidi nogi aiyaba elaluaibao. Ma, aga nogi ugwaba sisąma bidali bidi, Godigo te bidigo nogi ugwa saibao,” Jisasgo te po wali.
12 Te Jisasgo te aga i wali bidibolo te po wali, “Naga nai hauwa te giligade uluyu, ma te piode uluyu elama, te naga abagi dede, ama dede, naga hani bidi me, kisalubo bidi dabe me, augwaligo nai hauwa elalubo bage, te tobage bidi dabe i wagio. Augwaligo nage nosali i olama, wei ponodali weyu, nago augwali i wagio.
13 Tiali goli, naga nai hauwa nogeainu ebaso, te nai meni yai bidi me, te nogo dwai bidi me, sągą dwai bidi me, gedu widai bidi me, te tobage we bidi i wao.
14 Te tobage we bidi nago i wabo si, Godigo nagebolo dwagi yai sę yaibao. Magi baso meni. Augwaligo nage ma wei mabo usu egobeo. Tama te doloba pai we bidi te gų pagede ma hodolobo sogode, Godigo nage ma wei ponaibao,” Jisasgo te po wali.

Tubo nai hauwa nogeai po digi po
(Mat 22:1-10)

15 Te nai tuabo saide duga yali bidi mego Jisasgo ola mani po odama, te bidigo Jisasbolo te po wali, “Te bidi me Godigo we bidi tonalubo madi tomoba pelama, tede nai tubaso da, teda dwagi yai homu pemene elama, tama bugagia bidada peyu, bidada paibao,” wali.
16 Bidi mego te po wali. Tialima, Jisasgo agabolo te po wali, “Te bidi mego tubo nai hauwa selama, nogeaiyu, we bidi hauwabolo agai po ola tolali, ‘Eno nai sisi ebo si, dage tuagasiąo,’ te po ola tolali.
17 Tama nosali te tubo nai sisi elama, te bidigo aga sę ebo bidi tagala palali, te polobadu i wali we bidibolo e po omainu, ‘Megi asiąo. Te tubo nai sisi ela munama, tue hagede, megi dage asiąo wali.’
18 Tiali goli, augwali deli deligo ena hagelabo homu eyu, ili po wali. Bidi mego te sę ebo bidibolo te po wali, ‘Megi tama eno gi tę abelali. Tama te tę megi eno sugi paibao. Nago genuai bidibolo te po wao.’
19 Bidi mego te po wali, ‘Eno sę ebo kibu kau nogo si megi tama abelali. Tama eno te kibu dabe bomo elama, sę bugagia ebowe weyu, sugi pobao. Nage pelama, nago genuai bidibolo te po pusao. Megi ena asogobeo.’
20 Tama bidi mego e po wali, ‘Eno we tamadi kęwae dao. Tibaso, ena asogobeo,’ wali.
21 Tama tibaso, te sę ebo bidi aga genuai bidi pageba ma pelama, augwaligo wali po pusigi pali. Tama te genuai bidi sębę elama, dwai homu yali, te i wali bidi augwalibolo. Aga sę ebo bidibolo te po wali, ‘Polo pao. E moni taun genuai pabo tųde me, dwasianu pabo tųde me, tede bidibo nai meni yai we bidi oda sigi pelama, asao. Te tigi dwai

we bidi me, gedu widai we bidi me, sągą dwai we bidi me, tigidali oda sigi pelama, eba asao,' te po wali.
22 Tama te sę ebo bidi pelama, aga genuai bidigo yao wali sę elama, genuai bidi pageba ma aselama, te po wali, 'Genuai bidi, nago enabolo wali sę eno yalio. Tialima, be pągąbeo, habuge yali,' wali.
23 Te po odama, te genuai bidigo te po wali, 'Moni taun taga pelama, te moni pabo tụde bidibo we bidi me, te dwasianu pabo tụde bidibo we bidi me gegegi pelama, eno beba asiąo po bomo elama wao, eno be pągąmainu, eno sisi yali nai augwaligo tumainu yao.
24 Eno nagebolo e po obao, eno hasia i wali bidi tigidali augwaligo eno sisi yali nai tugobeo,' te po wali," Jisasgo te po wai.

Bidi te Genuai Bidi Jisas wali peyu da, te bomo yai sę elalubao (Mat 10:37-38)

25 Te bidi Jisas te Farisi hani bidigo be taga pelama, Jerusalem be naniba pabo ma gagalali. We bidi me hauwa aga dali wali pai. Tama Jisas hobolu begelama, augwalibolo po pusali, te po wai,
26 "Niwai bidi ena wali pai hagede homu ebaso da, te ena godolo mu tama eyu, ena wali pai hageda, te usu da. Tama agai aga ida aya dali, aga we wai puluba dali, aga ama dede, abe dede godolo mu eyu, tama agai ena dwasianu godolo homu eyu da, tea te tobage bidi ena wali pogobeo. Tama te agai aga digi aiyaba munama, agai ena ugwaba muyu, aga ena wali pabo, te usu dao.
27 Niwai bidi ena isibo hagelabo weyu tama aga ena wali pabo meni, te tobage bidi te eno hani bidi menio. Te ena wali pabo sę e tiwai dao.
28 Bidi mego sigi be sę yainu da, hasia aga digi aga homude homu kone palobo, 'E be sę ebo ena usu egowe, usu egobewe? Eno mone ge usu egowe, usu egobewe?'
29 Tama te bidi te homu hasia kone palisiąbadi, te sigi be ni bulali da, tama agai te be sę ebo sę ebaso, te be sę siligobeo. Tama gasa bidi dabego te sę yali sulama, te agade posobo po weyu, te bo wabo po gagalama,
30 te po waibao, 'Te bidigo e sigi be sę ebo gagalali. Tiali goli, agai e sigi be sę yani simanobeo.' Augwaligo te tobage po waidali weyu, agai hasia te be sę ebo bugagia koneama, usu baso, te be sę yao," Jisasgo te po wali.
31 Jisasgo e po me wali, aga wali pabo sęde, "Te gasa bulude bidibo boi hwịbo genuai tuni bidi dali agai enesigi bidi dabe dali, augwali hwị yagasobo si, teda ede bidibo hwịbo tuni bidi hwịgi paibao, aga enesigi bidi dabe hodobo paibao. Tiali goli, hasia aga homude te po mobo waibao, 'Te asobo boi bidi aga hwịbo bidi hauwa mu 20,000 elalubao. Tama eno hwịbo bidi hauwa mu menio, 10,000 naga elalubao. Sabi si menio. Te bidi eno aiyaba elalugowe, elalugobewe, te eno konebe,' waibao.
32 Tama agai homude ena usu egobe wabo si, teda aga boi bidi digibulu bidibadi, agai po digi bidi tolaibao, boi pimainu yaibao.
33 Eno tamadi wali po deliba taluyu, tama te tiwai yaibao. Bidi mego aga doado bage tigidali tagalabo hagela baso, teda te bidi eno hani bidi menio," Jisasgo te po wai.

Halea pali tamu po (Mat 5:13; Mak 9:50)

34 Te Jisasgo te po wali, “Te tamu da, pusu ebo wiegi yai nai dao.
Tialima, te tamu pusu ebo te mu halea pobaso da, mena tama ma pusu
yaibawe?
35 Te mu halea pali tamu te olo nai tiwai dao, sę menio. Aga ili te
tǫba magobeo. Te gide holobo nai tau sabo sę me egobeo. Te kibu
bulmakau di dali taluama, te gide muainu ebaso, usu me egobeo. Te
bidi dabe augwaligo te tobage tamu olo sela sąbo dao. Eno wabo po
konebo bidi, agai eno po bugagia odao,” Jisasgo te po wali.

15

Kibu sipsip me deli hagawai po
(Mat 18:12-14)

1 Te takis sabo bidi dabe dede, dwai kolesaga ebo bage me, augwali
hauwa Jisas pageba asali, agai ola mabo po odainu hagede yali.
2 Tama te Farisi bidi hani dabe me, te Juda dabego bomo yai po
koneani bidi dabe me, augwaligo hagelabo po weyu, te po wai, “E
bidigo te dwai sę ebo we bidi pagebo dao, augwali hodobo beba
pelama, nai tugi pabo dao,” wali.
3 Augwaligo te po obaso, tama Jisasgo augwalibolo e po begelama
pusuyu, te po wai,
4 “Dage tomode bidi mego te kibu sipsip bidi sese nogo a naga te 100
elalubadi, tama te sipsip me deli hagabaso, te bidigo mena sę yaibawe?
Te kibu sipsip page bidi agai te bidalubo sipsip te tubo nai sabo madide
osogo taga pelama, tama te hagawai sipsip gegegi paibao, nono ebo
menio, bugagia gegebo.
5 Gegegi pelama, subaso, teda dwagi yai homu eyu, te kibu sipsip
nagede auwasa paibao.
6 Tama pelama, aga beba sabolama, aga hani bidi dabe me, abagi
dabe me i olama, deliba sisinama, augwalibolo te po waibao, ‘Ena dali
dwagi yai homu yao. Eno kibu sipsip hagawai. Te eno gegelama, eno
salio. Dagego ena dali dwagi yai homu yao,’ te sipsip page bidigo te po
waibao.
7 Eno dagebolo obao, te tiwai te doloba pai we bidi hauwa olo
bidibadi, teda dagalude te ensel dabe dwagi yai homu ebo dao.
Tialima, dwai sę ebo bidi me deli aga homu begelama, te aga dwai sę
yali tudiba mubaso da, teda te dagalude ensel dabego te moni dwagi
yai homu pemene mu yaibao,” Jisasgo te po wali.

Mone ge hagawai po

8 Jisasgo te po me wali, “Me ma, we mego mone ge nogo si elalubadi,
te mone ge me deli te be tomode hagabaso, tama te wego magi sę
yaibawe? Te wego sole domonama, te hagawai masigi te be tomode
gegebo gagalaibao. Tama agai te be hogomu poalama, te pobele bage
dabe deliba sisiniyu, gegaibao, nono ebo menio, bugagia gegebo.
9 Gegelama, subaso, teda dwagi yai homu eyu, aga hani dabe me,
abagi dede me i olama, deliba sisinama, augwalibolo te po waibao,
‘Ena dali dwagi yai homu yao. Ena hagawai masigi ma sali,’ te wego
te po waibao.
10 Eno dagebolo obao, dwai sę ebo bidi me deli aga homu begelama,
dwai sę tudiba sąbaso da, teda Godigo ensel bidi dabe augwali dwagi

yai homu mu ebo dao, te wego te hagawai masigi ge gegelama ma sali gilama tiwai," Jisasgo te po wali.

Gesi bidi hagayali po

11 Te Jisasgo te we bidi dabebolo po me weyu, te po wai, "Te bidi mego ogwa si bidali.
12 Tama te i badu bidigo aga ayabolo te po wali, 'Aya, nago doado bage dobayao. Eno nosali saibao homu yali doado bage enabolo megi tama mao,' te nosali sabo hagela ebo homu elama, te po wali. Te i badu bidigo te po olama, aga ayago aga doado bage tigidali aga ogwa sibolo dobolama, mani."
13 "Te dwasianu bidama, i badu bidigo aga sali doado bage munama, tama gasa bidigo abelama, te i badu bidibolo masigi dabe mani. Tama te i badu bidi aga doado bagede sai mone tigidali selama, gasa digibulu tǫba mu pelama, bidigi pai. Tede bidibadi, aga dwai dwai haniani sę eyu, hagoma homu ebo kolesaga elama, aga mone tigidali besela sąnama dolama tagalalio.
14 Tama aga mone tigidali sia sali. Masigi sia selama, tama te sogo te tǫde moni nasi yali. Tama te gesi bidi nai meni yai bidi bidali.
15 Nai meni baso, aga tede bidali tǫ page bidi me deli pageba pali, tubo nai sabo sę emainu yai. Tama te tǫ page bidigo te gesi bidi aga giba tagala palali, te aga kibu tonalubo sę emainu yai.
16 Tama te gesi bidi moni nasi baso, agai te homu yali, 'Eno te kibu dabego tubo ni du dabe tugi sogo da, teda usu igi da,' wali. Tialima, bidi mego agabolo tubo nai mabe."
17 "Te aga homu kolesaga ma hasegelama, aga tedali homu ma yali. Aga te homu yali, 'Eno aya aga sę ebo bage augwaligo tubo nai hauwa mu munalubadi goli, ede ena nasigo tama isaibao.
18 Ena edu taga pelama, eno aya pageba paibao. Teba pelama, eno agabolo te po waibao, "Aya, eno Godigo gedude dwai sę yali, nago gabidide me eno dwai sę yalio.
19 Hasia ena nago ogwa bidali goli, ma eno dwai kolesaga yali. Te megi nago enabolo ogwa olamuo. Enawe nago sę ebo bidi bidagawe?" ' te gesi bidigo te homu yali."
20 "Te homu elama, te bulu taga pelama, tama pelama, aga aya pageba painu yai. Tialima, digibulu aga tomode asodubadi, aga ayago aga asobo suali. Tama ayago agabolo homu dene eyu, aya aga ogwanu pageba udulama pali, te nogogo pageali, te gesabide nono nani.
21 Tama te gesi bidigo aga ayabolo te po wali, 'Aya, eno Godigo gedude dwai sę yali, nago gabidide me eno dwai sę yalio. Ena gesuai bidi menio, dwai bidi dao. Tama tibaso, nago enabolo te ogwa da po olamu dao,' te po wali.
22 Tiali goli, aga ayago aga wabo po togwali, te sę ebo bagebolo te po wali, 'Polo pao, te dwagi yai bobobage ugwa sela asao, aga tigide bulao. Dwagi yai nogo mou sela asao, aga nogode holoyu yao, sągą nadoba me aga sągąde buluyu yao.
23 Te sa muani kibu kau wai selama, elao. Da dwagi yai homu eyu, genuai nai tuinao,' wali.
24 'Magi baso meni. E bidi eno ogwanu isigi pai tiwai yai goli, tama megi ma bidibao. Aga hagawai, tama megi eno ogwanu ma sualio,'

ayago te po wali. Tama olama, augwali genuai dwagi yai homu ebo gagalali.”
25 “Te bidigo gomunai ogwa gide bidali, te i badu bidi beba asali sogode. Tama te gomunai bidi aga be pąba asiyu, te tęąbi eyu habidi elebo odali.
26 Te tęąbi ebo po odama, agai te sę ebo bidi me deli i olama, agabolo hanaluyu, te po wai, ‘Te dagego e tęąbi magi baso ebawe?’ te gomunai bidigo te tama po hanalu wali.
27 Tama te sę ebo bidigo agabolo te po wei ponani, ‘Te nago amanu ma asali. Nago aya aga ogwanu sese ma asobaso, agai te sa muani tuabo kibu kau wai elao tuinao wali, dabolo,’ te sę ebo bidigo te po wali.
28 Tama te po odama, te gomunai bidi sębę yali. Be tomoba pabo aga hagela yali. Aga aya te be bulu badu asai, aga homu dene baso, ‘Nage be tomoba asao’ wedu gebadi.
29 Aga ayago ‘Nage asao’ wali goli, te gomunai bidigo aga ayabolo te po wei ponani, ‘Nage eno wabo po homugo suao. Kibu be hauwade eno nago sę yalio. Nago enabolo wali po eno sela sąbe, odalio. Ena tama tiali goli, ena dali, eno abagi dede da moni nai tumainu, nago kibu meme wai naga ena munu me mabe.
30 Tiwai goli, u bidi nago ogwanu, agai nago mani doado bage te penani sęde bilibo we dabede olo silama, bidali. Aga te dwai sę yali goli, aga eba ma asobo si, naga sa muani tuabo kibu kau wai ela mani, tumainu, nage dwagi yai homu ebaso,’ te gomunai bidigo te po wali.”
31 “Tama aga ayago te gomunai bidibolo te po wei ponai, ‘Eno ogwa, tigidali sogo nage ena dali bidibo dao. Eno doado bage tigidali nago nogode mawai dao.
32 Megi da dwagi yai homu eyu, tęąbi yabo si dao. Magi baso menio. E bidi nago amanu aga isigi pai tiwai yai yali, tama megi ma bidibao. Aga hagawai, tama megi eno ma suali,’ te ayago te po wali,” Jisasgo te po wai.

16

Sę ebo bidi tonalubo bidigo aga genuai bidigo negeli elalubo bidide wei ponabo po begelama pusali

1 Te Jisasgo aga wali asobo we bidi dabebolo e po begelai po pusa mayu, te po wai, “Te sibage siyu, genuai bidi me deli bidali. Tama aga doado bage genuai mu elalubaso, aga doado bage tonalubo bidi nigilai dao. Tama nosali gasa bidigo te genuai bidibolo te po wali, ‘Nago doado bage tonalubo bidi agai sę bugagia esiąbadi, nago nai dabe olo sela sąbo dao,’ wali.
2 Tama te po odama, te genuai bidigo te doado bage tonalubo bidi i olama, agabolo te po wali, ‘Te nago sęde bugagia ebo menio po eno odalio. Nago te bidigo wei ponabo po asęani buku tigidali dodolama, ena mao, eno sueio. Nago te sę ma egobeo, eno nage sela sąwaibao,’ te po wali.”
3 “Te aga genuai bidigo wali po odama, te doado bage tonalubo bidigo e homu yali, ‘Te genuai bidigo ena te sęde sela sąwanego da, eno magi masigi sabo sę yagawe? Gi sę yabo eno bomo usu egobeo. Te ena we bidibolo masigi gonobadi, ena hale yaibao. Magi sę yagawe?

4 E, eno konebao. Te genuai bidide negeli mani bage eno tau saibao.
Tama nosali te genuai bidigo ena e sęde sela sąnama, tama te negeli
mani bage augwaligo enade dwagi yai homu eyu, ena te sese sana
bidaibao,' agai homude te po wali.
5 Tama te homu elama, agai te genuai bidide negeli mani bage deli
deli i wali. Tama te hasia asali bidibolo agai te po hanalu wali, 'Te eno
genuai bidide te negeli mani nai nisu naga maniwe?'
6 Te negeli mani bidigo te po wai, 'Te eno nago genuai bidibolo te
100 dram wel eno negeli sali elalubao. Te eno denama hauwa wei
ponaibao, te moni genagi nogo si olama, sągą sese, me badu sągą deli,
denama pągąnama, wei ponaibao,' te po wali. Tama te doado bage
tonalubo bidi agai te po wali, 'E bukude e pepa yabe da, nago negeli
wei ponabo po asęani pepa yabe dao. Tama nago e pepa yabede asęani
namba po sela sąyao, te denama genagi a naga olama, me badu nogo
sela asęao, nago mani negeli te tiwai togwao,' wali."
7 "Te negeli mani bidigo te tiwai elama, tama te doado bage tonalubo
bidi agai te genuai bidide negeli mani bidi mebolo te po hanalu wali,
'Nage me, eno genuai bidibolo te negeli mani nai nisu naga maniwe?'
Te negeli mani bidigo te po wei ponani, 'Te moni kobi wa hauwa mu
1,000 selama, tubo nai nogi wit ge te wa dabe pągąnama, tama eno te
genuai bidibolo mayu, wei ponaibao,' te po wali. Tama te doado bage
tonalubo bidigo agabolo te po wali, 'E bukude e pepa yabe da, nago
negeli wei ponabo po asęani pepa yabe dao. Tama nago e pepa yabede
asęani namba po sela sąyao, te gasa namba asęąo, hauwa mu meni,
hauwa naga 800. Te tiwai nago polobadu mani negeli togwao,' wali."
8 "Te genuai bidi agai aga doado bage tonalubo bidigo yali sę po
odama, te nai tonalubo bidi nogi ugwaba siyu, te po wali, 'U bidi aga
homu tedali yali, te negeli mane bage wi idali weyu, aga digi aga tigi
bugagia tau sali,' wali. Te peni e dao. Te augwa homu wali pabo we
bidi augwali homu bugagia mu eyu, augwa hasi tau siyu, augwa tigi
tau sabo dao. Tialima, te ulade bidibo we bidi augwali homu eyu,
augwa tigi bugagia tau sabo menio," Jisasgo te po wali.
9 Te po olama, Jisasgo po me maneyu, te po wali, "Te eno dagebolo
e po obao, te sibage me doado bage me, me sogo te naigo we bidi
te dwai kolesaga tomoba kekebo dao. Tiali goli, duga doado bagego
we bidi bugagia tau siyu, abagi hauwa nigiliyu, bidao. Tama te tiwai
elama, tama nosali te doado bage sia sobaso da, Godigo dage pageyu,
'Eno bidibo madi tomoba asia,' waibao.
10 Bidi mego dwasianunu nai bugagia tonalubaso da, teda te bidi da,
genuai nai me bugagia tonalubo bidi dao. Ma, bidi mego dwasianunu
nai tonaluyu, tama tibo po obaso da, teda te bidi da genuai naide me
tibo po wabo bidi dao.
11 Tama tibaso, nage e tǫde bidibo doado bage bugagia tonalusąbaso
da, teda bidi mego nage te doado bage mu me magomeo.
12 Tama, gasa bidigo doado bage nago nogode munama, tama nage
te nai bugagia tonalusąbaso da, teda bidi mego nago nai nage me
magomeo.
13 Nage te genuai bidi sigo tedali sę egomeo. Te menio. Nage te
genuai bidi me godolo mu eyu, aga wabo po odaibao. Tiali goli, nage
te i badu genuai bidide dwai homu eyu, agai wabo po nago odogobeo.
Nago homu Godide mubaso da, teda naga homu te doado bagede me

mugomeo. Ma, naga homu te doado bagede mubaso da, teda naga homu Godide mugobeo. Nago homugo me deli sabo ąǫ baso da, deli sao," Jisasgo te we bidibolo te po wali.
14 Te Farisi bidi hani dabe augwaligo Jisasgo wali po odali. Augwali te mone dali pesa ebo bage bidali. Tama tibaso, Jisasgo agai po obadi yaide, augwaligo bo weyu bidali.
15 Tialima, Jisasgo augwalibolo te po wai, "Dagego homugo we bidi augwaligo dagede e homu yaibao, dage doloba pai bage dao. Tiali goli, God agai dagego homu kolesaga mu konebo dao. Tama we bidigo gedude wiegi yai nai dabe, te nai dabe Godigo gedude meda yai nai naga dao," Jisasgo te po wali.
16 Te Jisasgo te po me wali, "Te polobadu bidali bidi Moses agai Godigo bomo yai po bukude asęani. Tama Godigo wali po pusa mani bage augwaligo agai wali po me bukude asęani. Tama bidaluama, te po kibu be hauwa bidabo po mu dao. Tama te pogo dage ola mani. Tiali goli, te bidi nogi Jon ame nenama, genuai elama, tama agai Godigo po pusa mabo gagalali. Agai te we bidibolo gesi po dwagi yai po ola mayu, God agai we bidi tonaluyu, augwali aga bomode bidaibao, wali. Tama Jongo te po pusa mabo gagalama, hauwa we bidi Godigo be tomoba pai hagede bomo elama, tomoba pabo dao.
17 Eno te wali goli, te dagalu me, te dagalude bidibo nai dabe me, e tǫ me, augwali tigidali olo hagawaibao. Tiali goli, Godigo bomo yai po me dwasianunu te munu me olo hagagobeo."
18 "Niwai bidi aga we sela sąnama, gasa we sobaso da, teda te bidigo penani ebo dao. Me ma, niwai bidi agai te gasa bidigo sela sąwai we sobaso da, teda te bidi mego penani ebo dao," Jisasgo te po wali.

Aga masigi daide bidali bidi me, te nai meni yai bidi me, te bidi side po

(Mat 5:31-32; Mak 10:11-12)

19 Te Jisasgo augwalibolo te po wali, "Polodi te aga masigi daide bidali bidi bidali. Aga ugwa dabede wiegi yai daide bidai. Aga be dwagi yai bede bidu, te pusu nai me dwagi yai tuyu bidali, tigidali sogo.
20 Tama te nai meni yai bidi me bidali, aga nogi Lasarus, te hobedagia bidai bidi. Aga tigide moni hai yai bidi. Te nai meni yai bidi nogi Lasarus gasa bidigo aga pagasa selama, te masigi daide bidali bidigo moni be tụ mabo badu te sesegeba dualagasali.
21 Tede bididubadi, te genuai bidigo tubo nai sesemo dabe, te kagali dabe aga tuyu bidali. Te haego elae gasi bidi bididubadi, te yowi dabe aselama, te keni bole te hamenago awela tudu bidali, tigidali sogo.
22 Tama te tiwai bidama, tama te nai meni yai bidi isali. Te bidi isąma, Godigo ensel bidi dabe augwaligo te isai bidi dagaluba tolasa pali, te polobadu bidali genuai bidi Abraham bogo badu bidigi pali, moni da tumainu yali. Te nosali aga masigi daide bidali bidi me te isali. Isama, aga hani bidigo aga pubulali.
23 Aga noma te dene ebo buluba bidigi pali. Tede dene dwasianu meni, moni dene mu eyu bidali. Tama te tiwai bidu, aga gedu ugwaba tonama, Abraham digibulu bidibo suali, te nai meni yai bidi Lasarus aga bogo badu bidibo me suali.
24 Tama sulama, agai i weyu, te po wali, 'Eno aya Abraham, nago ena homu dene eyu, tau mao. Te bidi Lasarus nago tagala palama, agai

nogo daniba wę mumainu, te eno hamenaba me yalawai wę muao,
eno tigi kedau emainu. Magi baso meni. E siade eno tigi dene genuai
mu ebuo,’ te po wali.”
25 “Tiali goli, Abrahamgo te po wei ponani, ‘Woo. Eno ogwa,
polobadu bidali te kone palao. Nage tǫde bidali sogode naga te dwagi
yai nai dabe tigidali siyu, e bidi Lasarus aga te dwai nai dabe naga
sali. Tiali goli, megi aga ede bugagia bidibao. Nage tede dene mu siyu
bidibao.
26 Peni me elalubao. Dage bidibo madi me, da si ede bidibo madi
me, te si tomode te moni genuai sau pado elalubao. Te moni genuai
sau elalubaso, niwai bidi aga edu peyu, nage bidibo madiba sabolabo
usu egomeo. Me ma, nago bidibo madide bidibo bidi te da bidibo madi
asabo me usu egomeo, te moni sau tomode elalubao,’ wali.”
27 “Abrahamgo te po olama, tama te masigi daide bidali bidi agai
gela weyu, te po wali, ‘Eno ma bomo elama, nagebolo hanalu obao, te
bidi Lasarus eno ayago beba tagala palao.
28 Tede eno ama a naga bidibao. Tama te bidi teba pelama, po mobo
momainao, augwali e dene sabo buluba asidali,’ wali.”
29 “Tiali goli, Abrahamgo po wei ponoyu, te po wali, ‘Woo, te menio.
Polobadu Mosesgo bukude asęani po augwaligo elalubao. Te polobadu
bidali bidi dabe me badu, augwaligo Godigo wali po we bidibolo
ola mayu, te po bukude asęani. Te asęani po me nago ama dedego
elalubao, konealubao. Te asęani po si augwaligo odoyu, bidimainao,’
Abrahamgo te po wali.
30 Te aga masigi daide bidali bidi agai te po wali, ‘Eno aya Abraham,
te menio, usu egobeo. Tiali goli, te bidi Lasarus te isi bidi bidibo
madidu hodaloyu, eno ama dedeba pabo si, teda augwa homu
begelama, dwai sę tudiba mawaibao,’ te po wali.
31 Abrahamgo agabolo po wei ponoyu, e po wali, ‘Mosesgo asęani po
me, te Godigo po ola mani profet bidi dabego polobadu asęani po me, te
po si nago ama dedego odisąbaso da, teda bidi me gụ pagedu hodaloyu,
augwaliba pedaluyu, tama ebo si, te usu egobeo, homu begelegobeo,’
Abrahamgo te tama po wali,” Jisasgo wali.

17

(Mat 18:6-7, 21-22; Mak 9:42)

1 Te Jisasgo aga wali asobo bagebolo te po wali, “Te haniani dwai sę
ebo kolesaga mu elalubo. Tiali goli, dwai sę ebo sunumi dayabo bidi
nosali moni dene mu saibao.
2 Aga te tobage sę eidali weyu, augwaligo aga magede moni masigi
bonogo kęyu, te bidi te tamu ąị tomoba sąyu, aga tede isigi sogo da,
teda te usu igi dao. Aga te tiwai isibaso, tama dwasianu dene saibao.
Me ma, te bidi bidiyu, agai e nogi meni yai we bidi me deli te dwai
sę ebo kolesaga tomoba gegeyu egi sogo da, teda agai te dwai sę mu
egi dao. Te dwai sę eyu da, tama nosali Godigo agabolo moni dene mu
mawaibao. Duga digi tobade te koneama, tonaluiąo, dwai sę edugio
menio, bugagia bidiąo,” wali.
3 “Te kisalubo bidi agai nagede dwai sę ebaso da, teda nago agabolo
‘Te dwai sę igio’ wao. Tama olama, te dwai sę yali bidi aga homu
begelebaso, agai yali dwai sę nago sela sąyao.

4 Tama agai nagede dwai sẹ elama, tama nosali ‘Te ena nagede dwai
sẹ yalide, te ena hobede ebao’ nageba wagasu da, teda nago aga yali
dwai sẹ sela sạyao. Te bidi deli sogode te tiwai sẹ me badu nogo a naga
olama, me badu nogo si ebaso da, teda nago aga yali dwai sẹ tigidali
sela sạyao, wei ponogio,” Jisasgo te po wali.
5 Te po sela pabo bidi augwaligo Genuai Bidi Jisasbolo te po wali,
“Dena homu kolesaga nageba muani digi, da usube. Da tau sao, dena
homu kolesaga tigidali nageba mumainu. Te tiwai munama, te usu
yaibao,” te po wali.
6 Tama te Genuai Bidi Jisas agai augwalibolo te po wali, “Edao.
Dagego kolesaga enaba mu dạụ wabo sẹ te dwasianunu kemeni ge
tiwai dwasianu elalugi sogo da, teda e gasa nigo dagego wabo po odigi
da. Dagego e gasa niba ‘Nage naga pedali dabe tọdu gudama, tama te
tamu ạịba pelama, naga digi teba buligi pao’ obaso da, teda te nigo te
po odaibao, teba buligi paibao,” wali.
7 Jisasgo te po me wali, “Dage tomode bidi me deli agai sẹ ebo bidi
elaluyu, tama te sẹ ebo bidi agai te gi tọ elebo sẹ ebo da, ma te kibu
sipsip tonalubo dao. Tama te sẹ ebo bidi te sẹ silama, tama beba asobo
si, nago agabolo ‘Naga nai polo tuao’ wabo dawe? Menio.
8 Me ma, nago agabolo te po waibao, ‘Eno tubo nai nogeao. Nai
nogeama, tama tubo nai mabo ugwa gulama, tama eno nai ena
magasu, tau siyu, tiao. Tama nosali naga nai tuagameo,’ te po waibao.
9 Te sẹ ebo bidi agai genuai bidigo nage te sẹ yao wabo po odoyu, te
sẹ ebaso da, te genuai bidi agai nage usu da wabowe? Meni.
10 Te dage dali yaligiama, ‘Te sẹ yao’ po olama, tama te sẹ dagego
silibo si, te po wao, ‘Da da, sẹ ebo bage naga dao. Dabolo dage usu
da po olamuo. Dago nogode muani sẹ naga dago yalio,’ te po wao,”
Jisasgo te po wali.

Jisasgo oiyabe gasi sai bidi nogo si sese ma ilali

11 Te Jisas te moni taun Jerusalemba pabo ma gagalama, te Samaria
tọ me, Galili tọ me te bulu si tomo te dạịba pali.
12 Tama aga dwasianu be nani tomoba pai hagede, te oiyabe gasi
sai bidi nogo sigo aga sunumide suali. Tama te oiyabe gasi sai bage
digibulu gana dolaluali.
13 Tede dolalubadi, augwaligo i wali, “Jisas, Genuai Bidi, nago da
homu dene eyu, da tau mao,” wali.
14 Tama Jisasgo augwali sulama, tama agai augwalibolo te po wali,
“Dage piạo, te pris bidi dabe pageba piạo. Te bageba pelama, duga tigi
augwalibolo waseligi piạo,” te po wali. Tama odama, te oiyabe gasi sai
bidi dabe pabo gagalali. Augwali pebelayu subadi, augwa tigi sese ma
yali suali, tomode.
15 Tama augwa tigi sese ma yali sulama, tama bidi me deli aga geasa
pelama, i bomona wali, aga Godigo nogi ugwaba siyu, Jisas pageba ma
asali.
16 Tama Jisasgo sạgạ pagede aga kidu pogulama, nage usu da weyu,
“Nage dwagi yai bidi mu dao,” wali. Te gasi meni yani, sese ma yali
bidi da, te Samaria bulu bidi dao, Juda hani isạwai bidi.
17 Te Jisas agai te we bidi dabebolo te po hanalu wali, “Eno te oiyabe
gasi sai bage nogo si sese ma ilali. Tama te bidi me badu menadewe?

18 E Juda hani isąwai bidi naga agaduba geasa aselama, Godibolo
nage usu dao wagasali. Te eno sese ma ilali Juda dabe augwali magi
baso nage usu da wagasobewe?”
19 Tama Jisasgo te nage usu dao wagasali bidibolo te po wali, “Nago
naga homu kolesaga tigidali enaba mubaso, teda nago tigi sese ma yali
dao. Tama tibaso, hodaloyu, naga beba pao,” wali.

Godigo we bidi tonalubo sogo asaibao
(Mat 24:23-28, 37-41)

20 Te Farisi hani bidi me badu augwaligo Jisas hanalu weyu, te po
wali, “Te Godigo we bidi tonalubo sogo nisu asogowe?” wali. Tama
Jisasgo te po wei ponani, “Te Godigo we bidi tonalubo sogo asobo
sunumi te bidigo polo konegobeo, bidigo gedugo susiąbo nai dao.
21 Godigo we bidi tonalubo sę dage tomode pedalubo te gagalai
dao. Tama bidi dabe augwaligo ‘Ede pedelali’ ma ‘Ude pedelali’ po
wagomeo,” Jisasgo te po wali.
22 Te Jisasgo aga wali asobo bidi dabebolo te po wai, “Ena da Godigo
Bidi Mu da. Te nosali sogode dagego ena deli sogo ma sue hagede, tiali
goli dagego ena sugobeo.
23 Tama bidi dabe augwaligo geda muyu, dagebolo ‘Aga ede bidibao’
ma ‘Aga ude bidibao’ po augwaligo waibao. Tama dage augwali wali
pigimio, sugi pigimio. Augwaligo wabo po odogimio. Dage kone dao.
24 Te be sele eyu, te dagalude moni ula eyu ebo dao. Tama te tiwai
Godigo Bidi Mu ma asobo sogo hania te tiwai yaibao,” wali.
25 “Tiali goli, hasia ena e tǫde bidibadi, te megi bidibo we bidi
augwaligo enabolo dene hauwa menama, ena sela sąwaibao, tudiba
muaibao.
26 Ena da Godigo Bidi Mu dao. Tama ena pelama, tama ma asobo
sogode, te tǫde bidibo we bidi augwali te polobadu bidali bidi Noa aga
tǫde bidali sogo bidali we bidigo yali sę tiwai yaibao. *
27 We bidi dabe augwaligo te sogo God homu isąyu, nai tuyu, wę ma
tuyu, bidali. Augwa we kęyu, we ma mayu, bidali. Tama augwali te
tiwai bidibadi yaide, te bidi Noa te moni geba tomoba peyu, tama te
moni ąi polo asiyu, te węgo te we bidi tigidali eleyu yali. *
28 Ena e tǫba ma asobo si, te polobadu bidali bidi me aga nogi Lot,
aga tǫde bidali sogo me tiwai yaibao. We bidi augwaligo God homu
isayu, nai tuyu, wę dabe tuyu, bidali. Augwaligo haniani nai dobuyu,
gide haniani nai buluyu, be dabe sę eyu, bidali. Augwaligo God tama
homu isayu, bidali.
29 Tiali goli, te bidi Lot aga te be nani nogi Sodom taga pabo sogode, te
moni sia dabe me, bogoli ebo posolo masigi dabe me, dagaludu tulali,
te Sodom bulu we bidi tigidali ela muani. *
30 Te tiwai pedelaibao, nosali, ena e tǫba ma asobo sogode. *
31 Tama te sogode niwai bidi aga be pedude bidiyu, agai doado bage
be tomode munalubaso, tama aga sai hagede aba tǫba dulama, be
tomoba pelamuo. Me ma, aga gide bidibo bidi me, aga bede muani
doado bage sai hagede ma geasa pelamuo.

---

* **17:26:** Gag 6:5-8 * **17:27:** Gag 7:6-24 * **17:29:** Gag 18:20–19:25 * **17:30:** Ena da Godigo Bidi Mu dao.

32 Te polobadu bidali bidi Lot aga we, tede koneao, te yaligia yabuo.
Te we aga beba ma tonaluyu, isali.”
33 “Niwai bidi aga e tǫde bidibo sogo aga tobade aga digi sese yai da
homu eyu da, teda dowaibao. Me ma, niwai bidi ena tobade aga tǫde
bidibo sogo sia sobaso da, teda nosali ma bidaibao.
34 Eno dagebolo obao, te Godigo tagala palai bidi ma asobo sogo
hulide te bidi si be saide pila mubadi yaide, me naga oda siyu, me
naga tagalaibao, te ensel dabe augwaligo.
35 Te sogo ulade me, we si tubo nai sisilubadi yaide, me naga oda
siyu, me tagalaibao,” Jisasgo te po wali.
36 [“Bidi si gide bididubadi yaide, me naga oda siyu, me tagalaibao,”
Jisasgo te po wali.]
37 Tama Jisasgo aga wali po simanama, aga wali asobo bagego aga
hanalu wali, “Genuai Bidi, te sę yaibao wali menade yaibawe?” wali.
Jisasgo augwalibolo te po begelai po weyu, te po wali, “Te ba kemodage
dabe augwali te isali tigi munalubo madiba sisinaibao,” wali.

18

Te wilawe we dali, po tụ dodolobo bidi dali po begelama wali po Jisasgo pusali

1 Te Jisasgo aga wali asobo we bidibolo po begelai po me pusali.
“Dagego sesemane sogo Godibolo gedu haluasa po weyu, nono
meniama, tagalidali weyu, eno e po begelai po dagebolo pusubao,”
wali.
2 Jisasgo te po wali, “Te be nani mede te po tụ dodolobo bidi me deli
bidali. Te bidigo Godide wi isąyu, we bidide me wi isąyu bidali.
3 Tama te be nanide te bidi isai wilawe we me deli bidali. Tama te
wilawe we te po tụ dodolobo bidi pageba asidu geali. Asiyu, ‘Nago eno
po tụ odao, eno boi bidigo po aiyaba elaluaibao,’ te po wagasidu geali.
4 Tama te po tụ dodolobo bidi hauwa sogo te wilawe wego wali pode
‘Menio’ wedu gebadi yali. Tiali goli, nosali aga homu begeleyu, aga
homugo koneama, te po wali, ‘Eno God me, bidi me wi isąbadi goli,
5 e we hauwa sogo asidu gebaso, eno aga po tụ odama, tau mawaibao.
Eno aga tau magi menigi sogo da, teda aga sesemane sogo asiyu, eno
bomo sia sagi dao,’ te homu yali,” Jisasgo te po wali.
6 Tama Genuai Bidi Jisasgo te po wali, “Dagego te gagea pai po tụ
dodolobo bidigo wali po odiąo.
7 Te God aga sa muani we bidi augwaligo ulade me, hulide me aga
hanalu wabo si, te God agai augwali tau magowe, ma magobewe? Agai
bobenu bidama, tau sogowe?
8 Eno dagebolo obao, menio, augwaligo hanalu wabo po agai odoyu,
tama te tau sabo bodolu asobo si, agai tau mawaibao. Tiali goli, ena
Godigo Bidi Mu ena e tǫba ma asobo si, enaba homu kolesaga mani
we bidi eno sugowe?” Jisasgo te po wali.

Te Farisi hani bidi dali, takis sabo bidi dali sigo po Jisasgo begelama pusali,

9 Te Jisas agai po begelai po me pusali. Te we bidi me badu augwaligo
te tiwai homu yali, ‘Da naga doloba pai we bidi mu dao. Tiali goli, gasa
we bidi tigidali te dwai we bidi dao,’ augwaligo te homu yali. Tama te
homu yali we bidibolo Jisasgo e po begelai po pusali.

10 Agai te po wali, “Te bidi si te Moni Lotu Be tempel be tomoba pali,
Godibolo augwa po omainu yai. Te bidi me te Farisi hani bidi da. Bidi
me, te gavman takis sabo bidi dao.
11 Tama te Farisi hani bidi doligulama, aga homu tomode te po
wali, ‘O God, ena da te gasa bidi dabe tiwai meni baso, eno nagebolo
nage usu dao obao. Gasa bage augwaligo doado bage pesa ebo dao.
Augwaligo te gavmanigo bomo yai po sela sąbo dao. Augwaligo penani
ebo dao. Ena da u takis sabo bidi tiwai meni baso, eno nagebolo nage
usu dao obao.
12 Te Sarere deli tomode si sogo ena tubo nai gisilibo dao. Tama eno
doado bage nogo si selama, te me deli nagebolo mabo dao, me badu
nogo a olama, me badu nogo me si me si ena sabo dao,’ te Farisi hani
bidigo te po wali.”

13 “Tiali goli, te gavman takis sabo bidi digibulu uba doligi pelama,
tama aga gedugo dagaluba ogwaba tonalubeo. Ena dwai dwai sę yalio
te homu eyu, homu dene eyu, aga hagawiaba nogogo eledu bidali. Agai
te po wali, ‘God, enade homu dene eyu, tau mao. Ena dwai dwai sę
ebo bidi dao,’ te po wali.
14 Eno dagebolo obao, e bidi aga beba ma peyu, Godigo aga yali dwai
sę sela sąwai bidi dao. U Farisi hani bidi te tiwai menio. Mena bidigo
te aga nogi me ugwaba sobaso, Godigo te bidi aiyaba elaluaibao. Ma,
mena bidi imilasa bidibaso, teda Godigo te bidigo nogi ugwaba saibao,”
Jisasgo te po wali.

Jisasgo te wai pulubabolo bugagia bidabo po te wali dao
(Mat 19:13-15; Mak 10:13-16)

15 Te we bidi augwa wai puluba Jisas pageba magasali. Augwaligo
agabolo te po wai hagede, ‘Nago nogo e wai puluba tobolude munama,
bugagia bidabo po wao.’ Tiali goli, te Jisas wali pabo bagego te wai
puluba dabe sela asobo sulama, tama te we bidibolo “Te sę ebo tagalao”
po wali.
16 Tiali goli, Jisasgo te wai puluba aga pageba i wali, te aga wali pabo
bidi dabebolo te po wai, “Te wai puluba enaba asomainao. Tagala
wagio. Eno wabo po e wai pulubago odalio. Te baso augwaligo ena
tia sali. Tama te tobage homu ebo we bidi augwali Godigo we bidi
tonalubo madigi tomoba asagameo. Konealuao.
17 Ogwa dali wegi dali augwaligo Godigo wabo po odama, tia sali.
Tama te tobage homu isąwai we bidi augwali Godigo we bidi tonalubo
madigi tomoba pogobeo,” Jisasgo te po wai.

Masigi daide bidibo bidide po
(Mat 19:16-30; Mak 10:17-31)

18 Te Juda dabe tomode bidai nogi yai bidi me Jisas pageba asali. Agai
Jisas hanalu wali, “Po ola mabo dwagi yai bidi, eno mena sę ebaso, ena
tigidali sogo bidibo ula selama bidaibawe, ma gamonabo ula selama,
bidada paibawe?” wali.
19 Tama Jisasgo te bidigo po wei ponoyu, te po hanalu wali, “Enabolo
magi baso dwagi yai bidi waliwe? Te dwagi yai bidi me menio. Te God
deli naga te dwagi yai bidi dao.

20 Nago te Godigo mani bomo yai po koneani. Te bomo yai po te da,
penani sę egio, bidi ela mugio, bidi nai wi sigio, tibo po wagio, naga
aya ida nogi ugwaba sao," Jisasgo te po wali. *
21 Tama te nogi yai bidigo te po wei ponani, "Ao, ena gesi ogwade
bidibadi, te bomo yai po te eno wali pabo gagalali. Tama wali pelama,
megi me tama te pode me bidibao," wali.
22 Te Jisasgo te bidigo wali po odama, tama agabolo te po wali,
"Magi nai me deli elalubuo, te sę nago ebeo. Nago beba pelama, naga
doado bage tigidali selama, maketba munama, tama gasa bidi dabego
abelaibao. Tama te doado bagede sali mone sobaso, te nai meni yai
we bidi dobayao. Nago te sę ebaso, Godigo bidibo madide nago doado
bage hauwa mu elaluaibao, nosali. Tama nago te sę elama, nage ena
wali asao," Jisasgo te po wali.
23 Tiali goli, te nogi yai bidi agai Jisasgo wali po odama, aga homu
sęgę mu yali. Magi baso meni. Agai sibage me, doado bage me, kisu
delalubo, te nai tagalogobeo.
24 Tama Jisasgo te bidi aga homu sęgę mu ebo suyu, te po wali,
"Te walu hauwa munalubo we bidi, sibage hauwa munalubo bidi,
augwali Godigo bomo tomoba pai hagede, te moni sinabo sę mu yaibao,
tabiaibao.
25 Te moni kibu kamel te ugwa hobolobo medabu agabele tomodu
dula pabo si, teda sinabo sę eyu, tabigobeo, te masigi hauwa kisu
munalubo bidi Godigo bomo tomo dologoba dula pai hagede, moni
sę mu yaibao, tabiaibao," Jisasgo te po wali.
26 Jisasgo wali po odali we bidi noma siyu, augwaligo aga hanalu, te
po wali, "Tama tibaso, Godigo mena we bidi ma dobola somainogo usu
yaibawe?"
27 Jisasgo te po wei ponani, "Te sę ebo, bidigo te sę yabo usu egobeo,
te Godigo te sę ebo usu yaibao."
28 Tama te bidi nogi Pita agai Jisasbolo te po wali, "Suao. Dago be
dabe tagalama, nage wali asobao," wali.
29 "Ao," Jisasgo wali, "tama eno dagebolo e po obao, bidi mego aga
be dabe, aga we, aga ama dede, aga ida aya, aga wai puluba tagalama,
Godigo we bidi tonalubo sę tobade,
30 tama te bidigo te tagalali nai genuai mu ma saibao, e tǫde bidibo
sogode. Agai nosali sabo nai te polobadu tagalali nai te edelaibao.
Tama nosali aga bida bida paibao, gamonaibao," Jisasgo te po wali.

Jisasgo aga isabo sogo po sela sogo wali
(Mat 20:17-19; Mak 10:32-34)

31 Te Jisasgo aga wali asobo bidi nogo si olama, sągą me badu
si selama, augwali te we bidi tagalama, augwa tedali bidali. Agai
augwalibolo te po wali, "Edao. Da Jerusalem be naniba pobao. Tama
da tede bidibadi, te polobadu bidai bidi dabego enade asęani po mu po
pedelaibao. Ena da Godigo Bidi Mu dao. Augwaligo te Godigo enade
wali po asęani, te po mu po pedelaibao, Jerusalem be nanide.
32 Te Juda dabe augwaligo ena te Juda hani isąwai bagego nogoba
mawaibao. Tama menama, te Juda hani isąwai bagego enabolo usu
saibao, dwai po weyu, ena tigiba pesa sąwaibao.

* **18:20:** Sai 20:12-16; Bom 5:16-20

33 Augwaligo kibu wali bigo ena tudi badu elaibao. Tama augwaligo
ena ela muaibao. Tiali goli, giliga sela sogo elama, ena ma hodaluaibao,
bidaibao," Jisasgo te po wali.
34 Jisasgo te po olama, aga wali asobo bidi augwaligo te po page gisiga
konebeo. Te po page geme dualali, tama Jisasgo magi naibolo waliwe
augwaligo konebe.

Jisasgo gedu widai bidi gedu pedelama usu ma ilali
(Mat 20:29-34; Mak 10:46-52)

35 Te Jisas tụdu pobadi yaide, te dwasianu taun nogi Jeriko te pąba
sabolama, te gedu widai bidi deli te tụ sesegede dulaluyu, masigi
gonodu bidali.
36 Tama te gedu widai bidi agai te we bidi hauwa ela soabo u wabo
odama, te po hanalu wali, "Magi ebawe?" wali.
37 Tama augwaligo agabolo wali, "Te Nasaret bulu bidi nogi Jisas ela
sobao," wali.
38 Te gedu widai bidigo i wali, "Jisas, te polobadu nogi yai bidi
Devitgo Ogwa. Nage enade homu dene eyu, tau mao," wali.
39 Te polalubo bidi dabe augwaligo agabolo "Te po tagalao, sagia
sao," wali. Tiali goli, agai bomonama ma i wali, "Devitgo Ogwa, enade
homu dene eyu, tau mao."
40 Tama tibaso, Jisas bilibo tagalali. "Te gedu widai bidi nogo tolasa
asao," wali. Tama te gedu widai bidi Jisas pąba asama, tama Jisasgo
hanalu wali, "Nage eno magi sę emainuwe?"
41 Te gedu widai bidigo po wei ponani, "Genuai Bidi, nago eno gedu
ma dodolobaso, te eno gedu ma bulu ula bolo ma sueibao," wali.
42 Tama Jisasgo te po wali, "Suao. Nago enade tia sobaso, nago gedu
dwagi yai ma ilai dao," wali.
43 Polo te bidigo gedu si dwagi yai ma pedelalio. Agai Godigo nogi
ogwaba siyu, Jisas wali pabo gagalali. Tama te we bidi augwaligo
Jisasgo agade yali sę sulama, tama augwaligo me Godigo nogi ogwaba
sali.

19

Te Jisas dali, Sakius dali si po

1 Te Jisas te be nani nogi Jerikoba sabolama, tama tomoba pai, te be
nani ela pomainu yali.
2 Te be nanide bidali bidi me agai nogi Sakius. Agai mone sabo sę te
Rom gavman takis sabo sę yai. Tama aga te takis sabo bagego polalubo
bidi dao, agai mone me doado bage me kisu delalubo.
3 Tama te bidi Sakius te Jisas asobo po odama, agai homu Jisas
eno sueibao. Tiali goli te bidi Sakius te pęwadage bidi yai elalubaso,
Jisas te agai subeo. Magi basowe? Te we bidi hauwa ugwanu polasa
dolalubaso, te sesela salio, tama Sakius agai Jisas subo usube.
4 Tama tibaso, Sakius polo udalama, pelama, polo te ni me deliba
pai. Agai homu, ena e ni holama, te Jisas e ni pąba asobaso, eno aga
sueibao.
5 Tama Jisas te ni pąba sabolama, ni sigiba ogwa tonali, Sakius suali.
Jisasgo te po wali, "Sakius, nage polo dulao. Megi da si nago beba
pinao, tede bidaibao," wali.

6 Tama te po baso, Sakius polo dulali. Dwagi yai homu mu eyu, te
Jisas agai beba odasa peyu, geseyu yai.
7 Te we bidi augwaligo te sulama, tama hagelabo po weyu, te po wali,
“Jisas te dwai sę ebo bidigo beba nai tugi pali.”
8 Tama Sakius doligulama, agai te Genuai Bidi Jisasbolo te po wai,
“Genuai Bidi, suao. Eno masigi dabe, doado bage tigidali si bugwaibao.
Si bugulama, nai meni yai we bidi dobawaibao. Tama bidi mebolo eno
ili po olama, agai nai wi sali da, tama megi te nai eno me si me si elama,
wei ponaibao,” wali.
9 Te Jisasgo te bidi Sakiusgo wali po odama, tama Jisasgo te po wali,
“Megi tama Godigo e bede bidibo we bidi tau mayu, ma sali. Magi baso
meni. E bidi da te polobadu bidali nogi yai bidi Abrahamgo ogwa mu
dao. Polobadu Abrahamgo Godigo wali po odama, agai mu koneani,
tia sali. Megi me, eno wali po odama, nago mu konealualio, tia sali.
10 Ena Godigo Bidi Mu da, tama Godigo ena tagala palobaso, ena
asali. Te olo hagawai we bidi eno gegi asai, te eno augwali tau mayu,
ma somainu ebao,” Jisasgo te po wai.

Nogo si sę ebo bidi dabebolo mone ge dobayali po digi po
(Mat 25:14-30)

11 Te we bidi augwaligo Jisasgo wabo po odobadi, agai gasa po me
augwalibolo pusali, te po digi po. Tama Jisas te be nani nogi Jerusalem
pąba sabalobaso, tama augwaligo geda muyu, te homu yali, Jisas te
Jerusalem be naniba sabalobo si, Godigo we bidi tonalubo sę tamadi
tama gagalaibao, augwaligo te homu yali.
12 Tama tibaso, Jisasgo augwalibolo e po digi po pusali, agai te po
wai, “Te nogi yai bidi me deli digibulu gasa buluba osogo pai hagede.
Tama tede bidibadi, te gavman genuai polalubo bidigo aga te aga bulu
genuai gavman bidi nigilaibao. Tama nigilama, aga page buluba ma
bidagasaibao.
13 Tama te bidi aga pisąbadi, agai sę ebo bage nogo si i olama, augwali
deli delibolo mone ni yabe nogo si mawai. Agai augwalibolo te po wai,
‘Te ena gasa digibulu bulude bidibadi, dagego te mone sabo sę yao, eno
mawai masigigo tama tiao, tama nosali eno masigi hauwa ma saibao,’
te po wai.
14 Tama te po olama, tama te digibulu gasa buluba pabo gagalali.
Tiali goli, te genuai bidi dologode bidaibao wabo bagego bidi me badu
tagala palu, te po wai, ‘Dagego te gavman genuai polalubo bidibolo
te po wao, “E bidi dago buludu asai bidi, da tonalubo bidi nigibo
hagelabo” wao,’ te po wali.”
15 “Tiali goli, te bidi digibulu buluba sabolama, te genuai polalubo
bidigo aga genuai gavman bidi nigali. Tama agai gavman sę ebo bomo
selama, aga buluba ma pali. Teba sabolama, agai polobadu masigi
menama sę yali bidi dabe i wali, augwaligo gasa masigi nisu naga sali
te suai hagede.
16 Te hasia asai bidi aga pageba asama, te po wai, ‘Genuai bidi, nago
enabolo mani ni yabego te eno sę ma elama, te 200 kina ma ugwadu
daganabo profet mone salio,’ te po wali.
17 Tama te genuai bidigo agabolo te po wei ponani, ‘Nage dwagi yai sę
ebo bidi dao. Nago te sę bugagia yalio. Eno nago nogode te dwasianu
mone menama, tama nago te dwasianu naigo bugagia tonalubo sę ebo

bidi mu dao, te eno koneanio. Tama tibaso, megi te be nani nogo si tonalubo bomo eno nagebolo mobao,’ te po wai.
18 Tama i badu sę ebo bidi aselama, te po wai, ‘Genuai bidi, nago enabolo mani monego te sę ma elama, te eno mone te 100 kina sai dao,’ wali.
19 Tama te genuai bidigo agabolo te po wai, ‘Nago me te be nani a naga te nago tonaluao.’ ”
20 “Te nosali bidi asiyu, te po wai, ‘Genuai bidi, nago enabolo mani mone e dao. E masigi eno ugwade tomogolama, bugagia muani. Magi baso meni.
21 Eno nagede wi yalio. Nage da, homu sesena pabo bidi dao. Te gasa bidi dabego munalubo nai, te nago sabo dao. Naga gide nai bulisąma, te gasa bidigo gide bulali nai sabo bidi dao,’ wali.
22 Te genuai bidigo agabolo po wei ponoyu, te po wai, ‘Nage dwai sę ebo bidi, nago megi wali pogo eno nage aiyaba elaluaibao. Ena da homu sesena pabo bidi dao, nago koneani. Gide nai bulisąma, eno te tubo nai naga sabo bidi dao, te me nago koneani. Gide nai bulisąma, ena tubo nai sabo bidi dao, te me nago koneani.
23 Nago koneani, ena te tiwai bidi yaibaso, te nago eno masigi te benkde magi baso mubewe? Nage eno masigi te benkde mugi sogo da, teda ena ma asali sogode ena gasa masigi me badu ma sigi da,’ wali.”
24 “Tama te genuai bidigo tede dolalubo bagebolo te po wai, ‘Te ni yabe nogo si masigi selama, te u bidi mao, te masigi bidi sese a naga 200 kina sali bidibolo mao,’ wali
25 Tama tede dolalubo bagego te po wai, ‘Genuai bidi, te bidi agai bidi sese nogo a naga 200 kina polo sai dao,’ wai.
26 Te genuai bidigo te po wali, ‘Eno dagebolo obao, te nai elalubo bidi agai nai me saibao. Tiali goli, te dwasianu nai elalubo bidigo nai gasa bidigo saibao.
27 Tama eno boi bidi odasa asao. Augwali ena dologode bidibo hagelabo wali. Tama te bage odasa asao, eno gabidide hwągo ela muao,’ te genuai bidigo te po wali,” Jisasgo te po wai dao.

Jisas te Jerusalem be nani tomoba pali
(Mat 21:1-11; Mak 11:1-11; Jon 12:12-19)

28 Te Jisas agai po ola mena silama, tama agai te Jeriko be nani tagalali. Te aga te we bidi polasa peyu, Jerusalem moni taunba pabo ma gagalali, ogwaba.
29 Tama pelama, tama te dwasianu be nani si pąba sabolali. Be nani me nogi Betfage, te be nani me nogi Betani, te si pąba sabolali. Tama sabolama, augwali te bulu du nogi Oliv te bulu duba sabolali. Teba sabolama, tama Jisasgo bidi si i wali, augwali si tagala palama pomainu yali.
30 Augwali sibolo te po wali, “U be naniba pao. Tama te be nani tomoba pelama, tede dage sigo kibu donki wai sueibao, page bidigo haliga gebelalio. Te gesi donki wai te bidi munu me duasiąwai donki dao. Te donki wai gebelali haliga pisigina sąyao, ena pageba sesao.
31 Bidi mego dage sibolo dage te donki wai magi baso bono pisigawaniwe te po obaso, agabolo te po wei ponao, ‘Te Genuai Bidigo te donki waide sę elalubo,’ te po wao,” Jisasgo te po wai.

32 Tama tibaso, te tagala palai bidi si u be naniba pelama, Jisasgo
wali po mu salio, augwali sigo te donki wai suali.
33 Tama te bidi sigo aga gebelali haliga pisigabadi, te donki wai page
bidi dabego hanalu wali, “Dage sigo te hos wai magi baso pisigabawe?”
34 Tama augwali sigo te po wei ponani, “Te Genuai Bidigo te donkide
sę elalubuo,” wali.
35 Tama augwali sigo te kibu donki wai Jisas magasali. Augwa holobo
ugwa dabe dilama, donki wai tudide pasugulali. Tama munama,
augwaligo Jisas tau selama, te tudide dualai.
36 Tama Jisas te tiwai pobadi, te we bidi aga soabo sunumi au iliyu,
augwa holobo ugwa dabe te pabo gesabi badu tụde dodolama, muani.
Magi basowe? Genuai bidi asobaso tama muani.
37 Te Jisas te Jerusalem be nani pąba sabolali, te bulu du nogi Oliv
a odogoba pabo gagalali. Tama teba pobadi, aga wali asobo we bidi
hauwa mu tigidali augwali dwagi yai homu mu eyu, bomonama i
weyu, Godigo nogi ugwaba siyu yali. Augwaligo Jisasgo polobadu yali
bomai sę subaso, Godigo nogi ugwaba sali.
38 Augwali e tobage po wali, “Dago te genuai bidigo nogi ugwaba mu
sobao. Aga te Godigo nogide asali bidi dao. Dago homugo dagalude boi
pibo sogo asomainao. Dago Godigo nogi ugwaba mu sinao,” augwaligo
te tobage po wali.
39 Te we bidi tomode te Farisi bidi dabe me badu bidali. Tama
augwaligo Jisasbolo te po wali, “Po ola mabo bidi, te nage wali asobo
bidi dabebolo ‘Te po tagalama, sagia sao’ wao,” wali.
40 Jisasgo te po wei ponani, “Eno dagebolo obao, e we bidigo sagia
sobaso, teda e masigi dabego te tobage po wabo gagalaibao, Godigo
nogi ugwaba saibao,” wali.
41 Te Jisas te Jerusalem moni be nani pąba asiyu, te be nani suyu,
agai te be nanide bidibo we bidide homu dene eyu, gela wali.
42 Agai te po wali, “Ena wali asobo we bidi dabe augwaligo te boi
pibo sunumi konebao. Megi eno homugo boi pibo te page Jerusalem
bage dagego megi koneaibao. Tiali goli, te page God agai geme dualali,
dagego sube.
43 Nosali te dwai bidibadi te asaibao. Boi bidi dabe augwaligo e be
nani bobegelaibao, dage wi pidali weyu. Augwaligo te be nani moni
obode te tọ hauwa diganama, te tọ hobolu badu dagana saibao. Tigidali
badu bobegelaibao.
44 Augwaligo dage Jerusalem dabe ela silaibao, te be dabe tigidali
augwaligo mu hụgiaibao. Be nigali masigi me deli ugwadu me
munalugobeo, tigidali pepedelama, aba sąwaibao, meba me tedali,
tedali, besala paibao. Magi baso te sę yaibawe? Woo, te Godigo dage
suagasu tau sabo sogo asali side te dagego konebeo,” Jisasgo te po wai.

Jisas te Moni Lotu Be tempelba pai
(Mat 21:12-17; Mak 11:15-19; Jon 2:13-22)

45 Te Jerusalem be nani tomoba pelama, Jisas te Moni Lotu Be tempel
teba pali. Teba sabolama, te lotu be tomoba peyu, te maket tiwai nai
dabe te tempel be tomode muduali bidi dabe agai buluba ela gudulu
sela sąbo gagalali.
46 Agai te bidi dabe sela sąbadi, te po wali, “Te bukude te Godigo wali
po tede noma muanio, te asęani po me deli e dao, ‘Eno be te we bidi

enabolo gedu haluasa po wabo be elaluaibao,’ te po polobadu asęani. Tiali goli, dagego e be te nai wi sabo bagego geme dualubo ola be tiwai nigilalio,” Jisasgo te po wai. *
47 Te Jisas agai te sę yali. Te deli deli sogo agai te we bidi dabebolo ola mani po wali, te Moni Lotu Be tempel tomode. Tama te pris tuni bidi dabe me, te Godigo polobadu wali po koneani bage me, augwaligo Jisas elabo tų gegali. Te Juda dabe tuni bidi dabe me, augwaligo Jisas elabo tų gegebo gagalali.
48 Tiali goli, te Jisas elabo tų augwaligo sube. Magi baso meni. Te we bidi tigidaligo bomo mu elama, Jisasgo wabo po odai hagede.

20

(Mat 21:23-27; Mak 11:27-33)
1 Te me sogo Jisas te Moni Lotu Be tempel tomode bidu, agai te we bidi ola mayu, augwalibolo Godigo dwagi yai po pusalio. Tama agai te po pusabadi, te pris tuni bidi dabe me, te Godigo polobadu wali po page koneani bage me, augwali agaba asali. Te Juda dabe genuai bage me asali.
2 Tama aselama, augwaligo agabolo te po hanalu wali, “Nago mena bomogo naga te do yali sę yaliwe? Te sę dego nago nogode maniwe?” augwaligo te po hanalu wali.
3-4 Tama Jisasgo augwalibolo te po wai, “Ena me dagebolo po me deli hanalu waibao. Te bidi nogi Jon, agai te we bidi baptais mani. Dego te bidi Jon te sęba tagala palaliwe, te Godigo tagala palaliwe, ma dego te sęba tagala palaliwe? Dagego ena wei ponao,” wali.
5 Augwa hasi te po miyu, te po wai, “Te dago ‘Godigo Jon te sęba tagala palali’ po obaso, teda Jisasgo dabolo te po hanalu waibao, ‘Dage Jongo wali po magi baso gisiga odobewe?’
6 Tiali goli, dago ‘Woo, Jon aga homugo te baptais mabo sę sali’ obaso, teda e we bidi tigidaligo masigi sąyu, da ela muaibao. Augwaligo homu te bidi Jon da Godigo tagala palali bidi mu dao,” augwa hasi augwaligo te po wai.
7 Tama tibaso, augwaligo Jisasbolo te po wai, “Dego te bidi Jon aga sęba tagala palaliwe, te dago konebeo,” wali.
8 Tama Jisasgo augwalibolo te po wai, “Eno hanalu wali po dagego wei ponosiąbaso, teda dagego enabolo hanalu wali po me eno wei ponogobeo. E sę eno nogode muani bidi nogi dagebolo eno wagobeo,” Jisasgo te po wali.

Bono du gi po digi po
(Mat 21:33-46; Mak 12:1-12)
9 Te Jisasgo te Juda dabe tuni bidi dabebolo agai wabo po silama, tama agai te olo we bidi dabebolo te bono du gi po digi po pusali. Agai te po wai, “Bidi mego bono du gi bulali. Tama aga te bono du gi te sę ebo dabego nogoba osogo muani, augwaligo te gi tonalumainu, te augwaligo masigi sabo sę dao. Tama elama, aga te gasa digibulu buluba bidigi pali, tede hauwa sogo bidai hagede.
10 Tama nosali, te bono du dabe tau ebo sogode, te gi page bidigo aga sę ebo bidi deli i wali, tagala pomainu. Agai te bidibolo te po wali, ‘Nage pao, te eno bono du gi tonalubo bagebolo te po wao, “Te bono

* **19:46:** Ais 56:7; Jer 7:11

dude sai masigi me badu mao, ena te gi page bidibolo magi paibao.”
Te po wao.’ Tama te sę ebo bidi pelama, te giba sabolama, te gi page
bidigo wali po pusali. Tiali goli, te gi tonalubo bidi dabe augwaligo
masigi mabe. Augwaligo aga wąbigo elama, buluba sela sąyu yali.”
11 “Te nosali te gi page bidi agai sę ebo bidi me deli tagala palali, te
digibulu giba. Te bidi me te gi tonalubo bagego wąbigo elali. Augwaligo
te bidi hale yabo po weyu, buluba sela sąyu yali, masigi mabe.
12 Tama nosali sela sogo weyu, aga sę ebo bidi tagala palali. Te bidi
augwaligo elali, elali digi du yai. Tama te bidi me augwaligo buluba
sela sąwai.
13 Te sę yali po odama, te gi page bidigo te homu yali, ‘Ena mena sę
yaibawe? E, ena eno dwagi yai homu ebo ogwa mu te tagala palaibao.
Te gi tonalubo bagego agai po sela sągobeo, bugagia odaibao,’ te homu
yali.
14 Tiali goli, meni. Te ogwa te digibulu giba sabolama, tama te gi
tonalubo bagego aga sulama, augwa hasi te po wali, ‘Aga aya isibo si,
e bidigo te gi mu saibao. Tama tibaso, dago aga ela muinao. Nosali
aga aya isibaso, teda dago te gi mu saibao,’ te po wali.
15 Tama olama, augwaligo te gi page bidigo ogwa bono du gi bulu
badu sąwai, tede ela muani. Tama, dagego homu te gi page bidigo te
bagebolo mena sę egowe?
16 Aga te giba asiyu, te gi tonalubo bage agai ela muyu, te gi te gasa
bidi dabego nogoba muaibao, “Jisasgo te po wali. Tama agai wali po
odali we bidigo te po wai, “Daba te sęgę maiabuo.”
17 Tiali goli, Jisasgo augwali gedu bomonama tonaluyu, te po wali,
“Godigo wali po bukude e po wabo da,
‘Te be sę ebo bagego polobadu sela sąwani masigi, te
masigi nosali te be tolalubo masigi nigali.’
18 Te po page da, te ena te masigi dao. Tama eno dagebolo obao,
niwai bidi te masigiba tulolubaso, aga tigi dwasianu gagawaibao. Me
ma, te masigi bidiba tulolubaso, aga tigi mia paibao,” Jisasgo te po wali.
19 Te Godigo polobadu wali po page koneani bidi dabe me, te pris
tobolu bidi dabe me, augwaligo suali, Jisas agai po digi po augwalibolo
bomo yai naga walio, augwali aiyaba elalumainu. Tama tibaso,
augwaligo te homu yai, “Megi tama dago e bidi Jisas nogo si dụwaibao.”
Tiali goli, tuni bidi augwaligo te we bidide wi baso, augwaligo aga nogo
si dụbe.

Takis mabo po
(Mat 22:15-22; Mak 12:13-17)

20 Te genuai tuni bidi pris hani bage, me te bomai po page koneai bidi
dabe augwaligo Jisas nogo si dụsiąbaso, augwaligo aga te moni gavman
tobolu bidigo nogode muai hagede, te gavman bidi bomo hauwa mu
elalubo bidi dao, we bidi tigidali tonalubo bidi dao. Te Jisas te bidigo
nogode maiabo tụ augwaligo gegali. Te sę eyu, augwaligo sa pabo bidi
dabe Jisasba tagala palali. Tama Jisasba aselama, augwaligo agabolo
tibo muma sabo abagi po weyu, agai wabo po odai hagede asobo
bidi tiwai asali. Jisas agai pode geda mubaso, augwaligo aga nogo si
dụwaibao.
21 Tama augwaligo agabolo tibo po weyu, te po wali, “Po ola mabo
bidi, te nago naga ola mabo po dolo yai po mu naga wabo dao. Nago

homude tigidali we bidi usu si dao. Nago homude bidi me ugwaba me dią holobo menio, bidi me aiyaba me elalugobe, tigidali we bidigo kolesaga te deli tama dao. Godigo bomo yai po nago te we bidibolo dolo mu ola mabo dao.
22 Te moni Rom gavman tobolu bidi Sisar, dago te bidibolo te takis moni mabo sę, te sę dwagi yai sę dawe, ma dwai sę dawe?" te po augwaligo hanalu wali.
23 Tiali goli, Jisasgo augwaligo tibo po nigibo sę ebo homu agai polo koneani.
24 Agai augwalibolo te po wai, "Te takis abelabo masigi enabolo waselao, eno sueio. Te masigide dego noma elalubowe? Mena bidigo po tede asęaniwe?" te po hanalu wali. Tama te sa pabo dabego te po wali, "Te gavman tobolu bidi Sisar agai noma te takis abelabo masigi daide elalubo, agai wali po tede asęani."
25 Tama Jisasgo augwalibolo te po wali, "Ao. Tama tibaso, te takis mabo sęde, te bidi Sisarbolo agai nai dabe mao, tama te lotude me te Godibolo maiabo nai yai baso da, te God agai nai dabe da agabolo dolo mao," wali.
26 Tama augwaligo agai pode tugobeo, te we bidi gesabidide. Te sa pabo bagego noma siyu, sagia sai.

Augwaligo Jisasbolo hanalu wali, isai bidi ma hodaluaibawe?
(Mat 22:23-33; Mak 12:18-27)

27 Te Sadyusi bidi hani augwaligo homugo isai bidi ma hodalogobe. Sadyusi dabe me badu Jisas pageba asali. Tama augwaligo agade muma sabo homu eyu, te po wali,
28 "Po ola mabo bidi, te polobadu bidi Mosesgo e bomo yai po me deli dabolo asęani. Tibaso, gomunai bidi me deligo we selama, tama agai sali wego wai ame nisąwai, tama te bidi isibaso, teda aga amago te we ma sao. Te we selama, tama wai ame nobaso da, isai bidigo wai dao wao. Te sę yao, Mosesgo te bomo yai po asęani. Ao. *
29 Me sogo ama a naga me badu si augwali bidai. Gomunai bidigo we sai, agai wai meni, te aga olo isali.
30 Tama nosali aga ama tomo bidigo te we ma sali.
31 Nosali te bidi isilama, te tomo bidi tudi badu bidigo te we ma sali. Ama dede a naga me badu nogo si te we deli naga salio. Tiali, tigidaligo wai me ame nabe. Tilama, tigidali isalio.
32 Nosali te we me isalio.
33 Te a naga me badu nogo si bidi te bage augwaligo te we selama, bidama, isali. Tilama, te isai we bidi ma hodalobo sogode te we mena bidigo we dawe?" augwaligo te po wali.
34 Te Jisasgo te po wei ponani, "Dage we bidi e sogo megi we sabo dao. Megi tǫde bidigo we dali bidi si augwa si sabo dao.
35 Tigidali we bidi megi te tiwai ebo dao. Tiali goli, augwali we bidi Godigo po weyu, augwali hodaluama, te nosali sogode bidibo we bidi, augwali te sogode we sabo sę ma egobeo.
36 Augwali ma isigobeo. Augwali mobo bidi ensel tiwai bidaibao. Godigo augwali gụ pagede hodolali. Tama tibaso, augwali Godigo wai bǫụ bidibo," Jisasgo te po wai.

---

* **20:28:** Bom 25:5

37 “Te Mosesgo aga po asęani, te po wai, ‘Isai bidi gụ pagede ma
hodalobo dao.’ Agai mena sę elama, tama agai dabolo te po ola
maniwe? Agai asęani po tomode te po elalubao, me sogo Mosesgo
dwasianu ni pagede sia dilubo suali. Moses agai nọụ dabe polobadu
isali goli, agai Godide te po asęani, ‘Genuai God te Abraham, Aisak,
Jekop te bagego God dao’ wali. *
38 Tama Godigo ‘Ena da te bagego God dao’ obaso, te dago kone dao,
te God da, te isai bidigo God menio. Bidibo bidigo God dao. Tama
Godigo gedude, bidibo we bidi me, isai bidi dabe me, te bidibao,”
Jisasgo te po wai.
39 Jisasgo te po te Sadyusi bagebolo olama, augwali aiyaba elaluama,
gasa bidi hani dabe, te Juda dabego bomo yai po koneai bage,
augwaligo Jisasbolo te po wai, “Po ola mabo bidi, nago augwalibolo
wei ponani po usu dao,” wali.
40 Te Sadyusi dabe augwali agade wi baso, po me deli ma hanalu
wabeo.

Jisasgo augwali te Godigo sa muani bidide hanalu wali
(Mat 22:41-46; Mak 12:35-37)

41 Te Jisasgo augwalibolo te po hanalu wali, “Dagego te po wabo dao,
‘Te nosali asabo bidi Krais da, te polobadu bidi nogi Devit aga ogwa
da.’ Dagego te po magi baso wabo dawe?
42 Buku me nogi Sam, te lotu tęąbi po wabo buku tomode te bidi
Devitgo te po asęani,
‘God agai eno Genuai Bidibolo te po wai, “Nage eno
dolo nogo badude duayao.
43 Nage tede duabadi,
eno nago boi bidi dabe nago sągą dologoba muaibao,
nago sągą augwali tobolude agawaibao,” ’
Devitgo te po asęani.
44 Tama te po tomode Devit aga digi aga te Krais, te nosali asabo bidi,
te bidide ‘Eno Genuai Bidi’ wali. Tama tibaso, Krais te Devitgo ogwa
naga te menio, te agai genuai bidi mu dao,” Jisasgo te po wai.

Te bomo yai po ola mabo bidi dabego yali sę po
(Mat 23:1-36; Mak 12:38-40)

45 Te we bidi tigidali augwali tede bidibadi, Jisasgo wali po odali.
46 Tama Jisasgo aga po sabo bidibolo weyu, te po wai, “Dage
dua dao, te bomo yai po koneai bidi dabede. Augwali godola pela
bobobage ugwa gudama, bilama pabo dao, nogi yai bidi tiwai. Augwali
godola pela te we bidigo bidi sisinibo pesagede augwalibolo siade dao
omainogo, genuai bidi tiwai. Augwali mu godola pela lotu be tomode
bidi gesabidide naga dualubo, genuai bidi tiwai. Augwali godola pela
genuai nai tubo side augwali polalubo ni namide naga duawainogo
ebo dao.
47 Augwaligo te wilawe we dabego doado bage gisigilibo dao. Tiali
goli, augwaligo tibo gedu haluasa po bobobage wabo dao. Tama nosali
Godigo tigidali we bidide po tụ ebo si, te tobage bidi dabe, te bomo
yai po koneai dabe, augwaligo moni sęgę mu saibao, te gasa we bidigo
dwasianu sęgę saibao,” Jisasgo te po wai.

---

* **20:37:** Sai 3:6

21

Magi nai meni yai wilawe wego aga mone ge dwasianunu Godibolo mani
(Mak 12:41-44)

1 Te Jisas te Moni Lotu Be tempel tomode tonolo bilibadi, agai suali,
te mone hauwa munalubo bidi dabego augwaligo Godibolo masigi te
halobage tomoba mubo agai suali.
2 Tama Jisasgo suali, te magi nai meni yai wilawe wego dwasianunu
nogeai mone ge si te halobage tomoba muani.
3 Tama sulama, Jisasgo tede bidibo we bidi dali te po wai, “Eno mu
po dage dali obao, e magi nai meni yai wilawe wego mani masigigo te
tigidali we bidigo mani masigi aiyaba elaluali.
4 Te tigidali we bidi augwaligo masigi hauwa me badu munalubo.
Augwaligo me badu naga Godibolo manio. Tiali goli, e we da masigi
aga mu mina salio. Te we agai masigi tigidali Godibolo manio. Te we
aga nai abela tuabo masigi mu mina salio,” Jisasgo te po wai.

Jisasgo te Moni Lotu Be tempel nosali dolaibao po wai
(Mat 24:1-2; Mak 13:1-2)

5 Te bidi dabe me badugo te Moni Lotu Be tempel tede po wai,
“Augwaligo te be dwagi yai masigigo auluai, te we bidigo Godibolo
mani nai dabe me sisinama, te sę yai dao,” te po wali. Tialima, Jisasgo
te po wali,
6 “E tǫde elalubo nai dabe megi dagego subo, te sogo pedalobo side
te dage dali boi bidi dabe augwaligo me gogologobeo masigi ugwadu
munalubo masigi duluda aiyadu masigi agasi halo olama, tigidali
pebedama, aiyaba sąwaibao,” Jisasgo te po wai.
7 Te augwaligo Jisas hanaluyu, te po wali, “Po ola mabo bidi, te sę
nisu pedalaibawe? E be dolabo maganubo side, te mena tiwai sę hasia
pedalubo sulama, dago koneaibawe?”
8 Tama Jisasgo po weyu, te po wali, “Bidi hauwa asiyu, Jisas ena nogi
waibao, Jisas asaibao wali, ena te Jisas ena e asalise, te po waibao,
dage dali. Dage dua dao. Augwaligo dage ili po ola mawaibao. Tama
augwaligo te po me waibao, ‘Asobo si te pąba maga yagasobao.’ Tiali
goli, dagego te po wabo bidi wali pigio.
9 Dagego odoyu da moni wąbi hwịbo po odobo si, teda dage didibili
egio. Ma, bidi dabe augwaligo te gavman sela sąwai hagede wąbi
hwịbo po odobo si, te dage didibili egio. Te sę polo hasia pedaliyu
polo yaibao. Tiali goli, te si polo siligobeo, tigidali nai silabo si polo
asogobeo,” Jisasgo te po wai.
10 Jisasgo augwalibolo te po me wai, “Me bidi hanigo me bidi hani
dali wąbi hwịaibao. Te genuai bulude bidibo bidi hani mego te gasa
genuai bulude bidibo bidi hani me dali hwịaibao.
11 Genuai genuai gęǫ e tǫde pedalaibao. Me badu habu badu genuai
nasi dali genuai gasi dali yaibao. Te dagalude te we bidi wi yabo moni
haniani sę pedelaibao.
12 Tiali goli, te tigidali sę pedalisiąbadi, bidi dabe augwaligo dage
tulama, dwai sę dage dali yaibao. Augwaligo dage te bomo yai po ola
mabo be tomoba odasa pelama, po tụ ela menama, tama augwaligo
dage kalabus be tomoba muaibao. Eno nogi tobade dage sę ebadi,
augwaligo dage te moni gavman tuni bidi gesabide odasa paibao.

13 Te dagego Godigo po wabo tụ nigilu te ebao.
14 Tama augwaligo dage dali te sę esiąbadi, dagego te homu yao, te po tụ ebo sogode duga digi tau sabo po dagego homude hasia dodola sigio.
15 Ena digi ena koneai bidigo po dage pedauwaliba muaibao. Te baso, dagego boi bidi dabego te po sela sąnama aiyaba elalugobeo.
16 Dagego aya ida me, ama me, deli sibi dabe me, abagi me, augwaligo dage te gavman bidi dabego nogoba muaibao. Augwaligo dage me badu ela muaibao.
17 Tigidali we bidi augwaligo dage dali moni sębę mu yaibao. Magi basowe? Eno nogi dage dali bidibaso augwaligo tama tiaibao.
18 Tiali goli, dage bugagia mu bidaibao, dagego tobolude tobolu nisi me deli hagagobeo. Tama tibaso, wi egimio.
19 Dage bomo elama, bidao. Nono esisąbaso, dagego mu bidabo sogo nosali saibao," Jisasgo te po wai.

Jerusalem hanu augwaligo dolaibao po Jisasgo wai
(Mat 24:15-21; Mak 13:14-19)

20 Te Jisasgo te po me wai, "Te nosali dagego te ami bidi dabego Jerusalem be nani bagulibo maga dagego subaso, teda te Jerusalem hanu dolabo sogo pąba yagasali, te dagego koneaibao.
21 Tama te sogode te Judia tọde bidibo bage augwali te bulu duba wi pao. Tama te Jerusalem hanu tomode bidibo we bidi me, augwali te hanu taga peyu, gasa madiba wi piąo. Te bidi dabe hanu sesege badu bidibo bidi, augwali te hanu tomoba pelamuo.
22 Te sogode te Godigo te Juda we bidigo yali dwai sę wei ponabo sogo dao. Tama te side te Godigo bukude asęani po tigidali te nai igibilama walaibao.
23 Tama te haliga yai we dabe dali, wai bọụ ame megi tama mabo we me, te tobage webolo hobede yao. Genuai sęgę mu e tọde pedelaibao, te Godigo sębę yai we bidi te sogo gegaibao.
24 Tama te boi bidi dabego te Juda dabe me badu moni hwągo ela muaibao, me badu nogo si dụlama, kalabus ilama, odasa pelama, tama tigidali gasa tọba mugi paibao, tede mu bidimainu yaibao. Tama te boi bidi dabe, te Juda bidi hani isąwai dabe, augwaligo te Jerusalem hanu mu dola silaibao, te aiyaba elaluaibao. Tama nosali te Juda hani isąwai dabego Juda dabe aiyaba elaluabo si silaibao," Jisasgo te po augwalibolo wai.

Nosali Jisas te Godigo Bidi Mu dagaludu asaibao
(Mat 24:29-31; Mak 13:24-29)

25 Te Jisasgo augwalibolo po me weyu, te po wai, "Te giligade me, te poluade me, te họde me te gasagi yai sę pedelaibao, bidigo konesiąbo sę. Tama tọde tigidali we bidi dwai homu elama, wi eyu, gela weyu, tebo side moni tamu ąị dini asainogo u wabo augwaligo odoyu, wi yaibao. *
26 We bidi augwaligo homugo magi sę e tọde pedalogowe, te po waibao. Tibaso, augwali homude wi eyu, tigi aiyoge eyu, tibo isaibao. Magi basowe? Te dagalude họ dabe augwaligo tụ mina sobaso, gegele bilaibao.

---

* **21:25:** Ais 13:10; Ese 32:7; Jol 2:31; Ped 6:12-13

27 Tama te ebo sogo ena te Godigo Bidi Mu ena gasa dagalu pǫ medu
asaibao, te eno moni bomo dali, moni ula dali asobo augwaligo te sogo
sueibao. Te moni ula te giliga sesena pai nanobo tiwai yaibao.
28 Hasia te sę gagalama pedalubo side, te ebo sogo dage tobolu
ugwanu elama, dolaluao. Te side dage Godigo sabo silabo side pąba
yagasabao," Jisasgo te po wai.

Kaiya solobo side te ebo sogo bodolu mabo po
(Mat 24:32-35; Mak 13:28-31)

29 Te Jisasgo po me begelama, augwali dąi wai. Agai te po wai,
"Dagego kaiya dali gasa ni dabe me solobo subo dao.
30 Tama dagego suyu, gesi yabe pedalobaso da, te dagego konebo
dao, te sogo poi pibo si tamadi pedalaibao.
31 Te tiwai me, te eno dagebolo megi pusali sęgę pedalobo dagego
subaso da, te dagego koneaibao, te Godigo we bidi tonalubo sogo polo
pąba asai yabo.
32 Eno mu po dage dali obao, megi e sogo bidibo we bidi augwali me
badu bidibadi, te ebo sogo te sęgę tigidali pedalaibao.
33 Dagalu dali, tǫ dali tigidali pela silaibao, tiali goli eno po me munu
me sia sogobeo," Jisasgo te po wai.

Bugagia suao po

34 "Te dage dua dao, bugagia suao. Dagego tigidali sogo bomai wę
tulama, aiyoge elamu dao. Tiyu dagego tigi tau sabo homu naga egio.
Te tiwai kolesagago dage mesegelebaso da, teda te Bidi Mu asobo sogo
dage polo asaibao, te enego hasa enebo tiwai yaibao.
35 Te ena asobo sogo te tigidali tǫde bidibo we bidibolo me te tiwai
sę pedalaibao.
36 Sesemane sogo dage bugagia suao, dua dao. Te sę eyu, tigidali sogo
dage God hanalu wao, agai dagebolo aga bomo momainu yao. Tama
tilama, tigidali te sę dageba pedelainogo yali da, te dage geda munama
ela soeibao. Tiyu da, dage ena gesabide bugagia dolaluaibao, ena da
te Godigo Bidi Mu dao," Jisasgo te po wai.
37 Te tigidali sogo Jisasgo po augwali we bidi dali Moni Lotu Be tempel
tomode ola mawai. Tilama, te hulide Jisas aga bulu du me nogi Oliv
teba pigi pabo dao.
38 Tigidali we bidi augwali kigamu mu aselama, te Moni Lotu Be
tempel tomoba bulama, Jisasgo po odainogo yai, tigidali sogo.

22

Bidi me nogi Judas agai Jisas te tuni bidi dabego nogode mabo bodolu mani
(Mat 26:1-5; Mak 14:1-2; Jon 11:45-53)

1 Te olo bidibo sogo me pąba yagasaibao. Tama te sogo te Juda dabe
augwaligo 'Te polobadu mu Godigo dago wąi nǫu dabe mu ela soyu,
elisąwani sogo da' weyu, augwaligo te sogo bo disąwai nai bret tubo
dao. Te olo bidibo sogo nogi Pasova dao.
2 Tama te pris tuni bidi dabe me, te Juda dabego bomo yai po koneai
bidi dabe me, augwaligo te Jisas elabo sunumi gegali. Tama augwali te
we bidigo suidali weyu, wi yali. Tama tibaso, te we bidi suidali weyu,
augwali te po geme miani.

3 Te dwai haubo noma bidi Satan agai te bidi me nogi Judas aga homu
tomoba pai. Te Judas aga te Keriot bulu bidi dao. Tama Judas te Jisas
wali tigidali sogo pabo bidi nogo si olama, sągą me badu si tomode
bidali bidi dao.
4 Tama Satan te bidi Judas aga homu tomoba pelama, tama Judas
pelama, te pris tuni bidi dabe me, te Moni Lotu Be tempel tonalubo sę
ebo tuni enesigi bidi dabe me augwali dali agai po miani. Agai te Jisas
augwaligo nogoba mubo sunumi nigabo po wali.
5 Tibaso, augwali homu dwagi yai yali. Augwaligo po weyu, te po
wai, “Nage dago mone ge mawaibao.”
6 Judasgo te po wali, “Dagego po usu dao.” Tama agai te Jisas
augwaligo nogoba mubo sunumi gegebo gagalali. Agai tonaluali, me
sogo te we bidi hauwa te Jisasde bidisiąbaso, tebo sogo agai Jisas te
tuni bidi dabego nogoba muaibao.

Jisas wali pabo bidi sigo te Pasova tubo nai sisi egi pai
(Mat 26:17-25; Mak 14:12-21; Jon 13:21-30)

7 Te bo disąwai tubo nai bret tuabo olo bidibo side, deli sogo silama,
te kibu sipsip wai elebo bodolu sogo yagasali. Sipsip wai eleyu, te Juda
dabego ma koneani, ‘Polobadu Godigo dago nǫụ dabe ela soyu, elebe.’
8 Tama Jisasgo aga bidi Pita dali Jon dali “Dage si pao” augwali sibolo
weyu, te po wai, “Dage si pelama, te nai sisi egi pao, te dago Pasova
tubo nai,” te po wai.
9 Tama augwali sigo te po hanalu wai, “Nago homu da sigo te tubo
nai menade sisi yaibawe?”
10 Jisasgo augwali sibolo te po wai, “Dage si te moni be nani tomoba
pao. Tama tụdu pobadi, sę ebo bidi me deligo baketgo ąị tulama, tolasa
peyu dage si tiąba asaibao. Te bidi wali dage si pao. Tama be tomoba
te bidi pobaso da, dage si me te be tomoba pao.
11 Dage sigo te be page bidibolo wao, ‘Po ola mabo bidigo nagebolo
te po walio, “Nago be tomode te ena dali, eno bidi dabe dali, dago te
Pasova nai tuabo be habu menadewe?” ’
12 Tama te bidigo dage si ugwadu moni be habu ola mawaibao. Tede
te nai tuabo ni nami me dua yabo ni nami me agai sę ebo bagego
te sisila muai dao. Te be habude dage sigo te tubo nai sisila muao,”
Jisasgo te po wai.
13 Tama te bidi si pelama, Jisasgo wali po gilama, te sę pedalali. Tama
augwali sigo agai wali po wali pelama, te tubo nai sisila muani.

Jisas aga wali bilali bidi dabebolo diluai nai bret me wain ąị manio
(Mat 26:26-30; Mak 14:22-26; 1 Ko 11:23-25)

14 Te Pasova nai tuabo sogo pedalali. Tama Jisas te beba aselama, te
aga te nai tuabo ni namide dua yali, te aga po sela pabo bidi dabe te
aposel bage augwali me tede dua yali.
15 Jisas augwalibolo te po wai, “Eno homugo godola pelama, te dago
wąị nǫụ hani te Israel dabe bugagia bidimainu sula tagalu ela soale
side ma kone palu tubo nai Pasova dage dali megi tama tueibao.
Tilama, nosali ena dene saibao.
16 Eno mu po dagebolo obao, eno e Pasova nai dage dali ma tugobeo.
Tama e nai ma tusiąbadi, te Godigo we bidi tonalubo sogo gagalama, e
nai tuabo sę page hania mu pedelaibao. Tama te sogo eno ma tueibao,”
Jisasgo te po wai.

17 Te Jisasgo agai te bono du kaneme wain wę pągąwai kap selama,
Godibolo usu da po olama, tama aga bidi dabebolo mayu, te po wai,
"Dage te bono du kaneme wain wę selama, duga hasi tomode dobola
selama, tuao.
18 Eno dagebolo obao, megi tama gagalama, eno bono du wain wę
ma tugobeo. Tama tusiąbadi, te Godigo agai we bidi tonalubo sogo
pedalabo sogo eno e nai ma tueibao," Jisasgo te po wai.
19 Te Jisasgo agai te diluai nai bret me selama, Godibolo nage usu dao
olama, tama te nai bret nogogo togolama, aga bidi dabebolo dobawai.
Agai te po wai, "E nai eno tigi mi dao. Eno dage tau somainogo mobao.
Tuao. Ena isilama, dage nosali tama tuyu, ena konealu bidao," te po
wai.
20 Te nosali genuai nai tulama, te Jisasgo agai te diluai nai bret
dobayu yali tiwai egi pelama, te bono du kaneme wain wę me tama
tiali. Agai te po wai, "E bono du kaneme da, te eno kaneme dao. Gesi tų
eno kanemego nigaibao, dage God dali mu kęą somainogo, eno kaneme
gelebao. *
21 Dagego suao. Ena te boi bidigo nogoba muabo bidi ena dali ede
bidibao.
22 Ena da te Godigo Bidi Mu da. Ena te Godigo polobadu tų nigilai
te tųdu paibao. Tiali goli, ena te boi bidi nogoba muani bidi tede ena
hobede mu ebao," wali.
23 Te Jisasgo te po obaso, agai bidi dabe augwa hasi hanalua peyu,
dego te kolesaga yaibawe, augwa hasi te po wai.

Da tomode de polalubo bidi dawe?

24 Te Jisas wali pabo bidi dabe augwa hasi konila yali. Tama konila
po weyu, te po wai, "Da tomode mena bidi te polalubo bidi dawe?"
25 Jisasgo te po augwali dali wai, "Te Juda bidi hani isąwai dabego
tobolu bidi dabe augwaligo bomo elalu, te we bidi tonalubo dao.
Augwali genuai bidi bidibo dao. Augwaligo te we bidigo te tuni
bidibolo wiegi yai bidi dao omainogo ebo dao.
26 Tiali goli, te we bidi dabego te wabe. Tiali goli, dagego te tobage
sę egio. Menio. Dage polalubo bidi homu ebaso da, teda dage nosali
bidi tiwai bidao, gesi bidi tiwai. Dagego tobolu bidi bidabo homu eyu
da, dage sę bidi tau sabo bidi bidao.
27 Mena bidi polalubo bidi dawe? Te saide dualama nai tubo bidi
dawe? Te sę tau sabo bidi nai poude togola magasobo bidi dawe?
Te saide dualama nai tubo bidi naga te polalubo bidi dao. Tiali goli,
ena dage tomode bidiyu dage sę tau sabo bidi dao," Jisasgo te po
augwalibolo wai.
28 "Te polobadu te sę pedelama, enaba te haniani sęgę asainogo yai
digi, dage ena dali bidai dao. Tama dagego ena taga soai menio.
29 Eno Ayago we bidi tonalubo sę enabolo mawai. Tiali gilama, eno
te sę dagebolo mobao.
30 Nosali eno tigidali we bidi tonalubo side, dage ena dali hodobo
nai tuagameo. Tama dage te tobolu bidigo duabo ni namide dualama,
tama dagego te Israel bidi hani nogo si olama, sągą badu si te we bidi
hani po dodolobo hani bidagameo," Jisasgo te po aga bidi dabe dali
wai.

* **22:20:** Jer 31:31-34

Jisasgo te po wai, "Pita, nago ena tudiba muaibao"
(Mat 26:31-35; Mak 14:27-31; Jon 13:36-38)

31 Te Jisasgo te bidi Saimonbolo weyu, te po wai, "Saimon, Saimon, nage odao. Te dwai haubo noma bidi nogi Satan agai dage dayu, usu sainogo, agai God hanalu wali. Tama Godigo 'Ao' wali.
32 Satango te sę yainogo yai digi, eno nage tau sainogo, God hanalu wali, 'Saimon tau sao. Agai homu kolesaga tigidali nageba mubo sę tagalidali weyu, nago Saimon tau sao.' Tama Saimon, nosali nage begasa, ma aselama, tama nago naga ama dabe bomo mayu dąų walao," Jisasgo te po wai.
33 Pitago Jisasbolo wai, "Genuai Bidi, ena nage dali kalabus paibao. Ena nage dali isabo me sisi yalio," Pitago te wai, Jisas dali.
34 Jisasgo Pitabolo te po wai, "Pita, eno nagebolo obao, e sogo hulide te ba kakaruk po wasiąbadi, tama nago sela sogo waibao, 'Eno Jisas nogi konebe.' Te po nago waibao," Jisasgo te po wali.

Jisasgo sela po wai, gamugi dage masigi po dali, wa po dali, hwą ge po me

35 Jisasgo te po aga wali bilali bidi dabe augwalibolo wai, "Polobadu eno dage te sę egi pao weyu, duga gamugi dage masigi dali, wa dali, sągą nadoba dali sela pigio, te po wai. Tiali sogo, dage nai me deli sǫą paidawe?" Jisasgo augwali dali te po wai, tama augwaligo "Menio," te po wai.
36 Jisasgo augwali dali te po wai, "Tiali goli, megi te gamugi dage masigi munalubo bidigo te nai sao, te wa munalubo bidi me aga wa sao. Tama hwą ge meni yai bidi da, teda aga ugwa menama, gasa bidigo abelama, te ugwade sai masigigo te moni hwą ge sao," Jisasgo te po wai.
37 "Magi basowe? Bukude wali po augwaligo te po wai, 'Augwaligo homude augwaligo aga dali dwai bidi dabe dali sisilai dao,' wali. Tama eno dagebolo obao, tigidali po bukude wali po tiwai ena dali nai gilama walaibao. Ena tǫde bidibo sogo tamadi sia saibao," Jisasgo te po aga bidi dabebolo wai. *
38 Augwaligo te po wai, "Genuai Bidi, nago suao, dago moni hwą ge si e dao." Jisasgo sulama, augwalibolo te po wai, "Te tama usu dao."

Jisasgo te Getsemani gide Godibolo po wai
(Mat 26:36-46; Mak 14:32-42)

39 Te Jisas te be taga peyu, te bulu du nogi Oliv teba pali, aga polobadu hauwa sogo teba pai dao. Tama aga bidi dabe augwali aga wali pai.
40 Tama Jisas te bulu du Olivba sabolama, aga bidi dabebolo te po wai, "Dagego Godibolo hanalu po wao, te Satango dage dwai sę tomoba gegidali weyu."
41 Tama Jisasgo augwali taga peyu, aga dwasianu bobenu gana palio. Agai kidu tǫba sugunama, Godibolo po weyu, te po wai,
42 "Eno aya, nago homugo usu da wida, te sęgę enade elalubo dagala sąyao. Tialima, nago eno homu wali pelamuo. Naga homu kolesaga naga wali pao," Jisasgo te po wai, aga Aya dali.
43 [Tama Godigo sę ebo mobo ensel bidi me deli dagaludu asiyu, pedelagaselama, te Jisasba bomo mayu tau sali.

---

* **22:37:** Ais 53:12

44 Jisas aga homu sęgę mu ebaso, Godibolo aga hanalubo po
bomonama wai. Tama Jisasgo tigide te posolo wę kisu yai, te wę te
tǫba tuloluai, te kaneme tiwai.]
45 Te Jisasgo aga Godibolo wali po silama, tama hodaluama, tama
aga bidi dabe pageba ma pali. Tama augwali godege pibo aga suali.
Augwali homu sęgę mu ebaso, tama augwali godege piai.
46 Tama agai augwalibolo te po wai, "Ya, dage magi baso pibawe?
Hodaluiąo. Godibolo hanalubo po wao, te Satango dage dwai sę
tomoba gegidali weyu," Jisasgo te po wai.

Judasgo Jisas te boi bidigo nogoba muani
(Mat 26:47-56; Mak 14:43-50; Jon 18:3-11)

47 Te Jisasgo aga po obadi yaide, tama genuai bidi hani pąba asali.
Te bidi Judas te Jisas wali pabo bidi nogo si olama, sągą me badu si
tomode bidali, te bidi polasa asai. Tama aga aselama, Jisas dali pąba
kisa sagasai.
48 Tiali goli, Jisasgo agabolo te po wai, "Judas, ena da te Godigo Bidi
Mu dao. Nago kisa sagasu, ena te boi bidi dabego nogoba mubawe?"
49 Jisasgo bidi dabe augwaligo te sę pedalabo maga ebaso, augwaligo
te po wai, "Genuai Bidi, nago usu da wida, dago te boi bidi dabe hwą
gego elaibao," te po Jisas dali wai.
50 Tama te tamadi asai bage tomode te pris tuni bidigo sę ebo bidi me
deli bidai. Tama Jisas wali pabo bidi mego te bidigo dolo nogo badu
olo moni kago hwągo togwa sąwai, tama te olo tǫba tuloluai.
51 Tiali goli, Jisasgo te sulama, te po wai, "Tagalao. Me menio." Tama
agai nogo te boi bidi oloba muai, tama te olo dwagi yai ma yai.
52 Te Jisasgo agai po wai, te pris tuni bidi dabe me, te Moni Lotu
Be tempel tonalubo tuni enesigi bidi dabe me, te monu dabe me,
augwalibolo agai po wai, augwaligo aga tuainogo asali baso. Agai te
po wai, "Dagego moni kago hwą dabe, wąbi dabe sesali da. Te dagego
nai wi sai bidi nogo tulama, sela painogo asobo ąǫ yaliwe?" Jisasgo te
po boi bidi dali wai.
53 "Tigidali sogo dage dali ena te Moni Lotu Be tempel tomode bidai
dao. Te sogo dagego ena me sai menio. Tialima, megi e sogo dagego
Godigo bodolu muani side dao, dagego duga homu wali piąo. Megi
Satango bomogo sę ebo side dao," Jisasgo te po te boi bidi dabe dali
wai.

Pitago te po wai, "Jisas eno konebeo"
(Mat 26:57-58, 69-75; Mak 14:53-54, 66-72; Jon 18:12-18, 25-27)

54 Te Jisasgo aga po ola silibo si da, augwaligo aga nogo pageabi
elama, sela pai. Augwaligo Jisas odasa peyu, te Godibolo te polalubo
tuni pris bidigo beba pai. Tama Pita me augwali wali pai. Tiali goli,
aga digibulu gana bidai.
55 Te bage augwaligo sia te be mesalode nogai, sia kedau tuenu. Tama
Pita me augwali dali dualama, sia te gogo tueinu dua yali.
56 Te be tomode sę ebo wego Pita suai, te sia ulade. Te wego aga gedu
diliasa tonaluyu, te po wai, "Te bidi me Jisas dali bidibo eno suai dao,"
te po wai.
57 Hogwa siyu, Pitago te po wai, "Ena menio. We, nago wabo po eno
te Jisas konebeo," Pitago te po wai.

58 Nosali gana gasa bidi mego Pita sulama, te po wai, “Nage me te
Jisasgo hani dao.” Tiali goli, Pitago te po wai, “Abagi, ena mu menio.”
59 Nosali bidama, gesege elama, gasa bidi mego po bomonama, te po
wai, “Mu tama dao. Te bidi me Jisas dali bidai dao. Te bidi Galili tǫ
bidi tama dao, Jisas tiwai,” te po wai.
60 Tiali goli, Pitago te po wai, “Abagi, nago te wabo po eno konebeo.”
Agai te po tama obadi, ba kakaruk po wai.
61 Tama te kakaruk po ma wabo si, Jisasgo begelama, Pitaba tonani.
Tama Pitago Jisasgo aga dali polobadu gana wali po ma koneama,
“Te sogo hulide ba kakaruk po wasiąbadi, tama nago sela sogo te po
waibao, ‘Eno Jisas konebeo,’ waibao.”
62 Tama Pita agai Jisasgo te wali po ma koneagasu, buluba pelama,
moni gela mu wai.

Augwaligo Jisas gisugu maiyu, eleyu yai
(Mak 14:65)

63 Te Jisas tonalubo bidi dabe augwaligo dwai dwai haniani po aga
dali weyu, te aga eleyu yai.
64 Augwaligo Jisas ugwago gedu haluama, nogogo elama, agabolo
hanalu wali, “Dego nage elaliwe? Te nosali asabo nai konea pai profet
bidigo wali po tiwai wao,” te po wai.
65 Tama augwaligo bidi posobo dwai po hauwa Jisas dali wai.

Augwaligo Jisas kaunsil bidigo gedude po tų ela mawai
(Mat 26:59-66; Mak 14:55-64; Jon 18:19-24)

66 Te nosali te giliga pedelai, tama te Israel bidi hani tobolu bidi
dabe dali, te pris tobolu bidi dabe me, te Juda dabego bomo yai po
page koneani bidi dabe me, augwali tigidali sisinai, tama augwaligo
po kaunsil bidigo po wabo gilama, te po wainogo yai. Tama te Jisas
tonalubo bage augwaligo Jisas kaunsil geduba odasa pai. Te kaunsil
dabe augwaligo te po wai,
67 “Nago dabolo wao, nage Godigo sa muai nosali asaibao wali bidi
Krais dawe?” Tama Jisasgo augwalibolo te po wai, “Eno dagebolo weyu
da, te dagego te po mu po dao homu egobeo.
68 Tialima, eno dagebolo me dagego homu ena da te Godigo sa muai
bidi dawe hanalu da, te dagego eno po wei ponogobeo,” Jisasgo te po
wai, augwali dali.
69 “Tiali goli, megi me, tigidali sogo nosali me, te Godigo Bidi Mu te
bomo tigidali elalubo Godigo dolo nogo badu bidaibao, polalubo bidi
bidabo madide. Ena da te Godigo Bidi Mu dao,” Jisasgo te po wai.

70 Te bidi dabe tigidaligo te po wai, “Tama nage te Godigo Ogwa mu
dawe?” Jisasgo te po wai, “Dagego enabolo wali po tiwai, ena tama
dao.”
71 Augwaligo te po wai, “Dago magi baso gasa bidi i olama, te bidigo
Jisasgo dwai sę yali po pusaibawe? Te Jisas aga digi aga pedauwalidu
ena da Godigo ogwa da wali dwai po te dago megi tama odalio,” te
Juda bagego te po wai.

23

Juda dabe augwaligo Jisas augwa kiap tuni bidi gedude dodolama, po tụ ela mawai
(Mat 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5; Jon 18:28-38)

1 Te genuai bidi dabe augwali tigidali hodalu, te po wai, "Jisas te kiap
tuni bidi bidibo madi selasa pao," wai. Te gavman tuni bidi nogi Pailat
dao.
2 Augwaligo gagalama, Jisas tụ ela mayu, te bidi Pailat gesabide.
Augwaligo te po wai, "E bidigo da hanigo ebo kolesaga dolali. Jisasgo
da dabe weyu, dago gavman tuni bidi Sisarbolo takis masigi magio
homu ebo dao. Tama Jisasgo dabolo habu selebo po weyu, te po wai,
'Ena da, Godigo sa muyu asaibao wali bidi Krais dao. Te ena tuni bidi
dao,' Jisasgo te po wai dao," augwaligo te po wai.
3 Tama tuni bidi nogi Pailat agai Jisasbolo hanalu, te po wai, "Nage
da, te Juda bagego tuni bidi dawe?" Jisasgo te tuni bidibolo po weyu,
te po wai, "Naga digi te po obao, ena tama dao," Jisasgo te po wai.
4 Tama te tuni bidi Pailat agai te pris tobolu bidi dabe me, te sisinai
Juda we bidi me, augwalibolo weyu, te po wai, "E bidi agai dwai sę
yali po page eno suali menio."
5 Tiali goli, augwaligo po bomonama ma weyu, te po wai, "Agai po te
Juda we bidibolo mobaso, tigidali we bidi dwai homu hogodolai. Agai
te po Galili bulude gagalama, te sę megi eba me sela asalio," augwaligo
te po Jisasde wai, te bidi Pailatbolo.

Augwaligo Jisas Herot bidibo digi odasa pelama, tụ ela mawai

6 Te kiap tuni bidi Pailatgo augwaligo wali po odama, augwalibolo
hanalu wai, "Te bidi Jisas te Galili bulu bidi dawe?"
7 Augwaligo "Aga te bidi Herotgo tonalubo tọde bidibo bidi dao,"
wali. Tama te po odama, Pailatgo "Aga Herotba sela pao, agai te po tụ
odomainogo," wali. Tama te sogo Herot te Jerusalem be nanide osogo
bidibadi dao.
8 Te bidi Herotgo Jisas sulama, agai homu dwagi yai yali. Agai Jisasgo
ebo sę po odai, tama agai Jisas polobadu suainogo yai, hauwa sogo.
Agai homugo eno te bidi Jisas agai bomai sę ebo eno sueibao, te homu
polobadu yai dao.
9 Tama tibaso, Herotgo Jisasbolo po hauwa hanalu wai. Tiali goli,
Jisasgo agai po me wei ponebeo.
10 Tama te pris tuni bidi dabe dali, te Juda dabego bomo yai po mu
koneai bidi dabe me, augwaligo pąba aselama, augwaligo Jisas po tụ
bomonama mu wai.
11 Tama Herot dali, aga enesigi bidi dabe dali, augwaligo Jisas dali
dwai dwai haniani po olama, Jisas mu dolai. Augwaligo dwagi yai
ugwa selama, Jisasbolo sabili mubo ąọ yai. Tama te tiwai elama,
augwaligo gisugu wai. Tama elama, Herot agai "Jisas te kiap tuni bidi
Pailatba ma odasa pao," te po wai, tama augwaligo aga odasa pai.
12 Polobadu Herotgo te kiap tuni bidi Pailat dali augwa si wado yai.
Tialima, megi augwali si abagi gagawai.

Kiap tuni bidi Pailat agai Jisas te ni agede elao wai
(Mat 27:15-26; Mak 15:6-15; Jon 18:39–19:16)

13 Te kiap tuni bidi Pailat agai te pris tuni bidi dabe dali, te tobolu
bidi dabe dali, te olo we bidi dali i wai, tama augwali sisinai.

14 Tama augwali sisinama, agai augwalibolo te po wai, “Dagego e
bidi Jisas ena pageba sela asali dao. Dagego te po wai, ‘Jisasgo dago
we bidigo ebo kolesaga dolai,’ te po wai. Eno aga te po hanalu wali,
duga gesabide. Tama dagego odao. Eno Jisasgo yali magi sęgę agai me
ebeo. Dagego aga tụ ela mani te agai sęgę yali eno me subeo,” Pailatgo
te po wai.
15 “Herot agai Jisas dabolo ma tagala palali, dago Jisasde po tụ
odomainogo. Tama tibaso, dago koneani, Herot me agai Jisas agai sęgę
yali me subeo. Tama tibaso, dena Rom dabego bomo yai pode, e bidi
dago elegobeo,” Pailatgo te po augwali dali wai.
16 “Tama tibaso da, eno e bidi bịgo naga elama, olo tagala palaibao,”
te po wai.
17 [Te tigidali sogo te Pasova nai tuabo olo bidibo side te Pailatgo
kalabus bidi me deli te we bidibolo olo tagala palobo dao. Pailatgo
augwaligo po wali pelama, bidi me augwaligo saibao wabo bidi
augwalibolo tagala palobo dao.]
18 Tama tigidali we bidigo moni i mu wai, “Te bidi elao, tama te bidi
nogi Barabas dabolo olo tagala palao,” te we bidigo te po wai.
19 Te bidi Barabas agai gavman dali te hanu Jerusalem tomode wąbi
hwịai, tama agai bidi me ela muai, tama augwaligo te bidi kalabus
tomoba muai dao.
20 Tama Pailatgo te we bidi dali po ma wai, agai Jisas tagala palainogo
yai.
21 Tialima, augwaligo i weyu, te po wai, “Te bidi ni nami agede elao,
te bidi ni nami agade elao,” te po ma weyu, ma weyu yai, te Juda we
bidigo.
22 Tama Pailatgo sela sogo te we bidibolo wai, “Magi basowe? Te e
bidi Jisasgo mena dwai sę yaliwe? Eno agai dwai sę yali me subeo.
Tama tibaso, dena Rom dabego bomo yai pode, e bidi dago elegobeo.
Tama aga eno bịgo naga elama, olo tagala palaibao,” Pailatgo te po
wai, te we bidi dali.
23 Tiali goli, augwaligo bomo mu yai, augwaligo moni i bomonama
mu wai. Te Pailatgo Jisas elamuo po augwalibolo omainogo, te
augwaligo i wabo elabo pogo Pailatgo po aiyaba elaluai.
24 Tama tibaso, Pailatgo po weyu, te po wai, “Te usu dao.
25 Eno dagego po naga odaibao.” Te bidi nogi Barabas te gavman dali
wąbi hwịnama, bidi ela muai. Tama te bidi augwaligo kalabus tomoba
muai dao. Te we bidigo te bidi Barabas ma augwaligo sainogo te po
wai, tama Pailatgo te bidi augwalibolo tagala palai. Tama te Pailatgo
te we bidigo homu wali peyu, tama Jisas augwaligo nogoba muai.

Augwaligo Jisas ni pedaide elai
(Mat 27:32-44; Mak 15:21-32; Jon 19:17-27)

26 Te enesigi bidi dabe augwaligo Jisasbolo aga elabo ni pedai tola
olama, tama aga tolasa pai, te aga elabo pesageba. Tama augwali
Jerusalem be nani taga sobadi, tomode te bidi me nogi Saimon
augwaligo suali. Te bidi aga page bulu Sairini, tama megi aga
Jerusalem tomoba painogo sobadi, tama te enesigi bidi dabego te
bidigo Jisas tau selama, te ni pedai tolao wai. Tama geasa pelama,
te bidigo te ni agai nagede tolama, Jisas wali pai.

27 Te hauwa we bidi augwali Jisas wali pai. Tama te wali pabo we
dabe hauwago Jisas hagede augwaligo gela weyu, te hobede ebo didigi
weyu yai.
28 Tialima, Jisas begelama, te we dabe dali te po wai, “Dage Jerusalem
we dabe, dage ena hagede gela wagio. Tiali goli, duga hagede gela
weyu, duga wai bǫų hagede gela weyu yao.
29 Odao. Nosali te sogo pedelaibao, tama augwaligo te po waibao,
‘We dabe augwali wai ame nisiąbo we dali, te wai
ame nisiąwai we dali, te we dabe augwali wai ame
masiąwai we dali, te augwali dwagi yai homu mu
yagameo.’
30 Tama tebo sogo da, augwaligo te bulu dubolo te po waibao, ‘Te bulu
du, dage daba degasa dulao.’ Tama te dwasianu bulu dubolo me te po
waibao, ‘Dagego da mesega sao,’ te po waibao. *
31 Megi da dwagi yai si digi, augwaligo enabolo dwai sę ebao. Tama
nosali te dwai si dageba asobo si, augwaligo dagebolo dwai sę mu
yaibao,” Jisasgo te po wai.
32 Te ami enesigi bidi dabe augwaligo gasa bidi me si te sela asai. Te
bidi sigo dwai sę yai, augwaligo te bidi si Jisas dali elainogo sela asai.
33 Augwali bulu meba sabolai, te bulu nogi diligo tobolu dao. Te
bulu dude augwaligo Jisas ni nami pedaide neligo enama, te ni nami
pedaide dąų dagana ulai, te ni tǫba bulai. Augwaligo te dwai sę yai
bidi si me ni namide neligo enama, te ni pedai si tǫba bulai. Te bidi
me Jisas dolo nogo badu muai, me bidi Jisasgo pobase nogo badu muai.
34 Te Jisasgo te po wai, “Aya, nago augwaligo dwai sę yali sęgę sela
sąyao. Augwaligo enade ebo sę sęgę augwaligo konebeo.” Tama te
ami bidi dabe augwaligo satu gagali elama, Jisasgo gudubo ugwa dabe
augwa dobola sai.
35 Tama te Juda we bidi augwali dololaluyu, tigidali sę tonolaluyu
bidai. Te tobolu bidi dabego Jisas dali dwai po haniani wai, “Jisasgo
gasa bidi dabe naga tau salio. Aga Godigo mu sa muyu asaiba wali
te bidi Krais mu da wida, te Jisas aga digi ma tau sao,” te tobolu bidi
dabego te po Jisas dali wai.
36 Te ami enesigi bidi dabe augwaligo me Jisas dali dwai haniani po
wai. Augwaligo pąba aselama, Jisas dwai ha ebo ąį mawainogo yai.
37 Augwaligo po weyu, te po wai, “Mu tama, nage te Juda we bidigo
tuni bidi da wida, teda naga digi naga ma tau sao,” augwaligo Jisas
dali te po wai.
38 Tama te dwasianu ni namide asęyu, te po wai, “Te bidi te Juda we
bidi dabego tuni bidi dao,” tama olama asęai. Tama te dwasianu ni
namide augwaligo asęani po te ni pedai ugwadu daide neligo enai.
39 Te dwai sę yali bidi me si augwaligo ni namide walai me bidi deligo
Jisas dali dwai po wai, “Jisas, nage da we bidi tau sai hagede sa muani
bidi Krais da wida, naga digi tau siyu, dadi si me tau sao,” Jisas dali ni
namide walai bidi mego te po wai.
40 Tialima, me bidigo te po odama, te bidi dali wado po wai, “Nago
God dali wi ebewe? Nago sęgę Jisasgo sęgę tiwai sali.
41 Augwaligo da si elali da, te augwaligo doloba pai kolesaga yalio.
Da sigo sęgę sali da, te usu tama da si yali sęde tialio. Tiali goli, e bidi

* **23:30:** Hos 10:8; Ped 6:16

Jisas da, agai magi dwai sę deli ebeo,” Jisas dali elali bidi mego te po wai.
42 Tama te nosali po wali bidigo Jisasbolo te po wai, “Jisas, nosali nage tuni bidi pedelama bidibo side, nago te sogo ena kone palao,” te bidi mego Jisas dali te po wai.
43 Tama Jisasgo agabolo weyu, te po wai, “Eno nage dali mu po obao, megi tama nage ena dali bugagia bida bida pabo bulude bidaibao,” Jisas te po te bidi dali wai.

Jisas ni pedaide mu isai
(Mat 27:45-56; Mak 15:33-41; Jon 19:28-30)

44 Megi te sia tomode dao, tiali goli te sia ge isai, tama be hulia sabo ąǫ yai. Tigidali tǫ mu hulia siyu ebo tiwai elalubadi, sia ge pio mu egi pai yali.
45 Tama te genuai ugwa te Moni Lotu Be tempel tomode walaluali ugwa te tomode mu togwa pai, tama pedai si nigai. *
46 Tama Jisasgo i bomonama mu wai, “Aya, ena mobo eno naga nogoba mubao,” Jisas te po tama olama, tama aga mu isai.
47 Te enesigi bidi dabego tuni bidigo te sę suai, tama agai Godigo nogi ugwaba siyu, agai te po wai, “Mu tamao, te bidi Jisas doloba pai bidi mu dao,” te bidigo te po wai.
48 Tama tigidali we bidi sisinama, te bidi sela elai hagede baso, tonaluai. Augwaligo te Jisas isibo suali. Tama homu dene eyu, augwa nogo pagasa, tama augwa beba pai.
49 Tiali goli, Jisas aga abagi dabe dali, te we dabe me Jisas wali Galili buludu asai, augwali digibulu gana dolaluai. Tama augwaligo te sę tigidali suai, te we bidi dabego.

Augwaligo Jisas tigi selama, masigi dedage tomoba muai
(Mat 27:57-61; Mak 15:42-47; Jon 19:38-42)

50 Te bidi me deli bidai, te bidi nogi Josep. Te bidi aga Judia tǫ hanu bidi dao, te hanu nogi Arimatea.
51 Aga dwagi yai doloba pai bidi bidai. Agai te Godigo we bidi tonalubo sogo asobo tonaluyu bidali. Tama aga te Juda dabego kaunsil digi, agai te meba kaunsil dabego Jisas elabo homude ao wabeo.
52 Te bidi Josep te gavman tuni bidi Pailat bidibo digi pelama, te po wai, “Eno Jisas tigi saio,” wai.
53 Tama Pailatgo “Sao,” wai. Tibaso, Josep pelama, Jisas tigi tǫba sela dulai. Tama Jisas wiegi yai tedela yai nami ugwago belai, tama Jisas gų page meba mugi pai. Te gų page augwaligo moni genuai masigi tomode nigai. Tama polobadu augwaligo bidi me musiąwai digi, gesi mu dao.
54 Te sogo Fraide dao, te Juda dabego Sabatde tuabo nai sisi ebo sogo dao. Tama te Sabat tamadi tama pedalainogo ebao.
55 Te we dabe augwali Galili buludu Jisas dali asai, augwali Josep wali pai. Tama augwaligo te gų page suai. Tama Josepgo Jisas tigi mena tama mubo, te me te we dabe augwaligo suai.
56 Augwaligo polo suai, tama te we dabe augwali augwa beba ma pai. Tama te we dabe augwaligo wel dabe me, denami yai dwagi yai nai me sisila muai, te Jisas tigide mumainogo, aga tigi daumua pidali weyu.

---

* **23:45:** Sai 26:31-33

Te Sabat sogo gagalali. Tama tibaso, Godigo bomo yai po wali peyu, augwali olo bidiyu, toma tuali.

24

Jisas gụ pagede ma hodaloai
(Mat 28:1-10; Mak 16:1-8; Jon 20:1-10)

1 Te Sabat sogode olo bidama, te sogo kigamu Sande kigamu augwali te we dabe gụ pageba ma pai. Augwaligo te dwagi yai denami yai nai me, wel dabe me sela pai, polobadu augwaligo sisila muai.
2 Tama augwali te gụ pageba sabolama, te gụ page sunumi dąụ wali genuai masigi augwaligo suali, te gụ page sunumide munalubo sube, te masigi augwaligo hogogo bele pelama bogo badude munalubo suai. Tama tibaso, te we dabe augwali te gụ page tomoba pai.
3 Tiali tama, augwaligo Genuai Bidi Jisas tigi munalubo subeo, te ola be masigi tomode.
4 Te we dabe augwaligo te tiwai subaso, tama augwali homu hauwa mu yai. Tama augwali we dabe kolesaga tụą pelama, umula pela muai. Tama augwaligo tonalubadi yaide, bidi si polo pedelama, tede dolaluali. Te bidi sigo ugwa da mu udula pela muai.
5 Tama te we dabe augwali wi elama, augwa gesabidi tǫba tonolaluai. Tialima, te bidi sigo augwalibolo te po wai, “Magi baso dagego te bidibo bidi te isai bidi gụ pagede gegebawe? Te Jisas ede bidibeo. Jisas ma hodaloai dao.
6-7 Dagego Jisas agai dagebolo mani po ma kone palao, Jisas Galili bulude bidiyu te po wai, ‘Ena da te Godigo Bidi Mu dao. Tama augwaligo ena te dwai sę ebo bidi dabego nogoba mawaibao. Tama augwaligo ena te age sai nide elama, tama sela sogo gụ pagede munaluama, ma hodaluaibao,’ agai te po wai,” te bidi sigo te po wai, te we dabebolo.
8 Tama te we dabe augwaligo Jisasgo polobadu wali po ma augwaligo koneai.
9 Te we dabe augwali ma pai, tama augwaligo Jisas wali pabo bidi nogo si olama, sągą badu deli bidi dabebolo te augwaligo odali po dali, suali sę dali pusali. Tama augwaligo gasa we bidi dabebolo me te yali sę po wai.
10 Tama te po wagi pali we dabe augwaligo nogi e dao. We me nogi Maria, te Makdala bulu we dao. Te we me aga nogi Joana. Te we me aga nogi Maria, aga ogwa nogi Jems. Te we dabe augwali bidai, augwali te we dabe dali gasa we dabe me bidai, te we dabe augwaligo te po Jisas aga wali pabo bidi dabe dali wai.
11 Tiali goli, Jisasgo bidi dabe augwaligo homu te we dabego wali po olo tama me te obao, homu yai. Tama augwaligo te we dabego po homuba dąụ olama mube, augwaligo homugo tibo po wabao homu yai.
12 Tialima, Pita polo pelama, gụ page sugi pai. Tama Pita te gụ pageba sabolama, tudi basia selama, te masigi tomoba suai. Tama agai suali, te wiegi yai telela ugwa dabe naga munalubo suai. Agai Jisasgo tigi sube. Tibaso, Pita beba ma pelama, te pedelali sęde aga homu hauwa mu yai.

Bidi sigo Emeus buluba pabo tụde Jisas suai
(Mak 16:12-13)

13 Te sogo digi tamao, bidi me si te dwasianu bulu me nogi Emeus
teba painogo augwali si te tụdu pai. Te bidi si Jisas wali pabo bidi si
dao. Te tụ Jerusalem tagalama, Emeusba pabo tụ te pạde naga.
14 Te bidi si te tụdu pai, tama augwali sigo tigidali sẹ Jisas dali
pedelama yali sẹ te po mimi pai.
15 Te bidi si te po ola peyu, augwa hasi hanalua peyu, pai. Tama Jisas
aga digi te bidi si pạde pedelama, augwali hodobo pai.
16 Te bidi si augwaligo gedugo Jisas suali, tiali goli augwaligo konebe,
e Jisas te yaba, te homu ebe, te bidi sigo.
17 Te Jisasgo augwali sibolo te po wai, "Dage si magi po ola peyu
pobawe?" te bidi si dali Jisasgo te po wai. Tama te bidi si dolaluai,
tama augwa si homu sẹgẹ mu yai.
18 Tama te bidi me nogi Kliopas, te bidigo Jisasbolo te po wei ponoyu,
te po wai, "Gasa bulu bidi dabe hauwa augwali megi Jerusalem bulude
bidibao. Tama nage deligo nago te sẹ Jerusalemde pedalobo nago
subewe?" te bidigo Jisas dali te po wai.
19 Te bidi agai tama wai, tama Jisasgo augwali sibolo hanalu wai,
"Magi sẹwe?" Tama te bidi sigo Jisas dali te po wai, "Te sẹ te Nasaret
bidi Jisasde pedalai. Te bidi Godigo nosali yabo sẹ po wabo bidi, Godigo
po ola mabo bidi. Tama te bidigo agai bomai sẹ dali, bomai po dali
Godigo gedude dali, te we bidigo gedude dali te sẹ yai," te bidi sigo
Jisas dali te po wai.
20 "Tama te pris tuni bidi dabe dali, te tobolu bidi dabe augwaligo
te bidi te moni gavman tunibolo augwaligo nogoba muai. Tama
gavmanigo po weyu, 'Te bidi elao,' te po wai. Tama augwaligo te bidi
ni pedaide elai.
21 Tiali goli, polobadu dago homu tama yai, te bidigo agai da Israel
we bidi te Rom gavman nogode bidali tagalama, agai da tonalumai
yaibao. Dago te homu polobadu yai dao. Tiali, menio. Tama gasa po
me tama telaluaio, te sẹ pedelai, tama megi te bidi duba elali, sela sogo
bidibao," te bidi si Jisas dali te po wai.

22 "Te sẹ eyu, gasa sẹ me pedelali, megi. Tama megi da hani we dabe
me badu augwaligo da midigi sabo sẹ yai. Kigamu mu te we dabe
augwali te bidi muani gụ pageba augwali pai," te po Jisas dali te bidi
sigo wai.
23 "Tama augwaligo Jisasgo tigi subeo. Tama augwali ma asai, tama
augwaligo te po wai, 'Dago Godigo sẹ ebo ensel bidi dabe naga sualio,'
tama te ensel bidi dabe augwaligo te po wai,
24 'Te Jisas aga ma bidibao,' wai. Tama da tomode bidi meba augwali
pelama, te gụ page sugi pai. Tama augwaligo te we dabego wali po
tiwai tama suali. Tiali goli, Jisas aga tigi te augwaligo subeo," te bidi
sigo Jisas dali te po wai.

25 Te Jisasgo te tama po augwali sibolo wai, "Ao, dage sigo homu
kolesaga meniwe? Dage sigo homu te polobadu Godigo sẹ nosali
pedelabo po ola mani bidigo po naga konealuai dawe?" Jisas po
augwali si dali wai.
26 "Magi basowe tama tiyu dage sigo koneai meniwe, Godigo sa
muani bidi Krais aga dene bolo selama, isilama, tama nosali aga genuai
nogi mu saibao," Jisasgo te po wai.

27 Tama Jisasgo Mosesgo asęani pode gagalama, tama tigidali Godigo
sę nosali pedelabo po ola mani profet bidi dabego po Jisasgo te bidi
sibolo ola mawai. Tigidali po buku dabede wali po Jisas aga tigide digi
yali sę po wai. Te Jisas aga dali po page mu te bidi si dali ola mawai.
28 Te augwali pelama, te bidi si pabo bulu teba sabolai. Tama Jisas
agai mu pabo ąǫ naga yai.
29 Tialima, te bidi sigo Jisas "Pigio," te po wai, "nage dadi si dali
bidao," wai. "Giliga iba dega sainogo ebo, tama pąde digi tama be
hulia saibao," wali. Tama tibaso, Jisas augwali sigo be tomoba pelama,
augwali si dali bidai.
30 Nosali augwali nai tuainogo, tama Jisas augwali si dali dulaluai.
Tama Jisasgo te giguai nai bret selama, Godibolo hanaluyu usu da wai,
tama te nai togolama, augwali sibolo mawai, Jisasgo.
31 Jisas agai tama tiwai tama augwali sigo gedu pedelebo tiwai ilali,
tama te bidi sigo Jisas koneai. Tama Jisas polo hagawai, tama te bidi
sigo Jisas ma subeo.
32 Tama te bidi si augwa hasi po weyu, te po wai, "Dadi si tụdu asai,
tama Jisas agai dadi si dali po ola asai, tama Jisas agai bukude po page
dadi si dali hania ola mawai, te sogo dadi sigo homu mu hogodaluai,"
te bidi sigo te po wai.
33 Te bidi sigo te po wai, tama te sogo tama te bidi si augwa si
Jerusalem buluba ma pai. Tama te bidi sigo te Jisasgo bidi nogo si
olama, sągą badu deli bidi augwalibolo te bidi sigo te bage aga abagi
dabe dali augwali deliba sisinama, bidalubo suai.
34 Tama augwaligo te bidi sibolo te po wai, "Mu tamao, Genuai Bidi
ma hodaloai, aga ma pedalobo Saimongo suai," augwaligo te bidi si
dali te po wai.
35 Tama augwali sigo te tigidali sę augwali sigo tụde suali po augwali
dali wai. Tama te bidi sigo te po wai, "Jisas agai te giguai nai bret
togolama, da si mawai, tama dadi sigo te sogo megi koneai, te Jisas
dao," augwali sigo te po wai.

Jisasgo bidi dabe augwaligo Jisas suai
(Mat 28:16-20; Mak 16:14-18; Jon 20:19-23)

36 Augwaligo te po odubadi, tama Jisas aga te augwali tomoba polo
dolagasai. Agai augwalibolo, "Homu tegaluama, bugagia bidiąo," wai.
37 Tialima, augwali gegemani siyu, augwali homu hogodaluai, tama
augwali wi yai. Augwali te homu yai, augwaligo Jisas isi bidi subo,
tama tiyu augwali wi yai.
38 Tama Jisas agai augwalibolo te po wai, "Magi baso dagego homu
hogodalualiwe? Magi baso dagego homu si ebawe?" Jisasgo te po wai,
aga bidi dabe dali wai.
39 "Dagego eno nogo sągą suao. Ena ena digi bidibao. Dagego nogo
ena tigiba munama, suao. Isi bidi da, mi meni yai, dili meni yai. Tiali
goli, ena da dili dali, mi dali elalubao," Jisasgo te po aga bidi dabe dali
wai.
40 Jisasgo te po olama, tama aga nogo dali sągą dali augwali bidibolo
waselai.
41 Augwaligo Jisasbolo homu munama, te Jisas dao augwaligo me
konebe. Augwali dwagi yai homu mu yai digi, augwali noma sai.

Tama Jisas agai augwalibolo te po wai, “Tama dagego tubo nai ede me munalubowe?” Jisasgo augwalibolo hanalu wali.
42 Tama augwaligo siade ulai sụgụ dage te Jisas manio.
43 Tama Jisas agai te sụgụ selama, tubo tama augwaligo suai, Jisas wali pabo bidi dabego.
44 Te Jisasgo augwalibolo te po wai, “Polobadu ena dage dali bidibadi, tama eno dagebolo wai dao, tigidali po te polobadu bidi Moses bidibo side asęani, te polobadu Godigo po pusa mani bidi dabego asęani bukude me, te buku nogi Sam tede me asęani po me, te enade asęani po tigidali nai igilama mu walaibao wai,” Jisasgo te po wai.
45 Tama Jisasgo augwalibolo homu ula ilai, tama augwaligo Godigo asęani po page hania konemainogo yai.
46 Tama Jisasgo augwalibolo te po wai, “Godigo bukude tama te tobage po wai,
‘Godigo sa muani bidi Krais dene polo selama,
isilama, tama sela sogo aga gụ pagede bidama,
47 tama hodaluama, tama aga nogigo bomogo
aga sę ebo bidi dabe augwaligo agai po tigidali
bidi hanibolo ola mawaibao, te we bidi augwaligo
homu begelemainogo yaibao. Augwaligo homu
begelama, tama Godigo augwaligo yali dwai dwai
sę sela sąwaibao. Te Godigo sa muani bidi agai sę
ebo bidi dabego te tobage po tigidali bidi hanibolo
wagi paibao, te sę augwaligo Jerusalem bulude
gagalaibao.’
48 Te po bukude asęai dao. Tama dagego eno te yali sę tigidali suali, eno wali po tigidali odali. Tama dagego we bidibolo eno wali po me, yali sę po me, te pusa mawaibao.
49 Te nai polobadu eno Aya God agai dagebolo mawaiba wali nai, te eno megi dagebolo tagala palaibao. Tialima, dage te Jerusalem hanude bidiąo. Dage bidibadi, tama te dagaludu bomo dageba dulaibao,” Jisasgo augwalibolo te po wai.

Godigo Jisas dagaluba sela holai
(Mak 16:19-20; Tpi 1:9-12)

50 Te Jisasgo agai bidi dabe augwali odasa, bulu me nogi Betani pąba sabolai. Tama Jisas agai nogo ugwaba selama, tama bugai homu ilabo po augwalibolo wai.
51 Tama agai te bidi dabebolo te po madubadi, tama Jisasgo augwali taga pai, tama Godigo Jisas dagaluba sela holai.
52 Tama te bidi dabe augwaligo Jisasgo nogi ugwaba munama, tama dwagi yai homu mu eyu, Jerusalem buluba ma geasa peyu yai.
53 Tama tigidali sogo augwali te Moni Lotu Be tempel te be tomoba pelama, tama augwaligo Godigo nogi ugwaba mu sai, Jisasgo sę ebo bidi dabego tama tiwai, God dali.

Dwagi Yai Gesi Po Jongo Asęani
Hasia nedebo tau sabo po

Te Jongo Jisasde asęani pogo te dabolo ola mabo dao, te Jisas da, te Godigo Ogwa mu da, te aga te da tǫde bidibo we bidi ma dobola sabo bidi dao. Godigo agai po dabolo ola mawainu, tama agai aga Ogwa daba tagala palali. Tama tibaso, Jongo Jisasde te po wai, aga da te Godigo po dao, tama te pogo te bidi tigi siyu tama bidi gagawai pedalali. Tama Jongo homugo te agai Jisasde asęani po nedebo we bidi augwaligo homu te poba begi peyu, tama augwaligo te bidada peyu, bidada pabo ula siyu bidaibao.

Te we bidi augwaligo te Jisas te Godigo Ogwa da hania konemainogo eyu, tama Jisasgo haniani bomai sę yali po te Jongo asęani. Tama Jisasgo ola mani po me Jongo asęani, te bobobage po dao. Aga isabo sogo pąba yagaselama, tama te sogo pio Jisasgo po hauwa aga wali pali bidi dabebolo ola mani, te augwali tau somainogo yai.

1 Polobadu polobadu mu, te tigidali nai pedalisiąma, meni yai digi, Po bolo bidai. Po God dali bidai. Tama te Po aga digi God dao.
2 Polobadu polobadu mu, te tigidali nai gagalobo sogode, te Po God dali bidai.
3 Godigo te Pobolo po weyu, tigidali nai nigao wai. Tama Pogo tigidali nai nigai. Tama gasa nai gasa tǫdu me pedalobeo. Menio. Tigidali nai pedalali te Po aga digi nigilama, pedalai.
4 Bidabo bomo Po agade elalubo. Tama agai bidabo bomo te we bidi augwaligo ula dao.
5 Te ulago hulia sabobolo te ula mabo dao. Tama hulia sabogo te ula me sogo halubeo.
6 Godigo bidi me deli tagala palai, te bidi nogi Jon.
7 Jon agai te ula po te we bidibolo pusagasai. Te we bidi tigidali augwaligo te po odoyu, augwa homu tigidali te poba konealumainu eyu, te Jongo te po pusagasai.
8 Jon aga digi te ula menio. Tiali goli agai te ula po augwalibolo te po wagasai.
9 Te ula da te ula mu dao. Tama aga te sogo tǫba dulai, tigidali we bidi ula mawainogo yali.
10 Te Po e tǫde bidai. Aga digi e tǫ nigai. Tiali goli tǫde bidibo we bidi augwaligo aga konebeo.
11 Aga bulu muba asai. Tiali goli aga hani augwaligo aga sabeo, gesebeo.
12 Tialima, aga augwali bidi dabe mego sali, gesalio. Augwaligo augwa homu agaba muani. Tama tibaso, agai augwalide usu da po olama, tama augwali Godigo wai puluba pedalai dao.
13 Tama augwali Godigo wai puluba gagawainogo, augwali augwa ida ayago kanemego ame nabeo. Te augwali Godigo wai te augwa tigigo homugo me ame nabe. Bidigo homugo menio. God aga digi augwali aga wai puluba pedalali dao.
14 Te Po aga digi bidi pedalai, tama da we bidi tomode aga bidai. Dago agai genuai nogi dali agai moni bomo dali si suai. Te Godigo

Ogwa deligo genuai nogi dali bomo dali si dago suai. Agai te we bidi olo tau sabo sę hauwa eyu, te agai mu po naga weyu yai.
15 Te we bidi baptais mabo bidi Jon agai te we bidibolo agai po weyu i tama wai, “Polobadu eno te po wai, ‘Nosali bidi me asobo bidi agai eno nogi aiyaba elaluaibao. Magi basowe? Ena ame nesiąbadi, aga polobadu mu bidai. Tama tibaso, agai nogigo eno nogi aiyaba elalubo dao,’ eno te po wai. Tama megi te bidi e dao, eno dagebolo polobadu wali po gilama,” Jongo te po wai.
16 Aga te olo tau sabo sę hauwa mu ebo dao. Tama dabolo agai ma eyu, ma eyu idu gebo dao.
17 Te bidi nogi Moses agai da Juda dabego wąi mu augwalibolo agai Godigo bomo yai po ola mawai. Tiali goli, Jisas Krais agai genuai olo tau sabo sę dali mu po dali si magasai.
18 Menio. Bidi me deligo God munu me gedugo subeo. Mu menio. Tialima, te Godigo ogwa deli aga aya pąde bidibo, agai Godigo page dabolo ola mawai dao.

We bidi baptais mabo bidi Jon agai po pusali
(Mat 3:1-12; Mak 1:1-8; Luk 3:1-18)

19 Te Juda dabe augwaligo pris bidi dabe dali, Livai bage dali augwaligo bidi dabe te Jerusalemdu te Jon bidibo digiba tagala palali, augwaligo Jon hanalu omainogo yali. Tama augwali Jon pageba sabolama, te po hanalu wai, “Nage dewe?”
20 Tama Jon agai hogwa sabeo, po dualobeo, agai po hanilama weyu, te po wai, “Ena Godigo sa muyu asaiba wali bidi Krais menio,” Jongo te po wai.
21 Tama augwaligo Jonbolo hanalu wai, “Magi yaliwe? Nage te bidi polobadu Godigo po wali bidi nogi Elaija dawe?” Tama Jongo te po wai, “Ena te bidi Elaija menio.” Tama augwaligo te po wai, “Dago te Godigo po wabo bidi asobo tonalubo dao. Nage te bidi dawe?” Tama Jongo te po wei ponoyu, te po wai, “Ena te bidi menio.” *
22 Tama augwaligo Jonbolo te po wai, “Nage de dawe? Dago te da tagala palai bidi dabebolo po wei ponainogo, dabolo wao. Naga digi nage de da wabo dawe?”
23 Tama Jongo te po wai, “Te polobadu bidai bidi nogi Aisaia, Godigo po polo ola mani profet bidi, agai te tobage po wai, ‘Bidi me deligo bidi meni yai bulu tomode agai bomonama i weyu, te po obao, “Te Genuai Bidigo asabo tụ dodolao.” ’ Te po wabo bidi ena dao,” Jongo te po wai. *
24-25 Tama te Farisi bidi hani dabego tagala palai bidi dabe augwaligo te po hanalu wai, “Nage Godigo sa muani bidi menio, tama nage te bidi nogi Elaija menio, nage te Godigo po polo ola mani bidi menio. Tama nago magi baso te we bidi baptais mobawe?” te po hanalu wai.
26 Tama Jongo augwalibolo po wei ponoyu, te po wai, “Eno augwali olo ąigo naga te baptais mabo dao. Tialima, dage tomode bidi me deli te dolalubao. Tama dagego te bidi konebeo.
27 Te bidi aga ena tudi badu nosali asaibao. Ena digi ena dwagi yai bidi menio. Teyu, eno agai sągą nadoba bono eno pisigagobeo,” Jongo te po augwali dali wai.

---

* **1:21:** Bom 18:15, 18; Mal 4:5 * **1:23:** Ais 40:3

28 Te po bulu me nogi Betani te badu pedalai, te ąị nogi Jordan sesege
badu. Te bulude Jongo augwali Juda we bidi baptais mawai.

Jisas Godigo kibu sipsip wai tiwai dao

29 Te sogo kigamu Jisas asobo Jongo suai. Tama Jongo te we bidibolo
te po wai, “Suao, te bidi da, aga Godigo kibu sipsip wai dao. Agai te
tigidali tọde bidibo we bidi augwaligo yali dwai sęgę te sela sąwaibao.
30 Polobadu eno te po wai, ‘Nosali bidi me asobo bidi agai eno nogi
aiyaba elaluaibao. Magi basowe? Ena ame nesiąbadi, aga polobadu
mu bidai. Tama tibaso, agai nogigo eno nogi aiyaba elalubo dao,’ eno
te po wai. Tama megi te bidi e dao, eno dagebolo polobadu wali gilama.
31 Eno digi eno te nosali asobo bidi mena bidi dawe, te eno konebeo.
Tiali goli, eno aga te dage Israel we bidi dali ola momainu, eno we bidi
baptais magasiyu asai,” Jongo te po wai.
32 Te Jon agai suali sę te po weyu, te po wai, “Eno suali, Godigo
Mobo Bidi dagalu tagalama, tọba dulubuo, te ba hi tiwai asobo eno
suai. Tama te ba hi Jisasgo tigi dolo dulubo, te eno suai.
33 Eno digi te nosali asobo bidi eno me konebeo. Tialima, Godigo
ena tagala palu, we bidi baptais mao weyu, enabolo te po wai, ‘Te eno
Mobo Bidi dulama, bidi mede bidibo nago sueibao. Te bidi da, te nosali
asaibao wali bidi dao. Tama te bidi agai te we bidibolo te eno Mobo
Bidi mawaibao. Agai te Mobo Bidi augwali we bidi baptais mabo tiwai
mawaibao,’ Godigo enabolo te po wai.
34 Tama ena digi eno sulama, tama eno dagebolo te po obao, te bidi
Jisas aga Godigo Ogwa dao,” Jongo po tama wai.

Jisasgo aga wali pabo bidi me si me si i olama sai

35 Do tama dao wabo side Jon aga wali pabo bidi si Jon aga dali ma
dolaluai.
36 Tama Jon agai Jisas soabo suali, tama Jongo te po wai, “Suiąo. Te
bidi te Godigo kibu sipsip wai tiwai dao,” Jongo aga wali pabo bidi si
dali te po wai.
37 Te bidi sigo agai wali po odama, tama augwali si Jon tagalama,
Jisas wali pai.
38 Jisas begelama suali, te bidi sigo aga wali asai. Tama Jisas agai te
bidi sibolo te po wai, “Dage sigo magi nai gegebawe?” Tama te bidi
sigo te po wai, “Rabai, nage mena bede bidibawe?” Te po Rabai, te
page, po ola mabo bidi te page elalubo dao.
39 Tama Jisas agai te bidi sibolo te po wai, “Dage si aselama,
suagasao.” Tama te bidi si pelama, Jisas bidibo digi sugi pai. Te tama
giliga dega sabo sogo 4 klok augwali si Jisas dali pelama, tama te piode
augwali si Jisas dali bidai.
40 Te Jongo wali po odali bidi si augwali si Jisas wali pai. Tama bidi
me deli aga nogi Andru, te aga ama nogi Saimon Pita.
41 Tama polo agai aga ama Saimon gegegi pai, tama agabolo te po
wali, “Dago te Mesaia bidi suali,” Andrugo aga ama Saimonbolo te po
wai. (Dago te nogi Mesaia wali begelama, tama te nogi poai Krais dao,
Godigo sa muyu asaiba wali bidi dao.)
42 Tama Andru agai aga ama Saimon odasa, Jisas bidibo madigi pai.
Jisas agai Saimon sulama, te po wai, “Nage Saimon, Jongo ogwa dao.

Nosali nago nogi Sifas waibao," Jisasgo te po wai. (Dago te nogi Sifas begelama, tama wai, Pita wali nogi, te nogi page masigi dao.)

Jisasgo Filip dali Nataniel dali 'Dage si ena wali asao' wali

43 Do tama da wabo side Jisas aga homugo Galili buluba paibao wai. Tama Jisas agai Filip suai, tama agabolo te po wai, "Nage ena wali asao," te po wai.
44 Filip aga te Betsaida be nanide bidai bidi, te bulu te Andru dali Pita dali augwali sigo page bulu.
45 Filip pelama, Natanielbolo te po wagi pai, "Te bidi polobadu Mosesgo te bomo yai po bukude asęani po dali, tama Godigo polobadu po ola mani profet bidi dabe me, augwaligo te bidi dali po asęai, te bidi dago suai. Te bidi Jisas aga Nasaret bulu bidi Josepgo ogwa dao," Filip agai te po wai.
46 Tama Nataniel agai te bo weyu, te po agabolo ola mani, "Teyu da, dwagi yai nai me deli te Nasaret bulude pedalaibawe?" Filipgo agabolo te po wali, "Nage aselama, suagasao." Tama augwali si Jisas pageba pai.
47 Jisasgo Nataniel aga pageba asobo suali. Tama Jisasgo te bidi dabebolo tama wali, "Suiąo. Te asobo bidi aga Israel bidi mu dao. Tibo po aga homude me elalubo meni."
48 Natanielgo Jisas hanalu weyu, te po wai, "Magi ilama, nago ena koneaniwe?" Jisasgo agabolo po wei ponoyu, te po wai, "Hasia, Filipgo nage i wasiąbadi, te nage ni kaya pagede bidibadi, te sogo nage eno suai dao," Jisasgp te Nataniel dali te po wai.
49 Natanielgo Jisasgo po wei begelai, "Po ola mabo bidio, nage Godigo Ogwa dao, nage Israel we bidigo tuni bidi dao."
50 Jisasgo po wei ponanio, "Eno nagebolo te po wai dao, 'Nage eno ni kaya pagede suai dao.' Tama nago te po odobaso, naga homu tigidali enaba muaniwe? Ao, tama nosali nago sueibao, genuai sęgo eno megi yali te sę aiyaba elaluaibao."
51 Tama Jisasgo agabolo ma naga wai, "Mu tamao, eno mu po dagebolo obao, nosali dagego dagalu dala pabo sueibao. Tama dagego Godigo dagalude sę ebo ensel mobo bidi augwali ugwaba holoyu, aiyaba duluyu ebo dagego sueibao. Tama augwali enaba asiyu yaibao, ena da te Godigo Bidi Mu dao," Jisasgo te po wai.

2

Bidi me deli Kana bulude we sai

1 Te Jisasgo Nataniel dali te po olama, si sogo biliama, sela sogo wabo side tama bidi me deligo Kana bulude we sai. Te Kana bulu te Galili tǫ pedai tomode elalubao. Tama Jisas aga ida te we sabo bede bidai.
2 Augwaligo Jisas aga bidi dabe dali augwali i wai, Jisas aga bidi dali augwali aselama, te we sabo suagasomainogo, augwaligo te po wai.
3 Tama te bomai ąį wain silai. Tama Jisas aga idago agabolo te po wai, "Augwaligo bomai ąį wain meni, te sia salio," Jisas dali aga idago te po wai.
4 Tama Jisasgo aga idabolo te po wai, "Ida, nago enabolo te po magi baso obawe? Eno we bidi augwali tau sabo sogo te pedalobeo," Jisasgo aga ida dali te po wai.

5 Jisas aga idago augwali te we sabo be page bidigo sę ebo bagebolo
te po wai, “Jisasgo po me deli dage dali obaso da, teda dagego te po
wali pao,” te po wai.
6 Te moni masigi sene a naga olama, me badu nogo deli badu
munalubo. Tama te tobage sene deli deli augwaligo ąį hauwa
pągąwaibao. Godigo augwalibolo dage usu da omainogo, te Juda dabe
augwaligo nai tuainogo eyu, hasia bolo augwa nogo ąį polo telawai.
7 Tama Jisasgo te sę ebo bagebolo te po wai, “Wę sigibao, e moni
masigi sene dabe pągą yao.” Tama augwaligo te masigi sene dabe mu
pągąwai.
8 Tama Jisasgo augwalibolo te po wai, “Te ąį me badu dwasianu
genagide manama, tama sela pelama, te tubo nai tonalubo bidibolo
magibao,” te po wai. Tama tilama, augwaligo te ąį sela pai.
9 Te tubo nai tonalubo bidigo te ąį agai polo tula suai, megi tama te
bomai ąį wain pedalali ąį agai polo tula suai. Tama agai konebeo,
augwaligo menade sali. Tialima, te sę bidi augwaligo te ąį tuali
augwaligo koneai. Tialima, te nai tonalubo bidigo te we sali bidi agai
i wai.
10 Tama asama, agai te bidibolo te po wali, “Tigidali bidigo da,
augwaligo dwagi yai bomo ąį wain polo dobabo dao. Tama nosali,
augwali bidi dabego te ąį hauwa tulama, tama augwaligo dobo ąǫ yali
ąį te dobabo dao. Tiali goli, nago naga dwagi yai ąį wain naga dąų
olaluama, tama megi tama nago sela asalio,” agai te po wai.
11 Te bomai sę Jisasgo yali bomai sę hasia mu yai. Te Jisas agai te
Galili tǫ pedai badu tomode, te dwasianu be nani nogi Kana, tede te sę
yai. Tama Jisas aga bomo augwalibolo ola mawai, tama Jisas aga wali
pabo bidi augwa Jisasba homu tigidali muai.
12 Te sę silama, tama Jisas aga Kaperneam buluba pai. Aga ida me,
aga ama dede me, aga wali pabo bidi dabe me, augwali hodobo pai,
tama augwali te bulu Kaperneamde osogo bidigi pai, si sela sogo bidai.

Jisasgo te bidi dabe augwali Moni Lotu Be tempel tomode nai dabe dobu si ebadi sela sąwai
(Mat 21:12-13; Mak 11:15-17; Luk 19:45-46)

13 Te Juda bage augwaligo bo disąwai bret tuabo side te pąde tama
o, te si nogi Pasova dao. Tama Jisas aga te Jerusalem moni be naniba
pai.
14 Tama Jerusalem be nani tomoba sabolama, tama te Moni Lotu
Be tempel tomode Jisas agai suali, augwali bidi dabe augwa kibu
bulmakau me, kibu sipsip me, ba dabe, tama augwaligo te naide maket
ebo sę eyu, te Moni Lotu Be tempel tomode yai, we bidi augwaligo te
nai si dobu eyu abelama, Godibolo momainogo yai. Tama Jisasgo suali,
ma gasa bulu masigi dobu si ebo bidi dabe da augwali ni nami pąde
dulalubo suali.
15 Tama Jisasgo te sę sulama, tama agai bono dabe selama, bį nigai. Bį
nigilama, agai te kibu bulmakau dali kibu sipsip dali tigidali te tempel
bede augwali bįgo elama, buluba gudulai. Tama Jisas agai te masigi
dobu si ebo bidi dabego masigi dali ni nami dali gea palali.
16 Tama agai ba dabe dobu si ebo bidi dabebolo te po wai, “Te nai
sela pao,” wai. “Dagego eno ayago be te nai dobu ebo be tiwai egio,”
Jisasgo augwali dali te po wai.

17 Jisas aga wali pabo bidi dabe augwaligo po me Godigo po bukude
wali po me ma koneai. Te bukude te po wai, “Eno homugo nago
be tonalubo homu bomo ebo dao. Tama augwaligo enabolo dene
mawaibao.”
18 Te Juda dabe augwaligo te sulama, Jisas dali te po wai, “Mena
bidigo nagebolo ‘Te nai sela sạyao,’ obaso, tama nago te nai dabe sela
sạyaniwe? God agai nagebolo te po weyu da, teda nago naga moni
bomai sẹ me deli yao. Tama dago nago te sẹ ebo sulama, Godigo
nagebolo ‘Te sẹ yao’ wali dago koneaibao,” Juda dabe augwaligo
Jisasbolo te po wai.
19 Tama Jisasgo po wei ponoyu, te po wai, “Dagego e lotu be tempel
hụgibaso, tama sela sogo eno polo te be ma sẹ yaibao,” Jisasgo te po te
Juda dabe dali wai.
20 Tama Juda bage augwaligo te po wai, “Te tempel Moni Lotu Be sẹ
yani kibu be bidi sese si olama, tama a naga olama, me badu nogo deli
badu kibu be te be sẹ yai dao,” te po wai. “Tama dago te be hụgilama,
tama sela sogo nago te be polo me sẹ yaibawe? Woo, nage usu egobeo,”
te po Jisas dali wai.
21 Tialima, Jisasgo te tempel lotu be po wali aga tigide po wali, te
Moni Lotu Bede meni.
22 Tilama, tama nosali Godigo Jisas gụ pagede ma hodolai, te sogo
Jisas aga wali pabo bidi dabe augwaligo Jisasgo polobadu te wali po
augwaligo ma koneai. Tama augwaligo Godigo bukude muani po dali,
Jisasgo wali po dali, te po siba augwa homu muai.

Jisasgo tigidali bidi konea silai

23 Te bidi Jisas bo disạwai nai bret tubo side, te Pasova side, aga
Jerusalem bulude bidibadi, tama we bidi hauwa augwaligo agai bomo
yai sẹ ebo suai. Tama sulama, tama augwaligo augwa homu tigidali
Jisasba muai. Augwaligo te homu yai, aga te Godigo sa muyu, asaiba
wali bidi dao.
24 Tialima, Jisasgo te homu yai, augwaligo konesiạbo ạọ, te homu yai.
Tama tibaso, Jisas aga digi augwaligo nogoba mubeo.
25 Magi basowe? Jisas aga digi te tigidali we bidigo homu mu konea
silai. Gasa bidi mego agabolo te we bidigo homu me ola magobeo.

3

Jisasgo te bidi Nikodemus dali po miai

1 Bidi me deli bidai, te bidi nogi Nikodemus. Te bidi Farisi bidi hani
dao. Tama te bidi Juda bage augwaligo tobolu bidi deli dao.
2 Te bidi Jisas bidibo digi hulide aselama, te po wai, “Po ola mabo
bidi, dago koneai, Godigo nage e tọba po ola mabo bidi nigilama, tagala
palai. Tibaso da, Godigo bidi me deli dali bidisiạyu da, agai te sẹ Jisas
nago ebo bomai sẹ tiwai me egobeo,” te bidigo Jisas dali te po wai.
3 Jisasgo Nikodemusbolo po wei ponoyu, te po wai, “Mu tama, eno
nagebolo obao, bidi me te ma ame nabo tiwai eyu, gesi ma pedalisiạyu
da, te bidi agai Godigo we bidi tonalubo sẹ me sugobeo,” Jisasgo te po
wai.
4 Nikodemusgo Jisasbolo te po wai, “Magi ilama, monu dabe yai
bidi ma ame nabo tiwai eyu, gesi bidi ma pedalaibawe? Teyu da,

aga idago haligaba ma bula selama, tama idago ma ame naibawe?”
Nikodemusgo Jisasbolo te po hanalu wai.
5 Jisasgo te po wei ponoyu, te po wai, “Mu tama eno nagebolo obao,
bidi ąide baptais sabo ąi dali Godigo Mobo Bidi dali gesi ma gagasiąyu
da, te bidi God bidibo digi tomoba pogobeo.
6 Tigigo ame nabo nai, te tigi dao. Tama te nai God agai Mobo Bidigo
ame nabo nai da, te mobo bidi dao.
7 Eno ‘Dage gesi ma pedelao,’ te po wabo pode nage noma sigio.
8 Te wali asobo da, te aga homu kolesagago te wali gasaba gasaba
pabo dao. Nago te wali asobo po naga odobo dao, tialima nago mena
badu pedalama, tama ma mena badu ma paliwe, te po wabo dao.
Tigidali bidi gesi noma pedalobo augwaligo te tiwai egibi naga ebo
dao,” Jisasgo te po wai.
9 Nikodemusgo Jisasbolo te po wei ponai, “Te nai mena tama
pedalaibawe?” te po wai.
10 Jisasgo Nikodemusbolo te po wei ponoyu, te po wai, “Magi yaliwe?
Nage te Israel bidi dabe te bomai po page ola mabo bidi dao. Tama
magi baso nago te nai konebewe?
11 Eno mu po nagebolo obao, dago e wabo po da te dago koneani po
obao, tama dago po pusali da, te dago suali sę po dao. Tiali goli dagego
dago wali po te dagego tudiba muanio.
12 Eno dagebolo eno e tǫde nai po obao, tama dagego me ‘Te mu
tama dao’ homu ebeo. Tibaso da, eno dagebolo dagalude nai po obaso
da, te dagego mena tama te poba duga homu mugowe?
13 Gasa bidi me te Godigo bidibo madigiba me holobeo. Ena da
Godigo Bidi Mu da, tama ena naga te dagalu tagalama, e tǫba dulai,
enaduba deli digio.
14 Polobadu Mosesgo te kapago nigai tibo hasamani te bidi meni yai
bulude ni donogo ugwaba sai. Te tiwai yali gilama, tama augwaligo te
Godigo Bidi Mu ugwaba sela mueibao. *
15 Magi basowe? Tigidali bidi enaba homu mubaso da, augwali
tigidaligo dwagi yai bidibo bomo selama, bidada peyu, mu bidada
paibao,” Jisasgo te po wai.
16 God aga Ogwa deli digi mu bidibao. Tialima Godigo e tǫde bidibo
we bidi godolo mu eyu, tama augwali tau somainogo eyu, God agai
Ogwa te e tǫba tagala palali. Tama tiali da, tǫde we bidi augwa homu
agaba mubaso da, augwali hagaidali weyu, augwali dwagi yai bidabo
bomo selama, bidada peyu, bidada pomainogo, Godigo te sę yai.
17 Godigo aga Ogwa e tǫba tagala palali te e tǫde we bidi po tụ
dodolomainogo me tagala palobeo. Te menio. God aga Ogwa tagala
palali da, te da tǫde we bidi ma dobola sagasomainogo yai.
18 Niwai bidigo God aga Ogwaba homu mubaso da, teda te bidi da
aga po tụ menio, Godigo agabolo dene magobeo. Tiali ma, niwai bidi
aga Godigo Ogwaba homu musiąwani bidi da, Godigo te bidibolo po tụ
dodolama, dene mawaibao. Magi basowe? Te bidi agai God agai ogwa
teba homu mubeo.
19 Tama te po tụ yabo page tama telalubo. Ula yali e tǫde polo pedalai
dao. Tialima, bidi dabe augwaligo homugo hulia sabo augwaligo

* **3:14:** Nam 21:9

godola pai. Augwaligo ula te godolo ebeo. Magi basowe? Augwaligo kolesaga te dwalio.
20 Dwai kolesaga ebo bidi agai te ulade boi bidi ebo dao. Agai dwai kolesaga yali hania ugwaba sela muidali weyu, aga te ulaba asobo menio.
21 Tialima, te dwagi yai kolesaga mu ebo bidi, te bidi aga da te ulaba pedalobo dao. Tama bidi dabe augwaligo te bidi agai sę yali te Godigo bomode te sę yai bugagia sumainogo, te bidi ulaba asobo dao.

Jongo Jisas po hanilama wai

22 Te nosali Jisas aga bidi dabe dali augwali hodobo Judia tǫ pedai teba poloba pai. Jisas augwali dali tede bidiyu, tama augwaligo Judia we bidi baptais mani.
23 Jongo me te we bidi baptais mani bulu me nogi Ainon, te Salim bulu pąde o, tede te we bidi baptais mani. Ąi hauwa te mu te bulude elalubo. Tama we bidi augwali Jon bidibo digi aselama, baptais sagasali.
24 Bidi Herot tego Jon te sogo kalabusiba me musiąbadio.
25 Te Jon aga wali pabo bidi dali te Juda bidi me deli dali, augwali tomode konila po wai. Te po konila ebo page te we bidi baptais mabo kolesagade po wai.
26 Tama augwali Jon bidibo digi pelama, tama augwaligo Jonbolo te po wai, “Po ola mabo bidio, polobadu nage Jordan pabo ąi u badu bidibadi, nago bidi me dali bidiyu, nago te bidide dwagi yai po wai. Tama megi te bidi agai te we bidi baptais mobao. Agai we bidi baptais mobaso, tama tigidali we bidi augwali te bidi bidibo digi pabo dao,” Jon wali pabo bagego Jon dali te po wai.
27 Jongo po wei ponoyu, te po wai, “Te God agai deli nai deli bidibolo me masiąyu da, te bidi agaduba naga me sogobeo.
28 Dagego eno polobadu te wali po odai dao, ‘Ena Godigo sa muyu asaibao wali bidi Krais menio, tiali goli Godigo ena “Polasa aselama, te bidigo asobo tų dodolao,” te po Godigo ena dali wai.’
29 Tama tibaso, bidi me deligo we sobaso da, te we te bidigo sali we dao. Tama te bidi aga abagi dolaluyu, aga abagigo po odobao. Tama we sali bidigo po wabode, tama aga abagi megi tama dwagi yai homu ebo dao. Tama te tiwai, Jisas aga sę megi e baso, tama ena dwagi yai homu mu ebao.
30 Agai nogi ugwaba dią holoyu, eno nogi da aiyaba elalumainogo yaibao,” Jongo te po wai.
31 Bidi ogwadu asobo bidi, te bidi agai tigidali bidi aiyaba elaluai. Tǫde pedalai bidi da, te bidi agai e tǫde nai naga po wabo dao. Tialima, dagaludu asobo bidi te agai tigidali bidi aiyaba elaluai dao.
32 Te bidigo agai po wabo da, te nai dabe agai sulama tama agai odolama te po wai. Tialima, bidi me deligo agai te wali po selama, tama dąų wabe.
33 Tialima, niwai bidigo agai te po selama, dąų wali da, agai te po usu da waibao, God agai mu po naga wabo dao.
34 Te bidi Godigo tagala palali bidi, te bidi agai Godigo po pusubo dao. Magi basowe? Godigo agai Dwagi Yai Mobo Bidi agabolo habuge me mabeo, sese mu mawai. Tama mobaso, te bidigo Godigo po pusubo dao.

35 Godigo aga Ogwa delide dwagi yai homu yai. Tama God agai
tigidali nai aga Ogwago nogoba mawai.
36 Niwai bidi agai homu tigidali te Godigo Ogwaba mubaso, te bidigo
bidabo bomo da bidada peyu, bidada paibao. Tialima, niwai bidigo
Godigo Ogwago po wali pisąbaso da, te bidi aga bidabo bomo me
sogobeo. Menio. Godigo sębę te bidide elalua paibao.

4

Jisasgo Samaria we dali po miai

1 Te sogo Farisi bage augwaligo po me deli odai, "Jisasgo te we bidi
hauwa selama, tama augwali aga wali pobaso, augwaligo baptais sali.
Tama Jisas agai te sęde Jon aiyaba elaluai," te Farisi bage augwaligo te
po odai.
2 (Tialima, Jisas aga digi agai te we bidi baptais mabeo. Jisas aga wali
pabo bidi augwaligo naga te we bidi baptais mawai.)
3 Jisasgo koneai augwali Farisi bagego te po odama, dwai homu yai.
Tama tibaso, Jisas aga te Judia tǫ pedai taga pelama, te Galili tǫ pedaiba
pai.
4 Tama Godigo homu wali peyu, te tụ Jisas aga pali tụ te Samaria tǫ
pedai tomoba pabo tụ dao.
5 Tama tilama, Jisas pelama, Samaria bagego hanuba sabolai,
augwaligo te bulu nogi Sikar wali. Te tǫ te polobadu mu bidai bidi
Jekopgo aga ogwa Josep mani tǫ te pąde tama dao. *
6 Ąị sabo tǫ dedage polobadu Jekopgo nigai, te bulude elalubuo. Jisas
pelama, aga tigi dene baso, te ąị sabo tǫ dedage pąde dugulaluai. Te
giliga tomo yagasobode.
7-8 Jisas aga wali pabo bidi augwali te be nani nogi Sikarba pelama,
nai abelegi pai. Tama Samaria we me deli asama, ąị tuagasu asai.
Jisasgo te webolo po weyu, te po wai, "Aị ena mao, ena tueio," te po
wai, Jisasgo.
9 Te Samaria we noma siyu, agai Jisasbolo te po wai, "Ya, nage Juda
bidi dao, te ena Samaria we dao. Magi baso nago te po obawe, 'Aị ena
mao, ena tueio,' magi basowe?" te Samaria wego te po wai, Jisas dali.
(Magi basowe? Juda bidi dabe augwali Samaria bidi dabe dali kisasa
gelasa bilibo menio.)
10 Jisasgo te webolo po wei ponoyu, te po wai, "Nago te God agai te we
bidibolo olo mabo nai konegi sogo da, tama ena mena bidigo nagebolo
'Aị ena mao, ena tueio' obao konegi sogo da, te si nago konegi sogo da,
teda nago ena hanalu olama, eno nagebolo te bidabo bomo elalubo ąị
mao wagi da," Jisasgo te po wai.
11 Te wego Jisasbolo te po wai, "Genuai Bidio, nago ąị tuabo nai meni.
Tama te ąị tubo dedage aba mu dao. Tama tiyu da, nago te bidabo
bomo elalubo ąị menade saibawe?" te wego Jisas dali te po wai.
12 "Dago wąị Jekopgo te ąị dedage dabolo polobadu mawai dao. Tama
aga dali, aga wai dabe dali, aga kibu bulmakau sipsip dali tamago tuai
ąị dao. Tialima, nago homu nago Jekop aga aiyaba elalualiwe?" te
wego Jisas dali te po wai.
13 Jisasgo po wei agabolo ponoyu, te po wai, "Tigidali bidi te ąị naga
ede tuyu da, augwali ąị nogone ma yaibao.

---

* **4:5:** Gag 33:19; Jos 24:32

14 Tialima, bidi me deli eno mabo ąi tuyu da, tigidali sogo te bidi ąi
nogone ma egobeo. Te ąi eno mawainogo ebo ąigo da, te tama tiaibao,
te ąi da bidabo bomo mabo wę ulu pedalubo ąo te bidi tigi tomode tiwai
yaibao. Tama te ąi tigidali sogo pedaliyu, te bidi mu bidada peyu, mu
bidada paibao," Jisasgo te po wai.
15 Tama te wego Jisasbolo te po wai, "Genuai Bidio, nago te ąi
enabolo mao, tama nosali ena ąi nogone ma idalio, tama ena eba ąi
ma tuagasidalio," te Jisas dali Samaria wego te po wai.

16 Jisasgo te webolo te po wai, "Nago bidibolo i wagi bilama, tama
dage si eba asiąo," wai.
17 Wego po wei ponoyu, te po wai, "Ena bidi menio." Jisasgo agabolo
te po wai, "Nago 'Ena bidi meni,' obawe, te nago mu po wabuo.
18 Magi basowe? Polobadu nago bidi a naga dao. Tama te bidi megi
nage dali bidibo bidi da, te naga bidi menio. Nago po te mu tama dao,"
Jisasgo te po te we dali wai.
19 Wego Jisasbolo te po wai, "Genuai Bidio, megi eno koneanio, nage
da te Godigo nosali yabo sę po ola mabo profet bidi deli dao.
20 Polobadu da Samaria dabego wąi dabe augwali te bulu duba
sisinama, tama lotu po wai dao. Tialima, dage Juda dabego te po wabo
dao, 'Te tigidali bidigo lotu po wabo bulu te Jerusalemde, tede naga
wao,' dagego te po wabo dao," te wego te po wai.
21 Jisasgo te webolo te po wai, "Nago eno po mu po dao olama,
konealuao. Me sogo deli pedaliyu, tama dagego te Ayabolo lotu po te
bulu dude wagobeo. Tama dagego Jerusalem tede me lotu po wagobeo.
22 Dagego konesiąwai naibolo lotu po wabo dao. Da Juda dabe dago
lotu po wabo da, te dago koneai bidibolo lotu po wabo dao. Magi
basowe? Godigo we bidi ma sabo sę page te da Juda dabe tomode
pedalaibao.
23 Tialima, te sogo pedaliyu da, megi tama pedalalio, tama tigidali
bidigo lotu po mu wabo bidi dabe da augwali lotu po augwa mobo
bidigo waibao, augwa dolo ebo kolesagago me lotu po waibao. Tama
Aya Godigo te tobage bidi gegebo dao, agabolo lotu po omainogo.
24 God da, te mobo bidi dao. Tama bidigo agabolo lotu po weyu da,
te bidigo aga mobo bidigo waibao, aga dolo ebo kolesagago me lotu po
waibao," Jisasgo te po wai.

25 Te wego agabolo te po wai, "Eno koneanio, Godigo sa muani bidi
asaibao, augwali aga nogi Krais tama wai. Aga asobo sogo da, te agai
dabolo tigidali naide po ola mawaibao," wali.
26 Jisasgo te we agabolo te po wai, "Te ena tama dao, megi nage dali
eno te po obao."

27 Te Jisasgo te po obadi yaide, tama aga wali pabo bidi dabe augwali
ma begasa asai. Tama augwali Jisasgo te Samaria we dali po mibo
subaso, augwali noma sai. Tialima, bidi me deligo te webolo "Nage
magi nai saiwe?" wabeo. Augwaligo Jisasbolo "Nage te we dali magi
baso po obawe?" hanalu wabe.
28 Tama te wego te aga ąi tubo nai tagalama, tama te we aga hanuba
ma pai. Tama te wego te we bidi dabe augwalibolo wagi peyu, te po
wai.

29 “Dagego bidi me deli suagasiąo. Agai eno polobadu yali sę po
tigidali enabolo wai. Te bidi te Godigo sa muani asaibao wali bidi
Krais te yaliwe?” te wego te po te we bidi dabe dali wai.
30 Tama te we bidi dabe augwali te hanu tagalama, aselama, Jisas
bidibo digi asai.

31 Te we bidi dabe augwali asodubadi Jisas wali pabo bidi augwaligo
Jisas dali te po wai, “Po ola mabo bidi, nage nai tuao,” wali.
32 Tialima, Jisasgo augwali aga wali pabo bidibolo te po wai, “Eno
nai meba elalubo te dagego konebeo.”
33 Tama tibaso, augwa hasi po wai, “Bidi me deligo aga nai
magasaliwe?” Jisas wali pabo bidi augwaligo te po miai.
34 Jisasgo augwalibolo te po wai, “Eno nai da, e tama dao: eno ena
tagala palali bidigo homu wali pabo dao. Tama eno agai ena nogoba
muani sę polo silaio,” Jisasgo te po wai.
35 Jisas agai giba ela mubo po digi po weyu, te po wai, “Dagego
tama wabo dao: ‘Polua me si me si elalubo, tama te nai sabo si te
pedalaibao,’ Tialima, eno dagebolo obao, dagego tonono biliyu, tama
dagego te gi dabe bugagia suiąo. Nai inawai yabowe naga, dagego
suao. Te asobo we bidi augwali te inawai nai tiwai dao.
36 Nai sabo bidi da, te bidi aga masigi sabo sę eyu, aga masigi sabo
dao. Tama elama, nai polobadu bulali bidi dali, te inawai nai sabo
bidi dali, augwa talua si dwagi yai homu yaibao. Tama te tiwai, niwai
bidigo we bidi eno po ola mayu yali bidi, augwaligo homu enaba
muani, te bidi te nai sabo bidi tiwai dao. Godigo te bidibolo dwagi yai
nai mawaibao. Tama te we bidibolo eno po polobadu wagi pali bidi
me, te bidi te nai bulali bidi tiwai dao. Tama te bidi dali, te we bidi
enaba sisinibo bidi dali, augwali si talua dwagi yai homu mu yaibao.
Augwali sigo wali po odali we bidi augwali bidada peyu, bidada pabo
bulu selama, bidaibao.
37 Te tiwai eyu, tama tǫde bidibo we bidigo polobadu wali po mu po
tamao, ‘Bidi me deligo gi nai bulai, tama gasa bidi mego agai te nai
sai.’
38 Tama te tiwai eno dage tagala palali da, te dage we bidibolo eno
po pusugi pomainogo yai. Polobadu dagego te sę isiąwai. Tialima, gasa
bidigo dene yali sęde te nai megi dagego sabao,” Jisasgo te po wai.

39 Te hanude bidali Samaria we bidi dabe hauwa augwaligo te wego
wabo po odai. Tama te po odobaso, augwaligo augwa homu tigidali
Jisasba muani. Te wego te po wai, “Agai enabolo eno polobadu yali sę
po tigidali mu wai.”
40 Tama tibaso, Samaria we bidi dabe augwali Jisas bidibo digi
aselama, tama augwaligo Jisasbolo hanaluyu, po bomo elama wai,
“Nage da dali bidao.” Tama tibaso, Jisas augwali dali si sogo te bulude
bidai.
41 Tama aga tede bidibadi yaide, we bidi hauwa augwaligo Jisas aga
digi wali po odolama, tama augwa homu tigidali agaba muani.
42 Tama augwaligo te webolo te po wai, “Megi dago nago po naga
odolama, tama dena homu tigidali te bidiba mubo menio. Dena digi
agai po odolama, tama dago homu tigidali agaba mubao. Te bidigo
naga agai tigidali tǫde we bidi ma dobola sabo bidi dao,” te Samaria
bage augwaligo te po wai.

Jisasgo genuai gavman bidigo ogwa gasi yali geselai

43 Te si sogo bidali silalio, tama Jisasgo te Samaria bulu tagalama,
tama aga Galili tǫba pai.
44 (Polobadu Jisas aga digi po weyu, te po wai, “Godigo po ola mabo
bidi aga page bulude nogi menio,” Jisasgo te po wai dao. Tama te po
wali goli, Jisas te Galili tǫba pai.)
45 Tama Jisas pelama, Galili buluba sabolai. Tama Galili bage
augwaligo Jisas asobaso dwagi yai homu yai. Magi basowe? Augwali
meba pelama, Jerusalem bulu sabolama, bo disąwai nai tubo side
tigidali sę Jisasgo te sogo yali sę augwaligo suai, polobadu.
46 Jisas te Galili tǫ tomoba pelama, tama aga te Kana be naniba
sabolai. Te bulude polobadu Jisas agai ąi mugo te pusu ebo ąi wain
nigai. Tama te be nani me nogi Kaperneam te digibulu gana. Tama
Kaperneam bulude genuai gavman bidi bidai, te bidi aga ogwa gasi
yai.
47 Tama te gasi yai ogwa aga aya agai Jisas Judia tǫ tagalama, Galili
tǫba asali po odai. Tama tibaso, te bidi Jisas bidibo digi pelama, tama
Jisasbolo hanaluyu, po bomo elama wai, tama Jisas te agai ogwa Jisasgo
geselemainogo yai. Aga homu Jisas te Kaperneamba pelama, tama agai
ogwa ma geselaibao. Te gasi yai ogwa pąde tama isainu elalubo wai.
48 Tama Jisasgo te gasi ogwa aga ayabolo te po wai, “Dagego te eno
haniani bomai sę ebo susiąwai goli dagego duga homu tigidali enaba
muao.”
49 Te genuai gavman bidigo te po wai, “Genuai Bidi, nage Kaperneam
buluba polo dulao. Eno ogwa isidalio,” te po Jisas dali wai.
50 Jisasgo agabolo te po wai, “Nage pao. Naga ogwa da, bidibadi
paibao.” Te bidi Jisasgo wali po aga homu te poba munama, tama pai.
51 Aga begasa aba pidubadi yaide tama aga sę ebo bidi dabego
aga tiąba wagasai. Tama augwaligo agabolo te po wai, “Naga ogwa
bidibuo,” wai.
52 Tama agai augwalibolo hanalu wai, “Nisu te ogwa dwasianu usu
yaliwe?” te po wai. Tama augwaligo te po wai, “Do giliga tomo ebo, te
sogo tama aga tigi posolo silalio,” te po wai.
53 Tibaso, aga ayago koneai, do tama te sogo Jisasgo agabolo “Nago
ogwa gasi silama, tama bidibadi paibao” wai dao. Agai te homu yai.
Tama te bidi dali aga bede bidibo bage dali, augwaligo augwa homu
tigidali Jisasba muani.
54 Polobadu Jisas Judia tǫ tagalama, tama Galili tǫba sabolama, tama
bomai sę eyu, te agai ąi mugo pusu ebo ąi wain begelama nigai. Tama
megi me agai Judia tǫ tagalama, Galili tǫde bomai sę me yai, te gasi yai
ogwa hodolai.

5

Jisasgo bidi me deli Betesda sigi ąide geselai

1 Te nosali te Juda bagego olo bidiyu lotu po wabo si te pedalai. Tama
tebo side Jisas Jerusalem hanuba holai.
2 Tama Jerusalem bagulali obo pąde kibu sipsip dabego genuai soabo
tǫ elalubo madi, tama te tǫ dolo si te dwasianu sigi ąi ge elaluai. Hibru
pogo augwaligo te ąi nogi Betesda wai. Te ąi sesegede be mabo a naga
elaluai.

3 Te be mabode gasi yai we bidi hauwa bidai, gedu widai bidi dabe
dali, sągą dwai bidi dabe dali, tama nogo sągą dili isai bidi me, augwali
te be mabode bidai. (Augwaligo te ąi memenege ebo tonaluyu bidai.
4 Me sogo deli sogo Godigo dagalude sę ebo ensel mobo bidi me deli
te ąi tomoba dulama, tama te ąi te ensel bidigo memenege ilai. Te ąi
memenege silai digi, tama niwai bidi me deli polasa ąiba dulali bidi
da, te bidigo gasi polo silai.)
5 Bidi me deli te be mabode bidai. Te bidigo gasi elalubadi, kibu be
te 38 kibu be te bidi gasi elalubadi tama yai.
6 Jisasgo te bidi pila mubo suai, tama Jisasgo koneai, te bidi gasi
elalubadi, hauwa sogo mu bidai. Tama Jisasgo te bidibolo te po wai,
“Nago homu da, naga tigi dwagi yai yabo homu ebowe?” Jisasgo te
bidibolo te po hanalu wai.
7 Gasi yai bidigo Jisasbolo po wei ponoyu, te po wai, “Genuai Bidi, ąi
memenege ebo side ena ąiba sela muabo bidi menio,” te bidigo Jisas
dali te po wai. “Ena digi tama pobadi digi, gasa bidi dabe polo polasa
peyu, ena geanobo dao.”
8 Jisasgo te bidibolo te po wai, “Nage hodaluama, doligulama, naga
pibo somo selama, tama nage soao,” Jisasgo te gasi yai bidibolo te po
wai.
9 Tama polo te bidigo tigi dwagi yai ma yai. Tama aga pibo somo
selama, tama soai.

Te Juda bagego olo bidibo Sabat sogode Jisas agai te bidi geselai.

10 Tama Juda dabe genuai bidi augwaligo te gasi munaluali bidi aga
pibo doado bage selama, sobadi yaide, augwaligo agabolo te po wai,
“Megi da, te habu olama olo bidibo side dao. Nago pibo somo magi
baso sela sobawe? Te nago Sabat sogo sę elamuo wali bomo yai po
bolobao,” te Juda bagego te bidi dali te po tama wai.
11 Tiali digi agai po wei augwali dali ponoyu, te po wai, “Te ena
geselali bidi agai enabolo te po wai, ‘Naga pibo somo selama, pao,’
enabolo te po wai,” wali.
12 Augwaligo agabolo hanalu wai, “Mena bidigo nagebolo te po weyu,
‘Naga pibo somo selama, pao’ waliwe?”
13 Tialima, te sana pali bidi agai Jisasgo nogi konebeo. Magi basowe?
Te bulude we bidi hauwa mu elalubao, tama Jisas pai.

14 Nosali Jisasgo te bidi te Moni Lotu Be tempel tomode ma sulama,
te po wai, “Odaliwe? Megi da nage usu yali dao. Nago dwai sę dabe
ebo tagalao. Tiyu moni sęgę nageba pedalabuo,” Jisasgo te bidibolo te
po wai.
15 Tama te bidi pelama, Juda genuai bidi dabebolo wagi pai, “Ena
geselai bidi te Jisas yalio,” te bidigo Juda dabego tobolu bidi dabebolo
te po wagi pai.
16 Tama tibaso, Juda dabe genuai bidi augwaligo Jisas dali boi bidi
homu ebo gagalali. Magi basowe? Jisasgo te bidi geselali te Juda bage
augwaligo olo bidibo side te sę yali.
17 Tialima, Jisasgo po wei ponoyu, te po wai, “Eno Aya agai sę
polobadu yali sę megi tama te ela asobao. Tama eno me ena sę ebao,”
Juda dabe genuai bidi dali Jisasgo te po wai dao.
18 Tama tialima, Juda genuai bidi augwaligo bomo eyu, Jisas mu
elabo homu yai. Magi basowe? Augwaligo e homu yali, Jisas agai Juda

bagego olo bidibo Sabat sogo bomo yai po te bolobaso naga menio. Jisas agai te po wabo, ‘God da, te ena Aya mu da’ wabo dao. Te wabo po da, Jisas aga digi aga te God tiwai pedalainogo wabuo Tama tibaso me augwaligo aga mu elabo homu yai.

Godigo Ogwa aga sę yabo nogi elalubuo

19 Te Jisasgo po wei ponoyu, te po wai, “Eno dagebolo mu po tama obao, Godigo Ogwago agaduba homugo magi sę me ebo menio. Agai Ayago ebo sę naga sulama, agai ebo dao. Tigidali sę Ayago ebo, te aga Ogwago tama ebo dao.
20 Aya Godigo homugo aga Ogwa mu godola pabo, tama God agai ebo sę tigidali aga Ogwabolo ola mabo dao. Aya agai bomai sę me nosali aga Ogwabolo ola mawaibao. Tama te sęgo eno hasia yali sę aiyaba elaluaibao. Tama tibaso, dage noma siyu, homu hauwa yaibao.
21 God Ayago isai bidi ma hodolama, bidabo bomo mabo dao. Tama tibo gilama, Ogwago me aga homugo we bidibolo bidabo bomo mabo dao.
22 God agai digi agai bidi me deli agai po tụ dodolobo menio. Tigidali po tụ ebo sę agai aga Ogwago nogoba mawai dao.
23 Magi baso meni. Tigidali bidigo Godigo Ogwa nogi ugwaba samainogo, te Godigo nogi ugwaba sabo gilamao. God Ayago aga Ogwa e tọba tagala palobaso, tama bidi te Godigo ogwago nogi ugwaba sisąbo bidi da, agai Godigo nogi me ugwaba sisąbo bidi da,” Jisasgo te po wai.
24 “Te eno mu po dagebolo obao, niwai bidigo eno po odama, tama te po wali pelama, tama ena tagala palali bidibolo te bidi agai bomo yai homu agabolo muyu da, te aga bidada peyu, bidada pabo bomo selama, bidaibao. Te bidi aga po tụ aga dali me egobeo. Te agai isibo tagalama, tama megi aga bidabo bomode bidibao.
25 Eno mu po dagebolo obao, te sogo pedalaibao, tama te megi polo pedalalio, tama isai bidi augwaligo Godigo ogwago po odaibao. Tama te po odama wali pabo we bidi dabe da, augwali mu bidaibao.
26 Eno Aya aga bidabo bomo aga digi elalubo. Tama agai bidabo bomo aga Ogwabolo mawai. Enabolo. Tama te tiwai te bidabo bomo te aga Ogwago me elalubo.
27 Aga te Godigo Bidi Mu dao, tigidali we bidi augwaligo abagi hasi bidi dao. Tama tibaso, Ayago agabolo te we bidi po tụ yabo sę mawai.
28 Dagego noma selama, tama homu hauwa egimio. Nosali me sogo pedalobo side da, gụ pagede bidali bidi augwaligo te Godigo Bidi Mugo wabo po odaibao.
29 Tama augwaligo te po odobaso, tama augwali gụ page tagalama, buluba dią asaibao. Me badu we bidi augwaligo dwagi yai kolesaga yali da, augwali hodaluama, bidabo bomo selama, bidaibao. Me badu we bidi augwaligo dwai kolesaga yali da, augwali hodaluama, tama po tụde sęgę saibao.
30 Eno homugo digi eno te sę ebo usu egobeo. Eno Godigo wali po naga wali pelama, tama eno po tụ ebo dao. Tama tibaso, eno po tụ ebo sę te dolo mu ebo dao. Magi basowe? Eno sę ena homugo me ebo menio. Te ena tagala palali bidigo homu eno wali pabo dao,” Jisasgo te po wai.

Bidi mebago Jisasgo page po pusubo dao

31 Te Jisasgo po ma weyu, te po wai, “Enaduba naga ena te Godigo
Ogwa da weyu da, te po usu egobeo.
32 Tialima, gasa bidi me bidibo. Tama eno Aya God agai ena tau
sabo po te we bidibolo pusubo dao, augwaligo eno wabo po mu po dao
konemainogo ebo dao. Tama eno koneai, agai te wali po enade wabo
da, te po mu po wabo da.
33 Polobadu dagego te bidi Jonbolo dagego hanalu wali po tagala
palai. Tama agai po pusuyu, eno po mu po dao wai.
34 Bidi mego eno wabo po tau sabo bidi elaluyu da, te usu da. Me
ma, te tobage bidi meni baso da, te me usu da. Tialima, eno homugo
Godigo dage ma somainogo. Tama teyu, eno Jon badi dagebolo me eno
e po obao.
35 Jon da, te sole ula ebo gilama, agai ula we bidi dabebolo mawai
dao. Tama dagego pęwadage side te ulade dagego dwagi yai homu
osogo yai dao.
36 Tialima eno wabo po tau sabo nai me elalubao, te moni bage mu
dao. Eno Ayago enabolo sę mani, ena te sę tigidali elama, silimainogo
ebao. Te sę dabe eno ebo dao. Tama te ebo sęgo me te we bidi ola
menama, augwaligo konebo dao, Ayago ena tagala palobaso, ena asai
dao,” Jisasgo te po wai.
37 “Tama Aya Godigo ena tagala palobaso ena asai, aga digi eno wabo
po tau sabo dao. Dagego agai pedauwalidu wali po me odai menio.
Tama dagego agai gesabi me munu me subeo, tama agai po me dagego
homude bidibeo.
38 Magi basowe? Agai tagala palali bidigo wabo poba duga homu
tigidali mubeo,” Jisasgo te po wai.

39 “Dagego te homu ebo dao, Godigo asęani po tego dagebolo te
bidabo bomo menama, tama dage bidada peyu, bidada paibao. Tama
te homu eyu, dagego te po tigidali sogo gegeyu, nedebo dao. Tama te
asęani po aga digi enade po page ola mabo dao.
40 Tiali digi dage enaba aselama, bidabo bomo sagasobo hagela homu
ebo dao,” te po wai.

41 “Te ena asali, te we bidi augwaligo enabolo genuai nogi momain-
ogo asobeo.
42 Tiali digi eno dage koneanio. Dagego God godolo mu ebo menio,
te tiwai homu dagede elalubeo.
43 Ena asali te ena Aya Godigo bomo dali genuai nogi dali selasa
asiyu, asai digi, tama dagego eno po sabeo. Tiali goli, bidi me deli aga
nogi dali asiyu da, teda dagego te bidigo wabo po saibao.
44 Dagego genuai nogi duga haside sabo dao. Tiali digi, dagego
Godigo dagebolo genuai nogi maiabo sę te bomo elama, ebo menio.
Tama tibaso, dagego eno wabo po mena tama duga homuba mugowe?
45 Dagego te eno Godibolo po tų ela mayao po waibao, te homu
egimio. Eno te sę egobeo. Dage po tų ela maiabo bidi da Moses dao.
Dagego homugo te bidi aga digi dage tau sabo bidi mu dao. Tiali goli
agai dage po tų ela maiabo bidi dao.
46 Dagego Mosesgo asęani poba homu tigidali mu mugi sogo da, teda
duga homu tigidali eno wali poba mugi da. Magi basowe? Te bidi
Mosesgo enade po polobadu asęani.

47 Tialima dagego agai asęani poba duga homu tigidali musiąyu da,
tibaso magila dagego eno po me mena tama odama, duga homu teba
muaibawe? Dage usu egobeo," Jisasgo te po Juda bage dali wai.

6

Jisasgo bidi sese hauwa 5,000 bidi mu agai nai manio
(Mat 14:13-21; Mak 6:30-44; Luk 9:10-17)

1 Te wali po silama, tama nosali me sogo Jisas Galili sigi ąį te moni
gebadu nogelama, u badu pai. Augwaligo te ąį nogi me Taiberius nogi
yai.
2 Tama genuai we bidi hani hauwa augwaligo Jisasgo te gasi yai bidi
hauwa agai dodolobo augwaligo suai. Tama tebo sulama, augwali Jisas
wali pai.
3 Tama Jisas bulu du meba holama, tama Jisas aga wali pabo bidi
dabe dali dulaluai, te bulu dude.
4 Tama bo disąwai nai bret tuabo sogo te pąde tama dao, te sogo nogi
Pasova, te Juda bagego olo bidibo side wai.
5 Jisasgo tonono bilibadi, tama agai suali, genuai we bidi hani Jisas
agaba asai. Tama Filipbolo agai te po wai, "Dago te we bidi augwali
tuabo nai bret menade abelegowe?" Jisasgo te po wai.
6 Jisasgo Filipbolo te po wai, agai homu magi ebowe naga suainogo
eyu, Jisasgo te po wai. Jisas aga digi yabo sę da te aga konea selama,
te sę yaibao.
7 Filipgo Jisasbolo po wei ponoyu, te po wai, "Tibaso da, dago bret te
masigi umabogo abelama, te we bidi mabo da, te augwali usu egobeo.
Te augwali deli deligo te nai dwasianu naga siyu da, te me usu egobeo,"
Filipgo Jisas dali te po wai.

8 Aga bidi me deli Andru, te Saimon Pita aga ama, agai Jisas agabolo
te po wai,
9 "Ogwa me deli ede bidibao, te ogwa agai a naga bret dali sųgų si
dali munalubo. Te bret te bali plauago nigai. Tiali digi, te naigo e
genuai we bidi hani usu egobeo," Andrugo te po wai.
10 Jisasgo te po wai, "Te we bidi augwali duayao wao," te po wali.
Noswai hauwa tede elaluai, tama te we bidi augwali duawai, augwali te
bidi hani bidi sese hauwa mu 5,000, te we dali wai puluba dali nedebeo.
11 Augwali duada pao olama, augwali dualaluai, tama Jisasgo te
ogwago bret selama, tama Jisasgo Godibolo nage usu dao wai. Tilama,
te we bidi augwalibolo te nai dobaba pai. Te sųgų si me agai tama
naga tiwai agai augwalibolo mawai, augwa homugo usu yabo te tiwai
naga.
12 Augwali nai tuali usu ela silai. Tama Jisas aga wali pabo bidi
dabebolo te po wai, "Dagego nai me badu munalubo sisinao," wai.
"Tiyu yaide me badu nai olo tagalobuo," wai. Jisasgo te po aga bidi
dabebolo wai.
13 Tama tialima, augwaligo te tulama, me badu munalubo nai dabe
sisinama, tama augwaligo bonou wa nogo si olama, sągą badu si
pągąwai. Te a naga bali bret tego bidi augwali nai tuali usu yalima,
tama me badu munaluai, te nai augwaligo te bonou wade ma buai.

14 Te we bidi augwaligo Jisasgo te bomo yai sę ebo sulama, tama
augwaligo te po wai, “Mu tamao, te aga e tǫba asaiba wali bidi te aga
dao, te Godigo po ola mabo bidi dao,” te we bidi augwa hasi te po wai.
15 Tialima Jisasgo koneai, augwaligo homugo Jisas aga dąụ olama,
tama Jisas aga augwaligo tuni bidi bidimainogo yaibao, augwali te
homu yai Jisas aga dali. Tama tibaso, Jisas agaduba bulu duba ma
pai.

Jisas sigi ąị ge daidu asai
(Mat 14:22-33; Mak 6:45-52)

16 Pio tama Jisas aga wali pabo bidi augwali te sigi ąị geba dulai.
17 Megi hulia sai, tama Jisas augwali bidibo digi pedalobeo. Tama
tibaso, augwali moni gebaba holama, te ąịdu pai. Augwali Kaperneam
be naniba painogo yai.
18 Bomo yai wali dali tama genuai ąị gisigi asiyu dali yai.
19 Augwali te gebadu ąị todogo pali, te kilomita a naga ma te a naga
olama me badu nogo deli tama dąị egi pai. Tama augwaligo suali, Jisas
ąị daidu asiyu tama te geba pąba sabolainogo asai. Tama augwali moni
wi yai.
20 Tialima, Jisasgo augwalibolo te po wai, “Ena Jisas tama asobao,”
wai. “Dage wi ebo tagaliąo,” te po wai, Jisasgo.
21 Tama augwaligo Jisas geba tomoba sela asainogo yai. Tama te geba
polo augwali te pabo bulu teba poloba tugi pai.

Te we bidi augwaligo Jisas gegebo sę yai

22 Te do tama wabo side te we bidi augwali te sigi ąị sesege badu
bidaluai. Augwaligo koneai, te do tama te gasa geba me menio. “Deli
digi e munaluali,” wai. Tama Jisas aga wali pabo bidi dali te gebaba
holobeo. Menio. Te bidi dabe augwa naga te gebaba holama pai, te we
bidi augwaligo te koneai.
23 Tama augwaligo homu hauwa ebadi yaide, Taiberius bulu du asai
geba meba teba poloba tuagasai, te Genuai Bidigo Godibolo nage usu
da olama, tama te we bidi hauwa augwaligo nai tuali madigi pąba.
24 Te we bidi augwaligo suali, Jisas dali aga bidi dabe dali bidibo
subeo. Tialima, augwali te tamadi asai geba dabeba holama, tama
augwali Kaperneam buluba Jisas gegegi pai.

Jisas bidabo bomo mabo bret dao wai

25 Te we bidi augwaligo Jisas sigi ąị sesege badu gegai. Sulama, tama
augwaligo Jisasbolo te po hanalu wai, “Po ola mabo bidi, nage eba nisu
asai dawe?” te po wai.
26 Jisasgo po wei ponoyu, te po wai, “Mu tama eno dagebolo obao,
dagego eno yali bomo yai sę page homugo koneama, ena gegeyu ebeo.
Menio. Dage eno te mani bret tulama, tama dage haliga pągąwai dao.
Te tiali pagede dagego ena gegebo sę ebao,” wai. Jisasgo te po Juda
bage dali wai.
27 “Dagego te mobia pabo nai naga sabo sę tiwai dagego egimio. Te
menio. Dagego te bidada peyu bidabo bomo mabo nai sabo sę yao. Te
tiwai nai Godigo Bidi Mu agai dagebolo mawaibao. Magi basowe? Aga
Aya Godigo te bidide dwagi yai homu eyu, sa muai,” Jisasgo te po wai.
28 Tama tibaso, augwaligo Jisasbolo te po wai, “Dago mena tama
tilama, tama dago Godigo sę yaibawe?” augwaligo Jisas dali te po wai.

29 Jisasgo augwalibolo po wei ponoyu, te po wai, “Godigo sę e tama
dao: dagego te Godigo tagala palali bidigo wabo poba duga homu
tigidali muyu bidao,” Jisasgo augwalibolo te po wai.
30 Tama tibaso, augwaligo Jisasbolo te po wai, “Dena homu tigidali
nageba mumainogo, tama nago magi bomo yai sę yaibawe? Nago magi
sę yaibawe?” te Juda bagego Jisas dali te po hanalu wai.
31 “Dago wąị dabe augwaligo bidi meni yai bulude ili isiąwai nai nogi
mana tuai dao. Godigo wali po bukude bidi mego asęani po gilama,
‘Agai dagaludu bret augwalibolo menama, tama
augwaligo tuai dao,’ wai,” augwaligo te po wali.*
32 Tama tibaso Jisasgo augwalibolo te po wai, “Mu tama eno dagebolo
obao. Polobadu Mosesgo dagebolo mani nai te dagalu bret te dage
mabeo. Menio. Eno Aya Godigo da te dage dagalu bret mu dage megi
mabo dao.
33 Te bret Godigo mani, te aga dagalu tagalama, e tọba dulama, tama
agai tọde bidibo we bidi bidada pabo bomo magasobo dao,” Jisasgo te
po wai.
34 Tama tibaso, augwaligo Jisasbolo te po wai, “Genuai Bidi, nago te
bret dabolo tigidali sogo da mao,” wai.
35 Jisasgo augwalibolo te po wai, “Ena digi ena bidabo bomo mabo
bret dao. Bidi agai homu enaba muyu, ena pageba asobaso da, te bidi
aga nasi munu me egobeo. Tama bidigo aga homu tigidali enaba mu
baso da, te bidi aga ąị nogone munu me egobeo,” Jisasgo te po wai.
36 “Tialima, eno dagebolo polobadu wali gilama, dagego ena suai
dao, tiali digi dagego enabolo bomo yai homu dąụ wabeo.
37 Eno Ayago enabolo mabo we bidi tigidali augwali ena pageba
asaibao, ena wali asomainogo. Ena pageba asobo bidi te aga eno me
sela sągobeo, mu menio.
38 Magi basowe? Eno dagalu tagalama, e tọba dulali, te eno homu
kolesaga wali painogo asobeo. Menio. Ena e tọba dulali, te ena tagala
palai bidigo homu ena wali pomainogo asai.
39 Tama te ena tagala palai bidi agai homugo tama tiwai, agai enabolo
mani we bidi eno me deli hagalamuo. Menio. Agai homugo eno
augwali te tọ dali dagalu dali sia sabo sogo augwali tigidali eno ma
hodolaibao.
40 Eno Aya agai homu tama telalubo, aga ogwa osola suyu, agabolo
bomo yai homu dąụ olama muyu yai we bidi tigidali te augwali bidada
peyu bidada pabo bomo selama, mu bidaibao. Tama augwali eno te
tọ dali dagalu dali silibo sogode augwali eno digi ma hodolaibao, ma
bidimainogo,” Jisasgo te po wai.
41 Te Jisasgo te po tamadi wai dao, “Ena digi ena te tubo diluai nai
bret dagalu tagalama, eba dulai.” Jisas agai te po obaso, Juda bage
augwa hasi hagelabo po miani.
42 Augwaligo te po wai, “E bidi da, te Josep aga ogwa dao. Dago
aga aya ida dali koneai dao. Magi baso agai te po megi wabowe,
‘Ena dagalu tagalama, e tọba duali dao,’ wabowe? Agai po usubeo,”
augwaligo te po wai.
43 Te Jisasgo augwalibolo po wei ponoyu, te po wai, “Dage duga hasi
tomode te hagelabo po wabo tagaliąo.

* **6:31:** Sai 16:4, 15; Tib 78:24

44 Bidi me deli ena pageba olo me asogobeo. Menio. Ayago ena tagala
palobaso, ena asai dao. Tibaso, agai bidi me deli kegali da, tiali da, te
bidi ena pageba asagameo. Tama te bidi eno aga nosali tǫ dali dagalu
dali silibo side ma hodolaibao, aga ma bidimainogo tama yaibao.
45 Te Godigo nosali yabo sę po pusa mani profet bidi dabe augwaligo
te po asęani, 'Godigo tigidali we bidi ola mawaibao.' Mena bidi me
Ayago po odolama, tama koneama, te bidi ena pageba asobo dao. *
46 Tiali goli, bidi me deligo Aya me gedugo subeo. Te bidi God dali
bidilama, asali, te bidigo naga Aya gedugo suai dao.
47 Eno mu po dagebolo obao. Bidigo enabolo aga homu dąų olama,
enaba tialubo bidi, aga bidada peyu, bidada pabo bomo selama, mu
bidaibao.
48 Ena digi ena te mu bidabo bomo elalubo tubo diluai nai bret dao.
49 Polobadu duga nǫų dabe augwali te bidi meni yai bulude
bididubadi, te ili isiąwai nai nogi mana tuali goli, augwali nosali isali.
50 Tialima, te dagalu tagalama dulali bret, te tedali gasagi yai. Tama
tibaso, bidigo te bret tuali da, te aga te mu bidabo bomo munu me
tagalogobeo.
51 Ena digi ena da, te bidabo bomo elalubo bret da, te ena dagalu
tagalama, e tǫba dulai dao. E bret bidigo tuyu da, te bidi aga bidada
paibao, mu gamonaibao. Tama eno te bret agabolo mawaibao, te eno
tigi dao. E tǫde bidibo we bidi augwali mu bidimainogo, eno ena tigi
mawaibao," Jisasgo te po wai.
52 Te Jisasgo te wali pode te Juda bage augwa hasi bomo elama, konila
yali. Augwali me badugo te po hanalu wali, "Mena tama tibaso, te bidi
aga tigi da menama, tama dago tueibawe? Te sę ebo usu egobeo," Juda
bage augwaligo te po wai.
53 Tama Jisasgo augwalibolo te po wai, "Eno mu po dagebolo obao,
dagego Godigo Bidi Mu agai tigi tusiąwani da, agai kaneme tusiąwani
da, tiali da, dagego te bidabo bomo elalugobeo.
54 Bidigo eno tigi tuyu, tama eno kaneme tuali bidi da, aga bidada
pabo bomo elaluaibao, tama eno aga te tǫ dali, dagalu dali silibo side
aga ma hodolaibao.
55 Magi basowe? Eno tigi te tubo nai mu dao, tama eno kaneme te
mu tubo ąį dao," Jisasgo te Juda bage dali wai.
56 "Bidigo eno tigi dali eno kaneme dali tubo bidi da, aga enade
bidiyu, tama ena agade bidiyu, te bidi dadi si mu kęą pai elalueibao.
57 Bidada pabo bidi Aya agai ena tagala palai. Te tiwai gilama, ena
me bidada pabo dao. Te tiwai gilama, mena bidi eno mi tuali bidi da,
te bidi mu bidabo bomo te ena bomode saibao.
58 E bret, eno dagebolo po wabo bret da, te dagalu tagalama e tǫba
dulai bret dao. Duga nǫų dabego bret tuali goli, augwali isali. Eno
dagebolo wabo bret te tiwai menio. Bidigo e bret tuyu da, te bidi aga
mu bidabo bomo selama, bidada peyu, bidada paibao," Jisasgo te po
wai.
59 Jisasgo augwali te bomo yai po ola mabo be tomode te po ola
mawai, te Kaperneam be nanide.

Jisas aga wabo pogo mu bidada pabo bomo mabo dao

---

* **6:45:** Ais 54:13

60 Te bidi Jisas agai te bret dagaludu dulali po olama, tama aga wali
pabo we bidi hauwa augwaligo te po odolama, augwa hasi tomode
te po wai, “Te pogo dabolo sęgę mabo, dago te po magi elama,
wali pogowe? Mena bidigo te po odolama, wali pabo usu egowe?”
augwaligo te po wali.
61 Bidi mego agabolo te po wasiąbadi, Jisas aga digi koneai, aga wali
pabo bage hauwa augwa hasi tomode te hagelabo po wai. Tama tibaso,
agai augwalibolo te po wai, “Eno wali pode dage sębę elama, dagego
ena tagalaibawe?
62 Tialima, dagego suali ma te Godigo Bidi Mu aga polobadu bidali
buluba hodobo suyu da, magi yaibawe?” Jisasgo te po wai.
63 “Te mu bidabo bomo mabo bidi da, te God agai Mobo Bidi naga
dao. Bidigo bomogo dwasianu me tau sogobeo, usu egobeo. Te po eno
dagebolo polo wai dao, te pogo dagebolo God agai Mobo Bidi mabo
dao, agai dagebolo te mu bidabo bomo momainogo.
64 Tiali digi, me badu bidi dage tomode augwaligo enade bomo yai
homu dąụ olama, mube,” Jisasgo te po wai. Polobadu digi, aga sę ebo
gagalali sogode, Jisas aga koneai agade bomo yai homu dąụ olama,
musiąbo bage. Tama aga koneai me, te aga te boi bidigo nogoba sela
maiabo bidi, te me agai polobadu koneai.
65 Tama Jisasgo po me wadoloyu, te po wai, “Te pagede eno dagebolo
te po wai dao, Ayago bidi mebolo usu dao wasiąyu da, teda te bidi ena
pageba asobo usu egobeo,” Jisasgo te po wai.
66 Te po silama, tama Jisas aga wali pabo we bidi hauwa augwaligo
te po odama, Jisas tagalama, augwa ma geasa pai, tama augwali Jisas
dali me bidibeo.
67 Tama tibaso Jisas aga bidi nogo si olama, sągą badu si bidibolo
te po hanalu wai, “Dagego me ena tagalama, paibawe?” te po hanalu
wai.
68 Saimon Pitago Jisasbolo po wei ponoyu, te po wai, “Genuai Bidi,
dago nage tagalama, da mena bidi pageba pogowe? Nago po da, te
bidada peyu bidada pabo bomo elalubuo.
69 Tama dago te pode bomo yai homu dąụ olama, bidibo dao. Me
dago nage koneai, naga digi naga Godigo doloba pai bidi mu dao,
Godigo tagala palai bidi dao, te dago konebao,” Pitago Jisas dali te po
wai.
70 Jisasgo te po wei ponoyu, te po wai, “Eno dage nogo si bidi selama,
sągą badu si bidi dage eno sai dao. Tialima, dage tomode me deli dwai
haubo bidi te bidibao,” Jisasgo te po aga bidi dali wai.
71 Jisas agai te Judasde te po wai, te gasa bidi Saimon tego ogwa, aga
bulu nogi Keriot. Te aga nogo si olama sągą badu si bidi te tomode,
tialima, nosali te Judas agai Jisas boi bidi nogoba sela muaibao.

7

Jisas aga ama dede dabe dali pelama, te Juda bage olo osogo bidibo bede bidibo sugi pali

1 Te silama, tama Jisas aga Galili genuai tọba pelama, tede bidiyu, te
me me buluba bilalio. Juda bage augwaligo Jisas elainogo yai, tama
tibaso Jisas aga te Judia genuai tọ te badu me bilibo te hagela yai.

2 Tama Juda bage olo bidibo side, te augwaligo nogi te nami ugwa
bede bidabo side, te olo bidibo si te pąba yagasai.
3 Tama tibaso aga ama dabe augwaligo Jisas agabolo te po wai, “Nage
e bulu tagalama, tama nage Judia moni tǫba pao, te nago ebo sę te naga
wali pabo we bidi augwaligo te sę sumainogo yao.
4 Bidi me deli agai homu te tigidali we bidigo aga sumainogo, te agai
ebo sę me geme dualama ebo menio. Te tiwai, nago te sę eyu da, tiali
da, nage tigidali we bidi gedude augwaligo nage sumainogo, waselao,”
aga ama dedego te po wai.
5 Magi basowe? Aga ama dede augwaligo agabolo bomo yai homu
dąų olama, mubeo, tama tibaso augwaligo te nage te moni Judia tǫba
pao po wai.
6 Jisasgo augwalibolo te po wai, “Eno side te polo pedalobeo. Tialima,
tigidali sogo te dagego side dao,” wai.
7 “Tǫde we bidi augwaligo dage dali sębę elama, boi bidi me ebo
menio. Tialima, augwaligo ena dali sębę elama, boi bidi mu ebo dao.
Magi basowe? Eno augwaligo ebo dwai kolesaga bolo eno augwali dali
po wabo dao.
8 Dage naga ugwaba holiąo, te Juda bage augwaligo olo bidibo side
te dagego sugi pao. Tialima, ena teba pabo me elalubo. Eno bodolu
mani si te me elalubo,” Jisasgo te po wai.
9 Jisasgo agai tama po augwali dali wai, tama aga Galili bulude bidai.

Jisas pelama, Juda bage augwali ugwa bede bidabo olo bidibo side sugi pai

10 Tialima, Jisas aga ama dede augwali Juda bagego olo bidibo side
ebo sę sugi pai. Sugi pelama, tama nosali Jisas aga me holai. Aga teba
hania me holobeo. Jisas aga geme pai.
11 Te Juda hani tobolu bidi dabe augwaligo te side aga gegebo sę yai.
Tama augwaligo te po wai, “Te bidi mena bidibowe?” te po te Juda
bagego hanalu wali.
12 Tama te we bidi augwa hasi pomu po hauwa Jisasde wali. Mebago
te po wai, “Te dwagi yai bidi dao,” wai. Tialima, mebago te po wai,
“Agai augwali we bidi ili po ola mabo dao,” Jisasde te we bidi augwa
hasi te pomu po wai.
13 Tialima, augwaligo te Juda tobolu bidi dabe suyu, wi yai. Tama
bidi deligo Jisasde aga po hanilama me wabeo.
14 Te Juda bagego olo bidibo si tomode mu Jisas te Moni Lotu Be
tempel tomoba holama, te we bidi po ola mabo gagalali.
15 Tama te Juda bage tobolu bidi dabe augwaligo agai ola mabo pode
noma sali. Augwaligo te po wai, “Te bidi aga te skulba pisąwai bidi
dao. Te tiwai bidama, tama agai mena sę ilama, te po page hauwa
konebo dawe?” augwa hasi te po wai.
16 Te Jisasgo augwalibolo te po wei ponoyu, te po wai, “Te po eno
dagebolo ola mani po da, te eno po menio. Te God agai po dao, agai
ena tagala palobaso, ena asai dao.
17 Niwai bidigo Godigo homu kolesaga wali pabo bidi agai eno ola
mabo po page koneagameo. Eno te we bidibolo ola mabo po menade
saliwe? Te Godigo po dawe? Ma eno homugo naga te po obawe? Niwai
bidigo Godigo homu kolesaga wali pabo bidi agai eno ola mabo po page
koneagameo.

18 Bidi mego agai homugo digi po wabo bidi da, te bidi aga genuai
nogi aga digi sainogo tibo dao. Tialima, bidi homugo tego ena tagala
palama, ena asai da olama, agai Godigo nogi ugwaba siyu da, te usu
yaibao, te tebo bidi da doloba pai bidi da, agade tibo dwai sę me isiąwai
bidi dao.
19 Polobadu Mosesgo dage te Godigo bomo yai po mawai dao.
Tialima, dage tomode bidi mego te bomo yai po wali pabo menio. Magi
baso dagego ena elainogo ebawe?" Jisasgo te po hanalu wai.
20 Te we bidi augwaligo Jisasbolo po wei ponoyu, te po wai, "Dego
nage elainogo ebawe? Woo, noma bidi dwai me deli nagede bidibaso,
nago te po wali," te olo we bidi augwaligo te po wai.
21 Jisasgo augwalibolo po wei ponoyu, te po wai, "Ena bomai sę me
deli te Sabat sogode ebaso, dage tigidali noma sali.
22 Moses agai dagebolo te bomo yai po polobadu mawai dao, ogwa
ame nenama, a naga bidama me badu nogo sela wabo side, aga tigiwali
togwa, dąį ilao wali. Duga wąį mu te po me wai dao, tama nosali Moses
me agai te bomo yai po asęani. Tama te bomo yai po bolidali weyu,
me sogo Sabat sogode dagego ogwa tigiwali togobo sę ebo dao. *
23 Dagego te tigiwali togobo bomai po wali peyu, te Sabat sogode me
sogo te sę eyu da, teda dagego enade magi baso sębę ebawe, ena te
gasi yai bidigo tigi eno dodolobo sę yalide.
24 Dagego gedugo naga ena olo dali osola sulamuo. Dagego bugagia
osola suyu, homu kolesaga dolo mu yao," Jisasgo te po wai.

Augwaligo te po wai, "Te bidi te sa muyu, asaibao wali bidi dawe?"

25 Te Jerusalem we bidi mebago noma dwasianu siyu, te po wai, "E
bidi te tobolu bidi dabego elai hagede yali bidi dawe?
26 Suao. Agai po bidi gabidide te wabao. Tialima, augwaligo Jisas dali
po me wabeo. Dago tobolu bidi dabe augwaligo me e homu ebawe, 'Te
bidi Jisas da te Krais da, te sa muyu asaiba wali bidi,' augwaligo te
homu ebawe?
27 Tiali goli te asaiba wali bidi pedalobo si, te bidi me deligo agai
page bulu me konegobeo. Me ma, dago e bidi Jisas agai page bulu te
dago kone dao," te we bidi mebago te po wai.
28 Tama Jisas agai te Moni Lotu Be tempel tomode te we bidi agai po
ola mobadi, agai i bomo elama weyu, te po wai, "Ao, dagego ena koneai
dao, eno page bulu be dagego koneai dao. Tiali digi, ena homugo digi
ena me asobeo. Ayago ena tagala palobaso, ena asai dao. Agai kolesaga
te mu tama dao. Dagego aga me konebeo.
29 Tiali digi eno da God aga koneai dao. Ena da aga dali bidai. Agai
ena tagala palai, e tǫba. Tama tibaso, eno aga mu koneai dao," Jisasgo
te po wai, te Juda dabe dali.
30 Tama tibaso, te Juda bage tobolu bidi dabe augwaligo Jisas aga
kalabus ilainogo yai. Tiali digi, agai sogo meba elalubuo, aga bodolu
mani sogo asobeo, tama tialima bidi me deligo aga nogo me tubeo.
Menio.
31 Me ma, te olo we bidi hauwago Jisasbolo augwa konealubo homu
dąų olama, elaluali. Augwaligo te Jisasba homu musiąwai bagebolo te
po wai, "Te God agai sa muyu, asaiba wali bidi pedalobo si, te bidigo

* **7:22:** Gag 17:10; Prs 12:3

bomai sę hauwa mu eyu da, Jisasgo yali bomai sę aiyaba elaluaibawe? Menio," augwaligo te po wai

Augwaligo Jisas kalabus emainogo enesigi bidi dabe tagala palai

32 Te Farisi hani bidi augwaligo te olo we bidigo Jisasde te tobage po pomu po wabo odali. Tama te po odama, te Farisi hani bidi dabe dede, te pris tobolu bidi dabe dede, augwaligo enesigi bidi dabe tagala palama, Jisas kalabus yainogo, "Sigi pao," wai.
33 Tialima, Jisasgo te po wai, "Dwasianu sogo ena dage dali bidaibao. Te silibo si, ena te ena tagala palai bidi pageba ma paibao.
34 Tama dagego ena gegebo sę yaibao, tiali digi dagego ena me sugobeo. Magi basowe? Dagego ena bidabo buluba me pogobeo," Jisasgo te po te Juda dabe dali wai.
35 Tama Jisasgo te po obaso, te Juda dabe tobolu bidi augwa hasi po weyu, te po wai, "Te bidi Jisas aga menaba pai digi, dago aga gegelama, sugobewe? Jisas aga te Grik po wabo bidi dabego moni be naniba pogowe? Tede Juda bage me badu bidibo dao. Tama Jisas teba pelama, agai te Juda dabe me, Grik dabe augwalibolo te po ola magi paibawe?
36 Agai dabolo te po wai, 'Dagego ena gegebo sę yaibao, tiali digi dagego ena sugobeo.' Agai te po me wai, 'Dage ena bidabo buluba me pogobeo.' Jisasgo te wali po page mena tamawe?" te Juda dabe tobolu bidi dabe augwa hasi te po wai.

Jisasgo te bidabo bomo elalubo ąide po wai

37 Te olo bidibo si silibo side, te genuai side dao, wai. Te tebo side Jisas dolaluyu, bomo olama, i wai, "Bidi me deli ąi nogone ebaso da, te bidi ena pageba aselama, ąi tuagasao.
38 Godigo wali po asęani bukude te po asęani po gilama, 'Bidi mego enabolo homu dąų olama, mubaso da, ta, te bidigo homu kolesagade te bidabo bomo elalubo ąi hauwa mu ulu pedalama, bilaibao,' wai," Jisasgo te po wai. *
39 Jisas agai te ąi po te Godigo Mobo Bidide wai. Augwa homu dąų olama, Jisasba mubo we bidi teba Godigo Mobo Bidi nosali asaibao. Tiali goli te sogo Jisas aga bomo dali moni nogi dali sisąbadi, God agai Mobo Bidi te we bidibolo mabe, te nosali mawaibao.

Te we bidi augwali bidi hani si pedai

40 Meba we bidi augwaligo Jisasgo wali po odolama, te po wai, "Mu tama, te bidi Jisas da te polasa asobo bidi, te Krais aga asobo sogo te pąde tama dao."
41 Meba bidigo te po wai, "Te aga da, te Godigo sa muyu asaibao wali bidi dao." Tiali digi mebago te po me wai, "Woo, Godigo asaiba wali bidi te Galili bulude pedalogobeo.
42 Godigo nosali yabo sę po ola mani profet bidi mego bukude asęani po, te po me deli te tiwai dao, Godigo asaibao wali bidi te Devitgo hani asali digi tedu asaibao, te be nani nogi Betlehem tedu asaibao, te bulu polobadu Devit aga page bulu dao," bidi mebago te po wai. *
43 Tama tibaso, te we bidi augwali bidi hani si tomode bugwai, te Jisasde.

---

* **7:38:** Ese 47:1; Sek 14:8 * **7:42:** Mai 5:2

44 Meba bidi hani augwaligo homugo Jisas kalabus yabo homu yai.
Tiali digi bidi me deligo Jisas agaba nogo me mubeo.

Juda bage tobolu bidi dabego Jisasba homu mubeo

45 Te geasa pelama, enesigi bidi dabe augwali te pris tobolu bidi dabe
dali, te Farisi bidi dabe dali, augwali bidibo digi sabolai. Tama te tobolu
bagego te enesigi bidi dabe hanalu wai, “Magi yaliwe? Dagego te bidi
Jisas sela asai meniwe?”
46 Te enesigi bidi dabego po wei ponoyu, te po wai, “Polobadu bidi
mego Jisasgo wabo po tiwai munu me wai menio,” te po wai.
47 Tama tialima, te Farisi bagego dwai homu eyu, augwalibolo po wei
ponoyu, te po wai, “Agai dage me ili po ola maniwe?
48 Da tobolu bidi hani dali, Farisi bidi hani dali dago Jisasgo wabo
pode homu musiąbaso, te dagego me agabolo duga homu mugio.
49 Tialima, te olo we bidi hani augwaligo Godigo bomo yai po page
konebeo. Tama tibaso, augwali Godigo gedude dola silaibao,” Farisi
bagego te po wai.
50 Nikodemus te bidi polobadu Jisas pageba pai, te bidi te Farisi aga
hani tobolu bidi me. Tama agai augwalibolo te po wai,
51 “Dago bomo yai po e tiwai dao, te olo bidi me po tų odosiąbadi,
dago te bidibolo sęgę magobeo. Aga yali sę po dago odama, te aga dwai
sę ebaso, teda dago aga po tų elama, sęgę mawaibao,” Nikodemusgo te
po wai.
52 Augwaligo po wei agabolo ponoyu, te po wai, “Nage me nage Galili
bulu bidi dawe? Godigo bukude po bugagia nedao. Nedelama, koneao,
Godigo nosali yabo sę po ola mabo profet bidi me deli te Galili buludu
munu me pedalogobeo,” augwaligo Nikodemusbolo te po wai.

8

Te we me deli penani ebo sulama, augwaligo nogo tulama, Jisas pageba odasa asali

1 [We bidi augwaligo Jisasgo wabo po odama, tama augwa beba
tedela pai. Tialima, Jisas bulu du me nogi Oliv te bulu duba Jisas pai.
2 Jisas aga kigamu digi mu te Moni Lotu Be tempel teba ma pai. Tama
we bidi hauwa augwali Jisas agaba asai. Tama Jisas aga dualama, te
we bidi po ola mabo ma gagalali.
3 Tama te Juda dabego bomo yai po mu koneai bage dali, te Farisi
hani bidi dabe dali, augwaligo we me deli magasali. Te we penani
ebo sulama, augwaligo aga nogo tulama, odasa aselama, tama te we
tomode dolaluai, te we bidi gabidide.
4 Tama augwaligo Jisasbolo po weyu, te po wai, “Po ola mabo bidi,
te wego penani ebuo, bidi mego suai,” augwaligo te po wai.
5 Augwaligo te po me wai, “Te Moses agai asęani bomo yai pode e
tiwai wali, ‘Tiwai we yai baso da, masigi sąnama, isimainogo elao,’ te
po wai dao. Jisas, nago magi po obaso, dago nago po naga odaibao,”
augwaligo Jisasbolo hanaluyu, te po wai. *
6 Augwaligo tama po obaso Jisas homu magibo yabowe naga
suainogo tiwai. Augwaligo homugo Jisasgo wabo pode augwaligo po
tų ela maiabo tų me gegainogo, te Jisasgo po weyu, aga geda muyu da,

* **8:5:** Prs 20:10; Bom 22:22-24

teda augwaligo agade nogo tụ ela mumai hagede. Tialima, Jisas tọba basialuyu, aga nogo danigo tọba po asęduai.
7 Augwaligo Jisasbolo ma hanaluyu, ma hanaluyu yai. Tialima, Jisas doligulama, agai te po augwali dali wai, “Bidi me dage tomode sęgę meni yai bidi aga hasia mu te bidigo te we masigi sąyao,” wai, Jisasgo te po augwali dali wai.
8 Tama Jisas aga tọba basialuyu, tọde ma asęduai.
9 Augwaligo tama po odolama, tama augwali tomode te sęgę meni yai bidi meni baso, tama augwali tigidali buluba deli deli naga buluba pai. Tobolu bidi polasa pai, tama meba augwali nosali pai, te po tụ ebo tagalama, tama augwali Jisas taga pai. Tama Jisas agaduba deli digi bidai, tama te we Jisas aga gesabide dolaluai.
10 Tama Jisas doligulama, te we dali po wai, “Augwali mena bidibawe? Bidi me deligo nage po tụ ela maiabo bidi bidibowe?” Jisasgo te we dali te po wai.
11 Te wego te po wai, “Genuai Bidi, me deli me bidibeo.” Tama Jisasgo te po wai, “Eno me nage po tụ elama, nagebolo sęgę magobeo. Nage pao. Tama nosali nago dwai sę ma egio,” Jisasgo te we dali te po wai.]

Jisas aga e tọde ula dao wai

12 Te Jisasgo te Farisi hani bidi augwalibolo nosali te po ma wai, “Ena te tọde we bidide ula dao. Bidi ena wali asobo bidi aga te bugagia bidabo ula aga selama, e tọde bidaibao, aga hulide munu me bidigobeo,” wali.
13 Tama te po obaso, te Farisi hani bidi augwaligo Jisas agabolo te po wai, “Megi nago e pusubo po naga tobade wabo. Gasa bidi mego nagede te po wabeo. Nago po da, te mu po menio,” augwaligo te po wai.
14 Tama Jisasgo augwalibolo po wei ponoyu, te po wai, “Woo, te mu tamao. Ena digi ena tobade te po wali goli, te po mu dao. Magi basowe? Dagego ena taga soyu asali bulu te dagego konebeo, ena mena buluba pabowe te me dagego konebeo. Tialima, ena hogodama, taga soyu asali bulu, te ena konealubo. Tama ena te buluba ma pabo te me eno konealubo. Tama tibaso, ena digi ena tobade te ena da tọde we bidigo ula dao po wali goli, te mu po dao.
15 Dagego bidi me osola subo si, tama dagego tọde bidibo we bidigo kolesagade osola subo dao. Ena da bidi me osola subo menio.
16 Tialima, eno bidi me osola sugi sogo da, teda eno dolo mu naga te bidi osola sugi da. Magi basowe? Enaduba naga te sę ebo menio. Ena tagala palali bidi ena Ayago ena dali te sę ebo dao.
17 Dagego bomo yai po me deli e tama telaluboo, bidi sigo gasa bidide wali po deli po tiwai naga weyu da, te po mu po dao.
18 Ao, te tiwai, eno po da te ena digi ena tobade wabo dao, tama Ayago ena tagala palobaso, te ena asai dao, te Ayago agai me ena me da sigo ena tobade po wabo dao. Te ena tobade po wabo bidi si dao, dagego bomo yai po wali tiwai dao,” Jisasgo te po wai.
19 Tama tialima, augwaligo Jisasbolo te po wai, “Nago aya mena bidibowe?” Jisasgo te po wei ponoyu, te po wai, “Dagego ena page kuna konebeo. Tama dagego eno Aya me dagego konebeo. Dagego ena konegi sogo da, teda dagego eno Aya me konegi da,” Jisasgo te po wai.

20 Jisas agai te po te masigi ge mubo be habude bidiyu, te po wai.
Agai te we bidi te Moni Lotu Be tempel tomode ola mayu, te po wai, te
masigi ge mubo be habude. Tama tialima, bidi me deligo aga kalabus
me ebeo. Magi basowe? Te Jisas agai bodolu mani si te me elalubuo.

"Dage ena pabo buluba pabo usu egobeo," Jisasgo te po wai

21 Jisas agai augwalibolo po ma wai, "Ena paibao. Dagego ena gegebo
sę yaibao. Tialima dagego yali dwai sęgo sęgę me elalubadi, dage
isaibao. Dage ena pabo buluba pabo usu egobeo," Jisasgo te po wai.
22 Tama Juda bage tobolu bidi dabe augwaligo te po augwa hasi wai,
"Agai te po wali, da aga pabo buluba pabo usu egobeo, wali. Te po
page e tama tiwai elalubowe, Jisas aga digi aga ma elainogo waliwe?"
Juda bage augwaligo te po wai.
23 Jisasgo augwalibolo te po wai, "Dagego page bulu aiyadu dao, eno
page bulu ugwadu dao. Dage e tǫde bidibo bage dao, ena e tǫde bidi
menio.
24 Tama tibaso, eno dagebolo po wai dao, dagego yali dwai sęgo sęgę
te me elalubadi, dage isaibao. Tama dage mu tama te sęgęde isaibao,
dage enade ena te tǫba dulali bidi dao po dagego te pode 'Mu po dao'
homu esiąyu da," Jisasgo te po wai.
25 "Nage dewe?" augwaligo aga hanalu wai. Jisasgo augwalibolo te
po wai, "Hasia sogode eno dagebolo wali gilamao.
26 Eno dagede wabo po hauwa elalubao, dagego ebo kolesaga hauwa
me eno osola sueibao. Tialima, ena tagala palali bidi te agai homu
kolesaga te mu tama dao. Tama tigidali po eno Godide odobo po te po
naga eno tǫde we bidibolo wabo dao," Jisasgo te po wai.
27 Augwaligo Jisasgo aga Ayade po wabo te augwaligo me konebeo.
28 Tama tibaso, agai augwalibolo te po wai, "Nosali dagego Godigo
Bidi Mu ni pedaide daganama, te ugwaba sela muaibao. Te tebo sogo
da, te dagego koneaibao, ena te ena digi dao. Te sogo me dagego
koneaibao, eno haniani sę eyu, eno homu wali pisiąyu te sę yalio. Eno
po Ayago ena ola mani po naga wabo dao.
29 Agai ena tagala palobaso, ena asai, agai ena dali bidibao. Agai ena
tagalama, enaduba bidibo menio. Magi basowe? Eno ebo sę te God
agai godolo yabo sę naga ebo dao," Jisasgo te po wai.
30 Jisas agai te po obadi, we bidi hauwa agabolo homu dąų olama,
muai.
31 Tama tibaso, Jisas agai te agabolo homu tamadi muai we bidi
tebolo te po wai, "Dagego eno ola mabo po wali peyu da, teda dage
ena wali pabo we bidi mu dao.
32 Tama dagego te Godigo enade wabo mu po dagego mu koneaibao.
Te mu po dagego mu koneama, tama te po mugo dage tau selama,
tama dage nogo dąų wali kolesaga tagalama, tama dage olo mu bugagia
bidaibao," Jisasgo te po wai.
33 Tama augwaligo Jisasbolo te po wai, "Woo, da Abrahamgo hani
dao. Te tebo side bidi deligo da hani olo sę ebo bidi te nigilama munu
me bidai menio. Magi baso nago te po obawe, 'Dage te nogo dąų wali
kolesaga tagalama, tama dage olo mu bugagia bidaibao' po magi baso
obawe?" augwaligo Jisas dali te po wai.
34 Jisasgo augwali dali te po wai, "Eno mu po dagebolo obao, tigidali
we bidi augwaligo dwai sę edu da, augwali te dwai sę sęgę dologode me

bididu ebao, te augwali te nogo dąụ wali olo sę ebo bidi dabe gagawai bidibao.
35 Te olo sę bidi aga te be page bidigo hanide mu bidigobeo, osogo tama bidaibao. Tialima, te be page bidigo ogwa aga te bidi hanide tigidali sogo mu bidada paibao.
36 Ena da God agai Ogwa dao. Tama eno dage bonogo nogo kęąluali pisigina sąyu da, teda dage bonogo nogo ma kęąlugobeo, olo mu bugagia bidaibao.
37 Eno koneanio, dage te polobadu bidai bidi Abrahamgo hani dao. Tialima, dagego eno po sabo homu isiąbaso, dagego bomo elama, ena elabo homu naga ebo dao.
38 Eno Aya agai enabolo ola mani sę po naga te tigidali sogo eno wabo dao. Tama tiali goli, dagego da, duga ayago dagebolo ola mani sę selama, te sę ebo dao," Jisasgo te po wai.

Dagego aya te Satan dao

39 Augwaligo Jisasbolo po wei ponoyu, te po wai, "Dago ayago hani page bidi da te Abraham dao," te po wai. Jisasgo augwalibolo te po wai, "Dage Abrahamgo wai dabe tigi sogo da, teda dage Abrahamgo yali kolesaga gagawai eyu, Godigo po odigi da.
40 Eno dage dali wabo po te eno Godigo mu po eno odolama, te po naga dagebolo wabo dao. Tialima, dagego ena elainogo ebao. Abraham agai tama tiwai menio.
41 Dagego duga ayago yali kolesaga megi ebao," Jisasgo te po wai. Augwaligo Jisasbolo te po wai, "Dago idago da penani elama, da ame nai menio. Dago aya deli te God dao," te Juda bagego te po wai, Jisas dali.
42 Te bidi Jisasgo augwalibolo te po wai, "Te God aga dagego aya mu tigi sogo da, teda dagego ena dali godolo mu egi da. Magi basowe? Ena God dali bidilama asai dao. Ena homugo digi ena asobeo. Godigo ena tagala palobaso, asai dao.
43 Magi baso dagego eno po homugo bugagia konebewe? Te page tama dao. Dagego bomo elama, dagego eno po sabo homu ebo menio.
44 Dage da duga ayago wai dabe dao. Dagego aya te Satan dao. Tama dage me bomo elama, duga ayago ebo homu kolesaga wali painogo ebo dao. Polobadu mu, tigidali nai gagalama nigali, te sogo te bidi Satan agai te bidi elebo sę tama ela asiyu, megi tama me te sę ela pabo dao. Tama agai mu po me wali pai menio. Magi basowe? Mu po agade bidibo menio. Tibo po wabo da te agai po mu dao. Satan aga tibo po wabo bidi mu dao. Tama aga tibo po wabo page bidi mu dao.
45 Tialima, ena da mu po obaso, dagego eno po mu po dao homu esiąyu, tama dagego te pode homu mubo menio.
46 Dage tomode bidi me deligo te enabolo nago dwai sę yali po weyu, tama te dwai sę page agai hania ola mabo usu egobeo. Te po kedu enade meni yai po dao. Tialima, eno mu po obadi, te dagego magi baso homude dąụ olama, mubewe?
47 Godigo wai dabego da augwaligo Godigo po tigidali odobo dao. Tiali digi, dage Godigo wai dabe menio. Tama tibaso, dagego bomo elama dagego Godigo po sabo homu ebo menio," Jisasgo te po wai.

Abraham pedalisiąbadi, te sogo ena bidai

48 Te Juda bagego Jisasgo po wei ponoyu, te nogi posobo po wai,
“Dago nagede tama po wai dao, ‘Aga da dwai Samaria hani bidi dao.
Tama dwai haubo mobo bidi agade bidibao,’ dago te po nagede wai
dao. Dago mu po tamao,” Juda bagego Jisas dali te po wai.
49 Jisasgo po wei ponoyu, te po wai, “Enade dwai haubo mobo bidi
me bidibeo. Eno ena Ayago nogi ugwaba sabo dao. Tiali digi, dagego
eno nogi posobo dao.
50 Tialima, eno ena nogi ugwaba sabo sę me ebeo. Tialima bidi me
deligo eno nogi ugwaba sabo sę ebo dao. Tama te bidi aga te ena dali
dage dali tomode te po tụ ebo po dodolabo bidi mu dao.
51 Mu po eno dagebolo obao, eno po wali pabo bidi dabe augwali
munu me isigobeo,” Jisasgo te po wai.
52 Te Juda bage augwaligo Jisasbolo te po wai, “Megi da dago mu
konebao, nagede dwai haubo mobo bidi bidibao. Abraham isai dao.
Godigo nosali yabo sę po ola mani profet bidi dabe me augwali isai
dao. Te genuai nogi elalubo bage augwali isai digi, nago te po wai,
‘Eno po wali pabo bidi dabe augwali munu me isigobeo.’
53 Magi yainuwe? Nago dago wąị Abraham aiyaba elaluai hagede,
nago te po waliwe? Te isai dao. Godigo nosali yabo sę po ola mani
profet bidi dabe augwali me isai dao. Naga digi magi baso naga nogi
ugwaba sobawe?” Juda bagego Jisas dali te po hanalu wai.
54 Jisasgo po wei ponoyu, te po wai, “Ena digi ena nogi ugwaba sigi
sogo da, teda eno nogi olo tọde nai tiwai egi dao. Ena Ayago digi eno
nogi ugwaba sabo dao. Te bidide dagego te po wabo dao, ‘Te dago God
dao.’
55 Tiali goli, dagego aga munu me konebeo. Eno da aga hania konebo
dao. Eno God aga konebeo po wagi sogo da, teda ena te dage gilama,
tibo po wabo bidi tiwai bidigi dao. Tialima, te menio. Eno aga koneai,
tama eno agai po wali pabo dao,” Jisasgo te po wai.
56 “Duga wąị mu Abraham agai ena e tọba nosali bidagasaiba, te
agai polobadu koneyu tama agai dwagi yai homu yai. Tama agai
ena bidagasobo sulama tama agai tede dwagi yai homu mu yai dao,”
Jisasgo te po wai.
57 Te Juda bage augwaligo Jisasbolo te po wai, “Nago kibu be bidi
sese si olama, nogo si ebeo. Nage gesi bidi dao. Tama tialima, nago
Abraham suali po obawe?”
58 Jisasgo augwalibolo te po wai, “Mu po eno dage dali obao.
Polobadu Abraham tede bidu ame nesiąbadi yaide, te sogo ena bidai
dao, megi tama me ena bidibo dao,” Jisasgo te po wai.
59 Te Juda bage augwaligo Jisasgo te po wabo odobaso, tama
augwaligo masigi selama, Jisas aga elainogo yai. Tialima, aga geme
duala siyu, ela pelama, tama te Moni Lotu Be tempel taga peyu, aga
buluba teda pai.

9

Gedu widai bidigo po

1 Te Jisas pobadi yaide, agai gedu widai bidi suai. Aga idago tabide
elalubadi, tama aga gedu widai.
2 Jisas aga wali pabo bidi augwaligo aga hanalu wai, “Po ola mabo
bidi, te bidi dego sęgę selama, aga idago gedu widai ame naniwe? Te

bidi aga digi sęgę saliwe, ma aga aya de ida sigo sęgę saliwe?” te po wai.
3 Jisasgo te po wei ponoyu, te po wai, “Te bidi aga sęgę dali aga aya de ida sigo sęgę dali tede menio. Te sę pedalali, te Godigo bomo te bidide hania pedalobo te we bidi dabe augwaligo sumainogo yai.
4 Megi ulade dao. Tama ulade dago ena tagala palali bidigo sę yao. Hulia sabo magade, hulia sabode, bidi me deligo sę me egobeo.
5 Ena e tǫde bidibo sogo, te ena e tǫde we bidigo ula dao,” Jisasgo aga isabo sogode te po wai.
6 Jisasgo te po olama, tama agai tǫba pesa sąwai. Tama pesa dali, tǫ dali piligai. Tama Jisasgo te tǫ selama, te bidi geduba pilali.
7 Tama agai te bidibolo te po wai, “Nage wę ge ąį nogi Siloam te ąį paugi pao,” wai. (Te wę ge ąį nogi Siloam, te nogi begelama, te po wai, bidi tagala palai.) Jisas agai te po obaso, te bidi pelama, ąį paugi pai. Tama aga ma asai. Tialima, te bidi aga gedu megi tama mu tonobo usu yalio.
8 Tama aga deli be bage aga hasi augwali me, te gasa bidi me badugo polobadu aga suai, te sogo agai we bidibolo agai masigi ge gonai, augwaligo augwa hasi te po wai, “Magi yaliwe? Te bidi te gedu widai dulaludu, masigi gonani bidi dawe?” augwaligo te po wai.
9 Mebago te po wai, “Te bidi tama dao.” Tama mebago te po wai, “Te bidi menio. Te bidi tiwai dao, tiali te gasa bidi dao.” Tama te bidi aga digi te po wai, “Te ena te bidi tama dao,” te po wai.
10 Augwaligo te bidibolo te po wai, “Magi ilama, nago gedu dwagi yai yaliwe?” te bidibolo augwaligo te po wai.
11 Te bidigo po wei ponoyu, te po wai, “Te bidi nogi Jisas, agai tǫ dali, ąį dali piligilama, eno gedude pilai. Tama aga enabolo te po wai, ‘Nage Siloam wę ge ąįba pelama, te ąį paugi pao,’ wai. Tama ena pelama, te ąį paugi pai, tama eno gedu dwagi yai elama, tigidali nai eno subo dao,” te bidigo te po wai.
12 Augwaligo te bidibolo te po wai, “Te bidi mena bidibowe?” Tama te bidigo te po wai, “Eno konebeo.”
13 Te bidi polobadu gedu widali bidi augwaligo te Farisi bidi hani bidi dabebolo odasa pai.
14 Te Juda bagego Sabat sogode Jisasgo aiyana pai tǫ selama, te bidi gedu pedalai.
15 Tama te Farisi hani bage augwaligo te bidibolo ma hanalu wai, “Nago gedu mena tama dwagi yai pedalaliwe?” Te bidigo augwalibolo te po wai, “Te bidi agai aiyana pai tǫ eno geduba muai, tama ena ąį pauwai, tama eno gedu ula yai.”
16 Tama te Farisi bidi hani tomode si bugulama, mebago Jisasde te po wai, “Godigo te bidi tagala palobeo. Agai Sabat sogode bomo yai po wali pabeo.” Tialima meba bidigo te po wai, “Dwai sę ebo bidi mego te tiwai bomai sę me ebo menio. Te bidi dwagi yai bidi dao,” wai.
17 Augwa hasi tama bugulama, tama augwaligo te gedu widai bidibolo ma hanaluyu, te po wai, “Nago gedu geselali bidi, te bidide nago magi homu ebowe?” Agai te po wai, “Aga da, te Godigo nosali yabo sę po ola mabo profet bidi me deli dao, eno te homu ebao,” wali.
18 Polobadu te bidi agai gedu halua sai, megi agai gedu pedai. Tialima, te Juda bage tobolu bidi dabe augwaligo homugo, te mu

menio. Tama augwaligo te gedu widai bidi aga aya de ida si i wai.
19 Augwaligo te we de bidi sibolo hanalu wai, “E dage sigo ogwa dawe? Aga idago ame neyu, gedu widai ame nai, dage sigo tama po obawe? Tialima, magi ilama, agai gedu mu pedaliwe?” te po wai.
20 Te gedu widai bidi aga aya de ida sigo te po wai, “Da sigo koneai, e ogwa te da sigo ogwa dao. Aga idago ame neyu, gedu widai ame nai, tama te me da sigo koneai.
21 Tiali, megi agai gedu ula mena tama ilaliwe, te da sigo konebeo. Tama dego agai gedu pedalaliwe, te me da sigo konebeo. Dagego agabolo hanalu wao. Aga genuai yai dao, aga digi dage dali po wabo usu yaibao,” augwali sigo te po wai.
22 Aga aya de ida si Juda dabe dali wi eyu, te po peda sai. Magi baso meni, te Juda bagego po mia siyu, te po wai, “Bidi mego te Jisas te sa muyu asaiba wali bidi Krais da weyu da, te dago te po wabo bidi te dago bomo yai po ola mabo be tomoba asidali weyu habu selaibao,” te po wai dao.
23 Tama tibaso, te polobadu gedu widai bidi aga aya ida sigo te po wai, “Aga genuai yai dao. Duga agabolo hanalu wao.”
24 Tama si sogo te gedu widai bidi i wai. Te tobolu bidi dabe augwaligo te po agabolo wai, “Godigo nogi naga ugwaba sao, te bidigo nogi ugwaba sigio. Dago koneai, te nago gedu dwagi yai ilali bidi aga dwai sę ebo bidi dao. Tama nago agai nogi ugwaba sigio,” augwaligo te po wai.
25 Agai po wei ponoyu, te po wai, “Aga dwai sę ebo bidi dawe, te eno konebeo. Eno te sę deli koneai. Polobadu eno gedu widai. Tiali megi eno gedu ula yai.”
26 Tama augwaligo agabolo te po wai, “Agai nage dali magi sę yaliwe, agai nago gedu magila pedalaiwe?”
27 Agai augwali dali te po wai, “Eno dagebolo wai dao, tialima dagego odobo hagela yai. Magi baso dagego ma odainogo obawe? Dage aga wali pabo bidi mu pedalainogo ebawe?” te bidigo Juda bage dali te po wai.
28 Tama augwaligo aga dali dwai nogi posobo po weyu, te po wai, “Nage da, aga wali pabo bidi dao. Tialima, da te polobadu bidai nogi yai bidi Moses wali pabo bidi dabe dao.
29 Dago koneai, God agai po Mosesbolo mawai. Tialima, u bidi menade pedalaiwe, te dago konebeo,” augwaligo te po wai.

30 Te gedu widai bidigo te Juda bagego tobolu bidi dabebolo te po wai, “Te bidi noma sabo sę yali bidi dao. Aga menadu asaliwe, te dagego konesiąwai goli, agai eno gedu si dwagi yai ilali.
31 Dago koneai, Godigo te dwai sę ebo bagego hanalu wabo po odobo menio. Tialima, bidi me deligo agai Godide wi eyu, Godigo po odoyu, Godigo homu wali pabo bidi, te bidigo hanalu wabo po Godigo odobo dao.
32 Tigidali sogo polobadu bidi me deli aga idago gedu widai ame nani po dago odai. Tiali digi bidi me deligo te gedu pedalali po dago munu me odai menio. Dago wąi mu, augwaligo te tobage po odai menio, dago ayago me, tama megi dago me odai menio.
33 Godigo te bidi tagala paligi menigi da, teda agai eno gedu dwagi yai iligi menio,” te polobadu gedu widai bidigo te po wai.

34 Augwaligo te gedu widai bidibolo te po wai, “Nage ame neyu, nage
dwai sę dali bidai. Nage dwai sęgęde bidai bidi mu da, nage. Tama
tiali goli, magi baso nago da ola mawainogo ebawe?” augwaligo te po
wai. Te po olama, augwaligo te polobadu gedu widai bidi te augwaligo
bomo yai po ola mabo be tomoba asidali weyu, habu selali.

Homu kolesaga tomode gedu halua sai

35 Te bidi Jisas agai te Juda bagego te polobadu gedu widai bidi habu
selali po odai. Agai te bidi gegelama, sulama, te po wai, “Nago te
Godigo Bidi Mude naga homu dąų olama, mubawe?” Jisasgo te po
wai.
36 Te bidigo te po wai, “Genuai Bidi, te Godigo Bidi Mu te de dawe?
Nago enabolo wao, agabolo eno homu muainogo yaibao.”
37 Jisasgo agabolo te po wai, “Nago aga suai. Te megi nage dali po
wabo bidi tama dao,” Jisasgo te bidi dali te po wai.
38 Tama te bidigo kidu tǫba sugunama, Jisasbolo te po wai, “Genuai
Bidi, eno nagebolo homu dąų olama, mubao,” te bidigo te po wai.
39 Jisasgo te po wai, “Ena e tǫba asali, tǫde bidibo we bidi dagalai
hagede asai. Te homu kolesaga tomode gedu halua sai bidi, gedugo
ma sumainogo te ena asai. Me ma, we bidi meba augwaligo homu,
‘Ao, dago koneai dao, te da te gedugo subo bage dao,’ augwaligo te
homu ebo dao. Tama tibaso, augwaligo Godigo homu koneidali weyu
augwali gedu halua somainogo ena asai dao,” Jisasgo te po wai.
40 Te Farisi bage me badu augwali Jisas dali tede bidai. Tama
augwaligo te po odai. Augwaligo Jisasbolo te po wai, “Da me homu
kolesaga tomode gedu halua sai dawe, nago te po obawe?”
41 Jisasgo po wei ponoyu, te po wai, “Dagego te homu eyu, ‘Ao, da te
homu kolesaga tomode gedu halua sai bage dao,’ te dagego te homu
eyu, tama dagego eno po sela sągi menigi da, teda dage dwai sęgę
menigi da. Tialima, dagego duga gedu ula elalubao po waligo da, teda
dagego sęgę me elalubao,” te po wai.

10

Kibu sipsip tomogae tomode bidibo po begelama wai

1 Jisasgo te po wai, “Mu po eno dagebolo obao. Bidi kibu sipsip bidibo
bagulali obo tomogae tomoba pabo tụdu dolo pisąbo bidi da, te tialima
agai gasa badu tomogae bolama tomoba pabo bidi yai baso da, teda te
tebo bidi aga te nai wi sabo bidi dao, mena nai anoma elama sabo bidi
dao.
2 Tialima, bidi tụdu tomoba pabo bidi, te aga sipsip tonalubo bidi
dao,” te po wai.
3 “Te sipsip tonalubo bidi asobaso, te sipsip tomogai tụ tonalubo bidi
agai te tụ dalama, tama te sipsip tonalubo bidi tomoba pelama, tama
agai aga kibu sipsip nogi deli deli i wabo dao. Sipsip dabe i olama,
tama aga polasa pobaso, tama te sipsip dabe augwali aga wali buluba
soabo dao, te tubo noswai gegemainogo tebo dao.
4 Tama augwali tigidali buluba teda soabode, te sipsip tonalubo bidi
aga polasa peyu, augwali aga wali pabo dao. Magi basowe? Augwaligo
aga po wabo dogoni odoyu, wali pabo dao.

5 Augwali gasa bidi wali me pabo menio. Augwali te bidigo po wabo
dogoni odolama, tama konesiąwai dogonigo po obaso, augwali wi pabo
dao," Jisasgo te we bidibolo te po wai.
6 Jisasgo te po begelama, augwali dali wai. Tialima, augwaligo Jisasgo
te wali po page augwaligo konebeo.
7 Te augwaligo Jisasgo wali po digi begelai po page konesiąbaso, agai
augwalibolo te po ma wai, "Eno mu po dage dali obao, ena digi ena da
kibu sipsipgo tomogai tụ palialubo bidi dao," te po wai.
8 "Te ena nosali asobadi, polasa asali te bidi dabe augwali nai wi
sabo bage dao, dage meba tiwai dao, te mena nai anoma elama, nai wi
sabo bage dao. Tialima, te sipsip dabe augwaligo te bidi dabego wali
po odobeo.
9 Ena digi ena te tomogai tụ tiwai dao. Te kibu sipsip dabe tomogai
tomoba pelama, tama bugagia bidiyu, buluba ma soyu, tede nai tuyu
elama, bugagia bidibo dao. Te tiwai egilama yaibao, bidi me ena bidibo
digi asobaso da, aga Godigo tau selama, ma saibao. Tama te bidi dwagi
yai madide bugagia bidaibao, te kibu sipsip bidibo tiwai egilama.
10 Te tibo po wabo bidi, aga te sipsip wi sabo bidi tiwai dao, te wi
sabo bidi agai te homu deli naga elasa asai, agai te sipsip dabe wi siyu,
ela munama, doloyu yainogo, te homu naga elasa asai. Tialima eno da,
we bidi augwaligo bidabo bomo somainogo ena asai. Tama te bidabo
bomo augwalide mu pągąna pomainogo, ena asai dao," Jisasgo te po
wai.

Jisas aga dwagi yai kibu sipsip tonalubo bidi dao

11 Jisasgo te po me wai, "Ena te kibu sipsip dabe bugagia tonalubo
bidi dao. Te kibu sipsip bugagia tonalubo bidi agai te homu ebo dao,
'Ena te sipsip tau sabo sę ebadi, tama te sipsip kibu elainogo asali
bidigo ena me elebaso da, te usu dao,' te kibu sipsip bugagia tonalubo
bidigo te homu ebo dao.
12 Tiali digi sipsip tonalubo masigi sabo sę naga ebo bidi, tama agai
sipsip tonalubo bidi mu meni, te sipsip kibu aya wasiąwai bidi, aga te
uni yowi asobaso, te sipsip dabe taga peyu, wi pabo dao. Tama tibaso,
uni yowigo te sipsip kibu dabe ela tuyu, me badu wi pabo dao.
13 Magi baso te bidi wi pabo dawe? Te bidigo masigi sabo sę naga
yai. Agai te kibu sipsip dabede homu dene eyu, tau sabo homu isiąwai
bidi dao.
14-15 Ena da, te kibu sipsip dabe bugagia tonalubo bidi da. Eno Ayago
ena konebo dao, te eno ena Aya me konebo dao. Tama te tiwai egilama,
eno ena kibu sipsip konebo dao, augwaligo me ena konebo dao. Eno
te sipsip tau sidubadi, bidi mego ena ela muiyu da, te usu dao. Eno
homu ena te sipsip tau saibao.
16 Eno gasa sipsip me elalubuo. Megi augwali e tomogai tomode
bidibo menio. Te me eno sigi pelama, odasa asaibao, e tomogai tomoba
muaibao. Tama augwaligo eno po odaibao. Tama deli kibu sipsip hani
bidaibao, tama te sipsip dabe tonalubo bidi deli digi yaibao.
17 Ena bidabo bomo te eno kibu sipsip tobade tagalaibao. Tama
tibaso, Ayago ena godolo mu ebo dao. Tama nosali eno te bidabo bomo
ma somai hagede eno te homu elama, ena bidabo bomo te kibu sipsip
tobade tau siyu hasia tagalaibao.

18 Bidi me deligo eno bidabo bomo me sela sągobeo. Magi basowe?
Ena digi ena homugo koneama, tama ena bidabo bomo ena kibu sipsip
tobade tagalaibao. Tama ena bomogo bidabo bomo tagalama, tama
bidabo bomo ena ma sabo elalubuo. Ena Ayago enabolo te sę ya wai
dao," Jisasgo te po wai.
19 Juda bage augwaligo te po odolama, augwali bidi hani si ma bugai.
20 Bidi hauwago te po wai, "Dwai haubo noma bidi agade bidiyu, aga
polobao. Magi baso dagego agai po odobawe?" Juda bage me badugo
Jisasde te po wai.
21 Meba bidigo te po wai, "Te bidi Jisasde dwai haubo noma bidi
bidigi sogo da, teda agai te tobage po wagi menigi da. Dwai noma
bidigo gedu widai bidi gedu pedalaibawe?" Juda bage mebago Jisasde
te po wai.

Juda bage augwaligo Jisas dali boi bidi homu yai

22 Te kedau side, Jerusalem moni hanude te Juda bagego olo bidibo si
pedalali. Te olo bidibo si page e dao. Polobadu boi bidi mego te habu
selali bolama, tama te Moni Lotu Be tempel dwai meda ilai, habu selali
nai te be tomoba mugi pali. Tama nosali te Juda dabe augwaligo te be
ma dwagi yai ilama, tụ ma dawai. Nosali tigidali kibu bede te sogo ma
konemainogo eyu, te side augwaligo olo bidibo sogo dao wai.
23 Tama te olo bidibo side Jisas aga te Moni Lotu Be tempel moni
mabode bilali. Tama te be mabo te polobadu genuai nogi yali bidi
Solomon agai nigali be mabo dao.
24 Jisas te moni be mabode bilibadi, tama Juda bage aselama, Jisas
bagulama, te po wai, "Nisu naga sogo nago dago homu si pedemainogo
ebawe?" Juda bagego Jisas dali te po wai. "Nage Godigo sa muyu
asaiba wali bidi da, te Krais bidi da wida, nago po hanilama, da dali
wao," augwaligo te po wai.
25 Jisasgo augwali dali te po wai, "Eno dagebolo polobadu wai dao.
Tama tiali goli, dagego eno po mu po dao homu ebeo. Eno Ayago
tigidali bomo yai sę eno agai nogide te sę yao obaso, tama tigidali ena
konesiąwani we bidi eno te ebo sęde sulama, ena konemainogo, eno
te sę ebo dao.
26 Tiali goli, dagego enabolo duga homu dąụ olama, mubeo. Magi
basowe? Dage da eno kibu sipsip menio.
27 Eno kibu sipsip dabego eno po wabo dogoni odobo dao. Eno
augwali koneai, tama augwali ena wali asobo dao.
28 Tama eno augwali bidada peyu, bidada pabo bomo mobao, tama
augwali munu me isigobeo, hagagobeo. Menio. Bidi me deligo augwali
eno nogode ma dobola sabo usu egobeo.
29 Magi basowe? Eno Aya agai augwali enabolo mawai. Agai bomo te
gasa bidi tigidaligo bomo aiyaba elalubo dao. Tama tibaso, bidi mego
Ayago nogode augwali dobola sabo usu egobeo.
30 Ena dali Aya dali si page deli tama dao," Jisasgo te po te Juda bage
dali wai.
31 Te Juda bage augwaligo te po odolama, tama augwaligo masigi ma
selama, tama Jisas tigiba masigi sąwai hagede, aga elemainogo yai.
32 Jisasgo augwalibolo te po wai, "Eno dagebolo Ayago dwagi yai
bomo yai sę hauwa ola mawai dao. Tama dagego eno te yali sęde

dwai sę me deli ebo sulama, tama dagego te homu eyu, ena masigi sąnama elainogo ebawe?” Jisasgo augwali dali te po wai.
33 Tama Juda bage augwaligo Jisas dali po bomo elama weyu, te po wai, “Dago homugo nago de dwagi yai sę yalide dago te homu elama, nage masigi sąnama elainogo ebeo. Nage olo tǫde bidi tiwai digi, nago Godibolo posobo po weyu, te po wai, naga digi nage te God dao, te po obaso dago nage masigi sąnama elainogo ebao,” augwaligo te po wai.
34 Jisasgo te po augwali dali wai, “Dagego bomo yai po asęani bukude te God agai wali po me deli elalubao, e dao, ‘Eno te po wai, “Dage da God dabe dao,” ’ te bukude te asęani po elalubao. *
35 Tama dago koneai, Godigo te bukude asęani po te mu po tigidali sogo mu po dao. Tama te po tomode God agai te gasa we bidi tonalubo we bidi augwali god dabe dao wai. Te we bidibolo God agai po mawai dao.
36 Tialima God aga digi ena sa muyu, e tǫba tagala palai. Tama eno te po wai dao, ‘Ena da Godigo Ogwa dao.’ Tama tilama, dagego enabolo magi baso ‘Nage Godigo nogi dwai posobo po wai dao,’ waliwe?
37 Eno Ayago enabolo yao wali sę eno egi menigi sogo da, teda duga homu enaba mugimio.
38 Dagego duga homu eno wali poba musiąwai goli, eno Godigo enabolo yao wali sę eyu da, teda dagego duga homu te yali sęba muiąo. Magi basowe? Te eno yali sęba duga homu mubaso da, te dagego homu bugagia mu koneaibao, God Aya enade bidiyu, ena God Ayade bidiyu ebao, te dagego konemainogo duga homu eno yali sęba muao,” Jisasgo te po wai.
39 Te Juda bage augwaligo Jisas nogo bono duainogo homu ma yai. Tialima, agai augwali bidibo digi tagalama, gasa badu pai.
40 Te Jisas ma pelama, Jordan pabo ąį ma togogi pelama, tama pelama, Jongo we bidi polobadu baptais mani te bulu sabolama, Jisas te bulude bidai.
41 Tama te we bidi hauwa Jisas bidibo digi asai. Augwaligo te po wai, “Mu tamao, Jongo e bidigo ebo bomo yai sę me deli yai menio. Tiali digi tigidali po Jongo Jisasde wali po mu tama wai,” augwaligo te po wai.
42 Tama tede we bidi hauwa augwaligo augwa bomo yai homu dąų olama, Jisasba muani.

11

Lasarus isai
1 Bidi me deli nogi Lasarus, te bidi gasi yai. Te Lasarus aga bulu Betani, te bulude te we si bidali, we me nogi Maria, we me nogi Marta, augwali si ama name si dao.
2 Te we Mariago Jisas sągąde denami yai wel nosali pilama, tama aga moni bobobage tobolu nisigo ma holai. Te Maria aga abe Lasarus gasi yai.
3 Tama tibaso, aga abe sigo Jisas bidibo digi po ola tolai. Augwali sigo te po wai, “Genuai Bidi, nago godolo mu yali bidi aga gasi salio,” te po wai.
4 Jisasgo te po odama, te po aga wali pabo bidi dabebolo wai, “Te gasi page tama telalubuo. Te gasigo sę te bidi Lasarus isibo gasi naga

* **10:34:** Tib 82:6

menio. We bidi augwaligo Godigo ula yai bomo sumainogo eyu te bidi gasi yai. We bidi augwaligo Godigo Ogwa me nogi ugwaba somainogo eyu, te gasigo Lasarus sai," Jisasgo te po wai.
5 Jisasgo te Marta dali, aga ama dali, Lasarus dali augwali Jisasgo godolo mu yai goli,
6 agai te Lasarus gasi ebo po odama digi, tama Jisas aga polo pisąbadi, si sogo te bidibo bulude ma bidai.
7 Nosali si sogo silama, Jisas aga wali pabo bidi dabebolo te po wai, "Da Judia tǫba ma pebelainao," wai.
8 Aga wali asobo bage augwali noma selama, tama te po wai, "Po ola mabo bidi, polobadu gana Juda bagego nage masigi sąnama elai hagede te homu yai. Nage teba ma pelamuo," te po wai.
9 Jisasgo te Godigo bodolu mani sogo naga te aga isaibao po augwalibolo ola momainogo agai po nogo habu sugunama te po wali, "Te giliga nanobadi yaide, te ula elalubao. Tama siade bilibo bidi tulamubo menio. Magi basowe? Te ulade dao, agai aga pabo tụ bugagia suagameo.
10 Tiali ma, bidi hulide bilibo bidi, aga tulamubo dao. Magi basowe? Ula menio, te aga te pabo tụ hulia sai elalubo," Jisasgo te po wai.
11 Jisasgo te po ma wadolama, te po wai, "Dago abagi Lasarus godege pibao. Tialima, eno aga hodoligi paibao," Jisasgo te po aga wali pabo bidi dabe dali wai.
12 Augwaligo te po wai, "Genuai Bidi, aga piyu da, te aga usu ma yaibao."
13 Jisasgo wali po "Lasarus godege pibao," te po page aga isai dao wali. Tialima, geda muyu, augwaligo homugo aga olo godege piali, te homu yai.
14 Tama tibaso, Jisasgo augwalibolo hanilama, te po wai, "Lasarus mu isalio," te po wai.
15 "Aga isali sogode ena aga dali bidibeo. Dage tobade ena agaba pabeo. Magi basowe? Nosali dagego enaba duga homu mumainogo ena tama tiwai. Te sę ebode eno dwagi yai homu ebao. Megi da aga bidibo digi pinao," Jisasgo te po wai.
16 Tomas, augwaligo aga nogi me Didimus wabo, te nogi page aga ama name dali deli sogo ame nai bidi, te bidi te Jisas wali pabo bidi me deli dao. Agai te Jisas wali pabo bidi mebabolo te po wai, "Da aga dali pinao, da me aga dali isimainogo pinao," Tomasgo te po wai.

Isai bidi hodalobo bomo dali, bidabo bomo dali si Jisasde elalubo dao

17 Te augwali pelama, pelama, tama Betani be naniba sabolali. Bidi mego Jisasbolo "Lasarus pubulama, me si me si sogo bidali," te po wai.
18 Te dwasianu be nani Betani te moni hanu Jerusalem pąde digi tamao, usu ni kilomita sela tamao.
19 Tama Juda we bidi hauwa augwali Jerusalemdu aselama, Marta dali Maria dali si bidibo digi asai, augwali si dali mumonani po omainogo, augwa si abe isali sogo tiwai.
20 Tama Martago Jisas asobo po odai, tama agai te be nani tagalama, tama Jisas tiąba pai. Tialima, Maria aga te be tomode bidai.
21 Martago Jisasbolo te po wai, "Genuai Bidi, nage ede bidigi sogo da, eno abe isigi menio," Martago te po Jisasbolo wai.

22 “Tialima, megi eno koneai, nago Godibolo magi nai me hanaluyu
da, agai nagebolo mawaibao,” Martago Jisas dali te po wai.
23 Jisasgo Martabolo te po wai, “Naga abe ma hodaluama, bidaibao.”
24 Martago te po wai, “Eno koneai, aga nosali tọ dagalu dali silibo side
hodaluama, ma bidaibao. Te sogo tigidali we bidi ma hodaluaibao,”
Martago te po wai.
25 Jisasgo te po wai, “Isai bidi hodalobo bomo dali, bidabo bomo dali,
te ena digi eno tonalubo dao. Bidigo enabolo homu dạụ olama, muani
bidi isali, te aga bidabo bomo selama, ma bidaibao.
26 Bidibo bidi me agai enaba aga homu mu mubo bidi, aga munu me
isigobeo. Nago homu te po waboba mubawe?” Jisasgo te po wai.
27 Martago Jisasbolo te po wai, “Ao, Genuai Bidi. Nage da Krais dao.
Nage Godigo Ogwa dao. Nage te bidi polobadu Godigo po weyu, e
tọba asaibao wali bidi da. Ena homu dạụ olama, nageba muai dao,”
Martago te po wai.

Jisas aga gela wai

28 Te we Martago te po olama, aga ama Maria i wagi pai. Te po dua
digi wai, “Po ola mabo bidi aselama, bidibao, agai nage i wai dao,” te
po wai.
29-31 Tama te Juda dabe Maria dali be tomode bidai. Augwaligo
Mariabolo mumanobo po weyu bidai. Mariago te Martago pusali po
odolama, aga polo hodaluama, Jisas bidibo digi pabo gagalai. Jisas
te be nani Betani sabalisiąbadi, aga Martago hasia tiąba aselama, suali
madigi me bidai. Tama te Juda bage augwaligo Maria polo hodaluama,
buluba pabo suyu, tama augwaligo te homu yai, ‘Aga gụ pageba gela
wainogo pabo,’ te homu yai. Tama augwali aga wali pai.
32 Te Maria Jisas bidibo digi sabolai. Agai Jisas suyu, polo tama Maria
aga tigi tọba pigilubo tiwai yai, Jisasgo sạgạ pagede. “Genuai Bidi, nage
ede bidigi sogo da, eno abe isigi menio,” Mariago te po Jisas dali wai.
33 Jisasgo suai, Maria gela wabo. Tama agai suali, Juda bage aga dali
asali bage, augwali me gela wabo suali. Tama Jisas agai me homu dene
mu eyu, tama aga pạde gela wabo homu yai, homu hẹ wai.
34 Jisasgo te po wai, “Dagego aga menade muaniwe?” Augwaligo
Jisasbolo te po wai, “Nago suagasao.”
35 Jisas gela wai.
36 Tama tibaso Juda bage augwaligo augwa hasi te po wai, “Suao.
Agai te bidi godolo genuai mu yai dao,” te po wai.
37 Tialima, meba bidigo e po wai, “Te bidi agai gedu widai bidi gedu
ma pedalai. Agai te isai bidi me tau sigi sogo da, aga isigi menio. Agai
magi baso aga tau sabewe?” Juda bagego Jisasde te po wai.

Jisasgo Lasarus ma hodolai

38 Homu hẹ ma weyu, Jisas te gụ pageba pai. Te gụ page augwaligo
moni masigi tomode nigai dao. Tama moni sawali masigi me deli
selama, tama sunumi paliali.
39 Jisasgo te po wai, “Dagego te masigi sela sạyao.” Te isai bidigo abe
nogi Marta, te wego Jisasbolo te po wai, “Genuai Bidi, aga isilama, me
si me si tama sogo piai dao. Tama dwai kugumini ebo,” Martago te po
wai.

40 Tama Jisasgo Martabolo te po wai, “Magi yaliwe? Hasia nagebolo
eno wai dao, nago enabolo homu muyu da, nago Godigo bomo nago
sueibao,” Jisasgo te po wai.
41 Te agai te masigi sela sąyao te po obaso, augwaligo te masigi sela
sąwai. Tama Jisasgo dagaluba tonaluyu, te po wai, “Aya, eno nagebolo
nage usu dao obao. Nago eno hanalu wali po nago odai dao.
42 Eno koneai, tigidali sogo nago eno hanalubo po wabo odobo
dao. Tiali eno e dolalubo we bidi tobade e po megi nagebolo obao,
augwaligo nago ena tagala palali bidibolo homu mumainogo ebao.”
43 Jisasgo te po olama, tama agai i bomo elama wai, “Lasarus, nage
buluba asao,” Jisasgo te po wai.
44 Tama tilama, isai bidi hodaluama, buluba asai. Aga sągą dali
nogo dali augwaligo nami ugwago bebe pai dao. Augwaligo dwasianu
nami ugwago aga gesabidide haluama tama kęani. Te kęani tama
elalubadi, buluba soai. Jisasgo augwalibolo te po wai, “Pisigina sąyao,
aga pomainao.” Tama augwaligo te ugwa dabe pisigina sąnama, tama
aga beba pai.

Juda bage tobolu bidi augwaligo Jisas elabo po miai
(Mat 26:1-5; Mak 14:1-2; Luk 22:1-2)

45 Te Juda bage augwali Maria bidibo digi asai dao. Augwaligo Jisas
agai te ebo sę suai. Tama augwali hauwago homu agaba muai.
46 Tialima, bidi meba pelama, Jerusalem be naniba sabolama, tama
Jisasgo te yali sę po te Farisi bagebolo wagi pai.
47 Tama tibaso, te Farisi hani bage me, te pris hani tobolu bage me,
augwaligo te kaunsil bage dali sisinama, Jisasde te po wai, “Dago te
bidide magi yaibawe? Agai bomai sę hauwa mu ebo dao.
48 Tama tibaso, dago aga gogolama, agai te sę me ela peyu da, tigidali
we bidigo agabolo homu munama, tama augwali aga wali paibao.
Tama tiyu da, te da tonalubo Rom gavman bagego te ebo sę sulama,
sębę elama, tama dago Moni Lotu Be tempel dali, da bidi hani dali,
augwaligo dolagasaibao,” Juda bagego te po wai.
49 Tialima, augwali tomode bidi me nogi Kaiafas, aga bidai. Te kibu
bede aga te pris bage tuni bidi nigai. Agai augwali dali te po wai, “Dage
umunalubo bidi dabe tiwai dao.
50 Dago hani tigidali dolidali weyu, bidi me deli isilama, tama aga
isibogo te we bidi tau siyu da, te usu yaibao. Dagego te konebewe?”
Kaiafasgo te po wai.
51 Agai po aga homugo digi wabeo. Te menio. Me ma, te kibu bede
aga te pris hani bage tuni bidi bidiyu, agai te Jisasde nosali pedalabo
sę po, te Juda we bidi tau siyu, aga nosali isabo sę pedalisiąbadi te agai
te po wai.
52 Tama Jisas aga isiyu, Juda we bidi naga tau sogobeo, te Godigo we
bidi gasa bulude bidada pali we bidi deliba sisinama, agai hani deli
naga yaibao.
53 Te sogo te Juda bagego tobolu bidi dabe augwaligo po gagalama,
Jisas elabo po miai.
54 Tama tibaso, Jisas te Judia tǫ tomode hania bilibeo. Agai te bulu
tagalama, tama te moni tǫ me nogi Efraim, teba pai, te bidi meni yai
tǫ sesegeba. Tama Jisas te bulude aga wali pabo bidi dabe dali bidai.

55 Te Juda bagego bo disąwai nai bret tubo si te pąde dao, te si nogi
Pasova. Tama tibaso, we bidi hauwa te haniani bulu bidi hani augwali
Jerusalem te buluba hodali, augwa yali dwai sęgę hasia sela sąmainogo
yai. Nosali te Pasova nai augwaligo tueibao.
56 Tama Jerusalemde augwaligo Jisas gegainogo yai. Tama augwali
te Moni Lotu Be tempel tomode augwa hasi deliba sisinama, tama po
miyu, te po hanalu wai, "Dagego magi homu ebowe? Jisas aga e nai
tubo si eba asogowe?" Juda bagego augwa hasi te po wai.
57 Te pris tobolu bage me, te Farisi hani bage me, augwaligo bomo
elama, te po wai, "Bidi mego Jisas menade bidibo sulama, te bidi
dabolo wagasao, tama dago aga kalabus yaibao," te po wai.

12

Mariago te dwagi yai denami ebo wel Jisas sągąde gelai
(Mat 26:6-13; Mak 14:3-9)

1 Te Sarere deli elalubadi, te Juda bagego bo disąwai nai bret tubo
si, te sogo pedalaibao. Te olo bidibo sogo nogi Pasova dao. Te Pasova
sogo pedalisiąbadi, tama Jisas te Betani be naniba pai, te Lasarus aga
bulu dao. Te bidi Jisasgo gų pagede hodolali bidi dao.
2 Augwaligo Jisas nai te bulude nogeai. Tama te we Marta agai te
nai dobabo tau sai. Tama Lasarus Jisas dali nai tubo bidi dabe dali
dulaluai.
3 Tilama, te we Maria aga dwagi yai denami ebo wel selasa asai,
dwasianu genagide. Te wel abelabo moni te hauwa mu, te dila pai nai
mu dao. Agai te wel Jisas sągą sawalide pilai. Tama Jisas sągą Maria
aga moni bobobage tobolu nisigo holai. Tama te bede bidali we bidi
tigidali augwaligo te wel denami odai.
4 Te Jisas aga wali pabo bidi me Judas, aga page bulu Keriot, nosali te
bidigo Jisas boi bidigo nogoba muani bidi, agai te wede wado po wai.
5 Agai te po wai, "Te we agai te wel dabolo menama, tama dago te
wel munama, gasa bidigo abelegi sogo da, teda dago masigi hauwa 300
kina sigi dao. Te sę egi sogo da, teda te masigi ge dago te nai meni yai
we bidibolo magi da. Magi baso agai te tiwai sę ebewe?" Judasgo te
po wai.
6 Judas agai te nai meni yai we bidide homu dene elama, te po wabeo.
Menio. Aga nai wi sabo bidi bidai dao. Tama agai te Jisas wali pabo
bagego masigi mubo halobage tolalu, tama aga te halobagede mubo
masigi deli deli sogo meba wi sai dao.
7 Tialima Jisasgo te po Judasbolo wai, "Te we tagalao, wado po wagio.
Agai te wel tolalubadi, ena gų pageba muabo sogo asobo si, te wel ena
tigide mumainao.
8 Nai meni yai we bidi augwali dage dali sesemane sogo bidaibao.
Tama tibaso, dagego augwali tau sabo sogo hauwa elaluaibao. Tialima,
ena da dage dali sesemane sogo bidigobeo," Jisasgo te po wai.

Te pris tobolu bage augwaligo Lasarus elabo po miai

9 Te Juda bage hauwa mu augwaligo Jisas te be nani Betanide bidibo
po odolama, tama teba Jisas sugi pai. Augwali Jisas naga suainogo
asobeo. Augwaligo Lasarus te Jisasgo polobadu gų pagede ma hodolali
bidi dao obaso, te Lasarus me augwaligo suainogo asai.

10 Tama tibaso, te pris hani tobolu bidi dabe augwaligo Lasarus me
elabo po miai.
11 Magi basowe? Juda we bidi hauwa augwaligo te Jisasgo Lasarus
dali yali sęde homu elama, tama augwaligo te pris bage wali pabo
tagalama, tama augwaligo augwa homu tigidali Jisasba naga muani.

Jisas Jerusalem hanu tomoba tuni bidi tiwai pai
(Mat 21:1-11; Mak 1:1-11; Luk 19:28-40)

12 Umabo we bidi augwali Jerusalem moni hanuba asai dao, te
Pasova olo bidibo side. Tama do tama wabo sogo augwaligo Jisas
Jerusalem buluba asaibao wabo po augwaligo odai.
13 Tama tibaso, genuai bidi asobo homu eyu, augwaligo te ni sebedi
nologo tiwai ni selama, Jisas tụdu tiąba pai. Augwaligo bomo elama, i
wai, "Dago Godigo nogi ugwaba sao. Dago te bidi nogi ugwaba sao. Aga
Genuai Bidigo nogide asai. Aga da Israel bidi dabego tuni bidi dao,"
augwaligo te po wai, Jisasde. Te genuai bidi dabe augwali genuai wiegi
yai kibu hos tudide dualasa pabo dao.
14 Tialima Jisas aga nagamea pai homu eyu, tama gasa kibu hos nogi
donki, te donki wai selama, tama te donki wai tudide dualasa pai. Te
yali sę te Godigo bukude wali po egilama, te po tama wai,
15 "Te dage Jerusalem hanu tomode bidiyu te
bulu du nogi Saion tede bidibo bage, dage wi egio.
Suao. Dagego tuni bidi asobo, aga kibu donki waide
dualasa asobao," *
te po polobadu bukude tama po asęani.
16 Te sę yali sogo Jisas wali pabo bidi dabe augwaligo te sę page
konebeo. Tiali goli nosali Jisas dagaluba hodaluama, aga genuai nogi
dali, genuai bomo dali si ma selama, te sogo augwaligo te bukude
asęani po ma koneai. Te po ma koneyu, augwaligo te homu yai 'Jisas
te kibu donki wai tudide dualasa pali me, te we bidi augwaligo wali
po me, te po si polobadu bukude asęani po wali peyu, te sę yai.'
17 Polobadu Lasarus isilama, gụ pagede munalubadi, tama we bidi
hauwa augwali Jisas aga dali bidibadi, tama agai Lasarus i olama,
hodolai, tama augwaligo suai. Megi te we bidi hauwa augwaligo
Jisasgo te yali sę po te gasa buludu tamadi asai we bidibolo pusai.
18 Te tamadi asai we bidi augwaligo Jisasgo te bomai sę yali po
odobaso, tama augwali Jisas tiąba pai.
19 Tama te Farisi bage augwaligo te we bidigo te sę ebo sulama, tama
augwa hasi po weyu, te po wai, "Megi dagego koneao. Agade dago yali
sę usu ebeo. Tigidali tọde bidibo we bidi augwaligo aga wali poba," te
Farisi bage augwaligo te po wai.

Grik bidi dabe augwaligo Jisas suainogo yai

20 We bidi umabo augwali te olo bidibo side Jerusalem hanuba
holama, lotu po Godibolo wainogo yai. Tama Grik bidi hani bidi me
badu augwali me Jerusalem hanuba lotu po wagasai.
21 Te Grik bage augwali Filip pageba asai. (Te bidi Filip aga page
bulu te Betsaida be nani, te Galili tọde.) Tama te Grik po wabo bage
augwaligo Filipbolo hanaluyu, te po wai, "Edao, dago Jisas gedugo
sulama, te bidi deli dali dago po mieo," te po wai.

---

* **12:15:** Sek 9:9

22 Tama tilama, Filip te bidi Andru pageba pelama, tama agabolo te
Grik bagego hanalu wali po pusali. Tama pusulama, tama Andru dali,
Filip dali augwali si pelama, Jisasbolo te Grik bidi dabego wali po wagi
pai.
23 Tama Jisasgo augwali dali po wei ponoyu, te po wai, "Te Godigo
Bidi Mu aga moni nogi dali, moni bomo dali, te si sabo sogo mu pedalai
dao, megi.
24 Eno mu po dagebolo obao, te nai wit wai tǫba tulaluai, te pedama,
kulubi holisiąyu da, te agaduba deli bidaibao, te tǫde daumua paibao.
Tialima, aga pedama, kulubi pedaliyu da, te agai nai hauwa walaibao.
Te ena me tiwai dao.
25 Tama te tiwai bidi aga tǫde bidibo sogode aga tobade aga digi dąụ
obaso da, teda nosali te bidi aga mu bidada pabo sogo mu hagawaibao.
Me ma, bidigo e tǫde bidibo sogo aga digi tudiba muyu da, te bidi aga
bidibo sogo mu elaluaibao, aga bidada peyu, bidada paibao.
26 Niwai bidi me deligo eno sę yainogo ebo bidi, te bidi aga ena
wali asao. Tama ena bidibo bulu, te bulude naga eno sę ebo bidi ena
dali bidaibao. Bidigo eno sę ebo bidi, te eno Ayago te genuai nogi
mawaibao," Jisasgo te po wai.

Jisas aga isabo te po wai

27 Agai po ma weyu, Jisasgo te po wai, "Megi eno homu sęgę mu eyu,
midigi ebao. Tama eno magi po wagowe? Tiyu eno te po wagawe, 'Aya,
nago te enabolo tamadi pedalainogo ebo sę sela sąyao, enaba asidali.'
Eno te po wagawe? Woo, te po eno wagobeo. Tialima, te tiabo sogo
ena pedalagasai dao, te ena dene somainogo yaibao.
28 Aya, naga nogi genuai emainao, eno homugo tama te ebo dao,"
Jisasgo te po wai. Te po olama, tama dagaludu po me deli duali, "Eno
ena nogi genuai yai dao. Tama eno nogi genuai ma ilaibao," dagaludu
po asiyu, te po Jisas dali wai.
29 We bidi dabe pąde dolaluai, augwaligo te po odolama, mebago te
po wai, "Be kulu wai," tama mebago te po wai, "Ensel mobo bidi me
deligo aga dali po wai," te po wai.
30 Jisasgo po wei ponoyu te po wai, "Te wali pogo ena tau sabo po
wabeo. Menio. Te wali po agai dage tobade asai, dage tau somainogo
yai.
31 Megi Godigo tǫde we bidi osola suyu, sęgę mabo sogo dao. Megi e
tǫde elalubo dwai kolesaga tobolu bidi Satan sela sąbo sogo dao.
32 Nosali augwaligo ena ni pedaide ugwaba selama, elaibao. Tama
te sę ebo sogo eno tigidali tǫde we bidi ena pageba gegasa asaibao,"
Jisasgo te po wai.
33 Agai augwalibolo aga isabo tụ ola mayu, agai augwali dali te po
wai.
34 Te we bidi augwaligo Jisasbolo po wei ponoyu, te po wai, "Dago
bomo yai pode tama po elalubo dao, Godigo sa muyu, asaiba wali bidi
Krais aga bidada peyu, bidada paibao, te po wai. Tama tibaso, magi
baso nago te po obawe, augwaligo te Godigo Bidi Mu ugwaba sao, po
wai. Te Godigo Bidi Mu wali te de dawe?" augwaligo te po wai. *
35 Tama Jisasgo augwalibolo te po wai, "Dwasianu sogo me te ula
dage dali bidaibao. Te hulia sabo dageba asidali weyu, megi dagego

* **12:34:** Tib 110:4; Ais 9:7; Ese 37:25; Dan 7:14

te ula elalubo si, te ulade dage bidao. Te hulide pabo bidi aga mena
pabowe te agai konegobeo.
36 Megi ula dagede elalubao. Tama tibaso, duga homu tigidali te
ulaba muao. Tama tilama, dage te ula tiwai pedalama, bidaibao,”
Jisasgo te po augwalibolo wai.

Juda bage hauwa augwaligo homu Jisasba mube

Jisasgo te po olama, tama agai augwali taga peyu, geme duala sigi
pai.
37 Agai yali bomai sę hauwa augwaligo suali goli, augwaligo agabolo
homu dąų olama mubeo.
38 Magi basowe? Polobadu Godigo nosali yabo sę po ola mani profet
bidi nogi Aisaia, agai asęani po usu numainogo yai. Aisaiago polobadu
te po wai,
“Genuai Bidi, dago wali po mena bidigo aga homu
te poba mubowe? Bidi menio. Tama Genuai Bidigo
aga bomo yai sę yali goli te bidi mego te homu teba
me mubeo,” *
Aisaiago te po asęani.
39 Tama te we bidi augwaligo homu Jisasba mubo usu egobeo. Magi
basowe? Po me Aisaiago asęani, e dao,
40 “ ‘Augwaligo homu begelegi sogo da, teda eno
augwali usu ma iligi da,’ Godigo te po wai. Tialima,
augwaligo gedugo sulama, homugo koneidali weyu,
Godigo augwaligo gedu haluai dao. Agai augwali
te homu tomoba masigi sąwai gagawai we bidi
ilali,” *
Aisaiago te po polobadu asęani.
41 Aisaiago Jisasgo nosali sabo moni bomo suyu, agai moni nogi po
odoyu yai dao. Tama tibaso Aisaiago agade te po asęani.
42 Te Juda bage augwaligo Jisasgo yali bomai sę suali goli, augwaligo
agabolo homu tigidali mubeo. Tiali digi, Juda bage tobolu bidi hauwa
augwaligo agabolo augwa homu muai. Tialima, augwali te Farisi bage
dali wi eyu, augwaligo augwa homu Jisasbolo muani po gasa bidibolo
hanilama te po wabeo. Farisi bagego augwali te bomo yai po ola mabo
be tomoba asobo habu selidali weyu, augwaligo gasa bidibolo te po
pusubeo.
43 Augwaligo te homu yai, ‘Bidi dabego dabolo “Dage dwagi yai bage
dao,” obaso, te usu dao, te genuai dao. Te Godigo naga dabolo “Dage
dwagi yai bidi dao,” obaso, te genuai menio, usu egobeo,’ augwaligo
te homu yai.

Jisasgo pogo bidi po tų ela mawaibao

44 Te Jisasgo i weyu, te po wai, “Bidigo homu enaba mubo bidi, agai
enabolo naga homu mubeo. Te bidi agai homu te ena tagala palali
bidibolo me muani.
45 Tama niwai bidigo aga gedugo ena suali bidi, agai te ena tagala
palali bidi me subo.

---

* **12:38:** Ais 53:1 * **12:40:** Ais 6:10

46 Ena e tǫba asali, te ula tiwai dao. Magi basowe? Tigidali bidi
enabolo homu muani bidi augwali te hulide bididali weyu, ena te tǫde
ula tiwai asai dao.
47 Bidi me deligo eno po odolama, wali pisąwani bidi, aga eno po
tụ ela magobeo. Ena tǫba asali, te eno te tǫde we bidi po tụ ela
momainogo asobeo. Ena asali eno augwali ma sagasainogo asai.
48 Bidigo te ena tudiba munama, eno po agai sela sąbo bidi, aga po
tụ yabo sę elalubao. Eno wali po, te pogo nosali te tǫ dagalu silibo side
te eno wali pogo te bidi dali po tụ yaibao.
49 Magi basowe? Eno po ena digi homugo me wabeo. Te menio. Aya
Godigo ena tagala palobaso, ena asai dao. Aga digi enabolo te po wai,
'Nago te sę eyu, po weyu yao,' te po wai.
50 Tama eno koneai, eno Ayago pogo te bidada peyu, bidada pabo
bomo te we bidibolo mabo dao. Tama tibaso, eno wabo po tigidali
agai enabolo wali po eno te po tigidali wabo dao," Jisasgo te po wai.

13

Jisasgo aga wali pabo bidi dabe sągą ąị telawai

1 Te olo bidibo si nogi Pasova pedalisiąbadi, deli sogo naga elalubadi,
tama Jisasgo koneai, aga e tǫ tagalama, Aya pageba pabo sogo te pąba
yagasai. Tama Jisas agai aga te tǫde bidibo we bidi tigidali sogo godolo
mu eyu bidai. Megi agai te godolo mu ebo sę tagalobeo. Agai augwali
godolo mu ela pidubadi te aga isibo sogoba usu nai dao.
2 Te dwai haubo mobo bidi Satan agai dwai homu kolesaga te bidi
Judas homuba hasia muai dao, agai Jisas te boi bidigo nogoba muabo
po Judasgo homude muai dao. Judas aga aya nogi Saimon, tama aga
bulu nogi Keriot. Te pio hulide Jisas dali, aga wali pabo bidi dabe dali,
augwaligo nai tuyu bidali.
3 Tama Jisasgo koneai, 'God agai tigidali bomo enabolo mawai dao.
God agai ena tǫba tagala palai, te ena God aga pageba ma paibao,' te
me aga koneai.
4 Tama tibaso, Jisas aga nai tubo tagalama, hodaluama, tama aga
bulu badu muani ugwa te pedela muani. Tama tigi holobo ugwa
selama, tabide bea sai.
5 Tama tilama, agai ąị moni pouba gelama, tama agai wali pabo bidi
dabego sągą ąị telabo gagalama, tama aga tigi holobo ugwago sągą ma
holai.
6 Tama te sę gagalama, tama Saimon Pita pageba asai. Pitago te po
wai, "Genuai Bidi, nago ena sągą ąị telawainogowe?"
7 Jisasgo wei ponoyu, te po wai, "Eno ebo sę page nago megi kuna
konebeo. Tialima tamadi digi te nago te sę page koneaibao," Jisasgo te
po wai.
8 Pitago agabolo te po wai, "Nago eno sągą ąị munu me telagobeo. Te
menio," te po wai. Tama Jisasgo te po wai, "Eno nago sągą ąị telasiąyu
da, teda nage ena wali pabo bidi bidigobeo," te po wai.
9 Po wei ponoyu, Pitago te po wai, "Genuai Bidi, eno sągą naga ąị
telagio. Nago eno tobolu me, nogo me ąị telayao," te po wai, Pitago.
10 Jisasgo te po wai, "Bidi aga ąị mu pauwai bidi te meda menio. Aga
tigi ma ąị paugobeo, sągą naga ąị telaibao. Tama te tiwai dage meda

meni yai bidi dabe da. Tiali goli, dage tomode te bidi me deli digi aga
te meda yai bidi bidibo," Jisasgo te po wai.
11 Jisas aga boi bidi nogoba muabo bidi aga polo koneai. Tama tibaso,
agai te po wai, "Dage tomode te bidi me deli digi te meda yai bidi
bidibo."
12 Te Jisasgo augwaligo sągą ąi tedela silama, tama aga holobo ugwa
ma tigide ma munama, tama aga augwali dali ma duayali. Tama agai
augwali dali te po hanalu wai, "Eno dage dali megi tama yali sę sulama,
tama te sę page dagego koneaniwe?
13 Dagego enabolo po ola mabo bidi da weyu, tama Genuai Bidi dao
wabo dao. Ao, dagego te po mu po dao. Ena te bidi tama dao.
14 Ena te po ola mabo bidi, Genuai Bidi da. Te eno dagego sągą ąi
megi tama tela yali. Tama tibaso, dagego me duga ama dabego sągą ąi
telabo sę tama yao.
15 Tama eno dagebolo ola mobao, dage me te sę ebo sulama, wali
pomainogo yai.
16 Tama te sę page ola mayu, eno dagebolo mu po obao, sę ebo bidi
agai aga genuai bidigo nogi aiyaba elalugobeo. Tama te po sela pabo
bidigo aga tagala palali bidigo nogi aiyaba elalugobeo.
17 Dagego te po page koneyu da, te sę yao. Tama te sę eyu da, teda
dage dwagi yai homu yagameo," Jisasgo te po wai.
18 Te agai po me weyu, te po wai, "Dage tigidali dali eno te po wabeo.
Ena digi te ena sa muai bidi dabe, te eno konealubao. Tialima, te
Godigo po bukude polobadu wali po te nai egilama, mu pedalaibao.
Te polobadu asęani po te dao, 'Ena dali nai tuali bidi te bidi agai megi
ena dali boi bidi yaibao.'
19 Te age dolobo sę pedalisiąbadi, megi eno dagebolo te obao. Tama
tibaso, nosali te sę pedalobaso da, teda dagego te mu koneaibao, te ena
da Godigo tagala palai bidi dao.
20 Eno dagebolo mu po obao, eno sę bidi tagala palobao. Tama gasa
bidigo te eno tagala palai bidide dwagi yai kolesaga ebaso da, te agai
enade me te dwagi yai kolesaga ebo tiwai dao. Te kolesaga me ela
pabo. Te bidigo te dwagi yai sę te ena tagala palali bidibolo me te sę
ebo tiwai dao, te Godibolo," Jisasgo te po wai.

Judasgo Jisas boi bidigo nogoba muabo po
(Mat 26:20-25; Mak 14:17-21; Luk 22:21-23)

21 Te Jisasgo te po olama, tama aga homu sęgę mu yai. Tama agai po
hanilama pusuyu, te po wai, "Eno mu po dagebolo obao, dage tomode
me deligo ena boi bidi nogoba muaibao," Jisasgo te po wai.
22 Jisas agai te po obaso, te aga wali pabo bidi augwa hasi deli deligo
augwa hasi tonono pai. Augwaligo konebeo, Jisas agai debolo wabowe,
te homu yai.
23 Te augwali tomode bidi me deli te Jisasgo aga dali dwagi yai homu
eyu tama mu godola pabo, te bidi aga pąde bidai.
24 Te bidibolo Saimon Pita agai "Nago agabolo hanalu wao, agai
debolo te po waliwe?" te po wabo tiwai Pitago te bidibolo guni
midigilali.
25 Tibaso, te bidi me Jisas tigiba kisa sagaselama, Jisas dali te po
hanalu wai, "Genuai Bidi, nago mena bidide te po obawe?" wali.

26 Tama Jisasgo po wei ponoyu, te po wai, “Eno e tubo nai bret dagego
te poude elalubo tubo nai meba selama, tama bidi me deli mawaibao.
Te bidi te tama dao.” Tilama, Jisasgo bret naigo te poude elalubo nai
meba selama, tama Judasbolo mawai. Te bidi Judas, aga aya nogi
Saimon, aga bulu nogi Keriot dao.
27 Judasgo te nai sai, tama tamadi tama te dwai haubo mobo bidi
nogi Satan agai Judasgo homude dwai po mu muai. Jisasgo agabolo te
po wai, “Nago te sę yai wida, te nago polo yao,” Jisasgo te po Judas dali
wai.
28 Te nai tuyu dulaluali bidi dabe augwaligo Jisasgo Judasbolo wali
po page konebeo.
29 Judas agai augwaligo masigi bubo honoli tonalubo bidi dao. Tama
tibaso, mebago te homu yai, Jisasgo Judasbolo olo bidibo side tubo nai
abelabo po agabolo wabo, te homu yai. Mebago te nai meni yai bidi
dabe maiabo nai po wabo, te homu yai.
30 Tialima, Judas Jisasgo mani nai agai sai, tama polo Judas aga te be
buluba pai. Tama bulu hulia sai.

Gesi bomo yai po

31 Te Judas te be buluba pai digi, tama Jisasgo te po wai, “Megi tama
te Godigo Bidi Mu aga genuai bomo dali genuai nogi dali te we bidi
augwaligo koneaibao. Tama Godigo Bidi Mu agai Godigo genuai bomo
dali genuai nogi dali augwalibolo ola mawaibao.
32 Tama Godigo nogi te Godigo Bidi Mude siyu da, teda Godigo te Bidi
Mu nogi ugwaba saibao, tamadi tama te sę yaibao.
33 Abagi dede, dwasianu sogo ena dage dali bidaibao. Tama dagego
ena gegebo sę yaibao. Tama eno Juda bagebolo wali po gilama, tama
megi eno dagebolo me obao, dage ena pabo buluba me pogobeo.
34 Eno dagebolo gesi bomo yai po mobao, dagego duga hasi dali
dwagi yai homu eyu, augwali godolo mu yao. Eno dage dali dwagi
yai homu eyu, godolo mu yali gilama, tilama duga hasi dali me dwagi
yai homu eyu, augwali godolo mu yao.
35 Tama dagego duga hasi dali dwagi yai homu eyu, augwali godolo
mu eyu da, teda tigidali we bidigo sulama, koneaibao, dage da ena wali
pabo bidi da waibao,” Jisasgo te po aga bidi dabe dali wai.

Jisasgo te po wai, “Pitago eno nogi dualaibao”
(Mat 26:31-35; Mak 14:27-31; Luk 22:31-34)

36 Te Jisasgo te po augwalibolo olama, tama Saimon Pitago agabolo
te po wai, “Genuai Bidi, nage mena paiwe?” Jisasgo Pitabolo po wei
ponoyu, te po wai, “Ena pabo bulu nago ena wali megi pogobeo.
Tialima, nosali da, nago ena wali asaibao,” wali.
37 Pitago agabolo te po wai, “Genuai Bidi, magi baso eno nage megi
wali pogobewe? Eno nage tau somainogo ena isiyu da, te usu yaibao,”
Pitago te po wai.
38 Jisasgo po wei ponoyu, te po wai, “Mu dawe? Ena tobade nage
ena tau siyu, isabo sisi ebawe? Menio. Eno mu po nagebolo obao,
be posisiąbadi, te ba kakaruk po wasiąbadi, sela sogo nago eno nogi
dualaibao,” Jisasgo te po wai.

14

Tǫde we bidi da te Aya pageba pabo tụ te Jisasde elalubao

1 Te bidi Jisasgo aga bidi dabebolo te po me wai, “Dagego homu
kolesaga midigi sigio. Dagego duga homu God dali dạụ wabo dao.
Dagego ena dali me duga homu dạụ wao.
2 Eno Ayago be tomode dạị habu togwali te bidibo madigi hauwa
elalubo. Te tiwai elalugi menigi sogo da, te eno dagebolo te po wagi
menio. Eno dage bidabo bulu dodoligi pobao.
3 Tama eno dage bidabo bulu dodoligi peyu da, tama ena ma aselama,
dage selama, ena dali bidigi paibao,” Jisasgo aga bidi dabebolo te po
wai. “Ena bidibo bulude, dage me ena dali te bulude hodobo bidaibao,”
Jisasgo te po wai.
4 “Tama dagego koneai dao, ena te buluba painogo ebo tụ,” Jisasgo
te po aga wali pabo bidi dabe dali wai.
5 Tomasgo Jisasbolo te po wai, “Genuai Bidi, nage mena paiwe, dago
konebeo. Magi ilama, dago te tụ koneaibawe?” Tomasgo te po Jisas
dali wai.
6 Jisasgo Tomasbolo te po wai, “Ena digi ena te pabo tụ dao, tama
ena mu po wabo page dali, bidabo ula page dali te enade elalubo dao.
Tialima bidi me deli Aya pageba gasa tụdu nogo habu sugunai tụdu
me pogobeo. Pabo tụ ena deli dao.
7 Tibaso, dagego ena kuna koneyu da, te dagego eno Aya God me
koneaibao. Megi tama dagego gagalama, aga konebao, tama dagego
God aga sualio,” Jisasgo te po wai.
8 Te bidi nogi Filip agai te po wai, “Genuai Bidi, nago Aya dabolo ola
mao, tama tiyu da, te da usu yaibao,” Filipgo Jisas dali te po wai.
9 Jisasgo Filip dali te po wai, “Bobobage sogo ena dage dali bidali
digi, tama nago ena gisiga konebewe? Bidigo ena suali da, te bidi agai
Aya God me sualio. Magi baso nago ‘God dabolo ola ma,’ po waliwe?”
Jisasgo te po wai.
10 “Ena eno Aya dali bidibo dao, te aga ena dali me bidibo dao. Filip,
nago te po odama, te mu po dao homu ebo meniwe? Eno dagebolo
wabo po, te ena homugo digi me wabo menio. Aya ena dali bidiyu,
Aya agai sę mu te sę naga eno ebo dao.
11 Eno tamadi tama e po wali, ‘Ena eno Aya dali bidibo dao, te aga
ena dali me bidibo dao.’ Tama dagego te po odoyu, tama duga homu
te poba begi pao. Te meni eyu da, eno te yali sę dagego sulama, teba
duga homu begi pao, te ena dali, eno Aya dali hodobo bidibo dao, te
poba homu begi pao.
12 Eno mu po dagebolo obao, bidigo enaba aga homu muyu da, eno
ebo sę te agai me yaibao. Tama agai genuai sę mu yaibao, tama te sęgo
eno yali sę aiyaba elaluaibao. Magi basowe? Ena eno Aya God bidibo
digi paibao.
13 Tama dagego magi nai po hanalu obaso da, Godigo aga Ogwade
moni nogi somainogo, te eno dage tau saibao.
14 Dagego eno magi sę me deli emainogo, eno nogide gedu haluasa
po weyu da, eno te dagego po odolama, te sę yaibao,” Jisasgo te po wai,
aga bidi dabe dali.

Jisas agai Mobo Bidi tagala palaibao, te po wai

15 Te Jisasgo te po wai, “Dagego enabolo dwagi yai homu eyu, godolo
mu eyu da, teda dagego eno bomo yai po wali paibao.
16 Tama eno te Ayabolo hanaluama, tama agai dage tau selama, gasa
tau sabo bidi dagebolo mawaibao. Tama te bidi dage dali bidada peyu,
bidada paibao.
17 Te bidi da, te mu po naga wabo Godigo Mobo Bidi dao. E tǫde
hulia sai we bidi augwaligo aga sogobeo. Magi basowe? Augwaligo
aga susuąyu, tama augwaligo te Mobo Bidi aga konegobeo. Tialima,
dagego aga koneai, aga dage dali bidibao, tama aga dage deli deli
tomode bidaibao,” Jisasgo te po aga bidi dabe dali wai.
18 Jisasgo te po me wai, “Eno dage tagalama, duga naga olo bidigobeo,
aya ida meni yai tiana wai bidibo tiwai egobeo. Ena dage pageba ma
asaibao.
19 Nosali gana tǫde hulia sai we bidi augwaligo ena ma sugobeo.
Tialima, dagego ena nosali ma sueibao. Dagego ena ma subo sogode
ena bidibo ula elalubaso, tama dage dali me te bidibo ula elalu,
bidaibao.
20 Tama te sogo asobo si, dagego koneaibao, ena eno Aya dali bidibo
dao, tama dage ena dali bidibo dao, ena dage dali bidibo, te dagego
koneaibao,” Jisasgo te po wai.
21 “Bidigo eno bomo yai po selama, bugagia wali pabo da, te bidi agai
ena godolo mu eyu ebao. Tama niwai bidigo ena godolo ebo bidi, te
eno Ayago me te bidi godolo yaibao. Tama eno me aga dali dwagi yai
homu eyu, godolo eyu, ena digi te ena agabolo hania ola mawaibao,”
Jisasgo te po wai.
22 Te Jisasgo te po obadi, tama gasa bidi Judas, aga te Keriot bulu bidi
menio, te bidi agai Jisasbolo te po wai, “Genuai Bidi, magi ilama, nage
dago gedude hania pedalaibawe, tiali goli, nage tǫde hulia sai we bidi
gedude hania pedalogobewe?” Judasgo Jisas dali te po wai.
23 Jisasgo aga dali po wei ponoyu, te po wai, “Ena godolo mu ebo bidi,
te bidi agai eno ola mabo po bugagia wali paibao. Tama eno Aya agai
me te bidi godolo yaibao. Tama da si talua si aga dali bidagaselama,
bidada peyu, bidada paibao.
24 Ena godolo mu isiąbo bidi, agai eno po bugagia wali pabo menio.
Tama dagego te odali po, te eno po menio. Te po ena tagala palama
asali bidi eno Ayago po dao,” Jisasgo te po wai.
25 “Ena dage dali bidiyu, eno te po dagebolo wai dao.
26 Tama dage tau siyu bomo maiabo bidi mu da te Godigo Mobo
Bidi dao. Tama eno nogide Ayago te Mobo Bidi tagala palaibao. Te
Mobo Bidi agai dage tigidali sę ola mawaibao. Tama agai dagego homu
kolesaga ma hodoloyu, tama eno wali po tigidali dagego homugo ma
koneaibao,” Jisasgo te po wai.
27 “Eno dage taga pabo sogo pąde dao. Tama dage wi idali weyu,
tama eno dage homu nagame elama, dua bidimainogo eno dagebolo
bomo mobao. Eno te dwagi yai homu nagame ebo kolesaga eno
dagebolo mobao. Tǫde we bidigo nagame yai mabo homu kolesaga
tiwai eno dagebolo mabeo. Dagego homu kolesaga polo midigi siyu,
tama dage wi egio.
28 Dagego eno mani po odai dao, eno dage taga peyu, ena pelama,
tama ena dage bidibo digi ma asaibao. Dagego ena godolo mu egi sogo
da, teda ena Aya pageba ma pabode dagego dwagi yai homu egi da.

Magi basowe? Aya God aga genuai bidi mu dao, tama ena aga dali usu menio.
29 Te sę pedalisiąbadi, megi eno dagebolo e po wai dao. Tama tibaso, nosali te sę pedalobaso da, teda dagego enade te duga homu mumainogo yaibao.
30 Eno dage dali po hauwa megi wagobeo. Magi basowe? E tǫde tobolu bidi megi tama asobao. Agai ena dali magi sę ebo usu egobeo.
31 Tialima, eno homugo tǫde we bidi augwaligo eno ena Aya godolo mu ebo, augwaligo sulama, konemainogo, tama eno Ayago wabo po gilama, eno te sę ebo dao. Tialima, dage hodaluama, da pebelainao," Jisasgo aga wali pabo bidi dabe dali te po wai.

15

Jisas aga naga te bono ni wain mu dao

1 Te Jisasgo te po me aga wali pabo bidi dabebolo pusuyu, te po wai, "Ena da, te du walobo bono ni wain tigi mu tiwai dao. Tama eno Aya da, te bono ni wain gi page bidi dao.
2 Tama enade wadolali nologo, te nai walisiąwai nologo te tigidali eno Ayago togolama, sela sąbo dao. Tialima, nai walobo nologo tigidali agai te dwai sewa yali nologode elaluali yabe te pęą sąyu sela sąbo dao, tama aga nai genuai walomai hagede tiwai.
3 Tama eno dage meda meni yai bidi dabe ilai dao. Eno dagebolo polobadu wali pogo te dage meda meni yai bidi dabe ilai dao.
4 Dage ena dali wadoloyu, bidao. Ena dage dali wadoloyu bidimainao. Te bono ni nologo te ni wain tigide dąų wasiąbaso da, nai walogobeo. Tibaso, dage ena dali wadoloyu, bidisiąyu da, dage te tiwai yaibao, dage me nai me walogobeo," Jisasgo te po aga bidi dabe dali wai.
5 Te Jisasgo te po me wai, "Ena da, te bono ni wain tigi dao, te dage da te bono ni waingo nologo dao. Bidi ena dali wadolama bidiyu, ena aga dali wadoloyu bidaibao. Tama te tiwai bidi agai du hauwa walaibao. Tibaso, dagego ena dali wadoloyu bidisiąyu da, teda dagego te eno dwagi yai sę me egobeo, usu egobeo.
6 Bidi me deli ena dali wadoloyu bidisiąyu da, te aga da te sasia pai ni nologo tiwai dao. Te augwaligo te tobage ni nologo sela sąbo dao. Tama sela sąnama, augwaligo te sasia pai nologo sisinama, tama augwaligo siaba sąnama, dabo dao.
7 Dage ena dali wadolama bidiyu, tama eno wali po dage dali bidiyu da, tiali dagego magi naide hanalu obaso da, tama te eno dagebolo mawaibao. Dagego homu koneani gilama, dagebolo tama pedelaibao.
8 Dagego sę yalide du hauwa waliyu da, te kolesagade eno Ayago genuai nogi saibao. Tama tilama, dage eno po wali pabo bidi dabe mu yaibao.
9 Tama eno Aya agai ena dali dwagi yai homu eyu, godolo mu ebo gilama, tama eno dage dali dwagi yai homu eyu, godolo mu yai dao. Sesemane sogo dage eno te godolo ebo kolesaga tomode bidiąo.
10 Tama dagego eno bomo yai po bugagia wali peyu da, teda dage eno te godolo mu ebo kolesaga tomode bidaibao. Eno ena Ayago bomo yai po bugagia wali peyu, tama agai dwagi yai homu eyu, godolo mu ebo kolesaga tomode ena bidibo dao. Tama dagego tebo gilamao.

11 Ena dwagi yai homu mu eyu bidibo. Tama eno homugo dage me
dwagi yai homu mu eyu, te dwagi yai homu kolesaga ebo dagego homu
tomode mu pągąnalu maio. Tama eno te homu eyu, dage dali te po
mobo mabo po wai dao.
12 Eno bomo yai po e tama dao: duga hasi godolo mu eyu, bidiąo,
eno dage dali godolo mu yali gilama.
13 Bidi me deli aga abagi dabe dali godolo mu eyu, tau somainogo, aga
bidabo ula augwali tobade olo mobaso da, teda te tobage kolesagago
gasa kolesaga tigidali aiyaba elalubo dao.
14 Tama dagego eno wali po selama, te po bugagia wali asobaso da,
teda dage eno abagi dabe dao.
15 Genuai bidi agai aga sę ebo bidibolo te sę yao po naga wabo dao.
Agai te bidibolo te sę yabo po page ola mabo menio. Tiali goli, eno
Ayago ena dali wali po tigidali, te po eno dage dali wai dao. Tama
tibaso, eno dage sę ebo bidi da wabo nogi naga ma wagobeo, eno dage
dali abagi dabe dao wabo.
16 Dagego ena sai olama, sa mubeo. Eno dage sa muyu, dage ena
bage dao wai dao. Tama eno dage sęba muai dao, tama dage pelama,
du gilama walama, tama dagego du elalumainogo, te da eno dage
sa muani page dao. Tama dagego tama du waloluyu da, eno nogide
dagego magi sę me yainogo, eno Ayabolo hanalubaso da, agai dage tau
siyu, te nai mawaibao," Jisasgo te po wai, aga wali pabo bidi dabe dali.

Tǫde bidi dabe augwaligo Jisas aga wali pabo sę bidi dali boi bidi gagawaibao

17 Te Jisas agai te po me wai, "Te eno bomo yai po e dao, duga hasi
dwagi yai homu eyu, godolo mu eyu, bidiąo.
18 Tǫde we bidi, augwaligo dage dali boi bidi yabo homu ebaso da,
dagego koneao, hasia augwaligo ena dali boi bidi yabo homu yai dao.
19 Tama dage e tǫde bidi mu tigi sogo da, teda tǫde we bidi augwaligo
dage dali dwagi yai homu eyu, dage augwaligo hani da wagi da. Tiali
goli dage e tǫde bidi menio. Eno dage saiba olama, sa muyu, dage ena
bage dao wai dao. Tama dagego e tǫde kolesaga tagalai dao. Tama
tibaso, tǫde we bidi augwaligo dage dali boi bidi yabo homu ebo dao.
20 Eno tamadi wali po dagego bugagia ma koneao. Eno dagebolo
te po wai, 'Te nogi meni yai sę ebo bidi agai aga genuai bidigo nogi
aiyaba elalugobeo.' Tama te tiwai me, te tǫde we bidi augwaligo ena
dali dwai sę yaligo da, teda dage eno sę ebo bage dali me augwaligo
dwai sę yaibao. Tama augwaligo eno po wali pigi sogo da, te dagego
po me augwaligo wali pigi dao.
21 Tiali goli, augwaligo God konebeo, agai ena tagala palama, ena
asai. Tama tibaso, dage eno hani gagalama, te eno po wali pabo suyu,
tama augwaligo dage dali me dwai sę yaibao.
22 Tama ena aselama, eno augwalibolo te dwai sęde po wasiąwai tigi
sogo da, te augwali sęgę menigi dao. Tialima, eno augwalibolo te po
waligo da, megi augwaligo sęgę dualabo tų elalubo menio.
23 Bidigo ena dali boi bidi yabo homu eyu da, te bidi agai eno Aya
dali me boi bidi yabo homu ebao.
24 Haniani sę polobadu gasa bidigo esiąwani sę, te sę eno augwali
tomode yai. Tialima eno te sę me esiąyu da, te augwali sęgę me
sigi menio. Tialima, megi augwaligo te eno yali sę sulama digi, tama

augwaligo ena dali, eno Aya da si talua si dali boi bidi yabo homu ebo dao.
25 Tama polobadu God agai po obaso, te bidi mego te po bukude asęani, augwaligo bomo yai po bukude. Tama augwaligo megi ebo boi bidi homu ebo sęde, augwaligo te po wali peyu, te po usu nuyu nai gilama walobao. Te polobadu asęani po e dao, ‘Augwaligo olo dali ena dali boi bidi yabo homu yai dao,’ te po wali,” Jisasgo te po wai. *
26 Te Jisasgo po me weyu, te po wai, “Te tau mabo Mobo Bidi eno Aya dali bidibo. Tama eno aga dage bidibo digi tagala palaibao. Aga mu po naga wabo Mobo Bidi dao. Tama aga aselama, agai te we bidibolo enade po ola mawaibao.
27 Tama dagego me enade te we bidibolo po pusao. Magi basowe? Polobadu dage ena dali bidibadi, eno te sę gagalama ebo dagego suai, tama megi me eno te sę ela asela dąi yagasobo dagego subao,” Jisasgo aga bidi dabe dali te po wai.

16

1 “Te dagego ena konealubo bomo yai homu kolesaga me tagalidali weyu, tama eno te po dagebolo wai dao,” Jisas aga bidi dabebolo te po wai.
2 “Augwaligo dage te Juda dabego bomo yai po ola mabo bede mu sela sąwaibao, te dagede habu selebao. Tama te sę naga egobeo. Nosali sogo pedalobode, tama te dage ela mubo bage augwaligo homugo Godigo sę augwaligo bugagia ebao, te homu yaibao. Tama te homu eyu, tama dage dali tiwai sę yaibao.
3 Tama augwaligo Aya konesiąyu, tama augwaligo ena me konesiąyu ebaso, te sę dage dali yaibao.
4 Tialima dagebolo eno te sę pedalabo po megi wai dao. Magi basowe? Nosali te sę pedalobo si, tama dagego eno te sęde polobadu wali po dagego homugo ma koneagameo,” Jisasgo te po wai.

God agai Mobo Bidigo ebo sę

“Te polobadu ena dage dali bidibaso, tama eno te po dage dali wabeo,” Jisasgo te po aga sę bidi dabe dali wai.
5 “Tialima megi ena te ena tagala palai bidi pageba ma pobao. Tama dage tomode bidi me deligo enabolo me hanalu, ‘Nage mena pobawe?’ wabeo.
6 Tialima, dage dali eno te tamadi wali po obaso, tama dagego homu sęgę mu te ebao.
7 Tiali goli, eno mu po dage dali obao. Dage tau somainogo, dage eno taga peyu, ena pobao. Ena pisąyu da, te Tau Mabo Bidi dageba asogobeo. Tialima, ena peyu da, te bidi eno dage bidibo digi tagala palaibao.
8 Tama aga asobo si, tama agai te tǫde we bidi augwaligo te dwai sęde geda muani sę augwalibolo hanilagasaibao. Tama agai augwaligo dwai sę ebo page ola mawaibao. Te doloba pai kolesaga page me, te po tų ebo page me, te Mobo Bidi agai augwalibolo ola mawaibao.
9 Te tǫde we bidi augwaligo dwai sę page e dao, te augwaligo enaba augwa homu tigidali mubeo.

---

* **15:25:** Tib 35:19; 69:4

10 Te Mobo Bidi agai te tǫde we bidibolo ena te doloba pai bidi
ena dao te po ola mawaibao. Ena eno Aya pageba pobao. Tama ena
teba pobaso, augwaligo koneaibao, ena te doloba pai bidi mu dao, te
waibao. Tama dagego ena ma sugobeo.
11 Te Godigo po tụ ebo page me, te Mobo Bidi agai augwali e tama
ola mawaibao. Godigo e tǫde dwai we bidigo tuni bidi dali po tụde
te bidi aiyaba elaluali po te Mobo Bidigo augwalibolo hanilagasaibao,”
Jisasgo te po aga bidi dabe dali wai.
12 “Te eno po hauwa dagebolo maiabo me elalubo. Tialima, te po
dagego megi sogobeo, te sęgę yai po mu dao.
13 Tiali goli, te mu po naga wabo Mobo Bidi aga asobo si, tama agai
dagebolo tigidali mu po bugagia ola mawaibao. Agai wabo po aga digi
homude sabo po me wagobeo. Agai eno wai po aga odolama tama te
po naga te agai dagebolo pusaibao, tama agai dagebolo nosali pedalabo
sę te po dage dali waibao.
14 Agai eno po selama, dage dali pusaibao. Agai te kolesaga ebode
eno nogi genuai pedalumainogo yaibao.
15 Ayago tigidali nai te eno nai dao. Tama tibaso, eno te po tamadi
tama wai dao, te Mobo Bidi agai eno po selama, dage dali te pusaibao,”
Jisasgo te po aga wali bilali bage dali wai.

Homu sęgęgo begelama, dwagi yai homu pedalaibao

16 “Te nosali ganama dagego ena ma osogo sugobeo. Tama bidama,
nosali ma dwasianu sogo dagego ena ma sueibao,” Jisasgo te po wai.
17 Jisas aga bidi augwa hasi po weyu, te po wai, “Agai te wali po magi
po page da dali waliagawe? Agai te po wai, ‘Nosali ganama dagego ena
ma sugobeo,’ te po wai. ‘Tama nosali ma dwasianu sogo dagego ena
ma sueibao,’ tama agai te po wai. Te po me wai, ‘Ena Aya pageba
pobao,’ agai te po da dali wai.
18 Te ‘dwasianu sogo’ wali, te wali po page mena tama dawe? Te po
page dago konebeo,” augwaligo augwa hasi te po wai.
19 Augwaligo Jisas aga dali hanalu wainogo ebo agai koneai. Tama
agai augwalibolo te po wai, “Dagego eno wali pode tama duga hasi te
po page hanalu obawe? Eno te po wai, ‘Nosali ganama dagego ena
sugobeo, tama nosali ma dwasianu sogo te dagego ena ma sueibao,’ te
pode dagego hanalu obawe?
20 Eno mu po dage dali obao, dage genuai gela weyu, tama homu
dene eyu, gela mu waibao. Tiali goli, enade konesiąwai we bidi
augwali da dwagi yai homu yaibao. Tama dagego homu sęgę yaibao.
Tiali goli dagego homu sęgę yali ma begelama, dwagi yai homu mu
yaibao.
21 Te tiwai dao. Wego wai tega pabo sogo asobo si, te dene ebo sogo
pedalobo koneyu, te we aga homu sęgę ebo dao. Tiali goli, agai nosali
te wai ame nenama, tama agai te dene homu yali ma agai konebeo.
Tama te wai ame nenama, tama bidibaso, aga idago dwagi yai homu
ebo dao.
22 Tama dage dali me te tiwai dao. Tama tiyu, megi dage homu sęgę
ebao. Tiali goli, eno dage ma sueibao, tama dage dwagi yai homu ma
yaibao. Tama niwai bidi mego dagego te dwagi yai homu ebo me sela
sągobeo,” Jisasgo te po aga bidi dabe dali wai.

23 “Te sogo dagego ena dali magi nai me hanalugobeo. Eno dage
dali mu po obao, dagego gedu haluasa po weyu, Ayago magi nai me
dagebolo mao eno nogide weyu da, teda Aya agai dagebolo mawaibao,”
Jisasgo te po wai.
24 “Polobadu dagego eno nogide magi nai sainogo hanalu obeo. Tama
dagego homu dwagi yai mu emainogo, tama megi hanalu wao, tama
te nai God agai dagebolo mawaibao,” Jisas aga sę bage dali te po wai.

Jisas agai te dwai noma bidi Satango bomo aiyaba elaluali po

25 Te Jisasgo te po wai, “Te eno te po begelama, dage dali wai dao.
Nosali eno po begelama, dage dali ma wagobeo. Te meni. Eno po
hanilama, Ayade po dage dali waibao.
26 Tama tebo sogo dagego eno nogide aga hanalu waibao. Tama eno
dagebolo te po wabeo, ena digi Ayago dage tau sabo po eno hanalu
waibao. Te menio. Duga digi te Ayabolo gedu haluasa po dolo wao.
27 Magi basowe? Aya aga digi dage godolo mu ebo dao. Tama agai
dage magi baso godolo mu ebo dawe? Woo, dagego ena mu godolo
eyu, tama dagego bomo yai homugo koneama, te ena Aya dali bidama
asali, te homu dagego yai. Tama dagego te homu ebaso, Aya agai dage
godolo mu eyu, dagego hanalu wabo po wei ponaibao.
28 Polobadu ena Aya dali bidai, tama eno aga taga soyu, ena e tǫba
dulai. Tama megi ma eno e tǫ taga peyu, Aya God bidibo digi painogo
ebao,” Jisasgo te po aga bidi dabe dali wai.
29 Jisas aga wali pabo bidi augwaligo te po wai, “E, megi nago po te
begelama po wabeo, tama nago po hania obao.
30 Dago nagebolo hanalu wabo po te dago hanalusiąbadi, te po nago
polo koneai. Megi da dago koneanio, te nago tigidali nai koneai. Tama
tibaso, nage God dali bidilama asai dao po, te pode dago te mu po dao
te homu ebao,” Jisas aga wali pabo bidi augwaligo te po wai.
31 Jisasgo te bidi augwali dali po wei ponoyu, te po wai, “Megi da,
dagego duga homu enaba mu muaniwe?
32 Edao. Te sogo pąde pedalainogo ebao, te polo pedalalio, tama
augwaligo dage tigidali deli deli pobeasa bilibaso, tama duga buluba
tedela paibao. Tama dagego ena taga peyu, enaduba deli digi bidaibao.
Tialima, enaduba me bidigobeo. Aya God ena dali bidaibao.
33 Eno homugo dage ena dali wadoloyu, tama dwagi yai homu
nagame elama bidimainogo eyu, eno e po tamadi tama dage dali wai
dao. Dage tǫde bidibadi te tǫde we bidi augwaligo dwai sę dage dali
yaibao. Tialima, dagego homu bomo elama, bidao. Eno e tǫde kolesaga
aiyaba elaluai dao,” Jisasgo te po aga sę bidi dabe dali wai.

17

Jisasgo gedu haluasa po aga bidi dabe tau siyu wai

1 Te bidi Jisasgo te po aga bidi dabebolo olama, tama agai dagaluba
tonaluyu, te po wai, “Aya, te bodolu muani sogo pedalalio. Tama eno
nagebolo te genuai nogi momainogo, tama nago enabolo te genuai nogi
mao,” Jisasgo aga Aya God dali te po wai.
2 “Tama nago ena sa muyu, moni bomo mayu yai dao. Ena te
tigidali tǫde we bidigo genuai bidi dao weyu, tama nago te bomo
enabolo mawai dao. Magi basowe? Te bidada pabo bomo te we

bidi nago enabolo mani we bidi augwali eno te bidada pabo bomo mawaibao, te homu eyu, nago enabolo te nogi yai sę mawai dao. Tama te bidada pabo bomo menama, tama augwali bidada peyu, bidada paibao, gamonaibao.
3 Tama te bidada pabo bomo page e dao. Augwaligo nage koneyu, nage God deli mu dao. Augwaligo Jisas Krais koneyu, nago aga tagala palobaso asai bidi dao. Augwaligo te si mu koneyu da, teda te bidada pabo page te dao.
4 Eno nago genuai nogi dali, bomo dali, te si te tǫde we bidi augwalibolo ola mawai. Nago enabolo yao olama mani sę, te sę eno tigidali mu ela silai dao. Tama tiyu, eno nago nogi dali bomo dali te we bidi augwalibolo ola mawai.
5 Polobadu, te tǫ pedalisiąbadi digi, tama ena nage dali bidai dao. Tama ena nage dali bidiyu, bomo yai ula elaluai dao. Aya, ena nage dali bidiyu, tama nago megi enabolo te bomo yai ula digi ma mao," Jisasgo te po God dali wai.
6 "Tǫde bidibo we bidi meba nago sa muyu, tama nago augwali dią sali. Tama nago augwali dią selama, tama nago augwali enabolo mani. Te augwali nago bidi te elaluama, tama nago enabolo mani. Tama augwalibolo eno nago nogi haninai dao. Tama augwaligo nago po bugagia wali pai dao.
7 Megi da augwaligo konebo, tigidali nai nago enabolo mani nai te nage pagedu te nai asai.
8 Nago enabolo wali po, te po tigidali eno augwalibolo pusai dao. Tama augwaligo te po sali. Te po selama, tama augwaligo mu koneai, polobadu ena nage dali bidilama, asai dao. Tama nago ena tagala palama, ena asai dao, te pode augwaligo homugo te po wali, 'Te po mu po da,' olama, tama augwaligo konealubo po te pode dąų wabo dao," Jisasgo te po wai.
9 "Te nago augwali tau somainogo, eno nagebolo e po obao. Eno nago te tǫde we bidi augwali tau somainogo me wabeo. Eno e po nagebolo obao, nago ena mani bidi dabe augwali tau somainogo, augwali nago bidi hani bidibaso, eno te po nage dali obao.
10 Tama eno bidi tigidali augwali te nago bidi me dao. Tama nago bidi tigidali te eno bidi dabe dao. Tama augwaligo eno nogi ugwaba sai dao.
11 Tama megi da ena tǫde ma bidigobeo. Tialima, augwali da tǫde me bideibao. Tama ena da nage bidibo madigi asobao. Aya, nage magi dwai sę me isiąwai bidi, nago augwali tonaluao. Nago enabolo nago bomo mawai dao. Tama te bomogo nago augwali tonaluao, augwali me deli homu naga elama, bidimainogo yao. Dadi si deli homu elama bidibo gilama, te tiwai augwali me te emainao.
12 Tama ena augwali dali bidibo sogo da, nago nogi elalubo bomogo eno augwali bugagia tonaluali, nago te enabolo mani bomo. Eno augwali bugagia tonaluyu, tama augwali me hagabeo. Hagawali te bidi deli digi hagawai dao. Te nago polobadu bukude asęyu wali, te po nai gilama walomainogo, te dolabo bidi deli naga tamadi hagawalio," wali. *

* **17:12:** Tib 41:9; Jon 13:18

13 “Megi ena nage pageba asobao. Tama eno te po e tǫde
nage dali obao, te eno dwagi yai homu eno bidi dabe augwalide
pągąnalumainogo augwali dwagi yai homu mu emainogo ebao.
14 Nago po eno augwalibolo mawai dao. Tama tǫde we bidigo
augwali dali boi bidi gagawai dao. Ena da e tǫde bidi menio. Te tiwai
augwali me e tǫde bidi menio. Tama tibaso, tǫde we bidigo augwali
dali boi bidi gagawai dao.
15 Tama eno e po nage dali weyu, eno nage augwali te tǫde bidibo
tagalomainogo hanalu wabeo. Te meni. Nago augwali bugagia
tonalumainogo eno te po nagebolo obao, tama te dwai bidi Satan agai
augwali dolidali weyu, eno e po nagebolo obao.
16 Ena da e tǫde bidi menio. Te tiwai augwali me e tǫde bidi menio.
17 Tama tibaso, naga digi nago mu po augwalibolo ola mao, augwali
gasagi yai tedali bidi dabe bidimainogo, magi sę isiąwai bidi dabe
bidimainogo yao.
18 Tama polobadu nago ena tǫba tagala palama, tama ena augwali
tǫde we bidi tomode bidai. Te tama tiwai eno e bidi dabe me tagala
palama, augwali te tǫde we bidi tomode bidigi pali.
19 Tama eno augwali tobade tau siyu, ena digi ena bidabo ula
tagalama, nago po wali peyu, ena isaibao. Tama po mu wabogo
augwali nago bidi hani mu bidimainao,” Jisasgo te po wai.

20 “Te nago augwali naga tau somainogo eno nage dali e po wabeo.
Menio. Nosali augwaligo gasa we bidibolo eno po ola mayu, tama te
po odobo we bidi augwaligo augwa homu enaba muaibao. Tama te
tibo we bidi augwali tobade me tau siyu, tama eno megi nage dali e po
obao,
21 augwali tigidali deli homu naga elama bidimainogo ebao. Aya,
nage ena dali wadoloyu, tama ena nage dali wadoloyu bidibo tiwai, eno
homugo augwali da si dali homu deli elama, wadoloyu bidimaio. Tama
te tiwai elama, tama tǫde we bidi augwaligo te nago ena e tǫba tagala
palali po odama, tama augwaligo te mu po dao olama, koneagameo.
Tama te sę pedalomainogo, eno e po nage dali megi obao.
22 Nago enabolo te bomo mani, te bomo eno augwalibolo manio,
augwali deli homu elama, bidimainogo, dadi si deli homu elama
bidibo tiwai, augwali me te deli homu elama bidimainogo eno te bomo
augwalibolo mani.
23 Ena e bidi dabe augwali dali bidiyu, tama nage ena dali bidiyu
yai, tama tiwai eno homugo augwali me deli homu elama, bidimainao.
Tama tiyu, te tǫde we bidi augwaligo koneaibao, nago ena tagala
palama, ena asai. Te me augwaligo koneaibao, te nago ena godolo
mu ebogia, nago e bidi dabe me godolo mu ebo dao,” Jisasgo te po wai.

24 “Aya, eno homugo nago ena mani bidi dabe augwali ena bidibo
bulude ena dali da hodobo nosali bidaio, augwaligo eno bomo yai ula
dali bomo dali sumainogo yaibao. Polobadu, te tǫ pedalisiąbadi, te
sogo nago ena godolo mu eyu, tama nago te bomo yai ula dali te bomo
dali enabolo mawai dao.
25 Aya, nage doloba pai bidi mu dao. Tama tǫde we bidi augwaligo
nage konebeo. Tiali goli, eno da nage koneai dao. Tama e bidi dabe
augwaligo konebao, te nago ena tagala palama, ena asai dao.

26 Tama nago nogi eno augwalibolo haninai dao. Tama tiyu, te sę nosali me eno mu ela paibao. Magi basowe? Te nago ena godolo mu ebo homu tiwai augwa hasi te godolo mu ebo homu emainogo eno nago nogi augwalibolo haninai dao. Tama ena me augwali dali bidimainogo, eno nago nogi augwalibolo hanilaibao," Jisasgo te po Godigo aga bidi dabe tau somainogo wai.

18

Judasgo Jisas boi bidi nogoba muai
(Mat 26:47-56; Mak 14:43-50; Luk 22:47-53)

1 Te Jisasgo te po olama, tama Jisas aga bidi dabe dali augwaligo te bulu tagalama, tama peyu, Kidron ąị odogo nogogi pai. Te ni oliv sili, te ąị u badu elaluai. Tama Jisas aga wali pabo bidi dabe dali augwali te oliv ni sili bulu tomoba pai.

2 Hauwa sogo Jisas aga wali pabo bidi dabe dali augwali te oliv ni siliba sisinama bidiyu yai, polobadu. Tama tibaso, Judas, Jisas te boi bidi nogoba muabo bidi, agai me te ni sili koneai.

3 Tama tibaso, Judasgo ami bidi hani dali, tama meba pris tuni bidigo enesigi bidi dabe dali, te Farisi bagego enesigi bidi badi, tama selama, augwali te ni sili giba dolo asai. Tama augwaligo lam dali sole dali tolasa asiyu, tama augwaligo hwịabo nai dabe dali sela asai.

4 Tama Jisasgo agade pedalabo sę tigidali koneyu, tama aga te ni sili gi buluba pelama, tama augwali tiąba pai. Tama agai augwali dali te po wai, "Dagego de gegagasai dawe?"

5 Te augwaligo Jisas aga dali po wei ponoyu, te po wai, "Dago te Nasaret bulu bidi Jisas gegagasai dao," te po wai.

Jisasgo augwali dali te po wai, "Te bidi ena tama dao."

Tama Judas, Jisas te boi bidi nogoba muabo bidi me augwali dali dolaluai.

6 Jisasgo augwali dali "Te bidi ena tama da" obaso, tama augwali meba gegemani siyu, tudi bulu peyu elama tama tọba degasa pai.

7 Tama Jisas agai augwali dali ma hanalu wai, "Dagego de gegagasai dawe?" Tama augwaligo te po wai, "Te Nasaret bidi Jisas gegebao," te po wai.

8 Jisasgo po wei ponoyu, te po wai, "Eno dage dali wai dao, te bidi ena tama dao. Dagego ena naga gegeba wida, e bidi dabe olo pomainao," Jisasgo te po wai.

9 Tamadi agai te po God dali wai, "Nago ena mani bidi dabe augwali eno me tagalobeo," wali. Tama Jisas agai te tamadi wali po usu numainogo, agai 'Augwali olo pomainao' po megi wali.

10 Te Saimon Pita agai moni kago hwą munaluai, te kago hwą bulubo bede. Tama agai te kago hwą kega siyu, tama agai bidi mego dolo nogo badu olo te kago hwągo togwa sąwai. Tama te bidi nogi Malkus, aga te pris tuni bidigo sę ebo bidi da.

11 Tialima Jisasgo Pita dali te po wai, "Nago te kago hwą aga bulubo beba ma bulama muao. Eno Aya agai enabolo bodolu mani, te ena tigide dene saibao. Te augwaligo ena dali yabo sę nago te bodolu didigili painogo ebawe?" Jisasgo Pita dali te po wai.

Augwaligo Jisas te Anas bidibo digi odasa pai

12 Te ami bidi hani dali, te augwa polalubo bidi dali, tama te Juda
dabego enesigi bidi dabe dali, augwaligo Jisas nogo tulama, tama
augwaligo bonogo agai nogo si tudi badu munama, kęai.
13 Tama kęnama, tama augwaligo Jisas te bidi nogi Anas bidibo digi
hasia teba sela pai. Te bidi Anas te bidi Kaiafas aga wąị dao. Tama te
kibu bede te bidi Kaiafas agai te pris tuni bidi bidai.
14 Tama te bidi Kaiafas agai te Juda bage dali te po mobo mabo po
polobadu wai dao. Agai te po wai dao, "Dago hani tigidali dolidali
weyu, bidi me deli isilama, tama aga isibogo te we bidi tau siyu da, te
usu yaibao," te po wali bidi Kaiafas aga dao. Tama augwaligo Jisas te
Kaiafas aga wąị Anas te bidi bidibo digiba sela pai.

Pitago "Jisas eno konebeo," te po wai
(Mat 26:69-70; Mak 14:66-68; Luk 22:55-57)

15 Te augwaligo Jisas sela pobaso, te Saimon Pita dali, te Jisasgo sę
bidi me dali augwali si Jisas wali pai. Tama te pris tuni bidi agai te
gasa bidi konebaso, te gasa bidi te obo tomoba Jisas dali peyu, te be
mesaloba sabolali, te pris hani tuni bidigo bede.
16 Tialima Pita te tụ sesege pąde dolaluai, bulu badu. Tama te gasa
bidi, Jisas wali pabo bidi, aga te pris tuni bidigo abagi yaibaso, te
bidi aga pelama, agai te tụ tonalubo webolo po olama, tama agai Pita
tomoba odasa asai.
17 Te tụ tonalubo wego Pita dali te po wai, "Nage me te bidi Jisas wali
pabo bidi dawe?" te wego Pitabolo hanaluyu, te po wai. Tama Pitago
te po wai, "Woo, ena te bidi wali pabo bidi menio," wai.
18 Te bede sę ebo bage dali, te Jisas odasa asali enesigi bidi dabe
dali, augwaligo te be mesalo tomode sia nogai. Te kedau ebaso, tama
augwali dolaluyu, te siade kedau tuyu, tigi posolo iliyu yai. Tama Pita
me augwali dali dolaluyu, sia kedau tuai.

Te pris tuni bidi agai Jisas dali po hanalu wai
(Mat 26:59-66; Mak 14:55-64; Luk 22:66-71)

19 Te be tomode, te pris tuni bidi agai Jisas aga wali pabo bidi dabede
po hanalu wai. Tama agai Jisasgo te we bidi dali ola mani pode me
hanalu wai.
20 Jisasgo aga dali po wei ponoyu, tama po wai, "Eno we bidibolo
mani te po eno bulu ulade hania wai dao. Eno te we bidibolo po ola
mabo sę eyu, tama te bomo yai po ola mabo be tomode te sę eno yali,
ma te Moni Lotu Be tempel, tede me eno te sę yai dao. Te be dabede
te Juda bage sisinibo bulude eno augwalibolo eno po hania ola mawai
dao. Tama eno po geme dualama bulu tomode me wabeo.
21 Tama tibaso, magi baso nago ena dali hanalu obawe? Nago eno te
po odali we bidi dali hanalu wao. Eno wali po augwaligo koneai dao,"
Jisasgo te po te pris tuni bidi dali wai.
22 Tama Jisas agai te po tama obadi yaide, enesigi bidi me deli Jisas
pąde dolaluali bidi, te enesigi bidi agai Jisas nogo sawaligo Jisas nabo
gede eleyu, te po wai, "Nago te tobage po te pris tuni bidi dali wei
ponoyu obawe? Te dwali," te po wai.
23 Jisasgo te enesigi bidi dali po wei ponoyu, te po wai, "Eno dwai
po wagi sogo da, nago te dwai po hania wagi da. Tialima, eno po dolo
naga obadi da, teda magi baso nago ena elaliwe?" Jisasgo te enesigi
bidi dali te po wai.

24 Tama Jisas te aga nogo si bonogo kęani tama elalubadi yaide, tama te bidi Anasgo Jisas aga te pris tuni bidi Kaiafas bidibo digi tagala palai.

Pitago te po ma weyu, te po wai, "Jisas eno konebeo," wai
(Mat 26:71-75; Mak 14:69-72; Luk 22:58-62)

25 Te Saimon Pita dolaluyu, sia kedau tudai. Tama augwaligo aga dali te po wai, "Nage me te bidi wali pabo bidi dawe?" Tama Pita agai hogwa siyu, "Ena menio," te po wai.
26 Tama te pris hani tuni bidigo sę ebo bidi me deli tede bidai, te Pitago hwągo olo togwali bidi aga deli hani bidi dao. Tama te bidi agai te po wai, "Eno homu eno nage suali, te nage te bidi Jisas dali te ni sili gide bidibo eno suali. Te mu dawe?" te po hanalu wai.
27 Tama Pitago po ma weyu, hogwa siyu, te po wai, "Ena menio." Tama Pitago te po obadi yaide, megi tama ba kakaruk po wai.

Augwaligo Jisas te gavman bidi Pailat bidibo digi sela pai
(Mat 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5; Luk 23:1-5)

28 Te be tama posobadi, tama augwaligo Jisas ma selama, te bidi Kaiafas agai be tagalama, tama augwaligo Jisas te gavman tuni bidigo beba sela pai. Tama te beba sabolama, tama te Juda bage augwali digi te gavman tuni bidigo be tomoba pabeo. Te gavman bidi te Juda hani isąwai bidi bidibaso, te Juda dabe aga be tomoba pabeo. Te habu selali bolidali weyu, tama augwali te be bulu badu bidali. Augwaligo te homu yai, te habu selali bolisiąbadi, dago te Pasova nai tueibao, te homu yai.
29 Tama tibaso, te Rom gavman tuni bidi nogi Pailat aga te be tomode bidilama, bulu badu augwali bidibo digi asai. Agai augwali dali te po wai, "Dagego te bidi magi pode tų ela mawainogo ebawe?" te gavman tuni bidigo augwali dali te po wai.
30 Tama augwaligo aga dali po wei ponoyu, te po wai, "Te bidi dwai kolesaga isąwai bidi tigi sogo da, te dago nage bidibo digi sela asigi menio," augwali Juda bidigo te gavman tuni bidi dali te po wai.
31 Tama Pailatgo augwalibolo te po wai, "Duga digi Jisas aga selama, tama duga bomo yai po usu gilama, tama duga digi aga po tų ela mao," te Pailatgo Juda bidi dabe dali te po wai. Tama Juda bagego Pailatbolo te po wai, "Woo, dage Rom gavman bidi dabego te bomo yai po dabolo mawai, te po wai, 'Dage Juda bagego po tų eyu da, te dwai sę yali bidi dagego elegio. Da Rom dabego naga te dwai sę yali bidi ela mubo sę ebo dao,' dagego da Juda bagebolo te po wai dao. Tama tibaso, dago e bidi nage pageba sisali, te aga isimainogo yali," augwaligo te po wai.
32 Polobadu Jisasgo aga isabo sogode po me weyu, te po wai, "Juda hani isąwai bagego ena nide walama, tama ena isaibao." Tama te po nai gilama walomainogo, megi te Juda bage augwaligo Jisas te Pailat pageba odasa aselama, tama te po wai.
33 Te bidi Pailat aga te gavman be tomoba ma pai. Tama agai Jisas i weyu, asao wai, tama agabolo hanalu wai, "Nage te Juda we bidigo tuni bidi dawe?" Jisas dali Pailatgo te po wai.
34 Jisasgo po wei ponoyu, te po wai, "Naga digi te po homugo koneama obawe? Ma gasa bidigo nagebolo te po weyu, ena dali te po wao te po waliwe?" Jisasgo te po wai.

35 Pailatgo Jisasgo po wei ponoyu te wai, “Ena da Juda bidi dawe?
Mu menio. Naga hani dali, te pris tuni bidi dabe dali, augwaligo nage
ena bidibo digi sela asai dao. Tama nago magi sẹ yaliwe?” te Pailatgo
Jisas dali te po wai.
36 Te Jisasgo po wei ponoyu, te po wai, “Eno te we bidi tonalubo sẹ te
e tọde yabo menio. Tama eno te we bidi tonalubo sẹ te e tọde elalugi
sogo da, teda eno sẹ bidi augwaligo ena megi tau somainogo hwịgi dao.
Tama tiyu, ena niwai bidi mego agai ena te Juda dabego nogoba mugi
menio. Tiali goli, eno te we bidi tonalubo sẹ te e tọde menio,” Jisasgo
te po wai.
37 Tama tibaso, Pailatgo Jisas dali te po wai, “Nage te tuni bidi me deli
dawe?” Jisasgo agai po wei ponoyu, te po wai, “Naga digi te po weyu,
ena tuni bidi dao, te po wali. Te mu po page mu hania pedalomainogo,
te ena te idago ena ame neyu, te ena e tọba asai dao. Tama tibaso, te
mu po naga wali pabo we bidi augwaligo eno po odobo dao,” Jisasgo
te gavman tuni bidi dali te po wai.
38 Pailatgo Jisas dali te po hanalu wai, “Mu po te magide dawe?”
Te Pailatgo Jisas dali te po olama, tama aga te Juda bage bidibo digi
buluba ma pelama, tama agai augwali dali te po wai, “Eno Jisas agade
magi dwai sẹ yali sẹgẹ me subeo.
39 Tialima dagego kolesaga tama telalubo dao, te dagebolo eno te bo
disạwai nai tuabo side, te si nogi Pasova, te side te kalabus bidi me deli
eno dageba olo tagala palobo dao. Tama tiyu, eno dagebolo te Juda bidi
dabego tuni bidi dageba tagala palagawe?” te Pailatgo Juda bidi dabe
dali te po hanalu wai.
40 Tama te bidi dabe augwaligo i hae me po dagạ me genuai mu
olama, te po wai, “Te bidi Jisas menio, nago te bidi Barabas daba olo
tagala palao,” te po olama i wai. Te bidi Barabas agai da te bidi eleyu
mena nai anoma elama sabo bidi bidai.

19

1 Te gavman tuni bidi Pailat agai po olama, tama te ami bidi dabe
augwaligo Jisas selama, tama aga tudide elali, te kibu waligo nigai dila
pai bịgo.
2 Tama augwaligo aga dali gisugu omainogo, augwaligo sesani yai
bono selama, tobolu madi nigilama, tama Jisasgo tobolude muai. Tama
augwaligo te mama yai nami ugwa selama, aga tigide muai.
3 Tama augwaligo Jisas dali tibo posobo po weyu, “Siade dao, Juda
we bidigo tuni bidi da” olama, tama augwaligo nogo sawaligo aga
nabo gede elali. Augwaligo aga dolobo sẹ yainogo, te tiwai te ami bidi
hauwago aga elidu geai.
4 Te Pailat te Juda bage bidibo digi buluba ma aselama, te po
wai, “Dagego suao, eno Jisas aga buluba odasa asobao, tama dagego
konemainogo, eno agade magi dwai sẹ yali sẹgẹ me subeo,” Pailatgo te
po wai.
5 Tama Jisas buluba asai, augwaligo te sesani yai bonogo nigali madi
aga tobolude munaluai. Tama te mama yai nami ugwa me agai tigide
me elaluai. Tama Pailatgo augwali dali te po wai, “Te olo bidi dagego
suao,” te po wai.
6 Te tama tialima, te pris tobolu bidi dabe dali, te enesigi bidi dali
augwaligo Jisas sulama, tama augwaligo po dagạ weyu, te po wai, “Te

bidi ni pedaide elao, te bidi ni pedaide elao," te Juda bage augwaligo te po wai. Tama Pailatgo augwali dali te po wai, "Duga digi aga selama, ni pedaide elao," te po wai. "Eno agade magi sęgę me subeo," te Pailatgo Juda bage dali te po wai.

7 Juda bage augwaligo te gavman tuni bidi Pailat agai po wei ponoyu, te po wai, "Dago bomo yai po me deli tama telalubo. Niwai bidi agai 'Ena da Godigo Ogwa dao' obaso da, te bidi ela muao. Te bomo yai po agai bolobaso, aga isao," augwaligo te po wai.

8 Te Pailat agai te po odolama, tama aga wi genuai mu yai.

9 Tama tibaso aga te gavman moni be tomoba ma pai. Tama agai Jisasbolo te po wai, "Nage mena badu bidi nage asai dawe?" Tiali goli, Jisas agai te Pailatgo po wei ponobeo.

10 Tialima, Pailatgo Jisas dali te po wai, "Magi baso nago ena dali po wabewe? Eno nage olo tagala palabo bomo elalubao. Ma, eno nage ni pedaide elabo bomo me, te eno elalubao. Tama nago te konesiąyu ebawe?" te Pailatgo Jisas dali te po wai.

11 Te Jisasgo agai po wei ponoyu, te po wai, "Tialima, God dagalu ugwadu bidibo bidi agai bomo nagebolo magi menigi sogo da, te nago bomogo ena aiyaba elalugi menio. Tama tibaso, ena nago nogoba muani bidi, te bidi agai sęgę genuai mu eyu, tama nago sęgę aiyaba elaluaibao," Jisasgo te po wai.

12 Te Pailat agai Jisasgo te po odolama, tama agai Jisas olo tagala palabo tų gegai yai. Tiali goli te Juda bage augwaligo bomo elama po dagą weyu, te po wai, "Niwai bidi aga digi 'Ena tuni bidi da' weyu da, te bidi agai te Rom gavman tuni bidi Sisar dali boi bidi dao. Tama e bidi Jisas agai te tobage po wai dao. Tama tibaso, nago te bidi Jisas olo tagala palu da, te nage te Rom gavman tuni bidi Sisargo abagi menio, boi bidi tiwai bidaibao," Juda bagego Pailat dali te po wai.

13 Pailatgo te po odolama, tama agai te gavman moni be tomoba ma pelama, tama Jisas buluba sela asai. Tama Jisas buluba sela aselama, tama Pailat aga po tų odainogo duabo digi duawai, te bulu augwaligo nogi masigigo bidabo sai nigai digi dao wai. Tama te Hibru pogo te nogi tama wai, Gabata, te nogi tama wai.

14 Te tebo sogo te bo disąwai nai tuabo si nogi Pasova te nai dodolobo side dao. Tama belo nai tubo te giliga tomo ebode tamao. Tama Pailatgo Juda bagebolo te po wai, "Duga tuni bidi suiyąo," wai.

15 Te augwaligo po dagą weyu, te po wai, "Te bidi sela sąyao, te bidi sela sąyao," tama po wai, "Te bidi ni pedaide elao," te po wai. Pailat tuni bidigo augwali Juda bage dali te po wai, "Dagego homugo eno duga tuni bidi ni pedaide elao, te homu ebawe?" Te pris hani tobolu bidi dabe augwaligo po wei ponoyu, te po wai, "Dago tuni bidi me menio, te dago tuni bidi te Sisar deli tama dao," te bidi dabego tama po wai.

16-17 Tama tialima, Pailatgo te Jisas augwali Juda bidigo nogoba munama, tama augwaligo Jisas ni pedaide elamainogo yali.

Augwaligo Jisas ni pedaide elama daganai
(Mat 27:32-44; Mak 15:21-32; Luk 23:26-43)

Tama tiwai, tama te ami bidi dabe te Jisas augwa nogoba sai. Tama selama, tama Jisas aga digi te aga elabo ni pedai tolai, tama aga te

Jerusalem hanu tagalama, tǫ me nogi Tobolu Dili te tǫba pai. Tama te
Hibru pogo te bulu du nogi Golgota wai.
18 Te bulu dude augwaligo Jisas ni pedaide elama daganai. Tama
augwaligo gasa bidi me si me Jisas dali elai. Tama me bidi Jisas agai
dolo nogo badu eleyu, me bidi agai pobase nogo badu eleyu yai. Tama
Jisas aga tomode elai.
19 Tama gavman tuni bidi Pailat agai po me deli asęnama, tama
augwaligo te Jisas elali ni pedaide muai. Te asęani pode te po wai,
‘Jisas Nasaret bidi te Juda we bidigo tuni bidi dao,’ te po te ni pedaide
asęna muai.
20 Augwaligo te Jisas ni pedaide elama daganani, te Jerusalem hanu
pąde tamao. Tama tibaso, Juda bidi hauwa augwaligo te asęani po
nedai te Hibru pogo. Tama Pailatgo te po Hibru pogo asęyu, te Rom
pogo asęyu, te Grik pogo asęyu yai, te Jisasgo ni pedaide tama po asęai.
21 Tama te pris tobolu bidi dabe augwaligo Pailatbolo te po wai,
“Nago te po tama asęgio, ‘Juda bidigo tuni bidi dao,’ te po wagio. Nago
tama po asęąo, ‘Te bidi Jisas agai te po wai, “Ena te Juda we bidigo
tuni bidi dao,” ’ te po agai wai dao,” augwaligo te po wai.
22 Pailatgo augwaligo po wei ponoyu, te po wai, “Eno asęani po te
eno polo asęai dao. Te po tama elalumainao,” te po wai.
23 Te ami bidi dabe augwaligo Jisas ni pedaide elama daganai. Tama
te sę elama, tama augwaligo Jisas aga ugwa dabe sai. Aga ugwa dabe
selama, tama ami bidi me si me si augwa hasi te ugwa dabe dobola
sai, tama te ami bidi deli deligo Jisas agai te ugwa me deli sai. Tialima
agai holobo ugwa hobolisiąwani bobobage mu nigai ugwa dao.
24 Tama tibaso, te ami bidi dabe augwa hasi po miyu te po wai, “Dago
te ugwa pedegobeo. Dago satu gagali elama, tama te ugwa sabo bidi
nigilaibao.” Augwaligo tama tiwai tama tiyu, te bukude polobadu wali
po usu nanio. Te bukude te po wai, “Augwaligo eno ugwa dabe dobola
sai. Tama augwaligo eno holobo ugwa sabo bidi nigilainogo, te satu
gagali yai,” te bukude te po polobadu asęani. Tama te po usu nanio.
Te ami bidi dabe augwaligo tama tiwai. *
25 Te Jisasgo ni pedai pąde Jisas aga ida tede dolaluai. Te Jisas aga
ida aga ama dede me tede dolaluai. Te gasa we me, aga nogi Maria,
aga bidi nogi Klopas, te we me Jisas aga ida dali dolaluai. Tama gasa
we te Makdala bulu we nogi Maria, aga tede dolaluali. Te we dabe me
si me si augwali Jisas elali ni pedai pąde dolaluyu bidali.
26 Tama Jisas aga ida dali, te sę bidi me agai godola pali bidi me,
augwali si te pąde dolaluai. Tama Jisasgo augwali si tede dolalubo
sulama, tama aga ida dali te po wai, “Te nage dali dolalubo bidi te
naga ogwa dao,” Jisasgo te po aga ida dali wai.
27 Tama Jisas agai te sę bidibolo te po wai, “Te naga ida dao.” Tama
te sogo te bidigo Maria aga beba odasa pelama, tama Maria aga dali
bidai.

Jisas isai
(Mat 27:45-56; Mak 15:33-44; Luk 23:44-49)

28 Te silama, Jisas agai koneai, eno sę tigidali megi tama siliyu te ebao,
te homu yai. Tialima, Godigo polobadu asęani po me usu numainogo,
agai te po wai, “Ena ąi nogonego sobao,” te po wai. *

* **19:24:** Tib 22:18 * **19:28:** Tib 69:21; 22:15

29 Ąị tubo nai me deli tede munaluai, tede gasagi yai ąị pągąnaluai.
Tama augwaligo te wawi yai bola tiwai nai selama, tama te ugwa te
ąịde munama, tama augwaligo te ąị sali ugwa awi dilide kęnama, tama
augwaligo Jisas agai te ąị tumainogo te ugwaba selama, mawai.
30 Jisas agai te ąị tulama, tama agai te po wai, “Eno yabo sę tigidali
te silali,” Jisasgo te po wai. Agai tama po olama, tama aga mage basi
gulu, aga noma bidi tagala palama, tama Jisas aga isai.
31 Te Jisas ni pedaide elali sogo augwaligo te Pasova bo disąwai nai
sisi ebo side dao wai. Te do me te Sabat yabo sogo dao, tama te Pasova
olo bidibo si te do gagalaibao, te genuai sogo mu dao. Tama tibaso,
Juda bage augwaligo homugo te Sabatde te isai bidigo tigi te ni pedaide
me daganalubo hagelabo wai. Tama augwaligo Pailat tuni bidibolo
te po olama, tama augwaligo te bidi dabe sągą dili togolama, tama
megi augwali polo isimainogo yao. Tama isai digi, augwaligo tigi te ni
pedaide sao, te po wai.
32 Tama tibaso, te ami bidi dabe pelama, augwaligo te Jisas dali elali
bidi si sągą dili togogi pai.
33 Te bidi si sągą dili togolama, tama augwali Jisas munalubo digi
aselama suai, tama augwaligo Jisas aga isai digi suai. Tama tibaso,
augwaligo Jisas aga sągą dili togobeo.
34 Tialima ami bidi me deligo Jisas punali badu sesemonego enai.
Tama polo kaneme dali ąị dali geasa dulai, tọba.
35 (Te tebo eno suali, eno po polo wai dao, tama tiyu, dagego duga
homu Jisas agaba mumainogo yai. Tama eno te wali po te mu po tama
dao. Tama ena digi koneyu, tama eno mu po wabo dao.)
36 Te sę tama pedalai, tama Godigo bukude wali po usu numainogo
yai. Te bukude asęani po tama wai, “Augwaligo agai dili me deli
togogobeo,” te po asęani. *
37 Tama gasa po me te Godigo bukude asęyu te po wai, “Tama
augwaligo te enani bidi teba gedugo tonaluaibao,” te po me asęani.
*

Augwaligo Jisas tigi ola be tomoba muai
(Mat 27:57-61; Mak 15:42-47; Luk 23:50-56)

38 Te augwaligo Jisasgo tigide yali sę silama, tama gasa bidi me nogi
Josep, Arimatea bulu bidi, agai te gavman tuni bidi Pailatbolo olama,
“Jisas tigi eno saio,” te po wai. Te bidi Josep aga Jisas wali pabo bidi
dao. Tialima aga te Juda tuni bidi dabe dali wi eyu, tama agai ‘Ena da
Jisas wali pabo bidi da,’ po hania wabe. Tama Pailatgo “Usu dao, nago
sa,” te po wai. Tama tilama Josep pelama, Jisas tigi sigi pai.
39 Te bidi me, agai nogi Nikodemus, te bidi polobadu hasia Jisas
bidibo digi hulide asali bidi, aga me asai. Agai te ni kaneme si taluama
sesai, te dwagi yai denami ebo nai dao. Tama te nai dila pai nai mu
dao, abelabo mone genuai mu dao.
40 Tama te bidi si augwali sigo Jisas tigi selama, tama augwali sigo te
denami yai nai aga tigiba muyu, te pedai ugwago aga tigi bebe peyu
yai. Te Juda bidi dabego isai bidi pubulainogo ebo tiwai gilama yai.
41 Te ami bidi dabe augwaligo Jisas te elali digi tede gi me deli elaluai.
Tama te gide isai bidi musiąwai gụ page ola be elalualio.

---

* **19:36:** Sai 12:46; Nam 9:12; Tib 34:20 * **19:37:** Sek 12:10; Ped 1:7

42 Do te Sabat sogo dao. Megi da te Juda we bidi augwaligo Pasova
bo disąwai bret nai sisi ebo side dao. Te ola be pąde elalubaso, te bidi
sigo Jisas tigi teba muai.

20

Jisas gụ pagede ma hodaloai
(Mat 28:1-8; Mak 16:1-8; Luk 24:1-12)

1 Te Jisas gụ pagede munama, si sogo bidilama, tama moni Sarere dao
wabo side, tama te Makdala bulu we nogi Maria, te we aga gụ pageba
kigamu asai. Tama te bulu hulialubadi ganao. Tama agai suali, te ola
be tụ haluali moni masigi te halualubo agai subeo.
2 Tama sulama, tama te we aga Saimon Pita dali, te gasa bidi te Jisas
agai godolo yali te bidi dali, te bidi si bidibo digi te we udawai. Tama
Mariago augwali si dali po bomonama weyu, te po wai, "Augwaligo
dago Genuai Bidi te ola bede sela pai yalio. Tama dago konebeo,
augwaligo aga menaba mugi paliwe naga subeo," te we Mariago te
Jisas wali pabo bidi si dali te po wai.
3 Tama te wego te po obaso, Pita dali te gasa bidi me dali, tama
augwali si te bidali be tagalama, tama augwaligo te hanu tagalama,
Jisas muani digi ola beba pabo gagalali.
4 Tama augwali si hodobo udawai. Tialima gasa bidigo Pita geanama,
tama aga polasa pai, tama ola beba polo polasa sabolai.
5 Tama te polasa pali bidi aga basi gulama, bomo elama suali, te
pedai ugwa nami dabe naga munalubo suali. Tialima aga te ola be gụ
page tomoba pabeo.
6 Saimon Pita aga nosali tudi badu asai, tama aga te gụ page ola be
tomoba polasa pai. Tomoba pelama, tama aga bomo elama suali, te
pedai ugwa nami dabe naga munalubo Pita agai suai.
7 Tama gasa ugwa me munalubo agai suai, te Jisas tobolude bebe pali
ugwa dao. Te ugwa gasa ugwa dabe dali munalubeo. Tama te ugwa
bebe pelama, agaduba tali munaluai.
8 Tama te gasa bidi aga polo Pita geanama polasa asali, te bidi aga
me te gụ page ola be tomoba pai. Tama agai te tiwai elalubo sulama,
tama te bidi agai te Jisas ma hodaloali tede te sogo konealuali.
9 (Tama te sogo augwaligo Godigo polobadu asęani po page kone-
siąbadi. God agai po te bukude asęyu, te po wai dao, "Aga gụ pagede
ma hodaluao," te po wai. Te sogo augwaligo te po page konebeo.)
10 Tama te bidi augwali sigo te sę tigidali sulama, tama augwali si
augwa si beba ma pai.

Maria te Makdala bulu we agai Jisas suai
(Mat 28:9-10; Mak 16:9-11)

11 Te we Maria te gụ pageba ma sabolali, te bidi si augwali te ola
be tomode bidibadi. Tama augwali si augwa si beba ma pelama, tama
Maria te gụ page ola be bulu badu gana dolaluyu, tama Maria aga gela
udai. Aga gela udu digi, tama aga basi gulama, tama agai Jisas te muani
ola be tomoba tonai.
12 Tama Maria agai Godigo sę ebo ensel mobo bidi si tedela bobobage
ugwa muai bidi si suai, te Jisas muani ola be tomode dulalubo suai.
Tama te ensel mobo bidi me deli te Jisas tobolu muani digi dulaluyu,
me te sągą muani digi dulaluyu yai, te Maria agai suai.

13 Tama te ensel mobo bidi sigo Maria dali te po wai, “Te we, nage
magi baso gela obawe?” te po wai. Tama Mariago augwali si dali te
po wai, “Augwaligo eno Genuai Bidi selama, tama augwaligo menaba
muaniwe, te eno konebeo,” Mariago te ensel mobo bidi si dali te po
wai.
14 Maria agai te po weyu, tama agai begelama suai, tama agai Jisas
dolalubo suai. Tialima Mariago koneyu, te Jisas tama dao, te homu
agai ebeo.
15 Jisasgo Maria agabolo te po wai, “Magi baso nage gela obawe?
Nago de gegeyu ebawe?” Maria agai te homu yai, te bidi aga e gi
tonalubo bidigo agai te po aga dali wabowe, agai te homu yai. Tama
agai te bidibolo te po wai, “Genuai bidi, nago te isali bidi tigi sela pali
wida, te nago enabolo aga muani digi ola mao, tama eno aga sela paio,”
wali.
16 Jisasgo agabolo te po wai, “Mariao.” Tama Maria aga ma
begelama, Jisas dali agai Hibru pogo weyu, “Rabonai,” te po wai. Te
po page e tama wai, “Po ola mabo bidio,” te po wai.
17 Jisasgo Maria dali te po wai, “Nago ena diągio. Ena eno Aya God
bidibo digi dagaluba me pabeo. Tama tibaso, nago ena dąų ola sigio.
Tialima, nage eno ama dabe bidibo digi pelama, augwali dali te po
tama wagibao, ‘Ena eno Aya bidibo madigi dagaluba holobao, tama te
aga dagego Aya me dao. Tama eno ena God bidibo digi pobao, tama te
God dagego God me dao,’ te po eno ama dabebolo pusigi pao,” Jisasgo
Maria dali te po wai.
18 Tama tibaso, te Makdala bulu we nogi Maria aga pai, tama agai
te Jisas wali pabo bidi augwali dali po weyu, te po wai, “Eno Genuai
Bidi Jisas sualio,” te po wai. Tama agai te Jisasgo agabolo mani te po
augwali dali wai.

Agai bidi dabe augwaligo Jisas suai
(Mat 28:16-20; Mak 16:14-18; Luk 24:36-49)

19 Te Jisas wali pabo bidi dabe augwali Juda bidi dabe wi eyu, tama
augwali bidibo te be tų dąų olama, augwali te be tomode bidai. Te sogo
moni Sarere dao wabo sogo giliga iba dega sigi pai. Tama Jisas augwali
bidibo digi tomoba dolaluagasai, tama augwalibolo te po wai, “Dagego
homu dwagi yai elama, tama dage bugagia bidao,” Jisasgo augwali dali
te po wai.
20 Jisas agai te po olama, tama agai nogo dali punali badu dali
augwalibolo waselai. Tama agai bidi augwaligo Genuai Bidi sulama,
tama augwaligo homu dwagi yai mu yai.
21 Tama Jisasgo augwalibolo te po ma wai, “Dage dwagi yai homu
elama, bidao,” te po wai. “Tama Ayago ena tagala palobaso, ena asai
dao. Tama tialigia, eno me dage tagala palobao,” Jisasgo te po aga wali
bilali bidi dabe dali wai.
22 Jisas agai te po olama, tama aga mobo augwalibolo ponai, tama
augwalibolo te po wai, “Dagego Godigo Dwagi Yai Mobo Bidi te sao,”
Jisasgo te po wai.
23 “Dagego gasa bidi dabe mego dwai sę yali sęgę sela sąyu da, tama
te dwai sęgo sęgę Godigo silaibao. Dagego gasa bidi dabego dwai sę
yali sęgę dąų weyu da, teda te sęgę me elaluaibao, te dwai sę sęgę
Godigo sela sągobeo,” Jisasgo te po wai.

Tomasgo Jisas suai

24 Jisas aga te aga wali pabo bidi augwali bidibo digi pedalai, te sogo
aga bidi me deli augwali dali bidisiąwai, te bidi Tomas dao, tama agai
gasa nogi me Didimus wai, te nogi page aga idago wai si deli sogo ame
nai. Te baso te nogi Didimus wai.
25 Tama Jisas aga wali pabo bidi mebago Tomas agabolo te po
wai, "Dago naga Genuai Bidi dago suai dao," te po Tomas dali wai.
Tialima Tomasgo augwalibolo te po wai, "Eno aga nogode nel enani
digi susiąyu da, tama eno nogo dani te nel enani digi tomoba musiąyu
da, te eno nogo aga punali badu palama susiąyu da, teda te eno te poba
ena homu mu mugobeo," Tomasgo te po wai, augwali dali.
26 Te nosali a naga olama me badu nogo sela sogo bidai, tama Jisas
aga wali pali bidi augwali te be tomode ma bidai, tama Tomas me
augwali dali bidai. Augwaligo tigidali tụ mu dąụ ola silai digi, tama
Jisas augwali tomoba dolagasai. Tama agai te po wai, "Dagego homu
dua bugagia bidao."
27 Tama agai Tomasbolo te po wai, "Nago nogo dani eba da muao.
Tama nago eno nogo me suao. Tama nago nogo eno punali badu
palama suao. Nago homu si ebo tagalao. Enade nago homu deli yao,
te tiwai bidao," Jisasgo te po Tomas dali wai.
28 Tomasgo aga dali po wei ponoyu te po wai, "Nage eno Genuai Bidi
dao, tama nage eno God nage dao," Tomasgo te po Jisas dali wai.
29 Tama Jisasgo Tomas aga dali te po wai, "Nago ena subaso naga,
tama nago homu enaba mubawe? Niwai bidi augwaligo ena susiąma,
augwaligo homu enabolo mubo we bidi, te augwali dwagi yai homu
mu yaibao," Jisasgo Tomas dali te po wai.

Jongo te buku asęani po page e tama po wai

30 Te Jisas agai bomo yai sę hauwa mu aga wali pabo bidi augwaligo
gedude agai te sę yai. Tama eno te Jisas agai yali sę po tigidali eno e
bukude asębeo, meba naga asęani.
31 Te bidi Jisas da, te Godigo sa muyu nosali asaibao wali bidi Krais
dao, aga da te Godigo Ogwa dao. Tama dagego te po mu po dao homu
emainogo, eno Jisasgo yali bomo yai sę po meba e bukude asęani. Tama
dagego Jisas da te Krais dao, te aga Godigo Ogwa dao, dagego te homu
eyu, aga dali wadoloyu, mu bidada pabo ula dagego somainogo eyu,
eno agai yali sę po asęani.

21

A naga olama me badu nogo si bidigo Jisas suai

1 Te nosali Jisas aga bidi dabego gedude ma pedalai, augwali te sigi
ąị nogi Taiberias pąde bidibadi te aga ma pedalai, augwaligo aga suai.
Aga augwali pageba te tiwai pedalai.
2 Te bidi dabe nogi e tama wai, Saimon Pita, te me Tomas te agai
gasa nogi me Didimus, te Nataniel aga bulu nogi Kana, te Galili tọ
pedai bulu, tama te Sebedigo ogwa si dali, te Jisas wali pabo bidi me
si me, augwali hodobo bidai, te sigi ąị nogi Taiberias pąde.
3 Tama Saimon Pitago augwalibolo te po wai, "Ena sụgụ gegegibu
pobao," wai. Tama augwaligo Saimon Pita agabolo te po wai, "Da me

nage dali paio," te po wai. Tama augwali pelama, te gebaba holai. Augwaligo te sogo hulide te sę yali goli, sụgụ me sabeo.
4 Tama te giliga pedalainogo ebode, tama Jisas te sigi ąị sanide aga dolalubo augwaligo suai. Tiali goli augwaligo aga koneyu, tama aga Jisas dao, te homu augwaligo ebeo.
5 Tama Jisasgo augwalibolo hanalubo po olama i weyu, te po wai, "Abagi dede, dagego sụgụ meba saliwe?" te po wai. Tama augwaligo aga dali po wei ponoyu, te po wai, "Menio," te po wai.
6 Augwaligo te po olama, tama agai augwalibolo te po wai, "Dagego te agane wa te dagego u badu te dolo nogo badu te sụgụ sabo wa te ąịba sąyao," te po wai, "tama dagego sụgụ meba saibao," te po wai. Tama tibaso, augwaligo te wa agai te wali te dolo te wa aiyaba sąwai. Tama sąnama, augwaligo sụgụ hauwa mu sai, tama augwaligo te wa ugwaba ma kegabo usu ebeo.
7 Te bidi me Jisas agai godolo ebo bidi, agai Pitabolo te po wai, "Te aga dago Genuai Bidi dao," te po wai. Tama Saimon Pita aga ugwa dabe pebeda munama, te sę yai. Tama agai te po odai, "Te bidi aga dago Genuai Bidi dao" wabo, te po odobaso, Pita aga ugwa bea selama, tama aga te ąịba samonai.
8 Tama te Jisas wali pabo bidi meba augwali te gebadu asai, te ąị saniba. Tama augwaligo te sụgụ dabe te wa dali kegasa asai. Augwali digibulu gana bidibeo, te augwali bidali usu sabo te pąde gana tamao, tama te sigi ąị saniba asai.
9 Tama augwali te gebadu aselama, te ąị sani badu sabolama, tama augwaligo suali, sia tede dabo suai, tama te siade sụgụ ulalubo suai, tama te tubo nai bret me tede munalubo augwaligo suai.
10 Jisasgo augwalibolo te po wai, "Megi dagego te sali sụgụ, te dagego meba eba sesao," te po wai.
11 Te Saimon Pita te gebaba holama, tama te sụgụ wa agai ąị saniba kegasa asai. Genuai sụgụ hauwa mu te wade pągąnaluai, tama te 153 te tama sụgụ te sụgụ sabo wade bidai. Te sụgụ hauwa mu 153 tamao digi, te wa bono togobeo.
12 Tama Jisasgo augwalibolo te po wai, "Dage nai tuagasao," te po wai. Tama Jisas wali pabo bidi me deligo aga dali me hanaluyu, "Nage de dawe?" te po aga dali wabeo. Augwaligo koneai, te aga dago Genuai Bidi dao, te homu yai.
13 Tama Jisas aselama, te bret selama, augwalibolo mawai. Tama te siade ulai sụgụ me tama naga tiwai.
14 Jisas aga gụ pagede ma hodaluama, tama si sogo Jerusalem hanude aga wali pabo bidi augwaligo gedude aga pedalai dao. Tama megi me te sela sogo aga augwaligo gedude ma pedalai, te Taiberias sigi ąị sanide.

Jisas dali Pita dali side po

15 Te augwali nai tula silama, tama Jisasgo Saimon Pitabolo po weyu, te po wai, "Saimon, nage Jongo ogwa dao, tama nago ena godolo ebo kolesagago e bidi dabe augwaligo ena godolo ebo kolesaga aiyaba elalubawe?" Tama Pitago agabolo te po wai, "Ao, Genuai Bidi, nago koneai dao, nage eno abagi dao." Jisasgo agabolo te po wai, "Nago enaba homu tamadi muani we bidi augwali eno po nago augwalibolo ola mao," Jisasgo te po wai.

16 Tama bidama gana, tama Jisasgo Pita aga dali si sogo te po ma wai,
“Saimon, nage Jongo ogwa dao, tama nago ena godolo mu ebawe?”
Pitago aga dali te po wai, “Ao, Genuai Bidi, nago koneai dao, nage eno
abagi dao.” Jisasgo agabolo te po wai, “Nago enabolo homu muani we
bidi augwali nago tau siyu, tonaluyu yao,” Jisasgo te po wai.
17 Tama bidama gana, tama sela sogo agai Pitabolo te po ma hanalu
wai, “Saimon, nage Jongo ogwa dao, ena da nago abagi dawe?” Tama
agai Pita dali sela sogo “Ena da nago abagi dawe?” obaso, Pita aga
homu sęgę yai. Tama Pita agai Jisasbolo te po wai, “Genuai Bidi, nago
tigidali nai koneai dao. Tama nago koneai dao, nage eno abagi dao,”
Pitago te po wai. Tama Jisasgo agabolo te po wai, “Nago enabolo homu
muani we bidi augwali eno po nago augwalibolo ola mao.
18 Eno mu po nage dali obao, polobadu nage gesi bidi bidiyu, tama
naga digi kugulu gudulama, tama naga pabo mena mena bulu te naga
homugo digi te buluba pai dao. Tialima nosali nage monu dabe ebo
sogo, tama tebo sogo da te nago nogo ugwaba siyu, tama gasa bidigo
nago nogo tulama, nago homugo pisąyabo homu isąwani te buluba
nage odasa paibao,” Jisasgo te po wai.
19 Jisasgo te po olama wai, nosali augwaligo Pita ela muaibao. Tama
Pita isiyu, tama aga te isibogo tama agai Godigo nogi ugwaba saibao.
Jisasgo te po olama wai. Jisas agai te po olama, tama agai Pita dali po
weyu te po wai, “Nage ena wali asao.”
20 Te augwali si pabo gagalama, pobadi, tama Pitago begela suali, te
Jisasgo godolo ebo bidi, aga augwali si wali asobo suali. Te bidi aga
polobadu gana augwali nai tuali sogo aga te Jisas hagawiade tialuyu,
tama agai te po hanalu wai, “Genuai Bidi, niwai bidi agai nage boi bidi
nogoba muaibawe?” te po wali. Te bidi Jisas dali Pita si wali asobo
Pitago megi suali.
21 Pita agai te bidi sulama, tama agai Jisasbolo te po wai, “Genuai
Bidi, te bidi dali magi sę yaibawe?”
22 Jisasgo Pita dali te po wai, “Eno homugo ena ma asobo si te bidi
aga me bidibadi asomai da wida, te nago sę dawe? Nage ena wali
asao,” Jisasgo Pita dali te po wai.
23 Tama Jisasgo te bidide te wali po tama te aga wali pabo bidi
mebago te po odolama, usu ela silai. Te pode geda muyu, augwaligo te
homu yai, “Jisasgo te po wai, te bidi isigobeo.” Tiali goli Jisas agai te
bidi dali nage isilamo dao, te po aga dali wabeo. Jisas agai te po wai,
“Eno homugo ena ma asobo si te bidi aga me bidibadi asomai da wida,
te nago sę dawe?” te po wai.
24 Tama te Jisas wali pabo bidi agai digi Jisasgo wali po odoyu, tama
Jisasgo yali sę suyu yai. Tama te bidi ena dao, tama eno te po dali, te
sę dali yali po pusulama, tama eno te po e bukude asęai. Tama dago
koneao, agai te wali po mu tama dao.
25 Te Jisas agai sę hauwa mu yai. Meba naga eno e bukude asęai,
meba po eno asębe. Tama e po asębo bidi eno te po tigidali deli deli
asęyu da, tama te asębo buku hauwa mu yaibao, tama eno homugo
tigidali bulu te buku dabe mubo usu egobeo.

Godigo Sębа Tagala Palai Bidigo Po Te hasia nedebo tau sabo po

Te bidi Luk agai hasia te Jisas aga tǫde bidibadi yali sę dali, aga wali po dali, te tigidalide po hasia asęnama, tama nosali agai te Jisasgo po wali pabo we bidi hani dabe geninama pedalobo po me asęani. Agai homugo te aga abagi Tiofilus agai koneaibao, te Jisas wali pali bidi dabe augwaligo te Jerusalem moni hanude gagalama, tama tedu te Judia moni tǫ pedaiba pelama, te Godigo po pusubo sę egi pai. Tama tedu augwali te Samaria moni tǫ pedaiba pususu biligi pali, tama tedu nosali augwali te haniani digibulu tǫba pali. Hasia bolo augwaligo te Juda we bidi dabebolo naga te po ola magi pai. Tiali goli nosali augwaligo koneai, te Godigo homugo te Juda hani isąwai haniani hani we bidi tigidali augwaligo me te Jisasde wabo gesi dwagi yai po odomainao. Tama Godigo aga Tedali Mobo Bidi augwalibolo mayu tama agai tebogo augwali bomo mobaso, augwaligo te Juda dabego moni hanu Jerusalemde gagalama, tama nosali te gesi dwagi yai po te Juda hani isąwai bagego moni hanu Romba me te po pusugi pai dao.

Te aposel dabe augwaligo Jisasgo po te Jerusalemde pusali

(Dąį 1:1–8:3)

Jisasgo bomo yai po dąų weyu, agai te Tedali Mobo Bidi tagala palabo po wali

1 Eno abagi Tiofilus, te eno hasia bukude eno e po asęani, te Jisasgo yali sę dabe tigidali dali, te agai po ola mawai po tigidali dali, te si asęani. *

2 Jisasgo te tiwai yai, te aga sę gagalobo sogo pelama, Godigo aga dagaluba odasa pali sogoba dąį egi pai. Tama Godigo aga dagaluba odasa pesiąwai madi, Jisas agai sa muani tagala palai bidi dabebolo po pusa mawai. Tama agai Godigo Dwagi Yai Mobogo bomogo te po augwalibolo pusa mawai.

3 Tama Jisas isilama, ma hodaluama, te bidi sese si sogo aga bidi dabebolo agai tigi waselai, hauwa sogo. Tama agai augwaligo gedude sę dabe hauwa yali, te augwaligo aga gesi ma bidibo mu konemainu yai. Tama augwali homu si ebe. Augwaligo aga gedugo suali. Agai Godigo we bidi tonalubo sę po augwalibolo pusa mani.

4-5 Tama augwali deliba sisinagaselama, Jisasgo augwalibolo te po bomonama wai, “Polobadu Jon agai we bidi baptais mani. Tialima, tamadi tama dage Jerusalem moni hanude bidibadi, Godigo agai Tedali Dwagi Yai Mobo Bidi dageba mawaibao, te baptais sabo tiwai yaibao. Tama tibaso, dage te Jerusalem hanu taga pelamuo. Meo. Eno Ayago dagebolo mawaiba wali nai, te Godigo Dwagi Yai Mobo, aga asobo tonaluiąo, eno dagebolo polobadu pusa mani nai po,” Jisasgo te po wali. *

Godigo Jisas dagaluba odasa sai

---

* **1:1:** Luk 1:1-4 * **1:4-5:** Mat 3:11; Mak 1:8; Luk 3:16; Jon 1:33

6 Te Jisasgo tagala palabo bidi dabe augwali Jisas dali hodobo
sisinagaselama, augwaligo aga hanalu, te po wali, “Genuai Bidi,
polobadu da Israel hani bidi dabe dena tǫde bidibo we bidi dabe
tonaluali. Te polobadu yali sę yaligia nago tamadi ma gagalaibawe?”
7 Tama Jisasgo augwalibolo te po wei ponai, “Menio. Te eno Aya deli
naga konealubo, te sę ebo sogo me, te agai bodolu mabo. Agai homugo.
Dagego nai menio, tama tibaso dagego Ayago bodolu mani sogo si dabe
konegobeo.
8 Me ma, e dagego koneagameo, te Godigo Mobo Bidi dageba asobo
si, teda Godigo dage bomo ilaibao. Tama duga enade po te we bidi
dabebolo pusa maiyąo, te Jerusalem be nanide me, te Judia tǫ pedai
tigidalide me, te Samaria tǫ pedai tigidalide me, te moni digibulu tǫ
pedai dabede me te po pusa mao,” te po wali. *
9 Tama Jisasgo te po olama, Godigo aga te dagaluba odasa sai, te
augwaligo tonalubadi. Tama aga hodaluama, pǫgo aga halua sagasali,
te augwaligo aga ma subeo.
10 Te Jisas holobaso, augwaligo bomo yaigo tonalubadi, tama polo te
nala nisi ugwa gudai bidi si augwali dali hodobo dolaluagasai.
11 Tama augwali sigo te po hanalu wai, “Dage Galili tǫ bidi dabe,
dage te ugwaba dagaluba magi baso tonalu dolalubawe? U bidi Jisas, te
Godigo dagaluba odasa holali bidi, te bidi ma asaibao, te aga dagaluba
pabo yaligia ma asiyu me tiaibao, te dagego tonalubadi megi pabo
yaligia tiwai yaibao, ma asobo sogode,” te po wali. Tama te po olama,
tega si ma pali.

Te bidi Matias agai Judasgo sę sai

12 Te Jisasgo tagala palai bidi dabe augwali te Oliv Ni Sili bulu dudu
geasa pelama, Jerusalem be naniba ma pali, te bulu digibulu meni,
pąde bidai, te kilomita deli naga.
13 Tama augwali Jerusalem tomoba pelama, beba sabolama, augwa
osogo bidigi pabo be habuba ugwaba holali. Tama te bidi dabego nogi
e dao, te Pita, Jon, Jems, Andru, te Filip me, Tomas me, te Bartolomyu
me, Matyu me, te gasa me Jems, aga aya nogi Alfius, te Saimon, te
independes sainu ebo hani bidi me, te gasa Judas me, aga aya nogi
Jems.
14 Tama augwali hauwa sogo deliba sisinagasali, Godibolo po omainu
yali. Tama te Jisas wali pai we dabe me, Jisas aga ida me, Jisas aga
ama dede me, te bidi dabe dali hodobo deliba sisinagasali, Godibolo
po omainu yali.
15 Te nosali si sela sogo silibaso, tama te sogo te Jisasde homu dąu
wai we bidi dabe deliba sisinagasali. Bidi sese me sela me sela 120
tama bidi sisinagasali. Tama Pita doligulama, te we bidibolo po me
wai.
16 Pitago te po wai, “Ama dede, Godigo bukude polobadu asęani po
mu dią holai dao. Polobadu Godigo Mobogo te Devitgo pedauwalidu
po omainu ilai tiwai, te bidi Judasde. E Judasgo te Jisas tuabo sunumi
te bidi dabebolo ola mawai bidi da.
17 Jisasgo aga polobadu sa muani, aga da dali sę emainu yali. Tama
tibaso, Judas da dali bilai dao,” te po wai.

---

* **1:8:** Mat 28:19; Mak 16:15; Luk 24:47-48

18 (Polobadu Judas agai Jisasde dwai sę elama, masigi dabe sai dao.
Tama te masigigo tǫ abelama, tede tulaluyu, aga tabi peda peyu, aga
haliga dabe buluba dią soyu, tama isai dao.
19 Tama te Jerusalemde bidibo we bidi tigidali augwaligo te sę
po odali. Odolama, tama te tǫ augwaligo pogo nogi poai, te nogi
Akeldama. Te nogi page e dao, “Kaneme tǫ dao.”) *
20 Te Pitago po ma wai, “Te lotu tęąbi buku asęani bidigo te bukude
te po wai,
‘Aga be olo elalumainao, tede bidi me bidamuo.’*
E po me te bukude asęani, ‘Me bidigo aga sę sao,’ te po wali,” Pitago
te po wali, Judasde.
21-22 Te Pitago po ma wai, “Te bukude asęani po elalubaso, bidi me
deli daba wadolama, da dali hodobo bidimainao. Te bidigo te we bidi
dabebolo te po waibao, ‘Te Genuai Bidi Jisas isilama, ma hodaluali, ma
bidibao,’ te po waibao. Tama polobadu Jongo we bidi baptais mabo
sogode da dali hodobo bilai bidi me dąį ilinao. Te tama aselama, Jisas
dagaluba peyu dąį yali. Te Jisas dali da hodobo biliyu bilali bidi, te
bidi dago dąį ilaibao, te Judas hasegelainu, te Judasgo polobadu yali sę
tiwai yaibao,” te po wai.
23 Te po obaso, te Jisasde homu dąų wabo we bidi augwaligo bidi
sigo nogi muai. Me bidi nogi Josep, agai nogi me si elaluali, me nogi
Barsabas, me nogi Jastus. Tama gasa me bidigo nogi Matias.
24 Tama augwaligo Jisasbolo te gedu haluasa po wai, “Genuai Bidi,
nago tigidali bidi dabego homu kolesaga konebo dao. Tama tibaso,
Genuai Bidi, te bidi si me deli nago dabolo dąį ilama,
25 da ola mao, te Judasgo yali sę somainu, nago tagala pali bidigo sę.
Te sę Judasgo tagalama, aga digi dwai sę yali. Tialigo da, aga genuai
sęgę mu salio,” te po wai.
26 Tama olama, augwaligo Matias dali Jastus dali sigo nogi yai nai
dabe kapde munama, tama begelali, te Matiasgo nogi yai nai hasia
asali. Tama tibaso, Matias nogo si olama, sągą deli bidi dabeba
wadolai.

2

Godigo Mobo Bidi asai

1 Te nosali te Pentikos sogo asobo si, te Jisas homu dąų wabo we bidi
tigidali te deli beba sisinagasali.
2 Tama polo augwaligo te u wabo dagaludu odali, te moni bomo yai
wali asobo u wabo tiwai. Tama te bede bidali we bidi tigidali augwaligo
te u wabo odali.
3 Tama augwaligo te nai dabe suali, te dwasianu sia bogoli dabe
tiwai, bidigo hamena gagawai dabe augwaligo suali. Tama te nai dabe
pebeda pelama, bidi deli deliba pelama, dią yani.
4 Tama Godigo Dwagi Yai Mobogo augwali sali, te tigidali agada weyu,
tama augwali tigidaligo gasagi yai gasagi yai konesiąwai po dabe wabo
gagalali, te me bidigo me po weyu, tama me bidigo gasa po me weyu
yali. Tama Godigo Mobogo augwali te po dabe omainu te sę ilali,
augwaligo pedauwalidu.

---

* **1:19:** Mat 27:3-8 * **1:20:** Tib 69:25; 109:8

5 Tede, te Jerusalem be nanide, te tigidali tǫ pedaidu asai Israel hani
bidi dabe bidai, te augwali Godibolo lotu po wabo bidi dabe.
6 Tama augwaligo te u wabo odama, we bidi hauwa kisu deliba
sisinagasali, te beba. Tama te Jisasgo tagala palai bidi dabe augwa
tigidaligo te bulu po augwaligo konesiąwai goli ola bidiyu yali. Tama,
tibaso, te tamadi asai bidi deli deli dabego po odama, augwali noma
sali.
7 Tama noma mu selama, augwali moni homu elama, te po wai, "Te
po wabo bidi dabe tigidali augwali Galili tǫ pedai bidi dabe da.
8 Tialima, dago odali, da deli deli bidi hani dabego po dabe augwaligo
wabo dago odali. Dago po augwaligo mena tama koneaniwe?" te po
wali.
9 Tama te po ma wai, "Da tigidali buludu eba asali, e Judia tǫ pedai
me, te Paria tǫ pedai me, Midia tǫ pedai me, Elam tǫ pedai me, te
Mesopotemia me, Kapadosia me, Pontus me, Esia me,
10 Frigia me, Pamfilia me, Isip me, tama da Rom bidi dabe eba
aselama, bidibo me. Da me badu te Sairini be nanidu asali, te Libia tǫ
tonalubo bidigo be nani.
11 Da me badu Juda dabe mu da, me badu da homu begelama, Juda
dabego ebo sę wali pabo dao. Tama da Krit me, Arebia me. Tialima,
te bidi dabego Godigo bomai sę po dabe dago po dabego wabo odali,"
augwaligo te po wai, te tamadi asai bidi dabego.
12 Tama augwali noma selama, augwali homu kolesaga umana pali.
Tama augwa hasi ma po miyu, te po wai, "Te nai mena tama tialiwe?"
13 Tiali goli, bidi dabe me badu augwaligo te posobo po weyu, te po
wai, "E bidi dabego bomai wę tulama, wabo pabo sę gagawai ebao,"
te po wali.

Pitago te we bidi dabebolo pusali po

14 Te bidi Pita dali, te Jisasgo tagala palai bidi nogo si olama, sągą deli
dali, augwali dodulaluali. Tama augwali dodulalu, Pitago te sisinagasai
we bidigo wali po wei ponai, te po bomona wai, "Dage Juda hani,
dagego odiąo, te Jerusalemde bidibo bidi dabego me, odiąo, te dagego
te ede subo sę page koneagameo.
15 Dagego homu da bidi dabego bomai wę tulama, wabo pabo sę
gagalali. Woo, te meni. Te kigamu giliga tamadi tama holobao. We
bidi augwaligo kigamude bomai wę tulama, wabo pabo sę ebo menio.
16 Tiali goli, te subo sę page e dao. Te Godigo agabolo po olama, agai
Godigo po pusa mawai bidi nogi Joel, agai e sęde polobadu te po wai,
17 'Te Godigo te po wai, "Te e si sia sainu ebadi
yaide, eno ena Mobo Bidi tigidali we bidibolo olo
mu mawaibao. Tama menama, dagego ogwa dabe,
wegi dabe augwaligo eno po pusa mawaibao. Tama
eno duga gesi bidi dabebolo me me gasagi yai na
dabe ola mawaibao, te monu dabe augwalibolo me.
18 Mu tama, te side eno sę ebo bidi dabe me, eno
sę ebo we dabe me, te siba eno ena Dwagi Yai Mobo
Bidi olo mu mawaibao. Tama menama, augwaligo
eno po pusa mawaibao.
19 Tama eno dagalude me,
tǫde me, te we bidi noma sabo gasagi yai bomai

sę dabe yaibao.
20 Te kaneme me, sia me, sisi yai
hano me yaibao, te giliga eno huli si ilaibao, tama
te polua me kaneme tiwai mama yai ilaibao. Tama
nosali Genuai Bidi Jisasgo si asobo si, te side Genuai
Bidigo genuai sę dabe yaibao, tama tibaso te sigo
moni nogi elaluaibao.
21 Tama te side Genuai
Bidi nogi elama i wabo bidi dabe da, teda Godigo
augwali tau selama, aga we bidi dabe yaibao,”
Godigo te po wai,’ *
Joelgo tama po wai,” Pitago te po wali.
22 Te Pitago po ma wai, “Dage Israel dabe, dage e po odiąo. Eno Jisas te Nasaret bidide po waibao, te agai bomai moni sę dabe Godigo agabolo mobaso, agai dagebolo ola mayu tama Godigo aga tagala palai dao. Dago te kone dao, te bomai sę dabe Jisasgo dage tomode yali duga kone dao, te bidi Jisas agai yali.
23 Tama Godigo polobadu mu koneama tiaibao homu elama, agaduba homugo po polo dąu waluyu homude tiwai, te Jisas augwaligo dagego nogode muaibao. Tama dagego dwai bidi dabego Jisas elemainu ola mobaso, tama augwaligo aga ela muani.
24 Tiali goli, Godigo te bidi ma hodolobaso, tama aga ma hodaloai dao. Bidi isibo sęgo Jisas kalabus usu isąbaso, aga dene hauwa dali isama, Godigo agade te dene silali.
25 Tama polobadu Devitgo te Jisas me hodalobo sęde te po weyu, e tobo wai,
‘Eno Genuai Bidi eno gesabide sesemane bidibo suali.
Tama aga eno dolo nogo badu bidibo. Tama tibaso,
dwai sę hauwa enabolo pedalai ebaso da, augwali
ena aiyaba elalugobeo.
26 Tama tibaso, eno homu
wiegi yai elama, tama eno tede po pusubo sogo eno
bugai homu mu ebo da. Ena bidi tama dao, ena
isaibao. Tiali goli, ena te po wabo da, eno God
agai enabolo dwagi yai sę ebo ena tonaluaibao.
27 Magi baso meni. God, nago eno noma te isi bidi
dabego pesagede olo tagalogobeo. Ena da, te nago
dwagi yai sę ebo bidi da. Tama eno tigi nago damua
pomainu tagalogobeo.
28 Nago bugagia bidiyu
bidabo tų enabolo ola mawai dao. Nage ena dali
hodobo bidibaso, ena tego dwagi yai homu mu
ilali,’ *
Devit agai te po wali,” Pitago Jisasde te po wali.
29 Te Pitago te we bidi dabebolo po ma wai, “Ena hani bidi ama dabe, dago wąį mu Devit, te bidide po eno dagebolo hania haninama mu pusa momainu, e po obao. Devit polobadu isali, tama augwaligo aga pubulali. Agai tigi muani pesage te da bidibo digi pąde e elalubao,

* **2:21:** Jol 2:28-32 * **2:28:** Tib 16:8-11

te ede me munalubuo. Tama tibaso, dago konebo dao, te Devitgo agai
wali po agade digi wabe, te Jisasde wali.
30 Tama Devit bidibadi yaide, te agai polo koneai, te magi sę dabe
dią holaibao. Tama Godigo agabolo mu tama dao olama, te po mu dąų
walai, te Devitgo koneai. Godigo agabolo te po wai,
‘Te eno naga hani bidi dabego bidi me nosali mu
genuai bidi mu ilaibao, te nage tiwai,’
te po wai, Godigo.
31 Tama Devitgo suali, te Godigo nosali yabo sę. Tama tibaso, Devitgo
te we bidi tau somainu sa muani bidi Krais ma hodaloabo, te sęde te
po wai,
‘Te Godigo aga te isi bidi dabego pesagede olo
tagalogobeo. Tama agai tigi damua pogobeo.’
32 Tama te bidi Jisas, Godigo aga ma hodolali. Te sę da Godigo po wali
pabo bidi dabego gedugo mu suali.
33 Tama Godigo Jisas ma hodolama, aga dolo nogo badude muani, tama
te nogi yai bidi bidibo madi. Tama Godigo agabolo aga Dwagi Yai
Mobo mawai, te aga aya Godigo polobadu mawaibao olama polo po
dąų walai. Tama megi Jisas agai Godigo Dwagi Yai Mobo dabolo olo
mu menama, e dagego suali sę me, odali po me pedalali.
34 Tama Devit aga digi dagaluba pai menio, te Jisas yaligia. Me ma
Devitgo e tǫba wai,
‘Eno Godigo eno Genuai Bidibolo te po wai, “Nage
eno e dolo nogo badu dugayao.
35 Tama pelama,
eno naga boi bidi dabe aiyaba elaluama, nago sągą
dologoba muaibao, te sogo dąi egi paibao,” Godigo
te Genuai Bidibolo tama po wai,’
Devitgo te po wali.” *
36 Te Pitago po ma wai, “Eno dagebolo te po obao, dage Israel we bidi
tigidali, dagego hania koneao, te duga te nide enani bidi Jisas, te bidi
Godigo te Genuai Bidi ilali, te Godigo we bidi tau somainu sa muani
bidi Krais,” Pitago te po wai.
37 Te we bidi augwaligo te po odobo si, augwali moni homu mu
elama, Pitabolo me, tama me badu Jisasgo tagala palai bidi dabebolo
me te po wai, “Hani bidi ama dede, da magi egowe?”
38 Te Pita agai augwalibolo te po wai, “Dage tigidali deli deli dabego
tigidali dwai sę dabe tudiba togolama, tama homu begelama, Jisasgo
nogide baptais sao, te Godigo dagego dwai sę sela sąnama, boi bidi
egobe weyu yao. Tama tilama, Godigo aga Dwagi Yai Mobo dagebolo
mawaibao.
39 Tama Godigo polobadu mawaibao olama polo dąų walai po
dagebolo me, te duga ogomani dabe nosali ame nabo tebolo me, tama
te digibulu bidibo we bidibolo me, te dago Genuai Bidi God aga pąba
i wabo we bidi tigidalibolo me, agai te tigidali we bidibolo aga Dwagi
Yai Mobo mawaibao,” Pitago te po wali.
40 Te Pitago augwalibolo dwasianu po wabe, te po hauwa wai, te po
bomona weyu, te po wai, “Duga digi duga ma tau siąo. Tibaso, dage

* **2:35:** Tib 110:1

dene sogobeo, te Jisas ela muai dwai bidi dabe nosali dene sainu ebo yaligia,” te po wai.
41 Tama we bidi hauwa augwaligo agai wali po homude dąụ wai. Tama we bidi hauwa mu 3,000 augwali te sogo baptais selama, tama augwali te Jisasde polobadu homu dąụ wai we bidiba wadolagasai.
42 Tama augwali wadolali we bidi augwaligo Jisasgo tagala palai sę bidi dabego augwalibolo po hauwa mu ola momaina homu yali. Tama augwali deli hani tiwai bidali. Tama augwali deli madi hodobo nai tubo da, augwali Jisasde homu dąụ wai dao weyu yai. Augwali Godibolo hodobo po wabo da.

Jisasde homu dąụ wai we bidi augwali bugagia bidai

43 Te bidi Jisasgo tagala palai bidi dabe augwaligo te we bidi noma sabo gasagi yai bomai sę dabe hauwa sogo mu eduali. Tama tibaso, we bidi tigidali noma mu sai.
44 Tama te Jisasde homu dąụ wai we bidi tigidali augwali deli hani tiwai pedelama bidali. Godigo po wali pabo bidi dabego homugo te da deli deligo munalubo nai dabe denaduba nai dabe da homu ebe, te Godigo dąị ilai me badu bidi dabe tau sabo nai dabe da, te homu yali.
45 E tiwai yai. Te augwaligo me sogo be dabe me, te tọde me, te munalubo me badu nai dabe me bidi dabeba menama, tama mone ge selama, me me nai habuge yai bidi dabe tau siyu yali. Tama tilama, augwali tigidali usu yali.
46 Tama augwali te Moni Lotu Be tempel tede sesemane sogo sisinagasu sisinagasobo da, te deli hani tiwai. Tama augwaligo sesemane sogo wiegi yai homu dali nai tuyu bidali, te augwa be dabede. Tama augwali wiegi yai homu dali nai tubo da.
47 Augwaligo te po wabo da, “Te God da, aga dwagi yai mu da.” Tama te olo we bidi tigidali augwaligo te Jisasde homu dąụ wai we bidi dabebolo wiegi yai homu yai. Tama Godigo sesemane deli deli sogo te olo we bidi dabe selama, agai po wali pabo bidi dabeba wadolobo dao.

3

Sągą dwai bidi dwagi yai ma ilali

1 Te me sogo Pita dali Jon dali te bidi si te Juda dabego Moni Lotu Be tempel teba pali, pioba poloba. Tama te Juda dabego pioba poloba Godibolo gedu haluasa po wabo sogo da.
2 Tama te Moni Lotu Be tempelde te moni sunumi deli elalubo, te sunumi nogi Dwagi Yai Mu. Augwaligo te sągą dwai bidi me deli te sunumiba sesemane sogo tolasa asama, teba mugasobo da, mone ge gonomainu yali. Te bidi aga idago tabide sągą tama dwai ame nai. Tama te bidigo tigidali sogo “Dwasianu masigi ena mao,” wabo, te Lotu Be tempelba asobo we bidibolo.
3 Aga Pita dali Jon dali si tomoba asobo sulama, “Dage sigo dwasianu masigi ena mao,” wabo po hanalu wali.
4 Augwali sigo te bidi dolo tonalu, tama Pitago te po wai, “Da siba nago tonaluao,” wali.
5 Tama te po obaso, te bidigo augwali si tonaluali, agai homugo ‘Augwali sigo masigi enabolo mawaibao.’

6 Pitago agabolo te po wai, “Ena masigi menio. Tialima, eno elalubo
nai deli nagebolo mawaibao. Jisas Krais, te Nasaret bidi, agai te bomo
elalubaso, eno nagebolo obao, nage bilao.”
7 Tama olama, sągą dwai bidigo dolo nogogo Pita nogo tolasa
hodaluali. Tama megi tama sągą si dali si ma dolo yali, te aga sągą
gąụ si me ma dolo yali, tama tigidali sągą dili ma bomo yai.
8 Tama agai sągągo sasa mano biliyu, posoga palu, posoga palu
elama, aga sągągo dolo dolaluali, tama agai bilalio. Aga augwali si dali
Moni Lotu Be tempel tomoba pobadi yaide, agai posoga palu elama
biliyu, agai Godigo nogi ugwaba salio.
9 Tama tigidali we bidi te Moni Lotu Be tempel tomode augwaligo te
bidi bilibo suali, agai tama biliyu Godigo nogi ugwaba sali.
10 Augwaligo te bidi sulama, koneai, te po wai, “Te bidigo e Moni
Lotu Be tempel sunumide dugulalu tigidali bidi hanalu wai, ‘Masigi
enanu mao,’ wabo da, te sunumi nogi Dwagi Yai Mu,” te po wai. Te
mone enanu mao gonudali bidi aga sągą usu elama bilibaso sulama,
augwaligo noma mu sai.

Pitago te Moni Lotu Be tempel tomode po pusai

11 Te bidi agai Pita dali Jon dali tagalabo homu meni, tama te bidi si
nogogo toalio. Tama bidi sela Moni Lotu Be tempel tomode dolalubo,
te be mabode, te mabo nogi Solomongo Be Mabo. Tigidali we bidi
augwali noma selama, udulama, te bidi sela pageba sabolali.
12 Tama Pitago te we bidi sulama, augwalibolo te po wai, “Israel
dabe, magi baso dage noma sobawe? Magi baso dagego da gedugo
bugagia osabawe? Dadi sigo bomogo e bidi bilimai hagede dodolobeo,
te menio. Dadi si dwagi yai bidi menio, e bidi dodolobeo. Godigo e sę
yali.
13 Dena wąị mu Abraham dede, Aisak dede, Jekop dede polobadu
augwaligo koneama, Godibolo lotu po wabo page wai. Tama te Godigo
agai ogwa Jisasgo nogi da ola mawai dao, te aga bomo me. Aga da,
te da tau sabo bidi dao. Tiali goli, dagego polobadu Jisas te gavman
genuai bidi teba odasa pai. Dagego aga po tụ elama, te kiap bidi nogi
Pailat agai Jisas olo tagalai homu yai.
14 Tiali goli, dagego te bidi Jisas tudiba muani, dwagi yai kolesaga yai
bidi, mu doloba pai bidi dao. Dagego te kiap Pailat hanaluyu, ‘Te bidi
Barabas olo tagalama, da mao,’ te po wai.
15 Te bidi Barabas da, te bidi ela mubo bidi da. Dagego Jisas agai da
bida bida pomai hagede tau sabo bidi, te dagego ela muai dao. Tiali
goli, Godigo aga gụ pagede ma hodolali. Dadi sigo suali, aga ma bidibo.
Tama dadi sigo koneama, te po dagebolo obe dao.
16 Jisasgo bomogo e bidi ma dwagi yai ilali. Dage tigidali gedugo
sualio. Te bomo dagego suali te bidi dwagi yai ma ilali. Tiali goli,
Jisasgo bomo aselama, dadi sigo te bidi Jisas konealubo homu ebaso te
bidi dwagi yai ma ilali, te dagego gedugo sualio,” Pitago te po wali.
17 Te Pitago po me wai, “Eno ama dede, dage dali dago genuai bidi
dabe dali, dagego Jisasgo page bugagia konesiąwai baso, te agabolo te
dwai sę yali, te eno konebao.
18 Godigo polobadu mu agai po pusa mabo bidi dabe tigidalibolo te
po wai, ‘Eno we bidi tau somainu sa muani bidi Krais, aga tigide dene
hauwa yaibao, te augwaligo aga ela muaibao,’ te po wai. Tama dagego

agabolo dene menama, ela munama, dagego te dwai kolesaga e baso,
te polobadu wali po tiwai yaligia megi nai ebigia muani.
19 Tama tibaso, dagego kolesaga begelama, Godigo kolesagadu wali
piąo, tama Godigo dagego dwai sęgę sela sąmainu tama yao.
20 Tama te elama, Genuai Bidigo dage dwagi yai toma tuabo sogo
mawaibao, te agai dagego kolesaga dąụ walaibao. Tama nosali Jisas
tagala palaibao, aga Godigo sa muani bidi Krais, tama da tau somainu
yaibao.
21 Megi agai dagalude tonalu bidibo, Godigo tigidali nai gesi ma ilibo
sogo, te sogo asobo tonalubo. Te po polobadu Godigo agai po pusa
mabo bidigo dabebolo wai, mu dolo yai bidi dabe. Tama augwaligo te
po pusa mani.
22 Tama Mosesgo polobadu te Juda dabebolo po wai,
‘Te Genuai Bidi, dago God, agai ena dagebolo tagala
palai dao. Tama nosali agai te tiwai te po pusa
mabo bidi me dagebolo tagala palaibao, dagego
hani bidi deli. Agai wabo po tigidali dagego bugagia
odiąo.
23 Tama te po pusa mabo bidigo po odisąbo
we bidi, teda dagego Godigo po odobo we bidi
tomo agebeledu buluba sela sąnama, elaibao,’ *
Mosesgo te po wali,” Pitago te tama po wai.
24 Pita agai po me wali, te po wai, “Te Godigo po pusa mabo bidi nogi
Samuel dali, te nosali asai bidi dabe dali me, te Godigo po pusa mabo
bidi dabe tigidali, augwaligo Jisasgo yabo sę po polobadu pusa mawai.
Tama megi te sę dią holali.
25 Godigo agai mu po ola tolai dao, te agai po pusa mabo bidi dabego
ola mawai, te da tau somainu. Godigo dago wąị dabebolo agai mu po
ola mawai dao. Tama Godigo Abrahambolo polobadu wali po megi da
pagede me bidibo. Godigo Abrahambolo polobadu te po wai,
‘Eno nago nosali ame nai wąị dabebolo dwagi yai sę
hasia elama, nosali augwaligo tigidali tọde bidibo
we bidi dabebolo dwagi yai sę yaibao,’*
Godigo te po wai.
26 Tama te sę emai hagede, Godigo aga sę ebo bidi sa munama,
dabolo hasia tagala palali. Agai homugo dage tigidaligo dwai kolesaga
tagalama, dage bugagia bidaibao,” Pitago te po wai.

4

Pita dali Jon si te kalabus elama, te kaunsil gesabide dolaluali po

1 Te Pita dali Jon si te we bidibolo po ola mobadi, te pris bidi dabe
dali, te Moni Lotu Be tempel genuai enesigi bidi kepten dali, te Juda
dabe bidi sibi Sadyusi bage dali, augwali te bidi si pageba sabolali.
2 Jisasgo tagala palai bidi sigo te we bidibolo te po wai, “Te Jisas
isilama, ma hodaloai. Tibaso, dago koneagameo, te tigidali isibo we
bidi ma hodaluaibao,” te po wai. Tama te po baso, te genuai bidi dabe
sębę yali.

---

* **3:23:** Bom 18:15, 18 * **3:25:** Gag 22:18

3 Augwaligo te bidi side sębę elama, nogo bono dunama, kalabus
beba muai, piode, te do kigamu po tų dodolainu.
4 Tiali goli, augwali sigo po ola mabo po te odali we bidi te augwali
hauwa mugo te po mu konealuali. Tama te bidi dabe nedelama, te
namba hauwa mu 5,000 yali.
5 Te sogo kigamu te Juda dabe genuai bidi dabe dali, te nogi elalubo
monu dabe dali, te Juda dabego bomo yai po ola mabo bidi dabe dali,
augwali Jerusalem buluba sisinagasali.
6 Tama bidi dabe me sisinagasali, te pris bidi tuni bidi, te bidi nogi
Anas, te bidi dali, aga hani bidi dabe Kaiafas dali, Jon dali, Aleksander
dali, augwali tigidali sisinagasali.
7 Tama te sisinagaselama, i olama, te Jisasgo tagala palai bidi si
tomoba dolagasali. Augwaligo augwali sibolo te po hanalu wali, "Magi
elama, dage sigo te sągą dwai bidi ma dwagi yai ilaliwe? Mena bomogo
aga dwagi yai ilaliwe? Mena nogigo te aga ma dwagi yai ilaliwe?" te
po wai.
8 Godigo Dwagi Yai Mobogo te Pita kolesaga pągąna sąyani. Te Pitago
te po wei ponoyu te po wai, "Genuai bidi dabe, monu dabe, odao.
9 Dadi sigo te sągą dwai bidi ma dwagi yai ilali baso, dagego da si po
tų ebao.
10 Tibaso, dage tigidaligo koneąo, te Israel we bidi dabe tigidali me,
dagego koneao, ede te sągą dwai bidi dolalubo, te Nasaret bidi Jisas
Kraisgo nogi bomogo e bidi ma dwagi yai ilama, aga sągągo dolalubo.
Te bidi Jisas dagego ni pedaide elai bidi da. Tiali goli, Godigo aga gų
pagede ma hodolai.
11 Te tiwai Godigo po buku tomode e po asęai elalubao,
'Dage be sę ebo bidi dabego e masigi sela sąyani.
Tiali goli, megi Godigo te masigibolo genuai nogi
mawai.'*
Te po page Jisasde po wali.
12 Jisas deligo te da tǫde bidi tau sabo te usu yaibao. Tigidali bulu
Godigo da ma dobola sabo sa muani bidi me menio," Pitago te po wai.
13 Te Pita dali Jon sigo te po tama olama, wi meni baso, te Judago po
tų ebo kaunsil bidi dabe noma sai. Augwaligo odai, te bidi si skulba
pabe, olo bidi si naga dao, tama tibaso, augwali noma sai. Augwaligo
te sogo koneai, te bidi si Jisas dali bidai dao.
14 Tiali goli, te polobadu sągą dwai bidi agai te Pita dali Jon si pąde
wiegi yai dolalubo suali.
15 Sulama, te po magi ilama, aiyaba elalugobeo. Tama tibaso,
augwaligo Pita de Jon sibolo "Gasa habuba dage si osogo piąo," wali.
Genuai bidi dabe augwa hasi tega si po dodolali.
16 Augwa hasi te po hanalu wai, "Dago te bidi side magi sę yaibawe?
Jerusalem tigidali we bidigo koneai, te dwagi yai bomai sę te bidi sigo
yali, tama dago mena tama dualogo menio.
17 Tiali goli, te po tigidali we bidi dabebolo pususu bilidali weyu, dago
te bidi sibolo te po bomai mu wainao, 'Dage sigo Jisasgo nogi munu
ma pususu pigimio, we bidibolo,' te tiwai po augwalibolo wainao,"
augwaligo te po wai.

---

* **4:11:** Tib 118:22

18 Te po augwa hasi minama, augwaligo tega si i olama, dolagasali.
Augwaligo po bomo elama, augwali sibolo wali, “Dago dage sibolo
habu selebao. Dage sigo Jisas nogi ma gasa we bidibolo ola magio,
agai po wagio,” te po wai.
19 Tiali goli, Pita dali Jon si dolalubadi, te Pitago te po wei ponoyu te
po wai, “Dadi sigo Godigo po tagalama, dagego po wali pobaso, Godigo
gedude te dolo yaibawe? Duga digi gedugo dagaliąo.
20 Dadi sigo gedugo suali sę me, odali po me, te dago tagalogobeo,”
te po wai.
21-22 Tama te kaunsil dabego me badu bomai sę yabo po tega sibolo
ma wai. Tigidali we bidigo Godigo nogi ugwaba siyu bidali, agai
bomogo te sągą dwai bidi dwagi yai ma ilai baso. Te bidi agai kibu
be bidi si nogo sągą sese te 40 yia silai, tama aga da gesi bidi menio.
Tama augwali sigo te sągą dwai bidi dwagi yai ma ilama, tama te we
bidi tigidali Godigo nogi ugwaba sobaso, te kaunsilgo ‘Te bidi si dago
mena tama elego menio,’ te homu yai. Tama te po olama, augwaligo
te bidi si olo tagala palai.

Godigo po odama wali pabo bidi hanigo Godibolo po pusubo bomo sai hagede hanalu wai po

23 Te kaunsil dabe augwaligo te Pita dali Jon si olo tagala palama,
tega si augwa si haniba polo pai. Tama sabolama, te po pusa mani, te
pris hani genuai bidi dabe dede, monu dabe dedego tamadi wali po.
24 Tama te Godigo po odama wali pabo bidi hani augwaligo te po
odama, augwali deli homu ebadi, Godibolo te po wai, “Genuai Bidi,
dago sę Tolalubo Bidi, te dagalu dede, tǫ dede, te tamu ąį dede, te
augwali tomode bidibo nai tigidali me, nagaduba nigali.
25 Dago wąį Devit, nago sę bidi, tebolo nago Dwagi Yai Mobogo po
me deli e tama po wai. Te po obaso, Devitgo te po wai.
‘Gasa bidi hani magi baso moni sębę yaliwe? Te
bagego te sę usu isąwai, augwaligo magi baso hwįgi
pabo homu yaliwe?
26 Te tǫ genuai bidi dabe
dali, te bidi tonalubo bidi dabe augwali deliba
sisinagaselama, sisi yai, te God me, te Godigo sa
muani bidi me, te side hwįabo homu yai,’ *
Devitgo te po wai.
27 Tama te Devitgo polobadu wali po yaligia, augwaligo te sę tamadi
yali. Te genuai bidi si, Herot dali, Pontias Pailat dali, e buluba
sisinagasali, te gasa bidi hani me, te Israel we bidi me. Augwaligo
Jisas dali hwįabo homu yali, te nago dwagi yai tedali sę bidi, te bidi
nago polobadu sa muai bidi.
28 Polobadu nago bomogo me, nago homugo me, te po wai, ‘Augwaligo
nosali te tigidali sę yaibao,’ wai. Tama tibaso, tamadi augwali
sisinagaselama, te tigidali sę yali.
29 Genuai Bidi, augwaligo da elaibao po wai, te po nago odao. Da da,
nago sę ebo bidi dabe da. Nago da bomo ilao, tama dago nago po
pusubo wi egobeo.

---

* **4:26:** Tib 2:1-2

30 We bidigo nago bomo sumainao. Gasi ebo we bidi dwagi yai ma
ilao. Da tagala palama, nago dolo sę ebo bidi agai nogide we bidigo
polobadu susiąwai bomai sę emainao," augwaligo te po wai, Godibolo.
31 Te augwaligo Godibolo po olama, silibo si, te sisinagasali bede tǫ
mali yai. Godigo Dwagi Yai Mobo augwali kolesagaba asali, tama te
sogo gagalama, Godigo po augwaligo pususu pai, wi ebe.

Godigo po wali pabo bidi augwali homu deli yali

32 Te bidi Jisas konealubo we bidi augwali homu deli, kolesaga deli
elama, bugagia bidali. Bidi mego "Te nai ena naga dao" po me wabe.
Augwali tigidaligo augwa doado bage dobolama, tigidali we bidi usu
yai.
33 Jisasgo tagala palai bidi dabego te po tigidali we bidibolo pusai,
'Genuai Bidi Jisas gụ pagede ma hodaluali,' te po bomai mu. Godigo te
Jisas konealubo we bidi tigidalibolo moni dwagi yai sę yali.
34 Augwali tomode me me nai te bage habuge menio. Be page bidigo,
tǫ page bidigo me augwaligo te po wai, "Gasa bidigo e nai sabo homu
ebaso da, abelagasao."
35 Abelagaselama, page bidi dabego te masigi selama, te Jisasgo
tagala palai bidi dabebolo mani. Augwaligo selama, te nai meni yai
we bidi tigidalibolo dobayali.
36 Te augwaligo te tobage sę ebadi, te bidi me deli bidali, agai nogi
Josep. Augwaligo nogi me poai, te nogi Barnabas. Te nogi page, 'Abagi
pogo bidi tau sabo da.' Agai hani nogi Livai, agai page bulu te Saiprus
tǫde, te tamu ąị tomode elalubo tǫ dao.
37 Tama te bidi Barnabasgo agai tǫ me bidigo togwa menama, abelali.
Abelama, Barnabasgo te mone ge dabe te Jisasgo tagala palai bidi
dabebolo magasali, augwaligo dobamai hagede.

5

Ananaias dali Safaira side po

1 Tiali, bidi me deli augwali dali bidali. Agai nogi Ananaias, agai
wego nogi Safaira. Augwali sigo gasa kolesaga yali. Augwali sigo tǫ
gasa bidi togwa menama, abelali.
2 Tiali goli, te tǫde sali mone bogea siyu, me badu augwali sigo
dualali. Agai wego me te kolesaga koneai. Agai me badu masigi te
Jisasgo tagala palai bidi augwalibolo magi pelama, te po wai, "Te tǫde
sali masigi tamanu dao."
3 Pitago agabolo te po wai, "Ananaias, magi baso Satango dwai
kolesaga elama, nago te tǫ abelali masigi bogea siyu tama me badu
dualama, te Godigo Dwagi Yai Mobobolo tibo po waliwe?
4 Te tǫ polobadu te nago tǫ mu da. Te tǫde magi sę yabo me naga
homu naga da. Te tǫ me bidigo abelama, mone sabo me, te tiabo me
naga homu naga da. Te tiali, nago mena homu elama, te mone me
badu bogea sabo sę elama, tibo po waliwe? Nago bidi dabebolo naga
tibo po wabe. Meni. Nago Godibolo tibo po wali," Pitago te po wai.
5-6 Ananaias te po odama, polo tama tǫba degasa dulama, te aga polo
tama isalio. Tama gesi ogwa bidi dabe aselama, augwaligo te bidi te
nami ugwade belama, tolasa pelama, pubaligi pai. Tigidali we bidigo
te yali sęde po odama, wi mu yali.

7 Te nosali nai po sela wai madigi, Ananaias aga we te be tomoba
asali, tiali agai aga bidi isali po agai odobe.
8 Pitago agabolo hanalu wai, “Te tǫ abelali masigi, te tamanu dawe?”
te po wai. Ananaiasgo wego te po wai, “Te tǫ abelali mone tamanu
dao,” te po wai.
9 Tiali goli, Pitago te po wai, “Magi baso dage sigo homugo te tibo po
waliwe, te Godigo Dwagi Yai Mobo usu saliwe? Nago bidi pubulali bidi
dabe tụba dolagasobo side, nage me tolasa paibao,” te po wai.
10 Tama te we polo tama te bidi Pita sągą pagede degasa pelama, te
aga isali. Te gesi ogwa bidi dabe te be tomoba asai. Augwaligo te we
isai munalubo suali. Sulama, augwaligo te we tigi tolasa pelama, aga
bidi muani madigi pubaligi pali.
11 Tigidali we bidi Jisasgo po wali pabo bidi te po odali, tama
augwaligo moni wi mu yalio. Te olo bidi dabego me sulama, wi mu
yali.

Augwaligo bidi noma sabo sę yali

12 Te tibo sogo Jisasgo tagala palai bidi dabego te we bidi tomode
augwaligo bomai sę mu yalio, te bidi noma sabo sę me. Tigidali
bidi Jisasgo po wali pabo bidi Moni Lotu Be tempel beba sisinagasai,
sesemane sogo, te Solomongo Be Mabode.
13 Godigo po wali pisąbo bidi augwaligo wi elama, te bagede
nagulagasobeo. Tigidali we bidi augwaligo te po wai, “Te hani da,
dwagi yai bidi dabe dao.”
14 Tama tialima, umabo we bidi augwaligo Jisasgo po wali pelama,
tama augwaligo Genuai Bidigo haniba nagulagasalio.
15 Jisasgo tagala palai bidi dabego bomai sę mu ebaso, tigidali we
bidigo augwa ama me, abe me gasi baso, gologobe wade munama, tụ
sesegeba selasa asali. Augwaligo homugo Pita te tụ sesegedu biliyu,
agai giligade bilibo noma te gasi yai bidi tigiba bogibaide ma dwagi
yai ilimainu.
16 Jerusalem pąde bida bida pabo we bidigo gasi yai we bidi me, dwai
mobo haubogo tuai we bidi me, Jisasgo tagala palai bidigo dwagi yai
ma ilimaio olama, magasali. Tama augwali tigidali dwagi yai ma yali.

Jisasgo tagala palai bidi dabe augwali ensel mobo bidigo tau selama, kalabus bedu buluba tagala palai

17 Te side te pris hani tobolu bidi dede, agai abagi solo dede,
augwaligo lotu hani nogi Sadyusi, augwaligo te Jisasgo tagala palai bidi
dabebolo dwai homu mu yali. Tigidali we bidigo te Jisasgo tagala palai
bidi dabe dali dwagi yai homu ebaso, te Sadyusi dabego moni sębę
elama, elainu yalio.
18 Augwaligo te Jisasgo tagala palai bidi dabe tulama, kalabus beba
muani, dwai sę ebo bidi dabe dali hodobo te kalabus beba muani.
19 Tiali goli, te hulide Godigo ensel bidi deligo te kalabus be tụ
dayagasali. Tụ dayagaselama, te Jisasgo tagala palai bidi dabe buluba
tagala palama, augwalibolo te po wai,
20 “Te dage Moni Lotu Be tempel teba dolaligi pelama, we bidibolo
te gesi kolesaga po tigidali ola mao,” te po wai.

21 Tama Jisasgo tagala palai bidi dabe augwaligo te po wali pelama,
kigamu hulide te Moni Lotu Be tempel tomoba pelama, tigidali we
bidibolo te po ola mabo gagalali.

Te pris tobolu bidi dali, agai abagi solo dabe dali, augwaligo te Juda
bidi monu dabe i olama, te kaunsilde moni po tụ miainu yai. Augwali
deliba sisinagaselama, augwaligo enesigi bidi dabe te kalabus beba
tagala palama, "Te Jisasgo tagala palai bage eba odasa asao," wali.

22 Tiali goli, augwali te kalabus beba sabolama, Jisasgo tagala palai
bidi dabe te be tomode bidibo sube. Tama tibaso, te bidi dabe
kaunsilba ma pelama, augwalibolo te po wai,

23 "Te da te kalabus beba sabolama, dago suali, be tụ palialubo suali,
te kalabus bidi tonalubo bidi dabe tonalubo suali, te be tụde. Tiali goli,
te be tụ dalama suali, te be tomode te bidi menio," te po wai.

24 Tama te Moni Lotu Be tempel genuai enesigi bidi dali, te pris
genuai bidi dabe dali, augwaligo te po odama, augwaligo moni homu
yali. Augwaligo te po wai, "Te magi sę yaliwe?"

25 Bidi me deli te be tomoba aselama, agai augwalibolo te po wai,
"Odao. Dagego kalabusiba muai bidi dabe, augwaligo te we bidibolo
po ola mobao, te Moni Lotu Be tempel, tede dolalubo," wali.

26 Tama te po obaso, te genuai enesigi bidi dali, agai enesigi bidi
dabe dali, augwali pelama, Jisasgo tagala palai bidi dabe odasa asali.
Augwali sesali sogo elebeo. Wi elama, augwaligo homugo "Dago te bidi
dabe elebaso, te we bidigo masigi sąnama, da elaibao," te homu yai.

27 Augwaligo te bidi dabe te be tomoba dodoligi pali, te kaunsil dabe
gesabide. Tede dolalubadi, te pris tobolu bidigo augwalibolo te po wai,

28 "Te dago dagebolo Jisasgo po pusamuo olama, habu selai. Dagego
homugo te da olo nai dao. Megi dagego tigidali we bidi Jerusalemde te
Jisasgo po ola mawai. Dagego homugo dago Jisas elama, isilai," agai te
po wai.

29 Te tiali goli, Pita dali, me badu Jisasgo tagala palai bidi dabe,
augwaligo te po wei ponoyu, te po wai, "Te dago dagego wali po wali
pogobeo. Godigo dabolo mani genuai po mu dago wali paibao.

30 Dago wąị dabe augwaligo polobadu Godibolo lotu po wai dao.
Tama dagego Jisas te ni pedaide neligo enama, isalio. Tiali goli, dago
wąịgo God, te Godigo digi Jisas ma hodolali.

31 Tama Godigo selama, ogwaba pelama, Jisas te Godigo dolo nogo
badu bidibo, moni nogi elalubaso. Tama tede bidibo, te we bidi tobolu
elalubo bidi da, te tau sabo bidi da, te Israel we bidi augwaligo homu
begelama, Godigo augwaligo yali dwai sę dabe sela sąmainu ebao.

32 Tama te Jisasgo polobadu yali sę te we bidigo konemai hagede,
dago tede po sagwa mabo bidi dabe da. God agai po wali pabo we
bidibolo te Dwagi Yai Mobo Bidi mabo da. Te Godigo Dwagi Yai Mobo
Bidi me, te Jisasgo ebo sę konebo da, te sęde po sagwa mabo dao,"
Pitago te po wai.

33 Te kaunsil dabego Pitago po odama, moni sębę mu yali. Augwaligo
homugo 'Dago te Jisasgo tagala palai bidi dabe elaibao' homu yai.

34 Tiali goli, bidi me deli augwali tomode bidali, te Juda dabego
kaunsil bidi doligiluali te Farisi bidi sibi bidi, te bidi nogi Gamaliel. Te
bidi agai Mosesgo bomo yai po pusubo bidi, tigidali we bidi augwaligo
bugagia konemai hagede, tama te we bidigo te dwagi yai bidi mu

augwaligo aga dali dwagi yai homu elama, te bidi nogi ugwaba sali. Te
bidi Gamaliel te kaunsil tomode dolaluyu tama te po wali, “Te Jisasgo
tagala palai bidi dabe gasa habuba osogo pomainao.”
35 Augwali teba pelama, agai te kaunsil dabebolo te po wai, “Dage
Israel bidi, dagego te bagebolo ebo sę dua yao.
36 Polobadu te bidi nogi Teudas dią holama, te po wali, ‘Ena genuai
bidi mu dao.’ Tama bidi hauwa 400 aga wali pai. Tiali goli, gasa bidigo
te bidi elebaso, aga wali pali bidi me badu wi pela silali, te agai sę silali.
37 Tama nosali te Galili tǫ bidi Judas, agai nogi sabi bidi dią holali,
te gavmanigo we bidi nogi sabo side. Agai te homu yai tigidali bidi
selama, gavmanide moni haụwa hwịebao. Tiali goli, gavman bidigo
enesigi bidigo aga elebaso, aga wali pali bidi wi pela silali. Tama te
bidi si augwaligo yali sę tuloluali.
38 Tama megi Jisasgo tagala palai bidi dabede, dagego te dwai sę
elamuo. Olo bidimainao. Tama bidigo ebo sę dali kolesaga side sę eyu
da, te polo sia saibao, tega sigo sę tuloluai tiwai.
39 Tiali goli, te sę Godigo bomogo ebo sę eyu da, teda dagego te sę
aiyaba elalubo usu egobeo. Dagego ‘Te bidigo sę naga dao’ wagi sogo
da, teda dage God dali hwị egi da,” te bidi Gamaliel agai te po wai.
40 Te kaunsil dabe augwali Gamalielgo wali po wali pali. Augwaligo
Jisasgo tagala palai bidi dabe i olama, “Asao.” Augwaligo enesigi bidigo
bịgo elemainu, tama augwaligo bịgo elali. Te kaunsil dabego augwal-
ibolo te po wai, “Dagego Jisasgo nogide po munu ma pusulamuo,” te
po wai. Te po olama, augwaligo te bidi dabe olo tagala palali.
41 Tega sigo te kaunsil be tagalama pali. Tama te kaunsil bagego elali
goli, mu ma bugai homu yali. Tama augwaligo te homu yali, ‘Da Jisasgo
po wali pobaso, Godigo usu da olama, da te bidigo gedude naga moni
hale mu selama, Jisasgo sę tau sali,’ te homu yai.
42 Tama te Moni Lotu Be tempel tede me, te we bidigo bede me,
augwaligo sesemane sogo te Dwagi Yai Po te we bidibolo pusa mayu
ola mani, te Jisas da, Godigo sa muai bidi Krais dao po wai.

6

Augwaligo te tagala palai bidi dabe tau sabo bidi a naga olama me badu nogo si bidi sa muani

1 Te nosali Jisas wali pabo we bidi dabe genilama pedelali, dwasianu
hani augwa hasi tomode wado po wali. Me hanigo te Grik po weyu,
me hanigo te Hibru po weyu yalio, te Juda dabego po mu dao. Tama te
hani si da Juda bidi hani da. Tama te Grik po wabo Juda dabego te po
wai, “Te dagego nai dobabo sogo, dago bidi isai we nai bugagia mabo
meni, deli deli sogo mayu ebo,” te po wai.
2 Tama te po obaso, te Jisasgo tagala palai bidi nogo si olama, sągągo
side, augwaligo Jisas wali pabo we bidi tigidali i olama, augwalibolo te
po wai, “Odao. Te nai dobabo sęgo dago sę mu te aiyaba elalubo. Te
dwali. Dago sę mu te Godigo po tigidali we bidibolo ola mabo sę dao.
3 Tama tibaso, abagi dede, dagego bidi nogo a olama, me badu nogo
si sao. Augwaligo te nai dobabo sę tonalumainao. Augwali Godigo
Dwagi Yai Mobo Bidi augwalide bidibo bidi, dwagi yai kolesaga ebo
bidi, te tobage bidi sao, te nai dobabo sę emainu yao.

4 Tiali goli, dena te sę egobe. Da da, tigidali sogo Godibolo gedu
haluasa po wabo sę dali, Godigo po pusa mabo sę dali, te sę si naga
yaibao,” augwaligo te po wai.

5 Te bidi Jisas wali pabo we bidi augwaligo te Jisasgo tagala palai
bidi dabego po odama, “Usu da” wali. Tama tibaso, bidi dabe dąį ilali.
Hasia bidi agai nogi Stiven, te agai Godigo po mu dąų olama odobo bidi
dao, Godigo Dwagi Yai Mobo agai homude mu pągąwai. Bidi mego nogi
Filip, bidi mego nogi Prokorus, bidi mego nogi Nikanor, me Timon, me
Parmenas, me Nikolas. Te bidi Nikolas, te agai page bulu Antiokdu
asali. Polobadu agai te Juda dabego lotu po wabe, tama tamadi te Juda
dabego lotu po agai wabo gagalali.

6 Tama te Jisas wali pabo we bidigo te bidi a naga olama, me
badu nogo si te Jisasgo tagala palai bidi dabego gesabide dodolalugi
pali. Tiliama, Jisasgo tagala palai bidi dabego augwaligo nogo te bage
tobolude munama, Godibolo po wai, agai augwaligo ebo sę tau somai
hagede.

7 Tama tibaso, we bidi dabe hauwa augwaligo Godigo po odama,
konealuali. Te Jerusalem hanude te Jisas wali pabo we bidi hauwa mu
yali. Tama te pris bidi hauwa me augwaligo Jisasgo po wali pali.

Juda bidi dabe augwaligo Stiven po tų ela mawai

8 Te Godigo te bidi Stivenbolo dwagi yai sę elama, genuai bomo mu
mani. Stivengo me me genuai bomai sę yali, te we bidi noma sabo sę
tiwai me yali.

9 Tiali goli, me badu bidigo te Stivengo ebo sęde hagelabo homu yai.
Polobadu augwali te mone ge sisąbo olo sę ebo bidi bidalio. Tama
tomode te sę tonalubo bidigo augwali olo tagala palali. Tama tibaso,
augwaligo augwa Juda dabego bomo yai po ola mabo be nogi poai, Olo
Tagala Palai Bidigo Be dao wali. Augwali da te Juda dabe da, te bulu
sidu asali, te bulu si nogi me Sairini, me bulu nogi Aleksandria. Silisia
bulu Juda bidi me, te Esia bulu Juda bidi me, augwali te olo tagala palai
bidi dabe dali sisinagasali, Stivende augwaligo hwįai hagede gagalali.

10 Tiali goli, Godigo Dwagi Yai Mobogo dwagi yai bomai po Stivenbolo
mani. Tama menama, Stivengo wali po augwaligo aiyaba elalubo
usubeo.

11 Tama tibaso, augwaligo me badu bidi abelama, te tibo po Stivende
te po ola momainu, “Te Stivengo te Moses dali God dali te side dwai
po wabo dago odali.”

12 Augwaligo te sę elama, te we bidi dabe dede, te genuai monu dabe
dede, te Mosesgo bomo yai po ola mabo bidi dabe dede, augwali moni
sębę yai, Stivende. Augwali pelama, Stiven nogo bono duąsa aselama,
te kaunsil gesabiba dolaluagasali.

13 Stivende tibo po wabo bidi dabe me augwali dolaluagasali.
Augwaligo te po wai, “Tigidali sogo te bidigo dwai po wabo bidi dao.
Agai da dago dwagi yai Moni Lotu Be tempel dolobo dao, Mosesgo
dwagi yai bomo yai po dolobo dao.

14 Agai te po wabo dago odalio, ‘Te Nasaret bidi Jisasgo te Moni Lotu
Be tempel dolaibao. Mosesgo polobadu dabolo mani po, te po Jisasgo
ma hasegelaibao’ wali,” augwaligo te po wai.

15 Tama olama, te kaunsil dabe dali dualu tonalubo bidi dabe augwaligo Stiven bomona tonaluali. Augwaligo te bidi gesabidi suali da, te Godigo dagalude sę ebo ensel bidi gesabidi tiwai suali.

7

Stivengo kaunsilde pusali po

1 Te pris tuni bidi agai Stivenbolo te po hanalu wai, “Nago te po wali mu dawe?” wali.
2 Tama agai te po wei ponoyu te po wai, “Ama dede, aya dede, dagego eno po odao. Dago wąi mu Abraham aga te Mesopotemia tǫde bidibadi, te Haran tǫba pisąbadi yaide, te sogode God aga pageba asai. God da, te genuai dwagi yai bomo mu elalubo God dao.
3 Tama aselama, Godigo agabolo te po wai, ‘Nage naga bulu taga pelama, naga hani dabe taga pelama, gasa buluba pao, te bulu nage eno ola mawaibao,’ te po wai. *
4 Tama te po obaso, Abraham te Kaldia tǫ taga pelama, te Haran tǫba bidigi pali. Tede Abraham aga aya isali. Isilama, Godigo aga te Haran tǫdu tagala palama, e tǫba da megi Israel da bidibo tǫba asali.
5 Tama te sogode Godigo dwasianu tǫ me deli agabolo mabe, te agai tǫ tiwai elalumainu ebeo, te menio. Tiali goli, Godigo agabolo bodolu mayu, te po wai, ‘Nosali te tǫ eno nagebolo mawaibao, te nago hani wai dabe augwaligo te tǫ aya mu elama, tonaluaibao,’ te po wai. Tiali goli, Godigo te po mu wali sogode, Abrahamgo wai menibadi dao.
6 Godigo agabolo te po me wai, ‘Naga hani wai te augwali gasa bulu me delide bidaibao. Tede bidibadi, augwaligo gasa bidigo sę olo ebo bidi dabe gagawaibao. Te sę tonalubo bidi dabego augwalibolo dwai sę mawaibao, te kibu be hauwa 400 tueibao.
7 Tiali goli, eno nosali te sę tonalubo bidi dabe dene mawaibao,’ Godigo te po wai, ‘Nago hani te tǫ taga pelama, e tǫba aselama, enabolo lotu po waibao,’ Godigo te po wai.” *
8 “Tama te po olama, Godigo Abrahambolo po me ola mayu, te po wai, ‘Te nage dali nago hani dali, dagego ogwa dabe ame nabo si, te Sarere deli bidama, te augwaligo tigide dagego dąi ilibo sę eyu, te tigi wali togwao. Tama te dąi togobo te Godigo mani bodolu po koneaibao,’ wali. Tiliama, nosali Abrahamgo wego wai ame nani. Te wai nogi Aisak. Sarere deli bidama, te wai aga ayago te waigo tigiwali togwalio. Tiliama, nosali mu Aisakgo we sali. Agai aga ogwa Jekop agai te yali sę tiwai yalio. Tama Jekop me aga genuai elama, agai te yali sę tiwai yali. Agai ogwa nogo si olama, sągą badu si wagi soali bage ame nenama, agai augwali tigidalibolo te yali sę tiwai yali. Te bidi dabe da Israel bidigo wąi dabe dao,” Stivengo te po wai.
9 Te bidi Stivengo po ma ola mayu te po wai, “Te dago wąi nogo si olama, sągą badu deli wagi soali bage augwa amanu Josep delibolo aga ama dedego aga dali sębę yali, dwai homu yali. Augwaligo Josep nogogo tulama, gasa bidi hanibolo menama, mone ge sali, aga Isip tǫde gasa bidigo olo sę ebo bidi emainu yai. Tiali goli, Godigo aga tagalobeo. *
10 Tama Godigo aga tonaluali, me me sęgę pedalobaso, Godigo aga tau selama, bugagia bidali. Te Isip tǫ genuai tuni bidi, tama Josep te

* **7:3:** Gag 12:1 * **7:7:** Gag 15:13-14 * **7:9:** Gag 37:11, 28; 39:2, 21

Isip tǫ genuai tuni bidi gesabiba pelama, tama Godigo aga tau selama,
Josepgo dwagi yai kolesaga ebo te tuni bidigo sulama, aga dwagi yai
bidi dao, te tuni bidigo agade te homu yai. Tama tibaso, tuni bidigo
Josep te Isip tǫ genuai gavman bidi nigilama, bidalio. 'Tigidali me me
sę nago naga tonaluao, eno bede me,' Isip tuni bidigo te po wali."

11 "Te me sogo tigidali bulude nasi yali, Isip tǫ me, Kenan tǫ me,
augwali tigidali nasigo mu dolalio. Dago wąį Israel hani, augwaligo
nai me gegelama, tubeo. *
12 Tama tibaso, Jekopgo te Isipde te tubo nai elalubo po odama, tama
agai ogwa dabe, dago wąį dabe, agai augwali tagala palali, Isip buluba
hasia sogo mu nai sigi pai, te augwa buluba ma pali.
13 Tama nosali Isip buluba ma pelama, te sogo Josepgo agai ama
dedebolo 'Ena da Josep dao' wali.
14 Te sogo me Isip tuni bidigo agai me Josepgo hani koneai dao. Tama
Josepgo aga ama dedebolo po walio, 'Dage pelama, dago aya Jekop aga
hani tigidali odasa aselama, da Isip bulude bidaibao.' Tama te hani we
bidi hauwa mu 75 bidali.
15 Tama tibaso, Jekop dede dago wąį hani tigidali te sogo Isipba asali.
Aga monu dabe bidiyu, tede isai. Nosali dago wąį dabe me augwali tede
isai.
16 Isilama, tama bidi dabego augwaligo tigi sela pelama, Sekem
buluba pubaligi pali. Polobadu Abrahamgo te tǫ Hamor bidi hanide
masigigo abelai tǫ," Stivengo te po wai.

17 Te bidi Stivengo po ma ola mayu, te po wai, "Tama dago hani
Israel bidi hauwa mu Isip bulude bidali. Tama te sogo Godigo polobadu
Abrahambolo wali po Isip bulu taga soaibao wali po pąde yagasalio.
18 Tama te sogo Isip bulu tonalubo genuai bidi deli pedalama, tama
agai te Josepgo polobadu mu yali sę konebe.
19 Tama te bidigo dago wąį dabe mumuwani. Dago wąį dabebolo
dene mawai. Tama agai augwalibolo te po wai, 'Dagego we dabe sibigo
wai ame nobaso da, dagego te wai dabe digibulu mu olo mugi pao.'
Agai homugo, 'Te isimainao,' te homu yali.
20 Tama olama, te side Moses ame neyu, tama aga te sawi yai wai
mu yai. Tama aga idago bede ame modubadi, polua sela silali. *
21 Tama aga idago genuai bidigo po wali pelama, tama Moses buluba
mugi pali. Tede munama, tama Isip genuai tuni bidigo wegi agai
asama, suali. Tama agai te wai Moses negelama, aga wai mu tiwai
ąǫ yalio.
22 Tama nosali Isip bidi dabego ebo kolesaga page augwaligo
Mosesbolo ola mani. Moses genuai yali, agai sę dabe, po dabe bomai
po mu augwalibolo manio," Stivengo te po wai.

23 Te bidi Stivengo po ma ola mayu, te po wai, "Te bidi Mosesgo kibu
be te 40 yia olama silibo si, agai homugo aga Israel hani bidi sugi paiba
homu yali.
24 Tama sugi pelama, sabolama, te Isip bidi me deligo Israel bidi me
elebo suali. Tama tibaso, agai aga abagi tau sali. Tau selama, tama Isip
bidi me deli agai wei ponoyu, ela muai.

---

* **7:11:** Gag 42:1-2 * **7:20:** Sai 2:2

25 (Agai homugo eno hani augwaligo koneaibao, te Godigo ena sa
muai, te eno augwali te Isip bidi boi bidi dabego nogode tagala
pomainu yali. Tiali goli, augwaligo te sę konebe.)
26 Do agai Israel bidi si hwịbo suali. Sulama, agai pedegelebo si,
'Abagi, odao. Dage si da, ama name si dao. Duga si hwịnamuo,' wali.
27 Tiali goli, te bidi mebolo dwai sę ebo bidigo Moses nogogo dega
palali, Mosesbolo te po wai, 'Nage te da tonalubo bidi menio. Nage da
dabolo po tụ dodolabo bidi menio.
28 Te Isip bidi nago do elali tiwai, megi nago ena elai hagede ebawe?'
te po hanalu wali.
29 Mosesgo te po odama, wi elama, aga te Isip bulu tagalama, digibulu
pelama, te Midian tọba bidigi pai. Tede bidibadi, we selama, ogwa si
ame nai," Stivengo te po wai.
30 Te kaunsil dabebolo Stivengo po me ola mayu, te po wai, "Te Moses
aga te bidi meni yai bulude bidibadi, te Sainai bulu du pạde, te kibu
be te 40 yia olama silali. Tede Godigo dagalude sę ebo ensel bidi me
deli dwasianu ni tomode isi dabo digi bididuali, te Mosesgo suali.
31 Te bidi Mosesgo tama tebo sę ebo sulama, aga homu hauwa tuą
pelama, noma salio. Aga te ni page pạba pelama, bugagia tonama
sueinu yali. Tiali goli, agai Godigo po wabo odali, te po wai, 'Ena da
God dao.
32 Ena naga wạị nọụ dabe dedego God dao. Tama te bidi Abraham
dede, Aisak dede, Jekop dede, naga wạị solo augwaligo enabolo lotu po
wai dao.' Mosesgo te po odama, wi mu elama, didibili yali. Tama agai
te homu yali, 'Eno te nai ma tonalogobeo.'
33 Genuai Bidigo agabolo te po wai, 'Nago sągą nadoba dią muao.
Magi basowe, ena ede bidibaso, nage te dolalubo tọ mu dwagi yai tedali
elalubo tọ dao.
34 Eno we bidi dabego moni sęgę mu sabo te eno suali, te Isip bulude.
Augwaligo gela wabo eno odalio, ę wabo me. Tama megi eno te sęgę
sela sąwai hagede asali. Megi nage eno te Isip buluba tagala palobao,'
Godigo te po wai, Mosesbolo," Stivengo te po wai.
35 Stivengo te po me wali, "Te Mosesgo aga Israel bidi hani augwaligo
polobadu aga sela sąwai, agabolo te po wai, 'Nage da, da tonalubo bidi
menio. Nage da dabolo po tụ dodolabo bidi menio.' Tiali goli, te bidi
Godigo aga augwali tonalumainogo eyu sa muai bidi, augwali te boi
bidi nogode dagala sąnama, Godigo aga te sę emai hagede sa muai. Te
sogo Godigo dagalude sę ebo ensel bidigo te po Mosesbolo pusa mawai,
te isi dabo dwasianu nide.
36 Moses te Isip bulu nosali taga pelama, polasa peyu, te tigidali Israel
we bidi nosali aga wali asalio. Tama te Isip bulude me, te mama tamu
ạị sesegede me, te bidi meni yai bulude me, tede bidi noma sabo bomai
sę mu hauwa yali. E sę dabe edubadi, kibu be bidi nogo sągą sese si
40 yia silali.
37 Te bidi Moses agai tigidali Israel we bidibolo te po wai, 'Godigo
te po pusabo bidi me deli dagebolo tagala palaibao, ena tiwai. Te bidi
duga hani bidi digi dao,' te po wai. *
38 Te bidi Moses aga polobadu te Israel we bidi hodobo sisinani,
bidi meni yai bulude. Aga dago wạị dabe dali bidibadi, tama aga

* **7:37:** Bom 8:15, 18

Godigo dagalude sę ebo ensel bidigo Sainai bulu bagede po miai. Tama
Mosesgo Godigo po sai, te po mu bomai po mu, polo sia sogobeo. Te
po dago wąįgo ugwaba ola mayu, ola mayu, ela pomai hagede, dabolo
momainu yali.
39 Tiali goli, dago wąįgo Mosesgo po sela sąwai. Augwaligo aga dega
palai. Dega pelama, augwaligo te homu yai, ‘Da Isip buluba ma paio,’
te po homu yai.
40 Tama tibaso, Moses te bulu du bagede bidibadi yaide, augwali
Moses aga ama gomunai bidi pageba sabolali, te bidi nogi Aron.
Augwaligo agabolo te po wai, ‘Aron, Moses magi yaliwe? Da Isip
bulu tagala aselama, agai da bugagia odasa asai. Tiali goli, megi aga
paliwe, isaliwe, te dago konebeo. Aron, nago po olama, bidi dabego
te gasagi yai nai dabe nigilama, dago sulama, te naibolo dago lotu po
waibao, God tiwai. Te naigo da bugagia polasa gegasa bilimai yaibao,’
augwaligo te po wai.”
41 “Augwaligo te po olama, te sogo augwaligo bulmakau kibu wai
tiwai nai me deli nigalio, te augwaligo tibo god. Tama nigilama,
augwaligo hasa dabe elama, te tibo godibolo lotu po olama, nai ula
mani. Augwaligo moni kibu da tiwai tuali, augwa nogogo nigai nai
sulama, dwagi yai homu elama, moni nai kibu da tiwai tuali.
42 Tialima, te sę ebaso, Godigo augwali tudiba ilalio. Godigo augwali
tagalama, ‘Giliga dede, polua dede, hǫ dede, te naibolo lotu po
emainao,’ Godigo te homu elama, sula tagalali. Augwaligo te sę yai
hagede, Godigo po pusubo bidi dabego te po nosali asęani,
‘Godigo te po wai, “Dage Israel we bidi odiąo. Dage
te bidi meni yai bulude bilidubadi, kibu be bidi si
nogo sągą sese silali. Tama te sogode dagego hasa
hauwa mu elama, lotu po olama, dagego enabolo te
lotu po wabe.
43 Te tibo god nogi Molek agai ugwa
be naga dagego tolasa bilu, te dagego tibo god nogi
Refan agai hǫ noma me tolasa bilali. Augwali si
naga te dagego nogogo nigai nai da, augwalibolo
lotu po omainu yali. Tama tibaso, eno dage digibulu
Babilon bulu tudiba tagala palaibao,” Godigo te po
wai,’ ” *
Stivengo wali.
44 Te bidi Stivengo te kaunsil dabebolo te po me badu ma wadolama,
pusai, “Te polobadu dago wąį dabe te bidi meni yai bulude bidali. Te
bulude bidibadi, Godigo Mosesbolo ‘Te ugwa be tama tiwai sę yao,’ po
ola mawai. Augwaligo te ugwa be te tiwai tama sę yani, te God augwali
dali hodobo bidibo ola mawai hagede.
45 Nosali dago wąį augwa ogwago te ugwa be selama, te tobolu bidi
Josua wali pelama, gasa hanigo tǫ sali. Godigo augwali tau selama, te
tǫ sai. Tama te ugwa be tede elalubadi, genuai bidi Devit bidibo sogo
te be me elaluali.
46 Tama Devit agai Godigo bidabo mobo dwagi yai sali. Tama Devitgo
agai Godibolo hanalu weyu, te po wali, ‘Eno homugo nage bidabo lotu

* **7:43:** Amo 5:25-27

be sę yagawe?’ olama, hanalu wali. ‘Nage God mu dao, eno wąị
Jekopgo nageba lotu po wai dao,’ te po wai.
47 Tiali goli, nosali Devit aga ogwa Solomon agai Godigo be sę yai
dao.” *
48 Te Stivengo te po me wai, “Te tiali goli, God Genuai Bidi mu dao,
te bidi dabego nogogo nigai bede bidigobeo. Tama te koneama, Godigo
po pusa mabo bidigo polobadu te po asęai,
49 ‘Te Godigo te po wai, “Te eno tigidali bulu
tonalubaso, te dagalu da, te eno dugulalubo ni nami
sia tiwai dao, te tọ da eno sągągo diąnalubo ni nami
tiwai dao. Dagego magi be enabolo sę yaibawe?
Ena dulalu toma tuabo be menawe?
50 Ena digi
te tigidali nai nigai dao, te dagalu me, tọ me ena
digi nigai dao. Dagego ena bidabo be sę ebo usu
egobeo,” ’ *
Godigo te po wai.”
51 Te bidi Stivengo te kaunsil dabebolo te po ma wai, “Dage da te po
sela sąbo bidi dabe dao. Dagego kolesaga da, Godigo po odisąbo bidigo
kolesaga tiwai dao. Dagego Godigo Dwagi Yai Mobogo po tigidali sogo
sela sąbo dao. Polobadu duga wąị dabego po sela sąyani tiwai megi
dagego te tibao.
52 Polobadu duga wąị dabe augwaligo Godigo dwagi yai po pusa
mabo bidi dabe tigidali ela silali. Me deli bidibawe? Mu menio.
Polobadu mu Godigo dwagi yai po odasa pabo bidi dabe augwaligo te
po wai, ‘Nosali God agai dwagi yai dolo sę ebo bidi asaibao.’ Tialima,
duga wąị dabe augwaligo te po odasa pabo bidi dabe ela muani. Megi
tama dagego te Godigo dwagi yai dolo sę ebo bidi ela muai.
53 Godigo dagalude sę ebo bidi ensel augwaligo Godigo bomo yai po
dugabolo pusa mawai. Tiali goli, te po duga wali pabe dao,” Stivengo
te po wai.

Augwaligo Stiven masigigo ela muani

54 Te Stivengo te kaunsil dabebolo te po odubadi, augwaligo guni
bulama, sębę ebaso, augwa kele halua tuali, agade.
55 Tiali goli, Godigo Dwagi Yai Mobo Bidi aga homu kolesagade pągą
yanio. Tama agai ugwaba dagaluba tonalubadi, Godigo dwagi yai ula
suali. Tama agai suali, Jisas te Godigo dolo nogode dolalubo suali.
56 Stivengo te po wai, “Suao. Eno megi suba, dagalu dalalubo. Tama
tede Godigo Bidi Mu megi Godigo dolo nogo badude dolalubo eno
subao,” te po wai.
57 Tama augwa nogogo olo palia sali, tama moni i wali, augwaligo te
po odidali weyu. Augwali tigidali aga pageba polo sisinani.
58 Nogogo tulama, moni be nani bogoba sela sąyani. Tede augwaligo
masigi dabe Stiven tigiba sąyani, aga ela mumainu eyu yali. Te
kaunsilde tibo po wali bidi dabe augwa bulubo ugwa dabe osogo diąni,
te masigi dabe bugagia sąmainu eyu, te Stiven tigiba. Te gesi bidi deli,
agai nogi Sol, aga pageba te ugwa dabe augwaligo muani.

---

* **7:47:** 1 Kin 6:1-38; 2 Sto 3:1-17 * **7:50:** Ais 66:1-2

59 Augwaligo Stiven tigiba masigi sąbo sę ebadi, Stivengo te Godibolo
te po wai, “Jisas, Genuai Bidi, nago eno mobo megi sao,” te po wai.
60 Aga kidu sugunama, agai Godibolo i bomo elama, te po wai,
“Genuai Bidi, nago augwaligo te enabolo ebo dwai sę sęgę nago sela
sąyao,” te po wai. Te po olama, aga isai. 8:1a Tama te bidi Sol agai
augwaligo Stiven ela mubo sulama, Sol agai te sęde usu da wali.

8

Te bidi Sol me te bidi dabe augwaligo te Jisas wali pabo we bidi elali

1 Te sogo, Stiven isali sogode, augwaligo Jisas wali pabo we bidi elebo
sę gagalali, te Jerusalemde. Te tebo sę genuagi mu yali. Tama Jisas wali
pabo we bidi tigidali te Judia tǫ, Samaria tǫ te bulu siba wi tedela pali.
Tiali goli, te Jisasgo tagala palai bidi dabe wi pabe.
2 Tama Jisas wali bugagia pabo bidi me badu augwaligo moni homu
dene mu elama, diligi aselama, moni gela olama, Stiven pubaligi pali.
3 Tiali goli, Sol agai homugo te Jisas wali pabo we bidi tigidali eno
ela silaibao, te homu yai. Tama agai te be deli deliba pelama, Jisasgo
po wali pabo we bidi tigidali naga agai augwali nogo aligabo dunama,
kalabus beba mugi pali, we dabe me, bidi dabe me.

Te tagala palali bidi aposel augwaligo Jisasgo po te Judia tǫde me Samaria tǫde me pusa mawai

(Dąi 8:4–12:25)

Augwaligo Samaria bulude Godigo po pusubo sę yali

4 Te Jisas wali pabo we bidi augwali wi pelama, tigidali buluba tedela
pelama, bidada pali. Tede augwaligo Jisasgo po pusa mani.
5 Me bidi nogi Filip, agai te Samaria buluba dulama, tama agai te we
bidi dabebolo te po wai, “Te Jisas da, Godigo we bidi tau somainu sa
muai bidi Krais dao,” te po wai.
6 We bidi hauwa augwaligo Filipgo po bugagia odali. Augwaligo agai
wali po odama, agai we bidi noma sabo bomai sę ebo me suali.
7 Tama dwai haubo mobo dabe we bidi hauwa tudi badu polobadu
aselama, dagą yagaselama elalu tede bidibadi, tama Filipgo po obaso,
te dwai mobo haubo dabe te we bidide bidali taga peyu, moni hwą mu
wai. Me badu sągą isai we bidi Filipgo ma dwagi yai ilali, sągą dwai
we bidi me.
8 Tama tibaso, te Samaria dabe bugai homu mu yali.
9 Te Samaria bulude te bidi me deli nogi Saimon bidali. Agai tede
bobobage sogo bidu, dwai pobi wabo sę elama, te Samaria we bidi
noma mu sabo sę yali. Agai te po wai, “Ena da, genuai bidi mu dao,”
po wali.
10 Samaria we bidi tigidali, te genuai bidi me, te olo we bidi me,
augwaligo Saimongo wali po bugagia odali. Tama augwaligo te bidi
nogi weyu, “Te bidi agai Godigo mawai bomo gagawai mu elalubao,”
wali. Augwaligo “Te bomo nogi Genuai Bomo te bidide elalubo dao,”
wali.
11 Bobobage sogo te bidi agai pobi wabo pogo te we bidi dabe noma
sobaso, augwaligo agai po wabo bugagia olo munama, odalio.
12 Tiali goli, Filipgo te Godigo we bidi tonalubo sęde dwagi yai po
olama, te we bidibolo te Jisas Kraisde po me wali. Tama te po odama,

te we bidi augwaligo te poba augwa homu tigidali munama, Filipgo
augwali baptais mani, we dabe sibi me, bidi dabe me.
13 Saimongo te Filipgo poba aga homu munama, tama Filipgo aga
baptais mawai. Tama baptais menama, tama te Saimon te Filip wali
pai. Agai te Filipgo we bidi noma sabo bomai sę mu ebo sulama, agai
noma sai.
14 Te Samaria we bidigo Godigo po bugagia odobo po te Jisasgo tagala
palai bidi dabego odali, Jerusalemde. Tama tibaso, augwaligo Pita dali
Jon si te Samaria we bidi pageba tagala palai.
15 Te bidi si sabolama, augwali sigo Godibolo po hanalu wali, te we
bidi augwaligo Godigo Dwagi Yai Mobo Bidi somainu yali. Godigo
Dwagi Yai Mobo Bidi augwaliba polobadu asobeo.
16 Tama tega augwali sigo koneai, augwaligo Jisasgo nogide naga
baptais sai dao.
17 Tama tibaso, Pita dali Jon sigo Godibolo po hanalu wali, Godigo
Dwagi Yai Mobo augwaligo homuba asomai hagede. Tama augwali
sigo nogo te tigidali we bidi toboluba muani. Augwali Jisasgo hani
tama tibo sogo augwaligo Godigo Dwagi Yai Mobo Bidi sali.
18 Te tama tibo sogo, te bidi Saimon agai Jisasgo tagala palai bidi
sigo tigidali we bidi toboluba nogo mubo suali, tama Godigo Dwagi
Yai Mobo Bidi augwaliba asali. Agai masigi selasa asama, tega side te
bomo abelai hagede yali,
19 te po wai, “Te mone ge sao. Eno homugo te eno te Godigo
Mobo Bidi sabo bomo dage side eno abelaibao. Tama eno me we
bidi toboluba nogo munama, augwaligo Godigo Dwagi Yai Mobo Bidi
saibao,” te po wai.
20 Tiali goli, Pitago te po wei ponoyu, te po wai, “Te Godigo olo mabo
bomo te nago masigigo abelai hagede, nage dali nago masigi dali si te
moni isiba paibao.
21 Godigo gedude nago homu dolo meni baso, te nage da dali te sęde
me bidigobeo.
22 Tama te dwai sę ebo homu begelao. Begelama, tudiba muao. Tama
nago Godibolo gedu haluasa po wao, agai nago te kolesaga ebo sela
sąmainu yao.
23 Eno nago homu sualio. Nago e sę pesabo kolesagago nago homu
dolo mu menio. Tama nago homu damua pabo homu tiwai elalubo.
Naga dwai kolesaga ebogo nago dwagi yai kolesaga yaga wali kalabus
elalubo,” Pitago te po wai.
24 Te bidi Saimon agai Pita dali Jon sibolo te po wai, “Dage sigo
Genuai Bidibolo po wao, ena tau somainu, nago wali po ena pageba
aselama, ena dolidali,” te po wai.
25 Te Pita dali Jon dali sigo augwalibolo te Godigo sę yai po pusa
menama, te Genuai Bidigo po me olama, augwali si Jerusalemba ma
geasa pali. Tama tomode augwali si peyu, Godigo dwagi yai po te
Samaria bulu hauwade pususu pali.

Filipgo te Itiopia bidibolo Godigo bukude elalubo po pusali

26 Te Godigo ensel bidi me deligo Filipbolo te po wai, “Nage sisi
elama, te saut eba pedai badu soao, te Jerusalem pabo tụ tagalama,
te bulu nogi Gasa teba pabo tụba pao,” te po wai. Te pabo tụ te kemi

tǫ naga bega palai elalubo bulu da. Te sunumi te bidi meni yai badu elalubao. Tama tibaso, Filip aga sisi elama, polo pali.

27-28 Tama te tụdu te Itiopia bulu kantri moni nogi yai bidi me deli te hos dabego kegebo karis nai tedu asali. Tama te bidi agai Itiopia genuai gavman we kwin Kandasigo masigi tonalubo sę ebo tobolu bidi dao. Te bidi aga tigide nai domoge diąsąwai bidi da. Te bidi aga Jerusalemba Godigo po odagasai. Tama megi aga buluba ma pai hagede, kibu hosgo kegebo bidi dulalubo karisde bidibo. Tama agai pobadi, Godigo polobadu po pusa mani bidi Aisaiago asęai po elalubo buku agai nedada pali.

29 Tama Godigo Dwagi Yai Mobo Bidigo te Filipbolo te po wai, “Nage te kibu hos kegasa pabo te bidi dulalubo karis pąba pelama, bidao.”

30 Tialima te bidi Filip udulama, pąba pali. Te bidigo te Godigo po pusa mani bidi Aisaiago po asęai buku nedada pabo odali. Tama agai hanalu wali, “Nage te nedebo po page nago koneaniwe?” wali.

31 Tama te gavman bidigo te po wei ponai, “Tama tiali bidigo enabolo te po page ola masiąyu da, eno konegobeo. Tama nage te karisba holama, ena dali dugayagasao,” te po wali.

32 Te bidigo te bukude nedebo po Filipgo koneama, tama dao, te po wai,

“Augwaligo te kibu sipsip elai hagede, sela pabo
sogo hwa wabo menio. Te tiwai te bidi agai hwa
wabe. Augwaligo te kibu sipsip wai selama, nisi
togwai hagede baso, te kibu sipsip wai dabe hwa
wabo menio. Te tiwai te bidi agai hwa wabe. Agai
po me wabe.
33 Augwaligo te bidi hale manio.
Augwaligo agabolo dolo yai po tụ ela mabe. Tama
augwaligo aga elama, isilali. Tama tibaso, me bidigo
agai hani sibide po wagobeo, agai bidi hani sibi
sia salio,” *
te po asęai.

34 Te Itiopia bulu gavman bidi agai Filipbolo te po wai, “Te bidi Aisaia aga homugo te po aga digide waliwe, ma mena bidide waliwe? Te po page enabolo wao.”

35 Filipgo agabolo te aga bukude nedali po page bugagia pusa mobadi, tama agai Jisasde dwagi yai po agabolo pusa manio.

36 Tama augwali si te tụdu pobadi, te gavman bidigo ąị sulama, te po wali, “Te ąị ede elalubo. Ena magi baso baptais sogobewe?” te po wai.

37 Filipgo agabolo te po wai, “Jisasba nago homu kolesaga tigidali agaba muyu da, teda eno nage baptais mawaiba,” te po wai. Te bidigo te po wai, “Eno te Jisas Krais da te Godigo ogwa eno mu konealubo homu ebao.”

38 Tama te gavman bidigo i olama, te po wai, te kibu hos kekasa pabo sai guni tolasa pabo bidibolo, “Tama dolaluao,” wali. Augwali si tǫba dulama, tama ąị tomoba pelama, tama Filipgo aga baptais mawai.

39 Augwali si te ąị taga solama, buluba hola sobadi, Godigo Dwagi Yai Mobo Bidigo Filip polo te gasa buluba selasa pali. Tama te gavman

* **8:33:** Ais 53:7-8

bidigo aga ma sube. Tama aga buluba pabo tụdu peyu, bugai homu yali.
40 Filip te Asdot buluba polo sabolali. Agai te Asdot bulu taga pelama, te be nani tigidali bilama, Godigo gesi dwagi yai po pususu bilali, te Sisaria be naniba sabolali.

9

Te bidi Sol aga homu begelama, Godigo po wali pabo po

1 Te bidi Filip te be nani tigidali bilibadi, tama te bidi Sol agai moni po dagą weyu, te po wai, "Jisasgo hani eno ela silaibao," wai. Tama aga te pris hani tuni bidi pageba pelama, te po hanalu wali,
2 "Nago enabolo pas asęna mao. Te pas selama, ena Damaskus be naniba pelama, tede Juda dabego bomo yai po ola mabo be genuai bidi dabebolo te pas mawaibao. Eno te Jisas wali pabo we bidi subaso da, nogo dụlama, tama te genuai bidi dabego 'Usu da' waibao. Te we bidi eno Jerusalemba ma odasa aselama, kalabusiba muaibao," te po wai.
3 Te pas selama, Sol te Damaskus pabo tụdu pobadi yaide, pąba sabaligi pobadi, te dagaludu ula polo dulama, te Sol bologobea sali.
4 Tama Sol aga tọba tulaluali. Tama agai bidi me deligo pedauwalidu po weyu, te tama po wabo odali, "Sol, Sol, nago ena magi baso dolobo sę ebawe?" te po wai.
5 Solgo te po hanalu wali, "Genuai Bidi, nage de dawe?" "Ena da Jisas da, nago ena dolobo sę ebo bidi da," agai te po wai.
6 "Megi nage hogodama, Damaskus hanu tomoba pao. Tama bidi me deligo agai te nago sę yabo po ola mawaibao," te po wai.
7 Te bidi Sol dali pali bidi dabe augwali dwai midigi selama, augwali te tụde po me wasiąma sagiasa dodolaluali. Augwaligo te bidigo pedauwalidu po wabo odali, tiali goli, augwaligo bidi me sube.
8 Tama te bidi Sol agai sągągo doligiluali. Agai gedu si pedama, suali, agai gedu tigidali hulia sai elaluali. Tama tibaso, augwaligo nogo tulasa pelama, Damaskus be nani tomoba pali.
9 Te sela sogo agai gedu me hulia sai elaluali. Tama te sela sogo agai nai me ąị me tube.
10 Te Damaskus bulude bidi me deli Jisas wali pabo bidi bidali, agai nogi Ananaias. Aga bidibadi, na gagawai yali. Tama te na ebadi, Genuai Bidi aga aselama, aga nogi wai. Tama Ananaiasgo te po wei ponoyu te po wai, "Genuai Bidi, ena da ede bidibao."
11 Genuai Bidigo agabolo te po wai, "Nage hogodama, pelama, te augwaligo doloba pai nogi wabo tụba pao, Judasgo beba sugi pao. Nago tede hanalu wao, 'Tarsus bulu bidi Sol tede bidibowe?' wao.
12 Te bidi agai enabolo gedu haluasa po weyu, te bidibao. Tama Sol agai me na gagawai mu yali. Tama agai nage suali, te nage agai pageba asobo suali. Nago nogogo agai toboluba muani, agai gedu ma wiegi yai ilimainu ebo, te suali," Genuai Bidigo te po wai, Ananaiasbolo.
13 Tama Ananaiasgo te po wai, "Genuai Bidi, hauwa we bidigo enabolo te bidigo Jerusalemde nago po wali pabo hani we bidi dwai sę mu ebo bidi dao po enabolo pusai dao.
14 Tama te pris tobolu bidi dabe augwaligo agabolo pas asęna manio, te aga Damaskus aselama, te agai nago nogi wabo we bidi da kalabusiba muainu," te po wai.

15 Tama Genuai Bidigo agabolo te po wai, “Nage pao, eno aga dąị
ilibaso, agai eno sę yaibao. Sol agai eno nogi te gasa hani dabe we
bidibolo ola mawaibao, te genuai gavman bidi dabebolo me, te Israel
we bidibolo me eno nogi pusa maiabo bidi dao.
16 Tama ena digi aga ola mawaibao, agai ena nogi selasa pelama,
tigidali we bidibolo pusa mawaibao, te me me sęgę, me me sęgę aga
pageba asaibao,” Genuai Bidigo te po wai.
17 Tama te po obaso, Ananaias pelama, te beba sabolali. Tomoba
pelama, agai nogo te Sol toboluba muani. Agai te po wai, “Sol, nage
da eno ama dao. Tama Genuai Bidi Jisas aga digi ena nage pageba
tagala palai dao. Nage te pabo tụdu edaba asobadi, Jisas aga digi
nagebolo sabolali. Agai ena tagala palali, nago gedu ma dwagi yai
ilimainu yai. Tama agai homugo Godigo Dwagi Yai Mobo nage tomode
bidimai hagede, te sę yai,” Ananaiasgo te po wai.
18 Tama polo te Solgo gedude abolo tiwai elaluali nai polo tulaluali.
Tulalubaso, te agai gedugo tigidali nai ma bugagia suali. Tama aga
dolaluama, Ananaiasgo aga baptais mani.
19 Tama nosali Sol agai nai tulama, aga bomo ma sali.

Sol agai Godigo po Damaskus bulude pusali

Sol agai te Jisas wali pabo we bidi dali agai sela sogo bidali, te
Damaskus be nanide.
20 Agai te Juda dabego bomo yai po ola mabo be dabeba polo pali.
Tede agai Jisasgo po pusa mabo gagalali. Agai te po wai, “Jisas da, te
Godigo Ogwa dao,” wali.
21 Tigidali we bidigo agai wabo po odama, augwali noma mu sai. “Te
bidi Jerusalem bulude Jisasgo po wali pabo we bidi agai elebo po wali
bidi, te dawe?” augwa hasi hanalu wali. “Tama te bidi agai eba asali,
te Jisasgo po wali pabo we bidi agai nogo dunama, Jerusalemba odasa
peyu, tama te pris hani genuai bidi dabebolo magi pai hagede aga eba
asali,” te po wai.
22 Tama Solgo po bomo yai po mu pusali. Agai te po wai, “Te bidi
Jisas da, te Godigo we bidi tau somainu sa muai bidi Krais dao.” Tama
agai po bomo elalubaso, te Damaskusde bidibo Juda dabe augwaligo
po wei ponogobeo. Agai pogo tigidali we bidigo po aiyaba elalualio.
23 Te tama hauwa sogo silama, tama te Juda genuai bidi dabe
sisinagaselama, Sol elabo sunumi gegali.
24 Tialima, augwaligo aga elaibao wabo po bidi me deligo agabolo
pusali. Tama Damaskus tomoba iliama, u badu moni masigi obo
elaluali. Sol wi dią pidali weyu, tama pio me, kigamu me, hulide me,
te tụba Sol elai hagede, nọ muagasai.
25 Tiali goli, me sogo hulide te Jisasgo po wali pabo bidi dabego
Sol te moni bono wa tomoba bulama, bono kęnama, te obo dwasianu
windo tụdu te buluba dilani, tama bono wa aiyaba tagalalulali, tọba
sabolama, Sol wi dią pali. *

Sol Jerusalemba pali

26 Te Sol Jerusalemba sabolali. Tama tede agai homugo Jisasgo po
wali pabo hani dali sisinai hagede yali. Tiali goli augwaligo agade wi

* **9:25:** 2 Ko 11:32-33

mu yali. Augwaligo te homu yali, ‘Te bidi agai Jisas wali pabo bidi mu menio,’ te homu yali.
27 Tama te bidi Barnabas agai Sol tau sali. Agai aga odasa pelama, Jisasgo tagala palai bidi pageba tagaligi pali. “Tama agai tụdu pobadi, Genuai Bidi sabolagasali, te Solgo aga suali. Genuai Bidigo agabolo po wali.” Barnabasgo te po me wai, “Te Damaskusde Sol agai Jisasgo nogide po pusali, te aga wi me ebeo,” te po wai.
28 Tama tibaso, Sol agai Jisasgo tagala palai bidi dabe dali bidama, tama agai te Jerusalem be nani tomode agai Jisasgo nogi pusubo po te we bidibolo pususu bilali, wi ebe. Agai te Grik po wabo Juda dabe dali sisinama, po miani.
29 Tiali goli, augwaligo aga elabo sunumi gegali.
30 Tama te aga elabo sunumi gegebo po te Jisas wali pabo bidi me badugo odama, tama augwaligo Sol te Sisaria be naniba odasa pali. Tedu augwaligo aga agai page bulu mu Tarsus buluba tagala palali.
31 Te side Jisasgo po wali pabo we bidi te Judia tọde me, Galili tọde me, te Samaria tọ me, te bulu we bidi augwali bugagia bidali, wi ebe. Godigo Dwagi Yai Mobogo augwali tau selama, te umabo we bidi Jisasgo poba augwa homu tigidali munama, bomo yali. Augwaligo Genuai Bidigo nogi ugwaba mu sali, te augwaligo Genuai Bidigo po wali pali.

Pita agai te bidi Ainias dwagi yai ma ilali

32 Te Pita tigidali buluba bilali. Me sogo aga te be nani nogi Lida, teba pai, Godigo po wali pabo we bidi sueinogo yai.
33 Tama te bulude agai bidi me deli suali, te bidi nogi Ainias. Tama te bidi sągą isa silai, aga bede naga bididubadi, kibu be nogo a olama, me badu nogo sela olama silali.
34 Pitago agabolo te po wai, “Ainias, Jisas Krais agai nage dwagi yai ma ilibao. Nage ma hodaluao, naga somo belama, teba muao.” Tama Ainias polo hodaluali.
35 Tama te Lida bulu we bidi me, te Saron tọ we bidi me, augwali tigidaligo Ainias bilibo sulama, augwali tigidaligo homu begelama, Genuai Bidi wali pali.

Pita agai te we nogi Tabita ma hodolali

36 Te be nani Jopade te we me deli bidali, agai nogi Tabita. Agai Jisasgo po wali pali. Te Grik pode augwaligo aga nogi tama nogi wabo Dorkas. Tama tigidali sogo agai tigidali nai meni yai we bidi me, gasi ebo we bidi me, te agai tau sai dao.
37 Tama te sogo aga gasi deli sali, te isali. Augwaligo agai tigi wę pauluama, te be ugwa badu habuba muai.
38 Tama te be nani Jopa te Lida be nani digibulu meni, pąde mu. Te Jopade bidali Jisasgo po wali pabo we bidigo Pita te Lidade bidibo po odama, augwaligo bidi si Pita pageba tagala palali. Augwali si teba sabolama, Pitabolo te po wai, “Nage polo asao.”
39 Tama te po obaso, Pita sisi elama, aga tega si dali pali. Tama Jopa buluba sabolama, augwaligo aga te ugwa badu be habuba odasa pali. Tede te bidi isai we dabe sibi augwaligo gela wabo suali. Tama Dorkas agai bidibo sogo te bulubuo ugwa dabe me, te kedau baso bulubuo

ugwa dabe me nigilama, te bidi isai we dabebolo mawai. Augwaligo te ugwa dabe selama, Pitabolo ola mawai.
40 Tama Pitago augwali “Buluba piąo,” wali. Tama agai kidu sugunama, Godibolo po wali. Nosali agai isai we tigiba suali, te po wai, “Tabita, nage hodaluao,” wali. Tama te we agai gedu peda sanama, tonono bilali, tama agai Pita sulama, hodasa holama, duagulali.
41 Pitago agai nogo tola selama, dodolali. Pitago te Jisasgo po wali pabo we bidi me i olama, augwali aselama, agai te we augwalibolo ola mawai, “Dorkas te bidibao,” wali.
42 Pitago te sę yali po tigidali Jopade bidibo we bidi polo oda pela silali. Tama umabo we bidi augwaligo homu te Genuai Bidiba muani.
43 Pita te hauwa sogo Jopa be nanide piali, te bidi me deligo bede, te bidi agai nogi Saimon. Agai ebo sę te isai kibu kau wali nagamea dwagi yai pomai hagede sę ebo bidi da.

10

Ensel mobo bidi te bidi Korniliusba pedelama, agaba po magasai elalubadi, te bidi Pita te bidi Korniliusgo beba pali

1 Te bidi me deli Sisaria be nanide bidali, agai nogi Kornilius. Te bidi aga te Rom ami enesigi bidi dabe tonalubo genuai bidi mu, te 100 ami bidi agai tonalubo da. Augwali te Itali tǫdu asai.
2 Tama te bidi aga hani dabe dali tigidali sogo te Godibolo lotu po wedu te bidigo te Godigo godolo yabo kolesaga yali. Te bidi aga dali deli bede bidibo bagego tigidali te God dologode bidai. Tama te bidi agai te tigidali Juda tǫde bidibo nai meni yai we bidi agai tigidali sogo tau sabo da. Agai Godibolo hanalubo po hauwa sogo wabo bidi dao.
3 Tama me sogo pioba poloba nai po sela wabode, agai na gagawai yali. Tama agai Godigo dagalude sę ebo ensel bidi me deli aga pageba sabalobo hania sualio. Te Godigo ensel bidigo agabolo te po wai, “Kornilius.”
4 Agai te ensel bidi gedugo bomonama tonama, wi mu yai. Tama agai te bidibolo hanalu wali, “Eno genuai bidi, nago homugo magi sę yaiwe?” Tama te ensel bidigo te po wei ponoyu, te po wali, “God agai nago agabolo po wabo me, te nai meni yai we bidi tau sabo kolesaga me, te Godigo sulama, bugai homu ebao.
5 Tama megi bidi me badu te Jopa buluba tagala palao, bidi me deli agai nogi Saimon, agai nogi me Pita, te bidi Pita odasa asomainu yao.
6 Tama te bidi agai nogi sabi bidi Saimongo bede bidibo, te tamu ąi sesegede. Te nogi sabi bidi Saimon agai ebo sę te kibu kau waligo haniani nai nigibo sę ebo bidi dao,” te ensel bidigo te po wai.
7 Te po olama, aga pali. Tama Korniliusgo aga bede sę ebo bidi si me i wali. Agai te ami bidi me deli me i wali, te bidigo Godibolo lotu po wabo bidi. Te bidigo Kornilius tigidali sogo mu tau sali.
8 Tama augwali aselama, Kornilius agai te bidi selabolo te ensel bidigo wali po pusa mani. Pusa menama, agai te bidi sela Jopa buluba tagala palali.
9 Te do te bidi sela augwali pelama, te Jopa be nani pąba sabaligi pobadi, te giligade Pita te be pedu sai yai madigi teba holama, bidali, te Godibolo po wainu yali.

10 Tama agai nasi mu ebaso, agai homugo nai tuai hagede yali. Tama augwaligo nai dodolobadi, Pitago naa gagawai mu yali.
11 Tama agai dagaluba tonobadi, dagalude moni tụ dalaluali. Moni nami ugwade po dunama, dagaludu tọba tula palali.
12 Tama haniani hasa dabe, me me hasamani me, me me ba me te ugwa tomode kisu mu elaluali.
13 Pitago te po wabo odali, “Pita, nage hodasa pelama, me badu hasa dabe ela tuao,” wali.
14 Tiali goli Pitago te po wali, “Genuai Bidi, eno ela tugobeo. Polobadu eno te habu sai nai dabe tube, megi me eno tugobeo,” wali.
15 Tama Pitago po me odali, “Godigo agai ‘Tubo nai dao’ obaso da, tama Godigo agai nigai nai nago habu sai nai dao po wagio,” wali.
16 Tama sela sogo te nami ugwa dulama, te po wali. Silama, te nami ugwa dagaluba polo kegasali.
17 Tama te bidi Pitago dagaludu te yali sẹ page homugo kone palali. Tedubadi yaide, te Korniliusgo tagala palai bidi dabe augwaligo te Saimongo be menawe po hanaluama, augwali te be maboba dolagasali.
18 Augwaligo i olama, te po hanalu wai, “Te beba asali bidi bidibowe?” wali, “agai nogi Saimon dao, agai nogi me Pita dao,” te po wali.
19 Tama Pita te na gagawai yali sẹ konealu bidibadi yaide, Godigo Dwagi Yai Mobogo agabolo te po wai, “Edao, bidi selago nage gege asalio.
20 Tama tibaso, nage sisi elama, aiyaba dulao. Tama nago augwali dali pabo homu si egio. Eno augwali sela nage pageba tagala palai bidi dabe dao,” te po wai.
21 Tama te po obaso, Pita aiyaba dulama, augwali selabolo te po wai, “Dagego ena gege asali bidi, te ena tama dao,” agai te po wali.
22 “Dage magi pogo asaliwe?” wali. Augwaligo te po wei ponoyu, te po wali, “Te Rom ami genuai bidi nogi Kornilius, agai da nage pageba tagala palali. Te bidi da, aga dwagi yai bidi mu. Agai tigidali sogo Godibolo lotu po wabo bidi dao. Te Juda we bidi tigidali augwaligo agai nogi ugwaba sabo dao. Godigo dagalude sẹ ebo ensel bidi me deligo agabolo te po wai, ‘Nago Pita i olama, tama aga nago beba asomainao, Pitago wabo po nago odomainu tama yao,’ te ensel bidigo te po wali,” augwaligo te po wai.
23 Tama Pitago augwaligo wali po odobo si, agai augwali te be tomoba odasa pelama, pigi pai.
Te sogo kigamu, Pita dali Jisasgo po wali pabo Jopa bidi me badu dali, augwali sisi elama, augwali te sela bidi dabe dali augwali hodobo palio.
24 Tama tomode pilama, ma pelama, augwali Sisaria buluba sabolali. Tede Kornilius agai abagi dede, bidi hani dede i olama, sisinagaselama, Pita asobo tonaluali.
25 Tama Pita agai homugo Korniliusgo be tomoba pai hagede homu yai. Korniliusgo sulama, agai kidu sugunama, agai tobolu me, nogo me tọba ilali, Pita sągąde, agai lotu wali.
26 Tiali goli, Pita agai te bidi ma hodoliyu, te po wai, “Nage hodaluao. Ena da bidi naga dao, nage tiwai tama dao.”
27 Augwali si po ola peyu, te be tomoba pobadi, tama Pitago suali, te be tomode agai te we bidi hauwa sisinama bidibo suali.

28 Pitago augwalibolo te po wai, “Duga digi koneai dao, Juda we bidi
dena te Juda hani isąwai hani bidi dabe dali abagi olama, augwaligo
beba da bilibo menio, habu sai dao. Tiali goli, Godigo enabolo te
po ola mawai, ‘Nago Judago lotu po wali pisąbo we bidi nago tudiba
menamuo,’ wali.
29 Tama tibaso, nago e bidi sela tagala palama, ena oda sagasobaso,
eno te po ‘Ena hagelabo’ po te eno me wabeo. Tama megi eno nage
hanalu obao, nago ena magi baso i waliwe?” Pitago te po wai.
30 Te Korniliusgo te po wei ponoyu te po wali, “Te polobadu sela sogo
polo walio, pioba poloba nai po sela wabode, eno Godibolo po weyu
bidibadi, polo te bidi me deli ena pagede dolalubo suali. Agai ugwa
ula genuai mu yali.
31 Agai ena nogi olama, te po wai, ‘Kornilius, God agai nago agabolo
po wabo me, te nago nai meni yai we bidi tau sabo dwagi yai kolesaga
ebo sulama, Godigo bugai homu ebo.
32 Megi nago me badu bidi te Jopa buluba tagala palao, bidi me deli
oda sigi pomainao, te bidi nogi Saimon, agai nogi me Pita. Te bidi
aga nogi sabi bidi Saimongo bede bidibo, te tamu ąį pąde. Te nogi
sabi bidi Saimon, agai ebo sę te isai kibu kau wali nagamea dwagi yai
pomai hagede sę ebo bidi da,’ te po wai.
33 Tama tibaso, eno nage pageba po polo te tagala palai dao. Tama
nago dwagi yai kolesaga mu elama, da pageba sabolalio. Tama megi
da tigidali Godigo gedude bidibao. Tama dago homugo Genuai Bidigo
nagebolo mani po te dago odaibao,” Korniliusgo Pitabolo te po wai.

Pita agai Korniliusgo bede te po pusai dao

34 Te Pita agai po wabo sę gagalali, “Mu tama dao, megi eno koneanio.
God agai deli hani naga homu ebeo. Te mu menio. *
35 Tigidali haniani po wabo bidi hani augwaligo God wi elama, dwagi
yai kolesaga ebaso da, tede Godigo ‘Usu da’ waibao. Duga digi koneai
dao.
36 Godigo te dwagi yai po da Israel we bidibolo mawai dao. Tama
te dwagi yai po page e tiwai da, Jisas Krais da, te tigidali we bidigo
Genuai Bidi da. Da tigidaligo aga godolo eyu da, te da dwagi yai homu
elama, bugagia bidaibao.
37 Duga digi koneai dao. Polobadu Jongo dwagi yai baptais mabo po
pusa mawai dao. Te sogo te po te Galili tǫde gagalama, tigidali Judia
tǫ usu yai dao.
38 Te po duga digi koneai dao. God agai te Nasaret bulu bidi Jisas
sa muai. Tama Godigo agai Dwagi yai Mobo Bidi dali, bomo dali si
agabolo mawai dao. Tama Jisas aga tigidali bulu bilama, dwagi yai sę
ela bilali, tama agai Satango dolai we bidi agai dwagi yai ma ilali. God
aga dali bidibaso, te tobage sę yali.
39 Tama dago suai dao, agai te sę Jerusalem tomode me, tigidali Israel
bulude me, tama dago te yali sę po pusubao. Tama augwaligo aga ni
pedaide walama, elai dao.
40 Tiali goli, sela sogo gǫ pagede bidama, nosali Godigo aga ma
hodolai dao. Tama me badu we bidi augwaligo gedugo aga suali.

---

* **10:34:** Bom 10:17

41 We bidi tigidali augwaligo aga sube. Da polobadu Godigo agai po
pusu maio olama dąi ilai bidi, dago naga aga suai dao. Aga hodaluama,
da aga dali hodobo bidu, nai me, ąi me tuai dao.
42 Tama dabolo agai bomai po mu mawai dao. Agai 'Te dwagi yai po
te tigidali we bidibolo ola mao,' wali. Godigo Jisas dąi ilama, tigidali
bidibo we bidi me, isali we bidi me, aga po tụ yabo bidi nigilama,
bidibo. Te sę ebo po me dago te we bidibolo pusa mawaibao.
43 Polobadu Godigo po pusa mani bidi tigidali augwaligo agade po
wai. Augwaligo te po wai, 'Magwai we bidi deli deligo augwaligo agaba
augwa homu tigidali mubaso da, agai nogigo bomogo augwaligo dwai
sę ebo kolesaga God agai sela sąwaibao,' te Godigo po pusa mabo profet
bidi dabego te po wali," Pitago te po wali.

Godigo Dwagi Yai Mobo Bidi gasa bidi haniba asali po

44 Te bidi Pita agai po odubadi, te Godigo Dwagi Yai Mobo Bidi te po
odobo we bidi tigidali tigiba dulali.
45-46 Tama augwaligo gasagi gasagi yai po, me me po haniani weyu,
Godigo nogi ugwaba sali, "God, nage dwagi yai bidi mu dao," wali.
Tama me badu Juda bidi augwali Jisasgo po wali pabo bidi dabe Pita
dali asai, Jopadu. Augwali noma mu sai, Godigo agai Dwagi Yai Mobo
Bidi te Juda hani isąwai we bidibolo me olo mawai.
47 Pitago te po wai, "Te we bidi dabe augwali pageba Godigo Dwagi
Yai Mobo Bidi asali dao, da pageba polobadu asali tiwai dao. Tama
tibaso, bidi mebago 'Te bage baptais me sogobeo' wagobeo," wali.
48 Tama Pitago te hanibolo te po wali, "Megi dage Jisas Kraisgo nogide
baptais sagameo." Tama tilama, augwaligo agabolo te po wai, "Nage
da dali hodobo si sela sogo bidao," wali.

11

Pitago agai ebo sę po te Jerusalemde bidibo Godigo po wali pabo hanibolo ola magasai

1 Te Jisasgo tagala palai bidi dabe me, te Jisasgo po wali pabo
bidi dabe me, augwali tigidali Judia bulu tọde bida bida pai. Tama
augwaligo "Te Israel hani isąwai we bidi mego Godigo po odobuo,"
wabo te po odali.
2 Tama Pita te Jerusalem buluba sabolali, te Judia tọ tomode. Tialima,
Juda we bidi me badu augwaligo homugo 'Te Israel hani isąwai bidi
augwaligo Jisasgo po wali pobaso da, hasia augwa tigiwali togwao,'
olama, te po bomo yai po elaluali. Augwaligo te homu elama, Pitabolo
wado po wai,
3 "Te nage te tigiwali togosiąwai bidigo beba pelama, tama nage
augwali dali hodobo nai tuyu yalio," te po wai.
4 Tama te po obaso, Pitago agai yali sę po page tigidali augwalibolo
pusa manio.
5 Agai te po wai, "Te ena Jopa bulude bidibadi, ena Godibolo po weyu
bidibadi, na gagawai yai. Te nade eno nai me deli nami ugwa belama,
dulubo suali. Te moni ugwa te dagaludu ena pageba sabolagasali.
6 Tama eno tomoba subadi yaide, te haniani hasa, haniani hasamani
me, haniani ba dabe me, te nami ugwa tomode kisu delalubo suali.

7 Eno po me deli odalio, ‘Pita, nage hodaluama, te hasa dabe me badu
nage ela tuao,’ wali.
8 Tiali goli, eno te po wali, ‘Genuai Bidi, te nai dabe da Juda we
bidigo munu ma tubo nai dabe menio. Te dago habu sai nai dao. Eno
tugobeo,’ te po wai.
9 Tama dagaludu enabolo te po ma dulali, agai enabolo te po wai,
‘Nago te nai habu sai dao po wagio. God aga digi te nai dwagi yai da
obaso da, teda usu dao,’ wali.
10 Tama te sę enaba sela sogo sabolagaselama, tama nosali te nai
tigidali me dagaluba kegasali.
11 Tama te nai kegasobadi, bidi sela ena pibo beba sabolali. Sisaria
bulu bidi me deligo augwali tagala pelama, ena oda sagasai.
12 Godigo Dwagi Yai Mobo Bidigo enabolo te po wai, ‘Nage te bidi
sela dali hodobo pao, homu si egio,’ wali. Tama ena Sisaria buluba
pabo sogo, e Jopa bidi Jisasgo po wali pabo bidi me badu nogo kibisa
deli olama, e bage da hodobo pali. Tama sabolama, da tigidali te bidi
Kornilius agai be tomoba pali.
13 Korniliusgo da dali po pusali, agai te Godigo ensel bidi me deli
aga be tomode dolalubo suali. Tama te ensel bidigo agabolo te po wai,
‘Nago bidi me Jopaba tagala palao, te bidi Saimon, aga nogi me Pita,
odasa somainu yao.
14 Aga aselama, dage tigidalibolo po pusa mawaibao, naga hani
tigidali Godigo ma somainu eyu yaibao,’ te ensel bidigo agabolo te po
wali.
15 Tama nosali eno po pusubadi yaide, Godigo Dwagi Yai Mobo Bidi
augwali tigiba dulalio, aga dago tigiba polobadu asali tiwai yai.
16 Tama eno tama homu yali, polobadu Genuai Bidigo dabolo te po
wai, ‘Jon agai te we bidi ąigo baptais mobao. Tialima, nosali Godigo
agai Dwagi Yai Mobo Bidi dagebolo mawaibao,’ wali. *
17 Dago te Genuai Bidi Jisas Krais polobadu agaba dena homu mubo
si, Godigo agai Dwagi Yai Mobo dabolo olo mawai. Tama eno suali,
Godigo te Juda hani isąwai dabebolo me te Dwagi Yai Mobo Bidi mani.
Tama agai augwalibolo manigo da, teda eno mena tama Godigo tų
paligobeo,” Pitago te po wai.
18 Te Jisasgo po wali pabo Juda bidi dabe augwaligo Pitago wali
po odama, tama augwaligo wado po wabo tagalali. Tama augwaligo
Godigo nogi ugwaba siyu, te po wai, “E, Godigo te sunumi dawai, te
Israel bidi hani isąwai bidi dabe augwali me homu begelama, bugagia
bidimainu yali,” te po wali.

Antiok bulu we bidi augwaligo Godigo po odali

19 Te bidi Stiven augwaligo ela munama isali sogo, te Jisasgo po wali
pabo we bidi wi pelama, me badu te Finisia tǫba pali, me badu te
tamu ąi tomode elalubo tǫ nogi Saiprus, teba pali, me badu te Antiok
buluba sabolali. Tiali goli, augwaligo po te gasa hani dabe augwaliba
me pusubeo. Menio. Tama augwaligo Godigo po te Juda dabebolo naga
pusa mani.
20 Tialima, te Saiprus bidi dabe me, te Sairini tǫ bidi dabe me
badu augwali Antiok buluba sabolama, tama te Israel hani isąwai bidi
dabebolo Jisas Genuai Bidigo dwagi yai po pusa mani.

* **11:16:** Tpi 1:5

21 Tama te Genuai Bidigo bomo augwali dali hodobo bidama, tama umabo we bidi augwaligo Jisasba augwa homu mu muani, kolesaga begelama, Genuai Bidigo po wali pabo gagalali.

22 Te Jerusalemde bidali Jisasgo po wali pabo we bidigo te Antiok bulude Godigo genuai sę mu ebo po augwaligo odalio. Tama tibaso, augwaligo te bidi Barnabas tagala palali, te bulu Antiokba.

23 Tama aga Antiok buluba sabolama, suali, Godigo we bidibolo dwagi yai sę yali. Barnabas agai bugai homu pemene mu yali. Agai augwalibolo te po wai, "Dagego Godigo po wali bugagia piąo. Dagego te po tagalamuo, homu si egimio," agai te po mobo mani.

24 Tama te bidi Barnabas aga dwagi yai bidi mu. Agai Godigo po bugagia konealubo bidi mu, Godigo Dwagi Yai Mobo Bidi agai kolesagade pągąnaluali. Tama te sogo umabo we bidi mu Jisasgo po wali pabo we bidi wadolagasali.

25 Te nosali Barnabas te Tarsus buluba te bidi Sol gegegi pali. Tama agai gegelama, sulama, Antiok buluba odasa asali.

26 Tama augwali si te Jisasgo po wali pabo we bidi tomode bidama, tama kibu be deli yali. Augwali sigo umabo we bidi Godigo po ola mani. Te Antiok we bidi augwaligo te Jisasgo po wali pabo we bidibolo te 'Kristen' nogi pobo gagalali.

27 Te sogo me, Godigo po pusa mabo bidi te profet dabe me badu Jerusalem taga pelama, augwali Antiok buluba sabolali.

28 Tama augwali tomode bidi me deli agai nogi Agabus, te bidi doligiluama, Godigo Dwagi Yai Mobogo bomogo te po pusa obaso, te po agai wai, "Tamadi tama tigidali bulu moni genuai nasi mu yaibao," wali. (Tama megi dago koneai dao, te bidi nogi Klodius te Rom gavman tobolu bidi bidibadi, te moni nasi yali.)

29 Tama te Jisasgo po wali pabo we bidi augwaligo te po wai, "Bidi deli deli naga masigi munalubaso da, muagasu yao," wai, "te dago te masigi sisinama, te Judia tǫde bidibo Jisasgo po wali pabo hani dabe augwali nasi ebo, dago augwali tau sinao," te po wai.

30 Tama augwaligo te masigi sisinama, augwaligo Sol dali Barnabas sigo nogoba munama, augwali sigo te mone sela pelama, Jisasgo po wali pabo tobolu bidi dabebolo magi pali, te Jerusalemba.

12

Herotgo enesigi bidi dabego Jems ela muai, tama Pita naga kalabus ilai

1 Te bidi nogi Herot aga te Juda bidi bidali goli, te Rom gavmanigo aga te genuai gavman bidi nigilali. Aga bidibadi te Sol dali Barnabas si Jerusalemba sabolali. Herot agai te Jisasgo po wali pabo bidi me badu elebo sę ebo gagalali.

2 Tama agai enesigi bidi me deli tagala palama, Jon aga ama gomunai bidi Jems moni kago hwągo mage togwa sąyani.

3 Te Jems elebo sulama, Juda bidi hanigo bugai homu yali. Tama Herot agai te sulama, tama agai Pita gegali. (Tama agai tilama, te sogo Juda we bidigo moni nai mu udumai hagede, tama augwaligo homugo 'Te polobadu Godigo dago wąį dabe tau sali sogo, te bo disąwai bret tuali sogo da,' te homu yai.)

4 Tama augwaligo Pita nogo dulama, aga kalabusiba muani. Tama
augwaligo Pita tonaluabo enesigi bidi nogo si olama, me badu sągą
kibisa deli wagi solama sali. Me si me si nama bagego giligade
me, hulide me, augwaligo me hasegeleyu, me hasegeleyu ilama, Pita
tonaluali. Herot agai homugo Pita te tigidali we bidi gedude po tụ ela
mawainu yaibao, te moni nai nogeai sogo silibo si.
5 Tama tibaso, augwaligo Pita kalabus bede tonaluali. Tiali goli,
Jisasgo po wali pabo we bidi augwaligo Godibolo gedu haluasa po
hauwa sogo mu oduali, te Pita tau somainu yai.

Ensel bidigo Pita kalabus bedu ma sali

6 Te Herot agai homugo 'Pita te we bidi gesabiba do kigamu odasa
asaibao, po tụ yai hagede,' homu yai. Tama te sogo hulide Pita te
tonaluabo enesigi bidi si tomode piai. Augwali sigo nogo dali Pitago
nogo dali daganama, aligabo bonogo kęwai. Tama te kalabus be tụde
tonalubo enesigi bidi dolaluali.
7 Tama Godigo dagalude sę ebo ensel bidi me deli polo te kalabus
be tomoba sabolama dolaluagasali, tama te be tomode ulago sela pali.
Tama ensel bidigo Pita pila mubadi, tigiba diąnama, hodolai. Tama
agai agabolo te po wali, "Nage polo hodaluao." Tama tibadi yaide, te
aligabo bono si augwa digi tọba tuloluai.
8 Te ensel bidigo te po wai, "Naga ugwa bugagia gudama, kibu wali
dąụ wao. Naga sągą nadoba bulao," wali. Pitago tilama, te ensel bidigo
agabolo te po wai, "Tama nago moni ugwa homu pagede belama, tama
nage ena wali asao," wali.
9 Pita te ensel bidi wali pelama, te kalabus be taga pelama, buluba
pai. Tama Pitago te ebo sę konebe, agai homugo 'Mu ebowe, ma nade
ebowe?' homu yali.
10 Tama augwali sigo tomo tụde tonaluali enesigi bidi bidibadi ela
soali. Ela solama, ma pelama, tama tomode me tonaluali enesigi bidi
me, te me ela pali. Ma pelama, te moni dila pai aingo nigali tụba
sabolali. Tama te moni dila pai aingo nigali tụ sunumi aga digi dalasa
pali, te augwali si te kalabus be taga pelama, te be nani tomoba pai.
Tama augwali si tụdu dwasianu pabo ąọ elama, ensel bidigo Pita polo
taga pali.
11 Tama Pita agai homugo 'Te yali sę te nade ebeo homu eyu, te eno
mu koneanio,' wali, 'Genuai Bidi agai ensel bidi tagala palama, tama
agai ena Herotgo nogode ma sali. Te Juda bidi hani augwaligo ena dali
dwai sę yai hagede yali, tiali goli te Genuai Bidigo augwaligo homu
dolai,' Pitago te homu yai.
12 Te Pitago te homu elama, aga te we nogi Maria, Mariago beba pali.
Te Maria aga ogwa agai nogi Jon, agai nogi me Mak. Tama te bede we
bidi umabo sisinagaselama, Godibolo po weyu bidali.
13 Tama Pitago te be tụba bebego wali. Tama te bede sę ebo gesi we
tụba suagasali, te gesi we nogi Roda.
14 Tama te wego Pitago dogoni koneai, tama agai dwagi yai homu
mu ebaso, be tomoba polo ma pali, te tụ dabe kegeda pali. Agai te we
bidibolo te po wai, "Te Pita aga asai, bulu badu dolalubo," wali.
15 Augwaligo te webolo "Nage wabo pabo po wabowe?" wali. Tiali
goli, "Eno mu po obao," wali. Augwaligo te po wai, "Te da, te Pitago
noma dolagasali bogo," wali.

16 Te augwaligo te po obadi yaide, Pitago te be tụba bebego oduali.
Tama augwaligo tụ dalama, Pita dolalubo sulama, noma mu sali.
17 Pitago agai nogo paliama, “Dage po tagalao,” te po wai. Tama
Genuai Bidigo aga kalabus bede buluba dią palama soali po augwali-
bolo pusa mani. Agai te po augwalibolo wali, “Te po dagego Jemsbolo
pusao, te Jisasgo po wali pabo tobolu bidi dabebolo me pusao,” wali.
Tama olama, Pita te be tagalama, gasa beba pali.
18 Te sogo kigamu, te kalabus bede bidali enesigi bidi dabe augwa
hasi te po wai, “Pita mena tama paliwe?” Augwaligo moni homu mu
eyu bidali.
19 Tama Herotgo te yali sę po odama, “Pita gegegi piąo,” wali.
Augwaligo gegegi pali, Pita sube. Tama tibaso, Herotgo te enesigi bidi
dabe po tụ elama, tama agai me badu bidibolo walama, “Augwali ela
muao,” wali. Tama augwaligo te enesigi bidi dabe ela muani.

Te sę elama, Herot te Judia tọ tagalama, te Sisaria bulude osogo
bidali.

Herot isali

20 Te nosali Herotgo te Tair bidi dali, te Saidon bidi dali, te bulu si bidi
dabe dali agai moni sębę yai. Tama tibaso, tigidali sisinama, aga sugi
pali. Hasia bolo augwaligo te Herotgo be tonalubo sę ebo bidi deli suali,
agai nogi Blastas. Augwaligo te bidi ‘Abagi mu’ wali. Tama augwaligo
agabolo hanalu wali, “Te Herotgo wado po mena tama isilaibawe?”
Tama nosali augwali te Herot pageba pelama, te po wai, “Te dago nai
abelebo nago bulude naga dago nai abelama, tubo dao. Tama tibaso,
dago te hwịbo sę tagalinao,” wali.
21 Te Herot me deli sogo bodolu mani. Tama te bodolu mani sogode
agai dwagi yai ugwa aluama, tama agai genuai bidigo wiegi yai ni
namide dugayali. Tede agai te we bidibolo bobobage po ola mani.
22 Augwaligo agai po odama, tama augwaligo te po bomo elama, i hae
weyu, te po wai, “Te po wabo bidi, bidi mugo wabe. Te po te god me
deligo obao,” wali. Te po olama, augwaligo nogo bada olama, Herotgo
nogi ugwaba sai.
23 Tama Herot agai Godigo nogi ugwaba sisąbaso, Godigo ensel
bidi me deli agai Herotgo tigide elali. Tama te dwai gasi agai tigide
pedelama, te dwai osoganigo agai tigide tudu pedelama, te nosali aga
mu isali.
24 Te sogo Godigo po te umabo we bidigo odama, augwaligo Godiba
augwa homu tigidali muani, te haniani bulude.
25 Te Barnabas dali, Sol dali, augwali sigo sę silama, Jerusalem taga
pelama, Antiok be naniba ma sabolali. Te bidi Jon, aga nogi me Mak,
te bidi si dali hodobo pali.

Polgo te Jisasgo po te haniani tọ pedai kantride pusali

13

(Dąị 13:1–21:14)

Augwaligo Barnabas dali, Sol dali si Godigo po pusa maiabo bidi si tagala palali

1 Te Antiok bulude, te Jisasgo po wali pabo bidi tomode, te Godigo
po pusa mabo bidi profetgo pusubo po tiwai po wabo tiwai bidi me
badu te bulude bidali, te Godigo po te we bidi augwaliba ola mabo bidi
dabe me badu me bidali. Te bidi dabe augwaligo nogi me Barnabas,
me Simeon, agai nogi me Husugo Bidi, me bidi Lusius, agai page bulu
Sairini, me bidi Manain, te moni gavman bidi Herot aga age, tama me
bidi nogi Sol.
2 Tama augwaligo tubo nai osogo gisilama, Godibolo nage dwagi yai
da obadi, tama Godigo Dwagi Yai Mobo Bidigo augwalibolo te po wai,
"Te Barnabas dali, Sol dali si te tedali sę emainu tedali muao, te eno
dąį ilali sę augwali sigo emai yaibao," wali.
3 Tama te po odama, augwaligo nai ma osogo tagalama, God dali
po olama, augwa nogo tega si toboluba mubadi, augwali sigo te yabo
tedali sęde sa muani. Tama tilama, tega si te sęba tagala palali.

Barnabas dali Sol si te Saiprus buluba pelama, Godigo po pusali

4 Te Godigo Dwagi Yai Mobo Bidigo te Barnabas dali, Sol dali si tagala
palama, augwali si te Selusia buluba pali. Tama Selusiade moni gebadu
pelama, tama te tamu ąį bolama te Saiprus tǫ sabolali, te ąįgo u badu
te e badu si bologobea sai tomo yagu tǫba sabolali.
5 Tama tede te be nani Salamis sabolama, augwali sigo te Juda dabego
bomo yai po ola mabo be dabede Godigo po pusa mawai. Te bidi Jon,
agai nogi me Mak, agai me tega si tau selama, te sę yali.
6 Te nosali augwaligo te Salamis bulu taga pelama, gasa habu badu,
bulu me nogi Pafos, teba sabolali. Tama augwaligo te bulude Juda bidi
me deli suali, agai nogi Barjisas. Te bidi agai dwai pobi dabe wabo
bidi, tama agai tigidali we bidibolo tibo po ola mayu, "Ena Godigo po
pusubo bidi dao," wali.
7 Tama te bidi aga abagi te moni gavman bidi Sergius, aga nogi me
Paulus, aga abagi dao. Tama Sergius, aga nogi me Paulus, agai te
Saiprus bulu tǫde bidibo we bidi tigidali agai tonalubo da. Aga haniani
kolesaga koneai bidi da. Tama te moni gavman bidigo Barnabas dali
Sol si i olama, "Asao," wali, agai homugo 'Augwali sigo Godigo po
enabolo ola mabo po odaio,' te homu yai.
8 Tiali goli, te dwai pobi dabe wabo bidi Barjisas, te Grik pogo aga
nogi Elimas, agai homugo 'Moni gavman bidigo Godigo po wali pidali
weyu,' te homu elama, tega sigo wali po sela sąyani, te agai po ugwaba
mu sali.
9 Te yali, te Sol agai nogi me Pol, agai gedugo te pobi wabo bidi
bomonama tonaluali. Tama Godigo Dwagi Yai Mobo Bidi aga homude
pągąnaluali.
10 Pol agai te po wai, "Nage da, te Satango ogwa dao. Te nago
tigidali dwagi yai kolesaga boi bidi homu ąǫ, te ebe yabao. Nage
dwai dwai kolesaga elama, tibo po wabo bidi me dao. Nago te Genuai
Bidigo dwagi yai tų mu dolobao. Nago te tibo kolesaga tagalabo homu
meniwe?
11 Tama Genuai Bidigo nogogo nage geduba elaibao. Nago gedu hulia
selama, giliga ge osogo sugobeo," Polgo te po wai. Tama polo te hano
tiwai te bidi Elimas aga gedude halua selama, hulia si elaluali. Aga
nogo dali sągą dali sigo naga tų gege pali. Agai homugo 'Dego ena
nogo tolama, tų ola magowe?' te homu elama, bidi gegali.

12 Tama te moni gavman bidigo te ebo sę sulama, agai homu tigidali
Jisasba muani. Aga noma mu sali, te Genuai Bidigo sę dabe augwali
sigo aga ola mobaso tama noma sali.

Augwali te Antiok buluba sabolali, te Pisidia tǫde

13 Te nosali Pol dali aga dali bidali bidi dabe augwaligo moni geba
selama, Pafos bulu tagalama, tama tamu ą̨i daidu pelama tama augwali
Perga be naniba sabolali, te Pamfilia tǫde. Tiali goli, Jon aga nogi me
Mak, agai tede te bage tagalama, aga Jerusalemba ma geasa pali.
14 Tama augwali Perga be nani tagalama, augwali pelama, Antiok be
naniba sabolali, te gasa me tedali Antiok, te Pisidia tǫde. Tama te Juda
dabego Sabat sogo augwali te Juda dabego bomo yai po ola mabo be
tomoba pelama, augwali dugayali.
15 Tama bidi mego Mosesgo bomo yai po asęani buku nedama, tama
nosali bidi mego Godigo polobadu po pusa mani profet bidigo asęani
buku me nedama, tama te tobolu bidi dabego Pol dali Barnabas sibolo
po ola tolali. Augwaligo augwalibolo te po wai, “Ama dede, dagego
dwagi yai po me elalubaso da, teda da we bidibolo dage sigo megi da
ola maiąo,” te po wai.
16 Tama Pol hodaluama, agai “Dagego odao,” olama, nogo muani.
Agai te po wai, “Eno homugo dage Israel bidi me, dage Israel isąwai
bidi hani me, tiali goli dagego Godibolo po mu wabo dao, dagego
bugagia olo munama, eno po odao.
17 Da Israel we bidi dago God, agai dago wą̨i dabe polobadu dą̨i ilali.
Tama augwali te Isip tǫde bobobage sogo bidibadi, Godigo augwali te
genuai hani mu nigilali. Tama God agai bomogo augwali te Isip tǫ taga
solama, *
18 te kemi tǫ bidi meni yai bulude bilidubadi, kibu be bidi sigo nogo
sągą sese te 40 yia silama yali. Tama te kibu be tomode bidibadi,
augwaligo dwai kolesaga ebo sęgę Godigo selama, agai tonaluali.
19 Tama Godigo te Kenan tǫde bidali hani a nogo olama, me badu
nogo si wagi solama bidai bidi hani ela silali. Tama ela silama, Godigo
te tǫ te Israel hanibolo mani.”
20 “Te augwali te tǫde bidama, te kibu be hauwa mu te 450 yia silali.
Tama te silama, nosali Godigo te Israel hani dabe augwalibolo po tų
dodolobo bidi dabe mawai. Tama me isibaso, hasegeleyu, hasegeleyu,
tama ela pali. Tama bida bida pelama, te bidi Samuel dią holali sogo
sabaligi pali, te Godigo po pusa mabo profet bidi.
21 Tama te sogo augwaligo Godibolo hanalu wali, ‘Da gegasa pabo
bidi, moni genuai gavman bidi dabolo mao,’ wali. Tama God agai te
bidi Kis aga ogwa Sol te sa muani. Te bidi agai hani nogi Benjamin.
Agai augwaligo moni genuai gavman bidi nigilama, tama bidali. Te sę
eyu bidibadi, kibu be te 40 yia silali.
22 Tama tilama, Godigo Sol hasegelama, Devit te moni genuai gavman
bidi nigilama bidali. Tama Godigo te po Devitde wai,
‘Megi eno te bidi Devit sualio, te bidi Jesigo ogwa,
eno agade dwagi yai homu ebao. Nosali eno sę
tigidali agai yaibao,’
Godigo te po wai.

---

* **13:17:** Sai 1:7; 12:51

23 Tama Jisas, te Devitgo nosali hani bidi, te bidi Godigo selama, da
Israel dabe tau sabo bidi nigilali, Godigo polobadu wali po tiwai.
24 Tama Jisas agai yali sę gagalisąbadi, Jon agai te Israel we bidi
tigidalibolo te po wai, ‘Dagego dwai kolesaga ebo tagalama, homu
begelama, eno dage baptais mawaibao,’ wali. *
25 Tama Jon agai sę silabo maga ebadi, agai te we bidibolo te po wai,
‘Dagego homugo ena de dawe?’ wali. ‘Ena te dagego tonalubo bidi
menio. Tiali goli, dagego odao. Bidi me deli nosali aga ena tudi badu
asaibao. Aga da, te genuai bidi mu da. Ena da nogi elalubo bidi menio.
Eno agai sągą nadoba bono pisigabo sę yainogo ebaso da, teda te sę ebo
eno usu egobeo,’ Jongo te po wai.”
26 Te bidi Polgo te po olama, po me ola mani, “Ama dede, abe dede,
dage Abrahamgo hani bidi dagego me, odao. Dage Juda bidi hani
isąwai bidi, dage God wali pabo dao, dagego me odao. Godigo agai
da ma dobola sabo tų nigali po te da tigidalibolo tagala palali.
27 Tama te Jerusalemde bidibo we bidi me, augwaligo tobolu bidi
dabe me, augwaligo te bidi Jisas agai yali sę page konebe, agai wali po
page me augwaligo konebe. Augwaligo te Godigo po polobadu pusa
mani bidi profet dabego wali po tigidali Sabat sogode odama, tama
augwaligo te po page bugagia konebe. Tiali goli, augwaligo homugo
Jisas elaibao homu e baso, polobadu Godigo po pusubo profet bidi
dabego wali po megi nai gilama mu walalio.
28 Jisasgo dwai kolesaga munu me isąbadi, augwaligo Jisas olo dali
po tų ela mani. Augwaligo te bidi Pailat agabolo moni po dagą weyu,
te po wali, ‘Te bidi Jisas elao,’ wali.
29 Polobadu Godigo po pusa mani bidigo bukude asęani po tiwai
augwaligo te sę Jisasgo tigide ela silama, bidi sigo aga ni pedaide
daganama, agai tigi selasa pelama, moni masigi dudulawe tomoba
mugi pali.
30 Tiali goli, Godigo aga ma hodolama, tama ma bidibao.
31 Tama nosali te polobadu aga dali Galilide bilali hani bidi dabe
me aga dali Jerusalemba pali, agai augwalibolo hauwa sogo dią holali.
Te hani augwali tigidali Israel we bidi tomode bilu, te ebo suali sę po
pusubo dao.”
32-33 “Tama dadi si me dage pageba sabolama, te Godigo dwagi yai
gesi po dagebolo pusa mobao. Tama te bomo yai po Godigo polobadu
dago wąibolo walai po dao. Tama megi te po augwaligo wai puluba
da pagede mu pedalalio, da tau somainu yai. God agai Jisas gų pagede
ma hodolai dao. Polobadu bidi me deligo te Godide dwagi yai homu
eyu wabo tęąbi buku yabe side te po asęani,
‘Godigo te po wai, “Nage eno ogwa mu dao. Tama
megi nage eno ogwa mu nigilai dao.” ’ *
34 Jisas isilama, Godigo aga gų pagede ma hodolai, agai tigi nosali
damua pogobe. Tama polobadu Godigo te sę yabo homu ebadi, te po
wai, te bukude asęani,
‘Polobadu eno Devitbolo po ola mawai, agabolo
dwagi yai sę yabo po. Tama megi eno nagebolo
me te po e mobao.’*

---

* **13:24:** Mak 1:4; Luk 3:3 * **13:32-33:** Tib 2:7 * **13:34:** Ais 55:3

35 Tama te asęani buku yabe mede Devitgo te po me Godibolo wali,
‘Naga dwagi yai sę ebo bidi naga agai tigi gụ pagede
damua pomai hagede tagalogobeo,’ *
wali.
36 Tama Devit agai Godigo sę aga hani we bidi tomode elama, tama
aga nosali isai. Tama isąma, augwaligo aga wąigo masigi dudulaweba
mugi pai. Tama tede aga tigi damua pai. Tama dago Devitgo polobadu
wali po koneao, te po wali Devit aga tigide wabe. Agai tigide wabeo.
37 Tiali goli, te Godigo ma hodolali bidi agai tigi damua pabeo.”
38-39 “Ama dede, dagego te sę bugagia koneao. Dago dagebolo Jisasgo
tigidali yali sę dagebolo pusa mobe dao. Tama agai dago tigidali dwai
sę ebo sela sąyabo tụ nigali. Duga bugagia koneao. Niwai we bidi
augwaligo augwa homu Jisasba mubaso da, teda Godigo augwaligo yali
dwai sę sela sąwaibao. Tiali goli, Mosesgo bomo yai po dabe augwaligo
dagego dwai kolesaga ebo sę sela sągobeo.
40 Tama dage dua dao. Te Godigo po polobadu pusa mani profet bidi
dabe augwaligo wali po dage pagede mu pedalidali weyu, dua dao.
41 Augwaligo te po asęani, Godigo te po wai,
‘Odao, dage Godigo po sela sąbo bidi dabe dao.
Dagego tonaluama, moni homu elama, nosali noma
siąo. Tiali goli, dage isaibao. Eno dage pagede
sę ebadi, dagego te sę ebo dagego homugo mu
konegobeo. Tama bidi me deligo dagebolo te sę
page pusa mobadi, dagego agai wabo po page
bugagia konealugobeo,’ *
Godigo te tama po wai,” Polgo te po wali.
42 Te Pol dali Barnabas dali si te Juda dabego bomo yai po ola mabo
bede po pusulama buluba dią sobadi, te we bidi augwaligo tega sibolo
te po wai, “Me Sabatde dage sigo dabolo te po ma ola magameo,” wali.
43 Tama te we bidi tedela pelama, te Juda dabe hauwa augwali si wali
pali. Tama te Juda hani isąwai we bidi hani Juda haniba wadolagasali,
augwali me te Pol dali Barnabas dali wali pai. Tama augwali sigo
augwalibolo te po ola mani, “Dagego Godigo po odoyu, bugagia bidiąo.
Tama God agai bomo dologode bidiąo, agai dage tau somainu, te dage
bugagia bidimainu tama yao,” wali.
44 Te nosali Sabat sogode te be nani we bidi tigidali pąde sisinagasali,
tega sigo Genuai Bidigo po wabo odainu yali.
45 Tama te Juda dabe me badu augwaligo te umabo we bidi sulama,
augwali Pol dali Barnabas side dwai homu yali. Augwaligo Polgo wabo
po sela sąnama, aga nogi aiyaba elaluali.
46 Tiali goli, Pol dali Barnabas sigo bomo selama, wi isąma, te po
wai, “Dago koneai, Godigo po hasia bolo dage Juda haniba mawainu
yai. Tiali goli, dagego agai po sela sąbaso da, teda dago dage Juda hani
taga paibao. Duga homugo tama te da, dagego bugagia bida bida pabo
kolesaga sogobeo homu ebaso da, teda da te Juda hani isąwai we bidi
haniba tau sigi paibao. Godigo dabolo te bomo yai po wai dao,
47 ‘Nage eno sole tiwai nigilibe dao, te Juda
hani isąwai te tigidali tọ pedaide bidalubo we bidi
augwaliba ula ilimai hagede ebao. Tama nago

* **13:35:** Tib 16:10 * **13:41:** Hab 1:5

tigidali tǫde bidibo we bidi tau selama, Godigo
augwali ma somainu yao,’ *
wali,” Polgo te po wai.
48 Tama te Juda hani isąwai we bidi augwaligo Polgo wali po odama,
augwaligo bugai homu mu yai. Bugai homu mu elama, augwaligo te
Genuai Bidigo po ugwaba sai. Tama tigidali we bidi Godigo sesemane
bida bida pabo kolesaga somai hagede polobadu sa muai we bidi, tama
augwaligo megi Godigo po odama, te po mu po dao homu elama, te
poba augwa homu tigidali muani.
49 Te tǫde bidibo we bidi augwaligo Genuai Bidigo po oda pela silali.
50 Tama te Antiok be nanide te Juda hani isąwai genuai we dabe
bidali. Tiali goli augwaligo Godibolo lotu po wabo dao. Tama te Juda
dabe augwaligo te nogi yai we dabe dali, te kaunsil bidi dabe dali
tigidalibolo bidi geme posobo po wali, Pol dali Barnabas si elemainogo
yai. Tama augwaligo tega si gasa tǫba gudulali.
51 Tama tibaso, augwali sigo sągą nadobade elaluali tǫ hogomu sela
sąwani. Te yali sę te page elalubo. Augwali sigo te bidi dabego dwai
kolesaga ebo sulama, te sę yali. Tega sigo te po wai, “Duga sę dao.”
Tama augwali si te Aikoniam buluba pali. *
52 Tama te Antiokde bidali Jisasgo po wali pabo we bidi augwali
bugai homu yali, te Godigo Dwagi Yai Mobo Bidi augwaligo homude
pągąnaluali.

14

Barnabas dali Pol si te Aikoniamde bidama po pusali

1 Te bidi Pol dali Barnabas si te Aikoniam be naniba sabolama, te
augwali sigo polobadu te bulu Antiokde yali sę tiwai ma yali. Augwali
si te Juda dabego bomo yai po ola mabo be tomoba pelama, Godigo
po bugagia pusa mani. Bugagia pusa menama, te Juda dabego me,
te Juda hani isąwai bidi dabego me, te Jisasgo wiegi yai poba augwa
homu tigidali muani, umabo we bidigo tialio.
2 Tiali goli, te Juda dabe me badu augwaligo te po odobo hagela homu
ebaso, augwaligo te Juda hani isąwai dabebolo bidi posobo po geme
walali, augwaligo te Pol dali Barnabas dali sigo ebo sę dolomainu yai.
3 Augwali si Aikoniamde hauwa sogo mu bidama, augwali sigo
Genuai Bidigo po bomo elama, mu pusali. Augwali sigo te po wai,
“Te Genuai Bidi agai we bidibolo dwagi yai sę ebo homu ebo dao.”
Tama Genuai Bidigo agai bomo augwali sibolo menama, augwali sigo
we bidi noma sabo sę dabe yali, te we bidigo ‘Te bidi sigo wabo po mu
dao’ omainogo yai.
4 Tama te be nanide bidali we bidi tomode si pedali. Me badu we bidi
augwaligo te Juda dabego po wali pai, me badu augwaligo te Jisasgo
tagala palai bidi sigo wali po wali pai.
5 Te Juda hani isąwai bidi dabe me badu me, te Juda dabe me badu
me, augwaligo genuai bidi dabe me, augwali tigidaligo te homu yai,
“Dago te bidi si tigiba masigi sąnama, ela muaibao,” homu yali.
6 Tama te bidi sigo tiwaibao wabo po odobo si, tama augwali si wi
pelama, Listra buluba pali. Nosali te Derbe buluba pali, te bulu si te

* **13:47:** Ais 42:6; 49:6 * **13:51:** Mat 10:14; Mak 6:11; Luk 9:5; 10:11

Likonia tǫde elaluali. Tama te tǫ pǫde elaluali dwasianu bulu meba pali.
7 Te tigidali bulu tǫde augwali sigo Godigo dwagi yai po tigidali we bidibolo pususu bilali.

Augwaligo Pol tigiba masigi sąyani
8 Te Listra bulude te sągą dwai bidi me deli bidali. Te bidi aga idago tabide sągą tama dwai ame nai, tama agai aga sągągo bilibo menio.
9 Tama agai dugulalu, Polgo wabo po odali. Tama Pol agai suali, te bidi agai homu tigidali te Jisasba bugagia muani kolesaga te usu yali, aga dwagi yai ma ilainogo elalubo usu da homu yali. Tama Pol agai te bidi gedugo bomonama dolo ponama tonaluali.
10 Tama tialima Polgo bomonama tonalu, agai po bomonama pusuyu te tama wali, "Nage hodaluama, naga sągą sigo bugagia dolaluao," te po wai. Tama te bidi agai polo hodaluama, aga sągągo bilibo gagalali.
11 Tama te Likonia tǫ we bidi dabe hauwa augwali sisinagaselama, Polgo wabo po odali. Augwaligo Polgo te yali sę sulama, Likonia pogo moni i wali, "Dago god dabe dagaludu da pageba dulalio. Tama te bidi sigo tigide bidibo," te po wai.
12 Tama te we bidi augwaligo Barnabas te Sus nogi poai, te Sus aga augwaligo genuai tobolu god da. Tama augwaligo Pol suali, agai po wabo bidi, augwaligo te nogi Hermes poai, augwaligo po wabo god nogi.
13 Tama te tibo god Sus lotu wabo be te be nani sesege badu elaluali. Te Susbolo nai ulama mabo pris bidi agai omai kibu bulmakau dabe magasali. Tama magaselama, te dwagi yai ni yabe tau dabe selama, kibu bulmakau magede domonani, au yali. Augwaligo homugo te kibu bulmakau dabe elama, te bidi sibolo augwaligo lotu po wainogo.
14 Te Barnabas dali Pol si augwaligo te we bidi augwaligo augwali sibolo lotu po wainogo ebo sulama, augwa si ugwa pisa yali, augwali sigo te sę hagela baso. Augwali si te we bidi tomoba polo pelama, te we bidibolo bomona weyu, te po wali,
15 "Dagego te kolesaga egimio. Dadi si me bidi dage tiwai tama dao," wali. "Dadi si dage pageba asali, Godigo dwagi yai po dagebolo pusa mawainogo asai dao. Tama dagego te odolali lotu po wabo tibo god tudiba muiyąo. Tudiba munama, dagego te God mu pageba asiąo, hauwa sogo bida bida peduabo God pageba asiąo. Agai te dagalu me, tǫ me, tamu ąį me, tigidali tede bidibo nai dabe me agai nigai dao.
16 Tama polobadu Godigo tigidali we bidi hani augwa kolesagadu pabo sula tagalai.
17 Tiali goli, agai tigidali sogo tigidali we bidi augwaligo aga bidibo konemainu, dwagi yai nai dabe we bidi tomode mubo dao. Agai te dagaludu tulubage me, giliga nanobo sogo me, agai dąį ilibo dao. Tama agai nai pedalama, tama dage bugai homu emainogo te sę ebo dao," augwali sigo te po wai.
18 Tama te we bidi augwaligo te bidi sibolo lotu po bomonama wainu yali, augwali sibolo nai noga mawai hagede me. Augwali sigo moni sę bomo mu elama, te we bidigp ebo sę paliali.
19 Te nosali te Juda dabe me badu Pisidia tǫde bulu me si elalubo, me nogi Antiok, me nogi Aikoniam. Te bulu side Pol dali Barnabas dali si polobadu osogo bidali. Te Juda dabe augwali tedu te Listra buluba

aselama, augwaligo tigidali we bidi homu hodolama, tama augwaligo Pol tigiba masigi sąwai. Masigi sąnama, tama agai mu isai bidi gagayali homu elama, augwaligo aga tigi be nani buluba kegasa pelama, mugi pali.
20 Tialima, te Jisasgo po wali pabo we bidi augwali sisinagaselama, agai tigi bologobea sagasali. Bologobea sagaselama, Pol ma hodolama, te be nani tomoba ma pali. Tama te sogo kigamu aga dali Barnabas dali si te gasa be naniba pali, te be nani nogi Derbe.

Pol dali Barnabas dali si Antiok buluba ma pali, te Siria tǫde

21 Te bidi Pol dali, Barnabas dali augwali sigo te bulu Derbede bidibo we bidibolo Jisasgo dwagi yai po pusa mani. Tama pusa menama, we bidi hauwa mu Jisasba augwa homu mu muani. Tama augwali si te Listra be naniba tǫdu ma geasa pelama, te Antiok be naniba sabolali, te Pisidia tǫde.
22 Augwali sigo te Jisasgo po wali pabo we bidibolo dwagi yai po mobo mani, augwaligo Jisas konealubo homu dąų walomainu. Augwali sigo te genuai po ola mawai, “Dago te Godigo tụdu pobadi, gasa we bidi augwaligo dabolo haniani sęgę mawaibao, tama nosali Godigo da tonalubo buluba da sabolaibao,” te po wai.
23 Tama tigidali bulude augwali sigo Jisasgo po wali pabo hani we bidi tonaluabo tobolu bidi dąị ilali. Tama nai osogo gisilama, Godibolo po olama, augwali sigo te tobolu bidi dabe Godigo nogode muai, augwaligo aga konealubaso.
24 Te Pol dali, Barnabas dali si augwali te Pisidia tǫ tomodu pelama, te Pamfilia tǫba sabolali.
25 Teba sabolama, augwali sigo Godigo gesi dwagi yai po te Perga be nani we bidibolo pusa mawai. Tama tedu pelama, Atalia buluba sabolali.
26 Tama augwali sigo Atalia bulu taga pelama, moni geba deli selama, tama ąịdu pelama tama Antiok buluba sabolali. Tama te bulude polobadu Jisasgo po wali pabo hanigo augwaligo nogo tega si tobolude munama, agai tega si tau somainu, Godibolo gedu haluasa po wai. Te po olama, augwaligo te bidi si polobadu tagala palali. Tama augwali si te tǫba ma sabolali, te sę egi pomai hagede, tama augwali sigo te sę ela bila silama, ma asali.
27 Tama augwali si Antiokba ma sabolama, augwali sigo Jisasgo po wali pabo we bidi dali deliba sisinagasali. Tama augwali sigo te sę yali po augwalibolo pusali, tigidali nai Godigo augwali si tau sali sę me, tama Godigo te Juda hani isąwai we bidi augwaligo agai po konealubo sunumi dayali.
28 Tama augwali si Jisasgo po wali pabo hani dali bobobage sogo mu bidali.

15

Augwali Jerusalemba sabolama, genuai po mu miani

1 Te Jisasgo hani we bidi me badu augwaligo Judia tǫ taga pelama, Antiok be naniba sabolali. Tama augwaligo Jisasgo hani Juda bidigo lotu po wabo kolesaga wali pomainu ola manio. Tama augwaligo te po wali, “Moses agai bomo yai pogo te tigidali bidi Godigo hani mu bidao

wali. Tama tilama, tigiwali togwao, Godigo dąi muao. Tama dagego te
sę isąbaso da, Godigo dage sogobeo," te po wai.
2 Tama Pol dali Barnabas dali augwali sigo te po wabo mu hagela
yali. Tama augwali sigo te Juda bage dali moni pogo wąbi hwįani,
tama augwali sigo moni wado mu yali. Tama Antiokde bidali Jisasgo
po wali pabo we bidi hanigo Pol dali Barnabas dali si, te bidi dabe
me badu me, augwali Jerusalemba moni po miboba augwali pomainu
homu yali. Jisasgo tagala palai bidi dabe me, tobolu bidi dabe me,
augwali deliba sisinama, te po dodolomainu yaibao.
3 Tama tibaso, Jisasgo hani Antiok be nani bidigo augwali
Jerusalemba pabo bidi dabe tagala palali. Tama augwali Fonisia tǫ
dali, Samaria tǫ dali, te bulu si tomodu augwali pali. Tama te sogo
augwali Jisasgo hani dali bidu, augwaligo sę ebo po dali pusali, me
badu Juda bidi hani isąwai bidi, augwali te sogo Jisasba augwa homu
mu muani, te po augwalibolo pusa mani. Tama te sogo augwaligo te
po odama, augwaligo moni bugai homu mu yali.
4 Tama peyu, augwali Jerusalemba sabolali. Tama tigidali Jisasgo
hanigo augwali sulama, dwagi yai homu yai, Jisasgo tagala palai bidi
me, tobolu bidi me, augwaligo moni dwagi yai homu eyu augwali asobo
suali. Augwali sigo augwalibolo Godigo tigidali sę augwali si bilu yali
sę po pusa mani.
5 Tiali Jisasgo hani bage me badu augwali te Juda dabego lotu po
wabo bidi Farisi sibi da. Augwali doligulama, te po wali, "Te Jisasgo
po wali pabo we bidi me badu, augwali te Juda hani isąwai bidi dabe
dao," wali. Tama augwaligo augwali sibolo tama wali, "Dage sigo te
hanibolo te po wao, augwaligo Godigo Mosesbolo mani po mu wali
pao, tama dage tigiwali togolama, tama Mosesgo yali kolesagadu wali
pao," te po augwali sibolo tama ola mani, te Farisi sibi bidigo.
6 Tialima, nosali te Jisasgo tagala palai bidi me, te tobolu bidi dabe
me, augwali sisinagasali, te po dodolomainu. Augwaligo homude
elaluali po pususu pali.
7 Pususu pelama, Pita doligulama, te po tama wali, "Ama dede, duga
kone dao, Godigo homugo te Juda hani isąwai bidi me augwaligo te
Jisasgo dwagi yai po odama, augwa homu te poba mumainu yali. Tama
polobadu mu God agai ena dage tomode te dwagi yai po augwalibolo
pusumainu sa muani.
8 Tama God agai da dago homu tigidali konebo da. Tama God agai
Dwagi Yai Mobo Bidi te agai dabolo hasia mani tiwai, tama nosali
augwalibolo me manio, te Juda hani isąwai bidi dabe. Tama menama,
dago koneagameo, Godigo augwali dali dwagi yai homu ebo dao.
9 Tama Godigo te Juda hani isąwai bidi hanibolo ebo sę te ebo
kolesaga tiwai, agai da dali yali, polobadu. Tialima, augwaligo te
Jisasba augwa homu mubo si, agai augwaligo dwai kolesaga yali sęgę
sela sąwai dao.
10 Tama dagego te Juda hani gagasiąwai bidi sęgę mabo tagaliąo.
Dagego 'Dage Mosesgo po naga wali piąo' po augwalibolo wagimio.
Magi basowe? Augwali usu egobeo. Suao. Dago wąį me, dago me,
te Mosesgo mani bomo yai po wali pabo sę bugagia wali pogobeo.
Te tiwai moni sęgę dago tudide tolobo dao. Tama tiwai sęgę dagego
augwalibolo mobaso da, dagego God usu saibao.

11 Te dwali. Tialima, dago Jisasba dago homu tigidali mubo dao, tama
dago konebo da, Genuai Bidi Jisas agai dago yali dwai sę agai tolai
dao. Da tigidali we bidi Godigo da te tụ deligo naga saibao. Tialima,
agai te Juda hani isąwai we bidi me te tụdu naga ma saibao," Pitago
augwalibolo te po wai.
12 Te po minama, tigidali bidi po sagia selama, Barnabas dali Pol dali
sigo tigidali bomai sę Godigo augwali si nogode yali sę po pusali, te
sogo augwali si te Juda hani isąwai bidigo tọde biliyu, te sę yali po
pusali.
13 Tama augwali sigo te po silibo si, Jems aga augwa tobolu bidi
gagalama, aga dodoligulama, te po wali, "Ama dedeo, dagego eno po
odao.
14 Megi te Pita agai po dabolo pusali. Tama dago koneao, hasia sogo
mu Godigo te agai hobede ebo homu te Juda hani isąwai we bidibolo
me manio. Tama Godigo me badu aga hani mu nigimai hagede dąị ilai
dao.
15 Tama Godigo pedauwalide po selama pusubo buku da deli po tama
tiwai augwaligo asęai da. Te po e tiwai,
16 'Genuai Bidi agai te po wai, "Nosali sogo ena
ma asaibao. Augwaligo be me dodolama bidibo,
polobadu be gagawali, degasa palio. Tiali goli
eno te be ma gesi sę yaibao. Tama te tiwai eno
gesi kolesaga te Devitgo hani ma hodalagasaibao,"
wali.
17 "Tama gasa hani augwaligo me ena
gegebo sę yaibao, ena Genuai Bidi dao, te Juda
hani gagasiąwai bidi me. Tiali goli, eno augwali
eno hani tomoba asomainu eno i wai dao," wali.
18 "Polobadu mu Genuai Bidi agai te sę pedalabo po
wai dao, tama megi te sę pedalalio." ' "*
19 Te Jems agai te po pusali, "Eno homugo tama tibao. Dago te Juda
hani isąwai Jisas wali pabo bidi dago sęgę magio. Augwali God pageba
asali, tama dago augwali dago kolesagadu pao olama i wagio.
20 Me ma, dago augwalibolo pas tolinao. Tama te pas tomode te po
wainao, 'Dagego te augwaligo te tibo godibolo ula mabo nai te dagego
tugimio, dagego kibu me agai kaneme gelisąwai kibu tugimio, kaneme
me tugimio. Te we sabo bomo yai po bolama, dwai penani sę egimio,'
waibao. *
21 Te sę po Moses agai aga bukude asęai dao, polobadu mu. Tama
lotu po wabo sogo tigidali augwaligo te Mosesgo po lotu be tomode
nedebo dao. Tialima, augwaligo koneama, te sę ebo habu mu selai
dao," Jemsgo te po wai.

Augwaligo te Jisasgo po wali pabo hani mebolo te pas tolali

22 Te Jisasgo sa muai tagala palai bidi dabe dali, te tobolu bidi dabe
me, te Jisasgo po wali pabo we bidi tigidali me, augwaligo deli homu
elama, bidi me badu augwaligo Antiok buluba tagala palabo homu
yali. Augwaligo bidi si dąị ilai, te Pol dali Barnabas si dali pomainu
yali. Bidi si dąị ilai, te bidi nogi me Judas, agai nogi me Barsabas, te

* **15:18:** Amo 9:11-12 * **15:20:** Sai 34:15-17; Prs 17:10-16; 18:6-23

gasa bidi nogi me da Sailas. Jisasgo po wali pabo bidi dabe augwaligo te bidi side dwagi yai homu yali.
23 Tama augwaligo te pas sela pomainu, augwaligo te po asęani,
"Da Jisasgo tagala palai bidi dabe me, tobolu bidi dabe me, te Jisasgo hani me, Jerusalemde bidibo bage, da tigidali dagego ama da. Dago te pas dage pageba te asęna tolobao wali, Siria bulu me, Antiok bulu me, Silisia bulu me, dage Israel hani isąwai bidi, dago dagebolo bugai homu ebao, te po wali.
24 Tama dago po odalio, dago hani bage me badu augwali dage pageba aselama, augwaligo dagego homu dolali. Augwaligo me me po walio, tiali goli dago te hani dage pageba me tagala palai menio.
25 Tama megi da deliba sisinagaselama, dago deli homu elama, te bidi si dage pageba tagala palali. Augwali si Pol dali Barnabas dali si hodobo pali. Pol dali Barnabas dali si te dago godolo mu ebo da.
26 Tega sigo Genuai Bidi Jisas Kraisgo sę eyu, moni homu ebe, gasa bidigo augwali elebaso, usu dao homu yali.
27 Tialima, dago Judas dali Sailas dali te augwali si dage pageba tagala palobao. Augwali sigo dago pasde asęani po tiwai po dagebolo pusa mawaibao."
28 "Godigo Dwagi Yai Mobo Bidi dali, da dali si te deli homu ebo da, dago dagebolo gasa sęgę magobeo, da Juda hanigo kolesagadu wali pabo sęgę.
29 Dago homugo e po naga dagego wali piąo. Dagego te augwaligo te tibo godibolo ula mani nai dagego tugimio. Kaneme me tugimio. Agai kaneme gelisąwai kibu tugimio. Dagego we sabo bomo yai po bolama, penani egimio. Tama dago e ola mani po dagego wali peyu da, te dage bugagia bidaibao. Tama dao. Dage tao," te po asęani.
30 Augwaligo te pas asęnama, te bidi dabego sela pelama, te Antiok be naniba sabolali. Tama augwaligo tigidali Jisasgo po wali pabo hani deliba sisinama, te pas augwalibolo mani.
31 Tama te sogo te Antiok we bidigo te pas asęani po odama, augwali bugai homu mu yai, te pas tomode elalubo pogo augwaligo homu tau siyu dąų walali.
32 Te Judas dali Sailas dali te bidi si Godigo pedauwalide po selama, pusubo bidi da. Augwali si da Jisasgo hani dali hauwa sogo mu bidali, tama augwali sigo augwalibolo po pusulama, tau siyu dąų walali.
33 Tama augwali si tede hauwa sogo bidama, tama nosali Jisasgo po wali pabo hanigo tega si Jerusalemba ma tagala palali. Tama augwaligo te po wali, "Dage dwagi yai homu dali pao, te dage tagala palali bidi dabe pageba," te po wai.
34 Tiali goli, Sailas aga homugo nigilama, te Antiok bulude bidali.
35 Te Pol dali, Barnabas dali si augwali si Antiok bulude bidali. Augwali si tede bidu, tama Jisasgo po wali pabo we bidi dali wadolagasali, we bidi Godigo dwagi yai po pusubaso bidali.
Augwali si Jisasgo po wali pabo we bidi hani dali bidu, Godigo dwagi yai po pusubadi, Godigo po odisa yali we bidibolo Godigo dwagi yai po pusu baso, Jisasgo po wali pabo we bidi pageba wadolagasali.

Pol dali Barnabas si bobegai po

36 Te nosali me badu polua silama, Pol agai Barnabasbolo e tama po walali, "Dadi si ma pelama, dadi sigo Genuai Bidigo po polobadu

pusa mani we bidi augwali Godigo po bugagia wali pabo wenama, sugi pinao,” te po wai.
37 Barnabas agai homugo te bidi Jon, agai nogi me da Mak, aga dali pai homu yai.
38 Tialima, polobadu Mak aga augwali si dali pai goli, Pamfilia tǫde bidibadi, ma wi pai. Tama agai augwali sigo te yali sę silisąbadi yali. Tama tibaso, Polgo aga dali wado po wali, te Barnabas dali. Pol agai homugo Mak augwali si dali pogobe homu yali.
39 Tama Pol dali Barnabas dali si deli homu ebe, tama tilama, augwa si ma wado po olama, bobegali. Tama Barnabas agai Mak selama, augwali si moni geba selama, tamu ąį tomode elalubo Saipras tǫ teba pai.
40 Tiali goli Pol agai Sailas dąį ilai dao. Tama Jisasgo po wali pabo bidi hani augwaligo Godibolo po olama, “Tega si Genuai Bidi, nago tau sao,” te po wali. Tama olama, augwaligo tega si tagala palali.
41 Tama augwali si Siria tǫ tomode tǫdu pali, te Silisia tǫ tomode me. Tama augwali sigo Godigo po wali pabo we bidi hani tau sabo dąų walobo sę ela bilali.

16

Pol badi Sailas badi augwali si pabode Timoti me hodobo pali

1 Te Pol aga Derbe be naniba sabolali. Tama nosali te Listra buluba pali. Tede agai bidi me deli suai, te bidigo nogi Timoti. Aga dali, aga ida dali, augwali si augwa homu tigidali Jisasba munaluali. Te aga ida da te Juda hani we da. Tialima aga aya da, te da Grik hani bidi da.
2 Tama te tigidali Listra bulude bidibo bidi me, te Aikoniamde bidibo bidi Jisasgo po wali pabo hani, augwaligo Timoti ‘Te dwagi yai bidi dao’ homu yai.
3 Tama Pol agai homugo Timoti aga dali sęba paibao homu yali. Tiali goli, agai koneani, te Juda hani bidi augwaligo Timoti aga ayade moni homu yali, augwaligo te homu yali, ‘Aga aya da Grik bidi da’ homu yali. Tama aga aya agai te sogo Timoti tigiwali togobe. Tialima, Polgo Timoti tigiwali togwali, te Juda bidi gagamai hagede dąį ilali da, te Juda dabego Timoti agai wabo po odomainu yali.
4 Tama augwali te bulude bilali, te sogo Jisasgo po wali pabo hani dali sisinama bidali, te Jisasgo tagala palai bidi me, tobolu bidi dali augwaligo Jerusalemde polobadu wali po ola mani. Augwaligo “Dagego te wali po bugagia wali piąo,” wali.
5 Tama tibaso, Jisasgo po wali pabo hani tigidali augwaligo bomo salio. Tama umabo we bidi te Jisasgo po wali pabo we bidi tomoba tigidali deli deli sogo asali.

Pol agai nade te Masedonia bidi suali

6 Te nosali Pol dali aga dwasianu hani dali, augwaligo homugo te Esia tǫba pabo homu yali. Tiali goli Godigo Dwagi Yai Mobo Bidigo augwali si te bulu Esiaba pelamuo po olama, habu seleyu, tų sinilani. Tama tibaso, augwaligo Frigia tǫ dali, Galesia tǫ dali te si tomodu pali.
7 Tama te sogo augwali Misia tǫ dąį sesegeba sabolali. Augwaligo homugo te Bitinia tǫ tomoba pabo homu yai. Tiali goli Jisasgo Dwagi Yai Mobo Bidigo te tų ma paliali.

8 Tama tibaso, augwaligo Misia tǫ tomodu peyu, augwali te be nani
Troasba sabolali, te nabis bulu da.
9 Tama te sogo hulide Polgo na gagawai yali. Agai Masedonia tǫ bidi
me deli dolalubo suali. Aga aselama, Polbolo bomo elama, hanalu wali,
“Nage e Masedonia tǫba aselama, da tau sagasao,” wali.
10 Te sogo Polgo na gagawai elama, te sogo ena Luk da Pol dali
munasa pali, tama dago walu dabe polo sisi elama, dago geba
gegelama, Masedonia tǫba pai hagede. Dago koneai, Godigo da i wali,
agai dwagi yai po tede bidibo we bidibolo ola momainu yai.

Te we Lidia agai Jisasgo po wali pai

11 Te tama da te Troas be nani taga pelama, da gebadu pelama, te
Samotres tamu ąį tomode elalubo bulu teba dolo pali. Da pilama, do
kigamu geba selama, da Neapolis be naniba tagaligi palio, sabolalio.
12 Tama dago Neapolis taga palio, augwaligo moni genuai taunba
pali, te bulu nogi Filipai. Te bulu moni genuai bulu mu da, Masedonia
tǫde te bulu deli tobolu elalubo da. Te Rom bidi hani tede bidu,
tonalubo da. Tama da te bulude hauwa sogo mu bidali.
13 Tama te Juda bidigo lotu po wabo Sabatde da te be nani tagalama,
buluba pali. Da te moni pabo ąį sesegeba bidigi pali. Dago te po odali,
te pesagede me badu Juda dabe augwali deliba sisinama, Godibolo po
wabo dao wali. Tama dago we dabe me badubolo te Jisasgo po dago
augwalibolo ola manio.
14 We me deli bidali, dago po wabo agai odali. Te we nogi Lidia,
te Taiataira be nanidu polobadu asali. Te we agai ebo sę da te nene
gagawai nami ugwa agai gasa bidibolo menama, monego abelebo sę
ebo da. Tama te we agai Godibolo lotu po wabo da, tigidali sogo. Tama
agai Polgo po wabo odalio, tama Genuai Bidigo te wego homu dwagi
yai ilali, te wego Polgo wabo po bugagia odomainu yali. Te sogo te
wego homu tigidali Kraisba muani.
15 Tiali da dago aga dali agai bede bidibo we bidi dali baptais mani.
Tama agai dabolo te po wali, “Dagego homugo eno Jisas wali pabo
homu ebaso da, eno homugo Jisas mu konealu baso da, teda dage
aselama, eno beba bidagasao, osogo,” te po wai. Tama agai “Dage
eno beba pinao” wali bomo mu yali. Tama tibaso, da aga dali pai.

Pol dali Sailas augwali si Filipai bulude kalabus yali

16 Te me sogo da te Godibolo gedu haluasa po wabo pesageba pobadi,
tama dago wegi me deli asobo suai. Te wegi te mone sisąbo sę ebo
wegi da. Dwai mobo me deligo te wegi tigide dagawai elaluali. Te
dwai mobogo te wegibolo te we bidigo nosali yabo sę po ola mabo da,
te wegigo pedauwalidu te po wabo da. Tama te wegi sęde bidu, olo
dali aga tonalubo bidigo nai sela tubo da. Umabo we bidi aselama,
augwaligo nosali yabo sę po te wegigo augwalibolo ola momai hagede
asai. Augwaligo mone ge te wegibolo menama, nosali te wegigo te po
pusubo da. Tama elama, te wegi tonalubo bidi dabe augwaligo umabo
masigi mu sabo dao.
17 Tama te wegigo agai da dali Pol dali sulama, wali asali. Wali
asobadi, agai po bomonama mu wali, agai te po weyu, we bidi
dabebolo te po wali, “E bidi dabe te Genuai Bidi Godigo sę ebo bidi

dao,” wali. “Augwali asali da, dagebolo Godigo dage ma sabo tụ po ola mawai hagede asalio,” te po wai.

18 Tama te wegigo agai umabo sogo tama naga tiali. Tibaso, nosali Pol aga hagela mu yali. Pol aga begegi solama, te dwai mobobolo te po wali, “Eno Jisas Kraisgo bomode nagebolo obao,” wali, “te wegi tagalama, nage pao.” Pol agai te po olama, tama te dwai mobogo te wegi polo taga pali.

19 Tama te wegigo te gasa bidigo nosali yabo sę po ma pusube. Te sogo te wegi tonalubo bidi dabego koneani, augwaligo mone sabo sę dolo baso, tama augwaligo Pol dali Sailas dali nogo tolasa, te tobolu bidi dabego po tụ ebo pesageba odasa pali.

20 Te augwaligo tega si genuai Rom gavman bidi pageba odasa pali. Tama augwaligo te po wali, “Dagego te Juda hani bidi si suao. Tama augwali sigo dwai hagoma ebo kolesaga dago bulu tomode yalio,” wali.

21 “Da Rom bidi da, tiali goli e bidi sigo da gasagi yai kolesaga ola mabo da. Te kolesaga te da Rom bidi dago kolesaga tiwai menio. Duga bomo yai po elalubaso, tama augwali sigo te kolesaga me te wali po tiwai me dago ilamuo,” te po wai.

22 Tama te tonaluali we bidi augwaligo te bidi sibolo dwai po wali, tama augwaligo te bidi si elebo gagalali. Tama te po tụ ebo tobolu bidigo te enesigi bidibolo po wali, “Augwali sigo gudubo ugwa peda sanama, keloago tudi badu elao,” wali.

23 Te tiwai obaso, augwaligo te bidi si hauwa sogo mu keloago elali. Tama nosali augwaligo te bidi si kalabus beba nogo tulama, sągi pali. Tama te po tụ yali bidi dabe augwaligo te kalabus bidi tonalubo tobolu bidibolo bomai po mu wali, “Nago te bidi si bugagia tonaluao,” wali, “augwali si wi pabuo.”

24 Tama te bomai po odama, te kalabus bidi tonalubo tobolu bidi agai te Pol dali Sailas dali si odasa pelama, te moni dąị todogo pai te masigigo nigai be habu muba tagaligi pali. Tama te bidi si moni ni pedai si dudulaweba sągą si tagalaluama, ma lok dąụ walali.

25 Te huli tomode mu Pol dali Sailas dali sigo Godibolo po weyu, aga nogi ugwaba sabo balia dabe weyu bidali. Tama te kalabus bede bidali bidi dabe me badu augwaligo te balia po wabo odali.

26 Tama tibadi, moni tọ mali polo yali, te kalabus be ni dabe togwa pali, te be tụ dabe polo augwa digi dala pali. Te augwaligo nogode kęani aligabo bono aga digi pisagana pali.

27 Tama te kalabus bidi tonalubo tobolu bidi aga hodaluama, suali, te kalabus bede be tụ tigidali dalalubo suali. Agai tama homu yali, ‘Kalabus bidi tigidali wi pali dao,’ homu yali. Tama tibaso, agai homugo ‘Genuai gavman bidigo ena elaibao,’ homu yali. Te homu elama, aga moni ge hwą kugulude walaluai hwą ugwa dią selama, aga digi tabide elainu yali.

28 Tiali goli, Polgo agai moni po mu tama wali, “Naga digi ma elegio,” wali. “Da wi pabeo, da tigidali me bidibao,” wali.

29 Tama te kalabus bidi tonalubo tobolu bidi agai te enesigi bidi i weyu, te po wali, “Sole selasa asao,” wali. Tama sole selama, agai te kalabus be tomoba polo pali. Agai moni wi mu elama, didibili yali. Didibili ebadi, agai tobolu Pol dali Sailas dali si sągą pageba muani.

30 Tama agai tega si buluba odasa pelama, hanalu wali, “Dage si
genuai bidi dao. Eno magi sę elama, Godigo eno yali dwai sę sela
sąmainu, Godigo ena ma sogowe?” wali.
31 Tama Polgo agabolo te po wali, “Nago homu tigidali naga Jisas
Genuai Bidi teba muyu da, te nage tigidali sogo bugagia bidaiba, Godigo
nage dali nago bede bidibo we bidi dali ma saibao,” wali.
32 Tama augwali sigo Jisasgo dwagi yai po aga dali, aga hani dali
augwalibolo pusa mani.
33 Tama te sogo hulide te kalabus tonalubo tobolu bidi agai homu
Jisasba mu muani. Agai tega si selama, te bidi dabego keloago elali
madigi keni te ąįgo tedelama, ugwa nami selama, te kenide kęani. Pol
dali Sailas dali sigo te kalabus bidi tonalubo bidi dali, aga bede bidibo
we bidi dali te sogo tama baptais mani.
34 Tama te bidigo Pol dali, Sailas dali si agai be tomoba odasa pelama,
augwali si agai nai mani. Tama te tobolu bidi dali, aga bede bidali we
bidi dali augwaligo moni bugai homu mu yali. Magi basowe? Te sogo
augwaligo augwa homu tigidali Godiba mu muani.
35 Te sogo kigamu te Rom gavman genuai bidi dabe augwaligo
te enesigi bidi dabe tagala pelama, te kalabus bidi tonalubo tobolu
bidibolo te po wai, “Nago te bidi si olo tagala pelama, pomainao,” wali.
36 Tama tibaso, te kalabus tonalubo tobolu bidi aselama, Polbolo
wagasali, “Te Rom genuai bidi dabe augwaligo enabolo po ola tolalio,
‘Dage si megi pao’ po walio. ‘Dage si piąo, te po me menio,’ wali,” te
po wai.
37 Tiali goli, Pol agai te po selasa asali enesigi bidibolo te po wai,
“Woo,” wali. “Tialima, dadi si kalabus yali, augwaligo te page me
gegebeo,” wali. “Te magi baso augwaligo da elama, da tigidali we
bidi gesabide hale mawai dawe? Da si Rom bidi mu dao, dadi sigo
nogi te Rom gavmanigo bukude elalubo dao. Te gavman bidi dabego
konebewe? Megi augwaligo homugo dadi sigo pedauwali paniama,
dadi sigo augwali dali po wasiąma, geme paibao. Augwa dwai kolesaga
dadi si dali elama, te ma dualaibawe? Te menio,” wali. “Dadi si olo
me pogobeo,” wali. “Te Rom gavman genuai bidi dabe augwa digi
aselama, dadi si tagala palomainao,” Pol agai te po wai.
38 Te po selasa asali enesigi bidi dabe ma pelama, te Rom po tų ebo
bidi dabebolo Polgo wali po pusigi pali. Tama te sogo te po odobo si,
Pol dali Sailas dali si Rom bidi mu si da po odobo si, augwali wi mu
yai.
39 Tama tibaso, te Rom po tų ebo bidi dabe augwali te kalabus beba
pelama, Pol dali Sailas dali sibolo te po wai, “Dago dwai kolesaga dage
side yali ma, da homu dene mu ebao,” wali. “Dage si e bulu tagalama,
gasaba pagameo,” te po wali.
40 Tama Pol dali, Sailas dali si te kalabus be tagalama, te we Lidiago
beba pali. Tede Jisasgo po wali pabo we bidi hani dali deliba sisinama,
tama augwali sigo po pusulama, augwaligo homude dąų walobo po
pusa mani. Tama augwa si peyu, augwali taga pali, te Filipai be nani
taga pali.

17

Te Tesalonaika be nani bidi augwaligo Pol dali Sailas dali elai hagede

yali

1 Te Pol dali, Sailas dali si pelama, te Amfipolis be naniba sabolali. Te
bulu taga pelama, Apolonia be naniba sabolali. Te be nanidu pelama,
moni Tesalonaika be naniba sabolali. Tede te Juda dabe augwaligo
bomo yai po ola mabo be elaluai.
2 Tigidali bulude bilu, Pol agai te Juda dabego bomo yai po ola mabo
beba pabo koneai dao. Tama tibaso, Tesalonaikade me aga bilu, te beba
pali. Tama agai Godigo bukude elalubo po nedama, aga Juda dabe dali
po miani. Agai te sę Sabat sogode ela bilibadi, Sarere sela silali.
3 Te sogo agai augwalibolo te po hania wali, te Godigo sa muani bidi,
te we bidi tau somainu sa muai bidi Kraisde po agai ola mani. "Suao,"
wali. "Godigo po elalubo bukude e po elalubo, te bidi Godigo dabolo
tagala palaibao," wali. "Agai moni dene tolama, isaibao. Tama nosali
aga gụ pagede ma hodalueibao. Tama megi eno dagebolo Jisas aga digi
te Godigo sa muani bidi Krais dao obao," Pol agai te po wai.
4 Tama bidi me badu augwaligo te po odama, augwa homu te poba
mu muani. Tama augwaligo Pol dali Sailas dali side wadolagasali.
Tama me badu umabo bidi Grik po wabo bidi hani da, augwaligo
Godibolo lotu po wabo, augwali me augwa homu te poba mu muani.
Tama te nogi elaluai we dabe hauwa, augwali me augwa homu tigidali
te Polgo wali poba muani.
5 Tiali goli, bidi me badu te Juda bidi hani da, te augwaligo umabo we
bidi Pol dali Sailas dali si wali pabo sulama, augwaligo sębę mu yali.
Tama tibaso, te Juda hanigo te dwai bidi dabe tigidali sogo augwali te
sisinabo pesagede olo bilalubo suali. Tialima, augwaligo te dwai bidi
hani deliba sisinani. Tama augwali udulama, bilu, moni po dagą wali,
umabo we bidi hodalu, Pol dali Sailas side wado yali. Tama te Juda
dabe me, te dwai bidi dabe me, augwali tigidali sisinama, peyu, te bidi
nogi Jesongo be bologobea sali, be tụ aluama togo sąnama, Pol dali
Sailas dali si kekasa painu, te augwali si po tụ egi painu tama yali.
6 Tiali goli, augwaligo tega si gegali munu me sube. Tama tibaso,
augwaligo Jeson badi, me badu Jisasgo po wali pabo bidi dabe badi,
augwaligo te bidi dabe nogo tulama, te bulu page bidi kaunsil bidi
pageba odasa pali. Augwaligo moni dagą bomai mu weyu, te po wali,
"E bidi dabe augwaligo gasa kolesaga eyu, tigidali bulude bidibo we
bidi dolobo dao," wali.
7 "Megi augwali dago moni be naniba sabolali, e bidi Jesongo agai
beba bidagasao wali. Dagego suao," wali, "augwaligo te dago Rom
genuai gavman bidi Sisargo po dolobo. Tama augwaligo te po wali,
'Dago gasa bidi wali pinao' wali, 'te bidi nogi Jisas da,' " te po wai.
8 Augwaligo tama po wali, tialima tigidali we bidi me, te kaunsil bidi
dabe me, tigidaligo moni po dagą olama, augwaligo te yali sęde dwai
homu eyu sębę yali.
9 Tialima, te kaunsil bidi dabe augwaligo Jeson dali aga hani dali side
te mone ge sai, tama augwalibolo tama po ola mani, "Nosali te yali sę
ma ebaso da, te dagego te mone ge ma sogobeo," wali. Te po olama,
augwaligo augwali tagala palali.

Pol dali Sailas augwali si Beriade sę yali

10 Te sogo be huli asobo si, te Jisasgo po wali pabo hani augwaligo
Pol dali, Sailas dali si te Beria be naniba tagala palai. Tama augwali si

pelama, te buluba sabolali. Tama sabolama, te Juda dabego bomo yai
po ola mabo be tomoba pai.
11 Te Beria bidi dabe te Tesalonaika be nani bidi hani tiwai meni. Te
polobadu te Tesalonaika bagego tega sigo po polo sela sąwai dao. Tiali
goli, te Beria bidi hani augwaligo da bugai homu elama, te po odali.
Tama tigidali sogode Godigo po asęai bukude nedali, Polgo wali po usu
niba pabo wenama suali.
12 Tama te Juda we bidi hauwago augwaligo homu te Jisasba muani.
Te umabo Grik po wabo nogi elalubo we dabe me, augwa homu Jisasba
muani, te Grik po wabo bidi dabe me. (Te augwali Jisasgo po wali pabo
hani tomoba asali.)
13 Tiali goli, te Tesalonaika be nanide bidali Juda bidi dabe augwaligo
te Polgo Godigo po Beria be nanide me ola mani po odobo si, augwali
te Tesalonaika taga solama, Beriaba sabolai. Tede te Tesalonaika Juda
dabego te we bidi dabe sisinama, dwai sębę yabo homu hodolali. Te
homu hodolobo po obaso, augwaligo Pol dali, Sailas dali side dwai sębę
yai.
14 Tama polo te Jisasgo po wali pabo bidi hani augwaligo Pol dali bidi
me badu dali te nabisba tagala palali. Tiali goli, Sailas dali, Timoti dali
te Beria be nanide bidaluali.
15 Tama Pol dali pali bidi dabe augwaligo Pol te Atens buluba tagaligi
pali. Tama augwali Beriaba ma aselama, Polgo Sailas dali Timoti dali
sibolo wali po pusagasali, “ ‘Dage si Pol bidibo buluba polo asao,’ wali.
Tama agai te po dabolo tama walio,” augwaligo te po wai.

Pol agai te Atensde bidibo we bidibolo po pusa mani

16 Te bidi Pol te moni hanu nogi Atensde te Sailas dali Timoti dali si
asobo tonaluali. Tama tonalubadi, agai suali, te bulude bidibo we bidi
dabego tibo god wali pabo kolesaga umabo yali. Tama tibaso, Pol agai
te tibo sulama, moni homu mu yali.
17 Tama tibaso, Juda dabego bomo yai po ola mabo po mibo be
tomode agai te Juda dabebolo umabo po ola mani, te Juda hani isąwai
bidi dabebolo me, augwaligo Godibolo lotu po wabo da. Te maketde
Pol agai te maketba asobo we bidibolo sesemane sogo po ola mani.
Agai homugo augwaligo Jisasgo po wali pomai hagede, te po bomo eyu
ola mani.
18 Tama te Epikuria hani po ola mabo bidi dabe me, te Stoik hani
po ola mabo bidi dabe me, augwaligo Polgo po aiyaba elaluai hagede,
pogo wąbi hwịai ąọ yali. Te bidi me badugo te po wai, “Te bidi aga
da, te mu konesiąwai bidi da. Agai dabolo magi po obawe?” Me badu
bidigo te po wali, “Agai te po wabo gasa habuba bidibo Godigowe?” te
po wai. Pol agai te Jisasde po ola mobadi yaide, isai bidi te gụ pagede
ma hodaloabo po ola mobadi yaide, augwaligo te tobage po tama wali.
19 Tama tibaso, augwaligo Pol odasa pelama, te Areopagus bulu
duba tagaligi pali. Te bulu dude te kaunsil tobolu bidi dabe deliba
sisinagasobo dao. Augwaligo Polba hanalubo po weyu, te po wai,
“Dago homugo nagebolo hanalubo da, nago te gesi po nago koneama,
tigidali we bidibolo ola mabo po, nago dabolo me ola mao.
20 Nago te wabo po me badu dali da noma sobao. Magi basowe?
Polobadu dago te tiwai po odai menio. Tama tibaso, te po page dago
bugagia odaio,” augwaligo te po wai. (Tama te sogo te Atens bulu page

bidi dabe me, te gasa buludu e buluba asali bidi dabe me, augwali tigidali sogo, giligade me, pio me bidu, augwaligo te gesi sę yabo po mibo dao.
21 Tama te tiwai po augwaligo polobadu me odisąwai po odaio. Tama tibaso, augwaligo u po Polbolo hanalu wali.)
22 Te bidi Pol aga te Areopagus bulu dude sisinagasai kaunsil bidi dabe tomode doligulama, te po wai, “Dage Atens bidi dabe. Dagego ebo kolesaga eno sualio. Tama eno homugo dagego umabo gasagi yai godibolo lotu po weyu, bomo mu ebo dao.
23 Tama ena e be nani tomode bilibadi, eno te dagego umabo godibolo lotu wabo pesage dabe suali. Tama eno dagego te god me delibolo hasa dabe ula mabo pesage me deli sualio. Dagego te hasa dabe ula mabo pesage masigide te po asęani, ‘Te nai dago konesiąwai godigo nai dao.’ Tialima, dagego konesiąwai god, dagego te godibolo lotu po wabo da. Tiali goli, te god de dawe te dagego konebeo. Te god eno megi dagebolo e po pusa mabogo aga dagebolo waselaibao,” wali.
24 “God agai tǫ me, tǫde bidibo nai tigidali me nigai dao. Te God agai tigidali nai dagalude elalubo nai me, te tǫde elalubo nai me, tigidali aga naga tonalubo dao. Tama tibaso, bidigo nogogo sę yai lotu be tomode aga bidibo menio.
25 Me ma, agai dago nogode agai nai tubo mu menio. God aga digi tigidali tǫde bidibo we bidibolo noma mabo dao. Tigidali nai dabe dago gegelama sabo, te Godigo naga mabo dao. *
26 Godigo hasia mu bidi me deli nigai (te bidi nogi Adam). Tama nosali te bidi deligo te tigidali haniani bidi dabe dalali. Tama Godigo tigidali bidi dabe tigidali buluba dobayali, augwa te bulude bidimainu yai. Tama God aga digi polobadu mu augwali te bulu dabede bidabo sogo bodolu munama, dąi ilai dao.
27 God agai te sę ilai da, augwaligo ena gegemainu homu yali, tama augwaligo homugo gogone pelama, ena pageba asomainu homu yali. Tiali goli, suao, God digibulu bidibeo, da pagede deli deli we bidi pagede bidibo.
28 God agai sę ebaso da, da bidibo me, da bilibo me. Tama te page aga naga da. Te yali, duga me badu bidi dabe buku asębo koneai bidigo asęai po tiwai dao, ‘Da bidibo me aga wai naga bidibao,’ te po asęai.
29 Tama da bidibo Godigo wai dabe bidibao. Tama tibaso, dago te homu egio, te God masigi tiwai dao, te bunuwaligo nigai piksa tiwai God da, olamuo. Dago te homu ilamuo, ‘God da dago nogogo nigai dao,’ te homu egio.
30 Tama polobadu te bidi dabe augwaligo te sę ebaso, tama Godigo po me wabe, moni homu me ebe. Magi basowe? Te augwaligo agade kuna konesiąbaso. Tiali goli, megi te sogo God agai bomai po mu tagala palali, tigidali bulude bidibo bidi dabego me odomainu yali. Agai tama wali, ‘Dagego dwai kolesaga ebo tagalama, tama dage ena pageba asao,’ wabo dao.
31 Tama agai deli sogo me bodolu mawai. Nosali te sogo agai tigidali tǫde bidibo we bidi po tụ ela mawaibao. Augwali po tụ yabo bidi Godigo sa muai dao, te bidi agai dwagi yai doloba pai po tụ mu yaibao. Tama Godigo te sa muai bidi agai dabolo hania ola mani. Mena

* **17:25:** 1 Kin 8:27; Ais 42:5; Tpi 7:48

sę elama, da tigidaligo sualiwe? Agai te bidi isąma, gụ pagede ma hodaluama, ma gesi bida bida paibao," Pol agai te po wai.
32 Te sogo Pol agai bidi me deli gụ pagede ma hodaluali po pusubo da, bidi me badu augwaligo te po gisugu mani. Tiali goli bidi me badu augwaligo agabolo te po wali, "Dago homugo nago te po dabolo ma pusa mao," wali.
33 Tialima, Pol aga te po mibo tagalali.
34 Tama bidi me badu augwali augwa homu Jisasba mu muani, tama augwali Pol dali pali. Te bidi me deli aga te Areopagusde bidibo kaunsil bidi, agai nogi Dionisius da, te we me deli agai nogi Damaris, augwali si me, gasa bidi dabe me badu me, augwali tigidali augwa homu Jisasba muani.

18

Polgo te Korin taun bulude sę eyu, po pusali

1 Te bidi Polgo nosali te Atens be nani taga pelama, agai Korin taun be naniba pali.
2 Tama te bulude bidi me deli bidali, te Juda hani bidi, agai nogi Akwila. Aga bulu mu nogi da, Pontus da. Tama polobadu gana aga dali aga we dali te Itali tọde bidali taga soai. Aga we nogi da, Prisila da. Te Rom gavman tobolu bidi mu agai nogi Klodius, agai te Juda hani te Rom tọde bidali aga sela sąwai dao. Tama agai te po wali, "Dage Juda hani Romgo tọde ma bidigimio," wali. Tama tibaso, augwali si te Korin be naniba polasa soai madigi, Pol nosali Korin be naniba asai dao. Pol aga augwali sugi pali. Tama sugi pelama, agai augwali dali bidali.
3 Tama Pol agai te we de bidi si te hasa waligo ugwa be hobolama, te mone sabo sę ebo suali. Polobadu Pol aga me te sę yai. Tama augwali sigo Pol hanalu wali, "Nage dadi si dali bidu, e sę yaibao," wali.
4 Tama Pol aga tede bidu, tigidali Sabat sogo Juda dabego bomo yai po ola mabo beba peyu yali. Tama agai te Juda hani bidi dabe dali me, te Grik hani bidi dabe dali me, agai po ola mani. Tama agai homugo augwali homu begelemainu hagede homu yali.
5 Te nosali Sailas dali, Timoti dali augwali si te Masedonia tọ taga solama, Korin be nanide Pol bidibo madigi sabolali. Tama augwali si asobo si, Polgo te ugwa be hobolobo sę tagalali. Agai tigidali sogo te Juda hani we bidi bidibo tomode po ola bilali. Tama agai po bomai mu pusuyu, te po wali, "Te dagego koneao. Te bidi Jisas aga Godigo aga sa muai bidi Krais da, te we bidi tau somainu."
6 Tiali goli, augwaligo homugo te po pusubo po odobe. Augwaligo agade sębę yali, tama augwaligo aga dali dwai po mu wali. Tama tibaso, Pol aga tama kolesaga yali, agai nogogo te aga gudali ugwade elaluali pobele bage tedala sąyani. Tama tiyu agai te dąị yali, agai nosali augwali ma homu egobeo olama, te sę yali. Tama agai augwalibolo po walali, "Tialima, nosali dage hagawai baso da, duga sę dao," wali. "Eno sę menio. Tialima, megi eno dage taga peyu, eno te Israel hani isąwai bidi dabebolo Godigo po pusa mawaibao," te po wai.
7 Tama tibaso, Pol aga te Juda hani taga peyu, aga te Israel hani isąwai bidi me deli, agai nogi Titius, me nogi Jastus, tego beba bidigi

pali. Te bidi Titius agai Godibolo lotu po wabo dao. Agai be te Juda
dabego bomo yai po ola mabo be sesege badu elalubo.
8 Tama bidi me deli bidibo, agai nogi Krispus, aga Juda dabego bomo
yai po ola mabo be tonalubo genuai tobolu bidi mu dao. Te bidi dali,
aga bede bidibo we bidi dabe dali, augwali tigidaligo Jisasba augwa
homu tigidali mu muani. Tama Korin we bidi umabo augwaligo Polgo
wabo po odama, augwaligo homu Jisasba mu munama, tama augwali
tigidali baptais mani.
9 Te me sogo hulide Pol agai nai me deli te nade suali. Tama Genuai
Bidigo aga dali po tama wali, "Nage wi egio," wali. "Nago po bomo
elama, augwalibolo wao. Naga pedauwali pania sigio," wali.
10 "Ena nage dali bidibao. Gasa bidigo nage dologobeo. Magi
basowe? E be nanide bidibo we bidi umabo augwali eno sa muai dao.
Augwaligo nago po odama, te augwali eno hani gagawaibao," wali.
11 Tama te po obaso, Pol aga Korinde bidibadi, kibu be deli silama,
me tomoba egi pali. Tama agai tigidali we bidi Godigo po ola mani.
12 Te nosali te bidi me deli nogi Galio, te Rom gavman genuai mu
tobolu bidi dabe augwaligo te bidi Galio te Grik tọ tonaluabo tobolu
bidi nigilali. Tama te sogo te Juda hani augwali sisinama, Pol selama,
augwaligo aga po tụba odasa pali.
13 Augwaligo Galiobolo te po wai, "Te bidi agai homugo dago bomo
yai po dolobo. Tama agai te we bidibolo Godigo lotu po wabo gasa
kolesaga elama, bugagia ola mabeo," wali.
14 Te bidi Pol aga doligulama, agai po gagalainogo, te gavman bidi
Galio agai te Juda dabebolo te po tama wai, "E bidi Pol agai dwai sẹ
mu egi sogo da, teda eno tonaluama, dagego po tụ ebo po page tigidali
eno odigi da.
15 Tiali goli, dage dolaga aselama, tama dagego umabo me me nogi
wabo po obaso, te dage Juda hanigo bomo yai po dabe po me obaso,
dagego homugo ena te tiwai po odobo bidi dawe?" wali. "Menio. Duga
digi te po dodolao," po wali.
16 Tama agai te Juda hani bidi dabe augwali te po tụ ebo bede sela
sạyani.
17 Augwali te be tagalama, buluba soali. Tede augwaligo te Juda
dabego bomo yai po ola mabo be tonalubo bidi nogogo tuali. Te bidi
nogi Sostenes. Augwaligo te po tụ ebo be sesegede te bidi osogo elali.
Tiali goli, Galiogo sulama, tama agai te dwai sẹ ebode moni homu ebe.

Pol aga Antiokba ma geasa pali, te Siria tọba

18 Te bidi Pol aga te Jisasgo po wali pabo hani dali hauwa sogo bidali,
te Korin be nanide. Tama nosali agai augwali taga soali. Agai te Prisila
dali, Akwila dali augwali sela te Siria tọba pabo gagalali. Tama Senkria
be naniba tọdu sabolama, tede Pol agai Godibolo bodolu mawai. Aga
tobolu nisi poayali, te bodolu mani po dạụ omainu yai. *
19 Tama tilama, augwali sela te moni gebadu pelama, te tamu ạị
bolama tama Efesus moni be naniba sabolali. Tama Pol aga te Juda
dabego bomo yai po ola mabo be tomoba pelama, te Juda dabe dali
umabo po miani.
20 Augwaligo agabolo augwalide hauwa sogo mu bidaimai hagede
hanalu wali. Tiali goli, Polgo "Menio," wali.

* **18:18:** Nam 6:18

21 Agai augwali taga peyu, te po wai, “Te Godigo ‘Usu da’ obaso da,
teda nosali ena dage pageba ma geasa asaibao,” wali. Te po olama, Pol
te moni gebadu pelama, Efesus be nani taga pali.
22 Te bidi Pol te moni gebadu pelama, te nabis be nani Sisaria teba
sabolali. Tedu tǫdu pelama, Jerusalemba pali. Tama agai Jisasgo po
wali pabo hanibolo “Dage tao,” wali. Tama nosali aga tedu pelama,
Antiokba pali.
23 Tede aga hauwa sogonu bidama, aga Antiok taga pali. Tama ma
pelama, tǫdu pelama, te Galesia tǫ me, Frigia tǫ me tomodu pelama,
Jisasgo po wali pabo hani we bidi suali. Tama agai augwalibolo dwagi
yai po pusa mani, augwali bomo somainogo yali.
24 Te Juda bidi me deli Efesus be naniba sabolagasali. Agai nogi da
Apolos, agai page bulu Aleksandria be nani da. Tama te bidi aga da
po digi wabo bidi, te agai dwagi yai Godigo po asęani bukude ebo po
page tigidali koneai bidi mu da.
25 Tama agai koneai, te Genuai Bidigo agai tigidali we bidi ma sabo tụ
koneani. Tama tigidali sogo agai homugo dạụ mu eyu Jisasgo yali sę po
dabe tigidali pusali, bugagia dolo pusa mani. Tiali goli, agai koneani, te
Jongo agai te we bidi baptais mabo sę yali wali po naga agai koneani.
26 Tama te bidi Apolos agai te Juda dabego bomo yai po ola mabo
bede agai po bomonama wali, wi ebe. Prisila dali Akwila dali sigo agai
po wabo odama, augwali sigo beba aga odasa pali. Tede augwali sigo
agabolo Godigo pabo tụ po page bugagia hania ola mawai.
27-28 Tama nosali Apolos agai homugo te Grik po wabo bidi dabego
page bulu tǫba pomai hagede homu yali. Tama tibaso, te Efesusde
Jisasgo po wali pabo hani we bidigo bugai homu elama, te Grik tǫde
bidibo Jisasgo hani dabebolo pas asęani, te Apolos tau somainu yali.
Te pas tomode augwaligo te po asęani, “Te bidi Apolos asobo si, dagego
aga bugagia tau sao.” Tama Apolos pelama, sabalobo si, tigidali sogo
augwali sisinama, po mibo sę yali, augwaligo Godigo po bukude asęani
po wali. Te po agai tigidali we bidibolo Jisas ola mani. Aga “Te bidi
mu polobadu Godigo agai da tau somainogo sa muai bidi Krais da,”
wali. Tama tigidali sogo Apolosgo te Juda hanigo konila po wabo aiyaba
elaluali. Tialima, Apolos agai Jisasgo po wali pabo we bidi hani tau mu
sali, polobadu Godigo augwali hobede ebo kolesaga olo menama, tau
sali.

19

Pol Efesusde sę yali po da

1 Te sogo Apolos te Korin be nanide bidibadi, Pol aga te Galesia tǫ
tomoba sabolali, nosali te Efesus be naniba sabolali. Tama te bulude
agai Jisasgo po wali pabo bidi me badu bidibo suali.
2 Pol agai augwali te po hanalu wali, “Polobadu sogo dagego homu
Jisasba mu muani sogo, te Godigo Dwagi Yai Mobo Bidi dage pageba
asaliwe?” Augwaligo te po wei agade ponoyu, te po wali, “Godigo
Dwagi Yai Mobo Bidi elalubo po dago polobadu odobeo,” wali.
3 Tama Pol agai augwalibolo hanalu wali, “Tialima, te sogo augwaligo
dage baptais mani sogo, dagego dego po wali pai dawe?” Augwaligo
te po wali, “Jon agai we bidi baptais polobadu mayu agai ola mani po,

te po bidi me deligo dabolo ola menama, dago te po wali pabo dao,”
wali.
4 Tama Pol agai te po wali, “Te polobadu te we bidi augwa dwai sę
me, dwai kolesaga me tagalama, tudiba menama, homu begelama, te
Jon agai te we bidibolo baptais mani. Tama tilama, agai augwalibolo te
po wai, ‘Te ena nosali asobo bidi, te bidi dagego homugo mu koneao,’
wali. Tama eno dagebolo te po obao, te bidi da te Jisas da,” Pol agai te
po wai.
5 Tama te Efesus bulude bidali Jisasgo po wali pabo hani we bidi
dabe augwaligo te po odama, augwali Jisas wali po baso, baptais sali.
6 Te baptais selama, deli deli bidi toboluba Pol agai nogo mubadi,
Godigo Dwagi Yai Mobo Bidi augwaliba asali. Augwaligo gasagi yai
haniani po wabo gagalali. Tama augwaligo Godigo augwalibolo mani
po pusubo sę yali.
7 Tama augwali te bidi hani nogo si olama, sągą badu si wagi sulama,
bidi hani bidibo.
8 Te Pol te polua sela tede bidali. Tede bidibadi, aga te Juda
dabego bomo yai po ola mabo beba tigidali Sabat sogode te be tomoba
pabo da. Agai augwalibolo te po wali, “Godigo homugo agai te we
bidi tonalubo,” wali. Aga wi ebe, te po bomonama wai, augwaligo
konemainu te po mu dao.
9 Tiali goli, augwali me badu bidi dabego augwa homude hagela
elama, augwa homugo Jisas konebe. Tama augwali tigidali bidi gedude
doligulama, Godigo gesi tụde pabo pobolo augwaligo dwai po wali.
Tama tibaso, Pol agai te po odama, agai Jisasba homu muani bidi oda
selama, te augwaligo Juda dabego bomo yai po ola mabo be taga pali.
Tama tigidali sogo agai augwali dali po miani, te bidi me deli agai nogi
Tiranus, tego skul be tiwaiba sisinama, po ola mani.
10 Tama Pol agai te sę ebadi, kibu be si silali. Te sę elama, umabo
we bidi te Esia tọ tomode bidibo we bidi augwaligo Godigo dwagi yai
po odali. Me badu Juda hani we bidi da, me badu te Juda hani isąwai
gasa hani dabe we bidi da.

Sevago ogwa dabe dwai mobo augwaligo gagalama, sela sąwai hagede yali, usu isąwai po

11 Te sogo God agai genuai bomo mu Polbolo mani. Tama Godigo
tigidali we bidibolo haniani bomai sę bidigo ebo usu isąwai sę mu ola
mawai.
12 Polgo nami ugwa ugwa kugulu gudai dao, te duga holobo ugwa
gebode kęwai dao. Tama augwaligo te tobage ugwa dabe Polgo tulama,
tama augwaligo te gasi sai bidi dabe bidibo madigiba selasa pai dao.
Augwaligo te ugwa te gasi sai bidi tigiba mubo si, te gasi sia sai dao. Te
dwai haubo noma elalubo bidi dabe me, te sogo augwaligo te sę ebo
si, te dwai haubo nomago te bidi dabe tagalama, wi pai dao.
13-14 Tama Juda genuai bidi deli bidali agai nogi Seva da. Agai sę
da, te pris bidi dabe tonalubo dao. Agai ogwa da nogo a olama, me
badu nogo si da. Tama augwali biliyu, te dwai haubo noma bidibo
we bidi dwai noma sela sąyani. Tiali goli, augwaligo homugo Jisas mu
konebe. Tama dwai noma bidi me badu sela sąyu, Jisasgo nogi ilama,
sela sąwainu yali. Tama augwaligo te dwai mobobolo te po wali, “Nage

dwai haubo noma, eno Jisasgo bomogo nage sela sąbo dao, te bidi Pol agai wabo po tiwai dao,” te po wai.
15 Tiali goli, te dwai mobogo augwalibolo te po wai, “Eno Jisas kone dao. Eno Pol kone dao. Tiali goli, dagego mena bomo eyu, te sę ebawe? Eno dage mu konebeo,” wali.
16 Tama te dwai mobo elalubo bidi agai te bidi dabe dali bomonama mu hwịnama, agai augwali tigidali aiyaba elaluali. Tama augwaligo tigi agai mu dolali, augwaligo ugwa dabe pebeda sąyani, te augwali te be tagalama, wi pali, tama me badu augwaligo tigi olo wi pali. Magi basowe? Te bidigo augwaligo ugwa dabe pebeda sana silai dao.
17 Tama te Efesusde bidibo Juda we bidi dabe me, te Juda hani isąwai hani we bidi me, augwali tigidaligo te yali sę po odama, wi mu yali. Augwaligo te Genuai Bidi Jisas nogi ugwaba mu sali.
18 Tama nosali Jisasgo po wali pabo we bidi me badu augwali aselama, te po te we bidi tigidalibolo wai, “Te dwai pobi wabo sę dago polobadu yai dao” wali.
19 Tama augwaligo te pobi me, animani ola mabo buku dabe deliba sisinama, augwaligo tigidali we bidi gedude isiba ulai dao. Te buku abelebo mone ge te hauwa kisu 50,000 monego abelai dao.
20 Tama umabo we bidi augwaligo te bomai sę yali po odobo si, augwaligo te Godigo dwagi yai po mu odali. Tama Godigo dwagi yai po tigidali we bidigo homuba pelama, dąụ wali.

Efesusde bidibo we bidi dabego Pol dali wado po wai

21 Te nosali augwaligo te sę ela silama, Godigo Dwagi Yai Mobo Bidigo Polgo homuba menama, aga Masedonia tọ dali Akaia tọ dali te bulu siba pomainu homu ilali. Tedu pelama, aga Jerusalemba sabaligi pomainu homu yali. Tama Pol agai homugo bomo eyu te po wali, “Ena teba sabaligi pelama, nosali ena Rom be nani sugi paibao,” te homu yali.
22 Tama tiali, Pol agai sę tau sabo bidi si te Masedonia tọba tagala palali, te bidi si nogi me Timoti, me Erastus. Tama te bidi si tagala palama, Pol te Esia tọde osogo bididuali.
23 Te bidi Pol te Efesus be nanide te sogo bidibadi, te Efesusde bidibo bidi dabe hauwa augwaligo Godigo gesi tụdu wali pabo bidi dabe dali konila po weyu, moni sębę mu yali.
24 Tama te bidi me deli, agai nogi Demitrius, agai tigidali bidi sębę ebo homu hodolali. Agai te mone sabo sę te gasagi yai bunuwali tiwai nai geselebo sę ebo bidi da, te bunuwali tiwai nai nogi silva, te wiegi yai kapa dao. Te Efesus be nanide te tibo god nogi Artemis moni lotu wabo be elaluali. Tama te bidi Demitrius me agai tau sabo bidi dabe me, augwaligo te lotu be dwasianu noma te bunuwali tiwai naigo nigibo sę elama, tama umabo bidigo sulama, moni monego abelama, sabo sę ebo da.
25 Tama te bidi Demitrius agai te tibo godigo dwasianu be sę ebo bidi dabe me, gasa sę ebo bidi dabe me, agai i olama, sisinama, te po miani. Agai te po augwalibolo tama wali, “Ama dede, dagego konebo dao, dago e sę ebogo te umabo masigi selama, da bugagia bidibo dao.
26 Tama dagego te bidi Pol agai ebo kolesaga koneani dao, dago agai po dabe me odali dao. Agai Efesusde bidibo we bidi dabebolo wabo po dabe, tama agai Esia tọde bidibo we bidigo me agai po tama wabo

da, ‘Te tobage bidigo nogogo nigibo god da, bomo menio, augwali god
mu menio, agai dage tau sogobeo,’ te po walio. Agai tama po wabode
tigidali we bidi augwaligo te po wali pali, te Efesus be nanide me, te
Esia tǫde me.
27 Tama eno dago mone sabo sę dolidali weyu eno wi ebo, tama
tigidali we bidigo dago e ebo sęde dwai po wabo. Dago bugagia
tonalusąyu da, te po genuai mu yaibao. Tama augwaligo Artemisgo
moni lotu be dolaibao,” wali, “agai dago moni god we, tama augwaligo
homugo genuai we god Artemis usu egobeo, agai dago tigidali Esia tǫ
we bidi aga deliba lotu po wabo dao, te tigidali tǫde bidibo we bidigo
me,” te po wali.
28 Tama te we bidi augwaligo Demitriusgo wali po odobo si,
augwaligo Pol dali moni sębę yali, tama augwaligo moni po dagą weyu,
te po wali, “Artemis, nage da Efesus we bidigo genuai god da,” te wali.
29 Tama te Efesusde bidibo we bidi augwaligo te po odoyu, augwaligo
moni po dagą wali, tama augwali pelama, Masedonia bidi Pol tau
sali bidi si nogo tuali. Te bidi si me nogi da Gaius, me bidi nogi da
Aristarkus. Tama augwaligo te bidi si nogo tolasa, augwa moni po tų
ebo pesageba pali.
30 Tama Pol agai homugo da, te bidi hani te po tų eboba agai po wagi
pai homu yali. Tiali goli, te Jisasgo po wali pabo hanigo aga pigio wali.
31 Gavman sę ebo tonalubo bidi dabe me badu, te Esia tǫde,
augwaligo Pol dali abagi wai dao. Tama augwaligo me Polbolo tama
po ola tolali, “Pol, nage te po mibo tomoba pigio,” wali.
32 Tama te po mibode augwaligo homu agabe selama, te po dolali.
Te moni po dagą weyu, me bidigo aga homugo konealubo po wali,
me bidigo aga homugo konealubo po tedali me wali. Tama augwaligo
umabo po mu dalasa pali. Te po miboba asali page augwali tigidaligo
konebe.
33 Tialima, bidi me deli tede bidali, agai nogi Aleksander dao. Tama
Juda hani augwaligo te bidi te po mibo tomoba doligi pali. Tigidali we
bidigo augwaligo homu, te po mibo page agai dao, homu yali. Tama
agai nogo tigidali bidigo po odoboba nogo ugwaba muani, augwa po
wabo tagalomainu yali. Agai homugo te sisinama po mibo page te Juda
hanigo menio wąi hagede nogo muani.
34 Tiali goli, te we bidi augwaligo aga Juda bidi dao konebaso da, agai
te Artemisbolo lotu po wabo meni konenama, tama augwali tigidaligo
moni po dagą wali, te po wali, “Te Artemis, nage da Efesus we bidigo
genuai god we dao,” wali. Te po wabo kigamu gagalama, giliga tomo
yagasali.
35 Te nosali te kaunsil kuskus bidi agai te po togolama, agai augwaligo
te po aiyaba elaluali. Agai te po wali, “Dage Efesus bidi dabe, odao.
Tigidali bulude bidibo we bidi augwaligo e Efesus bulu kone dao.
Augwaligo kone dao, dago te Artemis genuai we godigo moni lotu be
tonalubo dao. Tama dago te masigi me tonalubo dao, te dagaludu
tuloluai masigi, te masigibolo dago lotu po wabo da. Te me augwaligo
konebo dao. Bidigo te po sela sągobeo.
36 Tama tibaso, dage dua bidiąo. Dagego bugagia konesiąwai sęde
wado egimio,” wali.
37 “Suao, dagego te bidi si po tųba odasa asali. Tiali goli, augwali sigo

dago te lotu bede dwagi yai nai munalubo wi sabeo. Tama augwali sigo
dago we god dali dwai po me wabeo," wali.
38 "Tialima, Demitrius me, aga dali sę ebo bidi dabe me, augwaligo
bidi me delide wado po wabo elalubaso da, teda augwa digi te po tų ebo
sogo te po augwaligo dodolomainao, tama te po tų ebo bidi augwaligo
te po dodolomainao," wali.
39 "Tama dage me badu po elalubaso da, teda po tų ebo pesagede
dagego te po wao. Tama te sogo genuai bidi dabe dugulama, po odama,
augwaligo dodolobo da. Megi te po mibo silao. Magi basowe?
40 Dago megi e po mibo dobo yabo, dwalio. Tama tibaso, te Rom
gavman tobolu bidigo dago te kolesagade da tų egowe ma meniwe, te
eno konebeo. Suao, da e sisinani po page menia madigi, dago umabo
po mu dalasa pabo wali. Tama te gavman bidigo da po tų ebo si, dago
magi po te gavman bidibolo wei begelaibawe? Po mu menio," te po
wai.
41 Tama kuskus bidi agai te po olama, tama agai te bidi dabe tigidali
augwa beba tagala palali.

20

Pol te Masedonia tǫ dali te Grik tǫ dali side bilali po

1 Te wado po wali dabe sia selama, te hauwa sogonu bugagia bidama,
te Polgo Jisasgo po wali pabo we bidi i wali. Tama agai dwagi yai po
augwali homude dąų olama bomo sabo po ola mani. Tama nosali dage
tao po olama, augwali nogo mani. Tama agai augwali taga pelama, aga
moni gebadu Masedonia tǫba pali.
2 Tama te Masedonia tǫ tomode peyu, Jisasgo po wali pabo we bidi
hani augwali tau sabo dwagi yai po Pol agai hauwa sogo ola mani. Ola
menama, nosali aga te Grik tǫba sabolali.
3 Te bulude aga polua sela bidali. Tialima, nosali agai homugo Siria
tǫba moni gebadu paio homu yali. Tama agai nai sisi elama, te Juda
dabego aga ela muabo po agai odali. Tama tibaso, agai te homu yali,
'Ena Masedonia tǫdu pelama, ma geasa paibao,' homu yali.
4 Tama te bidi dabe me badu Pol dali hodobo pali. Te bidi nogi
me Sopater, aga aya da Pirus da, aga bulu da Beria. Bidi me nogi
da, Aristarkus, te gasa bidi me nogi Sekundus. Augwali sigo bulu da
Tesalonaika. Tama gasa bidi me nogi da Gaius, aga bulu da Derbe.
Tama gasa bidi me nogi Timoti. Bidi me nogi Tikikus, te gasa bidi me
nogi Trofimus, augwali si bulu da Esia tǫ da.
5 Te bidi dabe tigidali augwali Pol dali pali. Augwali polasa pali, te
Troas be nanide da asobo tonaluali.
6 Tama da Filipai be nanide bidama, nosali te bo disąwai bret tuali
bodolu silibo si, da moni gebadu pali. Tama pelama, a naga sogo silibo
si, da Troasba sabolama, te polasa pali bidi dabe sulama, ma hodobo
muna selama, da Troas be nanide Sabat deli bidali.

Te Troas be nanide Polgo Yutikus isai ma hodolai po

7 Te dwasianu Sarere pio te da deliba sisinama, te Jisasgo po wali
pabo we bidi dabe me sisinama, nai bolo tuali. Tama Pol agai te we
bidibolo Jisasgo po pusa mani. Agai te bobobage po pususu pedubadi,
huli tomo mu yali. Magi basowe? Agai homugo do augwali taga paibao.

8 Tama te po mibo be habu badu augwaligo sole umabo wawalo pali.
Tama te be da moni sigi be da, te po mibo habu da ugwa badu mu.
9 Tama gesi bidi me deli te windo tụ me delide dugulaluali, agai
nogi Yutikus. Tama Pol agai bobobage po pusubadi, te bidi godege
magani elama, piali. Tama aga mu piai madigi, buluba tula muani,
aga digibulu mu tama tọba tuloluali. Augwali aiyaba dulama, tọba
pelama, suali, aga osawali, te bidi mu isai suali.
10 Tiali goli Pol aga udulama, tọba dulali. Tama agai te bidi tigiba
usu si elama, agai nogogo te bidi nogo si dua elama, tuali. Tama Pol
agai tigidali we bidibolo te po wai, "Dagego te bidi homu dene baso,
gela wagimio. E bidi bidibo. Megi ma hodaluama, bidaibao," wali.
11 Pol te habuba ma holali. Tede aga dali te Jisasgo po wali pabo
we bidi dali augwaligo homugo Jisas makone palama, te bret nai tuali.
Tama te Pol aga te wali po wadolama, te po ola pedubadi, be posobode
te po tagalama, aga pali.
12 Tama te gesi bidi Yutikus aga gedu pedalu bidibaso, te augwali
dali hodobo agai beba pali. Tama augwaligo homu dwagi yai yali, aga
ma gedu pedalu bidibo ula elalubaso.

Pol aga Troas be nani taga solama, Miletusba pai po

13 Te bidi Pol agai dabolo te po wali, "Dage gebadu polasa pelama,
te Asos be naniba pao. Asos be naniba sabolama, ena asobo tede
tonaluao. Ena tọdu asaibao, nosali da tigidali te moni gebadu ma
paibao," te po wai. Te po olama, da te moni gebadu Asos be naniba
sabolali. Tama Pol aga te Asos pabo tụdu pelama, te buluba sabolali.
14 Tama agai da Asos be nanide bidibadi sabolali, tama da hodobo
moni gebadu pali, te Mitilini buluba sabolali.
15 Tama da Mitilini bulu tagalama, da pelama, Kios buluba do
sabolali. Tama dago do Kios bulu tagalama, me sogo da Samos buluba
sabolali. Tama kigamu ma pelama, te Miletus be naniba sabolali.
16 Pol agai homugo te Efesus be nani sugobeo, ela soaibao homu yai.
Agai homugo ena Jerusalemba polo paibao homu yali, ena tede te Juda
dabego moni nai tubo bodolu Jerusalemde bidibadi silaibao, te homu
yali. Te Juda dabego moni nai tubo bodolu te nogi Pentikos dao.

Pol agai Efesus be nanide bidibo Jisasgo po wali pabo we bidi tobolu bidi dage tao wali

17 Te Pol Miletusde bidu, agai Efesusde bidibo Jisasgo po wali pabo
we bidigo tobolu bidibolo agai pas me deli tolali. Te pasde agai te po
wali, "Dage aselama, ena pageba asao," wali.
18 Tama augwali aselama, aga dali sisinama, bidali. Tama agai
augwalibolo te po wali, "Ama dedeo, polobadu mu ena dage pageba
hasia sogo mu te ena Esia tọba sabolai dao, dagego koneai dao, eno
dage dali bidu tigidali yali sẹ kolesaga me dagego koneai dao.
19 Tama te sogo te Juda dabe augwaligo moni haniani sẹgẹ enabolo
mani, te ena gela gugai yali. Tama augwaligo ena dolabo tụ me gegai
dao. Tiali goli, ena digi nogi aiyaba elaluama, tama eno homugo
Genuai Bidi Jisasgo sẹba naga homu elama, sẹ yali.
20 Te dage tau sabo po eno yogo yai menio. Duga bede me, duga
sisinibo pesagede me, eno te po dugabolo eno umabo sogo pusa mawai

dao. Te po duga koneai dao. Dage tau sabo po eno me deli dualai menio.
21 Sesemane sogo eno dagebolo po bomonama weyu, te po wai dao, ‘Te Juda bidi dabe me, te Grik bidi dabe me, dagego dwai sę ebo kolesaga me tudiba tagalama, homu begelama, God pageba aselama, dagego homu Jisasba mu muao.’ Te dage tau sabo po eno dagebolo tigidali sogo konelai dao.
22 Tama megi Godigo Dwagi Yai Mobo Bidigo ena dąų olama, ena Jerusalemba odasa pabo. Te bulu bidi dabego enabolo magi sę egowe, te eno konebeo.
23 Tialima, eno koneanio. Augwaligo ena elama, sęgę menama, ena kalabus yaibao. Tigidali be nanide te Godigo Dwagi Yai Mobo Bidigo te tobage sęgę sabo po enabolo ola mawai dao.
24 Tama augwaligo ena elama isilibo eno moni homu menio. Te magigo menio. Tiali goli, eno genuai homu mu Genuai Bidi Jisasgo enabolo mani sę bomo elama mu yaibao. Tama te Godigo da homu dene ebo sę, te dwagi yai po eno tigidali we bidibolo augwaligo konealumai hagede bugagia pusa mawaibao,” Pol agai te po wai.

25 Polgo te po me wali, “Mu tama dao, dagego te po odao. Tama eno homugo te po megi silibo dao. Tialima, ena polobadu dage tomode biliyu, dage tigidali we bidibolo eno ola mawai dao, God aga dago Genuai Tobolu Bidi, agai da tonaluaibao wali. Tama megi eno koneanio, dagego ena munu ma sugobeo.
26-27 Tama tibaso, megi tama eno homugo e po dagebolo bugagia ola mabo dao. Tigidali sogo ena dage dali bidu, Godigo tigidali sę yabo homu ebo po eno dagebolo pusai dao. Te po eno yogo yai menio. Tama tibaso, bidi me deli dage tomode nosali aga hagabaso da, teda aga homugo dao, eno homugo menio,” wali.

28 Pol agai te tobolu bidi dabebolo te po wali, “Dua dao. Duga digi dali, te Godigo Dwagi Yai Mobo Bidigo dagego nogode muai we bidi dali, bugagia tonaluao. Tama dagego augwali te kibu sipsip tiwai negebo ąǫ yao. Dagego kone dao, Godigo aga ogwa Jisasgo kanemego te hani aga abelama, aga ma sai dao. Tama dagego augwali bugagia negao. Magi basowe?
29 Eno koneani, nosali te eno dage taga pabo sogode, te dwai bidi dabe dage tomoba aselama, dage dolaibao. Tama augwali te bulu yowi asobo ąǫ elama, te sipsip kibu wai elabo ąǫ yaibao.
30 Tama duga digi tomode bidi me badu hodaluama, ili po ola maiabo, augwaligo homugo tigidali Jisasgo po wali pabo we bidi augwali wali asomainu yaibao.
31 Tama dage bugagia suao, te tiwai bidi gegabo. Tama dagego homugo eno yali sę tagalamuo. Ena dage dali bidibadi, te kibu be sela silai dao. Tama te hulide me, kigamu me, eno dagebolo dwagi yai tau selama, dąų walabo po ola mawai dao. Tama hauwa sogo eno dage moni homu dene elama, gela wai dao.”

32 “Te megi eno dage God aga digi tonalumainu, God agai nogoba mubao. Tama Godigo dabolo hobede ebo kolesaga da olo menama tau sabo da po, te wali pogo me dage tonaluaibao. God aga usu elama, dage bomo ilaibao. God agai sa muani we bidi hani bugai homu ilabo sę elalubo da. Tama agai usu elama, te tobage sę dagebolo mawaibao.

33 Tama dagego mone me, ugwa me, me me dwagi yai nai eno pesa
yai menio. Eno homugo dagego masigi dabe, ugwa dabe eno dagego
ena me mao wai menio. Duga digi koneai dao.
34 Ena digi te be sę ebo ugwa hobolo sę elama, ena mone sai dao.
Eno te mone selama, eno tubo nai me, eno abagigo tubo nai me, te eno
abelali.
35 Tubo nai sabo sę ebo kolesaga eno dagebolo ola manio. Dago te sę
bomo elama, te gasi yai we bidi tigidali sogo tau sogụọ. Te tobage sę
ebo kolesaga polobadu Jisasgo dabolo ola mawai dao, te po wai, 'Bidi
mego gasa bidi nai olo mabo, te agai moni bugai homu ebo. Te nai sabo
bidigo agai dwagi yai homugo te tau sabo bidi aiyaba elalubeo.' Tama
dagego Genuai Bidi Jisasgo te wali po deli naga konealuao, homugo
tagalamuo," Pol agai te po wai.
36 Te Pol agai po silibo si, tama agai augwali dali kidu sugunama,
Godibolo po wai.
37 Tama augwali tigidali sisinama, Pol pagea selama, sebedi usu eyu,
gela wali.
38 Tama augwali moni homu dene yali. Magi basowe? Agai te po
wali, "Ena gesabi dagego munu ma sugobeo," wali. Tialima, te we
bidi tigidali augwaligo aga odasa pelama, moni gebaba tagaligi pali, te
tamu ąị sanide.

21

Pol Jerusalemba pali

1 Te dago te Efesus bidi dabebolo tobalobo po olama, taga soali. Tama
da pabo te moni geba te wali asiyu da te gebadu Kos buluba solama,
dolo mu pali. Tama do kigamu dago te Kos bulu taga pelama, te Rodes
buluba sabolali, tede piai. Pilama, tama dago te Rodes bulu tagalama,
te Patara buluba pigi pali.
2 Tama te Patara be nanide dago te gasa moni geba selama, te Fonisia
tọba pabo geba da. Tama tibaso, da me te gebadu pali.
3 Tama pobadi, tomode dago te tamu ąị tomode dwasianu bulu suali,
te tọ nogi Saiprus. Tama te Saiprus tọ ela solama, te Siria tọba sabolali.
Tama te geba te Tair be naniba sabolama, te bulude augwaligo walu
dabe sela muani, tede dago te geba tagalama, te be nani tomoba pali.
4 Tama pelama, Jisasgo po wali pabo hani gegelama, augwali dali
bidibadi, Sabat deli bidali. Tama te sogo Godigo Dwagi Yai Mobo Bidigo
augwalibolo po me deli wali. Augwaligo Polbolo te po tama wali, "Te
nage Jerusalemba pelamuo," wali. "Augwaligo nage elabuo," wali.
5 Tiali goli, da tede bidali sogo sia selama, da te bulu tagalama, moni
gebaba ma pali. Te Jisasgo po wali pabo we bidi, wai puluba me,
augwali da hodobo pelama, tamu ąị sesegeba sabolali. Te kemi tọde
da sisinama, kidu sugunama, Godibolo gedu haluasa po wali.
6 Po olama, nosali da tigidaligo "Dage tao," olama, da te moni geba
tomoba pelama, te Jisasgo po wali pabo we bidi augwa beba geasa pali.

Te bidi Agabusgo nosali yabo sę po Polbolo ola mayu konelai dao

7 Te da te moni gebadu Tair be nani tagalama, pelama, te nabis be
nani nogi Tolemesba sabolali. Tede dago te Jisasgo po wali pabo we
bidi dali deli sogo pilama, da ma peyu, "Dage tao," olama pali,.

8 Tama do kigamu da pelama, be nani Sisariaba sabolali. Tama da
pelama, Filipgo beba sabolali. Agai tigidali sogo Jisasgo dwagi yai po
we bidibolo pusa mabo dao. Aga polobadu nai dobabo sę emai hagede,
nogo a olama me badu nogo si tama dąị ilali bidi da, aga te sę yai bidi
da.
9 Tama Filip agai wegi me si me si nama wegi bidali. Tama augwali
genuai yai wegi goli, bidigo sabe. Tama te wegi dabebolo Godigo dwagi
yai bomo menama, tama augwaligo Godigo po pusa mabo sę yai.

10 Da tede hauwa sogonu Filip dali bidama, te bidi nogi Agabus aga
Judia tǫdu asai bidi da, te Filipgo beba sabolali. Tama te bidi agai me
Godigo pedauwalide po selama, we bidibolo bomo elama, Godigo po
pusa mabo bidi da.
11 Tama aga da pageba aselama, agai Polgo kugulu selama, tama
Agabus aga digi nogo dabe sągą dabe kęnama, agai dabolo te po ola
mani, “Dagego odao, e po Godigo Dwagi Yai Mobo Bidigo enabolo
mawai po eno dagebolo obao,” wali. “E kugulu page bidi te
Jerusalemde te Juda bidi dabego e ebo tiwai nogo sągą kęnama,
kalabus yaibao,” wali. “Tama augwaligo aga tama tilama, te Juda hani
isąwai bidibolo mawaibao, aga tigide augwaligo dwai kolesaga emainu
yaibao,” Agabus agai homugo koneama, te po dabolo wali.

12 Te dago Agabusgo wali po odobo si, da tigidaligo homu dene elama,
Polbolo te po bomonama wai, “Nage Jerusalemba pigio,” wali, Sisaria
we bidi me dago tigidaligo te po wai.
13 Tama tiali goli, Polgo te po wei ponoyu te po wali, “Magi baso
dage gela obawe? Dagego gela wagio. Tama dagego te homu sęgę ena
magio. Suao, ena Jerusalemba pobao. Tama augwaligo ena kalabuside
mubaso da, eno wi menio. Eno Genuai Bidi Jisasgo po pusa mobadi,
augwaligo homugo ena elabo homu ebaso me, elemainao,” te po wai.
14 Dago Polbolo te po wai, “Dago naga homugo pai hagede ebadi,
dago togologobeo. Dago te po tama silali. Tilama, dago Godibolo po
wainao, ‘Genuai Bidi, naga homugo naga tigidali sę pedalomainao, da
wali paibao, dago te aga pelamuo po ma wagobeo,’ ” dago te po wali.

Pol kalabus ilama te Judia tǫde bidibadi augwaligo agai po tų odali

(Dąị 21:15–26:32)

Pol agai te Jerusalemde bidibo tobolu bidi dabebolo aga bilu ela bilali sę po pusa mani

15 Te da hauwa sogonu Sisariade bidama, me sogo dago Jerusalemba
pai hagede, dago walu dabe sisi elama, pali.
16 Te Sisaria bidi me badu Jisasgo po wali pabo bidi hani augwali da
dali pali. Tama da augwaligo te bidi me deligo beba tagaligi pali, tede
bidimainu yali. Te bidi nogi Nason, aga Saiprus buludu polobadu asai
bidi da. Te bidi agai homu polobadu mu Jisasba muai bidi da.

17 Tialima, te sogo da Jerusalemba sabolama, te Jisasgo po wali pabo
we bidi hanigo augwaligo bugai homu elama, da suagasali.
18 Tama do kigamu Pol dali da pelama, Jems dali po wagi pali. Tama
te Jisasgo po wali pabo hani monu dabe tobolu bidi augwali me da dali
sisinagasali.

19 Pol dali dago te bage dabe nogo menama, bugai homu yali. Tama
tilama, nosali Pol agai te aga te Israel hani isąwai bidi dabego tǫde bilu
ela bilali sę po augwalibolo pusali. Agai te po wai, “Godigo ena dąų
olama, eno te sę tigidali yali.”
20 Tama Polgo te po ola silama, augwaligo Godigo nogi ugwaba sali.
Bidi me deli hodaluama, Polbolo agai te po wai, “Dago ama, nage
bugagia koneao. Umabo Juda hani we bidi augwaligo homu Jisasba
mu muai elalubao. Tama augwaligo bomo elama, Mosesgo bomo yai
po tigidali wali pabo da.
21 Tiali goli, gasa bidi dabe me badu augwaligo te hani we bidibolo
nago nogi dolobo po wali. Augwaligo te geda mubo po tiwai wabo
da, ‘Pol aga tigidali buluba pelama, tama agai Juda hani gegebo da.
Tama agai koneama, te po augwalibolo ola mabo da, “Dagego Mosesgo
dago wąibolo mani bomo yai po wali pigio. Dagego ogwa ame nabode,
tigiwali togogimio. Dago wąigo yali kolesaga tudiba tagalao,” Polgo
te tobage po ola mabo dao,’ augwaligo te po wabo dao, nago nogi
dolomainogo.
22 Tama te tobage po wabo bidi dabe augwaligo nage eba asali po
polo odaibao. Tama dago magi egowe?
23 Te usu dao. Pol, nage dago po wali pao. Da tomode bidi me si me
si nama augwaligo deli bomai po bodolu God dali sai. Augwa bidibode
me badu sę habu sai dao.
24 Naga dali te bidi me si me si nama bidi me nage hodobo te Moni
Lotu Be tempel teba pao. Tama dagego te Juda dabego lotu po wabode
te kolesaga ebode God gedude dwagi yai yaibao. Godibolo nai mabode
nago te bidi me si me sibolo nago masigi mao. Tama augwa tobolu nisi
poala sąyagameo, te augwaligo bomai po bodolu God dali sai tiwai.
Nago te tibo si te Juda hanigo subo si, nage Juda dabego bomo yai po
wali pobao waibao. Augwaligo nage te sę ebo sulama, augwaligo nage
dago bomo yai po dabe bolobo menio koneaibao.
25 Me ma, te Jisasgo po wali pabo hani, te Juda hani isąwai we bidi, te
dago augwalibolo te po pas asęnama, tolai dao. Dago augwalibolo te po
tama wai dao, ‘Dagego te augwaligo te tibo godibolo ula mabo nai dage
tugimio, dagego kibu me agai kaneme gelisąwai kibu tugimio, kaneme
me tugimio. Te we sabo bomo yai po bolama, penani sę egimio,’ dago
augwalibolo te po wai,” te bidi me deligo te po Polbolo wali.
26 Tama te po obaso, do kigamu Pol agai te bidi me si me si nama
bidi oda selama, Moni Lotu Be tempelba pali. Tama augwaligo te Juda
hanigo God gedude dwagi yai kolesaga ilabo lotu wali. Tama nosali
augwali te Moni Lotu tempel Be tomoba pelama, tama Pol agai te lotu
po wabo tobolu bidibolo te po walali, “Te Sabat deli silibo si, nosali
da te Godigo gedude dwagi yai ilabo lotu silaibao. Silama, te da deli
deligo te Godibolo ula mabo nai dabe magasaibao,” te po wai.

Juda dabego Pol te Moni Lotu Bede nogo tuai po

27 Te Sabat deli silabo maga ebode, te Juda hani bidi me badu augwali
Esia buludu aselama, Jerusalemba sabolama, tama augwaligo Pol te
Moni Lotu Be tempel tomode bidibo suali. Tama sulama, augwaligo te
umabo Juda hani bidi hodolama, Pol nogo tuali.
28-29 Tama augwaligo Pol te Jerusalem be nani tomode Efesus bidi
deli dali bilibo polobadu suali, te bidi agai nogi Trofimus, te Israel hani

isąwai bidi. Tama augwaligo homugo Polgo te odasa asali bidi Israel hani meni homu yali, aga te Moni Lotu Be tomoba asali, tama te be dolali, augwaligo te geda mubo homu yali. Tama sulama, augwaligo i tama wali, “Hai, dage Israel bidi dabe, asiąo, da tau sagasiąo. Dago koneani. Bidi me deli agai tigidali bulude bidibo we bidi dabebolo po ola mabo, te dago hani nogi me, dago bomo yai po me, dago Moni Lotu Be tempel me agai aiyaba elalubo da. Nogo tuyu, te tibo bidi e dao. Suiąo. Megi dagego aga suao. Agai dwai kolesaga mu yali, Israel hani isąwai bidi dago dwagi yai Moni Lotu Be tomoba odasa asalio. Te dwali. Tama tibaso, megi Pol agai dago Moni Lotu Be tempel dolalio, te be megi da te Godigo gedude dwagi yai mu menio,” augwaligo te po wali.

30 Tama te tobage po tigidali Jerusalemde bidibo we bidigo odobo si, augwali te Moni Lotu Beba sisinagasali. Augwaligo Moni Lotu Be tomode Pol tulama, buluba kega sąyani. Tama augwaligo te Moni Lotu Be tempel tụ polo paliali.

31 Tama augwaligo Pol ela mubo sę yali. Tama ebadi, bidi me deli pelama, te Rom gavman enesigi bidi tonalubo tobolu bidi pageba aselama, te po wai, “Te Jerusalem we bidi tigidali augwaligo moni po dagą obao, augwali pąde hwịabo maga yali.”

32 Tama te po obaso, te ami tobolu bidigo enesigi bidi hauwa mu me, augwali tonalubo bidi dabe me selama, te Moni Lotu Be tempel gobeba polo udulama pali. Tede augwaligo te we bidigo Pol elebo suali. Tama te we bidi augwaligo te ami tobolu bidi me, te enesigi bidi hauwa asobo sulama, augwaligo Pol ma elebe, tagalali.

33 Tama te ami tobolu bidi aga Pol pageba aselama, Pol nogo tuali. Tama enesigi bidi me badubolo te po wali, “Te bidi dagego aligabo bono si selama, te bidi nogode kẹao.” Tama agai te Juda bidi hanibolo te po hanalu wali, “E bidi dewe? Agai dwai magi sę yaliwe?” wali.

34 Tialima, umabo bidi augwaligo bomonama po dagą weyu, augwaligo me me po, me me po wali. Te enesigi bidi tobolu bidi agai Polgo te yali sę po page agai konebo usube. Tama tibaso, te tobolu bidigo enesigi bidi me badubolo te po wai, “Dagego Pol selama, dagego bomai beba tagaligi pao,” wali.

35 Tama te enesigi bidi dabe augwaligo Pol togobilidu odasa holainu homu yai, tama te Juda dabego Pol ma sai hagede bomo yali. Tama tibaso, te ami bidi dabego Pol nogogo tobolude tolasa pali.

36 Te Juda dabe augwali wali asobadi, augwaligo “Pol ela muao,” po bomonama wali.

Pol aga digi tau sabo po page te Juda hani dali pusa mani

37 Te ami bidi dabe augwaligo Pol odasa aselama, augwa bomai be tomoba pai hagede, tụ pobasede, Pol agai te tobolu bidi hanalu wali, “Eno nagebolo po me deli hanalubo usu egowe?” Tama te ami tobolu bidigo hanalu wali, “Nage Grik po wabo dawe?” wali.

38 “Eno homugo nage Isip bidi dao, te homu yali. Te bidi agai polobadu umabo we bidi homu hodolama, dago gavman bidigo po sela sąwai dao. Tama augwaligo te gavman bidigo po wali pabo we bidi me elai hagede yai. Te bidi agai umabo 4,000 we bidi selama, te bidi meni yai wa pai buluba pai dao. Eno homugo nage te bidi yaliwe homu yai dao,” te po wai.

39 Tama Polgo te po wei ponani, “Ena da Juda bidi hani dao. Ena ame
nani bulu da Tarsus da, te Silisia tǫ tomode. Tama tibaso, eno Grik
po wabo dao. Tama eno nogi da te Tarsus bulude bukude asęnama
elalubo dao, te moni be nani. Tiali megi eno homugo nagebolo hanalu
obao. Eno homugo tigidali we bidibolo po waio,” te po wai.
40 Tama te ami tobolu bidigo “Augwali dali nago po wao,” olama,
tama Pol aga te be togobilide dolalu, agai nogo tụ yali, te we bidi
augwaligo po wabo tagalomainogo. Tama augwali pedauwali pania
selama, tama agai Juda pogo po pusubo gagalali.

22

1 Te bidi Pol agai augwalibolo te po wali, “Eno ama dedeo, eno aya
dedeo, eno wabo po dagego koneao, eno dwai kolesaga yali menio,
dagego bugagia odao.”
2 Pol agai augwalibolo te po wali. Augwaligo odali, augwa Juda pogo
agai po pusubo suali. Augwaligo po munu me wabe. Magi basowe?
Augwaligo agai po bugagia odainu tama yali.
3 Tama Pol agai te po wali, “Ena Juda hani bidi dao. Ena idago
ena Silisia tǫde Tarsus bulude ame nai dao. Tiali goli, te sogo ena
dwasianude skulba pelama, ena genuai bidi ilalio, e Jerusalem be
nanide bididuali. Te sogo te genuai bidi Gamaliel agai ena ola mawai
dao. Tama eno dago wąị dabego bomo yai po tigidali eno skul mu wai
dao. Tama eno bomo elama, Godigo po tigidali eno wali pali, dagego
ede wali pabo tiwai tama dao.
4 Tama polobadu eno Godigo gesi tụdu wali pabo we bidi tigidali eno
dolai dao. Tama eno dwai sę mu elama, we bidi me badu eno aligabo
bonogo augwali kęnama, eno augwali kalabus ilai dao.
5 Tama te pris tobolu bidi me, te Juda lotu po wabo kaunsil bidi
tigidali me, augwaligo dagebolo pusabo te yali sę po eno tibo po
wabeo. Tama augwaligo enabolo pas me deli mawai dao. Eno te
pas selasa pelama, te Damaskusde bidibo Juda hanibolo momainu eyu
tama pali. Eno homugo ena Damaskusba pelama, Juda bidi hanigo
ena konemainu, eno Jisasgo po wali pabo we bidi kalabus yainogo
asai yaba homu emainu yali. Tama eno homugo augwali Jerusalemba
odasa pelama, augwali moni sęgę me, dene me somainu tiwai dao.
6 Tialima, ena Damaskusba pabo tụdu pelama, tama da Damaskus
pąba sabalobadi, giliga tomode, tama moni sole ula gagawai dagaludu
polo aselama, te ulago ena tigidali bologobea sali.
7 Tama ena tǫba degasa pali. Tǫde munalubadi, eno bidi mego
enabolo te po wabo odali, ‘Sol, Sol, nago ena magi baso dolobo sę
ebawe?’
8 Eno te po wei ponoyu, tama wali, ‘Genuai Bidi, nage dewe?’ wali.
Tama agai enabolo te po wali, ‘Ena Nasaret bidi Jisas dao, ena nago te
dolobo sę ebo bidi dao,’ wali.
9 Tama ena dali pali bidi dabego te ula suali. Tiali goli, te bidi me
deligo ena dali te po wabo augwaligo odobe.
10 Tama eno aga te po hanalu wali, ‘Genuai Bidi, nago homugo ena
megi magi egowe?’ Tama te Genuai Bidigo enabolo te po wali, ‘Nage
hodaluama, Damaskus tomoba pao. Bidi me deligo nagebolo Godigo
homugo nago yabo sę po tigidali ola mawaibao,’ wali.

11 Tialima, eno gedu tigidali halua sali. Magi basowe? Te genuai sole
ula gagawai nai eno geduba dolama, eno gedu hulia selama, hǫsana
pai dao. Tama ena dali pali bidi dabe augwaligo ena nogo tulama,
Damaskus be nani tomoba odasa pali."
12 "Te Damaskus be nanide te bidi me deli bidali, agai nogi Ananaias.
Te bidi Godibolo lotu po wabo da, da Juda dabego bomo yai po me agai
wali pabo da, tama tigidali Juda te Damaskus tǫde bidali bidi dabe
augwaligo homugo 'Te dwagi yai bidi da,' homu yai dao.
13 Tialima, te bidi Ananaias aga ena pageba dolagaselama, agai ena
dali te po wai, 'Sol, nage dago ama dao. Megi nage usu elama, gedugo
ma suao,' te po wai. Tama te bidigo te po ola silibo si, eno gedu usu
elama, aga eno suali.
14 Agai enabolo te po wai. 'Te God dago wąigo lotu po wai dao, te
da, agai homugo agai yabo sę tigidali nago konemainogo te yali dao.
Agai sę ebo dwagi yai bidi nage sumainu homu eyu, nage sa muai dao.
Tama agai homugo agai pedauwaligo po wabo nago odomainu yali.
15 Tialima, Godigo homugo nage agai po pusabo bidi nigilali dao,
tama nago tigidali we bidibolo nago gedugo suali nai me, te ologo odali
po me pusagameo.
16 Nage magi baso tonalubawe? Nage hodaluama, tama baptais sao.
Nago dago Genuai Bidi i wao, tama agai nago dwai kolesaga yali sęgę
tigidali sela sąmainu tama yao,' Ananaiasgo enabolo te po wai," Pol
agai te po wali.
17 Te bidi Pol agai te po me wali, te Jerusalem we bidibolo, "Te nosali
ena Jerusalemba geasa asali. Tama ena te Moni Lotu Be tempel tomoba
pelama, Godibolo po obadi, te sogo eno nai me deli suali, ma nade subo
ąǫ yali.
18 Tama eno suali ma, Genuai Bidigo ena dali po mibo suali. Tama
agai te po tama wali, 'Odao, nage te Jerusalem be nani megi polo taga
pao. Nago e we bidibolo te enade po wabo si, augwaligo odogobeo.
19 Tama tibaso, nage polo pao,' te po wai. Eno te po wei ponoyu,
te po wai, 'Genuai Bidi, augwaligo ena koneai dao. Polobadu ena te
bomo yai po ola mabo be dabe tomoba pelama, te nago po wali pabo
we bidi nogo tulama, elama, kalabuside muai dao. Tama eno te yali sę
augwaligo koneai dao.
20 Tama me sogo augwaligo nago po wabo bidi Stiven ela mubo si,
ena tede bidu, ena me usu da po wai dao. Te Stiven elali bidi dabe
augwaligo ugwa eno tonaluali, augwaligo Stiven ela mubo si,' eno te
po wai.
21 Tama te Genuai Bidi agai enabolo te po wai, 'Nage megi pao. Eno
nage te Israel hani isąwai we bidi pageba tagala palabo dao, digibulu,'
te wali," Pol agai te po wali.
22 Te Juda hani we bidi tigidaligo Polgo wabo po odali. Tiali goli,
agai te po wabo augwaligo odali, 'Te Israel hani isąwai bidi tau saibao,'
wabo po odama, augwaligo sębę elama, bomo elama, po dagą wali, "Te
tiwai kolesaga ebo bidi ela muao. Te dwai bidi aga da dali e tǫde mu
tama bidigio," wali.
23 Tama augwali moni sębę mu ebaso, augwaligo moni po dagą
olama, tǫ hogomu dali augwa gudubo ugwa dabe me selama, ugwaba
sesayani.

24 Tama te Rom ami tobolu bidigo aga enesigi bidi dabebolo te po
tama wali, “Dagego Pol dago bomai be tomoba odasa asao,” wali.
“Dagego aga bono kęnama, keloago elao,” wali. “Keloago elama, agai
te Juda dabego agade te moni po dagą wabo page agai dabolo pusa
mawaibao, agai tibo po wagobeo,” wali.

25 Tiali goli, augwaligo Pol bono kęnama, bomai be tomoba pelama,
augwaligo aga elai hagede, te ami genuai bidi me deli agai page pąde
dolaluali. Tama te bidibolo Pol agai te po hanalu wali, “Dagego te
po tų isąwai bidi olo dali elaibawe? Bidi me deli aga nogi Rom
gavman bidigo bukude elalubaso, te dagego te bidi olo elamuo. Te
Rom gavmanigo bomo yai pode tiwai po elalubo dao, hasia po tų bolo
ebo da, te bidi dwai kolesaga yai yabo wenama suenu,” Pol agai te po
wai.
26 Tama te ami genuai bidigo te po odama, aga te enesigi tobolu bidi
dolo pageba mu pelama, te po hanalu wali, “Nage magi sę yabo homu
ebawe? E bidi agai nogi te Rom gavmanigo bukude nogi elalubo da,”
te po wai.
27 Tama te ami tobolu bidi agai Pol sugi pelama, agai agabolo hanalu
wali, “Nago nogi Rom gavmanigo bukude nogi elalubawe?” Pol agai
“Awe” wali, “te mu dao,” wali.
28 Tama te enesigi bidi tobolu bidigo te po wali, “Eno Rom
gavmanibolo mone ge hauwa mugo abelama, eno nogi Rom gavmanigo
bukude asęnama tama elalubo dao,” wali. Polgo te po ma wali, “Mu
tama dao, ena aya dali ida dali sigo nogi te Rom gavmanigo bukude
muai dao, polobadu. Tama ena ame nani sogode te bidigo eno nogi me
bukude asęani,” te po wai.
29 Te ami genuai bidi dabe me, te Pol elai hagede yali bidi dabe me,
augwaligo te po odobo si, augwali wi elama, polo habu kilali. Te tobolu
bidi me moni wi mu yali. Magi basowe? Te bomo yai po bolama tama
agai te enesigi bidi dabebolo megi tama te po wai dao, “Aligabo bono
selama, Pol nogode kęao.” Tiali goli, agai hasia Pol dali po tų ebe.
Tama agai megi tama koneani, te Polgo nogi te Rom gavmanigo bukude
elalubo dao.

Pol agai te Juda hani kaunsil bidi dali po pusa mawai

30 Te do te enesigi bidi dabe augwa tobolu bidigo Pol nogode aligabo
bono kęani pisagana palali. Tama agai homugo te Juda hanigo Pol po
tų ebo po page mu gegai hagede tiali. Tama te ami tobolu bidigo te
enesigi bidi dabe augwalibolo te po wai, “Dagego te pris hani tobolu
bidi me, te Juda hani kaunsil bidi dabe me, sisinao,” wali. Tama
augwali sisinagaselama, ami tobolu bidigo Pol te po miboba odasa
dulama, doligiluali.

23

1 Tama te moni po mibode Pol dolalu, te kaunsil tobolu bidi dabe
bomonama gedugo tonalu, tama agai te po wali, “Dage eno deli hani
dao. Eno te tiwai kolesaga Godigo susa aselama, megi eba usu naga
sobao. Eno God dali dwai kolesaga me ebeo. Te tibo kolesaga yalide
ena ma po tų ela mabeo,” wali.

2 Tama Pol agai te po wabode, te pris tobolu bidi agai nogi Ananaias,
te bidi agai Pol pagede dolalubo bidibolo te po tama wali, “Dagego te
bidi pedauwalide elao,” wali, tama augwaligo Pol elali.
3 Tialima, Pol agai Ananaiasbolo te po wali, “God agai nage elaibao,”
wali. “Nage te nago tigiwali badu naga sawi yai elalubo dao. Tiali goli
nago homu kolesaga tomode da, te damua pai elalubao,” wali. “Nago
homugo nage Mosesgo bomo yai po wali pelama, enade po tụ dolo ela
mobao homu yali. Tiali goli, megi nago te bomo yai po bolama, nago
te bidi dabebolo olama, ena olo dali elao wali. Te dwali,” Pol agai te
po wali.
4 Tama te Pol pagede dolalubo bidigo Polbolo te po wai, “Te bidi da,
te tuni bidi pris dao. Tama nago magi baso te dwai po agabolo obawe?”
5 Tama Pol agai te po wali, “Ama dedeo, eno konebeo, te tuni bidi
pris aga bidibadi digi yabuo. Te eno geda muai yabuo. Magi baso meni,
Godigo po wabo asẹani bukude te po me deli elalubo, ‘Duga tonalubo
tobolu bidibolo posobo po wagimio,’ ” wali.

6 Te Pol agai te tama weyu, agai bugagia koneama tonalu te homu
yali. Te po miboba asali te kaunsil bidi dabe agai koneama, te bidi hani
sibi dabe si bidibao homu yali. Agai suali, te bidi dabe tomode digi te
bidi hani sibi si elalubao, me deli te Juda hani dabe tomode te Farisi
bidi hani sibi dao. Te Juda dabego tomode digi te me badu bidi sibi
hani da, te lotu po wabo tonalubo bidi hani sibi dabe da, te augwali
te hani nogi Sadyusi dao. Tialima, agai augwali sulama, tama agai po
bomo elama te po mibo bidi dabe augwaliba weyu, te po wali, “Ama
dedeo, ena te Farisi hani bidi dao, eno hani nọụ dabe augwali me te
Farisi hani dao. Tama megi ena dage tomode dolalubadi, dagego ena
po tụ ela mabo. Magi basowe? Eno homugo te tigidali we bidi Godigo
te gụ pagede ma hodolaibao. Eno te tiabo sogo tonalubo dao. Ena tama
wali pode megi dagego ena po tụ ela mobao,” Polgo te po wali.

7 Te bidi Polgo te po olama silibo si, te bidi hani sibi si te Farisi me
Sadyusi te hani augwa sibi tomode konila ebo wado po polo olama, te
hani si te po miani te besela sąwanio.
8 (Magi basowe? Te Sadyusi hani sibigo te homu ebo da, te isai bidi
dabe ma hodalogobeo homu elaluali, te Godigo ensel bidi dabe bidibeo,
te homu ebo tiwai, te mobo bidi dabe me bidibeo, te homu ebo dao.
Tiali goli, te Farisi hani sibi dabego te homu ebo da, te isai bidi dabe
gụ pagede ma hodaluaibao, te mobo bidi dabe mu bidibo da, te Godigo
ensel bidi dabe mu bidibao homu yali.)
9 Tama te umabo bidi dabego bomonama, moni po dagą wali. Me
badu te Farisi bidi sibi me, augwaligo te bomo yai po ola mabo sẹ eyu,
dolaluali. Tama augwaligo sẹbẹ ebaso, te po bomonama wali, “Dago te
bidigo dwai kolesaga me yai subeo. Mobogo me, ensel bidi me agabolo
te po wali bogo,” te po wali.

10 Te hani bidi sibi si augwa te po mibode moni sẹbẹ mu yali. Te
ami tobolu bidi agai homugo tama tiali, ‘Te po miani bidi dabego Pol
nogo sągą uga keke, edaba keke elama, agai tigi polo tologa pabode
ela muabo maga dao,’ homu yali. Tama te homu elama, agai te enesigi
bidi dabebolo te po wali, “Dage me badu te po mibo tomoba pao,” wali.
“Tama augwaligo Pol nogo keke baso da, teda dagego aga nogo keka
selama, dago aga te bomai be tomoba sela paibao,” wali.

11 Te sę augwaligo elama, te sogo hulide te Genuai Bidi Jisas aga Pol
pageba aselama, dolaluali. Tama agai te po wali, “Pol, nago Jerusalem
bidibolo eno po pusa mani. Tama nosali nago te pusali po tiwai naga
te Rom be nanide me pusa mao. Tama tibaso, nago wi egio, nago homu
dąų olama, bidao,” wali.

Juda dabego Pol elabo po wali

12 Te do kigamu Juda hani bidi me badu sisinani, augwaligo yabo sę
po dodolali. Tama augwaligo te po bodolu Godibolo dąų walama, te po
wai, “Dago tubo nai me, ąį me gisilama, Polbolo polasa ela muaibao.
Tilama, nosali dago nai me ąį me ma tueibao,” wali.
13 Te po minama mu dąų wabo bidi dabe te bidi sigo nogo sągą sese
te 40 silama bidi bidali.
14 Tama augwali te pris hani genuai bidi dabe pageba pali, tama te
tobolu bidi te monu dabe pageba me pelama, tama augwalibolo te po
tama wali, “Dago te bomai bodolu po Godibolo wali, megi dago nai me,
ąį me tuguo wali. Pol ela muaibao, tama nosali dago nai me, ąį me ma
tugo.
15 Tama tibaso, megi dage me, te kaunsil tobolu bidi dabe me, dage
tigidali dagego te ami tobolu bidibolo bidi mumubo po ola tolao.
Agabolo te po wao, ‘Dago homugo nago Pol eba ma tagala palao. Tama
dago homugo agabolo po me badu ma hanalu waio, dago homugo agai
mena sę mu yali te dago mu koneaio,’ te po wao. Tiali goli, aga edaba
asobadi, dago nǫ mugi pelama, aga ela muaibao,” te Juda dabego te po
wai.
16 Te bidi Pol aga abego ogwa, te gesi bidigo te Pol nǫ mugi pelama
elabo po mibo odali. Tama tibaso, aga pelama, ami bidi dabego bomai
beba Polbolo te po wagi pali.
17 Tama Pol agai te enesigi bidi genuai bidi me deli i olama, agabolo
te po wali, “Nago te gesi bidi duga tobolu bidi pageba odasa pao. E
bidi agai po me deli elalubo, agai odomainao,” wali.
18 Tama agai te gesi bidi odasa, aga tobolu bidi pageba pali. Agai
te po wai, “Te kalabus bidi Pol agai ena i olama, hanalu wali, eno e
bidi nage pageba odasa soao. E bidi agai homude elalubo po me deli
nagebolo mawaibao,” wali.

19 Te ami hani tobolu bidigo te gesi bidi nogo tolasa, augwali si gasa
habuba bidi meni yaiba pelama, agai te gesi bidibolo hanalu wali,
“Nago homugo magi po enabolo waiwe?” wali.

20 Te gesi bidigo agabolo te po wai, “Te Juda hanigo genuai bidi
dabe augwaligo homu deli elama, augwaligo do nagebolo te tibo po
nigilama, hanalu weyu, tama waibao, ‘Dago homugo Polgo yali sę po
ma odaio. Da pageba Pol odasa asao,’ te po tama do augwaligo waibao.
21 Tiali goli, augwaligo wabo po nago ‘Au’ wagio. Te augwaligo bidi
sese si bidi tụba nǫ muagasaibao, Pol pabode elainogo yaibao. Tama
augwaligo God gedude Pol elaibao po polai dao. Augwaligo Pol elainu,
te nai me, ąį me osogo gisilali. Augwaligo te po dola selama, nago ‘Awe,
Pol te kaunsilba pagameo’ po wabo wenama tonalubo,” te gesi bidigo
te po wai.

22 Te ami hani tobolu bidi agai te gesi bidibolo te po wai, “Nage
pedauwali pania sao. Nago enabolo wali po gasa bidibolo munu ma

pusugio, hogwa sao," wali. Tama agai te gesi bidi aga beba tagala palali.

Te ami tobolu bidigo Pol te moni gavman bidi Feliks pageba tagala palali

23-24 Te ami hani tobolu bidi agai te ami genuai bidi si i wali. Augwali si aselama, agai tega sibolo te po wai, "Dage sigo megi hulide Pol te Sisaria buluba odasa pao. Eno homugo dage sigo bugagia odasa pelama, Feliks pageba tagaligi pao. Agai te gavman moni tobolu bidi dao. Tama dagego enesigi bidi dabe bidi sese nogo si nama 200 bidi sao. Te kibu hosde duayabo enesigi bidi dabe te bidi sese sela olama, gasa bidigo nogo si nama 70 bidi me sao. Te bidi sese nogo si nama 200 bidigo sesemone enabo bidi me sao. Dage sigo tama bidi dodolama, te Pol aga duayabo hos kibu dabe dodolao. Tama dodolama, te megi huli tomode nai po wabo magade 9 klok e bulu taga pagameo," te po wai.

25 Te po olama, te ami tobolu bidi agai te pas nogogo asęani, te pasde te po wali, *

26 "Eno nogi Klodius, me nogi Lisias dao. Megi eno te pas Feliks nagebolo asębe dao, nage gavman genuai tobolu bidi dao, nogi elalubo bidi dao. Nage tao.

27 Eno te bidi nage pageba tagala palebe dao. Magi basowe? Te Juda hani bidigo aga nogo tulama, pąde mu tama elebadi, tama dago tama odali agai nogi dago gavman bukude nogi elalubo. Tama tibaso, ena eno enesigi bidi dabe dali pelama, te bidi augwaligo nogode eno salio, tau selama, bobelai dao.

28 Eno homugo e bidigo mena dwai kolesaga ebaso, te Juda dabego elainu yaliwe? Tama tibaso, te po page eno koneainu, eno aga augwaligo kaunsil bagede po miboba odasa pali.

29 Tama tilama, Pol agai yali po page eno odali. Augwaligo aga po tụ yali Juda dabego bomo yai po me badu pode. Tama augwaligo aga elabo dwai kolesaga me ebeo. Tama augwaligo te dwasianu pode aga kalabus me egobeo.

30 Tama tibaso, eno megi aga nage pageba polo tagala palobo dao. Magi basowe? Eno te Juda dabe sisinama, te bidi Pol elabo po eno odalio. Tama eno augwalibolo te po wali, 'Te bidi po tụ yabo da, e tama dao. Dage megi Sisaria be naniba pao, te gavman genuai tobolu bidi Feliks agai pagede te po tụ yao.' Te elama, eno po tama dao," te po agai asęani.

31 Te ami enesigi bidi dabe augwaligo augwa tobolu bidigo wali po wali pali. Tama augwali hulide Jerusalem taga pelama, augwaligo Pol te Antipatris be naniba odasa pali.

32 Tama do kigamu te tọdu pabo enesigi bidi sibi me, te sesemone enabo bidi dabe me, augwali Jerusalemba ma geasa pali. Tialima, hos kibude duga yali bidigo naga augwaligo Pol te Sisaria be naniba tagaligi pali.

33 Tama te sogo augwali Sisariaba sabolali. Te ami tobolu bidigo asęani pas augwaligo te gavman genuai tobolu bidi Feliksbolo mani. Augwaligo te gavman tobolu bidi pageba Pol tagalali.

---

* **23:25:** Sai 22:28

34 Tama te gavman genuai tobolu bidi agai te pas nedama, agai
Polbolo hanalu wali, “Nage mena tǫ bidi dawe?” Tama Pol agai te
po tama wali, “Ena Silisia tǫdu asai dao,” wali.
35 Tama te gavman genuai tobolu bidi agai te po odobo si, agai
Polbolo te po wai, “Nage po tụ yabo bidi dabe eba sabalobo si, eno
te po tụ ebo odaibao.” Tama aga enesigi bidi dabe i wali. “Dagego
Pol genuai gavman bidigo dwagi yai beba tagaligi pao, te polobadu te
genuai bidi Herotgo sę yai be dao. Dagego aga bugagia tonaluao,” te
po wai.

24

Te Juda tobolu bidi dabe augwaligo Pol po tụ yai po da

1 Te a naga sogo silama, te Ananaias aga Sisaria be naniba asali. Te
bidi Ananaias te pris tobolu bidi da. Aga dali Juda dabego monu dabe
me badu me asali. Te bidi me deli agai nogi Tertulus, aga me asali.
Te bidi agai po tụ ebo sę mu koneai bidi da. Tama augwali tigidali te
gavman tobolu bidi Feliks pageba sabolama, tama augwaligo Pol po tụ
yabo po tigidali agabolo pusa mani.
2 Tama te tobolu gavman bidi Feliks agai te Tertulusbolo “Nago po
wabo gagalao,” wali. Tama aga doligiluama, Polgo po tụ yabo po
gagalama, agai tama po wali, “Dago genuai bidi, hasia eno nagebolo
nage usu da po waibao. Magi basowe? Nago dwagi yai kolesaga mu
elalubo. Tama tibaso, da bugagia bidibo da. Nago te bomo yai po
bugagia dodolama, me badu sę me dago bulu hodolabo sę bugagia
dolasa pabo.
3 Tama tigidali sogo dago nage dali moni bugai homu ebo dao. Te
tama tibaso, dago homu nagebolo nage usu dao po obao.
4 Tialima, eno nage dali bobobage po pusugomeo, nago sę yaga wali
sągą tola sidalio. Tialima, megi eno nago da homu dene elama, da olo
tau sabo po hanalu obao, nago dago pęwadage ponu pusubo odao.”
5 “Dago te bidi Pol sulama, koneani, agai da te dwai dwai kolesaga
hauwa ebo bidi da. Tama dago koneani, te bidi agai tigidali Juda bidi
tomode me, tigidali bulude me, hwịbo po page pabo bidi dao. Tama
agai te wado po olama, tama te we bidi hani tomode pedebo bidi. Tama
aga te Nasaret dwai bidi hani tobolu bidi dao.
6 Tama odao, agai dwai kolesaga dago Moni Lotu Be tempel tomode
gagalama yali, te be meda ilainu, te dago Moni Lotu Be tempel bomo
yai po agai bolalio. Tama tibaso, dago aga nogo tuali. [Tama dago
homugo te dago bomo yai po bolalide, aga po tụ ebao.
7 Tiali goli, te ami hani tobolu bidi nogi Lisias aga dali te enesigi bidi
dali aselama, augwaligo te bidi dago nogode bomo mu elama, dobawai
dao.
8 Tama nosali te ami tobolu bidi Lisias agai te po wai, ‘Te Pol po tụ yai
hagede yali bidi augwali aselama, nage gedude te po wagasao,’ wali.]
Tama megi nago agai yali sę po page hanalu wabosi, tama aga digi te
po page nagebolo pusaibao. Tama nago dago aga po tụ yai hagede yali
po page gegao,” te po wai.
9 Tama Tertulusgo te po olama, te Juda dabego me aga tau selama,
“Te mu po dao, te Polbolo naga,” te po wali.

Pol agai Feliksbolo po pusali

10 Te genuai gavman bidi Feliks agai nogo sibage elama, “Asao”
olama, agai homugo Pol agai po omainu yali. Tama Pol aga dolalu,
agai te po tama wali, “Eno nage koneanio, nage e tǫde tobolu bidi
nigila bidibadi, kibu be hauwa silalio. Tama tibaso, nago dago ebo
kolesaga kone dao. Tama tibaso, eno dwagi yai homu eyu, ena digi tau
sabo po nagebolo pusuba.
11 Megi te poluade ena Jerusalemba pelama, Godibolo lotu po wainu
yali. Te hauwa sogo silibeo, nogo si olama, sągą badu si wagi solama,
sia sali. Tama nago augwalibolo hanalu wabo si, teda nago mu
koneaibao, te po mu da.
12 Te sogo augwaligo ena suali, eno gasa bidi dabe dali pogo wąbi
hwįyu ebe, te Moni Lotu Be tempel tomode. Tama eno bidi dabe me
badu wąbi hwįabo bidi me sisinibe. Eno te tobage kolesaga tigidali
bomo yai po ola mabo bede eno me ebe, te Jerusalem tǫde me ebe.
13 Tama augwaligo te po megi ena po tų ela mabo, te po mu po menio.
Tama eno te dwai sę yali po page tiwai me augwaligo nagebolo ola
magobeo, te po mu da wagobeo.”

14 “Tiali goli eno homugo dagebolo augwaligo ena po tų ela mani
po dagebolo eno bugagia konelaibao. Ena te God wali pabo gesi tų
wali pabo da. Ena God mu agabolo lotu po obao, te dago nǫųgo te
lotu po wali God da. Tiali goli, bidi me badu augwaligo dago gesi tųdu
wali pobaso, augwaligo homugo da Juda hani dolobo dao homu ebo.
Tiali goli, eno tigidali Mosesgo asęani po me tagalobeo. Tama eno te
polobadu Godigo po bukude asęnama pusa mani po eno konealubo
homugo tagalogobeo.
15 Eno konealubo homugo God koneama, nosali we bidi tigidali gų
pagede ma hodolaibao, te me badu we bidi dwagi yai kolesaga yali we
bidi hani da, te me badu dwai kolesaga yali we bidi hani da. Tama
te sę yabo sogo asobo eno tonalubao. Tialima, te Juda hani bidi me
augwaligo te sę yabo sogo tonalubao.
16 Tama tigidali sogo eno tigidali we bidibolo dwai kolesaga ebo ena
mu hagelabo. Eno Godigo gedude me, we bidi tigidaligo gedude me
dwagi yai kolesaga naga yai hagede, eno te sę bomo ebo da,” Pol agai
te po wai.

17 Te bidi Pol agai po me tama wali, “Te polobadu ena Jerusalemde
bidama, nosali gasa buluba pelama, kibu be me si me si nama silama,
ena Jerusalemba tamadi ma pali. Te sogo ena peyu, eno ama dede
Jerusalemde bidibo bidi tau sai hagede, mone ge dali selasa pali. Eno
homu me eno Godibolo hasa elama, Godibolo nai ula mabo kolesagadu
wali pomainu yali.
18 Tama ena te Moni Lotu Be tempel tomode te sę ebadi, augwaligo
ena suali. Te God gedude dwagi yai bidabo lotu sę eno ela silama,
augwaligo ena suali. Tama bidi dabe me badu sisinama, po dagą olo
dali weyu, te ena dali hwįyu yabo bidi hani me sisinai menio.
19 Tiali goli, Juda hani me badu te Esia tǫde bidibo bidi hani aselama,
te Moni Lotu Be tempel tomoba asali. Tama augwaligo ena dali te po
wabo page bidi dabe da. Tama te Juda dabe augwaligo homu ena po
tų ela magi sogo da, teda augwali nago pageba aselama, ena po tų
wagasigi da. Augwa po elalubaso da, magi homu elama, augwali magi

baso nage pageba te po polo wagasobewe? Magi basowe? Augwaligo po menio.
20 Tiali goli te bidi dabe eba sabolali bidi dabe, augwaligo nagebolo eno dwai kolesaga yali po pusao wao, te eno moni kaunsil bidi gedude dolalubadi yali sę po pusao.
21 Tiali goli, augwaligo eno dwasianu yali sę me delide wado ebao. Eno te moni kaunsil bidi dabe gesabide tomode dolalu, eno te po wai dao, 'Eno homugo God mu konealubo da, te isali we bidi tigidali Godigo gų pagede ma hodolaibao. Tama tibaso, dagego ena po tų ela mabo,' eno te po wai," Polgo te po wai.
22 Te bidi Feliks agai te Genuai Bidi Jisas wali pabo tų po bugagia koneani. Tama agai te Juda bidi hanibolo te po tama ola mani, "Te ami tobolu bidi Lisias asobode, eno dagego te po tų ebo dodolaibao." Agai te po tama olama, te po tų yali tagalama, nosali po tų ma yainu tonaluali.
23 Tama Feliksgo te ami hani genuai bidibolo te po wai, "Pol kalabusiba muao. Tiali goli, nago Pol kalabus bomonama egio. Pol aga abagi dabe aselama, aga suagaselama, nai dabe me magasomainao," te po wai.

Feliksgo Pol kalabus bede bidabo kibu be si mani

24 Te nosali hauwa sogonu silama, Feliks dali aga we dali asai, te we nogi Drusila, te Juda hani we da. Augwali si aselama, tama augwaligo Pol i wai. Tama Pol aga pageba asali. Tama Pol agai augwali sibolo te Jisas Krais teba homu mubo po page ola mani, tama augwali sigo odali.
25 Tiali goli, Pol agai te po ola mayu, te po wai, "Tigidali we bidi dwagi yai doloba pai kolesaga mu elama, bugagia tonaluao, dagego dwai kolesaga egio." Tama agai te po wali, "Godigo we bidi tigidali po tų yaibao," wali. Tama te sogo Feliks agai te po odama, agai wi mu elama, agai Polbolo te po wali, "Nage megi te kalabus beba ma pao. Tama nosali me sogo eno sę meni baso, nage eno i obaso da, te nage ena pageba asagameo."
26 Tama Feliks agai homugo Pol agai mone dualama, geme menama, agai kalabus ebo tagalamainu, te homu yali. Tama tibaso, agai Pol hauwa sogo i olama, aga dali po wali.
27 Te Feliks agai homugo te Juda hani bidi dabe dali abagi olama, bugagia bidainu homu yali, tama agai Pol kalabus bidibadi sula tagalali. Tama kibu be si silama, te bidi Porsius, aga nogi me Festus, agai Feliksgo sę hasegelama sali, te moni gavman sę. Tama Feliks gasa buluba sę egi pali.

25

Pol agai te po wai, te moni gavman bidi Sisargo agai eno po tų odomainao wali

1 Tama te sogo Festus agai te gesi sę selama, te Sisaria buluba asai dao. Tiali goli, tede sela sogo bidama, agai Jerusalemba pai dao.
2 Tama te Jerusalemde te pris tobolu bidi me, te Juda hani tobolu bidi me, augwali dali pai dao. Tama te hani Festus dali deliba sisinama, augwaligo Pol po tų yai dao.

3 Augwaligo bidi me badu dodolama, tąba nọ mumainu, tama
augwaligo homugo Pol elainu, tama augwaligo Festusbolo bomonama
hanalu wali, “Dago homugo nago te bidi Pol Jerusalemba odasa asao,”
wali.
4 Tialima, Festus agai te po wei ponoyu, te po wali, “Pol aga Sisaria
bulu kalabus bede bidali. Pąde tama ena Sisaria buluba ma paibao,”
wali.
5 “Tama dagego duga tobolu bidi dabe ena dali tagala palao. Tama
te bidi agai dwai kolesaga yai baso da, te dagego aga te Sisaria bulude
po tụ ilagameo,” wali.

6 Te Festus aga te Jerusalemde bidibadi, nogo si sogo bidama, aga
Sisariaba ma pali. Tama do kigamu aga te po tụ bede bidali. Tama
agai ami bidi i olama, “Pol odasa asao,” wali.
7 Tama Pol te po tụ ebo be tomoba aselama, te Jerusalemdu asali
Juda tobolu bidi dabe aga pageba sisinagasali. Te augwaligo bomai
po umabo olama, te bidi Polgo dwai dwai kolesaga dabe haniani ebo
bidi da po olama, Pol po tụ ela mani. Tiali goli, te po mu po meni,
augwaligo Festusbolo te po mu po ola magobeo.
8 Tiali goli, Pol agai te po wei begeleyu, te po wali, “Eno te Juda
dabego bomo yai po me deli bolobeo. Eno dwai kolesaga augwaligo
Moni Lotu Be tempel tomode me ebeo, te be tomode meda ilama, me
dolobeo. Tama eno dago Rom gavman moni tobolu bidi Sisar agai nogi
dolabo po me wabeo,” Polgo te po wai.

9 Tialima te gavman bidi Festusgo agai homugo te Juda hani bidi
dabego aga dali dwagi yai homu pemene eyu, abagi olama bidai
hagede homu yai. Tama tibaso, agai te po Polbolo hanalu wali, “Nago
homugo eno te nago po tụ te Juda dabego kaunsil bidi dabe gesabide
dodolomainuwe? Tama tiabo homu ebaso da, teda nago homugo eno
nago po tụ te bulu Jerusalemba pelama, dodoligi paiwe?”

10 Te bidi Pol agai te po wai, “Eno homugo Jerusalemba pogobeo.
Megi ena e dolalu po tụ ebo be, te tigidali bulu tonalubo moni gavman
bidi Sisargo po tụ ebo be deli da. Nago ena e bede po tụ ilao. Naga digi
koneai dao, eno te Juda hani dali dwai kolesaga me ebeo.
11 Eno te moni bomo yai po me deli bolai tigi sogo da, te ena ela
muao wagi da. Nago homugo augwaligo aga ela muao po wagi sogo
da, teda eno ‘Ena elamuo’ po wagi menio. Tiali goli, augwaligo tibo
pode ena po tụ ebaso, te gavman bidigo ena augwaligo olo dali elemai
hagede sula tagalogobeo. Tiali megi eno homugo nago ena te Rom
buluba tagala palao, te Sisar pageba pelama, tede agai te ena po tụ
bugagia dodolaibao,” Pol agai te po wai.
12 Tama Festus agai te po odama, agai po tụ ebo mu koneai bidi dabe
dali po miani. Tama te po mibo silama, Festus agai Polbolo te po wai,
“Nago homugo nage te Rom gavman moni tobolu bidi pageba pelama,
agai nago po tụ dodolaibao. Nage teba pao,” wali.

Festusgo Pol po Agripabolo hanalu wali

13 Te nosali me sogo te moni gavman bidi me deli, te bidi nogi Agripa
da, aga dali aga abe dali si te Sisaria be naniba asali. Te aga abe nogi
da Bernaisi da. Augwali si Sisaria buluba aselama, te Festusbolo “Nago
te sẹ elama, bidibo, usu dao,” wali.

14 Tama augwali si Sisaria be nanide hauwa sogonu bidama, te Festus
agai te Pol po Agripabolo wali. Agai tama po wali, “Te kalabus bidi me
deli bidibo, agai nogi Pol da. Tama Feliksgo te agai po tụ silisąbaso,
aga te kalabus bede bidibo.
15 Tama polobadu gana ena Jerusalemba pelama bidagasali sogo, te
Juda dabego monu dabe me, te genuai pris tobolu bidi dabego badi, te
Juda hani dabe tobolu bidi dabego me, tama augwaligo te bidi po tụ
ilali. Augwaligo enabolo te po wali, ‘Nago te bidi po tụ elama silibo si,
enesigi bidi dabego aga mu ela muao,’ wali.
16 Tama tiali goli, eno augwalibolo te po wai, ‘Da Rom bidi dabe dago
te tobage sę ebo menio. Dago te po tụ yabo sę te tiwai ebo da. Te po tụ
yabo page bidi dabe me, te olo bidi me, augwali tigidali sisinagaselama,
te olo bidi agai bilali po page dabe me, agai yali sę po page me pusubo
dao. Tama te tobage po tụ yabo sę esiąbaso da, teda da Rom dabego
te bidi aga po tụ yabo page bidi dabego nogoba mubo menio,’ eno te
Juda dabebolo te po wali.”
17 “Tama augwali ena dali e Sisaria buluba asali. Tama ena toma
tube, tama do kigamu ena te po tụ ebo beba pali. Tama eno enesigi
bidi dabe me badu tagala palama, augwaligo Pol ena pageba odasa
magasali.
18 Tama dago po tụ yali. Te Pol po tụ ilibo bage dolaluyu, po wali.
Tama eno homugo augwaligo te po tụ ilibo Polgo haniani dwai kolesaga
yai digi po tụ ebo yaba homu yali.
19 Tiali goli, meni. Augwaligo aga po tụ ebo po page augwaligo lotu
po wabode naga tama. Tama augwaligo aga po tụ ilibo po page me
deli e tiwai elaluali. Te bidi me deli isali, agai nogi Jisas da. Tiali goli,
Pol agai po bomai mu weyu, ‘Te bidi Jisas da, te gesi bidibo ula elalu
bidibao,’ wali.
20 Tama eno bugagia te po tụ ebo eno konebeo. Tama tibaso, eno
Polbolo hanalu wali, ‘Nago homugo Jerusalemba pelama, tede nago e
po tụ yaibawe?’ wali.
21 Tiali goli, Pol agai homu hagela yali. Tama agai enabolo te po
wali, ‘Nage ena Rom buluba tagala palama, te Sisar pageba pelama,
tede agai digi eno po tụ dodolaibao,’ wali. Tama te po obaso, eno te
enesigi bidi dabebolo te po wai, ‘Aga dagego tonaluao. Nosali eno aga
Rom gavman bidi Sisar pageba tagala palaibao,’ ” Festusgo te po wai.
22 Tama te moni gavman bidi Agripa agai te Festusbolo po wai, “Ena
digi te bidigo po ena odaibao.” Tama Festusgo agabolo te po wai, “Do
kigamu naga odagameo,” wali.
23 Te do kigamu te ami tobolu bidi dabe me, te Sisariade bidibo
genuai nogi yai bidi dabe me, te gavmanigo po mibo be tomoba pali.
Tama Agripa dali, Bernaisi dali si te be tomoba pabo si, te bede au yai
madigi pelama, augwaligo augwali si bugai homu ilali, nogi ugwaba
sali. Tama aselama, Festus agai ami bidi dabe me badu tagala palali,
augwaligo Pol odasa aselama, te bidi dabe tomoba asomainu.
24 Tama Festus aga doligi uluama, te po wai, “Te gavman genuai
bidi Agripa me, te gasa genuai bidi dabe me, megi po miboba asali
bidi dabe, dagego te bidi suao. Tigidali Juda we bidi augwaligo e bidi
enabolo elao wali bidi e dao. Tama Jerusalemde me, ede me, augwaligo
te po wali, enabolo wali, e dao.

25 Tiali goli, ena digi gegali, te aga elabo po page menio. Tama aga digi enabolo hanaluama, te po wai, ‘Te Rom moni gavman bidi Sisar pageba ena tagala palao,’ wali. Tama te po obaso, eno aga Sisar pageba tagala palaibao.

26-27 Te eno homugo moni gavman bidibolo te pas asęnama, te agai e bidigo po tụ page konemainu yaibao. Tiali goli, eno te pasde asęabo po page eno konebe. Tama tibaso, eno e bidi dage pageba odasa asali. Tama duga naga aga po odao. Tama eno homugo mu te genuai gavman bidi Agripa, naga digi te agai po odao. Eno e bidi dago gavman tigidali bulu tonalubo tobolu bidi pageba tagala palu, te agai te po tụ page bugagia wasiąwai, eno homugo te usu egobeo, te homu yali. Tama nosali e bidigo po dago odama, eno dwagi yai pas me deli asęnama, te Sisarbolo te po tụ page pusa mawaibao,” Festusgo te po wai.

26

Pol agai Agripa dali po pusali

1 Te genuai gavman bidi Agripa agai Polbolo te po wai, “Megi naga digi tau sabo po pusagameo,” wali. Tama Pol agai nogo munama tigidali we bidigo agai po odomainu, aga digi tau sabo po tama wabo gagalama weyu, te po wai,

2-3 “Genuai gavman bidi Agripa, nage gesabidide eno megi e po pusubo, ena dwagi yai homu ebao. Te Juda hani dabe augwaligo ena dali umabo dwai po tụ yabo po wali, eno homugo te po wei begelebao. Tiali goli, nago mu koneai dao, tigidali da Juda bidigo haniani ebo kolesaga. Tama bidi dabe me badu augwaligo homu me deli te tiwai ebo dao. Bidi dabe me badu augwaligo pogo hwịbo tiwai elama, gasa homu dali wali pabo da, te me nago koneai dao. Tama eno te po eno nage gesabide pusubo, eno dwagi yai homu ebao. Tilama, megi eno homugo nage bugagia bidama, tonaluao, eno wabo po odao,” wali.

4 Te bidi Pol agai po me deli weyu, te po wai, “Te tama te Juda dabe tigidali augwaligo ena ogwade ena page bulude bidu yali kolesaga te augwaligo koneai dao. Tama ena gesi bidide Jerusalemba pelama, tede skul weyu bidali kolesaga me augwaligo koneai dao.

5 Augwaligo ena polobadu koneai dao. Augwaligo homugo te konegi sogo da, augwaligo eno Godigo po wali peyu te sę yali po nagebolo wagi da. Polobadu ena Farisi bidi sibigo ebo kolesaga wali pai dao. Tama da Farisi sibi dago bomo mu elama, te Juda dabego bomo yai po dabe tigidali dolo wali pabo dao.

6-7 Tama megi ena e po tụ ebo bede dolalubo. Magi basowe? Polobadu mu Godigo dago bulai hani bidi nǫụ dabe mubolo bodolu po polai dao. Godigo we bidi tigidali gụ pagede ma hodolaibao po wali. Eno homugo te po mu po dao. Ena te wali po nai ebogila mubo tonalubo dao. Da Juda hani tomode Jekopgo ame nani hani sibi ogwa dabe nogo si olama, sągą me si elalubo da. Tama da Juda hani tigidaligo Godibolo hulide me, ulade me lotu po obadi, dago homugo agai dago nǫụbolo polobadu wali bodolu po nai ebogilia mubo tonaluyu bidibo dao. Gavman genuai bidi, eno te po konealubadi goli, augwaligo ena po tụ ilibo.

8 Dage Juda hani, dagego e homu ebo da, ‘Te Godigo te isali we bidi
gụ pagede ma hodalogobeo.’ Dage magi baso te homu ebawe?” Polgo
te po hanalu wali.
9 Te bidi Pol agai po me weyu, te po wai, “Polobadu ena digi bomo
elama, umabo dwai dwai kolesaga elama, te Nasaret bidi Jisasgo nogi
aiyaba elalubo sẹ yai dao.
10 Tama eno te sẹ Jerusalemde yai dao. Te pris hani tobolu bidi dabe
augwaligo usu da olama, tibaso eno Jisasgo po wali pabo umabo we
bidi kalabus ilai dao. Tama me badu po tụ elama, augwaligo elemai
hagede, eno usu dao wai dao.
11 Tama hauwa sogo ena te Juda dabego bomo yai po ola mabo be
dabe tomoba pelama, tama eno te augwali elemainu, eno bidi dabe me
badu tagala palai dao, dene mawai, augwaligo Jisasba augwa homu
mubo sẹ tagalomainu yali. Tama ena moni sębę mu elama, te Juda
hani isąwai bidigo be nani dabeba peyu, tede te Jisasgo po wali pabo
we bidi augwalibolo sęgę mawainu, gegegi pali,” Pol agai te po wai.

Pol aga Jisasgo po wali pabo bidi gagayali po pusali

12 Te bidi Pol agai te po wai, “Te eno tama sẹ yai dao. Tama te pris
hani tobolu bidi dabe augwaligo enabolo pas asẹna menama, usu da
olama, tilama eno te pas selasa peyu, Damaskus buluba pelama, te
Jisasgo po wali pabo we bidi dabe gegegi pai dao.
13 Dago genuai gavman tobolu bidi, bugagia odao. Nai po wabo pąde,
da te Damaskus pabo tụdu pobadi, te moni sole gagawai ula dagalude
asali, te ula da mu udula pali, te giliga tiwai ulago da bologobea sali,
te ena dali pali bidi dabe me, te ulago mu usu yali.
14 Tama da tigidali tọba degasa pelama, munalubadi, bidi mego po
wabo eno odali, te Hibru pogo wali. Agai enabolo te po wali, ‘Sol, Sol,
nago ena magi baso dolobawe? Nago ena elebo sẹ ebadi, te naga digi
dene sabao. Nage te kau kibu tiwai dao. Te kau kibu page bidigo te
pua pai ni dagego te kau kibu dono tigiba tunu pabo si, te dwagi yai
tụdu pomainu, te kau kibu sągą sabologo ibaba sela sąbo da, tama usu
egobeo, aga sągą dili dene sabo da,’ wali.
15 Tama eno te po wei ponoyu, te po hanalu wali, ‘Genuai Bidi, nage
de dawe?’ wali. Tama te Genuai Bidi agai enabolo te po wai, ‘Ena da
Jisas da. Tigidali sogo nago ena dolobo sẹ ebo te bidi ena dao,’ wali.
16 ‘Tialima nage hodaluama, doligiluao. Megi ena nage pageba asali,
eno nage eno sẹ emainu sa mubao. Nage eno po sela pelama, tigidali
we bidibolo nago megi na gagawai naide ena suali po pusao. Eno nosali
nagebolo ola mabo sẹ po me, augwalibolo pusao.
17 Te Juda hani bidi dabe augwaligo nage ela muainu ebaso da, eno
nage tau selama, bobelaibao. Tama eno nage te Israel hani isąwai we
bidibolo tagala palaibao. Te hanigo me nage elainu ebaso da, eno nage
tau selama, bobelaibao.
18 Tama nago augwali hulide bidibo pesage tagalama, ulaba kegasa
asao. Tama nago augwali hulide bidibo kolesaga tagalama, nago
augwali ula buluba kegasa asao. Augwali Satango bomode bidibadi,
nago augwali ma sao, augwali God pageba asomainu tama yao. Tama
augwaligo homugo ena konealu baso da, te augwaligo dwai kolesaga
ebo Godigo tigidali sela sąwaibao, te Godigo sa muai we bidi dali
wadolagasaibao,’ agai enabolo te po wai,” Pol agai te po wali.

Pol agai te bidi Agripabolo Jisasgo sę yali po wali

19 Te bidi Pol agai te po wali, “Moni gavman tobolu bidi Agripa, eno
moni ula dagaludu asobo sulama, agai po wali eno odama, te po eno
sela sąbeo.
20 Tama hasia bolo eno te Damaskus we bidi pageba pali. Eno
augwalibolo te po tama pusa mani, ‘Dagego dwai kolesaga ebo sę
tudiba sąnama, dage God pageba asao. Tama dagego dwagi yai
kolesaga ebo tigidali we bidi augwaligo sulama, dwai kolesaga tudiba
sąyani konemainao,’ wali. Tama eno te po Jerusalem we bidibolo me,
te Judia tǫ tomode bidibo we bidi tigidalibolo me, te Israel hani isąwai
we bidibolo me, eno te po tama augwalibolo pusali.
21 Tama eno te we bidibolo te po tama pusubaso, te Juda bidi
augwaligo homugo hagelabo olama, te po pagede augwaligo te Moni
Lotu Be tempel tomode ena tulama, elainogo yalio.
22 Tiali goli, Godigo tigidali sogo agai ena tau sesa aselama, te megi
eba sabolalio. Tialima, megi eno e po tụde mu po tigidali we bidi me,
te tobolu bidi me, te olo bidibolo me, obao. Te Godigo pedauwalide
po selama pusali bidigo asęani po me, te Mosesgo pusali po me, te eno
megi e pusubo po me te deli po tama dao. Augwaligo te pusali po tiwai
eno ela pelama, gasa pobadi me pusubeo.
23 Tama Moses me, te Godigo pedauwalide po sali bidi me, augwaligo
te po wali, ‘Te bidi Israel we bidi tau somai hagede Godigo sa muai
bidi Krais da, agai moni dene selama, isaibao. Tama aga hasia mu gụ
pagede hodalobo polali bidi dao. Tama agai tigidali pogo te Juda hani
me, te Juda hani isąwai bidi me, dwai kolesaga sela sąbo sę dwagi yai
konelai bidi aga dao, tigidali bidigo agai po odama, hulide pabo dwai
kolesaga tagalomainu yaibao,’ ” Pol agai te po wali. *
24 Te bidi Pol aga digi tau sabo po tama obadi, te bidi Festus agai
agabolo i bomonama weyu, te po wali, “Pol, nage wabo pobao. Nage
hauwa sogo skul wai bidi dao. Tama te genuai kolesaga sai bidi dao.
Tibaso, nage wabo pobao,” wali.
25 Tama Pol agai te po wali, “Festus, nage dago gavman tobolu bidi
dao. Ena wabo pabo bidi menio. Eno dwagi yai homu elalu, te po eno
mu obao.
26 E moni gavman bidi Agripa agai me ena e wabo po koneani. Tama
te sę yali po pusubo eno wi ebo menio. Te tigidali yali sę agai gedude
yai sę dao, te dualama me yai sę menio.
27 Moni gavman bidi Agripa, nage Godigo pedauwalide po selama
pusali bidigo asęani po nago homugo mu konebawe, te poba naga
homu maniwe? Eno homugo naga homu te poba mu muani,” Pol agai
te po wali.
28 Te bidi Agripa agai Polbolo te po wai, “Nago homugo te nago
dwasianu wabo pogo ena Jisas wali pabo hani tomoba kegasa
paibawe?” te po hanalu wali.
29 Tama Pol agai agabolo te po wali, “Dwasianu pogo ma, te bobobage
pogo ma, te usu dao, magigo menio. Tiali goli, eno Godibolo po
olama, nage dali, e po mibo bede bidibo we bidi me tigidali ena yaligia
emainu ebao. Tiali goli, eno homugo dage ena kalabuside bidibo tiwai
bididalio,” Polgo te po wai.

---

* **26:23:** Ais 42:6; 49:6; 1 Ko 15:20

30 Te Pol agai po wabo silibo si, te moni gavman tobolu bidi Agripa
me, te gavman tobolu bidi Festus me, te genuai nogi we Bernaisi
me, te augwali sela dali bidali bidi me, augwali tigidali doligiluama,
augwaligo te po tụ ebo be tagalama, pali.
31 Tama te be tagalama, augwa hasi tomode po miai, “Te bidi agai
kalabus yabo dwai kolesaga me deli ebeo. Tama aga augwaligo elabo
dwai kolesaga me ebeo,” wali.
32 Tama Agripa agai te Festusbolo te po wai, “Te bidi agai ‘Te Sisar
agai eno po tụ odomainao’ wabo po wagi menigi sogo da, teda dago
aga olo tagala paligi da,” te po wai.

Pol te Romba pali

27

(Dạị 27–28)

Enesigi bidi dabego Pol moni gebadu Romba odasa pali

1 Te Festus agai Pol dali, gasa kalabus bidi dabe dali te Itali tọba moni
gebadu pabo po dodolali, te Sisar pageba pomainu yali. Tama gavman
tobolu bidi me badu augwaligo bidi me deli dạị ilali, te bidi nogi Julius
da, augwali tonaluabo bidi dạị ilali. Te bidi Julius agai te ami enesigi
bidi a naga bidi nogo sạgạ sese silama, tonalubo tobolu bidi da. Tama
aga te umabo ami enesigi bidi hani me deli tomode bidibo bidi da, te
hani nogi ‘Rom gavman moni tobolu bidigo enesigi bidi hani da.’
2 Tama da moni geba me deli tomoba pali, te geba Esia tọ nabisde
elalubo bulu tigidali bilibo geba da. Te geba page bidi aga bulu nogi
Adramitium be nani da, te Esia tọde. Tama te bidi me nogi Aristarkus
aga da dali asali. Agai page bulu nogi Tesalonaika, te Masedonia
provins tọde. Tama da te Sisaria bulu taga pali, te moni gebadu, te
tamu ạị daide pali.
3 Tama pelama, do kigamu geba tuagasabo pesageba sabolali, te bulu
nogi Saidon. Te ami tobolu bidi Julius agai Polbolo dwagi yai kolesaga
yali. Agai Pol tagala palama, Pol aga abagi dabe sugi pelama, augwaligo
agabolo tubo nai dabe mani.
4 Tama nosali dago te Saidon bulu tagalama, ma pelama, te moni
bomai wali da pabo guni badu asobaso, dago geba guni tubo bidigo
te tamu ạị tomode dwasianu bulu elalubo, te bulu nogi Saiprus, teba
guni dodolali. Te tọ pạde moni wali meni yai.
5 Tama te Saiprus tọ ela soali, da te moni tamu ạị tomodu pali, te
gebadu. Pelama, te bulu si ela pali, te nabis sesegede, te bulu si nogi
me Silisia tọ, me Pamfilia tọ da. Tama te nabis sesegede bulu meba
sabolali, te be nani nogi Maira, te Lisia tọde, tama dago geba tede
gebelali.
6 Tama tede dago te geba tagalama, te da tonalubo amigo geba me
kegegi suali. Te geba te Aleksandria bulu bidigo geba, augwaligo
Romba pai hagede ebo suali. Tama te ami bidi dabe augwaligo da
te gebadu selasa pali.
7 Te moni geba mudu da Maira tagalama, ma pelama, dua dua
tama pali. Magi basowe? Moni bomai waligo da bomonama sela
sạbaso. Tama da hauwa sogonu tamu ạịdu bilali, te Nidas buluba polo
sabalobeo. Tialima, te waligo naga dago pabo tụ ma sinia sali. Tama
da te tamu ạị tomode bulu me elalubo, te bulu nogi Krit, te bulu pạba

sabolama, tamu ąị sesege badu pali, tede te moni wali meni baso. Tedu
pelama, Salmone tọ dugulidu bobegegi pali.
8 Tama da te moni tamu ąị sesegedu pali, tama te bulu sesegedu pali,
te geba guni tubo bidigo moni sẹ mu elama, geba tubo pesageba tugi
pali. Tama augwaligo te 'dwagi yai geba tubo pesage dao' nogi wabo
dao. Te geba tugi pabo pesage Lasia be nani pạde da.
9 Te da tede olo dali bidibadi, hauwa sogo mu tama bidali. Tama tede
bidibadi, tamu ąị bọị holobo sogo pạde yagasali. Te poluade tama moni
wali asobo dao. Te kibu be yabo pạde yagasali, te Juda dabe augwaligo
Godibolo nai ula mabo moni lotu wabo sogo silai dao. Godigo augwa
dwai kolesaga yai sela sạmainu, te moni nogi elalubo lotu po wabo
side dao, te sogo augwa tubo nai osogo gisilai dao.
10 Tama tebo sogo silibaso, te moni wali asobo sogo pạde yagasobaso,
Pol agai te bidi dabe tau selama, bobelabo po wali, "Abagi dedeo, da
moni gebadu tedu peyu da, te dwali, te da moni waligo geba dolama,
da me, walu dabe tigidali me, da tamu ąị tomode dolama, isilaibao,"
wali. "Da ede bolo me bidinao," wali.
11 Tiali goli te sogo augwaligo Polgo wali po odama, te moni geba
page bidi me, te moni geba tobolu bidi me, augwali sigo Polgo po sela
sạyani. Tama te ami tobolu bidi agai Polgo wali po tagalama, te bidi
sigo wali po wali pali.
12 Tama augwaligo umabo po wali, tama bidi dabe me badu
augwaligo homugo 'E bulu taga pelama, gasa bulu dwagi yai geba tugi
pabo pesage te bulu Finiks badu pinao,' wali, 'Krit tọba.' 'E geba tubo
pesagede moni wali asobo sogo bugagia bidigobeo. Tama tibaso, dago
geba te Finiks buluba selasa pinao, te dwagi yai geba tubo pesage giliga
pabo badu elalubo dao. Te pesagede wali aselama, geba dolobo menio,'
wali. 'Te moni wali asobo sogo da pelama, te buluba bidigi pinao,' wali.

Moni waligo te tamu ąị bọị dwai mu hodolai

13 Te tialima, dwasianu dwagi yai wali me deli te saut badu tamu ąịdu
asali, te geba tudi badu. Te geba tomode sẹ ebo bidi dabe augwaligo
homugo 'E waligo da te Finiks buluba sela paibao,' homu yali. Tama
tibaso, pomai hagede, augwaligo te geba dạụ walobo moni sẹgẹ yai ain
dili tiwai nai tamu ąị pudu ugwaba guduama, geba daiba munama,
tama augwa te bulu pạde tamu ąị sesegedu pali, te bulu nogi Kritba.
14 Tiali goli, tama pelama goli, moni wali mu polo asali, te Krit tọba
pedai badu asali. Augwaligo te tobage moni wali mu nogi 'te giliga
asoboba polobadu pobase nogo pedai badu asobo wali dao,' nogi wabo
da.
15 Tama te wali polo aselama, te geba bomo elama pogolama sabilali.
Tama dago te wali asoboba geba guni dodolai hagede, sẹ bomo yali.
Tiali goli, dago usu ebe. Tama te geba te waligo selasa pomai hagede
tagalali.
16-17 Tama da te dwasianu bulu me nogi Kauda tọ pạba asali, te tamu
ąị tomode elalubo tọ. Tama da uba pedai badu te bomai wali meni
yai madigi pali. Tama te dwasianu geba moni gebade bono polobadu
gebelama, kegasa asobo dao. Tama te moni gebade sẹ ebo bidi dabe
augwaligo homugo 'Te dwasianu geba hagaidali weyu, dago selama,
moni gebaba muinao,' wali. Tama augwaligo te dwasianu geba kegebo
moni sẹ mu yali. Tama augwaligo te dwasianu geba kegelama, moni

geba daiba munama, tama bonogo bugagia kęani. Te kęna silama, tama gasa bono me selama, te bono ąiba sąnama, a dologo badu solama, te bono gąų yai naigo selama, te moni gebade kęani, te geba dilide dąų olama, kęani. Te moni geba bomo te tiwai munama, da ma pali. Te moni gebade sę ebo bidi dabe augwali te waligo geba te Libia buluba pobogolo pobaso, augwali moni wi mu yali. Te nabis bulu dwai nagame yai kemi ebo pesagedu painu ebaso, wi mu yali. Tama tibaso, augwaligo te moni ugwa aiyaba dagala muani, te moni geba waligo naga tamu ąidu olo dali sabilimainu tagalali.

18 Tama te moni wali mu asiyu, ąi bǫi me kisu mu dela pali. Tama tibaso, do te moni gebade sę ebo bidi dabe augwaligo te walu dabe me badu tama ąiba sąbo gagalali, te geba yadala pomainu yali.

19 Tama te sogo ma te gebade sę ebo bidi augwaligo te gebade muani ni me, te bono me, te nami ugwa me augwaligo nogogo selama, sąyani.

20 Tama da te moni tamu ąide hauwa sogo bidali, te tulubage me, te pǫ me kisu dali, dago dagalu sube. Tama dago te giliga me, hǫ me hauwa sogo sube, te hǫgo dago bulu te badu elaluba homu ebe. Tama te moni wali agai te moni ąi bǫi hodolali. Tama tibaso, da gisiga bidibe. Dago te homu yali, ‘Da tigidali e gebade tamadi isilaibao,’ homu yali.

21 Te da nai hauwa sogo tube. Tama nosali Pol agai te geba tomode sę ebo bidi augwalibolo i olama, te po wali, “Te bidi hauwa, dagego odao. Dagego eno polobadu wali po sela sąyanio. Dagego eno po odama, te bulu Kritde bidigi sogo da, teda usu egi dao. Tama da e tiwai sę egi menio. Tiali goli duga eno po sela sąyanigo da, nai hauwa bage te hagela silali dao.

22 Tiali goli, megi eno homugo dage dąų walobe dao. Dagego wi elama, moni homu egio. Magu menio. Da bidi da me isigobeo. Tiali goli, te moni geba naga dolaibao,” wali. “Eno koneanio, te po mu dao. Magu menio.

23 Megi piali hulide Godigo enabolo po me olama, todalio. Te God eno agabolo lotu weyu, eno agai sę eyu ebo da. Te Godigo enabolo agai ensel bidi me deli ena pageba tagala palali.

24 Tama agai enabolo tama wali, ‘Pol, nage wi egio. Nage te moni Rom gavman tobolu bidi agai gedude dolalu, naga po wao. Tama odao. God da, te dwagi yai bidi mu dao. Tama tibaso, Godigo nagebolo dwagi yai sę elama, tau selama, tama te moni gebade nage dali bidibo bidi me deli isigobeo,’ te ensel mobo bidigo enabolo tama wali.

25 Tama tilama, abagi, dage noma sigio. Magu menio. Eno homu Godiba mubaso, agai dwagi yai kolesaga dabolo yaibao, tama agai dagalude sę ebo ensel bidigo enabolo te tiwai po wai dao.

26 Tiali goli, te moni geba te tamu ąi tomode elalubo bulude sabalobadi, tede dolaibao,” Pol agai te po wali.

27 Te moni waligo da selasa pelama, te tamu ąi nogi Adria tomode bilibadi, Sarere si silali. Te sogo huli tomode mu, te geba tomode sę ebo bidi dabe augwa homugo bulu me deli pąde elalubo homu yali.

28 Tama tibaso, augwaligo moni sęgę yai nai bobobage bonode gebelama, te tamu ąi tomoba sanama, augwaligo te tamu ąi degedu usu ni sali, te moni bobobage mu yali 40 mita. Tama da dwasianu pelagalama, te usu ma sali.

29 Tama te sogo, dwasianu pąde tama yali, 30 mita. Tama te sę
elama, augwaligo koneani, te nabis me deli pąde elalubao homu yali.
Tama augwaligo homugo masigiba taluama, doligi paibao homu eyu,
augwali wi yali. Tama augwaligo moni sęgę yai ain me si me si nama
bobobage bonode gebelama, deli deli te moni geba tudi badu tamu
ąi degeduba tagala palali. Tama tilama, augwaligo homugo masigiba
taluidali weyu, be posomainu augwaligo Godibolo po wali.
30 Tama Pol agai suali, te gebade sę ebo bidi augwaligo te dwasianu
geba kęani bono pisaganama, te dwasianu geba tamu ąiba aiyaba
tagalobo suali. Augwaligo homugo te moni geba taga peyu, te
dwasianu gebadu buluba wi pinao. Tiali goli, augwaligo tibode 'Moni
geba gunide moni te sęgę yai ain walaibao,' te tibo po tama wali.
31 Tama Pol agai koneyu agai te ami tobolu bidi me, te enesigi bidi
dabebolo me, te po wali, "Te bidi augwali da dali bidisiąyu da, teda
dage tigidali tamu ąide isigi da. Te bidi dabe augwali wi po baso da,
Godigo da tau sogobeo, agai wali po tiwai."
32 Tama te po obaso, te ami bidi dabe augwaligo te dwasianu geba
gebelali bono te ge hwągo togwali, te dwasianu geba te tamu ąigo olo
selasa pali.
33 Te be posobo pąde Pol agai augwalibolo "Nai selama, tuao" wali,
tama augwalibolo po bomona wali, "Megi dagego moni homu edubadi,
dagego nai tusiąma, Sarere si mu silali.
34 Tama tibaso, eno homugo dagebolo po bomonama obao, dage megi
nai tuao. Magu menio. Te nai tubode dage bomo selama, dage bugagia
bidaibao. Eno koneanio, da tigidali tama bugagia bidaibao, da me deli
dwasianu dologobeo, selegobeo," wali.
35 Tama te po olama, Pol agai te bret nai selama, te bidi dabe
gesabidide Pol agai Godibolo nage usu da olama, te nai nogogo
pebedama, tubo gagalali.
36 Tama te pogo augwaligo homu dąu olama, tama augwali tigidaligo
me te nai tuali.
37 Tama da tigidali te moni gebade bidali bidi dabe hauwa mu da
276.
38 Tama dago te nai tuali, tabiali. Tama dago te tubo nai ge bek
hauwa mu geba tabide muai te tigidali dago selama, tamu ąiba sąyani,
te geba yadala pomainu yali.

Moni geba dolalio

39 Te be posobo si, te gebade sę ebo bidi augwaligo te nabis bulu tǫ
sulama, te konebe. Tiali goli, augwaligo te bagu suai, te dwagi yai geba
tubo gebabelede elalubo suali. Tama augwaligo te po wali, "Dago moni
geba te bagudu dolo sela pabo usu sinao," wali, "te geba te tǫ sesegeba
dąu waligi pinao," wali.
40 Tama pomai hagede, augwaligo te ain dilide gebelali bono dabe
ge hwągo togolama, tamu ąi tomoba olo tagalali. Tama bidi me badu
augwaligo te geba guni dodolobo habesege si bono kęani pisagana
sąyani. Tama augwaligo te nami ugwa te geba gunide ma walali. Tama
te nami ugwaba waligo sabilibode da nabisba odasa pomainu, tama
tiali.
41 Tama tilama, dago geba te baguba pabo gagalali. Tiali goli, tamu
ąigo geba selasa pelama, te tamu ąi dologode dwasianu kemigo du

elaluali. Tama te geba guni te kemi duba tụą paligi pabo si, te geba
tudi badu tigidali pebeda pali. Magu menio. Moni tamu ąị bọị dabe
asiyu, te geba ni tologa sąyani.
42 Te ami bidi dabe augwa homugo te kalabus hani me ela muaibao
homu yali. Magi basowe? Augwaligo te homu yali, augwaligo tamu
ąidu paubo pelama, te nabis buluba sabolama, duala sigi pelama wi
dią paibao homu yali.
43 Tiali goli, te ami tobolu bidi agai te ami dabego yali homu tagalao
wali. Magu meni. Agai homugo augwaligo Pol elidali. Tama agai da
tigidali i olama, agai te po wali, "Tialima, duga tamu ąị paubo kone
baso da, te duga samonama, paubo pelama, nabisba piąo," wali.
44 "Tama duga me badu nogo ąị togobo konesiąbaso da, dage te ni
nami dabe me selama, te moni geba nigai ni hodigi selama, dage nosali
ąị pauluama, nabisba piąo," te po wali. Tama dago tama tilama, da
tigidali te nabis buluba bugagia sabola silali, da me dolobe.

28

Pol te tamu ąị tomode elalubo bulu nogi Maltade bidali

1-2 Te da tigidali te nabis buluba bugagia sabola silali. Tama te bulu
page bidi dabe augwaligo dwagi yai kolesaga elama, da tau sali. Tama
augwaligo dabolo te po wali, "Te e tamu ąị tomode elalubo bulu nogi
Malta dao," wali. Tama augwaligo moni sia nogwani. Te sogo tulubage
be yali, da tigidali kedau mu yali, tama te siade da kedau tuali.
3 Te Pol agai dwasianu isi dabe sesa bilama, te isiba ulagasali. Te
dwasianu ni me si tomode hasamani me deli bidali, agai sube. Tama
te isigo hasamani tigide dabo si, tama te hasamani posoga palunama,
Pol nogode gąụ kelanani. Te tobage hasamanigo kelanai bidi polo isibo
da.
4 Tama te sogo te bulu page bidi dabe augwaligo te hasamani Pol
nogode walalubo sulama, augwali moni noma selama, augwa hasi
tomode po umabo weyu, te po wali, "Te bidi agai gasa bidi elabo bidi
dao," te homu geda muani. "Tamu ąigo aga elebe. Tiali goli, te god me
deli, agai nogi Dwai Kolesaga Dodolobo god, agai homugo aga elainu
yali, te hasamani bidi isibo nabi aga tigide munalubo hasamani gąụ
kelali," te po wai.
5 Tiali goli Pol agai nogogo te dwai hasamani hogola sąnama, te
hasamani isi tomoba tuloluali. Tama Pol tigide dene ebe, aga bugagia
bidali.
6 Tama te bidi dabe augwaligo tonaluama, augwaligo aga te
hasamanigo kelali madigi dabe delama, aga polo degasa pelama,
isibowe naga suenu tonaluali. Tiali goli, augwaligo tonalubadi,
bobobage sogo mu bidibadi, te Pol aga tigi dene ebe, tama aga isibe.
Tama te we bidi augwaligo moni homu elama, augwa homu begelama,
te po wali, "Te bidi aga god me deli dao," wali.
7 Te bulu pąde te me badu tọ deli elalubo, te tọ te bidi me deli agai
tọ da. Tama te bidi te Malta tọde bidibo we bidi augwa tobolu bidi deli
da, te bidi nogi Publius. Tama te bidigo da agai beba odasa pelama, da
agai bugagia nai ula mayu bidali. Tama da sela sogo aga dali bidali.
8 Tama te sogo te Publius aga aya moni gasi selama, bede pila mubo.
Aga te gasi si sali, me haligadu kaneme yali, me tigide moni posolo

yali. Tama Pol aga pelama, aga suali. Tama Polgo Godibolo po olama,
agai nogo te gasi bidi toboluba muani.
9 Agai te gasi sela sąnama, ma dwagi yai bidali. Augwaligo Polgo te
tibo sulama, te Malta tǫde bidibo gasi yai we bidi tigidali Pol pageba
sisali. Tama Pol agai te gasi yai bidi gasi sela sąsą pela silama, augwali
ma dwagi yai ilali.
10 Augwaligo dabolo dwagi yai kolesaga elama, haniani dwagi yai
nai da olo mani. Tama nosali da pabode augwaligo tigidali nai dago
habuge yali nai augwaligo selama, te moni gebaba munai.

Pol agai Malta tǫ taga pelama, Romba sabolali

11 Te hasia da te Malta tǫde bidibadi, polua sela silali. Tama nosali
da te gasa moni gebaba holali. Te moni geba page bidi te Aleksandria
be nanide bidali. Tama agai tibo god nogi koneama, te tibo god nogi te
moni geba sip gesabi badu daganai elaluali, "Deli sogo ame nai ogwa
si da," te po wali. Tama te Malta tǫde bidu, te moni wali dabe, te moni
tulubage me sia sabo tonalu tede bidali. Tama dago augwali taga pali.
12-13 Tama da te moni gebadu pelama, te moni be nani nogi
Sirakyusba sabolama, tede sela sogo bidali. Tama da Sirakyus
tagalama, moni gebadu ma palio olama, te bulu me nogi Regiumba
sabolali. Tama do kigamu wali me da asali badu geba tudi badu asali.
Tama tego da tau selama, da pidubadi, be me huliama, me sogo kigamu
da bulu me nogi Puteoliba sabolali.
14 Tama te bulude Jisasgo po wali pabo we bidi tede bidalubo suali.
Tama augwaligo da augwali dali bidao wali. Te po baso, da augwali
dali Sarere deli bidali. Tama da, dago augwali taga pelama, tǫdu naga
pidubadi, moni genuai hanu nogi Rom teba sabolali.
15 Da Romba sabalisiąbadi, Jisasgo po wali pabo we bidi augwaligo
da asobo po odama, da tụ tomoba augwaligo tiąba asali. Tama me
badu digibulu bobenu gana aselawali, maket me nogi Apiusde dago
suali. Tama me badu aselama, te bidigo osogo abelama pibo be sela
elalubo digide dago suali. Pol agai Jisasgo po wali pabo we bidi suyu,
Godibolo nage usu dao wali, tebogo aga homu dąụ walobao, te homu
yali.
16 Te da Rom tomoba sabalobo si, gavman tobolu bidi dabego Pol
agaduba bidabo pesage osogo abelama, bidimainu yali. Tiali goli,
tigidali sogo enesigi bidi deligo tonaluali, Pol wi pidali weyu tiali.
17 Te bidi Pol aga Romde sela sogo bidama, Romde bidibo Juda
hani tobolu bidi dabe "Dage ena pageba asiąo," Pol agai te po wali.
Tama augwali aselama, Polgo te po wali, "Abagi dede, polobadu ena
Jerusalemde bidai dao. Tama dago hani dali eno dwai sę me yai
menio. Tama dago nǫụgo po me sela sąwai menio. Tiwai goli, te pode
ena kalabus yai dao, Jerusalemde. Tama augwaligo ena Rom gavman
genuai bidi pageba ena po tụ emainu sela pao wali.
18 Tama Rom gavman genuai bidigo enabolo te yali sę po augwaligo
odalio. Tama Rom gavman genuai bidigo eno magi sę me, ena isabo sę
me yai sube, te po wali. Augwaligo homugo ena buluba tagala palainu
yai digi.
19 Tiali goli, Juda bagego ena kalabus emaina olama, bomo mu yalio.
Ena te Juda dabego nogode dią pabo tụ me meni yani. Tama tibaso,
eno te po wai, 'Ena Rom gavman genuai bidi Sisar pageba tagala paliąo,

agai ena po tụ ela momainu,’ wali. Tiali goli, ena te Juda bagego po tụ
ela mawainu eba asai menio.
20 Tama tibaso, eno dage megi asomainu hanalu obao. Magi baso
menio. Enade augwaligo yali sẹ dagego me konemainu obao. Megi
dagego e konemainu, ena e aligabo bonogo ena nogo si megi augwaligo
kẹai dao, kalabus bidi ebo ạọ yalio. Magi basowe? Eno homugo te da
Israel bage tonalubo bidi te Godigo dabolo nosali mawaibao, tama te
sogo pedalobo eno tonaluyu bidibo dao. Tama tibaso, augwaligo ena
kalabus mawai dao,” te po wai.
21 Te Juda dabe mego Polbolo te po wai, “Te Juda bidi dabe augwaligo
nagede po pusumainu dabolo pas me tolobe. Be bidi me Jerusalem
badu asama, nagede dwai po me pusagasobe.
22 Tiali goli, bidi hauwa mu me badu asama, dabolo tama pusalio, te
Jisasgo po wali pabo bage da mu hagela ebo po pusali. Tiali, Jisasgo
hanigo ebo homu kolesaga dago sueo,” te po wali.
23 Tama augwaligo Polgo wabo po ma odomainu, dua yabo bodolu
me muani. Tama we bidi hauwa mu Polgo bodolu mani digi asali.
Pol agai te Godigo homugo we bidi tonalubo sẹ po augwalibolo pusali.
Tama Pol agai Mosesgo polobadu asẹani po dabe me, polobadu Godigo
po sela bilali bagego asẹani po dabe me, pusa mani, te po dali
daganama pusali, te augwaligo Jisasde po mu daba homu emainu.
Tama te po pusubo kigamu mu gagalama, pio muba sabolali.
24 Tama we bidi me badu augwaligo Polgo wali po mu dao homu yali
goli, meba we bidigo te mu da homu ebe.
25 Tama augwaligo po hauwa dogia pali. Tiyu augwaligo haliga digi
deli ebe. Tama tibaso, Pol agai po me deli pusali, “God agai Dwagi
Yai Mobo Bidi agai te Godigo po sela bilali profet bidi nogi Aisaia te
bidibolo po me deli olama, tolalio, dagego nọụ mu dabebolo. Te po
dageba me dolo te wabose,” te po wali.
26 “Godigo Aisaiabolo te po pusa wali,
‘Nage te Juda bageba pelama, tama te po pusao.
“Dagego eno po oduda yaibao, tiali goli dagego te
po page konegobeo. Dagego suyuda yaibao, tiali goli
dagego munu me sugobeo,” te po wai.
27 Te magi
baso menio. Te po page da, te we bidigo homugo eno
po odogobeo. Tama augwaligo olo dega salio. Tama
te ebogo, eno po odabo ạọ ebe dao. Augwaligo gedu
me halua sali dao. Te tibogo, eno ebo sẹ suabo ạọ
ebe dao. Augwaligo te sẹ egi menigi sogo da, teda
enaba augwaligo dwagi yai kolesaga sigi dao, tama
augwaligo ologo eno wali po me odigi dao. Me
augwaligo eno yali sẹ me bugagia sugi dao. Tama
tigi sogo da, augwali homu digi begelama, tama eno
ma augwali dodoligi dao,’ *
Godigo Aisaiabolo tama po wai,” Pol agai te tama po pusa mani.
28 “Tama te po dage dolo mu te waliao. Tiali, dagego koneao. Tama
Godigo da we bidi sela pabo tụ po tama te Israel hani isạwai we

* **28:27:** Ais 6:9-10

bidibolo tolai yali. Tama te po augwaligo mu odaibao,” Pol agai te po wai.
29 Tama tilama, Polgo te po silama, augwa pebelayu, konila bomonama mu ela pali.
30 Te kibu be si Rom bulude agai osogo abelai bede bidali. Tama aga te bidibo bede mone gego aga digi abeleduali. Tama aga pageba te we bidi hauwa asobaso, dwagi yai homu yali.
31 Tama agai Godigo homugo we bidi tonalubo sę po te we bidibolo pusa mani. Tama agai te Genuai Bidi Jisas Kraisgo po pusa mayu, aga hale me ebe. Tama agai te po pusubadi, bidi mego ‘Nago te wabo po tagalao,’ te po wagasobe, bidi mego habu selebe.

Polgo Po Pas Rom Dabeba Asęani
Hasia nedebo tau sabo po

Te Kraisgo po sela pabo bidi Pol agai e pas asęani. Magi baso meni. Te aga digi te moni hanu Romba polobadu pabeo, te gasa bidigo Kraisgo po augwalibolo hasia polobadu pusugi pai dao. Te bidi Pol agai homugo te Romba pelama augwali dali tamadi bidigi paibao homu elama, tama te Rom bagego aga teba asobo kolesaga page hania konemainu eyu, agai e pas tolali. Tama nosali aga te bulu tọ kantri Spenba pelama, te Kraisgo po wali pabo we bidibolo po pusigi paibao homu yali. Agai homugo me te agai gasa haniani bulu we bidibolo ola mani po page te Rom bagego konea saibao. Te po page e tiwai dao: te Juda hani we bidi dali te Juda hani isąwai haniani bulu hani we bidi dali, da tigidali te God pąba asobo usu mu egobeo. Magi baso meni, da tigidaligo dwai sę eyu sęgę sai bage bidibo dao. Tiali goli Godigo aga Ogwa tagala palama, tama tialigo da te da aga pąba asobo tụ sunumi dawai dao. Te Krais wali pabo we bidi augwaligo yabo kolesaga po me te bidi Polgo e asęani pas tomode ola mani.

Hasia mu Polgo te Romde Jisasgo po wali pabo we bidibolo siade da po weyu, agai e tama po wali, te augwali tau somainu Godiba sesemane sogo gedu haluasa po hanalubo da. Tama nosali agai te pasde asęani homude po page pusa mani, te konealubo po dąụ wabo sunumi delide naga te God gedude doloba pai we bidi pedelaibao, te tobage wali po te Dąị 1:17 tede elalubao. Polgo te tama po wali, tigidali we bidi, te Juda hani dabe augwali me, ma te gasa hani dabe me te tagalao, augwali me te sęgę sabo we bidi dao. Tama tialima Godigo olo tau sabo wiegi yai kolesaga eyu augwali ma sali. Te Jisas Kraisba konealubo homu dąụ wabo bidi yai baso da, te Godigo aga ma selama, tama aga te Godigo abagi pedaliyu, te Jisas Kraisgo ama bidai dao. Te bidi me deli Godigo ma sobaso da, teda agai bidabo ula te gesi noma pedelaibao. God aga dali bidibaso te Godigo Mobo Noma Bidi Ogwa Wai aga dali pągąnalu bidibao. Tama tialima te sęgę me isibo sęgo bomogo aga aiyaba elaluama tonalubaso, te usu me egobeo.

Tama te bidi Polgo pusali po tigidali te aga tau sabo bidi Tertius agai te po asęnama tama augwali sigo e pas te Rom moni hanuba tolali. Te tiwai me te bidi Pol agai te haniani tọde bidali te Kraisgo po wali pali we bidi hanibolo aga pas asęna tolobo sę eyu, tama me sogo aga digi te pas tolobo po olama, tama gasa bidigo te Polgo pusali po asęani. Tama tiyu, tama Pol agai nogi aga digi nogogo te pasde aiyadu asęani, tama gasa bidigo te pas iba sela pali.

Te konealubo homu dąụ wabo sunumi delide naga da te God gedude doloba pai we bidi pedelaibao

(Dąị 1–4)

Polgo te Godigo po sela pabo sę yali

1 Ena Pol da, tama eno e po asęna tolobao. Ena te Krais Jisasgo sę bidi dao. God agai ena i olama tama te po sela pabo sę bidi nigilali.

Eno te Godigo wiegi yai gesi po te we bidibolo pusumainu agai ena hagea selama tedali muai.
2 Tama polobadu digi mu agai te wiegi yai gesi po nosali maiabo po dąụ olama, tama aga po pusali sę bidi profet dabe augwaligo te dąụ wali po te Godigo po bukude asęai dao.
3 Tama te wiegi yai gesi po te aga Ogwade wabo po dao. Te aga bidi mu pedalama bidibode, te aga wąị mu Devitgo hanide pedalali.
4 Tama me ma te wiegi yai kolesaga ebo Tedali Mobo Bidigo bomo eyu aga sa hania muani, aga te Godigo Ogwa da wai. Godigo aga te gụ pagede ma hodolama, tama tebogo agai te we bidibolo aga Godigo Ogwa mu dao ola mayu waselai dao. Aga dago Genuai Bidi Jisas Krais dao.
5 Te aga nogi delide naga te Godigo da olo mu tau sabo wiegi yai kolesaga eyu, tama aga nogide me agai ena te po sela pabo sę bidi nigilali. Te Krais aga nogi tobade Godigo tama tiali, te Juda hani we bidi dali naga meni, te tigidali tọde bidibo we bidigo konealubo po agade dąụ weyu tama agai po wali pomainogo tama tiai dao.
6 Dagego me te Godigo i wabo odama, tama dage te Jisas Kraisde wadolali we bidi pedalali.
7 Eno e pas te dage Rom moni hanude bidibo we bidibolo asęna tolobao. Dage Rom bage, te God agai dage dali dwagi yai homu eyu, godolo eyu elama, tama dage te aga we bidi mu bidimainogo eyu agai dage i wali. Tama eno homugo dago Aya God dali, Genuai Bidi Jisas Krais dali sigo te dage dali te olo mu tau sabo kolesagago eyu tama dage homu wiegi yai ilama dage dua bugagia bidaibao.

Polgo Rom dabe sugi pabo homu yali

8 Hasia eno e po bolo dagebolo wainogo ebao: te tigidali gasa tọ badu bidibo bidi dabe augwaligo dagego Kraisde konealubo po dąụ olama bidibo po mibo dao. Tama tibaso eno te po mibode homu koneyu, tama Jisas Kraisgo nogide te eno usu da po weyu, te eno Godibolo gedu haluasa po wabo dao.
9 Eno Godigo sę eno bomo tigidaligo eyu, tama eno te aga Ogwade te wiegi yai gesi po te we bidibolo pusubo sę ebo dao. Tama te God aga digi koneani, eno mu po obao, sesemane sogo eno gedu haluasa po wabo si te eno dagego nogi nogi ebo dao.
10 Tama sesemane sogo eno agabolo gedu haluasa po weyu, eno te tiwai hanalubo dao, “Hauwa sogo augwali pageba pabo tụ elalusiąbadi ena tonaluali goli, megi nago usu da olama, te ena pabo tụ nigilama, ena augwaliba pomainao,” te po wabo dao.
11 Magi baso meni. Eno dage suainogo ebo homu mu godolo yai. Eno te Godigo Mobo Bidigo tau sabo po mobo meba te dagebolo mayu, te dage bomo ilimainogo homu ebo dao.
12 Te e tama tiwai dao: eno homugo dagego te Kraisde konealubo po dąụ wabogo te ena tau siyu, te eno te Kraisde konealubo po dąụ wabogo dage tau siyu emainogo eno te dageba pabo homu ebo dao. Tama te tiwai ebogo te da tigidaligo homu bomo ilimainogo homu ebo dao.
13 Eno ama dedeo, eno homugo dagego e po bugagia koneiąo, hauwa sogo eno te dage bidibo madi asaibao homu yali. Tiali goli sesemane sogo nai me deligo te ena tụ palialubo dao. Te eno sęgo gasa bulude

bidibo Juda hani isąwai we bidi augwali tau selama te augwaligo
Godigo po wali pabo we bidi pedalali, tama eno dage tomode me te
tau sabo sę egi pabo homu hauwa sogo yai dao.
14 Magi baso meni. Tǫde we bidigo gedude te Grik po wabo bage
augwali te haniani naide kolesaga page tolalubo bage dao, nogi elalubo
dao. Me ma, te Grik po wasiąbo bage, augwali nogi meni yai bage dao.
Tiali goli agai enabolo te wiegi yai gesi po pusubo sę mayu, “Te Grik
dabe dali, te Grik hani isąwai we bidi dabe dali si augwali tigidaliba
pusao” weyu yai. “Te kolesaga koneai bidi dabe dali, te kolesaga
konesiąwai bidi dabe me, tigidalibolo pusao,” wai.
15 Tama tibaso eno homu me hodaloyu, te wiegi yai po te dage Rom
hanude bidibo bidi dabebolo me te po pusainogo te homu bomo ebo
dao.
16 Magi baso meni. Ena te wiegi yai gesi po wabode te ena hale me
ebo menio. Te wiegi yai po Godigo bomo elalubao, te tigidali konealubo
po dąų wali bidi dabe ma sabo te po usu dao, te hasia Juda dabe ma
selama, te nosali gasa hani dabe me ma dobola sabo te wiegi yai po
usu mu dao.
17 Odiąo. Te wiegi yai gesi pogo te Godigo te dwai sę yali we bidi te
doloba pai we bidi ilabo sę page te dabolo hania ola mabo dao. Te sę
page e dao: bidigo aga homu tigidali Kraisba munama tama agade naga
tialuyu da, teda te Godigo gedude te bidi te doloba pai bidi pedalaibao.
Gasa sę ebo te usu egobeo, te Kraisde tialubo kolesaga naga usu yaibao.
Tama te doloba pai bidi ilabo sę page hania ilimainogo te Godigo po
pusali profet bidi agai polobadu mu te Godigo wali po me deli tama
asęai, “Te bidigo aga homu tigidali enaba muyu, te enade tialubo bidi,
te bidi eno gedude doloba pai bidi pedalama, tama bugagia bidada
peyu bidada paibao,” te po asęai. *

Tigidali we bidi sęgę sabo we bidi dao

18 Te Godigo sębę ebo te aga bidibo madidu hania pedalalio. Agai te
God tudiba muyu, te dwai kolesaga eyu bidibo bidi dabe dali sębę ebo
dao. Te tobage dwai sę ebo bage augwaligo te dwai kolesagago te mu
pogo sę idali weyu te mu po hogwa sabo dao.
19 Augwaligo te mu po page konebo tų elaluali, tiali goli augwaligo te
tų wali pisiąbaso, Godigo augwali dali sębę ebo dao. Magi baso meni,
te tigidali Godigo kolesaga te geme me dualalubeo. Te augwaliba hania
hanilani, God aga digi augwalibolo ola mawai dao.
20 E tiwai dao: polobadu mu Godigo tigidali nai nigali, tama te sogo
gagalama megi e sogoba usu nagasali, tama te bidi dabe augwaligo
agai nigali nai dabe suali. Tama augwaligo tede te Godigo kolesaga
meba koneani, te bidi dabego gedugo susiąbo kolesaga te augwaligo
koneagameo. Te aga gasagi yai tedali mu da, aga God dao, te augwaligo
hania koneagameo. Tama agai genuai bomo te sesemane sogo bidada
pabo bomo dao, silisiąbo bomo mu dao, te me augwaligo agade
koneagameo. Tama tibaso, te bidi dabe augwa dwai sę ebo kolesaga
te geme dualiyu tama augwaligo te po wei ponabo tų menio, “Dago te
God konebeo,” te po me wagobeo.
21 Magi baso meni, augwaligo God koneali goli augwaligo aga te God
mu da te homu me isąyu, tama augwaligo aga nogi ugwaba me sabeo.

* **1:17:** Hab 2:4

Tama augwaligo gedu haluasa po weyu agaba puba hwi me wabeo. Menio. Te augwaligo augwa homu kolesaga te olo naiba muani, te augwaligo God gegeda peyu, tama augwaligo homu te be hulia sabo tiwai pedalai. *
22 Augwaligo hagoma eyu te po wai, “Dago kolesaga koneani,” tiali goli augwali esela pai bidi dabe mu pedalai dao.
23 Tama tiyu, augwaligo te isisąbo Godigo moni ula yai bomo tudiba muyu, tama augwaligo lotu po agabolo me wabeo. Menio. Augwaligo aga hasegelama, tama olo isabo bidigo piksa nomabolo me, tama ba noma me, te kibu piksa noma me, tama hasa yogai hani dali, te hasamani hani dali noma me, te tama piksa dabe selama, tama “Te nai dago god dao,” weyu, tama augwaligo te nai piksa noma dabeba lotu po wabo gagalama ebo dao. *
24 Tama tibaso Godigo augwali tagalali. Augwa dwai kolesagago digi augwa te dwai meda yai kolesagaba kegeyu, tama augwa digi augwa tigi doloyu yainogo ebaso, agai augwali tagalali.
25 Da bidi dago te Godigo nogi sesemane bidada pabo sogo ugwaba sidu geao. Mu dao. Tiali goli te tobage bidi dabe augwaligo te Godigo mu po tagalama tama hasegelama tibo po sali. Tama tiyu, augwaligo te tigidali nai nigali God tagalama, tama augwaligo agai nigali naiba naga lotu po weyu, tama augwaligo teba sę yali.
26 Augwaligo aga tagalobaso, Godigo augwali te dwai meda kolesagaba tagalama bidai. Augwa we dabe augwaligo te bidigo augwali sabo te dolo kolesaga augwaligo te tagalama, tama te we dabe augwa hasi te wego isiąbo dwai meda yai kolesaga wali pai dao.
27 Tama bidi dabego me augwaligo te we sabo dolo kolesaga ebo te tagalama, tama augwaligo homu te sia dabo tiwai eyu, tama augwaligo dwai meda yai kolesaga te augwa ama hasi dabe dali yainogo yai. Te bidi dabe augwaligo te bidi aga hasi isiąbo hale ebo kolesaga te gasa bidi dabe dali yai. Tama te we bidi dabe augwa digi augwa te tobage dwai dwai sę yali kolesaga usu nama wei ponoyu, te augwali dwai dene mu sai dao.
28 Augwaligo te God augwa homude dąų ola sabo hagela homu yaligo da, teda Godigo augwali te augwa dwai kolesaga page tolalubo bidigo kolesaga wali pomainogo sula tagalalio. Tama tibaso, augwaligo te bidigo isąwai doloba pisąwai haniani kolesaga yai.
29 Tama augwaligo te doloba pai kolesaga me isąyu, tama dwai kolesaga mu eyu, tama mena nai pesa eyu, tama boi bidi ebo kolesaga yali. Augwaligo te doado bage hauwa elalubo bidi dali dwai homu eyu sębę sabo homu elama, tama bidi ela muyu yai, tama wado po weyu, tama tibo po weyu elama, tama gasa bidi dali dwai sę yabo homu kone palobo dao, tama augwaligo po tola sabilibo po wabo dao. Te tigidali dwai kolesaga augwalide mu pągąnaluai.
30 Te augwaligo posobo po olama tama hanilama me po pusuyu tama bidi mebago nogi dolali. Augwaligo God dali boi bidi eyu, tama po dagą weyu, tama hagoma elama, tama augwa digi augwa nogi ugwaba sai. Augwaligo dwai gesi noma kolesaga pedalai. Tama augwaligo augwa aya de ida sigo po sela sąyu yai dao.

---

* **1:21:** Ef 4:17-18 * **1:23:** Bom 4:16-18

31 Te augwaligo kolesaga me konebeo. Tama augwaligo gasa bidibolo
te dąụ wali po wai, tiali goli augwaligo te augwa po wali me pisąwai.
Augwaligo te augwa deli kanemego ame nani bage augwali me godolo
me egobeo. Augwaligo te gasa bidi dabe homu dene eyu tau me
magobeo.
32 Te Godigo te tobage dwai sę ebo bage dali ebo homu e tiwai dao:
"Te tobage haniani dwai kolesaga ebo bidi dabe augwali isimainao, te
dolo mu dao," agai te homu ebo dao. Te dwai kolesaga ebo bidi dabe
augwaligo te Godigo ebo homu bugagia koneai goli, koneama tagalama,
augwaligo te tiwai dwai kolesaga yai. Tama augwaligo te sę naga me
ebeo. Menio. Te augwaligo te tiwai dwai kolesaga ebo gasa bidi dabe
augwali nogi me ugwaba siyu, te sę usu dao weyu yai.

2

Godigo po tụ te dolo mu ebo dao

1 Te Godigo te tobage dwai dwai kolesaga ebo we bidi dabe dali sębę
ebo dao. Tama agai te sębę ebo homu haninanigo da, teda dage tigidali
bidi dabego gasa bagebolo po ela palobo da, eno dage deli delibolo e po
obao, nago te naga yali dwai sę te geme dualobo usu me egobeo. Nago
po wei ponainogo yali usu egobeo. Odao, nago gasa bidi dali naga po
weyu yali, tama tebo kolesagago nago po nagaba digi te po obao. Magi
baso meni, nago gasa bidi agabolo naga "Nago dwai kolesaga yai," po
wai, tiali goli naga digi nago me te tobage dwai kolesaga ebo dao.
2 Tiali goli dago koneani, Godigo te tiwai dwai kolesaga ebo bidi
augwalibolo te dwai dene sabo sę wei ponobo dao. Tama tiyu Godigo
po tụ ebo te dolo mu naga ebo dao.
3 Odao. Nago te tobage dwai kolesaga ebo bidi dabe augwalibolo te
po weyu yali, tiali goli naga digi nago me te tiwai kolesaga yai, nago
magi homu ebo dawe? Naga digi te Godigo po tụ gedelama wi pabo
usu yaibawe?
4 Te ma, nago e homu ebawe, "Te Godigo ena wiegi yai bugagia
iliyu, tama ena bobobage sogo tonaluyu, tama agai te dwai sę ebo wei
enabolo polo me ponogobeo." Te homu egio. Te Godigo wiegi yai polo
wei ponosiąbo kolesaga ebode, te nago homugo te olo nai tiwai da, te
homu ebawe? Godigo homugo nage homu begelemainogo, tama agai
dwagi yai kolesaga naga nagebolo eyu tonalubo dao. Te kolesaga page
nago konebewe?
5 Tiali goli nago naga homu mu palia selama, tama nago homu me
begelebeo. Tialima tebo kolesagago te nago te dwai dene sabo sę ebo
te pesage genuai holobao, te mone ge sabobo piduai tiwai. Te nosali te
bodolu mani side te Godigo doloba pai po tụ ebode te agai sębę hania
haninama pedalaibao, tama nage te dwai dene te sogo saibao.
6 Godigo te tigidali bidigo yali kolesagade usu nama dobawaibao. *
7 Tama mebago da, te dwagi yai kolesagade bomo elama bidiyu, tama
tebo kolesagago augwaligo te genuai nogi me te wiegi yai nogi me te
me dolisąbo bidada pabo ula te tụ gegebo sę ebo dao. Tama Godigo
te tama kolesaga ebo bidi dabe augwalibolo te bugagia bidada peyu,
bidada pabo bidibo ula mawaibao.

---

* **2:6:** Tib 62:12; Prs 24:12

8 Tama mebago homugo augwade naga koneyu, tama augwaligo mu po wabo te tudiba munama, tama dolo isąwai kolesaga wali pabo dao. Teda Godigo te bidi dabe augwali dali dwai homu mu eyu, tama genuai sębę eyu yaibao. Tama tiyu agai te dwai dene mu sabo sę augwaliba wei ponaibao.

9 Te dwai denede augwaligo hwa mu waibao, te dwai kolesaga yali bidi dabe tigidali, te Juda dabe augwaligo te dwai dene hasia selama, tama nosali te Juda hani isąwai bidi dabe augwali me tama naga tiaibao.
10 Tiali goli Godigo te wiegi yai kolesaga ebo tigidali bidibolo te genuai nogi me, te wiegi yai nogi me augwalibolo mayu, tama augwali aga dali hodobo bugagia bidaibao. Te Juda dabe augwalibolo hasia menama, tama nosali te Juda hani isąwai bage augwalibolo me mawaibao.
11 Magi baso meni. God agai te we bidi dabe dagalobo si, agai te nogi yai we bidi tedali dagaloyu, te nogi meni yai we bidi tedali dagaloyu ebo menio. Aga da te tobage kolesaga ebo bidi menio.

12 Te e tiwai yaibao: God agai te Juda hani isąwai bagebolo aga bomo yai po mabe. Tama tibaso, agai te augwaligo yali dwai kolesagade augwali po tų ebo si, augwaligo te bomo yai po bolali sęde agai augwali osola sulama dene magobeo. Tiali goli augwaligo augwa digi bomai po bolo baso, agai augwali dene mawaibao. Me ma, te Juda dabe augwaligo te Godigo augwalibolo mani bomo yai po konebo dao. Tama te bomo yai po koneyu dwai sę yali bage augwali Godigo te bomo yai pogo osola sulama tama dene mawaibao.
13 Magi baso meni. Te bidi dabe augwaligo bomai po odolama, tama te po augwaligo homuba musiąwani da, augwali te God gedude doloba pai bidi me pedalogobeo. Menio. Te tigidali bomai po tigidali sogo wali pali bidi, te bidi dabe augwali naga te Godigo augwali te doloba pai bidi nogi yaibao.
14 Eno te kolesagade po me elalubao. Te Juda hani isąwai gasa hani bidi dabe augwaligo te Godigo te Juda hani dabebolo mani bomai po meni yani, tiali goli augwa digi augwa homude augwaligo te bomai po wali pabo kolesaga wali peyu da, teda te kolesaga ebo bidi dabe augwaligo te bomai po meni yai goli, augwa tama tilama tama augwa homu aga digi te augwa bomai po tiwai elalubo dao.
15 Augwa tama kolesaga ebode, te bomai pogo page te Godigo augwaligo homude asęani te hania mu pedalai. Tama te homude elalubo bomai pogo augwaligo ebo kolesaga osola subo dao. Tama me sogo augwa homugo augwa yali sęde po tų iliyu ebo, tama me sogo augwaligo yali kolesagade te augwa homugo te kolesaga usu da homu ebo dao.
16 Eno te Godigo wiegi yai gesi po te we bidibolo pusubo si eno e po me pusubo dao. Odao, te Godigo te aga bomai po mani bage me, te bomai po sisąwani bage me augwali tigidali dali Godigo te po tų nosali yaibao. Tama tiyu agai te po tų dodolobo sę te Krais Jisasgo nogoba muyu, tama te bidi dabego geme ebo kolesaga osola suyu yaibao.

Juda dabe augwaligo te gasa bidi dabebolo ola mani po te augwa digi augwa me te po wali pabe

17 Dage Rom dabe tomode te bidi dabe meba te Juda dabe da. Te
dage Juda dabe deli delibolo eno po obao. Nage da, nago nogi Juda
elaluyu tama nago homu te bomai poba tialuyu, tama Godigo nagebolo
te bomai po mobaso, tebogo nage te po tụde tau saibao, te homu ebo
dao. Naga digi naga nogi ugwaba siyu tama nago te po wabo dao, "Ena
Godigo bidi dao," te wabo dao,
18 "Te Godigo homu kolesaga eno koneai, agai enabolo 'Te kolesaga
yao' po eno odali," nago te po weyu tama naga digi naga nogi ugwaba
sabo dao. Augwaligo nage te bomai pode usu da olama, tama nago te
doloba pai kolesaga koneyu godolo ebo dao.
19-20 Nago e tiwai homu ebo dao: "Te bomai pode eno te kolesaga
page badi te mu po me sali da," te homu eyu, tama "Eno te gedu widai
bidi dabe augwali te eno tụ me ola mabo usu dao. Ena te hulide bidibo
bidi dabe augwaligo ula tiwai bidibao. Ena te kolesaga meni yai bidi
dabe augwali po ola mabo bidi. Ena te bugagia konesiąwai dwasianu
wai puluba tiwai bidibo bage po ola mabo tisa bidi da" wai.
21 Odao. Nago te gasa bidi dabe ola mobaso da, teda magi baso nago
naga digi naga ma ola mabo meniwe? Nago po pusuyu te bidigo nai
wi me sigio po wali, tiali goli naga digi nago magi baso nai wi sabo
dawe?
22 Nago te po wali, "We bidigo te dwai penani ebo kolesaga me
igimio" wali, tiali goli nago naga digi te penani sę ebo kolesaga magi
baso ebo dawe? Gasa we bidi augwaligo te tibo god dabebolo lotu po
weyu tama augwalibolo masigi me haniani dwagi yai nai me mabo
dao. Nago te sęde te po wabo dao, "Eno te tibo godibolo lotu wabo
kolesaga mu hagelabo." Tiali goli magi baso nago te tibo godigo lotu
beba pelama, te mani nai wi sabo dawe?
23 Nago naga nogi ugwaba siyu, tama nago te po wai, "Eno Godigo
bomai po koneai dao" wai. Tiali goli nago naga digi te bomai po boloyu
yali, tama te kolesagago nago te Godigo nogi dolai dao.
24 Te nago te kolesaga dolali, tede te bukude te tama tiwai po
elalubao, "Te Juda hani isąwai bagego dwai posobo po weyu te po wabo
dao, 'Te Juda dabego God aga bomo meni yai bidi mu dao,' augwaligo
te posobo po Godigo nogide wabo dao," te po te bukude asęna elalubao.
*

Te dwasianu tigiwali togwa sąbo kolesaga ebo po

25 Te Godigo nogi dolobo sęde eno po me elalubao. Odiąo. God
agai dagede sa muyu, tama dagego aga dąị ilimainogo duga tigiwali
togolama, tama dagego te bomai po tigidali bugagia wali pobaso da,
teda te tigiwali togobo sę ebogo aga du mu walaibao. Tiali goli dagego
te bomai po bolali da, teda augwaligo dage tigiwali togwali digi, dage
te tigiwali togosiąwai bidi dabe tiwai pedalai dao. Te tigiwali togobo
sę ebogo dage tau sogobeo.
26 Me ma, te tigiwali togosiąwani Juda hani isąwai bidi dabe
augwaligo te Godigo bomai pogo kolesaga tigidali bugagia wali pobaso
da, teda te bidi dabego nogi te tigiwali togwali Juda dabego nogi tiwai
mu elaluaibao.
27 Mu tama, dage Juda dabe dagego te bomai po elalubao, tama
augwaligo dage tigiwali togwai. Tiali goli dagego te bomai po boloyu

* **2:24:** Ais 52:5

yai. Tama te Juda hani isąwai bage augwali olo bidibao, augwa tigiwali
togosiąwani bidi dabe bidibo dao. Tiali goli augwaligo te Godigo bomai
po wali mu pai yaibaso da, teda augwaligo ebo kolesagago dagego
kolesaga aiyaba elaluyu tama po dagebolo naga waibao.
28 Magi baso meni. Te bidi aga tigi daide naga te Juda bidi bidibo
bage, te tobage bidi aga te Juda bidi mu menio. Tama te tigiwali togobo
sę ebogo te tigiwali togwali bidi te Godigo gedude te doloba pai bidi
nigigobeo, te usu egobeo. Te menio.
29 Te mu Juda bidi mu bidibo bidi, aga agai homu kolesagade te God
wali pabo bidi bidibo dao. E tiwai dao, aga homude te dwai kolesaga
togwa sąwai bidi, te tobage bidi te Juda bidi mu dao. Tama Godigo
Mobo Bidigo aga dali te sę ebo dao, te bomai po wali pabo kolesagago te
tobage sę ebo usu menio. Tama te dwai kolesaga togwa sąwai bidi, aga
te e tǫde bidi gedude nogi ugwaba sabo bidi tiwai bidigobeo. Menio.
Agai nogi te Godigo ugwaba saibao.

3

Bidigo dwai kolesaga ebogo te Godigo po aiyaba me elalugobeo

1 Te tigiwali togobo sęde te tamadi wali po eno waligo da, te sęde dago
ma kone palao. Te Juda dabe augwaligo te kolesaga wali peyu, tama
augwaligo te Juda hani isąwai bidi dabe augwali mena tama aiyaba
elaluaibawe? Te tigiwali togobo kolesaga ebogo augwali tau saibawe?
2 Tegoba! Te wiegi yai haniani sęde te Juda dabe augwaligo te gasa
hani bage aiyaba elalubo dao. Te hasia nai e dao: Godigo agai wiegi
yai po te Juda dabe augwaligo bugagia tonalumainogo mawai dao.
3 Mu dao, augwali mebago te pode te po mu po dao homu me isiąyu
tama augwa homu tigidali te poba mubo meni. Tiali goli magigo menio.
Ma augwaligo Godigo pode te tobage homu ebogo te Godigo digi te agai
te Juda dabego wąi mubolo mani dąu wali po tagalomainogo ilaibawe?
4 Mu menio. Tigidali we bidi augwaligo tibo po wabo bage bidibogo
da, God agaduba deligo mu po sesemane sogo wabo dao. Polobadu te
genuai bidi Devit agai dwai sę elama tama Godigo agade po tu dolo mu
elama tama Devitgo te sogo asęani pogo te eno megi tama wali po tau
sabo dao. Agai te we bidigo dwai sę ebogo Godigo po tu dolo mu naga
ebo kolesaga hania waselebo po te bukude asęyu tama e po asęani,
“Nago po wabo si, tigidali sogo te we bidi augwaligo
koneaibao, nago po te dolo po naga dao. Tama
augwaligo nage po tu ila mobaso da, teda nago po
tu ebogo augwali aiyaba mu elaluaibao,”
te po asęani. *
5 Te bidi dabe mebago e tǫde bidigo homu kolesaga wali peyu
augwaligo e po obao, “Magi yaliwe? Te dago dwai kolesaga ebogo
te Godigo doloba pai kolesaga hanilibaso da, teda Godigo te dago yali
dwai sęde dene wei ponobo, tama agai te tama tebo kolesaga te dolo
ebo menio.”
6 Woo, mu menio. Te God dolo me egi menigi sogo da, teda mena
tama agai te tigidali tǫde bidibo we bidigo kolesaga dagaligi dawe?
7 Tama gasa bidigo e po enabolo wei ponaibao, “Te eno te God
dali kęą pisąwai kolesaga ebogo te Godigo aga we bidi dali kęą

* **3:4:** Tib 51:4

pabo kolesaga mu hanilama, te tama tialigo te aga genuai nogi mu
pedalobaso da, teda magi baso agai enabolo te dwai sę ebo bidi nogi
polali tama enabolo te dwai sę yali wei ponaibawe?”
8 Tama we bidi augwaligo te po tama weyu e po me wabo dao, “Ao,
Godigo te dwagi yai kolesaga pedalumainogo te dago dwai sę inao. Te
bidi Pol agai te tiwai po naga wabo dao,” augwaligo enade nogi posobo
po weyu te po wabo dao. Nosali te bidi dabe augwalibolo te Godigo
dwai dene wei ponoyu, te agai dolo mu naga wei ponaibao.

Te doloba pai kolesaga ebo bidi deli me bidibeo

9 Te Godigo te Juda dabe dali yali kolesagade dago magi homu egowe?
Te ena me, te dage Rom we bidi meba me, te da te Juda hani bage dao.
Te dago te Juda hani isąwai we bidi dabe augwali aiyaba elalubo dawe?
Te me tegobeo. Mu menio. Eno tamadi te po walio, te dwai kolesaga
sęgęgo da tigidali badi, te Juda me te Juda hani isąwai bage dali te
sęgęgo mesegelai dao.
10 Te Godigo po bukude te tiwai po wali e elalubao:
“Te doloba pai bidi deli me bidibeo. Mu menio. Te
bidi me deligo wiegi yai kolesaga me konebeo.
11 Te bidi me deligo God gegebo sę me ebo
menio.
12 Tigidaligo te tụ wali pabo tagalali.
Augwali tigidali bidi dali te Godigo gedude te
olo bidi naga mu pedalai. Te wiegi yai kolesaga
ebo bidi mu menio. Awe, me deli me elalubeo.*
13 Te ma dala muai gụ pagede polobadu pubulali
tigi dwai dwai kugumini ebo tiwai, te bidi dabe
augwaligo pedauwaligo wabo po te dwai mu dao.
Augwaligo tibo po hauwa wabo dao. Augwaligo
te bidi dolobo haniani po hauwa weyu, te dwai
hasamanigo te bidi ela mubo tiwai ebo dao.*
14 Sesemane sogo augwaligo dwai
dwai i ola mabo po odu geyu, te bidibolo sęgę mayu
tebo dao. *
15 Augwaligo asesa polo gasa bidi dali boi bidi
homu elama tama ela mubo dao.
16 Augwaligo
augwa dwai sę ebo kolesaga wali peyu, tama te
bidi dabe hauwabolo te dene me sęgę me te si naga
mabo dao.
17 Augwaligo te gasa bidi dabe dali deli
homu elama me bidibeo. *
18 Augwaligo
te God dali wi dwasianu me ebo menio,”
te po te bukude polobadu asęani. *
19 Tama dago koneani, te tigidali bomai pogo ebo sę agai te da te
bomai po dologode bidibo Juda bidi dabe dali te sę ebo dao. Godigo
bomai pogo te da Juda bagebolo me te dena yali dwai sę ola mabo dao.
Tama tialigo da, bidi me deli agai “Te ena doloba pai bidi dao,” te po

* **3:12:** Tib 14:1-3; 53:1-3 * **3:13:** Tib 5:9; 140:3 * **3:14:** Tib 10:7 * **3:17:** Ais 59:7-8
* **3:18:** Tib 36:1

wabo usu egobeo. Te Godigo bomai po te pogo sę si elalubao. Te bomai pogo dago ebo dwai sę dabolo ola mabo dao, tama dago wei ponobo po menio. Tama me, da tigidali bidi te da tigidali gasa haniani tǫde bidibo we bidi dago te Godigo gedude dwai sę yali elaluai, te Godigo da tigidali dali po tụ yaibao. Dago te me konemainogo, te bomai po elalubo dao.
20 Magi baso meni, te bomai po wali pabo kolesagade te bidi deli agade Godigo 'Aga doloba pai bidi dao' po me wagobeo. Te bomai pogo dena dwai sę ebo kolesaga denabolo hania mu ola mayu ebo dao, te tama sę naga te bomai pogo ebo dao.

Bidigo konealubo po Kraisde dąụ wali bidigo doloba pai nogi elaluaibao

21 Te bomai po wali pabo kolesagade te bidi me deli aga Godigo gedude te doloba pai bidi munu me pedalogobeo. Tiali goli megi da te Godigo te bidi doloba pai bidi ilibo kolesaga hania pedalali. Te bomai po wali pabo tụdu me pedalobeo. Menio. Te gasa tụdu pedalai. Tama te bomai po asęani po me, te Godigo po polobadu pusali sę bidi profet dabego pusali po me, te po sigo Godigo te bidi doloba pai bidi ilibo kolesagade nosali yabo sę po wai dao.
22 Te bidi doloba pai bidi ilibo kolesaga e dao: te bidigo konealubo po Jisas Kraisde dąụ wali bidi, aga Godigo doloba pai nogi poaibao. Tama tigidali haniani we bidigo konealubo po dąụ obaso da, Godigo augwali doloba pai we bidi nogi waibao. Magi baso meni, te Juda hani bidi doloba pai bidi ilibo kolesaga, te Juda hani isąwai bidi doloba pai bidi ilibo kolesaga tedali tedali meni.
23 Magi baso meni. Da tigidali bidi dago dwai sę yai dao, tama da tigidali te Godigo wiegi yai usu niba kadu wabo usu menio.
24 Tiali goli Godigo da olo mu tau siyu mabo kolesaga yalio. Tama Krais Jisasgo yali sęgo da ma abelama, tama Godigo da doloba pai we bidi nogi poai. Dago te me abelebeo. Godigo olo mu dabolo te Krais Jisasgo yali sęde te doloba pai we bidi nogi poai.
25-26 Polobadu Godigo Jisas sa muyu, te aga isąma tama agai ni pedaide te dulubo kanemego te agade konealubo po dąụ wali bidi dabego dwai sę yali te sela sąwaibao wai. Te kolesagago Godigo te agai ebo doloba pai kolesaga dabolo ola mani. Polobadu Godigo te we bidi augwali dali dua nagame eyu tama augwaligo dwai sę suali goli, agai aga nosali yabo sęde homugo kone pelama agai te dwai sę wei ponebeo. Tiali goli megi e sogode agai te dwai sę ebo sula tagalobo menio. Aga ogwa isalide agai te dwai sę wei ponobo doloba pai kolesaga dabolo hania ola mawai dao. Tama tibaso dago koneani, God digi tigidali doloba pai mu bidibao. Tama dago e me koneani, te tigidali we bidigo konealubo po Jisasde dąụ obaso da, agai augwali doloba pai we bidi nogi nogi yaibao.
27 Tama tibaso, dena digi dena nogi ugwaba sabo tụ mena tama elalubawe? Te meni dao. Te tụ palia salio. Magi naigo te tụ palialiwe? Te Godigo augwali doloba pai we bidi nogi nogi yai hagede augwaligo te bomai po wali pabo kolesagago augwali doloba pai bage ilibo meni. Te menio. Te Kraisde te konealubo po dąụ wabo kolesagago naga te we bidi doloba pai we bidi ilibo dao. Tama tibaso, dena nogi ugwaba sabo tụ meni dao.

28 Tama koneyu, dago e tiwai po wabo dao: bidigo konealubo po dąụ
naga obaso tama Godigo aga doloba pai bidi nogi yaibao. Te bomai po
wali pabo bidi da, agai te bomai po tigidali dolo mu wali pabo usu
meni baso, te Godigo aga doloba pai bidi nogi me wagobeo.
29 Nago te po mu meni homu eyu, nago e po wabo dawe, "Te God aga
te Juda dabe augwaligo God naga dao. Aga da, te Juda hani ąọ isąwai
te gasa hani dabe augwaligo God meni," nago te homu ebo dawe? Te
po mu po menio. Aga da te gasa hani augwaligo God me dao, agai
augwali me ma dobola selama dwagi yai madiba mubo dao.
30 God aga deli naga dao. Tama tialigo da, te tigiwali togolama
Kraisde konealubo po dąụ wabo Juda bidi, te Godigo aga doloba pai
bidi nogi yaibao. Tama tigiwali togosiąma Kraisde konealubo po dąụ
wali bidi, te Godigo te bidi aga me te doloba pai nogi nogi yaibao. *
31 Dago e po wabo dao: we bidi augwaligo Kraisde konealubo po
dąụ obaso, te Godigo augwali aga gedude doloba pai we bidi ilaibao.
Tama te po wabogo dago te bomai po dolobo dawe? Mu menio. Dago
te bomai po page hania haninama tama te page da bugagia wali pabo
dao.

4

Godigo Abraham doloba pai bidi nogi poai

1 Awe, te Abrahamde me te tiwai pedalali. Abraham aga te da tiwai
bidi, tama aga da Juda dabego wąị mu dao. Tama dago agade homu
kone paluyu, tama Godigo bidi doloba pai bidi ilibo kolesaga page dago
bugagia koneagameo. Agade magi sę pedalaliwe?
2 Te mu tama Abrahamgo te dwagi yai kolesaga ebaso tama tede
aga te doloba pai bidi pedaligi sogo da, teda aga digi aga nogi ugwaba
sainogo tigi dao. Tiali goli God gedude aga digi aga nogi ugwaba sigi
meni.
3 Tama te sęde te Godigo po bukude e tiwai po wai dao, "Te
Abrahamgo Godigo wali pode te mu po dao aga homu tomode weyu,
tama Godigo po homude dąụ wali. Tama tibaso, Godigo 'Te Abraham
te doloba pai bidi dao' wali," te bukude te po elalubao. *
4 Dago koneani, bidigo sę elama sabo mone, te mone dago te olo sabo
dao te nogi nogi egobeo. Menio. Te sę ebo wei naga ponobo nai dao.
5 Tiali goli te Godigo te bidi dabe doloba pai bidi ilibo kolesaga te
tiwai menio. Te menio. Bidi me deligo homu eyu 'Eno te Godide
konealubo po dąụ obaso, agai ena te doloba pai bidi nogi poaibao.
Eno ena ebo sęde te nogi sogobeo.' Te homu ebo bidi agai homugo
te God da te dwai sę yali we bidi te doloba pai bage ilibo God dao.
Tama te homu ebo bidigo homugo konealubo po Godiba dąụ obaso,
teda Godigo gedude te tiwai konealubo po dąụ wali bidi te doloba pai
bidi dao. Tama Godigo agabolo te nogi olo mawai, te bidigo aga yali
sęgo abelebeo.
6 Tama te polobadu bidai bidi nogi Devit agai te tobage bomai po
wali pisąwani doloba pai bidi nogi sai bidide homu kone paluyu, tama
Devitgo te bidi aga wiegi yai homu pemene ebo koneai dao.
7 Tama te koneama, tama tede Devitgo te po asęani,
"Te Godigo bidi dabego te bomai po bolali dwai

* **3:30:** Bom 6:4; Gal 3:20 * **4:3:** Gag 15:6; Gal 3:6

kolesaga sela sąnama, tama augwaligo dwai sę yali
kolesaga mesegelali, te bidi dabe augwali wiegi yai
homu pemene mu ebo dao.”
8 “Te Genuai Bidigo bidi me deligo dwai sę yali
te homu me konesiąbaso da, te bidi aga wiegi yai
homu pemene mu ebo dao.” *
9 Tama te tigiwali togwali Juda bidi dabe augwali naga augwali te tiwai wiegi yai homu pemene emainogo yaibawe? Ma te tigiwali togosiąwai bidi dabe, te Juda hani isąwai bage, augwali me te wiegi yai homu pemene egowe? Woo, te tigiwali togosiąwai bidi dabe augwali me te wiegi yai homu pemene yaibao. Magi baso meni. Dago te po tama wabo dao:
“Abrahamgo homugo te Godigo agabolo nai maiabo
dąų walali po te mu po dao. Tama tiyu, Abrahamgo
te agade konealubo po dąų wali kolesaga te Godigo
sulama, tama Godigo homugo ‘Te Abraham te
doloba pai bidi dao,’ te po wali.”
10 Tialima, Abraham te mena tama bidibadi tama Godigo aga doloba pai bidi da homu yaliwe? Ma aga tigiwali togwai elalubadi, ma aga tigiwali togosiąbadi dawe? Te aga tigiwali togosiąbadi tama Godigo homugo aga te doloba pai bidi da te homu elama, tama aga doloba pai bidi nogi wai dao.
11 Aga te tigiwali togosiąbadi, tama agai Godide konealubo po dąų obaso, tama Godigo aga doloba pai bidi nogi wai. Tama nosali te sa muyu, te tigiwali togobo kolesaga mayu tebogo Godigo hania hanilali, te agai Abraham te doloba pai bidi nogi polali dao. Abraham agai hasia tama tilama, tama nosali gasa bidi dabe augwa tigiwali togosiąbadi goli, te Godigo augwalibolo te doloba pai bidi nogi omainogo eyu, tama augwaligo Godide te konealubo po dąų wai. Tama Abraham aga te kolesagade polasa pai bidi dao, tama augwali nosali wali asai. Tama tibaso aga da augwaligo hasia wąį monu bidai. *
12 Tama aga te tigiwali togosiąwani bagego wąį naga ebeo. Menio. Aga da te da Juda dabego wąį mu me dao, te da te dena tigiwali togolama tama Abrahamgo sągądu wali pabo Juda bage, dago te konealubo po dąų wali. Tama tiyu te aga tigiwali togosiąbadi te sogo agai tama tiwai kolesaga dago yai dao.

Godigo dąų wali po te tigidali konealubo po dąų wabo bidibolo wali po dao

13 Polobadu Godigo po Abraham dali me te aga bulai wai dali po dąų wali elaluai, te agai te tigidali bulude bidibo we bidigo tọ tigidali augwalibolo mawaibao po wai. Tiali goli Abrahamgo te bomai po wali pobaso Godigo te po agabolo dąų me wabeo. Menio. Abrahamgo Godide konealubo po dąų obaso tama Godigo aga doloba pai bidi nogi nogi yali, tama tibaso Godigo aga dali te tọ maiabo po dąų wai dao. *
14 Te e tiwai dao: te bidi augwaligo te bomai po wali pobaso, augwaligo tede naga te tigidali nai sabo tigi sogo da, teda te konealubo po dąų wabo kolesaga te olo nai tiwai elalugi da, tama te Godigo dąų wali po me te bomo menigi dao. Magi baso meni. We bidigo te bomai

* **4:8:** Tib 32:1-2 * **4:11:** Gag 17:10 * **4:13:** Gag 17:4-6; 22:17-18; Gal 3:29

po tigidali bugagia wali pabo usu meni baso, tama sęgę sai we bidi
bidibo dao.
15 Bomai po elalubaso da, teda dago koneani, te bomai po bolobo
bidi aga Godigo nogode dene sabo tụ te me elalubao. Tama te bomai
po menigi sogo da, teda dago te bidigo bomai po bolobo te po me wagi
menigi dao.
16 Tama tibaso, Godigo e homu ebo dago hania koneagameo, Godigo
agai te nai maiabo dạụ wali po mu po pedalomainogo eyu, te we bidi
augwaligo te sa muani nai sabo homu eyu da, te augwaligo konealubo
po agade dạụ obaso da, augwaligo te nai saibao. Tama tiyu, tama te
Godigo agai olo tau sabo kolesagago te polobadu dạụ wali po mu po
pedalobo dao. Tama elama, tama Godigo nai maiabo dạụ wali po te
bomo elalubao, te tigidali Abrahamgo bulai wai dabe nosali pedalabo
bage augwalide te po bomo elalubao, tulalugobeo. Te bomai po elalubo
Godide konealubo po dạụ wabo Juda we bidi augwaligo naga te nai
me sogobeo. Menio. Te bomai po elalusiąbo Juda hani isąwai bage
me, augwaligo Abraham tiwai eyu tama Godigo dạụ wali poba homu
begi pobaso da, teda augwaligo me te Godigo maiabo nai mu saibao.
Abraham aga da, te Godide konealubo po dạụ wali we bidi da tigidaligo
hasia wạị monu mu dao.
17 Tama tede te Godigo po bukude e tiwai po wai dao: “Eno nage te
geninama pedalabo bidi hani hauwago wạị mubao” wai. Te dạụ wali
po Godigo obaso, Godigo gedude te po te bomo elalubao. Abraham
te dago aya dao. Tama Abrahamgo konealubo po te dạụ wali po wali
peyu Godiba homu dạụ wai. Te Godigo naga te isali bidi dabebolo te
bidibo ula mayu, tama te pedalisiąwani nai dabe me i weyu, te augwali
pedelainu ebo dao. Tama tibaso Abrahamgo e homu mu yali, te Godigo
aga yaibao po wali sę te mu yaibao. *
18 Abrahamgo Godigo te sę yaibao po wabo tụ te agai me susiąbadi,
tiali goli agai konealubo po mu dạụ weyu, te tụ suai bidigo ebo tiwai
yalio. Tama aga te bidi hani hauwago wạị monu bidi pedelali, te
Godigo wali po tiwai yalio, “Te nago bulai wai hani dabe e tiwai
geninama tama pedalaibao,” te po wai dao. *
19 Te Abrahamgo kibu be te bidi sese a naga te 100 kibu be pạde
elalubadi, tama aga tigi te monu dabe tiwai elalualio. Tama aga we
Sarago tigi me te mosi dabe tiwai yalio, augwali sigo wai ame nabo
usubeo. Abrahamgo tede te homu yali, tiali goli agai Godigo wali pode
konealubo po dạụ wali te bomo kimi me isibeo. Te agai konealubo po
dạụ mu wai dao. *
20 Godigo po weyu, te nai nosali pedalaibao po wali, tama Abrahamgo
tede homu elama, tama homu si eyu, tama agai te konealubo po
tagalabo te homu me ebeo. Menio. Agai homu te Godigo poba begi
pai, tama tebogo aga bomo ilali. Agai tama tiyu, te Godigo nogi ugwaba
selama,
21 tama kuna koneanio, God agai te sę yabo usu yaibao, te agai
polobadu wali po tiwai wali pelama te sę mu yaibao.
22 Tama Godigo homugo ‘Te Abrahamgo enade te konealubo po dạụ
obaso, te aga doloba pai bidi dao.’

---

* **4:17:** Gag 17:5 * **4:18:** Gag 15:5 * **4:19:** Gag 17:17

23 Te po te Godigo po bukude elalubao, “Godigo homugo aga te doloba
pai bidi da te homu yali,” agai te Abraham dali naga te po me wabeo.
24 Menio. Agai te po dabolo me walio. Te Godigo dago Genuai Bidi
Jisas te gụ pagede ma hodolali. Tama te sęde dago konealubo po dąụ
obaso da, teda Godigo homugo da te doloba pai we bidi dao, te homu
agai da dali me yaibao.
25 Godigo Jisas e tọba tagala palali te aga isąma dago dwai sę yali
sęgę sela sąmainogo yai. Tama tiyu me, Godigo aga te gụ pagede ma
hodolaligo te agai da doloba pai we bidi nogi emainogo tiai dao.

Da te Krais dali isilama, tama da aga bidibo ulade bidibao

5

(Dąị 5–8)

Godigo da doloba pai we bidi nogi poali po wai

1 Te dago konealubo po Godide dąụ waibaso tama Godigo da doloba
pai we bidi nogi polaligo da, teda dago Genuai Bidi Jisas Kraisgo da
God dali deli homu ilama pedalalio.
2 Aga me agaduba deligo da megi te bidibo te wiegi yai olo tau mabo
kolesaga tomoba pomainogo tụ dalalio. Dago agade konealubo po dąụ
weyu, tama agai te tụ tama dalama, tama Godigo dabolo aga genuai
nogi tiwai genuai nogi me maiabo sogo asobo dago tonalubao. Tama
te asobo sogo tonalubadi dago wiegi yai homu pemene ebo dao.
3 Tama dago tede naga wiegi yai homu pemene me egobeo. Menio.
Te sęgę dali, dene dali daba pedalubode me te dago wiegi yai homu
pemene ebo dao. Dago koneani, dago te sęgę toloyu tama tebogo da
homu bomo ilibo dao, tama dago te sęgę bugagia tolaluyu bidibo dao.
4 Tama dago te sęgę tolabo bomo te tiwai dali me bidibaso da, teda
da te usu sabo kolesagade dolalubo usu yaibao. Tama da dolalubo si
da, teda Godigo da dali dwagi yai homu ebo dao. Tama agai da dali
dwagi yai homu ebaso da, teda Godigo nosali da selama tama dabolo
aga genuai nogi tiwai genuai nogi me maiabo sogo asobo te dago wiegi
yai homu eyu tonaluyu bidibo dao.
5 Tama tiyu, tama te dago aga bugagia tonalubo kolesaga te tulalu-
gobeo, te kolesaga ebogo da guni bula sabo bidi tiwai pedalogobeo.
Magi baso meni. Godigo aga Tedali Mobo Bidi dabolo mani, tama agai
te Godigo da dali wiegi yai homu eyu tama godolo mu ebo kolesaga te
da homude gisiga ola mawai dao, te kolesaga dwasianu menio.
6 Awe, polobadu da bomo meni yai elalubadi, te da te Godigo gedude
doloba pai we bidi bidabo usu yai menio, te sogo naga Krais isilama,
agai te da dwai sę yali we bidi ma dobola sai dao.
7 Edao. Te doloba pai bidi tau siyu te bidi hauwa te isabo homu me
egobeo. Tialima deli deli bidigo da, te aga homu bomo ilama tama
te dwagi yai bidi me delide dwagi yai homu eyu tau siyu isabo homu
elama tama isaibao.
8 Tiali goli, Godigo kolesaga e tiwai dao. Da dwai sę ebo we bidi naga
bidai digi, Kraisgo da tau somainogo homu eyu aga isali. Te kolesagade
Godigo da ola mani, te God aga digi agai da dali dwagi yai homu eyu
godolo mu ebo dao.

9 Tama tialigo da, megi dago mu koneani, te agai da me mu dobola
sesa pidubadi geyu, tama dago te dwai sę ebode aga sębę tagalama
tama dago dene me sogobeo. Krais agai kaneme gelama tama da
penama, tama megi Godigo da doloba pai we bidi nogi obao.
10 Polobadu dago God dali boi bidi homu elama bidibadi, tama te
sogo Godigo Ogwa isai. Tama te isaligo agai te dago boi bidi yali
kolesaga silama, tama da God dali deli homu ilama pedalali. Tama
agai tama tialigo da, teda dago mu kuna koneani, te dago dene sidali
weyu, te Ogwago bidibogo te Godigo da ma dobola sainogo tiaibao.
11 Tama tede naga me egobeo. Menio. Dago Genuai Bidi Jisas Krais
agai da te God dali deli homu pedalumainogo ilali, tama agai te yali
sęde te megi dago Godibolo wiegi yai homu pemene ebo dao.

Adamgo isabo sę nigilai, tiali goli Kraisgo bidabo ula nigilali

12 Edao. Eno asęani po page e tiwai dao. Bidi deligo dwai sę hasia
polobadu yali, tama te kolesagade te dwai sę ebo kolesaga e tǫba
pedalalio. Tama te dwai sęgo te isibo sę sela asai. Tama te isibo sę
tigidali we bidibolo mena mena pali. Magi baso meni, tigidali we
bidigo dwai sę yai dao. *
13 Te Godigo bomai po me pedalisiąbadi, tiali goli te sogo te dwai sę
ebo kolesaga e tǫde elaluai. Tialima, te bomai po te sogo meni baso,
Godigo te dwai sę yali we bidi dali te ‘Augwali da te negeli elalubo
bage dao,’ te homu yai menio.
14 Tiali goli te isibo sę te Adam bidali sogo dąi elama asiyu, te Moses
bidali te sogoba usu nagasai, tama te sogo tigidali te dwai sęgo dolobo
kolesagago tigidali bidi aiyaba elalualio. Te bidi mebago te Adamgo te
Godigo agabolo dolo wali bomai po bolali tiwai me isąwani, tiali goli
isibo sęgo te augwali me aiyaba elaluai.
Te Adam dali Krais sigo yali kolesagago te we bidi umabode du
walali. Tama tibaso, te Adam da te piksa noma tiwai te nosali pedalabo
bidi me deligo piksa noma te hasia pedalai dao.
15 Tiali goli Adamgo dwai sę yali dali te Godigo olo tau siyu mabo
wiegi yai kolesaga dali, te tiwai si me ebeo. Mu menio. Te bidi deligo
dwai sęde te bidi hauwa isai. Awe, te mu po dao. Tiali goli Godigo
te olo mabo wiegi yai kolesaga dabolo eyu, tama te olo tau siyu mabo
wiegi yai kolesaga yali te bidi Jisas Krais delide dago te olo mabo nai
sai. Tama te olo tau siyu mabo wiegi yai sę me, te olo mabo wiegi
yai nai dali sigo te bidi deli Adamgo yali sęde walali du aiyaba mu
elaluama, tama we bidi umabobolo te sę pedaludu gebo dao.
16 Te Godigo olo mabo nai dali te bidi deligo dwai sę yali dali te tiwai
si me ebeo. Mu menio. Te bidigo dwai kolesaga yaligo du walama
tama Godigo te po wali, “Agai dwai sę yali, aga dali aga bulai wai dali
augwali mu dolomainao” wai. Tiali goli bidi hauwago dwai sę ebo goli,
tama megi Godigo augwalibolo te olo tau mabo wiegi yai kolesaga eyu
tama augwali doloba pai we bidi nogi obao. Te Godigo olo mabo naigo
te tiwai aiyaba elalubo dao.
17 Te bidi deligo te po sela sąwanigo, tama te bidi deligo yali dwai
sęgo te isabo kolesaga te tuni bidi tiwai bidibo ilali, tama tigidali bidi
aiyaba elaluai. Te mu po dao. Tiali goli Godigo olo tau mani wiegi yai
kolesaga badi te olo tau siyu mabo naigo me, agai da doloba pai we

* **5:12:** Gag 3:6

bidi nogi polali, tego te isibo kolesaga aiyaba elaluama tama genuai mu ilalio. Tama dago mu koneani, tigidali bidigo te doloba pai bidi ilibo olo mabo sę siyu da, teda augwali bidibo ula dali bidiyu, te Jisas Kraisgo sęde tama aga dali tuni bidi dabe bidaibao.
18 Tama tibaso, dago homugo te pode bugagia koneao. Bidi deligo te Godigo po bolaligo, tama te dwai sę yaligo te da tigidali bidi da sęgę sai bidi ilai digi dao. Tama tiali goli, gasa bidi deligo doloba pai kolesaga yaligo te da tigidali bidigo elaluali sęgę sela sąwai, tama da te wiegi yai bidibo ulade megi bidibo dao.
19 Tama te bidi deligo po sela sąwainogo, tama agai te kolesagade te bidi hauwa te dwai sę ebo bidi ilalio. Tama te tiwai naga me, te gasa bidi me deligo te Godigo po wali paligo, tama agai te tiali kolesagade te bidi hauwa te doloba pai bidi te Godigo gedude pedalaibao.
20 Te we bidi tigidali augwaligo augwa ebo dwai sę te Godigo gedude genuai mu dao konemainogo eyu, tama Godigo te bomai po dabe Mosesbolo ola mawai. Tama mayu, tama augwaligo te bomai po me bolodu mu geanio. Te bidi dabe augwaligo dwai sę umabo mu iduali, tiali goli Godigo te olo tau sabo wiegi yai kolesaga te augwalibolo me mu idu gebo dao.
21 Tama tiyu te olo tau sabo wiegi yai kolesagago te dwai sę aiyaba mu elalubo dao. Magi baso meni, te dwai sęgo te isibo kolesaga nigilama, tama te isibo kolesagago da tigidali aiyaba elaluyu bidai. Tiali goli te tiwai me megi Godigo te olo tau mabo wiegi yai kolesaga te ugwadu daide bidibao. Te kolesagago da megi tonalubo dao. Godigo te olo tau mabo wiegi yai kolesaga elama tama da doloba pai we bidi nogi obaso, dago te sesemane sogo bidada peyu, bidada pabo ula elalubao. Dago te ula dago Genuai Bidi Jisas Kraisgo sęde sai dao.

6

Da te Krais dali isali

1 Te dago te Godigo bomai po dabe bugagia wali pesiąbadi goli, agai da olo mu tau siyu, agai da ma dobola sali. Te agai da dali te wiegi yai sę ebaso, dago magi po waibawe? Bidi mego e tiwai po weyu, “Te Godigo olo tau mabo wiegi yai kolesaga dabolo me hauwa geninama idumainogo eyu, dago dwai sę hauwa idu geinao,” te po weyu da, te po usu dawe, ma meniwe?
2 Mu menio. Magi baso meni. Da te dwai kolesaga ebode te isai bidi tiwai mu elama tama dago te dwai kolesaga ebo tagalalio, te dago isiabo kolesaga mu dao. Tama tibaso, dago te dwai sę hauwa yabo homu mu egobeo.
3 Da te Krais Jisas dali tiasiyu tama baptais sali, te kolesagade da tigidali te aga isalide me tiasiyu tama baptais salio. Te sęde dagego homugo me konebewe?
4 Te baptais saligo da te Krais isalide da tede dali kęą selama, tama Godigo da te Krais dali gų pagede pubulai tiwai yali dao. Tama Ayago genuai bomogo agai te Krais gų pagede ma hodolali. Tama te tiwai me da me te gesi noma bidibo ula selama bidimainogo eyu, da te baptais salio.
5 E tiwai eyu dago te gesi noma bidibo ula sabo dao: da aga dali kęą pelama tama da te aga isali tiwai isai. Tama tialigo da, da te aga dali

kęą pelama tama hodaloyu, me te aga hodaluali tiwai gilama te dago isali noma dabe ma hodaluama te gesi noma bidibo ula sabo dao.
6 Tama dago koneani, te dago poloba homu kolesaga te ni pedaide Krais dali isama tama te dwai sęgo da tigide sę yali bomo te silimainogo yalio, te da te dwai sę ebo kolesaga dologode me bidamu dao.
7 Magi baso meni, te isali bidide te dwai sę ebo kolesaga me daganalugobeo.
8 Awe, da Krais dali isali tiwai gilama yaligo da, teda dago konealubo po dąų mu weyu e homu ebo dao, te da aga dali hodobo te gesi noma bidibo ulade me da bidaibao.
9 Magi baso meni. Dago koneani, Godigo Krais te gų pagede ma hodolali, tama aga munu me isigobeo. Te isibo bomogo te aga aiyaba me elalugobeo, te usu menio.
10 Awe, te aga deli sogo naga isali, munu me ma isigobeo. Tama te isaligo agai te dwai sę ebo bomo aiyaba elaluai. Tiali goli megi aga bidibo ulade ma bidibao, tama te bidibode agai Godigo nogi ugwaba somainogo eyu bidibo dao.
11 Tama tibaso, duga me duga digi isama tama dwai sęgo bomo dologode ma bidibeo. Menio. Dage te Krais Jisas dali kęą selama, tama dage bidibo ulade God dali bidibao. Dagego duga digi dali te homu yao. Tama te homugo ebo te usu ni tiwai dao, tama dagego ebo kolesaga te usu niba kadu wao.
12 Te tama tiyu, dwai sęgo dage isabo tigi tonalumainogo gogolamuo. Tiyu te dwai sęgo dage kegeyu tama tigigo dwai kolesaga wali pabo homu yabuo.
13 Tama dagego duga nogo sągą te dwai sę ebo madi menama, te dwai kolesaga emainogo elamuo. Te menio. Godigo dage te gų pagede ma hodolali tiwai yaligo da, teda dagego duga tigi tigidali badi, te dagego homu kolesaga me te Godibolo mayu, te doloba pai kolesaga naga eyu bidiąo.
14 Dagego koneani, te dwai sę ebo kolesagago te dage tonaluamuo. Magi baso meni. Te Godigo dage ma dobola somainogo eyu dagego te bomai po bugagia wali pabo homu ebo meni. Te meni. Tede dagego koneani, me sogo dagego geda muyu dwai sę eyu ebo dao. Te usu egobeo. Tama dagego homugo te Godigo olo tau sabo wiegi yai kolesaga tego naga dage ma dobola sobaso dage te wiegi yai kolesaga dologode bidabo homu yao.

Da te doloba pai kolesagago sę bidi dabe dao

15 Tama da te bomai po dologode me bidisiąyu, tama da te Godigo olo tau sabo wiegi yai kolesaga dologode megi bidibaso, dago magi yaibawe? Dago te dwai sę ebo usu egowe? Mu menio.
16 Te dagego duga tigi te bidi me deligo nogoba menama tama agai po naga wali pobaso da, teda dage agai sę ebo bidi bidibo dao. Koneaniwe? Ma dage te dwai sę ebo kolesagago sę bidi bidiyu tama dage agade duga noma mu isabo sę saibao. Ma dage Godigo po odoyu tama te pogo sę ebo bidi dabe bidiyu tama dage doloba pai kolesaga eyu bidibo dao.
17 Mu tamao, polobadu dage te dwai sę ebo kolesagago sę bidi bidali, tiali goli nosali augwaligo dagebolo Godigo po ola menama, tama dage

homu mu eyu te po wali mu pabo gagalali. Te tama tebode dago
Godibolo usu da po olama gedu haluasa po wao.
18 Tama Godigo dage te dwai sę ebo kolesaga dologode bidali te
dagala sanama, tama dage te doloba pai kolesaga dologode bidibo we
bidi dabe bidibo dao.
19 Te dagego homu kolesaga bomo menibadi, tama eno te da bidigo
homu wali peyu, tama sę ebo bidide po digi po begeleyu, tama eno e
po obao: polobadu dagego duga tigi tigidali te meda yai kolesagade sę
ebo bidi bidiyu, tama dagego yali dwai dwai sę geninama mu pedalali.
Tiali goli megi dagego te duga tigi dabe me homu kolesaga te doloba
pai kolesagaba munama sę ebo bidi bidiyu, tama dage te dwai sę me
isąwai te wiegi yai tedali kolesaga naga pedalomainogo yao.
20 Magi baso meni. Polobadu dage te dwai sęgo sę ebo bidi bidibadi,
te sogo dage te doloba pai kolesagade sę ebo sę bidi me bidibeo.
21 Tialima te dwai sę ebode dagego magi nai saliwe? Woo, te megi
te sęde dage hale ebo dao. Te kolesagago te bidigo noma isibo sę naga
pedalubo dao.
22 Tiali goli megi Godigo dage te dwai kolesagade kalabus elaluali
te agai dagala sąnama, tama dage aga sę ebo bidi munama bidibao.
Tama dagego e tiwai wiegi yai nai saibao, God agai dage te wiegi yai
tedali te dwai sę me isąwai we bidi ilibao, tama dagego te wiegi yai
sesemane sogo bidada pabo te bidibo ula saibao.
23 Magi baso meni. Te dwai sęgo te aga sę ebo bidi augwalibolo te
pe mabo dao. Te mabo pe te isibo sę naga dao, augwali te God dali
dagalama tama aga dali bidada peyu bidada pogobeo. Tiali goli te da
te ula sabo dolo meni yai goli, Godigo dabolo te wiegi yai olo mabo
kolesaga eyu, te sesemane sogo bidibo ula mawaibao, te da te dago
Genuai Bidi Krais Jisas dali wadolali we bidi dabolo agai te ula olo
naga mawaibao.

7

Megi da te gesi homu kolesagade bidibao

1 Eno ama dedeo, eno e po dage te bomai po bugagia koneani bidibolo
obao. Te bidi bidibo ula elaluyu bidibadi, te sogo naga aga te dago
elalubo bomai po dologode bidao wabo dao. Eno homugo dagego te
tiwai ebo kolesaga koneani homu yalio.
2 E tiwai dao, te bidigo sai we tama aga bidi bidibadi da, teda te bomai
pogo aga te aga bidi dali kęnanio. Tiali goli, aga bidi isai digi yai baso
da, teda aga bidi dali te kęnani bomai pogo te aga ma kęąlubeo.
3 Tama te bidi bidibadi tama we gasa bidi dali pobaso da, teda te we
sabo kolesaga te wego dolobo nogi waibao, te penani ebo we dao te
waibao. Tiali goli, te bidi isai digi yaibaso da, te bomai pogo aga ma
kęąlubeo. Tama te we aga gasa bidi dali pobaso da, teda agai te we
sabo kolesaga me dolobeo, aga te penani we dao wagobeo.
4 Tama te tiwai me dage dali pedalalio, eno ama dedeo. Dagego tigi
te Krais dali kęą selama, tama te dali dage isalio, tama te bomai pogo
dage me tola sabeo. Tama bidi isai we gasa bidi dali bidigi pabo tiwai,
dage gasa bidi dali bidi pelama agai dage sali, aga te Godigo aga te gu
pagede ma hodolali bidi. Tama dago te Godigo homu kolesaga wali

peyu tama wiegi yai sę emainogo eyu, tama Godigo aga te gụ pagede ma hodolali.
5 Da te poloba meda yai kolesagade bidali sogo, te bomai po elalubaso, tede dwai homu eyu, tama dago tigigo ebo dwai kolesaga hodoliyu tama dena tigigo dago dwai sę eyu bidai dao. Tama te sę dago elaluama, tama dena noma isabo sę naga pedalainogo yai dao, te da God dali bidisiąbo sę naga pedalai dao.
6 Tiali goli megi da, megi te Godigo da ma dobola somainogo eyu, te da te Mosesgo mani bomai po wali pabo sę, te sę tagalama tama da olo bidibao. Magi baso meni. Da te isai bidi tiwai bidibao, te dago tigi me homu me augwali sigo ebo dwai sęgo da me tonalubo menio. Tama tiyu, dago te Godigo sę ebo dao, te bomai po dologode bidibo meni. Te meni. Dago te gesi noma kolesaga te Tedali Mobo Bidigo te sę hodolama dago te sę ebo dao.

Dwai sęgo da dolali

7 Tama tibaso dago magi po waibawe? "Te bomai pogo digi dabolo te dwai sę ilibo page pedalai dao," ma dago te tiwai po waiba agawe? Mu menio. Te bomai pogo te eno yali sęde te dwai sę ebo po me ola magi menigi sogo da, teda eno me konegi meni dao. E tiwai yali, bomai pogo te po wai, "Nago gasa bidigo nai sabo homu eyu pesa me elamuo." Tama bomai pogo te tiwai po me wasiąwai tigi sogo da, teda eno te gasa bidigo nai pesa ebo kolesaga te dwai kolesaga dao me konegi menio. *
8-9 Awe, te bomai po menigi sogo da, teda te dwai sę ebo kolesaga te isai bidi tiwai elalugi dao. E tiwai dao. Polobadu te ena ogwade bidibadi te sogo eno te bomai po konebeo, tama ena bugagia olo bidali, eno homu ena sęgę sai bidi meni. Tiali goli nosali Godigo bomai po eno kone selama, tama eno homu tomode elaluali dwai sę ebo kolesagago eno dwai sę yabo homu hodaluama, tama haniani naide pesa ebo sęgo ena homu hodolai. Tebogo eno koneani, eno te bomai po bolama tama dwai sę yalio, te eno koneanio.
10 Tama eno me koneani, eno te dwai sę ebaso, ena isali tiwai yalio, ena God dali bidibeo. Hasia sogo Godigo te bomai po sa muyu te enabolo bidibo ula mawaibao po wai. Tiali goli eno te bomai pode bidibo ula me sabeo, agai ena ela muyu naga yai dao.
11 Magi baso meni, te dwai sę ebo kolesagago te bomai pogo tụ gegelama, tama ena ili po ola mani, tama te kolesagade te bomai pogo ena ola mani, te ena dwai sę ebaso ena isali tiwai yalio, ena God dali bidibeo.
12 Tama tibaso dago koneani, te Godigo bomai po aga digi te magi dwai sę me isąyu te wiegi yai naga elalubao. Tama te Godigo dabolo tama tiao wali po tigidali me te dwai sę me isąwai wiegi yai elaluali, tama doloba pelama, tama wiegi yai naga dao.
13 Tialima megi dago magi homu yagawe? Ma te wiegi yai bomai po agai ena te Godide dagalaliwe? Mu menio. Te eno dwai sę ilabo kolesagago naga ena te Godide dagalali, tego ena isai bidi tiwai ilalio. Te dwai sę yabo kolesagago te bomai pogo ena te isai bidi tiwai ilalio. Magi baso meni, te dwai sę ebo te hania pedaluyu tama te bomai pogo da ola mani, te dwai sę ebo te dwai dwai kolesaga mu dao.

Dwai sę ebogo dago homu kolesaga kalabus elaluali

---

* **7:7:** Sai 20:17; Bom 5:21

14 Dago koneani, te bomai pode te Godigo Tedali Mobo Bidigo te
Godigo homu kolesaga dabolo ola mabo dao. Tiali goli ena, eno poloba
homu me elaluyu tama te homu ena wali pabo dao. Te dwai sę ebogo
ena kalabus ilama tama eno agade sę iduai dao.
15 Hauwa sogo eno ebo kolesaga page te eno me konesiąma ebao.
Tama eno homugo godolo mu elama yainogo ebo kolesaga, te eno ebo
meni. Tiali goli eno homugo hagela mu yali kolesaga, te eno ebo dao.
16 Tama eno homugo hagela mu yali kolesaga te eno yali goli, eno
koneani, te dwai sę dao, tama te kolesaga ebo eno hagela yalio. Tama
tialigo da, eno homu me te bomai po me te deli dao, te eno te po obao,
"Awe, te Godigo bomai po te wiegi yai naga dao."
17 Tama tibaso megi eno koneani, te ena digi eno te dwai sę me ebo
meni. Menio. Te ena tomode bidibo dwai sę ilibo homu kolesaga agai
naga te sę ebo dao.
18 Eno koneani, ena tomode te wiegi yai nai deli me bidibo menio.
Eno tǫde bidibo tigide me te homude me, te side te wiegi yai nai me
deli bidibo menio. Mu tama, eno wiegi yai kolesaga yabo homu ebo,
tiali goli eno te kolesaga yabo usu me ebeo.
19 Awe, te wiegi yai kolesaga eno yainogo homu ebadi goli, te
kolesaga eno me ebo meni. Me ma, eno ebo hagela homu yali dwai
kolesaga, te kolesaga eno ebo dao.
20 Tiali goli eno ebo hagela homu ebo dwai kolesaga eno yaligo da,
teda ena digi eno te dwai sę ebo menio. Eno te sę yao homu ebeo.
Menio. Te ena tomode bidibo dwai sę ilibo homu kolesaga agai naga
te dwai sę ilibo dao.
21 Tama tibaso, enade te tiwai kolesaga bidibo eno sulama konebao:
eno wiegi yai kolesaga yabo homu ebaso da, teda te eno homude
elalubo dwai sę ebo kolesagago te homu aiyaba elalubo dao.
22 Mu tama, eno homude eno Godigo bomai po mu godolo ebo dao.
23 Tiali goli eno subao, gasa bomai po te eno tigi tomode elalubao, te
gasa bomai pogo eno tigi tonalubo dao. Tama te gasa bomai pogo te
eno Godigo bomai po mu godolo ebo homu dali hwịbo dao. Tama te
gasa bomai pogo ena te ena tomode bidibo dwai sę ilibo homu kolesaga
wali pomainogo ilibo dao.
24 Ena da te hobedagia bidibo bidi mu dao. Dego ena te eno tigigo
yainogo ebo kolesaga dagala sągowe?
25 Eno Godibolo usu da po olama gedu haluasa po obao. Te dago
Genuai Bidi Jisas Kraisgo nogode agai ena dagala olo muanio. Tama
ena e tiwai bidibao. Ena digi ena homugo te ena Godigo bomai po
dologode bidiba homu ebo dao. Tiali goli poloba homu kolesagade
ena te dwai sę ebo kolesaga dologode bidibo dao.

8

Kraisgo te dago yali dwai sę sela sąnama, te Tedali Mobo Bidi dabolo mani

1 Te da Kraisde tialubaso, God agai da aga gedude te doloba pai
we bidi dao te po wabo dao. Tama tibaso, Godigo da Krais Jisas dali
wadolali we bidi dali po tụ eyu tama sęgę dabolo magobeo.
2 Magi baso meni, ena megi da Krais Jisasde tia selama tama Godigo
Tedali Mobo Bidigo tụ dalali. Te da te dena homude elalubo dwai sę

ilibo kolesaga dologode me bidibadi, tama da te isai bidi tiwai bidiyu tama da Godide tedali bidai dao. Tama da te tama tiwai me bidibo tagalomainogo eyu, tama Tedali Mobo Bidigo gasa tụ dawai, te da olo bugagia bidimainogo agai tama tiai dao.

3 E tiwai yai dao. Te dena tigi tomode bidibo dwai sę ilibo kolesaga elalubaso, dago te Godigo bomai po dolo wali peyu tama da doloba pai we bidi pedalisiąbo dao. Tiali goli God aga digi da doloba pai we bidi aga gedude pedalalio. Agai aga Ogwa naga tagala palai, te aga tigi te da dwai sę ebo bidi tigi tiwai elaluali. Aga dago dwai sę yali sęgę sela sąwainogo asai, tama da bidigo dwai sę yali dene te Godigo aga delide naga wei ponai dao.

4 Agai tama tialigo te da te bomai pogo usu niba kadu walainogo yai. Magi baso meni, megi da te poloba yali dwai homu kolesagade me bilibeo. Menio. Dago te Tedali Mobo Bidigo wiegi yai kolesagade bilibo dao.

5 Te augwa homude elalubo dwai sę ilibo kolesagade bilibo bidi dabe, augwali te augwaligo homu kolesaga te poloba yali sęde naga homu dąụ weyu tebo dao. Tiali goli te Tedali Mobo Bidigo ebo kolesagade bilibo bidi dabe augwali da, te augwaligo homu kolesaga te Tedali Mobo Bidigo naiba homu dąụ wabo dao.

6 Te augwa homude elalubo dwai sę ilibo kolesagaba naga homu dąụ wabo we bidi, augwali da dwai sęgo dolama te bidada peyu bidada pogobeo. Tiali goli bidigo homugo te Mobo Bidigo wiegi yai kolesagaba homu dąụ weyu da, te bidi te bidibo ula bidiyu, tama homu nagame elama bidada peyu, bidada paibao.

7 Te bidigo homugo te dwai sę ilibo kolesaga wali pobaso da, te tebo bidigo God dali boi bidi ebo bidigo tibo dao. Magi baso meni, aga te Godigo bomai po dologode me bidibo menio. Mu tama, agai te bomai po wali pabo usu egobeo.

8 Te dwai sę ilibo homu kolesagade bilibo bidi dabe, augwali te bidi augwaligo te Godigo godolo yabo kolesaga me egobeo, augwali tede usu egobeo.

9 Tiali goli dage da, dage te dwai sę ilibo homu kolesagade me bidibeo. Menio. Te Godigo Mobo Bidi dagede bidibaso, dage te Mobo Bidigo kolesagade bidibo dao. Tiali goli, te bidi me delide te Kraisgo Mobo Bidi meni baso da, te bidi aga te Kraisgo bidi menio.

10 Te dagego dwai sę ebaso, te dagego tigi te isabo sogo elalubao. Tiali goli, te Krais dage tomode bidiyu da, teda Godigo dage te doloba pai we bidi nogi nogi ebaso, dagego homu noma bidi te bidibo ula elaluaibao.

11 Godigo Jisas te gụ pagede ma hodolai. Tama te sę yali Godigo Mobo Bidi dage tomode bidaligo da, teda te Krais te gụ pagede ma hodolali bidi agai te dagego osogo bidibo isabo tigiba te bidibo ula me mayu tama dage me gụ pagede ma hodolaibao. Te agai tama tiwai sę emainogo te aga Mobo Bidi dage tomode bidibo dao.

Tedali Mobo Bidigo da Godigo wai dabe pedalumainu nigilali

12 Eno ama dedeo, Godigo Mobo Bidigo dago tigi ma hodolaibao. Tama tibaso, agade dago negeli elalubao, te agai kolesagade da wali pao. Tiali goli dago te dena tigigo homu kolesagade me negeli elalubeo, te dago poloba bilali homu kolesagade wali pelamuo.

13 Te dagego tigigo dwai sę ilibo homu kolesagade me bidibaso da,
teda dage isabuo. Tiali goli, te Tedali Mobo Bidigo bomogo te dagego
tigide dwai kolesaga dabe ebo te ela mubaso da, teda dage bidada peyu,
bidada paibao.
14 Te Godigo Mobo Bidi wali bilibo we bidi augwali tigidali te Godigo
wai dabe bidibo dao.
15 Magi baso meni, te Godigo dagebolo mani Mobo Bidi da, te dage
olo sę ebo bidi bidiyu God ma wi ilibo Mobo Bidi meni. Te menio.
Te mani Mobo Bidigo dage Godigo wai dabe ilibo Mobo Bidi dao. Te
Tedali Mobo Bidigo dago i olama tama Godibolo "Aya, Aya" wabo dao.
16 Te Mobo Bidigo digi agai dago mobo noma bidi tau siyu tama
dago homu tomode hania hanilama, da te Godigo wai puluba bidibo
po wabo dao.
17 Tama da te Godigo wai dabe bidaligo da, teda nosali dago te Ayago
nai me saibao. Awe, te dago Godigo nai saibao, te nai me dago Krais
dali saibao. Te megi dago Godigo sę eyu tama Krais dali dago te dene
tolobaso da, teda dago aga dali te genuai nogi me te ula yai bomo me,
te me dago aga dali nosali saibao.

Nosali da bugagia bidabo digi mu te dagalude saibao

18 Te da e tǫde bidibadi te da God wali pabo we bidi dali dwai homu
ebo bagego dabolo dene dali sęgę dali mabo dao. Tiali goli eno te
Godigo dabolo nosali maiabo ula yai bomo dali, haniani wiegi yai nai
dali, te naide eno homugo kone palobo si, te eno e po wabo dao, "E, te
eno megi tolobo sęgę te genuai menio, te dwasianunu naga dao, te olo
nai tiwai dao," eno te homu ebo dao.
19 Te nosali Godigo da ugwaba selama, tama da agai wai dabe te
hania hanilaibao. Tama te sę yabo sogo asobo te Godigo nigali tigidali
naigo tonaluyu bidibo dao, te bidi aga homu memenege eyu, tama aga
wiegi yai nai asobo sogo tonalubo tiwai gilama.
20 Megi e sogo tigidali nai dabe dwai bidiyu tama dolobao. Te augwa
homugo digi me ebeo. Menio. Godigo digi augwali te tiwai kalabus
elama bidibo. Te augwaligo te Godigo augwalibolo nosali yabo sę
tonaluyu bidibo dao. *
21 Tama megi augwali te dolama bidibo kalabuside te tigidali nai
Godigo dagala sąnama, tama te tigidali bugagia mu te da Godigo wai
dabe dali bidaibao. Te tigidali nigali nai te sę yabo sogo asobo tonaluyu
bidibao.
22 Dago koneani, tigidali nai Godigo nigali, te tigidali dene eyu te hę
wabo tiwai ebo dao, te wego wai ame nainogo dene ebo tiwai ebao.
Tama Godigo nigali nai tigidali te dwai hę weyu bidali, te megi e sogoba
usu nagasobo dao.
23 Tama te nai dabe augwali naga me tebeo. Menio. Dago te Tedali
Mobo Bidi salio, te tiwai Godigo hasia mu dabolo te olo mu manio, te
agai dabolo nosali gasa nai me mawaibao. Tama da me, dago homu
tomode dene elama hę weyu, tama Godigo te da aga wai dabe pedalabo
kolesaga te silimainogo ebo sogo tonalubao, te agai dago tigi ma dobola
selama olo bidabo sogo dao.
24 Magi baso meni, Godigo da ma selama, tama megi dago agade
konealubo homu dąų olama tama agai da dali te wiegi yai sę mu nosali

* **8:20:** Gag 3:17-19

usu numainogo dago megi tonalubo dao. Tiali goli dago tonaluali nai te nosali dago subo si da, te dago aga ma tonalugobeo. Bidigo te nai me deli suali da, magi baso te agai ma tonalugowe? Te egobeo.
25 Tiali goli megi te nai dago sisąbadi da, dago homu dąu mu olama te nai dago mu saiba homu yali da, teda dago homu bomo te naiba elama tama bugagia tonaludubo dao.
26 Te bugagia tonalubo kolesagago da tau sabo dao. Te tebo kolesagade me te Godigo Tedali Mobo Bidigo te da bomo meni yai bidi me tau sabo dao. E tiwai dao, dago te God dali gedu haluasa po wabo tụ te kuna gisiga konebo menio. Tiali goli Godigo Mobo Bidigo digi da tau siyu, Godibolo gedu haluasa po wabo dao. Agai homude bomo eyu tama te hę wabo tiwai eyu, te pusisąbo pogo agai Godibolo te po wabo dao.
27 Tama te bidigo homu tomode elalubo nai subo bidi God, agai te Tedali Mobo Bidigo ebo homu konebo dao. Magi baso meni, te Tedali Mobo Bidigo te Godigo homu kolesaga wali peyu tama da Godigo we bidi tau siyu te gedu haluasa po hanalubo dao.
28 Tama dago koneani, te augwaligo aga dali dwagi yai homu eyu godolo mu ebo we bidi, te we bidibolo pedalabo sę tigidali te Godigo digi dodolama, tama te sę tigidali te we bidi dabeba pedaluyu augwali tau sabo dao. Te we bidi augwali te Godigo ma saiba po wali we bidi augwali tama agai augwali sa munama i wai dao.
29 Magi baso meni, te Godigo augwali polo koneani bidi dabe, agai augwali me hagea siyu tedali muani, te aga Ogwa tiwai pedalomainogo yai, tama ama name hauwa bidimai hagede yali, tama Krais te augwaligo ama gomunai bidi bidaibao.
30 Tama God agai te polobadu hagea sali we bidi augwali, te agai augwali me i walio. Tama agai te i wali we bidi augwalibolo te agai augwaligo yali dwai sę sęgę sela sąnama, tama augwali me te doloba pai bidi nogi poali. Te agai doloba pai nogi wali we bidi augwalibolo agai te aga digi elalubo ula yai bomo dali genuai nogi dali augwalibolo mani.

Godigo wiegi yai homu eyu godolo mu ebogo da munu me tagalogobeo

31 Te Godigo te da tau sabo sę hauwa po odobaso, tama dago magi po Godigo te ebo sę dabede waibawe? E tama naga dao, te Godigo da tau sobaso, teda dego da dali boi bidi elama tama da aiyaba elalugowe? Woo, bidi mu menio.
32 Agai aga Ogwa digi te dabolo mawainogo homu si me ebeo. Menio. Agai aga tagala palali te agai da tigidali tau sagasomainogo olo tagala palalio. Agai aga Ogwa digi da tau somainogo mobaso, teda mu tama dao, agai homugo te gasa nai me tigidali te olo mu dabolo te aga dali mawaibao.
33 God aga digi da doloba pai we bidi nogi pobaso, te da God aga digi hagea sali we bidi bidiyu, te mena boi bidigo da kisiliyu po tụ ebo usu egowe? Woo, bidi mu menio.
34 Te dego da dali te dwai sę yali bidi te dwai dene sabo po wagawe? Menio. Magi baso meni. Krais Jisas aga digi isąma, tama ma hodalubadi yai. Tama aga digi te Godigo dolo nogode genuai bidi bidiyu, tama God hanalu wabo po wabogo me da tau sabo dao.

35 Te Kraisgo da dali dwagi yai homu eyu godolo mu ebo kolesagade
te da mena nai mugo dagala sąyabo nai menio. Ma te sęgę daba
pedalobo si da, ma dago dene tolobaso, ma bidigo da dolobo si da, ma
augwaligo da nasi ilabo sę ebaso, ma da gudubo ugwa meni baso, ma
augwaligo da te dwai bulude bidimainogo ilibo sę ebaso, ma augwaligo
da hwągo ela mubo si da, tama te tobage sę ebo dabego da te Kraisgo
da dwagi yai homu eyu godolo mu ebo sęde dagala sągobeo.
36 Mu tama, dago koneani, te tobage sę dabe te daba pedalaibao, te
Devitgo Godibolo polobadu e tiwai po wali gilama te tiwai sę yali, *
“Da te nago we bidi bidibaso, tama tigidali sogo
augwaligo da ela muabo homu eyu, da pobeasa
bilibo dao. Augwaligo da sulama, ‘Te ela muabo
kibu sipsip wai tiwai naga yai dao,’ augwaligo dade
te homu ebo dao.”
37 Tiali goli, te augwaligo da dali te tobage dwai sę yali goli, Godigo da
dali dwagi yai homu eyu godolo mu ebaso, tama agai da tau selama,
tama dago te tobage sę tigidali aiyaba mu elaluaibao.
38 Awe, eno tede konealubo homu mu dąų wali, te magi nai me
deligo da te Godigo godolo ebo sęde munu me dagala sągobeo. Ma
te augwaligo da ela mubo, ma da bidibadi dago sęgę tolobo, ma ensel
mobo bidi dabe, ma te dwai haubo mobo bidi dabe, ma te tǫde bidibo
tobolu bidi dabe, ma megi elalubo nai, ma te nosali pedalabo nai,
39 ma te dagalude bomo elalubo dwai bage, ma te moni sia dabo bulude
bomo elalubo bage, ma te meba gasade elalua pabo Godigo nigali nai,
te tigidali nai dabego te Godigo dade dwagi yai homu eyu godolo mu
ebo kolesaga te dagala sąwainogo ebo usu me egobeo. Te dago Genuai
Bidi Krais Jisasgo yali sęgo te Godigo aga dade ebo godolo ebo kolesaga
dabolo ola mawai dao.

Te Godigo te Israel dabede yali kolesagade Polgo po wali

9

(Dąi 9–11)

Polgo Israel dabe augwalide homu sęgę mu yali po wai

1 Ena Kraisde wadolai bidi bidibaso, tama eno megi wabo po te mu
po naga waibao, tibo po wagobeo. Tama Godigo Tedali Mobo Bidigo te
eno yabo kolesaga dagalobo homu tonaluyu, tama agai eno po me tau
selama tama eno mu po naga obao.
2 E tiwai dao, eno homu sęgę mu elama tama sesemane sogo ena
dwai dene ebo dao. Magi baso meni, te eno hani Juda bage augwali
meba hauwago Krais tudiba muanio.
3 Eno homugo te Godigo eno ama dede augwali ma dobola somainogo
ebo homu godolo ebao, augwali ena dali deli kaneme elalubao. Tama
te tų elalugi sogo da, augwali tobade te eno Kraisba gedu haluasa po
olama agai ena i ola mayu tama sela sąnama tama ena hagamainogo
elama tama augwali tau somainogo hasegeligi da. Eno te homu
bomonama ebo dao.
4 Augwali da, te Abraham aga ogwago ogwa Jekop aga hani dao,
tama Godigo augwali aga wai dabe nogi poali. Tama tiyu aga agai ula

* **8:36:** Tib 44:22

yai bomo augwali dali bidagasidu geai dao, te bidi meni yai kemi tǫ
bulude. Aga digi agai dąụ wali po augwalibolo madu geai. Godigo agai
bomai po me augwalibolo mani. Tama agai te augwaligo agabolo lotu
po wabo kolesaga te agai ola mani. Tama agai aga sa muani bidi Krais
nosali augwaligo hanidu pedalaibao po augwali dali dąụ walali. *
5 Augwaligo wąị mu Abraham dali, Aisak dali, te Jekop dali, augwali
polobadu bidiyu te genuai nogi sai bidi dabe hasia bidali, tama augwali
te augwa bulai wai dabe naga bidai. Tama Krais aga e tǫba dulama
tama da bidi tiwai tigi sali sogo, agai te Juda hanide naga te bidi mu
pedalali. Aga te tigidali nai tobolu bidi bidibao. Aga te God dao, te aga
nogi dago sesemane bidada pabo sogo ugwaba sinao. Mu dao.
6 Te eno hani Juda bage augwali hauwago Krais tudiba muai goli, te
Godigo polobadu dąụ wali po te olo hagabo tiwai me egobeo. Menio. E
tiwai dao, te Jekop aga nogi me Israel, te bidi aga hanide pedalali bidi
augwali tigidali te Godigo hagea sali Israel dabe mu me ebo meni.
7 Tama dago e tiwai po me olamuo, “Augwali te Abrahamgo
kanemede pedalama, tama tigidali augwali te aga wai dabe mu
bidibao,” te wagio. Menio. Polobadu Godigo e tiwai po Abrahambolo
wai dao, “Te nago hani bidi nogi nosali nedada pabo si, te Aisakgo hani
augwali naga nedada paibao.” *
8 Te po page e dao, te Godigo gedude te tigigo ebo kolesagade naga
pedalali wai dabe augwali te Godigo wai dabe me egobeo. Menio. Te
Godigo Abraham dali dąụ wali pode ame nani wai dabe, te augwali
Abrahamgo hanide nogi elaluai dao.
9 Tama te kolesagade homu paliyu, Godigo te dąụ wali po e tiwai
hasia polobadu te Abrahambolo wai, “Te eno te bodolu mani sogo ena
ma asaibao, tama nago we Sarago te wai ogwa ame naibao,” te po wai.
*
10 Tama Godigo te naga me ebeo. Te Sarago ogwa Aisak ame nenama,
tama genuai elama, tama agai aga we Rebeka sali. Tama Rebekago tabi
elama tama te wai si deli sogo elaluali. Tama te wai sigo aya deli naga,
te Aisak, da Juda dabego wąị monu dao.
11-12 Tiali goli, Godigo homude bidi sa muabo kolesaga yalio. Agai te
bidigo sę ebode homu me ebeo. Aga digi aga homu naga wali peyu,
te bidi i olama tama aga sa muaibao. Tama te wai si Jekop dali, Iso
dali, augwali si ame nesiąbadi, tama augwaligo te wiegi yai kolesaga
ma te dwai kolesaga me isąbadi, Godigo Rebekabolo te aga tamadi ame
nabo wai side te po wai, “Te nago ogwa si deli sogo ame nenama, tama
nosali te gomunai bidi te i badu bidi dologode bidaibao,” te po wai. *
13 Tama te tiwai naga pedalali, te Godigo po pusali bidi nogi Malakai
agai nosali asęani Godigo wali po tiwai gilama yalio, “Eno Jekopde
dwagi yai homu eyu godolo mu yali, tiali goli eno Iso hagela homu mu
yali,” Godigo te po wai. *
14 Tama tibaso, dago te sęde magi po waibawe? “Godigo aga homu
wali peyu, te bidi deli naga sa mubaso, agai te dolo me isąwai kolesaga
yalio,” te dago te tiwai po omainogo yagawe? Mu menio.
15 Magi baso meni. Godigo e tiwai po Mosesbolo polobadu wai, “Te
ena digi eno bidi me delibolo te olo tau siyu mabo wiegi yai kolesaga

* **9:4:** Sai 4:22 * **9:7:** Gag 21:12 * **9:9:** Gag 18:10 * **9:11-12:** Gag 25:23 * **9:13:** Mal 1:2-3

yabo homu ebaso da, teda eno homu naga wali peyu, eno olo mabo wiegi yai kolesaga agabolo yaibao. Te eno bidi me deli homu dene yainogo da, teda eno homu naga wali peyu, aga eno homu dene ebo dao," Godigo te po wai. *
16 Tama te po obaso, dago koneani, te Godigo bidi sa mubo page, te bidigo homugo me te aga sę denego me ebaso Godigo aga sa mugobeo. Menio. Te Godigo te bidide homu dene eyu, olo tau siyu mabo wiegi yai kolesagago naga te bidi sa mubo dao.
17 Tama Mosesgo te bukude asęani Godigo e tiwai po te Isip tǫ tuni bidibolo wali, "Eno bomo tigidali bidibolo ola mawaio wali, te augwaligo eno nogi te tigidali tǫba sela pelama pusugi pomainogo obao. Tede naga eno nage hodolama, tama tuni bidi nigilama, tama eno te nage dali hwįbo dao," Godigo te wali po asęani. *
18 Tama tibaso dago koneani, te Godigo aga homu naga wali peyu te olo tau siyu mabo wiegi yai kolesaga te bidi me delibolo yainogo da, teda agai te olo mabo wiegi yai kolesaga te agabolo yaibao. Me ma, te bidi me deli agai te po odosiąbo bidi ilainogo homu eyu da, teda agai te bidi te po odosiąbo bidi ilibo dao.

Godigo sębę dali te Godigo wiegi yai kolesaga ola mabo po dali wai

19 Tiali goli, bidi mego enabolo e tiwai po wagi da homu yali da, "Te Godigo aga homu naga wali peyu, tama bidi me deli sa munama tama gasa bidi meni. Tama tiyu da, teda magi baso agai te bidigo dwai kolesaga ebo po me odubadi geaibawe? Dego te Godigo ebo homu kolesaga gisilainogo usu egowe? Bidi menio."
20 Bidi me deligo te tiwai po hanalu weyu da, teda eno te po wei ponoyu te po waibao, "Abagi, nage de da weyu, tama nago te po Godibolo ela palamuo. Ma te mama tǫgo nigali senego te aga nigali bidigo geda muani homu eyu, tama te bidibolo te po wai, 'Magi baso nago ena te tiwai nigali' po waibawe? Menio. *
21 Te sene nigibo bidigo te agai mama tǫ pedai me deli selama, tama te tǫgo te sene si nigali, me deli te wiegi yai sę yabo sene te wiegi yai nigali, tama me deli te olo sę yabo dwai sene nigai. Aga homu naga wali peyu, tama te tiwai ebaso da, te usu da, po meni, te aga sę dao."
22 Te Godigo me te tiwai yai. Agai te aga sębę homu ebo te bidi dabebolo hania hanilabo homu yali, te tigidali bidigo agai bomo me konemainogo yai. Tama te dwai sę yali dene sabo we bidi augwali dolabo sę te sisi yai elalubo, tiali goli agai augwali gogolama polo elebeo, tama bobage sogo tonaluali.
23 Magi baso meni, agai homugo te agai homu dene eyu tau sabo sa muani we bidi augwalibolo mabo wiegi wiegi yai ula yai bomo, te bomo augwali ola momainogo agai bobage sogo tonaluali. Augwali agai polobadu hagea sai dao, tama agai bomo yai ula augwaligo saibao.
24 Te da dao. Agai da i wali, te da Juda hani naga i me wabe, menio, te gasa hani dabe dali me i walio.
25 Te Godigo aga homu naga wali peyu, te we bidi meba naga hagea sabo kolesagade te polobadu Godigo po pusali bidi Hoseago asęani pode Godigo wali po me te e tiwai po asęani,
"Te eno hani isąwai we bidi hani, te augwali eno

* **9:15:** Sai 33:19 * **9:17:** Sai 9:16 * **9:20:** Ais 29:16; 45:9

hani nogi poaibao. Tama te eno augwalide dwagi
yai homu eyu godolo isąwai hani, te hani eno ‘Te
eno godolo mu ebo hani’ nogi poaibao.*
26 ‘Dage eno hani meni,’ tama eno te po wali
madi, te bulude naga te eno augwali nogi olama, ‘Te
bidabo ula elalubo Godigo wai da’ po waibao,” *
Godigo te po olama, tama Hoseago asęani.
27 Tama te gasa polobadu Godigo po pusali bidi Aisaiago te Israel hanide po olama tama te tiwai i wali, “Tama te Israel dabe augwaligo hani nedebo namba te ąị sanede elalubo masigi kemi tiwai pedalubaso da, tagalao, teda Godigo augwali meba naga dią selama, tama dwasianu hani naga ma dobola saibao.
28 Magi baso meni. Genuai Bidigo po tụ silibo si tama te po polo togwa sąnama tama te tọde we bidi augwalibolo te dene wei ponaibao,” Aisaiago te po wai. *
29 Tama polobadu Aisaiago te po olama po wai tiwai. Agai te po wai, “Te tigidali bomo elalubo Genuai Bidi agai te dago dwasianu hani bidimainogo egi menigi sogo da, teda da mu doloyu, te bulu si nogi Sodom dali Gomora dali si tiwai pedalama, tama da mu dolai bidigi dao.” Aisaiago te po asęani. *

Te Israel dabe augwaligo Kraisde konealubo po dąụ mu olama, te doloba pai we bidi pedelabo homu elama konealubo po dąụ wabe

30 Tama tibaso dago koneani, te gasa hani dabe augwaligo te doloba pai bidi nogi sabo sę dene me ebe, tiali goli augwaligo te doloba pai bidi nogi salio. Te e doloba pai kolesaga te augwaligo konealubo po dąụ olama sai.
31 Me ma, te Israel dabe augwali da, te Godigo augwalibolo doloba pai bidi nogi pomainogo eyu, tama augwali te bomai po bugagia wali pabo tụ gegali goli, te tụ augwaligo subeo, te augwali te bomai pogo usu niba kadu wabeo.
32 Augwali te Godigo gedude te doloba pai we bidi magi baso pedalebewe? Augwaligo te Kraisgo yali sęde te konealubo po dąụ wasiąyu, tama augwaligo te Godigo te doloba pai bidi nogi poaibao homu eyu yali. Te po digi po begelama te tiwai yali, te sągąde dolobo masigigo te augwaligo sągąde dolama tama augwali tulaluai dao.
33 Te tiwai po me deli te Godigo po bukude polobadu asęani, te po e tama wai,
“Odao. Te Saion hanude eno te bidi sągą dani tuą
palama tulaluabo masigi me deli mubao. Eno te
bidi me deli tede mubao, tama we bidi augwaligo
aga dali dwai homu yaibao, te augwali dani tuą
palama tulaluabo masigi tiwai dao. Tama tiali goli
we bidigo agaba konealubo po dąụ wabo bage, agai
augwali tau mu sabo usu mu yaibao, te augwali
tulaluama hale me sogobeo,”
te po asęani. *

---

* **9:25:** Hos 2:23 * **9:26:** Hos 1:10 * **9:28:** Ais 10:22-23 * **9:29:** Ais 1:9 * **9:33:** Ais 28:16

10

Te Israel dabe augwaligo te Godigo bidi doloba pai bidi ilibo kolesaga wali pabe

1 Eno ama dede dabeo, eno homu dene eyu tama te Godigo te eno
hani Israel bage augwali ma dobola somainogo ebo homu godolo
mu elama, tama sesemane sogo eno Godibolo gedu haluasa po tede
bomonama wabo dao.
2 Eno augwali bugagia koneama tama eno hanilama augwalide mu
po obao, augwaligo te Godigo kolesaga wali pabo sę bomo elama mu
ebo dao. Tiali goli augwaligo me gisiga konesiąma tama tibo dao.
3 Te Godigo da we bidi doloba pai nogi pobo te kolesagade
augwaligo konesiąbaso, tama augwa digi augwa kolesaga doloba pai
pedalumainogo ebo sę yai. Tama tibaso, augwali te God dologode me
bidisiąyu, tama agai augwali nogi doloba pai nogi omainogo me ebeo.
4 Dago koneani, te bomai po wali peyu tama Godigo bidi doloba pai
bidi nogi pobo tų, te tų te Krais asali sogo silali. Megi te gesi tų elalubao.
Te Kraisde konealubo po dąų wabo we bidi, te Godigo augwali doloba
pai we bidi nogi poaibao.

5 Te bomai po wali peyu tama Godigo bidi doloba pai bidi nogi pobo
tųde te Mosesgo polobadu te po asęani, “Bidi te kolesaga tigidali eyu
da, teda aga te bidada pabo ula saibao,” te po asęani. *
6 Tiali goli te bidigo Godide konealubo po dąų obaso tama Godigo aga
doloba pai bidi nogi wabo kolesaga, te kolesagade augwaligo polobadu
tama asęani, “Nago naga homude te po olamuo, ‘Te agai dabolo Godigo
po pusumainogo, te Krais edaba sela dulamainogo eyu, de te dagaluba
pogowe,’ te po olamuo,” te po asęani.
7 Po me asęani, “Tama nago te po me olamuo, ‘De te isai bidi dabego
buluba dulaibawe,’ ” te po asęani. Te Krais tedu selasa asomainao
homu eyu te po olamuo.
8 Tiali goli te asęani pogo magi po wabowe? Agai e po wabo dao, “Te
Godigo po nage pąde mu elalubao. Te nago pedauwalide me te nago
homude me te po elalubao,” te po bukude polobadu asęani. Te dago
hanilama te we bidibolo pusubo po te Kraisde konealubo po dao. *
9 Tama nago po hanilama pusuyu Jisas aga te Genuai Bidi da po
olama, tama nago naga homude te Godigo aga te gų pagede ma hodolali
sęde konealubo po dąų weyu da, teda Godigo nage ma dobola saibao.
10 Magi baso meni, te dago homugo te konealubo po dąų obaso, tama
Godigo da doloba pai we bidi nogi poaibao. Tama dago pedauwalidu
te dena konealubo po we bidi gesabide pusubaso, tama te Godigo da
ma saibao.
11 Tama Godigo po bukude te sęde te tama po wai dao, “Te bidigo
konealubo po agaba dąų obaso da, teda aga hale me sogobeo.” *
12 Tama te pode te Juda dabe me te gasa hani dabe dali augwali te
deli tigi poai tobage naga yali. Te da tigidaligo Genuai Bidi deli naga
elalubao, tama agai te olo mu tau siyu mabo wiegi yai kolesaga te
genuai mu te agaba i wabo we bidi tigidaliba mabo dao.

---

* **10:5:** Prs 18:5 * **10:8:** Bom 30:12-14 * **10:11:** Ais 28:16

13 Tama tiyu, te Godigo po bukude wali po tiwai dao, te po e dao,
“Tigidali bidigo Genuai Bidi nogi ilama tama agaba i wali da, teda agai
augwali ma saibao,” te po asęai dao. *
14 Tiali goli bidi me deligo te Juda dabede enabolo te po waibao,
“Te augwaligo konealubo po Kraisba hasia dąų me wasiąbaso da, teda
augwaligo agaba gedu haluasa po olama i wagobeo. Tama augwaligo
agade po me odisąyu da, teda augwaligo konealubo po agaba dąų
wagobeo. Tama te bidi me deligo po te augwalibolo me pusisąwani
da, magi ilama augwaligo agade po odaibawe?
15 Tama Godigo te po pusabo bidi augwali me tagala palisiąwani da,
magi ilama augwaligo te po pusigi pogowe?” Bidi mego enabolo te
tobage po obaso da, teda eno te po wei ponoyu, e po waibao, “Woo,
te Juda dabe augwaligo Kraisde te po odali dao, te Godigo po bukude
elalubo po me deli tiwai, te po e dao, ‘Te wiegi yai gesi po sesebo bidi
dabe augwali asobo te homu dwagi yai ilibo sę mu dao,’ te po asęani,”
eno te po waibao. *
16 Tiali goli, te Juda dabe tigidaligo te wiegi yai gesi po selama wali me
pabeo. Te polobadu bidali bidi nogi Aisaia, aga Godigo po pusali profet
bidi bidali. Tama te aga dali bidali bagego yali kolesaga te megi bidibo
bidi dabego ebo kolesaga tiwai yai dao. Tama tede dwai homu eyu, te
Aisaiago te po asęani, “Genuai Bidi, dago te nago po augwalibolo pusali.
Tiali goli, augwaligo te po odaliwe ma meniwe, te eno konebeo,” te po
asęani. *
17 Tialima dago koneani, we bidigo te Godigo po odobaso tama tebogo
te konealubo po dąų wabo homu hodolobo dao. Tama bidi mego
Kraisde po pusubaso, augwaligo Godigo po odobo dao.
18 Tiali goli te Juda dabede, te mu dawe, te augwaligo Kraisde te po
odaliwe ma meniwe? Magia. Augwaligo odalio. Te Godigo po bukude
elalubo po me deli tiwai dao, te po e dao,
“Te augwaligo dogoni te tigidali tǫba pelama sabolali.
Tama augwaligo po pelama, te tigidali bulu mu
usu egi pai.” *
19 Tiali goli eno po ma obao, te Israel dabe augwaligo te po koneaniwe
ma meniwe? Awe, augwaligo koneani. Hasia Mosesgo te sęde te
Godigo wali po polobadu asęani,
“Te eno olo we bidi meba saibao, augwali te deli
hani mu meni, tama dagego tebode dwai homu
elama tama eno augwalibolo wiegi yai kolesaga
ebaso, tama dage te sulama pesa yaibao.
Te eno te kolesaga konesiąwai bidi hani augwali
me deli sobaso, tama dagego augwali dali sębę
yaibao.” *
20 Tama te Godigo po polobadu pusali bidi Aisaiago te po hanilama
pusubo wi me ebeo. Agai Godigo te gasa hani we bidide wali po e tiwai
asęani,
“Te ena gegebo sę me isąwani bidi dabego, te
augwaligo ena suali.
Te bidi dabe meba augwaligo te bidi mebabolo te

* **10:13:** Jol 2:32 * **10:15:** Ais 52:7 * **10:16:** Ais 53:1 * **10:18:** Tib 19:4 * **10:19:** Bom 32:21

enade po hanalusiąbadi, tiali goli ena augwaliba
hanilama pedalobo dao.” *
21 Tiali goli te Israel hani we bidide te Aisaiago Godigo e wali po
asęani, “Te bobage sogo mu eno augwali i wabo sę ebadi, te hani bidi
augwaligo te po sela sąnama tama dwai po wei ponai dao.” *

11

Godigo te olo tau mabo wiegi yai kolesaga te Israel hani badu yali

1 Te bidi Aisaiago te tobage po asęai baso, eno e po hanalu obao, te
Godigo aga hani we bidi aga digi sela sąyabo homu me yaliwe? Mu
menio. Ena me ena te Israel bidi dao. Te bidi Abraham te eno wąi mu
dao. Ena te Benjamingo hani dao.
2 Te Godigo hani augwali te agai polobadu koneyu hagea sai, agai te
augwali me sela sąwai menio. Dagego te Godigo po pusali profet bidi
Elaijago po te Godigo po bukude elalubo te dagego koneani. Elaijago
gedu haluasa po olama, tama te Israel dabe augwali te Godigo gesabide
po tų ela mawai. Agai te wali po e dao,
3 “Genuai Bidi, augwaligo te nago po pusubo bidi profet dabe augwali
ela muyu yali. Tama augwaligo te nagebolo mabo nai ulubo alta sai
aluali. Tama ena deli naga ena bidibao. Tama augwaligo ena gegebo
sę eyu, tama ena ela muainogo ebo dao,” Elaijago te po wai. *
4 Tiali goli Godigo agabolo mena po wei ponaniwe? Agai te po
wai, “Eno digi ena bidi dabe te bidi sese hauwa 7,000 bidi sali, tama
augwaligo te tibo god Bal dologoba pelama teba lotu me wasiąwai dao,”
Godigo te po wai. *
5 Te tama megi e sogo me te hani bugai meba elalubao, Godigo te aga
olo tau mabo wiegi yai kolesagago te augwali hagea siyu ma sai dao.
6 Agai te olo tau siyu mabo wiegi yai kolesaga ebaso tama augwali
sali. Tama agai te augwaligo yali sęde homugo te augwali me sabeo.
Tama augwaligo te sę ebode te Godigo augwali siyu da, teda te olo tau
siyu mabo wiegi yai kolesaga ebo te olo munu me ma egi menigi dao.
7 Tama tibaso dago te Israel dabede magi po waibawe? Te Israel
dabe augwaligo te Godigo augwali doloba pai we bidi nogi poabo tų
suainogo te sę dene yali goli, te tų augwaligo me susiąwai. Te Godigo
meba we bidi naga dią selama, tama augwaligo te tų suali. Tama gasa
bage, te augwaligo Godigo po odobo hagela eyu, tama augwa olo dąų
wali.
8 Te Godigo po bukude wali po tiwai gilama yali, te po wai,
“Godigo te augwaligo homu kolesaga te godege
pibo tiwai ilali.
Agai te augwaligo gedu te susiąbo tiwai
ilama, tama ologo te po me odosiąyu yalio.*
Tama augwali te tiwai bidali, tama megi e sogoba
usu nagasai dao.”
9 Tama Devitgo me te boi bidi dabede Godibolo te tiwai po olama wai,
“Te eno homugo te nago tilama, tama augwaligo
wei ebo naigo te augwali te konesiąwai bidi tiwai

* **10:20:** Ais 65:1 * **10:21:** Ais 65:2 * **11:3:** 1 Kin 19:10, 14 * **11:4:** 1 Kin 19:18 * **11:8:** Bom 29:4; Ais 29:10

ilao, te aga te subigila peyu te no aselama bidibo
bidi te konegobeo. Te bidi tiwai nago augwali
tiwai ilao. Tama augwali tulolumainao, augwali
wei ponao.
10 Te eno homugo nago augwali gedu hulia
somainu elama, tama augwaligo te hulia sai
pedalumainogo elama, tama augwaligo gedu
pedama suainogo ebo usu me egobeo.
Tama nago augwalibolo sęgę mao, tama augwaligo
tudi sugunama, tama augwali te tiwai sesemane
sogo bidimainogo yao,” *
Devitgo te po polobadu wai.

Godigo te gasa hani augwali ma sali

11 Te eno te po hanalu obao, te Juda dabe augwaligo te Kraisde konealubo po dąụ wasiąyu tama tulaluama, tama augwali tede mu dolaliwe? Mu menio. Augwaligo te dwai sę eyu tama te tụ geda mubaso, tama tede te Godigo te gasa hani dabe augwali ma sai. Godigo homugo te wiegi yai kolesaga agai te gasa hani dali ebo te Israel dabe augwaligo suyu tama augwali pesa emainogo tiai dao.

12 Augwaligo te dwai sę ebaso, tama tede Godigo te tigidali tọde bidibo we bidi tau mu sidubadi geaibao. Augwaligo te Godigo kolesagade tulalubaso, tama tede te Godigo te Juda ąọ isąwai gasa we bidi hani augwalibolo wiegi yai kolesaga mu yai. Tama tibaso, tigidali Israel dabe Godiba ma geasa asobaso da, teda tigidali hani wiegi yai mu bidaibao, me deli dwai bidigobeo.

13 Tiali goli megi eno po te dage gasa we bidi hani dabe dagebolo mawainogo obao. Godigo ena tagala palali, te eno dage Juda hani isąwai gasa we bidi dagede sę emainogo yai. Tama tibaso eno homu pemene wiegi yai te sęde elama, tama te sę bidigo gedude ugwaba siyu tama eno te sę ebo dao.

14 Magi baso meni, te sęde eno homugo te eno hani Juda bage augwaligo te Godigo dage dali yali wiegi yai kolesaga sulama pesa eyu, tama eno te augwali tomode meba te eno ma sainogo ebo dao.

15 Edao. Godigo te Juda dabe augwali sela sąnama, tama tede agai te tigidali tọde bidibo bidi selama, tama augwaligo deli homu aga dali pedalabo tụ dawai. Te dwagi yai kolesaga dao. Tiali goli, Godigo te Juda dabe augwali ma sabo si, te wiegi yai mu yaibao, te isali bidi aga gụ pagede ma hodalobo tiwai yaibao.

16 Te po digi po si begelama tama eno dagebolo obao. Te Juda dabe augwaligo tubo nai bret nigibo si, tama hasia augwaligo te dwasianu pedai bret nigibo plaua te Godibolo hasia mabo dao, te Godigo nai dao, te po wabo dao. Tama tibaso, dago koneani, te plauago nigibo bret tigidali te Godigo nai dao. Tama te ni pedali dabe te Godigo da wida, teda te ni nologo dabe augwali me te Godigo naga dao. Tama te tiwai me te Juda dabego wąị dabe augwali Godigo we bidi bidalibaso, te megi bidibo Juda bage me te Godigo we bidi me bidibao.

17 Tama augwali te gide elalubo ni oliv tiwai bidiyu, tama Godigo te ni oliv nologo meba dwali togolama sela sąnama, tama agai dage olo ni oliv nologo te bulude elalubadi selama, tama dage te gide elalubo

* **11:10:** Tib 69:22-23

ni olivgo nologo togwali pesagede wadolali. Tama dagego augwali hasegelama, tama megi dage bugagia bidibao. Tama dage te elalubo dwagi yai ni olivba wadolobaso, tama dage dali te ni aga nologo mu dali te dagego te ni oliv pedalidu asobo ąigo ili sabo dao, te nigo bomo me dagego sabo dao.
18 Tiali goli dagego te togwali ni nologo dabe augwalibolo te posobo po munu me olamuo. Te dagego duga nogi ugwaba siyu, augwalide posobo po wai wida, teda dagego homu bugagia koneyu bolo yao. Dagego te ni pedali me ugwaba sagolobo menio. Te ni pedaligo dage sagolobo dao.
19 Tiali goli dagego te duga nogi ugwaba sabo po wabo homu yaibao: "Godigo te ni oliv nologo dabe togwali madi, te ena augwali togwali pesagede wadolomainogo yai," waibao.
20 Awe, te mu dao. Tiali goli, te augwaligo Kraisde konealubo po dąų me wasiąwani, tama te tialigo naga agai augwali togwa sąwai. Tama dagego konealubo po dąų obaso, tama dage bugagia bidibao. Tiali goli dua dao, dagego hagoma me elamuo. Te dage wi iyąo.
21 Polobadu, Godigo te Juda dabe, te nigo nologo mu dabe augwali me sula tagalasiąwai, tama tiwai naga te dage tuloluyu da, te agai dage me te me sula me tagalogobeo.
22 Tialima, dagego te Godigo te we bidi dali ebo tau sabo kolesaga me te agai sesena pabo kolesaga dali me bugagia suiyąo. Te aga kolesaga tagalali bidi dabe augwalibolo, te agai augwali sesenaibao. Me ma, dage te Godigo dage homu dene eyu tau sabo dao. Tama dagego te aga dage dali ebo kolesagade puba hwi weyu tama agade homu kęą pai we bidi bidiyu da, te usu da. Ma, te meni yani da, te agai dage me togolama sela sąwaibao.
23 Tama te Juda dabe, te ni olivgo nologo mu, te augwaligo te Kraisde konealubo po dąų wabo hagelabo homu tagaluyu da, teda Godigo augwali te augwali togwali pesagede ma wadolaibao. Awe, Godigo te augwali ma wadoligi pabo usu yaibao.
24 Magi baso meni. Dage gasa hani we bidi da, te buside holali ni oliv nologo naga tiwai dao, te ni oliv mugo nologo meni. Tiali goli Godigo dage te nide togolama, tama agai dage te gide elalubo ni oliv muba wadolali. Tama te Juda bage augwali da, te gide elalubo ni oliv dao. Tama tibaso, Godigo te augwali polobadu te ni nologo tiwai togwa sąnama, tama augwali te augwa oliv niba digi te augwa ma wadoloyu ebo usu mu dao, te pedalisiąbo sę meni.

Godigo tigidali we bidibolo aga homu dene eyu tau sabo kolesaga yaio

25 Eno ama dede, dage homu hagoma me idali weyu tama eno homugo dage te polobadu geme dualali po page gisiga koneao. Te e tiwai dao: te Israel hani we bidi me badugo homu palia sali, tama te kolesaga augwalide osogo elalubadi tama te gasa haniani hani we bidi augwali te Godiba asiyu, tama te sogo augwaligo hani nambaba usu nagasaibao.
26 Tama te kolesagago te Godigo te Israel dabe tigidali ma dobola saibao. Te agai po asęani bukude wali po tiwai gilama yaibao,
"Te we bidi ma dobola sabo bidi aga te Saion buludu
asaibao.

Te agai te Jekopgo bidi hanigo yali Godigo po sela
sąbo kolesaga te agai sela sąwaibao. *
27 Tama te sogo eno te po dąụ augwali dali
waibao,
Te po e dao, Te eno augwaligo dwai sę ebo tigidali
sela sąwaibao.”*
28 Te Godigo gesi noma wiegi yai po pusubo sęde te Juda dabe augwaligo Godide te boi bidi homu ebo dao, tama tede Godigo dage gasa hani we bidi tau sobao. Tiali goli, te Godigo augwali polobadu sa muani sęde, te augwali da aga abagi hani dao. Magi baso meni, polobadu mu agai te augwaligo wąị dabede mu po dąụ walai dao.
29 Tama tiyu, te Godigo agai te bidibolo olo mani wiegi yai naide te enabolo ma mao po munu me wagobeo. Agai te bidi sa munama tama i obaso da, teda agai homu te sęde me nosali ma hasegelegobeo.
30 Polobadu dagego te Godigo po sela sąwani. Tama megi te Juda hani bidi augwaligo agai po sela sąnama, tama Godigo augwali osogo tagalabaso, tama agai dage gasa haniani hani we bidi dali homu dene eyu tau salio.
31 Tama te tiwai me augwaligo me te Godigo po sela sąbao. Magi basowe? Te Godigo dage dali homu dene eyu tau sali kolesaga naga ebo gilama agai augwali dali me emainogo yaibao.
32 Magi baso meni, Godigo te po sela sąbo kolesagade te tigidali we bidi dali kalabus ilama, te agai tigidalibolo me homu dene eyu olo tau sabo wiegi yai kolesaga yainogo tialio.

Dago Godigo nogi ugwaba sao

33 Ei tegoba! Te Godigo wiegi wiegi yai homu kolesagade ena noma sobao. Te agai sę yabo homu kolesaga dali, agai koneani kolesaga dali, te mu pągąna pelama, tama te tamu ąị gebo dabo tiwai gilama aiyaba mu dulai. Da bidigo agai yali homu kolesaga page tigidali konemainogo ebo usu me egobeo. Dago agai da dali ebo sę page me munu me kuna konegobeo, da tede usu me egobeo. *
34 Te agai po bukude te tiwai po me asęani,
“Dego te Genuai Bidigo homu kolesaga koneai
dawe? Dego te mobo mabo po agabolo mabo usu
egowe? *
35 Dego te nai me deli hasia agabolo mani, tama
agai te nai wei ponomainogo yaliwe?” *
36 Bidi menio. Magi baso meni. Aga tigidali nai nigali bidi dao, tama agade te tigidali elalubo nai te bidibo ula elalubo dao. Tama tigidali naigo te aga nogi ugwaba somainogo eyu bidibo dao. Tama eno homugo dago sesemane sogo bidada peyu aga nogi ugwaba sao. Mu tama dao. *

Polgo te Kraisba homu dąụ wabo we bidi dabego yabo kolesagade po wali

12

(Dąị 12:1–15:13)

* **11:26:** Ais 59:20 * **11:27:** Jer 31:33-34 * **11:33:** Ais 55:8 * **11:34:** Ais 40:13 * **11:35:** Jop 41:11 * **11:36:** 1 Ko 8:6

Dago dena tigi Godibolo ofa tiwai mainao wali

1 Eno ama dede, eno homugo te Godigo da dali homu dene eyu tama haniani olo tau mani wiegi yai kolesaga genuai mu yali, eno te homu ebaso, eno e po megi dagebolo hanilibao. Bidigo hasa ela munama tama Godibolo olo mabo sę, te ebo sę nogi poai te ofa dao. Tama te tiwai gilama dagego duga tigi te Godibolo olo mabo ofa tiwai yao. Te tigi bidibo ula elalubadi tama dagego Godibolo menama, tama te God aga deliba naga mao, te dwai sę me isąwai nai ofa dao, tama dagego te Godigo godolo ebo kolesaga yaibao. Dagego tama tiyu, tama dage te tiwai God dologode bidiyu, tama duga lotu po mu te Godibolo waiyąo.

2 Tama te kolesaga edubadi, dage te tǫde bidi dabe biladubo tiwai elama me bilalugio. Menio. Dagego homu kolesaga Godigo gesi noma pedalomainogo ilama, tama dagego kolesaga me gesi noma pedalomainogo emainao. Tama tiyu da, teda dagego te Godigo homu kolesaga koneaibao. Tama agai homu kolesaga koneama tama te bidigo yabo wiegi yai sę me, te Godigo gedude te usu niba kadu wabo kolesaga dali, te doloba pai kolesaga dali, te tobage dwagi yai kolesaga page tigidali dagego hania koneaibao.

3 Te Godigo te eno sę yabo homu kolesaga enabolo olo mobaso, eno dage tigidali deli delibolo e po obao: nago geda muyu naga digi te nage mu koneai bidi mu da nago te homu me elamuo. Te menio. Hasia nago nagede homu dolo kone palao. Te Godigo te agade konealubo po dąu wabo bomo nagebolo dobolama mani. Tama te bomo da, te usu ni tiwai dao, nagede. Tama te usu nigo nago naga sę yabo bomo dali, te nago sę yabo homu kolesaga dali te si usu sao. Dage tigidali deli deligo te tama yao.

4 Magi baso meni. Dago koneani, bidigo tigide te nogo me sągą me, te haniani badu sę ebo me te tigi delide naga elalubao. Tiali goli tigidali badu te sę deli tigi tiwai sę naga me ebo menio, te augwaligo haniani sę elalubao.

5 Tama te tiwai me da haniani we bidi hauwa elaluali goli, Kraisde da wadolama tama da tigi deli naga elalubao. Tama bidiyu, tama da tigidali deli deli da tigidali te gasa badu abagi tiwai dao. *

6 Godigo dabolo olo mabo kolesaga elama, tama da deli delibolo gasagi gasagi yai te we bidi tau mabo sę yabo kolesaga dobola mani, te agai olo mabo kolesaga yai. Tama agai tama tialigo da, te da tigidali deli deligo te mani kolesagago dena hasi tau mao. Tama tiyu, bidi me deligo te Godigo po pusubo homu kolesaga elaluyu da, teda agai te aga Godide konealubo pogo bomo wali pelama te Godigo po pusao.

7 Ma, te bidi me deligo te ama dede dabe tau sabo homu kolesaga elalubaso da, teda agai te ama dede dabe tau sabo sę mu yao. Tama bidi mego te Godigo po ola mabo tisa sę ebo kolesaga elaluyu da, teda agai te tisa sę mu yao.

8 Bidi mego te bidi dabe augwali homu hodolobo kolesaga elalubaso da, teda agai te augwali homu hodolobo sę mu yao. Te Godigo hani we bidi tau somainogo aga nai dobabo bidi, aga dwagi yai homu eyu agai nai hauwa augwalibolo mao, te agai nai yogo homu elamuo. Te polalubo bidi, te agai homugo te sę mu yao. Te gasa bidi homu dene

* **12:5:** 1 Ko 12:12

eyu tau sabo bidi, te bidi me agai homu pemene wiegi yai elama tama aga tau sao. *

Te Godigo we bidi hanigo yabo kolesaga dago dolo mu yao

9 Duga hasi dagego duga ama dabebolo dwagi yai homu eyu godolo eba wida, teda dagego homu mu naga eyu augwali godolo mu ela pao. Tama tiyu, dagego te dwai kolesagaba tudi mu ola menama, tama dagego te wiegi yai kolesagaba homu mu kęą sao.

10 Dage da, te deli hani bage dao. Tama tibaso, te deli hani we bidi dabego yabo kolesaga bomo eyu, tama duga hasi duga ama dede abe dede augwali dali dwagi yai homu eyu godolo mu yao. Dage tigidali deli deligo duga nogi aiyaba elaluyu, te gasa bage augwali nogi naga ugwaba sao.

11 Dagego sesemane sogo sę bomo mu yao. Tama dagego homude bomo eyu tama Genuai Bidigo sę yao.

12 Dagego agade konealubo po dąụ olama, tama Genuai Bidigo dage tau sabo tonalubadi tama dagego wiegi yai homu pemene dali yao. Te sęgę dageba pedalobaso da, teda dage bomo elama bugagia dolaluao. Dagego tigidali sogo gedu haluasa po wao.

13 Tama te Godigo we bidi meba augwali te nai dabe meni baso da, teda dagego augwali tau sao. Me ma, te gasa bulu bidi dabe dage bidiboba pedalobo si da, teda dagego augwali bugagia geseyu tonaluao.

14 Te bidi dabe augwaligo dage dali dwai sę eyu dene mobaso da, te dagego Godibolo gedu haluasa po olama, te agai augwali wiegi yai ilimainao. Awe, dagego gedu haluasa po agaba obaso, te augwali agai wiegi yai ilimainogo wao. Dagego agai augwali dolomainogo gedu haluasa po weyu te i ola mabo po me olamuo. *

15 Te bidi dabe augwaligo wiegi yai pemene ebaso, te dagego wiegi yai homu pemene augwali dali hodobo iyąo. Augwali homu dene eyu gela obaso, teda dage me augwali dali hodobo gela wao.

16 Dagego duga ama dede augwali dali deli homu tiwai elama, te duga digi dugade ebo homu tiwai augwali dali yao. Dagego homu dage genuai bidi bidabo homu me ilamuo. Menio. Dage te nogi meni yai olo we bidi dabe dali abagi homu eyu bidiąo. Dagego te homu elama duga digi te po me wagio, “Eno naga eno koneai bidi dao,” te po me wagio.

17 Tama gasa bidigo dwai kolesaga dagebolo ebaso da, teda dagego te dwai kolesaga augwalibolo wei me ponogimio. Menio. Dagego duga ebo kolesaga bugagia osola sulama, tama te tigidali bidigo gedude wiegi yai dolo kolesaga te kolesaga naga iyąo.

18 Duga digi te hwịabo homu me egio. Te tụ elalubaso da, teda dagego deli homu tigidali bidi dali elama bidiąo.

19 Eno abagi dede muo, te augwaligo dwai sę dagebolo ebo te duga digi wei munu me ponamuo. Te menio. Dagego te Godigo sębę ebo sę augwalide emainogo sula tagaliąo. Magi baso meni, te Godigo po bukude agai te po wai, “Te dwai sę wei ponobo kolesaga da, te eno sę dao. Ena digi te eno dwai dene wei augwalibolo ponaibao, Genuai Bidigo te po wai.” *

---

* **12:8:** 1 Ko 12:4-11 * **12:14:** Mat 5:44; Luk 6:28 * **12:19:** Bom 32:35

20 Te dwai sę wei munu me ponamuo. Te menio. Tiali goli, te Godigo
po bukude wabo po tiwai, “Te nagebolo boi bidi ebo bidi aga nasi ebaso
da, teda nago aga nai mao. Te aga ąi nogone ebaso da, teda nago ąi
agabolo mao. Nago tama tiali da, teda agai yali kolesagade te nago aga
hale ebo kolesaga mu ilaibao, tama te kolesagade ge naibao.” *
21 Gasa bidigo nagebolo dwai sę elama tama nago aga dwai sę ma
wei ponoyu da, teda dwai kolesagago nage aiyaba elaluai dao. Te tama
gogologio. Menio. Nago agabolo dwagi yai sę naga wei ponao. Tama
tiyu, nago dwagi yai kolesaga ebogo te aga dwai kolesaga yali aiyaba
elaluao.

13

Da te gavman bidi dabe augwali dologode bidao po wai

1 Da Godigo po wali bilibo we bidi da tigidali te gavman bidi dabe
augwali dologode bidao. Magi baso meni. Te tǫde elalubo gavman
sę yabo bomo, te bomo tigidali te God aga digi agai dodolai dao. Te
gavman me deli te olo me pedalubeo. Menio. Tigidali gavman bidibo,
te Godigo digi augwali munama tama augwali bidibao.
2 Tama tibaso, bidigo te gavmanigo po wali pabo hagela homu
ebo bidi, te agai Godigo muani naide te homu ebo dao. Tama bidi
augwaligo tama tibo da, teda augwali te augwa yali kolesagade te dwai
dene saibao.
3 Magi baso meni. Te wiegi yai dolo kolesaga ebo bidi dabe augwali
te gavman bidide wi ebo meni. Tiali goli te dwai kolesaga ebo bage
augwali wi ilainogo te gavman bidi bidibao. Te nago te gavmanide wi
ebo hagela homu ebowe? Teda, nago wiegi yai kolesaga naga ebaso,
tama agai nago nogi ugwaba saibao.
4 Tama aga dali wi ebo page elalugobeo. Magi baso meni, aga te
Godigo sę bidi te agai nage tau siyu, tama nage bugagia bidaibao. Tiali
goli, nago dwai kolesaga ebaso da, teda nage aga wi yao. Nago koneani,
te gavman enesigi bidi agai te poa pai genuai hwą ge tolalubo, tama
agai te olo me tolalubo menio. Te gavman genuai bidi aga da te Godigo
sę bidi, tama te dwai kolesaga ebo bidibolo te Godigo nogide te wei
ponama dene mabo dao.
5 Tama tibaso, da te gavman bidi dologode bidao. Da te Godigo
sębę geda somainogo ebode naga tama te gavman bidigo po wali pigio.
Menio. Dago homugo te kolesaga ebo te dolo dao te tiwai homu yao.
6 Tama tede naga dagego te takis me abelebo dao. Magi baso meni, te
gavman bidi dabe augwali te Godigo sę bidi bidibaso, tama sesemane
sogo augwaligo bomo elama te sę naga tonalubo dao.
7 Dagego te bidi dabe augwalibolo te haniani negeli elalubaso da,
teda dagego te augwalibolo mao. Te haniani takis, te maket takis dali,
kaunsil takis dali, te tobage negeli te tedali tedali takis mone sabo
bidi dabebolo mao. Dagego te gavman dabede deli dologode bidabo
negeli elalubao. Tama tibaso, dage augwali dologode bidao. Dagego
te gavman bidi dabe nogi ugwaba sabo negeli elalubao. Tama tibaso,
dagego augwaligo nogi ugwaba sao. *

Te bomai po dolo wali pabo kolesaga

---

* **12:20:** Prs 25:21-22 * **13:7:** Mat 22:21; Mak 12:17; Luk 20:25

8 Dagego bidi me delibolo negeli elalubaso da, te negeli polo wei
ponao. Te negeli tigidali bugagia wei ponao. Tiali goli te negeli me
deli dage tigidali deli deligo sesemane sogo me elaluaibao, siligobeo: te
da te ama dede dabebolo dwagi yai homu eyu godolo mu yabo negeli
elalubao. Magi baso meni, te bidi me deligo te gasa bidi dwagi yai
homu eyu godolo ebo bidigo agai te kolesaga ebogo bomai po wali mu
peduai dao, te aga te bomai pogo usu niba kadu wai dao.
9 Dago koneani, te bomai pode te po wai, "Nago te penani sẹ egio.
Nago bidi ela mugio. Nago nai wi sigio. Nago mena gasa bidigo nai
dabe sulama pesa egio." Te bomai po dabe me, tama gasa bomai po
tigidali elalubo, te tigidali bomai po deliba sisinama, tama augwali
page deli naga elalubao, te page po e dao, "Te naga digi naga godolo
ebo tiwai gilama te nago gasa we bidi dabe augwali godolo eyu tiao."
*
10 Te bidigo gasa bidi dali dwagi yai homu eyu godolo mu ebo bidi,
te agai dwai kolesaga te agabolo me egobeo. Tama tibaso, te we bidi
dali wiegi yai homu eyu godolo ebo kolesaga ebo bidi, te agai te Godigo
bomai po page usu nagasobo dao.

Da dolo bilao

11 Magi baso eno dagebolo te tiwai kolesaga yao po waliwe? Edao.
Te megi da bidibo sogo te dagego koneanio. Megi dage te godege pila
muani tagalama hodaloabo sogo dao. Magi baso meni. Polobadu da
gesi konealubo po dạụ wabo bidi pedalali, tama Godigo da ma dobola
sainogo homu yali sogo te digibulu gana elalubadi yali, tiali goli megi
e sogo te dwasianu pạba pedalalio.
12 Te be hulialuali silainogo elama, tama pạde be posainogo ebao.
Tama tibaso, dago te be hulia saide bidibo we bidigo ebo dwai kolesaga
ebo tagalao. Te ami bidi dabe augwaligo augwa pibo ugwa guda
munama, tama te augwa tigi duala sabo hwịabo ugwa gudubo dao.
Tama te tiwai gilama, dago te dwai bidi Satan aiyaba elaluabo wiegi
yai kolesaga te dago ugwa gudubo gilama guda sao.
13 Da dolo bilao, te giligade bilibo bidi tiwai yao. Dago te hagoma
eyu te bomai ạị tuai bidi tiwai dedege bilamuo. Dago te penani ebo
kolesaga eyu tama te meda ebo dwai kolesaga dali gagali egio. Dago
gasa bidigo nai pesa elama godolo ebaso, tama wado po dabe me olamu
dao.
14 Te tobage kolesaga menio. Dagego Genuai Bidi Jisas Krais selama,
tama aga te bebo ugwa tiwai elama tama duga homude bea sao. Tama
dagego te tigigo ebo dwai kolesaga wali pabo homu me egimio.

14

Dago ama bilibo me dagalamuo

1 Tama bidigo Kraisde konealubo po dạụ weyu da yali, tiali goli agai
konealubo po bomo isạyu tama aga homu te God aga dali dwagi yai
homu emainogo aga te bidigo nigali haniani bomai po aga wali pao
homu ebo bidi dao. Te tobage bidi te dagego duga hani tomoba sela
asao. Tiali goli tama tiyu te dagego homude aga dali gasa gasa konila
po me olamu dao. Te menio. Te bidi olo mu sao.

---

* **13:9:** Sai 20:13-17; Prs 19:18; Bom 5:17-21

2 E tiwai yao. Bidi me deligo Kraisde konealubo po bomo elama dąụ
olama, tama agai tigidali haniani nai tubo dao. Tiali goli gasa bidi
mego Kraisde konealubo po dąụ olama gisiga konesiąwai bidi, te bidi
agai te mi tubo sęde habu selama, tama te gide holobo nai naga agai
tubo dao.
3 Tama tigidali nai tubo bidigo, agai te kibu me gasa nai mi tusiąbo
bidi dali dwai homu me egio, bo wagio. Me ma, te kibu me gasa nai
mi tusiąbo bidigo, agai homugo te tigidali nai tubo bidi te sęgę sali
homu me egio. Menio. Godigo te bidi me selama, tama aga hani dali
dagayani dao.
4 Nage niwai bidi da olama, tama nago gasa bidigo sę ebo bidigo
ebo kolesagade te sęgę sali homu ebo dawe? Te aga sęde bomo elama
dolalubaso, ma aga tulalubaso da, te sę aga Genuai Bidigo digi osola
sulama tama aga dali yaibao. Tama te bidi aga dolaluaibao. Magi baso
meni, te Genuai Bidigo digi te aga dąụ ilama, tama aga bomo elama
dolalubo usu yaibao.
5 Te Krais wali pabo we bidi hani tomode bidi me deligo homugo
te deli sogo bubugade te Godigo gedude te genuai sogo da homu mu
elama tama te gasa sogo dabe te aiyaba elaluali homu ebo dao. Tama
gasa bidigo homugo tigidali sogo te deli sogo bubugade tiwai da te
homu ebo dao. Tigidali bidi deli deligo augwa digi augwa homude te
sęde bugagia hania homugo koneao.
6 Bidigo homugo deli sogo te polalubo genuai sogo da homu eyu da,
te bidigo te Genuai Bidigo nogi ugwaba somainogo tama tebo dao. Te
tigidali nai tubo bidi me, te bidigo te Godibolo te tubo naide puba hwi
po obaso tama te nai tubo si agai te Genuai Bidigo nogi tama ugwaba
sabo dao. Me ma, te tigidali nai me tusiąbo bidi me, agai te Genuai
Bidigo nogi ugwaba siyu, tama Godibolo te puba hwi po weyu ebadi,
aga nai meba tubo menio. *
7 Dago koneani, te da usu da homu eyu, tama dena homu naga wali
peyu tama da e tiwai bidaibao, ma da e tiwai isaibao, te homu eyu te
da bidibo meni.
8 Menio. Te da bidibo ula elalubo sogo da, ma da isibo si da, te dago
te Genuai Bidi dwagi yai homu ilabo sę yao. Tama tibaso, da bidibadi
me, ma da isai digi yaibaso, da te Genuai Bidigo we bidi hani dao.
9 Magi baso meni. Krais me isama tama bidibo ula ma sali da, te aga
te isali bidi dabe dali te bidibo ula elalubo bidi dabe dali augwaligo
Genuai Bidi bidainogo tama tiai dao.
10 Tama aga tama tialigo da, tama nago, magi baso nago te naga ama
bilibo kolesaga dagalama tama aga dali dwai homu ebo dawe? Tama
nago me, te magi baso nago te sęgę sali homu naga ama u bidide ebo
dawe? Dago koneani, te da tigidali te Godigo po tụ ebode dolaluaibao.
11 Magu meni, te Godigo po bukude asęani po tiwai yaibao, te po
asęani,
“Genuai Bidigo te po wai dao: ‘Ena mu tama
bidibo, ena isigobeo. Te tiwai eno megi wabo
po me te mu usu nagasaibao. Te tigidali we
bidigo ena pagede kidu sugunama, tama tigidali
bidigo God po hanilama weyu aga God mu

* **14:6:** Kol 2:16

da waibao.’ ” *
12 Tama agai tama po waligo da, teda da tigidali we bidi deli deligo te
dago Godibolo te dago yali tigidali kolesaga page te po pusaibao.

Dago ama dolobo sę me egio

13 Te da tigidali te Godigo po tụ ebode mu dolalubaso, tama dago dwai
homu gasa amago ebo kolesagade ebo tagalao, te me elamuo. Menio.
Dago te tiwai homu yao: dago te ama dwai sęgęba tulalumainogo magi
sę me deli elamu dao. Te aga Godigo pabo tụdu pabo dolamuo.
14 Ena te Genuai Bidi Jisas dali wadolama, tama agai ena ola manigo
tama te eno e po page bugagia hania koneai, te magi tubo nai me deli
te aga digi meda eyu tama te habu selai nai menio. Tiali goli bidigo
te nai me deli te meda yai habu selali nai dao homu ebaso, te aga
homude naga te nai meda elalubao, te agade te nai te habu selai nai
dao. Dagego agabolo tuao olamuo.
15 Magi baso meni. E tiwai dao: nago amago homu te tubo nai
me deli te habu selai nai dao. Tama agai nago te nai tubo subaso,
tama aga homu te nai habu selali po wai nai goli, tama aga te habu
selali po bolama, agai me te nai tubaso, aga te tiwai tulaluama te dwai
homu sęgę elaluaibao. Tama nago naga ama tama doloyu da, teda
nago koneao, te kolesagade nago te aga ama dali dwagi yai homu eyu
godolo eyu bidibo kolesaga nago tagalai dao. Krais isilama te ama ma
dobola sainogo yali. Tama tibaso, nago nai tubo kolesagago te ama me
dologio.
16 Tama tiyu, nago te kolesaga me deli dali te habu selesiąwani
kolesaga dao homu ebao. Awe, tiali goli nago te kolesaga ebogo te
nago ama te dwai sę tomoba kegeyu da, teda te kolesaga ebo tagalao.
Te gasa bidi dabe augwaligo te sulama, tama Godigo nogi posobo po
waidali weyu, te nago te habu selesiąwani kolesaga ebo tagalao.
17 Magi baso meni. Te Godigo da we bidi tonalubo sę page da, te nai
me wę tubo kolesagade te page elalubeo. Menio. Te aga da tonalubo
sę page e dao, te doloba pai kolesagade elaluyu, tama wiegi yai homu
nagame eyu, tama wiegi yai homu pemene ebo kolesaga ebo. Te Godigo
Tedali Mobo Bidigo te kolesaga da tomode nigilibo dao.
18 Tama bidi te tobage kolesaga ebogo te Kraisgo sę bidi bidiyu da,
teda aga Godigo usu niba kadu waibao, tama te bidi dabe augwaligo
homugo te aga wiegi yai bidi da te homu yaibao.
19 Tama tibaso, da te tụ naga wali peyu, te da deli homu ilabo
kolesaga dali, te dena hasi dena bomo mabo kolesaga dali si, te da
pobasa pao.
20 Tama tiyu, e homu yao: eno ama da te Godigo ma dobola sai bidi
dao. Tama tibaso, eno aga te konealubo pode dolidali weyu, te agai
habu selali homu yai tubo nai te nai eno me tugobeo. Mu tama, te
tubo nai tigidali wiegi yai dao, te we bidigo tuabo nai dao. Tiali goli,
te nago nai me deli tuali digi tama tede te gasa bidi me deli tulalubo
sę ebaso da, teda nago dwai kolesaga ebao.
21 Te doloba pai kolesaga e dao: nago amade kone palao. Aga te mi
tubo kolesagade, ma te bomai wę tubo kolesagade, ma gasa sęde me
te habu selai dwai sę dao homu ebaso da, teda agai nage te tobage
kolesaga ebo sulama, tama aga homude elalubo habu selali po bolama

* **14:11:** Ais 45:23

tulaluidali weyu, nago te tobage kolesaga egio. Tama tiyu te nago te wiegi yai ilibo dao.
22 Nago te mi dali wę dali tubo kolesagade nago naga homugo hania konebo, te homu te naga digi God dali dage si tomode dodolama elaluao. Bidigo homugo te haniani ebo kolesaga usu selama tama meba dwai dao, meba dwagi yai sę dao, te aga konebo dao. Tama te bidigo te wiegi yai kolesaga naga eyu, tama agai aga ebo sęde dwai homu isąwai bidi, te bidi aga wiegi yai homu pemene yao.
23 Tiali goli bidigo homu si elama te nai tuali da, te Godigo agabolo sęgę mawaibao. Magi baso meni. Aga te sęde te wiegi yai sę naga dao te homu isiąbadi aga homu si elama te nai tuali. Te tigidali sę deli delide e po mu po dao: te sę doloba pai sę mu da homu isiąbadi tama homu si elama te sę eyu da, teda dago tede dwai sę yalio.

15

Dago Kraisgo homu kolesaga wali pao

1 Te da Godigo we bidi hani tomode te we bidi meba augwaligo te Kraisde te konealubo po bomo meni yai bidiyu, tama augwaligo haniani sęde te habu selebo dao, te ena tamadi tama te sęde po asęani. Tama da meba te Kraisde te konealubo po bomo eyu dąų olama bidibao. Tama da augwali dali te nagamea pai kolesaga eyu augwali sao. Dago augwali dali tama tiyu, tama dago augwaligo sęgę tolao. Dago augwali sula tagalama tama dena homu kolesaga naga wali me piduamu dao.
2 Te menio. Da tigidali deli deli dago te da pąde bidibo bidide homugo kone palama, tama aga tau sabo sę yao, te aga wiegi yai kolesaga selama, tama aga te Kraisde konealubo po bugagia dąų wali bidi pedalomainao.
3 Te Kraisgo me, Krais aga digi aga homu wali me pabeo. Te meni. Te we bidi augwaligo agade nogi posobo po wali goli, aga Godigo homu naga wali pali. Te agade pedalali kolesaga te bidi mego Godibolo polobadu wali po tiwai gilama yai. Te bukude asęani po e dao: “Te God, te bidi dabe augwaligo nagebolo wabo dwai po wabo, te augwaligo dwai po wabo te po asiyu ena mesegelai dao,” te po asęani, tama te Kraisde usu nagasai dao. *
4 Godigo po tigidali augwaligo polobadu asęani, te augwaligo te po dabolo te wiegi yai bidabo kolesaga ola momainogo asęanio. Tama dago te asęani po nededu geyu, tama tede dago te haniani sęgę tolabo bomo dali, te dwagi yai po mobo mabo po dali somainogo eyu augwaligo te po asęani. Tama dago te bomo me te mobo mabo po me te bukude asęani pode selama, tama dwagi yai homu eyu, dago te Godigo da dali yabo wiegi yai sę bugagia tonaluaibao.
5 Te God da, te haniani sęgę tolabo bomo page bidi dao, te dwagi yai mobo mabo po page bidi dao. Tama eno homugo te Godigo dage tau siyu, tama dage te Krais Jisasgo yali homu kolesaga wali mu peyu, tama dage deli homu naga duga hasi elaluyu bidaibao.
6 Eno homugo dage te tama bidiyu, tama pedauwali deli elama, tama Godigo nogi ugwaba somainogo yao, aga God tama dago Genuai Bidi Jisas Kraisgo Aya dao.

---

* **15:3:** Tib 69:9

Krais da te Juda dabe dali gasa hani dabe dali ma dobola sabo bidi dao

7 Dago te da pąde bidibo bidide homugo kone palao. Tama tibaso, duga hasi dage tigidali deli deligo te ama dede dabe selama, tama augwali dali deli homu elama bidao, te Kraisgo me da sali tiwai yaligi yao, te Godigo genuai nogi ugwaba pedalomainogo tiao.

8 Eno po page e dao: Krais agade digi naga aga homugo kone palisiąbadi tama aga te tigiwali togobo Juda hani tau sabo sę bidi pedalai. Agai tama tialigo te God da te mu po naga wabo bidi dao ola mani dao. Tama tede Kraisgo te Godigo te polobadu bidali augwa wąi dabebolo menama dąų wali po tigidali usu nai dao.

9 Tama aga te Juda hanigo sę ebo bidi pedalobo te page me elalubao, te e dao: agai homugo te gasa hani augwaligo te Godigo homu dene eyu olo tau mabo wiegi yai kolesaga ebo te augwaligo sulama, tama aga nogi ugwaba somainogo homu yali, te Godigo po bukude wali po tiwai gilama yali, te po e dao:

"Tama eno nago nogi ugwaba sabo po gasa hani
dabe tomode augwalibolo pusaibao.
Tama eno tęąbi pogo nago nogi ugwaba saibao."*

10 Tama bukude te sęde gasa po me wali e dao:

"Dage gasa hani dabe, dagego te Godigo hani we bidi
dali wiegi yai homu pemene yao." *

11 Tama bukude te po gasa badu e tiwai po wali,

"Dage tigidali gasa hani bidi, dagego te Genuai
Bidigo nogi ugwaba sao. Tama tigidali we bidi
dagego aga nogi ugwaba sao." *

12 Tama te Juda hani isąwai bagede te polobadu Godigo po pusali bidi Aisaiago me te po wai,

"Te gelali ni pedalide te ni koliama holobo tiwai
gilama tama te bidi me deli te Jesigo hanide
pedalaibao. Tama te bidi Godigo te gasa hani we
bidi tonalubo bidi nigilaibao. Tama nigilama, tama
augwaligo agade augwa homu tialuama, tama
dwagi yai homu eyu, agai augwalibolo nosali yabo
sę ebo tonaluaibao," *

te Godigo po polobadu pusali bidi Aisaiago te po asęani.

13 God da, aga te dago homu agaba tialuama tama dwagi yai homu eyu te agai dabolo nosali yabo sę tonalubo kolesaga page bidi dao. Tama eno gedu haluasa po weyu tama wabo dao, "God, te Rom bulude bidibo we bidi augwaligo nageba te konealubo po dąų wali dao. Tama tebogo nago augwali wiegi yai homu pemene genuai elama, tama nagame yai homu te augwaliba pedalama tama pągąnalumainogo yao, te eno homugo dao. Tama nago Tedali Mobo Bidigo bomogo augwali tau siyu tama augwaligo te nago nosali yabo sę bugagia tonalubo kolesaga te geninama mu pedalomainao," eno te tobage po te Godibolo hanalu wabo dao.

Polgo aga ebo sęde digi po weyu, tama agai te Rom dabede siade po wai

* **15:9:** 2 Sml 22:50; Tib 18:49 * **15:10:** Bom 32:43 * **15:11:** Tib 117:1 * **15:12:** Ais 11:10

(Dąị 15:14–16:27)

Pol agai te Godigo sę te Juda hani isąwai gasa hani bage tomode yali

14 Eno ama dede dabeo, te eno dagede te homu si ebo meni. Te eno homugo digi te dagego te we bidi tau sabo wiegi yai kolesaga sesemane sogo ebo dao, tama dagego haniani kolesaga tigidali elaluyu, tama dagego te Godigo wiegi yai homu kolesaga te duga hasi ama dede dabe augwalibolo ola mabo te dage usu ebo dao.

15 Tiali goli eno e pas tomode po meba ena homu wi me isąyu, tama bomo elama te po dagebolo hania asęani. Eno te pode dage homu hodolainogo homu ebao, te dagego te po kegeda pidali weyu yali. Magi baso meni, Godigo te aga olo tau mabo wiegi yai kolesaga ena dali eyu, tama enaba te dwagi yai sę mawai dao.

16 Tama agai ena te Krais Jisasgo sę ebo bidi bidimainogo ilama, te Juda hani isąwai gasa hani augwali tomode sę emainogo yai. Ena te Godibolo lotu po weyu sę ebo bidi pris tiwai elama, tama eno Godigo wiegi yai gesi po pusubo sę ebao. Eno te gasa hani augwali te Godiba sela aselama, tama Tedali Mobo Bidigo augwali wiegi yai mu doloba pai we bidi ilibo si, tama eno augwali Godibolo te usu si yai ofa tiwai elama mawaibao.

17 Tama tibaso, ena Krais Jisas dali wadolama, tama eno te Godibolo ebo sęde te ena wiegi yai homu pemene ebo usu ebo dao.

18 Tama eno gasa bidigo yali sęde po me wagobeo. Menio. Tama bomo elama, eno te Kraisgo sę ena nogode yali sę po naga pusubao. Agai eno po tau selama, tama wiegi yai sę dabe eno nogode yai. Tama te si ebogo te Juda hani isąwai gasa hani we bidi augwali te Godigo po odoyu, tama augwaligo homu tulaluyu, tama augwali agai po wali pabo sę ilali.

19 Tama agai eno nogode te haniani bidigo me isąwai bomai sę yai. Tama Tedali Mobo Bidigo me enabolo sę bomo yali. Te tigidali sę agai yai, te gasa hani dabe hodolama, tama augwaligo te Godigo po wali pomainogo yalio. Tama tiyu, eno te sę Jerusalemde gagalama, tama eno Kraisde wiegi yai gesi po tigidali augwalibolo pusali, tama ena bilali te tigidali habuba te digibulu mu bulu nogi Ilirikum dąị egi pelama, tama te sę ela silai dao.

20 Tama tiyu, te sęde eno homugo te Kraisgo nogi polobadu konesiąwani bage bidiboba pelama, tama augwalibolo eno te wiegi yai gesi po pusabo homu godolo mu yalio. Te po digi po begelama tama e tiwai dao, eno te gasa bidigo tulai be ni daide eno be me sę idali weyu, ena te digibulu buluba pai dao.

21 Tama tiyu, eno te Godigo po bukude polobadu asęani po usu numainogo yai, te po e dao,
"Te agade po munu me odosiąwani bidi dabe, te
augwaligo aga sueibao. Tama agade po odosiąwani
bidi dabego, te augwaligo agade bugagia koneaibao."*

Polgo Rom dabe suabo homu yali

22 Te digibulu bulude bidibo bage, te augwali Kraisgo nogi munu me odosiąwani we bidi, te eno augwalibolo Godigo po pusubo sę

* **15:21:** Ais 52:15

hauwa elalubaso, tama te sęgo hauwa sogo ena tụ palidubaso, tama
ena dageba pabo usu me ebeo. *
23 Tiali goli megi eno yabo sę te gasa pąde elalubo tọ pedai dabede
me elalubeo, te sę tede silai dao. Tama hauwa kibu bede te ena dage
bidibo madi asabo homu godolo mu yai dao.
24 Tama tialigo da, megi eno homugo te ena te digibulu tọ pedai nogi
Spen, te dagego bulu Rom u badu bulu, teba ena paio. Tama te Spenba
pobadi tama tomode ena dagego hanu Romba hasia sabolaibao. Tama
dageba te tiwai sabolama, tama ena dwasianu sogo dage dali dwagi
yai homu eyu bidama, tama dagego ena tau siyu ena odasa pelama, te
Spen bulu pabo tụba tagaligi pagameo.
25 Tiali goli megi hasia bolo ena te Jerusalem hanuba pabo tamadi
gagalaibao, te tede bidibo Godigo we bidi tau magi paibao.
26 Te e tama tiaibao: te Masedonia dali Akaia dali te tọ pedai side
bidibo Godigo we bidi augwaligo po mia selama, tama dwagi yai homu
eyu augwa nai sesa pelama sisinama, tama eno nogoba munama, tama
te nai meni yai te Godigo we bidi augwalibolo te Jerusalemba tolainogo
ebo dao. *
27 Mu tama, augwa digi augwaligo te mone mabo sęde wiegi yai
homu elama augwaligo tama tiwai yali, tiali goli augwaligo negeli me
te Jerusalem dabede elaluai. Magi baso meni, te Jerusalemde bidibo
Juda dabe augwaligo te Juda hani isąwai gasa hani dabe augwali te
Godigo wiegi yai gesi po mani negeli elaluai. Tama tibaso, gasa hani
augwaligo te tigide nai tau sabo negeli te Juda dabe augwalide elaluai
dao. *
28 Te gasa hani bage augwaligo Godigo wiegi yai po odama, tama te
pogo megi du walobao, te gasa hani bage augwaligo augwa monego te
Juda dabe tau saibao. Tama eno te ena nogoba muani sę silabo homu
eyu, tama eno te wiegi yai du tigidali te Jerusalem dabe augwaligo
nogoba bugagia menama da, tama nosali ena te Spen buluba pabo
tụdu painogo, tama tedu pobadi hasia eno dage bolo suagasaibao.
29 Tama eno koneanio, te ena dage bidiboba sabalobo si, te Kraisgo
da tigidalibolo te wiegi yai homu ilibo dwagi yai sę elama, tama da
pągąwaibao.
30 Eno ama dede, eno homugo dagego te dago Genuai Bidi Jisas Krais
homu koneama, tama te Tedali Mobo Bidigo da tomode hodolali duga
hasi godolo ebo kolesaga me homu kone palao. Tama te side homu
kone palama, dage homu hodolama, tama te gedu haluasa po wabo sę
dene ena dali emainu eno te homu godolo ebao. Dagego te Godibolo
gedu haluasa po weyu ena tau somainogo yao,
31 tama ena te Juda dabe meba te Godigo po sela sąbo bidi augwali
nogode ena dagala samainogo yaibao. Tama me, dagego te Godibolo
gedu haluasa po obaso, te Godigo aga we bidi Jerusalem dabe
augwaligo te eno augwali tau sabo sęde dwagi yai homu eyu tama
godolo emainao.
32 Tama tiyu, tama Godigo usu da homu ebaso da, te ena wiegi yai
homu pemene eyu, tama dage bidiboba sabolaibao. Tama ena dage
dali dwasianu sogo bidiyu toma nabo homu yaibao.

---

* **15:22:** Rom 1:13 * **15:26:** 1 Ko 16:1-4 * **15:27:** 1 Ko 9:11

33 Eno homugo God da, aga te wiegi yai homu nagame ebo page bidi,
aga te dage tigidali dali bidao. Mu dao.

16

Polgo we bidi hauwabolo siade da po ola tolali

1 Eno homugo te dago abe Fibi aga dage bidiboba sabalobo si dagego
aga selama, tama agabolo wiegi yai sę bugagia yao. Agai te ede Senkria
bulude Godigo po odobo we bidi tau sabo sę ebo dao.
2 Eno homugo dagego homu Genuai Bidiba koneama, tama dagego
te we Fibi selama, te dage Godigo po odobo we bidi dali bidimai homu
yao. Te wiegi yai kolesaga da Godigo we bidigo ebo kolesaga dao. Tama
Fibi aga magi nai me deli meni baso da, teda dagego aga tau sao. Magi
baso meni, agai abagi homu eyu tama we bidi hauwa tau sai, tama
agai ena me tau sai dao.
3 Dagego eno siade da po wali te we Prisilade, aga bidi Akwila sibolo
mao, augwali si te Krais Jisasde ena dali deli sę ebo dao.
4 Te augwali sigo ena isidali weyu ena tau siyu isabo sisi yai elaluali.
Tama eno naga eno gedu haluasa po augwali side weyu Godibolo usu
da po me wabeo. Menio. Te Godigo po odobo gasa hani dabe tigidali
augwaligo me te gedu haluasa po weyu, te Prisila dali Akwila dali side
Godibolo puba hwi wabo dao.
5 Tama eno siade da wali po dagego te augwali sigo beba sisinibo te
Godigo po odobo we bidibolo te po wao.

Dagego eno siade da wali po te bidi Epainetus agabolo mao, eno
abagi mu dao. Te moni tǫ Esiade te tigidali we bidi augwaligo augwa
homu Kraisba musiąbadi te agai polasa aga Godigo po wali pabo bidi
hasia pedalai.
6 Dagego eno siade da wabo po te we Mariabolo wao. Agai te sę dene
hauwa elama dage tau sai.
7 Te eno siade da wali po dagego te bidi si Andronikus dali Junias
sibolo wao. Augwali si eno Juda hani deli tama ena dali me sogo
polobadu kalabuside bidai dao. Augwali si te Godigo po sela pabo
bidi augwali tomode nogi elalubao, tama augwali si ena dali polama
Kraisde wadolama bidai.
8 Dagego eno siade da wali po te bidi nogi Ampliatusbolo mao. Da si
te Genuai Bidiba wadolama tama aga eno abagi mu bidibao.
9 Dagego eno te siade da wali po te bidi Urbanus agabolo wao, aga
da dali te Kraisde deli sę ebao. Tama siade da po te bidi Stakisbolo me
wao, aga eno abagi mu dao.
10 Dagego eno siade da wali po te Apelesbolo wao, aga da te aga
Kraisde homu kęą pai kolesaga augwaligo usu selama tama usu da
wai nogi bidi dao. Dagego eno siade da wali po te bidi Aristobulus dali
deli bede bidibo bage augwalibolo wao.
11 Te eno siade da wali po te bidi Herodionbolo dagego waiyąo, aga
te ena dali Juda hani deli dao. Te eno siade da wali po te Genuai Bidide
wadolali we bidi augwali te bidi Narsisusgo bede bidibo bagebolo
dagego te po augwalibolo waiyąo.
12 Dagego eno siade da wali po te we ama name si Trifina dali Trifosa
sibolo wao, augwali si te Genuai Bidigo sę ebo dao. Te eno siade da

wali po te we nogi Persisbolo wao, eno abagi mu dao. Agai sę dene hauwa Genuai Bidide yai dao.
13 Eno siade da wali po dagego te Rufusbolo waiyąo. Aga te Genuai Bidi wali pabo wiegi yai bidi dao. Eno siade da wali po agai idabolo me wao. Te we te enade te aga eno ogwa tiwai dao homu eyu, tama agai enade dwagi yai sę ebo dao.
14 Eno siade da wali po te Asinkritusbolo me, Flegon, Hermes, Patrobas, Hermas me, te bidi dabebolo dagego te po waiyąo, tama augwali dali bidalubo ama dedebolo me wao.
15 Dagego eno siade da wali po te Filologus dali aga we Julia sibolo me, tama te bidi Nereus dali aga abe dali sibolo weyu, tama te bidi Olimpasbolo me, tama augwali dali bidibo Godigo we bidi tigidali augwalibolo te po waiyąo.
16 Te Godigo we bidi dago ebo kolesaga te tiwai eyu, tama abagi homu eyu, duga hasi dage tigidali deli deligo te ama dede augwali pageiąo. Te Kraisgo po odobo hani tigidali augwaligo siade da po dagebolo ola tolobao.

Bidi mebago Kraisgo hani we bidi tomode pedebo po

17 Ama dedeo, te we bidi hani pedebo kolesaga ebo bidi dabe, te bagede dagego bugagia suao, dua dao. Te dagego Kraisde polobadu odali ola mabo po, te po augwaligo sela sąwainogo eyu, tama augwaligo we bidi dwai sę ebo kolesaga tomoba kegebo dao. Te tobage we bidi dagego tagalao, augwali tudiba mu muao.
18 Magi baso meni, te tobage bidi dabe augwaligo te dago Genuai Bidi Kraisde sę me ebeo. Menio. Te augwaligo augwa tigigo digi ebo kolesaga naga wali pabo dao. Tama pusu ebo po me tama te bidi homu begasa pabo tibo pogo augwaligo te dwai sęde konesiąbo we bidi dabe homuba tibo po ola menama, tama te bidi dabe augwaligo homugo te dwai kolesaga da homu me isąwaibao.
19 Dagego Godigo po bugagia wali pabo kolesaga po, te tigidali bidi dabe augwaligo odalio. Tama tibaso, eno wiegi yai homu pemene dagede ebao. Tiali goli eno homugo dagego te wiegi yai doloba pai kolesagade bugagia gisiga koneao. Me ma, te dwai kolesagade eno homugo dage te tobage kolesaga isąyabo homu mu yao.
20 Tama tiyu da, teda God da, aga te wiegi yai homu nagame ebo page bidi, dwasianu sogo tama silama, tama agai te Satan dagego sągą dologoba munama agawaibao. Te eno homugo te dago Genuai Bidi Jisas Kraisgo da olo mu tau sali wiegi yai kolesaga dage dali bidao.

Bidi meba augwaligo Rom dabebolo siade da po ola tolai

21 Ena dali deli sę ebo bidi, Timoti, agai siade da wabo po dagebolo ola tolobao. Tama Lusius me, Jeson me, Sosipater me, eno Juda hani deli bage, augwaligo me siade da wabo po dagebolo ola tolobao.
22 Ena Tertius, te eno Polgo pedauwalide po selama tama eno e pas eno nogogo asęai. Te Genuai Bidigo nogide eno siade da wabo po dagebolo obao.
23 Te bidi nogi Gaius agai siade da po dagebolo ola tolobao. Agai ena Pol bugagia agai bede tonaluyu nai gesali. Aga beba te Kraisgo po odobo we bidi augwali deliba sisinibo dao. Erastus, aga e hanude

te gavmanigo kuskus sę ebo masigi tonalubo bidi, tama dago ama
Kwartus, te augwali sigo siade da po dagebolo ola tolobao.
24 [Te dago Genuai Bidi Jisas Kraisgo da olo mu tau mani wiegi yai
kolesaga te dage tigidali dali bidao. Mu dao.]

Dago God nogi ugwaba sao

25 Dago Godigo nogi ugwaba mu sinao. Eno aga gesi wiegi yai po
pusubogia tama God agai dage te Kraisde homu kęą pai we bidi mu
dąų wabo usu yaibao. Te wiegi yai gesi po te Jisas Kraisde elalubao.
Tama polobadu tigidali sogo te po te geme dualali po geme dualaluali,
26 tiali goli megi Godigo te po hania hanilai dao. Godigo po pusali
bidi profet dabego te geme dualali po polobadu asęani. Tama megi
te sesemane sogo bidibo Godigo agai te augwalibolo te po pusao po
olama, tama agai po sela pabo bidi dabe augwaligo te tigidali tǫde
bidibo we bidibolo pusugi peyu, tama augwalibolo hania ola mabo sę
megi ebo dao, te tigidali we bidi agaba konealubo po dąų olama tama
agai kolesaga wali pomainogo ebao.
27 Te God agaduba deligo naga mu koneai elalubao, dago te Jisas
Kraisde sesemane bidada pabo sogo aga nogi ugwaba sao. Mu dao.
Eno po tama dao. Ena Pol da.

Polgo Hasia Pas Deli Korin Dabeba Asęani Hasia nedebo tau sabo po

Polobadu te bidi Pol bidali sogo, aga digi te bulu Korin genuai taun me deli te provins tǫ pedai Akaia bulude te Grik dabego moni tǫ pedai tomoba pelama, tama te moni genuai hanu Korin teba sabolama, tama Krais Jisasgo po te Korin we bidi dabebolo pusali. Te Korin hanu dwai nogi elaluali, te dwai dwai penani sę ebo hanu wai, tama tibo god hauwa tede elaluali. Te Korin we bidi mebago te Godigo po bugagia odali. Tama nosali Pol aga te gasa hanu nogi Efesus tede bidibadi, agai e pas te Korin bagebolo asęna tolali. Agai odali, te hani augwa hasi tomode pebeda pali. Tama bidi me deligo dwai penani sę yali. Tama te Korin bage augwaligo pas te Polba asęna toloyu, tama haniani kolesaga ebode te augwaligo aga po hanalu wali. Tama Pol agai te hanalu wali po wei ponoyu, tama aga homu me Godigo homu dali si augwalibolo pusa mani.

Polgo moni homu te Jisasgo po wali pabo te Korinde bidalubo we bidide yali, tiyu augwaligo konealubo homu dąụ wabo te bomo kimi meni dali weyu yali. Tama augwaligo wiegi yai kolesaga yali te dolidali homu yai. Agai te we de bidi si deliba dagana selama bidu ebo te doloba pai kolesagade po weyu, tama te sęgę dabe pedalubo si te Godigo Tedali Mobo Bidigo te augwali bilibo dodolomainu yabo po weyu yai. Agai te lotu wabo wiegi yai kolesaga ebo po me te haniani gasagi yai homu kolesaga te Tedali Mobo Bidigo te Jisas wali pabo bagede ebo po wali. Tama me te isali bidi dabe ma hodalueibao po wai dao.

Te tama tigidali sę dabego te Korin dabeba sęgę mobaso, te bidi Polgo te wiegi yai mu pogo te augwali tau somainu eyu te Godigo ebo homu kolesaga konemainu yali. Te e bukude dąị me badude te Genuai Bidi wali pabo bagego homu godolo ebo po te buku Dąị 13 tede te po elalubao. Te dąịde te tiwai po te gasa bidi hasi homu godolo ebo po wali elalubao, te hasia mu Godigo aga we bidi dabeba mani homu kolesaga te dao. Dago te tama kolesaga wali pabo usu dao.

Te Genuai Bidigo po wali pabo bagego augwa digi augwa nogi ugaba sabo konila po me olamuo po wai

(Dąị 1–4)

1-2 Ena Pol da, tama Godigo digi aga homugo konea pelama tama agai ena i olama, te Krais Jisasgo tagala palali bidi sęba muani. Ena dali dago ama Sostenes dadi sigo e pas te dage Korin moni hanude bidalubo Godigo we bidi hanibolo asęna tolobao. Dage te Godigo dwai sę me isąbo wiegi yai we bidi pedalomainu eyu agai dage i wai dao. Tama dage Krais Jisas dali wadolama, tama dage dali te tigidali bulude bidalubo we bidi augwaligo te dago Genuai Bidi Jisas Kraisbolo lotu po wabo bage dali, te da tigidali Krais Jisas dali wadoloyu tama Godigo

we bidi hani bidibo dao. Aga da, te augwaligo me te dago me Genuai
Bidi dao. *
3 Eno homugo dago Aya God dali, te Genuai Bidi Jisas Krais dali,
augwali sigo te augwa olo tau sabo kolesaga me, te bidi homu dua digi
nagame ilibo kolesaga dali si te dagebolo mao.

Polgo Godiba puba hwi po wali

4 Eno gedu haluasa po weyu, tama tigidali sogo eno te ena Godibolo
dagede puba hwi po wabo dao. Magi baso meni, dage Krais Jisas dali
wadolobaso Godigo dage olo tau siduai dao.
5 Dage Krais dali wadoloyu tama Godigo bomo dagebolo mayu, dage
te tigidali dwagi yai kolesaga ebode te dage usu mu dao, sǫą pabeo.
Tama tiyu, dagego te Godigo po kuna koneyu tama gasa we bidibolo
pusubo sę te dage usu nubo dao.
6 Te Kraisde ola mani po te dagego bugagia mu odolama te sai dao.
Tama selama, tama dagego ebo kolesaga hasegelebaso, te gasa we bidi
dabe augwaligo sulama tama augwaligo koneai, dagego te Kraisde ola
mani po mu odobo dao. Tama tibaso,
7 te Godigo dagebolo maiabo wiegi yai sę yabo bomo tigidali dagego
sai dao, tede dage sǫą peyu habuge me ebeo. Tama dagego tama
selama, dagego dago Genuai Bidi Jisas Krais hania pedalabo sogo asobo
tonaluyu bidibo dao.
8 Tama agai te dagego agade konealubo po dąụ weyu agaba homugo
tialubo kolesaga, te agai bomo ilama, tama te tigidali nai silabo sogo
usu nigi paibao. Agai tama tiyu, tama dago Genuai Bidi Jisas Krais aga
ma asobo sogo te sogo dage sęgę meni yai we bidi pedalaibao.
9 Te God aga digi dage aga ogwa Jisas Krais dali wadolomainogo eyu
tama dage i wali bidi, te tiwai God aga digi da te agai homugo dage
dali kęą pai bidi mu dao, te dage agaba tią pabo te usu dao.

Te Korin dabe augwa hasi bugulama hani si sela pedalai

10 Ama dedeo, te dago Genuai Bidi Jisas Krais agai aga nogigo bomo
enabolo mobaso, eno homu dene ebadi te nogi bomogo eno e po
dagebolo megi obao, dage tigidaligo deli homu naga eyu tama po deli
tama wao. Dage si sela pebeda pigimio. Te mu menio. Dage bidibo
deli hani tama bidiyu, deli homu kolesaga naga dali, te deli sę yabo
homu dali te sę yao.
11 Eno te po dagebolo magi baso obawe? Woo, eno ama dede, te dage
tomode bidibo we nogi Kloe, aga bede bidibo bage meba augwaligo
enabolo wali, duga hasi tomode wado ebo wali.
12 E tiwai dao: dage tigidali deli deligo gasagi gasagi yai po wabo.
Me badugo te po wabo, “Ena Pol wali pabo dao.” Me badugo te po
wabo, “Ena Apolos wali pabo dao.” Me badugo “Ena Pita wali pabo
dao” wabo. Tama me badugo “Ena Krais wali pabo dao,” te po wabo.
*
13 Tega! Magi yaliwe? Krais tomode pebeda pali elaluba agawe? Ena
Pol, te ena dage tobade te ni pedaide isaliwe? Te dage baptais yalide,
te ena Pol wali pomainogo eyu tama dage baptais yali dawe? Te mu
meni.

---

* **1:1-2:** Tpi 18:1 * **1:12:** Tpi 18:24

14-15 Dage tomode eno baptais yali te Krispus dali Gaius dali te bidi
sidigi da. Gasa bidi meni. Tama eno te we bidi hauwa te baptais
masiąbaso, ena dwagi yai homu ebo dao. Magi baso meni. Te eno
we bidi hauwa te baptais magi sogo da, teda augwaligo te "Da Pol wali
peyu tama baptais salio," te po augwaligo wagi da.
16 E, eno megi tama ma kone palali, te bidi Stefanas dali aga hani
dali digi te me eno baptais mani da. Eno gasa me baptais maniwe ma
meniwe, te eno konebeo, kegeda pai.
17 Tama Kraisgo ena tagala palali te we bidi baptais emainogo tagala
palobeo. Menio. Agai ena tagala palali eno te Godigo wiegi yai gesi
po te we bidi augwalibolo pusumainogo tagala palali. Tama tiyu agai
homugo eno te tǫde koneai bidi dabego wabo pogo agai gesi po page
ola menamuo te homu yai. Te Krais aga te ni pedaide isibogo bomo
eno dolidali weyu tama eno te tǫde koneai bidigo po pusubo kolesaga
wali pabo meni.

Godigo wiegi yai homu kolesaga dali agai genuai bomo dali si po

18 Eno koneani, te augwali digi dolobo sę ebo tǫdu pabo we bidi
augwaligo homu te Krais ni pedaide isali po te homu kolesaga meni
yai bidigo wabo po naga dao. Tiali goli te da Godigo ma dobola sabo
we bidi, te dago homu te po da te Godigo genuai bomo hania ola mabo
po dao.
19 Tama tede te Godigo po asęani bukude Godigo wali po me deli e
tiwai elalubao:
"Te eno te tǫde koneani bidi dabego homu
kolesaga dolaibao, te haniani sęde polo konea pabo
bidi dabego homu kolesaga ena sela sąwaibao,"*
Godigo te po wai.
20 Tama Godigo te po polobadu obaso, te tǫde koneai bidi dabe augwali
magi yaibawe? Te buku hauwa elalubo po page konebo bage, augwali
me magi yaibawe? Ma, te gasa bidigo homu bega sabo po bugagia
wabo bage, augwali me mena sę me elalubawe? Menio. Godigo dabolo
hanilama hania ola mawai dao, te e tǫde elalubo wiegi yai homu
kolesaga te olo nai tiwai dao, te homu kolesaga meni yai bidigo olo
po naga dao. *
21 Magi baso meni, God aga homu kolesaga te wiegi yai mu, aga
tigidali naide kuna konebo kolesaga sia pai elalubo dao. Tama agai
te tiwai ilama tama we bidi augwaligo augwa homu kolesagago naga
aga konesiąbo sę ilali. Tialima Godigo homugo te dago Kraisde pusubo
pogo agai te po augwa homugo konealubo we bidi agai ma dobola
saibao. Tǫde we bidi augwaligo te pode te homu kolesaga meni yai
bidigo olo po naga dao homu yali, tiali goli Godigo homugo te pogo
agai we bidi ma saibao.
22-23 Te Juda bage augwaligo te po wabo dao, "Te ola mabo pode, te
dago gedugo te nago te bidigo isąbo genuai bomai sę ebo subaso da,
teda dago te nago ola mabo po te mu po dao homu yaibao." Tiali goli
eno "Te Krais aga te ni pedaide isali kolesaga te genuai sę dao," te po
eno te Juda dabebolo obaso, augwaligo te po hagela eyu oda tagalobo
dao. Me ma, te Juda hani isąwai bage augwaligo homugo bidi mego aga

---

* **1:19:** Ais 29:14 * **1:20:** Jop 12:17; Ais 19:12; 33:18; 44:25

digi homu kolesagago naga augwalibolo augwa e tǫde bidibo kolesaga page hania ola mao, te homu augwaligo ebo dao. Tama tiali goli dago te Krais ni pedaide isali po augwalibolo ola mobaso, hagela homu eyu te pode augwaligo me te homu kolesaga meni yai olo po naga dao, te homu ebo dao.
24 Tiali goli te da Godigo i olama dią sali we bidi, da me badu Juda bage, me badu te Juda hani isąwai bage, dago homu te Kraisde pusubo pogo te Godigo genuai bomo dali aga wiegi yai homu kolesaga me te hania ola mabo dao.
25 Magi baso meni, bidigo gedude te Godigo yali homu kolesaga te page meni yai homu kolesaga dao. Tiali goli agai homu kolesaga wiegi yai mu dao, tego te tǫde bidigo homu kolesaga tigidali aiyaba elalubo dao. Tama bidigo gedude Godigo yali sę, te bomo meni yai sę dao. Tiali goli te mu meni, agai genuai bomogo te tǫde we bidigo bomo tigidali aiyaba elalubo dao.
26 Eno ama dede, kone palao. Te Godigo dage i wali sogo te dage magi we bidi dabe bidaliwe? Te tǫde bidigo gedude dage tomode te haniani naide bugagia koneani bidi hauwa meni, te gasa we bidi tonalubo bomo elalubo bidi hauwa meni, te genuai nogi yai bidi dage tomode hauwa menio.
27 Te meni. God agai homugo eyu tama te tǫde haniani naide kuna koneani we bidi hale emainogo eyu, agai te augwaligo gedude te homu kolesaga meni yai bage dią sali. Tama me te tǫde genuai bomo elalubo bage hale emainogo eyu, agai te tǫde we bidigo gedude bomo meni yai we bidi dią sali.
28 Te tǫde we bidi augwaligo gasa we bidi me badude e homu ebo dao, “Woo, augwali te nogi meni yai bage naga dao, dwai bage dao, augwali olo nai naga dao,” te homu ebo dao. Tiali goli agai te tǫde we bidigo gedude genuai wiegi yai nai dolomainogo eyu, Godigo te tobage olo we bidi dią sai dao.
29 Tama tibaso, dago hania koneani, te bidi me deligo aga digi nogi Godigo gedude ugwaba me sogobeo.
30 Tiali goli Godigo dage Krais Jisas dali wadolali, te agai tilama tama Kraisgo da wiegi yai homu kolesaga elalubo we bidi nigali. Te Kraisde God agai da agai wiegi yai we bidi hani mu ilali, tama dago dwai sęde sali sęgę sela sąnama tama da olo bugagia bidibao.
31 Tama tibaso, te dago te Godigo po bukude elalubo po me deli tiwai inao. Tede e tiwai po wai dao, “Bidi me deligo te nogi ugwaba sabo po wabo homu eyu da, teda agai dago Genuai Bidigo nogi naga ugwaba sao,” te po asęani. *

2

Polgo te Korin dabego konealubo po dąų omainu te ni pedaide po page pusali

1 Tama eno ama dedeo, polobadu hasia ena dageba asama, tama eno Godigo geme dualali mu po te dagebolo pusagasali, tiali goli eno te haniani pogo te dage homu begelemainogo me wabeo. Tama eno te koneani genuai genuai kolesagade te po dagebolo me pusubeo.
2 Te eno homugo digi eno tiwai po walio: te ena dage tomode bidibo sogo, te eno homugo gasa nai me konebo sę me ebeo. Menio. Eno

* **1:31:** Jer 9:24

homugo te Jisas Kraisba naga konealumainogo yaibao. Awe, te Jisas
Krais ni pedaide isai dao, tede naga eno dagebolo po pusabo homu
yai.
3 Tama polobadu ena dage dali bidali sogo, te sogo ena bomo meni
yani. Ena moni wi elalu, tama ena tigi didibili hauwa yai.
4 Tama eno ola mani po me, te dagebolo pusali po me, te eno te
kolesaga koneai bidigo kolesaga selama, te dagego homu bega sabo
po me wabe. Menio. Dagego te Tedali Mobo Bidigo bomo kuna
konemainogo eyu, eno Godigo po dagebolo ola mayu wai dao.
5 Eno tama tiali. Magi baso meni, eno homugo te bidigo homu
kolesagaba te dagego homu teba tialugobeo. Menio. Eno homugo te
dagego Godigo bomode naga te Kraisde konealubo po dąụ weyu, tama
teba naga duga homu bugagia tialuaibao. Tama tibaso, eno te Kraisgo
po dagebolo pusuyu, eno te kolesaga koneai bidigo po wabo kolesaga
wali pabeo, eno te tobage homu bega sabo pogo te Kraisgo po dagebolo
pusubeo.

Godigo Tedali Mobogo te kuna koneabo kolesaga dabolo mani

6 Te tọde kolesaga koneai bidi dabego kolesaga eno dagebolo ola
masiąwani goli, te Godigo Mobo Bidigo te Godide ola mabo po page
kuna konebo usu yali we bidi augwalibolo eno te koneani kolesaga
po pusubo dao. Tiali goli te tọde bidi dabego koneani kolesaga po me
wabo meni. Tama te tọde tobolu bidi dabego kolesaga me dago wabo
meni, te augwaligo bomo kimi megi meni ebo.
7 Tiali goli dago te Godigo koneani kolesaga po pusubo dao. Te
po te bidi dabego koneidali weyu geme dualaluali. Godigo te tọ
dagalu nigisiąbadi tama agai te koneani kolesaga sa muani te dabolo
mayu, tama te koneani kolesagago dago te Godigo bomai ula digi
nosali selama tama bugagia bidimainu yalio. Tama te tobage koneani
kolesaga po dago te we bidibolo ola mabo da.
8 Te e tọde tobolu bidi deli mego te koneani kolesaga po page me
konebeo. Menio. Te augwaligo konegi sogo da, teda augwaligo te ula
yai bomo elalubo Genuai Bidi me sisinama, tama aga te ni pedaide
elama me isigi meni dao.
9 Tiali goli dago te sẹ dabe po wabo te Godigo po bukude wali po
gilama yali,
"Te we bidigo gedugo susiąwani nai, tama odogo
me odobe, tama bidigo homuba me pedalisiąwai, te
nai digi Godigo sisi ilali te we bidi dabe augwaligo
aga godolo mu ebo bage augwalibolo momainogo
yai." *
10 Tiali goli te polobadu geme dualaluali po te Tedali Mobo Bidigo
sẹde te Godigo dabolo ola mani. Tedali Mobo Bidigo te tigidali nai
osola suyu tama koneani. Tama te Godigo homu kolesagade aga geme
dualali nosali sẹ yabo homu, te me te Mobo Bidigo konebo dao.
11 Mena bidigo te gasa bidi mego homu konegowe? Menio. Te bidi
aga mobogo digi, te aga tomode bidibo, tego naga koneani. Te tiwai
naga, te gasa bidi me deligo te Godigo homu kolesaga me konesiąwai.
Te Godigo Mobogo digi agai naga konebo dao.

---

* **2:9:** Ais 64:4

12 Tama dago e tǫde we bidi tonalubo mobo me sabeo. Menio. Dago
te Godidu asali Mobo Bidi sali, tama dago te Godigo dabolo olo maiabo
tigidali nai konemainogo yalio.
13 Tama tibaso, dago te Godigo Tedali Mobo Bidi elalubo we bidibolo
te Godigo olo maiabo naide po hanilama pusubadi, dago te bidigo
homude selama dago te po me wabo meni. Menio. Te Tedali Mobogo
digi da ola menama, tama dago te po ola mabo dao.
14 Tiali goli te Tedali Mobo Bidi elalusiąbo bidi da, agai te Godigo
Mobogo olo mabo nai dabe sogobeo, aga usu egobeo. Magi baso meni,
agai homugo te page meni yai nai dao, tama agai te naide te page
bugagia konegobeo. Te naide po dago te Tedali Mobo Bidide naga
sali, tama te Tedali Mobo Bidi meni yani bidi da, agai te po page me
dagalogobeo.
15 Tialima, te Tedali Mobo elalubo bidigo, agai te tigidali nai
dagalama, tama te nai page konebo usu ebo dao. Tiali goli te bidi me
deligo te Tedali Mobo elalubo bidi dagalainogo ebo te usu me egobeo.
16 Awe, te Godigo po bukude po me elalubo e tiwai wabo,
“Dego te Genuai Bidigo homu konebaso, te agai
Genuai Bidi mobo mabo usu egowe? Bidi meni,” te
asęani po tama wabo. Tiali goli te Kraisgo homu
kolesaga dago elalubo dao. *

3

Godigo po pusubo bidi da te Godigo sę ebo bidi dao

1 Tama tialima, ama dedeo, polobadu eno digi dagebolo mani po te
eno dagebolo te Tedali Mobo Bidi elalubo bidi dabebolo mani po tiwai
gilama me mabeo. Usubeo. Menio. Eno dagebolo mani po te eno te
poloba homu elalubo bidi dabebolo mabo po tiwai mani. Te sogo dage
te Kraisgo kolesagade kuna konesiąyu tama te wai bǫų tiwai bidibadi
tiwai dao.
2 Eno po digi po begelama obao. Dage te Krais wali pabo kolesagade
wai bǫų tiwai bidibaso, te eno po dagebolo ola mobadi, eno te yadala
pai po naga dage ola mani, te wai bǫų ame pe mabo tiwai. Eno te dili
yai nai dage mabeo. Te sogo dagego te dila pai nai tuabo ąǫ isąwai,
dagego Godigo sęgę yai po sabo usube. Megi me dage usu yabo me
elalubao. *
3 Magi baso meni, dage te poloba meda yai homu kolesagade me
bididubao. Awe, te ama hasi dali dwai homu eyu tama konila po wabo
homu kolesaga te dagede me elalubao. Tama te kolesaga dagego me
idubo, te poloba dobo homu kolesaga ebao. Te tama tebo kolesaga te
tǫde bidigo ebo kolesaga naga dao.
4 Dage tomode bidi me badu deli deligo te po wabo, “Ena Pol wali
pabo dao.” Tama gasa bidi me badu deli deligo te po wabo, “Ena da te
Apolos wali pabo bidi dao,” te po wabo. Te tiwai kolesaga ebaso, dago
koneani, te dage tǫde bidi tiwai mę bidibao.
5 Dagego bugagia homu kone palao. Apolos wali te de dawe? Ena
Pol, ena de dawe? Da si da te sę bidi naga bidibao. Genuai Bidigo gasa
gasa sę da sibolo mawai, tama da sigo te yali sęde dagego konealubo
po te Kraisde dąų wali.

---

* **2:16:** Ais 40:13 * **3:2:** Hib 5:12-13

6 Eno da te nai wai bulali. Te Apolosgo te nai wai bulali madi pageba
wę gegeli pali. Tiali goli God agai te nai pua pai holomainu ilidualiі.
7 Tama te nai wai bulali bidi, agai nogi te meni yaibao. Tama te wę
mabo bidi, agai nogi me te elalugobeo. Magigo menio. Godigo te nai
holomainu ilidubao, agaduba deligo genuai nogi naga elalubo dao.
8 Tama te nai wai bulubo bidi me, te nai waiba wę mabo bidi, te
augwali sigo sę te deli tigi poai naga yali. Tama augwali si deli deligo
te augwa si yali sę usu nama, te Godigo augwalibolo mabo dwagi yai
nai saibao.
9 Magi baso meni, da si te Godigo deli sę naga ebo sę bidi dao, tama
dage te Godigo gi tiwai dao.

Te Godigo we bidibolo po pusubo sę bidi te kamda sę ebo bidi tiwai

Tama dage te Godigo be tiwai, aga te be sędu bidibao.
10 Te God aga olo da tau sali wiegi yai kolesagade ena te Godigo po
pusubo sęde te polalubo tobolu bidi te kolesaga koneai kamda bidi
tiwai pedalali, tama eno te be pos ni bulalio. Tama gasa bidigo te pos
ni daide ugwadu te be sę ebao. Tama tigidali bidi augwali deli deli dua
bugagia koneama tama te pos ni daide be sę yao.
11 Dagego koneani, te be pos ni mu bulai elalubao, te Jisas Krais naga
dao. Tama niwai bidi me deligo agai te gasa pos ni me bulainu ebo te
usu me egobeo.
12 Tama te pos ni daide ugwadu be sę yainu ebo bidi augwali deli
deligo haniani naigo te be sę yaibao. Bidi me deligo te wiegi yai kapa
nogi gol tego te be sę yaibao. Bidi mego te kapa nogi silvago ma te dila
pai masigi mugo, me te nigo, ma te kalago, ma te gasagi yai nosai dili
dabego te be sę yaibao.
13 Te magi naigo te be sę yainu homu ebaso da, teda te tigidali bidigo
sę yali te nosali po tụ ebo sogo te hania haninama pedalaibao. Tama te
po tụ ebo side te sia dabo posolo ebo tiwai pedalaibao. Tama te sia aga
digi te tigidali bidi deli deligo yali sę usu sesa pelama, tama augwaligo
yali sę te wiegi yai yaliwe ma meniwe, te augwaligo koneaibao.
14 Te bidi deligo be te pos ni daide sę ebaso, tama agai te be siago
disiąbaso da, teda te sę bidibolo Godigo dwagi yai nai mawaibao.
15 Tiali goli te sę bidi me deligo be te tigidali siago dobaso da, teda
te bidigo yali tigidali sę te hagawaibao. Tialima te sę bidi aga digi te
bugagia bidaibao, tiali goli te bidi siago dabo be buluba wi paligo te
sana pali bidi tiwai bidaibao.

Dage te Godigo wiegi yai be dao

16 Dage da te Godigo wiegi yai lotu be tiwai dao, tama te Godigo
Tedali Mobo Bidi te dage tomode bidibao, bidi aga bede bidibo tiwai
bidibao. Tama te dagego me konebewe?
17 Te bidi deligo Godigo te wiegi yai lotu be elalubo te dolobaso da,
teda Godigo te bidi dolaibao. Magi baso meni, te Godigo be te tedali
gasagi yai mu elalubo, te Godigo be naga dao. Te dage tama dao.
18 Tiyu te bidi me deli agade digi tibo po ola mayabuo. Te dage
tomode bidi deli agai te e tọde homu kolesaga wali peyu tama te tiwai
homu eyu, ‘Eno kolesaga koneai elalubo,’ aga te homu eyu da, teda
aga hasia bolo aga te tọde we bidigo gedude te wabo pabo bidi tiwai

pedalao. Tama tiyu aga te Godigo gedude te kolesaga koneai bidi mu
pedalaibao.
19 Magi baso meni, te e tǫde koneani kolesaga te Godigo gedude te
wabo pabo bidigo kolesaga tiwai ebao. Tede te Godigo po bukude te e
tama tiwai po wai:
“God agai tilama tama augwaligo kolesaga koneanigo
te augwa digi tibo haniani kolesaga koneai bidi
dabe sali, te bidigo ba munama te kebi sabo tiwai
gilama ebo dao.” *
20 Tama tede te bukude te tiwai po me wali:
“Genuai Bidigo koneani, te kolesaga koneai bidi
dabego homu kolesaga te du walisiąbo olo nai
tiwai ebo dao.”*
21 Tama tibaso, te dage tomode te bidi me deligo te da Godigo po pusubo
bidigo nogi ugwaba sabuo. Suao, te tigidali nai duga nai dao.
22 Ena Pol, me Apolos, me Pita, da te dage tau sabo sę ebo bidi dabe da.
E tǫde elalubo nai tigidali me, tego dage aiyaba elaluama tonaluabo
nai meni, dagego te nai tigidali aiyaba elaluama tonaluabo bage dao.
Te tǫde bidibo sogo me, te isibo kolesaga me, te megi elalubo sogo me,
te nosali pedalabo sogo me, te tigidali te dagego nai dao.
23 Tama dage te Krais dologode bidiyu dage agai we bidi hani dao.
Tama Krais aga digi God dologode bidiyu aga Godigo bidi dao.

4

Genuai Bidigo digi aga sę bidi dagalaibao

1 Dagego te ena Pol dali, Apolos dali, Pita dali te dade dagego homugo
kone paluyu tama koneao, da te Kraisgo sę ebo bidi dabe tama Godigo
te geme dualalubo po pusuyu tonalubo bidi dabe dao.
2 Tama te sę tonalubo sęde te tiwai bomai po elalubao: te sę ebo
bidigo te sę idubadi aga te agabolo te sę mani bidi dali homugo kęą
pai bidi bidao.
3 Tiali goli te dage, ma te bidi me deligo po tụgo te eno te sę ebo
kolesaga dagalainogo da, teda eno homugo te magigo meni. Magi baso
meni. Ena digi me te ena sę ebo kolesaga te me dagalabo menio. Tiali
goli te usu dao, po meni.
4 Mu tama, te Godigo enabolo mani sę ebode eno homugo eno te sęde
sǫą pabeo, bugagia yai dao. Tiali goli te eno tama tiwai po wabo usu
me egobe: “Ena doloba pai bidi da,” te wagobeo. Te ena dagalobo sę
ebo bidi te Genuai Bidigo sę naga dao.
5 Tama tibaso, te sogo me elalubadi, te dago Genuai Bidi asisąbadi
dagego te gasa bidi mego ebo kolesaga dagaligio. Aga asama tama agai
te we bidi augwaligo augwa homu tomode geme dualaluali po tigidali
selama te ulaba muagasaibao. Tama tigidali bidigo homu kolesaga
hania hanilaibao. Tama te sogo Godigo da tigidali deli deli bidi te dago
yali sę osola sulama, tama te sę usu baso agai te sę yali bidigo nogi
ugwaba saibao. Bidi deli deligo yali sę usu nama te aga nogi te tama
naga ugwaba saibao.
6 Ama dedeo, eno homugo dage tau sabo homu elama, tama eno te
ena dali Apolos da side te tamadi tama wali po wali. Dagego homugo

* **3:19:** Jop 5:13 * **3:20:** Tib 94:11

da side homu koneama, tama te Godigo po bukude wali po tiwai gilama
dolo wali peyu tama te po me boligio. Tama tiyu dagego hagoma eyu
tama bidi me deligo nogi ugwaba siyu tama gasa bidi mego nogi aiyaba
munu me elalugio.
7 Abagi, magi yaliwe? Dego nage genuai bidi muai dawe? Tama nago
mena nai te Godide sisąwani nai elalubowe? Te mu tama nago te nai
Godide saligo da, teda magi baso te nago naga nogi ugwaba siyu, te
naga digi nage te nai page bidi da wainogo ebawe? Te hagoma ebo
tagalao.
8 Awe, dagego homugo te dagego haliga pągąna palio! Dagego
homugo te dage tigidali nai elalu tama dage usu yai elalubao. Te
dagego da aiyaba elaluama, tama dage te gavman tuni bidi king tiwai
pedalalio! Mu tama dawe? Woo, te duga homu naga dao. Eno homugo
dage te tuni bidi king mu pedalomainao. Dage tama tigi sogo da, teda
da me dage dali te tuni bidi dabego bomo elalugi da.
9 Magi baso meni, eno te homu yali: Godigo te da aga po sela pabo sę
bidi da te nosali badu mubo bidi tiwai ilama bidibao. Da te po tų yali
bidi dabe da olama tama da isimainu emainao wai. Tama augwaligo
da tigidali te ensel dabe me te tǫde bidi dabe dali augwaligo gedude
da elainu homu yali, te tigidaligo da dali gisugu mawainogo yali.
10 Te Kraisgo nogi ugwaba sainu, da te tǫde we bidigo gedude te
kolesaga geda muyu te polobo bidi tiwai bidibo dao, tiali goli dage te
Kraisgo kolesagade te kolesaga koneai bidi tiwai bidibao. Dage bomai
we bidi mu bidimainogo eyu tama dago dena digi bomo meni yai bidi
dabe ilali. Dage genuai wiegi yai nogi elalubao, tiali goli dago nogi
meni yanio.
11 Polobadu me tama bidada asali te megi e sogoba me usu nagasali,
da Godigo po sela pabo bidi dabe, da nai sili bidiyu, tama dago
dogoni me wa peyu ąį nogone ebo, tama da badi ugwa naga elaluali.
Augwaligo nogo tudi badu da eliyu ebo dao. Tama da bugagia dulalu
bidabo pesage meni yai dao.
12 Dago dena nogogo digi masigi dena tigi tau sabo sę eyu dene
mu ebo dao. Augwaligo dwai posobo po dabolo wabo, tiali goli
dago augwali bugagia bidabo po naga augwaliba ponoyu ebo dao.
Augwaligo dabolo dwai sę eyu, te dene mabo kolesaga ebo, tama
augwaligo te tiwai sę eyu dago sula tagalama, te sęgę bugagia tolobo
dao. *
13 Augwaligo po dwai mu da dali weyu ebo dao, tiali goli dago homu
nagame ilibo po dua digi augwaliba weyu ebo dao. Da te tigidali tǫ
pedaide bidibo bagego gedude te dwai pobele bage tiwai mu gagawali.
Da te tigidali bidigo gedude te nai ulubo genagide nai kagali te ąįgo
sela sąbo meda yai nai tiwai dao. Da te tiwai bidali, te megi e sogoba
usu nagasu te tiwai me bidibao.

Te Korin we bidi augwaligo me te Polgo ebo kolesaga yao po wai

14 Te ena dali Apolos da si hobedagia bidibadi dage bugagia te po
asęanigo te dage hale eyu dwai bidimainu homu me ebeo. Menio. Eno
wai puluba tiwai dage eno dwagi yai homu eyu godolo ebaso, tama
eno dage homu tau sabo po ola momainu obao.

---

* **4:12:** Tpi 18:3

15 Te mu tama dage te Kraisgo kolesagade te dage bugagia tonalubo
bidi te bidi sese umabo te 10,000 bidi elaluyu da, tagalao, te dagego aya
hauwa me elalubeo. Menio. Te da Krais Jisas dali wadolobo kolesagade
enaduba deli ena te dagego aya tiwai bidibao. Dage eno te Kraisde
wiegi yai gesi po pusama, tama dagego te po odolama tama Krais wali
pabo gagalali. Tede te dage eno wai puluba pedalali.
16 Tama tibaso, eno dage te eno kolesagade usu selama bilimainu
tama dage eno hodolobo te usu dao, ena da dagego aya tiwai dao.
17 Tama tibaso, te kolesagade naga eno te bidi Timoti dageba tagala
palali. Aga te eno ogwa tiwai da, tama eno aga godolo mu eyu aga ena
dali te homugo kęą pai bidi dao. Te agai dagego homu ma hodoliyu,
te eno Kraisgo kolesagade wali pabo sunumi wali pomainu homu
hodolaibao. Eno te tigidali bulude te Godigo po wali pabo we bidi
hani tigidaliba te kolesaga naga ola mabo dao.
18 Te dage tomode bidi meba augwaligo homugo te ena dageba
asogobe homu eyu, tama augwali hagoma ebao.
19 Tiali goli menio. Te Genuai Bidigo homu usu yali da, teda ena dage
bidiboba polo asaibao. Tama eno te hagoma ebo bidi dabego wabo po
naga konegobeo, te augwaligo te Godigo sę yabo bomo me elalubowe
ma meniwe, te me eno koneaibao.
20 Magi baso meni, te Godigo bidi deli tonalubo si, te bidigo ebo sęde
naga dago God aga dali bidibo te konebo dao. Aga wabo pogo naga
dago konegobeo.
21 Dagego mena kolesaga godolo ebowe? Te dagego homugo eno
te dage dodolabo dono wąbi tolasa ena dageba asomainogowe? Ma,
dagego homugo eno te dage dali dwagi yai homu eyu godolo ebo
kolesaga me, te homu nagame ebo kolesaga elalubo te eno dageba sela
asomainogo homu ebo dawe?

Te Godigo po wali pabo bagego te augwali tomode pedalubo dwai kolesaga dodolao po wali

5

(Dąị 5–6)

Te dwai penani sę te Korin bage tomode pedelali

1 Te we sabo kolesaga togolama dolobo sę te dage tomode mu tama
elalubao, te po wabo eno me odali. Tama te we sabo togolama dolobo
gasagi yai kolesaga me, te tobage kolesaga te Godigo po odisawani we
bidigo me isąbo dwai kolesaga dao. Te e tama tiwai: te dage tomode
bidi me deligo aga ayago we sai. *
2 Tama dage, dage me tama duga nogi ugwaba siyu hagoma
idubawe? Te dagego tede hagoma ebo kolesaga tagalama, te dage
homu dene eyu gela wagi sogo da, teda te usu igi mu da. Tama tiyu, te
dagego te dwai penani kolesaga ebo bidi sela sąnama, tama dage dali
me bidimainu me elamu dao!
3 Te enade, mu tama, te eno tigi te dagede digibulu elalubo, tiali goli
te eno homude ena te dage dali bidibao. Tama ena da te ena dage dali
mu bidibo tiwai ąọ ebo, tama eno te kolesaga ebo bidigo sę te eno me
dagala suai dao.

---

* **5:1:** Bom 22:30

4 Eno te tiwai po wai dao: te Genuai Bidi Jisasgo nogide te dage
deliba sisinama po miao. Tama eno homu me, te dago Genuai Bidi
Jisasgo bomo me te dage dali bidaibao.
5 Tama tiyu te bidi dagego te Satango nogoba munama, te agai te
dwai sę yali bidigo tigi dolomainao. Dago te tiwai elama, tama aga tigi
dolai goli Godigo te bidigo mobo noma bidi te Genuai Bidi ma asobo
side ma dobola somainogo tama tiao.

Te Korin bidi dabe augwaligo te dwai sę ebo bidi sela sąmainu wai

6 Te dage tomode te bidi me deligo te dwai penani sę idubao, tama
dagego tede hagoma ebo kolesaga ebao, te dwali. Te aga dage dali
me bididubadi, te aga te tubo nai bret bo dabo nai yis tiwai dao.
Te dwasianu yisgo te tigidali bret bo domainu ilibo dao. Te dagego
konesiąyu ebawe?
7 Dage da te yis meni yai bret tiwai dao. Awe, te eno koneani. Tiali
goli te dwai penani sę ebo bidi dage tomode bididubadi aga te yis tiwai
eyu, tama agai dwai sę ebo kolesagago dage me dolaibao. Te Juda
dabego Pasova nai tubo olo bidibo side, tede augwaligo te sipsip wai
ela tuyu, tama te sogo me te bo disąwai bret me tuai dao. Te tiwai me
megi te dago Pasova sipsip Krais aga isąma te ofa mayu yai dao. Tama
tibaso, dagego te bidi buluba sąyao, te dage te gesi bret, te yis meni yai
bret tiwai ma pedalomainogo yao. *
8 Tama tilama, da dwagi yai homu eyu deliba sisinama tama dago
Pasova nai tuinao. Tede eno po digi po begelama tama po page obao,
dago tama tuyu dago te poloba yis dali tulamuo, te yis meni yai bret
naga tuao. Te po page e dao: dago te dwai sę yabo homu dali te dwai
dwai sę ebo kolesaga dali te si ilamuo. Meni. Dago homu mu naga eyu,
tama mu po naga weyu yao. *
9 Te eno gasa me dagebolo asęna tolali pasde eno e tama po wai:
“Dagego te dwai penani sę eyu we sabo kolesaga dolobo bidi dabe dali
kisasa biligimio,” te po asęna tolali.
10 Eno te we sabo kolesaga doloyu ebo te Godigo po odisąwani tigidali
bidi dabe augwali te mu tagalao po weyu eno te po wabe. Te tǫde bidi
dabe augwaligo Godigo po wali pisąyu tama te mena nai pesa ebo bidi
dabe me te gasa bidigo nai anoma elama sainu ebo bidi me, te tibo
godiba lotu po wabo bidi dabe, te augwali mu tagalao olama eno te
po me wabeo. Te dagego te dabe mu tagalabo homu egi sogo da, teda
dagego te tigidali tǫ mu taga pelama, tama gasaba bidigi pigi da.
11 Tiali goli eno asęani po page te e tiwai dao: te bidi me deligo aga
dage dali ama da wabo bidigo te we sabo kolesaga dolobo me, agai te
gasa bidigo naide pesa eyu, me agai tibo godibolo lotu po weyu, me
agai posobo po obaso me, ma agai bomai wę tubaso, ma agai te gasa
bidigo nai anoma elama te tigidali kolesaga ebaso da, teda dagego aga
dali kisasa biligio, aga dali abagi me wagio. Menio. Dagego te tiwai sę
ebo bidi dali te nai me munu me tulamo dao.
12-13 Te Godigo po odisąma dago hani bulu badu bidibo we bidi dabe
dagalobo sę, te eno sę dawe? Menio. Te God aga digi augwaligo
kolesaga dagalaibao. Tiali goli te dage dali bidiyu Godigo po wali pabo
we bidi hani tomode elalubo bage, te augwali dagalobo sę, te dagego

* **5:7:** Sai 12:5 * **5:8:** Sai 13:7; Bom 16:3

yabo sę dao. Tede te Godigo po bukude po me deli elalubao, te po dago
wali pinao, te po e dao: “Dagego te dage tomode bidibo te dwai bidi
buluba mu sela sąyao.” *

6

Te Godigo po wali pabo we bidigo te augwa ama po tų ela magio wali

1 Te dage tomode bidi me deligo po te gasa bidi me dali elalubaso
da, te agai te Godigo we bidi bolama tama te Godigo po odisąwani jas
bidi dabe gesabidide te po tų egi pogowe? Ya! Agai te tebo kolesagade
te aga hale meni yaibawe?
2 Da Godigo we bidi te dago te tigidali tǫde bidigo kolesaga nosali
dagalainu yaibao, te dagego konesiąmawe? Mu tama, te dagego te
tigidali tǫde bidigo kolesaga dagalaibao. Tama magi egowe? Te dagego
duga hasi te tobage dwasianu po naga dagalobo te usu meniwe?
3 Te dago te mobo bidi ensel dabego kolesaga me nosali dagalaibao,
te me dagego konebewe? Mu tama, te dago augwaligo kolesaga
te dagalaibao. Tama tibaso, dago te tǫde dwasianu nai dabe po
dagalobaso te usu mu yaibao.
4 Tama tialigo da, teda dagego e tǫde naide po elalubaso da, magi
baso dagego te po dagalobo sę te Godigo po odisąma te dago gedude
nogi meni yani bidiba mobawe?
5 Eno te po wabode dage bugagia bidimainu obao, te dagego te tiwai
ebo kolesagade te dage hale yao! Magi baso meni. Te dage tomode te
ama name si tomode pedalobo po dagalabo te kolesaga koneai bidi me
deli naga meni ebawe?
6 Tiali goli dagego te tiwai ebo meni. Te po pagede naga te ama me
deligo te gasa ama me te po tų ela mayu, tama te Kraisde konealubo
po dąų wasiąwani bidi dabe gedude te po tų ilibo da. Te dwali.
7 Awe, dagego duga hasi te ama dabe po tų ilibo, tama te kolesagade
digi te dage tulalualio. Magi baso augwaligo te dwai sę dagebolo
emainu gogolobewe? Magi baso te augwaligo dagego doado bage
anoma elama somainogo gogolobewe? Dagego te tiwai egi sogo da,
teda tebogo dagego te Godigo po odisąwani bidigo gedude po tų ebo
kolesaga aiyaba elalugi da.
8 Tiali goli menio. Duga digi te meba bidi dabe dali dwai sę elama,
tama augwaligo doado bage anoma elama sali! Awe, dagego te tiwai
dwai kolesaga te duga ama dabe mu dali ebo dao.
9 Te dwai kolesaga ebo bidi dabe, augwali te augwali Godigo te we
bidi tonalubo bomo tomoba me pogobeo. Te dagego konebewe? Tiyu
dagego te duga homuba digi tibo po ola maiabuo. Te penani sę kolesaga
ebo bidi dabe me, tama te tibo god wali pabo bidi dabe me, te we sabo
kolesaga dolobo bidi dabe badi, tama te we dali ebo kolesaga tiwai eyu
godolo ebo bidi dabe me, tama te hale ebo kolesaga te gasa bidi dabe
dali ebo bidi dabe me,
10 tama te nai wi sabo bidi dabe tama te gasa bidi dabego doado
bagede pesa homu ebo bidi dabe me, tama te bomai wę tubo bidi me,
tama te gasa bidi dali posobo po wabo bidi dabe me, tama te gasa bidi
dabego doado bage anoma elama sabo bidi dabe me, te tobage kolesaga

* **5:12-13:** Bom 13:5; 17:7

ebo bidi dabe tigidali te augwali Godigo we bidi bugagia tonalubo
bomo tomoba pabo usu me egobeo.
11 Tama polobadu dage meba te tiwai sę ebo we bidi dabe bidaluali.
Tiali goli dagego te dwai sę ebo tagalama, tama baptais salio. Godigo
dage aga da olama sa muai. Dagego te doloba pai nogi salio. Te Genuai
Bidi Jisas Krais me te Godigo Tedali Mobo augwali sigo sę eyu, tama
dage Godigo gedude doloba pai we bidi hani tama pedalai dao.

Te dago tigigo ebo kolesaga ebogo te God nogi ugwaba sao

12 Dage tomode te bidi me deligo e tiwai homu ebo dao, 'Te tigidali sę
eno ebo da te usu egi da.' Awe, mu tama. Tiali goli te tigidali sę ebogo
ena tau me sogobe. Tigidali kolesaga eno yabo usu da yaibao. Tiali goli
eno te kolesaga me deli ebogo te ena tonalumainu me gogologobeo.
13 Gasa bidigo eno po aiyaba elalumainu eyu e tiwai po waibao,
"Tubo nai te tabigo sabo nai da, tama tabigo te nai sabo dao." Agai
homu te tiwai me aga tigigo te dwai penani sę ebo te me usu dao, te
aga tigigo yabo sę dao. Awe, agai te tubo nai dali te tabi dali side wali
po te mu dao. Tiali goli Godigo te si dali nosali silaibao. Tiali goli dago
tigigo te penani kolesaga yabo nai meni. Menio. Dago tigi da te dago
Genuai Bidigo nai dao. Tama Genuai Bidi te tigi tau sabo nai dabolo
mabo dao.
14 Tama tiyu, God aga bomogo digi te dago Genuai Bidi te gụ pagede
hodolali, tama te tiwai dago tigi tau siyu agai da me hodolaibao.
15 Te dage deli deligo tigi te Kraisgo tigi nogo sągą tiwai elalubo, te
dagego me konebewe? Tama eno te Kraisgo tigi pedai me badu dagala
selama, tama penani eyu, te genuai tụdu bilibo wego tigiba munama
elalumainu homu egowe? Munu me tegobeo. Mu menio!
16 Te penani sę ebo we dali kisa sali bidi, te aga dali te tigi deli aga
dali yali, te dagego konebewe? Godigo po bukude te tiwai po olama
hania wali, "Te bidi dali aga we dali augwali si tigi deli naga pedalali,"
te po asęani. *
17 Tiali goli te Genuai Bidi dali kęą sali bidi da, agai homu mobo bidi
te aga dali deli elalubo dao.
18 Dage te penani kolesaga idali weyu te boi bidi tiwai wi pao! Te
tigidali dwai sę te bidigo ebo, te tigi bulu badu ebo dao. Tiali goli te
penani sę kolesaga ebo bidi, agai aga tigi aga digi dolobo dao.
19 Te dagego tigi da, te homude Godigo Tedali Wiegi Yai Mobogo be
elalubao, te dagego konebewe? Godigo te Tedali Wiegi Yai Mobo te
dagebolo manio, tama te Mobo dage tomode bidibao. Dage te dugade
digi me elalubo meni. *
20 Menio. Godigo te genuai naigo mu dage ma abelalio. Tama tibaso,
penani sę isąyu, te dagego tigigo te dagego Godigo nogi ugwaba sabo
kolesaga naga yao.

Polgo te we sabo kolesagade po wali

7

(Dąi 7)

Polgo te we sabo kolesagade ola mabo po wai

---

* **6:16:** Gag 2:24 * **6:19:** 1 Ko 3:16; 2 Ko 6:16

1 Megi da eno dagego enaba tolali pasde asęani po wei ponainogo
homu ebao. Eno homugo te bidigo te we dwasianu me nogogo
diąsiąbaso da, te wiegi yai dao.
2 Tiali goli te haniani penani ebo kolesaga te tǫde elalubao. Tama
dagego te kolesaga idali weyu, te tigidali bidi deli deligo te augwa we
sao, tama tigidali we dabe deli deligo me te augwali sali bidi dali bidao.
Te bidigo tigi te aga wego da, tama bidigo me geą siyu tama dąų munu
me olamuo. Te tiwai naga, wego tigi te aga bidigo da, tama wego me
geą siyu tama dąų munu me olamo dao.
3 (-)
4 Magi baso meni. Te wego aga tigi me tonalugobeo. Menio. Te aga
bidigo tonalubao. Tama te tiwai naga, te bidigo aga tigi geą selama
dąų weyu munu me tonalugobeo. Menio. Te aga wego tonalubao.
5 Dage we de bidi si taluama bidibo, te me deligo me tudiba muyu
tama aga tigi dąų weyu geą siyu me elamuo. Te kolesaga ebo tagalao.
Mu tama, duga si homu deliba munama, tama duga si tigi te pęwadage
sogo habu selabo homu elama, te duga si Godibolo gedu haluasa po
wabo sę yainu osogo habu selabo homu ebaso da, te usu da. Tiali goli
nosali te duga si homu deli elama te duga si tigi deliba ma taluao. Tiyu
duga digi te duga tigi ma tonaluabo usu isąyu, tama Satango dage usu
siyu, te dagego dwai penani sę emainogo sinabuo.
6 Te e we sabode wabo po, te dagego enabolo hanalu obaso tama eno
te usu da wai. Tiali goli te eno dagego we sao po weyu te bomai po
tiwai me ebeo.
7 Te eno homugo tigidali we bidi te ena digi tiwai bidimainu homu
ebo dao. Tiali goli eno koneani, te Godigo tigidali bidi deli delibolo te
haniani sę yabo kolesaga mani. Te me deligo te gasa tobage me tiwai
tedali siyu, te gasa mego te gasa tiwai tedali sali.
8 Tiali goli te we sisąwai bidi me, te bidigo sisąwai we badi, tama te
augwa bidi dabe isai we dabebolo me, te augwalibolo eno te tiwai po
obao: te augwali ena tiwai bidibaso da, te wiegi yai dao. Ena da te we
sisąyu enaduba bidibo bidi dao.
9 Tiali goli, te augwaligo homu me tigi te augwa digi bugagia
tonaluabo homu usu yabo ąǫ isąbaso da, te augwa sao. Te augwali
we sobaso da, te wiegi yai da. Tiyu augwaligo homu hogodaluyu tama
dwai sę ebo homu yabuo.
10 Te we sali bidi me, te bidigo sali we te augwalibolo eno te bomai po
mobao. Te eno digi eno bomai po me wabeo. Menio. Te dago Genuai
Bidigo polobadu mani bomai po dao. Te e tiwai elalubao: te wego aga
bidi me taga pelamuo wali.
11 Te aga bidi tagalai baso da, te aga olo bidimainao. Te meni baso
da, te aga ma begasa pelama, tama aga bidi dali deli homu elama bidigi
pao. Tama bidigo me te aga we munu me sela sągio. *
12 Tama dage tomode gasa bidi dabe augwalibolo te ena digi eno
naga te po obao, te dago Genuai Bidigo wali po meni. Eno e tiwai po
obao: te ama me deligo we sali tama te wego te Kraisde konealubo
po dąų wasiąbaso, tama te we aga dali bidainogo homu ebaso da, te
amago te aga me sela sągio.

---

* **7:11:** Mat 5:32; 19:9; Mak 10:11-12; Luk 16:18

13 Ma, we me deli selama tama te we aga bidigo te Kraisde konealubo
po dąų wasiąbaso, tama te bidi te we dali bidabo homu ebaso da, teda
te wego aga te bidi me taga pelamu dao.
14 Magi baso meni. Te konealubo po dąų wasiąwani bidigo te aga
we dali mu kęą pelama bidiyu, tama tebogo te aga te Godigo gedude
te dwagi yai bidi ilaibao. Te tiwai naga te Kraisde konealubo po dąų
wasiąwani wego te aga bidi dali mu kęą pelama bidiyu, tama tebogo
te we aga te Godigo gedude te dwagi yai we ilaibao. Te meni yani da,
teda dagego wai puluba dabe te augwali dwagi yai me egobeo. Tiali
goli megi te augwali Godigo gedude wiegi yai elama mu bidalubao.
15 Tiali goli, te konealubo po dąų wasiąwani bidi agai te aga Kraisde
konealubo po dąų wali we tagalabo homu ebaso da, te usu da, agai
tagalomainao. Te tiwai kolesaga pedaliyu, te duga ama ma abe aga te
kalabus tiwai me elalugobeo. Magi baso meni. Godigo dage i olama,
te wiegi yai homu nagame ebo kolesaga wali pomainu ebo dao.
16 We, nago te naga bidi tau selama, te aga Godigo po wali pabo bidi
pedelabo, ma meniabo, te nago konebeo. Te nage bidi, te nago naga
we tau sobaso tama aga te Godigo po wali pabo we pedelabo, ma te
meniabo me, te nago konebe dao.

Te Godigo dabolo doba yali kolesagade te da bidaluao

17 Tiali goli dago Genuai Bidigo te deli deli bidibolo dobaba pali sę
eyu, tama aga te sę eyu bidibadi te Godigo aga i obaso da, teda aga te
sęde naga bilao. Eno te tiwai bomai po te tigidali Godigo po wali pabo
we bidi hanibolo bomonama ola mabo dao.
18 Te po page e tiwai dao. Te bidi me deli te Juda dabe augwaligo
aga tigiwali sa muyu tama togolama tama te tiwai bidibadi Godigo aga
i waliwe? Teda, agai te aga tigiwali togwali te ma dodolabo homu
egio, te tagala. Te gasa bidi me deli aga tigiwali togosiąwai bidibadi te
Godigo aga i waliwe? Teda, agai tigiwali megi togogio.
19 Te tigiwali togobo kolesaga, te Godigo gedude te olo nai tiwai dao.
Tama te tigiwali togosiąbo kolesaga me te aga gedude te olo nai tiwai
dao. Tiali goli te Godigo bomai po wali pabo kolesaga, te mu nai dao,
te sęgę dao, tede magigo meni wagimio.
20 Te bidi te sę me delide bidibadi tama Godigo aga i obaso da, teda
aga te sęde me bididuao.
21 Te e tiwai dao. Te nage masigi sisąbo olo sę ebo bidi bidibadi tama
Godigo nage i waliwe? Teda, tagala, magigo menio. Tiali goli, nago te
masigi sisąbo olo sę ebo tagalabo sunumi elalubaso da, teda nago te
sunumi wali pao.
22 Tiali goli te olo mu sę ebo bidi bidibadi tama Godigo aga i wali,
megi da te aga dago Genuai Bidigo selama, tama te Genuai Bidigo
gedude te aga olo sę ebo bidi me bidigobeo, te aga olo naga bidibao.
Te tiwai naga, te olo wiegi yai bidali bidi, te olo sę me isąbadi tama
Genuai Bidigo aga i wali, megi da aga te Kraisde masigi sisąbo olo sę
ebo bidi tiwai pedalama bidibao.
23 Te Godigo te genuai naigo mu dage ma abelalio. Tama tibaso, dage
te bidi dabede te masigi sisąbo olo sę ebo bidi tiwai me pedaligimio, te
bidi dabego olo nigibo bomo yai po dologoba bidigi pigimio.

24 Te ama dedeo, te dage deli deli te niwai sę bidi bidibadi tama
Godigo aga i obaso, aga te sęde naga te God dali deli homu eyu tama
bidimainao.

Polgo te we sisąwai bidi me te bidigo sisąwai we augwalide wali po

25 Te bidigo sisąwai we te augwalide po tama, eno te dago Genuai
Bidigo bomai po me elalubo meni, tiali goli eno te ena homude po
pusubao. Te Godigo olo tau sabo wiegi yai kolesaga enade elama, tama
agai ena te homu mu naga ebo bidi ilali, tama dage enaba duga homugo
tialubo te usu dao.
26 Eno homugo e tiwai kolesaga ebo te wiegi yai da wai: te megi
tama sogo te genuai sęgę dali dene dali si te daba pedalubao, gasa bidi
dabego nogogo. Tama tibaso, dage tigidali deli deli te megi bidibo tiwai
gilama te tama bidaluao, te eno homu dao.
27 Te nago we sai dawe? Tialima, te nago aga tagalabo sunumi gegebo
sę me egio. Te nago we sabe dawe? Teda, nago te we sabo homu ma
elamuo.
28 Tiali goli, te nago we siyu da, te dwai sę meni. Tama te gesi wegi
te bidigo siyu da, te wegi agai te dwai sę me ebeo. Tiali goli te we sali
bidi me te bidigo sali we te augwali sęgę meba te tǫde elaluaibao, tama
eno homugo te tobage sę dageba pedalidali homu eyu eno e po obao,
te dage megi bidibo tiwai gilama te tama bidaluao.

29 Ama dedeo, eno te megi wali po te page e dao: te tǫ dali dagalu
si silabo bodolu megi da pęwadage ebao. Tama tibaso, te bodolu sogo
elalubadi, te tǫde elalubo naide naga dago homugo kone pelamuo. Te
we elalubo bidi dabe te augwali te we meni yai bidi dabe bidibo tiwai
bidao.
30 Tama te homu dene eyu gela wabo bidi dabe, augwali te gela
wasiąbo bidi dabe tiwai bidaluao. Te wiegi yai homu pemene ebo
bidi dabe, te augwali wiegi yai homu pemene isąbo bidi dabe tiwai
bidao. Tama te doado bage abelebo bidi dabe, augwali te doado bage
mu sisąbo bidi bidibo tiwai bidao.
31 Tama te tǫde doado bage sabo bisnis sę ebo bidi dabe, augwali te
e tǫde doado bage dąų olalusiąbo bidi dabe tiwai bidao. Dago te tǫde
elalubo nai dali kolesaga dali si tede naga dago homugo kone pelamuo.
Dago koneani, te e megi elalubo tǫ silama tama hasegelama, tama te
gasagi yai mu pedalaibao.
32 Tama tibaso, eno homugo te haniani naide te dagego moni homu
isąyu tama dage bugagia bidao. Te we sisąwai bidigo, agai te dago
Genuai Bidigo kolesagade te aga homugo kone palobo dao, te kolesaga
aga bugagia wali pomainogo aga tama tebo dao. Agai te Genuai Bidigo
homugo godolo yabo kolesaga yabo homu ebo dao.
33 Tiali goli te we sali bidi, agai te tǫde doado bagede homugo kone
palobo dao. Agai te aga wego godolo ebo kolesaga yabo homu ebo dao.
34 Tama tiyu, agai homu kolesaga pebeda paibao. Tama bidigo
sisąwai we me, te gesi wegi me, agai te dago Genuai Bidigo kolesagade
te agai homugo kone palobo dao. Aga homugo te aga tigi me te homu
mobo bidi dali me te Godigo gedude bugagia wiegi yai mu bidimainu
homu ebo dao. Tiali goli te bidigo sali we, agai te tǫde doado bagede
homugo kone palobo dao. Agai te aga bidigo godolo ebo kolesaga yabo
homu ebo dao.

35 Eno te megi asęani po te dage tau selama dage bugagia bidimainogo wali. Te dage palibo po me wabeo. Menio. Eno homugo te dage dolasa bidiyu, tama agade dagego homugo kęą peyu tama sesemane sogo te dago Genuai Bidigo sę emainogo, te nai me deligo te dage homu kegabi sidali weyu te po wali.

36 Te bidi me deli aga homugo agai te dolo meniabo kolesaga te aga noma sali gesi wegi te dali te tiwai kolesaga ebaso, tama agai homu te wede hodoloyu bomo mu eyu, tama agai suali te gasa sunumi me elalusiąbaso da, teda te bidigo te wegi kęmainao. Te sęgę sabo sę ebeo. Te augwa si bidimainao.

37 Tiali goli, te bidi me deligo aga homude bomo eyu, tama te nai me deligo te aga selibo sę me isiąbadi, tama aga homugo digi ebo tonaluyu, tama aga homude te po olama, te agai homugo te gesi wegi te augwaligo aga noma sali te aga olo mu bidimainogo ebaso da, te wiegi yai dao.

38 Tama tibaso, bidigo te gesi wegi sabo, te agai wiegi yai kolesaga ebao. Tama te we sisąwai bidi, agai kolesaga te wiegi yai mu ebao.

39 Te we me deligo bidi te aga bidi bidibadi, te we te aga bidi dali naga kęą pelama bidao. Tiali goli, te we aga bidi isibo si da, te we te bidi dali me kęąlubeo. Te aga gasa bidi dali pabo homu ebaso da, teda aga te bidi dali pomainao. Tiali goli aga te Godigo po wali pabo bidi dali naga pao.

40 Tiali goli ena digi eno homugo te tiwai homu yai: te bidi isai we aga olo bidainogo ebaso da, te aga wiegi yai homu pemene mu yaibao. Tama eno homugo te Godigo Tedali Mobo Bidi te enade me bidiyu, tama agai ena te kolesagade agai homu ola mani.

Te Godigo po odobo we bidi dabe augwaligo te tibo god dabeba ofa ebo kibu mi dabe tueibawe ma tugobewe?

8

(Dąi 8–10)

Te augwaligo tibo godibolo ofa mani kibu mi te augwaligo tugowe obaso Polgo te po wai

1 Dagego te enabolo asęna tolali pode, tede dagego e po me ena hanalu wali, “Te gasa we bidi augwaligo hasa ela munama, tama te tibo godibolo te ofa tiwai eyu, te hasa mi meba te tibo god pageba mubo dao. Tama da Godigo po wali pabo we bidi dago te tobage mi tubo te usu dawe, ma meniwe?” te po dagego enabolo asęna tolali. Te kolesaga ebode eno wabo po elalubao.

Dage mebago e po wabo dao, “Da tigidaligo koneani, te tibo god te olo nai dao.” Awe, te mu po dao. Tiali goli te olo konebo kolesagago te hagoma ebo kolesaga ebo homu hodolaibao. Tiali goli dago dena hasi te gasa we bidi dali wiegi yai homu eyu godolo ebo kolesaga selama, tama tebogo te da Godigo po wali pabo bomai we bidi pedalaibao.

2 Te bidi me deligo agai te nai me deli mu koneani homu ebaso da, teda te bidigo koneani kolesaga sǫą pali, te usu yabo me elalubao.

3 Tiali goli, te bidi me deligo aga God dali dwagi yai homu eyu godolo ebaso da, teda Godigo koneama, te bidi te Godigo bidi dao.

4 Te gasa we bidi augwaligo te tibo godiba ofa elama te mi dabe
tubo kolesagade eno po megi obao. Dage mebago te tobage mi tuaio
homu eyu tama dagego e po wabo dao, “Te tibo god te mu bidibo nai
menio. Te olo piksa noma naga dao,” te po wabo. Awe, dago te po
page koneani. Tama dage mebago e po me wabo dao, “Te god hauwa
me elalubeo. Menio. Te God deli naga aga bidibao,” te wabo. Awe, te
me dago koneani.
5 Mu tama, te gasa we bidi augwaligo te nogi “god” nogi ebo nai
hauwa elalubao, tama te augwaligo hauwa naide nogi ilama, te “genuai
bidi da” wai. Tama mu tama te “god” dabe, te dagalude, ma te tǫde
bidigi sogo da,
6 tagalao, te dade dago God deli naga te elalubao, te God Aya dao.
Aga te tigidali nai page bidi. Tama dago agai sę emainogo eyu da aga
wai mu bidibao. Tama te Genuai Bidi deli naga elalubao, te Jisas Krais
da. Agai te tigidali nai nigali. Tama dago bidibo ula te agadu sai dao.
7 Tiali goli dage tomode te we bidi mebago te tibo godide te kolesaga
kuna konebeo. Te mebago te polobadu te tibo godibolo mi ofa yali
kolesaga hauwa sogo wali pedu geani. Tama megi me augwaligo
homugo te gasa we bidigo te mi te tibo godiba ofa mu yali homu me
ebo dao. Tama te homu ebadi augwaligo te tobage mi tubaso da, teda
augwaligo homu tede sęgę sobao.
8 Tiali goli dagego te kolesagade e po wei ponobo dao, “Te nai tubo
kolesagago da te God pąba odasa me pogobeo. Te dago nai tusiąbaso,
teda da te God gedude me sǫą pogobeo. Me ma, te dago tubaso da,
teda da te God gedude wiegi yai me pedalugobeo.”
9 Awe, te mu dao. Tiali goli dage mi tubo bage dage dua dao. Tiyu
tama te tibo godibolo mani mi tubo sę duga digi elama, tama te bomo
meni yai bidi dabego sulama, tede sągąde dolama, tama augwali te
dwai sęgęba tula muabuo.
10 Nage bidi te koneani kolesaga elalubao wida, te nage te tibo godigo
lotu beba pelama, tama nage tede dulalu nai tueibao, tama bidi me deli
te aga Kraisde konealubo po dąų wabo kolesaga bomo meni yai bidi te
agai nage subaso, te tebode te aga homu hodolama tama aga homu te
mi tubo te dwai kolesaga da homu yali goli, te tibo godiba ofa yali nai
tuabo homu yaibao, tama agai te mi tueibao.
11 Tama tibaso, te nago koneani kolesagago te bomo isąwani bidi
dolali, te amade te Krais aga isama tama aga ma sai dao.
12 Te ama mebago te Kraisde konealubo po dąų wabo kolesaga te
bomo me ebeo. Tama dagego te dwai sę augwaliba elama, tama
augwaligo te augwa gedude sę ebo dwai ilibaso da, te kolesagade te
dagego dwai sę te Kraisba digi yaibao.
13 Tama tibaso, te nai tubogo eno ama te dwai sęba tulalumainogo
ilibaso da, teda eno te mi munu ma tugobeo. Tiyu eno te eno ama te
dwai sęba tulalubo sę ilidalio.

9

Te Godigo po sela pabo sę bidi Pol bilali sęde po

1 Te gasa we bidi me tau siyu tama augwali dolidali weyu, eno te gasa
kolesaga me ebo dao. Ena olo mu bidibo dao, te gasa bidigo enabolo
“E tiwai kolesaga yao” te po wabo usu egobeo. Tama me ena te Godigo

po sela pabo sę bidi mu dao. Aga te gụ pagede hodaluama tama nosali
eno digi gedugo ena dago Genuai Bidi Jisas mu suai bidi dao. Te eno
dago Genuai Bidi tobade sę yaligo tama te sęde naga dage te God wali
pabo we bidi pedalali.
2 Te bidi meba augwaligo ena te Godigo po sela pabo bidi meni da
homu yali, tiali goli tagalao, duga koneani, ena te Godigo po sela pabo
bidi bidibo. Suao, ena te Genuai Bidigo po sela pabo sę bidi bidibao,
tama te koneabo sę te dagede elalubao.

3 Te bidi mebago eno dagede masigi sisąbaso ena te Godigo po sela
pabo bidi meni da wabo si, tama eno e tiwai po te augwaliba wei
ponobo dao:
4 te eno ebo sęde te Godigo po odobo we bidi augwaligo augwa doado
bagego ena tau sobaso da, te dolo dawe ma meniwe? Te dolo mu dao.
5 Te gasa Godigo po sela pabo sę ebo bidi dabe augwali deli deligo
te Godigo po wali pabo we kęnama, tama augwali te po pusubo sę eyu
gasaba bilibadi te augwa we augwali dali hodobo pabo dao. Te dago
Genuai Bidi Jisas aga ama dedego badi, te Pitago me te tama tebo dao.
Tama ena me, eno we elalugi sogo da, teda eno me te tiwai eyu da te
usugi mu da.
6 Te gasa Godigo po sela pabo sę ebo bage tigidali augwaligo te
Kraisde po pusubo sę sesemane sogo ebaso, tama augwa nogogo te
masigi sabo sę ebo meni. Te ena me Barnabas da sigo naga te tiwai
me ebo usu meniwe?
7 Mena bidi te ami sę ebo bidigo tama aga digi te aga tubo nai
abelegowe? Te menio. Mena bidigo te gi bulama tama aga te gide
bulali nai sabo meniwe? Me ma te bidi mego te kibu meme dali sipsip
dali hani tonaluyu tama aga digi te augwaligo ame pę me tugobewe?
Woo, te tiwai menio. Agai te nai meba tueibao.

8 Te eno tede bidigo homu naga wali pelama tama eno te tiwai po
wabowe? Meni. Te bomai pode me te sę ebo bidigo aga pe masigi
sabode te tiwai page elalubo po me elalubao.
9 Mosesgo te bomai pode te tiwai po asęani elalubao: “Te dagego
wit ge dagalomainogo eyu tama te bulmakaugo te wit sągago agabo sę
ebaso, teda nago te aga pedauwali me paniamuo,” po wai. Te Godigo
te bulmakau dabe augwa tubo nai sabode naga homu koneama wali
dawe? *
10 Menio, te agai te po bidi dabolo me wali homu ebao. Awe, te po
asęani te da tobade wali dao. Magi baso meni. Godigo te tiwai kolesaga
emainogo yai: bidigo te gi tọ elibo sę eyu, tama bidigo te gide inaiani
nai sabo sę ebo bidi me, augwali si augwa yali sęde te nai sabo homu
elama tama te sę ebo dao.
11 Tialima, dago te Godigo po dagebolo pusubo sę yali, te dago te
dagego homu noma bidi mobo tomode te ge bulali tiwai yai. Tama
tibaso, dagego dabolo te tigi tau sabo nai naga mobaso, te dolo dawe
ma meniwe? Te dobu si ebode te dage sọą paliwe? Te meni. *
12 Te dagede bidi mebago te tigi tau sabo nai sabo usu ebo da wida,
teda eno me te nai sigi sogo da, te usu mu egi dao.

---

* **9:9:** Bom 25:4; 1 Ti 5:18 * **9:11:** Rom 15:27

Te nai dago sabo usu yaiba wali goli, te dago me sabeo. Menio. Dago te we bidigo Kraisde wiegi yai gesi po odobo sunumi te panibo te dago hagela homu yai. Tama tibaso te haniani sęgę dabe dago tolobo dao.
13 Te Moni Lotu Be tempel, te bede sę ebo bidi dabe, augwaligo te bede augwa nai sela tubo dao. Tama tiyu te Juda we bidi augwaligo te Godibolo maiabo nai magaselama, tama te be tomode te alta saide te nai Godibolo mabo sę ebo bidi dabe augwaligo da te alta saide ulubo nai hasa mi meba te sela tubo dao. Tama tiyu augwaligo augwa nai abelebo menio, te augwaligo Godigo sę ebode augwa nai tama sabo dao. *
14 Tama te tiwai naga dago Genuai Bidigo te bomai po muani: te Godigo wiegi yai gesi po pusubo sę ebo bidi dabe, te sęde augwaligo te wiegi yai gesi po sabo we bidigo tigi tau sabo nai meba somainogo yao. *
15 Tiali goli ena digi eno te tama tiwai nai me deli sisąwai dao. Tama megi me eno te nai saiba olama eno e po me asębeo. Menio. Te ena bolo hasia isimainao wai! Eno masigi sisąbadi te sę ebo dao. Tama eno te sęde wiegi yai homu pemene ebao. Tama bidi me deligo enabolo masigi mayu eno te wiegi yai homu pemene ebo page te dagala samainogo me egobeo.
16 Eno te Kraisde wiegi yai gesi po pusubo, tede eno te ena nogi ugwaba sabo te usu menio. Te menio. Eno sunumi gasa me elalubeo. Dago Genuai Bidigo enabolo te sę naga mawai dao. Tama eno te wiegi yai gesi po pususiąyu da, teda ena hobedagia mu bidaibao.
17 Te ena homugo digi eno te sę egi da, teda eno te sęde sabo usu egi da. Tiali goli, eno homugo te sę eno yabo homu me isąbaso da, teda Godigo te sę enabolo emainu mawai dao.
18 Tama tibaso, te sęde eno mena nai saibawe? Te eno sabo nai te e tiwai elalubao: te eno sainu elalubo nai te Godigo wiegi yai gesi po pusubo sęde sabo elalubo, te eno me sabo meni. Menio. Eno te wiegi yai gesi po pusama tama eno augwaliba olo mabo dao. Tama tede eno dwagi yai homu pemene ebo usu baso, te wiegi yai gesi po olo pusubo kolesaga da eno sabo nai tiwai dao.

Pol te tigidali we bidigo sę ebo bidi tiwai bidali

19 Ena da te bidi me deligo olo sę ebo bidi me bidainogo me bidibe. Tiali goli te ena homugo ena digi te ena te tigidali bidi dologoba muyu, tama ena augwaligo olo sę ebo bidi tiwai bidainogo homu elama ebao, te eno bidi hauwa sabo homu elama tibo dao. Augwali Jisas wali pabo bage pedalomainogo eyu ena tama ebo dao.
20 Tama eno te Godigo wiegi yai gesi po te Juda dabebolo pusubadi, ena te augwali tiwai bidibo dao. Ena digi ena te Mosesgo mani bomai po dologoba pabe, tiali goli eno te bomai po dologode bidibo Juda bidi dabe sainogo eyu tama ena augwali tiwai gilama te bomai po dologode bidibo dao.
21 Te Juda hani isąwai bidi dabe, augwali te Mosesgo mani bomai po meni yani bidi dabego gedude, ena te Mosesgo mani bomai po meni yani bidi tiwai pedalali, te bomai po meni yani bidi dabe sainogo tama tiali. Tiali goli eno te Godigo bomai po tagalainogo ebeo. Menio. Eno te Kraisgo bomai po wali pabo dao.

---

* **9:13:** Bom 18:1 * **9:14:** Mat 10:10; Luk 10:7

22 Te Kraisde konealubo po dąụ wabo bomo meni yani we bidi
augwali eno tau sainogo eyu, tama ena te bomo meni yai bidi tiwai
bidibo dao. Eno te tigidali sunumidu te gasa bidi dabego ebo kolesaga
tigidali usu siyu, tama augwali tiwai bidibo dao. Augwali meba eno
ma dobola somainogo tama ebo dao.
23 Eno te sę tigidali ebo te Godigo wiegi yai gesi po pusubo sę te
ugwaba somainogo ebo dao, tama te wiegi yai gesi pogo dabolo mabo
dwagi yai nai meba me eno somainogo eno te tiwai sę ebo dao.

Te dago te nai sigi painu bomonama udaiyạo po wali

24 Megi eno te po digi po begelama obao. Te udabo ususu si ebo bidi
dabe te tigidali augwali udulama, tama te geanani bidi deligo naga te
dwagi yai nai sabo dao. Te dagego konebewe? Tialima, dage me te
tiwai bomonama Godigo po bugagia mu wali piạo, agai te dagebolo
dwagi yai sę emainogo yao.
25 Tama tigidali bidigo te nai sainogo homu eyu udabo da, te
augwaligo homu dali, te augwaligo tigigo ebo kolesaga dali, te tigidali
augwaligo aiyaba elaluyu bugagia tonalubo dao. Te bidi dabego tama
tiyu te geanani bidigo sabo dwagi yai nai sainogo tebo dao. Tiali goli
te nai polo dolobo nai naga dao. Me ma, dago Godigo po wali peyu te
me dolisạbo nai sabo sę ebo dao.
26 Tama tibaso, ena digi me, ena te dwagi yai nai me sainogo eyu
tama ena udabadi te eno gasaba tonono peyu me udagobe. Eno
nogo wạbi hwịainogo, te eno nogo subigila sạnama olo dali nogo me
sạgobeo, tama te wali naga me eligobeo.
27 Menio. Eno te ena tigiba mu eliyu tama aga ena homu wali
pomainogo ebo dao. Magi baso meni. Eno te Godigo wiegi yai gesi
po te gasa we bidi hauwabolo pusubo dao, te augwaligo te po bugagia
wali pomainogo ebo dao. Tiali goli nosali ena digi te eno te po bugagia
wali pisạyu tama ena tulaluidali weyu, tama eno bomonama te eno
ebo kolesaga bugagia tonalubo dao.

10

Dago te tibo god dabe wali pelamuo

1 Ama dedeo, dage ede gegeda pelamuo: dago wạị dabe tigidali te bidi
meni yai dwai bulude bilibadi augwali te dagalu pọ dologode bugagia
bidali. Tama augwali tigidali te sạgạgo naga pelama, tama te tamu ạị
nogeyu sana pai dao. *
2 Tama tigidali augwali te pọde tamu ạị side baptais sali tiwai yali,
tama te baptais saligo augwali te Moses wali pomainogo sa muani.
3 Tama augwali tigidaligo te Godigo Tedali Mobo Bidigo augwali mani
te nai nogi mana augwaligo tuai dao. *
4 Tama augwali tigidaligo te Godigo Tedali Mobo Bidigo augwali mani
ạị te augwaligo tuali. Awe, augwaligo te Tedali Mobogo te genuai sau
pado masigidu asobo ạị tuali, te masigi augwali dali hodobo pai. Te
masigi te Krais aga digi dao. *
5 Te Godigo te tobage tau sabo sę tigidali augwali dali yali goli, agai
te we bidi dago wạị dabe hauwa tomode augwaligo kolesaga te Godigo

* **10:1:** Sai 13:21-22; 14:22-29 * **10:3:** Sai 16:35 * **10:4:** Sai 17:6; Nam 20:11

godolo me isiąwani. Mu menio. Magi baso meni. Dago koneai, augwali umabo te bidi meni yai bulude isilama, tama augwaligo tigi tede besela palama, wilalua pali, te bidi si sela naga bugagia sana pali. *

6 Tama te augwalide pedalali sę tigidali te noma tiwai pedalali, te dago sulama tama dago wąi dabe augwaligo te pesą yali tiwai te dago me te dwai sęde pesą idali weyu dago sumainogo yali.

7 Tama suyu, tama dagego te tibo god dabebolo lotu po munu me wagimio, te augwali tomode mebago yali sę tiwai me egio. Te bukude te augwaligo te tibo god dali yali sęde e po wai dao: “Te we bidi augwali dualama te nai tuyu wę tuyu elama, tama augwali hogodama tama augwaligo tęąbi yali.” *

8 Tama dago me te penani ebo kolesaga me egimio, te augwali tomode mebago te yali kolesaga tiwai me egio, tama deli sogo naga te bidi sese umabo te 23,000 bidi te augwali isai dao. *

9 Tama dago me dwai sę eyu te Genuai Bidi usu me selamuo. Te augwali tomode mebago dwai sę eyu aga usu sobaso, tama te dwai hasamani dabego augwali gąų kelama tama augwali isai dao. *

10 Tama dagego dwai homu eyu Godibolo wado po me olamuo. Te dago wąi dabe augwali tomode mebago te God dali dwai homu eyu wado po obaso, tama te bidi ela mubo ensel mobo bidigo te augwali ela munama tama augwali dolai dao. *

11 Te sę dabe tigidali augwaliba pedalali, te gasa we bidigo sumainogo ebo sę noma tiwai pedalali. Tama dago me te tobage dwai sę idali weyu gasa bidi dabego te po te Godigo po bukude asęani. Magi baso meni. Te da megi bidibo sogo te tigidali nai silabo sogo pąba yagasai dao.

12 Tama tibaso, dagego duga digi bomogo bugagia dolalubo usu da homu eyu da, teda dage tulaluyu dolidali weyu dage bugagia suao.

13 Te dwai sę ilibo usu sabo sę dagebolo pedalobo, augwali tigidali te gasagi yai me egobeo. Menio. Te tigidali we bidibolo pedalobo usu sabo deli tigi poai sę pedalubao. Tama Godigo aga dage dali homugo kęą pai bidi bidiyu tama aga dąų wali po wali peyu, te usu sabo sę ebogo dagego bomo aiyaba elaluainogo ebo gogolama me sula tagalogobeo. Menio. Te dwai sę tomoba kegebo usu sabo sę dageba pedalubaso da, teda Godigo dage sana pabo tų nigilaibao. Te tų e dao: te agai dage dąų walama, tama dage te usu sabo sęde bomo elama dolalubo usu yaibao.

14 Tama tibaso, eno abagi dede dabe muo, dagego te tibo god lotu beba nai tugi pabo kolesaga wi eyu tagalama, tama te kolesaga tudiba muao.

15 Dagego kolesaga elalubaso, tama eno dagebolo te po obao. Duga digi eno pusubo po dagaliąo. Eno po e dao.

16 Te dago komunion tubaso da, dago te kapde gedu haluasa po olama tama Godibolo puba hwi po wabo dao. Te kapde elalubo wain ąi da tigidali deli deligo tubo si da, tebogo dago te bidi Kraisgo tigi kaneme dobayu tubo dao. Tama dago komunion tubadi, dago te dwasianu pebedama dobaba pabo bret, dago te bret tubo si da, tebogo dago te bidi Kraisgo tigi mi dobayu tubo tiwai ebo dao. *

---

* **10:5:** Nam 14:29-30 * **10:7:** Sai 32:6 * **10:8:** Nam 25:1-18 * **10:9:** Nam 21:5-6 * **10:10:** Nam 16:41-49 * **10:16:** Mat 26:26-28; Mak 14:22-24; Luk 22:19-20

17 Te komunion tubo bret te deli naga elalubao, tama da we bidi
hauwa elaluali goli, te tigi delide naga wadolali elalubao. Magi baso
meni, da tigidaligo te bret deli naga tubo dao.
18 Dagego te Israel dabe augwaligo yali kolesagade homugo kone
palao. Godigo augwaligo yali dwai sę sela sąwainogo eyu, tama
augwaligo te sipsip dali meme dali selama, tama te pris bidi dabego
nogoba mawai. Tama menama, tama te pris bidi dabego te nai dabe
ela munama, tama te mi te alta sai ugwadu daiba muyu, tama siago
uluyu, tama Godibolo ofa tama mawai dao. Tama tiyu te nai sesali
bage dali, te pris bidi dabe dali, augwali tigidaligo te altade ofa mani
nai tuyu deli hani naga bidiyu tama bidali. *
19 Eno magi homu elama tama te po waliwe? 'Te tibo god me aga
mu bidibao, te agabolo ofa mabo tubo nai me te sęgę nai mu dao,' eno
te tiwai homu elama te Israel dabego Godibolo ofa mabo kolesagade
po waliwe?
20 Mu menio. Eno wali po page e dao: te Godigo po odisąwai bagego
augwa alta saide ofa ebo nai, te augwaligo dwai haubo noma bidi
dabebolo te ofa mabo dao. Augwaligo te Godibolo ofa me mabeo. Tama
dage te dwai haubo noma bage dali deliba sisinibo te eno godolo me
egobeo, ena mu hagelabo.
21 Dagego te dago Genuai Bidi Kraisgo kap wain wę tuyu, te dwai
haubo noma bagede lotu wainogo eyu augwaligo kapde dali si wę tuyu
ebo usu me egobeo. Te dagego dena Genuai Bidigo ni nami tebol saide
nai tuyu, te dwai haubo noma dabego lotu bede tebol saide nai dali si
tuyu ebo te usu me egobeo.
22 Dago augwaligo te tibo god bagebolo ofa mani nai tuyu da, teda
dago te Godigo da dali dwai homu ebo sę ilaibao. Dago bomogo agai
bomo aiyaba elalubo da, agawe? Te dago bomo usu menio.

Tigidali sę ebogo dago Godigo nogi ugwaba sao

23 Dage tomode bidi mebago e po obao, "Te mi tubo kolesagade te da
olo bidibo dao, tede habu selebo po meni. Dago te mi tuyu da, tebogo
dago Godigo bomo yai po me bologobeo," augwaligo te po wabo dao.
Awe, mu tama. Tiali goli te tigidali sę ebogo da tau me sogobeo. "Te
haniani sę hauwa dago yabo te usu dao," augwaligo te po me wabo
dao. Tiali goli te tigidali sę ebogo da God wali pabo bomo mabo meni.
24 Bidi me deligo aga digi naga bugagia bidabo homu me elamuo.
Menio. Tigidali we bidi deli deligo te gasa bidi bugagia bidimainogo
homu eyu tama augwali tau sabo kolesaga yao.
25 Tigidali haniani mi augwaligo te maketde elalubo, te dagego abela
tuyu da, te usu da. Po meni. Dagego homu hauwa elama tama 'E mi
augwaligo te tibo god me delibolo ofa maniwe, ma meniwe?' te po
hanalu wagio.
26 Magi baso meni. Dago koneani, te bukude elalubo po me deli
e tiwai dao, "Te e tǫde, pągąnalubo tigidali nai dabe dali, te Genuai
Bidigo naga dao." *
27 Tama te Kraisba aga homu tigidali musiąwani bidi me deli agai te
dage meba i olama dage dali nai tuainogo ebaso da, tama dage pabo
homu ebaso da, te usu da. Augwaligo dagebolo mabo te nai tigidali

* **10:18:** Prs 7:6 * **10:26:** Tib 24:1

dagego tuiąo. Tama dagego homu hauwa elama ‘E mi augwaligo te tibo god me delibolo ofa maniwe, ma meniwe?’ te po wagio.
28 Tiali goli, te bidi me deligo te po dagebolo weyu, “Te mi da, te ofa yai mi da” po obaso da, teda te bidigo dagebolo wali po te dagego homugo koneama, tama aga tobade dagego te nai me tulamu dao. Dwai sę dwagi yai sę dagalabo homu dolidali weyu te nai tugio.
29 Eno dagebolo te po te dagego dwai sę dwagi yai sę dagalabo homu tobade te po wabeo. Meni. Eno te dagebolo te mi tubode po wali bidi agai te dwai sę dwagi yai sę dagalabo homu tobade te po dagebolo obao. Magi baso meni, te agai homu si eyu bidibao.
Dage tomode bidi me deligo te po hanalu waibao, “Ena digi ena haniani nai tubo usu yabo digi, tama gasa bidigo te ebo kolesaga dagalabo homugo digi eno ebo kolesaga magi baso te dagalaibawe?
30 Te eno te tubo naide Godibolo puba hwi po olama te nai tuali goli, te gasa bidigo eno te puba hwi wali tubo naide te magi baso ena dali dwai po waibawe?”
31 Te dage tomode bidi me deligo te po obaso, eno e po agabolo wei ponaibao, te dagego te nai tuyu me wę tuyu ebode, ma dage gasa sę ebo si da, dagego gasa we bidide homugo koneao, augwaligo Godigo nogi ugwaba somainogo eyu dagego duga kolesaga tigidali tama bugagia tiao.
32 Tama tiyu, dagego te Juda dabe me, te Grik dabe me homugo koneao, tama Godigo po odobo we bidi hani dabe me, tama dagego ebo sęde augwaligo God dali agai po dali si dali dwai homu idali weyu, dagego duga ebo kolesaga bugagia tonaluao.
33 Ena me eno te tiwai kolesaga ebo dao. Eno homugo te eno ebo kolesaga tigidalide te we bidi tigidali augwaligo dwagi yai homu naga emainao. Tama te homu ebaso, eno ena digi naga bugagia bidabo homu me egobeo. Meni. Eno homugo te eno tigidali we bidi augwali tau siyu, tama Godigo augwali ma dobola somainogo eyu, tama eno ena ebo kolesaga tigidali tama dodolobo dao.

Polgo po weyu te Tedali Mobo Bidigo mabo wiegi yai sę ebo me te lotu wabo wiegi yai kolesaga yabo po wali

11

(Dąi 11–14)
1 Te we bidi tigidali agai augwali tau somainogo eyu Krais agai aga digi aiyaba muyu bidali. Tama ena me eno agai te yali kolesaga wali pabo dao. Tama dage me dagego ena wali asiyu, tama te tiwai kolesaga naga yao.

Polgo te lotu wabode tobolu halubo kolesagade ebo po
2 Dagego sesemane sogo ena homugo koneama tama eno te selama dagebolo mani po tigidali dąų eyu wali pabo dao. Tama tibaso, eno te po obao, dagego wiegi yai kolesaga mu ebo dao.
3 Me ma, te dagego ena te po hanalu wali, “Te da deliba sisinama tama Godibolo po weyu, tama Godigo po odoyu tebo sogo, te dago we dabe sibi augwaligo augwa tobolu te nami ugwago haluaibawe ma meniwe?” te po dagego ena hanalu wai dao. Tiali goli eno homugo

hasia dagego te po konemainogo obao: te bidi Kraisgo tobolu bidi te
God dao, tama tigidali bidigo tobolu bidi te Krais dao, tama wego tobolu
te aga bidi dao.
4 Te dage deliba sisinama tama bidi mego tobolu haluama tama
Godibolo po weyu, ma te Godigo po pusuyu da, te bidigo aga tobolu
bidi Kraisba hale mabo dao. Te dwali.
5 Tama we me deligo te aga tobolu halusiąma tama Godibolo po
obaso, ma Godigo po pusubaso da, te agai aga bidigo tobolu bidi tama
tiwai bidiyu, aga aiyaba elalubo dao. Te dwali. Tama tiyu da, te aga te
hale isąbo moni tụdu bilibo we tiwai dao.
6 Te tobage dwai penani kolesaga ebo we hale ilimainogo augwaligo
aga tobolu nisi tigidali mu poabo dao. Tama te dage tomode te we
me deligo aga tobolu halusiąma tama Godibolo po obaso, te wego te
sę ebogo aga bidi tama aiyaba elalubaso, aga tobolu nisi mu poa yao.
Tiali goli we aga tobolu nisi mu poabo te moni hale iliyu da, teda te
we te lotu obadi aga tobolu te nami ugwago halumainao.
7 Bidigo te aga tobolu me haluamuo. Magi baso meni, te Godigo bidi
nigali sogo agai aga digi tiwai nigalio, tama te bidibolo Godigo aga digi
wiegi yai homu kolesaga tiwai mani. Tiali goli te we aga te aga bidigo
kolesaga naga elalubo dao. *
8 Magi baso meni. Godigo bidi nigali te wego tigigo me nigibeo.
Menio. Agai we nigali te bidigo tigigo nigai dao.
9 Tama Godigo te we homu koneama tama bidi nigilama aga tau
somainogo me ebeo. Menio. Agai bidi homugo koneama tama wego
aga bidi tau somainogo nigalio. *
10 Tama tibaso, te Godigo sę ebo ensel mobo bidi augwaligo te we
aga bidi dologode bidibo sumainogo eyu, te wego aga tobolu te nami
ugwago halumainao.
11 Tialima da we bidi te dena Genuai Bidi dali wadoloyu bilibode,
tede te we naga tedali bidiyu tama bidi meniama, tama bidi naga tedali
bidiyu, tama we meni eyu me ebeo.
12 Menio. Godigo hasia sogo te we bidigo tigigo nigali, tama tialima
megi te tiwai te agai bidi wego tigide nigilama pedalobo dao. Tiali goli
God da te tigidali nai nigali bidi mu dao.
13 Duga digi te eno megi wali po dagaliąo. Te wego tobolu halusiąma
tama Godibolo po wabo, te kolesaga usu egowe?
14 Te we bidi dena kolesaga digi te tiwai dagebolo ola mabo dao: te
bidigo bobage tobolu nisi elalubaso da, te dolo meni.
15 Tiali goli te wego bobage tobolu nisi elalubaso da, te aga wiegi
yai au yabo nai elalubao. Magi baso meni, Godigo bobage tobolu nisi
agabolo mani te aga tobolu halualumainogo yali.
16 Tialima, bidi me deligo te wego Godibolo po obadi aga tobolu
haluabo sęde konila po wabo homu eyu da, te agai koneao, dago gasagi
yai kolesaga me elalubo meni, tama gasa bulude bidibo Godigo po
odobo we bidi hani dabego me te gasagi yai kolesaga me elalubo menio.
Da tigidaligo te we aga tobolu haluabo kolesaga wali pabo dao.

Te komunion nai tubo po

---

* **11:7:** Gag 1:26-27 * **11:9:** Gag 2:18-23

17 Tialima megi eno te bomai po meba dagebolo mawainogo ebao,
tiali goli dagego te ebo sęde te eno dage nogi ugwaba siyu dagego
wiegi yai kolesaga mu ebo dao te eno wagobeo. Magi baso meni. Te
dage sisinibo si, te wiegi yai kolesaga me pedalobeo. Menio. Te dwai
kolesaga pedalobo dao.
18 Tede hasia bolo eno te po obao: te dage lotu wainogo sisinibo sogo,
dage tedali tedela pabo dao. Eno te tiwai po dagede odobao. Tama eno
homu te po meba te mu po dao, dagego te tiwai ebo dao.
19 Awe, eno koneani, te dage tomode te Godigo pode homu mu kęą
pai we bidi augwali hania hanilama pedalomainogo eyu, te dage bidi
mebago pode dwasianu tedela pabo kolesaga te me sogo pedalaibao.
Te eno koneani.
20 Tialima dage tigidali sisinibo sogo dagego te dago Genuai Bidigo
komunion nai tubo kolesaga ebo dao. Tiali goli te mu meni.
21 Menio. Te dage tedelama, tama dage tigidali deli deligo te duga
digi duga nai naga polo selama tama tubo dao. Tama me deligo nai
tubo silisąbadi, tama mego gasa bage dali aga nai dobasiąma te aga
nai tubo polo silama, tama te wain bomai ąį hauwa tulama wabo pabo
bidi tiwai eyu ebo dao.
22 Magi basowe? Te dagego nai tuyu wę tuyu yabo be elalubao.
Te duga bede duga nai hasia tuao, tama nosali deliba sisinama te
komunion nai tuao. Ma, dagego homugo te Godigo po odobo we bidi te
olo nai tiwai da homu elama, tama dagego te meba nai meni yani ama
dedebolo hale mabo homu eba, agawe? Tede eno mena po dagebolo
wagawe? Ma, eno dage nogi ugwaba somainogowe? Menio. Te sęde
te eno dage nogi ugwaba munu me sogobeo.
23 Magi baso meni. Te eno dagebolo mani po te eno dago Genuai
Bidide naga te ola mani po sali. Te e tiwai dao: te pio hulide Judasgo
Jisas te Juda dabe boi bidigo nogoba musiąbadi, te sogo pio hulide te
Genuai Bidi Jisasgo
24 te bret selama, tama te naide Godibolo puba hwi po olama, tama
te bret pebedama, tama aga dali bidali bidi dabebolo mayu, te po wali,
“Te eno tigi dao, te eno dage tobade mobao. Dagego tigidali sogo tama
tidu gebo si ena homugo koneao,” agai te po wai.
25 Augwaligo augwa hulide tuabo nai tula silibo si, tama agai te
kap me selama, tama tiwai naga Godibolo puba hwi po olama, tama
augwalibolo mayu te po wali, “Te kapde elalubo wain ąį te eno kaneme
dao. Tama te kanemego eno te gesi dąų wali po dąų obao. Tigidali sogo
dagego e ąį tubaso da, teda dagego tama tiyu ena homugo konealuao,”
te bidi Jisasgo te po wai. *
26 Tama tibaso, dago Genuai Bidi aga ma asisąbadi te tigidali sogo
dagego te bret dali te kapde dali wę tubo si, dagego te aga isali po
pusubo dao.
27 Tama tibaso, bidi me deligo hasia bugagia homu kone palisiąma
tama Genuai Bidigo te bret dali te kapde ąį dali olo subigila tuali da,
tebogo agai te Genuai Bidigo tigi me kaneme te dolobo tiwai ilali, tama
aga tede sęgę elalubao.
28 Te komunion tubo sogo te bidigo aga digi homu bugagia osalama
tama usu yali homu eyu da, teda aga te bret me te kapde te ąį tuao.

* **11:25:** Sai 24:6-8; Jer 31:31-34

29 Magi baso meni, bidigo te dago Genuai Bidigo tigide homu kone
bugagia palisiąma, tama agai te bret me te wę me olo subigila tuyu da,
teda agai bret me wę me tuali tede Godigo agabolo te sęgę menama
tama dwai sę agaba pedalaibao.
30 Te page delide naga te dage tomode we bidi hauwa augwali tigi
bomo meniama, tama augwali gasi elama, tama augwali meba me
isalio.
31 Te dago dena homu hasia bugagia osola suyu da, teda te Godigo
dabolo te sęgę magobeo.
32 Tiali goli, Genuai Bidigo dago ebo kolesaga osola sulama, tama
dabolo dene osogo mobaso da, tede te da aga wai bǫų tiwai dodolobao.
Agai tama tebo te da tǫde bidi dabe augwali dali nosali mu hagaidali
weyu tebo dao.
33 Tama tibaso, eno ama dedeo, dage te nai tuboba sisinainogo da,
dagego te gasa bage augwali asobo hasia tonaluao.
34 Te me deli moni nasi ebaso da, te agai bede nai tuao. Tiyu
dage deliba sisinibo kolesagade Godigo dagebolo sęgę magobeo. Te
gasa kolesagade elalubo po, te nosali ena dageba asobo sogo te eno
dodolaibao.

12

Te Tedali Mobo Bidigo haniani sę yabo homu kolesaga dobabo dao

1 Eno ama dedeo, te Godigo Tedali Mobo Bidigo te haniani sę
yabo homu kolesaga dabolo mabode, te dagego tede gisiga konesiąma
bididali weyu eno tede dage homu dodolabo po me megi pusaibao.
2 Dagego koneanio, polobadu dagego te Godigo po odisąbadi, te sogo
augwaligo haniani kolesaga ebogo dage te po meni yai tibo godiba
kekasa pelama, tama dagego augwali wali naga piduai dao.
3 Tama tibaso, eno homugo dagego hania koneao, te Godigo Mobo
Bidi te bidi me deli dali bidama tama agabolo po mobaso da, te bidigo
te po me wagobeo, “Jisas hagamainao, agaba dwai sę pedalomainao,”
te po munu me wagobeo. Me ma, te Tedali Mobo Bidi meni yani bidigo
“Te Jisas da, te Genuai Bidi dao” po wabo te usu me egobeo.
4 Te Godigo Tedali Mobo Bidigo haniani sę yabo homu kolesaga
dabolo olo mu mabo dao, tiali goli te Godigo Mobo Bidi deli naga
elalubao.
5 Tama dago dena hasi haniani tau sabo sę ebo, tiali goli dago Genuai
Bidi deli naga bidibao.
6 Te haniani tau sabo sę ebo homu kolesaga elalubo, tiali goli te
God deligo naga te tigidali bidibolo bomo dali homu kolesaga dali si
menama, tama augwaligo tigidali tau sabo sę ebo usu yaibao.
7 Te Tedali Mobo Bidigo aga bomo te tigidali we bidi deli delibolo
pedalobo dao. Tama elama, tama augwali deli deligo te mani bomogo
te Godigo po odobo we bidi hani tau sabo usu yaibao.
8 E tiwai dao. Te Godigo we bidi hani tomode te bidi me delibolo
te Tedali Mobo Bidigo te we bidi dabebolo te Godigo wiegi yai homu
kolesaga ola maiabo homu kolesaga agai olo mabo dao. Tama te gasa
bidibolo te Tedali Mobo deligo naga te Godigo kolesaga te we bidi
augwaligo bugagia konemainogo te po pusubo sę ebo homu kolesaga
mabo dao.

9 Tama te Tedali Mobo Bidigo gasa bidi mebolo te bomo mayu, tama
te bidigo Godiba aga homu tigidali mayu agaba tialubo kolesaga, te
kolesaga bomo menama tama te bidigo homu si isiąbadi tama agai
genuai sę ebo usu dao. Tama gasa bidi mebolo te haniani gasi yai we
bidi dabe usu ilabo bomo te Tedali Mobo Bidi deligo naga mabo dao.
10 Tama gasa bidi mebolo te Tedali Mobo Bidigo te haniani bomai sę
yabo bomo mabo dao. Tama gasa bidi mebolo te Godigo po pusabo
kolesaga agai mabo dao. Tama mebolo te haniani dwai haubo noma
bidi dali te dwagi yai noma bidi dali dagalabo kolesaga agai mabo dao.
Tama gasa bidi mebolo te Godigo Mobo Bidigo te tǫde bidibo we bidigo
homugo konesiąwai po wabo kolesaga mabo dao. Tama agai me te gasa
bidi me delibolo te hasia bidigo wabo po begelabo kolesaga olo mabo
dao.
11 Eno megi tama nedada pali haniani sę yabo homu kolesaga
augwali tigidali te Godigo Mobo Bidi deligo naga te nigibo dao. Te
aga homugo digi agai te gasa sę yabo kolesaga te gasa bidi me delibolo
dobayu, tama gasa bidi mebolo te gasa sę yabo kolesaga mayu ebo dao.
*

Da tigidali da tigi delide sę hauwa elalubo

12 Te bidi Krais da te bidigo tigi me deli tiwai dao, tama te tigigo nogo
sągą me, te haniani nai hauwa te elalubao. Tama te tigigo haniani
gasagi gasagi yai nai hauwa elaluali goli, te tigi deli naga dao.
13 Tama da me te tiwai elalubao. Te da meba te Juda hani da, da
meba te Juda hani bidi ąǫ isąwai bage dao, meba te masigi sisąbo olo
sę ebo we bidi da, meba olo sę isiąwani we bidi dao. Tiali goli te Tedali
Mobo Bidi delide naga da tigidali te baptais selama tama deli tigi poaį
naga pedelali, tama Godigo te Tedali Mobo Bidi deli naga dabolo mawai
dao. *
14 Te bidigo tigide, te dago koneani, te tigi te deli badu naga me
elalubeo. Menio. Te aga haniani sę yabo nai elalubo dao.
15 Te sągągo te tiwai po wagi sogo da, “Ena te nogo meni, tama tibaso
ena te tigide me wadoalubeo,” te sągą aga togolama tedali agaduba
elalueibao wabo digi, tagalao. Te meni. Aga te tigi badu naga me
wadoalubo dao.
16 Tama ologo te po wagi sogo da, “Ena te gedu meni, tama tiyu ena
te tigide me wadoalubeo,” te olo aga togolama tedali agaduba elalueiba
wabo digi, tagalao. Te meni. Aga te tigi badu naga me wadoalubao.
17 Te tigi sesede te gedu naga elalugi sogo da, magi ilama te agai po
odaibawe? Tama te tigi sese te olo naga elalubaso da, teda magi ilama
agai te nai denami ebo odaibawe? Meni, te tiwai usu egobeo.
18 Tiali goli tigi te tiwai me elalugobeo. Menio. Godigo aga digi homu
wali peyu, te tigi tigidali badu te haniani sę yabo nai deli deli muna
muna pali, te aga digi godolo yainogo tiwai dao.
19 Tama tigi sese te deli sę yabo nai naga elalugi sogo da, teda te tigi
mu te menade elaluaibawe?
20 Tiali goli te tiwai me egobeo. Menio. Te tigi badu haniani sę hauwa
yabo nai elalubao, tiali goli te tigi deli naga elalubao.
21 Tama tibaso, gedugo te nogobolo te po wabo usu me egobe, “Te
nogo, nage bidigi menigi sogo da, te enaduba deli ena bugagia bidigi

* **12:11:** Rom 12:6-8 * **12:13:** Rom 12:4-5

dao.” Tama tobolugo me sągą bolo te po me wagobeo, “Te sągą, nage
bidigi menigi sogo da, te enaduba deli digi ena bugagia bidigi dao,” te
po wabo usu me egobeo.
22 Mu menio. Te tigi dabe badu dago te bomo meni homu yali, te me
elalusiąwani da, teda te tigi bugagia me elalugobeo. Mu menio.
23 Tama te tigi dabe badu dago homugo augwali te dwasianu dwali
homu yali, te dago augwali bugagia tonalubo dao. Tama te tigi wiegi
yai isiąwani dabe badu, tede dago hale idali weyu, dago augwali te
gudubo ugwago halua sabo dao.
24 Tiali goli te dago augwalide hale isąbo badu, te dago gudubo
ugwago halua sabo menio. Tiali goli Godigo te tigi dabe tigidali te
deli badu wadolai elalubao. Tama me badu augwali te nogi meni yai
tiwai elaluali, teda agai augwalibolo te nogi ma mayu ebo dao.
25 Agai tama tiwai ebaso, te augwali tedali me pebeda pogobeo,
menio, te tigidali deli deli badu te augwaligo augwa hasi te gasa badu
te deli sę tiwai naga eyu bugagia tonalumainogo ebo dao.
26 Tama tiyu te tigi me badu pedai badu dene eyu da, te tigidali badu
dwai bidaibao. Tama me deli badu te nogi sobaso da, te tigi tigidali
badu augwaligo te aga dali wiegi yai homu yaibao.
27 Tialima dage da, da tigidali deliba wadolama, tama dage da te
Kraisgo tigi tiwai dao. Tama dage deli deli te Kraisgo tigigo haniani sę
yabo badu dabe dao.
28 Tama te Godigo po odobo we bidi hani tomode Godigo aga digi
te sę dodolama, tama tigidali bidi te haniani sęba muani. Te hasia
te po sela pabo bidi dabe nigilali, te si wali te Godigo po pusabo bidi
dabe, te sela wali te agai po ola mabo tisa bidi dabe muani. Te dabe
tudi badu nosali te bomo menama, te bomai sę ebo bidi dabe nigilali.
Tama nosali ma te gasi yai bidi dabe usu ilibo bidi dabe elalubo, tama
te we bidi dabe tau sabo bidi me, tama te haniani sę dabe tonaluabo
bidi dabe muani, tama haniani homugo konesiąbo pogo po wabo bidi
nigilai. *
29 Magi yaliwe? Te Godigo po odobo we bidi hani tomode te tigidali
bidi te Godigo po sela pabo sę ebo bidi dabe bidibo dawe? Ma, tigidali
te po pusabo bidi bidibawe? Ma, tigidali te po ola mabo tisa bidi
bidibawe? Ma, tigidaligo te bomai sę ebo bomo elalubawe?
30 Ma, tigidaligo te gasi yai bidi dabe usu ma ilibo bomo te elalubo
dawe? Ma, tigidaligo te haniani homugo konesiąbo pogo po wabo
dawe? Ma, te tigidaligo te gasa bidigo wali po begelebo sę ebo usu
egowe? Mu menio!
31 Tiali goli dagego bomo eyu tama godolo elama, te Godigo dabolo
olo mabo agai we bidi hani tau sabo bomo tigidalide te polali nai sao.
Tama megi eno dagebolo te polalubo tų mu me deli te dagebolo ola
maiabo homu ebao.

13

Te we bidi dali dwagi yai homu eyu godolo mu ebo kolesaga po

1 Te haniani dago homugo konesiąbo pogo po wabo, tede eno po
tamadi wai dao. Te eno te da tǫde bidibo we bidigo dena homugo
konesiąbo haniani pogo wabo, ma te tǫde bidi dabego wabo haniani

* **12:28:** Ef 4:11

po, ma te ensel mobo bidi dabego gasagi yai po me, te po tigidaligo
eno po wabo usu eyu da, tiali goli eno te gasa we bidi dali dwagi yai
homu eyu godolo ebo kolesaga esiąyu da, teda eno po wabo te belo
olo subigila elibo tiwai eyu, ma te moni nigo nigali habidi te olo elibo
tiwai gilama yaibao.
2 Ma, eno te profet bidigo wabo po tiwai te Godigo po pusubo bomo
elaluyu, tama eno te Godigo geme dualali po tigidali koneyu, tama
eno gasa haniani homu kolesaga me koneyu, tama eno Godide bomai
konealubo po dąų elaluyu, tama eno te genuai bulu du gasaba pogolobo
usu iligi da, ena te tiwai bidiyu, tiali goli eno te gasa we bidi dali dwagi
yai homu eyu godolo ebo kolesaga esiąyu da, teda ena te olo nai tiwai
dao. *
3 Tama eno ena doado bage tigidali te magi nai meni yai we bidi
dabe augwalibolo mena mena pelama, tama ena te Kraisde boi bidi
homu ebo bagego selama, tama eno tigi te siaba ulama tama ena te
isiyu da, tiali goli eno te gasa we bidi dali dwagi yai homu eyu godolo
ebo kolesaga esiąyu da, teda te eno yali tigidali dwagi yai sęgo ena
dwasianu tau sabo usu me egobeo.
4 Te gasa we bidibolo wiegi yai homu eyu godolo ebo bidi agai e
tobage kolesaga ebo dao. Augwaligo dwai kolesaga aga dali ebaso, te
agai wei polo me ponogobeo. Te gasa we bidibolo wiegi yai homu eyu
godolo ebo bidigo, te agai tigidali bidi tau sobao. Agai te doado bage
hauwa elalubo bidi dali dwai homu me egobeo. Te gasa bidibolo wiegi
yai homu ebo bidigo te aga digi aga nogi ugwaba me sogobeo. Tama
agai dwai hagoma me egobeo.
5 Agai te bidi dabe augwali dali te kolesaga usu isąwai bidigo ebo
kolesaga ebo meni. Agai te aga doado bage dabede te nai yogo homu
ebo meni. Te agai sębę polo me egobe, konila po polo wagobeo. Te
augwaligo agabolo dwai sę ilibaso, te agai te sęde aga homugo ma
nededu gebo meni.
6 Te gasa bidigo ebo dolo isąwai kolesagade te agai wiegi yai homu
pemene me egobeo. Menio. Agai te we bidi augwaligo Godigo mu
doloba pai kolesaga ebode te wiegi yai homu pemene agai ebo dao.
7 Te gasa we bidibolo wiegi yai homu eyu godolo ebo bidi agai tigidali
sęgę bugagia tolobo dao. Te tama tiyu, agai aga abagi dali homugo
kęą pai bidi bidada pabo dao, te kolesaga me sia sogobeo. Te aga
dali dwai sę yali abagi, tede agai wiegi yai homu pemene eyu tama
te bidigo homu hasegelebo aga bugagia tonalubo dao, agai te kolesaga
ebo tagalogobeo. Te tigidali sęgę sabode te aga bomo elama bugagia
dolalubo dao, aga munu me sębę polo egobeo.
8 Te Godigo aga we bidibolo te tau sabo bomo osogo mawai dao. Agai
bidi mebolo te Godigo po pusubo bomo olo mayu, tama gasa bidibolo
te haniani gasagi yai homugo konesiąbo pogo po wabo bomo olo tama
mayu, tama tedali bidibolo gasa haniani homu kolesaga koneabo bomo
mayu ebo dao. Te tobage mani sę yabo bomo te osogo elalubo nai naga
dao. Tiali goli te gasa we bidi dali dwagi yai homu eyu godolo ebo
kolesaga da, te gamonabo kolesaga mu dao, te munu me siligobeo.
9 Te megi dago haniani homu kolesaga koneabo bomo te sese meni,
te sǫą pali. Tama te Godigo po pusubo bomo me, te sese meni, te sǫą

* **13:2:** Mat 17:20; 21:21; Mak 11:23

pali.
10 Tiali goli nosali te sese usu mu yai nai asiyu, tama te sogo te sese
isąwai sǫą pali nai dabe tigidali silaibao, te augwaligo sę me meni.
11 E tiwai yaibao. Polobadu ena dwasianu ogwa bidibadi, te sogo eno
dwasianu ogwago po wabo tiwai yai dao. Eno te dwasianu ogwago
homu ebo sę tiwai yai dao. Eno te dwasianu ogwago homu dodolobo
kolesaga tiwai me eyu bidai dao. Eno kuna konesiąbaso, eno haniani
sęde sǫą peyu bidali. Tiali goli nosali ena genuai bidi pedalama, tama
eno bugagia konebaso, eno te dwasianu ogwago yali kolesaga yali te
tagalai dao.
12 Dago te ąi dulade subadi, te dena gesabidi dago kuna subo meni, te
dwasianu hulia sai tiwai subo dao. Tama te tiwai me, dago God gisiga
mu konebo menio. Tiali goli te sogo nosali da, te dago Godigo gesabidi
mu dolo sueibao. Megi dago te God kuna konebeo, te me badu naga
koneani. Tiali goli nosali da, te dago aga mu koneyu, te agai da mu
konebo tiwai gilama yaibao.
13 Tama te sogo asisąbadi, te kolesaga sela sesemane sogo elalubao,
te homugo kęą pabo kolesaga dali, te dwagi yai homu eyu bugagia
tonalubo kolesaga dali, te we bidi dali wiegi yai homu eyu godolo ebo
kolesaga dali, te augwali sela sesemane sogo elalubo dao. Tiali goli te
kolesaga selade te polalubo kolesaga me deli, te gasa bidibolo wiegi yai
homu eyu godolo ebo kolesaga elalubo dao.

14

Te Godigo Tedali Mobo Bidigo mabo polalubo bomo sabo homu eyu, te dagego Godigo po godolo homu elama pusao po wai

1 Te gasa we bidi dali wiegi yai homu eyu godolo ebo kolesaga da te
polalubo kolesaga elalubaso, te dagego bomo eyu te kolesaga bugagia
wali pao. Tama tiyu, dagego te Tedali Mobo Bidigo maiabo tau mabo
bomo sabo homu bomo eyu godolo tigidali sogo iduao. Tiali goli te
maiabo bomo dabe tomode te Godigo po gasa we bidi dabebolo pusubo
bomo te polalubo bomo elalubaso, dagego te bomo sabo homu hasia
yao.
2 Magi baso meni, te tǫde bidibo we bidigo konesiąbo po wabo bidi
agai te we bidibolo te po wagobeo. Menio. Agai te po wabogo te
Godibolo naga wabo dao. Magi baso meni, te we bidi augwaligo agai
wabo po page konegobeo. Te Tedali Mobo Bidigo bomogo te agai te
geme dualali po page wabo dao.
3 Me ma, Godigo po pusubo bidi, agai po te we bidibolo weyu, tama
te pogo augwa homugo God dali kęą pabo kolesaga tebolo bomo mabo
dao, tama augwaligo kolesaga wiegi yai emainu homu hodolama, tama
augwali homu nagame ilibo dao.
4 Te tǫde bidibo we bidigo konesiąbo po wabo bidi, te aga digi naga
tau sabo dao. Tiali goli te Godigo po pusubo bidigo, agai te Godigo po
odobo we bidi hani sese tau sabo dao.
5 Eno homugo dage tigidaligo te we bidigo konesiąbo pogo po
omainogo te homu godolo ebao. Tiali goli eno homugo te Godigo po
dagego pusumainogo te homu mu godolo ebao. Magi baso meni, te
Godigo po hania pusubo bidi agai te we bidi tau sabo sę ebogo te we
bidigo konesiąbo pogo po wabo bidigo tau sabo sę aiyaba elalubo dao.

Tiali goli, te we bidi augwaligo te po page hania konemainogo eyu, bidi mego te po page begeleyu da, teda te usu da, te po pusubo bidi dali te we bidigo konesiąbo pogo po wabo bidi dali sigo tau sabo sę te tiwai si dao.

Dago Godigo po dena pogo pusao po

6 Eno ama dedeo, dagego te po homugo bugagia koneao. Ena te dage bidibo madi aselama, tama eno po te we bidigo konesiąbo gasa pogo naga wainogo eyu da, tiali goli te Godigo enabolo waselali po meba te eno dagebolo wasiąyu, ma eno wiegi yai kolesaga dagebolo masiąma, ma te Godigo po eno pususiąma, te eno dage me po ola masiąbaso da, teda eno te we bidi konesiąbo pogo wabogo dage bugagia tau sogobeo. Mu menio.

7 Te bidibo ula meni yai nai, te ona me gita, te tiwai naga elalubao. Te agai haniani po dolo bugagia wasiąbaso da, teda dago magi ilama te agai dogonide wabo po bugagia odaibawe? Te usu egobeo.

8 Ma, te ami enesigi bidi dabe augwaligo te bu wabo nai biugel bu wabo odobo si, augwaligo konebo dao, te hwịabo sogo asai dao, te homu yaibao. Tiali goli ami bidi me deligo te biugel naigo dolo hwa wasiąbaso da, teda dego te wąbi hwịabo sisi elaluaibawe? Bidi meni.

9 Dage me, dage te tiwai gilama naga yaibao. Dagego duga lotude te bidi dabego konesiąbo gasa pogo po obaso da, magi ilama augwaligo te po page koneaibawe? Menio. Teda dagego po olo madi hagagi paibao.

10 Mu tama, te haniani we bidi hani augwaligo te haniani po hauwa e tọde elalubao, dago te haniani po nedebo usu egobeo. Tiali goli te po me deli olo me elalubeo. Te tigidali pogo te page elalubao.

11 Tialima, te bidi me deligo pusubo po page eno me konesiąbaso da, te agai homugo ena te gasa digibulu bidibo bidi hani da homu yaibao. Tama eno me eno homugo te po wabo bidi te gasa digibulu bidibo bidi hani da, te homu ebo dao.

12 Dagego me dagego te we bidigo konesiąbo pogo po weyu da, teda dage tama tiwai ebo dao. Tialima, dagego te Tedali Mobo Bidigo olo maiabo tau sabo bomo dabe sainogo homu godolo yaligo da, teda Godigo we bidi hani bugagia dolalumainao homu eyu, dagego te augwali wiegi yai mu tau mabo bomo sabo homu bomonama eyu, tama te Mobo Bidibolo te bomo da mao weyu bidiąo.

13 Tama tibaso, te we bidi dabego konesiąbo pode po wabo bidigo, agai te po begelabo bomo somainogo eyu tama agai Godibolo te bomo ena mao po hanalu wao. Tama tiyu, tama agai te bomo sobaso da, teda agai te aga gasa pogo wabo po begelama, tama gasa we bidi augwaligo te po page hania koneaibao.

14 Magi baso meni, eno te da we bidigo konesiąbo pogo Godibolo po weyu da, teda eno mobo bidigo me te gedu haluasa po wabo, tiali goli tebogo eno homu kolesaga tau sabo meni, te olo elaluaibao.

15 Tama eno magi egowe? Te eno ena homu ogwa wai dali te da we bidi konesiąbo pogo Godibolo po weyu aga nogi ugwaba saibao, tama ena homugo kone paliyu tama waibao. Eno aga nogi ugwaba sabo tęąbi po te konesiąbo pogo te eno homu ogwa waigo weyu, tama te eno homugo dali me te tęąbi po waibao.

16 Te nago tama tisiąma, tama naga homu ogwa waigo naga te lotu wabo sogode nago Godibolo puba hwi po weyu da, tama tede bidibo

olo bidi me deligo te po konesiąwani da, teda magi ilama agai te nago
puba hwi po walide te “Amen, mu dao” po agai wagowe? Te usu me
egobeo. Agai nago te wali po me konegobeo.
17 Mu tama, nago Godibolo po wali te wiegi yai wali, tiali goli nago
te po waligo te gasa bidi homu tau siyu bomo me mabeo.
18 Dagego te da tǫde bidibo we bidigo dena homugo konesiąbo pogo
me sogo Godibolo po wabo dao. Awe, te usu da. Eno me hauwa sogo
tama tebo dao, tama te sęde eno dage aiyaba elalubo dao. God agai te
pogo po wabo bomo ena mobaso, eno agabolo puba hwi po wabo dao.
19 Tiali goli te Godigo po odobo we bidi sisinibode, eno homugo te
eno te augwaligo konesiąbo po hauwa mu wagobeo. Menio. Eno homu
e tiwai dao, te dena pogo weyu, eno augwali tau siyu, te ola mabo po
bugagia ola momainogo eyu, te eno dwasianu pogo hania waibao, te
usu dao.
20 Eno ama dedeo, dagego te haniani sęde dagalabo homude dage te
wai puluba tiwai me bidilamuo. Menio. Te dwai kolesaga ebode dage
te dwasianu wai puluba bidibo tiwai bidao, te dwai kolesaga egimio.
Tiali goli duga haniani sę ebo dagalabo homude, dage te genuai bidi
tiwai pedaliąo.
21 Te Godigo bomai pode augwaligo te tiwai po polobadu asęai dao,
te gasa konesiąbo pogo wabo kolesagade,
“Genuai Bidigo te po wai, ‘Te gasa po wabo bidigo
pedauwalide, tama te gasa bidi hanigo pedauwalide
te eno po e we bidi hanibolo mawaibao. Tiali goli
tebogo me usu egobeo, te augwaligo eno po wali me
pogobeo,’ agai te po wai.” *
22 Tama tibaso, dago koneani, te da tǫde bidibo we bidigo konesiąbo
gasa pogo po wabo kolesaga da, te muani sa dao, te Kraisba augwa
homu tigidali musiąwai bagego augwaligo te tobage po wabo odoyu,
tama augwaligo Godigo bomo meba sueibao. Me ma, te Godigo po
pusubo kolesaga da, te me te muani sa dao, tama te po odoyu bugagia
wali pabo we bidi augwaligo tedu koneaibao, augwaligo augwa homu
tigidali te Kraisba mu muai dao.
23 Tama tibaso, te dage Godigo po odobo we bidi tigidali dage deli
madi sisinama, tama dage te sogo po wabo bage tigidaligo we bidigo
konesiąbo gasa gasa pogo po weyu, tama bidi mebago konesiąma, tama
Kraisba augwa homu musiąwani bidi dali, augwali te tomoba asiyu da,
teda augwaligo dagede te po waibao, “Dage esela pobao” waibao.
24 Tiali goli, dage tigidali deli deligo Godigo po dena pogo pusubaso,
tama Kraisba augwa homu musiąwani bage, ma bugagia konesiąwani
bidi me deli, aga te tomoba asobaso da, teda dage tigidaligo pogo te
bidi homude enaibao, tama dage tigidaligo pogo aga po tų ela mabo
tiwai eyu tama aga koneaibao, Godigo gedude aga dwai sę yali sęgę
elalubao.
25 Tama tigidali po aga homude geme dualaluali, te agai hania
pusaibao. Tama aga ge neyu, aga gesabidiba basi gulama, tama God
nogi ugwaba siyu, tama hanilama te po waibao, “Mu tama, God te dage
tomode bidibao,” agai te po waibao.

Te lotu po wabo sę tigidali dolo pedalomainao

* **14:21:** Ais 28:11-12

26 Ama dedeo, dagego magi yaibawe? Dage lotu po wainogo eyu
sisinibo sogo, dage tigidali deli deligo te duga hasi tau sabo sę elalubao.
Me deligo te Godigo nogi ugwaba sabo balia weyu, tama me deligo te
dage po ola mabo sę eyu, tama me deligo te Godigo agabolo tamadi
mani po, tama agai te po pusaibao. Tama me deligo te dago konesiąbo
gasa pogo po weyu, tama mego te po begelebo sę elalubao. Dagego
ebo sę tigidali ebogo te dage Godigo po odobo we bidi tau siyu bomo
momainogo iyąo.
27 Tama mebago te da tǫde bidibo we bidigo konesiąbo pogo po
wainogo homu ebaso da, teda sigo ma selago naga yao. Te usu dao.
Tama augwaligo po hodobo me olamuo. Menio. Me deligo bolo po
hasia olama, tama gasa aga po nosali weyu yao. Tama bidi me deligo
te augwaligo wali po page begelemainao.
28 Tama te po begelabo bidi meni baso da, teda te we bidigo
konesiąbo pogo po wabo bidi te dage Godigo po odobo we bidi sisinani
sogo po wabo pedauwali pania sao. Agai aga digi homu tomode God
dali naga aga po mimainao.
29 Tama te Godigo po pusubo bidi si ma sela, augwaligo te Godigo po
pusumainao. Tama gasa bage augwaligo te pusali po dagaloyu tama
osola suyu miao.
30 Tama me deli dulaluali bidibolo, tama Godigo Mobo Bidigo po me
deli agabolo te sogo naga ola mani po wainogo ebaso da, teda te hasia
doligulama po wabo bidi, te aga wabo po silao, te Godigo agabolo po
tamadi mani bidigo te mani po omainao.
31 Te kolesaga ebogo da, teda dage tigidali deli deligo Godigo po
pusagameo, tama dage tigidali we bidigo koneama kolesaga selama,
tama dage tigidali bomo somainogo yaibao.
32 Te Godigo po pusubo bidi dabe augwaligo augwa Godigo Mobo
Bidigo nogode sali po pusubo bomo augwa digi tonalumainao.
33-34 Magi baso meni, Godigo te da dago lotu po wabode te subigila
ebo homu me ilibo meni. Te menio. Agai da deli homude naga
nagamea homu elama bidimainogo ilibo dao.

Te Godigo po odobo we bidi sisinibo sogo te we dabe sibigo po me
olamuo, augwali pedauwali naga pania sao. Da Godigo po odobo we
bidi hani te tigidali tǫde bidiyu, da tigidaligo tama naga tebo dao. Te we
dabe sibi augwali te Godigo po odobo we bidi tomode me polalugobeo.
Augwali te dologode bidao, te Juda dabego bomai pode wali po gilama
yao.
35 Te we dabe sibi augwaligo te lotude odali po me deli page
koneainogo da, teda augwaligo augwa bidibolo augwa bede hanalu
wao. Ma, te Godigo po odobo we bidi sisinibo sogo wego po obaso da,
agai te dolo isąwai hale ilibo kolesaga ebao.

36 Awe, eno koneani, te dagego eno megi tama wali po bolobo dao.
Te dage tomode te dage deliba sisinibo sogo te we mebago po pusubo
dao. Magi basowe? Dage te Godigo wiegi yai gesi po page bage dagede
da agawe? Dagego naga te Godigo po siyu, tama gasa we bidi augwali
meni yaiba agawe? Te meni. Dagego te tigidali gasa tǫde bidibo Godigo
po odobo we bidi hani augwaligo ebo kolesaga wali peyu, tama te we
dabe sibigo lotu po obadi po pusubo habu selao.

37 Tama bidi me deli aga homugo digi aga te Godigo po pusubo bidi
da te homu ebaso, ma aga digi homugo te Godigo Tedali Mobo Bidigo
agabolo te Godigo we bidi tau sabo sę agabolo mani, te homu eyu da,
teda aga koneao, te po eno dagebolo megi asęani te Genuai Bidigo
bomai po dao.
38 Tiali goli aga te tiwai homu me isąyu da, teda dago me aga te
Godigo po pusubo bidi da te homu me egobeo.
39 Eno ama dede dabeo, eno wali po page e dao: dagego te Godigo po
pusubo sę emainogo eyu duga homugo bomo elama godolo yao. Tama
me, dagego te da tǫde bidibo we bidigo konesiąbo gasa gasa pogo te
Godigo nogi ugwaba sabo sę te habu munu me selamu dao.
40 Tiali goli dage deliba sisinama tama lotu po obadi, te subigila
egimio, te sę dodolama tama wiegi yai naga pedalomainao.

Te isali we bidi dabe augwali ma hodalueibao

15

(Dąi 15)

Te Krais isilama tama ma hodaluali po

1 Eno ama dedeo, megi eno homugo te eno dagebolo polobadu pusali
wiegi yai gesi po, te po pagede dage homu ma hodolainogo eno homu
ebao. Dagego te wiegi yai gesi po salio, tama dage tede bomo elama
dolalubo dao.
2 Tama Godigo te wiegi yai gesi pogo naga dage ma dobola siyu wiegi
yai madiba mubao. Dagego te eno dagebolo pusali wiegi yai gesi po
dali duga homugo mu kęą peyu da, te pogo agai dage ma dobola saibao.
Te dagego te tiwai isąyu da, teda dagego olo naga Kraisba duga homu
tigidali muyu agaba tialuali.
3 Te eno polasa po dagebolo hasia bolo mani, te eno me eno polobadu
te po naga sali. Te po e tiwai dao: te Krais isilama dago dwai sęgę
tigidali sela samainogo yali, te Godigo po bukude polobadu asęani po
tama usu nani. *
4 Tama augwaligo aga te masigi dedage gų pageba mugi pai. Tama
sela sogo wabode Godigo aga ma hodolama, tama aga me bidibao, te
Godigo po bukude polobadu asęani po tama usu numainogo yai dao.
*
5 Tama nosali aga Pita bidibo madi pedalali, tama nosali te aga sę
bidi nogo si olama sągą badu si bidi bidibo madi pedalama augwaligo
aga suali. *
6 Tama nosali ma dago ama dede hauwa dali augwaligo aga suali,
te bidi sese hauwa 500 bidi augwaligo sualio. Tama te suali ama
dede augwali meba nosali isiyu yai, tiali goli hauwa augwali megi me
bidibao.
7 Tama nosali ma Jemsgo aga suali. Tama te sogo nosali aga sęba
tagala palali bidi dabego me aga sualio. Te tiwai aga isilama ma
hodaluali po eno dagebolo hasia bolo ola mani.
8 Tama augwaligo sula silama, tudi badu mu aga te ena geduba me
pedalai, ena te wai bǫų tiwai te aga idago te ame nesiąbo sogo ame
nani. *

---

* **15:3:** Ais 53:5-12 * **15:4:** Tib 16:8-10; Mat 12:40; 28:16-17; Mak 16:14; Luk 24:36; Jon 20:19; Tpi 2:24-32 * **15:5:** Luk 24:34 * **15:8:** Tpi 9:3-6

9 Magi baso meni. Ena da, ena te Godigo po sela pabo bidi dabe
augwali tomode te dwasianu gagayali. Tama ena te bidi augwaligo te
Godigo po sela pabo bidi nogi wabo usu me egi menio. Magi baso meni,
polobadu eno te Godigo po odobo we bidi hani dolobo sę hauwa mu
yai dao. *
10 Tiali goli Godigo olo mu tau sabo kolesagago ena tau selama, tama
agai ena megi bidibo tiwai ilali, ena te aga sę ebo tagala palali bidi dao.
Tama agai ena olo mu tau sali wiegi yai kolesaga te olo me hagabeo.
Mu menio. Eno aga sę bomo mu elama yai, te gasa Godigo po sela
pali bidi dabe augwaligo yali sę eno yali sę ebogo aiyaba elaluali. Tiali
goli eno ena digi me ebeo. Menio. Te Godigo olo tau sabo wiegi yai
kolesaga ena dali bidiyu, agai naga te sę ebo dao.
11 Tiali goli te eno ma augwaligo te gesi wiegi yai po pusali, te tagalao.
Te magigo meni. Da aga tagala palali bidi tigidaligo te Kraisde po naga
pusubo dao. Tama dagego te pode naga konealubo po duga homugo
dąų olama tama Kraisba homu dąų elalubo dao.

Nosali tigidali isali bidi ma hodalobo kolesagade po

12 Sesemane sogo da Godigo gesi wiegi yai po pusubo bidi dabe dago
te Krais isąma tama Godigo aga ma hodolali po pusubo dao. Tama
tialigo da, magi ilama tama dage tomode meba augwaligo e tiwai tibo
po weyu ebo dao: “Te isai bidi, aga ma hodalugobe, dago te homu ebo
da,” te po wabo.
13 Edao. Te isai bidi mu ma hodalobo usu menigi sogo da, teda Godigo
Krais te gų pagede ma hodoligi meni da.
14 Tama mu tama Godigo Krais ma hodoligi menigi sogo da, teda
dago te pusubo po, te po olo nai tiwai gagagi da, tama dagego Kraisde
konealubo po dąų olama agaba homugo tialubo kolesaga, te me te olo
nai tiwai pedaligi da.
15 Tama te tiwai da wida, teda me da te Godigo po pusubode te da
tibo po wabo bidi tiwai pedalaibao. Magi baso meni, dago te Godide
po weyu tama dago te agai Krais te gų pagede ma hodolali po dago
hanilama hania wali. Tiali goli Godigo te isai bidi ma hodolobo meni
eyu da, teda agai te Krais me ma hodolobeo.
16 Awe, mu tama Godigo te isai bidi ma hodolobo meni da wida, teda
Godigo te Krais me hodoligi meni.
17 Tama mu tama Godigo te Krais ma hodoligi menigi sogo da, teda
dagego te Kraisba duga homu tigidali mubo kolesaga ebogo te duga tau
sabo usu me egi menio. Duga dwai sęgę dali bididubadi gebo dao.
18 Tama me elalubao, te Kraisde konealubo po dąų olama isali we
bidi dabe, augwali me hagawai dao.
19 Te Krais agai da ma dobola somainogo eyu, dago dena homu
tigidali agaba munama tama agaba tialuyu, tama dwagi yai homu eyu
aga ma asobo tonalubo dao. Tama tebogo da e tǫde bidibo sogode naga
da tau siyu da, teda da hobedagia mu bidibao. We bidi augwaligo da
dali homu dene ebogo te gasa we bidide homu dene ebo sę aiyaba
elaluaibao.
20 Tiali goli te tiwai me egobeo. Mu menio. Te Krais isali, tama mu
tama Godigo aga te isai we bidi tomodu ma hodolali. Aga te isali we
bidi dabe hodalomainogo te hasia polasa hodaluali bidi aga dao. Tama

* **15:9:** Tpi 8:3

te gide nai inabo hasia pedalali nai tiwai aga te gụ pagede hasia mu
ma pedalai dao. Tama tibaso, dago koneani, agade konealubo po dạụ
wali we bidi tigidali augwali me te Godigo ma hodolaibao.
21 Magi baso meni, te bidi deli Adamgo yali sęde tedu te isibo kolesaga
pedalali, tama te tiwai me te gasa bidi me deli Kraisgo yali sęde te isai
bidi ma hodaloabo kolesaga me pedalalio.
22 Te e tama tiwai: te Adamgo bulai wai augwali tigidali isibo bage
dao. Tama tiali goli Kraisgo we bidi hani augwali tigidali bidibo ula
saibao.
23 Tiali goli da tigidali we bidi deli deli te da ma hodaluama, tama
dena sogo tede te bidabo ula saibao. Te hasia bolo polalubo te Krais
aga ma hodaluama tama bidabo ula sai dao. Tama nosali aga ma asobo
sogo, da aga hani tigidali ma hodaluaibao.
24 Tama te sogo tigidali nai silaibao. Tama Kraisgo te gavman sę
tigidali silibadi, tama te haniani tobolu bidi sę ebo tigidali badi, tama
tigidali bomo dola silibadi elama, tama agai aga tigidali nai tonalubo
bomo me ula te Aya Godigo nogoba muaibao.
25 Magi baso meni, Krais te tuni bidi bidimainu eyu, tama bidada
pidubadi tama Godigo te boi bidi tigidali augwali aiyaba elaluama siligi
pabo si usu nigi paibao. *
26 Agai te gasa boi bidi dabe augwali tigidali dolobode da, teda agai
te isibo kolesaga me sia saibao.
27 Magi baso meni, te Godigo po bukude te tiwai po wai, “Godigo
tigidali nai te aga dologode muaibao” wai. Te asęani pode te Godigo
tigidali nai te Krais dologode muaibao po wai. Tama tialima dago hania
koneani, Godigo tigidali nai te Krais dologoba muani, tiali goli God aga
digi te Krais dologode me bidigobeo. Menio. *
28 Tama nosali Godigo tigidali nai Krais dologode munama silibo si
da, teda God aga Ogwa digi te God dologoba pelama, te tigidali nai aga
dologoba munama, tama God te tigidali nai dali, tigidali we bidi dali
tobolu bidi mu bidimainogo yaibao.
29 Edao. Te Godigo te bidi dabe te gụ pagede ma hodaluaibao po te
mu po menigi sogo da, magi baso te meba bidibo bidigo te isali bidi tau
somainogo eyu baptais sabo dawe? Te mu tama te isai bidi munu me
ma hodalugobe da weyu da, teda magi baso te isai bidi dabe tobade te
bidibo bidigo augwali tau somainogo eyu baptais sabo dawe?
30 Tama ena dali, te ena dali deli sę ebo bage me, da me sesemane
sogo bidi mebago da dolainogo ebo dao. Te isai bidi ma hodoligi menigi
sogo da, teda magi baso da e tiwai bidaibawe? Te isai we bidi ma
hodoligi menigi sogo da, teda te Godigo pode boi bidi homu ebo bagego
da dene me maidali weyu dago e sę tagaligi da.
31 Ama dedeo, te tigidali sogo te ena dali boi homu ebo bagego
dene mabo homu ebaso, te tigidali sogo deli deli ena isigowe, te eno
konesiąbadi ena tama bidibo dao. Te po mu po naga dao, te eno dagede
ebo homu te mu tama dao tiwai. Mu tama, da tigidali dago Genuai
Bidi Krais Jisasde tia selama bidibo tama eno wiegi yai homu pemene
dagebolo mu ebo dao.
32 Ena e moni hanu Efesusde polobadu bidibadi, te Godigo pode boi
bidi homu ebo bagego ena dali dwai sę yali, augwali te bulude bidibo

* **15:25:** Tib 110:1 * **15:27:** Tib 8:6

dwai hui digi ebo hasa dabe tiwai yali. Tama eno tǫde bidigo homu wali naga pigi sogo da, teda te sęgę tolobogo ena mena tama tau sogowe ena te homu egi da. Tama tiyu, mu tama te isai bidi dabe ma hodoligi menigi sogo da, teda "Da do ma tamadi isibaso, tagalao, dago te nai me wę me subigila tuinao," te homu egi dao. *
33 Augwaligo dage te tobage tibo po ola mabo gogolamuo! Bidi me deligo te dwai kolesaga ebode polobadu wali po te mu po naga dao. Agai te po wai, "Te da dwai bidi dabe dali kisasa biliyu da, teda augwaligo dwai kolesagago dago wiegi yai kolesaga ebo dolaibao," agai te po wai.
34 Dagego te wabo pabo kolesaga tagalama tama dolo homu kolesaga yao. Dagego dwai sę ebo tagaliąo. Dagego odao. Dage tomode meba augwaligo te Godigo te isai we bidi ma hodalugobe po wabo bage, augwaligo God kuna konebeo. Te dage hale ilainogo eyu eno te po dagebolo obao.

Te isali tigi gasagi yai ma hodaluaibao

35 Tiali goli bidi me deligo te tiwai po hanalu waibao, "Te Godigo po wali pali isai we bidi dabe augwali mena tama hodalugowe? Te augwali mena tiwai tigi selama ma hodalugowe?" agai te po waibao.
36 Te eno te po wei ponoyu e po obao: nage kolesaga meni yai bidi dawe? Nago hanalu wali po si te kidu meni yai po naga dao. Naga digi te nai yiyu ge bulubo naga koneani, tama te nai ge bulama tama tǫ tomode te ge peda pelama tama kulubi holisiayu da, teda te holabo yiyu aga bidabo ula me sogobeo.
37 Tama nago te ge naga bulubo dao, te nosali pedalobo sese nai tigi bulubo meni. Te menio. Nago olo ge naga bulali, te yiyu ge, ma gasa nai ge me te olo ge naga bulubo dao.
38 Tama Godigo digi aga homugo te yiyu gede pedelabo yabe dodolama nigali, te aga digi homugo koneama te tiwai yali. Tama agai haniani yabe te haniani nai wai tigidali deli delibolo mabo dao.
39 Tigidali tǫde elalubo naigo tigi te deli nai tigi tiwai naga me elalubeo. Menio. Te bidigo tigi gasagi yai me tedali elalubo, tama hasa dabego gasagi yai me tedali, tama ba dabego gasagi yai me elalubo, tama sụgụ dabego me gasagi yai tedali tigi elalubo dao.
40 Tama dagalude nai dabe me tǫde nai dabe me tedali elalubao. Tiali goli te dagalude nai dabego au yali te deli tigi poai elalubo, tama tǫde nai dabego au yali te gasagi yai tedali elalubao.
41 Te giligago au yali te deli tigi poai elalubo, tama poluago au yali te gasagi yai me, tama te hǫ dabego au te gasagi yai me elalubo. Tama hǫ dabego au me te gasagi gasagi yai elalubao.
42 Te Godigo te isali we bidi dabe ma hodolobo kolesaga me, te tiwai naga yaibao. Te tigi dago te nai ge tiwai pubalobo, te dolaibao. Te ma hodalobo tigi te gasagi yai dao, te munu me dologobeo, te gamonabo tigi dao.
43 Te tigi dago pubalobo, te sawi isąwai dwai mu yali. Te ma hodalobo tigi, te wiegi yai sawia pai mu yaibao. Te dago tǫba pubalobo tigi, te bomo me elalubeo. Te ma hodalobo tigi, te bomo hauwa elaluaibao.

---

* **15:32:** Ais 22:13

44 Te tigi dago pubalobo, te tǫde bidabo tigi naga pubulaibao. Te ma
hodalobo tigi, te dagalude bidabo tigi elaluaibao. Te tǫde tigi elalubo,
tama tibaso dago koneani, te dagalude bidabo tigi me elalubo dao.
45 Te Godigo po bukude asęani pode me te tiwai po wai, “Te polasa
hasia bidi, Adam, te bidibo ula elalubo bidi pedalai,” te po asęani.
Tama nosali mu pedalali Adam aga te bidibo ula mabo mobo bidi
pedalali. *
46 Tiali goli te bidibo ula mabo mobo bidi te hasia me pedalobeo.
Menio. Te e tǫde bidabo ula te hasia pedalali. Tama bidibo ula ebo
mobo bidi noma te nosali badu pedalaibao, aga te tǫde bidabo ula
hasegelaibao.
47 Te hasia polali bidi Adam te e tǫde bidibolo polali. Godigo tǫgo
naga aga nigali. Nosali pedalali bidi te agade Adam si wabo bidi, te
aga dagalude bidai bidi dao, tedu asai dao.
48 Da tǫde we bidi tigidali, da te Godigo te tǫgo nigali bidi Adam tiwai
pedalali. Tama da Kraisgo we bidi hani bage, da te dagaludu asali bidi
Krais tiwai mu pedalaibao.
49 Tama megi da te Godigo tǫgo nigali bidi Adam tiwai dao, dago
elalubo tigi te agai elaluali tigi tiwai si naga dao. Tama te tiwai naga
me dago te dagaludu asali bidi Krais aga tigi tiwai naga digi dago nosali
saibao.
50 Ama dedeo, eno megi wali po page e dao: te e tǫde bidabo tigi
naga elalubo bidi te Godigo we bidi tonalubo madide bidibo usu me
egobeo. Tama te gamonasiąbo tigide bidibo bidi me gamonogobeo.
51 Dagego odiąo. Eno geme dualali po me deli dagebolo pusubao: te
da tigidali me isigobeo. Tiali goli Godigo da tigidaligo tigi te hasegelama
te gasagi yai tigi me pedalaibao,
52 polo mu, bidigo gedu gagamu ebo tiwai, te tǫde dagalu si silibo
sogo te bu wabo nai biugel po wabo sogo tiaibao. Awe, te bu wabo nai
biugel po waibao, tama te Godigo po wali pali isali we bidi augwali
gụ pagede hodaluaibao, tama augwali munu me dologobeo, te augwali
gamonaibao. Tama da me bidibo bage, dago tigi hasegelama, gasagi
yai mu pedalaibao. *
53 Te e tiwai: te dolobo tigi, te hasegelama tama te dolisiąbo
tigi pedalama, tama sesemane sogo bugagia bidimainogo emainao.
Te isibo tigi te hasegelama, tama gamonabo tigi ulade bidimainogo
emainao.
54 Mu tamao, te dago elalubo tigi, te dolobo tigi, te hasegelama
sesemane sogo bugagia bidaibao. Tama te isibo tigi te hasegelama te
gamonabo tigi pedalama tama sesemane sogo bidaibao. Te tebo sogo
te Godigo po bukude asęani po me deli te usu nagasaibao. Bukude te
po wai:
“Godigo te wąbi hwįani bomo elama, tama te isibo
kolesaga te aiyaba elaluama, tama tigidali mu
silalio.” *
55 Bukude po me e tiwai elalubao,
“Nage da, isibo kolesaga, tama nago te we bidi
aiyaba elaluabo sę mena elalubawe? Menio! Te mu
silalio! Nage da, isibo kolesaga, te nago dene mabo

* **15:45:** Gag 2:7 * **15:52:** 1 Te 4:15-17 * **15:54:** Ais 25:8

bomo menawe? Te menio! Te aiyaba elalualio!”*
Te po bukude asęani.
56 Tǫde we bidi augwaligo te isibode magi baso wi ebo dawe? Woo, augwaligo koneani, augwaligo dwai sę eyu bidibaso, nosali augwali dene saibao. Augwaligo dwai sę yali, te augwaligo mena tama koneaniwe? Te Godigo Mosesbolo mani bomai pogo te dwai sę yali page augwali hania waselebo dao.
57 Tiali goli Godibolo dago puba hwi po wao! Te dago Genuai Bidi Jisas Kraisgo yali sęde, te Godigo da bomo mobaso, tama dago te boi bidi, te isibo kolesaga, te dago aiyaba elalubo dao.
58 Eno ama dede muo, te da nosali ma hodaluama tama tebogo te isibo kolesaga aiyaba mu elalubaso, megi dage bomo elama bidiyu, tama wi homu eyu dwasianu ibaba kila selamuo. Te dagego Genuai Bidigo sę dene ebo, te olo me tagalogobeo, te sę ebogo aga du mu walaibao. Dagego te tiwai koneama, tama sesemane sogo dagego dago Genuai Bidigo sęde sę bomo mu yao.

Polgo homugo mena sę dabe agai igi da, homu yali po

16

(Dąi 16)

Polgo te Godigo we bidi tau sabo masigi po wali

1 Dagego ena te Judia tǫde bidibo bage tau sabo masigide po hanalu wali. Megi eno te po wei ponoyu, dagego te sisinama Godigo we bidi augwalibolo mawainogo ebo masigi po wabo elalubao. Te sę yabo sunumi eno te Galesia moni tǫde bidibo Godigo po odobo we bidi hani dabe augwalibolo ola mani, tama dagego me te tiwai gilama yao. *
2 Te tigidali Sande dage tigidali deli deligo te hasia Sarere sę elama sali mone tede homugo koneama, tama te bugulama tama me badu te duga bede bugagia munalumainao, te tiwai saboao. Tama nosali ena sabolobode, teda dagego augwali maiabo mone gegebo sę me egobeo.
3 Nosali ena dage bidibo digi sabolobode, teda duga digi te mone sela pabo bidi meba nogo tų elama, dagego te tau sabo masigi dabe te moni hanu Jerusalemba sela pomainogo yaibao. Tama dagego pas dabe asęnama, tama augwalibolo menama, tama augwali teba tagala palaibao.
4 Tama ena me ena pabo homu ebaso da, teda augwali ena dali hodobo paibao.

Pol pelama Korin dabe suainogo homu yali

5 Eno tede sę me elalubaso, eno e bulu Efesus tagalama tama hasia ena te Masedonia moni tǫ pedai teba paibao. Te moni tǫ tomodu biliyu, tama tede eno sę silibo si, tama ena dage bidibo madi pedalaibao. *
6 Tama sabolama, tama ena dwasianu sogo te dage dali bidabo homu ebao. Ena kuna konebe, te ena dage dali bidibadi te moni kedau ebo silibo sogoba usu nagasaibao homu yai. Tama nosali ena gasa buluba sę egi paibao, te mena bulu te megi eno konebeo. Tialima ena

* **15:55:** Hos 13:14 * **16:1:** Rom 15:25-26 * **16:5:** Tpi 19:21

gasa buluba painogo ebode, teda dagego te pabo sunumiba ena odasa
pelama, tama tau siyu tagaligi pagameo.
7 Ena megi te Masedonia tǫba pobadi ena dageba asigi sogo da, teda
ena dage dali dwasianu sogo naga bidibo usigi da. Te ena hagelabo.
Dago Genuai Bidigo usu da po obaso da, te ena Masedonia tǫde elalubo
sę silama tama dageba asama, tama ena dwasianu bobage sogo dage
dali bidabo homu ebao.
8 Tiali goli ena e Efesus bulude bidibadi te Juda dabego moni nai
tubo sogo nogi Pentikos pedalobo sogoba usu nagasomainu homu ebo
dao.
9 Magi baso meni, Godigo eno sunumi dalobaso, tama eno te we bidi
hauwa te Godigo po wali pomainogo tau sabo sę genuai elalubao. Tama
ena dali boi bidi homu ebo bidi dabe me hauwa ede elalubao.
10 Te nosali Timoti dage bidibo madiba pedalobo si da, teda dagego
bugagia tonalu te aga dage tomode wi isąyu homu nagame elama dua
digi bidimainao. Magi baso meni, agai Genuai Bidigo sę eyu, te eno
digi ebo sę tiwai ebo bidi dao.
11 Tama tibaso, bidi me badugo aga te olo nai tiwai bidi da homu
eyu, tama aga tudiba me munamuo. Menio. Dagego aga homu
nagame ilama, tama nosali aga te enaba asabo sunumiba bugagia
tagalagaselama, tama aga ena pageba asomainogo yao. Eno te ama
dede meba dali aga asobo tonaluaibao.
12 Tama dago ama Apolos, te agade po te tiwai dao: te hauwa sogo
eno po agabolo bomo elama weyu, te aga ama dede dali augwaligo
dage suagasomainogo po wai dao. Tiali goli aga pabo hagela homu
mu yai. Nosali, te aga pabo sogo suali usu ebaso da, teda aga dageba
sabolagasaibao.

Po silagasu wabo po wai

13 Dagego bugagia tonaluyu, tama te Kraisde konealubo pode bomo
elama bugagia dolaluao. Dage bidi mu sesemane sogo bidiyu, tama
bomo elama bidaloao.
14 Tigidali sę dagego ebo, dagego dwagi yai homu te Godibolo me te
we bidi dabe augwali dali eyu, tama dagego duga sę tigidali iduao.
15 Ama dedeo, dagego te bidi Stefanas dali aga hani dali koneani,
augwali te gasa Akaia tǫ pedai hani bidi dabe augwaligo Godigo po
wali pabo gagalisąbadi te augwalibolo polasa te Godigo po wali pabo
hani we bidi pedalama tama megi bidibao. Tama augwa digi homugo
augwaligo te Godigo po odobo we bidi augwali tau sabo sę salio. Eno
homugo dage te tobage we bidi augwali
16 dologode bidimainogo homu ebao, tama tigidali bidi dabego
augwali tau selama, tama te sęde sę bomo elama ebo dao.
17 Tama Stefanas me Fortunatus badi te Akaikus, te bage augwali ena
bidibo madi asali, tama eno homu wiegi yai pemene yalio. Magi baso
meni, dagego ena tau somainogo eyu eba asabo te usu isąbaso, tama
augwali selago dage hasegelama, tama augwali ena bidibo madi asai
dao.
18 Augwaligo ena homu me, tama dage homu me nagame ilali. Tama
tiyu dagego te tobage tiwai bidi dabe augwali nogi ugwaba sao.
19 Te moni tǫ pedai Esiade te Godigo po odobo we bidi augwaligo
te giligade dao po dagebolo obao. Te Akwila de aga we Prisila dali, te
Godigo po odobo we bidi te augwali sigo beba sisinibo bage, augwaligo

dage dali dwagi yai homu eyu, dagebolo te Genuai Bidigo nogide siade dao po hauwa obao. *
20 Tama tigidali Efesusde bidibo ama dedego siade dao po dagebolo wali. Te da Godigo we bidigo kolesagade, dage tigidali deli deligo te ama dedebolo wiegi yai homu eyu augwali nogo mayąo.
21 Ena Pol da, te ena digi eno nogogo te siade da po asęna dagebolo tolobao.
22 Bidi me deli aga homugo te dago Genuai Bidi Krais dali dwagi yai homu ebo hagela homu eyu da, te bidi agabolo dwai sę pedalomainao. Genuai Bidi, nage asao!
23 Te eno homugo te Genuai Bidi Jisasgo olo tau sabo wiegi yai kolesaga te dage dali bidao.
24 Te Krais Jisasgo yali sęde te da tigidali hodobo deliba wadoloyu bidibo dao. Tama tiyu, eno dage dali dwagi yai homu eyu godolo eyu bidibao.

* **16:19:** Tpi 18:2

Polgo Korin Dabeba Si Wabo Pas Asęani Hasia nedebo tau sabo po

Te Korin moni hanude te Kraisgo po wali pabo we bidi hani dabe elaluali. Tama te tibo po ola mabo bidi dabe augwaligo ili po weyu tama te hani dabe bidibo tomoba pali. Te bagego augwa tibo po te Korin we bidibolo ola mobadi tama augwaligo Polde haniani dwai posobo po weyu, te aga te Godigo po sela pabo bidi mu menio wai. Tama te bidi Pol gasa digibulu bulude bidibadi agai te posobo po wabo kolesaga ebo po odolama, tama te tibo po ola mabo bagego te Korin we bidi dabego te Krais wali pabo kolesaga dolidali weyu, tama agai e tau sabo po asęna tolali. Aga da te Kraisgo sę ebo bidi mu da weyu, tama agai te sę ebode te boi bidi dabego nogode sali dene dali sęgę dali te tigidali te Polgo augwaliba ola mobao. Aga te Korin buluba ma asaibao wali.

Tama te sogo te Judia tǫ pedaide bidibo te Godigo po wali pabo bage augwali dwagila bidibaso, tama te bidi Pol aga hani bage dali mone sisilama, te augwali magi painu yali. Tama te buku Dąį 8 me 9de, te bidi Polgo te bulu Korin bidi dabe haliga hodolobo po weyu, te sęba mone maiabo po wai dao. Te te bidi Polgo silagasu asęani pasde te e tama po wali, te tibo po sela pabo bidi aposel dabe aselama te bulu Korinde bidiyu, tama augwaligo te bidi Polgo nogi aiyaba elalubo sę eyu, tama agai te Godigo po sela pabo sę emainu te tagala palali bidi nogi aposel sę ebo nogi dolama begela tagalali. Te po wai dao.

Polgo po hanilama weyu, te Godigo tagala palali bidi aposel dabeba sę mani po wali

(Dąį 1–7)

1 Ena Pol dao, ena te Krais Jisasgo sę ebo tagala palai bidi dao. God aga homugo digi tama Godigo ena te aga sę ebo bidi muai. Ena dali, te dago ama Timoti da sigo pas te dage Godigo po odoyu te Korin moni hanude bidibo we bidi dagebolo e pas asęna tolobao, te moni Grik tǫ pedai tigidali badu bidalubo te Godigo we bidi tigidalibolo eno e pas asęna tolobao.

2 Eno homugo te dago Aya God dali, te Genuai Bidi Jisas Krais daligo, te olo mu da tau siyu mabo wiegi yai kolesagago te dagego homu nagame ilama bidiąo.

Polgo te Godigo aga tau sobaso gedu haluasa po weyu usu da wai

3 Dago agabolo puba hwi po weyu, tama God nogi ugwaba sao, aga te God tama dago Genuai Bidi Jisas Kraisgo Aya dao. Aga te dago Aya, tama aga te hobede eyu tau sabo page bidi dao. Aga te tigidali sęgę elalubo bidigo homu nagame ilibo God dao.

4 Te tigidali dene mabo sęgę daba pedalobo agai te dago homu nagame ilibo dao. Magi basowe? Agai da homu nagame ilibo kolesagago naga dago te haniani sęgę elalubo bidi dabe augwali homu nagame ilimainogo eyu, te Godigo da homu nagame bugagia ilibo dao.

5 Magi baso meni, te Kraisgo tolali genuai dene, te dago me te tiwai naga tolobao. Tama tiali goli, te sogo me te Kraisgo genuai homu

nagamego da pągąnai dao, te nagame ilibo kolesaga te dene tiwai si pedalobo dao.
6 Te da sęgę tolobaso da, te dagego homu nagame iliyu tiaibao, tama Godigo dage ma somainogo ebao. Tama Godigo dago homu nagame ilibaso da, te dagego homu me nagame ilimainogo ebao. Te dage bomo elama dolaluyu, tama dago tolobo dene tiwai tolobaso da, teda Godigo dage homu nagame ilaibao.
7 Tama homu si isąyu, dago homugo koneani, te dage bomo elama dolalueibao. Dago koneai, dage da dali dene tolobao, tama tibaso te dage da dali te homu nagame ebo kolesaga me selama bidaibao.
8 Ama dedeo, te dago homugo te moni tọ pedai Esia tede te sęgę daba pedalali te dagego koneaibao. Te genuai sęgę mugo da aiyaba elaluama, tama dago bomo aiyaba mu elaluali. Tama tiyu, tama dago homugo te da isabo homu yali dao.
9 Mu po da wali, te da homu sęgę ebo te po tụ ebo bidi jasgo te da isimainao po wali tiwai elama bidali. Te sęgę dabe te tiwai magi baso pedalaliwe? Te dena bomogo usu yabo homu idali weyu te sęgę daba pedalali. Dago te Godigo bomoba homu tialumainogo yai, te agai te isai bidi dabe augwali hodolobo bidi dao.
10 Te Esia tọde dwai nai mugo da ela muainogo yali, tiali goli Godigo tede da ma dobola sai. Tama megi me te agai da ma sidu gebo dao. Tama tibaso, dago dena homu te tobage sę ebo God agaba dąụ weyu, tama dago homu e tiwai ebo dao, sesemane sogo te dwai naigo da dolainogo ebadi, te agai da ma selama, tama da bugagia bidaibao.
11 Tama dagego tede Godibolo hanalu wabo po wabogo da tau sao. Tama tiyu te Godigo te we bidi hauwago aga hanalu wabo po tama odama, tama agai da tau saibao. Tama we bidi hauwago te agai da tau sali sęba homu koneama, tama Godibolo usu da po agai te yali dwagi yai sęde waibao.

Pol aga sę yabo homu hasegelama, te Korin dabe tibo po ola mayabo homu me ebeo

12 Dago wiegi yai homu pemene ebo sę e kolesaga delide ebo dao: dago homugo hanilama po pusuyu da, te magi dwai sę isąbo te wiegi yai kolesaga me tama te Godigo da mabo te meda isąwai homu kolesagade bilibo po pusubao. Te e tọde bidigo koneani kolesaga te dago wali pabeo. Menio. Te Godigo olo mayu tau sabo wiegi yai kolesagago naga da tau selama, tama da te tiwai kolesagade bilibao. Tama da te kolesagade te tigidali bidi tomode bilibo dao. Tama dageba dago te kolesaga me mu ela pidu geai dao.
13-14 Dago gasa po me dageba asęna tolobeo. Menio. Te po dagego nedama tama page koneabo po naga asębao. Tama megi dagego da gisiga konesiąyu, mesela naga koneai goli, dena homugo te dagego nosali da kuna koneaibao homu yai. Tama tiyu, te Genuai Bidi ma asobo sogo te dago dagede wiegi yai homu pemene ebogia, te dagego da dali wiegi yai homu pemene yagameo, te tiwai si naga yaibao.
15 Tama dagego enade te dwagi yai abagi homu ebo kolesaga tede eno homu si isąbaso, tama polobadu eno po weyu, te eno homugo hasia dage bidibo madibolo pelama, tama duga wiegi yai homu si sogo yagameo po wai.

16 Eno homugo hasia ena dage bidibo madibolo pabo homu yali,
tama eno dage tagalama, tama ena te Masedonia genuai tǫ pedai teba
paibao wali, tama eno te Masedonia tǫ tagalama, te ena dage bidiboba
ma asaibao wai. Tama eno homugo dagego ena te Judia tǫba tagala
palomainogo yai dao.
17 Tiali goli, te dageba pabo tụ paliali, te ena dageba asobe. Magi
basowe? Eno e tama tiabo po wai, tiali goli eno po subigila hasegelali
homu elama tama eno po olo wali dawe? Ma, eno te yaibao wali sę
isąbaso da, te eno e tǫde bidigo olo po wabo tiwai elama, tama ena te
homu mu isąwai bidi dawe? Mu menio.
18 God da, te homu mu ebo bidi dao, tama aga da dali homu kęą
pai bidi dao, tama agai dabolo te du walisiąbo po pusubo meni. Tama
tialigo da, te dago dagebolo pusali po me te page si elaluali po meni.
Polobadu eno dagebolo te ena dageba asaibao po wai. Tama homu mu
naga eyu eno te po wai. Tiali goli eno gasa sę elalubaso, ena dageba
ma asobo usube.
19 Ena me Sailas me Timoti, dago dage tomode pusali po, te
Godigo Ogwa Jisas Krais agade te po pusali. Tama Krais aga subigila
hasegelebo menio, aga da te aga homu polo subigila hasegelebo bidi
meni. Agai aga dąụ walali po togogobeo, aga yaibao wali sę te aga mu
yaibao.
20 Te Godigo dąụ wali po hauwa elalubao, tama Kraisde naga te dąụ
walali po tigidali mu usu nagasai dao. Tama tibaso, dago Godigo po
odama, tama Kraisgo nogide naga dago te po weyu, “Awe, mu dao,” te
pode olama, tama dago Godigo nogi ugwaba sabo dao.
21 Tama Godigo digi da dali dage dali bomo ilama, tama da Krais dali
homugo kęą pai we bidi bidibao. Tama agai digi da dią selama tama
sęba me muai dao.
22 Agai aga dąị iliyu daba sa muani, tama dago homuba Tedali Mobo
Bidi mawai. Godigo te da dali gasa wiegi yai sę nosali yabo homu eyu,
tama te Mobo Bidi hasia dabolo mani, tama dago te koneao wai: mu
tama agai te tigidali wiegi yai sę da dali mu yaibao.

Pol te augwali bidibo madi te Korinba polo me pabeo wai

23 Te eno te polobadu asęna tolali pasgo te dageba asobode tibo po
wai yaibaso da, teda Godigo eno te tibo po wali te hania haninagameo.
Tiali goli, menio. Eno mu po naga obao. Te eno sęgę dageba mabo te
eno hagela homu yali, tama tiyu te ena dage bidibo madi polo me te
Korin buluba ma asobe dao.
24 Te dagego Kraisde konealubo po dąụ olama, agaba homu tialubo te
dago tonalubo tiwai me egobeo. Menio. Te agaba tialubo kolesagade
dage bomo elama dolalubao. Tama dago sę dage dali eyu te dagego
wiegi yai homu pemene ebo te pedalomainogo tebo dao.

2

1 Tama tibaso, ena homugo digi eno te po wai: ‘Te eno hasia asęna
tolali pas te Korin bagego selama, tama augwali homu sęgę eyu bidali.
Te ena augwali pageba pelama, tama augwaligo ebo kolesagade te
augwaligo dwai sę yali po olama, tama augwali homu sęgę ma ilibo
te eno hagela ebao,’ eno dage dali te homu yai dao.

2 Magi baso meni. Te eno dagebolo homu sęgę mayu da, teda dego te
eno homu wiegi yai pemene iligowe? Te eno dage homu sęgę ilai digi
da, teda ena wiegi yai homu pemene ilabo bidi menigi da.
3 Dage we bidigo te wiegi yai homu pemene enabolo mabo bage
dao. Tama ena dage pageba pelama, te eno homu sęgę sidali weyu,
te delide naga polobadu eno te pas asęna tolama tama dagego sali.
Eno dage tigidalide te tiwai homugo koneai: te eno nai me delide te
wiegi yai homu pemene ebaso da, teda dage tigidaligo me wiegi yai
homu pemene teba ebo dao.
4 Mu dao, polobadu eno pas dageba asęna tolali, te sogo eno homu
sęgę genuai badi, dene dali elaluali, tama ena gela hauwa dali weyu
bidali. Eno te pas asęna tolali te eno dageba homu sęgę mawainogo
ebeo. Menio. Eno te pas polobadu asęani te dagego ena konemainogo
yali, eno dage dali dwagi yai homu eyu godolo ebo kolesaga te genuai
mu dao.

Augwaligo te dwai penani sę yali bidigo yali dwai sę sela sąyao wai

5 Te dage tomode polobadu dwai penani sę eyu homu sęgę ilali
bidigo, agai te homu sęgę enabolo naga me mabeo. Menio. Agai te
homu sęgę meba te dage tigidaliba manio. Eno te po bomo elama
wabo te ena hagela ebaso, tama eno te po wai, “Meba dao.”
6 Te dagego eno hasia asęna tolali pas po nedeyu, tama dagego eno
po wali peyu te bidi buluba sąyu yali. Tama aga dali te sę ebogo te
dwai dene te dage hauwa bidigo te bidi agaba wei ponani, te tibogo
aga usu ilai, te bidigo ge neyu homu begelai dao.
7 Tama tibaso, dagego gasa kolesaga me megi iyąo. Te dagego agai
sęgę sela sąnama, tama aga homu nagame ilao. Tiyu genuai homu sęgę
mugo te bidi aiyaba mu elaluabuo.
8 Tama tibaso, eno homugo dagego te duga ebo dwagi yai homu eyu
godolo ebo homu te agabolo bugagia ola mao.
9 Polobadu eno te pas asęna tolali, te dage eno usu naga sai. Eno
koneainogo yali, dagego te tigidali naide eno po wali pogowe naga
suainogo yai dao.
10 Tama dagego bidi me deligo sęgę sela sąbaso da, teda eno me eno
tagalaibao. Awe, te eno sela sąbo gasa bidigo yali sę sęgę elaluyu da,
te eno Krais gedude te sęgę sela sąbao, te dage tobade tau siyu tiaibao.
11 Eno te dago aga sęgę sela sąbo homu yali, tiyu Satango da tibo po
ola menama tama da aiyaba elaluidali weyu tiaibao. Dago agai te we
bidi dolabo dwai homu kolesaga koneai dao.

Pol aga te bidi Taitus suabo homu eyu, aga homu sęgę eyu te bulu Troasde bidali po

12 Polobadu gana ena pelama te Troas hanuba pedalama, te gesi
wiegi yai po Kraisde pusainogo yali, tama Genuai Bidigo te po pusubo
tų dalalio.
13 Tiali goli eno te moni homu tagalama, te homu nagame me
elalubeo. Magi baso meni, te eno ama Taitus aga dage bidiboba pelama
bidali, tiali goli aga ma asama eno aga me subeo. Tama tibaso, eno te
Troas bage augwali tagalama, te Taitus gegegi peyu, tama ena asama
te Masedonia moni tǫ pedaiba sabolai dao.

Te Godigo bomode te tagala palali bidi dabego te hwịbo bomo aiyaba elaluai

14 Tiali goli te Masedonia tọde eno Taitus sulama, tama agai dagede
dwagi yai po olama, megi eno usu da weyu Godibolo po odu gebao.
Sesemane sogo agai da tau selama, tama dago Kraisgo bomode te wąbi
hwịani usu yai. Tama dago sẹ ebode te Godigo po pusali, tama te bidi
dabe augwaligo Krais konea sabo dao. Te koneani kolesaga te pusu
ebo nai tiwai denami te tigidali habuba pabo tiwai ebao.
15 Mu tama, dena digi te pusu yai denami ebo nai te Kraisgo selama
tama Godibolo mabo tiwai dao. Te denami te Godigo augwali ma sabo
tụ tomode bidibo we bidi dabe augwaliba me, tama te bidi dolabo tụ
tomode bidibo we bidi dabe augwaliba me te denami pedalobo dao.
16 Te bidi dolabo tụ tomode bidibo hanigo te odobo denami te isabo
denami odobo dao, tama augwali te isabo madi pedalaibao. Tama te
Godigo augwali ma sabo tụ tomode bidibo hanigo te odobo denami te
bidibo ula sabo denami odobo dao, tama agai te bidibo ula augwaliba
pedalomainogo yaibao. Te sẹde Godigo da tau sisąyu tama dago te sẹ
ebo usu egowe? Mu menio. Tialima aga da tau mu sabo dao.
17 Tiali goli, da te bidi hauwa augwali tiwai me ebeo, augwali tedali
tedela pelama, te Godigo pode masigi sabo bisnis sẹ tiwai me ebo, te
tiwai dago egobeo. Menio. Dago te sẹ Godide sali, tama dago te Godigo
sẹde tibo po subigila me wagobeo. Menio. Dago sẹ dolasa mu tigidali
ela pobao. Da te Krais dali wadolama, tama homu mu naga eyu, tama
God gedude dago agai po te we bidi dabebolo pusubo dao.

3

Te Godigo gesi dąụ wali po sẹ yabo bidi po

1 Eno te da bidi sigo ebo sẹde te tobage po asẹbaso, tama dago
megi ma gagalama te dena nogi ugwaba ma sainogo ebawe? Menio.
Gasa bidi dabe, te dagebolo tibo po ola mabo bage, augwali dageba
asiyu tama pas dagebolo mani. Augwali gasa bulude bidibadi, tama
augwaligo te bulu page bidi dabebolo te tobage po wai, “Te Korin
bagego da koneyu, da dali dwagi yai homu emainogo eyu, tama dagego
augwalibolo tolabo pas asẹyu dago nogoba muao,” te po olama, tama te
tobage pas dageba tolasa asai. Me ma, augwaligo dage tagaliyu gasaba
pai hagede, augwaligo homugo dagego me te tobage augwali tau sabo
pas asẹąo wai. Te bagego te augwa nogi ugwaba sabo kolesaga ebo
dao. Tiali goli ena dali Timoti da sigo te tobage tau sabo pas mao po
dagebolo wabeo. Menio.
2 Eno te asẹna tolobo pasde po digi po dwasianu begeleyu tama obao.
Te da bidi si te Godigo po pusubo sẹ ebo bidi mu dao po wabo pas,
te pas te dage we bidi dao. Tama dage te dena homude asẹai tiwai
elalubao. Te pas nedebo sẹ tiwai eyu tama tigidali bidi augwaligo dage
suyu, tama da sigo dage dali yali sẹ page augwaligo haninama hania
konebo dao.
3 Dage haninama te dage te Kraisdu asai pas tiwai me deli bidibao.
Te da sigo yali sẹde Kraisgo te pas asẹai. Agai te asẹbo medabugo sisi
ąị selama tama me asẹbeo. Menio. Agai te bidibo ula elalubo Godigo

Mobo Bidigo asęai. Agai te sawali yai masigi daide me asębeo. Menio.
Agai te we bidigo homude asęai dao. *
4 Da Kraisde wadolama tama Godiba homu tialubaso, dena homu si
isąyu dago dagede yali sęde te tobage po wabo dao.
5 Mu tama, dena digi te sę ebo usu egobeo, tama tiyu dena digi dago
te magi sę me deli yaibao po me wagobeo. Menio. God deligo naga te
dago sę emainogo ebo usu ilibo dao.
6 Magi baso meni, aga digi da usu ilama, tama da te agai da tau
somainogo eyu gesi noma dąų wali pogo sę ebo bidi bidibao. Te gesi
noma da tau somainogo eyu dąų wali po te hasia asęani bomai po tego
nai me egobeo. Menio. Te Godigo Mobo Bidigo nai dao. Magi baso
meni. Te hasia asęani bomai pogo te bidi ela mubo dao, tiali goli te
Godigo Mobo Bidigo bidibo ula te bidibolo mabo dao. *
7-9 Te Godigo te we bidi dali polobadu yali sę dali, te agai megi ebo
gesi sę dali, te sę side dago homugo kone paluyu dagalinao. Polobadu
Godigo te bomo yai pogo po te sawali yai masigi daide asęai. Tama te
bomo yai pogo ebo sęgo te we bidi dabe augwali isaboba pedalaibao.
Te bomo yai pogo sę te da we bidi po tų ilama, tama da sęgę sai bage
dao hania hanilabo sę dao. Tiali goli te sę te Godigo wiegi yai bomo
yai ula dali pedalali. Tama Mosesgo gesabidi ula mu ebaso, tama Israel
dabe wi eyu, augwaligo aga gesabidiba tonabo usu me ebeo. Te bomo
yai pogo sę tidubadi te sę ebode te bomo yai ula elaluali. Tiali goli
nosali te bomo yai ula silalio. Tama megi, megi Godigo sę ebogo te we
bidi augwalibolo aga Tedali Mobo Bidi mabo dao. Megi Godigo wiegi
yai gesi po pusubo sę ebode te bidi dabe augwali doloba pai nogi nogi
yaibao, te sęde Godigo bomo yai ula te umabo mu elalubo dao. *
10 Tama te bomai pogo sę ebo ula polobadu sali, te tiwai ula megi
meni yanio. Magi baso meni, te nosali pedalali gasa sęgo aga aiyaba
mu elaluama, tama genuai ula mu elalubo dao.
11 Magi baso meni. Te osogo elaluali sę aga te bomo yai ula elalualigo
da, teda te Godigo Mobo Bidigo te we bidibolo maiabo gesi wiegi yai po
sę, te sę sesemane sogo elalubao, te sę aga Godigo bomo yai ula umabo
mu elalubo dao.
12 Awe, te Godigo te we bidi doloba pai nogi nogi yabo po pusubo sę,
te sęgo bomo yai ulago te Mosesgo mani bomo yai pogo ula aiyaba mu
elalubo dao. Dago te sęde te homu eyu tama dwagi yai homu ebaso,
da wi me egobeo. Menio. Bomo eyu dago po hanilama pusudubao.
13 Dago te Mosesgo yali kolesaga tiwai me ebo meni. Agai aga
gesabidi te ugwa namigo mesegeleyu palia sidu geai, tama te Israel
dabe augwaligo te aga gesabide elalubo ula sula painogo ebo munu
me suidali weyu idu geai. *
14 Tiali goli te Israel dabe augwaligo homu mu puna peyu, kone tuą
pali. Tama tigidali sogo augwaligo te Godigo te we bidi tau sabo poloba
dąų wali po naga te bukude nedeyu iduai, te ugwa nami tiwai me
augwa homude elalubadi, te megi e sogoba usu nagasoba. Menio. Te
Krais delide naga Godigo te homu mesegaluali ugwa nami dagala sąbo
dao.

---

* **3:3:** Sai 24:12; Jer 31:33; Ese 11:19; 36:26 * **3:6:** Jer 31:31 * **3:7-9:** Sai 34:29 * **3:13:** Sai 34:33

15 Awe, tigidali sogo te Israel dabe augwaligo te Mosesgo asẹani
po nedeyu ebo, te ugwa namigo augwaligo homu mesegaluali tiwai
elalubao, te megi e sogoba usu nagasobao. Tama te nedebo po page
augwaligo kuna konebo menio.
16 Tiali goli, bidigo homu Genuai Bidiba ma begelegi pobaso da, teda
agai te bidi aga homu mesegaluali ugwa nami dagala sąbo dao.
17 Te pode, te Genuai Bidi wali, te da aga te Godigo Tedali Mobo Bidi
dao. Tama Genuai Bidigo Mobo te bidi me deli dali bidiyu da, teda te
nai me deligo te bidi me kẹąlugobeo. Menio. Aga olo mu bidibo dao.
18 Tama da tigidali, da te nai me deligo da gesabidi me au palialubeo.
Tama Genuai Bidigo wiegi yai bomo yai ula daba asiyu, tama da te
gesabidi subo ąị dula tiwai pedalama te ula te bidi dabe augwaliba
pobao, tama augwaligo subo dao. Sesemane sogo dago ula umabo mu
sabo, tama da hasegeleyu tama Genuai Bidi aga noma tiwai pedalobo
dao. Genuai Bidi aga te Mobo, tama agai te tiwai kolesaga da dali ebo
dao, tama te bomo yai ula te genilama mu ela pabo dao.

4

Godigo po sela pabo bidi augwali te tọgo nigai sene tiwai

1 Godigo da homu dene eyu tau selama, tama te agai gesi dąụ wali
po pusubo sẹ dabolo mawai. Tama tialigo da, teda te sẹde da bomo
kimi isąyu me egobeo, te sẹ tagalabo homu me egobeo.
2 Menio. Dago te geme dualama hale ebo kolesaga te tudiba muanio.
Te tibo po wabo kolesagade da me bilibeo. Tama dago Godigo po
me hasegelegobeo. Menio. Dago mu po hanilama mu pusubo da,
tama tigidali bidi deli deli augwa homugo dago pusubo po mu po
dao konemainogo ebo dao, tama augwa dago ebo sẹ God gedude
konemainogo ebo dao.
3 Tiali goli te dago pusubo gesi wiegi yai po, te po te geme duala
sobaso da, teda te hagayabo we bidi dabe augwaligo gedude naga te
po te geme dualubao.
4 Magi baso meni. Te e tọde tibo god Satan agai te Kraisgo poba
augwa homu begi pisąbo bidi dabe augwaligo homu kone tuą palali.
Magi baso meni, Krais aga da te God tiwai mu dao, tama agai dabolo
Godigo noma mu hanilibo dao. Tama te Kraisgo genuai bomo yai ula
waselabo wiegi yai gesi po, te po te giliga nanobo tiwai dao. Tiali goli
te hagayabo we bidi augwaligo te pogo nanobo ula suidali weyu, Satan
agai augwaligo homu kone puna palama tuą palali.
5 Dago denade po te we bidibolo me pusugobeo. Mu menio. Dago e
tiwai po pusubo dao: “Te Krais Jisas aga dago Genuai Bidi dao, tama
Jisas tobade da te dagego sẹ ebo bidi bidibao,” te tiwai po pusubo dao.
6 Magi baso meni, e tiwai dao. Polobadu mu Godigo te po wai, “Te be
hulia sai madi ula pedalomainao,” wai. Tama te po wali God aga ula
digi da dali bidibao, tama da homu ula mu ilibo. Te ula e dao: dago te
Godigo bomo yai ula te Krais gesabidide elalubo koneai dao. *
7 Tiali goli ena dali, te ena dali deli sẹ ebo bidi dabe dali, dena te
bomo yai ulade po pusubo wiegi yai sẹ elalubo, te tọgo nigai olo sene
tomode elalubo tiwai ebao, te dena isibo tigide naga elalubo dao. Te
tigidali bidigo konemainogo ebao, te Kraisde wiegi yai gesi po pusubo

* **4:6:** Gag 1:3

sę ebo wiegi yai genuai bomo mu, te Godigo bomo naga dao. Te dago menio.
8 Edao. E tiwai dao, te tigidali badu te bidi dabego dabolo te sęgę madu gebo dao, tiali goli tego da mu dolobeo. Te hauwa sogo dago dena pabo tų hania konebo menio, tiali goli tigidali sogo dena tų me elalubo dao, te mu dąų wabeo. Tama tibaso da Godigo sęde bomo kimi munu me isibo menio.
9 Te boi bidi dabe augwaligo dwai sę da dali yainogo da pobesa bilidu gebo dao, tiali goli Godigo da me tagalobeo. Augwaligo da elama tulaluidu gebo dao, tiali goli da mu me dolobeo.
10-11 Polobadu te gasa bidi dabe augwaligo Jisas aiyaba elalubo homu eyu, tama agabolo dene menama tama aga isali. Tama te tiwai me te boi bidi dabe augwaligo dabolo sęgę megi mayu, tama dene me mayu, tama da hauwa sogo pąde isali, te Jisas tobade. Tialima dago Jisasgo bomo selama tama aga sę eyu, te gasa bage augwaligo te suyu konebo dao, te gų pagede ma hodolali bidi Jisasgo da isabo tigide bidibo bage tau siyu, tama dago agai sę tama ebo dao. Augwaligo da dali tama homu ebo dao.
12 Tama tibaso, te e tiwai dao: te isabo sę te dade hauwa sogo idubao. Tiali goli dago Kraisgo bomo elaluyu, tama agai gesi wiegi yai po pusubo sę ebaso, tama dagego te bidabo ula bugagia siyu tama bidada peyu, bidada paibao.
13 Awe, te isabo sę enade hauwa sogo idubao. Tiali goli dago Godigo po pusubo sę tagalobeo. Magi baso meni. Polobadu te Godigo po bukude bidi me deligo te po wai, “Eno Godiba homu elalubaso, eno po hanilama pusai,” te po asęani. Tama dago me te tobage homu eyu, dago Kraisba homu elalubaso, tama dago te Godigo gesi wiegi yai po te we bidibolo me hanilama pusubo dao. *
14 Dago homu si isąyu tama mu koneanio, Godigo dago Genuai Bidi Jisas hodolali, tama agai da me Jisas dali hodolama, tama da dali dage dali aga pąba odasa paibao, te da tigidali aga gesabidiba pedalaibao.
15 Magi baso meni. Te tigidali sęgę te da Godigo po pusubo bidi dabeba pedalali, te dage tau somainogo tama yai. Nosali Godigo olo mu tau mani wiegi yai kolesaga te we bidi umaboba ela pelama, tama genilama augwaligo usu da po umabo mu Godibolo waibao, tama aga nogi ugwaba mu saibao.
16 Dago te homugo konebaso, tama da Godigo sęde bomo kimi munu me isibo menio. Te mu tama, dago tigi dolainogo ebo dao. Tiali goli magigo meni, dago homu dali noma dali si te tigidali deli deli sogo gesi ma pedaliyu ebo dao.
17 Te e tiwai: te da Godigo po pusubo bidi dabe, te dabolo pedalubo sęgę te dwasianu dao, tama te pęwadage sogo naga osogo elaluaibao. Tama da e tǫde bidibadi te sęgę tolobaso, nosali dagalude dago te sesemane sogo bugagia bidada peyu, bidada pabo wiegi yai nai mu saibao. Tama te dagalude bugagia bidabo te wiegi yai sęgo te dago megi elalubo dwasianu sęgę aiyaba mu elaluaibao, te wiegi yai mu naga yaibao.
18 Magi baso meni. Dago te gedugo e tǫde subo nai dabeba dago tonǫlǫ me ebo meni. Te menio. Dago koneani, dago gedugo subo nai, te pęwadage sogo naga elaluaibao. Tama dago gedugo te susiąbo nai,

* **4:13:** Tib 116:10

te sesemane sogo bidada peyu, bidada paibao. Tama tibaso, te tobage naiba naga dago dena gedugo tonǫlǫ ebo dao.

5

Dago gedugo susiąbo nai tonalubadi bilibo dao

1 Dago te daba pedalobo haniani sęgę tede moni homu me ebo menio. Magi baso meni. Dago te tiwai koneanio: te da e tǫde megi elalubo tigi da, te dena osogo bidabo be tiwai dao, te nami ugwa be tiwai dao. Tama te osogo bidabo be hụgibaso da, teda Godigo da maiabo be me deli elalubao. Te be bidigo nogogo me sę ebeo. Te dagalude elalubo, tama te be sesemane sogo elalua peyu, elalua paibao, te be gamonaibao.

2 Megi da e tǫde tigi elalubadi, te haniani sęgę toloyu, tama dago te hagela homu eyu me sogo gela weyu bidibao. Magi baso meni. Dago dena te dagalude elalubo be, te dago gesi tigi, tego te da tigi te gudubo ugwago mesega sabo tiwai emainu godolo ebo dao.

3 Dago tigide te gudali da, teda da tigi bolu olo tiwai me bidibo augwaligo sugobeo.

4 Awe, da e osogo bidabo ugwa bede me bidaludu, tama da sęgę siyu gela weyu bidibao. Te dago poloba tigi tagalainogo homu eyu me wabeo. Menio. Dago homugo dago gesi tigi mubode, te gesi ugwa tiwai elama, teda te isibo tigi te aga bidibo ula somainogo ebo dao.

5 Godigo digi dago te gamonabo tigi somainogo dabolo sisi ilai dao. Tama agai Tedali Mobo Bidi dabolo mani. Te Godigo me badu nai dabolo nosali mawainogo te agai hasia podolali nai te Tedali Mobo Bidi dabolo mani, tama dago e tama koneai: mu tama te agai tigidali nai dabolo maiabo homu yai, tama mu mawaibao.

6 Tama tego dago homu sesemane sogo dąụ waliyu ebao. Dago tede bomo elalubao. Dago koneani, megi te dago tigi te dena bidibo be tiwai elalubao. Tama megi e sogo da ede me bididubadi, da Genuai Bidigo bulude aga dali me bidibeo.

7 Menio. Tama megi da e tǫde bididubadi, dago dena homu tigidali agaba muyu tama aga dali bilibo dao. Dago gedugo aga susiąbadi tama tibo dao.

8 Tiali digi, dago homu sesemane sogo dąụ waliyu elama dago bomo elalubao. Dago homugo e elalubo tigi tagalama tama Genuai Bidi dali hodobo bugagia mu bidigi pabo homu godolo ebo dao.

9 Tama da dena tigide me bididubadi, ma tigi tagalama gasaba bidigi pai, te magigo menio. Sesemane sogo dago homu bomo elama, te Genuai Bidigo godolo yabo kolesaga tigidali naga inao homu ebo dao.

10 Magi baso meni. Dago koneani, da tigidali te Kraisgo po tụde hania hanilama pedalaibao. Tama da megi e bidibo tigi dali bidiyu tama wiegi yai kolesaga ebaso, ma dago dwai kolesaga eyu me yali da, teda da tigidali deli deli te dena yali kolesagade usu nama tama dago te tiwai saibao. *

Dago te we bidi dabego God dali deli homu ilibo sę yabo po elalubao po wali

11 Te da tigidali te moni po tụde pedalaibao homu ebaso, da Genuai Bidide wi eyu, tama te bidi dabe augwaligo te da Godigo po sela pabo

* **5:10:** Rom 14:10

bidi dabe mu dao te hania konemainogo eyu, dago augwalibolo homu
bega sabo po weyu bidibao. Godigo da gisiga koneani. Tama eno
homu te dage me, dage deli deli duga te dwai sę dali dwagi yai sę dali
dagalabo homugo ena hania koneai, te ena homu mu eyu te Godigo sę
ebo bidi bidibao.
12 Te dagego homugo da wiegi yai bidi da homu emainogo, dena
digi dena nogi ugwaba siyu te po me wabeo. Menio. Dage tomode
bidi meba hagoma homu eyu, augwa nogide naga olo wiegi yai homu
pemene ebo bidi dabe bidibao, augwa ebo kolesagade wiegi yai homu
pemene me isąbo bage dao. Tama bidiyu, augwaligo da Godigo po
sela pabo bagede nogi posobo po wabo dao. Tama te ena te homu mu
eyu Godigo sę ebo bidi bidibao po, dago te po asęna tolali, te u tobage
bidigo gedude dagego da dali wiegi yai homu pemene emainogo ebao.
Dago homugo dagego te bidi dabego wabo ena nogi posobo po te po
wei ponabo usu yaibao homu yali.
13 Eno te Godigo sę bomo ebadi, tama gasa bidi dabe augwaligo ena
dene mabo dao. Tama ena dali boi bidi homu ebo bage augwaligo te
sę sulama tama “Te bidi Pol aga polobo bidi mu dao,” augwaligo enade
te po obao. Te usu dao, eno Godigo sę me yaibao. Me ma, da Godigo
sę ebo bage, da homu dolo elaluyu bidibaso, teda tama bidiyu, dena sę
eyu, tama tebogo dage tau sabo da, te dage tobade te sę ebo dao.
14 Magi baso meni. Te Kraisgo da dali dwagi yai homu eyu godolo
ebogo, tebogo naga da homu hodolama tama dago Godigo sę ebo dao.
Magi baso meni, dago homugo bugagia kone palama, tama te tiwai
homu koneanio: bidi deligo da tigidali hasegelama tama da tobade
aga isalio, tama tede da tigidali isai tiwai yai dao.
15 Tama agai da tigidali hasegelama isalio, te agai tama tibaso, da
bidibo ula dali bidibo we bidi dago dena digi homu koneama munu me
biligobeo. Menio. Te da tobade hasegeleyu isama tama ma hodaluali
bidi, te dago aga homu naga wali peyu tama aga sę eyu bilao.
16 Tama tibaso, megi dena digi te poloba te tǫde bidi dabego ebo
homu kolesaga wali me pisąma tama bidi me deligo kolesaga me
dagalogobeo. Mu tama, polobadu dago te tǫde poloba homu kolesaga
wali peyu tama Krais dagaloyu tiwai. Tiali goli megi dago aga te
dagalabo kolesagade me dagalobeo.
17 Tama tibaso niwai bidi Kraisba wadolobo si da, teda Godigo aga
gesi noma bidi mu ilama pedalaibao. Bugagia odao. Megi te bidigo
ebo poloba kolesaga tigidali silalio, tama gesi kolesaga pedalai dao.
18 God aga digi te tigidali hasegelebo sę page bidi dao. Polobadu da
agade boi bidi bidali, tiali goli Kraisgo yali sęde Godigo da aga dali
deli homu ilama, tama da aga abagi hani pedalai. Tama agai te sę
dabolo mani, te aga tau selama te aga dali boi bidi homu ebo bidi
dabe augwaligo aga dali abagi homu pedalomainogo ilibo sę dabolo
mani.
19 Dago pusubo po e tama tiwai: God agai te Kraisgo yali sęgo te
tigidali we bidigo te boi bidi sę ebo kolesaga tagalama, tama aga dali
abagi homu pedalomainogo yai. Agai te augwaligo yali dwai sęde
homu kone ma ebeo. Tama agai dabolo te boi bidi dabe aga dali abagi
homu ilabo po pusubo sę dabolo mawai dao.
20 Tama tibaso, dago te Kraisgo pedauwalide po selama tama agai po
pusubao. Te tiwai God aga digi te tigidali bidi dago pedauwaligo i obao.

Dago Kraisde digi te po tigidali we bidibolo pusubao, tama dago te tiwai po augwalibolo obao, “Te dagego boi bidi homu ebo kolesaga tagalama, God dali abagi homu ebo kolesaga mu yao,” dago te po pusubo dao.
21 Te bidi Krais agai dwai sę me isąwai, tiali goli da tobade Godigo dago dwai sę yali sęgę tigidali agaba sisinama, tama aga te dwai sęgę sai bidi tiwai mu pedalai. Agai tama tiali te da Kraisde wadolomainogo yali, tama agai bomogo da te Godigo gedude doloba pai we bidi pedalomainogo yai dao.

6

Godigo po sela pabo bidi dabe augwali te sęde sęgę hauwa tolali po

1 Dago sę God dali eyu tama dago te tiwai po bomo elama dagebolo obao: dagego te Godigo olo mani wiegi yai tau sabo kolesaga salio, tiyu dagego agai te olo mu mani wiegi yai tau sabo kolesaga tagalabuo, te kolesagago agai sę dage tomode bugagia emainao.
2 Magi baso meni. Polobadu Godigo aga we bidi hanibolo te po wai dao,
“Te eno bodolu mani wiegi yai sogo, eno nago po
odai dao. Tama te bidi dabe augwali ma dobola sabo
sogode, eno nage tau sali.” *
Odao! Megi naga te bodolu mani wiegi yai sogo. Megi e sogo naga te Godigo da ma dobola sabo sogo dao. Tama tibaso, dagego agai olo mabo wiegi yai tau sabo kolesaga sula tagaligimio.
3 Dago homugo te bidi dabe augwaligo dwai po te dago ebo sęba me badi te tama po waidali homu elama, tama augwaligo Godigo po tudiba muidali weyu, dago te bidi dabe augwali sągąde magi nai me deligo enama tulaluabo sę me egobeo.
4 Menio. Da Godigo sę ebo bidi bidiyu, tama tede sesemane sogo dago wiegi yai kolesaga ebogo tigidali bidibolo dago ola mayu, te tiwai ebao: te haniani sęgę daba pedalubaso, tama dwai naigo da dolobadi me, tama te dabolo pedalobo dwai sogo tego da dąų obadi, te da bomo elama mu dolalubo dao. Tama tibaso, tigidali bidigo konebo dao, te da Godigo sę ebo bidi dabe mu dao.
5 Bidi dabe augwaligo da elama tama da kalabus iliyu yai. Te boi bidi dabe augwaligo da pobesa bilama tama moni po dagą weyu, po dwai i olama dabolo wai. Da moni sę dene mu yali. Da hauwa sogo bugagia godege me pisąwai. Tama da nai sili bidiyu yai dao. *
6 Dago meda isąwai wiegi yai kolesaga eyu, tama Godigo pode dago wiegi yai homu kolesaga elaluyu kuna koneai dao. Bidi dabego dabolo dene mani goli, dago wado po polo me wasiąbo. Dago te bidi tau siyu, augwalibolo wiegi yai kolesaga ilibo dao. Dago te Tedali Mobo Bidigo bomo elalubao. Dago dena homu mu eyu, te dwagi yai homu eyu godolo ebo kolesaga te bidi dabe augwalibolo ebo, te pedauwalide naga te kolesaga ebode me wabo meni. Tama dago te tobage kolesaga ebadi, gasa bidi dabe augwaligo koneagameo, da te Godigo sę ebo bage mu dao.
7 Dago mu po pusubo dao. Dago dena sę Godigo bomode ebo dao. Dago doloba pai kolesaga ebo dao, tama tebogo te wąbi hwįbo nai te

* **6:2:** Ais 49:8 * **6:5:** Tpi 16:23

dolo nogode me, pobase nogo me elalubo tiwai elama, tama tede dago
wąbi hwịbo dao.
8 Tama bidi mebago dago nogi ugwaba sabo dao, tama bidi mebago
da nogi aiyaba elaluyu ebo dao. Mebago posobo po dwai dabolo wabo,
tama mebago gasa bidi dabe augwalibolo te dago wiegi yai kolesaga
ebo po pusubo dao. Boi bidi dabe augwaligo da tibo po weyu, te we
bidi dwai sę tomoba kegebo bidi da homu ebo dao, tiali goli menio,
dago mu po naga wabo dao.
9 Te we bidi mebago gedude te da nogi meni yai bage da, da koneabo
bidi meni ebo tiwai ebo dao, tiali goli bidi hauwago da koneani. Da te
isainogo ebo bidi tiwai ebo dao, tiali goli meni, da bidibo ula dali me
bididubo dao. Te Godigo da dodoloyu te keloago elebo tiwai ebo, tiali
goli agai da me ela mubeo.
10 Da Godigo sę ebo bidi dabe, da te homu sęgę mu hauwa sogo ebo
dao, tiali goli te magigo meni, sesemane sogo dago homu pemene wiegi
yai ebo dao. Da te magi nai meni yai bidi tiwai bidibo dao, tiali goli
tagala, dago te mu wiegi yai nai hauwa we bidi hauwabolo mabo dao.
Da te bidigo gedude te magi nai deli me meni yai tiwai ebo dao, tiali
goli te meni, dago tigidali nai mu elalubo dao. Tama tebogo te tigidali
we bidibolo hania ola mabo dao, da te Godigo sę ebo bidi dabe mu dao.
11 Dage Korin bulu we bidi dabe, dagebolo dago dena homu hania
hanilama dagebolo megi tama wai dao. Dago dage dali dwagi yai homu
eyu godolo mu ebo kolesaga te genuai mu dao.
12 Dago dena homu dagede me palia sabeo. Menio. Dago dage godolo
mu ebao. Tiali goli duga digi duga homu da dali palia selama, tama da
deli homude me bidibeo.
13 Megi eno dagebolo wabo po te ayago aga waibolo po mobo mayu
wabo po tiwai obao: dabolo te kolesaga wei ponoyu, dagego me da dali
dwagi yai homu eyu, da godolo mu genuai yao.

Da te Godigo be tiwai elalubao, tiyu Godigo po wali pisąbo bage dali kisasa biligio wali po

14 Te Godigo po wali pisąwai bage augwali te tedali gasagi yai, tama
dage augwali dali kisasa bilama tama augwaligo ebo kolesaga tau me
selamuo. Menio. Magi ilama tama te doloba pai kolesaga dali, te bomai
po sela sąbo kolesaga dali, te si dali abagi omainu yaibawe? Menio.
Mena tama te ula te be hulia sai dali deliba sisinimainogo yaibawe?
Te usu egobeo.
15 Ma, te Krais te Satan dali deli homu elama bidibo da, agawe?
Te Kraisde konealubo po dąụ wali bidi dali, te konealubo po dąụ
wasiąwani bidi dali, te augwali sigo deli homu tolaluaibawe? Mu
menio.
16 Mena tama dago te Godigo wiegi yai be dali, te bulu haubo
bidigo dali si te deli madi sisinaibawe? Te tiwai me egobeo. Dagego
koneani, da digi, da te bidibo ula elalubo Godigo bidabo be tiwai dao,
te polobadu Godigo te tiwai po wai,
"Te ena augwali dali bidiyu, tama augwali tomode
bilaibao. Tama ena augwaligo God bidiyu, tama
augwali eno we bidi bidaibao." *

* **6:16:** 1 Ko 3:16; 6:19

17 Tama Genuai Bidigo te aga we bidigo te dwai sę ebo bage
tagalamainogo eyu po ma wai,
“Tama tibaso, dagego augwali tagalama, tama gasa
madi bidigi pao, tedali mu bidao. Tama dagego
te augwaligo dwai sę yabo meda yai nai munu
me tolamuo. Tama ena digi eno dage saibao.*
18 Tama ena dagego Aya bidiyu, tama
dage eno wai ogwa me wegi me bidaibao, Genuai
Bidi tigidali bomo page bidi, agai te po wai dao.”*

7

1 Eno ama dede muo, dago te Godigo te da dali dąụ wali po dabe tama salio. Tama tibaso, dago dena tigide me homu elalubo meda tigidali sela sąnama tama wiegi yai tedali bidinao. Tama dago Godide wi elama, tama wiegi yai doloba pai kolesaga mu naga sesemane sogo wali pinao.

Polgo te Korin bulu bidi dabe dali wiegi yai homu pemene mu yali po

2 Dagego da dali dwagi yai homu eyu da godolo mu genuai yao. Magi baso meni. Dago bidi me delibolo dwai sę me ilibeo. Dage deli me dolosiąwai. Te dago bidi me deli tibo po ola menama, agai nai anoma elama me sisąwai.

3 Eno dagebolo te tiwai po kisiliyu me wabeo. Magi baso meni. Eno tama tiwai po polobadu walio: dago dage dali dwagi yai homu eyu godolo mu ebao, tama dage isibo si da, teda da me dage dali isabo homu yaibao. Tama dage bidibo ula elaluyu bidibaso da, teda da te bidibo ulade dage dali bidabo homu yaibao.

4 Eno dagede homu si ebo meni. Eno homu pemene wiegi yai dagebolo ebao. Te tigidali dabolo pedalobo sęgęde, te eno homugo dage koneama, tama tede ena homu dua nagame mu ilama bidibo, tama eno homu wiegi yai pemene mu elalubo dao.

5 Magi baso meni. Polobadu da aselama te Masedonia tọba sabolali, tama tede me da tigi dwasianu toma me nabeo. Menio. Te haniani sęgę daba pedalai. Dago po konila te Godigo po odisąbo bidi dabe dali wali, tama da homude wi yali.

6 Tiali goli God da, te sęgę elalubo bidigo homu dua nagame ilibo bidi dao. Agai te Taitus da bidibo madi asobogo agai da wiegi yai homu nagame ilai dao.

7 Taitus te da bidibo digi sabalobode, tede naga te Godigo da wiegi yai homu nagame me ilibeo. Menio. Dagego Taitusgo homu nagame ilibaso, tama agai te po sela asali, tama tede me Godigo dago homu nagame ilama bomo mani. Taitusgo te dagego da suabo homu godolo mu eyu, tama dagego enade homu dene eyu gela wabo po dabolo pusali, tama dagego ena dali deli homu elama bidabo homu ebo po me wali. Tama eno homu pemene wiegi yai hauwa mu eyu bidibao.

8 Eno koneani, eno asęna tolali pasgo dagebolo dene mani, tiali goli tede eno ge nabo meni. Mu tama, polobadu hasia bolo eno tede ge nani, tiali goli megi da menio. Eno koneani, te pasgo dagebolo homu sęgę mani, tiali goli te pęwadage sogo naga yalio.

---

* **6:17:** Ais 52:11 * **6:18:** 2 Sml 7:14; 1 Sto 17:13; Ais 43:6; Jer 31:9

9 Taitusgo po dabolo pusubaso, megi eno homu pemene wiegi yai
ebao. Eno dage homu sęgę yalide wiegi yai homu pemene me ebeo.
Menio. Eno te homu sęgęgo dage homu begelali, tede eno wiegi yai
homu pemene ebao. Eno koneani, dagego duga homu begelemainogo
eyu, Godigo digi te homu sęgę dageba pedalomainogo ilali. Tama
tibaso, dago pogo dage dwasianu me dolobeo, te eno asęani pogo dage
te tiwai tau sai dao.
10 Homu sęgę ilibo te Godigo nigilibo, tebogo da bidi dabe dago
dwai sę yalide ge neyu tama homu begelemainogo ebo dao, tama
te kolesagade Godigo da ma saibao. Tama dago te homu begelebo
kolesagade te ge negobeo, te dwagi yai naga dao. Tiali goli te tǫde bidi
dabe augwaligo homu sęgę ebo kolesagago, tede te isibo sę pedalobo
dao.
11 Dagego bugagia homu koneao. Te homu sęgę Godigo dagebolo
mani, tego agai te haniani wiegi yai kolesaga dagebolo pedalomainogo
yali. Agai dage asesa selama, tama dage hogodolama duga po
dodolomainogo yali. Agai dage hodolama te dwai penani sę yali bidi
wado ilama, tama dage Godide wi yaibao. Dagego homugo da suabo
homu elama tama gela weyu, tama dagego te dwai penani sę yali bidi
dodolobo sę bomo elama yabo homu yai. Te dage tomode te bidi me
deligo dwai penani sę yali, tede te tigidali badude dagego ebo kolesaga
te po dodoloyu yali. Dagego kolesaga tama tiwai hania hanilama
pedalai dao. Tama tiyu, te dagego te bidigo yali dwai sęde megi sęgę
me elalubo menio.
12 Te mu tama, polobadu eno te pas dagebolo asęna tolali. Tiali goli
eno te bidi me deligo dwai sę yali te homu elama te po me asębeo.
Tama eno gasa bidi homu me ebe, te agabolo dwai sę yali bidi me
homugo konebeo. Eno homugo augwali siba naga homu elama te po
polobadu asęna me tolobeo. Menio. Eno te dagego kolesaga hanilama
pedalomainogo yali, tama God gedude duga bugagia konemainogo
yai: dagego da godolo mu yalio. Tede me tama eno te polobadu pas
dagebolo asęna tolali.
13 Dagego te kolesagago da homu nagame ilama dua bidai.
Tama dago homu nagame naga me ebeo. Menio. Dago homu wiegi
yai pemene yai. Magi baso meni. Dage tigidaligo te Taitusgo homu
noma toma nabo nigilali, tama aga wiegi yai homu pemene yalio. Dago
te sulama, tama da wiegi yai homu pemene mu idubadi bidali.
14 Polobadu eno dage nogi te Taitus gesabidide ugwaba sali, tama
megi eno te pode ena hale me sabeo. Menio. Tigidali po dago dagede
wabo po, te mu po naga wai dao. Tama tiwai naga eyu, dago dage nogi
te Taitus gesabidide ugwaba sali, tama te eno dagede agabolo pusali
po me hanilama pedalali, te mu po naga dao.
15 Taitus aga dage bidibo madi pedalobaso, tama dage wi elama
didibili eyu, tama dagego aga siyu geseali, tama dage tigidaligo agai
po wali pai. Agai megi te homu me konedu tama agai dage dali dwagi
yai homu eyu godolo mu ebo homu genuai pedalobo dao.
16 Megi eno homugo mu konebo, eno dage dali homu si ebo meni, te
dagego tigidali kolesaga dolo mu ebaso, eno homu dageba tia pabo te
usu dao.

Te Korin dabe augwaligo te mone me doado bage sisi elama, te Godigo po odobo we bidi te

Judia tǫde bidigo bage tau sinao po wali

8

(Dąị 8–9)

Te Godigo po odobo we bidi augwaligo ama dede tau sao po

1 Ama dedeo, te Godigo po odobo we bidi hani dabe te Masedonia
moni tǫ tomode te haniani bulude elalubao. Tama dago homugo
dagego koneao, te Godigo olo tau sabo wiegi yai kolesagago augwali
tomode yali sę, te dagego koneao. E tiwai dao.
2 Genuai sęgę augwaliba pedalama, tama tego augwali homu usu
sabo sę mu yali. Tama te sogo augwali magi nai meni yai mu bidali.
Tiali goli magigo meni homu elama, augwaligo wiegi yai homu pemene
genuai mu dali elaluali. Tama tiyu, augwaligo te gasa Godigo po odobo
we bidi tau sabo homu mu genuai elama, tama augwaligo masigi
hauwa sisinai dao.
3 Eno koneama tama eno po hanilama obao: augwaligo augwa digi
homu kolesaga wali pelama tama te masigi muani. Augwaligo maiabo
nai usu selama, tama te tiwai augwaligo mawai. Awe, augwaligo te
maiabo masigi aiyaba elaluama tama umabo mu madu geai.
4 Augwaligo te dago usu da po omainogo bomo mu elama augwaligo
me te Godigo po odobo gasa we bidi dabe dali hodobo augwaligo augwa
masigigo te Godigo Juda we bidi olo tau sabo sę yaio po bomonama
wali. *
5 Polobadu dago augwalide tama tiwai homu yali, ‘Te augwaligo
mone meba mawaibao,’ wai. Tiali goli augwaligo te tiwai naga me
ebeo. Menio. Hasia bolo augwa bolo augwa digi te dago Genuai
Bidibolo menama, tama augwaligo te Godigo homu wali pelama, tama
augwa digi dabolo me mawai dao. Tama elama tama augwaligo augwa
tau sabo masigi me mawai dao.
6 Polobadu Taitusgo te Juda bage olo tau sabo wiegi yai kolesaga ebo
sę dage tomode hodolali. Tama te Masedonia we bidi augwaligo genuai
olo tau sabo sę ebaso, dago bomo eyu agai dage tau siyu, tama dagego
duga tau sabo sę silimainogo ebao.
7 Te tigidali sęde dagego kolesaga wiegi yai mu ebo dao. Dagego
homude Kraisde konealubo po dąụ olama, tama dagego te konealubo
po hanilama pusubo sę bomo ebo dao. Dagego kolesaga hauwa
koneama, tama dagego Godigo sę yabo homu mu hodaluali. Dagego da
dali dwagi yai homu eyu godolo ebo kolesaga, tede me dagego bugagia
mu yali dao. Tialima te tiwai naga megi dagego te gasa we bidi olo tau
sabo wiegi yai kolesaga ebo sę me bugagia mu yao.
8 E tau sabo sęde eno bomai po dagebolo me mabo meni. Te menio.
Eno dagebolo te meba bidi dabe augwaligo te wiegi yai sę yabo homu
hodaluali po obao, tama te kolesagade eno dagego ama dabe dali dwagi
yai homu eyu godolo ebo kolesaga usu sobao. Te dago koneainogo, te
dagego te we bidi godolo ebo kolesaga te nai mu dao.
9 Magi baso meni. Dagego te dago Genuai Bidi Jisas Kraisgo olo tau
sabo wiegi yai kolesaga ebo sę koneai. Aga God dali hodobo bidiyu,
tama genuai nogi dali, bomo yai ula dali si umabo elalubadi, tiali goli
agai dage tau somainogo eyu tama aga magi nai meni yai bidi pedalali.

---

* **8:4:** Rom 15:26

Tama aga te magi nai meni yai bidi tiwai pedalaligo te dagebolo te God
dali bidiyu bomo yai ula umabo sabo tụ dawai dao.
10 Te tau siyu maiabo masigi, tede eno yali homu megi eno dagebolo
pusubao: te hasia bidali kibu bede dagego te sẹ yabo homu godolo
naga hasia yai dao, tama te Masedonia tọde bidibo we bidi augwaligo
nosali te sẹ yabo homu yai.
11 Teda te sẹ megi tama dagego ela sili yao. Polobadu dagego te sẹ
yabo godolo polo yali, tama tiwai yali gilama megi me dagego te sẹ
polo silao, te duga nai usu nama te mone gego tiao.
12 Magi baso meni. Te bidigo godolo mu elama nai maiabo homu
ebaso da, teda Godigo te kolesaga godolo mu yaibao. Godigo te
bidigo elalubo nai tigidalide homu koneama, tama agai kolesaga tede
dagalaibao. Agai te aga elalusiąbo naide me dagalogobeo.
13 Te Juda bage tau siyu, tama dagego duga mone hauwa mayu, tama
augwali bugagia bidiyu, tiali goli dage sọą peyu emainogo eno te homu
ebeo. Te menio. Eno homugo dage bidibo tigidali ususu si naga elama
bidimainogo homu ebo dao.
14 Megi e sogo dagego nai hauwago te nai sọą pali we bidi usu
numainogo yaibao. Tama nosali me sogo dage nai sọą pelama tama
te Juda dabe augwaligo nai hauwa elalubaso da, teda augwaligo naigo
dage usu numainogo yao, eno te homu ebao. Te kolesagade te dage
dali augwali dali si tiwai usu yaibao.
15 Te bukude wali po e tiwai dao,
“Te bidigo te tubo nai nogi mana hauwa sali bidi,
te hauwa me meni yani. Tama te nai dwasianu sali
bidigo, te aga te nai me sọą pabeo.” *

Te sẹ ebo bidi meba augwali te Korin buluba sabolaibao po wai

16 Eno Godibolo po weyu usu da po obao, agai te bidi Taitusgo homu
hodolobaso, tama agai dago homu tiwai ebao. Agai me dage tau sabo
homu godolo mu ebo dao.
17 Magi baso meni. Agai dago Korin buluba pao wali po wali pali.
Tiali goli aga me te sẹ yabo homu godolo mu ebaso, tama aga digi aga
homugo dage bidibo madi asabo homu ebao.
18 Tama dago ama me deli aga dali hodobo tagala palaibao. Te tigidali
bulude te Godigo po odobo we bidide te ama agai Godigo gesi wiegi
yai po pusubo sẹ ebo nogi elalubao.
19 Tama te tiwai naga me ebeo. Menio. Te haniani bulude bidibo
Godigo po odobo we bidi augwaligo te aga sa munama, te aga da dali
Jerusalem hanuba biliyu, te olo tau sabo wiegi yai kolesaga tau sabo
sẹ emainogo yai. Dago te Genuai Bidi nogi ugwaba siyu te sẹ ebao,
tama te bidi dabe augwali ola menalama augwaligo konemainogo yali,
te dago te tau sabo sẹ yabo homu mu ebao.
20 Dago te olo mabo genuai nai tonalubo kolesaga ebode te bidi me
deligo dwai po da dali weyu, “Polgo te Juda bagebolo olo mu maiabo
masigi meba buga salio,” te tobage po waidali weyu dago homu yai.
Tama tiyu dago te ama dali tagala palobao.

* **8:15:** Sai 16:18

21 Dago wiegi yai dolo kolesaga yabo homu ebo, te dago Genuai
Bidigo gedude naga te kolesaga me egobeo. Menio. Te e tǫde bidi
dabego gedude dali te kolesaga ebo dao. *
22 Tama tibaso, dago dena ama me deli augwali si dali hodobo tagala
palobao. Hauwa sogo dago aga haniani sęde usu sali, tama agai sę
bomo elama ebo dago suali. Megi agai homugo te dagego wiegi yai
kolesaga naga ebo homu bomo ebaso, tama agai te sę yabo homu bomo
ebao.
23 Te Taitusde dagego konemainogo ebao: aga tama ena dali deli sęde
dage tau sabo sę ebao. Tama dago ama si aga dali hodobo pabo bage,
te dagego konemainogo yai: augwali si te Godigo po odobo we bidigo
sa muani tagala palali bidi bidibao, tama augwa sęde te Kraisgo nogi
ugwaba sabo dao.
24 Teda dagego duga dwagi yai homu eyu godolo mu ebo kolesaga
te bidi dabe augwalibolo ola maiąo. Tama te Godigo po odobo we
bidi dabe augwaligo dagego te kolesaga ebo mu konemainogo elama,
tama dagego sęde dago dagede wiegi yai homu pemene ebo page me
augwaligo konemainogo tiao.

9

Godigo po odobo te Korinde bidibo we bidi augwaligo te Godigo po odobo we bidi me badu olo mabo tau sabo nai po wali

1 Te Godigo we bidi Juda bage augwali tau siyu olo mabo nai te
dagego koneanio. Tama eno tede bobage po me asęgobeo.
2 Eno koneani, dagego te sę yabo homu hodaluali, tama sesemane
sogo eno dage nogi te Masedonia bulu bidi dabe augwali gesabidide
ugwaba sabo dao. Eno dagede te tiwai po augwalibolo wabo dao,
“Te polobadu bidali kibu bede te Akaia genuai tǫde bidibo we bidi
dabe augwaligo te masigi mabo tau sabo sę gagalainogo sisi yalio.”
Tama augwaligo dagego te sęde bomo ebo po odolama, tama tede te
Masedonia bidi dabe me hauwa homu hodolalio.
3 Tiali goli dago te wabo pode te duga nogi ugwaba siyu, te olo
po tiwai pedali weyu, eno te ama dede augwali dageba hasia tagala
palobao. Te eno homugo te dagego duga maiabo nai sisi elama bidao,
te eno te Masedonia bagebolo wali po gilama tiwai yao.
4 Dago homu si meni, te dagego maiabo nai sisi yali elalubo homu
ebao. Tiali goli eno te homu yali, te Masedonia bidi dabe meba augwali
ena dali nosali asiyu tama suyu, te dage sisi isąwai ebaso, tama tiyu,
da tede hale siyu, tama dage dali me genuai hale mu yabuo.
5 Tama tibaso, eno homugo eno ama dede augwali bolo te dage bidibo
madi aselama polasa sabalomainogo eno augwalibolo te po obao, tama
dagego te olo tau selama tolaibao wali nai te augwaligo hasia bolo sisi
ilao. Tama te ena me nosali sabalobo si, te olo tau siyu mabo nai te olo
mu mayu sisi ebo tiwai elama, tama te nai dago dagede anoma elama
sabo tiwai me egobeo.
6 Dagego homugo te bugagia koneao: nai yogo homu eyu dwasianu
nai bulubo bidigo, te agai nai dwasianu naga nosali saibao. Tama te
nai hauwa bulali bidigo, te agai nai hauwa saibao.

---

* **8:21:** Prs 3:4

7 Dage tigidali deli deligo te Juda bage tau mabo monede duga digi
duga bugagia homugo hasia kone palama, tama te homu kolesaga tiwai
wali naga peyu mone mao. Tiyu bidi me deligo mabo naide homu sęgę
elama, tama agai homugo bidi dabego bomo ebaso, tama te kolesagade
naga agai te nai mani homu me ilamuo. Menio. Agai digi aga homu
hasia dodolama, tama te tiwai naga mao. Magi baso meni. Godigo te
bidigo wiegi yai homu pemene elama nai mabo kolesaga ebo bidi, te
tobage bidi Godigo godolo ebo dao.
8 Tama Godigo olo mabo nai tigidali te dagebolo mabo usu mu eyu,
tama dage mu pągąnaluaibao. Tama tigidali sogo dage tigidali nai usu
mu elama, tama dagego tigidali wiegi yai sę yabo nai hauwa elaluaibao.
9 Te Godigo po bukude te nai mayu tau sabo kolesaga ebo bidi dali
po wali, te po e dao,
"Te bidigo nai hauwa te magi nai meni yai we
bidibolo mani, te bidigo nai wai sąnama bulala pabo
tiwai yalio. Te agai doloba pai kolesaga sesemane
sogo elaluaibao." *
10 Godigo nai wai te bidibolo bulumainogo menama, tama tigidali
bidibolo tubo nai menama tama augwaligo tubo dao. Teda Godigo dage
usu nama te nai dabe mayu, tama dagego te gasa Godigo po odobo we
bidibolo tau sabo kolesaga genuai mu ilaibao. Tama dagego doloba pai
kolesaga umabo mu pedaludaibao, te bidigo nai wai bulai digi tama
nosali te nai umabo mu walobo tiwai iduaibao. *
11 Tama dagego nai hauwa elaluaibao, tama dagego homu mu naga
eyu, nai hauwa te ama dede augwalibolo tigidali sogo mabo usu yaibao.
Tama dago sęde dagego te olo tau siyu mabo naide te ama dede
augwaligo te Godibolo usu da po waibao.
12 Awe, dagego te tiwai sęgo te Godigo we bidi tau siyu, te kolesagade
dagego te augwali sǫą pali nai usu nubo sę yaibao. Tama te tiwai
kolesaga naga me egobeo. Menio. Dagego te tebo kolesaga ebaso, te
augwaligo dwagi yai homu eyu, Godibolo usu da po hauwa waibao.
13 Dagego te ama dede tau sabo sę ebode, tede te dagego kolesaga
hanilama pedalaibao. Te ama dede augwaligo koneama, dagego te
Godigo po bugagia wali pelama tama Kraisgo wiegi yai gesi po we
bidi gedude hania hanilai dao. Tama dagego homu mu naga eyu, olo
mabo nai genuai augwalibolo mabo me, te gasa bidi dabebolo me mabo
sueibao. Tama eyu augwaligo Godigo nogi ugwaba saibao.
14 Te Godigo olo mabo wiegi yai kolesaga genuai mu dagede elalubo, te
augwaligo koneaibao. Tama tiyu augwaligo dage godolo elama, tama
augwaligo Godibolo po weyu, te agai te olo tau sabo wiegi yai kolesaga
dagebolo mobaso, augwaligo agabolo puba hwi po waibao.
15 Godigo dabolo te olo mani nai, te genuai mu egi pali, tama tede te
dwagi yai po tigidali dago pusubo usu me egobeo. Dago Godibolo te
olo mabo naide puba hwi po wao.

Bidi mebago po dwai Polba wali tama te Korin dabego agaba dwai haliga ilabo sę yali, tiyu Polgo te Korin dabe augwali homu dodolobo po wali

* **9:9:** Tib 112:9 * **9:10:** Ais 55:10

10

(Dąị 10–13)

Polgo aga nogide posobo po wali bagebolo po wei ponai po

1 Te dage tomode bidi mebago po kisila ena dali weyu te po wai,
"Pol aga da dali bidiyu, tama aga digi aga aiyaba elaluali, tiali goli aga
digibulu bidibo sogo te agai po bomai asęna toloyu da dali wabo dao,"
te po wali. Tiali goli ena Pol eno homugo te dagego Kraisgo homu
kolesaga hasia bolo kone palao, te aga digi aga homu aiyaba elaluama
tama te bidi dabe augwali dali nagame yai kolesaga yai, tama eno me
te tobage homu eyu, dagebolo e mobo mabo po megi obao.
2 Eno e tama tiwai po dagebolo obao: nosali ena dageba pedalobo
si, teda dage dua dao, tiyu eno dagebolo sesena pai po mayabuo. Tiali
goli eno homugo eno po te bidi mebago da te tǫde kolesagade biliba
homu ebo bidi dabe augwalibolo hanilama bomo elama te sesena pai
po pusabo homu ebao.
3 Mu tama, da te we bidi tomode e tǫde bidibo dao, tiali goli Godigo
pode boi bidi homu ebo bidi dabe dali hwịbode dago te tǫde bidigo
wąbi hwịbo tiwai me ebo meni.
4 Tigidali wąbi hwịbo nai dabe dago tolalubo, te tǫde nai tiwai me
elalubeo. Menio. Te Godigo bomo elalubao, te boi bidigo bomai obo
alubo usu yaibao.
5 Dago augwaligo da dali konila po wabo page pedeyu, tama
augwaligo wabo po aiyaba mu elalubo dao. Tama tigidali kolesaga
ugwadu mu dolaluyu tama te God koneainogo homu ebo bidi dabego
tụ palialubo, te me dago hụgibo dao. Tama da tigidali bidigo
homu kolesaga dago kalabus ilama, te Kraisgo homu kolesaga wali
pomainogo ebo dao.
6 Tama da sisi elama dage tonalubao. Te da dagego bidibo digi
sabolama, tama dagego dago po tigidali wali pobaso da, teda dago te
dage tomode bidibo te po sela sąbo bidi augwalide po tụ dodolama
tama augwali tigidalibolo dwai dene wei ponaibao.

7 Dagego te duga gedude elalubo nai bugagia suiyąo. Te dage tomode
bidi me deli aga homu aga digi te Kraisgo bidi bidiyu da, teda aga digi
homu kone ma palama tama aga te tiwai koneaibao, aga digi te Kraisgo
bidi da homu yali da, teda da me te Kraisgo bidi bidibao, da aga dali
tiwai si mu dao.
8 Magi baso meni. Dago Genuai Bidigo dabolo te sę emainogo
te genuai nogi dabolo mani, te dago dagego Kraisde homu tialubo
kolesaga ebode dąụ walomainogo yali. Te dage dolomainogo eyu agai
te bomo dabolo mabeo. Tama eno dena te sęde dena nogi ugwaba mu
sali goli, tede ena hale me sogobeo, te dolo dao, dago dena sę bugagia
yaibao.
9 Tiali goli dagego eno asęna tolobo pasgo te dage olo wi ilibo homu
ebo te eno hagela homu ebao. Dagego te tama egimio.
10 Mu tama, bidi meba augwaligo enade tama tiwai po obao, "Awe,
te agai asęna tolobo pasde sęgę yai po elaluyu, tama bomo elalubo po
me elalubo dao. Tiali goli aga digi sabalobo si tama dago aga digi suyu
bomo meni yani, tama agai po te olo nai tiwai dao." Te tama po wabo
dao.

11 Te po wabo bidi dabe, augwaligo e tama tiwai homu bugagia
kone palao: da digibulu bidiyu tama dago pas naga asęnama dagebolo
tolobo po, te po dali, te da asama dage dali bidiyu ebo kolesaga dali, te
si tiwai si mu yaibao, te tedali gasagi yai menio.
12 Te dago dena digi dali te augwali digi augwa nogi ugwaba sabo
bidi dabe dali si dago osola sulama, tama da augwali tiwai si da po
wagobeo. Te po wabo dago hagela homu ebao. Magi baso meni. Te bidi
dabego augwaligo ebo kolesagago naga te augwa kolesaga usu sabo
dao. Me deligo aga ebo kolesaga te gasa bidi mego ebo kolesagade
usu sabo sę ebo dao. Te tama tebo bidi dabe, augwaligo bugagia
konesiąbaso, wiegi yai koneai kolesaga me elalubo menio.
13 Tiali goli da dali, God agai te dago sę yabo madi sesegede dąį ilali.
Te dąį ilama, tama dage Korin bulude bidibo we bidi dage te dąį tomode
bidibao. Tama dago ebo sęde dago dena sali dąį edelama tama dago
dena nogi ugwaba me sogobeo.
14 Tama dage te dąį tomode bidaligo da, teda da pologi solama tama
Kraisde wiegi yai gesi po dageba sela asali sogo, te sogo dago dena sę
yabo madi dąį mu edelebeo.
15 Dago te Godigo mawai dąį bolama, tama te gasa bidi dabe
augwaligo yali sęde te dago dena digi dena nogi ugwaba me sabo meni.
Te menio. Dago homugo te tiwai bomo ebo dao: te dagego duga homu
tigidali Kraisba mubo kolesaga bomo yai pedalobo si, tama dago sę
genuai dage tomode pedalomainogo eyu, te dena dage tomode Godigo
sę yabo dąį usu nama tama te genuai mu pedalaibao.
16 Tama tiyu, dago dage tagalama, tama te Kraisde wiegi yai gesi po
te dage u badu elalubo me badu tǫde bidibo we bidibolo sela pabo usu
yaibao. Te elama, tama dago gasa bidigo te gasa dąį ilali tǫ tomode
yali sęde te dago nogi olo ugwaba me sogobeo.
17 Awe, te meni. Te Godigo po bukude po me deli e tiwai elalubao, “Te
nogi ugwaba sabo homu ebo bidi, agai te dago Genuai Bidigo yali sęde
po weyu, tama Genuai Bidigo nogi naga ugwaba sao,” te po asęani. *
18 Magi baso meni. Dago koneani, te bidi aga digi aga nogi ugwaba
sabo, te bidi aga nogi te God gedude me elalugobeo. Mu menio. Te
dago Genuai Bidigo bidi me deligo nogi ugwaba siyu, te dwagi yai bidi
da obaso da, te bidi naga nogi mu elaluaibao.

11

Polgo te tibo po sela pabo bidigo po hanilama pusali

1 Te dageba nosali asali bidi dabe augwaligo augwa digi augwa nogi
ugwaba siyu, tama homu kolesaga meni yani po wali goli, dagego
augwali tede tagalao wabeo. Tama tibaso, eno homugo dagego ena
me gogolama, tama eno te homu kolesaga meni yai po dwasianu waio.
Awe, dagego ena gogolao.
2 Te gasa bidi dabe augwaligo te dagego Krais wali pabo kolesaga
dolidali weyu, eno augwalide dwai homu ebo dao, te Godigo augwalide
dwai homu ebo tiwai gilama. Magi baso meni. Bidigo aga penani sę
munu me isąwai wiegi yai bidibo gesi wegi noma te bidi delibolo naga
mabo tiwai, te eno dage te bidi deligo naga somainogo eyu sa muanio.
Eno dage Kraisbolo maiabo homu ebo dao.

* **10:17:** Jer 9:24

3 Tiali goli ena wi ebao. Dago koneani, te dwai hasamani tiwai bidibo
bidi Satan agai tibo po wabo mu koneani homu elama, tama polobadu
agai te we Iv dago auwa tibo po ola menama tama aga tulaluali. Te
dagego tiwai me dage, te dageba tamadi asali bagego po odolama, te
tiwai kolesaga dageba pedalobuo. Tiyu, dagego homu mu eyu Krais
dali naga wadolama tama wali pabo wiegi yai kolesaga tagalidali homu
eno ebao. Ena tede wi ebo dao. *
4 Magi baso meni. Te bidi meba augwali dage pageba pedalama,
tama Jisasde gasagi yai po pusubao, augwaligo wabo po te dago te
Jisade pusubo po tiwai me wabo meni, te gasagi yai tedali dao. Tama
te kolesagade dagego te gasagi yai mobo sabo, te dagego polobadu sali
te Tedali Mobo Bidi tiwai meni. Tama dagego gasagi yai po augwalidu
odobao, te dagego dade sali te wiegi yai gesi po tiwai meni, te gasagi
yai tedali dao. Te bidi me deligo te tobage kolesaga dage tomode me
ebaso da, teda dagego dwagi yai homu eyu, agai te tobage kolesaga
emainogo gogolobo dao. Tiali goli te dolo menio.
5 Te bage augwaligo homu te augwali Godigo po sela pabo sę ebo bidi
dabe bidiyu, tama augwali te sęde polalubo bidi dabe dao, augwaligo
te homu ebo dao. Odao. Eno homu augwaligo ena te dwasianu sę me
delide aiyaba elalubo menio.
6 Mu tama, eno te Grik dabego po bugagia pusubo kolesaga te me
konesiąwani, tiali goli te magigo menio, eno te Kraisde homu kolesaga
me sǫą pabeo. Mu menio. Tigidali sę ebode dago dagebolo hania ola
mawai dao, dago Kraisde kuna mu konebo dao.
7 Dagego koneani, eno te Godigo wiegi yai gesi po dagebolo ola mani
sogo, tede eno masigi me sabeo. Te kolesagade ena digi ena aiyaba
elaluama te dage ugwaba siyu yai. Magi yaliwe? Dagego homu eno te
yali kolesagade te ena sęgę sali, agawe?
8 Eno masigi dabe te gasa bulude bidibo Godigo po odobo we bidi
mebade sali, te ena dagede sę emainogo eyu augwaligo ena tama tau
sai. Te kolesagade te eno augwaligo nai anoma elama olo sabo tiwai
yai dao.
9 Ena dage dali polobadu bidali sogo ena nai me sǫą pali, te sogo
eno dagede bidi me deli dali aga nai anoma eyu sęgę me mabeo.
Menio. Te ama dede dabe augwaligo te Masedonia tǫ tagalama tama
Korin hanuba pedaliyu, augwaligo ena sǫą pali nai usu nani. Tama
tigidali nai eno bugagia tonaluama, tama dagego duga masigigo ena
tau sabode eno dwasianu sęgę dagebolo me mabeo. Tama sesemane
sogo eno te tiwai bugagia tonaluaibao. *
10 Te Kraisgo mu po enade elalubao. Tama tibaso, eno tibo po
wasiąbo, e mu po naga obao, te tigidali Akaia moni tǫ badu te bidi
me deligo te eno dagede masigi sisąbo kolesagade ena nogi ugwaba
sabo te bidi mego tụ palibo usu me egobeo.
11 Magi baso eno tama obawe? Eno te dagego masigi sisąbo kolesaga
ebogo te eno dage dali dwagi yai homu isąyu godolo mu isąyu bidibo
te waselebo dawe? Menio. Eno dage dali dwagi yai homu eyu godolo
ebo kolesaga ebo, te Godigo koneai dao.
12 Meba bidi augwaligo homugo eno me te eno ebo sęde dagede
masigi sao, augwaligo te masigi dagede sabo tiwai yao, augwaligo te

* **11:3:** Gag 3:1-5, 13 * **11:9:** Fil 4:15-18

homu ebao. Magi baso meni, augwaligo homugo eno te tiwai eyu da,
teda augwali da tiwai si bidibaso, augwa digi augwa nogi ugwaba sabo
tụ elaluaibao. Tiali goli menio, eno te dagego masigi sisąyu te tụ palibo
sę augwaliba ebao. Tama eno tiwai sę naga me iduaibao.
13 Magi baso meni. Te tobage sę ebo bidi dabe augwali te Godigo
po sela pabo bidi dabe mu menio, augwali te tibo po wabo sę ebo
bidi dabe naga bidibao. Augwaligo augwa kolesaga hasegelama, tama
tigigo naga augwali te Kraisgo po sela pabo bidi dabe tiwai bidibao,
we bidigo gedude.
14 Tama dage tede moni midigi me selamuo. Dago koneani, Satango
digi aga tigi hasegelama, tama tigigo naga aga te dwai sę isąwai wiegi
yai ensel mobo bidi tiwai pedalobo dao.
15 Tama tibaso, aga sę ebo bidi dabe augwaligo me te augwa kolesaga
tibo hasegelama, tama te bidi dabe augwali gedude te augwali doloba
pai kolesagade sę ebo bidi dabe tiwai pedalobaso da, teda da tede moni
midigi me selamuo. Nosali augwali te augwa sę yali usu nama tiwai
dwai dene mu saibao.

Pol te Godigo po sela pabo sęde dene hauwa tolali

16 Hasia eno po wali, tama megi eno po ma obao, bidi mego ena te
konesiąwai bidi da te homu munu me elamuo. Tiali goli, dagego homu
ena te homu kolesaga meni yai bidi da homu ebaso da, teda dagego
ena gogoliąo, tama ena me ena nogi ugwaba dwasianu sainogo yaibao,
te homu kolesaga meni yai bidi tiwai.
17 Eno dago Genuai Bidigo homu kolesaga wali pelama, eno e po me
wabeo. Menio. Eno po te konesiąwai bidigo po wabo tiwai eyu, tama
ena nogi ugwaba sabo bomo ena digi ebo dao.
18 Bidi hauwa augwaligo te tọde kolesaga wali pelama, tama augwa
nogi augwa digi ugwaba sabo dao. Tama eno me te kolesaga osogo
wali pelama, tama ena digi ena nogi ugwaba sabo po dwasianu obao.
19 Dagego te eno te tobage kolesaga ebo sę ilali. Magi baso
meni. Dagego wiegi yai koneani kolesaga elalubao, tama dagego
te konesiąwai bidi gogola sula tagalabo homu godolo elama, te
konesiąwai bidigo po dagebolo momainogo yali!
20 Awe, te bidigo dage te aga dologoba mubaso, ma agai dagego
nai tigidali silibaso, ma agai dage dali hagoma ebaso, ma agai dage
gesabidide elibaso da, teda agai tama temainogo te dagego gogolobo
dao, po meni!
21 Mu tama, augwaligo te tebo kolesagade dago te sę yabo bomo me
elalubeo! Tama eno te kolesaga igi sogo da, teda eno sęgę siyu tama
hale egi da.
Megi eno po te aga digi nogi ugwaba sabo po wabo kolesaga meni
yai bidigo po tiwai obao, te bidi mebago augwa ebo kolesaga po te
bomo elama pusubaso da, teda eno me eno bomo elama tama augwali
aiyaba elaluabo po pusaibao.
22 Augwali te Hibru dabe da wida, teda ena me te Hibru bidi dao.
Augwali te Israel hani bidi dabe da, agawe? Teda, ena me ena te Israel
hani bidi da. Augwali te Abrahamgo bulai wai hani da, agawe? Teda,
ena me ena te Abrahamgo bulai wai hani bidi mu dao.
23 Augwali te Kraisgo sę ebo bidi dabe da wida, agawe? Megi eno po
te aga digi nogi ugwaba sabo kolesaga meni yai polobo bidigo po tiwai

mu obao. Eno augwali te Kraisgo sęde aiyaba mu elaluali. Te sę dene
idu gealigo eno edelama ugwanu igulali. Te eno Kraisde po pusubaso,
te boi bidi dabego ena kalabus beba hauwa sogo muani. Tede eno te
tibo po ola mabo bidi dabe ela holai dao. Te boi bidi dabe augwaligo
ena hauwa sogo mu elali, bidigo nedebo usu egobeo, tede eno e bage
augwali aiyaba mu elaluali. Hauwa sogo ena pąde isabo tiwai yai. *
24 E tiwai yai. Te a naga sogo Juda dabe augwaligo ena te dwai kibu
waligo nigai bigo elali, te nedali te bidi sese deli olama, nogo si olama,
nogo me badu a naga me si me si, te 39 tama sogo dąi egi pai. A naga
sogo te tiwai ena elali. *
25 Te sela sogo te Rom dabego ena keloago elali. Deli sogo te Juda
dabe augwaligo ena ela mumainogo eyu masigi sąnama ena elali. Sela
sogo moni geba sip dabe doloyu, ena te tamu ąide hagawai. Tama tiyu,
sip me deli tama dolali sogo te deli sogo hulide me giligade ena te tamu
ąi daide bidali. *
26 Te hauwa sogo ena digibulu tụdu bilali. Ena te pabo ąi hauwade
hagawainogo yali. Ena te tụdu bilibo bidi elebo aga nai wi sabo dwai
bidi dabe augwaligo nogode dolainogo yali. Te eno hani bage, te Juda
hani dabe augwaligo me ena dolainogo homu yali, tama Juda hani
isąwai bidi dabe augwaligo me ena dolainogo homu yai. Ena te haniani
hanude dolainogo yali, tama te bidi meni yai bulude me ena dolainogo
yai. Ena te tamu ąide dolainogo yai. Ena te tibo po wabo abagi dede
dabe augwaligo nogode me elainogo yai dao. *
27 Eno sę dene haniani mu yalio. Hauwa sogo ena hulide sę eyu,
tama ena godege me pibe. Ena nai sili bidali, tama ena ąi nogonego
sali. Hauwa sogo eno nai gisilali. Ena kedaugo me siyu, tama ena ugwa
me meni yai bidai dao.
28 Tama te naga me ebeo. Menio. Te tigidali deli deli sogo eno te
haniani bulude bidibo Godigo po odobo we bidi tigidali tonalubo sę
eyu, tama tede genuai sęgę mu enabolo mubo dao.
29 Te bidi me deli bomo meni ebawe? Teda, ena me te bomo meni
yai tiwai bidaibao. Te bidi me deli te dwai sęba tulaluai dawe? Teda,
eno te aga te dwai sę tomoba kegali bidi dali dwai homu mu yaibao.
Awe, tigidali haniani sę ebode eno te dagebolo tibo po ola mabo bage
augwali eno aiyaba elalubo dao.
30 Te gasa tụ me meniama, tama ena nogi ena digi ugwaba sobaso da,
teda eno te ena bomo meni da po olama, tama tede ena homu pemene
yaibao.
31 God, te God tama dago Genuai Bidi Jisasgo Aya, dago sesemane
sogo aga nogi ugwaba siyu tama bidada peyu bidada pomainao. Agai
koneani, eno tibo po te enaba pedalali sęde me wagobeo.
32 Te polobadu eno Godigo sę edubadi, me sogo ena te Damaskus
moni hanude bidibadi, te tobolu bidi me deli aga te tuni bidi Aretas
dologode bidali. Tama te tobolu bidi agai te Damaskus hanu buluba
pabo tụde tonalubo bidi muani. Agai ena selama kalabus ilainogo yali.
33 Tiali goli meba ama dede augwaligo ena moni basket wade
munama, tama te hanu genuai masigigo nigai bobage obo te windodu
augwaligo ena buluba aba bonogo tagalama, tama ena buluba dilama

* **11:23:** Tpi 16:23 * **11:24:** Bom 25:3 * **11:25:** Tpi 14:19; 16:22 * **11:26:** Tpi 9:23; 14:5

teda soali. Tama ena te tobolu bidi nogode muani tagalama, tama ena sana pelama wi pai dao. Te sogo te sęde ena bomo meni yai bidi mu bidali. Tialima Godigo ena tau sali. *

12

Te nade subo sę dabe tiwai gilama eyu, te Godigo po hauwa Polbolo ola mani

1 Te gasa bidi dabe augwaligo eno nogi dolobo po dage dali olama, tama dagego ena tau sabo po wei ponosiąbaso, ena digi ena nogi ugwaba sobao. Te gasa tụ me elalubeo. Mu tama, te kolesagago da tau me sisąbo usu me isąwani. Tiali goli tagalama, te dago Genuai Bidigo enabolo te ną yali me, te geme dualali po meba mani, tede eno po megi waibao.

2 Ena te Kraisgo bidi bidiyu, tama kibu be nogo si olama sągągo me si me si polobadu Godigo ena te dagalu sela wali sigi mu teba ugwaba sela holali. Te ena teba pobadi ena tigi dali bidaliwe, ma ena tigi tagalama te eno noma bidi naga teba paliwe, te eno me konebeo. Godigo naga koneanio.

3-4 Tama Godigo ena te Paradais teba sela holali. Te ena tigi dali bidaliwe, ma eno tigi tagalama eno noma bidi naga teba paliwe, te eno me konebeo. Godigo koneani. Tede eno te bidigo me pusubo usu isiąbo tobage po odama, tama te po bidigo me pusidali weyu habu selali dao.

5 Godigo ena dali te yali kolesaga, tede eno homu pemene yaibao. Tiali goli ena digi ena nogi ugwaba me sogobe. Ena bomo meni yani po ena olama, tama tede naga ena nogi ugwaba sabo dao.

6 Mu tama, ena digi ena nogi ugwaba sigi sogo da, teda ena konesiąwai bidi tiwai me egi menigi dao. Menio. Te eno mu po naga wagi da. Tiali goli ena digi ena nogi ugwaba me sogobeo. Magi baso meni, eno homugo te bidi me deligo te po odolama tama agai homugo ena te wiegi yai bidi mu da homu idali. Eno homugo dagego eno ebo kolesaga sulama, tama dagego eno Godigo po pusubo po odolama, tama te si naga osola sulama, tama dagego tiwai homu dolo enaba emainogo ebo dao.

Te sesani tiwai naigo Pol tigiba enani

7 Te po hauwa Godigo enabolo te dagalude ola mani, te genuai wiegi yai nai mu dao. Tama tede ena digi ena ugwaba sabo te Godigo godolo me ebe, tama agai te dene mabo sesani ena tigiba enebo nai tiwai nai me deli enabolo mani. Te dene mabo nai te Satango sę ebo bidi tiwai dao, te ena elidumainogo ebao. Te ena aiyaba elaluama tama te eno te dagalude suali naide ena digi ena ugwaba me sidali olama tibo dao.

8 Sela sogo eno dago Genuai Bidibolo hanaluyu po wali, te dene mabo nai agai enade sela sąmainogo yai.

9 Tiali goli agai te po enabolo wai, “Woo, te eno olo tau sabo wiegi yai kolesaga nagede usu yai elalubao. Magi baso meni, te bomo meni yai bidide eno bomo hania mu pedalobo dao,” Genuai Bidigo te po wai. Tama ena bomo meni yai da te homu sęgę munu me egobeo. Menio. Ena wiegi yai homu pemene mu tede ebo dao, te Kraisgo bomo enade elalumainogo ebao.

---

* **11:33:** Tpi 9:23-25

10 Tama tibaso, Krais tobade ena bomo meniama, tama te bidi dabego
enade nogi dwai posobo po weyu, enabolo dwai sę ilama, tama haniani
sęgęgo ena siyu, tama bidi dabe augwaligo ena doloyu dwai sogo enaba
pedalobaso da, teda eno wiegi yai homu tede ebo dao. Awe, te ena digi
bomo meni ebo sogo, te sogo naga eno homu Kraisba tialuyu, tama aga
bomo eno sabo dao.
11 Te eno te ena digi nogi ugwaba sali po tamadi weyu, te eno
te kolesaga meni yai bidi tiwai yali. Tiali goli dage, dagego ena
hodolobaso tama eno te po wali. Te duga digi eno nogi ugwaba sigi
sogo da, te doloba pai kolesaga egi da. Tiali goli tama me tibeo. Mu
tama, ena te olo nai tiwai dao. Tama te gasa bidi dabe augwaligo homu
te augwali Godigo po sela pabo sę ebo bidi dabe bidiyu, tama augwali
te sęde polalubo bidi dabe dao, augwaligo augwa sęde te homu ebo
dao. Tiali goli ena dali augwali dali si usu siyu da, teda augwaligo ena
te dwasianu sę me delide ena aiyaba elalugobeo. Mu menio.
12 Ena dage tomode bidibadi, te gasa bagego enabolo mani sęgę
tigidali eno bugagia toloyu, tama dage tomode sę hauwa elama, tama
ena da, te Godigo po sela pabo bidi mu da ola mabo bomai sę eno
nogode pedalali. Te e dao: te haniani bidigo isąwai bomai sę dage
tomode pedalali, te Godigo sę sa munama, tama bidi dodola midigi
selama, tama Godigo bomo sumainogo yalio.
13 Eno te deli tiwai kolesaga te gasa Godigo po odobo we bidi hanibolo
yali, te dagebolo yali tiwai sę yali. Eno dage tau sabo sę mede sǫą mu
pabeo. Deli sęde naga eno dage dali te gasa Godigo po odobo we bidi
hani dali tiwai si ebe. Augwaligo augwa masigigo ena tau sali goli, eno
digi dagebolo duga masigigo ena tau sao po munu me wabeo. Tede
dagego homu eno sęgę sali homu eyu da, eno homugo dagego te eno
sali sęgę sela sąyao! Tiali goli eno koneani, eno tede sęgę me sabeo.
14 Megi ena sela sogo dage bidibo madi asabo sisi ebao, tama dagego
nai eno anoma eyu sainogo tama dagego duga masigigo ena tau sao
po me wagobeo. Te menio. Odao, eno dagego nai me sogobeo. Menio.
Eno dage naga sabo homu ebao, eno dage Kraisbolo momainogo ebao.
Dagego koneani, te wai dabe augwaligo te nai dabe gegebo sę elama
te aya de ida si tau sabo sę me egobeo. Menio. Te aya ida augwaligo
naga te wai dabe augwali tau sabo sę yaibao. Tama ena da dagego aya
tiwai dao.
15 Tama dwagi yai homu eyu, dage tobade eno ena nai tigidali maiabo
homu elama, tama ena bidibo ula me maiabo homu ebao, te dage tau
sabo homu ebao. Eno dage dali dwagi yai homu eyu godolo mu ebo
kolesaga genuai mu ebaso, tama te dagego magi baso ena dali homugo
dwasianu naga kone palobowe?
16 Tiali goli dage tomode meba augwaligo enade te tiwai po waibao,
“Mu tama, agai digi dago masigi hania hanilama me sabe, tiali goli
agai te po bebegelebo bidi tibo sę ela mabo bidi, tama te tibo po wabo
kolesagago agai te da muma menama, tama gasa bagego nogode te
dago masigi sai dao,” augwaligo te po wai.
17 Tialima, eno bidi meba dageba tagala palidu geai. Magi yaliwe?
Te augwali me deli augwali nogode eno tibo po olama tama dagego nai
anoma elama me sai da, agawe? Te menio.
18 Eno te Taitus hodolama, tama aga dage bidibo madi asali, tama eno
te gasa ama me deli aga dali hodobo tagala palali. Tama te Taitusgo

ili po olama dagego nai anoma elama me saliwe? Menio. Ma dagego homu te ena dali Taitus si da te Tedali Mobo Bidi deligo bomode naga me bidibo meni, dagego da si dali te homu ebawe? Da si te tụ delide naga me bilibo meni, dagego te homu ebawe? Edao. Dagego te tobage homu da si dali eyu da, teda duga homu hasegelao, te da sigo ebo kolesagade bugagia homugo koneao.

19 Dagego eno tamadi asęani po tigidali tede homugo kone palama, tama tede dagego e tiwai homu idubadi bogo, 'Te wali pogo te Pol agai aga nogi tau sabo sę naga ebao.' Tiali goli te mu menio. Dagego da dali po tụ eyu, tama dena yali sę osola suabo bidi dabe meni. Abagi mu dede, da Krais dali wadolama tama Godigo gedude dolalubadi, dago te po tigidali dagebolo asęna tolobao. Tama tiyu dage tau somainogo eyu dago te po dagebolo asęna tolobao.

20 Eno e homu ebao: ena dageba asama, tama dagego ebo kolesaga sulama te eno suainogo homu yali tiwai we bidi me bidibo sugobe homu yaibao, dagego gasagi yai kolesaga ebo eno sueibao. Tama tiyu, eno te dagego ebo kolesaga subaso, tama eno dage dali dodolobo sę ebo tede dagego hagela homu yaibao. Polobadu eno dage dali sę hauwa yali, tiali goli megi ena wi dwasianu eyu homu si dagede ebao. Eno homu ena dageba asama, tama eno dage tomode duga hasi e tiwai haniani dwai kolesaga ebo eno sueibao: konila po wabo me, te amabolo aga elalubo naide dwai homu ebo me, tama sębę elama wado po wabo me, tama nai yogo kolesaga ebo me, dwai nogi posobo po wabo me, bidi geme posobo po wabo me, te hagoma ebo me, te Godigo po odobo we bidi hani pedaloyu dolobo kolesaga me, te tobage dwai kolesaga ebo eno dage tomode te sueibao, eno te homu ebao.

21 Eno e homu me ebao, ena dage bidiboba ma asobo si tama ena God agai ena te dagego gesabidide aiyaba elaluaibao. Tiyu eno dage hauwade gela waibao. Magi baso meni, te we bidi polobadu augwaligo te dwai sę yali te tagalama tama homu begelama, tama te meda yai kolesaga me, te penani ebo kolesaga me, te hale isąbo dwai dwai sę subigila ebo kolesaga, te augwaligo polobadu yali te dwai kolesaga tudiba me mube. Tama tede eno dage dali yabo sęde homu eyu tama homu sęgę elalubao.

13

Te Korin dabe augwa konealubo po bugagia tonalu dua dao wali po

1 Megi ena dage bidibo madi sela sogo wagisu te asainogo ebao. Tama asama, eno dage tomode po tụ eyu, tama bidi me deli ma we me deli agai naga gasa we bidide po kisilibo te usu egobeo. Godigo po bukude elalubo po me deli wali peyu dago te po tụ dodolaibao, te po e dao: "Te bidi si ma bidi sela te pedauwali deli poba muani wida, teda te po bomo elalubaso, tama te tobage pogo naga te po tụ dodolobo usu yaibao," te po asęani. *

2 Te polobadu dwai sę yali we bidi dabe augwali me, te gasa bidi dabe dage tigidalibolo me, te ena si sogo wagisu dage dali bidagasali sogo te eno yabo kolesaga po dage dali wali. Tama megi me ena digibulu bidiyu, eno te tiwai po dagebolo ma obao: te ena dage bidibo madi

* **13:1:** Bom 17:6; 19:15

ma asobo si, teda eno te dwai sę yai we bidi dabe augwali eno olo me
gogologobeo, eno augwalibolo sęgę mawaibao.
3 Dagego enade e tiwai homu ebao, ‘Te Kraisgo Polgo pedauwalidu
dabolo po wabo meni dawe, ma po wabo dawe?’ Te homu dagego
enade yaligo da, teda dagego hania bugagia konemainogo eyu eno te
bagebolo augwa sali sęgę mawaibao. Te Krais dage dali bomo kimi me
isiyu me egobeo. Menio. Agai dagede sę bomo mu ebo dao.
4 Magi baso meni. Polobadu agai aga digi bomo meni yai bidi
tiwai ilama tama bidibadi, tama augwaligo aga ni pedaide elali goli,
Godigo bomogo megi aga bidibo ulade ma bideibao. Tama da aga
dali wadolama, tama da me bomo meni yani tiwai bidibao. Tiali goli
Godigo bomogo da aga dali bidibo ulade bidibao. Tama dago te bomo
dage tomoba hanilaibao.
5 Dagego sesemane sogo duga digi duga homu usu sela suyu, te duga
homu tigidali Kraisba munama agaba homu tialubowe, ma meni yani,
te bugagia koneao. Duga digi duga dagalao. Te bidi Jisas Krais dagego
homude bidibo te dagego konebewe? Te meni wida, teda dage usu
selama, te usu niba kadu wabeo.
6 Tama eno homugo dagego konebo te Godigo sę ebode da te usu
niba kadu waibao homu dagego ebo dao.
7 Tama Godigo dage tau siyu, tama dagego dwai kolesaga me deli
isąmainogo eyu, dago agabolo hanalu wabo po wabo dao. Dago magi
baso te tiwai ebo dawe? Te dage wiegi yai we bidi bidibaso, dago dena
sę dage dali bugagia yali, te homu emainogo eyu, te dago Godibolo
te po hanalu wabo dawe? Woo, te menio. Dena homugo te dagego
doloba pai kolesaga yao. Tama tiyu, tama da dageba asama te duga
ebo kolesagade po meni baso, tama dago dage dali po tų ebogo dena
bomo ola mabo tų meni eyu da, te usu da, magigo meni.
8 Dagego koneani, dago te mu po aiyaba elaluainogo ebo usu me
egobeo. Menio. Dago te mu po naga wabo sę tau sabo naga usu yaibao.
Tama tiyu, dagego wiegi yai kolesaga naga eyu da, teda dago dage dali
po me wagobeo.
9 Tama dago dage dali po tų isąyu tama tede Godigo da mani bomo
waselabo tų meni baso, bidi mebago da bomo meni yai bage da te
homu yaibao. Te usu da, po meni. Dagego dwai sę me isąyu tama
Godigo po bugagia wali peyu tama tede bomo elalubaso, da wiegi yai
homu pemene yaibao. Tama dago Godibolo sesemane sogo hanalu
wabo po weyu, dago homugo agai dage tigidali dodolama tama dage
agai po odobo bomai we bidi mu pedaloyu, agai we bidi mu naga
bidaibao.
10 Megi ena digibulu bidiyu, tama eno te dagebolo po asęna tolali, te
pagede naga dao: te ena dage dali bidagasobo sogo tama sesena pai
bidi tiwai eyu, eno dage te dago Genuai Bidigo enabolo mani sę yabo
bomogo eno dage selebo sę idalio. Agai dena yabo sęde te bomo dali,
genuai nogi dali si dabolo mani, te dago dagego Kraisde homu tialubo
kolesaga ebode dąų walomainogo yali. Te dage dolomainogo eyu agai
te bomo dabolo mabeo.

Po silagasu wabo po

11 Eno ama dedeo, megi eno po paliama, tama eno dage tao po obao.
Dagego duga ebo kolesaga dodolama, tama Godigo po odobo bomai we

bidi mu pedalobo kolesaga yao. Dagego eno dage tau sabo po odiąo. Dagego te deli tigi poai deli homu naga elama, nagame yai bidao. Tama God da, te we bidi dali dwagi yai homu eyu godolo kolesaga ebo dali, te homu nagame ilibo kolesaga ebo dali si ebo God, aga te dage dali bidaibao.
12 Te da Godigo we bidigo kolesagade, dage tigidali deli deligo te ama dede, abe dede dali wiegi yai homu elama augwali nogo mao.
13 Ede bidibo Godigo we bidi tigidali augwaligo dagebolo wiegi yai homu elama siade da po ola tolobao.
14 Eno homugo dago Genuai Bidi Jisas Kraisgo olo tau sabo wiegi yai kolesaga dali, tama Godigo dage dali dwagi yai homu eyu godolo ebo kolesaga dali, tama Tedali Mobo Bidi dage tigidaligo homude abagi tiwai bidibo kolesaga dali, te kolesaga sela dage tigidali dali hodobo mu bidao.

Polgo Galesia Dabeba Pas Asęani
Hasia nedebo tau sabo po

Te Jisas Kraisde gesi wiegi yai po sela pabo bidi dabe augwaligo te Juda dabego tǫ tagalama tama haniani gasa tǫba pali sogo, tede augwaligo te gesi po te Juda hani we bidi dali, te Juda hani isąwai we bidi dali sibolo te gesi po ola mani. Tama te po odali we bidi meba augwaligo te po mu po dao homu eyu, Krais wali pabo gagalali. Polgo te po ola mabo sę te Galesia Provinsde yali. Tiali goli nosali gasa bidi dabe augwaligo te po wai, "Te we bidi Krais mu wali pabo homu eyu da, teda hasia augwali te da Juda hani we bidi tiwai pedaluyu, tama te Godigo Mosesbolo mani bomo yai po wali peyu, tama te bidi dabe augwaligo Godigo dąi sainogo eyu augwa tigi togwao," te po wai.

Pol agai homugo te tobage po ola mabo po te dolo meni. Tialima te Galesia Provins tomode gasa bidi augwaligo te Kraisgo po wali pali we bidibolo te po wai, "Te bidi Pol te Godigo po sela pabo bidi mu menio, aga te bomo yai pode geda muani," te po wai. Te po obaso, Polgo e pas te Galesia tǫde bidali Krais wali pali we bidibolo asęna tolali, agai augwali tau somainogo yai. Tama tiyu, agai augwali ola mani, Godigo digi aga i obaso, aga te Kraisgo po sela pabo bidi mu dao. Tama agai te Juda hani isąwai we bidibolo Kraisde po pusumainogo eyu, Godigo aga te sęba muani. Te we bidi te Juda hani tiwai pedalomainao po tagalao, Polgo wali. Bidi aga Kraisde konealubo po dąų weyu, tama aga homu Kraisde naga tialubo bidi, te bidi Godigo gedude doloba pai bidi pedalaibao, Polgo te po wali. Tama te pasde simanobo po te tama wai, te Kraisgo da bidi te magi sę isąwai te tedali wiegi yai olo mu bidibo bidi dabe pedalomainu yali sogo, te Tedali Mobo Bidigo dago yabo wiegi yai kolesagadu pabo tų dodolobaso, tama dago te wiegi yai kolesaga te gasa bidi dabeba ebao, te po wai dao.

Godigo digi te bidi Pol agai po sela pabo bidi nigilai po

(Dąi 1:1–2:14)

1 Ena da Pol da. God agai ena tagala palali, eno agai po wagi pomainogo yai. Bidigo ena tagala palobeo, bidi mego ena te po wagi pabo sęba mubeo. Te menio. Te God dago Aya dali te agai te gų pagede ma hodolai bidi Jisas Krais dali, augwali sigo ena te sęba muai dao.

2 Tama ena dali, ena dali bidibo ama dabe tigidali dali, dago te pas dage Galesia tǫ tomode bidibo Kraisgo po wali pabo we bidibolo asęna tolobao. Tama asęnama, tama dwasianu hani deli delibolo te po asęna tolobao.

3 Tama dago homugo God dago Aya dali, dago Genuai Bidi Jisas Krais dali, te augwali sigo dagebolo olo tau sabo sę eyu, dage dwagi yai homu elama bidao.

4 Tama Krais agai te dago Aya Godigo homu wali peyu, tama aga digi aga bidibo ula olo mayu, agai dago yali dwai dwai sęgę te sela sąwai. Tama tiyu agai homu da e tǫde megi elalubo dwai kolesagade sela pomainogo yai.

5 Tama agai te sę ebaso, dago God agai nogi sesemane sogo ugwaba
mu sao. Eno homugo dago tama wainao.

Kraisde dwagi yai gesi po me deli digi elalubao

6 Tegoba! Dagego yali sęde ena noma mu salio. Dagego magi yaliwe?
Te Krais agai dage olo tau siyu, tama God agai dage i wai dao. Tiali
goli polo tama dagego te sę tagaluyu, tama dagego gasagi yai po wali
pabo gagalali. Tama te gasagi yai po dagebolo pusali bage augwaligo
"Ao, e po Kraisde dwagi yai gesi po mu dao," wali.
7 Tiali digi gasa wiegi yai po me elalubeo. Mu menio. Bidi meba
augwaligo dagego homu kolesaga gasaba hasegelabo homu eyu, tama
augwaligo te Kraisde wiegi yai po gasaba begelainogo yai.
8 Tiali goli, dago digi, ma Godigo sę ebo ensel bidi me deligo digi te
dagebolo dago polobadu wali gesi wiegi yai po hasegelama, gasa po
weyu da, teda da te moni sia dabo buluba pao, te eno homugo.
9 Dago te po polobadu wai dao, tama megi me eno ma obao, niwai
bidi agai te dagego polobadu odali dwagi yai po wasiąyu da, tama agai
gasagi yai po dagebolo obaso da, teda te po wabo bidi aga te siaba pao,
hagamainao.
10 Te eno te tobage bomai po weyu, te we bidi augwaligo ena dali
dwagi yai homu emainogo wabeo. Te menio. Eno homugo God agai
ena dali dwagi yai homu yaibao. Eno te tobage po weyu, we bidi
augwaligo eno nogi ugwaba sao, eno te homu ebowe? Woo, te menio.
Eno te we bidi te enade homu bega sabo po wagi sogo da, teda ena
Kraisgo sę ebo bidi bidigi menio.

Godigo Pol agai po sela pabo bidi nigilai po

11 Ama dedeo, dagebolo eno mu po obao, e wiegi yai gesi po eno
polobadu dagebolo wali po page te bidi mego pedalomainogo ebeo.
12 Tama eno te po bidi mede sabeo. Tama bidi mego te po enabolo
ola mabeo. Mu menio. Jisas Krais aga digi enabolo te po ola mayu
waselai. Tama te koneama, ena da Godigo tagala palai po wagi pabo
bidi mu dao, te dagego koneaibao.
13 Te eno polobadu yali kolesaga te ena Juda bidi hani dali bidibadi
yali sę po, te po dagego polo odai dao. Tama eno Jisas konesiąbadi, te
Juda bidi hanigo Godibolo lotu wabo sę eno wali pai dao. Tama te tiwai
bidibadi, te sogode eno Kraisgo po wali pabo bidi hani elala bilaluai,
tama eno te hani tigidali mu ela silainu homu eyu bidaluali. *
14 Tama augwali dali homu dene isiąbadi eno te sę yai. Tama me,
te ena gesi bidi bidibadi, dena Juda dabego wąigo yali kolesaga wali
pabo homu ebode, tede te Juda hani tomode elaluali gesi bidi tigidali
eno ena abagi dede te dena wąigo kolesaga wali pabo sęde augwali
aiyaba elaluali. Te Juda dabego ebo sęde eno bomo mu elama, tama
Juda hani tomode nogi sai.
15 Tiali digi, polobadu eno idago ena ame nesiąbadi, tama Godigo ena
te sogo sa muai dao. Tama tiyu, agai ena dali aga dwagi yai homu eyu,
olo tau siyu, tama ena ame nenama, tama aga bidi mu pedalumainu
ilama, tama agai ena i wai, eno agai sę emainogo yai.
16 Tama agai ena i olama, tama agai eno homu mu hasegelainogo eyu,
tama agai homu 'Megi eno Polbolo eno ogwa waselaibao,' te homu eyu,

* **1:13:** Tpi 8:3; 22:4-5; 26:9-11

tama te sogo agai aga ogwa Jisas enabolo waselai. Tama eno te Juda
bidi hani isiąwai we bidibolo te bidi Jisasde gesi dwagi yai po pusigi
pomainogo eyu, God agai ena i olama, tama ena gasa bidigo bidibo
digiba pabeo, agai enabolo te sę page ola momainogo eyu teba pabeo.
Te menio. *
17 Tama Godigo ena i wasiąbadi, agai gasa bidi dabe aga po sela pabo
bidi dabe nigilai dao. Augwali Jerusalem hanude bidali. Tama Godigo
enabolo aga ogwa waselama, tama nosali ena augwali dali te sęde po
miainogo ena Jerusalemba pabeo. Te menio. Eno te bidi meni yai tǫ
Arebia teba osogo bidigi pai. Tama nosali te tǫ tagalama, tama ena te
Damaskus buluba bidigi pai.
18 Tama nosali kibu be sela bidama, tama ena Jerusalem hanuba pai,
tama Pita dali po miainogo yai. Tama ena aga dali bidibadi, Sarere si
te me deli tama sogo tede bidai.
19 Tama ena tede bidibadi, te Godigo po sela pabo bidi tigidali eno
subeo. Te dago Genuai Bidi Jisas aga amanu Jems deli naga bidibo eno
suai, Pita dali.
20 Tama eno megi dage dali asęna tolobo po, te eno te yali sęde tibo
po dage dali wagobeo. God agai koneani, e po mu po naga dao.
21 Tama Jerusalem tagalama, tama nosali ena ma te tǫ Siria dali te
Silisia te tǫ siba pai.
22 Tama te sogo te Kraisde wadolama te Judia tǫde bidali we bidi
augwaligo ena gesabi susiąma,
23 tama gasa bidigo enade wali po naga odai. Tama augwaligo enade
te po wai, “Polobadu te bidi Pol agai da elebo sę yai, dago Jisasde
konealubo po doloyu yai. Tiali goli aga homu begelama, tama megi
aga biliyu, agai we bidibolo te po wabo dao, ‘Te Jisasde konealubo po
te po mu po dao.’ ” Augwaligo enade te Godigo ena homu hasegelali
po odali.
24 Tama augwaligo enade te po odoyu, tama augwaligo Godigo nogi
ugwaba sai. Tama tibaso, te sęde dagego koneagameo, Godigo digi te
eno dagebolo ola mani gesi dwagi yai po agai enabolo ola mawai dao.

2

Godigo po sela pabo bidi dabe augwaligo Pol agai yali sę po odama, tama te usu dao wali

1 Te ena gasa bulude bidibadi, te kibu be nogo si olama, sągą badu
me si me si bidai. Tama nosali ena dali Barnabas da si Jerusalemba
pai. Tama eno te bidi Taitus me selama, da hodobo pai. Te da bidi
sela Jerusalem hanuba sabolama, tama tede da dali pedalali sę dagego
bugagia koneao. *
2 Ena Jerusalemba olo pabeo. Menio. Godigo digi ena teba pao obaso,
ena pai. Tama da teba sabolama, tama te tobolu bidi dabe augwaligo
beba pali. Te dagebolo gasagi yai po ola mabo bage augwaligo te Jems
dali, Pita dali, Jon dali, te bidi sela te tuni bidi dabe da, te homu ebao.
Tama da augwaligo beba sabolama, tama eno augwalibolo naga te
eno te Juda bidi hani isąwai we bidibolo pusali dwagi yai po te eno
augwalibolo ola mawai. Te eno polobadu yali Godigo po pusubo sę

* **1:16:** Tpi 9:3-6; 22:6-10; 26:13-18 * **2:1:** Tpi 11:30; 15:2

me, megi ebo sę me te sę olo ela tagalidali weyu, eno augwalibolo te
sę yali po page ola mawai.
3 Tama te sogo Taitus ena dali bidai. Tama aga te Grik bulu bidi dao,
Juda bidi menio. Tiali goli te tobolu bidi dabe augwaligo sisinama,
tama po mibadi, te bidi Taitus te Juda dabego kolesaga wali peyu, te aga
tigiwali togolama tama dago bomo yai po tigidali wali pao, augwaligo
te po wabeo. Menio.
4 Tama te sogo gasa bidi meba asai. Tama augwaligo "Ao, da Jisas
wali pabo bidi dao," weyu, te tibo po naga wai. Sa asobo bidi tiwai
augwali geme aselama, tama da dali wadolali. Tama polobadu da te da
Juda dabego wąị dabego nigali bomo yai po dologode bidaluali. Tama
da Krais Jisasde wadolama, tama agai da te kolesagade tagalali, da olo
bugagia bidimainogo yai. Tiali goli te bidi dabe augwaligo te kolesaga
page geme suagasai, augwaligo da te augwa bomo yai po dologoba ma
munama tama tede dąụ olama, da tede bidimainogo yai.
5 Augwaligo homugo te bidi aga Kraisgo hani tomoba asobo si, tama
hasia aga tigi togwao, da Juda dabe tiwai eyu, tama dago bomo yai po
tigidali wali pao. Tiali goli augwaligo Godigo gesi dwagi yai po dolidali
weyu, tama te po bugagia bidiyu dage tau somainogo, dago augwaligo
wali po odobeo. Te po dago polo odama tagalali.
6 Te Jems dali, Pita dali, Jon dali, te tobage bidi dabe augwali
Jerusalem hanude bidiyu, te we bidigo gedude augwali te Godigo bidi
hani tobolu bidi dabe tiwai bidai. Tiali goli, eno homu augwali da
genuai bidi dawe, ma olo bidi dawe, te magigo menio. God agai we
bidi osola subo si, agai augwaligo tigide osola subo meni. Tama te
tobolu bidi nogi elalubo bidi sela augwaligo gasa po te eno te Juda
hani isiąwai we bidibolo wabo pode wadolobeo.
7 Mu menio. Augwaligo koneai, God agai te Pitago agai po te Juda
hanibolo pusumainogo yai tiwai gilama, tama megi Godigo ena te Juda
hani isiąwai we bidibolo te Godigo po pusumainogo tagala palai bidi
dao.
8 Tama God agai te Pitabolo aga bomo menama, tama Pitago te Juda
bidi hanibolo Godigo po selama pusigi pali. Tama tiwai me te God agai
digi enabolo aga bomo menama, tama eno te Juda hani isiąwai we
bidibolo Godigo po sela pusigi palio.
9 Tama Jems dali, Pita dali, Jon dali augwali te Godigo hani bidi
tomode te be ni bomo elama dolalubo tiwai bidama dolaluai, te we
bidigo gedude. Tama te bidi sela augwaligo koneai, te God agai ena
olo mu tau siyu, tama enabolo te sę mawai. Tama tibaso, augwaligo
ena dali Barnabas dali si nogo mani. Tama nogo mayu, da tigidaligo
te homu yali, te da sigo te Juda hani isiąwai we bidi tomode Godigo sę
yaibao, tama augwali selago te Juda bidi hani tomode te sę yaibao.
10 Tama te homu eyu, tama augwaligo da sibolo te po wai, "Dage
sigo te Juda hani tomode bidibo magi nai meni yai we bidi gegeda
pelamuo, te dago augwaligo tuabo nai abelemainogo, dagego masigi
dabe eba tolao," augwaligo te po wai. Tama te sę eno digi eno bomo
eyu, te sę ebo dao.

Pol agai Pitabolo te po wai, "Nago ebo kolesaga meba te dolo mu menio"

11 Te dageba tamadi asai gasagi yai po ola mabo bage, te bage
augwaligo e tiwai po wabo dao, “Te bidi Pol agai Godigo po ola mabode
te geda mubo dao. Tiali goli Pita agai te po bugagia dolo ola mabo dao,”
te bagego te po wabo dao. Tiali goli deli sogo Pita aga geda muani te
eno suali. Te e tiwai pedalali. Te ena te Jerusalem hanude te bidi sela
dali po mibo silama, tama nosali ena te Antiok moni hanude bidibadi,
Pita aga teba asai.
12 Tama aga Antiok tede osogo bidibadi, agai te Kraisgo po wali
pabo we bidi dali nai tudu geai. Tama augwali meba te Juda hani
we bidi dao, meba Juda hani isąwai bage dao. Tama Pita aga Juda bidi
digi, agai te Juda bagego habu selali po me deli bolali, te aga te Juda
hani isąwai we bidi dali nai tudu geai. Tama tiyu, bidi meba augwali
polobadu te Jerusalem hanude bidibadi, augwali Jems dali bidai dao.
Tama te bage augwali Jerusalem tedu asama, tama augwali te Antiok
hanuba sabolali. Tama te bage sabalobaso, tama Pita agai te Juda hani
isąwai we bidi dabe dali nai tubo tagalali. Magi baso meni. Te tamadi
asai Juda bidi augwaligo bomo eyu, te homu yai, te Juda hani isąwai
bidi Godigo hani tomoba asomai hagede, augwaligo tigiwali togobo
kolesaga wali pao, te Juda bage tiwai. Tama Pita aga te tamadi asai
Juda bage dali wi eyu, tama agai te Juda hani isąwai bidi dabe dali nai
tubo tagalali.
13 Tama te Antiok bulude bidali Juda bage, te Kraisgo po wali pabo
bidi, augwaligo me wi eyu, te Pitago yali dwai sę tiwai yai. Augwaligo
koneai, te gasa hani we bidi dali nai tubo sę te Godigo gedude usu
dao, dwagi yai sę dao. Tama augwaligo te tiwai koneai digi augwali te
Jerusalemdu asai bidi dabe dali wi eyu, tama te Juda hani isąwai bage
dali nai tubo tagalali. Tama Barnabas me, augwaligo te yali kolesagago
te Barnabas aga digi kege elama, tama Barnabas agai me te kolesaga
yai.
14 Tama tiali goli eno suali, augwaligo Godigo gesi dwagi yai po
tagalama, te wiegi yai doloba pai kolesaga me wali pabeo, te eno suali.
Tama tibaso, eno Pita augwaligo gedude te eno aga dali te po wali,
“Naga ida dali aya augwali si Juda bidi hani bage dao. Tama augwali
sigo nage Juda hani tomode ame nani, te nage Juda bidi mu dao. Tiali
digi, me sogo nago te Juda dabego ebo kolesaga tagalama, tama nage
te Juda hani isąwai we bidi tiwai bidibo dao. Tama tibaso, megi nago
te Juda hani isąwai bidi dali bomo eyu, augwaligo te Juda hanigo ebo
kolesaga wali pao po nago magi baso obawe?” eno Pitabolo te po wai.

Te Krais Jisasde konealubo po dąų wali we bidi dabe augwali naga te Godigo gedude te doloba pai we bidi pedelaibao

(Dąi 2:15–4:31)

15 Eno Pitabolo e po me augwaligo gesabidide wai, “Te mu dao, te
gasa hani we dabego da si ame nabeo, te menio. Te Juda hani isąwai we
bidi augwaligo Mosesgo mani bomo yai po konesiąma, tama augwaligo
dwai sę eyu, subigila naga bidibo dao. Tiali goli da bidi si te Juda bidi
hani tomode ame nenama, tama dago te Mosesgo mani bomo yai po
koneai.
16 Tama tiali digi dago te me koneai, te Godigo agabolo ‘Nage doloba
pai bidi mu dao’ omainogo, bidi mego te bomo yai po dolo mu wali

pabo usu egobeo. Te tobage kolesaga ebo bidi Godigo usu niba kadu wagobeo. Tiali goli te bidi aga homu tigidali Jisas Krais teba munama, agade konealubo po mu dạụ olama, tama te kolesaga ebo bidi naga te doloba pai bidi mu pedalaibao, te Godigo gedude. Tama tibaso, da me te tiwai yai. Dago te homu yai: te dago te bomo yai po bugagia wali peyu da, te sẹ naga usu egobeo. Tama dena homu tigidali te Kraisba munama, tama agade konealubo po dạụ obaso, teda da Godigo gedude doloba pai we bidi mu bidaibao. Tama tibaso, dago Krais Jisasde konealubo po dạụ wai dao. Te bomo yai po wali pabo kolesaga naga ebo bidi, aga Godigo gedude doloba pai bidi munu me bidigobeo. *
17 Tama da Juda dabe meba, da Krais dali wadolama, tama da Godigo gedude doloba pai we bidi bidaibao. Tama dago te homu naga eyu, dago te bomo yai pogo da tau sabo homu ebo tagalama, tama gasa Juda hani dabe augwaligo gedude da te bomo yai po bolobo bage dao, te dwai Juda hani isạwai we bidi tiwai dao, augwaligo da dali te homu yaibao. Tama tiyu da, augwaligo te homu me yaibao, 'Ao, te Krais agai te bage te dwai sẹ yabo kolesagaba kegalio', te homu yaibao. Tiali goli te pode eno bomo elama e po obao, te tiwai mu menio.
18 Edao. Polobadu eno te homu yai dao, ena te bomo yai po bugagia wali pobaso da, te Godigo 'Nage doloba pai bidi dao', te waibao. Tiali ma, nosali eno te homu ebo tagalali. Tiali goli megi ena te polobadu tagalali homu ma eyu da, teda te we bidi augwaligo hania koneaibao, ena polobadu te bomo yai po bolama, eno dwai sẹ yali bidi dao waibao.
19 Tama eno te bomo yai po nedeyu tama te nedebogo eno koneani, eno te bomo yai po dabe bolama, tama eno Godigo gedude dwai sẹ yai dao, tama agai ena sẹgẹ mawaibao, te eno konea sali. Tama koneyu, eno te me koneani, eno te dena wại dabego bomo yai po wali peyu, tama tedu ena Godigo gedude te doloba pai bidi munu me pedalogobeo. Tama tibaso, megi eno Godigo po wali peyu aga sẹ eyu bidibo dao. Tama ena te bidi Jisas dali te ni pedaide isali tiwai ebo ạọ te homu ebo dao.
20 Megi ena eno bomogo naga bidibo meni, ena Kraisgo bomogo bidibao. Aga da te Godigo Ogwa da, tama agai ena dali dwagi yai homu eyu godolo mu elama, tama aga digi bidibo ula tagalama tama ena tau siyu isai. Tama eno ena homu tigidali agaba muyu, megi ena e tọde tigi tomode bidiyu, tama te tiwai ena aga bomogo bidibo dao.
21 Tama da te Godigo gedude doloba pai we bidi pedalomainogo eyu, te bomai po bugagia wali pabo usu egi sogo da, teda da tau siyu Jisas aga olo naga isali, dago te homu egi da. Tialima agai te tiwai ebeo. God agai da dali olo mu tau sabo kolesaga eyu, Jisas tagala palali. Tama eno agai te sẹ yali tudi badu mugobeo," eno te po me Pitabolo wai, te Antiok hanude.

3

Dagego te duga homu tigidali Jisasba mubo kolesaga magi baso tagalaliwe?

1 Idao! dage Galesia bulu we bidi hani bage, dage homu kolesaga meni yai bage, eno dagede noma mu sobao. Polobadu ena dage dali bidibadi yaide, te sogo eno dagebolo te Jisas Krais aga te ni pedaide

* **2:16:** Tib 143:2; Rom 3:20, 22

wadolama tama isąma, dago yali dwai sę sęgę sela sąwani po, te po
eno dagebolo mu hania pusai dao. Tama te po odolama, tama Godigo
gedude dage doloba pai we bidi pedalainogo eyu, dagego duga homu
tigidali te poba mu muani. Tiali digi megi dagego homugo te Juda
bagego bomo yai po wali paibao, te God agai dage doloba pai we
bidi dao omainogo ebao. Dagego duga homu magi baso hasegelaliwe?
Dego te homu bega sabo pobi olama, tama homu begelabo po dagebolo
pusaliwe?
2 Tama dagego te Juda dabego bomo yai po wali pabo homu ebaso,
eno dage te po me deli hanalu obao. Edao. Godigo Dwagi Yai Mobo
Bidi aga dageba asai dao, polobadu. Tama aga dageba magi baso
asaliwe? Dagego te bomo yai po bugagia wali pidu baso Godigo Mobo
Bidi dageba asaliwe? Te menio. Dagego te Kraisde gesi dwagi yai po
odama, tama te poba duga homu tigidali mubaso, te Godigo aga Mobo
Bidi dagebolo mawai dao.
3 Tama Godigo Mobo Bidigo bomo dali dagego God wali pabo gagalali.
Tama megi dagego homu eyu, ‘Te Godigo Mobo Bidigo bomo tagalama,
tama dena bomo elama da te bomo yai po bugagia wali peyu, te tiwai
bidiyu, tama dena kolesaga wiegi yai mu pedalaibao,’ dagego te homu
eyu da, teda dage te homu kolesaga meni yai we bidi mu dao.
4 Tama homugo kone palao. Polobadu te Godigo Dwagi Yai Mobo
Bidi aga dageba aselama, tama haniani dwagi yai sę dageba pedalai.
Tama megi dagego te dwagi yai sę olo subigila sela sąwaibawe? Woo,
eno homu dagego te tiwai egobeo.
5 Tama God agai aga Mobo Bidi dagebolo menama, tama agai dage
tomode bidi noma sabo bomai sę ebo dao. Magi basowe? Dagego te
bomo yai po bugagia wali pobaso agai te Mobo Bidi mabo dawe? Te
menio. Dagego te Kraisde gesi dwagi yai po odama, tama te poba duga
homu tigidali mubaso, te God agai dage dali te dwagi yai sę ebo dao. *
6 Te Godigo dagebolo yali dwagi yai sę, te tobage sę naga me agai
te polobadu bidai bidi Abraham dali yai. Tama agai Abrahambolo
te sę yalide augwaligo Godigo po bukude e po asęani, “Te Abraham
agai Godigo wali po odama, tama agai aga homu tigidali te poba
mubaso, tama Godigo gedude Abraham te doloba pai bidi mu pedalai,”
augwaligo te po asęai.
7 Tama tibaso, dagego bugagia koneao, te Godigo wali po odoyu, te
poba augwa homu tigidali mubo we bidi, augwali naga te Abraham
aga hani we bidi mu dao. Te dagebolo te homu bega sabo po wali
bage, augwaligo geda muyu te homu ebo da, ‘Abraham aga bulai wai
dabe augwali da te aga hani we bidi mu dao,’ augwaligo te homu ebao.
Tiali goli te mu menio.
8 Tama polobadu God agai koneai, nosali te Abrahamgo bulai wai
ąǫ isiąwai we bidi meba augwaligo Godigo po odama, augwa homu
tigidali te poba munama, tama Godigo augwaligo yali dwai dwai sę
sela sąnama, tama agai augwali doloba pai we bidi dao waibao. Tama
tibaso, polobadu, te sę pedalisiąbadi, Godigo te Abrahambolo te po
wai, “Te eno nage dali wiegi yai sę eyu, tama tebogo nosali te tigidali
haniani bidi hani dali wiegi yai sę me yaibao.” Godigo te po olama,
tama bidi mego te po bukude asęani. *

* **3:5:** Gag 15:6; Rom 4:3 * **3:8:** Gag 12:3

9 Tama Abraham agai Godigo agabolo wali po odama, tama te poba
aga homu sese mubaso, Godigo aga dali dwagi yai sę yai dao. Tama
tiwai, niwai we bidi augwa homu sese Godigo wali poba mubaso,
Godigo augwali dali dwagi yai sę ebo dao.
10 Me ma, we bidi meba augwaligo te homu ebo dao, 'Te dago te
bomo yai po bugagia wali peyu, tama Godigo gedude da doloba pai we
bidi pedalaibao.' Tiali goli te tobage homu ebo we bidi augwalibolo
Godigo dwai sęgę mena mena piduaibao. Magi baso meni. Te God
agai wali po bukude te po me deli elalubao, e dao, "Niwai bidi aga te
bomo yai po wali pabo bidi aga sesemane sogo te bukude asęani bomo
yai po tigidali te gisiga wali pisąwai bidi, te bidibolo God agai dwai
sęgę mena mena piduaibao," te po asęani. Tama da we bidigo te bomo
yai po tigidali gisiga wali pabo usubeo. *
11 Tama Godigo po bukude tobo me wai, "Niwai bidi aga homu
kolesaga tigidali Godiba mubo bidi, Godigo agabolo nage doloba pai
bidi da olama, te tobage bidi naga bida bida paibao," te po te Godigo
bukude elalubao. Tama tibaso, tede dago hania koneani, bidi me te
bomo yai po wali pelama Godigo agabolo nage doloba pai bidi dao
wagobeo. Te usubeo. *
12 Te bomo yai po wali pabo kolesaga me, te bidi aga homu kolesaga
tigidali Godiba mubo sę me, te sę si tedali dao, tiwai si menio. Tama
Godigo po bukude te po me elalubao, "Te bomo yai po tigidali mu wali
pabo bidi, te bomo yai po me deli sela sąsiąwai bidi, te sę ebogo te bidi
tau siyu, tama te bidi bidaibao," te po te bukude augwaligo asęani. *
13 Tiali goli dago koneai, da te sę ebode usubeo, da te bomo yai po
tigidali mu wali pisąwai bage dao. Tama tibaso, da te Godigo dabolo
maiabo dwai sęgę dologode bidali. Tialima, Krais agai da ma abelama,
tama megi da te dwai sęgę dologode bidibo menio. Tama agai da ma
abelali sę e tiwai yali, agai te Godigo dabolo maiabo dwai sęgę aga
tigide selama, tama aga digi isali. Tama Godigo po bukude te po me
deli e dao, "Te augwaligo nide walali bidi te bidi te Godigo dwai sęgę
maiabo bidi dao," te po asęani. Tama augwaligo Krais eleyu, te ni
pedaide walama, tama aga da tobade te Godigo dwai sęgę maiabo bidi
aga pedalai. *
14 Agai te sę magi baso yaliwe? Te God agai te tama homu yai,
te da tigidali Krais Jisas dali wadolama, tama te Godigo polobadu
Abrahambolo dąų wali po te po te Juda hani isiąwai bagede mu
pedalaibao, te God agai augwali tigidali dali dwagi yai sę mu yaibao,
agai Abraham dali yali gilama tiwaibao. Tama te tiwai eyu, Godigo
homugo da tigidali dena homu tigidali te Jisasba munama, tama God
agai aga Dwagi Yai Mobo Bidi dabolo mawaibao po weyu dąų wali.
Tama te po mu pedalainogo, Jisasgo te dwai sęgę da tobade sali. Tama
tiyu, te dago Godigo Mobo Bidi sabo tų te tiwai megi elalubao.

Godigo bomo yai pogo te God agai hasia dąų wali po sela sągobeo

15 Eno ama dedeo, megi eno te da tǫde bidibo bidigo ebo kolesagade
dwasianu po waibao, dagego Godigo ebo kolesaga hania konemainogo
ebao. Te bidi si augwaligo homu deli eyu, tama te homude te dąų wali
po asęyu, te gasa bidi agai te augwali sigo dąų wali po sela sągobeo.

* **3:10:** Bom 27:26 * **3:11:** Hab 2:4 * **3:12:** Prs 18:5 * **3:13:** Bom 21:23

Agai te poba gasa po ma wadologobeo. Tama te dạụ wali po da te tọde bidi dabego po naga digi, gasa bidigo te po sela sạgobeo. Tama te tiwai me, te Godigo dạụ wali po te gasa pogo munu me sela sạgobeo, te usubeo.
16 Tama Godigo agai po dạụ weyu, tama Abrahambolo te tobage po wai, “Eno nage dali, nago wạị me deli dali, te dage sibolo dwagi yai sẹ yaibao,” te po dạụ weyu wali. Tama Godigo wali po bukude augwaligo te po asẹbeo, “nago wạị dabe,” te bidi hauwa badi wabo menio, te wạị bidi deli nagade Godigo agai dạụ wali po wai dao, tama te wạị deli te Krais naga dao. *
17 Tama eno megi dagebolo wabo po page e dao, te Abraham dali nosali yabo dwagi yai sẹ po weyu, tama te po Godigo polobadu mu dạụ wali. Tama tialigo da, te nosali asali bomo yai po tego te polobadu dạụ wali po togogobeo. Te kibu be 430 silama, tama Godigo te bomo yai po mawai. Tama tibaso, te nosali asali bomo yai pogo te hasia wali dạụ wali po aiyaba elaluama, tama te po hasegelama, te olo po tiwai pedalogobeo. *
18 Tama da te bomo yai po naga bugagia wali peyu, tama God agai da dali dwagi yai sẹ egi sogo da, teda agade agai dạụ wali po wali peyu agai da dali dwagi yai sẹ egi menigi da. Tiali goli te menio. God agai ‘Eno Abraham dali dạụ wali po polobadu obaso, tama megi eno aga dali dwagi yai sẹ yaibao’ te homu eyu, Godigo Abraham olo tau siyu, dwagi yai sẹ yai. Tama tibaso dago koneai, te Mosesgo sali bomo yai po tego te Godigo polobadu dạụ wali po aiyaba elalugobeo.
19 Tialima, te po konila eyu, bidi mego te po enabolo waibao, “Te nago megi wali po te mu po weyu da, tama Godigo te dạụ wali po hasia olama, tama agai te da Juda dabebolo te bomo yai po me magi baso nosali maniwe?” te po bidi mego ena hanalu waibao. Tama Godigo e homu eyu te bomo yai po mani, ‘Augwaligo augwa te eno bomo yai po bolobo sẹ hania konemainogo yaibao.’ Tama te bomo yai po mayu, Godigo e homu me yali, ‘Polobadu eno te Abraham aga wạị deli te bidi dali eno dwagi yai sẹ yaibao po dạụ wali. Tama te bidi asisạbadi te bomo yai pogo sẹ elalubao, te aga asobo sogo usu nagasaibao. Tama te bidi asobo si te bomo yai pogo sẹ silaibao,’ Godigo te bomo yai pode te homu yai. Tama te homu eyu, God agai te bomo yai po mayu, te we bidigo nogoba dolo mubeo. Te menio. Agai te bomo yai po te aga sẹ ebo ensel bidi dabebolo menama, tama augwaligo te tomode bidali bidi Moses tebolo mani, te po te bidi Mosesgo dabolo pusa mani.
20 Te bomo yai po mabo sẹ te tiwai yali. Tiali goli te Godigo hasia polobadu dạụ wali po tego te bomo yai po aiyaba elalubaso, God aga digi te dạụ wali po te Abrahambolo pusali, te tomode bidibo bidibolo pusa mabeo.

Te bomo yai pogo da te Kraisba odasa pabo te tudiba tonalubo aya tiwai elaluali

21 Te bomo yai po dali, te Godigo we bidibolo dwagi yai sẹ yaibao dạụ wali po dali, te po si augwa hasi boi bidi si tiwai dawe? Woo, te tiwai mu menio. Te po olamuo. Tama Godigo te bomo yai po me deli menama, tama te bomo yai pogo te we bidi Godigo gedude doloba pai

* **3:16:** Gag 12:7 * **3:17:** Sai 12:40

we bidi egi sogo da, teda te we bidi tigidali augwali te bomo yai po wali pelama, augwali Godigo gedude doloba pai pedelali wagi da.
22 Tialima, te tobage bomo yai po elalubo menio. Tama te Godigo po bukude augwaligo te po asęani, “Te tigidali tǫde bidibo we bidi augwaligo Godigo bomo yai po boludubo dao. Tama te kolesaga ebogo augwali mu dagana selama, tama augwali te sę tomode kalabus bidi tiwai dao,” te po asęani. Tama te asęani po odama, tama dago koneani, te bomo yai po wali pabo tụ te usubeo. Tama tibaso, te pabo tụ me deli naga elalubao. Godigo polobadu te po wai, “Niwai we bidigo homu kolesaga Jisas Kraisde dąụ wabo we bidi eno augwali dali te doloba pai bidi da waibao,” te po dąụ wai. Tama da dena homu tigidali agaba muyu da, teda da doloba pai we bidi te Godigo gedude pedalaibao.
23 Tialima, te dena homu te Jisasba muabo sogo pedalisiąbadi, tama te bomo yai pogo da kalabus bidi tiwai dąụ wali, te da dena homu Jisasba muabo tụ pedalabo sogo tonalubadi bidai dao.
24 Tama tibaso, te Krais aga asisąbadi te bomo yai pogo da tonaluai dao. Magi baso meni. Te Krais aga aselama, tama dago dena homu tigidali agaba menama, tama Godigo da dali te doloba pai we bidi dao omainogo, da te bomo yai po dologode tonaluyu bidai dao.
25 Tialima, megi te dena homu Jisasba muabo sogo asaligo da, te da te bomo yai po dologode bidabo sogo sia sali dao.

Dago konealubo po dąụ weyu, Godigo wai puluba pedelaibao

26 Te dage tigidali bidigo Jisas Kraisde konealubo po dąụ weyu, tama dagego te konealubo po dąụ wabode te dage da Godigo wai puluba dao.
27 Tama dagego duga homu tigidali Kraisba munama tama baptais selama, tama dage aga dali wadolama tama bidibao. Tama bidiyu, bidi aga gudubo ugwa gudubo tiwai eyu, dagego Kraisgo digi homu kolesaga duga homude dąụ walao, te dagego te homu kolesaga wali pomainogo tama yao.
28 Tama aga homu kolesaga siyu, tama dage Krais agai we bidi bidiyu, tama dage deli hani naga bidaligo da, teda dage haniani tedali tedali bage dao, te homu egio. Polobadu dage meba Juda hani we bidi bidai, meba Juda hani isiąwai bidi bidai. Meba nogi meni yai we bidi bidai, meba genuai nogi elalubo bidi bidai. Dage meba bidi, meba we dao. Tiali goli megi dage te haniani tedali tedali bidali kolesaga mu sila palio. Dage te Krais Jisasde wadolama, tama dage tigidali megi Jisasde we bidi hani deli naga mu bidibo dao.
29 Tama tiyu, dage Krais aga dali wadolama, tama dage agai hani we bidi bidibaso, te dage Abrahamgo wai me bidibao. Tama tibaso, te polobadu Godigo Abrahambolo sa muyu sagameo wali te hagea sali nai, te nai dagego sabo bidi dabe dao. Godigo dage ma dobola sai dao. *

4

Te Kraisgo yali sęde da olo mu sę ebo bidi bidali tagalama, te Godigo wai puluba pedelali po wali

1 Te Krais aga asisąbadi, te bomo yai pogo da tonaluai dao. Tama eno po meba te pode elalubao. E tǫde dago kolesaga e tiwai elalubo

* **3:29:** Rom 4:13

dao. Ogwa me deli aga aya ida si isibaso, nosali agai aga ayago elaluali
nai mu saibao.
2 Tiali goli aga dwasianu ogwa bididubadi, aga te nogi meni yai
bidi tiwai bidiyu, aga ayago amago aga tonaluaibao. Te ogwa te bidi
dologode bidibo dao, te aga ayago doado bage sabo sogo tonalubo dao.
3 Tama te tiwai polobadu dago bugagia konesiąbadi, da e tǫde dwai
olo kolesaga ebo dologode bidai dao.
4 Tialima, te Godigo bodolu mani sabolobo side, agai aga ogwa e tǫba
tagala palai. Tagala palama, tama e tǫde wego aga ame nai, tama aga
e tǫde bidibadi aga te Juda dabego bomo yai po dologode bididubadi
yai.
5 Tama tiyu, agai da tǫde bidi bomo yai po dologode bidibadi abelai
dao, da Godigo wai puluba pedalama bidimainogo yai.
6 Tama dage agai wai puluba bidibaso, God agai Ogwago Mobo Bidi
dago homuba tagala palama, tama dago i weyu, te po agabolo wabo
da, “Aya, Aya.”
7 Tama tibaso, megi dage deli deli te olo sę ebo bidi tiwai ma
bidigobeo. Menio. Dage agai ogwa dabe bidibao. Tama agai aga
ogwabolo maiabo nai dagebolo mawaibao, te agai te we bidi ma dobola
sabo kolesaga agai dage dali yaibao.

Pol agai Galesia hani dali moni homu ebo dao

8 Te polobadu dagego God konesiąbadi, tama dage e tǫde dwai haubo
noma bidi dabe dologode bidai dao, dage augwaligo olo sę ebo bidi
tiwai bidai dao. Tama te god mu menio, te augwali tibo god dao.
9 Tiali goli, megi dagego God koneai dao. Woo, meo, te po dwasianu
usube. Te e tiwai dao, megi Godigo dage aga dali wadolai. Tama
megi dagego God mu koneai digi, magi baso te tǫde dwai olo kolesaga
ebo dologoba ma geasa peyu, tama dage te kolesagade kalabus sęde
ma bidibo tiwai ebawe? Augwaligo dage tau sabo usu egobeo, bomo
elalubeo.
10 Tama tiyu, sesemane sogo dagego te genuai si bidibode me, te gesi
polua pedalubode me, te genuai lotu po wabo sogode me, te gesi kibu
be gagalobode, te dagego suyu, dagego homu te naide dąụ wabo dao.
Dagego homu ‘Dago te sę ebode Godigo da ma saibao’ geda muyu te
homu ebo dao.
11 Dagede homu sęgę eyu, tama eno moni homu ebao. Te eno dage
dali yali sę te olo elama, tama tagalobowe te homu eyu, eno dagede
homu si ebo dao.
12 Eno ama dedeo, dagede eno homu dene eyu, tama bomonama
eno dagebolo e po obao. Polobadu ena te da Juda dabego wąigo yali
kolesaga dologode bidibadi, tama dage te tiwai bidibe. Tama dage
tau sainogo eno te eno wąi dabego kolesaga dologode bidali tagalama,
tama dage tiwai bidali. Tama megi dage te Juda dabego wąigo kolesaga
tomoba pidali weyu, eno dagebolo te po obao, dage ena tiwai olo mu
bidao. Ena hasia dage pageba asali sogo dagego ena dali magi dwai sę
me yai menio.
13 Dagego koneani, te sogo eno tigi gasi selama, bomo meni yai. Tama
te sogo hasia eno te Godigo dwagi yai po dagebolo pusai dao.
14 Tama eno gasi ebadi, dagego ena geseyu, bugagia tonaluai dao.
Te sęde dage dene sai dao. Tama tiali goli ena tudiba muyu, tama
dagego ena hagela ebo po me wai menio. Te tiwai menio. Tama Godigo

ensel bidi me deli aga dage pageba asiyu da, tama dagego aga bugagia gesaibao. Ma, Krais Jisas aga digi aga dage pageba asiyu da, tama dagego aga bugagia gesaibao. Tama te tiwai ena dage pageba asali sogo dwagi yai homu mu eyu, dagego ena bugagia gesai dao.
15 Tama dagego te gesebo sę ebadi dagego ena dali te dwagi yai homu yali. Te homu megi mena tama elalubowe? Dage te homu gegeda paliwe? Eno mu po tama dagego te dwagi yai kolesaga yali haniliyu te po obao. Tama tebo sogode dagego te homu yai, 'Dago Pol tau siyu, dago dena gedu ge gudama, agabolo magi sogo da, teda usu egi dao,' dagego te homu yai.
16 Tiali goli dage megi magi yaliwe? Megi eno mu po dage dali obaso, tama dagego 'Woo, megi Pol agai da dali boi bidi homu ebao,' dagego te homu enade ebawe?
17 Te gasa bidi dabe meba augwali dage pageba nosali asiyu, tama augwaligo dagebolo homu bega sabo po bomo elama wabo dao. Tiali goli augwaligo dage homu bega sabo po wabo te dwalio. Te dwagi yai po menio. Augwaligo dage ena dali tomode togolama, dage augwaligo po wali pomainogo bomo ebo dao. Tama dagego augwaligo nogi ugwaba somainogo tama tebo dao.
18 Tama bidigo te homu bega sabo po te pode te wiegi yai po obaso da, teda te po usu dao. Tama sesemane sogo da te wiegi yai homu bega sabo po naga wao. Tama te sogo da hodobo bidisiąyu da, tialima dagego te tebo homu kolesaga me tagalamu dao.
19 Eno wai puluba, polobadu dagego homu kolesaga Kraisde dąų wasiąbadi, te sogo dagede ena moni homu eyu dene sai dao. Tama te tiwai megi me ena te dene ma sabo dao. Te wego wai ame nainogo dene ebo tiwai, dene megi eno ebo dao. Tama ena te dene sesa pidubadi tama dagego homu kolesaga te Kraisgo homu kolesaga tiwai ebo side te eno homu wiegi yai eyu usu yaibao.
20 Tama megi moni homu eyu, eno homugo dage pageba asabo homu ebo dao. Tama ena dage dali bidiyu da, teda eno po dua dage dali wagi da. Tiali goli ena dage dali meni baso, eno dagede moni homu eyu, tama eno dagebolo te po bomo elama obao.

Te we Hagarde Sara side po digi po begelama wai

21 Te dage Galesia dabe mebago 'Godigo da doloba pai bidi dabe da waibao' homu eyu, tama dage te Juda dabego bomo yai po dologoba painogo homu ebo dao. Tama tibaso da, te po eno megi dagebolo hanalu obao, dagego te bomo yai po page bugagia odobo dawe?
22 Tama te bomo yai po tomode po me deli e tama wai dao, te bidi Abraham polobadu mu bidai, te Juda hanigo agai wąį, te bidi Abraham agai wai ogwa si elaluai. Tama te ogwa mego ida te Abrahamgo aga we mu bidai, te we nogi Sara dao. Tama gasa ogwa aga ida, te we da te Sara aga sę ebo we nogi Hagar dao. *
23 Tama Abraham aga te we Hagar dali bidibaso, te wego aga ogwa nosali ame nani. Te ogwa ame nabo te tǫde we bidi dabego ebo kolesagade bidiyu ebo kolesaga tiwaigo te sę elama te ogwa ame nani. Te polobadu pedalisiąbo kolesagade isiąbo tiwai yai meni. Tiali goli aga wai ame nesiąbo mosi we mu Sara, te wede Godigo aga dąų wali

* **4:22:** Gag 16:15; 21:2

po wali pobaso, Sarago te ogwa ame nani. Tama tiyu, te we bidi noma
sabo sę tama pedalali.
24 Tama te we si augwalide te po digi po begelama tama wali po page
e tiwai elalubao. Te we si da, te dąų walali kontrak po si dao. Te dąų
walali kontrak po me deli te bulu du nogi Sainai tedu asali, tama te dąų
walali kontrak po te Godigo Mosesbolo mani bomo yai po dao. Tama
te bomo yai po dologode bidibo we bidi augwali da te kontrak pogo
wai puluba tiwai dao. Tama dago po digi po begelama, tama te bomo
yai po kontrak po te we nogi Hagar dao.
25 Tama Hagar da, te Arebia tǫde elalubo bulu du nogi Sainai dao.
Tama gasa piksa mede, te we Hagar te megi elalubo hanu Jerusalem
tiwai dao, te hanude bidibo we bidi augwali te bomo yai po dologode
dąų weyu bidibo dao.
26 Ao, tiali goli megi eno te gesi hanu me Jerusalem tede po digi po
begelama obao, te hanu aga dagalude megi tonalubo dao. Te gesi hanu
Jerusalem te gasa we dao, te we nogi Sara dao. Aga te olo sę ebo we
menio. Tama da te Godigo mani gesi kontrak po dologode olo bugagia
bidibo, tama te we Sara aga te dago ida tiwai bidibo dao.
27 Tama te Godigo da dali dąų walali gesi kontrak po, te gesi pogo
te polobadu mani bomo yai po kontrak po aiyaba elalubao. Eno tede
tamadi wali po digi po tiwai po meba te bidi me deligo Godigo bukude
tama po polobadu asęai,
“Tama nage dwai haliga tabi elalubo we, tama nago
wai ame nabo usu isiąwai, tama nage wai ame nabo
dene ebe, tama naga digi nago homu wiegi yai
hauwa elama, tama i bomonama ola bilao. Nago
bidi aga nage osogo taga pai goli, tama nosali nago
wai puluba hauwa ame naibao, te aga bidi dali
bidali wego wai puluba namba aiyaba elaluaibao,”
te po asęani. *
28 Eno ama dedeo, dage te bidi Aisak tiwai dao. Godigo te we
Sarabolo dąų wali po mobaso, tama nosali te ogwa Aisak ame nani.
Tama dagede me Godigo agai dąų wali po wali pelama, tama agai dage
ma dobola sai dao.
29 Tama te Abraham tǫde bidali sogo te we Hagar aga ogwago te
Sarago ogwa dali boi bidi homu eyu bidali. Awe, te tǫde kolesagade
ame mani ogwa agai te Godigo Mobo Bidigo bomogo ame nani ogwa
dali dwai homu eyu dene mani. Tama megi e sogo me te tǫde kolesaga
wali pabo bage augwaligo te Kraisgo po wali pabo we bidi dali boi bidi
homu ebo dao. *
30 Tiali goli, te bukude wali Godigo po te magi po elalubowe?
Augwaligo te po e tama asęai:
“Te olo sę ebo we dali aga ogwa dali si megi sela
sąyao. Te olo sę ebo wego ogwa agai te aga ayago
doado bage meba nosali sogobeo. Te olo bidibo
wego ogwa naga, aga aya isibo si, agai aga ayago
doado bage saibao,” *
bukude te po asęani.

---

* **4:27:** Ais 54:1 * **4:29:** Gag 21:9 * **4:30:** Gag 21:10

31 Tama tibaso, eno ama dedeo, suao. Da te olo sę ebo wego wai puluba menio, da te bomo yai po dologode bidibo menio. Da te dąụ wasiąwai olo bidibo we Sarago wai puluba tiwai dao.

Te Kraisgo da bidi dabe olo magi sę isiawai pedelama bidimainu ilali sogo, te Tedali Mobo Bidigo da bilibo page dodolobaso tama dago wiegi yai kolesaga gasa bageba ebao

5

(Dąị 5–6)

1 Te da olo mu bugagia bidimainogo eyu tama Krais agai te da dąụ wali nai pisigina sąnama, tama megi da olo bidibao. Tama tibaso, augwaligo dage te bomo yai po dologoba ma muidali weyu, tama dage bomo elama, tama dąụ wasiąbo olo bidibo bidi dabe bidiąo.

2 Odiąo. Ena da Pol da, tama eno dagebolo e sęgę yai po megi obao. Gasa bidi augwaligo dagebolo te po waidu gebao, "Te God agai dage dali 'Dage dwagi yai doloba pai bage dao' agai te po omainogo, duga tigiwali togwao," augwaligo dagebolo te po mobo mabo dao. Tiali goli eno dagebolo e po obao, dage te usu da po weyu, tama duga tigiwali togoyu da, teda Krais agai dage tau somainogo yali sę te sęgo dage tau sogobeo. Agai dage tau sainogo ebo usu egobeo.

3 Te po tiwai me elalubo. Dage dolidali weyu, eno gasa dage tau sabo po waibao. Te dage tomode bidi me deli aga tigiwali togomainogo agai usu da weyu da, teda agai te gasa bomo yai po tigidali me wali pao, te bomo yai po deli naga wali pigio.

4 Tama dagego te bomo yai po wali pabo homu eyu da, tama dagego te bomo yai po wali pabode God agai dage doloba pai we bidi da te homu emainogo yali weyu da, teda dagego Krais tagalama, tama duga tali bobogasa pai. Tama dagego Krais agai dage olo tau sabo kolesaga tagalalio. Tama tiyu, dage te sęgę sai we bidi me bidaibao.

5 Tiali goli dago da te gasagi yai homu kolesaga tedali sabo dao. Tama dago e homu ebo dao: God agai Mobo Bidigo da tau siyu, tama dago homu Godide dąụ wabo dao. Tama te tiwai elaluyu, dago aga tonaluyu, agai da doloba pai we bidi da omainogo bugagia bidibo dao.

6 Tama tiyu, dago koneani, te bidi aga Krais Jisasde wadoloyu da, teda aga tigiwali togobo sę te olo sę tama tiwai da, tama te tigiwali togisąwai bidi me, te me te olo sę tiwai da. Te sęde magigobeo, te olo sę tama dao. Tiali goli, te bidigo aga abagi dali te wiegi yai homu elama tama tau sabo, te bidigo Godide konealubo po dąụ wabo homu kolesaga hodolobao, te agai kolesaga te usu mu elalubao.

7 Te polobadu dagego Kraisgo mu po wali peyu, te tụdu bugagia wali pai dao. Te mena bidigo te tụ palibaso, dagego te po mu bugagia wali pabo tagalaliwe?

8 Te dagego megi te wali pabo homu kolesaga te po page God pagedu asobo menio. God agai dage i wali te mu po wali pomainogo yai.

9 Te eno te gasa bidi augwaligo dage dolobo sę, tede te po digi po begelama obao. Te bret bo dabo nai nogi yis, tama te nai yis dwasianunu selama, tama te ąị dali te plaua hauwa dali si taluama, tama te yisgo te plaua tigidali usu nama, bo dela silibo dao. Tama te

tiwai augwaligo dage dali wabo dwai mobo mabo pogo dage tigidali
mu dolaibao. *
10 Tiali goli, ena dage dali da tigidali te Genuai Bidi Kraisde
wadolobaso, tama dagede eno e homu ebao, dagego eno homu wali
pabo tagalama, gasa bidigo po wali pogobeo. Tama te dagego homu
hodolobo bidi te agai nogi eno konebeo. Tialima, te bidigo dagede
dwai sę ebaso, tama Godigo agabolo dene mawaibao.
11 Te tigiwali togwabo po wabo bidi augwaligo dagebolo te po wali,
"Te bidi Pol me, agai te po wabo dao, 'Bidi me Godigo agabolo te doloba
pai bidi da omainogo, tama aga tigiwali togwao, aga te Godigo bomo
yai po tigidali me wali asao,' Polgo te po wabo dao," augwaligo enade te
po wali. Tiali goli te mu meni, eno te po wabo menio. Eno ama dedeo,
eno te tobage po odubadi tigi sogo da, teda te Juda dabe augwaligo
ena dali boi bidi eyu, ena elainogo homu me egi menio. Woo, eno te
we bidibolo te Krais aga te ni pedaide isiyu dago sęgę sela sąyani po
naga ola mabo dao. Tama eno te po naga ola mobaso, tama augwaligo
hagela eyu, tama augwaligo ena dene mabo dao. Tialima, te eno te
tigiwali togwao po me, te duga homu tigidali Kraisde muao po me, te
po si taluama, tama te po si wagi sogo da, teda augwaligo ena dene
dali sęgę dali magi menio.
12 Tama dage te tigiwali togwa po wabo bidi dabe augwaligo dagego
wiegi yai homu elalubo te homu kolesaga augwaligo dolainogo eyu, te
tigiwali togobo po wabo dao. Tama eno homugo te bidi dabe augwaligo
augwa digi domo dịao!
13 Ama dede, polobadu God agai dage i wai dao, dage olo mu bugagia
bidimainu yai. Tama dage megi olo mu bugagia bidiyu, tama bugagia
suao. Te da te bomo yai po dologode bidisiąbaso, tama dago polo homu
kolesaga wali peyu, tama dena tigigo kolesaga wali pinao, te homu
egimio. Te menio. God agai da tau selama, tama da olo mu bugagia
bidibaso, tama dage duga hasi dwagi yai homu eyu, duga abagi tau
sao, te augwaligo olo sę ebo bidi tiwai bidao.
14 Tama bidigo te bomo yai po me deli bugagia wali pobaso da, teda
agai gasa bomo yai po tigidali usu nagasaibao. Tama te bomo yai po
me deli e dao: dagego duga hasi dali dwagi yai homu eyu godolo ebo
homu yao, te duga digi naga godolo ebo homu tiwai yao. *
15 Tiali goli, dagego wado wado po weyu, tama gasa bidi aiyaba
elaluyu, tama duga hasi tomode hwịbo po weyu da, teda dage dua dao.
Tiyu dage tigidali hodobo hagabo dao, tama deli hani bidibo kolesaga
dolaibao.

Godigo Mobo Bidigo kolesaga dali tǫde dwai haligago meda kolesaga dali side po

16 Te eno po e tama dao: dage te Godigo Mobo Bidigo ebo dwagi yai
kolesagade bilao. Tama dagego tama tiyu da, teda dagego te dwai dwai
tǫde kolesaga wali munu me pogobeo.
17 Tama te dago tigigo ebo dwai tǫde kolesaga te Godigo Mobo Bidigo
ebo dwagi yai kolesaga tiwai menio. Te gasagi yai dao, tedali dao.
Tama augwali sigo augwa hasi hwịyu, tama augwali si konila eyu,
mego kolesagago me kolesaga te aiyaba elaluainogo eyu, te kolesaga
augwa si boi bidi tiwai ebo dao. Tama te Godigo Mobo Bidigo ebo

* **5:9:** 1 Ko 5:6 * **5:14:** Prs 19:18

kolesaga dali, te dago tigigo tǫde ebo dwai kolesaga dali, te kolesaga si augwali dagego homude hwịbaso, tama dagego te yainogo yali te sę egobeo. *
18 Tama te Godigo Mobo Bidigo dagebolo ola mabo tụ te tụ dagego wali pidu da, teda dage te Juda dabego bomo yai po dologode bidigobeo.
19 Te bidigo tigigo tǫde ebo dwai dwai kolesaga te hania elalubo, te dago subo dao. Tama te tobage kolesaga nogi eno nedada paibao, e dao: te penani ebo sę me, te dwai meda yai kolesaga me, te homu hodolobo kolesaga hania ebo me,
20 te Godigo nogi aba munama tama gasa naigo nogi ugwaba sabo kolesaga me, te animani sabo dwai pobi wabo kolesaga me, tama boi bidi ebo kolesaga me, te wado po wabo me, te dwai homu eyu, te konila po wabo kolesaga me, te mena nai gedugo sulama godolo eyu sabo kolesaga me, te sębę ebo kolesaga me, te nai yogo ebo homu me, te bidi hani si pedebo kolesaga me,
21 te gasa bidigo naide dwai homu ebo kolesaga me, te bomo yai ąị tulama polobo bidi tiwai ebo kolesaga me, te dwai dwai penani sę ebo kolesaga me, tama te tobage haniani kolesaga ebo dao. Tama eno polobadu dagebolo wali po megi ma obao, te tobage kolesaga ebo bidi aga te Godigo we bidi tonalubo bomo dologoba munu me pisiąbaso aga tede wiegi yai homu egobeo.
22 Tiali goli Godigo Mobo Bidigo te bidigo homude hodolobo dwagi yai kolesaga e dao: te we bidide dwagi yai homu eyu, godolo mu ebo kolesaga me, te dwagi yai homu ebo kolesaga me, te homu nagame ebo kolesaga me, te wei polo ponosiąbo kolesaga me, te we bidi tigidali tau sabo kolesaga me, te doloba pelama bilibo kolesaga me, te homu kęą pabo kolesaga me,
23 te imilai bidigo ebo homu kolesaga me, te dago homu kolesaga bugagia tonalubo kolesaga me, te tobage kolesaga tigidali te Godigo Mobo Bidi agai dago homude hodolobo dao. Tama te tobage dwagi yai kolesagade te bomo yai po me deligo habu selebeo.
24 Tama Krais Jisasde wadolali we bidi augwaligo augwa tigigo tǫde ebo dwai kolesaga ela silai dao, te ni pedaide elali gilama tiwai. Tama te dwai kolesagago hodolobo sę, te gedugo mena nai sulama sainogo ebo homu kolesaga te me, te Kraisgo we bidi augwaligo te kolesaga tagala silai dao.
25 Te Godigo Mobo Bidi agai da bidibo ula menama, tama da me te Mobo Bidi bilibo kolesaga tiwaide pepela walinao.
26 Tama tiyu, dago dena digi dena nogi ugwaba siyu, tama dago dena ama homu hodolobo po weyu aga sębę yabo po wagio, tama tiyu dago homugo augwaligo nai sabo homu elamo dao.

6

Mena tobage nai wae nago bulai baso da, te tobage naga nago saibao

1 Eno abagi dede, dagego bidi me deli aga dwai sę ebadi subaso da, teda te Godigo Mobo Bidi agai ebo wiegi yai kolesaga wali pabo bidi dagego te bidibolo dua dua digi agai homu begelabo dodolobo po wao. Dagego aga dali homu sębę eyu wado po wagio. Dage tigidali deli deli

* **5:17:** Rom 7:15-23

dua dao, tama te dwai bidi Satango dage me te dwai kolesaga tomoba
kegidali weyu yao.
2 Tama dage tomode bidi me deli agai te tobage sęgę toloyu da, teda
dagego aga tau mao. Tama dagego duga hasi te tobage tau sabo sę eyu
da, teda dagego te Kraisgo bomo yai po usu nagasaibao.
3 Tama dage dua dao, bugagia suao. Te bidi deli agai te homu ebo,
aga digi aga nogi ugadu elalubo homu eyu da, tama agaduba bomo
dali bidibo bidi da homu eyu da, tiali goli aga nogi me bomo me
elalusiąbaso, teda te bidi aga digi aga homu tomode ili po ola mabo
dao. Tama aga tulamuidali weyu, agai te homu ilamuo.
4 Tama tidali weyu, tigidali bidi augwa ebo sę augwa digi osola suyu,
tama dago ebo sę wiegi yai sę ebowe te suainogo bugagia osola suao.
Tama tebo bidi agai te aga digi ebo kolesagade sulama, tama te kolesaga
usu baso, aga wiegi yai homu emainao. Tiyu aga ebo kolesaga dali te
gasa bidigo ebo kolesaga dali si te dagalamuo.
5 Magi baso meni. Godigo tigidali bidi deli delibolo augwaligo e tǫde
yabo sę tedali tedali dobolama mawai dao. Tama tiyu, tama augwali
deli deligo te mani sę te ni nagede tolobo tiwai ebo dao.
6 Te Godigo po odali bidi agai aga wiegi yai nai tigidali togolama,
tama te Godigo po ola mabo bidibolo dobayao.
7 Te e pode dagego geda munamuo: bidi mego te Godigo po olo oda
tagalama, tama nosali Godigo te bidibolo sęgę magobeo, te homu mu
egimio. Tama bidi mego te tubo nai ge me tǫde buluyu da, teda te
bulali naigo du te naga nosali saibao, te gasagi yai naigo du sogobeo.
8 Tama te nai ge bulubo sęde eno te po digi po begelama obao, bidi
aga tigigo tǫde ebo dwai kolesaga wali peyu bidiyu da, teda tede agai
te tobage kolesagago du walama saibao. Tama te kolesagago te bidi
dolama, mu hagabo tiwai yaibao. Tiali goli, te bidi agai Godigo Mobo
Bidigo dwagi yai kolesaga wali peyu bidiyu da, teda te bidigo te tobage
dwagi yai kolesagago walobo du nosali saibao, te Godigo Mobo Bidigo
agabolo te bidada pabo bidabo ula mawaibao.
9 Tama tibaso, dago te dwagi yai kolesaga edubadi, te tigi dene eyu
da, teda dago te dwagi yai kolesaga ebo sę hagela ilamuo. Magi baso
meni. Dago te sę ebo tagalosiąbaso da, teda nosali te nai inabo side
Godigo dabolo te wiegi yai kolesaga ebo sęgo nai wai du mawaibao.
10 Tama tibaso, dago te dwagi yai kolesaga ebo tų subaso da, teda
dago te tigidali we bidi tau sao. Tama te Kraisde augwa homu tigidali
muani we bidi te augwali dago hani we bidi tiwai dao. Tama tibaso,
dago bomonama, tama augwali te dwagi yai kolesaga eyu, hauwa sogo
tau sao.
11 Eno dagebolo e pas po tolainogo eyu, tama eno te dagebolo pusubo
po obadi, gasa bidigo odolama tama agai nogogo asębao. Tiali goli
megi eno dagebolo te po silagasu wabo po obaso, ena digi eno e po
eno nogogo asębao. Suao. Eno e po silagasu asębo po te eno genuaigo
asębao.
12 Te Juda bidi meba augwaligo bomo elama, tama te dagego tigiwali
togwao po te mobo mabo po dagebolo megi wedu gebao. Tama
tiyu, augwaligo te tigi daide ebo sęde augwa nogi ugwaba saibao.
Augwaligo e homu ebo dao, augwaligo dagebolo te tigiwali togwao po
olama, tama dagego duga tigiwali togobo si, tama gasa Juda bagego
te sę yali po odobo si augwaligo te dage tigiwai togwao po ola mani

bagego nogi ugwaba saibao. Me ma, augwaligo koneani, te augwaligo dagebolo te Godigo gedude dage doloba pai we bidi pedalomainogo, Krais aga ni pedaide isali po weyu da, teda te gasa Juda dabe augwaligo augwalibolo dene mawaibao. Tama tibaso, augwaligo dagebolo te tigiwali togwao po naga weyu, mobo mabo po dagebolo wabo dao.
13 Tialima, te augwa tigiwali togwali bage, te bage augwa digi augwaligo te Juda dabego bomo yai po tigidali mu bugagia wali pabo menio. Tama dagebolo te duga tigiwali togomainogo mobo mabo po weyu, tama augwaligo dagede te homu ebao, ‘Augwali dago po wali peyu, augwa tigiwali togobo si, tama te dago Juda hani bagego dago nogi ugwaba saibao,’ te homu eyu augwaligo dagebolo te tigiwali togwabo po wabo dao.
14 Tama augwaligo te sęde augwa nogi ugwaba sabo dao. Tiali goli, ena digi eno te dago Genuai Bidi Jisas Krais agai da tau somainogo aga ni pedaide isali po, te po weyu, tama eno aga nogi naga ugwaba sabo dao. Tama te ni pedaide eno te po obao, eno ena tigigo e tǫde ebo dwai kolesaga ela silai dao, te ni pedaide elali gilama tiwai. Tama ena me, te tobage dwai kolesaga ebode mu isali bidi tiwai dao, te tǫde ebo kolesagago eno homu ma hodologobeo.
15 Tama te tigiwali togobo sę dali, te tigiwali togisiąbo sę dali si te olo sę dao. Te sęde magigobeo, te olo sę tama dao. Tialima, te God agai da gesi noma sai we bidi nigibo kolesaga, te kolesaga wiegi yai mu dao, genuai mu dao, sęgę mu dao.
16 Tama eno homugo te eno megi tamadi wali po wali pabo we bidi tigidali, te Godigo augwalide homu dene eyu, tau sao, augwali moni homu isiąma bugagia bidimainogo yao. Tama te tobage we bidi augwali te Godigo dią sali Israel we bidi hani mu dao.
17 Te eno po silagasu wabo po e dao: polobadu eno te Jisasgo sę ebaso, augwaligo eno tigi elali. Tama elama, tama te eno tigide elalubo masalu tego te ola mobao, te ena da te Jisasgo sę ebo bidi mu dao. Tama tibaso, megi gagalama, tama bidi mego eno po tudiba muyu te tigiwali togobo po wabo bagego po wali peyu agai tebogo ena dwai homu ilamuo. Dagego eno po wali piąo.
18 Eno ama dedeo, dagede eno homugo dago Genuai Bidi Jisas Krais agai dage tigidali olo tau sao, te dage bugagia mu bidimainogo yao. Te mu dao. Te eno po tama dao.

Polgo Efesus Dabeba Pas Asęani
Hasia nedebo tau sabo po

Te boi bidi dabe augwaligo Pol dali dwai homu eyu, tama aga kalabus beba muani, te moni hanu Romde. Tama agai te Kraisgo po wali pabo we bidi hani meba tau somainogo eyu, tama Polgo augwalibolo pas dabe asęna tolali. Tama tiyu agai pas me deli te bidi Filemon agabolo asęna tolali. Te pas me deli me te Kolosi hanuba tolali. Tama te tudi badu Polgo e pas asęnama, tama te bidi Tikikus aga nogoba muyu, tama Tikikusgo e pas te Efesus moni hanuba sela pali. Te Efesus moni tǫ tomode bidali Kraisgo po wali pali hani bage augwaligo me e pas nosali selama tama nedali.

E pas tomode Polgo genuai po sela ola mani. Hasia agai te Kraisde wali, aga da te tǫde bidibo we bidi ma dobola sabo wiegi yai bidi mu dao. Tama gasa po te Krais wali pabo we bidi augwalide wali. Augwali haniani gasagi gasagi yai we bidi dao, tiali goli augwali me te dedeli hani naga elalubao, augwali te Kraisgo tigi dao. Tama te tudi badu Polgo te Efesus bagebolo te doloba pai kolesaga eyu bugagia bidabo tau sabo po ola mayu asęani.

Te pas asęani homu kolesagago page e tiwai dao, Godigo homude te tigidali elalubo nai te bidi Kraisba sisinabo homu yali, te tigidali dagalude nai me tǫde nai me, tama Kraid aga te tigidali naigo polalubo tobolu bidi bidaibao. Te Dąi 1:10 tede te tama po elalubao. Tama Godigo digi agade homu kęą pabo we bidi homu hodolabo homu yali, te augwali Krais dali mu usu selama, tama augwali haliga delide bidimainu yaibao.

Godigo Kraisde te da te gesi noma we bidi dabe ilibo sę yai dao (Dąi 1–3)

1 Ena Pol da, ena Krais Jisasgo po pusigi pabo bidi dao. Tama God aga homugo ena te po wagi pabo sę emainogo eyu, agai ena te sęba muai dao. Tama eno e pas Godigo we bidi dagebolo eno asęna tolobao, dage Efesus bulu bidi hani, dage Krais Jisas wali pabo we bidi hani mu dao.

2 Tama eno homugo dago Aya God dali, dago Genuai Bidi Jisas Krais dali te augwali sigo dagebolo olo tau siyu, dage haliga nagame eyu bidao.

Godigo Kraisde wiegi yai homu ilibo sę da dali yai dao

3 Dago Godibolo usu da po weyu, agai nogi ugwaba sao. Aga dago Genuai Bidi Jisas Kraisgo Aya dao, agai God dao. Tama da te Krais dali wadolama, tama te da we bidigo gedugo susiąbo bomo elalubo naide, te tobage naide Godigo wiegi yai homu ilibo sę tigidali da dali yai dao. Agai te dago homu noma bidi tau somainogo eyu te wiegi yai homu ilibo sę yai dao.

4 Tama Godigo tǫ nigisiąbadi, agai da Krais dali wadolainu, da sa muai dao. Te sę page e dao: Godigo homugo da aga gedude dwai sę isiąwai we bidi, agai gedude doloba pai we bidi bidimainogo eyu agai da sa muai dao.

5 Tama God agai da dali wiegi yai homu eyu, da godolo mu ebaso,
tama agai polobadu digi te agai da sa muyu, da te Jisas Kraisgo yali
sęgo da ma selama, tama da God aga wai puluba bidimainogo yai dao.
Tama te sę God aga homugo digi da godolo eyu tiwai dao.
6 Tama Godigo aga ogwa Jisasde dwagi yai homu eyu, tama da aga
ogwade wadolo baso, tama agai da dali wiegi yai homu ilibo sę yai dao.
Tama God agai da olo mu tau siyu agai te genuai sę ebaso, te dago God
aga ula yai bomo elalubo nogi ugwaba sao.
7 Te Krais aga ni pedaide isilama, tama agai kanemego te da dąų wali
nai pisigina sąwai, tama megi da olo mu bidibo dao. Te po page e dao,
te Jisasgo kanemede te God agai dago yali dwai dwai sęgę tigidali te mu
sela sąwai dao. Godigo da dali yali olo tau sabo kolesaga te dwasianu
menio, agai te kolesaga umabo mu da dali yai. *
8-9 Tama tiyu, God agai te dwagi yai homu kolesaga eyu, tama agai
te tigidali naide mu konea silibaso, tama agai polobadu mu yali homu
aga wali peyu, agai dabolo te bidibolo polobadu ola masiąwai po ola
mawai. Tama te po dabolo ola masiąbadi, God aga homu te Krais agai
eno homu wali peyu, te agai te sę yaibao, Godigo polobadu mu te homu
yai.
10 Tama te sę e tama dao, God agai tigidali nai dodolo piduainu,
agai bodolu mani sogo asobo si, te tigidali dagalude elalubo nai me,
te tigidali tǫde elalubo nai me, te Kraisba tigidali nai deliba sisinaibao.
Tama te sogo Krais aga tigidali naigo tobolu bidi bidaibao.
11 Ao, te God agaduba agai te nosali pedalabo sęde homu bugagia
konea pelama, tama agai homugo magi sę yainogo ebo sę, te sę tigidali
mu pedalobo dao. Tama agai te homu kolesaga wali peyu, tama
polobadu agai da Juda dabe sa muai. Tama aga homugo da Juda dabe
da aga hani we bidi mu bidimainogo agai da Krais dali wadolali. God
agai te sęde hasia mu konea pelama, tama tiwai dao.
12 Tama hasia te gasa we bidi augwaligo te kolesaga isiąbadi da Juda
we bidi dena homu tigidali te Godigo sa muani nosali asaibao wali
bidi Krais te bidiba dena homu muani. Tama dena homu tigidali agaba
munama, tama dwagi yai homu eyu, da aga ma asobo bugagia tonaluai
dao. Tama da te tobage sę hasia ebo bidi dabe dago Godigo ula yai
bomo elalubo nogi ugwaba sao.
13 Te dage me, dage Juda hani isiąwai we bidi, te mu po pusubo
dagego odai, te Godigo wiegi yai pogo dage ma sabo po dao. Tama
dagego te po odama, tama dagego konealubo po Kraisde dąų wai dao.
Tama dage Krais dali wadolama bidibaso, tama God agai dage hagea
siyu, sa mumainogo tama aga Mobo Bidi dagebolo mawai. Polobadu
agai po weyu, te Mobo Bidi dabolo mawaibao po aga homugo wai dao.
14 Polobadu Godigo aga we bidi dali wiegi yai kolesaga yabo po wai
dao. Tama megi agai dabolo aga Mobo Bidi manigo da, teda agai tebogo
dago konebo dao, te agai da sa muani, te agai polobadu wali po tiwai
nosali mu pedalaibao. Agai aga Mobo Bidi dabolo mobaso, te nosali te
Godigo aga sa muani we bidi mu selama, tama augwali aga dali hodobo
mu olo bidaibao, te me dago hania konebao, tede dago homu si ebo
menio. Tama tibaso, dago Godigo ula yai bomo elalubo nogi ugwaba
sao.

---

* **1:7:** Kol 1:14

Godigo Efesus hanibolo koneabo kolesaga momainogo Polgo hanalubo po wai

15 Te Godigo te tobage wiegi yai sę dabolo ebaso, eno agabolo usu da po wabo dao. Eno odali, dagego konealubo po Genuai Bidi Jisasde dąų wali po me, tama dagego augwali dali wiegi yai homu eyu, te Kraisgo po odobo we bidi tigidali godolo ebo po me, te po si eno odali.

16 Tama tibaso, dagego tebo po eno odoyu, sesemane sogo eno Godibolo usu da po weyu agai dage tau somainogo po wabo dao. Dage eno homugo gegeda peyu me tagalobo menio. Tigidali sogo God dali eno po wabo si, dage tau somainogo eno dagego nogi me eno wabo dao.

17 Tama God da dago Genuai Bidi Jisas Krais aga God da, te dago genuai nogi mu elalubo Aya dao. Tama eno aga dali po weyu, eno homugo agai aga Mobo Bidi dagebolo mao. Tama menama, tama te Mobo Bidi agai dage wiegi yai homu kolesaga menama, tama agai God dagebolo waselaibao, te dagego God aga bugagia kuna konea silimainogo tiaibao.

18 Te eno homugo agai wiegi yai ula yai pogo dage homude ula momainogo yaibao. God agai dage i wali, te dagego agai te da mu ma sabo sogo tonalumainogo agai dage i wai dao. Tama Godigo Mobo Bidi agai dagego homude te wiegi yai ula yai po ola mayu, tama dagego te da mu ma sabo sogo tonalubo sę page gisiga koneyu, tama wiegi yai homu ebadi dagego te sogo asobo tonaluaibao. Tama God agai aga we bidi dali wiegi yai kolesaga nosali yaibao po weyu, te po dąų wai dao. Tama tibaso, dagego te kolesaga page wiegi yai mu dao konemainogo, eno God hanaludu gebo dao, agai te dagebolo te dage dali nosali yabo kolesaga page gisiga ola mao.

19-20 Tama eno God dali po weyu, eno po me deli dage tau somainogo wabo dao. Eno homugo te Godigo agai bomo dagebolo ola menama tama dagego te bomo bugagia koneaibao. Te bomo dwasianu meni. Tama agai bomo te bidigo usu nigo usu sobaso, te usu egobeo, te bomo genuai mu elalubo. Tialima God agai te bomogo da Kraisde konealubo po dąų wali we bidi da tomode tau siyu sę ebo dao. Tama te da tomode sę ebo bomo naga eyu, tama Godigo Krais te gų pagede ma hodoloyu, tama aga dolo nogo badu munama, tama megi aga God dali hodobo dagalude bidibao. *

21 Tama megi Krais aga ugwadu mu bidalubao, tigidali tobolu bidi, tigidali polalubo bidi me, tigidali bomai bidi, tigidali nogi elalubo bidi me, tǫde me, dagalude me, Krais agai augwali tigidali aiyaba elaluama, aga ugwadu mu bidibo, te nosali me tama tiwaibao.

22 Tama Godigo tigidali nai mu Krais dologoba muai, tama Krais aga te nai dabe tonaluabo bidi nigilama, tama Godigo po wali pabo we bidi genuai tobolu bidi nigilai. *

23 Tama aga te tobolu bidi bidiyu tama Godigo po wali pabo we bidi hani aga tigi tiwai bidiyu, tama te hani te Krais agai te sę yao obaso, te po wali pabo dao. Te tigidali bulude elalubo habuge yai nai tigidali te Krais aga da te nai tigidali simanobo page bidi dao. Tama te Kraisgo po wali pabo we bidi hani augwaligo Krais te tigi sese ilibo dao. *

---

* **1:19-20:** Tib 110:1 * **1:22:** Tib 8:6 * **1:23:** Kol 1:18

2

Da isai bidi tiwai elalubadi Godigo da Krais dali ma hodolai

1 Te dage, polobadu dagego dwai kolesaga elama, te tụ geda mubaso,
tama dage isai bidi tiwai elaluai dao. Isai bidi agai Godigo wabo po
odosiąbo gilama, tama dagego me Godigo po odobe.
2 Tama te sogo dage e tọde bidibo we bidigo ebo dwai kolesaga wali
bilaluai dao. Tama tiyu, dagego te dwai haubo noma tobolu bidigo
kolesaga wali pai dao. Agai te dagalude bidibo dwai haubo noma bage
tonalubo dao, tama megi me agai te Godigo po sela sąbo we bidigo
homu kolesaga tonalubo dao.
3 Tama da me, da tigidali polobadu te hani tiwai bidaluali. Dago
tigigo tọde ebo dwai dwai kolesaga wali peyu, tama dago tigide pusu
yabo kolesaga ela piduai. Dago homude pusu yabo kolesaga me dago
ela piduai. Tama te kolesaga edubadi, Godigo da dali sębę eduai, agai
te gasa we bidi tigidali dali sębę iduali tiwai. Tama God agai da eligi
sogo da, teda te dolo egi dao, po meni.
4-5 Mu tama, dago yali dwai kolesagago da ela munama, tama da isai
bidi tiwai bidibo ąọ eyu bidai. Tama da te tiwai bidaluai goli, Godigo
da dali dwagi yai homu elama, tama da godolo genuai mu yali. Tama
tibaso, agai da dali homu dene genuai mu eyu, da tau sabo homu mu
yai. Tama eyu, agai da Kraisba wadolama, da ma hodolai, te da ma
bidimainogo yai. Tama tiyu, te Godigo da olo mu tau sabo wiegi yai
kolesagago naga agai dage ma dobola sai dao. *
6 Tama Godigo da Krais Jisas dali wadolama, tama agai Krais dali da
dali ma hodolai, te da isai bidi tiwai bidibo ąọ ebo silalio, dago tomode
ogwa wai gesi noma ma pedalai. Tama da te Krais dali te dagalude
bidiyu dago agai we bidi tonalubo sę meba emainogo te God agai da
ma hodolai tiwai yai.
7 Agai te sę da dali magi baso yaliwe? Woo, agai da dali dwagi yai
homu eyu, da godolo mu ebaso, tama agai Krais Jisas tagala palali, da
tau somainogo yai. Agai da olo tau sali, te dago abelegobeo. Tama agai
da olo tau sali kolesaga te mu genuai mu tama dao, te we bidi tigidali
augwaligo kuna konemainogo, tigidali sogo nosali, te Godigo da Krais
dali ma hodolali.
8 Tama tiyu, Godigo da olo tau sabo kolesaga naga tego dage tau
selama, dage Satango nogode ma sali dao. Tama dagego te Krais
hagede te konealubo po duga homu dąụ olama, tama God agai dage
tau siyu ma sali dao. Te dagego bomogo me ebeo. Te menio. Te God
agai dage olo tau sai dao.
9 Niwai bidi aga digi bomogo te wiegi yai kolesaga eyu, aga digi nogi
ugwaba sidali weyu, tama Godigo da olo tau sai dao.
10 Tama God aga digi agai da gesi noma ma nigilai. Agai da Krais
Jisas dali wadolama, tama da tọde bidibo sogo tigidali dago we bidi
tau sabo sę naga ela bilimainogo eyu, agai da gesi noma ma nigilai.
Tama dago te we bidi tau sabo sę yabo te sę agai polobadu sisi yai.

Krais agai te bidi hani si deliba sisinai

11 Te God agai dage olo tau selama, tama Satango nogode ma siyu,
tama dagego yabo wiegi yai sę sisi yai. Tama tibaso, dagego duga

* **2:4-5:** Kol 2:13

polobadu bidali kolesaga ma konea palao. Dage da te Juda hani isiąwai ame nani we bidi hani dao. Da Juda hani bidi dago ge hwągo dena tigiwali togobo dao, te da Godigo hani da olama waselemainogo ebo dao. Tama te Juda hani bidi dabe augwaligo dage hagede bo olama, “Te God konesiąbaso augwaligo augwa tigiwali togosiąwani bidi dabe dao,” te po dagede wabo dao. Tiali goli te tigiwali togobo sę te bidigo nogogo aga tigi daide naga ebo sę dao, te genuai sę menio.

12 Tama polobadu dage te tiwai bidibadi, te dagego Krais aga de dawe, te dagego konebeo. Dage te Israel bidi hani bulu badu bidaluai, te dage God agai hagea sai we bidi hani meni. Te God agai te da Israel we bidi dali dwagi yai sę nosali yabo po olama, tama dabolo polobadu mu pusai dao. Tama te pogo bomo te Godigo dena wąibolo mu dąų wali po te dao. Tiali goli Godigo dage Israel hani isiąwai we bidi dali te tobage tau sabo dąų wali po wabeo. Tama dage tǫde bidibadi dage dwagi yai homu eyu, te Godigo dage dali wiegi yai sę yabo sogo tonaluai menio. Tama dagego God konesiąwai bidai dao.

13 Polobadu dage te God digibulu bidai dao, pąde meni. Tiali goli te Godigo sa muani tagala palali bidi Krais aga ni pedaide isilama, tama aga kanemego dage te Krais Jisasde wadolama, tama megi agai dage God pąba bidagasomainogo yai dao, dage te Juda dabe tiwai bidimainogo yai.

14 Magi baso meni. Krais aga digi te boi piabo tų nigai dao. Polobadu da Juda bidi hani dali dage Juda hani isiąwai bidi hani dali gasagi yai tedali bidaluai. Tama tiyu, te bidi hani si augwa hasi te boi bidi homu eyu bidaluai. Tama te bidi hani si tomode te dąį tiwai elaluai. Tama Krais aga ni pedaide isilama tama te tiwai eyu aga tigigo te hani si tomode elaluali dąį te agai hųgialio. Tama hugilama, tama agai da hani si deliba sisinama, deli hani tiwai nigilai, te megi te boi bidi homu mu silai dao.

15 Magi baso meni. Agai te Juda dabego bomo yai po silali, te bomai po te dąį tiwai polobadu elaluali. Awe, agai te homu yali, ‘Te eno te bidi hani si deliba sisinama, tama te gesi noma bidi hani deli nigilaibao, tama augwali enade wadolaibao,’ te homu yai. Tama te homu eyu, agai te Juda dabego bomo yai pogo ebo sę agai mu silali. Tama megi te dwasianu bomo yai po me, te genuai bomo yai po me, te augwali tigidali megi sę elalubo menio. *

16 Tama tiyu, agai te da Juda bage dali dage Juda hani isiąwai bage dali tomode yali boi bidi homu agai ela silimainogo eyu te aga te ni pedaide isali. Tama aga te ni pedaide isilama, tama agai te bidi hani si deliba sisinama, wadolama, tama tigi deli tiwai nigilama, tama agai te wadolali hani we bidi God pageba ma sesali. *

17 Tama Krais aga asama, tama agai te wiegi yai gesi po, te boi piabo po agai da tigidalibolo pusagasali. Te dage God digibulu bidali Juda hani isiąwai bage dali, te da God pąde bidali Juda bidi hani dali si, te da tigidalibolo agai te boi piabo po ola magasali. *

18 Eno te po magi baso obawe? Te Krais agai te da hani si tau sabo sę ebaso, Godigo Mobo Bidi aga da tigidalide hodobo bidiyu, tama da gedu haluasa po wabo si te God dago Aya agai dago wabo po odaibao.

---

* **2:15:** Kol 2:14 * **2:16:** Kol 1:20 * **2:17:** Ais 57:19

19 Te Krais agai te tobage genuai sę tigidali ebaso, megi dage Juda
hani isiąwai we bidi te dage gasa bulu we bidi menio, osogo bidagasai
bage me menio. Woo, megi dage Godigo we bidi hani tomoba mu asai
dao, te bidi hani dage mu wadolai dao, te augwali dali hodobo kaneme
deli dao.
20 Tama eno te be sę ebo po pagede te po digi po begelama te po
megi obao. Te Krais aga digi aga te be dąų wabo page ni tiwai dao.
Tama agai tagala palali bidi dabe augwaligo dagebolo pusali po me, te
Godigo po ola mabo bidi augwaligo dagebolo ola mani po me, te wiegi
yai po te be kau ni dabe tiwai dao. Tama dage da, te be kele ni dabe
tiwai dao, te be dąų wabo page ni dali te be kau ni dali si tede dage
bugagia dąų olama elalubao.
21 Tama Krais aga digi agai te be sę ebo ni tigidali wadolama, tama
te be genuai mu pedalobo dao. Tama tiyu, te be gasagi yai tedali be
elaluaibao, te dago Genuai Bidigo aga hagea sai be.
22 Dage me Kraisde mu dąų olama, tama Krais agai dage dali te
gasa we bidi dali te deliba munama, tama Godigo Mobo Bidigo bidabo
madigi nigibo dao.

3

Pol agai Godigo wiegi yai po gasa hanibolo pusubo sę yai

1 Te Godigo te da bidi hani si deliba wadolobaso, te ena Pol ena digi
eno Godibolo hanalubo po wabo dao. Tama eno te dage Juda bidi hani
isiąwai we bidi tau sainogo eno Krais Jisasgo po ola bilaluali. Tama
eno te sę ebaso, te Juda dabe augwaligo tede dwai homu eyu tama te
Rom gavman bidi dabe augwaligo ena nogo si dunama, kalabus beba
muani. Tama megi ena tede bidiyu, te eno Godibolo hanalubo po wabo
dao, te dage tau somainogo ebo dao.
2 Dagego polo odai, te Godigo wiegi yai homu elama, olo tau sabo
te kolesaga agai enabolo mani, te eno te dage tau somainogo yai. Eno
homu dagego agai ena dali te sę yali po odalio.
3 Te Godigo yabo kolesaga po te po polobadu geme dualaluali. Tama
te po God agai enabolo ola mani, te agai yabo kolesaga page eno hania
konemainogo yai. Tama Godigo tede ena hania ola mani kolesaga eno
megi tama pęwadage asęani pogo dagebolo pusali.
4 Tama dagego eno te asęani po nedeyu da, teda dagego te bugagia
koneaibao, te eno homu kolesaga te hania ula eyu, tama te Krais agai
yabo sę po, te polobadu geme dualaluali po, te po page eno hania konea
pai, te dagego koneaibao.
5 Tama te tigidali sogo polobadu Godigo te geme dualali po hania me
haninai menio. Tiali goli megi Godigo Mobo Bidi agai te po page te
God aga po wagi pabo bidi dabe dali, te Godigo po ola mabo bidi dali
sibolo te geme dualaluali po haninama ola mawai.
6 Te dualaluali po page e dao: dage Juda hani isiąwai bidi hani dagego
Godigo wiegi yai gesi po odama, dagego homu kolesaga tigidali te poba
munama, tama dage te Juda hani dali wadolama tama da dali deli hani
bidibao. Tama tibaso, da te megi e tiwai dao: polobadu Godigo agai
te Kraisba augwa homu begi pabo Juda dabe dali dwagi yai sę hauwa
yaibao po dąų walali. Tama megi Kraisgo yali sęde Godigo te tobage

dwagi yai sę te Juda hani isiąwai bage dali me yaibao, te augwa homu agaba begi pali we bidi augwali dali agai te tiwai mu yaibao. *
7 Te God agai wiegi yai po eno pusigi pomainogo ena te sęba muai dao. Tama agai te olo tau sabo wiegi yai sę enabolo eyu, tama agai bomo me enabolo mani, te ena dąų olama eno te sę emainogo tebo dao.
8 Tama Kraisgo we bidi tomode te eno nogi augwali tigidali dologode elaluali goli, God agai enabolo olo tau sabo kolesaga eyu, tama agai ena te wiegi yai po pusubo sę gasa we bidi, te Juda hani isiąwai we bidi augwalibolo te po pusumainogo ena te sęba muai. Tama te wiegi yai po page hagede eno augwalibolo te tobage po pusubo dao, te Krais agai da dali ebo olo tau sabo kolesaga te moni genuai mu, tama bidigo te kolesaga konemainogo eyu gegebo usu egobeo.
9 Tama te tigidali nai nigai God, te hasia mu agai homude aga nosali yabo kolesaga dualai. Tama te homu kolesaga tigidali sogo polobadu aga homude dualaluai. Tama megi agai homu kolesagade dualaluali yabo sę po page eno haninama te tigidali we bidibolo pusumainogo agai enabolo te wiegi yai po pusubo sę mawai.
10 Tama polobadu agai homude yabo sę dualaluai. Tiali goli megi agai te agai po wali pabo we bidibolo haninama ola mani. Te gasa we bidi me augwaligo te Godigo po wali pabo we bidigo pedauwalidu te po odama tama Krais wali peyu tama aga hani bage pedalomainogo eyu, agai aga po haninama ola mani. Tama tebogo augwaligo te Godigo wiegi yai sę ebo kolesaga te dagalude bidibo ensel mobo bidi tobolu bidi dali, te polalubo bidi dabe augwalibolo te wiegi yai ebo kolesaga page waselemainogo yai. Tama te wiegi yai kolesaga page te ensel mobo bidi dabebolo tama waselama, tama augwaligo Godigo haniani sę ebode wiegi yai homu kolesaga mu elalubo te augwaligo hania koneaibao.
11 Polobadu digi dago Genuai Bidi Krais Jisasgo sęde Godigo te wiegi yai homu kolesaga eyu tama tiaibao homu yai. Tama megi agai te yali homu kolesaga wali pelama te sę yali dao.
12 Tama dago Krais agai te wiegi yai sę ebo suyu, tama dago homu kolesaga tigidali agaba muyu, tama aga dali wadolobaso, tama wi esiąyu, homu si esiąyu, tama da God pąba olo pabo da.
13 Tama tiyu dago konebao, te dago hanalu wabo po te Godigo odaibao. Tama tibaso, megi eno te po dagebolo obao, tama dagego odao: tama eno dage tau siyu te dene sabode, te dagego homu kolesaga tede bomo kimi menia pigimio. Menio. Te eno e sę ebode dagebolo genuai nogi mawaibao.

Te Efesus hani tau somainogo, Pol agai Godibolo tau sao po wali

14 Te Godigo agai homugo da Juda bidi hani dali te dage Juda hani isiąwai bidi hani dali te si deliba wadolama te hani deli tiwai elama bidimainu yali. Tama te hani si deliba wadolabo homu yali te homu Godigo polobadu osogo dualaluali. Tama polobadu Godigo dualaluali po page megi eno homude konebaso da, teda eno kidu sugunama God Ayabolo hanalobo dao.
15 Tama da tigidali dagalude me tǫde bidibo we bidi hani da wiegi yai bomo dali bidabo ula me te God Aya aga nogode sabo dao.

* **3:6:** Kol 1:26-27

16 Tama tibaso eno gedu haluasa po e tama wabo dao: “Aya God,
nago naga we bidi dali wiegi yai sę yabo homu umabo mu elalubo
dao. Tama tiyu, eno homugo nago te Efesus hani we bidi dali dwagi
yai sę eyu, tama nago Mobo Bidi agai nago bomo meba selama, tama
agai augwalibolo te bomo mao, augwaligo homu bomo ilimainogo, te
Mobo Bidigo bomogo augwali dąụ mu walomainogo tama tiao,” eno
God dali te tobage hanalu wabo po wabo dao.
17 Eno homugo dagego Kraisde konealubo po dąụ obaso da, teda
te Kraisgo dage tau siyu dage homude wiegi yai kolesaga ola mayu
bidaibao. Tama dagego God dali we bidi dali wiegi yai homu eyu
godolo ebo kolesaga bugagia emainogo eyu, tama agai dage te sęde
tau somainogo eno God dali hanalu wabo po wabo dao. Tama eno
homugo dagego te God dali we bidi dali godolo ebo kolesagade te dage
dolaluao, te ni pedali tǫde dąụ olama te ni dąụ weyu dolalubo tiwai
yaibao.
18 Tama tiyu da, te dage me, te Godigo we bidi tigidali me, te dage
tigidaligo bomo selama, te Krais agai dage wiegi yai homu eyu godolo
mu ebo kolesaga dagego bugagia mu koneaibao. Tama agai tebo
kolesaga te genuai mu dao, te bidigo pobesa pabo usu egobeo.
19 Awe, Kraisgo te dage we bidi godolo mu ebo kolesaga tigidali
te bidigo kuna bugagia kone palasiąbo kolesaga digi, te eno homugo
dagego te kolesaga bugagia mu koneao. Tama dagego tama tiyu da,
teda dagego ebo kolesaga tigidali te God agai ebo wiegi yai kolesaga
naga tiwai pedalobao. Tama eno dagede te homu ebaso, tama eno God
dali dage tau sabo po wabo dao.
20 Te dago Godigo nogi ugwaba mu sinao. Tama agai te wiegi yai
kolesaga ebo bomogo da we bidi tomode genuai sę ebo dao. Te sę ebo
bomogo te da Godibolo hanaluyu gedu haluasa po wabo me, te dago
homude ebo kolesaga te tigidali agai aiyaba elaluyu, tama agai wiegi
yai kolesagade sę ebo te genuai mu ebo dao.
21 Te dwasianu sę menio. Tama tibaso, da God agai po wali pabo we
bidi, da Krais Jisasde wadolai we bidi hani dago Godigo genuai wiegi
yai nogi ugwaba siyu, te tigidali bidada pabo sogode me, te tigidali sogo
te tiwai wiegi yai kolesaga me mu ela pidubadi geao. Te tebo kolesaga
me tagaligio. Te mu po dao.

Da Kraisgo tigide dagana sai elalubao, tama dago Godigo kolesagade digi wali pinao

4

(Dąị 4–6)

Da Godigo po wali pabo we bidi te Kraisde wadolama, tama da deli tigi tiwai dao

1 Te God agai dage Kraisde wadolomainogo agai dage Juda hani
isąwai we bidi i obaso, te eno dagebolo homu hodolobo po megi obao.
Tama ena Genuai Bidi Krais agai sęba munama, tama eno te sę eyu,
tama augwaligo ena kalabus beba muai goli, eno bomo eyu dagebolo
e homu hodolobo mobo mabo po obao. Te dage agai we bidi hani
tomoba asomainogo Godigo dage i wali. Tama te sogo agai dage aga
usu ni ola mani. Tama dagego agai wali po bugagia wali peyu, te usu

niba dolo mu kadu wao. Dagego aga tama wali peyu da, te usu mu dao.
2 Dagego tama kolesaga wali peyu, duga digi duga nogi ugwaba sisiąma, tama imila pai we bidi mu bidiąo. Tama bidigo dage dali dwai kolesaga ebaso da, te dagego te sę emainu sulama tona tagalao, wei sigimio. Tama tiyu, dagego duga abagi dabe dali wiegi yai homu elama godolo mu yao, tama augwaligo mabo sęgę te dagego tolao. *
3 Tama Godigo Mobo Bidi agai dage homu kęnai we bidi dabe nigilibaso, te kolesagago agai dage te bonogo kebo tiwai elama tama dage deli hani tiwai mu bidibo dao. Tama tibaso da, dage bomo elama sę dene eyu te deli hani kolesaga dąų ola selama bidao.
4 Tama da Godigo po wali pabo we bidi da tigidali deli tigi tiwai elalubo, tama te Godigo Mobo Bidi me te deli naga bidibo dao. Tama tiwai elalubaso, Genuai Bidi agai da i wali sogo te sogo te po wai, "Te ena ma asobode homu konea paluyu, tama dage ena tonaluao," te po deli naga dao.
5 Tama dago Genuai Bidi deli naga elalubao, tama Kraisde dago konealubo po deli naga elalubao, te baptais sabo kolesaga me te page deli digi naga elalubo dao.
6 Tama te God me deli digi naga bidibo, te da tigidali tǫde hani bidi dabe dago Aya deli aga dao. Tama agai tigidali bidi aiyaba elaluama tama agai nogi dali bomo dali te ugwadu mu elalubao, tama tiyu agai sę tigidali we bidi tomode eyu, tama tigidali bidi tomode bidibo dao.
7 Te Krais agai da deliba sisinama, tama agai da deli tigi tiwai nigilai goli, tama agai da usu selama, nedama, tama aga homu wali peyu agai da deli delibolo haniani sę yabo homu kolesaga agai dabolo dobawai dao.
8 Tama polobadu augwaligo Godigo po bukude te Krais agai yabo sęde e tobage po asęani,
"Agai te genuai boi bidi hani nogo dunama,
kalabuside muainu dagalu sigiba mu sela holai dao.
Tama tilama agai wiegi yai nai dabe bidi dabebolo
olo mani," *
te po augwaligo polobadu asęani.
9 Tama te "dagalu sigiba mu holai" po magi baso waliwe? Woo, te page e dao, hasia bolo aga aiyaba mu dulai dao, e tǫba sabolama, tama tǫ tomoba aga dulai dao.
10 Tama hasia dulali bidi, aga me te nosali ugwaba holali bidi dao. Aga holali, te dagaluba holai, tama te dagalu ela soali, te sigiba mu holali, agai te tigidali bulude elalubo sese isąwai nai tigidali te ma siminainogo aga holali.
11 Tama aga digi agai naga agai te wiegi yai nai dabe bidi dabebolo e tiwai olo mawai: te agai meba bidi augwalibolo Godigo po sela pelama pusigi pabo sę yabo bidi nigilai. Bidi me badubolo agai wabo po ola mabo bidi te sęba muai. Bidi meba augwaligo Godigo wiegi yai po pusa mabo sę yabo bidi nigilai. Tama me badu bidibolo te Godigo we bidi hani tonalubo sę dali te Godigo po ola mabo sę dali emainu agai te sę augwalibolo mawai dao.

---

* **4:2:** Kol 3:12-13 * **4:8:** Tib 68:18

12 Tama agai dabolo te haniani wiegi yai sę yabo homu kolesaga magi
baso dobabo dawe? Te Godigo we bidi hani augwaligo we bidi tau
sabo sę ebode bugagia sisi elama bidimainogo agai tebo dao, te Kraisba
augwa homu tigidali muai we bidi hani augwali Krais aga tigi tiwai
bidiyu, augwali geninama eyu bomo siyu bugagia bidimainogo agai te
dwagi yai sę yabo homu kolesaga dabolo tama dobabo dao.
13 Tama tiyu, tama we bidi tau sabo wiegi yai sę dago me ela pidubadi
geyu da, teda da tigidaligo bomo yai homu Kraisde dąụ wabo sę deli
homu kolesaga naga mu eyu, tama dago Godigo Ogwa bugagia konea
silimainogo tiyu dago deli homu kolesaga naga agade mu yaibao.
Tama tiyu, te da Godigo hani we bidi mu pedalaibao. Tama tiyu,
da Godide wiegi yai kolesaga ebo we bidi mu te Krais aga tiwai mu
elama bidaibao. Tama aga dago usu ni mu tiwai da, agai usu niba dolo
pedaliyu da, teda da aga dali usu mu yaibao.
14 Tama da Godigo hani we bidi mu bugagia pedalama, tama te Godigo
pode da te homu subigila pabo wai puluba tiwai ma bidigobeo. Te eno
po digi po me megi obao. Te geba, te geba moni sigi ąịdu pobadi, wali
asiyu te ąị dini me te bomo yai wali me augwali sigo te geba subigila
bega sąyu sela sąbo dao. Tama te tiwai bidi muma sabo tibo po wabo
bidi augwaligo ili po weyu, tama bidi hauwa augwaligo homu polo
tulalubo dao. Tama tiyu, te bidi muma sabo bidi augwaligo te we bidi
te gasa dwai sę ebo tuba kegebo dao. Tiali goli, da Godigo hani we bidi
mu bugagia pedalama bidibaso, tama te bidi muma sabo dwai bidi
dabe augwaligo wabo tibo pogo da tulalugobeo.
15 Te menio. Da Godigo we bidi hani tomode dena abagi dabe augwali
dali wiegi yai kolesaga eyu godolo mu elama, tama Godide mu po
naga wao. Tama tiyu, tama da te tobage wiegi yai sę idubadi, tama
da Kraisde mu dąụ waibao. Aga te dago tigigo tobolu bidi aga deli dao.
16 Tama aga te dago tobolu bidiyu, tama da agai tigi tiwai bidibaso, teda
agai da nogo sągą gedu tigide elalubo te tigidali agai tonalubo dao.
Tama aga da tigidali tonalubaso, tama da tigidali bugagia deli tigiba
wadolama, tama te dili dabe wadolobo nai augwaligo te tigi deliba
bugagia dąụ wabo dao. Tama dago tigi deli badu sę ebo augwa hasi
tau sabo sę ebo si, tama te tebo kolesaga te tigigo ebo wiegi yai kolesaga
genuai eyu, tama te wiegi yai kolesaga eyu godolo mu ebaso da, tama
te tigi genuai bomo selama wiegi yai mu pedalobo dao. *

Godigo po wali pabo we bidigo wiegi yai gesi kolesaga wali pao

17 Tama tibaso, eno po me deli dage dali wainu obao. Te ena da
Genuai Bidigo po wabo bidi bidibaso, dage tau somainogo eno te po
bomo elama obao. Odiąo. Dagego te Godigo po odisąbo bidi dabego
ebo kolesaga munu me ma wali pelamo dao. Augwaligo homu kolesaga
da te olo habuge naide naga te homu ebo dao.
18 Tama tiyu augwaligo homu kolesaga dwai eyu, be hulia sabo tiwai
ebo dao, augwaligo ebo homu te kedu meni yai homu kolesaga dao.
Tama te Godigo mabo bidada pabo ula augwaligo sogobeo. Magi baso
meni. Augwaligo bomo elama konebo hagela homu eyu, tama augwali
munu me konesiąyu bidibo dao.
19 Augwaligo te haniani dwai dwai kolesaga ebo tomoba mu peyu
tama augwaligo homu mu hodaloyu tama dwai meda yai haniani

* **4:16:** Kol 2:19

kolesaga mu ebo dao. Sesemane sogo augwaligo te sę yaio homu ebo
dao. Tama tiyu tama augwali hale munu me ebo menio.
20 Tialima, dagego te tobage dwai sę emainogo gasa bidi dabe
augwaligo te Krais aga kolesaga page dagebolo ola mabeo. Te tiwai
si menio.
21 Tama augwaligo dagebolo agade po olama, tama dagego mu odali.
Tama dage Jisasde wadolama, tama augwaligo agade mu po dagebolo
ola mani dao.
22 Te mu po da wali po e tiwai dao: polobadu dagego duga dwai
dwai sę yabo homu kolesagade biliyu bidai dao. Tama te sogo te dwai
homu kolesagago dage tonaluyu, tama dagebolo te dwai dwai sę yao
po weyu yai. Tama tiyu, te dagego te dwai sę ebode godolo emainogo
tama te dwai sę yabo homu kolesagago tibo po weyu, dagego homu
hodolai dao, tama dage te dwai sę ebo tụdu pai dao. Tama te dwai sę
ebogo te dwai sę yabo homu kolesaga doloyu yai. Tialima megi dagego
te polobadu yai dwai homu kolesaga mu sela sąyao. *
23 Tama tilama, dagego homu kolesaga dali mobo dali wiegi yai gesi
mu ma pedalama bidiąo.
24 Tama dagego dwai meda yai kolesaga ebo tagalama, tama dagego
wiegi yai gesi kolesaga eyu tama dage te gesi noma bidi tiwai pedalao,
te aga tigi wę paluai bidigo aga gesi ugwa gudubogia tiwai yao. Tama
dage te gesi noma bidi tiwai pedaloyu, tama God aga digi agai te
dage gesi noma bidi nigali, tama dage God aga homu kolesaga tiwai
mu pedalainogo nigali. Tama tibaso, gasa we bidi augwaligo dagego
Godigo po odoyu bidibo sumainogo te dagego bugagia bidiąo. Tama
tiyu, dage gasa we bidide te wiegi yai dolo mu kolesaga naga eyu, tama
God agade te dagego aga pabo tụdu naga peyu yao, aga gedude doloba
pai we bidi mu bidiąo. *
25 Te God agai dage te gesi noma we bidi nigaligo da, teda dagego
dwai tibo po wabo kolesaga tagalama tama munu me egimio. Te
menio. Tama dage tigidaligo duga hasi tomode mu po naga wao. Magi
baso meni. Dagego koneani, da tigidali te deli tigide naga wadolama
bidibo dao. *
26 Tama me sogo dagego homu sębę eyu da, teda dua dao, te dagego
sębę ebo homugo dage te dwai sę ebo kolesaga tomoba kekeidali weyu.
Tama te giliga piode dega sigi pisiabadi te homu sębę polo tagalama
silao. *
27 Dagego tisiąwani da, te sębę me elalubadi, tea te dwai haubo noma
bidi dabe augwaligo tobolu bidi tebolo te dagego sunumi dalaibao, agai
dage dwai sę tomoba kegaibao.
28 Tama te polobadu nai wi sidu geai bidi agai te nai wi sabo sę
tagalama silao. Megi aga digi doloba pai sę yao. Tama agai aga digi
nai sabo sę aga nogogo digi eyu, tama aga digi tau siyu, te nai meni
yai we bidi me tau siyu yao.
29 Tama dagego dwai meda yai po me wagio. Menio. Dwagi yai po
naga weyu, te bomo kimi meni yai we bidi augwali bomo somainu te
bomo mabo po wabo usu dao. Tama tiyu, dagego te Godigo olo tau
mabo wiegi yai kolesaga te dagego po odobo we bidibolo tama mao.

---

* **4:22:** Kol 3:9 * **4:24:** Kol 3:10; Gag 1:26 * **4:25:** Sek 8:16 * **4:26:** Tib 4:4

30 Tialima dagego tisiąwani da, dwai meda yai po weyu da, teda
dagego te Godigo Mobo Bidi dwai homu dene mu ilaibao. Tama te
dwali dao. Te Godigo Mobo Bidi aga wiegi yai tedali mu dao. Tama
God agai dage ma dobola sai hagede te dage hagea siyu sa mumainogo
eyu agai dagebolo aga Mobo Bidi mawai dao. Tama te Godigo Mobo
Bidi dage dali bidibaso, dagego mu konebao, te God agai dage olo mu
bidabo bidi nigilabo sogo te nosali mu pedalaibao. Tama tibaso, dwai
po weyu aga dwai homu dene mu iligio.
31 Tama dagego boi bidi homu ebo me, te wado po weyu tama homu
sębę ebo me, te genuai po daga wabo me, te posobo po me, te moni
dwai homu ebo me, te tigidali dwai kolesaga ebo tagaliyu sela sąyao.
32 Te tobage dwai kolesaga munu me egimio. Te menio. Tama dagego
duga ama dede dali deli homu eyu dwagi yai tau sabo sę yao. Tama
duga hasi dali homu dene eyu, augwali godolo mu yao. Tama duga
hasigo dwai sę dagebolo ebaso da, teda dage sębę egio, te dagego
augwali godolo mu eyu augwaligo yali dwai sę sela sąyao. Te Krais
agai dage tau selama tama Godigo dagego yali dwai sę sęgę sela sąwai
dao. Te tiwai kolesaga dagego me tiao. *

5

Da wiegi yai kolesaga ebo ulade bilao

1 Te God agai dage godolo mu eyu dage aga wai puluba nigaligo da,
teda dagego agai ebo kolesaga tiwai wali bugagia pao.
2 Tama tiyu, dagego duga hasi godolo mu ebo kolesaga eyu, tama
dagego yabo sę tigidali ebo si te kolesagago dage tonalumainogo, te
Kraisgo da godolo eyu wiegi yai homu ebo tiwai gilama. Agai da godolo
eyu, tama aga digi aga bidabo ula da hagede tagalama, tama augwaligo
aga isilali. Tama tiyu, agai aga tigi te Godibolo olo mani, te polobadu
bidali bagego Godibolo mani wiegi yai denami ebo nai mani tiwai yai
dao. Tama te sęde God aga Kraisde dwagi yai homu ebo dao. *
3 Te God agai dage aga hani we bidi nigaligo da, teda te penani ebo
kolesaga me, te dwai dwai meda yai kolesaga me, te mena gasa bidigo
nai pesa eyu godolo ebo kolesaga tigidali, te tebo dwai kolesagago ebo
sę dwasianu munu me dage tomode te pedalamuo. Gasa we bidi dabe
augwaligo dagego te tobage dwai kolesaga yali po waidali weyu, tama
dagego doloba peyu bidiąo.
4 Dagego dwai meda yai po me, te homu kolesaga meni yai bagego
wabo po me, te dwai gagali po wabo me, te po dabe dagego wagio.
Te tebo kolesaga usu egobeo. Menio. God agai dage tau sobaso, tama
dagego agabolo usu da wabo po weyu da, teda te po usu dao, te tobage
po wao.
5 Dagego gisiga mu koneao, te penani ebo bidi me, te dwai dwai meda
yai kolesaga ebo bidi me, te mena gasa bidigo nai godolo eyu pesa ebo
bidi me, te tobage dwai sę ebo bidi dabe augwali Krais dali God dali
sigo tonalubo we bidi hani tomoba munu me pogobeo. Tama te nai
godolo eyu pesa ebo kolesaga, te kolesaga da te tibo godibolo lotu po
wabo sę tiwai dao, te naiba te bidigo aga homu tigidali muani.
6 Dage bugagia dua dao. Tiyu dage te gasa bidigo agai dage te dwai
kolesaga tomoba kekainogo ebaso da, agai wabo kedu meni yai po wali

* **4:32:** Kol 3:13 * **5:2:** Sai 29:18; Tib 40:6

pelamuo. Te eno tamadi wali dwai kolesaga ebode te Godigo agai po
sela sąbo bidi dabe dali sębę yaibao.
7 Tama tibaso, dage augwali dali kisa selama tama te hai namu tiwai
si elamo dao.
8 Te polobadu dage dwai kolesaga ebode biliyu tama dage be hulia
side bidibo tiwai yai dao. Tiali goli megi dage te Genuai Bidide
wadolama, tama agai dage wiegi yai ulaba munama bidibao. Tama
tibaso, dagego wiegi yai kolesaga naga eyu dage te ula yai we bidi
tiwai bidiąo.
9 Tama te gide bulali nai bugagia holama, tama geninama walobo
gilama tama te tiwai me te ulago agai te tigidali dwagi yai kolesaga
ebo me, te doloba pai kolesaga me, te homu mu sai wiegi yai kolesaga,
te tigidali hania bugagia ugwaba hanilama pedalobo dao.
10 Tama te ula yai we bidi bidiyu, dagego mena tiwai kolesaga ebaso
te Genuai Bidi God aga dwagi yai homu ilabo kolesaga dagego usu sela
suao.
11 Tama dagego te dwai kolesagade biliyu hulia side bidibo bidi dabe
augwali dali hai namu olama augwaligo te ebo kolesaga egio. Te tiwai
kolesaga ebogo te nai dwagi yai me walogobeo. Menio. Te kolesaga
da te hulia sai kolesaga dao. Te egimio. Te kolesaga ebo page dagego
hania bugagia ugwaba haninama pedalao, tigidali we bidi augwalibolo
ola mao.
12 Me ma, eno augwaligo geme dualama ebo dwai meda yai kolesaga
po pusugobeo. Menio. Eno augwaligo te tobage dwai dwai kolesaga
ebode po wagi sogo da, teda eno pedauwali sęgę eyu hale naga egi dao.
Magi baso meni, te dwai dwai sę ebo po pusainogo ebo te usu menio.
Eno dage dali te sęde po mibo hagalabo.
13 Tiali goli, tigidali ebo kolesaga te ulaba sela mubo si, teda te
kolesaga page tigidali hania haninama elaluaibao. Tama te haniani
nai tigidali, te ula elalubo tiwai yaibao.
14 Tama tialigo da, te po me elalubao:
“Nage pila mubo bidi, hodaloao, tama nage te gụ
pagede ma hodaloama, tama Krais agai wiegi yai
ula nage mawaibao.”
15 Tama tibaso, dagego duga bilibo bugagia tonaluyu bilao. Dage
bilibo te kolesaga meni yai bidi tiwai biligio. Menio. Dage bilibo te
kolesaga koneai we bidi bilibo tiwai bilao. Tama tiyu dagego wiegi yai
kolesaga naga yao.
16 Tama megi da, te we bidi hauwa augwaligo dwai sę ebo sogo dao.
Tialima, megi da, te dage Godigo kolesagade bilibo sogo dao. Tama
tibaso, te dwagi yai sę yabo sogo dagego olo gesegeliyu tagaligimio. *
17 Tama dage te kolesaga meni yai we bidi tiwai biligio. Te menio.
Dagego mena tiwai kolesaga ebaso te Genuai Bidi God aga dwagi yai
homu ilabo kolesaga dagego usu sela suao.
18 Te dage te bomo yai ąị hauwa tulama te polobo bidi tiwai
egimio. Menio. Te tebo kolesagago dageba daganama dolainogo
ebo dao. Dagego God agai wiegi yai Mobo Bidigo dageba daganama
tonalumainao, te dage bugagia bidimainogo yao.
19 Tama tiyu, dagego duga hasi duga ama dedego noma bidi mobo
dąụ omainogo, dagego haniani dwagi yai balia po wao. Tama te lotu

* **5:16:** Kol 4:5

balia wabo buku nogi Sam, te bukude elalubo Godigo nogi ugwaba
sabo po me, te Jisasgo nogi ugwaba sabo tęąbi po me, te po tama duga
ama dedebolo wao. Tama tiyu, bomo eyu te dago Genuai Bidibolo me
aga nogi ugwaba sabo balia po dali lotu tęąbi po dali wao.
20 Tama te tigidali sogo te dageba pedalobo tigidali sęde te dagego
God Aya dali usu da po wao. Te dage te dago Genuai Bidi Jisas Kraisde
wadolobaso, God dali usu da po wao. *

Polgo te we sabo sęde da bugagia dodolobo po wali

21 Te bidi Krais agai genuai nogi mu elaluama, tama dagego duga digi
aga dologoba muani obaso, duga hasi dali duga ama dede dologode
bidao.
22 Tama tiyu, te we dabe sibi deli deli dagego duga bidigo po bugagia
wali peyu, te dagego te Genuai Bidi Kraisgo po wali pabo tiwai gilama
te duga bidigo wabo po wali pao, augwali dologode bidiąo. *
23 Tama Krais aga te aga po wali pabo we bidide tobolu bidi bidibo
gilama, tama bidi me aga wede tobolu bidi bidibo dao. Te agai po wali
pabo we bidi te agai tigi tiwai, tama Krais aga digi augwali ma dobola
sabo bidi dao.
24 Tama tibaso agai po wali pabo we bidi te Krais aga dologode bidibo
gilama, te tiwai dage we dabego me tama naga tiyu, sesemane sogo
dagego duga bidigo po bugagia wali peyu duga bidi dologode bidao.
25 Tama bidi dabe deli deli, dagego duga we dabe dali abagi dao
homu eyu, godolo mu yao, te Kraisgo aga po wali pabo we bidi godolo
mu yaligia tiwai yao. Agai da godolo mu eyu, aga bidabo ula tagalama
da tau siyu aga te ni pedaide elama isai dao. Tama agai da dali godolo
eyu tau sabo homu tiwai dagego duga we dali tama naga tiao. *
26 Tama Krais agai tama tiali te aga po wali pabo we bidi hani agai
augwali Godibolo mawainogo agai augwali ąi telawali te meda meni
yai pedaliyu, tama agai pogo me augwali tedali gasagi yai nigilali.
27 Tama Krais agai homugo aga po wali pabo we bidi agai gedude
augwali te wiegi yai mu pedalomainu yali. Tama augwali te husugwa
sai me, bedogola sai me, te tiwai elaluidali weyu, tama augwaligo
te magi dwai sę me esiąyu wiegi yai kolesaga naga eyu bugagia mu
bidimainao. Te homu Kraisgo aga po wali pabo we bidi dali yai.
28 Tama dage bidi dabego duga we dabe augwali dali wiegi yai
kolesaga eyu, augwali godolo yao, te dagego duga digi duga tigi dali
wiegi yai homu eyu godolo ebogia yao. Aga we godolo ebo bidi, te aga
digi aga godolo ebo dao.
29 Dago koneai, te bidi mego aga digi aga tigi dali boi bidi homu ebo
meni. Te menio. Agai aga tigi nai mayu, bugagia tonalubo dao, te
Kraisgo aga po wali pabo we bidi dali ebo gilama.
30 Da te nogo, sągą, gedu te nai dabe te Kraisgo tigi dagi tiwai dao.
31 Tama te Godigo po asęai bukude te po me deli wai, “Tama tibaso,
te bidigo aga ida aya taga soyu, tama aga we dali dagana selama, deli
tigi gagawai pedalobo dao.” *
32 E po tomode te genuai geme po digi po page tede elalubo. Tama
ena digi eno homugo te Krais dali aga we bidi dali po page hanilibao.

---

* **5:20:** Kol 3:16-17 * **5:22:** Kol 3:18; 1 Pi 3:1 * **5:25:** Kol 3:19; 1 Pi 3:7 * **5:31:** Gag 2:24

33 Tiali digi agai dage deli deli bidi dali me te po wali, “Nago naga tigi
dali dwagi yai homu eyu godolo mu ebogia, nago naga we dali dwagi
yai homu eyu, godolo mu yao.” Me ma, we dabe dagego duga bidigo
nogi ugwaba selama augwali dologode bidao.

6

Te bidi Polgo ida aya me wai dabe dali po wali

1 Dage wai dabe dagego te Genuai Bidigo po wali pobaso, te ida ayago
wabo po wali pao. Te tama tebo kolesaga te dolo dao. *
2-3 Te Godigo po weyu, tama Mosesgo bukude asęani po tiwai, “Te
duga aya idago po wali pao. Tama te po mobo te wali peyu da, tama
dage bugagia mu bidiyu, e tǫde hauwa sogo bideibao,” te po wai. Tama
Godigo te po bomo eyu, dąų walai. Agai te mobo po hauwa weyu, te e
po dali te dąų wali po hasia wadolali. *
4 Tama dage aya dede dagego duga wai dabe homu hodolama
augwali sębę emainogo elamuo. Menio. Dagego te Genuai Bidigo po
wali peyu, tama augwali bugagia tonaluyu, tama agai po augwali ola
mao. *

Te bidi Polgo te olo sę ebo bidi dabe dali, te sę tonalubo bidi dabe dali augwali side po wali

5 Dage olo sę ebo bidi dabe, dagego duga sę ebo tonalubo bidide
wi eyu, augwaligo po wali peyu augwali dologode bidao. Tama tiyu,
homu mu eyu, dage deli deligo te homu yao, ‘Eno yabo sę te Krais
tobade yaibao.’
6 Tama te homu eyu duga sę yao. Dagego sę ebo tonalubo bidigo
dagede dwagi yai homu emainogo augwaligo dage tonalubadi naga
dagego sę bugagia egio. Te menio. Te homu mu eyu, te dage Krais agai
olo sę ebo bidi dabe bidiyu, tama Godigo homu kolesaga wali peyu
bidao.
7 Tama dagego dwagi yai homu eyu, sę yao. Te sę te bidide naga ebo
menio. Te menio. Te dagego duga sę te Genuai Bidi Krais agade yao.
8 Dagego koneani, bidi me deligo dwagi yai sę eyu da, Genuai Bidigo
dwagi yai nai mawaibao. Agai te olo sę ebo bidi dali me, te gasa bidigo
sę isiabo bidi dali me te sę naga yaibao. *
9 Dage te olo sę ebo bage mu abelai bidi dabe, dagego odao. Dagego
augwaligo sę ebo tonaluyu, dagego me Godigo homu kolesaga wali
peyu te tiwai kolesaga naga augwali dali yao. Dagego augwali wi ilibo
kolesaga tagalao. Dagego koneani, te Genuai Bidi aga dagalude bidibo,
tama aga da te augwali olo sę ebo bidigo Genuai Bidi me, te dagego
Genuai Bidi me bidibao. Tama agai tigidali we bidi deli usu nigo naga
usu sabo dao. *

Godigo we bidi te enesigi bidi tiwai dao

10 Te eno po silagasu wabo po e dao: dage te Genuai Bidi Krais agade
wadoloyu, tama dagego agai genuai bomo meba siyu, tama dage bomo
eyu bidao.
11 Tama eno dagebolo hwịbo po digi po begelama megi obao. God
agai dagebolo te duga tigi duala sabo nai mobao. Tama dagego

* **6:1:** Kol 3:20 * **6:2-3:** Sai 20:12; Bom 5:16 * **6:4:** Kol 3:21 * **6:8:** Kol 3:22-25 * **6:9:** Bom 10:17; Kol 3:25; Kol 4:1

bomo eyu, te dwai haubo noma bidi Satango geme dualama ebo dwai
kolesaga tigidali te aiyaba elaluyu, dage bugagia dolalumainogo eyu,
tama dagego te tigi duala sabo nai tigidali selama tigide muao.
12 Magi baso menio. Te da Krais wali pabo we bidi hani, dago te
dwai sę ebo kolesaga dali hwįyu tama dago e tǫde bidibo bidi dali
hwįbo meni. Dago te dwai sę ebo kolesaga dali hwįbadi, tama dago te
dwai haubo noma bidi ugwadu te dagalude bidibo bage dali me hwįbo
dao. Augwali da te megi hulia side dwai sę ebo tobolu bidi dabe me, te
polalubo bidi dabe me, te we bidi tonalubo dwai noma bidi dabe dao.
13 Tama tibaso, Godigo dagebolo mabo tigi duala sabo nai megi duga
tigide muao. Tama tiyu, te augwaligo dage dali dwai sę ebo sogo
pedalobo si, te dage bomo elama augwali dali hwįdu gelama, tama
aiyaba elaluama, tama dage bomo yai bidi mu me dolaluaibao, wi
pogobeo.
14 Awe, dage e tama tiwai dola selama dolaluao. Dagego Godigo mu
po te duga kugulu tiwai gudulama, tama bugagia dąų olama, tama te
doloba pai wiegi yai kolesaga ebo te dagego duga hagawia sesela sabo
nai tiwai abiao. *
15 Tama te enesigi bidi agai te hwįabo sisi elama, tama sągąde mubo
nai nadoba mubo dao. Tama te tiwai dagego te Godigo dwagi yai gesi
po mu konealubo kolesaga bugagia dolasa elaluao, God agai gasa bidi
dali dwagi yai homu yabo po. *
16 Tama enesigi bidi agai aga sabele abibo tiwai tama dagego Godide
konealubo po tigidali sogo abilasa bilao. Tama tiyu, te sabelego te boi
bidigo sia dage ponai ene dabe sela sąwaibao. Te boi bidi nogi te Satan
dao.
17 Te Godigo dage polo ma dobola sai dao. Te homu ebo kolesaga te
kapago nigai tobolu madi tiwai selama, tobolude muao. Tama dagego
te Mobo Bidigo bobobage poa pai hwą ge tiwai te Godigo te bukude
asęani po bugagia odama, sao. *
18 Tama tiyu, tigidali sogo dagego po God dali wao, agai dage tau
somainu yai. Tama te Godigo Mobo Bidi agai dage bomo mayu, tego
Godibolo po wao. Te sę yainu, dage pila mugimio, hodaluao, nolǫ
isiąbo ąǫ egimio. Te sę munu me tagaligio. Tigidali sogo dagego gedu
haluasa po Godigo we bidi tau somainu wao.
19 Dagego po Godigo ena me tau somainu wao. Eno homugo dagego
po e tama omainogo obao: God agai eno pedauwalide po mumainogo,
tama eno te wi ebo homu aiyaba kęna sigulumainu, tama te Godigo
wiegi yai pogo geme dualali po page bugagia pusumainu agabolo po
wao.
20 Ena da te Godigo dwagi yai po pusubo bidi. Tama te tebo pode
te ena kalabuside bidibao. Tama tibaso, ena te wi ebo homu aiyaba
kęna sigulumainu tama ena te bomo elama te Godigo wiegi yai po
pusumainu dagego God hanalu wabo po wao.

Te bidi Polgo Godiba hanalu te augwaliba wiegi yai sę emainu augwali tobalobo po wali

21 Te bidi Tikikus aga te dago ama mu tiwai, tama aga te Genuai
Bidigo dwagi yai sę ebo bidi dao. Tama agai te eno ebo sę po tigidali

* **6:14:** Ais 11:5; 59:17 * **6:15:** Ais 52:7 * **6:17:** Ais 59:17

dagebolo pusagasomainu te bidi eno megi aga dage bidibo digi tagala palobao.
22 Tama eno aga dage bidibo digi tagala paliyu, da ede mena tama bidibo wenama tama agai pusaibao, dagego homu dąų walomainu tama yaibao.
23 Te eno ama dedeo, eno homugo dago Aya God me, dago Genuai Bidi Jisas Krais me, augwali sigo dagego homu dua nagame ilao, tama augwaligo dagebolo te godolo mu ebo kolesaga me, te konealubo po dąų wabo kolesaga me mao, te eno homugo.
24 Te eno homugo me, Godigo agai olo tau mabo kolesaga te dago Genuai Bidi Jisas Krais godolo mu eyu aga me tagalisąbo we bidi dabe tebolo te olo tau mabo kolesaga mao. Tama dao. Ena da, Pol da.

Polgo Filipai Dabeba Pas Asęani
Hasia nedebo tau sabo po

Te bidi Pol polobadu hasia sogo te tamu ąị nogelama, te bulu Grik moni tọ pedai tomoba pelama, tama te Filipai moni hanuba sabolama, tama tede Kraisgo po pusa mani. Tama elama tama Kraisgo po wali pabo we bidi hani pedalali, te bulu Masedonia genuai tọ pedaide dao. Te po da te buku nogi Tagala Palai te Dąị 16:8-15, tede elalubo suao. Tama nosali Pol gasa hanuba me bidigi pai elalubadi, te augwaligo aga kalabus hadabu ilali. Te aga kalabuside bidali sogo agai odali, te bidi mebago te Filipaide bidibo Godigo po wali pabo we bidigo konealubo homu dolobo po wabo odali. Tialima dago te pas Polgo asęnama te bulu Filipai haniba tolali pas nedebo sogo da, dago suali, te nai dabego te bidi Pol haliga sęgę yabo sę me ilibeo. Menio. Agai konealubo homu Jisasde mu kęą pelama elalu, tama aga homu pemene idu bidai dao.

Te Pol aga te kalabus bede bidibadi te mone me doado bage habuge yai elalubo po obaso, tama te Filipai bage augwaligo te Pol tau sabo mone ge sisinama, tama te bidi Epafroditus aga nogoba te mone munama tama Pol bidibo digiba tagala palali. Tama Epafroditus te Filipai buluba geasa ma pobaso, Polgo augwalibolo puba hwi po omainogo eyu, e pas asęnama tama agabolo mani. Polgo te Kraisgo po wali pabo we bidi homu bomo mabo po asęani. Te Juda dabego bomai po dologoba pigio wali. Agai te dene me sęgę dali elalubao, tiali goli aga dwagi yai homu pemene eyu bidibao. Aga homugo Godigo aga tau siyu tama aga kalabus tamadi silaibao.

Te Filipai dabego Pol dali hai namu elalubaso, tama Pol wiegi yai pemene mu yai

(Dąị 1–4)

1 Ena da Pol dao. Tama ena dali Timoti da si Krais Jisasgo sę bidi, da sigo e po te dage Filipai hanude bidibo Godigo po odobo we bidibolo asęna tolobao. Dage Krais Jisas dali wadolama bidu, tama e pas dagebolo me, te dage tonalubo bidi dabebolo me, te tonalubo sę tau sabo bidi dabebolo me, te dage tigidali Godigo po odobo we bidibolo tolobao.

2 Eno homugo dago Aya God dali dago Genuai Bidi Jisas Krais augwali sigo dage dali te olo tau sabo kolesaga eyu, tama dage homu nagamea peyu bugagia bidao.

Polgo augwalide Godibolo buba hwi po wai

3-5 Te polobadu hasia sogo ena dage bidibo digi sabolama, tama eno dagebolo Godigo wiegi yai gesi po pusulama, tama dagego te po homugo selama, tama Godigo we bidi hani dage pedalali. Tama te sogo gagalama, eno te gasa bulu we bidibolo te Godigo po pusubo sę eyu, tama dagego ena tau siyu bididuai dao, tama megi me dagego tama tibo dao. Tama tibaso, eno dage dali dwagi yai homu pemene eyu, eno homugo dage ma kone palobo sogo tigidali te eno Godibolo nage usu da po dagede wabo dao. Tama Godigo dage tau somainogo eyu, eno agabolo hanalu wabo po wabo dao.

6 Tama tiyu, eno homu si menio, eno mu koneai, te God agai dage deli
deligo homu tomode te dwagi yai sę gagalama, tama te sę ela peyu, mu
ela pelama, tama Krais Jisas tǫba ma asobo side naga agai te dagede
ebo dwagi yai sę silaibao. Te eno mu koneanio.
7 Tama tigidali sogo eno dwagi yai homu eyu dagede homugo konea
palobo dao. Tama eno dagede dwagi yai homu ebo te dolo naga dao.
Magi baso meni, God agai ena dali dwagi yai sę elama, tama agai po
pusubo sę eno nogoba mani. Tama tigidali sogo eno te sę ebadi, te
dagego ena tau sai dao. Polobadu ena kalabus menibadi eno te Godigo
pode boi bidi homu ebo bagego po aiyaba elaluabo po wabo sę yai.
Tama tiyu, eno te gasa we bidi tau sali, augwaligo augwa homugo
Godigo po bugagia dąų omainogo yai. Tama megi ena kalabuside
bidibao. Polobadu me, megi me, te tigidali sogo dagego ena te sęde
tau sai dao. Tama tibaso, eno dage dali kone palobo si ena dwagi yai
homu ebo dao.
8 Awe, eno dage dali dwagi yai homu moni pemene eyu, bomo elama
godolo mu ebo dao, te Krais Jisas agai aga digi tiwai gilama ebo dao.
Godigo koneai, eno tede mu po naga obao.
9 Te Godigo dage tau somainogo eyu, eno agabolo hanalu wabo po
wabo dao. Tama tiyu, eno homugo agai dage tau siyu, tama dagego
duga hasi we bidi dali dwagi yai homu eyu godolo ebo kolesaga te
geninama mu pedaluyu bididuao. Tama eno homugo me te dagego
te mu po page tigidali hania kuna koneama, tama dagego te dwagi
yai kolesaga me dwai kolesaga si bugagia dagalabo homu kolesaga mu
elaluaibao.
10 Magi baso meni, dagego te kolesaga dagalabo homu kolesaga
elalubaso da, teda dagego te tigidali kolesaga osola sulama, tama te
wiegi yai mu kolesaga sabo usu yaibao. Tama tiyu da, teda te Krais aga
tǫba ma asobo sogo tonalubadi dage meda meni yai me, sęgę sisąwai
we bidi bidaibao.
11 Tama Jisas Krais agai naga pedalabo dolo mu yai kolesaga augwali
dagede geninama pedalama, tama dagego ebo kolesaga tigidali te tiwai
naga elaluaibao. Tama tebogo Godibolo bomo yai ula dali genuai nogi
si mawaibao. Eno dagede te homu eyu, Godibolo gedu haluasa po
wabo dao.

Pol kalabuside bidali, tebogo te Godigo po pusubo sę tau sai

12 Eno ama dede, eno homugo dagego hania koneao, te enade ede
polo pedalali sę, te augwaligo ena kalabus muani sę, te sę ebogo
ena te Godigo po pusubo sę tagalamainogo eyu usu ebeo. Menio.
Te augwaligo ena kalabusiba mubaso te Godigo po pusubo sę ela
pomainogo tiwai, te gasa we bidi augwali te po odisąwani bage, te
augwaligo me te po odai dao.
13 Tama tibaso, megi te gavman tuni bidigo be tonalubo enesigi bidi
dabe augwali tigidaligo koneai, ena Kraisgo sę ebo bidi bidibaso naga,
ena e kalabus bede bidibao. Tama gasa ede bidibo we bidi tigidali
augwaligo me te koneai. *
14 Tama ena e kalabus bede bidibaso, dago ama dede meba hauwa
augwaligo bomo te dago Genuai Bidide selama, tama wi ebo kolesaga
tagaliyu bomo elama, te Godigo po pusubo sę megi bugagia ebao.

---

* **1:13:** Tpi 28:30

15 Awe, eno koneani, augwali mebago konila weyu, eno nogide dwai homu eyu, tama eno nogi aiyaba elalubadi tama augwa nogi ugwaba momainogo eyu, tama augwaligo we bidibolo Kraisgo po pusubo dao. Tiali goli dago ama dede me badu augwaligo enade dwagi yai dolo homu eyu, Kraisgo po te we bidibolo pusubo dao.

16 Augwaligo ena dali dwagi yai homu eyu godolo mu ebo kolesaga ebaso, augwaligo Kraisde po pusubo dao. Magi baso meni, augwaligo koneai, te Godigo pode boi bidi homu ebo bagego po aiyaba elaluabo po wabo sę, te sę Godigo enabolo mani.

17 Tiali goli u bage augwaligo eno nogide dwai homu ebo bage, augwaligo me Kraisgo po we bidibolo pusubo dao. Tialima augwaligo homu mu esiąyu, tama Krais po pusubo dao. Augwaligo eno nogi aiyaba elaluama, augwa nogi ugwaba sabo kolesaga naga eyu, tama e homu ebao, ‘Te dago Kraisde po te we bidi dabebolo pusuyu da, teda Pol te kalabuside bidibadi aga homu dwai mu ilaibao,’ te homu augwaligo ebo dao.

18 Magigo meni. Bidi mebago ena dali dwai homu eyu, augwaligo Kraisde po te we bidibolo pusubo dao. Bidi mebago me te homu mu eyu, te we bidibolo Kraisde po pusubo dao. Awe, usu dao, po meni, augwaligo Kraisde po pusubaso eno dwagi yai homu mu ebao. Tama eno dwagi yai homu mu eyu tama bididuaibao.

19 Magi baso meni, eno mu koneai, dagego ena tau somainogo gedu haluasa po wabogo me, te Jisas Kraisgo Tedali Mobo Bidigo tau sabogo me, te sigo ena tau selama, tama te ena kalabusiba muani bage augwaligo ena olo tagala palaibao.

20 Tama eno dwagi yai homu elama, tama eno te kolesaga mu pedalaibao olama tonaluyu, tama me eno te kolesaga pedalomainao homu mu ebao, te kolesaga e dao: eno homugo te Godigo ena mani sęde ena munu me tulalugobeo. Menio. Eno homugo te tigidali sogo, te megi tama me, te ena bomo selama wi esiąyu, tama eno tigigo me eno homu kolesagago me te eno te Krais te we bidibolo ola mayu, tama augwaligo agai nogi ugwaba saibao. Tama homu eyu, te ena me bidibogo ma ena isibogo, tebogo agai nogi ugwaba somainao.

21 Magi baso meni. Eno homu tama tiwai: ena e tǫde me bidiyu da, teda ena Krais dali homugo kęą pai bidi mu bidaibao. Ena isiyu da, teda ena wiegi yai mu bugagia bidaibao, tebogo e tǫde bidibo aiyaba mu elaluaibao.

22 Tiali goli ena e tǫde me bididuyu da, teda eno we bidi hauwa tau sabo sę ebo usu yaibao. Tialima eno mena tų wali pogowe? Te eno konebeo.

23 Eno homu si ebao, tama te homu sigo ena augwali si tomode dąų walali. Te homu me e dao: ena Krais dali bidigi pomainu ena isaio homu bomo elama ebo dao. Te aga dali bidibogo te e tǫde bidibo kolesaga aiyaba mu elaluaibao.

24 Tiali goli me homu e tiwai dao: eno dage tobade e tǫde me bidiyu dage tau sabo sę, te me te genuai sę dao, tebogo ena aga dali bidigi pabo sę aiyaba elalubo dao.

25 Tama tede eno homu si ebo meni, eno mu koneai, ena e tǫde me bidaibao. Tama ena dage dali bidiyu, tama dagego te konealubo po dąų wabo bomo genuai pedaluyu, tama dage dwagi yai homu mu pemene emainogo eyu, eno dage dali tau siyu bidaibao.

26 Tama tibaso, ena dage dali ma bidibo si, te dage Krais Jisas dali
wadolobaso tama eno yali sęde dagego te dwagi yai homu pemene ebo
page hauwa elaluaibao.
27 Te enade nosali pedalabo sę te dago megi konebeo. Tialima te
tagalao, te sęgę menio. Te sęgę nai, te e dao: te dago Kraisde ola
mabo wiegi yai po, te po te da usu sabo usu ni tiwai dao, tama te
dagego ebo kolesaga te usu niba kadu wao. Dagego tama tiyu da, teda
ena dage bidibo digi pabo ma gasa bulude bidibo, te usu dao, eno
dagego ebo kolesagade dwagi yai po naga odaibao. Dagego te Kraisde
ola mabo wiegi yai po bugagia wali pobaso da, teda dage duga hasi
deli homu naga eyu, tama bomo elama dolaluaibao. Tama me dagego
ebo kolesaga deli naga eyu, tama duga hasi tau siyu, tama te Kraisde
dwagi yai konealubo po aiyaba elaluabo dwai sę ebo bage augwaligo
dage dologobeo. Dagego tama ebo kolesaga po eno odaibao.
28 Eno te dagebolo dene mabo bage augwalide po odaio. Augwaligo
dage wi homu me ilibo gogologio. Dage munu me wi isiąbo, te kolesaga
ebogo te augwalibolo ola mawaibao, te augwali dolama tama mu
hagawaibao, tiali goli God aga digi dage bugagia tonaluyu tama dage
wiegi yai bidaibao.
29 Magi baso meni, dage, dagebolo Godigo dwagi yai sę olo elama,
tama agai dage te Kraisgo sę ebo we bidi nigilai dao. Tama tiyu, agai
dage tau selama, tama dagego Kraisde konealubo po homugo dąụ wali.
Te me elalubao, te agai dagebolo agai nogide dene sabo kolesaga me
olo manio, te wiegi yai dao.
30 Tama dagego te Krais tobade dene sobaso, te dage ena dali hodobo
te tobage dene sabo sę ebo usu dao. Polobadu ena dage dali bidibadi
eno hwịbo dagego suai dao, augwaligo Kraisde ena dene mani. Tama
megi me dagego odali, augwaligo e bulude me enabolo dene mę mabo
dao.

2

Kraisgo aga nogi ugwaba sisiąbo wiegi yai kolesaga yali

1 Te dage Krais dali wadolama tama bidu, tama dagego bomo tama
elalubo dao. Tama agai dage dali dwagi yai homu eyu godolo ebaso,
tama dagego homu nagame elama bugagia bidibo dao. Dage agai
Tedali Mobo Bidi dali deli homu eyu kisasa biliyu bidibo dao. Tama
dagego duga hasi tomode te abagi homu eyu, homu dene eyu duga hasi
tau sabo dao.
2 Dagego tama tialigo da, eno homu dwagi yai genuai mu dagego
emainu e kolesaga tama yao: te deli homu naga bugagia yao, tama
duga hasi dwagi yai homu eyu godolo ebo kolesaga te dobayao, tama
homu dali, homu kolesaga dali te duga hasi deli naga tiwai si naga
elaluao.
3 Gasa bidi tau sabo kolesaga tagalama, tama duga digide naga
homugo kone paluyu, duga nogi naga olo ugwaba sabo kolesaga eyu,
dage te tiwai bidilamuo. Te menio. Te imilai homu eyu, e homu yao,
“Te gasa we bidi augwali dwagi yai bage dao. Ena augwali dologode
bidaibao,” te homu yao.
4 Tama tiyu, dagego duga digi naga tau siyu, duga nai naga bugagia
tonalugimio. Gasa we bidi augwali me tau siyu, augwaligo nai me
dagego bugagia tonaluiąo.

5 Dagego elaluabo homu kolesaga te Krais Jisasgo elaluali homu
kolesaga tiwai gilama yao. Te kolesaga e dao:
6 Aga tigidali sogo polobadu God tiwai mu bididuai
dao.
Tiali goli agai aga digi tau somainu “Ena e tiwai
bidaibao” homu te munu me ebeo.
7 Te mu menio. Agai digi aga genuai wiegi yai
nogi tagalama, tama nogi meni yai sęde dąų walali
bidi tiwai pedalali.
Aga te tǫde bidibo bidi dabe tiwai pedalama, tama
bidi augwaligo suali aga be bidi mu bidai.
8 Aga digi aga nogi aiyaba munama, tama Godigo
po wali peyu, tama augwaligo aga ela muabo sogo
usu nagasai, te dwai ni pedaide naga isali.
9 Tama tialide Godigo aga ugwaba mu sela muai,
tama agabolo te gasa nogi tigidali aiyaba elalubo
genuai nogi mawai.
10 Tama tibaso, dagalu bidi me, tǫde bidi me,
tǫ dai dologo badu bidibo bidi dabe me, augwali
tigidaligo Jisasgo nogi ugwaba somainogo augwali
kidu sugunaibao,
11 tama tigidali bidigo e po hania waibao, “Jisas
Krais da, aga naga te Genuai Bidi dao.”
Tama tiyu, augwaligo God Ayago nogi ugwanu mu
elaluaibao. *

Godigo po odobo we bidi te dagalu ho dabe tiwai ula yao po

12 Eno abagi mu dede, Krais aga Godigo po mu wali pali. Tama tibaso, ena dage dali polobadu bidibadi dagego eno po wali pali tiwai gilama, te megi me, ena digibulu bidibadi te dagego bomo elama, te eno po bugagia wali pao. Te sęgę dao, olo sę mu menio. Tama tiyu, God dali duga homugo kęą pai we bidi mu bidiyu, tama te dage bidibo kolesaga wiegi yai mu sese pedalomainu bomo elama tiduao.

13 Magi baso meni, te dagego aga homu wali pabo homu emainogo, te dagego aga homu wali pabo bomo me elalumainogo, te God aga digi dage tomode aga sę eyu, tama dagego homu agai hodolobo dao.

14 Tama dage Godigo po tama wali peyu tama dagego elalubo sę ebadi, te duga hasi wado po wabo me, konila po wabo me, te tobage po wagimio.

15-16 Tama dagego te sę tama eyu da, teda dage te gasa we bidigo gedude te magi sę isąwai we bidi bidiyu, tama dage te dwai sę dali dwagi yai sę dali gealusiąbo we bidi bidaibao. Tama bidiyu, dage te homu gagea pai haniani dwai dwai sę ebo we bidi tomode bidibadi goli, dage Godigo mu doloba pai wai puluba bidaibao. Tama dage augwali tomode bidibadi dagego te ho dabe hulide ula nanobo tiwai eyu bidiąo. Tama tibadi, dagego augwalibolo te wiegi yai bidibo ula elalubo po pusao. Dagego tama tiyu da, teda te Krais aga e tǫba ma asobo side eno dwagi yai homu dage dali yaibao. Magi baso meni, eno koneaibao, eno dage tomode yali tigi dene sę me te eno bomo me te olo dali ebeo. *

* **2:11:** Ais 45:23 * **2:15-16:** Bom 32:5

17 Dagego duga homugo Kraisde konealubo po dąụ wabo kolesaga
ebo, te kolesaga ebo te Godigo gedude te dagego agabolo te ofa nai
mabo kolesaga ebo tiwai dao. Tama bidi dabe augwaligo ena ela
mugowe, mugobewe, te eno konebeo. Tama augwaligo ena ela muyu
da, teda eno kaneme dali te dagego ofa mabo nai dali te si dago agabolo
mawaibao, te polobadu bidali bidi dabego te wain ąị te ofa nai daiba
gelali tiwai yaibao. Awe, tama tiyu da, teda usu da, eno tede dwagi yai
homu pemene ebao, tama dage dali hodobo eno dwagi yai homu ebao.
18 Te tama tiwai me, dagego me te enaba pedalabo sęde dwagi yai
homu pemene yao, tama ena dali hodobo dwagi yai homu yao.

Polgo bidi si Filipai hanuba tagala palaibao

19 Genuai Bidi Jisasgo homu usu weyu da, te eno dage bugagia
bidibowe wabo po odomainogo, eno Timoti dage bidibo digi tamadi
tagala palaibao. Tama aga ma asama, dagede po enabolo olama, eno
me dagede dwagi yai homu yaibao.
20 Eno Timoti tiwai bidi me menio. Agai ena dali homu deli naga ebo
dao. Agai dage tau sabo homu mu ebo dao.
21 Tigidali gasa bidi dabe augwa naide naga homu eyu, tama tede
tonalubo dao, tama augwaligo Jisas Kraisgo sęde homu eyu tonalubo
menio.
22 Tama duga digi Timoti mu koneai, te aga yali sę dagego osola
sulama tama dagego koneai, te aga sę bugagia ebo dwagi yai bidi dao.
Agai ena dali hodobo te Godigo po pusubo sę iduai dao, te aga ogwago
aga aya dali hodobo sę ebo tiwai yai dao.
23 Te gavman bidi dabe augwaligo ena e kalabus bedu tamadi olo
tagala palogowe, ma meniwe, te eno megi konebeo. Tialima te eno
nosali konebaso da, teda eno Timoti polo dage bidibo digi tagala
palaibao.
24 Tama Genuai Bidigo homu usu weyu da, te ena digi ena dage
bidibo digi tamadi asaibao, eno megi te homu ebao.
25 Eno homugo te bidi Epafroditus dage bidibo digi ma tagala
palaibao. Aga dago ama dao, tama ena dali deli sęde abagi olama
biduai dao. Tama gasa bidi dabe augwaligo Godigo po pusubo sę
dolidali weyu tama agai ena tau siyu, tama da sigo tigi dene sę iduai
dao, te ami enesigi bidigo bomo elama hwịbo tiwai yai dao. Polobadu
dagego Epafroditus ena bidibo digi tagala palai, tama agai ena tau siyu
ena dali bidibao.
26 Agai dwai homu mu eyu, tama agai homugo aga dageba polo paio
wabo. Magi baso meni, dagego aga gasi yali po odali, te po agai odali.
Tama agai te po odama, tama dagego agade moni homu idali weyu aga
dagede homu dene eyu dage sugi pabo homu eyu bidibao.
27 Awe, mu tama, polobadu aga gasi mu yai, tama pąde mu aga isabo
tiwai yai. Tiali goli Godigo aga dali homu dene eyu, tama aga tau
selama aga isibeo. Tama tebode Godigo aga deli naga homu dene eyu
tau sabeo. Agai ena me homu dene elama tau salio. Agai koneai, ena
e kalabuside bidibaso, ena sęgę dali dene me te elalubao. Tama eno
abagi isibaso, eno genuai sęgę elaluaibao. Tama idali weyu Godigo te
bidi tau sabogo ena me tama tau sai dao.
28 Tama tibaso, ena wiegi yai homu eyu tama eno homugo aga dage
bidibo digi tagala palabo homu ebao. Tama tiyu, tama dagego aga ma

subo si, teda dagego dwagi yai homu agade ma yaibao. Tama eno sęgę me te tama silaibao.
29 Dage dali, te bidi Epafroditus dali, te dage tigidali te Genuai Bidi Kraisgo hani deli dao. Tama tibaso, aga dageba asobo si, dagego aga duga ama tiwai ma sao. Te tobage bidigo nogi dagego ugwaba siyu, tama augwali dali dwagi yai homu yao.
30 Magi baso meni. Kraisgo sę tobade aga pąde tama isai digi dao. Agai homugo aga bidabo homu yai menio. Dage digibulu bidiyu, tama duga digi ena tau sabo usu sąbaso, agai ena tau sabo homu elama, tama Kraisgo sę ebadi pąde isai digi dao.

3

Godigo te we bidi doloba pai ilibo sę po

1 Eno ama dede, eno po silainogo e po obao, eno homugo te dage te dago Genuai Bidi dali wadolobaso, te dage dwagi yai homu pemene yao. Te eno dagebolo polobadu pusali po, te po megi ma asębo eno hagelabo menio. Te po dagebolo ma asębogo dage tau siyu, tama gasa bidigo ola mabo pogo dage dologobeo.
2 Dage dua dao, te sę dwai ebo bidi dabe, te wili sulai yowi tiwai. Dage dua dao, dwai bidi dabego dagebolo "Te da Juda bidi dabe tiwai eyu, duga tigi togoyu, Godigo sa mubo dąi tigiba muao," te po wabo bage, te augwalide dua dao.
3 Magi baso meni. Augwali meni, te dago naga te Godigo sa mubo dąi mu sai dao. Augwaligo homu te augwa tigiwali togobaso augwali Godigo gedude doloba pai bidi dao, tede geda muyu augwaligo te homu ebo dao. Tiali goli dago te doloba pai bidi nogi sabo tų koneai. Magi baso meni. Godigo Mobo Bidigo da tau siyu, tama dago Godibolo lotu po wabo dao. Da Krais Jisas dali wadolama bidiyu, tama tede da dwagi yai homu mu pemene ebo dao. Tama bidiyu, dago Godigo sa mubo dąi elalubao. Dago te dena tigiwali togobo sęde te da tau sabo kolesaga dao, te homu mu ebo menio.
4 Te tigiwali togobo kolesaga dali, te bidi aga tigi bomogo ebo haniani kolesaga dali, te tobage kolesaga ebogo te bidi te Godigo gedude doloba pai bidi ilibo usugi da, teda ena aga gedude doloba pai bidi mu dao. Tama gasa bidi me deligo aga tigiwali togobo sę elama tama gasa sę me eyu, tama aga wiegi yai bidi dao homu eyu da, teda eno te bidi aiyaba elaluai dao.
5 Magi baso meni. Edao. Ena ame nenama, tama Sarere deli bidama, tama augwaligo eno tigiwali togwai, te Godigo hani sa mubo dąi enaba tama muai. Ena te Israel bidi mu, tama ena Benjamin te bidigo hani. Eno aya ida si augwaligo Hibru po weyu bidai, tama ena me Hibru po wabo bidi mu dao. Ena genuai hodolama, tama ena te Farisi hani bage dali wadolali. Augwaligo bomo eyu, te Juda dabego bomo yai po tigidali deli deli dolo mu bugagia wali pabo bage dao. Te tiwai ena me te da Juda dabego bomai po tigidali dolo mu odama wali peyu bidai dao. Tebode ena olo bidi meni. *
6 Eno te Godigo nogi dolobo we bidi elaibao homu bomo elama, tama tede geda muyu eno te Krais wali pabo we bidi hani augwalibolo genuai dene mayu bidai dao. Te Godigo te Juda dabego bomai po dolo

* **3:5:** Tpi 23:6; 26:5; Rom 11:1

wali pabo bidibolo te doloba pai bidi nogi pogi sogo da, teda enabolo agai te nogi pogi da. Eno te bomai po me deli me bolobeo. Te eno dwagi yai kolesaga tama yali goli, te usu meni. *
7 Tiali goli te eno megi tama nedali eno nogi tau sabo wiegi yai kolesaga, te augwali tigidalide eno homu hasegelama, tama megi eno homu te augwali te ena tau sisąbo nai naga dao, te hagawai nai naga tiwai dao. Magi baso meni, Krais agai ena tau mu sai dao.
8 Tiali goli te da Juda dabego ebo kolesagade naga eno homu te augwali te ena tau sisąbo nai dao. Tede naga menio. Te ena Godigo gedude doloba pai bidi pedalomainogo eyu, polobadu eno haniani gasa kolesaga hauwa me eyu bididuai dao. Te kolesaga tigidalide me megi eno e homu ebo dao, te augwali ena tau sisąbo kolesaga dao, te olo nai mu dao, te homu eno megi ebo dao. Magi baso meni. Te wiegi yai kolesaga me deli naga eno megi subo dao. Te kolesaga e dao: ena te eno Genuai Bidi Krais Jisas dali mu wadolama, tama ena aga dali abagi mu kisasa bilibao, te kolesaga da te genuai wiegi yai kolesaga mu dao, tebogo te gasa kolesaga tigidali aiyaba elalubo dao. Tama aga tobade eno te gasa ena tau sabo kolesaga tigidali tagalai dao. Eno Krais tama somainu eyu, tama te gasa kolesaga tigidali te dwai olo pobele bage naga dao, eno te homu ebo dao.
9 Eno homugo ena aga dali wadoloyu tama homugo mu kęą paibao. Polobadu eno e homu eyu bidai dao: eno te Juda bagego bomo yai po dolo mu bugagia wali peyu da, teda Godigo gedude ena doloba pai bidi pedalaibao. Tiali goli megi eno te homu ebo menio. Eno Kraisde konealubo po dąų olama, tama Godigo ena doloba pai bidi nogi yai dao. God aga digi te Kraisde konealubo po dąų wabo bidibolo te doloba pai bidi nogi nogi ebo dao.
10 Tama bomo elama, eno deli homu naga ebo dao: ena Krais dali wadoloyu, tama eno aga kuna koneaio. Aga isąma ma hodaluama tama bomo elalubao. Eno homugo eno te bomo mu koneaio. Eno aga dali abagi mu olama, tama aga dene sali tiwai eno dene sobaso te usu dao, eno te dene saio. Tama tiyu, aga isali tiwai ena isaio.
11 Eno homugo te tų elalubaso, nosali ena te isali we bidi tomodu Godigo ena ma hodaluaibao, tama ena ma bidaibao.

Polgo bomo elama dąi yali digi sabolainogo udawai

12 Tiali goli eno megi tama wali kolesaga, te tobage kolesaga eno polo selama, tama megi ena doloba pai wiegi yai bidi mu dao, eno te homu ebo meni. Te menio. Bidi dabe augwaligo bomo elama dąi yali digi polo sabolainogo udabo tiwai, te eno bomo elama, tama te Godigo enabolo maiabo nai sabo homu ebo dao. Eno te tiwai emainogo eyu, Krais Jisasgo polobadu ena aga wali pomainogo ilai dao.
13 Ama dedeo, te enade, te eno homugo te kolesaga polo mu sai dao, te homu ebeo. Meni. Tiali goli eno homu me deli digi tama ebo dao. Eno polobadu yali homu kolesaga tagaluyu, tama augwalide homu ma esiąyu, tama eno nosali sabo nai sę bomo ebo dao.
14 Tama tibaso, eno bomo elama, dąi yali digi sabolama, dwagi yai muani nai sainogo udabo dao. Te dwagi yai muani nai sabo e tiwai, Godigo da Krais Jisas dali wadolama, tama aga dali bidada peyu, bidada pomainu agai da dagaluba holao olama i wai dao.

* **3:6:** Tpi 8:3; 22:4; 26:9-11

15 Te da Godigo po kibu be hauwa bugagia wali pali bage, te dago
aga homu kolesaga koneai bage, te da tigidaligo te bomo elama dąi
yali digi sabolama, dwagi yai muani nai sainogo uda yabo homu deli
naga yao. Tiali goli dage mebago gasa homu me elalubaso wida, teda
Godigo dagebolo te po page hania waselaibao.
16 Tialima te Godigo dabolo polobadu waselali yabo kolesaga, te
kolesaga dago bugagia wali pomainao.
17 Eno ama dedeo, dage tigidaligo eno ebo kolesaga sulama, tama
te tama tiduao. Dago dagebolo te dolo yabo kolesaga ola mawai dao.
Tama tibaso, duga hasi dagego dago ebo kolesaga wali asobo bidi dabe
bugagia suao, te dagego augwaligo ebo kolesaga dolo wali pomainogo
tama yao. *
18 Polobadu hauwa sogo eno dagebolo wai dao, tialima megi eno
dagebolo ma obao, tama eno homu dene eyu gedude ąi pedalabo dao.
Magi baso meni. Godigo po odobo we bidi hani tomode te we bidi
hauwa augwaligo ebo kolesagago augwali te Krais ni pedaide isali sę
page dali boi bidi ilibo dao.
19 Augwa tigigo tuabo nai dabe, te nai sabo homu naga augwaligo
eyu, tama te kolesaga wali pabo dao. Te sabo nai dabe augwaligo tibo
god tiwai mu dao. Augwaligo dwai haniani hale ebo kolesaga ebo dao.
Tiali goli augwali tede hale menio, tede augwaligo dwagi yai homu eyu,
tama augwa nogi ugwaba sabo dao. Tama augwaligo e tǫde elalubo
naide naga homugo dąụ olama tama bidibo dao. Tama augwaligo te
tobage kolesaga ebaso, augwali mu dolaibao, te dwai buluba paibao.
20 Tiali goli, da, te da gasagi yai we bidi hani dao. Dago bulu mu te
Godigo bidibo digi mu dao, tama wiegi yai homu eyu dago te da ma
dobola sabo bidi, te Genuai Bidi Jisas Krais, aga tedu dulama, tǫba ma
asobo tonaluyu bidibo dao.
21 Magi baso meni. Agai bomo te gasa tigidali bomo aiyaba elalubo
dao. Tama agai bomogo agai tigidali nai deliba sisinama, tama aga
dologoba muabo te bomo tede usu dao. Tama aga tǫba ma asama, tama
dago bomo meni yai polo isibo tigi, te tigi agai bomogo hasegelaibao,
tama dago tigi aga wiegi yai ula elalubo tigi tiwai si pedalaibao.

4

Dage deli homu eyu tama dwagi yai homu kolesaga sao

1 Eno ama dedeo, te Krais e tǫba ma asama, tama da dali wiegi yai
sę yaibao. Tama tibaso, dage aga dali polobadu wadolama tama megi
bomo elama dolaluiąo. Eno dage dali wiegi yai homu mu pemene ebo
dao, tama eno dagede homugo ma kone palobo si eno homu dene ebo
dao. Dagego ena homu dwagi yai ilibo dao. Dage da, te eno bulali nai
du walali tiwai dao.
2 Yuodia dali Sintike, te we dage sigo odao: dage si Krais dali
wadolama, tama ama name si tiwai bidiyu, homu deli naga yao. Dage
si tama naga tiao.
3 Tama nage me, nage ena dali homugo kęą pai bidi, ena dali deli sę
ebo bidi dao, eno nagebolo e po obao, te we si augwaligo deli homu
naga emainogo nago augwali tau sao. Eno Godigo po pusubo sę ebadi,
augwali sigo tigi dene sę eyu, ena tau sali. Te bidi Klemen dali, gasa

* **3:17:** 1 Ko 4:16; 11:1

ena dali deli sę ebo bidi dabe dali, augwaligo te we si dali sę yali dao. Tama augwali tigidaligo nogi te Godigo bukude asęna elalubo dao, te bidibo ula sali bagego nogi asęani bukude.

4 Eno homugo dage te Genuai Bidi dali wadolali we bidi dage sesemane sogo dwagi yai homu pemene eyu bidao. Awe, eno te po ma obao, dagego homu dwagi yai pemene yao.

5 Dagego homu nagame ebo kolesaga tigidali sogo eyu, tama tigidali we bidi augwaligo te kolesaga sueibao. Dago Genuai Bidi ma asobo sogo pąba yagasai dao.

6 Dagego haniani naide moni homu egimio. Te menio. Te dageba pedalobo sę tigidalide dagego Godibolo tede po weyu, tama agabolo buba hwi olama, tama te dagego sǫą pabo naide aga hanalu wao.

7 Dagego tama tiyu da, teda dage Krais Jisas dali wadolama, tama aga dali hodobo bidiyu, tama Godigo dage nagamea pai homu ilibo kolesagago dage bugagia tonaluaibao, tama dage wi egobeo. Te nagamea pai homu ilibo kolesaga page te da tǫde bidibo we bidigo kuna munu me konegobeo, te agai kolesagago dago homu kolesaga aiyaba mu elalubo dao. Awe, tede dago homu kolesagago dęą sabo dao, tiali goli agai te nagamea pai homu ilibo kolesaga page me hauwa elalubao.

8 Eno ama dedeo, eno po silagasu wabo po me deli waibao. Dagego eno e nedebo kolesaga nogi selama tama augwalide naga dagego homugo bugagia kone pabalo piduao. E tobage kolesaga augwali dwagi yai dao, tama tigidali we bidigo e kolesaga ebo bidigo nogi ugwaba sabo dao. E dao: te tibo po wasiąbo kolesaga me, te wiegi yai kolesaga me, te Godigo gedude me bidigo gedude me dolo kolesaga, tama meda isąwai kolesaga dali, te abagi homu ilibo kolesaga dali, te doloba pai kolesaga dali, te dwagi yai nogi elalubo kolesaga dali, te tobage ebo kolesagade dagego homugo kone pabalu pidubadi geao.

9 Ena dage dali bidibadi eno te haniani kolesaga po dagebolo ola menama tama dagebolo mani. Tama dagego eno yali kolesaga gedugo suali. Dagego te enade tama sali kolesaga sesemane sogo iduao. Tama tiyu te dabolo nagame homu ilibo God aga dage dali bidaibao.

Te Filipai hani bagego tau sabo nai dabe Polbolo tolai baso, te Polgo buba hwi po wai

10 Ena te dago Genuai Bidi dali wadolama tama bidiyu, tama megi ena dwagi yai homu mu pemene ebao. Magi baso meni. Hauwa sogo silama tama dagego ena tau sabo tụ ma dalama, tama dagego ena tau sabo kolesaga te ni dululi pisigalubo tiwai eyu, tama dagego mone ge enabolo tagala palali. Tama tiyu, tama dagego enade homugo konea palobo, te eno koneai. Dagego ena gegeda pabeo. Te meni. Tiali goli dage tụ meni yai dao.

11 Tama tede ena nai sǫą pabo hobedagia bidibao, eno te po megi wabeo. Te meni. Eno elalubo nai, te naide ena dwagi yai homu eyu bugagia bidibo kolesaga te eno konea silai dao.

12 Ena magi nai meni yai bidi bidibo kolesaga dali, te nai hauwa elalubo kolesaga dali si eno koneai. Te eno polobadu konesiąwai kolesaga eno megi konebo dao. Tama tibaso, tigidali bulude me, tigidali sogo me, te ena dwagi yai homu eyu, bugagia bidabo ena usu yaibao.

Ma, eno nai hauwa tubo sogo ma nasi ebo sogo, tama doado bage
hauwa elalubo sogo, ma nai sǫą pabo sogo, te magigo menio.
13 Krais agai aga bomo ena menama, tama te bomogo eno tigidali sę
ebo usu ebo dao.
14 Tiali goli, dagego ena dali hai namu si weyu, eno sęgę dagego tolai,
te kolesaga dwagi yai dao.
15 Tama dage Filipai we bidi, duga digi mu koneai: te polobadu eno
te Godigo gesi wiegi yai po sela pabo sę dage tomode ebo gagalali sogo,
te sogo eno te Masedonia tǫ tagalama, tama gasa tǫba pali sogo, te sogo
gasa Godigo po odobo we bidi hani augwaligo ena tau sabe, te dagego
naga ena dali deli sę yabo homu eyu, tama enabolo mone ge menama,
tama eno te mone ge sai dao.
16 Ena Tesalonaika bulude bidibadi tama eno nai sǫą pobaso, dagego
ena si sela sogo tau sai dao. *
17 Te dagego ena tau sabo badi, te eno dagego enabolo mani masigi
gede homugo kone paluyu sabo homu ebo meni. Te meni. Eno homugo
Godigo te dagego ena tau siyu duga nai dobabo dwagi yai sę ebo
sulama, tama agai nosali dage wei ponaibao.
18 Dagego mani tigidali nai usu elama eno selama, ena sǫą pabo meni.
Te dagego dwagi yai nai dabe te bidi Epafroditus nogoba munama,
tama agai tolasa asai, te eno sai, tama megi ena pągąna pabo. Te
dagego tolali nai dabe augwali da te Godibolo olo maiabo denami ebo
ofa nai tiwai dao, te agai gedude te usu dao, tama agai homu dwagi
yai ilibo nai dao. *
19 Tama ena wali pabo God agai dage bugagia wei ponaibao. Dage
Krais Jisas dali wadolama tama dagego mena nai sǫą pobaso da, teda
agai umabo elalubo wiegi yai ula yai naigo dage tau siyu, tama dage
me mu pągąna paibao.
20 Eno homugo da tigidaligo dena Aya Godigo bomo yai ula elalubo
nogi sesemane sogo uganu sao, bidada peyu, bidada pabo sogo tama
yao. Te mu tama dao.

Po me badu wai

21 Eno siade da wabo po te tede bidibo Godigo po odobo we bidi
tigidalibolo wao, augwali Krais Jisasgo hani bage dao. Dago ama dabe
ena dali ede bidibo bagego dage dali siade dao po olama tolobao.
22 Ede bidibo Godigo we bidi augwali tigidaligo dagebolo siade dao
po ola tolobao. Meba gavman tuni bidi Sisar agai bede sę ebo bidi
augwaligo te siade da wabo po bomo elama, dage dali te po wai.
23 Eno homugo dago Genuai Bidi Jisas Kraisgo olo tau sabo wiegi yai
kolesaga dage dali bidao. Te tama dao.

---

* **4:16:** Tpi 17:1; 2 Ko 11:9 * **4:18:** Sai 29:18

Polgo Kolosi Dabeba Pas Asęani
Hasia nedebo tau sabo po

Te hanu nogi Kolosi te Esia moni tǫ tomode elaluali. Pol aga digi te Kolosi hanuba pabe, gasa bidigo Godigo po teba hasia pusugi pai dao. Tama Pol te Rom moni hanu kalabus bede bidibadi tama te bidi Epafras te Kolosi hanu taga soyu, te Romba sabolama tama Pol suagasali. Agai Polbolo te Koloside pedalali sę po pusuyu, tama te we bidi meba te augwa polobadu yali dwai kolesaga tomoba ma painogo ebao wali. Te me te tibo po ola mabo bage augwaligo te we bidibolo te augwa tigi aiyaba elaluabo tibo po ola mobao, te po me Polbolo pusali. Tiali goli te we bidi hauwa augwali Krais bugagia wali pabo dao, te po me Epafrasgo Polbolo pusali. Tama tibaso, Pol dwagi yai homu eyu, tama agai te Kolosi we bidi dali godolo ebaso, agai e tau sabo bomo mabo po asęnama, tama te bidi Tikikusgo augwalibolo sela pomainogo yai. Te si wabo bidi nogi Onesimus, te bidide Polgo po hauwa olama, te bidi Filemonbolo te pas asęyu te tama po wai dao.

Krais aga te tigidali naigo tobolu bidi da, tama te tigidali bidibo ula me te Godigo kolesaga agade pągąnalubao

(Dąi 1:1–3:4)

1-2 Ena Pol dao, ena Krais Jisasgo po sela pabo sę bidi dao. God aga homugo digi ena te sęba muani. Tama dago ama Timoti aga ena dali bidibao. Tama eno e pas asęna dagebolo tolobao, dage Kolosi moni hanude bidibo Godigo we bidi hani. Dage da, dago ama dabe, dage Krais dali wadolama tama aga dali homu kęą pai bage dao. Eno homugo dago Aya Godigo olo tau sabo wiegi yai kolesagago dagego homu dua nagame ilama, tama dage bugagia bidimainao.

Polgo Godibolo puba hwi po wai

3 Te God agai dage tau somainogo da sigo gedu haluasa po wabo dao. Tama weyu, tama sesemane sogo te dago Genuai Bidi Jisas Kraisgo Aya Godibolo dago dagede puba hwi po wabo dao.

4 Magi baso meni, dago odali, te dagego Krais Jisasde konealubo po dąų wali po me, te Godigo we bidi tigidali dali dagego dwagi yai homu eyu godolo ebo kolesaga po me, te po si dago odobaso, dago agabolo puba hwi po wabo dao.

5 Te mu po, te Godigo gesi wiegi yai po, te po pusubo bidi hasia sogo dage bidibo digi sabolali sogo, te sogo dagego te po odama, tama dagego koneani, te nosali Godigo dage dali dwagi yai sę mu yaibao. Te tama odama, tama dagego tede dwagi yai homu eyu, bugagia tonalubo dao. Dage tama tonalubaso, dagego Kraisde konealubo po dąų olama, tama Godigo we bidi tigidali dali dwagi yai homu eyu godolo ebo kolesaga ebo dao. Tama te Godigo dage dali nosali yabo dwagi yai kolesaga page te Godigo aga bidibo digide bugagia tonalubo dao, te dologobeo.

6 Tama te gesi wiegi yai po pusubo bidi dabe augwali te tigidali tǫba tedali pelama, tama tede bidibo we bidibolo te po pusama, tama tebogo

te we bidi dali dwagi yai sę ebo dao, te ni aga du bugagia walobo tiwai
ebo. Te dage tomode me te tiwai yai dao. Hasia dagego te Godigo
olo tau sabo wiegi yai kolesaga po odama, tama te kolesagago dage
tau selama, tama te kolesaga dagego kuna konebo dao. Tama te sogo
gagalama tama megi e sogoba usu nagasama te wiegi yai pogo dage
tomode aga du bugagia walobo dao.
7 Epafras agai te wiegi yai gesi po dage ola menama, tama dagego
konea sai. Aga dago deli sęde bidibo dwagi yai bidi dao, tama da sigo
aga dali dwagi yai homu ebo dao. Aga te Krais dali homu kęą pai sę
ebo bidi dao, tama agai da si te sęde tau sabo dao. *
8 Tama agai da sibolo e po hania hanilai dao, "Te Godigo Mobo Bidigo
te Kolosi we bidi tau sobaso, tama augwaligo te Godigo po odobo we
bidi tigidali dali dwagi yai homu eyu godolo ebo dao," te po wai.
9 Te Godigo po dage tomode te tobage dwagi yai sę yali baso,
dago dagede te po odali sogo gagalama tama eduali tama megi
usu nagasama tama dago Godibolo po wabo dao. Tama tiyu, dago
Godibolo e po hanalu wabo dao, "God, nago te Kolosi we bidi
augwalibolo te nago Mobo Bidigo maiabo wiegi yai homu kolesaga
tigidali augwalibolo mao. Tama mobaso, augwaligo nago sę yabo homu
kolesaga gisiga koneaibao," dago dagede te po Godibolo wabo dao.
10 Tama agai te homu kolesaga dagebolo mobaso, teda dagego ebo
kolesaga te dago Genuai Bidigo gedude te usu yaibao, tama te kolesaga
tigidaligo aga homu dwagi yai ilaibao. Tama dagego haniani dwagi
yai sę yaibao, te dwagi yai ni aga du walobo tiwai yaibao. Dagego God
koneama tama te konebo sę genuai pedalaibao.
11 Dago homugo Godigo agai moni ula yai wiegi yai bomo meba
selama, tama te bomo dagebolo mao, tama te bomogo dage bomai we
bidi ilao. Tama agai dwagi yai bomogo dage bomo elama dolaluyu,
tigidali sęgę bugagia tolaluyu, tama dagego boi bidi homu egobeo,
dagego augwali wei ponobo homu egobeo.
12 Tama dagego tama tiyu, dwagi yai homu mu pemene eyu, dago
Aya Godibolo puba hwi po wao. Magi baso meni. Te agai tonalubo
wiegi yai ula elalubo digi tede agai aga we bidibolo maiabo nai hagea
selama munaluali. Tama dagego te hagea sali nai meba somainogo
agai dage usu ilai dao.
13 Da te dwai haubo tobolu bidi Satango dologode te hulia sai bulude
bidibadi, God agai da ma dobola selama, tama da bugagia sela pelama,
tama aga godolo ebo Ogwago we bidi tonalubo kolesaga dologoba mugi
pali.
14 Agai Ogwago te da dąụ wali nai pisigina sąwai dao. Te po page e
dao, agai yali sęde Godigo dago yali dwai sę sela sąwai dao. *

Krais da te tigidali nai tobolu bidi dao

15 God aga te dago susiąbo bidi goli, Krais te God tiwai mu bidiyu
tama bidigo gedugo suali bidi bidai. Aga Godigo hasia ogwa dao, te
tigidali nigali naigo nogi agai nogigo aiyaba elalubo dao.
16 Magi baso meni. Godigo agabolo te sę yao olama, tama agai te
dagalude nai tigidali dali, tǫde nai tigidali dali nigai. Agai dago subo
nai me dago susiąbo nai te tigidali agai nigai. Te dago gedugo susiąbo

* **1:7:** Kol 4:12; Flm 23 * **1:14:** Ef 1:7

dagalude bidibo ensel mobo bidi tonalubo bage dali, te haniani tuni
bidi dabe dali, te tobolu bidi dabe dali, te bomo elalubo bidi dabe dali,
agai augwali tigidali nigai. Tigidali elalubo naide Godigo agabolo nigao
olama, tama agai nigilama, tama te Krais aga nogi ugwaba somainogo
eyu bidibo dao, te aga te tigidali naigo peni dao.
17 Te tigidali nigali nai nigisiąbadi, te sogo aga bolo biduduai dao,
tama tigidali nai agai aga bomogo tonaluyu, tama megi bugagia bidiyu
tedela pabo menio.
18 Godigo po odobo we bidi augwali da te Krais aga tigi tiwai
dao, tama aga da te aga tigigo tobolu dao. Tama aga da te tigigo
bidabo bomo page bidi dao. Aga naga te tigidali naide polalubo bidi
bidimainogo eyu, tama aga da te Godigo hasia ogwa da, tama aga hasia
mu gụ pagede hodaloai bidi dao. *
19 Magi baso meni. God aga digi homugo agai homu kolesaga sese te
aga ogwago elaluyu, tama ogwa aga tiwai mu bidaibao.
20 Tama tiyu, God aga digi homugo te aga Ogwago sę ebogo agai te
tigidali nai God dali deli homu ma ilaibao, tǫde nai dali dagalude nai
tigidali. Aga Ogwago kaneme ni pedaide gelai. Tama tebogo Godigo da
dali boi piabo sę yai dao. *
21 Awe, polobadu dagego dwai homu kolesaga eyu, tama dwai sę
idubaso, dagego God dali boi bidi homu elama tama dagego aga
konebeo, dage digibulu bidai dao.
22 Tiali goli megi aga Ogwago tǫde bidali tigi isali kolesagago agai
dage aga abagi ilai dao. Agai homugo dage tedali mu we bidi, dage
bugagia magi sęgę me meniama wiegi yai agai gedude nigiliyu, tama
agai dage aga pageba odasa asomainogo agai dage aga abagi dabe ilai
dao.
23 Tialima dage, dagego bomo elama, te Godigo gesi dwagi yai pode
homu kęą pai we bidi bidiyu tama dolaluao. Te bugagia sę yai be aga
tǫba tuluali ni tigi augwali te tǫde mu dąụ obaso, te be peme egobeo. Te
tiwai me dagego duga homu agai pode kęą pai we bidi bidao. Dagego
polobadu te po odoyu, tama te Godigo dagebolo nosali maiabo naide
dagego dwagi yai homu eyu tonalubo gagalali. Megi dage te tonalubo
kolesaga tagaligio. Te gesi dwagi yai po augwaligo tigidali tǫde we
bidibolo pusigi pai dao, tama ena Pol, ena te gesi dwagi yai po pusubo
sę ebo bidi pedalai dao.

Godigo geme dualali po waselali

24 Ena megi e kalabus bede bidiyu tama dene sobao. Tiali goli eno
dage tau somainogo eyu, tama te dene sobaso, eno dwagi yai homu
ebao. Magi baso menio. Da Godigo po odobo we bidi da, te Krais aga
tigi tiwai bidibao. Tama aga tigi tobade te dene tolobo sę me elalubao.
Tama eno tigide te dene me sobaso da, teda eno te agai aga tigi tau
sabo dene meba toloyu, tama te dene silibo sę eno tama tau sabo dao.
25 Tama God aga digi ena aga we bidi hanigo sę bidi nigilai dao. Eno
dage tau somainogo eyu agai e sę enabolo mani, te Godigo po sese eno
gisiga ola mayu, tama we bidi augwaligo te po page kuna konemainogo
ebo dao.

---

* **1:18:** Ef 1:22-23 * **1:20:** Ef 2:16

26 Tigidali sogo polobadu te po page tigidali bidi hanigo gedude
dulaluai. Tialima megi God agai aga we bidi mubolo te po page hania
waselai dao.
27 Te Godigo homu e dao: agai aga polobadu dulaluai po agai we bidi
mu augwalibolo hania hanilaibao. Tama te dulaluali pogo te gasa hani
we bidi tigidali tau sabo po dao. Te dulaluali po wiegi yai mu dao,
te bomo yai ula umabo elalubo po dao. Te dulaluali po page e dao:
Krais aga digi dage deli delide hodobo bidibao, tama aga tama bidibaso
dagego Godigo bomo yai ula dali, genuai nogi dali, bomo dali te meba
saibao, tama tede dagego dwagi yai homu eyu bugagia tonalubo dao.
28 Tama tibaso, dago Kraisde po te tigidali bidibolo pusubo dao. Dago
homugo tigidali we bidi deli deli augwali Krais dali wadolama, tama
bugagia holama, tama wiegi yai we bidi mu bidimainogo eyu, tama
dago augwali Godibolo mawaibao, bidigo aga wiegi yai nai ofa te
Godibolo mabo tiwai. Tama emainogo dago tigidali wiegi yai homu
kolesagago augwali ola mayu, tama dua dao, e pode geda mugio, te
tobage po weyu dago tigidali we bidi Kraisde po ola mabo dao.
29 Tama te sę emainogo eno bomo eyu tama ena sę dene mu ebo dao.
Kraisgo enabolo aga genuai bomo menama, tama te bomogo naga eno
bomo eyu te sę ebo dao.

2

1 Eno homugo dagego tama koneao: eno sę dene eyu, eno dage Kolosi
bage dali, te Laodisia hanude bidibo Godigo po odobo we bidi hani
dali, te gasa ena gesabidi susiąwai bidi dabe tigidali dali, eno dage dali
augwali dali tau sabo sę yai dao.
2 Magi baso meni. Eno homugo te dage me, augwali me, dage
tigidaligo homu kolesaga bomo emainu eyu, tama augwa hasi dwagi
yai homu eyu godolo ebo kolesaga ebogo augwali deliba kęą somainogo
ebo dao. Tama eno homugo me te augwaligo te Godigo gesi dwagi yai
po page sese kuna koneama, tama te konebaso augwaligo tede homu
si munu me egobeo. Tama bidiyu, augwali tede te doado bage hauwa
elalubo bidi tiwai bugagia bidaibao. Tama tiyu, augwaligo Godigo
dualai po page hania koneaibao, te page da te Krais aga digi naga dao.
3 Aga da te Godigo wiegi yai homu kolesaga dali konebo homu dali
si dabolo waselai bidi dao. Te homu kolesaga dali konebo homu dali
si polobadu dualalubadi bidai dao, te bidigo umabo wiegi yai doado
bage geme dualali tiwai elaluali.

4 Bidi me deligo dage homu bega somainu ili po ola menama, tama
dagego homu polo tulaluidali weyu, eno te po dage Kolosi we bidibolo
asęna tolobao. Agai wiegi yai po mu dage ola mani digi, te po ola
tagalao.
5 Magi baso meni. Ena dage dali megi bidibo meni goli, eno homugo
dage dali kone palobo dao. Tama dagego Kraisde konealubo po bugagia
dąų olama, tama hani deli naga wadoloyu, tama dage homu dila pai
we bidi bugagia bidibao. Eno dagede tama konebaso, ena dwagi yai
homu pemene ebao.

Dago Krais dali kęą selama bidao

6 Dagego “Awe, Krais Jisas aga dago Genuai Bidi dao,” te po dagego
polobadu olama tama aga tama saligo da, teda agai kolesaga eyu aga
dali hodobo bidao.
7 Dagego aga dali wadolama, tama bomo elama aga dali bugagia dąų
wao, te ni pedali sele tǫde aba mu peyu dąų olama te ni dąų weyu
dolalubo tiwai yao. Tama aga te be dąų wabo tuni ni dali, te be kau
ni dali si tiwai dao, tama dage da te be kele ni dabe tiwai elaluyu,
tama dage aga dali bugagia dąų weyu bidiąo. Tama tiyu, te bidi
Epafrasgo dagebolo ola mani Kraisde konealubo po, te pogo dagebolo
bomo momainao, te dagego elalubo bomo genuai usu emainogo yao.
Tama bidiyu, tama dagego Godibolo puba hwi po hauwa wao, dagego
duga homu te puba hwi pogo pągąnao.
8 Dage dua dao. Bidi dabe meba augwaligo te tǫde bidigo olo homu
kolesaga, te we bidibolo tibo po ola mabo homu kolesaga, augwaligo
dagebolo te tobage dwai homu kolesaga ola menama, tama te homu
kolesagago dage dąų waidali weyu, dage dua dao. Te tobage homu
kolesaga te Kraisgo ola mabeo. Mu menio. Te tobage olo homu
kolesaga te bidi dabego polo wąigo ola mani kolesaga dao, me te tǫ
dali dagalu dali si tonalubo dwai genuai mobo bagego ola mani homu
kolesaga dao. Te Kraisde sabeo.
9 Magi baso meni. God aga digi sese mu te Kraisgo tigi tomode bidibo
dao, tama Krais aga tiwai mu bidibo dao.
10 Tama dage aga dali wadolobaso, agai dagebolo te bidabo ula
sese mawai dao, tede dage sǫą pogobeo. Krais agai te bomo elaluyu
tonalubo sę ebo genuai mobo bidi dabe tigidali aiyaba elaluama, tama
aga polalubo bidi dao.
11 Te me elalubao. Te Juda dabe augwaligo ame nani ogwa tigidali te
tigiwali togwai, te Juda hanigo sa augwaligo tigiba tama muani. Tama
dage, dage Krais dali wadolobaso, te dagede te Godigo sa mu elalubo
dao. Te sa te bidigo nogogo ilali sa meni. Te Kraisgo muani sa dao. Te
dagego tigigo dwai sę yabo kolesagago dage dąų wali. Tiali goli Kraisgo
te kolesaga pisigina sąyani. Tebogo dageba Kraisgo sa muai dao.
12 Magi baso meni. Te dagego duga homu begelama tama ąįba dulali
sogo, te sogo dage Krais dali hodobo pubulali tiwai yai. Tama te sogo
me te dage te ąįdu ma hodaluali sogo, te dage Krais dali hodobo gų
pagede ma hodaluali tiwai yai. Aga te isali we bidi tomode osogo
bidama tama Godigo aga tedu ma hodolali, agai sę yabo bomogo. Tama
dagego te bomode duga homu bugagia dąų obaso, God agai dage me
Krais dali hodobo hodolali tiwai yai. *
13 Polobadu dage Juda bidi hani isąwai bage, dagego te Godigo bomo
yai po wali pisąyu, dagego te bomo yai po bolama dagego haniani
dwai sę iduyu bidai. Tama tibaso dage Godide te isali bidi dabe tiwai
bidai dao, dagego aga me konebeo. Tiali goli Godigo dage Krais dali gų
pagede ma hodolali tiwai elama, tama bidibo ula menama, tama dage
megi bugagia bidibao. Godigo dago yali dwai sę sęgę tigidali mu sela
sąwai dao. *
14 Dago agai bomo yai po bolama tama dago aga dali dwai genuai
negeli elaluali. Te bomo yai asęani pogo da po tų yabo paliali. Tama

* **2:12:** Rom 6:4 * **2:13:** Ef 2:1-5

agai te po tụ yao wali po sela sąnama tama te Krais aga te ni pedaide
isibogo te bomo yai pogo da po tụ yabo sę tigidali silai dao. *
15 Tama te ni pedaide Krais agai aga bomogo te bomo elaluyu
tonalubo sę ebo genuai dwai mobo bidi dabego bomo aiyaba elaluama,
tama dili eleyu, tama tigidali bidigo gedude te dolali mobo bidi dabe
hania waselali.
16 Krais aga isaligo te da po tụ yabo sę silibaso, dagego bidi me deligo
dagebolo po weyu dagego tubo naide me, tubo ąide me te bomo yai po
mabo gogolamuo. Te lotu po wabo tedali sa muani sogo dabe dali,
te yaluai polua sogode wabo lotu dali, te Sarere deli deli toma tubo
sogode me, te sogo tigidalide te bidi me deligo dagebolo bomo yai po
mabo gogolamuo. *
17 Te tobage bomo yai po tigidali augwaligo sę polobadu elaluali, te
dago te nosali asabo bidi asaibao po wabo konemainogo yai. Tama aga
asai dao, te Krais dao.
18 Bidi me deligo agai nade suali nai po weyu, tama dagebolo te po
waibao, “Duga digi aiyaba elaluama, ensel mobo bidi dabebolo lotu
po wao,” agai te po waibao. Tiali goli agai te tobage po olama, tama
dagego homu polo tulaluamuo. Godigo dagebolo nosali maiabo nai
hagaidali weyu dagego te bidigo wabo po odogio. Te bidi agai te tọde
homu kolesaga naga eyu, tama hagoma homu genuai eyu aga nogi
ugwaba sabo dao. Tiali goli agai po kedu meni yai dao.
19 Te po wabo bidi agai Krais aga homugo dąụ wabo tagalai dao.
Krais aga da te tobolu tiwai dao, tama da Godigo po odobo we bidi te
tigi tiwai dao. Tama te tobolugo te tigi sese bugagia tonaluyu te dili
dabe te kigibiligo deliba bugagia dąụ olama, tama nai tulama tama te
tigi dwagi yai pedalobo dao. Tama da Godigo po odobo we bidi me te
dago tobolu bidi Krais dali tama wadolama, tama Godigo bomo selama
da bugagia holobo dao. *
20 Dage Krais dali hodobo isali tiwai yai. Tama tialigo da, teda megi
dage te tọ dali dagalu dali si tonalubo dwai genuai mobo bage dologode
me bidibeo. Tama tibaso, magi baso dage tọde bidi tiwai me bidibawe?
Magi baso dagego tọde bomo yai po dologode bilibawe?
21 E tobage bomo yai habu selebo po elalubao, “E nai nogogo tugio,
u nai tula sugio, te gasa nai nogogo diągio.” Dagego te bomo yai po
magi baso odobawe?
22 Te bomo yai po te naide wabo dao, tiali goli dago te nai tubaso da,
te nai mu ela silibo dao. Te tobage bomo yai po dabe, te bidigo naga
augwa homugo nigilama tama ola mabo dao.
23 Mu tama, te tobage tubo naide wabo bomo yai po nigali bidi dabe,
augwali gasa we bidigo gedude te mu koneai bage dao. Tiali goli,
te meni. Augwaligo bomo elama tama we bidibolo te po wabo dao,
“Dagego te ensel mobo bidi dabebolo lotu po wao.” Tama augwaligo
tibo po weyu “Ena imilai homu ebo bidi dao,” te po wabo dao. Tama
augwaligo te homu ebo dao, “Awe, eno ena tigibolo nai masiąbaso, teda
Godigo gedude ena dwagi yai bidi pedalaibao.” Tiali goli augwaligo
te bomo yai pode mu geda muani. Te tobage habu selebo kolesaga
ebogo augwaligo tigigo bomo elama yainu ebo dwai kolesaga aiyaba
elalugobeo. Te menio.

---

* **2:14:** Ef 2:15 * **2:16:** Rom 14:1-6 * **2:19:** Ef 4:16

Krais da tomode bidibaso, tama da gesi noma we bidi dabe pedelama bidibao

3

(Dąị 3:5–4:18)

1 Dage Krais dali hodobo gụ pagede ma hodaluama tama gesi noma
bidabo ula elaluyu bidibao. Tama tialigo da, dagego bomo elama, duga
homu te dagalude elalubo naiba muao, tede elalubo nai sabo homu
yao. Tede Krais aga tuni bidi duabo saide bidibao, te God aga dolo
nogo badu. *
2 Sesemane sogo dagego te Godigo bidibo digide elalubo naide homu
dạụ wao. Dagego tọde naiba duga homu mugio.
3 Magi baso meni. Dage isali ạọ tiwai yai, tama dagego megi elalubo
bidibo ula te Krais dali God pagede geme dulaluyu bidibao.
4 Krais aga dago bidibo ula page bidi dao. Tama nosali aga e tọba
ma asama hania pedalama, tama dage me aga dali pedalaibao, tama
dagego agai ula yai wiegi yai bomo meba elaluaibao.
5 Dage Kolosi bulude bidibo we bidi, dage Krais dali hodobo gụ
pagede ma hodaluali ạọ tiwai ebaso, dagego te duga tigigo ebo dwai
kolesaga tigidali isilao, te tọde kolesaga ebo tagalao. Te tobage kolesaga
e dao: dwai penani ebo kolesaga dali, meda yai kolesaga dali, te homu
hodolobo dwai sẹ yabo kolesaga dali, te habu selali nai sabo homu ebo
dali, tama doado bage hauwa sainogo godolo ebo kolesaga dali. Te
doado bage hauwa sabo kolesaga da, te tibo god selama tama agabolo
lotu po weyu aga dologode bidibo kolesaga tiwai dao.
6 We bidi augwaligo te tobage kolesaga dabe ebaso, te Godigo augwali
dali sębę eyu, tama augwalibolo dwai dene mabo sogo mu asaibao.
7 Polobadu dage te bidi dabe dali bilali, tama dagego te tobage dwai
kolesaga tigidali duga digi yai, tama te kolesagago dage aiyaba elaluali.
8 Tiali goli megi dagego e tobage kolesaga tigidali sela sạyao: boi bidi
homu ebo dali, haliga sębę ebo dali, gasa bidi dene mabo homu ebo
dali, te nogi posobo dwai po wabo kolesaga dali, tama meda yai po
wabo dali, te tigidali sela sạyao.
9 Dagego duga hasi ama dabe tibo po wabo tagaliạo. Magi baso meni,
polobadu dagego tigigo dwai sẹ yabo kolesaga dologode bidibo dagego
tagalalio, tama te tobage dwai kolesaga ebo dagego tagalali. *
10 Tama dagego te gesi noma homu kolesaga selama elalubao. God
aga digi te gesi noma bidi nigai, tama dagego aga kuna koneyu, tama
aga tiwai mu pedalomainogo, agai dage sesemane sogo tau sabo dao.
*
11 Tama Godigo tama tibaso, megi aga gedude te we bidi haniani
tedali elalubo menio. Te Juda hani isạwai hani dali Juda bidi hani te
si tedali gasagi yai meni. Te tigiwali togolama sa elalubo bage dali, te
tigiwali togisiạbo bage dali, agai gedude te tedali gasagi yai me menio.
Te bulu tomode mu bidibo bidi dabe dali, te bulu yowi tiwai bidibo
bage me, te augwaligo sęde dạụ olama masigi sisạbo sẹ ebo bage me,
te olo bugagia bidibo we bidi me, Godigo gedude augwali tedali tedali

* **3:1:** Tib 110:1 * **3:9:** Ef 4:22 * **3:10:** Gag 1:26; Ef 4:24

gasagi gasagi yai meni. Te magigo meni. Krais aga digi naga te genuai
dao, tama aga te aga we bidi tigidali deli deli tomode bidibao.
12 Dage da, te Godigo we bidi hani dao. Agai dage dali dwagi
yai homu eyu, tama dage godolo ebaso tama dage aga we bidi hani
pedalomainogo, agai dage te tigidali we bidi tomodu dią sali. Tama dią
sobaso, bidigo aga gesi ugwa dabe gudubo tiwai gilama dagego e dwagi
yai kolesaga selama tama yao: dagego we bidi hobede yao, augwalibolo
dwagi yai sę naga yao, hagoma homu eyu duga nogi ugwaba sigio.
Sesena pai homu egimio, we bidi dali dua dao. Bidigo dage dali dwai
sę ebaso da, te dagego sula tagalama sębę polo egimio.
13 Duga hasi bidi me deligo "Eno ama dwai sę ena dali yali," te po
weyu, tama agai te dwai sę ebaso da, te agai nagame homu eyu aga
amago yali dwai sę sęgę sela sąyao. Dago Genuai Bidi Krais agai dagego
sęgę sela sąwai dao. Te tiwai gilama duga hasi dagego me abagigo sęgę
sela sąyao. *
14 Tama te duga hasi dwagi yai homu eyu godolo ebo kolesaga me te
eno megi nogi yali haniani dwagi yai kolesagaba te polalubo kolesaga
dąų walao. Te duga hasi dwagi yai homu eyu godolo ebo kolesagago
te gasa haniani wiegi yai kolesaga deliba sisinama, tama wiegi yai mu
pedalama tama usu niba kadu mu waibao.
15 Krais agai da dwagi yai homu nagame ilibo kolesaga ebo dao.
Tama te kolesagago dagego homu tonalumainao. Magi baso meni.
Dage dwagi yai homu nagame eyu bidimainogo God agai dage deli deli
i olama tama deliba sisinama, tama dage tigi deli naga tiwai pedalai
dao. Tama sesemane sogo dagego Godibolo puba hwi po weyu bidao.
16 Krais agai ola mani po te wiegi yai po mu naga dao. Tama te
po dagego homude bugagia elalumainao. Duga hasi dagego wiegi yai
homu kolesagago Kraisgo po ola mayu tama dua dao, e pode geda
mugio, te tobage po weyu duga hasi ola mao. Tama tiyu, tama dagego
haniani balia po wao, tama te lotu balia wabo buku nogi Tęąbi Po
Buku, te bukude elalubo Godigo nogi ugwaba sabo po me, te Kraisgo
nogi ugwaba sabo tęąbi po me, te Godigo Mobo Bidigo mabo haniani
tęąbi pogo me duga hasi ola mao. Dagego duga homude Godibolo usu
da po weyu tama te balia po wao.
17 Tama tigidali sogo dagego po obadi ma dagego nogogo sę ebadi, te
tigidali ebo kolesaga dagego dago Genuai Bidi Jisasgo nogide yao, tama
agai dage dali yali sęde dagego dago Aya Godibolo puba hwi po weyu
bidao. *

Bede bidibo bagego yabo kolesaga po

18 Dage bidigo sai we dabe sibi, dage deli deli duga bidi dologode
bidiyu agai po odao. Dage dago Genuai Bidi Krais wali pabo we
bidibaso tama tiao. *
19 We sai bidi dabe, dage deli deligo duga we dali abagi homu eyu
aga bugagia tonaluao. Tama sesena pai bidigo kolesaga tiwai naga we
dali egio. *
20 Wai dabe, dagego duga aya ida sigo wabo nai po tigidali odoyu
wali pao. Te dwagi yai kolesaga ebogo te dago Genuai Bidi dwagi yai
homu ilibo dao. *

---

* **3:13:** Ef 4:2, 32 * **3:17:** Ef 5:19-20 * **3:18:** Ef 5:22; 1 Pi 3:1 * **3:19:** Ef 5:25; 1 Pi 3:7
* **3:20:** Ef 6:1

21 Aya dabe, dagego duga wai dabe dali wado po tigidali sogo olamuo,
te augwali dwai homu ilibo kolesaga egimio. Dagego augwali dali te
tobage kolesaga eyu da, teda augwaligo te sębę sabo homu eyu, tama
dwagi yai kolesaga ebo tagalaibao. *
22 Dage sęde dąụ olama masigi sisąbo sę ebo bidi dabe, duga tonalubo
bidigo po tigidali wali pao. Augwaligo dage dali dwagi yai homu
emainu tama augwaligo dage tonalubadi naga dagego duga sę bugagia
egimio. Te meni. Tigidali sogo dagego dago Genuai Bidi Krais dali wi
eyu aga dologode bidibaso, tama homu mu eyu dagego duga sę bugagia
yao.
23 Tigidali sę dagego ebo, te sę dagego bomo elama yao. Tama dagego
duga sę ebadi e homu yao, "Eno e sę ebo, te bidi naga tau siyu ebo
menio, te eno e sę ebogo te Genuai Bidi Krais tau sabo dao," te homu
yao.
24 Tama tiyu dagego koneao, Genuai Bidi agai dage wei ponoyu tama
dage aga nai nosali sabo we bidi dabe ilaibao. Te Krais aga da te dagego
Genuai Bidi bidi dao, tama dagego sę ebogo aga tau sabo dao.
25 Tama niwai bidi agai dwai sę ebaso da, teda Godigo aga te yali
dwai sęde wei ponaibao. Te nogi elalubo bage da, ma nogi meni yai
we bidi da, te magigo meni, Godigo usu ni deligo naga da tigidali usu
saibao. *

4

1 Dage sę bidi tonalubo bidi, dagego augwali tigidali dali kolesaga
deli naga yao, te doloba pai kolesaga naga yao. Koneao, dage me te
tonalubo Genuai Bidi elalubao, aga dagalude bidibao. *
2 Dage Kolosi we bidi, dagego Godibolo gedu haluasa po bomo elama
oduao, tagaligimio, tama subigila wagimio. Tama tiyu, agabolo puba
hwi po wao.
3 Dagego gedu haluasa po obadi, Godigo da me tau somainogo te
po wao, "Aya, nago po, te Kraisde polobadu geme dualali po, te
po augwaligo te we bidibolo pusumainogo tụ dayao," dagego te po
hanalu wao. Eno gasa we bidibolo agai po pusubaso, augwaligo ena e
kalabusiba muai dao.
4 Tama tibaso, eno agai po page hanilimainogo dagego Godibolo ena
tau sao po wao. Agai enabolo te sę mawai dao.
5 Dage te Godigo obo tomoba asisąwai we bidi dali bidibadi, dagego
homugo kone palama tama bugagia bilao, subigila meni. Augwalibolo
Godigo po pusubo sunumi dabaso da, teda augwalibolo pusao. *
6 Tama tiyu dagego wabo po sesemane sogo dwagi yai eyu tama
augwaligo odai hagede emainu tama pusu yabo po naga wao. Tama
bidi mego dage Godigo po pagede po me hanalu obaso da, dagego
agabolo bugagia wei ponobo po kuna homu kone palama wei ponao.

Polgo te bidi si Tikikus dali Onesimus augwali si te Kolosi haniba tagala palu, siade dao wabo po silagasobo po wai

7 Tikikus da, te dago aga dali dwagi yai homu eyu godolo ebo ama
dao, tama agai dagebolo te enaba pedalali sę po tigidali pusaibao. Agai
te ena dali homugo kęą pai bidi dao, tama agai te ena tau sabo dwagi

* **3:21:** Ef 6:4 * **3:25:** Bom 10:17; Ef 6:5-9 * **4:1:** Ef 6:9 * **4:5:** Ef 5:16

yai sę bidi mu dao, tama da dali deli sę eyu Genuai Bidigo sę ebo bidi
dao. *
8 Tikikus agai te da ede bidibo bage te daba pedalali sę po dagebolo
omainogo, tama dagego te po odama homu kolesaga bomo emai
yainogo eno aga dage bidibo digi tamadi tagala palaibao. *
9 Tama Onesimus me aga dali hodobo paibao. Onesimus aga dago
dwagi yai homu ebo ama mu dao, te homugo kęą pai bidi dao. Aga
Kolosi bidi hani me dao. Tama te bidi Tikikus dali Onesimus sigo da
ede bidibo bageba pedalali sę po tigidali dagebolo pusaibao. *
10 Aristarkus, te ena dali Jisasgo sęde kalabus elama bidibo bidi, agai
siade dao te po dagebolo e pasgo ola tolobao. Tama Mak, Barnabas
aga hai, dage dali agai siade dao te po ola tolobao. Dage bidibo digi
aga sabaloyu da, dagego aga bugagia sao, te eno dagebolo polobadu
ola tolali po tiwai agade yao. *
11 Josua, augwaligo te bidi nogi me Jastas wabo, agai me dagebolo
siade dao te po ola tolobao. Aga dali, Aristarkus dali, Mak dali, augwali
sela naga te Krais wali pabo Juda bage ede bidiyu tama augwaligo ena
dali sę eyu, te Godigo te we bidi tonalubo kolesaga pedalomainogo ebo
dao. Te gasa Jisas wali pabo Juda bagego ena te sęde tau sabo meni.
Tama te bidi selago ena tau genuai mu sabo dao.
12 Epafras agai dagebolo siade dao po ola tolobao. Aga me dage hani
deli dao, tama aga Krais Jisasgo sę ebo bidi dao. Sesemane sogo agai
gedu haluasa po weyu homu dąų olama, tama bomo elama weyu dage
tau sabo dao. Agai homugo dage Godigo homu tigidali bugagia wali
peyu, tama tede homu si munu me isąyu, tama dage bidi mu pedalama
tama bomo elama bugagia dolalumainogo eyu agai gedu haluasa po
Godibolo weyu, “Augwali te tiwai pedalomainogo, tau sao,” agai te po
wabo dao. *
13 Awe, ena digi eno aga koneama, eno e po agade obao, te agai dage
dali, te Laodisia hanu we bidi dali, te Hierapolis hanu we bidi dali,
dage tigidali tau somainogo eyu aga sę dene mu ebo dao.
14 Luk, te dago aga dali dwagi yai homu eyu godolo ebo dokta bidi
dao, aga dali Demas augwali sigo dage Kolosi we bidibolo siade dao po
ola tolobao. *
15 Dagego eno siade dao wabo po te Laodisia hanude bidibo ama
dabe, te Godigo po odobo bage augwalibolo wao. Tama eno te siade
dao wabo po te we Nimfa dali, agai beba sisinibo Godigo po odobo we
bidi augwalibolo me wao.
16 Dagego e pas nedelama, tama dagego te Laodisia hanude bidibo
Godigo po odobo we bidibolo tolao, augwaligo me e po nedemainogo
eyu yao. Tama eno te Laodisia we bidibolo asęna tolali pas po, te
dagego me selama nedao.
17 Tama dagego te bidi Arkipus aga dali e po wao, “Te Genuai Bidigo
nago nogoba muani sę sula tagaligio. Nage aga sę ebo bidi bidibaso, te
mani sę bugagia silao,” te po Arkipusbolo wao.
18 Ena Pol da, tama ena digi eno nogogo dagebolo siade dao po asęna
tolobao. Dagego ena kalabus bede bidibo te gegeda pigimio.

---

* **4:7:** Tpi 20:4; 2 Ti 4:12 * **4:8:** Ef 6:21-22 * **4:9:** Flm 10-12 * **4:10:** Tpi 12:12, 25; 13:13; 15:37-39; 19:29; 27:2; Flm 24 * **4:12:** Kol 1:7; Flm 23 * **4:14:** 2 Ti 4:10, 11; Flm 24

Eno homugo Godigo olo tau sabo kolesaga dage dali bidao. Te tama dao.

Polgo Hasia Pas Deli Tesalonaika Dabeba Asęani
Hasia nedebo tau sabo po

Te Tesalonaika moni hanu te nabis bulu dao, te Masedonia moni tǫ pedai sesegede elaluali. Tama Pol teba sabolama, tama Kraisde po hasia te Juda hani we bidi dabebolo pusali. Augwali hauwa homu hasegelama tama Kraisgo po wali pabo gagalali. Tama te Juda hani isiąwai we bidi augwali me hauwa tama tiali. Tama nosali Pol te Korin hanude bidibadi, agai te Timoti te Tesalonaika hanuba tagala palali. Te Timoti ma asama, tama agai Polbolo te Tesalonaika hani tomode pedalali sę po pusali. Te tibo po ola mabo bage Tesalonaikaba asama, tama Pol nogi posobo po obaso, e pas tomode Polgo aga digi nogi tau sabo po asęani. Tama boi bidi dabego augwali dene mani goli, te Tesalonaika we bidi augwali Krais bugagia wali pobaso, Pol dwagi yai homu eyu, te Godibolo buba hwi po asęani. Tama augwaligo te augwa hani isali we bidide homu hauwa ebaso, Polgo te Godigo da gǫ pagede ma hodalueibao po augwalibolo wei ponobo po asęyu, tama gasa tau sabo homu bomo mabo po me asęna tolali.

Pol dali aga deli sę ebo bagego me te Tesalonaika hani bagede augwaligo moni homu yali

(Dąi 1–3)

1 Pol, me Sailas, Timoti dali, da bidi selago te po dagebolo asęna tolobao, dage Tesalonaika bulude bidibo we bidibolo. Dage te God Aya me Genuai Bidi Jisas Kraisde wadolama bidibao. God agai dage olo tau selama, tama dage bugagia bidao, dago homugo tebo dao. *

Tesalonaika we bidi augwaligo God dali konealubo po dąǫ olama, bugagia bidai

2 Tigidali sogo dago dage tigidali dali Godibolo buba hwi po weyu, dago bomo eyu, gedu haluasa po dage tau somainogo wabo dao.

3 Tama dago Aya Godibolo po obadi, dagego ebo dwagi yai kolesaga te dago gegeda pabo menio, te dago ma konebo dao. Dagego Kraisde duga homu tigidali mubaso, tama dagego dwagi yai sę ebo dao. Dagego duga hasi dwagi yai homu eyu, tau siyu ebaso, sę dene ebo dao. Tama dwagi yai homu eyu, dagego ‘Dago Genuai Bidi Jisas Krais mu aselama, da tau saibao,’ te homu eyu, tama bomo elama, dagego tonalubo dao. Tama dagego te sę ebo po dago ma koneyu, dago Godibolo buba hwi po wabo dao.

4 Dago abagi dabe, God agai dage godolo mu eyu, agai dage aga we bidi mu da olama, sa muyu yai dao, te si dago konebo dao. Tama tibaso, dago Godibolo nage usu dao te po wabo dao.

5 God agai dagebolo te homu yali dago mena tama koneaniwe? Dago te Godigo po dagebolo pusagasali sogo, te olo po dali naga wagasai menio. Te pode Godigo Mobo Bidi agai bomo mu eyu, tama dagego te

* **1:1:** Tpi 17:1

po mu po dao homu yali, te dagego te pode homu si ebeo. Duga digi
dago dage dali hodobo bidiyu tau sabo kolesaga, te dagego konebo dao.
6 Tama dagego dago kolesaga dali, te Genuai Bidi Kraisgo kolesaga
dali te kolesaga si dagego wali pabo gilama. Polobadu augwaligo da
dali, Genuai Bidi Krais dali dene mani gilama, dage me Godigo po
sobadi, tama dage me dene salio. Dage dene sali goli, te Godigo Mobo
Bidi agai dagego homu dwagi yai mu ilalio. *
7 Tama tibaso, te Masedonia dali Akaia dali te genuai tǫ side bidibo
Jisas wali pabo we bidi augwaligo dagego te dwagi yai sę yali po odama,
tama augwaligo te tiwai inao, te po wai.
8 Dagego Genuai Bidigo po gasa we bidibolo pusubo te po te digibulu
bulude odalio. Te po te Masedonia bulu dali Akaia te bulu side naga
te po odai menio. Tigidali bulu bidi augwaligo dagego te Godibolo
konealubo po dąų wabo po augwaligo odalio. Tama tibaso, dago
dagego te sę ebo po te dago augwalibolo ma wagobeo.
9 Dage bidibo digi da asali sogode dagego yali sę po augwa digi
augwaligo dabolo pusubo dao. Augwaligo da dali pusuyu, te po wai,
'Augwaligo te tibo god tagaliyu, tama augwaligo homu God muba
muai,' te po wabo dao, tama dage bidabo ula sabo te God agai sę bidi
dage bidibao, te po wabo dao.
10 Tama augwaligo te po wabo dao, dage te Godigo Ogwa dagalu
tagalama e tǫba ma asobo sogo te dagego tonalubo dao, te po wabo
dao. Te Godigo polobadu gų pagede ma hodolali bidi, te Jisas, tama te
bidi agai da dali Godigo nosali sębę idali weyu tau sali bidi Jisas dao.
Dagego te bidi asobo tonalubo po augwaligo dabolo pusubo dao.

2

Polgo Tesalonaika bulude sę yali po

1-2 Dago abagi dabe, polobadu da dage bidibo digi aselama, tama
dago yali sę te nai walosiąwai sę menio, te dagego koneai dao. Hasia
da dage bidibo digi asisąbadi, da Filipai bulude bidibadi, da dene siyu,
tama augwaligo dago tigi doloyu, nogi posobo po weyu yai, te me
dagego koneai dao. Tiali goli, da dage bidibo digi aselama, tama God
agai da homu kolesaga dąų waliyu, tama dago boi bidi sulama, wi eyu
didibili homu yai menio. Dago bomo elama, Godigo po dagebolo pusa
mąwai. *
3 Dago dage dali po ola mobadi, te dago te po doloyu, dwai sę yabo
po dali, ili po wabo kolesaga dali, dago te tobage po wabo menio.
4 Te menio. God agai da osola sulama, tama da usu ebaso, tama
agai dabolo agai dwagi yai po pusumainogo dabolo te sę mawai. Tama
tibaso, dago te po hania hanilama te po pusubo dao. Dago te sę ebo
tǫde we bidi augwali da dali homu dwagi yai emainogo te sę ebo menio.
God agai deligo naga dago te sę ebo godolo emainogo te sę ebo dao.
Tama God aga digi dago homu kolesaga tomode osola subo dao.
5 Dagego koneai, dago te wabo pode dage homu bega somainogo dago
te po wabeo. Dago te Godigo po dage dali obadi, dagego nai sainogo
dago tibo po dage dali weyu menio. Tama God agai me te sę ebo gedugo
suai dao, te po mu po dao waibao.

---

* **1:6:** Tpi 17:5-9 * **2:1-2:** Tpi 16:19-24; 17:1-9

6 Tama dago te sę ebo te tǫde bidigo dago nogi ugwaba somainogo
te sę ebeo, te dage me te gasa bidi me tomode te dago te sę ebeo. Te
Jisas Krais aga digi da tagala palali agai sę bidi da bidibadi goli, dago
bomo elama, tama dagego dabolo te genuai nogi momainogo dago te
sę ebeo.
7 Te menio. Tialima, da dage dali bidali sogo, da homu nagame yai
kolesaga eyu bidali, wego aga wai dabe bugagia tonaluyu negebo tiwai
eyu bidai dao.
8 Tama dago dage godolo mu yai, tama dago Godigo dwagi yai po
dagebolo te pusa mawainogo yai. Tama te sę naga menio. Dago dage
tau siyu isabo te sisi eyu, te homu me dago yai dao. Magi basowe?
Dago dage godolo mu eyu, te homu yai dao.
9 Dago abagi dabe, da dage tomode bidibadi, dago sę dene ebo te
tigidali dagego koneai dao. Tama dago dagebolo Godigo dwagi yai po
pusubadi, tama dago te masigi sabo gasagi yai sę yai dao, te siade me
hulide me yai dao. Te yali sę dagego koneai dao. Dago te sę magi baso
yaliwe? Te dago dagebolo sęgę maidali weyu, dago te sę yai dao.
10 Tama da dage Jisas wali pabo we bidi tomode bidali sogo, dago
te gasagi yai mu kolesaga yali. God agai gedude dago yali kolesaga te
dwagi yai mu yali. Tama we bidigo gedude dago yali kolesaga te doloba
pai mu yali, tama te sę ebadi, magi dwai sę me yai menio. Tama te yali
kolesaga dagego sulama, koneai dao. Tama God me agai te dago yali
kolesaga sulama, koneai dao.
11 Tama dagego koneai, ayago aga wai dabe dali ebo kolesaga tiwai
dago me dage deli deli dali yai dao.
12 Tama dage tulaluidali weyu, dago dagego homu kolesaga tomode
hodoloyu, tama dagego homu kolesaga dąų waliyu yai. Tama dago
bomo elama, dagebolo po mobo maidu geai, te po wai, “God agai dage
dali dwagi yai homu emainogo, agai dwagi yai kolesaga mu wali pao.
God agai dage i wali, tama dage aga obo tomode bidiyu, agai genuai
ula yai bomo sumainogo agai dage i wai dao,” dago dage dali te po
wai.

Augwaligo konealubo po dąų weyu, bomo elama, sęgę dali tolai

13 Tama tibaso, sesemane sogo dago Godibolo gedu haluasa po weyu,
dago nage usu dao po wabo dao. Magi basowe? Polobadu Godigo po
dago pedauwalide wabo po dagego odai. Tama te po odama, tama te
olo bidigo po dao homu eyu, dagego te po sai menio. Te meni. Te po
Godigo po mu dao. Tama dagego te po odoyu, dagego te homu yai,
awe, te Godigo po mu dao. Tama te pogo te Godibolo konealubo po
dąų wabo bidigo homu kolesagade sę bomo mu ebo dao. Te Judia tǫde
bidibo we bidi meba augwali Godigo we bidi hani mu dao. Augwali te
Jisas Kraisde homu dąų wali we bidi dao.
14 Dago ama dabe, dage augwali tiwai dao. Augwali te Jisasde homu
dąų obaso, te Juda bage mebago hagela ebaso, augwali dene mawai.
Tama te tiwai dage me duga hanigo nogode dene sai dao. *
15 Tama te dwai sę yali Juda bage augwaligo Godigo po pusa mani
profet bidi elama isai, tama augwaligo Genuai Bidi Jisas me eleyu
yai. Tama tiyu, augwaligo da me ela guduluyu sela sąwai dao. Tama

* **2:14:** Tpi 17:5

augwaligo ebo sęde te Godigo dwagi yai homu isiąwai sę dao. Tama augwaligo tigidali bidi dali boi bidi mu ebo dao. *
16 Tama boi bidi mu bidiyu, augwaligo dago sę yabo tų pania sabo sę ebo dao. Tama te Juda hani isiąwai we bidi Godigo augwali ma somainogo, dago Godigo po augwalibolo pusainogo ebadi, te Juda bage augwaligo da dali "Te po wagio," wabo dao. Tama tiyu, augwaligo dwai sę yali te hauwa mu yai dao, te genagi naigo pągąwai tiwai. Tialima, God agai moni sębę ebo augwali pąba mu bidagasai elalubao.

Pol agai Tesalonaika we bidi augwali ma suabo homu yai

17 Dago abagi dabe, Juda bage augwaligo da dage dali bidibadi ela gudulai dao. Tama tiyu, da aya ida meni yai wai bidibo tiwai yai dao, osogo. Dago dage gesabi subeo. Tialima, dago homu dage dali bidibao. Tama dago dage gesabi suainogo asabo tų gegebo sę bomo mu yai. Dago dage suainogo dago homu bomo mu yai dao.
18 Tama da dage pageba asainogo yai. Ena Pol dao, tama hauwa sogo ena dage bidibo digi asainogo usu sai, te usu menio. Magi baso menio. Te dwai mobo bidi Satan agai da asabo tų dąų walio.
19 Tama nosali dago Genuai Bidi Jisas e tǫba ma asobo sogo te da tǫde we bidi aga gesabidide da dolaluaibao. Tama aga asobo sogo da dwagi yai homu eyu tonalubo dao. Tama aga asobo sogo dago te dwagi yai nai dali te dwagi yai au yabo nai dali te si waibao. Dago dwagi yai nai dali au yabo nai dali te si de dawe? Te dage tama dao.
20 Awe, duga digi te dago dwagi yai au yabo nai dao. Dagede te dago dwagi yai homu mu ilibo nai dao.

3

Pol agai Timoti te Tesalonaika hanuba tagala palai

1 Te dago dage ma suainogo hauwa sogo tonaluama, tama dago te homu yai, da nosali ma tonalugobeo. Pol me Sailas da si naga te Atens hanude bidaibao homu yai. *
2-3 Tama te homu elama, da sigo dago ama Timoti dage bidibo digiba tagala palai. Timoti aga te Godigo sę ebo bidi dao. Aga te Jisas Kraisde po pusubo bidi dao. Da sigo Timoti dage pageba tagala palai, tama agai dage bomo mayu, tama dagego Kraisde konealubo po dąų walomainogo, tama augwaligo dage dene mobaso da, dage meba bidi te Jisasgo po tagalidali weyu yai. God aga digi da te dene dali sęgę dali te somainogo, agai da te bodolu mawai.
4 Awe, polobadu da dage dali bidibadi, te dene dage pageba asisąbadi, tama dago te po dage dali odu geai, "Nosali da dene saibao," wai. Tama te po wali gilama tama tiwai, tama dagego sulama koneai dao.
5 Tama te dene dage pageba asali baso, tama eno ma tonaluyu gesege ma egobeo homu eyu, eno bidi me deli dageba tagala palai. Te eno dagego Kraisde konealubo po me dąų wabowe, te eno koneainogo te bidi tagala palai. Te dwai sę ebo tomoba kegebo dwai mobo tuni bidi agai dage dali te sę yaliwe eno te homu yali. Agai te sę dage dali egi sogo da, tama dago dage dali yali sę olo dali eyu, te nai walosiąwai sę egi da.

---

* **2:15:** Tpi 9:23, 29; 13:45, 50; 14:2, 5, 19; 17:5, 13; 18:12 * **3:1:** Tpi 17:15

6 Te da dagede moni homu te tiwai eyu bidali. Tiali goli, Timoti aga
dage pageba sabolama, tama dage dali osogo bidiyu, tama agai dage
tagasu, megi tama aga da bidibo digi ma asai. Tama aselama, agai
dwagi yai po da dali pusai. Dwagi yai po pusuyu, agai te po wai, "Te
Tesalonaika dabe augwaligo Godide konealubo po bugagia dąụ waliyu
bidibo dao. Augwaligo augwa hasi godolo mu eyu bidibo dao," te po
wai. Me agai te po wai, sesemane sogo dagego da dage dali bidali sogo
homugo ma koneyu, tama dagego da dali dwagi yai homu ebo dao.
Tama dagego da suabo homu bomo mu dali elama bidai, te dago dage
suainogo ebo homu tiwai dagego me te homu ebo po Timoti agai da
sibolo tamadi pusai, megi tama. *
7 Dago abagi dede, gasa bidi augwaligo dabolo sęgę dali dene si mayu,
tama da isabo tiwai yai dao. Tiali goli, Timoti agai po dabolo pusubaso,
tama dago konebao, dagego Godide konealubo po me dąụ wabo dao.
Tama tibaso, da bomo ma selama, bugagia bidibao.
8 Magi baso menio. Dage Genuai Bidi agai bomode bomo elama, tama
aga dali bugagia wadoloyu ebaso, teda te tebogo dago sęgę dali dene
dali si aiyaba elaluali. Tama elama, da moni dwagi yai homu elama,
da bugagia bidibao.
9 Tama tibaso, dagego te dwagi yai sę ebo po odolama, tama God agai
da dali te dwagi yai homu kolesaga mabo te sęde tama magi ilama dago
agabolo te nage usu da po weyu, tiwai si yaibawe? Woo, da usu egobeo.
Agai dabolo yali dwagi yai sę, te sęgo dago usu da po wabo sę aiyaba
mu elalubo dao.
10 Tama hauwa sogo mu dago giligade me, hulide me God dali hanalu
wabo po wabo dao, te da dage pageba aselama, dage pagia sainogo.
Tama dagego God dali duga homu tigidali mubo sę dwasianu habuge
eyu da, te dago ma pągąnainogo dage tau siyu, te po wabo dao.
11 Tama dago homugo dago Aya God, aga digi, te dago Genuai Bidi
Jisas augwali sigo da dage pageba pabo tụ damainogo, dago te po
olama, gedu haluasa augwali sibolo hanalobo dao.
12 Tama dagede, dago homugo Genuai Bidi agai te dagego duga hasi
godolo mu ebo sę genuai mu ilimainogo dago hanalobo po wabo dao.
Tama me agai dagego te gasa we bidi tigidali augwali dali godolo mu
ebo sę genuai mu eyu pągąna palomainogo dago hanalobo dao. Tama
te dago dage dali godolo ebo sę gilama dagego te tiwai emainogo dago
Genuai Bidi hanalobo po wabo dao.
13 Tama te Genuai Bidi agai dage te we bidi dali godolo mu ebo sęde
dąụ omainogo, dago aga dali te hanalobo po wabo dao. Tama agai
tama tilama, tama nosali dago Genuai Bidi Jisas aga doloba mu pai we
bidi tigidali aga dali e tọba ma asobo sogo, te dage me te sogo Godigo
doloba mu pai we bidi dago Aya God agai gesabidide bidimainogo,
tama dago te Genuai Bidi dali te po hanalobo dao.

Tesalonaika bagego te wiegi yai kolesaga dabe te augwa bidibo side bomo elama pedalumainao wali

4

(Dąị 4–5)

* **3:6:** Tpi 18:5

Mena kolesaga te God agai gedude dwagi yai kolesaga dawe?

1 Dago abagi dede, dago gasa po me elalubo. Tama da te Genuai
Bidigo po sela pabo bidi dabe dao. Tama tibaso, dagego e po tudiba
muidali weyu, tama dago bomo elama, dagebolo e po megi obao.
Polobadu dago te Godigo gedude dwagi yai dolo yai kolesaga ebo po
dagebolo ola mawai. Tama dago te tobage po dagebolo ola menama,
tama dagego te po odoyu, wali peyu bidibo dao. Tiali goli, megi dago
bomo elama, dagebolo e po megi obao, te dagego dene siyu te tobage
sę tigidali dagego bugagia mu yao.
2 Tama te Genuai Bidi Jisas agai da tau selama, tama dago dagebolo
te sę yao po wali, te dagego koneai dao.
3 Tama te po page mu e dao, God agai dage dali ebo homu e tiwai,
dagego magi dwai sę me isiąma, doloba pai we bidi mu bidao. Tama
penani ebo sę dagego egimio.
4 Tama te dwai sę isiąbo kolesaga bugagia wali peyu, tama we sabo
kolesaga dage deli deligo bugagia koneama, tama tebo kolesaga eyu
bidao, God agai homu dage dali te tiwai homu ebo dao. Tama dagego
tebo kolesaga, te Godigo kolesaga naga tiwai wali pao, tǫde we bidi
augwaligo ‘Te sę dwagi yai sę dao’ omainogo yao.
5 Tama we sabo sę te tiwai eyu, tama dagego te God konesiąwai bidi
hanigo ebo kolesaga tiwai egimio. Te God konesiąma, augwali augwa
dwai sę yabo homu kolesaga wali peyu, te bomogo, te we sabo dao.
6 Tama God agai ebo homu e dao. Dagego te we sabo sę po bolama,
tama duga abagi dali dwai sę egimio. Magi baso menio. Genuai Bidi
Jisas agai te tobage dwai sę ebo kolesaga ebo bidi augwali tigidali agai
wei ponobo dao. Tama polobadu da dage dali bidibadi, e sęgę yai
po dao homu eyu, dago te po hanilama, dage dali wai dao, dage tau
somainogo.
7 God agai da i wali, dago te dwai meda yai kolesaga wali pomainogo
da i wabeo. Menio. Agai da i wali, te dago dwagi yai doloba pai
kolesaga mu wali pomainogo agai da i wai dao.
8 Tama tibaso, e po odolama ela pabo bidi, te bidi agai e tǫde bidigo
po naga tudiba mubeo. Te bidi agai Godigo po odolama ela peyu, aga
tudiba muani bidi dao. Te God agai naga dagebolo te Dwagi Yai Mobo
Bidi mani God da, te Mobo Bidi agai dagebolo mani, dage Godigo we
bidi mu bidimainogo.

9 Te eno duga abagi dabe augwalibolo dagego dwagi yai homu ela
mabo, te po eno meba asęgobeo. Magi basowe? God agai te duga hasi
dali dwagi yai homu mabo te kolesaga dagebolo ola menama, tama
te kolesaga dagego koneyu bidibao. Tama eno dagebolo te po ma ola
magobeo.
10 Tama dagego dwagi yai homu duga abagi dabe te Masedonia tǫ
tigidali tomode bidibo bidi dabe augwali dali ebo dao. Dagego te
kolesaga ebaso, God agai te kolesaga dagebolo ola mani, te dago koneai.
Tiali ma, dago abagi dede, dago po bomo elama, dage dali obao, tama
dagego duga abagi dabe augwali dali dwagi yai homu ebo kolesaga te
kolesaga dagego me mu ela pao.
11 Dagego homu kolesaga tomode bomo elama, tama dagego homu
dwagi yai nagamea peyu, tama duga bidibo bugagia tonaluao. Tama

dagego duga digi duga masigi sabo sę yao, dago polobadu dagebolo te po wali gilama.
12 Dage magi nai me menia sidali weyu, te duga masigi sabo sę yao. Tama te Godigo po wali pesiąwai we bidi augwaligo dagego te dwagi yai kolesaga ebo sumainogo, tama dagego homu dwagi yai nagamea peyu, tama duga bidibo bugagia tonaluao.
13 Dago abagi dede o, edao. Te Godigo po wali pisiąwani we bidi augwaligo augwa homu Godiba musiąyu, te isali we bidi gų pagede ma hodalobo sogo augwaligo tonalusiąma, tama te isibo we bidide augwali homu dene eyu, gela mu wabo dao. Tiali goli, dago homugo te Godigo po wali pelama isali we bidide te dagego bugagia koneao. Dagego te buluba bidibo we bidigo gela wabo tiwai waidali weyu, dago e po dagebolo obao.
14 Da tigidaligo te Jisas aga isilama, tama ma hodaloai dao, te dago te mu po da homu eyu, konealubo dao. Tama tibaso, da tigidali Jisas dali wadoloyu bidibaso, dago e po me konealubo dao, te Godigo te Jisasgo bomode te agai po wali pelama isali we bidi Jisas aga dali ma hodasa sela asaibao.
15 Tama Genuai Bidigo po naga dago dagebolo megi obao. Nosali Genuai Bidi ma asobode, da e tǫde isisiąwani we bidi, da polo hasia polasa te Godigo po odolama, isali we bidi taga peyu da polo pogobeo. *
16 Te menio. E tiwai pedalaibao. Te Godigo bomo elama po weyu, tama polalubo genuai ensel mobo bidigo i weyu, tama Godigo moni bu wabo nai biugel po weyu, tama tebo sogo Genuai Bidi Jisas aga digi dagalu tagalama, dulubo gagalaibao. Tama polobadu Jisasde konealubo po dąų olama isali we bidi, augwali polo hasia mu gų pagede hodaloaibao.
17 Tama te sogo da tǫde isisiąwani we bidi, Godigo da te ma hodolali we bidi dali pǫgo odasa dagaluba holaibao, te da te asobo Genuai Bidi tiąba pomainogo yaibao. Tama elama, da te Genuai Bidi Jisas dali sesemane sogo bidada peyu, mu bidada paibao.
18 Te sę pedalama, tama da tigidali te tiwai bidaibao. Tama tibaso, dage tomode we bidi meba augwali isibaso, dagego te pogo duga hasi tau siyu, duga homu dąų walao.

5

Dago sisi elama, Genuai Bidi asobo tonaluao

1 Dago abagi dede o, te da dage dali bidibadi dago dagebolo dago Genuai Bidi asobo po wai. Tama tibaso, agai asobo sogode dago dagebolo po me asęgobeo.
2 Menio. Duga digi koneai dao, Genuai Bidi asabo sogo te nai wi sabo bidi hulide geme polo asobo tiwai yaibao. *
3 Tama te Godigo po wali pisiąwai we bidi augwaligo te po waibao, “Megi te da bugagia bidabo sogo dao, te da dolabo nai pąba asogobeo,” te po waibao. Tiali goli, augwaligo te tobage po obadi, sisi isiąwai, te sogo digi tama augwali dolabo nai polo augwaliba pedalaibao, augwali noma mu saibao. Te wede ebo sę tiwai, we mego wai ame nainogo tigide ebo dene tiwai ebo si pedelaibao, tama te we te dene wi pabo tų

* **4:15:** 1 Ko 15:51-52 * **5:2:** Mat 24:43; Luk 12:39; 2 Pi 3:10

menio, wi sana pogobeo. Tama te tiwai te Genuai Bidi asobo sogode te
Godigo po wali pisiąwai bage augwali wi pabo tų menio.
4 Tiali ma, abagi dede, dage hulide bidibo menio, te Genuai Bidi
asabo sogo te nai wi sabo bidi tiwai geme eyu, polo aselama, dage
noma sogobe. Menio. Dage te hulide bidibeo.
5 Te menio. Dage tigidali we bidi giligade ula dali bidibo dao. Da be
hulia sai digi huli tomode me bidibo menio.
6 Tama tibaso, da sisi eyu, godege piabuo, te gasa sisi isiąma godege
pibo we bidi tiwai. Tama dago gedu pedaluyu, bugagia tonaluyu, tama
dago homu kolesaga wiegi yai mu elama, bidao.
7 Dago koneai, godege pibo bidi augwali hulide pibo dao. Tama bomo
yai ąį tulama aiyoge ebo bidi, te bidi dabe augwali te hulide naga te sę
ebo dao.
8 Tiali ma, da ulade bidibo bidi dao. Tama tibaso, dago homu
kolesaga wiegi yai mu elama bidinao. Te hwįbo bidi aga hagawiade te
boi bidigo elidali weyu mubo nai tiwai, tama dago Godide konealubo
po bugagia selama, we bidi dali dwagi yai homu ebo kolesaga eyu,
bugagia bidinao. Tebo sę si te dago hagawiade muabo dila pai nai
tiwai dao. Tama Godigo da ma sabo homu bomo eyu, agai te sogo da
somainogo dago tonaluinao. Tama te homu kolesaga tiwai, te dago
tobolude muabo dila pai kapa madi tiwai dao, te hwįbo sogo da tau
somainogo. *
9-10 Magi baso menio. God agai da bodolu mani te dago agai homu
sębę ebo dago somainogo ebo menio. Woo, agai da sa muyu, te homu
yai, augwaligo Genuai Bidi Jisas Krais agai augwali tobade isilama,
tama augwali ma saibao, God agai te homu elama, da sa muani. Tama
Genuai Bidi aga ma asobo sogo da bidiyu da, ma da isali da, te sogo
da aga dali hodobo bidada peyu, mu bidada pomainogo, Godigo da sa
muani.
11 Tama tibaso, duga hasi te pogo duga abagi dabe augwali homu
kolesaga dąų waliyu, tau siyu, te po augwalibolo ola mao, tama megi
dagego te ebo sę tiwai tama naga yao.

Po silagasu wabo po tama wali, Godigo te aga po wali pabo we bidi dabego te dwagi yai kolesaga mu saibao po wali

12 Dago abagi dabe, dago dagebolo te po obao, dage tomode Godigo
sę ebo bidi dabe dologode dage bidao. Genuai Bidi agai te bidi dabe
augwali dagego tobolu bidi nigilama bidai, tama te bidi dabe augwaligo
Godigo po dagebolo ola mayu, dagego homu kolesaga dodolobo dao.
13 Dagego homugo augwaligo sę ebo kone palao, augwaligo te sę eyu,
dage tau sabo sę dao. Tama dagego augwali dali dwagi yai homu mu
elama, augwali godolo mu yao. Tama dagego duga abagi dabe augwali
dali deli homu elama bidao.
14 Dago abagi dage tuni bidi dabebolo dago po bomo elama dage dali
obao. Dagego te sę hagela ebo bidi dabe augwalibolo po bomo elama,
augwali homu kolesaga dagego bugagia ma dodolao. Tama te wi ebo
bidi dabe augwaligo homu kolesaga dąų walao. Tama te bomo meni
yai bidi dabe augwali dali dagego dwagi yai kolesaga naga eyu bidao,
sębę egimio.

---

* **5:8:** Ais 59:17; Ef 6:13-17

15 Gasa bidi dabe augwaligo dage dali dwai sę ebaso da, dagego
augwali dali te dwai sę ebo wei ponogio. Dagego te tiwai idali weyu,
bugagia tonaluao. Tigidali sogo dagego bomo elama, duga hasi augwali
dali dwagi yai sę naga yao. Tama te sę tiwai tigidali bidi dali me yao.
16 Tama tiyu, sesemane sogo dage dwagi yai homu elama bidao,
17 te dagego sesemane sogo gedu haluasa po bidada peyu me, God
dali po wao.
18 Te dage dali magi sę me ebaso da, dagego God dali buba hwi po
wao. Te dage Krais Jisasde wadolama, tama God agai homugo dagego
tama kolesaga emainogo tebo dao.
19 Dagego te Godigo Dwagi Yai Mobo Bidigo sę ebo paligio.
20 Bidi dabe augwaligo ‘Te God agai enabolo wali po eno dagebolo
pusaibao’ obaso da, teda dagego te po olo sela sągio.
21 Tialima dagego te tobage po wabo tigidali bugagia osola suao.
Tama dwagi yai po naga dagego dąų ola siyu,
22 tama dwai sę tigidali tagalama, sela sąyao.
23 Te God aga te dwagi yai homu nagame ebo kolesaga page bidi mu
dao. Tama eno homugo te God aga digi dage doloba pai mu ilaibao,
aga tiwai bidimainogo yaibao. Tama eno homugo agai dagego homu
kolesaga tomode sę ebo mobo bidi me, te dagego noma bidi me, te
dagego tigi me God agai bugagia tonaluaibao, tama dage dwagi yai mu
bidimainogo. Tama dago Genuai Bidi Jisas Krais ma asobo sogo te dage
magi dwai sę isiąwai we bidi tiwai bidaibao.
24 Tama te dage i wali God agai te sę dage dali mu tiwaibao. Magi
baso meni. God agai te tigidali sę yaibao wali, te sę tigidali agai ebo
dao.
25 Dago abagi dabeo, dagego God agai da tau somainogo gedu haluasa
po wao.
26 Dagego tede bidibo Godigo we bidi dali dwagi yai homu eyu, tama
augwalibolo nogo maiąo.
27 Ena da te Genuai Bidigo po sela pabo bidi dao. Tama tibaso, eno
dage dali e po obao, eno te asęani po te tigidali abagi dabe augwali dali
nedao.
28 Eno homugo te dago Genuai Bidi Jisas Krais agai olo tau sabo
kolesaga dage dali bidaibao. Ena Pol dao.

Polgo Si Wali Pas Tesalonaika Dabeba Asęani
Hasia nedebo tau sabo po

Te bidi Pol te Korin moni hanude bidibadi tama agai te hasia wali pas deli te Tesalonaika hani we bidibolo asęna tolali. Tama te pas sela pali bidi nosali ma asama, tama agai Polbolo te Tesalonaika bage tomode pedalali sę po wagasali. Bidi mebago geda muyu, tama te Krais aga polo e tǫba ma asai dao po wali, tama te pogo gasa we bidigo homu dolama, tama augwaligo augwa digi tau sabo sę tagalama olo bidali. Te Tesalonaika hanude bidibo Kraisgo po wali pabo we bidi dabego homude subo te tiwai yali. Te Krais ma asobo sogo mena sę mu pedalugowe tama homu yali. Te bidi mebago te po weyu, te Genuai Bidi asabo sogo te pedelalio tama po obaso, te bidi Pol dali Sailas me Timoti, augwali sela bidigo te hani bage augwaligo homu dodolobo po weyu, te si wali pas asęai dao. Polgo te tiwai po weyu, te sogo pedalube dao, wali. Hasia bolo te we bidi dabego dwai hagoma mu eyu, te tobage dwai kolesaga umagi elama bomo yai mu pedelaibao. Tama te bomo yai po bolama sela sąbo bidi me deli pedelama, tama agai Kraisba boi bidi mu yaibao. Tama te sogo te boi bidi dabego te Kraisgo po wali pabo we bidibolo dene dali sęgę dali si mabo po, te me Polgo odali. Tama tibaso, agai e pas asęyu, tama augwali te sęgę side tau sabo po augwalibolo tolali.

Genuai Bidigo side nosali pedelaibao wali

(Dąi 1–2)

1 Pol, me Sailas, Timoti, te dago te po dagebolo asęna tolobao. Dage Godigo po odama wali pabo we bidi, te dage Tesalonaika bulude bidibo we bidi dao. Dage dago Aya God me Genuai Bidi Jisas Kraisde wadolama bidibao.

2 Aya God dali Jisas Krais Genuai Bidi augwali sigo dage olo tau selama, tama dage haliga nagame ilama bugagia bidao, dago homugo tebo dao.

Te Tesalonaika bage te sęgę sabo sogo augwali bomo elama dolalu tulalusiąmainogo Polgo Godibolo gedu haluasa po weyu usu da wai

3 Dago abagi dabe, sesemane sogo dago Godibolo usu da weyu, dago dagede homu kone palu gedu haluasa po wabo dao. Tama dago Godibolo nage usu da po wabo si, te usu si ebo dao. Magi basowe? God agai dage tau selama, tama dagego Jisasde po konealubo kolesaga mu genuai mu yai dao, tama dage deli deligo dwagi yai homu duga abagi dabe dali ebo dao, tama dagego te kolesaga ebo mę ela pabo dao.

4 Tama tibaso, dago Godide dwagi yai homu ebo dao. Dagego te dwagi yai kolesaga ebo po dago odobaso, tama da gasa buluba biligi peyu, tama dago digi dagego ebo dwagi yai kolesaga te Godigo po wali pabo we bidi augwalibolo pusuyu, dago dagego nogi ugwaba sabo dao. Gasa bidi augwaligo dage dali dwai kolesaga eyu, tama augwaligo dage eleyu, tama dagebolo sęgę mabo dao, te po dago gasa we bidibolo pusubo dao. Tama dago te po wabo dao, ‘Te Tesalonaika we bidi

augwaligo tigide sęgę siyu dene sobadi digi, tama augwaligo bomo elama dolaluyu, konealubo po dąụ wabo dao,’ dago te po gasa we bidi dali weyu, dago dagego nogi ugwaba sabo dao.

God agai dago ebo kolesaga dolo osola subo dao

5 Te dagego te ebo kolesagade God agai da hania tama ola mobao, agai dago ebo kolesaga osola subo si, tama agai dolo osola subo dao. Tama dagego te God agai we bidi tonalubo sę tobade te dene dali sęgę dali si sai. Gasa bidi dabe augwaligo dagebolo dene dali sęgę dali si mawai. Tama tibaso, God agai dage dali tama tiyu, tama dage agai we bidi hani tomode bidibo usu yaibao.
6 God agai dolo kolesaga e tama yaibao. Agai dage dali te dwai sę yali boi bidi dali begelama wei siyu, augwalibolo dwai sę hauwa elama, tigi dene mawaibao.
7 Tama agai dagego megi te tolobo sęgę sela sąnama, tama dage da dali olo bidiyu, toma tuabo sogo menama bidaibao. Agai tebo sogo Genuai Bidi Jisas aga boma pai ensel mobo bidi dabe dali dagalu tagalama, e tǫba asobo te sogo aga moni sia bogoli dali e tǫba asaibao, we bidigo bulu ulade hania sueibao, te aga asobo sogode.
8 Tama tiwai aselama, tama te sogo God konebo hagela yali we bidi dali, Genuai Bidi Jisasgo po wali pisąwani bidi dali augwalibolo agai dene mawaibao.
9 Tama te bidi dabe augwali e tama dene saibao, augwali Genuai Bidi gesabidide digibulu bidaibao, tama agai genuai ula dali bomo dali digibulu bidada peyu, bidada paibao, tama tiyu augwali mu dwai bidaibao.
10 Te we bidi dabe augwali te Jisas e tǫba asobo side augwali te tiwai mu hagawaibao. Tama agai e tǫba asobo sogode, agai doloba pai mu we bidi augwaligo aga nogi ugwaba mu saibao. Tama konealubo po Jisasde dąụ wali we bidi, augwali noma siyu, Jisas dali dwagi yai po waibao. Tama dago Godigo po dage tomode pusulama, tama dagego konealubo po te pode dąụ obaso, te dagego me augwali dali Genuai Bidigo nogi te sogo ugwaba saibao.

Polgo Tesalonaika bulu we bidi tau somainogo Godibolo gedu haluasa po wai

11 Te dago te Genuai Bidi aga ma asobo sogode homu eyu, tama tigidali sogo dago Godibolo gedu haluasa po dage tau somainogo wabo dao. Tama Godigo dage polobadu i walide, tama agai homugo dage aga wai puluba gagawaibao, agai te homu elama, i wai dao. Tama megi dago Godibolo usu da weyu gedu haluasa po agai dage tau siyu dage aga wai puluba mu gagawaibao. Dago Godibolo po e tama wabo dao, “God, te Tesalonaika we bidi augwaligo konealubo po nagede dąụ weyu, tama augwaligo homugo haniani sę te konealubo po dąụ wabo bidi dabego ebo sę tiwai yabo homu eyu, tama augwali dwagi yai we bidi nago gedude bidainogo tebo dao. Tama dago nagebolo po hanaluyu, nago augwali tau siyu, tama augwaligo te sę tigidali emainogo tama augwaligo te sę yabo homu tiwai,” dago te tobage po wabo dao.
12 Tama dagego te dwagi yai kolesaga ebode dago Genuai Bidi Jisasgo nogi dagego ugwaba saibao. Tama dago God dali Genuai Bidi Jisas Krais dali augwali sigo dwagi yai homu da dali eyu, da olo mu tau

mabo homu kolesaga dwagi yai mu eyu, tama Jisasgo dagego nogi me ugwaba saibao.

2

Bomo yai po sela sąbo bidi po

1 Dago abagi dede, dago Genuai Bidi Jisas Krais aga ma asiyu, tama da aga dali deliba sisiniyu ebo, tebode megi dago dage tau sabo po elalubao. *
2 Bomo elama, dagebolo te po obao, bidi mego dagebolo te Genuai Bidi asabo bodolu te pedalai dao te po obaso, dagego te wabo po odolama, dage polo homu hauwa eyu, dage homu sęgę egio. Bidi mego na eyu, Jisas ma asai dao po te bidigo odali bogo. Ma, bidi mego aga homugo digi te po waliwe? Ma, augwaligo, 'Woo, Pol agai te Jisas ma asai dao po pasde asęna tolai dao, dabolo,' tama me augwaligo waliwe?
3 Jisas ma asobode augwaligo geda muani po dagego odamuo. Te Jisas ma asobo sogo olo dali tama polo pedalogobeo. Te menio. Te sę pedalainogo hasia bolo bidi hauwa augwaligo dwai sę hauwa elama, tama God nogi gegeda peyu, tudiba mu muaibao. Te bomo yai po sela sąbo dwai sę ebo bidi hasia aga bolo dago gesabidiba pedalaibao. Te bidi Godigo te moni sia bulude nosali mu dola silaibao.
4 Tama te bidi mu dwai bidi mu dao. Tǫde we bidi augwaligo haniani naibolo lotu po wabo dao. Tama te bidi agai te nai tigidali dali boi bidi elama, tama te bidi aga God tiwai mu yaibao. Tama te bidi aga digi aga nogi ugwaba mu siyu, te tigidali lotu po wabo nai aiyaba elalu dolama, tama te bidi aga Godigo Moni Lotu Be tempel tomode bidiyu, tama agai po weyu te po waibao, "Ena digi ena God dao," te bomo yai po sela sąbo bidi agai te po waibao. *
5 Polobadu ena dage dali Tesalonaika bulude bidibadi yaide, eno dagebolo te sę nosali pedalaibao po wai dao.
6 Tama te bomo yai po sela sąbo bidi aga asobo tų palialubao. Tama te bidi aga Godigo bodolu mani sogo naga bulu ulaba hania pedalaibao, tama dagego te konebao.
7 Megi te bomo yai po sela sąbo kolesaga e tǫde geme dulalubo digi, aga sę ebo dao. Tama aga geme dulaluama, tama aga te tų palialuali bidi bogia soabo tonalubao.
8 Tama te tų palialuali bidi bogia solama, tama te sogo naga te bomo yai po sela sąbo bidi hania bulu ulaba pedalaibao. Tama Genuai Bidi Jisas nosali asama, tama agai te bidi agai po wabo mobogo ela muaibao. Tama Genuai Bidi Jisas aga bomo dali ula dali hania pedalama, asaibao. Tama agai te bomo yai ulago te bomo yai po sela sąwani bidi mu dolaibao. *
9 Tiali goli te bidi pedalama, Jisasgo aga ela musiąbadi, te bidi agai Satango genuai bomo selama, tama agai tigidali me me bomai sę me, bidigo isiąwai sę me, bidigo noma sabo tibo sę me, te sę tigidali te bomo yai po sela sąbo bidigo te sogo yaibao. *
10 Tama agai tigidali ili po wabo dwai kolesaga eyu, agai te hagayabo tǫdu pabo bidi dabe dali tibo po waibao. Tama te bidi dabe augwaligo

---

* **2:1:** 1 Te 4:15-17 * **2:4:** Dan 11:36; Ese 28:2 * **2:8:** Ais 11:4 * **2:9:** Mat 24:24

te Godigo mu po dago odaio homu egi sogo da, teda God agai augwali
ma sigi da. Tiali goli augwaligo te Godigo mu po odobo hagela yai.
11 Tama tibaso, Godigo augwaligo homu pesegelaibao, tama aug-
waligo te tibo po wabo mu po dao omainogo yaibao.
12 Tama elama, Godigo mu po augwaligo homude dąụ wasiąyu, tama
dwai sę ebo kolesagade dwagi yai homu mu yai we bidi tigidali augwali
Godigo po tụde sęgę mu saibao.

Godigo dage sa muyu, dage ma saibao

13-14 Tiali ma, eno abagi dede, megi dage te tobage we bidi menio.
Genuai Bidigo dagebolo dwagi yai homu eyu, dage godolo mu ebo
dao. Polobadu mu God agai dage sa muyu, dage ma saibao wai. Tama
Godigo Mobo Bidi agai dage habu seliyu, 'Godigo hani dao' wai. God
agai homugo dago Genuai Bidi Jisas Krais agai genuai ula dali bomo
dali agai dage dali nosali dobawaibao. Tama te homu eyu, agai dage i
wali, dago agai gesi dwagi yai po dagebolo pusali sogo. Tama dagego
te mu po dao wai dao, tama God dali, dage dali sigo te tebo kolesagade
Godigo dage ma sai. Tama tibaso, sesemane sogo dago gedu haluasa
po weyu, dago Godibolo buba hwi weyu nage usu dao po wabo dao.
15 Abagi dedeo, God agai dagebolo te dwagi yai sę ebaso, dage bomo
elama, dago dagebolo pusali po me, pasde asęani po me, te po tigidali
mu dąụ olama, tama bugagia bidao.
16-17 Te dago Aya God agai da dali dwagi yai homu eyu, da godolo mu
ebo dao. Tama tiyu, agai da olo mu tau siyu, dago homu kolesaga dwagi
yai eyu, sesemane sogo bidada paibao. Tama agai da olo mu tau siyu,
tama Godigo da nosali bugagia bidimainogo yaibao, da tonaluyu bidibo
dao. Tama dago homugo dago Aya God dali, dago Genuai Bidi Jisas
Krais dali, augwali sigo dagego homu kolesaga bomo dąụ walomainao,
tama dage tau sao, dagego tigidali dwagi yai kolesaga eyu, tama dwagi
yai po naga omainogo yao. Dago homugo tama timainogo ebao, tama
tibaso dago gedu haluasa po obao.

Tesalonaika hani bage augwaligo te sę ebo hagela ebo bidi dabe dodolobo kolesagade po wali

3

(Dąị 3)

Dagego Godibolo gedu haluasa po da tau somainogo wao

1 Abagi dedeo, dago po me deli elalubuo. Te po e dao, dagego
Godibolo gedu haluasa po da tau somainogo wao. Tama God agai
da tau selama, tama dago Genuai Bidi Jisasgo po te tigidali buluba
polo sela pelama, we bidi hauwa augwaligo te po odama, tama Genuai
Bidigo nogi genuai emainao. Te pogo dage tomode sę polo yali tiwai
gilama gasa bulude emainogo, dagego Godibolo po hanalu wao.
2 Dagego koneai, bidi hauwa augwaligo Godigo dwagi yai po odoyu,
homude dąụ wabeo. Tama tibaso, te tobage mu dwai sę ebo bidi dabe
augwaligo da Godigo po sela pabo bidi dali dwai sę idali weyu, dagego
te sęde me Godibolo gedu haluasa po wao.
3 Awe, we bidi mebago dwagi yai kolesaga mu ebo menio. Tialima,
Genuai Bidi Jisas agai da dali dwagi yai kolesaga naga mu ebo dao.

Tama tibaso, da we bidi agade homu dąų olama bidibaso, te usu yaibao.
Agai dage bomo menama, tama dage tonaluyu, tama dwai haubo bidi
Satan agai dage dali dwai kolesaga me egobeo.
4 Tama me, Genuai Bidigo da ola menama, tama dago dagede te
konebao, tigidali kolesaga dago dagebolo yao te po wali, te sę dagego
megi me ebo dao, tama nosali me dagego tama naga tiwai sę yaibao.
5 Dago homugo Genuai Bidi Jisasgo dagego homu kolesaga dodolo-
mainogo yai. Tama agai te sę dage dali eyu, tama dagego Godigo
dage dali dwagi yai homu eyu, godolo mu ebo sę page mu koneaibao.
Tama agai dagego homu kolesaga dodolama, tama Krais agai moni
sęgę tolaluyu, aga bomo elama dolaluali sę page dagego te me mu
koneaibao. Tama koneama, dagego te sę tiwai gilama eyu bidao. Dago
dage dali te homu eyu, dago Godibolo gedu haluasa po wabo dao.

Godigo po wali pabo we bidi tigidali augwaligo sę yao wai

6 Abagi dede, dago Genuai Bidi Jisas Kraisgo nogide, dago po bomo
elama, dagebolo obao, dagego suali abagi agai tubo nai sabo sę ebo
hagelayu, olo bidiyu, tama agai dagego dade sali po wali pisąbaso da,
dagego te tobage bidi sula tagalao.
7 Polobadu da dage dali bidibadi, tama da olo bidai menio. Tama
dagego koneai, dagego dago yali kolesaga tiwai gilama tama dagego
tama tiao.
8 Tama da dage dali bidibadi dago dagego nogode tubo nai olo me
sabe. Menio. Dago abeleyu naga yai. Dago sę bomo elama, tama siade
me hulide me te sę dene hauwa mu eyu, tama dago dagebolo naga sęgę
maidali weyu tiwai dao, dage habuge idali weyu.
9 Da da, dagego tubo nai masiąbo bidi menio. Da da, dagego po
ola mabo bidi dabe dao. Tama tibaso, dago dagego nai olo sobaso, te
usugi da. Tiali goli, te menio. Dago te tubo nai sabo sę ebo dagego
suali. Tama dagego dago yali kolesaga wali pomainogo te sę dago yai
dao.
10 Polobadu da dage dali bidibadi, tama dago e bomo yai po dagebolo
maiyu tama wai, niwai bidi sę ebo hagelabo homu eyu sę isiąwani te
bidibolo tubo nai magio.

11 Magi baso dago te po waliwe? Dago odali, dage tomode bidi meba
tubo nai sabo sę isiąma olo bidibo po dago odalio. Augwaligo sę me
ebo menio, tigidali sogo. Augwali olo biliyu, gasa we bidigo ebo sę
suyu, tama augwaligo te po ola bilibo dao. Tama dago augwaligo te
dwai sę ebo po odama, tama dago dagebolo te nai magio po ma obao.
12 Te Genuai Bidi Jisas Krais agai nogigo bomogo dago te tobage sę
ebo bidi dabe augwalibolo po mobo mayu, bomo elama te po obao,
augwali nagame elama, bugagia bidiyu, sę eyu, tama augwa digi nai
sela tumainogo yao.

13 Eno abagi dede, dage dwagi yai sę ebo bage, dagego dolo dwagi
yai kolesaga ebo hagela egimio.
14 Tama niwai bidi me deligo dago megi asęna tolali po tigidali wali
pisąbaso da, te bidi dagego sulama, koneao. Tama dage te bidigo ebo
kolesaga sulama, sula tagalao, digibulu bidao. Tama aga yali dwai
kolesagade hale emainao, aga homu begelemainogo tama tiao.

15 Tiali ma, dagego homugo aga dali boi bidi yabo homu egimio. Te menio. Dagego homugo dago abagi dao te homu elama, tama dagego agabolo po mobo ola mao.

Po silagasu wabo po

16 Te Genuai Bidi Jisas aga dwagi yai homu nagame ebo page bidi mu dao. Tama dago homugo sesemane sogo aga digi dage dali bidiyu, tama dage dwagi yai homu nagame emainogo yao. Tama dago homugo haniani sę dagebolo pedalubaso da, teda agai dage dwagi yai homu nagame emainogo yao.

17 Ena Pol ena digi eno te po dage tao olama, asębao. Te eno tigidali pas asębo silagasu, eno tama po naga asębo dao.

18 Eno homugo Genuai Bidi Jisas Krais agai da olo mu tau sabo dwagi yai kolesaga dage tigidali dali bidao. Te tama dao.

Polgo Hasia Pas Deli Timotibolo Asęna Tolai

Hasia nedebo tau sabo po

Te bidi Pol te Godigo gesi wiegi yai po pususu biligi pobadi, aga te hanu nogi Listraba sabolama, te bulu Galesia Provins tọ pedaide biliyu, tama te po tede pusali. Tama gesi bidi me deli nogi Timoti agai te po odolama tama homu hasegelama, tama Kraisgo po wali pabo gagalali. Aga te hanu Listra buludu asai bidi dao. Aga ida te Juda hani we da, te aga aya te Grik hani bidi dao. Polgo aga selama, tama augwali si biliyu, te Godigo sę haniani buluba egi pai. Te po te buku nogi Tagala Palai, te Dąị 16:1-3, tede elalubo po suao. Nosali Polgo Timoti te Efesus hanude taga soali. Agai homugo te bidi Timotigo te tede bidali Kraisgo po wali pabo we bidi hani tonalubo sę eyu, aga augwaligo tobolu bidi bidaibao. Tama e pas tomode Polgo te bidi Timotibolo te haniani tau sabo po weyu, tama te we bidi hani dodolobo po wabo. Te tibo po ola mabo bage te Efesus bulude elalubaso, te bidi Polgo Timotibolo augwaligo po wabo tagala wao wali. Tama te bidi Timotigo te Kraisgo po wali pabo hani tomode elalubo bidi meba selama tama augwaligo te Godigo we bidi tau sabo sęba muao, te Polgo te tobage po me asęna tolali.

Timotigo aga digi aga ebo kolesaga bugagia tonalu, tama Godigo po wali pabo we bidi tigidali me tonalu yai

(Dąị 1–6)

1 Ena Pol dao, ena Krais Jisasgo po sela pabo sę bidi dao. God da, te da ma dobola sabo bidi dao, tama dago suainogo dwagi yai homu eyu tonalubo bidi deli te Krais Jisas dao, tama augwali sigo enabolo te sę yao po obaso, eno te Kraisgo po sela pabo sę bidi bidibao.

2 Timoti, nage dali eno e po asęna tolobao. Te eno nagebolo Godigo po pusama, tama nago homu te poba begi peyu, tama nage te gesi noma bidi pedalali. Tama tiyu, tama nage eno ogwa mu tiwai dao. Tama eno homugo dago Aya God dali, dago Genuai Bidi Krais Jisas dali, augwali sigo nagebolo te olo tau sabo kolesagago dwagi yai sę eyu, tama homu dene eyu elama, tama nago homu nagamea peyu bugagia bidao.

Tibo po ola mabo bage sagia sao wao po

3 Polobadu ena te moni tọ Masedonia teba painogo eno nagebolo po wali, te tiwai naga megi eno nagebolo po ma obao. Nage te Efesus hanude me bidao, tama bidi meba augwalibolo te po weyu, augwaligo te we bidi dabe augwali tibo po ola mabo tagalao, te bomonama te po augwalibolo wao.

4 Tama wao, “Dagego te haniani olo namu po dali, te polobadu wąị dabego nogi hauwade po mibo dali, te tobage po mibo tagalao,” te po bomonama augwalibolo wao. Magi baso meni. We bidi augwaligo te po odolama, tama tede po miyu, tama augwa hasi wado po wabo dao. Tama tebogo te we bidi augwaligo Godigo sę yabo homu konebo tau

sabo menio. Te dago te Godide konealubo po dąụ wabo, tebogo naga
dabolo Godigo sę yabo homu ola mabo dao.
5 Tama eno augwaligo te tobage po ola mabo tagalao wali po page e
dao: augwaligo eno po wali pobaso da, teda augwaligo homu te meda
meniama, tama te dwai sę me dwagi yai sę me dagalabo homu bugagia
elaluama, tama augwaligo homu mu eyu, tama Kraisde konealubo po
dąụ mu waibao. Tama tiyu, tama te tigidali kolesagago augwaligo te
gasa we bidi dali dwagi yai homu eyu godolo mu yabo homu kolesaga
hodolaibao.
6 Bidi meba augwaligo te dwagi yai kolesaga tagalama, tama
augwaligo te pabo tụ me tagalama, tama augwali subigila te olo kedu
meni yai po ola bilibo dao.
7 Augwali te Godigo bomai pode te po ola mabo tisa bidi bidabo
godolo homu ebo dao. Tiali goli augwa digi augwa wabo po page me
konebe, tama augwaligo bomonama tama “Awe, dago gisiga koneani,
te dago ola mabo po te mu po naga dao” wali goli, augwaligo te ola
mabo po page me konebeo.

8 Dago hania koneani, te Godigo bomai po da, te dwagi yai dao, te
bomai pogo ebo sę elalubao. Dago te bomai pogo ebo sę naga eyu da,
te usu mu dao.
9 Tiali goli te me dago konea. Godigo te bomai po mani. Te bomai
po da, te doloba pai we bidi dabe augwali tonaluabo po meni. Te
menio. Te bomai po te haniani dwai kolesaga ebo bagebolo wai dao.
Augwaligo te bomai po ola tagalama tama te po sela sąbo bage dao.
Augwaligo God tudiba muyu, dwai kolesaga ebo bidi dabe dao. Te
Godigo kolesaga tagala po weyu, tama te tọde kolesaga wali pabo we
bidi dao. Meba augwaligo augwa aya ida ela mubo bage dao, meba te
gasa bidi ela muyu ebo bidi dabe dao.
10 Te penani kolesaga ebo we bidi, te ogomani dali dwai dwai sę ebo
bidi dabe, te we bidi wi sabo bidi dabe me, te tibo po wabo bage, te
po tụde tibo po wabo bidi dabe me, te bomai po dabe te tobage we
bidibolo muai dao. Te tobage kolesaga te Sodom de Gomora hanu side
yali kolesaga tiwai dao. Me te gasa haniani dwai sę ebo bidi dabe
me, te Godigo dwagi yai ola mabo po odisąbo bage, augwalibolo me te
bomai pogo po elalubao.
11 Te dwagi yai ola mabo po da, te ula yai bomo elalubo wiegi yai
bidi God agai te po pusao olama enabolo mani gesi wiegi yai po tomode
elalubao.

Godigo Pol aga homu dene eyu tau sali po

12 Dago Genuai Bidi Krais Jisas agai eno sę yabo bomo mobaso, tama
eno agabolo buba hwi wabo dao. Agai homu ena agaba homu kęą pai
bidi bidiyu, tama agai sę yabo ena usu yaibao. Agai te homu elama,
tama aga sęba ena mubaso, eno agabolo nage usu da po wabo dao.
13 Mu tama, polobadu eno agai nogibolo dwai posobo po wabo
bidi bidai, tama eno agai po odobo we bidi dabe dali boi bidi eyu,
augwalibolo dene mabo sę iduai. Tama eno aga dali hagoma eyu,
aga nogi dolobo sę eyu bidai. Eno Kraisde tama dwai sę yali goli,
Godigo ena homu dene eyu tau sali. Magi basowe? Eno konealubo

po Kraisde dąụ wasiąbaso eno bugagia konesiąma, tama eno te tiwai
dwai kolesaga aga dali iduai. *
14 Tama dago Genuai Bidigo olo tau sabo wiegi yai kolesaga umabo
mu enabolo eyu, tama agai enabolo te agaba homu begi pabo bomo
me, te we bidi dali dwagi yai homu eyu godolo ebo kolesaga me, te
kolesaga si agai enabolo olo mani. Da Krais Jisas dali wadolobaso,
tama te kolesaga si agai dabolo mani.
15 E konealubo po te mu po dao, tama tigidali we bidi e po odama
augwaligo homugo mu dąụ omainao: Krais Jisas te tọba dulali, te tọde
dwai sẹ ebo we bidi dabe ma dobola sainogo asali. Awe, te mu po dao,
tama te hasia polasa dwai sẹ yali bidi te ena digi tama e dao, eno yali
dwai sẹ te gasa bagego dwai sẹ aiyaba elaluali.
16 Ena te hasia polasa dwai sẹ yali bidi te ena digi bidali goli, Jisas
Krais agai ena dali homu dene eyu tau selama, tama ena ma dobola
sai. Magi basowe? Te ena subo piksa noma tiwai yali. Tama nosali
te gasa dwai sẹ ebo we bidi augwaligo te Kraisgo te dwai sẹ ebo bidi
polo elisąbo wiegi yai kolesaga hania konemainogo eyu, agai ena dali
te kolesaga naga hasia yai dao. Tama augwaligo homu aga poba begi
peyu, tama bidibo ula selama, bugagia sesemane sogo bidada peyu,
bidada pomainogo yaibao.
17 Tama tibaso, eno agai ena dali yali sẹde homugo kone paluyu, tama
aga genuai nogi me aga wiegi yai ula yai bomo me te si ugwaba muyu,
tama eno e po obao: “Aga te Tuni Bidi tigidali sogo bidibao. Aga me
isibo meni, gamonaibao. Tama bidigo aga me subo menio. Agaduba
deli naga te God mu dao. Genuai nogi me bomo me te agade sesemane
sogo mu bidada peyu, bidada pomainao. Mu dao,” eno te po obao.
18 Eno ogwa Timoti, polobadu Godigo po pusubo profet bidi dabe
meba augwaligo nago nosali yabo sẹde mu yabo po augwaligo dabolo
pusai dao. Tama megi me eno te po wali peyu, tama eno e po nagebolo
obao. Tama nage me, nago te po ma koneama, tama te pogo nage tau
siyu, te nago hwịabo nai tiwai elalumainao. Tama tiyu, tama nago
bomo elama, tama nago ebo sẹ bugagia yao, te hwịbo tiwai yao.
19 Tama bidiyu, tama nago te konealubo po nago homugo bugagia
dąụ wao, te dwai sẹ me isiąma, tama nago te dwai sẹ me dwagi yai sẹ
me dagalabo homu bugagia elaluyu bidao. Te bidi meba augwaligo te
augwa dwai sẹ me dwagi yai sẹ me dagalabo homugo augwalibolo wali
po ola tagaluyu ebaso, tama augwaligo Godide konealubo po dąụ wabo
tagalai dao, tama augwali hobedagia dwai kolesaga daide bidibao. Te
augwali te tamu ąị daidu pabo moni geba sip tiwai dao, tama tede
elalubo moni masigigo te moni geba sip dolobo tiwai gilama yai dao.
Augwaligo Godide konealubo po dąụ wabo tagalai dao.
20 Te Himeneus de Aleksander, te bidi sigo te tiwai kolesaga yalio.
Tama tibaso, augwali si eno te dwai haubo tobolu bidi Satango nogoba
muani, agai augwalibolo sẹgẹ mawaibao. Augwali sigo sẹgẹ selama,
tama Godigo nogide dwai posobo po wabo tagalamainogo eno tama
yai dao.

2

Dago Godiba hanalu gedu haluasa po wabo kolesaga eyu, te tigidali

* **1:13:** Tpi 8:3; 9:4-5

we bidi tau sao wali po

1-2 Tama tibaso, nago yabo sęde, te sę nago emainogo eno nage homu hodolobo po obao. Hasia tuni po e tama. God agai tigidali we bidi tau somainogo eyu, nago te Godigo hani we bidi tigidalibolo gedu haluasa po wao, te po wao. Tama tiyu, agai augwali tau sao po hanaluyu, tama agabolo nage usu dao po me wao. Godigo te gavman tuni bidi dabe dali, te genuai gavman sę ebo bidi dabe tigidali tau somainogo eyu, dagego agabolo gedu haluasa po wao. Magi basowe? Godigo augwali tau siyu, tama augwaligo augwa te we bidi tonalubo sę bugagia eyu da, teda da we bidi tigidali da bugagia bidaibao. Gasa bidi augwaligo dabolo sęgę magobeo, tama da tigidali homu nagame wiegi yai elama Godigo homu naga wali peyu, tama gasa we bidi dali bugagia bidaibao.

3 Te tobage gedu haluasa po wabo kolesaga dwagi yai dao, tama tede te da ma dobola sabo bidi God aga dwagi yai homu ebo dao.

4 Te agai homugo te agai tigidali we bidi ma siyu, tama augwaligo aga mu po page mu konemainogo ebo dao.

5 Magi baso meni. Te God deli naga bidibao. Tama te God de bidi si tomode naga dolalubo bidi deli naga te elalubao, te bidi te Krais Jisas dao. Agai God dali we bidi dali deliba sisinabo bidi dao.

6 Agai aga bidibo ulago digi te tagaliyu, te tigidali we bidi ma abelali. Te tama tiali kolesagade Godigo aga bodolu mani sogo da ola mani, te agai tigidali we bidi ma sabo homu ebo dao.

7 Tama tede Godigo ena te agai po sela pabo sę bidi mubaso, tama eno agai po pusubo sę elalubao. Eno mu po naga obao, eno tibo po me wabeo, te Israel hani isiąwai bidi dabebolo po ola mabo tisa bidi agai ena nigilali, te eno augwalibolo te Godigo mu po dali te Kraisde konealubo po augwa homugo dąụ wabo kolesaga me eno ola momainogo yali.

8 Tama eno homugo te tigidali bulu bidi dabe augwaligo gedu haluasa po omainogo homu ebao. Eno homugo augwali Godigo kolesaga naga wali pabo bidi dabe bidu, tama haliga sębę me wado po wabo tagaliyu, tama augwa nogo ugwaba siyu, te augwaligo gedu haluasa po omainogo ebo dao. Nago augwalibolo tama tiao po wao.

We dabe sibigo yabo kolesaga po

9 Eno homugo te we dabe sibigo me augwa gudubo ugwade homugo bugagia kone paliyu, augwa nogi ugwaba sabo kolesaga te ugwade elamuo, te bidigo homu hodolobo sę me elamuo. Augwaligo te tobolu nisi me te tigi me te haniani bis dabego badi, te wiegi yai kapa golgo me te moni masigigo sabo ugwago me, te augwa tigi dali tobolu nisi me au ilama elamuo. *

10 Menio. Te we dabe sibi augwaligo te Godigo homu wali pabo homu eyu da, te augwaligo we bidi tau sabo haniani wiegi yai sę yao. Te da te augwa au ilibo nai tiwai mu dao.

11 Te we dabe sibi augwa digi aiyaba elaluama, tama pedauwali pania selama, tama po ola mabo bidigo wabo po sao.

12 Te Godigo po odobo we bidi hani tomode te eno te we me deli te po ola mabo tisa bidi ma te bidi dabego tobolu we bidimainogo me gogolobo menio. Te menio. Te we dabe sibi augwali te pedauwali pania selama, tama bidigo wabo po naga odao.

---

* **2:9:** 1 Pi 3:3

13 Magi baso meni. Te tiwai yai: Godigo Adam bolo hasia nigali, tama
nosali agai te we Iv nigai dao. *
14 Tama me te Adamgo tibo po homude dąụ me wabe. Wego te tibo
po homu dąụ olama, tama agai Godigo bomai po bolali. *
15 Tiali goli te we dabe sibigo te wai dabe ame nabo sę yaibao.
Augwaligo te wai ame nabo kolesagade Godigo augwali ma dobola
saibao. Tama augwaligo Godiba konealubo po sesemane sogo dąụ
weyu, tama we bidi dali dwagi yai homu ebo kolesaga wali peyu, tama
augwali dwai sę isąbo kolesaga me wali pabo sę isąma bugagia bidiyu,
tama wiegi yai homu elalubaso da, teda Godigo augwali ma dobola
saibao.

3

Te Godigo po odobo we bidi tonalubo bidigo wiegi yai kolesaga yao po wali

1 E po te mu po dao: bidi me deligo te Godigo po odobo we bidi
tonaluabo homu ebaso da, te bidi aga wiegi yai sę godolo ebao.
2 Tama nago te Godigo we bidi tonalubo bidi nigiyu tama aga e tama
bidao. Aga dolo mu bidao, tama te bidi dabe augwaligo agade te dwai
sę ebo me gegegobeo. Aga te we deligo bidi naga bidao. Aga homu
bugagia dodolama tama dulaluao. Agai aga digi kolesaga bugagia
tonaluao. Aga subigila bidibo bidi bidamuo. Te aga te Godigo po odobo
gasa buludu asali we bidi agai aga beba sabo bidi bidao. Tama aga te
Godigo po ola mabo sęde aga usu yao.
3 Aga te bomai ąị tulama te esela pabo bidi tiwai bidamuo. Agai sębę
polo eyu, bidi eleyu me egobeo. Menio. Agai te bidi dabe dali imilai
homu nagame yao. Agai te wąbi subigila hwịgio. Agai homu te monede
kuna dąụ me olamuo.
4 Aga bugagia kęnasa bidiyu, agai te aga digi we wai puluba bugagia
tonaluyu, tama te wai dabe aga dologode bidiyu, te augwaligo agai po
wali pomainogo yao.
5 Magi baso meni. Te bidigo aga digi aga we wai puluba bugagia
tonalusiąbo bidi da, aga te Godigo po odobo we bidigo tobolu bidi
bidibo te usu me egobeo.
6 Te tamadi gesi noma baptais tamadi sali bidi te tonalubo bidi sę
munu me menamuo. Tiyu aga te hagoma ebaso tama Godigo aga dali
po tụ elama dene mayu, te agai Satan po tụ yaligia tiwai elama sela
sąwani.
7 Te bidigo wiegi yai nogi te Godigo po odisąwani bidi dabe augwali
tomode elalubo bidi, te aga naga te tonalubo bidi sę ebo usu yaibao.
Te aga nogi wiegi yai me elalusiąwani da, teda aga dwai sę eyu, tama
aga hale elama, tama te Satango hagani togobo wago te aga saibao. *

Te Godigo po odobo we bidide sę ebo bidi po

8 Te nago te Godigo po odobo we bidi tonalubo sę tau sabo bidi dabe
nigiyu, augwali me e tama bidao. Te homu mu naga eyu, te wiegi
yai kolesaga ebo bidi bidao. Augwali te bomai ąị tulama esela pabo
bidi tiwai me elamuo. Augwali te gasa bidi dabego mone dabe anoma
elama sabo homu ebo bidi bidamuo.

---

* **2:13:** Gag 2:7, 21-22 * **2:14:** Gag 3:1-6 * **3:7:** Tai 1:6-9

9 Te augwaligo dwai sę isiąma tama augwali homu wiegi yai elaluyu,
tama augwaligo te polobadu geme dualali po, te Godigo Kraisde dabolo
waselali konealuabo po homugo dąụ olama bidao.
10 Te hasia dagego augwaligo ebo kolesaga usu sao. Tama augwaligo
kolesaga dolasa elama tama po meni baso da, teda augwali te tau sabo
sęba muao.
11 Tama te bidi dabe augwaligo we dabe, te we dabe te wiegi yai
kolesaga ebo we bidao. Augwali te posobo po wabo we dabe bidamuo.
Te augwaligo augwa homu bugagia dodolama tama bidao. Sesemane
sogo te augwaligo wiegi yai dolo kolesaga naga yao.
12 Te tau sabo bidigo we te deli digi naga selama bidao. Agai te aga
we wai bugagia tonaluao.
13 Te bidi dabe augwali te Godigo po odobo we bidi tau sabo sę bidi
bidiyu tama wiegi yai sę eyu da, teda we bidi gedude augwali nogi
wiegi yai elaluaibao. Tama augwaligo te Krais Jisasde konealubo po
bomo elama pusubo usu yaibao.

Godigo po page megi waselali kolesaga po page te genuai nai mu da po wali

14 Eno homugo ena nage bidibo madi tamadi asaibao. Tiali goli megi
eno e pas nagebolo asęna tolobao.
15 Magi baso meni, ena polo sabalisiąbaso da, teda nago e pas selama
tama nedama, tama nago nage Godigo hanide bugagia bidabo kolesaga
po tede koneagameo. Te God aga da te bidibo ula elalubo God dao. Te
agai po odobo we bidi hani augwali da te Godigo be tiwai we bidi dao.
Tama augwali te Godigo mu po tolalubo te bomai ni pos dali kau ni
me tiwai elalubo dao.
16 Awe, mu tama, te polobadu geme dualali po, te Godigo dabolo
waselali konealuabo po page te genuai mu elalubo, tama bidigo te pode
te po mu menio wabo te usu me egobeo. Te konealuabo po e dao:
Aga te tigi elalubo bidi mu pedalali, tama hania
hanilai.
Tedali Mobo Bidigo we bidibolo ola mani, te bidi
aga dolo mu yali.
Te dagalude mobo bidi ensel dabego aga suai.
Tama po pusubo bidi augwaligo agade po te tigidali
we bidi hanibolo pusigi pali.
Te tọde bidi dabe augwaligo konealubo po agade
dąụ wai.
Te Godigo aga dagaluba odasa holama, tama megi
aga bomo dali, genuai nogi dali selama bidibo
dao.

4

Tibo po ola mabo bidi dabe augwaligo po waibao

1 Godigo Tedali Mobo Bidigo hanilama te po wai: nosali sogo
bidi meba augwaligo te Kraisde konealubo po tagalaibao wali. Te
augwaligo te tibo po wabo dwai haubo noma bidi dabego ola mabo po
odama, tama augwaligo te dwai haubo noma bidigo po wali paibao.
2 Bidi meba augwaligo dwai sę dali dwagi yai sę dagalabo homu te
isali tiwai dao. Tama tibaso augwaligo augwa ebo sę dagalisiąyu tama

augwali tibo po wabo bage dao. Tama “Eno mu po naga obao,” wai
goli, augwaligo te dwai haubo noma bidi dabego tibo po naga ola mabo
dao.
3 Tama tiyu, augwaligo e tiwai po ola mabo dao, “Dagego te we sabo
sę elamuo, te sę habu selai sę dao,” te po augwaligo ola mabo dao.
Tama me augwaligo haniani tubo nai me badu habu selebo dao. Tiali
goli Godigo te nai dabe nigali te da bidigo konealubo po dąụ weyu
tama agai mu po koneani we bidi, dago te nai dabe selama tuyu, tama
Godibolo gedu haluasa po weyu ‘Nage usu da’ omainogo yai.
4 Magi baso meni. Dago koneani, te Godigo nigali nai tigidali, te
wiegi yai naga yai. Tiyu dago sąyabuo. Dago Godibolo usu da weyu
gedu haluasa po olama sao.
5 Te Godigo te naide polobadu wali po dali, te dago gedu haluasa po
wabo po dali, te po sigo te nai wiegi yai ilama pedalubo dao. Tama
tibaso, te nai dago tuagameo, po meni.

Timoti te Kraisgo wiegi yai sę bidi bidimainao

6 Nago te eno megi asęani po te dago ama dedebolo mobaso da, teda
nage te Jisasgo wiegi yai sę bidi bidaibao. Tama tiyu, te konealubo
pode me, te nago wali pabo tigidali wiegi yai kolesaga ola mabo po
me, te po side nago genuai bomo bugagia sidu bideibao.
7 Tiali goli te haniani olo namu po dali, te haniani kedu meni yai po
dali, te tobage po mibo te nago odogio, te tudiba muao. Te tobage olo
po dago God bugagia koneabo tau sabo po menio. Bomo elama, nago
naga digi te Godigo kolesaga wali pabo sę ola mayu bidao.
8 Nago koneani, te dago tigigo sę ebogo te tigibolo bomo mobaso,
tebogo da tau sabo dwasianu usu ebo dao. Tiali goli Godigo kolesaga
wali pabogo te da tau sabo te hauwa mu ebo dao. Te sę ebogo da megi
te bugagia bidibo ula mabo dao, te nosali bidabo ula tau sabo me te
usu yaibao.
9 Te po mu tama wali, tama te po tigidali bidigo odama, tama
augwaligo homu te poba begi pobaso, te usu yaibao.
10 Tama da Godigo kolesaga wali pabo, tebogo da megi me, nosali
me tau sabo usu baso, dago bomo eyu sę dene mu ebo dao. God da,
te tigidali we bidi ma sabo bidi da, tama agai te Kraisde konealubo po
augwa homugo dąụ wali we bidi da mu ma dobola sabo bidi dao. Tama
tibaso, dago te bidibo ula elalubo Godiba homu begi pelama, tama agai
da somainogo dago aga tonalubo dao.
11 Nago bomonama te po te Godigo we bidi augwalibolo pusao, tama
augwaligo wali pomainogo ola mao.
12 Augwaligo suali, nage gesi bidi homu ebo, tiali goli augwaligo
homugo nage te olo bidi yali homu ebo gogologio. Menio. Nage te
polalubo bidi bidao. Tama tiyu, tama nago po wabo kolesaga me, te
bilibo me, tama nago we bidi dali dwagi yai homu eyu godolo ebo
kolesaga me, te nago Godiba homu begi pabo kolesaga badi, tama
te magi dwai sę isiąwai wiegi yai kolesaga nago ebo augwaligo suyu,
tama augwaligo homu Godiba begi pabo we bidi augwaligo nage wali
asaibao.
13 Ena nago bidibo digi nosali asaibao. Te sogo nago ena tonaludu
digi, nago te Godigo bukude asęani po aga hani we bidibolo nedebo sę
yao. Tama augwalibolo Godigo po pusuyu tama ola mayu bidaluao.

14 Polobadu te Godigo po pusubo bidi augwaligo nago nosali yabo
sęde mu yabo po weyu, tama te monu dabe tobolu bidi augwaligo
augwa nogo nago toboluba muani. Tama te sogo Godigo nago sę
yabo bomo dali, homu kolesaga dali nagebolo olo manio. Te mani
nai tagaligio. Te mani bomogo me, te homu kolesagago me nago naga
sę yao.
15 Tigidali bidigo nago ebo te pua pai holobo ni tiwai sę sumainogo
eyu, tama sesemane sogo nago te Godigo we bidi tonalubo sę bomo
elama bugagia yao.
16 Tama naga digi ebo kolesaga me, te we bidi ola mabo sę te bugagia
tonaluao. Tama tiduao. Nago tama tiyu da, teda naga sęgo digi nage
dali nago po odobo we bidi dali ma dobola saibao.

5

We bidi dodolobo wiegi yai kolesaga po

1 Te Godigo po odobo we bidi hani tomode te monu dabe tobolu
bidi me deligo dwai sę eyu da, nago aga te dwai sęde ma dodoloyu
tama nago agabolo sesena pai po me olamuo. Menio. Nago po nagame
elama dua digi dodolao, te naga aya monu dodolobo tiwai gilama yao.
Tama nago te gesi ogwa bidi dabe dodoloyu, te naga ama dodolobo
tiwai gilama yao.
2 Tama nago te mosi dabe dodoloyu, te naga ida mosi dabe dodolubo
tiwai gilama yao. Tama nago te gesi we dabe dodoloyu, te naga
abe dodolubo tiwai eyu, te wiegi yai dolo homu naga ebadi augwali
dodolao. Mena bidi nago dwai sęde dodolabo homu ebo bidi, nago
sesena pai homu eyu dodologio.
3 Te we me deli aga bidi isai digi, tama we agaduba mu bidibaso da,
teda nago te Godigo po odobo we bidi augwaligo te we tama bidibo
koneama tama augwaligo augwa mone gego te we tau sao po wao.
4 Tiali goli te bidi isai we me deligo te aga wai genuai yai me, ma
aga waigo wai te genuai yai elalubaso da, teda augwaligo bugagia
koneao: te augwaligo polasa yabo sę te augwaligo Godigo po wali peyu,
tama augwa hani we bidi bugagia tonaluyu, tama augwali polobadu
dwasianude aya idago bugagia tonaluali tobage kolesaga wei ponoyu
tonaluao. Awe, Godigo te kolesaga godolo mu ebo dao.
5 Tama we aga bidi isai madi, tama we agaduba mu bidiyu aga tau
sabo bidi meni baso da, teda te wego te tiwai kolesaga ebo dao: agai
Godiba tialuyu, tama Godigo aga tau somainogo eyu giligade me hulide
me te agai Godiba gedu haluasa po weyu ena tau sao wabo dao.
6 Tiali goli gasa we me, te aga bidi isai madi, tama te wego te tigigo
ebo kolesaga naga wali pabo homu eyu, tama dwai kolesaga ebaso da,
teda aga tigi bididubadi goli aga bidibo noma te Godigo gedude isai
dao.
7 Nago bomonama te eno tamadi wali po te Godigo po odobo we bidi
augwalibolo pusao. Awe, augwaligo tama temainao, magi baso meni,
augwali te gasa we bidigo gedude augwaligo dwai kolesaga elalugobeo.
Tiyu gasa bagego po augwali dali elalugobeo.
8 Eno te po magi baso obawe? Te bidigo aga deli hani dabe me, ma
aga kaneme deli hani digi te bugagia tonalusiąwani da, teda te bidigo
aga Godide konealubo po te tudiba munama tama agai ebo kolesaga

te dwai mu elama, tama tebogo te Godigo po odisąwai bidi dabego
ebo dwai kolesaga te aiyaba elaluaibao. Te Godigo po odisąwai bidigo
augwa digi te tiwai dwai kolesaga me ebeo. Menio! Augwaligo te
augwa bidi isai we dabe, te augwaligo bugagia tonaluyu tau sabo dao.
9 Te augwali tau sabo hani bage meni yai wilawe we elalubaso da, te
Godigo po odobo we bidi hani augwaligo augwa mone gego te tobage
wilawe we tau somainogo eyu, augwaligo nogi te bukude dago asębo
dao. Te bukude nogi elalubo wilawe we dabe naga augwaligo te tau
sabo mone sabo dao. Tama nago te bidi isai we dabe nogi te bukude
olo asęgio. Menio. Te bidi isai we aga kibu be bidi sese sela wali, te
tobage bidi isali we aga bidi deli naga dali bidali mosi we elalubaso
da, teda aga nogi naga nago asęąo.
10 Tama e tobage haniani wiegi yai sę yai nogi elalubo we tiwai: agai
te aga wai puluba bugagia tonaluali. Tama agai te gasa bulu we bidi
augwali te agai beba asobode nai mayu yali. Tama imilai homu eyu,
agai te Godigo po odobo we bidi tau siyu sągą we tedabo sę yai dao.
Tama agai te sęgę dali dene dali sali we bidi dabe tau siyu yai. Tama
te wilawe we aga te tobage haniani we bidi tau sabo dwagi yai sę ebo
kolesaga wali pabo we bidali da, teda nago te tobage we dabe augwali
naga nogi te bukude asęąo.
11-12 Tiali goli nago te augwa bidi dabe isai, te gesi we dabe augwali
nogi asęnamuo. Menio! Te augwaligo homu hodolama tama te bidi
dali ma pabo homu ebo si, te augwaligo Krais te tudiba muaibao.
Tama tiyu, tama augwaligo agai sęde te hasia dąų wali po augwaligo
togolama, tama tede sęgę saibao.
13 Tama gasa dwai kolesaga me augwaligo koneaibao. Augwaligo sę
isąyu tama augwali tigidali we bidigo beba olo pabo kolesaga saibao.
Te kolesaga naga egobeo, te gasa dwai kolesaga me yaibao. Augwaligo
te gasa we bidi dabe augwaligo po anoma elama tama po sabilibo sę
eyu, tama augwalibolo posobo po weyu yaibao. Te po augwaligo tedela
paibao, haniani beba. Tama tiyu, tama augwaligo me te hogwa sa wali
po togolama, tama augwaligo gasa we bidibolo subigila pusaibao.
14 Tama tibaso, augwaligo tama idali weyu, eno homugo Timoti nago
te bidi isai gesi we dabe te augwali bidigo ma sao po wao, tama wai
ame nobaso, te augwa hani tonalubo sę yao. Te augwaligo tama tiyu
da, teda, te da dali te dwai po wabo boi bidigo tų gegabo usu meni
yaibao.
15 Eno tama tiwai po te gesi we dabede wali, magi baso meni, te we
dabe mebago te Kraisgo sęde dąų wali po te tagalama, tama augwaligo
te Satan wali pabo gagalai dao.
16 Te Kraisde konealubo po dąų wali we me deli te aga hani tomode
te aga bidi dabe isai we dabe meba elalubaso da, teda te we aga digi te
bidi isai we dabe tonaluyu tau sao. Te tau sabo sę te Godigo po odobo
we bidi hanibolo te wego munamuo. Meni. Augwaligo te agaduba deli
mu bidibo wilawe we dabe, te augwali tau sabo bage meni yai we dabe,
augwaligo te tobage we dabe tau siyu tonalumainao.

Tobolu bidi dabede wali po

17 Te Godigo po odobo we bidi hani tonalubo monu dabe, augwaligo
te sę bugagia eyu da, teda te hanigo augwaligo nogi ugwaba siyu, tama
augwalibolo te augwaligo sabo pe mone mayu, tama meba ugwadu

manuma mao. Te tonalubo bidi dabe tomode te bidi dabe meba
augwaligo te sę eyu, tama augwaligo me te Godigo po pusuyu tama
te we bidi dabebolo ola mabo sę bugagia eyu te sę dene yali, te tobolu
bidi dabe augwalibolo te manani masigi polasa mao.
18 Magi baso meni. Te Godigo po bukude te Mosesgo polobadu e po
asęani, “Te nai wit ge bo sela somainu te nago bulmakau agai sę eyu
tama te ge dabe sągągo agabadi, nago aga gani te bonogo dąų wagio,
aga te ge meba tumainao,” te po asęani. Te tobage po me elalubao, “Te
sę bidigo aga mone sabo usu dao,” te po wai dao. *
19 Tama bidi me deligo naga te po waibao, “Te Godigo po odobo we
bidi tonalubo bidigo dwai sę yali” po obaso da, teda nago te po odogio.
Tiali goli bidi sigo ma selago te po obaso da, teda nago odao, te bidi
osola suao. *
20 Tama tiyu, tobolu bidi dabe mebago te dwai sę yaibaso da, teda
nago te Godigo po odobo we bidi augwali tigidali gedude te dwai sę yali
bidibolo “Nago te dwai sę yalio, te kolesaga tagalama, tama Godigo po
wali pabo ma gagalao,” te po wao. Augwaligo gedude tama eyu da,
tama gasa tobolu bidi dabe augwali me te tiwai dwai sę ebo wi elama
tagalumainao.

21 Te God me, Krais Jisas me, te Godigo dią sali ensel mobo bidi dabe,
te augwaligo gesabidide eno nagebolo dolo mu obao, te eno megi tama
nagebolo asęani ola mabo po nago bugagia wali pao. Tama tiyu, tama
nago te tobolu bidi dabego yali sę osola subadi, nago te bidi me delide
wei ebo abagi homu eyu, tama gasa bidi me delide dwai homu eyu
munu te tiwai elamu dao. Te bidi dabe osola subo sę te nago dolo mu
naga yao.
22 Tama me nago te bidi me deli polo selama, tama aga bugagia osola
susiąbadi, tama nago nogo aga toboluba muyu, tama aga te Godigo we
bidi tonaluabo tobolu bidi nigilamuo. Magi baso meni. Te nago aga
polo te tobolu bidi nigilama tama agai dwai sę eyu da, teda nago aga
te dwai sę ebo tau sali tiwai waibao. Tama idali weyu, dua dao. Nago
te naga digi bugagia tonaluyu, tama dwai sę me deli isiąwai bidi bidao.

23 Timoti, nago te olo wę naga tubo kolesaga tagalao. Tama te hauwa
sogo te tigi bomo silabo gasi nageba pedaliyu ebo, tama te gasi sela
sąwainogo da, teda nago te naga tabi tau sainogo te nago dwasianu
wain wę dali tuao.

24 Te Godigo po odobo we bidi hani tobolu bidi nigilibo sęde eno
e po me nagebolo obao. Nago te bidi dabe hasia osola subadi, e po
ma koneao. Te bidi mebago dwai sę dabe hanilama hania mu elaluyu,
tama augwali te po tų yabo madi poligi pobaso, tama dago augwali polo
dagalama koneani. Tiali goli bidi mebago dwai sę geme dualaluama,
tama nosali naga hania hanilama pedalubo dago subo dao.
25 Te wiegi yai kolesaga me te tiwai naga dao. Te wiegi yai kolesaga
dabe me te hania elalubo dago subo dao. Tama meba dwagi yai
kolesaga te we bidi dabego ebo te hania polo me pedalisiąyu yali goli,
te me sesemane sogo geme me dualalugobeo. Menio! Nosali dago te
me koneaibao.

---

* **5:18:** Bom 25:4; Mat 10:10; Luk 10:7 * **5:19:** Bom 17:6; 19:15

6

Olo sę ebo bidi dabede po wali

1 Te nago bidibo digi Efesusde bidibo Godigo po odobo we bidi
augwali meba te masigi sisąbo olo sę ebo we bidi dabe dao. Augwaligo
augwa genuai bidigo sę eyu augwaligo tama tiwai homu yao, "Te ena
genuai bidi aga te wiegi yai bidi, tama eno aga nogi ugwaba sabo te
usu dao. Agai te sę yao wabo po eno odaibao," augwaligo te homu yao
po wao. Tama te sę we bidi dabego te tiwai homu kolesaga eyu da,
teda te genuai tonalubo bidi dabego te Godigo nogide me te Godigo po
me te si dali dwai posobo po wabo kolesaga me egobeo.
2 Me ma, te olo sę ebo bagego genuai bidi aga te Godigo po odobo bidi
bidiyu da, teda te sę ebo bidi dabego te homu me ilamuo, "Te genuai
bidi aga Kraisba homu begi pai bidi bidibaso, aga da te eno ama tiwai
dao. Tama tibaso, ena dali eno sę tonalubo genuai bidi dali, te da si
Godigo gedude tiwai si dao. Tama tibaso, eno agai po odogobeo, te tigi
dene sę egobeo." Te homu augwaligo ilamuo. Menio. Augwaligo tama
homu yao: "Eno bomo elama eno genuai bidigo sę bugagia mu eyu,
tama eno te tiwai aga tau saibao. Magi baso meni. Eno genuai bidi aga
te Kraisba homu begi pai bidi, tama eno aga dali dwagi yai homu eyu
godolo ebao." Te sę ebo bage augwaligo te homu yao wao.

Te mone me doado bage hauwa sabo godolo ebo homu kolesagade te tigidali dwai kolesaga page elalubao

Te sesemane sogo nago te we bidi augwalibolo te tiwai kolesaga eno
nagebolo wali po tiwai gilama te we bidi ola madubadi geao, tama
augwaligo homu hodolama wali pomainao.
3 Tiali goli bidi mebago te po wali pisąma tama augwaligo bidi dabe
gasa po ola mabo dao. Te gasa po te dago Genuai Bidi Jisas Kraisgo
doloba pai po dali tiwai si isiąwai po dao. Tama te gasa po te dago te
Godigo kolesaga wali pabo ola mabo po dali tiwai si isiąwai po dao.
4 Te gasa po ola mabo bidi agai te hagoma genuai eyu, te agai Godigo
kolesaga dwasianunu me konebeo. Menio. Agai homu kolesaga gasi
tiwai ebaso, tama agai te bidi dabe dali konila po wabo kolesaga godolo
ebo dao. Tama subigila te dwasianu po pagede te po si wado po
wabo ebo tiwai kolesaga me agai godolo ebo dao. Te tobage konila po
wabode te tiwai kolesaga pedaludu gebo dao: augwaligo dwai homu
gasa bidi dabe dali eyu, tama augwaligo augwa hasi konila po weyu,
tama posobo po wabo, tama augwaligo te homu ebo dao, 'Te gasa
bidigo dwai sę yabo homu ebao.'
5 Tama sesemane sogo augwaligo wado po subigila weyu ebo dao.
Te tobage bidi dabe augwali te gagea pai homu ebo bidi pedalama,
tama augwaligo te mu po te augwa homude dąų wabo tagalai dao.
Augwaligo homugo te Godigo kolesaga wali pabo te bisnis ebo sunumi
augwaliba bugagia pedalama, tama mone hauwa siyu, tama walu
hauwa sabo mone bidi pedalaibao homu ebo dao.
6 Mu tama, te bidigo Godigo kolesaga wali peyu, tama aga homude
te tigidali nai te aga usu yali da homu ebaso da, teda aga te wiegi yai
doado bage hauwa elalubo bidi tiwai yaibao.
7 Dago koneani, te idago da ame nenama tama da tǫde pedalali, te
sogo dago magi nai me deli sela asobeo. Menio. Te da olo naga asai.

Tama nosali sogo da isibo sogo tama te tọ tagalobode te dago magi nai me deli te dago isibo noma bidigo me sela pogobeo. Menio!
8 Tama tibaso, dago tubo nai me ugwa me elalubaso da, teda dago dwagi yai homu pemene idu te homu yao, “Te naigo ena usu ilali. Ena dwagi yai homu pemene ebo dao,” te homu yao.
9 Tiali goli te doado bage hauwa saio homu ebo bidi dabe augwali te buside bidibo uni kibu dabego te nai tugi painogo te denami odobo tiwai ebo dao. Tiali goli te kibu aga te dedagede tulaluyu isabo homu me konegobeo. Te moneba homu konebo bidi dabego homu te tiwai ebo dao. Te augwa homu te moneba dạụ olama, tama augwaligo te haniani dwai kolesaga wali peyu, tama te homu kolesaga meni yai bidi tiwai bilibadi, te augwa digi dene mabo kolesagago augwali dạụ wabo dao. Tama tiyu augwa digi dolama, tama augwali dwai mu hobedagia bidaibao.
10 Magi baso meni, te mone godolo homu ebo kolesaga te tigidali haniani dwai kolesaga page mu elalubao. Te bidi meba augwaligo te bomo elama te mone godolo ebaso, tama te kolesagago augwali kegelama tama augwaligo te Kraisde konealubo po tagalai digi, tama augwa yali dwai sẹ hauwago te augwali homude enani tama genuai dene mu tolali.

Timoti nage tau sabo po nago bomonama uda baso da, te bidibo ula selama, sesemane sogo bidada paibao

11 Te bidi dabe meba augwaligo te doado bage hauwa saio homu ebaso tama tiwai dolaibao. Tiali goli Timoti, nage da te Godigo bidi da olama, tama nago te tobage dwai sẹ ebo kolesagaba tudi ola mao. Me ma, nago te bomo elama te doloba pai kolesaga badi, te Godigo godolo mu ebo kolesaga me, te Kraisde konealubo po dạụ mu wabo kolesaga me, tama te gasa ama dabe godolo ebo kolesaga dolo wali pao. Tama te bomo elama dolaluyu, tama te boi bidi dabego mabo sẹgẹ tigidali bugagia tolobo kolesaga me, tama augwali dali nagame elama bidibo kolesaga yao.
12 Te Kraisde konealubo po dạụ wabo bidi te ususu si yainogo udabo tiwai sẹ elalubao. Tama tibaso, nago te sesemane sogo bugagia bidada peyu, bidada pabo ula somainogo te sẹ bomo elama yao. Magi baso meni, polobadu nago te we bidi hauwago gedu tomode te “Ena Kraisde konealubo po dạụ wai dao,” te dwagi yai po nago augwalibolo pusali sogo te Godigo nage sa muyu te bidibo ula saibao wali.
13 Te God da te tigidali nai bidibo ula menama tonalubo bidi dao. Tama Krais Jisas aga te gavman tuni bidi Pontius Pailat gedude te dolo po naga weyu, aga digi aga te Godigo we bidi tau somainogo tagala palali bidi Krais dao po wai. Tama te God badi, te Krais Jisas dali sigo gedude te tiwai po bomo elama nagebolo eno megi obao: *
14 nago te Godigo po bugagia tonaluao. Nago te gasa bagego te Godigo pode dolobo po wabo gogologio. Te nago bugagia tonaluali da, teda te pode dwai po wainogo yabo te usu meni yaibao. Nago tama tonalua pidubadi te dago Genuai Bidi Jisas Krais te ma asobo sogoba usu nagasu tama Krais aga hanilama hania pedalaibao.
15 Aga ma asobo sogo te Godigo aga digi sa muani bodolu sogo elalubo, te sogo te dolo sogo mu naga yaibao. God naga te dwagi yai

* **6:13:** Jon 18:37

homu pemene ebo page bidi, tama agaduba deligo naga tigidali sę yabo
bomo elalubao. Agai te tǫde tuni bidi dabego Tuni Bidi, tama aga te
genuai bidi dabego Genuai Bidi dao.
16 Agaduba deli naga te munu me isisąbo ula page elalubo bidi dao.
Aga te genuai nanobo ula tomode mu bidibo, tama da aga pąba pabo
te usu me egobeo. Te bidi me deligo aga munu me sube, tama aga me
subo usu egobeo. Genuai nogi mu me, bomo me te agade sesemane
sogo bidada peyu, bidada paibao. Mu dao.

Te doado bage hauwa elalubo bidi dabebolo wabo po

17 Timoti, nago te tǫde doado bage hauwa elalubo bidi dabebolo e po
bomo elama wao: "Dagego te gasa bidi dabe dali hagoma me elamuo,
tama dagego te tiwai homu me egio, 'Eno doado bage hauwa elalubaso,
te bugagia bidaibao.' Dagego te homu me egio. Menio. Dagego dąų
wabo homugo te nai dabego augwali tau siyu bugagia bidaiba homu
elamuo. Magi baso meni, te tǫde nai augwaligo da tigidali sogo tau
sabo usu menio. Tama dagego e homu yao, 'Eno Godiba konealubo po
dąų mu olama, tama agai ena tau siyu, ena bugagia bidaibao,' dagego
te homu yao. Te dago homu dwagi yai pemene emainogo eyu, tama
God aga digi te haniani dwagi yai nai te dabolo olo mu mabo dao." Te
doado bage hauwa elalubo we bidibolo te po pusao.
18 Nago te augwalibolo te po weyu, tama e po me wao, "Dagego te
we bidi tau sabo dwagi yai kolesaga haniani yao, dwagi yai sę umabo
yao, te sesemane sogo dagego doado bage te gasa bidi dabebolo olo
mayu, tama te nai dobabo bidi kolesaga bugagia yao," te po bomo
elama augwalibolo wao.
19 Te augwaligo tama tiyu da, teda augwaligo te augwa nosali Godigo
bulude te augwali tau sabo bomo hauwa tede elaluaibao. Tama tiyu
da, te augwaligo sabo bidibo ula augwali te wiegi yai mu bidibo ula
sabo usu mu yaibao.
20 Timoti, Godigo agai po nagebolo mani. Nago te po bugagia
tonaluao. Bidi dabe mebago te Godigo kolesaga wali pisąbo olo po dabe
wabo dao. Augwaligo homugo augwa wabo po te koneai kolesaga po
mu dao. Tiali goli meni, augwaligo wabo po te page meni yai konila
ebo po naga dao. Nago te tobage po dabe tudiba muao.
21 Magi baso meni, bidi meba augwaligo te po wai, "Dago te mu
koneanio," te po wali. Tiali goli augwali geda muyu, tama augwaligo
te Kraisde konealubo po dąų wabo tagalama tama bidibao.
Te tama dao. Te Godigo olo mu tau sabo wiegi yai kolesaga te dage
dali bidao.

Polgo Si Wali Pas Timotiba Asęani
Hasia nedebo tau sabo po

Te Pol te Rom moni hanude kalabus bidibadi agai e pas te gesi pasto bidi Timoti agaba asęna tolali. Polgo koneani, te Efesus hanude te boi bidi dabe augwaligo te Kraisgo po wali pabo we bidi dabebolo mabo dene dali, sęgę dali te genuai mu nosali pedalaibao. Tama agai me koneani, te Kraisgo po wali pabo we bidi hani tomode te tibo po ola mabo bage pedaluyu, tama te gasa we bidigo dwagi yai kolesaga ebo dolobo sę yaibao. Tama koneyu, tama Polgo te Timoti homu hodolobo tau sabo po asęani, te Timotigo te aga te we bidi tonalubo sę bugagia emainogo yai. Tama Polgo homugo te Timoti aga Romba asao, te po wali. Magi baso meni, Polgo koneani, aga digi isabo sogo pąba yagasai dao.

Te bidi Timotigo sę bomo elama ebaso, te sę bidi mu nogi te God gedude elalueibao

(Dąị 1–4)

1 Ena Pol dao, ena Krais Jisasgo po sela pabo sę bidi dao. God aga homugo digi ena te sęba muani. Da te Krais Jisas dali wadolobaso da, teda Godigo te bidibo ula dabolo mawaibao. Agai te ula mabo po mu dąụ walali. Tama agai ena te po we bidibolo pusigi pomainogo agai ena tagala palai dao.

2 Timoti, eno nage dali dwagi yai homu eyu godolo ebo dao, nage eno ogwa mu tiwai dao, tama eno e pas nagebolo asęna tolobao. Eno homugo God Aya dali, dago Genuai Bidi Krais Jisas dali sigo, te olo tau sabo wiegi yai kolesagago te nage homu dene eyu tau selama, tama nago homu dua nagame ilama bidimainao.

Dago te Godigo po dali hale me elamuo

3 Te eno wąị dabego Godigo kolesaga wali pali, te tiwai naga gilama eno me wali pobao. Tama eno te dwai sę dali dwagi yai sę dali dagalabo homugo kone paluyu, eno te ebo kolesaga te dolo mu ebo homu ebao. Tama eno gedu haluasa po wabo, te eno hulide me giligade me obao, sesemane sogo te eno nage homugo koneama te Godibolo buba hwi weyu, te nage usu da po agabolo wabo dao.

4 Te eno nage Efesus bulude tagalali sogo te nago homu dene ebaso nago gedude ąị gelali. Tama tede eno homu ebaso, tama eno homugo eno dwagi yai homu pemene yainogo eyu, eno nage suabo homu godolo mu ebao.

5 Eno te nago Kraisde konealubo po naga homugo dąụ mu wali kolesagaba homu kone palama, te nago te tibo menio. Te tobage konealubo po tiwai hasia te naga auwa mosi Loisgo me, te naga ida Yunisgo konealubo po dąụ wabo kolesaga me te tiwai elaluai. Tama eno mu koneani, homu si meni, te tiwai konealubo po te nagede me elalubo dao. *

6 Tama tibaso eno nago homu hodolabo po megi nagebolo obao. Te Godigo nagebolo te nago yabo sę me, te sę yabo bomo dali, homu

* **1:5:** Tpi 16:1

kolesaga dali si te nagebolo olo mawai dao. Tama te nagebolo mani nai te nago homugo kone palao. Polobadu eno nogo nago toboluba mubaso tama nago te nai sai. Megi nago te sali nai ma hodolobo sę yao, te bidigo sia bogoli genuai emainu ponobo tiwai ilao.
7 Magi baso meni, te Godigo da te wi ebo bage bidimainu aga Mobo Bidi dabolo me mabeo. Menio. Agai Mobo Bidigo dabolo te bomo hauwa me, te dena ama dede dali dwagi yai homu eyu godolo ebo kolesaga me, te dena digi bugagia tonaluabo bomo me, te dabolo momainogo eyu, Godigo aga Mobo Bidi dabolo mani.
8 Tama tibaso, nago te dago Genuai Bidi Jisas da, te Godigo sa muani te we bidi tau somainogo tagala palali bidi Krais dao, te po te we bidibolo pusubo te hale me egio. Tama eno te po we bidi meba augwalibolo pusubaso, augwaligo ena kalabusiba muani. Tiali goli nago enade me hale me elamuo. Menio. Nago bomo te Godide selama, tama ena dali te Kraisde wiegi yai gesi po pusubo sęde sęgę tolao.
9 Godigo da ma dobola selama, tama da aga we bidi mu bidimainu agai da i wali. Agai te dago dwagi yai kolesaga ebaso, te homu elama tama i me wabeo. Menio. Te aga homugo digi te agai da olo mu tau sabo dwagi yai kolesaga elama tama da i wali. Polobadu mu, Godigo te tǫ dali dagalu dali nigisiąbadi, tama te Krais Jisasgo yabo sęde koneama agai te olo mu tau sabo wiegi yai kolesaga dabolo mawai dao.
10 Tama megi e sogo Krais Jisas, te da ma sali bidi, aga te hanilama pedalalio. Tama tedu te Godigo olo mu tau sabo wiegi yai kolesaga te hania pedalali. Krais Jisasgo te isibo kolesagago bomo togolama, tama te agai ola mani gesi wiegi yai pogo te dwagi yai bidibo ula dali, te dolosiąbo gamonabo kolesaga dali te si pedalama, tama te ulaba munama elalubao.
11 Godigo te wiegi yai gesi po pusubo sęba ena mubaso, tama ena te po pusubo bidi bidiyu, tama ena te Godigo sęba tagala palali sę ebo po ola mabo tisa bidi dao.
12 Tama tiyu, ena kalabus bidi megi bidiyu, tama te sęgę eno tolobao. Tiali goli, ena tede hale me egobeo. Menio. Ena da, te eno Godiba homu tia pai bidi da weyu, te aga eno konebaso hale egobeo. Tama eno koneani, agai ena nogoba te muani sę te agai mu tonaluyu, tama te sesemane sogo bugagia bidada peyu, te genuai bodolu pedalubo sogoba usu nigi pabo aga usu yaibao, te sę hagagobeo.
13 Te doloba pai tau sabo po nago eno pedauwalide odali. Te odali po te usu ni tiwai elaluyu, tama te po bugagia wali pao. Tama tiyu, nago konealubo po Krais Jisasba bomo elama dąų weyu, tama aga dali wadolama, tama God dali, we bidi dali dwagi yai homu eyu godolo mu eyu bidao.
14 Nago te Godigo nagebolo mani dwagi yai po te nago bugagia tonaluao. Tama Godigo Tedali Mobo Bidi te da tomode bidiyu, agai nage te sęde tau saibao.
15 Timoti, nago koneani, te Esia genuai tǫde bidibo Godigo po odobo bidi augwali tigidaligo ena tagalai dao. Te augwali tomode te bidi si Figelus me Hermogenes si dali, te augwaligo me ena tagalai dao.
16 Eno homugo te Genuai Bidi Godigo te bidi Onesiforus aga we wai puluba dali homu dene eyu tau sao. Te hauwa sogo Onesiforusgo eno homu dwagi yai bugagia ilai. Tama aga ena kalabus yalide hale me ebeo. Menio.

17 Aga te e moni hanu Romba asama, tama ena gegagasobo sę dene
iduama, tama nosali agai ena sualio.
18 Te genuai po tų yabo sogode eno homugo te Genuai Bidigo
Onesiforus homu dene eyu tau sao. Tama te bidi agai ena te Efesus
bulude hauwa sogo tau sali, te naga digi bugagia naga koneai dao.

2

Nage te Krais Jisasgo wiegi yai ami bidi bidao

1 Timoti, eno ogwa, naga digi sesemane sogo nago te Krais Jisasgo
olo mu tau sabo dwagi yai kolesagago te nage bomo momainao.
2 Tama tiyu, te nago eno pedauwalide odali po, te po te bidi hauwa
gedude pusali po tigidali nago odali. Tama te po naga nago te Godigo
poba homu kęą pai bidi dabe, augwaligo nogoba te po bugagia muao,
te augwaligo me usu elama tama te po gasa Godigo poba homu kęą pai
bidi dabebolo nosali ola momainu yao.
3 Da Godigo po odobo we bidi te da te ami bidi hani tiwai dao, tama
Krais Jisas aga da te dago tuni bidi dao. Nage te agai dwagi yai sę ebo
ami bidi bididu, tama da gasa ami sę ebo bidi dabe dali hodobo te sęgę
dali dene tolobo sę yao.
4 Te ami sę eyu bidibo bidigo agai te gasa haniani sę dali eyu me
egobeo. Menio. Te aga tonalubo genuai ami bidigo agai ebo sęde dwagi
yai homu emainu eyu, agai te ami bidigo sę naga ebo dao.
5 Te bidi geanainu udabo bidi, agai te udabo bomai po bugagia dolo
wali pao. Ma te meni eyu da, teda agai te udabo bidigo ugaba ela
holobo nogi sabo namba me sogobeo.
6 Te sę dene elama gi bulama tonalubo bidi da, aga te gasa bidi
dabego te gide nai polasa sisąbadi te polasa nai sabo bidi dao.
7 Timoti, nago eno te wali po digi po begelali po sela homude kone
palao. Te Genuai Bidigo nage homu ula ilibaso, tama te po page tigidali
nago koneaibao.
8 Sesemane sogo nago te Jisas Krais homugo koneao. Aga te isąma, te
isali bidi bidibo digidu ma hodaluali. Aga te polobadu tuni bidi Devitgo
hani bidi bidai. Te eno te Godigo gesi dwagi yai po wabo si, te Krais
aga te bidi Devitgo bulai wai dao, te po me eno pusubo dao.
9 Eno te gesi dwagi yai po pusubaso, tama tede naga te bidi augwaligo
ena te gavmango bomo yai po bolali dwai bidi da homu elama, tama
augwaligo haniani sęgę enabolo mani. Awe, augwaligo ena kalabusiba
me muani. Tiali goli te Godigo po da, augwaligo te kalabusiba me
mugobeo, te usu egobeo.
10 Tama tibaso, eno ena homu dąų walama, tama eno te sęgę tigidali
tolobode bomo elama dolalubo dao. Eno te Godigo aga sa muani we
bidi tau sainu ebo dao. Eno homugo te Krais Jisasgo yali sęgo te Godigo
augwali ma dobola selama, tama dagalude bugagia mu bidada peyu,
bidada pomainu ebo dao.
11 E po eno megi obao te mu po dao, tama bidigo aga homu teba
tialubaso, te aga tulalugobeo:
“Te mu tama, da Krais dali wadolama tama aga dali
isali tiwai yaligo da, teda da me aga dali bidibo
ulade bidaibao.
12 Te da tigidali sęgę tolobode bomo elama dolaluali

da, teda da aga dali tuni bidi me bidaibao.
Te dago aga tudiba mubaso da, teda agai me da
tudiba muaibao. *
13 Te dago te Kraisba homu begi pabo kolesaga
tagaliyu da, teda agai aga doloba pai kolesaga
tagalogobeo.
Agai te aga doloba pai kolesaga te munu me
hasegelegobeo. Mu menio."

Te sę bidi mu nogi te Godigo gedude elaluainogo eyu, te bidi Timotigo sę bomo elama yao wali

14 Sesemane sogo nago te nago tonalubo we bidi augwali homu te eno megi wali pogo hodolao. Tama God gedude nago augwalibolo te haniani olo pode konila po olamuo po bomo elama wao. Te olo pode konila po wabo kolesagago te bidi me deli tau sabo usu me egobeo. Menio. Te tobage po odobo bidi dabe te doloyu naga ebo dao.

15 Tialima, te genuai pabo tụ bugagia dolo mu nigibo bidi tiwai gilama eyu, tama nago te Godigo mu po dolo augwalibolo ola mao. Tama tiyu, nago naga sęde hale idali weyu, te Godigo nago ebo sęde "Te usu mu dao," omainogo eyu, tama nago bomo elama, nago sę bugagia yao.

16 Te kedu meni yai olo po, te Godigo kolesaga wali pisąbo olo po, te tobage po wabo nago ela soao, augwali dali po migio. Te tobage po mibogo te bidi dabego te Godigo kolesaga tagalabo kolesaga genuai ilibo dao.

17 Te tobage olo po ola mabo bagego po te dwai keni tiwai elama, tama te genuai mu pedaliyu, tama tigi mi tụdu pabo keni tiwai yaibao. Te tobage po ola mabo bidi si te Himeneus de Filetus si dao.

18 Te bidi si augwaligo te Godigo mu pode geda munama tama tagalali. Tama tiyu, augwaligo te we bidibolo te po ola mabo dao, "Da ma hodaloai dao, tama da isibo si dago tigi nosali ma hodalogobeo." Te pogo augwaligo te we bidi mebago Kraisde dąụ wali konealubo po dolobo dao.

19 Tiali goli Godigo mu po te bidigo dolobo usu egobeo. Te bomai be tuni ni pos tiwai bulalio, tama te dolalubao, te be peme egobeo. Tama te tuni ni posde hagea siyu asęani po te tiwai elalubao, "Genuai Bidigo aga we bidi digi bugagia koneani." Tama te po me asęani elalubo, "Te Genuai Bidi nogi nogi eyu 'Ena aga bidi dao' po wabo tigidali bidi, augwaligo te dolo isiąwai kolesaga tudiba muao," te po asęani elalubao.

20 Te doado bage hauwa elalubo bidigo bede te haniani plet pou elalubo dao. Te plet pou meba augwaligo te wiegi yai kapa si gol me silva, te sigo nigali. Tama te nogi elalubo sogo augwaligo nai tuenu augwaligo te wiegi yai nai naga te tobage wiegi yai pou dabeba mubo dao. Te pou dabe te gasagi yai tedali dao. Tama plet pou meba augwaligo nigo nigali me, tama meba augwaligo te mama tọgo nigali me elalubao. Te tobage olo pougo te olo sę naga elalubao.

21 Tama bidi dabe augwali te pou dabe tiwai dao. Bidi me deligo te olo po ola mabo bage tagalama, tama aga te meda meni yai bidali da, teda aga te dwagi yai sę mu ebo pou tiwai bidiyu, te aga tedali gasagi yai sę ebo bidi bidaibao. Magi baso meni, aga magi sę me isąwai

* **2:12:** Mat 10:33; Luk 12:9

bugagia bidibaso agai aga Genuai Bidigo sę ebo usu eyu, tama we bidi tau sabo haniani dwagi yai sę tigidali yabo sisi ilaibao.
22 Nage gesi bidi dao. Te gesi bidigo dwai sę godolo ebo homu kolesaga nageba pedalubo si, te sesemane sogo nage te kolesaga suyu sali siyu wi pao. Tama tiyu nago te doloba pai kolesaga me, te homu mu ebo kolesaga me, te we bidi dali dwagi yai homu eyu godolo mu ebo kolesaga me, te homu nagame eyu we bidi dali bugagia bidibo kolesaga me, te kolesaga tigidali nago pobasa pao. We bidi meba augwali te meda meni yai homu kolesaga elalu tama te Genuai Bidigo nogi nogi eyu, “Da aga we bidi dao,” te po wabo bage dao. Tama nago augwali dali wadoloyu, tama dagego te eno megi tama nogi yali wiegi yai kolesaga pobasa pao.
23 Tama te kedu meni yai olo pode konila po wabo te nago tudiba muao. Nago koneani, te tobage pogo te konila po wabo homu hodolobo po page elalubao, tama tede te sębę ebo kolesaga pedalobo dao.
24 Tiali goli te Genuai Bidigo sę ebo bidigo te munu me pogo hwịnamuo. Menio. Agai te tigidali we bidi dali abagi homu eyu dua digi yao. Aga te Godigo po ola mabo sęde usu eyu wiegi yai tisa bidi bidiyu, tama sębę polo eyu polo wei ponosiąbo bidi bidao.
25 Te agai ola mabo po sela sąbo bidi dabe dali agai te nagamea pai homu naga eyu, augwaligo homu dodolao. Te agai tama tiyu da, teda Godigo augwali tau siyu, tama augwali homu hasegeleyu tama te mu po bugagia koneabo tụ elaluaibao.
26 Polobadu te Satango agai hagani togobo wago augwali sali, te augwaligo agai po wali pomainu yali. Tiali goli augwaligo te mu po koneyu da, teda augwaligo homu hania ma ula eyu, tama augwaligo te Satango hagani togobo wa wi pabo usu yaibao.

3

Te tọ de dagalu si silibo sogo te bidi dabe augwaligo dwai kolesaga hauwa pedalaibao

1 Timoti, nago te tiwai tama koneao: te tọ de dagalu si silibo sogo te pąba yagasobo si te dwai sę ebo bidi dabe augwaligo dwai sę hauwa ebaso, te Godigo po odobo we bidiba te dwai sęgo kekainu sinabo sogo pedelaibao.
2 Te bidi dabe augwa digi te augwa naga godolo elama, tama augwaligo te mone ge godolo mu yaibao. Te augwa digi augwa nogi ugwaba siyu, tama subigila hagoma eyu, tama posobo po waibao. Te meba augwaligo aya idago po sela sąwaibao. Te augwaligo buba hwi po te Godibolo me, te gasa we bidibolo me wagobeo. Augwaligo Godigo kolesaga tudiba muaibao.
3 Te augwa deli kanemede ame nani ama dede dabe dali digi te deliba wasia sogobeo. Gasa bidigo augwali dali yali dwai sę te augwaligo sela sąbo homu munu me egobeo, te homu dene me egobeo. Te geme dualama posobo po subigila waibao. Te meba augwaligo augwa tigigo homu me tonalugobeo. Te augwali sębę eyu subigila bidi dabe dolaibao. Tama augwaligo te tigidali dwagi yai kolesaga dali boi bidi nigaibao.
4 Te augwaligo augwa abagi dabe te boi bidi nogoba muaibao. Te augwaligo augwa ebo kolesaga osola susuąyu tama bomo elama, tama

augwa homu naga polo wali paibao. Te augwa homugo digi te augwali genuai bidi da homu yaibao. Te augwaligo te tigigo te haniani godolo ebo homude te wiegi yai homu pemene eyu, tama augwaligo God godolo homu me egobeo.
5 Te augwaligo te Godigo po odobo we bidi mu tiwai me sogo bilaibao. Tiali goli augwa homu ugwadu daidu naga tama tiyu, tama Godigo augwaligo kolesaga hasegelabo bomo te augwa tudiba mubo dao. Te tama kolesaga ebo bidi dabe augwalide te nage ibaba kisa selama bidamuo.
6 Te tama tobage bidi dabe meba te augwali dua digi biliyu, tama te wiegi yai homu kolesaga meni yai we dabego be tomoba pelama, tama augwaligo augwali homu te kalabus ilibo dao. Te tobage we dabe augwali te dwai sę hauwa elalu, te augwali homude sęgę elalubao. Tama augwaligo homu te haniani naide hodolama, tama augwa homu subigila hogwaiabo homu eyu, tama tebogo augwali te haniani kolesagaba kegebo dao.
7 Te we dabe augwaligo sesemane sogo augwaligo te ola mabo po odobo sę ebadi, tiali goli augwaligo te Godigo mu po page koneainu ebo usu egobeo.
8 Polobadu Janes de Jambres te bidi sigo Moses dali boi bidi yali, tama tiwai yali gilama te megi elalubo bidi dabe augwaligo me te Godigo mu po dali boi bidi ebo dao. Te augwaligo homu kolesaga te dolalio, tama augwaligo Kraisde konealubo po dąų wali te tibo naga ebaso, Godigo augwali buluba sąwai dao. *
9 Tiali goli augwaligo te Godigo mu po dali boi bidi ebo kolesaga te we bidi tomode genuai mu me pedalugobeo. Menio. Te tigidali bidigo augwaligo kolesaga te esela pabo bidi dabego ebo kolesaga tiwai ebo sueibao, te tiwai te polobadu te bidi dabego te bidi Janes de Jambres sigo te esela pabo bidigo ebo kolesaga suali tiwai gilama yaibao.

Nago Godigo po dąų ola sao

10 Te gasa bidi dabe augwaligo te tobage dwai sę eyu bidaibao. Tiali goli nage da, nage ena dali biliyu, tama eno te we bidi dabebolo ola mani po te nago koneai. Tama eno kolesaga page tigidali te me nago koneai. Ena e tǫde bidibo sogo eno bomo elama, tama Godigo sę yabo homu ebo me te nago koneai. Nago ena me koneani, eno konealubo po Godiba dąų olama, tama sesemane sogo eno te gasa we bidi dali sębę polo ebeo, te eno sę augwali dali dua yali dao. Eno augwali dali dwagi yai homu eyu, godolo mu ebo kolesaga eyu, tama augwaligo enabolo mani sęgę menama, tama eno bomo elama bididu te sęgę eno bugagia tolobo dao, te me nago koneai. Eno ebo kolesaga tigidali nago koneama, nago wali pabo dao.
11 Te bidi dabego dwai kolesaga ena dali ebo tigidali te nago koneani, tama tigidali dene ena te bulu Antiokde me, Aikoniamde me, te Listrade me sai. Te tigidali sęgę augwaligo enabolo menama tama eno te sęgę tolobo nago koneanio. Tiali goli Genuai Bidigo ena tau siyu, tama te sęgę tigidali agai sila palali. *
12 Te mu po dao, tigidali bidi te Krais Jisas dali kęą selama, tama Godigo kolesaga wali pabo bidi, teda te boi bidi dabego dwai sę eyu, sęgę augwalibolo me mawaibao.

---

* **3:8:** Sai 7:11 * **3:11:** Tpi 13:14-52; 14:1-7, 8-20

13 Tiali goli te dwai bidi dabego me, te tibo po ola mabo bidi dabego me, te bidi dabe augwaligo ebo dwai sę dwasianu gagalama tama genuai pedalaibao. Tama tiyu, augwaligo te tibo po te gasa we bidibolo ola mobadi, te Satango me augwali tibo po ola maduaibao. Tama augwaligo kolesaga te dwai mu pedaluaibao.

14 Tiali goli, Timoti, nago da, nago te Godigo mu po odama tama bomo elama nago "Te po mu po dao," te homu te pode yali dao. Tama megi nago te kolesaga me eyu bididuao. Dago nage te mu po ola mani we bidi nago da bugagia konebo dao.

15 Tama e me nago koneani, polobadu nage te dwasianu wai bǫų elalubadi tama nago te tedali gasagi yai wiegi yai bukude po konebo sę gagalama sai. Te tedali bukude pogo te dwagi yai homu kolesaga nagebolo mabo usu yali. Tama nago te dwagi yai homu kolesagago eyu, tama konealubo po Krais Jisasba dąų obaso da, teda Godigo nage ma saibao.

16 Te Godigo Mobo Bidigo digi te tigidali wiegi yai po bukude asęani bidi dabe tau selama, tama augwaligo te po te bukude asęai dao. Tama te dwagi yai kolesaga dabolo ola mabo sę me, tama dena dwai sę denabolo ola mabo sę me, tama da bilibo kolesaga ma dodolobo sę me, tama dabolo te doloba pai kolesaga ola mabo sę me, te sę tigidali ebode te Godigo bukude asęani po usu dao.

17 Tama tibaso, da Godigo sę ebo bidi tigidali dago te bukude asęani pode te sę yabo bomo dali, te homu kolesaga dali si selama, tama dago tigidali haniani dwagi yai sę yabo usu elama sisi ilimainu ebo dao.

4

Nago Godigo po mu pusao

1-2 Timoti, te God de Krais Jisas si gedude eno nagebolo e moni sęgę yai po bomo elama wainogo ebao. Krais Jisas agai te tigidali we bidi, te bidibo ula elalubo bidi badi, te isali bidi dabe dali me po tų eyu dagalaibao. Te aga tǫba ma asiyu, tama tigidali bidi geduba pedalama, tama tuni bidi mu bidaibao. Tama tibaso, eno e sęgę yai po bomo elama nagebolo obao, nago Godigo po mu pusao. Tama te po odainu sisi elalubo bidi dabe ebaso, ma augwali sisi elalusiąbaso me, te homu eyu tagalao, te sesemane sogo nago te Kraisgo po bomo elama pusubo sę yao. Nago te augwali homuba te po eniyu, te augwali homu begelemainu te augwali hodolao. Augwaligo dwai sę ebaso, tama nago te pogo te dwai sę tagalabo po augwalibolo pusao. Nago te augwaligo Godigo kolesaga wali pomainu homu hodolao. Tama te tobage haniani sę eyu, sesemane sogo nago augwalide sę dua digi eyu, sębę polo isąyu tama augwali bugagia ola mao.

3 Magi baso meni, nosali te gasa sogo pedalaibao. Tama te sogo te bidi dabego Godigo mu po ola mabo odobo hagela yaibao. Odogobeo. Menio. Te augwa digi augwa homu kolesaga naga wali peyu, tama augwaligo te po ola mabo tisa bidi hauwa saibao. Augwaligo godolo ebo po odomainogo te bage saibao. Tama te po ola mabo bidi dabe augwaligo te augwali sali we bidi dabebolo Godigo po pusugobeo. Menio. Augwaligo te we bidigo godolo ebo po naga pusaibao. Te we bidi augwaligo olo te dini ebaso, te tibo po ola mabo bidi dabego te augwaligo olo te pogo kieibao.

4 Tama te we bidi augwaligo te mu po odobo tagaliyu, te tudiba
munama, tama te haniani olo namu po waboba olo munama odaibao.
5 Tiali goli naga digi te polobo bidi tiwai bidisiąyu naga homu
sesemane sogo bugagia tonaludao. Tama tiyu nago te sęgę tolao. Nago
te bidi dabe augwalibolo te Godigo gesi dwagi yai po pusubo sę yao.
Nago te we bidi dabe augwali tau sabo haniani sę elalubaso, te sę nago
bugagia mu yao.
6 Magi baso meni, te ena isąma pabo sogo pąba yagasalio. Nago
koneani, te polobadu te bidi dabe augwaligo te wain ąi gelama te
Godibolo ofa mabo, te tiwai naga te eno kaneme gelabo sogo pąba
yagasali.
7 Te Kraisde konealubo po dąų wabo bidi te usu si yainogo udabo
tiwai sę elalubao. Te usu si yainu ena bugagia udawai dao. Megi da te
dąi ilaliba ena mu sabolalio. Eno Kraisde konealubo po homugo dąų
mu wai dao, te eno munu me tagalobeo.
8 Megi da te udabo dąi ilaliba pedalali bidigo genuai nogi yai
namba te sisi elama ena tonalubao. Te genuai nogi sabo namba te
tiwai yaibao: te Genuai Bidigo ena te doloba pai bidi nogi poaibao.
Genuai Bidi aga te doloba pai po tų ebo bidi jas, tama te genuai sogo
pedalubode agai te doloba pai bidi nogi enabolo mawaibao. Tama agai
enaduba delibolo naga te me magobeo. Menio. Te aga hania pedalubo
suainu godolo homu ebo bidi dabe tigidalibolo te doloba pai bidi nogi
mawaibao.

Po silagasu wabo po

9 Nage asesą tama nage ena bidibo madi polo asao.
10 Te bidi Demas agai ena taga palio. Agai te megi tǫde elalubo
kolesaga godolo mu elama, tama agai ena tagalama te Tesalonaika
hanuba pai. Te Kresens aga te Galesia tǫba pobadi yali, tama te bidi
Taitus me te Dalmesia tǫba pai dao. *
11 Luk deli naga ena dali bidibao. Nago te Mak selama, tama odasa
nage dali asao. Agai te bugagia te sęde ena tau somainu usu yaibao. *
12 Eno te bidi Tikikus te Efesus hanuba tagala palai dao.
13 Nage enaba asobadi tama nago te eno kedau sogo gudubo bobage
ugwa sela asao. Te ugwa eno te Troas hanude tagalali, te bidi Karpus
aga bede munalubao. Tama tede muani buku dabe me sao. Tama
bugagia dua mu nago te eno sipsip wali dabego nigali te buku dabe
sabo te homu munu me gegeda peyu tagalamu dao. *
14 Te bidi nogi Aleksander, agai mone ge sabo sę da te haniani nai te
aga kapago nigibo bidi, te bidi agai enabolo dwai sę mu ilali. Nosali
te Genuai Bidigo agabolo te dwai dene wei ponoyu, te aga yali dwai
kolesaga usu nama te dene mawaibao. *
15 Nage me nage te bidi Aleksanderde dua dao, bugagia tonaluao.
Agai bomo mu elama, tama te dago ola mabo po mu aiyaba elaluainu
eyu, tede boi bidi homu yai dao.
16 Te ena ede Rom hanude bidiyu, tama te hasia sogo eno te po tụde
te po wei ponani sogo te bidi me deli ena tau sabo po me wagasobeo.

---

* **4:10:** 2 Ko 8:23; Gal 2:3; Kol 4:14; Tai 1:4; Flm 24 * **4:11:** Tpi 12:12, 25; 13:13; 15:37-39; Kol 4:10, 14; Flm 24 * **4:13:** Tpi 20:6 * **4:14:** Tib 62:12; Rom 2:6

Menio. Tigidali bidi augwaligo ena tagalali. Eno homugo te augwaligo te dwai sę te Godigo homu kone me elamuo, wei ponamuo.
17 Tiali goli Genuai Bidi aga ena dali bidaluyu, tama enabolo bomo mani. Eno te Godigo po sese pusubo te usu mu emainu, tama te agai po odisąwai hani tigidali augwaligo odomainogo eyu, agai bomo enabolo mani. Tama augwali te bidi ela tubo dwai hasa laion tiwai bidiyu, tama augwaligo ena ela muidali weyu Godigo ena tau selama dwagi yai madiba muanio.
18 Te augwaligo dwai kolesaga tigidali ena dali yainu ebo, tede te Genuai Bidigo ena tau selama, tama agai ena ma sai hagede eyu, tama ena oda selama, te aga bomo elalubo bulu te dagaluba sese muaibao, aga we bidi tonalubo sę ebo madiba. Te genuai nogi me bomo te agade sesemane sogo mu bidada peyu, bidada pomainao. Mu dao.
19 Nago eno te siade da wali po te we Prisila dali, aga bidi Akwila si dali me, te Onesiforus me te aga we wai puluba augwalibolo te po wao. *
20 Te bidi Erastus te Korin hanude me bidibao. Tama Trofimus te gasi elalubaso, tama eno aga te Miletus hanude tagalama bidibao.
21 Nage asesa polo asiyu, tama te kedau eyu dwai wali asobo sogo asisąbadi nage eba polo sabolao.
Te bidi dabe Yubulus me, te Pudens badi, te Linus me, te we nogi Klodia me, augwaligo te siade dao po nagebolo ola tolobao. Te gasa ede bidibo ama dede dabe tigidaligo me te po ola tolobao.
22 Eno homugo te dago Genuai Bidi te nage dali bidao. Te agai olo mu tau sabo wiegi yai kolesaga te dage dali bidao. Te tama dao.

* **4:19:** Tpi 18:2

Polgo Pas Taitusbolo Asęani
Hasia nedebo tau sabo po

Te bidi Taitus aga te Juda hani bidi meni. Tiali goli aga te Godigo po wali pabo bidi pedelali sogo, agai te bidi Pol te po sela pabo sęde tau sabo sę yai dao. Te Grik dabego moni tǫ sesegede te genuai tamu ąi elalubao, tama te tamu ąi tomode te tǫ me nogi Krit te elalubao. Tama te bidi Pol dali, Taitus dali augwali si te bulu tǫ Kritba pelama, tama Kraisde gesi dwagi yai po pusa mani. Te po pusa menama, tama te Krit we bidi mebago te po odama, homu begelama tama Kraisgo po wali pabo we bidi hani tede pedalali. Tama nosali te bidi Pol gasa buluba painogo eyu, tama agai te bidi Taitus te Krit bulude taga soyu, te bidi Taitus te we bidi hanide tobolu bidi nigilali. Tama te bidi Pol nosali e pas te Taitusbolo tolali. Te bidi Polgo homugo te Taitus agai te Krit moni tǫ tomode te tigidali hanude te Kraisgo po wali pabo we bidi hani tonalubo tau sabo bidi dabe dodolama augwa sęba muao. Tama te we bidi dabe me augwaligo yabo wiegi yai kolesaga po me Polgo e pas tomode asęnama tama tolali.

Te bidi Taitusgo te tǫ ailan Kritde te Godigo po wali pabo bidi dabego konealubo po dąų waliyu, te augwaligo kolesaga dodolobo sę yali po

(Dąi 1–3)

1 Ena Pol dao, tama ena Godigo sę ebo bidi dao. Ena te Jisas Kraisgo po sela pabo sę ebo bidi ena dao. Agai ena dią selama tama tagala palama, tama eno te Godigo hagea sai we bidi augwaligo te agade konealubo po augwa homude eno bomo iligi pao ena dali te po wai, tama eno augwali tau siyu elama, tama augwaligo Godigo mu po selama, tama augwali aga tiwai bidimainogo agai ena te sę mani.

2 Tama te mu po page e dao: God agai tibo po munu me wabo meni, tama polobadu mu agai tigidali nai nigisiąbadi tama agai te sesemane sogo bidada pabo bidibo ula dabolo mawaibao te po agai olama tama dąų wali. Tama tibaso, megi dago te mu po odolama, tama dwagi yai homu eyu, te bidabo ula sabo sogo tonaluyu bidibo dao.

3 Tama polobadu mu agai te po dąų olama, tama tamadi te sogo aga digi bodolu mawai sogo agai bidi meba homu hodolama, tama agai po aga augwalibolo hania ola mani. Tama elama, tama agai te po pusubo sę eno nogoba muai dao, tama te da ma dobola sabo bidi God agai te po ola mao obaso, tama eno te mu po te we bidibolo ola mabo dao.

4 Taitus nage dali eno e po asęna tolobao. Te da dali, nage dali da tigidaligo God dali, Krais dali te konealubo po deli naga elalubaso, tama nage eno ogwa mu tiwai dao. Tama eno homugo dago Aya God dali, Krais Jisas dali augwali sigo nagebolo te olo tau sabo kolesagago dwagi yai sę eyu elama, tama nago homu nagamea peyu bugagia bidao.

Polgo Taitusbolo sę mani, te Godigo we bidi tomode tonalubo sę yabo tobolu bidi polalubo bidi dabe nigilimainu yali

5 Eno nage taga soayu, tama nage te Krit moni tǫde bidibadi ena soai dao, nage eno taga soali te po pagede tama dao: eno homugo nago

te tigidali dodoloyu silisąwani sę te sę nago dodolomainogo tiwai dao.
Tama tiyu, nago tigidali hanu deli delide te Godigo po wali pabo we
bidi hani augwa tobolu bidi nigilao, te eno polobadu nage dali wali po
gilamao.
6 Tama nago te tobolu bidi nigibo si te pode ma kone palao: niwai
bidi me deli te we bidi gedude agai dwai kolesaga isiąwai bidi yai
baso da, tama agai we me deli digi yai baso da, tama agai wai dabe
augwaligo Godide konealubo po dąų wai yai baso da, tama augwaligo
dwai sę subigila yai po meni baso da, tama augwaligo ida de aya sigo
po sela sasiąwai yai baso da, tama te tiwai bidi nago augwali tobolu
bidi nigilao.
7 Magi baso meni, te Godigo we bidi tonalubo bidi te bidi agai Godigo
sę tonalubo dao. Tama tibaso, te bidi aga dolo bugagia bilao, sęgę meni
yai bidi bidao. Agai hagoma ebo kolesaga ebo bidi bidilamuo, tama
agai sębę polo me elamuo. Agai bomai ąi hauwa tubo bidi menio,
tama agai bidi dabe me elebo menio. Tama agai masigi dabe hauwa
sabo homu eyu pesą ebo bidi menio.
8 Te menio. Tiali goli gasa buludu asobo we bidi agai augwali dali
dwagi yai homu eyu bugagia gesebo bidi bidao. Tama agai dwagi yai
kolesaga naga godolo eyu, tama tiyu dwagi yai homu dali yao. Aga
homu kęnai bidi bidao. Aga te doloba pai bidi bidiyu, tama Godigo
gedude aga dwagi yai bidi bidao. Aga digi aga bidibo te kolesaga
bugagia tonaluao.
9 Te Godigo po da te wiegi yai tulalusiąbo po dao, tama te Godigo
we bidi tonalubo bidi agai te po odolama, tama agai te po aga homugo
dąų wao. Tama tiyu da, teda agai te ola mabo pogo te gasa we bidi
tau siyu, augwaligo homu bomo ilibo usu yaibao. Me ma, agai te po
sela sąbo bidi dabe dali po miyu, tama augwaligo te pode geda muani
kolesaga agai augwalibolo ola mabo usu yaibao. *
10 Magi baso meni. Te Krit tǫde te Godigo we bidi hani tomode te
bidi hauwa augwaligo te tobolu bidigo po odogobeo, tama te po wali
pabo hagela ebo dao. Augwaligo page meni yai olo po naga weyu, gasa
bidi dabe tibo po ola mabo dao. Te tama tebo bidi dabe hauwa augwali
te Juda bage dao. Augwaligo polobadu Kraisde konealubo po dąų wali
goli, augwaligo homugo te da tigidaligo te Juda dabego bomo yai po
me wali pomainao.
11 Tama augwaligo gasa bidi dabego mone masigi bomo elama
sainogo eyu, tama augwaligo te ola masiąbo po ola mabo dao. Te
usu meni. Tama tebogo augwaligo te we bidi hani meba tomode si
bugulama, tama we bidi meba augwaligo Godigo po megi bugagia
wali me pabo meni. Tama tibaso, te nago nigilibo tonalubo bidi dabe
augwaligo te olo po ola mabo bagego pedauwali dąų wao.
12 Polobadu mu Krit bulu bidi me deli, te bidi agai haniani po page
mu koneai bidi bidai. Tama te bidi agai te po wai, “Te Krit tǫde bidibo
bidi dabe augwali tigidali sogo te tibo po wabo bidi hani bidibo dao.
Augwali uni sulai kibu tiwai dao. Tama augwaligo nai hauwa tulama,
tama sę ebo hagela ebo bidi dabe dao,” te Krit bidi aga digi agai te po
polobadu mu wai dao.

---

* **1:9:** 1 Ti 3:2-7

13 Tama agai po mu tama dao. Tama tibaso, augwaligo te God dali
konealubo po augwa homugo bugagia dolo mu ma dąụ omainogo nago
augwali dali po bomo elama te po wao, “Te gasagi yai po ola mabo
tagalao.
14 Te Juda dabego haniani olo namu po dali, te bidi dabego olo nigali
bomo yai po dabe me, te tagalao. Te tobage po page bidi augwali da te
Godigo mu po tudiba muani bage dao. Tama tibaso, dagego te tobage
olo po wali pabo tagalao,” nago augwalibolo te po wao.
15 Te homu kolesaga meda meni yai bidi dabe augwaligo gedude te
tigidali nai te habu selisąwai nai naga dao. Tiali goli te dwai meda yai
homu elalubo bage, augwaligo God dali konealubo po dąụ wasiąwai
bage augwalide magi sę dwagi yai me ebeo, augwaligo dwagi yai
kolesaga ebo page konebo menio. Magi baso meni. Augwaligo homu
kolesaga dali, augwa dwai sę dwagi yai sę dagalabo homu me, te si
dolama tama dwai meda elama elalubao.
16 Augwaligo pedauwaligo naga te po wabo dao, “Eno God koneai
dao,” te po wabo. Tiali goli augwaligo bilibo kolesaga ebogo te God
hogwa sabo dao. Godigo augwali me godolo ebo menio, hagela mu
ebo. Augwali agai po sela sąbo bidi dao, tama augwaligo dwagi yai
kolesaga me deli ebo usu meni.

2

Te monu dabego te Godigo godolo yabo kolesaga bugagia wali peyu, te wiegi yai kolesaga ola mabo po wao

1 Te dwai po ola mabo bage augwali te tiwai bidibo dao. Tiali goli
nage, nago te Godigo wiegi yai po wali pabo we bidigo yabo kolesaga
ola mabo po nago bugagia ola mao.
2 Tama tiyu, nago augwalibolo e tobo wao: monu dabe yai bidi
augwaligo te bomai ąị hauwa tulamuo, augwaligo augwa tigigo ebo
kolesaga bugagia tonaluao. Augwaligo doloba pai homu kolesaga naga
koneyu, tama augwa homu kolesaga bugagia tonaluao, te po wao.
Tama te God dali konealubo pode augwaligo te po page kuna koneyu
bidao. Tama tiyu, augwaligo God dali, gasa we bidi dali dwagi yai
homu ebo kolesaga eyu, tama tigidali sęgę yai sę asobadi bomo elama
dolalubo kolesaga selama bidao, te po te monu dabebolo ola mao.
3 Te mosi dabe yai we augwalibolo me te po wao, augwaligo te dwai
sę isiąbo wego ebo kolesaga dolo wali pao. Tama tiyu augwaligo te
we bidi nogi posobo po wagio, augwali bomai ąị tubo sę te dologode
bidigio, te po wao. Tama augwaligo te gesi we dabe sibibolo dwagi yai
kolesaga ola mao.
4 Tama tiyu augwaligo te gesi we dabebolo te po wao, “Dagego duga
bidi dali, wai dabe dali dwagi yai homu eyu godolo yao.”
5 Gasa we bidi augwaligo te gesi we dabego ebo kolesaga sulama,
tama augwaligo Godigo po dali dwai posobo po waidali weyu, tama
te mosi dabe yai we augwaligo te gesi we dabebolo e po me ola
mao: “Dagego duga digi bidibo homu kolesaga bugagia tonaluao, tama
dwai penane sę ebo homu egimio, tama dagego bidibo be tonalubo sę
bugagia yao, tama dagego duga bidi dali wai dabe dali dwagi yai sę
eyu bidao. Dage duga bidi dologode bidao,” te tobage po te augwaligo
te gesi we dabebolo ola mao wao.

6 Te gesi bidi dabe augwalibolo me ola mayu, tama augwalibolo wao,
“Dagego duga tigigo ebo kolesaga bugagia tonaluao,” te po wao.
7 Tama naga digi nago ebo kolesaga tigidali ebogo te nago te gesi
bidi dabebolo dwagi yai kolesaga naga tama ola mao. Tama tiyu, nago
homu mu eyu, tama ‘E po sęgę yai po dao,’ te homu eyu elama, tama
Godigo po ola mao.
8 Tama nago agai po ola mabo si te dolo po naga augwali dali wao.
Tama tiyu da, teda nage dali boi bidi homu ebo bage augwaligo da
dali, te nago ola mabo po dali, tede augwaligo dwai po me wabo usu
sąbaso, tama augwali hale yaibao.
9 Nago te masigi sisąwai olo sę bidi augwalibolo te po wao: augwaligo
tigidali sę ebode te augwa tonalubo bidigo augwali dali dwagi yai homu
emainogo tama augwaligo augwa tonalubo bidigo po odolama, tama
augwali dologode naga bidao. Tama augwaligo augwa tonalubo bidi
dabebolo po wei ponoyu te dwai po me olamuo.
10 Te tonalubo bidigo nai dabe me wi selamuo. Te menio. Te doloba
pai kolesaga naga eyu, tama augwa tonalubo bidi dabe dali homu kęą
pai bidigo ebo kolesaga te tonalubo bagebolo augwaligo tama yao ola
mao. Te sę ebo bidi dabebolo te po wao. Tama tiyu da, teda augwaligo
tigidali sę ebogo te da ma dobola sabo bidi God agade ola mabo po
augwaligo te gasa bidigo gedude ugwaba siyu au eyu yaibao.
11 Magi baso meni. Tigidali we bidi agai ma dobola somainogo eyu,
tama Godigo agai da olo tau sabo wiegi yai kolesaga hania waselai dao.
12 Tama da tǫde we bidi dago Godigo bomai po tudiba muyu, tama
te dwai dwai kolesaga eyu bidai dao. Tiali goli agai olo tau sabo wiegi
yai kolesaga tego da e tiwai ola mabo dao: “Dagego te dwai sę tudiba
muao, te doloba pai kolesaga naga yao, tama dage e tǫde bidibadi te
Godigo gedude dwagi yai we bidi bidao.”
13 Tama dago te ola mani po odolama, tama te tiwai kolesaga eyu
bidibadi, tama dwagi yai homu eyu, te wiegi yai sogo asobo dago
tonalubo dao. Tama te sogo asobo si, teda dago genuai God te da ma
dobola sali bidi Jisas Krais agai bomo yai ula dali, genuai nogi dali, te
hania ulaba pedalaibao.
14 Aga digi aga bidibo ula tagalai dao, tama agai te bidibo ulago da ma
abelama, tama dago te tigidali bomo yai po sela sąbo te kolesaga agai
sela sąwainogo tama yai dao. Agai da penama, tama da we bidi aga
hani mu pedalainogo te sę yai, tama dago tigidali dwagi yai kolesaga
bomo elama te sę naga emainogo agai aga bidibo ula tagalai dao. *
15 Nago eno megi wali ola mabo po te po te we bidi dabe dali nago
te po ola mao. Nago augwali te pogo hodolama, tama augwaligo te
po wali pomainao. Tama nago te po sela sąnama wali pisąbo bidi
augwaligo homu begelemainu nago augwali dali po bomo elama wao.
Te bidi dabe augwaligo nage olo bidi yaliwe te homu idali weyu tama
nago te ola mabo po bugagia bomonama augwalibolo ola mao.

3

Godigo wiegi yai sę mu dade yali, tama dago dwagi yai kolesaga yao po wali

---

* **2:14:** Sai 19:5; Bom 4:20; 7:6; 14:2; Tib 130:8; 1 Pi 2:9

1 Taitus, nago te nago tonalubo Godigo po wali pabo we bidi
augwalibolo e po widu geao: augwali te gavman tuni bidi dabe dali
genuai bidi dali dologode bidiyu, tama augwaligo po odolama te po
wali pao. Tama tiyu tama augwaligo tigidali dwagi yai kolesaga yabo
sę sisi eyu bidao, te po ola mao.
2 Augwaligo bidi mede dwai po olamuo. Te menio. Augwali homu
nagame elama, tama abagi homu eyu bidao. Tama sesemane sogo
augwaligo tigidali we bidi dali te imilai homu eyu, tama augwali tau
sao. Te po augwali ola mao.
3 Magi baso meni. Polobadu da me, nage me da tigidali Godigo po
odisąbadi tama da te homu kolesaga meni yai bidi tiwai bidai dao.
Tama dago me po sela sąwai dao, tama tibo po odolama, tama dago
pabo tụde geda muyu tama bilai dao. Tama bidibadi tama dena tigigo
ebo haniani dwai kolesaga dali te tigi pusu ilibo sę me, te tobage sę
ebogo da kalabus mu yai dao. Dago te bidi hasi dali dwai homu ebo
kolesagade biliyu, tama dago augwaligo nai dabe pesą eyu yai dao.
Tama bidi meba augwaligo da dali boi bidi eyu, tama dena hasi tomode
me boi bidi naga elalua pai dao.
4 Tiali goli, God aga da, te da ma dobola sabo bidi dao. Tama agai da
dali yabo tau sabo kolesaga dali, aga da godolo ebo kolesaga me, te si
hania pedalali sogo,
5 te sogo agai da ma dobola sai. Agai dago doloba pai kolesaga ebaso,
tama agai da ma sabeo. Dago te doloba pai kolesaga ebeo. Aga digi da
we bidi hobede mu ebaso tama da ma sai dao. Tama aga digi da ąigo
paluama, tama da gesi noma wai ma pedalai dao. Tama tiyu tama agai
Mobo Bidigo da gesi noma bidibo ula mawai dao.
6 Te Jisas Krais da, dena ma dobola sabo bidi, te agai sęde Godigo aga
Mobo Bidi dabolo mu mawai dao, te bidi mego ąi hauwa gea palobo
tiwai eyu tama Godigo aga Mobo Bidi dabolo mani.
7 Agai homugo da aga gedude doloba pai we bidi pedaliyu, tama te
da tonalubo bidada pabo ula dago mu somainogo eyu agai dabolo aga
Mobo Bidi mawai dao.
8 Te po mu dao.

Tama eno homugo nago te po bomo elama ola mao, te Godibolo
augwa homu tigidali mani we bidi augwaligo te ola mabo po dali
homugo bugagia kone palama, tama augwaligo bomo elama te dwagi
yai sę eyu bidimainao. Dwagi yai sę te dwagi yai page elalubao, tama
te dwagi yai sę ebogo te tigidali gasa we bidi dabe me tau sabo dao.
9 Tiali goli te Godigo we bidi meba augwaligo te peni meni yai olo
naide hanalua peyu te po wabo dao. Augwaligo te polobadu wąi
dabego nogide po weyu, tama augwa hasi wado po wabo dao. Tama te
bomo yai pode konila ebo dao. Te tobage po wabo dabe nago gedelao.
Dago koneani, te pogo da tau sogobeo, tama dwagi yai nai walobo
menio.
10 Niwai bidi agai te Godigo we bidi hani bugulubo po wabo bidi da,
nago te bidibolo deli sogo me si sogo me te sę tagalao po wao. Tama
agai nago po odisąbaso da, teda nago te bidi aga tudiba muao.
11 Nago koneani, tama tiwai bidi aga homu te gagea pai dao, tama
agai ebo dwai sęgo aga te dwai bidi dao hania ola mabo dao.

Po silagasu wabo po

12 Nosali eno Artemas me Tikikus te eno nage bidibo digi tagala palobaso da, te nage polo ena bidibo digi Nikopolis te hanuba asao. Magi baso meni, ena te Nikopolis bulude te dwai kedau sogo ena te bulude bidaibao, eno te homu dąų wali. *

13 Nago te bomai po page koneai bidi nogi Senas dali, te gasa bidi me Apolos augwali si nago tau sao. Augwali si te gasaba painogo ebo si, tama nago augwalibolo te gasaba pabo tau sabo nai bugagia mao, tama augwali si bilibo nai tụde menia sogobeo. *

14 Tama dago we bidi, te Krit tọde bidibo Godigo po wali pabo we bidi, augwaligo te gasa we bidi tau sabo dwagi yai sę ebo kolesaga koneao. Augwali tama tiyu da, teda augwaligo te nai meni yai we bidi tau sabo sę ebo usu yaibao. Augwali te nai walisiąbo ni tiwai bidilamuo.

15 Te ena dali bidibo we bidi tigidali augwaligo nage dali siade dao, bugagia bidao, te po nagebolo ola tolobao, e pasgo. Tama te nage dali bidibo bage, augwali da dali deli homu eyu tama God dali konealubo po dąų wali, te we bidibolo nago dago te siade dao, bugagia bidao wali po wao.

Eno homugo Godigo da olo tau sabo kolesaga dage tigidali dali bidao. Te tama dao.

---

* **3:12:** Tpi 20:4; Ef 6:21-22; Kol 4:7-8; 2 Ti 4:12

* **3:13:** Tpi 18:24; 1 Ko 16:12

Polgo Pas Filemonba Asęani
Hasia nedebo tau sabo po

Te me sogo Pol kalabus tomode bidibadi tama aga te kalabusde bidali gasa bidi nogi Onesimus suali. Te Onesimus polobadu te Kolosi moni hanude bidama, tama aga te bidi Filemon aga masigi sisąbo olo sę ebo bidi bidali. Tiali goli aga wi peyu, tama gasaba pelama, te Pol kalabus bidibo digi sabolali. Tama Polgo agabolo Kraisgo po pusa menama, tama Onesimus aga homu hasegelama, te aga yali dwai sę tudiba munama, te Kraisgo po wali pabo bidi pedalali. Tama Polgo Onesimus te aga tonalubo bidi Filemon tebolo ma tagala palainogo eyu, tama agai e pas asęyu tama Onesimusgo nogoba muani. Agai homugo te Filemon agai Onesimus dali sębę esiąyu tama aga bugagia sao wali. Tama Pol nosali te Filemon bidibo digi asaibao, te po me asęna tolali.

Filemongo olo sę ebo bidi wi pali, tama nosali aga Godigo po wali pabo bidi pedelai, tama Polgo te bidi aga te Filemon bidibo digi ma tagala palali po

1 Ena Pol da. Tama eno we bidibolo Krais Jisasde po weyu, tama augwali mebago hagela eyu, tama augwaligo ena kalabus beba muani. Tama ena te kalabus bede bidibadi, te ena dali, dago abagi Timoti dali, da sigo e pas asęnama, Filemon nagebolo tolobao. Nage dago dwagi yai abagi mu, da dali deli sę ebo bidi dao.

2 Tama da sigo e po te we Apiabolo me, te bidi Arkipusbolo me asęai. Tama Arkipus agai te we bidi tau sabo sęde te aga bomo eyu te tau sabo sę ebo dao, ami bidigo bomo eyu hwįbo te tiwai ebo dao. Tama da sigo nago beba sisinibo Godigo po wali pabo we bidibolo me e po asębao. *

3 Eno homugo dago Aya God dali, te Genuai Bidi Jisas Krais dali, augwali sigo dage olo tau sabo kolesaga te homu dage dali bidimainao, dage dwagi yai homu eyu bidimainogo hagede.

Filemon agai dwagi yai kolesaga ebo dao

4 Eno abagi Filemon, eno Godibolo eno gedu haluasa po weyu, eno nago nogi wabo si, sesemane sogo eno Godibolo buba hwi wabo dao.

5 Magi basowe? Sesemane sogo eno odali augwaligo nagede po weyu, nago te Genuai Bidi Jisasbolo dwagi yai homu eyu, tama nago konealubo po agade dąų wai. Tama tiyu nago Godigo we bidi tigidalibolo dwagi yai homu eyu, tau sabo dao, te po me eno odali.

6 Tama eno Godibolo gedu haluasa po weyu, eno te homu ebo dao: da dena homu Jisasba muyu, te da nage dali wadolobo dao. Tama tiyu, eno homugo dago Jisasde konealubo po dąų wabo kolesaga ebogo nage ola momainao. Tama ola menama, tama God agai da Jisasde wadolali we bidi da dali yabo dwagi yai sę page nago gisiga mu koneaibao. Te homu eyu, eno Godibolo hanalu wabo dao.

---

* **1:2:** Kol 4:17

7 Eno dwagi yai ama, Godigo we bidi tigidali nago augwali dali dwagi
yai homu eyu, godolo mu ebo dao. Tama tiyu, nago te kolesaga eyu,
augwaligo homu pua peyu, dwagi yai ilai. Tama te kolesaga ebode ena
dwagi yai homu elama, tama eno moni homu me esiąyu, te eno homu
dwagi yai elama bidibao.

Filemon agai Onesimus te aga ama ma oda sabo tiwai yao

8 Te nago te we bidi tau sabo sę ebaso, eno te homu elalubo dao: Te
Kraisgo nogi te bomode eno te po bomo elama, nagebolo weyu te nage
wiegi yai doloba pai kolesaga me yainogo wagi sogo da, tama tiyu eno
po nago wali pigi dao.
9 Tiali goli eno homugo nago te kolesaga emainogo te eno nagebolo
te bomo elalubo po wagobeo. Menio. Dago dena hasi wiegi yai homu
eyu godolo ebo homu eyu, tama da deliba wadolama bidibao. Tama
tiyu, eno nage dali po bomo elama wabo homu eno egobeo, te eno
duadigi nage dali hanaluyu te po obao. Ena Pol, ena da Godigo po sela
pabo bidi dao, tama Krais Jisas tobade augwaligo ena kalabus beba
munama, megi tede bidibao. Tama ena te Pol, tiali digi, eno nagebolo
te po bomo elama wagobeo.
10 Tama tibaso, "Abagi aga tau saibao," homu eyu, eno te bidi
Onesimus tobade megi nage dali eno hanalu obao. Tama ena te
kalabus bede bidibadi, te bidi Onesimus aga me te kalabus bede bidai.
Eno agabolo Godigo po pusulama, tama Onesimus agai te po bugagia
odama, aga homu begelama, tama aga Godigo hani bidi pedalali. Tama
tibaso, megi aga da eno ogwa tiwai dao. *
11 Tama polobadu Onesimus aga nage dali bidali sogo aga nago olo
sę ebo bidi bidiyu, tama aga hagela eyu, tama aga nage tau sisąbo
bidi bidai. Tiali goli megi da, aga nage dali ena dali tau sabo bidi mu
bidaibao.
12 Te eno te bidi Onesimus dali dwagi yai homu eyu godolo mu ebo
digi, megi eno aga nage pageba ma tagala palobao.
13 Tama eno homugo agai ena tau somainogo aga ede ena dali
bidimainao, homu yali. Eno Godigo gesi dwagi yai po te we bidibolo
pusubaso, augwaligo ena e kalabus beba muani. Tama ena ede
bidibadi nage digibulu bidiyu, nago ena tau sabo usu sąbaso, eno
homugo Onesimus aga e hanude bidiyu agai ena tau somaina homu
yali.
14 Tiali goli nago te usu da po wasiąbaso da, te eno aga ede bidao
wagobeo. Eno nage dali bomo egobeo. Menio. Eno homugo nago
dwagi yai sę eyu, nago homugo Onesimus agai ena tau siyu ede bidiyu
bidimainogo homu eyu da, nago te homu usu eyu da, te aga ede bidiyu
ena tau saibao.
15 Te Onesimus wi peyu, agai nage tagalama, osogo eba bidagasai.
Magi basowe? Nago aga ma siyu, tama aga nage dali mu bidaibao, eno
te homu ebao.
16 Tama megi aga te olo sę ebo bidi naga ma egobeo. Menio. Da bidi
sela Genuai Bidi Jisasde wadolobaso, te bidi Onesimus aga da te da sigo
ama mu dao. Tama megi aga dago ama mu gagawali, dago dwagi yai
homu aga dali ebo dao. Te eno digi aga dali te eno ama mu te homu
eyu, aga dali wiegi yai homu ebo dao. Me ma, nago eno ebo homu

* **1:10:** Kol 4:9

aiyaba elaluyu, tama nago te homu eyu, aga nago sę ebo bidi bidiyu,
te me nago ama dao, tama nago aga dali dwagi yai homu elama, godolo
mu yao.
17 Te nago homugo ena te Kraisgo sęde age name si ebo tiwai homu
eyu da, te aga nage pageba ma asobo si, te nago Onesimus bugagia ma
sao, te nago ena dali wiegi yai homu ebo gilama te nago Onesimus dali
me wiegi yai homu eyu aga ma sao.
18 Tama agai nage dali dwai sę me elama, tama agai nage dali negeli
elaluyu da, teda nago agai te negeli ilali hasegelama, eno nogi tede
muao.
19 Ena Pol, ena digi eno e po eno nogogo asęai, ena digi eno te
Onesimusgo negeli ma wei ponaibao. Tama eno nagebolo Godigo po
polobadu ola magi menigi sogo da, teda te sęde nago ena dali genuai
negeli elalugi menigi da. Tiali goli megi eno te genuai negelide po
wagobeo.
20 Eno ama, te Genuai Bidi Jisasgo nogi tobade nago enabolo te wiegi
yai homu nagame ilao. Tama da si te Krais agai sę ebo bidi bidai, tama
tiyu nago te ebo dwagi yai kolesaga te Onesimusde eyu, te nago eno
homu wiegi yai pua pomainogo tama tiao.
21 Eno te homu bomo ebogo da, te nago eno te po wali pabo homu
ebao. Tama tiyu eno nago Onesimus tau sao po nagebolo asęna
tolobao. Eno koneani, nago yabo te kolesagago megi eno nagebolo
te yao wabo kolesaga te aiyaba elaluama, tama nago te Onesimus dali
nosali ebo kolesaga te wiegi yai mu yaibao.
22 Tama tiyu, eno po me deli elalubao. Te eno homugo dagego gedu
haluasa po wabo te Godigo odabo homu yaibao. Tama tiyu, agai ena
dagebolo ma maiabo homu yaibao. Tama tibaso, ena nage dali bidabo
be tomode dąi togwali te ena bidabo digi sisi elama elaluao.
23-24 Te bidi Epafras aga ena dali e kalabus bede bidibao. Da sigo
Krais Jisasgo sę ebaso, augwaligo da si kalabus beba muani. Tama
Epafras dali, Mak dali, Aristarkus dali, te Demas dali, te Luk dali, te
bidi tigidali augwaligo ena dali Kraisgo sę ebo bidi dabe dao. Tama
tiyu, augwaligo nagebolo nage tao po obao. *
25 Eno homugo te dago Genuai Bidi Jisas Krais agai we bidi olo mu
tau sabo kolesaga dage tigidalide bidimainao. Tama dao.

* **1:23-24:** Tpi 12:12, 25; 13:13; 15:37-39; 19:29; 27:2; Kol 4:10

Hibru Dabeba Tolali Pas
Hasia nedebo tau sabo po

Te e pas nogi Hibru, te nogi page e dao: te pas bidi me deligo asęani te Godigo po wali pabo hani me deli augwa konealubo homu tagalainu ebaso, te haniba asęai pas dao. Magi baso meni, te bidi hani mebago augwali aiyaba elaluama, te augwaliba sęgę mani. Te Hibru po wabo Juda hani we bidi dabe, augwalibolo bidi me deligo e pas asęna tolali. Dego e pas asęaniwe, te dago konebeo, agai aga nogi e pas tomode asębeo. Tama augwali te Juda we bidi bidali goli, augwaligo te Kraisde gesi wiegi yai po odama, tama te Krais wali pabo we bidi hani pedelali. Tama e pas asęani bidi agai augwaliba te genuai po peni page sela ola mani. Te pogo me deli e dao. (1) Te Jisas Krais aga te wiegi yai mu tama, te Godigo Ogwa dao. Te Jisas e tǫde bidali sogo, agade te sęgę hauwa me dene dali tolali, tama te tiali kolesagade Godigo Jisas te polalubo bidi mu pedalumainu elama, te we bidi dabe augwali tau sali. Te po te Dąį 2:10 tede elalubao. Te bidi Jisas agai te Juda dabego polobadu elaluali nai tigidali aiyaba mu elaluai dao. Krais agai te ensel mobo bidi dabe me, te bidi Moses me, te bidi Arongo hani pris bidi sę ebo me, te bidi Melkisedek me, te tigidaligo nogi te Godigo Ogwa Jisas Kraisgo nogigo ela solama aiyaba elaluali. (2) Godigo digi Jisas sa munama, te pris sesemane sogo bidimainu yali, tama agai te Juda pris bidali bidi dabe aiyaba elaluai dao. (3) Jisas te dagalude polalubo pris me bidada pidu bidaibao. Tama agai te agaba konealubo homu dąų wabo we bidi ma dobola sobaso, te usu yaibao. Te bidi Mosesgo lotu po ola mayu pusali bomo yai po dabe, te Jisasgo yabo sę ola mabo sę ebo kolesaga naga yali.

Te pasgo te we bidi augwaligo konealubo homu dąų walobo po asęani, tama agai te polobadu bidali Israel we bidi dabego boma pai konealubo po dąų wali te po te Dąį 11 tede hauwa elalubao. Agai tame po wali, te mena tiwai sęgęgo augwali gegebaso, te augwa konealubo po dąų ola selama elaludu te augwa isiboba usu nubaso, te usu dao. Augwaligo te Jisasba naga tonono elalua pedu te agai kolesaga wali pobaso da, teda tebogo te augwalide tolobo sęgę me dene te dagala sąwaibao. Tama tibaso, augwali aga dali homugo kęą pai we bidi mu bidiąo, e pas asęani bidigo te po obao.

Jisasgo te ensel dabe aiyaba elaluali

(Dąį 1–2)

Godigo Ogwago po dabolo mani

1 Te polobadu mu hauwa sogo me, te haniani kolesaga hauwago me, te Godigo agai po pusali bidi profet dabego pedauwalidu agai po meba te dago wąį dabebolo mena mena pai dao.

2 Tiali goli megi e sogo da, te nosali pedalobo sogo tiwai mu yali, te Godigo aga Ogwago pedauwalidu agai po dabolo pusai dao. Te aga Ogwago nogogo me te Godigo te tǫ dali dagalu dali te tigidali nai nigai dao. Tama Godigo agai te tigidali nai nosali somainogo aga sa muai.

3 Te Ogwa agai te Godigo wiegi wiegi yai homu kolesaga te dabolo
hania ola mabo bidi dao, tama aga te God tiwai gagawai mu tama.
Agai po da te genuai bomo elalubo, tama te bomai pogo agai te tigidali
bidibo nai me bidaluao odubadi tama te bidalubo dao. Agai te we
bidigo sęgę sali sela sąbo sę te silama, tama megi da te Tigidali Bomo
Elalubo Tuni Bidi, te God dolo nogo badu dulalubao, aga genuai bidi
mu dao.

Te Godigo Ogwago nogigo te ensel mobo bidi dabego nogi aiyaba elalubo dao

4 Te aga Ayade sali nogigo te ensel mobo bidi dabego nogi te aiyaba
elaluama, tama wiegi yai mu yali. Tama tiwai yaligo da, aga digi
te mobo bidi ensel dabe augwaligo Genuai Bidi mu pedalama, tama
augwali aga dologoba pali.

5 Magi baso meni. Polobadu Godigo aga Ogwa dali te po wai,
“Nage eno Ogwa dao. Megi tama ena digi nago Aya
pedalomainogo yai.”
Tama agai po ma wai,
“Te ena digi agai Aya bidiyu,
tama aga te eno Ogwa bidaibao.”*
Te me sogo Godigo te po si te ensel mobo bidi me deli dali wai dawe?
Menio.
6 Tiali goli agai aga gomunai Ogwa te e tǫba tamadi tagala palobo sogo
tama agai te po wai,
“Tigidali eno sę ebo ensel mobo bidi dabe, dage
kidu sugunama, tama dagego aga nogi ugwaba
sao,” wali. *
7 Tama God agai te ensel bidi dabe augwalide te po wai,
“Godigo te aga ensel mobo bidi dabe augwali te wali
tiwai pedalomainogo ilibo dao.
Te agai aga sę ebo bidi dabe augwali te moni
posolo ebo sia tiwai pedalomainogo ilibo dao.”*
8 Tiali goli aga Ogwabolo agai te tiwai po wai,
“Nage God dao, nage tuni bidi sesemane sogo bidada
peyu, bidada paibao.
Nago naga we bidi te doloba pai kolesagago tonalubo
dao, tama te kolesaga naga ebode nago genuai
wiegi yai nogi elalubao.
9 Nago te doloba pai kolesaga ebo te godolo mu
eyu, tama te bomo yai po sela sąbo te nago hagela
mu ebo dao.
Tama tibaso, ena nago God bidiyu, tama eno
nago nogi ugwaba somainogo eyu, te wel nago
toboluba gelali, tama tebogo nage te wiegi yai
homu pemene ilali.
Te naga hai namu dabe augwaligo te nago wiegi yai
homu pemene ebo tiwai me egobeo.” *
10 Tama agai po agabolo ma weyu te po wai,
“Genuai Bidi, polobadu mu nago e tǫ nigilama

* **1:5:** 2 Sml 7:14; 1 Sto 17:13; Tib 2:7 * **1:6:** Bom 32:43 * **1:7:** Tib 104:4 * **1:9:** Tib 45:6-7

tama aga bomo elalubao. Te dagalu me, te naga
nogogo nigai.
11 Te dagalu de tọ si te tigidali dolaibao, tiali goli
nage da me dologobeo. Menio. Nage da sesemane
sogo bidaibao.
Te dagalu de tọ si da te tigidali te badia paibao, te
poloba ugwa badia pai tiwai yaibao.
12 Te nago augwali pedeyu, te bidigo badia pai
ugwa pedebo tiwai yaibao.
Te nago augwali hasegeleyu, te bidigo ugwa
hasegelebo tiwai yaibao.
Tiali goli, nage da, tama naga bidibo dao. Nage
me hasegelegobeo.
Tama nage bidibo sogo te munu me siligobeo.”*
13 Polobadu Godigo te po wai,
“Nage genuai bidi ena dali hodobo bidimainogo eyu,
tama eno dolo nogo badu duayao.
Tama dualubadi, te eno nago boi bidi dabe augwali
te nago sągą dologoba muaibao.” *
Tiali goli me sogo Godigo te po te ensel mobo bidi me deli dali waliwe?
Menio.
14 Te ensel mobo bidi dabe augwali da, te noma bidi, tama augwaligo te
Godigo sę ebo dao. Te Godigo augwali tagala palaibao, te aga augwaligo
sęgę sali sela sąnama ma sainogo ebo we bidi dabe tau somainogo tebo
dao.

2

Godigo da ma sali, te genuai sę mu dao

1 Te Godigo Ogwago genuai nogigo te ensel mobo bidi dabego nogi aiyaba elalualigo da, teda dago te dago odali mu po tagalaidali weyu, dago ma bomonama tama te odali po homugo bugagia dąụ ola sao.

2 Magi baso meni. Polobadu Godigo po meba te ensel mobo bidi dabebolo pusama, tama augwaligo te we bidibolo ma pusali. Tama pusama, tama te po Godigo bomonama bugagia dąụ walali. Tama tiyu, tama bidigo te po bolama tama te po sela sąwani bidi tigidali, augwali te dwai dene mu te augwa yali dwai kolesaga usu nama sai dao.

3 Tiali goli megi da, Godigo da ma sabo sę yali, tama agai te sę yali te genuai nai mu dao. Tama tibaso, dago Godigo te sę yali po oda tagalama tudiba muani da, teda da wi peyu, tama te dwai sę yalide te dene sabo sę te mena tama geda saibawe? Te usu munu egobeo. Hasia Genuai Bidigo digi po pusuyu, tama agai da ma saibao homu yai. Tama agai po odali bidi dabe augwaligo dabolo te po mu po naga dao hania ola mawai dao.

4 Tama ebadi, God me agai te po te haniani bomai sęgo me tama agai haniani bomo yai idualigo te po mu po dao dabolo hania ola mani. Tama tiyu, agai te Mobo Bidigo olo mabo haniani wiegi yai sę ebo kolesaga te we bidi dabe augwaliba dobayali, te God aga digi homugo tama tiai.

Te da ma sali sę yali tuni bidi Jisas dao

---

* **1:12:** Tib 102:25-27 * **1:13:** Tib 110:1

5 Eno megi asębo po, te we bidigo gesi kolesaga eyu bidibo te nosali
pedalabo po obao. Godigo te ensel mobo bidi dabego te kolesaga ebo
dodolama tonalumainogo teba me mubeo. Menio.
6 Te Godigo po bukude asęani po me delide te bidi me deligo te po
pusai,
“God, bidi dabe augwali te magi nai da weyu, tama
nago augwali homugo konebo dawe?
Magi baso nago augwali tonalubo dawe? Augwali
tǫde bidibo bage naga dao.
7 Te osogo naga, nago augwali te ensel mobo bidi
dabe augwali dologoba muai.
Nago augwalibolo genuai bomo me, genuai nogi
mawai, tama te kolesagago nago augwaligo nogi
ugwaba sai.
8 Nago te tigidali nai augwali dologoba muani,
te nai tigidali augwaligo tonalumainogo tiai.”*
Awe, Godigo te tigidali nai bidi dologoba munama elaluai. Tama agai
te nai me deli te olo me augwali dologode elalumainogo me ebeo. Tiali
goli megi dago me susąbadi digi te tigidali nai bidi dologode elalubeo.
Menio.
9 Tiali goli dago Jisas konebao. Polobadu osogo naga Godigo aga nogi
te mobo bidi ensel dabego nogi dologode bidimainogo ilali, te Godigo
wiegi yai homu eyu, te olo mu tau sabo kolesaga pedalomainogo me
te tigidali bidi tau siyu isainogo tiai. Agai te dene tolama isali, tama
Godigo aga nogi ugwaba selama, tama genuai bomo me genuai nogi
agabolo mawai dao, tama megi aga te tiwai bidibo dago konebao.
10 God aga te tigidali nai nigai bidi, tama agai tigidali nai bugagia
bidimainogo tonalubo dao. Tama agai homugo aga wai puluba hauwa
te dagaluba odasa pelama, tama bugagia mu aga dali bidimainogo yai.
Tama tiyu, agai dene Jisasba pedalobo gogolali, tama te dene yaligo te
Jisas te we bidi augwali hasia mu polasa pabo augwali ma sali bidi usu
mu ilali. Godigo te kolesaga yaligo, te dolo mu yai.
11 Dago koneani, te tigidali we bidi te magi dwai sę isąma wiegi yai
pedalomainogo ilali te bidi aga Jisas dao, tama te magi dwai sę me
isąyu te wiegi yai pedalali we bidi te tigidali augwaligo aya te Jisasgo
aya me te deli naga dao. Tama tibaso, Jisasgo te we bidi augwali nogi
weyu, “ama” wai, tama agai augwali te tiwai nogi ebo te aga hale me
ebeo.
12 Te Jisasgo da “ama” wabo pode augwaligo polobadu e po bukude
asęai dao,
“God, eno nago nogi te eno ama dede augwalibolo
pusaibao.
Awe, te eno nago nogi ugwaba sabo tęąbi weyu,
te genuai po miyu sisinibo madi tomode te po
pusaibao.” *
13 Tama agai po ma wali,
“Te eno digi agade konealubo homu mu dąų
waibao.”
Tama agai po ma weyu te po wai,

---

* **2:8:** Tib 8:4-6 * **2:12:** Tib 22:22

“Ena digi bidibo, suao. Tama Godigo ena mani we
bidi dabe, augwali me ena dali bidibao, te wai dabe
tiwai bidibao.” *
14 Tama te agai “wai dabe” wabo we bidi dabe augwali te tǫde we
bidi bidai, te da tigidali tiwai yai. Augwali tama bidaligo da, Jisas me te
bidi augwali tiwai mu gilama pedalai, te aga tigi isimainogo yali, tama
te isibogo agai te bomo elalubo bidi agai te bidi isimainogo ebo bidi te
agai bomo dolaibao. Te bomo elaluali bidi te Satan dao.
15 Te we bidi augwali isibode wi yai. Tama augwali te tǫde bidali
tigidali sogo, te isibode wi ebogo augwali kalabus elaluai. Tama
augwali te kalabuside bidibo sela sąwainogo eyu, Jisas aga e tǫde isai
dao.
16 Mu tamao, agai te ensel mobo bidi dabe tau sainogo te sę me ebeo.
Menio. Agai te sę yali te Abrahamgo hani augwali tau sainogo te sę yai
dao.
17 Tama tibaso, te tigidali naide aga te tigidali we bidi tiwai mu
pedalomainogo tiali. Magi basowe? Agai tama tialigo da, tama aga
te God dali we bidi dali tomode dolalubo pris tobolu bidi bidabo te
usu igibu tama Godigo sę tolaluaibao. Agai te we bidi homu dene eyu,
tau sabo wiegi yai kolesaga eyu, tama aga te Godiba aga homugo kęą
pai bidi bidai. Tama tiyu, agai te Godigo te tigidali we bidigo dwai sę
yali sęgę sela sąwainogo eyu, te aga ofa ilali te usu yai dao. Tiali goli
aga te we bidi tiwai mu pedaligi menigi da, teda te sę tigidali ebo aga
usu menigi da.
18 Aga digi te dene tolali, te Satango aga dwai sę ebo kolesagaba
kekainu eyu te usu sabo sę tigidali agaba pedalali, tiali goli aga dwai
sę me ebeo. Tama tibaso, megi te usu sabo sę te we bidi dabe augwaliba
pedalobo si te agai augwali tau sabo usu dao.

Jisasgo genuai nogigo Mosesgo genuai nogi aiyaba elaluali

3

(Dąị 3:1–4:13)

Jisasgo genuai nogigo Mosesgo genuai nogi aiyaba elaluai

1 Te Godigo po odolama wali pabo ama dede dabe, te dagalude bidibo
Godigo dage me te Jisasgo sę ebogo i wai dao. Tama tibaso, dagego
homugo Jisas bugagia kone paliąo. Agai te dago agade konealubo homu
dąụ weyu tama agade po te we bidi gesabide pusubo tau siyu, tama
dago pris tobolu bidi bidimainogo eyu, Godigo aga e tǫba tagala palali.
2 Godigo aga te sębа muani, tama agai Godide homu kęą pai bidi
bidai. Agai te bidi Mosesgo polobadu te Godigo we bidi tau sabo sę
tiwai yai. Te we bidi augwali Godigo be tiwai bidai. *
3 Tama dago koneani, be sę yai bidigo genuai nogigo te aga sę yai
bego genuai nogi digi aiyaba elalubo dao. Tama te tiwai me Godigo
homugo Jisas koneani, agai te genuai nogi me deli sabogo te Mosesgo
genuai nogi te aiyaba elaluabo homu yai.
4 Te tigidali be te bidigo aga sęnama elalubao. Tama te tigidali nai
nigali bidi da, te God dao.

* **2:13:** Ais 8:17, 18 * **3:2:** Nam 12:7

5 Te bidi Moses aga te Godigo sę bidi, tama te Godigo we bidi tigidali
tomode yali sęde agai Godide homu kęą pai bidi bidai. Tama agai te
Godigo nosali wabo po pusubo sę te Mosesgo bugagia yai.
6 Tiali goli Krais aga da te Godigo Ogwa, tama agai da te Godigo
hani augwali tonaluyu tama te tobolu bidi bidibo sę elaluyu, tama
agai me te sęde Godide homu kęą pai bidi bidibao. Tama tibaso, agai
nogigo te Mosesgo nogi aiyaba elalubo dao. Tama sesemane sogo dago
konealubo po dąų weyu tama wi isąyu tama dago wiegi yai homu
pemene elama tama Genuai Bidi naga tonaluyu da, teda da me te
Godigo hani mu bidaibao, te da agai be tiwai elaluaibao.

Te Godigo po sela sąbo bidi dabe augwali toma munu me tugobeo

7 Te dago Kraisde konealubo po bugagia dąų obaso da, teda da te
Godigo we bidi hani mu bidaibao wali. Tama tialigo da, dago te Godigo
dabolo wabo po mu odao, te Godigo Mobo Bidigo polobadu wali po
tiwai. Agai po te bukude asęani, te po e dao:
"Megi e sogo tama dagego Godigo pedauwalide po
odali da,
8 teda dagego duga olo palia sigio,
te tiwai dagego wąị dabe augwaligo polobadu
Godigo po sela sąyu hagoma yali sogo tiwai.
Augwali te bidi meni yai madi bidiyu tama augwaligo
God usu sai. Te sogo augwaligo augwa olo palia
sali.
9 Tama Godigo te po wai, 'Tede dagego wąị nọų
dabe augwaligo eno yali bomai sę tigidali te kibu be
bidi sese si tede usu nama augwaligo suai.
Tiali goli te sula tagaliyu, augwaligo ena usu mu
sai.
10 Tama tibaso, te we bidi hani dali eno sębę
mu elama,
tama eno te homu yai, "Tigidali sogo augwali
te enade homu kęą pisąwai we bidi bidai dao.
Tigidali sogo augwaligo te eno kolesagadu me
bilai menio."
11 Tama eno sębę eyu, tama eno po hasegelidali
weyu eno mu po olama dąų wali, te po wai,
"Augwali eno te toma nabo pesageba munu me
asogobeo. Munu me asogobeo. Mu menio." te po
wai dao.' " *
Te Godigo Mobo Bidigo te po tigidali polobadu olama tama bukude
asęnama elalubao.

Dago te Godigo po te Israel dabego sela sąwani tiwai yabuo

12 Ama dede dabe, dage bugagia bidao. Tiyu dage tomode ama
me deli aga homude dwai sę ebo homu elaluyu, tama aga Godide
konealubo po tagaliyu, tama te bidibo ula elalubo God gegeda peyu
tudiba muidali weyu, dagego dua dao.
13 Tama tiwai pedalidali weyu, megi e sogo Godigo nogi yali "te
megi" te me elalubadi, tigidali sogo deli deli dagego wiegi yai po te
ama dedebolo mayu, tama augwali homu hodoloyu tau sao. Duga hasi

* **3:11:** Tib 95:7-11

tama tiluao. Tiyu te sęgę sabo kolesagago dage tomode bidi me deli ili
po ola mayu, tama te sęgo aga olo palia selamuo.
14 Magi baso meni. Polobadu dago Godide konealubo po dąụ wali,
teda te konealubo po megi me dago bugagia dąụ weyu, teda da isiboba
usu nigi paibao. Dago tama tiyu da, teda da te Krais dali wadolama,
tama sę deli naga aga dali hodobo eyu tama bidaibao.
15 Dago koneani, te Godigo po bukude te po me elalubao,
“Megi e sogo tama dagego Godigo pedauwalide
po odali da, teda dagego duga olo munu me palia
sigio,
te tiwai dagego wąị dabe augwaligo polobadu
Godigo po sela sąyu hagoma yali sogo tiwai.”*
16 Polobadu niwai we bidi augwaligo Godigo po odali goli, augwaligo
hagoma eyu, te Godigo po sela sąwai dawe? Te bidi Mosesgo te Isip tọ
tagalama odasa asali we bidi tigidali augwaligo te sę yai. Augwaligo
naga tama te kolesaga yai dao.
17 Te kibu be bidi sese si usu nama te Godigo sębę de dali yaliwe?
Agai te dwai sęgę sabo we bidi augwali dali sębę yali, tama te we
bidi augwali isai, tama augwaligo tigi te bidi meni yai bulude elaluai.
Godigo te dwai sę yali we bidi augwali dali naga sębę yai.
18 Godigo debolo po olama, tama mu da olama agai po dąụ weyu, te
augwali agai toma nabo pesage tomoba munu me asogobeo waliwe?
Te agai po sela sąwani we bidi augwalibolo te po wai. Agai te po
augwalibolo naga wai dao. *
19 Tama tibaso, dago hania koneani, te augwaligo augwa homugo
Godiba tiąlusiąbaso, tama te tebogo naga te augwali Godigo te toma
tumainogo ebo digi te pesage tomoba painogo ebo te usu me ebeo.

4

Te Godigo we bidi augwali toma nabo po wai

1 Godigo dąụ wali po megi me elalubao, tama agai tede te po wai,
“Dage eno te toma nabo nigilali te tomoba piagameo.” Tama tibaso da
wi me yao. Tiyu Godigo gedude dage tomode me deli te tụ geda muyu,
tama te toma nabo pesage tomoba pabo usu egobeo waidali weyu, dage
dụa dao.
2 Dago te Godigo bukude te toma nabo pesagede wiegi yai po pusali
te odai, te Israel dabego polobadu odali po tiwai. Tiali goli augwaligo
te po olo dali odolama, tama tede augwaligo homude te konealubo po
dąụ me wabeo. Tama tiyu, augwaligo te odali po, te pogo augwali tau
me sabeo.
3 Da te Kraisde konealubo po dąụ wabo we bidi, te da toma nabo
pesage te tomoba paibao. Polobadu Godigo te pesageba pisąbo bagede
po weyu te po wai,
“Ena sębę eyu, tama eno po hasegelidali weyu eno
mu po olama dąụ wali, te po wai,
‘Augwali eno te toma nabo pesageba munu me
asogobeo. Munu me asogobeo. Mu menio,’ te po
wai.” *

* **3:15:** Tib 95:7-8 * **3:18:** Nam 14:1-35 * **4:3:** Tib 95:11

Godigo te tigidali nai nigila silali sogo, te agai yabo sę me elalubeo. Tiali
goli dago agai te tiwai po te aga toma nabo pesagede po wai odobaso,
teda dago koneagameo, te toma nabo pesage me elalubao.
4 Tama te bukude asęani po me delide te bidigo te nogo a naga me
badu si wali sogode te po wai,
“God aga tigidali nai nigila silama, tama te nogo a naga
olama me badu si wali sogo te aga toma neyu olo bidai.”*
5 Tama te gasa asęani pode me te toma nabo pesagede Godigo te po
wai,
“Augwali te eno toma nabo pesageba munu me
asogobeo. Munu me asogobeo!” *
6 Tama te wiegi yai po te polobadu odali te we bidi, augwaligo te po
mu po dao te homu isąyu tama te po sela sąwani, tama augwali da te
toma nabo pesage tomoba pabeo. Tialima gasa we bidi augwali Godigo
gedude te toma nomainogo yali te pesage tomoba pabo usu dao.
7 Te dago e tama koneani: Godigo bodolu me sogo deli ma muai dao.
Agai te bodolu muani nogi yali “Te megi naga tama.” Hasia te Israel
dabego agai po sela sąwani. Tiali goli nosali te kibu be hauwa pai
madigi tama Godigo po te bidi Devitgo penanede ma pusali, te dago te
tiwai po tamadi wai,
“Te megi e sogo tama dagego Godigo pedauwalide
po odali da, teda dagego duga olo munu me palia
sigio.” *
8 Te polobadu te tobolu bidi Josuago te Israel we bidi augwali te
Godigo mawaibao wali toma nabo pesage tomoba selasa pigi sogo da,
teda Godigo nosali te gasa sogode me da po wagi menio. *
9 Tiali goli dago koneani, te toma nabo sogo te me elalubao. Te
Godigo tigidali nai nigila silama, tama aga toma nani sogo, te tiwai
tama te toma nabo sogo asobo te Godigo we bidi augwali tonalubo
dao.
10 Magi baso meni. Dago koneani, te Godigo te toma nomainogo
nigilali pesage tomoba pabo bidi, te aga digi sę yali silama te toma
nabo te tiwai ebao, te polobadu God aga digi sę silama, te toma neyu
olo bidali tiwai gilama tebo dao. *
11 Tama tibaso, te toma nabo pesage tomoba painogo da te dago sę
bomonama yao. Tiyu yaide te bidi me deligo te Godigo po sela sąbo
kolesaga wali peyu, te Juda bage augwaligo polobadu yali sę tiwai
yabuo, tama aga tula munama tama hagawaibao. Te tiwai idali weyu,
dago bomonama Godigo po bugagia wali pao.
12 Magi baso meni. Te Godigo wali po te bidabo ula elalubao, tama
aga te sę bomo idubao. Te mu poa pai, tama te si dali si badu poa
pai hwą gego poai yali te aiyaba elaluai. Tama bidigo poa pai kago
hwą gego hasa mi togoyu, tama te poa pai hwą ge polo te hasa dili
tomoba tugi pelama, tama te dili hania pedalobo dao. Tama te tiwai
me Godigo wali po dago homu tomoba peyu, tama dago homu ogwa
wai dali dago mobo dali si pedebo dao. Tama agai wali pogo dago ebo
homu dali dago homu kolesaga page dali si, te tigidali te agai osola
subo dao.

---

* **4:4:** Gag 2:2 * **4:5:** Tib 95:11 * **4:7:** Tib 95:7-8 * **4:8:** Bom 31:7; Jos 22:4 * **4:10:** Gag 2:2

13 Te Godigo nigali nai me deli te God agai gedude te geme dula
sainogo ebo te usu munu me egobeo. Menio. Te tigidali nai te hania
mu te Godigo gedude tigidali te elalubao. Tama Godigo naga te dago
ebo kolesaga tigidali dagalabo bidi dao.

Te gesi dąụ wabo sę kontrak yali bidi Jisas te dagalude polalubo pris bidi bidibao

(Dąị 4:14–10:38)

14 Te God aga te dago ebo kolesaga dagalabo bidi bidibaso, dago te
Kraisde homugo konealubo po, te gasa we bidi dabebolo pusabo po,
dago te pode dago homugo mu kęą pao. Magi baso meni, dago genuai
pris tobolu bidi te bidibao, tama aga te dagaluba holama tama Godigo
bidibo digi tomoba mu pai. Aga te bidi Jisas, te Godigo Ogwa dao.
15 Dago digi te sęgę aiyaba elaluabo bomo menio. Tiali goli dago
genuai pris tobolu bidi aga tede da homu dene isąbo tiwai bidi da po
wagobeo. Menio. Te daba usu siyu te pedalobo sęgę tigidali, te tigidali
sęgę agaba me pedalama aga me usu sai. Tiali goli agai dwai sę munu
me ebeo.
16 Tama dago te tobage genuai pris tobolu bidi elalubaso, da te dwagi
yai homu eyu tama God pąba pao, te da wi me egimio. Aga da te olo
tau siyu wiegi yai kolesaga mabo bidi dao. Tama da agaba peyu, tama
agai da homu dene ebo homu eyu te da tau saibao. Tama dago sęgę
elalubaso da, teda agai te olo tau sabo wiegi yai homu kolesaga ebogo
te da tau saibao.

5

Jisas aga te dago genuai polalubo pris bidi da ma sabo te usu mu yalio

1 Te tigidali genuai pris tobolu bidi sa mubo kolesaga te e tiwai ebo
dao: te Godigo bidi dabe augwa hani tomodu dią selama, te Godigo
augwali sęba munama, te we bidi augwali tau sabo sę elala paibao.
Augwaligo te we bidi dabego Godibolo haniani maiabo nai mabo sę
eyu, tama te sęgę sela sąbo haniani ofa me Godibolo mabo sę ebo dao.
2 Te bidi dabe augwa digi te Godigo po dolo wali pabo bomo meni
yai bidi me sogo bidibaso, augwaligo te kolesaga konesiąbo te Godigo
tụ wali pabo tagalali we bidi dabe dali te dua digi kolesaga sesa pobaso
te usu dao.
3 Tama augwali me te bomo meni yai bidi dabe bidibaso, augwaligo
te we bidi augwaligo sęgę sela sąbo ofa naga mabo meni, te augwade
digi sęgę dali sela sąbo ofa me te Godibolo mabo te dolo dao. *
4 Te genuai pris tobolu bidigo ebo sę te genuai nogi elaluaibao. Tama
bidi me deli aga homugo aga digi te sę me sogobeo. Menio. Godigo
naga hasia agabolo i olama, tama agai te sę yaibao, te polobadu agai te
bidi Aron te genuai pris tobolu bidi sęba i wali tiwai gilama ebo dao.
*
5 Krais me agai te Livai hani pris bidi dabe tiwai tama tiai. Agai
aga nogi aga digi ugwaba selama tama ‘Ena te genuai pris tobolu bidi
pedalaibao,’ agai te homu ebeo. Menio. God aga digi aga nogi ugwaba
siyu, tama te sę emainogo sa muai. Tama tiyu Godigo agabolo te po
wai,

---

* **5:3:** Prs 9:7 * **5:4:** Sai 28:1

“Nage eno Ogwa dao. Megi tama ena digi nago Aya
pedalomainogo yai.”*
6 Te Godigo po buku tomode te gasa badu me agai te po wai,
“Nage pris bidi sesemane sogo bidada paibao, te
polobadu bidali pris bidi Melkisedek tiwai yaibao.”*
7 Polobadu Jisas te e tǫde bidi tiwai bidibadi, te sogo agai po Godibolo
wai. Godigo aga te isibode ma sabo homu yali, tama tiyu agai gedu
haluasa po aga dali weyu genuai i wali, tama aga gela hauwa mu wai.
Agai aga homu kolesaga te aga digi aiyaba elaluama tama imilai bidi
bidama, tama aga God dologode bidali, tama tibaso Godigo agai gedu
haluasa po wabo odai dao. *
8 Jisas da te Godigo Ogwa tama, tiali goli aga dene tolali, tama te
tialigo te Godigo po wali pabo kolesaga te aga mu konea sali dao.
9 Te tama tialigo aga te usu mu ilama, tama aga te we bidi ma dobola
sabo bidi pedalama, tama agai po wali pabo we bidi tigidali ma siyu,
augwali bugagia bidada peyu, bidada pabo bidi dao.
10 Tama Godigo aga sa munama tama te po wai, “Nage pris bidi dao,
te polobadu bidali pris bidi Melkisedek tiwai yaibao.”

Da te dwasianu wai bǫų tiwai munu me bidigio po wali

11 Te bidi Krais aga te pris bidi dao, te Melkisedek tiwai, tede eno
po hauwa elalubaso, tama dagebolo eno te po wainogo yai. Tiali goli
dagego homu kolesaga megi puna pelama, tama dagego polo konea
sabo menio. Tama tibaso, dagebolo eno te po page ola mawainogo
sinabo sę dene yaibao.
12 Te dage Godigo po ola mabo bidi bidabo sogo usu yali homu yai.
Tiali goli menio. Dagego homu kolesaga habuge elalubaso, tama eno
homu bidi me deligo te Godigo hasia polalubo po page deli deli te
dagebolo ma ola momainogo yao. Dage te wai bǫų tiwai dao, dagego
te dili yai nai me sela tugobeo. Te dagego te ame pę naga tubo usu dao.
Dage tama bidibo te dwai dao, usu egobeo.
13 Dago koneani, te ame pę naga tubo bidi tigidali augwali dwasianu
wai bǫų naga bidibao. Tama augwaligo te doloba pai kolesaga dali, te
dwai kolesaga dali bugagia dagalabo te augwaligo me konebeo. *
14 Tiali goli te dili yai nai da te genuai bidi dabe augwaligo tubo dao.
Te tobage bidi dabego te augwa digi augwa homude kolesaga hauwa
sogo osola suyu, tama augwaligo te wiegi yai kolesaga ebo me te dwai
kolesaga ebo me te augwaligo dagalabo usu dao.

6

1-2 Tama tibaso, dago te bidi mugo odabo po odao. Dago te hasia
sogo odali Krais pode naga te po page po wabo sę elala pigimio. Tama
dago te be ni pos me deli te hauwa sogo buluyu idu gebo menio. Dago
te sę silama, tama gasa sę egi pabo dao. Tama tiyu, dago e tobage po
naga me olamuo: te dago homu begelama te bidibo ula elalusiąbo te
kolesaga tigidali tudiba munama homu begeleyu, tama dago Godide
konealubo po dąų weyu, tama te haniani baptais sabo kolesaga po
wabo me, tama te bidi toboluba nogo mubo me, tama te tigidali isai bidi

* **5:5:** Tib 2:7 * **5:6:** Tib 110:4 * **5:7:** Mat 26:36-46; Mak 14:32-42; Luk 22:39-46 * **5:13:** 1 Ko 3:2

ma hodaloabo po me, tama te bidi dabe augwali te po tụ elama, tama te po tụ dodolobo bidi agai po sesemane sogo bidada peyu, bidada paibao po wai. Tama da te tobage hasia sogo odali po wabode naga bidigimio. Menio. Te da pidu geyu, tama dago te we bidi mu augwalibolo ola maiabo po odinao.
3 Tama Godigo tede usu da obaso da, teda mu tama dago te tiwai sẹ naga eguo, tama dago agai gasa po me odama tama wali paibao.
4-6 Magi baso meni. Te bidi meba augwaligo te Godigo ula salio. Augwaligo te Godigo olo mabo wiegi yai nai usu sela sulama koneani. Tama te Godigo Mobo Bidi me te augwaligo sai dao. Augwaligo te Godigo wali po odolama, tama augwaligo koneani, te wiegi yai mu da wai. Augwaligo te Godigo wiegi yai sogo bomo ebo suyu gẹnenama, tama te tiwai bomo te nosali pedalaibao te homu yalio. Tama te bidi dabe augwali tulaluyu tama God tudiba mubaso da, teda augwali ma begasa aselama, homu ma begelabo tụ te usu munu me egobeo. Menio. Te tebo kolesagago augwa digi augwaligo te Godigo Ogwa te ni pedaide ma elali sẹ tiwai yai. Augwaligo aga ni pedaide walama, te bidi dabego agade te posobo po waibao.
7 Eno te Godigo ula sela tagalali bidi tede po digi po begelama tama aga e tiwai dao. Te tọ elalubao. Te tọde te hauwa sogo tulubage teba bugagia tuluyu, tama tọgo te tulubage sabo dao. Tama te tọde gi bulali we bidi augwali tau somainogo eyu, tama te tọgo wiegi yai nai walobaso da, teda te kolesagade Godigo wiegi yai sẹ te tọba ilibo dao.
8 Tiali goli, agai te haniani sesani yai bono naga walobaso da, teda te tọ te olo dwai tọ dao. Te pạde Godigo gedude dolaibao. Nosali da siago aga daibao. *
9 Te abagi dabe mu, megi eno e sẹgẹ yai po dagebolo wali goli, eno mu koneani, homu si meni, te dage te tiwai me dologobeo. Menio. Eno e homu dage dali ebao, te dagego te dwagi yai tụ wali peyu tama Godigo dage ma dobola saibao.
10 God aga te dolo osola subo konesiạbo bidi meni. Agai homugo dagego te yali tigidali sẹde te homu me gegeda peyu, me tagalogobeo. Menio. Dagego duga homugo agade kone palobadi tama agade dwagi yai homu eyu, tama te tialigo te dage homu hodolama tama agai we bidi augwali te dagego tau sidu geduai dao. Tama te tiwai kolesaga dagego me ela pabo dao.
11 Tama bomonama eno homugo dage tigidali deli deligo te tiwai sẹ bomo naga eyu, tama dwagi yai homu ebadi duga konealubo po dạụ weyu, tama Godigo duga ma sabo te tonaluao. Dagego te tiwai sẹ ela pidu, te duga e tọde bidibo sogo te silibode te usu nigi pao.
12 Dage sẹ ebo hagela egimio. Menio. Bidi meba augwaligo te Godide konealubo po dạụ mu weyu, te hagela homu polo isiạbo bidi dabe bidibao. Tama tiyu, tama te polobadu Godigo te aga wai dabe augwalibolo mawaibao wali nai tigidali te tobage bugagia tonalubo bidi dabego sabo dao. Dagego augwaligo ebo dwagi yai kolesaga wali piạo.

Godigo dạụ wali po mu po pedalaibao

* **6:8:** Gag 3:17-18

13 Polobadu Godigo te agabolo nai maiabo po Abraham dali dąụ wai.
Tama bidi me deli aga te genuai bidi da olama tama God aga aiyaba
me elalugobeo. Mu Menio. Godigo nogi naga te ugwade mu elalubao.
Tama tiwai tialigo da, teda God agai homugo agai te Abrahambolo
nai maiabo mu po olama, tama te dąụ wali poba genuai bomo me
momainogo eyu, God aga digi nogigo bomo teba manani.
14 Agai te po bomonama wai, “Eno mu po naga obao, te eno nagebolo
dwagi yai sę yaibao, tama eno nage wąị hani hauwa mu nosali
pedalomainogo ilaibao,” te po wai. *
15 Tama Abrahamgo hauwa sogo bugagia tonaluyu, tama aga hagela
polo me isąwai, tama nosali agaba te tigidali sę mu pedalali, te tiwai
polobadu te Godigo agabolo te wąị hauwa mawaibao po wai dao.
16 Bidi si augwa hasi konila po weyu da, teda bidi mego te gasa
bidibolo agai wabo po mu po naga dao te hania ola momainogo eyu,
te bidigo aga digi nogi weyu te mu po dao te wagobeo. Menio. Agai te
gasa bidi me deli, te genuai nogi elalubo bidi, te bidigo nogi weyu tama
agai wabo po te tiwai dąụ wabo dao. Tama tebogo te bidi si tomode
elalubo konila po togolama tama po me meni.
17 Tama te tiwai me, polobadu Godigo po weyu, te Godigo aga we
bidi tau saibao po wai. Agai hania mu augwalibolo ola mawainogo
yali, agai te tau sabo po me hasegelegobeo. Tama tibaso, te dąụ wali
poba genuai bomo me momainogo eyu God aga digi nogigo bomo teba
manani.
18 Tama tibaso, te Godigo mu po dąụ wabo me, te aga teba aga nogigo
bomo manubo me, te sę si me hasegelegobeo. Te sę side Godigo tibo
po munu me wagobeo. Tama tibaso, tebogo da te God pąba wi pelama
geme duala sigi pali we bidi da homu bomo mayu, mu dąụ ilimainogo
yai. Tama tiyu, dago homugo te Godigo po dabolo weyu te dąụ olama,
te agai da dali nosali yabo dwagi yai sę dago tede dwagi yai homu eyu
tama tonalubo dao.
19 Tama agai wali pode dago dwagi yai homu eyu tonalubo
kolesagago te dago homu bugagia dąụ wabo dao, agai po te genuai
sęgę yai ain nai bonogo gebelama, tama te moni geba sip tede dąụ
olama, tama te tamu ąị sesegede te sip bugagia dąụ ola sali tiwai dao.
Tama te tonalubo kolesagade dago homu si ebo meni, tede dago mu
koneani, te Godigo wali po mu po pedalaibao. Tama te homu eyu, dago
dena homu te Jisasba muai dao. Aga te dagalude elalubo Moni Lotu Be
tempel tomoba pelama, tama tede walali genuai nami ugwa tudi badu
pelama, tama te God bidibo be habuba mu sabolai dao. *
20 Tama da tobade Jisas aga digi polasa peyu, te be habu tomoba
pali, te da tau sainogo yali. Aga te genuai pris tobolu bidi pedalali, te
bidi Melkisedek tiwai pedalali, tama aga sesemane sogo bidada peyu,
bidada paibao. *

7

Melkisedek aga genuai nogi mu elaluai bidi mu da po wai

1 U bidi Melkisedek aga te genuai hanu nogi Salem tuni bidi bidali,
tama aga God ugwadu bidi mugo pris bidi dao. Polobadu Abrahamgo
boi hwịnama, te tuni bidi dabe augwali elama tama aga buluba ma

* **6:14:** Gag 22:16-17 * **6:19:** Prs 16:2 * **6:20:** Tib 110:4

sobadi, tama te sogo Melkisedekgo aga te tụde tiąba sabolama tama
Godigo Abraham dali dwagi yai sę emainogo eyu gedu haluasa po wai.
2 Tama Abrahamgo te boi hwịgi pelama sali tigidali nai dodolama
tama nogo si selama, deli deli bugulama, tama te bidi Melkisedekbolo
deli mani. Abrahamgo te hwịbode sali nai tigidalide tama yali. Dago te
nogi Melkisedek begelama e tama po wai: te doloba pai kolesaga ebo
tuni bidi da wai. Aga me te bulu Salem tuni bidi dao. Te nogi Salem
begelama tama te po page e tiwai dao: te homu nagamea peyu bugagia
bidibo kolesaga tuni bidi dao. *
3 Te Godigo po bukude aga aya me ida me augwali sigo nogi asębeo,
tama aga wąị nọụ hani me menio. Aga te aga idago ame nani si te sogo
nogi asębeo, tama aga isali sogo me menio. Aga te Godigo Ogwa tiwai
bidai, aga te pris bidi sesemane sogo bidada peyu, bidada paibao.
4 Dagego te Melkisedek homugo koneao, aga genuai nogi mu elaluai.
Magi baso meni. Dago hasia wąị mu, Abraham, agai digi te tigidali
wiegi wiegi yai nai te wąbi hwịyu sali nai dobolama, tama agai te nai
nogo si nogo si dodolama tama te tigidali nogo si nedali naide te nai
deli digi wai te Melkisedekbolo mawai, te aga genuai nogi elalubaso te
agabolo tama mawai.
5 Te Livai hanigo wai dabe augwaligo te pris bidi sę sai dao.
Tama Godigo te Mosesbolo mani bomai pogo augwalibolo te po wai,
augwaligo te Israel dabe augwaligo tigidali elaluali nai nedeyu, nogo si
nogo si tama dodolama, tama tigidali nai nogo side te nai deli digi wabo
somainao wai, te sali nai te Livai hani bidi dabebolo momainogo yao
wai. Te Israel dabe augwali te augwa ama dede dabe mu te augwali,
tama augwali te Abrahamgo wai dabe dao. Tiali goli tagaliyu, te Livai
dabe augwaligo te augwa ama dedego nai dabe te me badu deli deli te
augwaligo siyu yai dao. *
6 Tama Melkisedek aga te augwaligo hanide te aga pedalobeo, aga te
Livai hani bidi menio. Tiali goli te Abrahamgo aga nai dabe nogo si
nogo si nedelama tama nogo si deli delide Melkisedekgo nai me deli
salio. Tama Abraham aga te Godigo aga dali wiegi yai sę ilabo dąụ wali
po sali bidi bidaligo da, teda te Melkisedekgo Godigo te Abraham dali
dwagi yai sę emainogo eyu tama te gedu haluasa po wai.
7 Tama dago koneani, te Godigo gasa bidi dali dwagi yai sę emainogo
eyu gedu haluasa po wabo bidi te aga ugwadu elalubao. Te agade
Godigo tau sali bidi, te aga aiyadu dologode bidibao. Tama tibaso, dago
koneani, Melkisedek aga nogigo te Abrahamgo nogi aiyaba elaluali.
8 Te Livai dabe augwaligo te pris bidi sę eyu, tama te Israel dabede te
nai tigidali te tomode bugulama tama nogo si nogo si dodolama tama
me deli wabo siyu yali, augwali da te isabo bidi naga dao. Tiali goli
te bidi Melkisedek agai te nai me deli wabo sali, tama te bukude po
agade weyu te po wai, “Aga da te bidibo ula dali bidibao” po wai.
9-10 Tama dago e tama tiwai po wabo te usu dao: te Livai hani bidi
dabe augwaligo te pris bidi sę eyu, tama augwa ama dede dabe te
Israel bagede te nai siduai dao. Tiali goli polobadu hasia te Livai hani
augwali Abrahamgo hanide pedalisiąbadi, tama augwali te Abrahamgo
tigi tomode me bidibadi tiwai wabo, te sogo te bidi Melkisedek aga
te Abraham tiąba asama tama Abrahamgo agabolo te hwịyu sali nai

* **7:2:** Gag 14:17-20 * **7:5:** Nam 18:21

meba mani. Tama tiyu augwaligo wąị mu Abrahamgo te nai meba
te Melkisedekbolo mobaso, te Livai dabe augwaligo me te nai te
Melkisedekbolo mani ąọ yai. Tama tibaso, dago koneagameo, te bidi
Melkisedek agai nogigo te Livai hani pris bidi dabego nogi aiyaba
elalubo dao.
11 Te Livai hani bidi dabe augwaligo te pris bidi sę ebo kolesaga, te
kolesaga Godigo Mosesgo pedauwalidu te sę yao wali. Tama te pris bidi
sę ebo kolesaga elaluyu, tama Godigo te Israel dabebolo agai bomo yai
po hauwa mawai dao. Tiali goli, te Livai dabe augwaligo pris sę yaligo
te we bidi augwali usu ilama tama wiegi yai mu pedaligi sogo da, teda
te gasagi yai pris, aga te Melkisedek tiwai elama, tama aga te bidi Aron
aga hani bidi meni, aga te Livai bidi meni, te tobage gasagi yai pris bidi
aga pedaligi meni da. Tiali goli aga pedalama bidibao.
12 Tama te pris hani hasegelebaso da, teda te hasegelebo sę usu
ilimainogo eyu, augwaligo te pris sę ebo kolesagade bomai po me
augwaligo hasegelao.
13 Godigo po bukude te agade po wabo bidi, te bidi dago Genuai Bidi,
aga te gasa hani bidi dao, aga te Livai hani bidi menio. Tama aga te
hani bidi mede polobadu te Godibolo ofa mabo sai nogi alta, te altade
te pris sę munu me yai menio.
14 Dago hania koneai, dago Genuai Bidi aga te Juda hanide naga
pedelai. Tama Mosesgo te hani augwali te pris hani bidaibao po me
wabeo.

Jisas aga te Melkisedek tiwai te pris bidi sesemane sogo bidaibao po wai

15 Te Livai dabe augwaligo pris sę yaligo te we bidi augwali usu ilama
tama wiegi yai mu pedalobo usu ebe. Dago te po page te hania mu
konebo dao. Magi baso meni, te gasagi yai pris me pedalobo suao
tama aga te bidi Melkisedek tiwai dao.
16 Te bomai po me deligo aga mena hani bidi dawe, ma aga mena
kaneme bidi dawe, te tobage po wabo bomai pogo bomogo aga te pris
bidi sęba me mubeo. Menio. Te gamonabo ula elalubo te bomogo naga,
te munu me dolisiąbo ulago bomogo aga te pris bidi nigilali.
17 Magi baso meni. Godigo po agade e tiwai po wai,
“Nage pris bidi sesemane sogo bidada paibao, te
polobadu bidali pris bidi Melkisedek tiwai yaibao,”
te po wai. *
18 Tama Godigo te hasia polobadu te pris sęde wali bomo yai po te
dagala sąyanio. Magi baso meni, te bomo yai pogo bomo usu menio.
Te bomo yai pogo da tau me sabo usu ebeo.
19 Te Godigo Mosesgo pedauwalidu mani bomo yai pogo te magi nai
me deli te wiegi yai mu ilama sese me pedalubo usu ebeo. Tiali goli
Godigo gasa tụ me dayali, te wiegi yai elama tama te polobadu mani
bomai po te aiyaba elaluai, tama da dwagi yai homu eyu, agai da dali
yabo dwagi yai sę asobo sogo bugagia tonaluyu ebadi, te tụdu da te God
pąba pomainogo tiai dao. Da polobadu dwagi yai homu eyu tonaluali
kolesaga te gesi kolesagago aiyaba elalubo dao.
20 Me po elalubao. Godigo Jisas te pris sęba sa muani, agai aga te
olo me sa mubeo. Menio. Agai mu po obao olama, tama aga sa muai.

* **7:17:** Nam 18:21

Te polobadu pris nigali bidi dabe augwali dali te tiwai me ebeo. Te
Godigo hasia agai mu po obao olama tama augwali te pris bidi pedalai
menio.
21 Tiali goli Godigo mu po da po wabogo te Jisas te pris bidi nigilali.
Godigo agabolo te po wai,
“Ena da Genuai Bidi dao, tama eno mu po da po wai,
tama tede eno homu me hasegelegobeo,
‘Nage te pris bidi sę eyu, sesemane sogo bidada peyu,
bidada paibao.’ ” *
22 Tama tiyu tama dago koneai, te Godigo agai da tau somainogo eyu
dąụ wali po olama, tama Jisas da te Godigo dąụ wali po du mu walobo
sę ilabo bidi dao. Tama te we bidi tau sabo dąụ wali gesi pogo te
polobadu dąụ wali po aiyaba mu elalubo dao.
23 Polobadu te bidi hauwa pris sę ebo bidi bidai. Magi baso meni, te
bidi dabe augwaligo te pris sę iduama tama augwali isibaso, te augwa
ogwago augwa sę sali. Tama nosali te bidi dabe me isama, tama augwa
ogwago te pris sę sali. Tama tiyu, te bidi me deligo sesemane sogo te
pris sę eyu me bidigobeo.
24 Tiali goli Jisas da, sesemane sogo bidada peyu, bidada pabo dao.
Tama tibaso, agai te pris sę sesemane sogo tonaluyu, tama gasa bidigo
aga me hasegelegobeo.
25 Tama tibaso, agai nogide te God pąba asobo we bidi augwali te agai
ma siyu, tama dwagi yai madiba mubo sę bugagia ebode aga usu mu
dao, tede sǫą pabo meni. Magi baso meni, te agai bidibo ula sesemane
sogo elalubo, tama agai gedu haluasa po te Godigo da tau somainogo
wabo dao.
26 Da we bidi te magi kolesagade sǫą pobaso, te tobage polalubo pris
bidi agai da tau sabo usu mu dao. Godigo gedude aga te wiegi yai mu,
tama magi dwai sę delinu te agade me elalubeo. Aga te wiegi yai mu
yai. Aga te sęgę dwasianu sai bidi te tiwai me ebeo. Menio. Aga te dwai
sę ebo we bidi dali bidibo menio, aga gasagi yai tedali mu dao. Godigo
aga ugwaba mu selama, tama agai te dagalu me aiyaba elaluama, tama
ugwadu mu bidibo dao.
27 Te polobadu polalubo pris bidi dabe deli deli augwaligo te tigidali
sogo te Godibolo nai mabo ofa sę elaluai. Te augwaligo hasia augwa
sęgę bolo sela sąbo ofa yai. Tama elama, tama nosali augwaligo te we
bidigo sęgę sela sąbo ofa me yai. Tiali goli Jisas aga gasagi yai tedali
elalubaso, agai te aga yali dwai sę sela somainogo te Godibolo nai mabo
ofa sę me ebeo. Menio. Te we bidi naga tau somainogo eyu agai ofa
te deli sogo naga yai. Me sogo te sę ma egobeo, te deli sogo yali te usu
dao. Te aga digi aga bidibo ula te Godibolo mawai dao. *
28 Tama te Godigo Mosesbolo mani bomo yai pogo te bomo meni
yai bidi augwali sa munama, tama augwali te polalubo pris sę ebo
bidi bidai. Tiali goli nosali te bomo yai po aiyaba elaluyu, Godigo
agai dąụ wali pogo aga Ogwa te polalubo pris bidi sę emainogo eyu
aga sa muani. Tama te sę bugagia dąụ omainogo eyu, Godigo te mu
po obao olama tama te sę yao wai. Tama tiyu, aga Ogwa te agabolo
mani sę ebode te usu sese mu pedalai dao, sę me delide aga sǫą me

* **7:21:** Tib 110:4 * **7:27:** Prs 9:7

pabeo. Tama sesemane sogo aga te tiwai naga tama bidada peyu, bidada paibao.

8

Jisasgo polalubo pris bidi sę dagalude te wiegi yai be mude sę ebo dao

1 Te dago te wabo po page mu, te po e dao: dago te tobage polalubo pris bidi elalubao, tama aga genuai nogi elalubaso, aga te dagalude te Polalubo Tuni Bidi Godigo dolo nogode dualaluyu megi bidibo dao. *
2 Agai te pris bidi sę te Godigo tedali wiegi yai mu bede sę ebao. Te nami ugwago nigali lotu be mu dao. Te bidi dabe augwaligo e tǫde te be me sę ebeo. Menio. Genuai Bidi Godigo naga te be aga bidibo digi sę yai dao.
3 Tigidali polalubo pris bidi augwali deli deli te augwaligo augwali sa munama tama te sęba muani, te augwali deli deligo te we bidi tobade te haniani nai dabe te Godibolo sela pelama ofa iligi pabo sę yai. Tama tibaso, dago polalubo pris bidi me agai ofa me deli elalumainao.
4 Aga e tǫde bidigi sogo da, te aga pris bidi munu me bidigi meni dao. Magi baso meni, te gasa pris bidi dabe e tǫde megi me bidalubao, tama augwaligo haniani nai te Godibolo te ofa ilama mayu ebo dao, te Juda dabego bomai pode wali po tiwai ebo dao.
5 Augwaligo pris sę te tǫde moni lotu bede ebo, te piksa noma naga ola mabo tiwai eyu, tama te wiegi yai sę mu da te dagalude elalubao. Te Godigo Mosesbolo wali po tiwai elama, te Mosesgo te polobadu lotu ugwa be sę yainogo ebo sogo tiwai po wai. Tama Godigo te po wai, “Nage dua dao, te nago te tigidali nai te eno nagebolo te bulu dude ola mani nai te noma tiwai mu usu nama nigao,” te po Mosesbolo wai dao. *
6 Tiali goli megi te Godigo Jisasbolo te pris bidi sę mawai dao, tama te mani sęgo te polobadu pris bidi dabe augwaligo yali sę te aiyaba elaluai. Magi baso meni, Jisas agai te God dali, te da we bidi dali, da si tomode te dąų wali po bugagia dodolai. Tama te dąų wali pogo te Godigo polobadu te Juda dabe dali dąų wali po te aiyaba elaluai. Magi baso meni, te gesi dąų wali po weyu tama te po dąų omainogo eyu, Godigo te we bidi bugagia mu tau saibao po wai. Tama te megi mani agai augwali tau saibao wali po, te gesi pogo te agai polobadu dąų wali tau sabo po te aiyaba elaluai.

Gesi dąų wali pogo te polobadu dąų wali po aiyaba elaluai

7 Te polobadu hasia dąų wali pogo aga sę tigidali bugagia egi sogo da, teda Godigo te gasa dąų wali te po me wagi menio.
8 Tiali goli Godigo te we bidi augwaligo sęgę po haninama agai te po wai,
“Eno te po obao, ‘Odao!
Nosali me sogo te eno augwali tau somainogo eyu,
dąų wabo gesi po te Israel hani augwali dali me,
te Juda hani augwali dali me dodolama, tama
dąų waibao.
9 Te megi e sogo te dąų wabo gesi po polobadu
eno te augwa wąį dabe dali dodolama dąų wali po

* **8:1:** Tib 110:1 * **8:5:** Sai 25:40

tiwai me ebeo. Menio.
Polobadu te eno augwali te Isip tọ taga somainogo
te eno augwali nogo bugagia tulama soali sogo te
eno augwali tau sabo po dạụ wai.
Tiali goli augwaligo eno augwalibolo mani dạụ wali
po te pode augwaligo augwa homugo kẹạ pisiạma
tama te po wali me pabeo.
Tama tibaso, augwali eno tudiba munama tagalali,’ ”
Genuai Bidigo te po wai.
10 Tama Genuai Bidigo po ma wai, “Te tama tiali
sogo te hasia silali. Tama nosali eno gasa augwali
tau somainogo dạụ wabo po augwalibolo mawaibao.
E tiwai yaibao. Te eno bomo yai po dabe tigidali te
eno augwaligo homu tomoba munama, tama eno
augwaligo homu kolesaga tomode te po asẹaibao.
Tama ena augwaligo God bidiyu, tama augwali te
eno we bidi bidiyu yaibao.
11 Tama tigidali bidi deli deligo te augwa hani
bidi dabe me te augwa ama dabe bidi hasi augwali
ola mabo sẹ te me elalugobeo,
‘Nago te Genuai Bidi koneao,’ te po wagobeo.
Menio.
Te sogo te tigidali augwaligo ena bugagia koneyu,
te dwasianu wai pulubago me, te genuai bidi dali
augwaligo ena koneaibao.
12 Te eno olo tau sabo wiegi yai kolesaga augwali
dali eyu, tama eno augwaligo sẹgẹ sela sạyu
yaibao.
Tama augwaligo sẹgẹ dabe, te eno homugo koneama
me egobeo,” *
Genuai Bidigo te po wai dao.
13 Agai te augwali tau somainogo eyu, te gesi dạụ wali pode tama obaso, agai te pogo te hasia dạụ wali po te poloba badia pai ugwa tiwai yai dao. Tama te poloba nai te polobadu badia pai nai tiwai elama te monu dabe yai tiwai yali, te aga dwasianu sogo naga bidama, tama te nai tigidali tamadi sia sabo dao.

9

Polobadu polalubo pris bidigo Godibolo ofa nai mani sẹ po

1 Te hasia dạụ wali pode te Godigo te lotu wabo bomai po meba mawai. Tama te lotu wabo be, te me e tọde sẹ yai elaluai dao.

2-3 Augwaligo ugwa be me deli sẹ yai. Tama te be tomode augwaligo te genuai nami ugwa te obo tiwai dạị ilama walali. Tama e badu, te tụ pạde te polalubo be habude te lam me, tebol sai me, te pris bidi dabego te Godigo gedude munalubo bret badi, tama nai munaluai. Te be habu augwaligo nogi yali nogi “Tedali Gasagi Yai Be Habu dao.” Tama te obo tiwai ilama walali nami ugwa te tudi badu te be habu augwaligo nogi yali nogi e tiwai “Tedali Gasagi Yai Be Habu Mu dao” wai. *

* **8:12:** Jer 31:31-34 * **9:2-3:** Sai 25:23-40; 26:1-33

4 Te wiegi yai denami ilibo alta sai te be habude munaluai. Te alta sai
augwaligo ni namigo nigilama, tama te wiegi yai kapa nogi gol, te golgo
te ni nami alta sai haluali, tama munaluai. Te Godigo dąụ wali po ola
maiabo genuai halobage me munaluai. Augwaligo te halobage tigidali
badu te golgo naga haluai. Te halobage tomode te gol sene me elalubao,
te Godigo te Israel dabebolo polobadu mani tubo nai nogi mana meba
me te gol sene tomode munaluali. Te polobadu te bidi Arongo te kulubi
pedalali ni dono me, te polobadu Godigo mani nogo si bomai po asẹani
masigi name si me, te nai dabe me tama te halobagede munaluai dao.
*
5 Tama augwaligo te kapa gol meba selama, tama te golgo augwaligo
te wiegi yai au yai ensel mobo bidi si tiwai nigilama, tama te halobage
ugwadu daide munama elaluai, tama te ensel mobo bidi sigo te God
bidibo pesage ede da olama sa muani. Tama augwaligo te ensel mobo
bidi si e tiwai nigali, augwa bogo dabe ugwaba dodolali, te bogo dabe
dologode te polalubo pris bidigo kaneme gelama, te Godigo te Israel
we bidi dabego sẹgẹ sela sąbo pesage elaluai. Tiali goli megi eno te sẹ
page tigidali haninibo te usu me egobeo. *
6 Augwaligo te tama tiwai nai dabe nigilama, te tigidali sogo te
pris dabe augwali te polalubo ugwa be habu tomoba pelama, tama
augwaligo te augwa sẹ egi pidu geai dao. *
7 Tama te polalubo tobolu pris bidi agaduba deli naga te si wali
be habu tomoba peyu yai. Aga te tigidali kibu bede deli sogo naga
peyu yali. Tama aga olo me pabeo. Menio. Agai te ela muani omai
bulmakau dali te meme dali te sigo kaneme sela peyu te tomoba pai.
Tama te kaneme agai Godibolo ofa mani, te kanemego aga sẹgẹ bolo
sela sąnama, tama te we bidi augwaligo bugagia konesiąma yali dwai
sẹgẹ me te sela sąmainogo yai dao. *
8 Te tama tebo kolesagade te Godigo Mobo Bidigo dabolo e tama ola
mobao: tama te polalubo ugwa be habude te ebo sẹ me elalubaso da,
teda da te Godigo dagalude elalubo Tedali Gasagi Yai Be Habu Mu, te
be habu tomoba pabo tụ, te me dabeo.
9 Te ugwa bego te megi e sogo te sa mubo tiwai te ebao. Te ugwa bede,
augwaligo te haniani nai te Godibolo menama, tama augwaligo haniani
ofa agabolo mabo dao. Tiali goli te nai dabe tigidaligo te augwaligo te
lotu wabo bidi dabe augwali homu dodolabo te usu me ilibe, tama
augwaligo wiegi yai mu me pedalobeo. Menio.
10 Magi baso meni, te tiwai Godibolo maiabo ofa te tubo nai tiwai eyu,
te tubo ąị tiwai yali, tama haniani wẹ paubo gagawai yai. Te e tigide
bomai po naga dao. Godigo te tigidali bomai po muani te augwaligo
wali peyu, te agai tigidali nai gesi nigilama dodolobo sogo usu nigi
paibao.

Krais aga kanemego digi ofa ilali po wai

11 Te polobadu augwaligo te ugwago nigali lotu bede tama kolesaga
yali. Tiali goli megi da, Krais isaligo da, tama aga te wiegi yai nai dabe
pedalabo te tobolu pris bidi pedalai. Tama aga te wiegi yai ugwa be mu
tomoba pelama, tama tede aga sẹ ebo, te be te polobadu tọde elaluali

* **9:4:** Sai 16:33; 25:10-16; 30:1-6; Nam 17:8-10; Bom 10:3-5 * **9:5:** Sai 25:18-22 * **9:6:** Nam 18:2-6 * **9:7:** Prs 16:2-34

ugwago nigali lotu be te aiyaba elaluai. Bidigo te nogogo me nigibeo, tama te e tǫde nai menio.
12 Tama Kraisgo te kibu meme kanemego me te omai bulmakau kanemego me te selama, tama aga te Tedali Gasagi Yai Be Habu Mu tomoba me pabeo. Menio. Agai te aga kanemego digi ofa Godibolo elama, tama aga te Tedali Gasagi Yai Be Habu Mu tomoba deli sogo naga palio. Tama tiyu, agai da te sesemane sogo bidada peyu, bidada pabo tede bidimainogo da ma siyu abelai dao.
13 Tama we bidi mebago tigide ebo kolesaga te Godigo gedude meda pedalobaso da, teda te pris dabe augwaligo e tama yali: augwaligo te so kibu bulmakau ela munama, tama ofa eyu aga tigi siaba ulai. Tama augwaligo te keli selama tama ąį dali taluama tama te keli dali, te kibu meme kaneme badi te omai kibu bulmakau kaneme badi selama, tama augwaligo te we bidi dabe augwali tigiba te ąį segeni tiwai sąsąga pali. Te pris dabego tama tiyu, tama te we bidi augwali tigi wiegi yai ma elama, tama meda meni yai te God gedude ma pedaliyu yai dao. *
14 Te tama tialigo da, te Kraisgo kanemego digi ofa ebogo te genuai bomo mu elalubao, te hasia ofa yali sę aiyaba mu elaluai. Te Kraisde dwai sę deli agade me elalubeo. Mu menio. Tama te sesemane sogo bidada pabo Mobo Bidigo bomogo, aga digi te aga wiegi yai bidibo ula te Godibolo ofa tiwai elama mawai. Tama agai kanemego dago tigi naga me penebeo. Menio. Te dago yali dwai sę sela sąsiąbo polobadu ofa mabo kolesaga tagalama, tama agai dago homu me penaibao. Tama dago te bidibo ula mabo Godigo sę tulama emainogo agai tama yai dao.

Krais agai kanemego te gesi dąų wali po dąų waliyu dodolali

15 Tama Krais te gesi dąų wali po dąų walobo tomode bidibo bidi pedalai. Magi baso meni. Aga isilama, te we bidi augwali ma abelama, tama augwaligo te hasia sogo dąų wali pode me elaluali te bomo yai po bolali dwai sę tigidali yali te sela sąwai, tama megi augwali olo bugagia bidibao. Tama te Godigo i wabo odama te wali pali we bidi tigidali augwaligo te polobadu Godigo aga wai pulubabolo mawaibao wali te bidibo ula somainogo yaibao. Tama augwali tama eyu sesemane sogo bugagia bidada peyu, bidada pomainogo Krais agai te gesi dąų wali po dodolobo tomode bidibo bidi pedalai dao.
16 Te e tǫde te da bidi dabego ebo kolesaga e tiwai dao. Bidi mego te aga nosali isaibao te homu elama, tama dego agai nai dabe sabo po minama, agai te po te pepade asęnama, te dąų wabo po tiwai yaibao. Tama aga waigo te dąų wali po wali peyu, tama aga ayago te doado bage dabe sainogo homu eyu da, teda te bidi dabego hasia bugagia koneao, te aya mu isai dao. Te aga aya isibode naga te aga ogwago te doado bage dabe tigidali saibao.
17 Te bidi isai digi, teda te dąų wali po te bomo elalubao. Tama te po dąų wali bidi bidibadi da, teda agai te dąų wali po te olo elalubo dao.
18 Tama kone palao: augwaligo te kibu bulmakau dali meme dabe elama, tama te kaneme selama, te polobadu dąų wali po me tama dąų waliyu te kaneme gelai dao.
19 Tama tiyu, hasia bolo Mosesgo te tigidali bomo yai pogo te kolesaga yao po te we bidi augwalibolo pusai. Tama nosali agai te kibu bulmakau wai me te meme wai selama, tama elama, tama te kaneme

* **9:13:** Prs 16:15-16; Nam 19:9, 17-19

dali, te ąị me, te mama yai sipsip nisi badi, te ni hisop dwasianu nologo me sai. Agai te nai dabe sobadi elama, tama te mama yai sipsip nisi te hisop ni nologoba gebelama, tama te naigo te taluali ąị dali kaneme te Godigo bomo yai po buku daiba me te tigidali we bidi tigiba te kaneme segeni tiwai sąsąga pai dao.

20 Tama tibadi agai te po wai, “Te e kaneme da, te Godigo dagebolo te wali pao dąụ wali po te dąụ walobo kaneme dao,” te po wai. *

21 Tama te tiwai me Mosesgo te kaneme te lotu po wabo ugwa beba me, te lotu wabo doado bage te nai dabe tigidali te pouba me te kaneme segeni sąsąga peyu yai dao. *

22 Te bomo yai pogo kolesagade te pąde te tigidali nai te kanemego naga te meda isąwai naga pedalomainogo yai. Tama te kaneme gelisąbaso da, teda Godigo te sęgę sela sąbe da te homu yai dao. *

Kraisgo aga digi ofa iliyu te sęgę sela sąwai

23 Augwaligo tama tiwai ofa yaligo te tọde elaluali nai dabe peneai. Te nai dabe te dagalude elalubo nai dabe te piksa naga ola mabo tiwai yali dao. Tiali goli gasagi yai ofago te tọde yali ofa aiyaba elaluyu, te wiegi yai mu yali, tama tego naga te dagalude nai dabe digi te meda meni yai ilibo usu yaibao.

24 Dago koneao, Krais aga te Tedali Gasagi Yai Be habu tomoba peyu, aga te bidi dabe augwaligo nogogo sę yai be tomoba pelama, tama te Godigo be mu tiwai elama te piksa tiwai naga ebeo. Menio. Aga te dagaluba digi tomoba dolo mu pai. Tama megi aga te God gedude hania bidibao, tama agai da tau sabo sę megi ebo dao.

25 Tigidali kibu be tomode te deli sogo te tobolu pris bidigo te Godibolo ofa ilibo kibu bulmakau kaneme sela peyu yali, tama aga te Tedali Gasagi Yai Be Habu Mu tomoba pai. Tama te kaneme te aga kaneme menio. Tiali goli Kraisgo te tiwai me ebeo. Aga te dagaluba pali te aga bidibo ula te Godibolo te ofa ilainogo pali, tama agai te sę hauwa sogo me idu gebeo. Menio.

26 Te agai hauwa sogo te sę egi sogo da, teda aga dene hauwa sogo toloyu, te Godigo tọ nigali sogo gagalama tama megi e sogoba usu nagasigi dao. Tiali goli menio. Megi e sogo tigidali te pąde silainogo ebaso, tama Krais e tọba deli sogo naga mu asali, te aga digi aga bidibo ula te Godibolo menama, tama te we bidigo yali dwai sę sęgę sela sąwainogo yai dao.

27 Tama te tigidali we bidi dabe augwali deli deli te deli sogo naga isaibao, te isabo sogo sa muani, tama nosali te augwali Godigo augwali po tụ ebo madiba pedalaibao.

28 Te tiwai me Kraisgo te aga bidibo ula aga digi te Godibolo deli sogo naga mani, te we bidi hauwago sęgę sela sąwainogo eyu tama tiai. Nosali te aga si sogo ma asiyu, te agai te sęgę sela sąwainogo me asogobeo. Menio. Te aga ma asobode te dwagi yai homu elama tonaluyu bidali te we bidi dabe augwali naga te agai mu ma sagasaibao. *

10

Te polobadu yali ofago te sęgę sela sąbo usu me egi menio

* **9:20:** Sai 24:6-8 * **9:21:** Prs 8:15 * **9:22:** Prs 17:11 * **9:28:** Ais 53:12

1 Te Juda dabego ofa mabo bomai pode dago te nosali pedalabo
dagalude elalubo wiegi yai nai dabe noma naga subao. Te bomai po
da, te nai dabego te hania piksa noma mu menio. Te bomai pogo te
po wai, augwaligo te deli tigi poai ofa naga te tigidali sogo yao wai, te
tigidali kibu bede me te yao wai. Tama te ofa maiabo bomai pogo te
we bidi augwali te God pąba asomainogo dodolobo te usu egobeo. Te
bomai pogo augwali te wiegi yai mu munu me pedalogobeo.
2 Menio. Te ofa maiabo bomai pogo augwaligo yali dwai sę sela
sąnama tama augwali wiegi yai mu ilama pedaligi sogo da, teda
augwaligo te ofa ma egi menigi dao. Tama te Godibolo lotu po wagasali
we bidi dabe augwali te deli sogo yali ofade te wiegi yai pedaligi sogo
da, teda augwaligo homude te sęgę elalubo homu kone me egi menio.
3 Tiali goli menio. Tigidali kibu bede, te ofa mabo sę ebogo augwaligo
te sęgę ma homugo kone palobo.
4 Magi baso meni. Te omai bulmakau kanemego me te meme
kanemego me te sęgę sela sąbo te usu munu me egobeo.
5 Tama tibaso, Krais e tǫba dulubo sogo pąba yagasali sogo agai
Godibolo e po wai dao:
“Nago te augwaligo kibu dabe dali te gasa nai mego
te ofa yainogo te nago homugo hagela yai.
Tiali goli nago enabolo maiabo te tigi deli te sisi
ilai dao.
6 Te ofa dabe augwaligo te kibu tigi sese siago
domainogo ulubo ofa me, tama te sęgę sela sąbo ofa
me, tede nago homugo hagela ebo dao.
7 Tialima megi eno e po obao: Godio, ena asalio.
Te tiwai te augwaligo enade po olama, te po
polobadu te bukude asęani, te megi ena asali te
eno nago homu kolesaga wali painogo asai dao.”*
Kraisgo te po polobadu wai.
8 Te po tomode hasia Krais agai te bomai pode augwaligo te ofa ebo
kolesaga po wai. Agai Godibolo te po wai, “Nago homugo te augwaligo
te kibu bulmakau dabe elama te ofa ebo me, te gasa nai mabo me, tede
hagela homu yali. Te augwaligo te siago domainogo te kibu tigi sese
ulubo ofa me, tama te sęgę sela sąbo ofa me, te nago homugo hagela
ebo dao,” agai te po wai. Te we bidi augwaligo Godigo digi bomai po
wali peyu, tama te tobage ofa tigidali mani goli, agai te po wai.
9 Tama nosali agai te po me wai, “Ena asali, te nago homu kolesaga
wali painogo asalio.” Tama tiyu, Godigo te hasia elaluali ofa mabo
kolesaga tagaliyu hasegelali, tama agai te Kraisgo ofa mani nosali asali
kolesaga bomonama dodolai dao.
10 Jisas Krais agai te Godigo homu kolesaga wali pelama, tama aga
bidibo ula aga digi Godibolo te ofa tiwai ilama, te deli sogo naga mawai.
Tama tialigo agai da tigidali wiegi yai mu ilai dao, te da sęgę me elalubo
menio.

Te Kraisgo ofa ebogo te sęgę sela sąbo te usu mu yaibao

11 Te tigidali pris bidi dabe augwali doligulama, tama augwa pris sę
tigidali sogo ebo dao. Tama tiyu, augwaligo te ebo ofa tiwai naga me

* **10:7:** Tib 40:6-8

idu gebo dao. Tiali goli te ebo ofa dabego te we bidigo dwai sęde sali
sęgę sela sąbo usu munu me egobeo.
12 Tiali goli Kraisgo aga digi te sęgę sela sąbo ofa te deli sogo naga
mani, tama te ofa te tigidali sogo usu nama elalua paibao. Agai tama
tilama, tama aga megi te Godigo dolo nogode dulalubao.
13 Aga te tiwai bidiyu, tama agai te Godigo aga boi bidi te aga
dologoba mubo te tonalubo dao. *
14 Te me te we bidi augwali agai te usu niba kadu mu wagasomainu
ilali, agai te ofa deligo naga augwali wiegi yai mu pedalomainogo yali,
te augwali bugagia mu bidada pabo ula somainogo tama tiai dao.
15 Tama tede me Godigo Mobo Bidigo me e tiwai po dabolo wai dao:
16 “Genuai Bidi Godigo te po wai,
‘Te sogo bolo silibo si, teda nosali te eno gasa po te
augwali dali dąų waibao.
Te augwali tau sabo dąų wabo po e dao:
Te eno bomai po tigidali te augwali homuba
munama, tama augwali homu kolesagade eno te po
asęaibao.’ ” *
17 Tama Mobo Bidi agai te po ma wadolama wai:
“Tama eno augwaligo sęgęba me te augwaligo
yali dwai kolesaga teba te eno homugo kone ma
egobeo.” *
18 Tama tibaso, Godigo te sęgę sela sąwai baso da, teda te sęgę sela
sąwainogo te ofa mabo kolesagago te sę me elalugobeo.

Dago konealubo po dąų mu olama God pąba pinao

19 Ama dedeo, Jisasgo aga digi te dago sęgę sela sąbo ofa tama
bugagia yaligo da, teda da wi isąbadi te Tedali Gasagi Yai Be Habu Mu
tomoba pabo usu dao. Jisasgo digi aga kaneme geleyu tama isibaso, da
te habu tomoba pabo usu mu ilai dao.
20 Aga tigi isibogo te tụde walalubo nami ugwa bogo badu muani
tiwai, tama te bidibo ula sabo gesi tụ dalali, te da te be habu tomoba
painogo yali.
21 Tama aga da, te dago genuai polalubo pris bidi dao, tama aga te
Godigo dagalude elalubo be tonalubo bidi bidibo dao.
22 Tama elalualigo da, teda da homu mu eyu, tama homu si me esiąyu
dago Godiba konealubo po dąų mu olama, tama da aga pąba pinao.
Agai dago yali dwai sę sęgę sela sąnama, tama dago homu wiegi yai
ma ilali. Me agai dago tigi sese te wiegi yai ąigo mu telawali. *
23 Tama dago homu nosali da Godigo bidibo digi bidigi paibao. Tama
homu eyu, tama dago te gasa we bidibolo te homu ebo po haninama
pusali. Awe, dago te konealubo pode dena homu bugagia dąų olama,
tama tede homu si me ilamuo. Magi baso meni. Godigo ebo kolesaga
dago koneani, tigidali sę te agai yaibao po wabo sę te mu tama agai te
sę ebo dao.
24 Da we bidi deli deli dena hasi te dago abagide homugo kone
palao. Augwa hasi augwaligo dwagi yai homu eyu godolo ebo kolesaga
dali, te dwagi yai tau sabo kolesaga me, te kolesaga si yabo homu

* **10:13:** Tib 110:1 * **10:16:** Jer 31:33 * **10:17:** Jer 31:34 * **10:22:** Prs 8:30; Ese 36:25

hodolomainogo eyu, dago dena abagi dabede homugo kone palama tama tau sao.
25 Tama tiyu, dago te ama dede dali deliba sisinibo kolesaga te me tagalamuo, te bidi mebago te ebo kolesaga tiwai egimio. Menio. Duga koneani, te dago Genuai Bidi Jisas asabo side bodolu te pąba yagasalio. Tama konealigo da, ama dedego homu kolesaga tau siyu dąụ walobo sę bomonama dago yao.

Dago Godigo Ogwa tudiba me mugio

26 Te dago te Kraisde mu po mu sai digi tama nosali te dena homugo digi dago te sęgę sabo kolesagade ma bilidubaso da, teda te sęgę sela sąyabo te gasa ofa me elalugobeo.
27 Menio. Te da wi mu elama, tama te po tụ yabo bodolu naga tonaluaibao. Tama te sia te posolo yai mu elalubao tama te siago te God dali boi bidi ebo bidi tigidali ulaibao, te me tonaluyu bidaibao. *
28 Dago koneani, te bidi me deligo te Mosesgo bomai po hagela homu eyu tama te bolobaso, tama te bidi sigo me selago sulama tama augwaligo agai te dwai sę yali po pusubaso da, teda augwaligo te bidi homu dene munu me ebeo. Menio. Te aga isimainao wai dao, tama te tobolu bidi dabe augwaligo aga ela muani. *
29 Te Mosesgo mani bomai po bolali bidi dali te bidi dabego tama tialigo da, teda dagego magi homu te Godigo Ogwa tudiba mubo bidi dali yaibawe? Magi baso menio. Te Kraisgo te Godigo da tau sabo po dąụ wali kanemego te bidi wiegi yai ilali. Tiali goli te bidigo dwai kolesaga ma ebogo te po dąụ wali kaneme te olo nai tiwai ilalio. Tama agai dwai kolesaga mu te olo tau sabo kolesaga mabo Mobo Bidi dali eyu, tama Mobo Bidi nogi posobo po tama wai dao. Kone palao. Te bidi aga sęgę genuai mu sobaso, te dolo mu dao. *
30 Dago koneani, te Godigo me sogo po weyu te po wai, “Te dwai kolesaga wei ponobo sę, te eno yabo sę dao. Ena digi eno te dwai dene sabo te wei ponaibao.” Tama dago koneani, agai po ma wai, “Genuai Bidi aga digi aga we bidi augwali te po tụ ebode dagalaibao,” te po wai dao. *
31 Te bidibo ula elalubo God agai da dąụ weyu, te dwai dene ebo te dabolo wei ponainogo eyu da, te dwai wi mu ebo nai dao.

Da konealubo pode bomonama dolaluao

32 Tiali goli te dageba polobadu pedalali sę te dagego homugo ma kone palao, te sogo dagego Godigo po odama tama tede te ula sai. Te sogo gasa bidi dabe augwaligo genuai sę dene dagebolo mani, tama dagego dene hauwa tolai. Tiali goli dage bomonama bugagia dolaluai dao.
33 Me sogo augwaligo dage te tigidali we bidi gedude dodolama, tama augwaligo dwai posobo po dagebolo wali, tama augwaligo gedude dagebolo dene mawai. Tama me sogo dage te sabo sęgę tiwai sabo we bidi dali dage kisa selama, tama dagego augwali tau sai dao.
34 Tama tiyu, dagego te kalabuside bidali we bidi augwali homu dene eyu tau sobadi, te dagego me te dene sali. Tama me sogo te bidi dabe augwaligo bomonama dagego doado bage dagala siyu yali goli, dagego homu wiegi yai pemene eyu, tama augwaligo te nai dabe sabo gogolali.

---

* **10:27:** Ais 26:11 * **10:28:** Bom 17:6; 19:15 * **10:29:** Sai 24:8 * **10:30:** Bom 32:35, 36

Magi baso meni, dagego koneani, tama duga nai digi mu da, te tedali me elalubao homu yali, te Godigo dagebolo maiabo nai dabe, tama te nai da te sesemane sogo elalua pabo nai dao.
35 Tama tibaso, dagego duga te bomai konealubo po dąụ wali te munu me tagaligio. Menio. Te kolesaga me ebogo te genuai nai nosali sabo bomo te elalubao.
36 Dage bomo elama dolaluyu, tama sęgę bugagia toloyu, tama duga te Godigo homu wali pagameo. Tama tiyu, duga wiegi yai nai somainogo yaibao, polobadu Godigo te nai dagebolo mawaibao po dąụ wai dao.
37 Magi baso meni. Godigo wali po te bukude asęani me e tiwai po elalubao:
"Te sesabi me egobeo.
Dwasianu sogo digi, tama te asobo bidi te aga
sabolaibao.
Te aga gesege elama me tonalugobeo.
38 Tiali goli eno doloba pai we bidi augwaligo
enade konealubo po wali pobaso, tama augwali
bidada paibao.
Tialima augwali tomode te bidi me deligo ena
tagaliyu tama ibaba kila sobaso da, teda eno
homu aga dali wiegi yai me egobeo," te po wai.*
39 Tiali goli da te ibaba kila selama te hagayabo we bidi te me tegobeo.
Menio. Da te konealubo po dąụ wabo we bidi hani dao, tama God agai da ma dobola sabo dao.

Dago konealubo homu Godiba kęą pelama bomonama dolaluao po wai

11

(Dąị 11–13)

Konealubo homu dąụ wabo kolesaga page po wai

1 Te konealubo po dąụ wabo kolesaga te e tiwai ebo dao: te da Godide tiąlubaso da, teda te da dwagi yai homu eyu asobo tonalubo naide da hania konebao, Godigo te nai dabolo mu mawaibao. Tama dago gedugo susiąwai nai digi, tede dago homu si isąbadi te dago homugo mu konealuai.
2 Te polobadu e tọde bidali we bidi meba augwaligo Godide konealubo po dąụ olama tama agade tiąlubaso, tama Godigo te po wai, "Augwaligo kolesaga te wiegi yai yalio," te po wai dao.
3 Dago Godide konealubo po dąụ olama tama agade tiąlubaso, dago koneani, Godigo agai po wabogo e tọ de dagalu si nigai. Tama agai tama tialigo da, tigidali nai megi dago gedugo subo, te Godigo dago susiąbo naigo nigai dao.*

Abel me Enok me Noa tama bidide po

4 Te polobadu bidali bidi nogi Abel agai konealubo po Godide dąụ weyu, tama agade tiąluyu agabolo ofa yai. Tama te ofago te aga ama Keingo ofa yali te aiyaba elaluama tama wiegi yai mu yai. Awe, Abelgo Godide tiąluali, tama tego Godigo aga doloba pai bidi nogi yai. Godigo

* **10:38:** Hab 2:3-4 * **11:3:** Gag 1:1; Tib 33:6, 9; Jon 1:3

te Abelgo agabolo mani naide te agai godolo yai. Tama nosali Abel isali, tiali goli agai te Godide tiąlubo kolesaga yaligo te po dabolo me olą mabo dao.*
5 Te bidi Enokgo konealubo po Godide dąų olama tama agade tiąlubaso, tama Godigo aga dagaluba sela holai. Aga me isibeo. Meni. Te bidi dabe augwaligo aga gegebo sę yali, tiali goli augwaligo aga me subeo. Godigo aga salio. Tama Godigo po bukude te po wai, "Polobadu Godigo Enok sisąbadi, tama te sogo Enokgo Godigo homu kolesaga wali paligo da tama tede Godigo godolo yai," te bukude te po asęai dao.*
6 Tama bidigo Godide tiąluama tama agade konealubo po dąų me wasiąwani bidi, agade te Godigo dwagi yai homu egobeo, godolo munu me egobeo. Magi baso meni, te bidigo Godibolo lotu po wagi painogo homu ebaso da, te bidigo konealubo po Godide dąų olama agade tiąluyu bidao. Tama tiyu, agai e homu dolo yao: "Awe, God aga mu bidibo dao, te aga gegebo we bidi dabebolo agai wiegi yai nai nosali mu mawaibao," te homu aga dolo yao.
7 Te Godigo te bidi Noabolo po weyu, "Te nago gedugo susiąwai nosali pedalabo sęde dua yao," te po wai. Tama te bidi Noa agai Godide tiąluama tama konealubo po dąų obaso, agai te Godigo agabolo te aga gedugo susiąwani naide pusali po bugagia odali. Tama te po wali peyu, tama agai te moni geba me deli nigai. Tama tiyu, aga dali, aga we wai puluba augwali te geba tomoba pelama, tama bugagia bidali, tama augwali me dolobeo. Te geba sę tama ebogo Noago te tǫde we bidi tigidali augwaligo dwai sęde po tų ela mabo tiwai yalio. Tama te bidi Noa aga Godigo wali pode tiąlubo kolesaga elalualigode Godigo Noa te doloba pai bidi da wali, te Godigo tigidali konealubo po agaba dąų wabo we bidi dabe dali ebo kolesaga yalio.*

Abraham aga we Sara dali augwali sigo konealubo homu Godiba dąų wali po wai

8 Te bidi Abrahamgo konealubo po Godide dąų olama tama agade tiąluyu bidali. Tama tibaso, Godigo aga i obaso, tama Abrahamgo Godigo po wali pai. Tama tiyu, aga bidali bulu tagalama, tama Godigo aga tǫ mu dolo te agabolo mawaibao wali tǫ teba pabo gagalali. Abraham aga menaba pogowe te agai me konebeo. Tiali goli aga Godigo agabolo wali pode aga homugo tiąluama, tama aga page bulu taga pai dao.*
9 Tama aga Godide tią peyu, tama Godigo agabolo polobadu te mawaibao po wali te tǫde bidaluali. Tama aga te tǫde bidali te gasa bidi hanigo tǫde bidibo tiwai yai. Aga te ogwa Aisak de Jekop si dali te osogo bidabo ugwa bede bidaluali. Te agabolo te tǫ saibao wali po, te Godigo te tiwai po polobadu wai dao, tama Godigo te po te bidi sibolo me nosali ma dąų walali.*
10 Tama Abraham aga te osogo bidabo ugwa bede bidibode te usu da homu magi baso idualiwe? Woo, sesemane sogo aga te gamonabo hanu suabo homu yai. Abraham aga te hanu tomoba pabo sogo tonaluai. God agaduba deligo naga agai te hanu nigibo homu kolesaga koneama tama aga digi nigai dao.

---

* **11:4:** Gag 4:3-10 * **11:5:** Gag 5:21-24 * **11:7:** Gag 6:13-22 * **11:8:** Gag 12:1-5 * **11:9:** Gag 35:27

11 Tama Sarago me konealubo po Godide dąụ olama tama agade
tiąluali. Agai wai ame nabo sogo bodolu silai madi, tiali goli agai
konealubo po dąụ elaluali, tama agai wai ame nabo bomo usu yai.
Sarago e tiwai homu yai: 'Godigo po dąụ weyu eno wai ame naibao
wai. Tama Godigo mu po naga wabo dao,' Sarago te homu yai.*
12 Tama te bidi deli, aga monu dabe elama tama pąde isainogo
yai goli, aga te wai hauwago aya pedalai. Tama augwali hauwa mu
pedaludubadi geai, te dagalude elalubo họ dabe tiwai me, tama te
tamu ąị sanede elalubo masigi sane tiwai pedaludali. Te bidigo augwali
nedebo me usu egobeo.*
13 Tama te Abraham dali Sara dali, te Aisak me Jekop, te we bidi
augwaligo konealubo po dąụ olama Godide tią peyu bidaluama tama
augwali isalio. Tama augwali e tọde bidali sogo, te Godigo polobadu
augwalibolo te nai mawaibao po wali, te wiegi yai nai augwaligo me
sabeo. Menio. Augwali digibulu dolaluyu, tama augwaligo augwa
homugo naga te Godigo augwalibolo maiabo nai sulama, wiegi yai
homu pemene yai. Tama augwaligo te gasa we bidibolo te po
haninama hania wai, "Da e tọde bidibao te gasa bulu bidi tiwai bidibao.
Da e tọde dwasianu sogo naga bidagasai dao."*
14 Te bidi dabe augwaligo te tiwai po obaso, te dago kuna koneai, te
augwaligo te augwa mu bidigi pabo tọ mu gegainogo homu eyu te po
obao.
15 Tama augwali homu te polobadu taga soali bulude me elalugi sogo
da, teda augwa ma geasa asabo tụ elalugi da.
16 Tiali goli augwaligo te tiwai me ebeo. Menio. Augwaligo homu
gasa tọba paiba homu elaluali, tego te augwaligo taga soali bulu aiyaba
elaluama tama wiegi yai mu yalio. Te dagalude elalubo dao. Tama te
po wabo bidi dabe dali te Godigo hale homu me egobeo, "Nage dago
God dao," te po wabo. Menio. Agai te agade konealubo po dąụ wali
bidi dabe dali hale homu me isąbaso, agai te augwali bidabo hanu me
deli sisi elama elaluai dao.
17-18 Polobadu Godigo Abraham usu sai. Hasia bolo Godigo agabolo te
po wai, "Te eno nagebolo te bulai wai dabe umabo mawaibao, te po wai
dao. Tama megi eno e po obao, te nago ogwa Aisak, te agade te augwali
nosali pedalaibao," te po wai. Tama nosali Godigo Abrahamgo agade
konealubo po dąụ wabo kolesaga osola suainogo eyu, tama agabolo te
po wai, "Nago naga ogwa Aisak digi selama, tama aga ela munama,
enabolo te ofa tiwai mao," te po wai. Abrahamgo koneani, te Aisak
da, te aga nosali pedalabo hani we bidi page mu dao. Tiali goli agai te
Godide konealubo po dąụ weyu, tama agade mu tią pobaso, tama agai
te ofa tiwai eyu tamadi tama aga Aisak elama Godibolo mawainogo
yai.*
19 Magi baso meni, agai e homu yai, "Awe, te eno aga ela munama
tama Godibolo mobaso, teda Godigo te aga ma hodolama enabolo ma
mabo bomo usu mu yaibao," te homu yai. Tama mu tamao, dago te
sẹde po digi po begelama e tiwai po wai: "Abrahamgo aga ogwa Aisak
te gụ pagede ma sabo tiwai ąọ yai dao." Te po wai.

Aisak me Jekop me Josep te bagede po wai

---

* **11:11:** Gag 18:11-14; 21:2 * **11:12:** Gag 15:5; 22:17; 32:12 * **11:13:** Gag 23:4; 1 Sto 29:15; Tib 39:12 * **11:17-18:** Gag 21:12; 22:1-14

20 Aisak me aga Godide konealubo po dąụ olama agade tią peyu
bidibaso, tama agai aga ogwa si Jekop de Iso siba nosali pedalabo
sęde po pusali. Godigo augwali sibolo dwagi yai sę yaibao po agai
dąụ walali.*
21 Te nosali Jekop me agai Godiba konealubo po dąụ olama tama
agade tią peyu bidibaso, tama aga pąde isainogo ebo sogo, agai te
aga ogwa Josepgo ogwa side dwagi yai po wai. "Godigo augwali si
dali wiegi yai sę yaibao," te po wai. Tama te sogo aga te aga donoba
tigulama, tama Godibolo lotu po wai.*
22 Te nosali Josep me agai konealubo po Godiba dąụ olama agaba
tią peyu bidibaso, tama aga isainogo ebo sogo agai te po wali, nosali
te Israel dabe augwaligo te Isip tọ tagalama gasaba paibao wai. Tama
augwaligo agai dili dabe te sogo teba sela pelama, gasa tọde pubulao
po me wai dao.*

Mosesgo konealubo po dąụ olama, Godide tiąluali po

23 Te Mosesgo aya de ida sigo konealubo po Godiba dąụ olama agaba
tią peyu bidai. Tama te Mosesgo idago aga te Isip bulude ame nenama,
tama augwali sigo suali, aga sawi yai wai mu bidai. Tama tibaso, polua
selade augwali sigo aga geme dualama bidai. Te Isip gavman tuni
bidigo bomai po weyu, te po polobadu gana wai dao, "Te Israel dabego
we dabego te wai ogwa dabe ame nobaso, augwali ela muao," te po
wai. Tiali goli augwali si te tuni bidigo bomai pode wi me ebeo. Tama
tibaso polua selade augwali sigo aga geme dualama bidai.*
24 Te bidi Moses me agai konealubo po Godiba dąụ olama tama
Godide tią peyu bididuali. Tama tibaso, nosali aga genuai yaide, te
Isip dabego aga te Isip tuni bidigo wegigo negali wai da nogi wabo te
tagalao, agai te homu yalio.*
25 Magi baso meni, aga digi te aga Godigo hani te Israel we bidi dali
dene sabo homu yai. Agai koneani, aga te tuni bidigo wegigo negali
ogwa me bidiyu da, teda agai nosali dwai sę eyu bidagameo. Tiali goli
te pęwadage sogo naga tede wiegi yai homu pemene yaibao. Tama
hagela homu yai dao.
26 Agai te homu yali, te aga te nosali asaibao wali bidi Kraisgo nogide
hale siyu da, tego te tigidali mone me te Isipde elalubo te au dobage
dabe te aiyaba mu elaluaibao. Tama te gasagi yai wiegi yai nai te
Godigo agabolo mawaibao po, tede aga homugo kęą palio.
27 Te bidi Mosesgo konealubo po Godiba dąụ olama tama agade tią
piduali baso, agai te tuni bidigo sębę homu ebode te aga wi me ebeo.
Meni. Aga hogodolama tama Isip tọ taga soali. Te e tọde bidigo God
gedugo me susiąbo digi, tiali goli Mosesgo te God subo tiwai yali, tama
tiyu aga bomo elama geasa ma pabeo.*
28 Agai Godide mu tiąlubaso tama agai te Israel we bidi te tedali
sogo nogi Pasova tede yabo kolesaga ebo sę ilali. Te bidi elabo mobo
bidigo te Israel dabego gomunai ogwa tigidali ela muidali weyu, agai
augwalibolo te po wai, "Te duga be deli delide kibu sipsip wai elama,

* **11:20:** Gag 27:27-29, 39-40 * **11:21:** Gag 47:31–48:20 * **11:22:** Gag 50:24-25; Sai 13:19
* **11:23:** Sai 1:22; 2:2 * **11:24:** Sai 2:10-12 * **11:27:** Sai 2:15

tama te kaneme te be tụ sesegede pos niba segeni tiwai sąsąga pao,”
te po wai.*
29 Te Israel we bidi dabe augwaligo Godiba konealubo po dąụ olama
tama agade tią piduali baso, te Isip tọ taga soali sogo augwali te tamu
ąị nogainu, tama Godigo te ąị buga somainu ilama, tama augwali te wa
pai tọ tiwai elalubo tomo tụdu nogai. Te augwali pobeasa asobo Isip
dabe augwali me te ąịdu usu selama nogali, tiali goli te ąịgo augwali
elama, tama poma pobaso te wẹ tomode isila pai dao.*
30 Te nosali te Israel dabe augwaligo Godiba konealubo po dąụ olama
tama agade tią piduali baso, tama augwali pelama tama Jeriko hanu
bagulali masigigo nigai obo te a naga olama me badu nogo si sogo usu
nama bagulali, tama te masigigo nigali obo te tọba degasa dulai dao.*
31 Te sẹ pedalisiąbadi, tama te hanude bidali penani ebo we Rahap
agai te Godigo te Israel dabe tau sali po odoyu, tama agai Godide aga
homugo tiąluali. Tama tibaso, agai te bulu geme sa pelama sugi pali
Israel bidi si tau salio. Tama te we aga te Godigo po sela sąwani we
bidi augwali dali me dolobeo.*
32 Tiali goli dagego te Godide tiąlubo kolesaga page bugagia kone-
mainogo eyu, megi eno mena po me wadolama tama ma wagowe?
Menio. Te eno te bidi Gideonde po wabo sogo me, te Barak me, te
Samson me, te Jepta me, te Devit de Samuel, me te Godigo po pusali
profet bidi dabe augwalide po eno wabo sogo te usu menio.
33 Te tobage bidi dabe augwaligo te Godiba konealubo po dąụ olama
tama agade tią piduali baso, tama augwaligo te wąbi hwịbo bomo
ugwaba ela holoyu, tama te tuni bidi hauwago ami bidi dabe augwali
aiyaba elaluyu yai. Augwaligo doloba pai kolesaga yai, tama augwaligo
te Godigo augwalibolo mawaibao po wali nai me salio. Augwaligo te
bidi ela tubo moni kibu laion dabego pedauwali pania siyu yai dao.*
34 Tama augwaligo te moni sia bogoli ebo me sula sąyu yalio. Tama
me te augwali wi pidu gebaso te gasa bidi dabego te bobage hwą gego te
augwali elali te usu me ebeo. Tama augwali bomo meni yai bidilama,
tama nosali augwali bomo sai. Augwali te wąbi hwịbode bomai bidi
mu pedalai. Augwaligo te gasa hanigo genuai ami bidi dabe augwali
aiyaba elaluyu pobeasa peyu yai dao.*
35 Te we dabe meba augwaligo Godide konealubo po dąụ olama
tama agade homugo tią piduali baso, tama isai ogwa dabe augwali ma
hodaloyu elama, tama augwa idago augwali ma siyu yali. Tama gasa
bidi meba kalabus elama tama boi bidi dabego augwali tigi mu dolali,
te augwali isabo usu tiwai mu yai. Tama augwaligo te God tudiba
mugi sogo da, teda te boi bidi dabego augwalide te tebo sẹ tagaligi
dao. Tiali goli augwaligo te boi bidi dabego po te augwaligo wali me
pabeo. Menio. Augwaligo homugo te augwali gụ pagede ma hodaloabo
te homu elama, tama augwaligo tebogo te bidabo wiegi yai ula sabo
homu naga yalio.*
36 Tama te Godide konealubo po dąụ wali we bidi meba te boi bidi
dabe augwaligo te dwai posobo po sẹgẹ siyu, tama augwali dodolama

* **11:28:** Sai 12:21-30 * **11:29:** Sai 14:21-31 * **11:30:** Jos 6:12-21 * **11:31:** Jos 2:1-21; 6:22-25 * **11:33:** Dan 6:1-27 * **11:34:** Dan 3:1-30 * **11:35:** 1 Kin 17:17-24; 2 Kin 4:25-37

te dwai bịgo subigila elali, tama sengo augwali kẹnama, tama augwali kalabusiba muyu yai dao.*

37 Tama augwali tigiba te boi bidi dabego masigi sạyu ela muyu yai. Tama augwaligo te ni togobo so selama, tama augwali tigi te sogo togolama pedai pedalai. Tama augwaligo te bobage hwạ gego augwali ela muyu yai. Tama te konealubo po dạụ wali we bidi meba augwali nai meni yai baso, augwaligo te kibu sipsip tigi waligo me te meme waligo te ugwa tiwai gudama, tama augwali bilalio. Augwali te tigi tau sabo doado bage tigidali menia sali, tama te bidi dabego sẹgẹ augwalibolo mayu, tama dwai kolesaga mu augwalibolo yai dao.*

38 Tama tibaso, augwali tedela pelama, tama geme te bidi meni yai buluba me, te bulu duba me, te masigi ola beba me, te tọ dedage tomoba me geme bidigi peyu yai. Augwali te wiegi yai we bidi mu, tama e tọde we bidigo te bidi dabego konealubo po dạụ wabo te dali usu nisiạyu, tama augwali tomode me bidigi homu elama augwali dali boi bidi mu yalio.

39 Te tobage polobadu bidali Godiba konealubo po dạụ wali tigidali we bidi, tama augwali te God gedude wiegi yai nogi mu sai, agai augwalide ‘Augwaligo kolesaga te wiegi yai yali,’ te homu yai dao. Tiali goli augwaligo te wiegi yai nai polobadu Godigo augwalibolo te mawaibao po wali nai te augwaligo te sogo me sabeo.

40 Magi baso meni, polobadu digi Godigo wiegi yai nai me deli dabolo sisi ilama dodolali elalubao. Tama aga homugo te polobadu agade tiạ pai we bidi dabego da nosaliba ilama augwali polasa peyu tama te wiegi yai mu me pedalogobeo. Menio. Te da me doloba pai wiegi yai mu augwali dali naga pedalaibao, Godigo te tama homu eyu dodoloyu yai dao.

12

Dago Jisasba tonono eyu agade homugo kẹạ pinao

1 Te da me, da magi ebawe? Te polobadu bidali we bidi augwali doligulama tama da te genuai pọgo bagulubo tiwai elama, tama augwaligo dabolo te Godide konealubo homu dạụ wabo kolesaga ola mawai. Tama tibaso, dago me te ususu si yainogo uda yabo bidi tiwai eyu, te tigidali sẹgẹ yai nai guda sạyao, te dade dạụ wabo dwai kolesaga tigidali me te dago guda sạyao. Tama dena homu dạụ ilama, tama Godigo dabolo sa muyu uda yao wali madi sabolainogo da bomonama te dạịba uda iyạo.

2 Tama tiyu dago gedugo Jisasba naga tonono iyạo, aga te dago agade konealubo po dạụ wabo kolesaga page bidi, tama nosali agai dago agade tiạ pabo kolesaga ebo mu usu naibao. Polobadu Jisas aga homugo te wiegi yai homu pemene yabo sẹ te nosali sabo homu elama, tama aga bomo elama bidali, tama aga dene bugagia tolama aga ni pedaide isai. Agai homugo te ni pedaide hale sabo te olo nai tiwai da, te homu yai. Tama megi da agai genuai nogi elalubaso, aga te God dulalubo sia saide te dolo nogo badude megi dulaluyu bidibo dao.

Godigo sẹgẹ dabolo mayu da, te da dodoloyu emainogo ebo dao

---

* **11:36:** 1 Kin 22:26-27; 2 Sto 18:25-26; Jer 20:2; 37:15; 38:6 * **11:37:** 2 Sto 24:21

3 Dagego te bidi Jisasde bugagia kone palao. Te sęgę sai bidi dabego
polobadu augwaligo dwai boi bidi mu aga dali eyu, tama aga dwai dene
mawai. Tiali goli aga bomo elama dolaluai. Dagego te tiali koneba
wida, te dage te Godide tią pabo kolesagade hagela me egio, tama
dagego homu nagamea me pelamu dao.
4 Te Godigo po odobo hagela homu ebo bage augwaligo dage dali
dwai sę elama, tama dage bomonama eyu, te Godide konealubo po
dąų wabo kolesaga tagalobeo. Tama tiyu dage bomonama ebadi te boi
bidi dabe augwaligo dage elama, pąde isainu yai. Te gasa bidi dabe
augwaligo Jisas dali dwai sę eyu aga ela muyu yali. Tiali goli te dagede
meni.
5 Te Godigo dagego homu bugagia dąų walomainogo bomo mayu
wali po te dagego homugo gegeda pai dawe? Agai dage te aga wai da
olama nogi ilama, tama agai te po wai, augwaligo te bukude asęani,
"Te eno waio, te eno nage dodolobo kolesaga me
deli nagebolo ebaso da,
nago homugo te olo nai tiwai da me wagio. Nago
geda muani kolesagade bugagia kone palao.
Te eno sęgę nagebolo mayu te nage dodolobaso
da,
teda nago homu me dolamu dao.
6 Magi baso meni, te eno bidi me deli godolo
ebaso da,
teda agai kolesaga te eno dodolaibao.
Tama eno bidi me deli selama tama eno wai da
wabo nogi eyu da,
teda eno te aga dodolobo dao, te bidigo aga ene sigi
te siade ulama tama nogogo dodolobo tiwai ebogia
yaibao," te po wai. *
7 Te dage bomo elama dolaluyu, tama Godigo dage dodolomainogo
emainao. God agai dagebolo ebo kolesaga ebogo dage te aga wai mu
dao te hania ola mabo dao. Mena wai bidibadi tama aga ayago aga me
dodologobewe?
8 Menio. Godigo aga wai dabe tigidali dodolobo dao. Tama agai dage
dodoligi menigi da, teda dage te agai wai mu menigi da, dage te tųde
biliyu penani ela bilibo wego wai tiwai egi da.
9 Dagego te me koneao. Te dena e tǫde aya augwaligo da dodoloyu
yai, tama dago augwali nogi ugwaba sai. Teda dago dagalude bidibo
Aya dologoba mu pelama, tama dago te bidibo ula mu sao.
10 Te da te ogwa wegide bidibadi, dago e tǫde aya augwaligo te dago
kolesaga te dwasianu sogo naga dodoloyu, te augwaligo homu kolesaga
usu nama tama tiali. Tiali goli God agai da dodolobogo te da mu tau
selama, tama dago te aga digi ebo te wiegi yai magi dwai sę isąwai
kolesaga saibao wai.
11 Tama God Ayago sęgę dabolo mani te da dodoloyu ebaso da, tama
te sogo dago wiegi yai homu pemene me ebeo. Menio. Dago homu te
sęgę naga me elalubao. Tiali goli agai da dodolali tama te tiwai wiegi
yai nai nosali pedalaibao wai: dago doloba pai kolesaga eyu, tama dago
homu nagame elama bidaibao.

---

* **12:6:** Jop 5:17; Prs 3:11-12

Dago dili bomaluyu bomo elama dolaluao po

12-13 Godigo te dago ebo kolesaga dodolobo sę tama yaligo da, teda
dagego agai po wali pabo kolesagade dage te bomo kimi isali bidi tiwai
eyu biligimio. Te meni. Te dagego nogo te olo walalubo tiwai elalubo,
te tagalao, dagego bomo ma sao. Tama te sągą kidu isai tiwai ebaso da,
tagalama, te duga bomo elama dolaluao. Dage Godigo po wali pobadi,
te dolo wiegi yai kolesaga naga yao, te bilibo bidi agai te dwagi yai
dolo tụdu naga pabo tiwai yao. Te dage tomode bidibo bidi me deli
aga Godigo po wali pabode bomo meniama tama aga tulaluidali weyu,
dagego aga tau somainogo eyu, te dolo wiegi yai kolesaga naga eyu
bidao.*
14 Dage deli deligo te tigidali bidi dali te homu nagamea pabo
kolesaga wali pabo sę bomo elama yao. Tama dagego te Godiba
homugo kęą peyu, te dwai sę me isąwai kolesaga me wali pabo sę
bomo elama yao. Magi baso meni. Te bidigo te tobage kolesaga meni
yani da, teda agai dago Genuai Bidi me sugobeo.
15 Te ama me deli tula muyu tama Godigo te olo tau siyu mabo
kolesaga tagalidali weyu dagego bugagia tonaluao. Tama tiyu dage
tomode pedalobo ama me deli aga te ha ebo nedu du tiwai walama,
tama dagebolo sęgę menama, tama dage God gedude meda yai
pedelabuo.*
16 Tiyu bidi me deligo te penani ebo kolesaga wali pabuo. Tiyu bidi
me deligo te God tudiba muyu, te polobadu Isogo yali tiwai idalio. Te
aga amade te tubo nai deli sogo naga abela tuali, tama agai te aga digi
gomunai ogwa da wali bomo me, nogi me, te sigo te tubo nai abelama
tama aga olo sąwai dao.*
17 Dagego koneani, nosali agai te yali sęde ge neyu, tama te gomunai
ogwa da wali bomo dali nogi dali si ma sainogo yali, tiali goli aga
ayago te menio po wai. Iso aga te gomunai bidi nogi ma sainogo te
gela hauwa wali, tiali goli te aga dąụ wali po togobo te tụ menio.*
18 Megi dagego te Israel hani we bidi augwaligo polobadu mu yali sę
tiwai ebeo. Augwali te augwa nogogo tula subo naiba asali, te bulu du
nogi Sainai teba augwali asali. Te bulu dude augwaligo suali, te genuai
sia dabo, tama be hulia si te sisi yai mu me, te bomai wali dali be sele
dali be kulu wabo dali,
19 tama te bu wabo nai biugel moni bu wabo dali, te Godigo po wabo
me, augwaligo te suali me odali. Tama te Israel we bidi augwaligo te
po wabo odolama, tama augwali wi eyu, tama bomo elama Mosesbolo
te po wai, “Dago te po wabo ma odobo usu egobeo,” te po wai.*
20 Magi baso meni. Te Godigo augwalibolo mani bomai po, te po
odolama augwali wi mu yai. Agai te po wai, “Te bidi me deligo nogo
munama te bulu du nogogo diąbaso da, teda dagego masigi agaba
sąnama tama aga ela muao. Tama bulmakau ma sipsip dabe me te
tiwai naga elama ela muao,” te po wai.*
21 Augwaligo suali nai te dwai mu baso tama Mosesgo me te po wai,
“Ena wi mu elama, tama eno tigi didibili mu ebao,” te po wai.*

---

* **12:12-13:** Prs 4:26; Ais 35:3 * **12:15:** Bom 29:18 * **12:16:** Gag 25:29-34 * **12:17:** Gag 27:30-40 * **12:19:** Sai 19:16-22; 20:18-21; Bom 4:11-12; 5:22-27 * **12:20:** Sai 19:12-13 * **12:21:** Bom 9:19

22 Tiali goli dage, dage te tiwai naiba me asobeo. Menio. Dage te
Saion bulu duba asai dao, tama te bidibo ula mabo God bidibo moni
hanu te dao. Te bulu da te dagalude elalubo Jerusalem hanu dao. Te
moni umabo ensel mobo bidi dabe augwali sisinama te wiegi yai homu
pemene ebo madi, teba dage asai dao.
23 Dage te Godigo gomunai ogwa dabe augwali sisinama te bidibo
madi, dage teba asai dao. Godigo augwali nogi asęani, tama te asęani
po Godigo bidibo digide elalubao. Dage pąba dolagasali, tama po
tụ dodolobo bidi jas aga bidibao, aga te tigidali we bidigo God dao.
Polobadu mu bidai we bidi meba, augwali isama tama Godigo augwali
doloba pai we bidi ilama tama augwaligo po wabo mobo noma me
bidibo dao. Tama dage augwali bidibo digi asai dao.
24 Tama dage Jisasba asai dao. Godigo da we bidi tau sabo po olama
dąụ walali. Tama te dąụ wali tau sabo po dabolo waselemainogo eyu
Godigo Jisas tagala palali, tama aga tomode bidiyu te dąụ wali tau sabo
po dodolali. Te polobadu bidai bidi Abel aga amago aga ela mubaso,
aga gelali kanemego "Boi yao, boi yao," po wali tiwai bidai. Tiali goli
Jisasgo kaneme te dago sali dwai sęgę te sela sąbo kaneme dao, te boi
ilabo kaneme meni. Tama teba me dage asai dao.

Dago bugagia tonaluao po

25 Dage dua dao. Tiyu dage olo pania selama tama megi e po wabo
bidigo po sela sąyabuo. Polobadu digi e tọde Godigo bomai po te we
bidi augwalibolo mani, tiali goli augwaligo agai po sela sąwai. Tama te
sogo polobadu, te augwali wi me pabo usu meni eyu, tama augwa sęgę
te geda sabeo. Megi God te dagalude bidiyu dabolo agai po mawai.
Tama dago aga tudiba muyu da, te da wi peyu te dabolo mabo sęgę
geda sabo usu egowe? Mu menio.*
26 Tama polobadu Godigo pedauwalide tọ mali ilai. Tiali goli megi
agai dabolo e dąụ wali po walio, "Te eno tọ deli sogo ma mali ilaibao.
Tama tọ naga me tegobeo. Te eno tọ de dagalu dali si mali ilaibao."*
27 Te pogo "Te deli sogo ma" weyu te po wai, agai dabolo e tama ola
mawai: te polobadu Godigo nigali nai dabe tama megi agai dagalama,
tama te nai dabe aga sela sąnama, tama me elalugobeo. Tama agai te
dagalisiąbo nai dabe da, te me elaluaibao.
28 Te dago sali te bidibo digi te magi naigo munu me dologobeo, usu
egobeo. Tama te tebode dago Godibolo usu da olama gedu haluasa po
wao. Tama dago agaba lotu po weyu, tama agai godolo ebo kolesagade
sę tulama yao. Tama tiyu dago aga nogi ugwaba siyu, tama agade wi
yao.
29 Magi baso meni, dago God da, aga te tigidali nai dabo genuai sia
tiwai dao.*

13

Dago te Godigo da dali dwagi yai homu ilibo kolesaga iyąo

1 Dage Godigo po wali pabo we bidi, sesemane sogo dagego duga hasi
duga ama dede dali dwagi yai homu eyu godolo iduao.
2 Dagego te duga beba digibulu asobo bidi dabe augwali tau sabo
homu ebo te dagego me gegeda pigio. Duga koneani, polobadu bidi

* **12:25:** Sai 20:22 * **12:26:** Hag 2:6 * **12:29:** Bom 4:24

mebago te tiwai elama, tama augwaligo te ensel mobo bidi meba te
augwa beba odasa pelama, augwali gesali. Augwaligo te ensel bidi
asobo me konebeo. Augwaligo te bidi naga da te homu yai dao. *
3 Dagego te ama dede augwaligo Krais wali pobaso te boi bidi dabe
augwaligo augwali meba kalabus beba muani. Tama te kalabuside
bidibo ama dabe dagego homugo konealuao, augwali tau sao, te duga
digi te kalabuside augwali dali bidibo tiwai ebao. Tama te bidi dabe
augwali tigide sęgę sabo te dagego homugo koneao. Dagego koneani,
te duga me tigi elalubo dao.
4 Tama te we sabo te wiegi yai kolesaga dao, te we bidi tigidaligo
te homu yao. Dagego e tama yao, te bidi dali aga we dali augwa hasi
te homugo kęą pai kolesaga naga yao. Dagego koneao, nosali Godigo
te penani yali we bidi me, te we sabo kolesaga dolali we bidi dali,
augwalibolo te wei ponabo te dwai dene genuai sabo te elalubao.
5 Dagego te monede pesą eyu godolo ebo kolesaga wali me pigio. Te
dagego tolalubo naide te dagego e tiwai homu yao, “Te wiegi yai dao.
Te ena usu yaibao.” Magi baso meni, Godigo digi te po walio, “Te ena
nage munu me tagalogobeo. Te eno nage tudiba munu me mugobeo.”
*
6 Tama Godigo te po obaso, dago dena homu bomonama tama dago
e tiwai po waiyąo,
“Genuai Bidi da ena tau sabo bidi dao. Te ena wi
me egobeo.
Te bidi dabe augwaligo ena dali ebo dwai kolesaga
tigidaligo ena dologowe? Menio!” *
7 Dagego duga tobolu bidi dabego yali kolesaga homugo bugagia
koneao, polobadu augwaligo Godigo po dagebolo pusai. Dagego
augwali bilali kolesaga dali, augwali isali kolesaga dali si homugo
koneama, tama augwaligo konealubo po dąų weyu Godiba tią pali
kolesaga te wali pao.
8 Jisas Krais aga munu me hasegelegobeo. Polobadu aga hasegelebeo,
megi aga hasegelebo meni, nosali aga munu me hasegelegobeo. Aga
ebo kolesaga deli naga me ela piduaibao.
9 Tama tibaso, te gasa haniani haniani ola mani pogo dagego homu
kegeyu, tama dagego Godigo tų wali pabo tagalu gogologimio. Te dago
homugo te Godigo da olo tau siyu mabo kolesagade dago bomo sai yai
baso da, te wiegi yai dao. Dago homugo te haniani nai tubode bomai
po wali pabode te bomo sainogo ebo usu egobeo. Te kolesagade bilali
we bidi augwali te kolesagago tau me sabeo.

E tiwai ofa mabode Godigo godolo ebo po

10 Dago ofa ebo alta sai tiwai elalubao, tama tede dago Godigo nogi
ugwaba sabo po wabogo te ofa tiwai agabolo mabo dao. Tama te Juda
dabego pris bidi dabe augwaligo augwa lotu wabo te ugwa bede sę
eyu, augwaligo te dago ofa tiwai ebo kolesagade sę meni.
11 Tama tigidali kibu bede te Juda dabego polalubo tobolu pris bidigo
te sipsip dabe me te bulmakau me te kaneme selama, tama agai te
Tedali Gasagi Yai Be Habu Mu tomoba pelama, te we bidigo sęgę sela

* **13:2:** Gag 18:1-8; 19:1-3 * **13:5:** Bom 31:6, 8; Jos 1:5 * **13:6:** Tib 118:6

sąyu ofa ilai. Tiali goli te kibu dabego tigi da, te augwaligo te augwa
bidibo digi bulu badu sia nogonama, siaba ulai dao. *
12 Tama tibaso, Jisas me te obo bagulali hanu bulu badu te aga dene
tolali, te agai kanemego digi te we bidigo sęgę sela sąyu, tama augwali
Godigo gedude wiegi yai mu pedalomainogo ilali dao.
13 Tama tibaso, da me te pesage nigali te bulu badu agaba pelama,
tama dago agai aga isibode tolali hale tiwai te dago me tolao.
14 Dago koneani, te e tǫde dago te gamonabo hanu me deli dago me
elalubo menio. Tiali goli dago te nosali pedalabo hanu godolo mu ebo
homu ebo dao.
15 Tama tibaso, Jisasgo nogide Godibolo wiegi yai homu pemene
elama, tama dago te aga nogi ugwaba sabo kolesaga te sesemane sogo
agabolo mayu, te ofa tiwai yao. Awe, dago pedauwaligo aga dago
Genuai Bidi dao te po wabogo dago Godibolo dena ofa tiwai mabo
dao.
16 Tama dagego duga hasi te we bidi augwalibolo wiegi yai kolesaga
ebo te dagego homugo gegeda pelamuo. Tama tiyu dagede elalubo
doado bage, te dagego te nai meni yai we bidiba dobayu, te augwali
tau sao. Godigo te tiwai ofa ebode dwagi yai homu mu ebo dao.
17 Te duga tobolu bidi dabe augwaligo dage tau sabo homu elama,
tama augwaligo dage sesemane sogo tonalubo dao. Magi baso meni,
nosali augwaligo digi yali sę po tigidali te Godibolo pusaibao. Tama
dagego augwaligo ola mabo po wali pelama, tama augwali dologode
bidao. Te dagego tama tibaso da, teda augwali wiegi yai homu pemene
elama, tama augwa sę tulama sę eyu, tama augwali homu sęgę me
egobeo. Tialima augwaligo dage tonaluabo te homu sęgę ebaso da,
teda te tebogo te dage tau me sogobeo.
18 Dagego gedu haluasa po Godigo da tau somainogo weduao. Dago
homugo koneani, te da God gedude dolo bidibao. Tama da tigidali sęde
dolo bilabo homu ebo dao.
19 Tama eno homugo godolo mu ebao, te dagego gedu haluasa po
Godibolo olama ena tau somainogo yao, tama ena dage bidibo madi
polo tamadi asomainogo yao.
20-21 God aga te da we bidi homu nagame ilibo page bidi elalubao.
Agai te dago Genuai Bidi Jisas te gų pagede ma hodolama, tama aga
ma bidimainu ilali. Hasia Jisasgo aga digi bidibo ula olo mayu, tama
Godibolo ofa tiwai mani, te da we bidi tau somainogo yali. Tama
tebogo agai te Godigo te we bidi tau sabo dąų wali gamonabo po te mu
dąų walali. Tama tiyu, aga te da sipsip tiwai bidibo we bidi tonalubo
te polalubo bidi pedalai dao. Tama eno homugo te God agai te tigidali
wiegi yai kolesaga dagebolo mao, te dagego agai homu kolesaga wali
pabo usu ilimainogo yao. Tama eno homugo me da tomode agai tigidali
te aga digi godolo yabo kolesaga tigidali pedalomainogo yao, te Jisas
Kraisgo nogide tama tiao. Aga genuai nogi te sesemane bidada pabo
sogo elalua peyu, elalua paibao, te eno homugo. Mu dao.

Po silagasu wabo po

22 Ama dedeo, eno po bomo elama dagebolo obao, dagego eno e mobo
mabo wali pode dwagi yai homu eyu, odao, te eno dagego homu dąų

* **13:11:** Prs 16:27

ilabo po e pas tomode wai dao. Eno dagebolo e asęna tolobo pas te
pęwadage tiwai naga dao.
23 Eno homugo duga koneao, augwaligo te dago ama Timoti olo tagala
palali, tama aga te kalabuside me bidigobeo. Tama aga enaba polo
pedalobaso da, teda ena dali da si talua si pelama dage suagasaibao.
24 Te dagego dago te siade da wali po te duga tobolu bidi tigidalibolo
me, te tigidali Godigo we bidiba dali te po wao. Te ede bidibo Itali hani
Godigo we bidi augwaligo te siade da wabo po te dagebolo tolai dao.
25 Te eno homugo Godigo olo tau siyu mabo wiegi yai kolesaga te
dage tigidali dali bidao.

Jemsgo Asęani Pas
Hasia nedebo tau sabo po

Te bidi nogi Jems, te aga Jisas aga amanu, te bidigo e pas asęani. Agai homugo te haniani bulude bidibo Kraisgo po wali pabo Juda we bidi augwalibolo agai te augwa ebo kolesaga tigidali bugagia suao po wali. Haniani sęgę augwaliba pedalobaso da, teda augwaligo te sęgę dabe bugagia tolao wali. Tama tiyu, te tibo kolesaga egimio wali, te homu mu naga eyu, tama wiegi yai doloba pai kolesaga gasa we bidi dali yao wali.

Dago te usu sabe sęgę toloyu bomo elama dolalubaso da, teda da God dali bugagia bidaibao po wali

(Dąi 1:1-18)

1 Ena Jems dao. Ena God dali, Genuai Bidi Jisas Krais dali sigo sę ebo bidi dao. Dage te Israel bidi hani nogo si olama, sągą badu si wali bidi hani bage, dagede eno homu kone paluyu, eno te pas asęna tolobao. Dagego duga page bulu tagalama, tedela pelama, gasa haniani buluba polobadu bidigi pai. Tama eno dage dali dwagi yai homu eyu, e pas toloyu, dage tao obao.

Da bomo somainogo, bidi usu sabo sęgę pedalaibao

2 Eno ama dedeo, haniani sęgę dagebolo pedalobaso da, teda dwagi yai homu yao.

3-4 Dagego koneai, te sęgę me deli dagebolo pedalama, tama dagego te sęgę bugagia toloyu, dagego te sęgę aiyaba elalubo dao. Tama dage te tiwai idu geyu da, teda nosali asobo sęgę tigidali aiyaba elaluabo bomo elaluaibao. Tama tilama, dage bugagia bidaibao, te Godigo dwagi yai kolesaga me deli habuge egobeo, dage usu mu yaibao. Habuge idali weyu, bomo yao.

5 Tialima, dage tomode te bidi me deli aga te sę yabo kolesaga habuge ebaso da, te agai God hanalu wao, dwagi yai kolesaga momainogo hanalu wao. Tama Godigo agabolo mawaibao. Wado po wagobeo, God agai tigidali bidibolo augwaligo hanalu wali nai mabo dao. Agai dwagi yai homu eyu augwalibolo nai olo mabo dao.

6 Tiali goli te bidi aga sęgę tolabo kolesaga habuge yai bidi agai Godibolo hanalu wabo po wabo si, deli homu naga eyu hanalu wao. Agai te homu si elamuo. Godigo te dwagi yai kolesaga ena magowe, ma magobewe, te homu egio. Magi basowe? Bidi homu si ebo bidi aga homu kolesaga te tamu ąi asiyu, dini besela pabo tiwai dao.

7-8 Tama te tobage bidi aga sesemane sogo homu si ebo dao, tigidali sęde homu kolesaga besela pabo dao. Tama aga Godibolo po hanalu wabo tede me aga homu si ebo dao. Tama tibaso, bidi agai te homu elamuo, Genuai Bidi agai ena magi nai me mawaibao, te homu elamuo.

Te bidi Jemsgo te magi nai doado bage meni yai bidide po dali te nai doado bage hauwa munalubo bidi dali side po wali

9 Te dage magi nai doado bage meni yai we bidi, dagego Godiba
konealubo po dąụ olama, tama dagego dwagi yai homu yao. Magi
basowe? God agai dagego nogi ugwaba saibao.
10 Tama dage doado bage nai hauwa munalubo bidi dabe, dage me
dwagi yai homu yao, God agai dage nai meni yai bidi tiwai bidimainogo
yaibao. Te magi baso menio. Te nai hauwa munalubo bidi aga te
noswai wiegi yai holobo tiwai elama, tama nosali te noswai ma isibo
dao. Tama te tiwai te nai hauwa munalubo bidi isiyu tama tiaibao.
11 Tama dago koneai. Te noswai plaua duduli wiegi yai au osogo
elalubo dao. Giliga pedaliyu, te giliga posolo eyu, tama te noswai
tigidali bogwa selama wa pabo dao. Tama te noswai tọba tulaluai,
tama te noswaigo au yali dolobo dao. Te tiwai te nai hauwa munalubo
bidi me aga te tigidali sẹ yali nai dabe tagalama, tomode isiyu, te nai
walu doado bage taga pabo dao. *

God agai dago dwai sẹ emainogo sinabo menio

12 Niwai bidi me aga dali te dwai sẹ yanama sinayu bomo ebadi tama
te bidigo dwai sẹ emainogo te bidi me deligo te dwai sẹ yao po weyu
da, te bidigo te sẹ isiąma, te bidi aga bomo elama te dwai sẹ aiyaba
elalubaso, te tiwai bidi aga dwagi yai homu eyu bidaibao. Magi baso
meni. Agai te dwai sẹ usu sabo sogo aiyaba elaluama, tama Godigo
aga bidabo ula mawaibao. Godigo te po polobadu wai dao, “Niwai
bidi agai ena dali dwagi yai homu eyu, godolo mu ebo bidi agabolo te
bidabo ula eno mawaibao,” te po wai dao.
13 Tama bidi aga homude dwai sẹ yabo homu hodobaso da, agai te
po olamuo, “Godigo enabolo ‘Dwai sẹ yao’ wali.”. Te menio. Dwai
sẹ ebo homu God agai homu kolesagade pedalobo menio, usu egobeo.
Tama tibaso, Godigo te bidibolo ‘Dwai sẹ yao’ wagobeo, te tobage po
agai wabo menio.
14 Tiali goli tigidali bidi deli deli augwa homugo digi te dwai sẹ yabo
homu hodolobo dao, tama dago te dwai sẹ emainogo te dwai homu
kolesaga tomode dabolo te ili po wabo dao.
15 Tama tiyu, tama te dwai sẹ ebogo bidi homu hodolama, tama
te dwai kolesaga hauwa eyu, te wego wai ame nainogo haliga ebo
tiwai elama, tama nosali te dwai sẹ haniani hauwa eyu, tama te dwai
kolesagago wai hauwa ame nai. Tama nosali te dwai sẹ ebo genuai
mu pedalama, tama te dwai sẹ ebogo te bidi dolama, tama bidi te sẹgo
isibo tiwai pedalaibao.
16-17 Eno dwagi yai ama dedeo, dagego homu te dwai sẹ ebode geda
mugimio. God agai we bidi dwai sẹ yao olama sinabaso, te dwai sẹ
ebo menio. God agai te dwai sẹ egobeo. Te menio. Te Godigo tigidali
dwagi yai olo mabo kolesaga me, te tigidali agai da mabo nai te dwagi
yai mu dao, tama te dwagi yai sẹ tigidali dagaludu asobo dao. God agai
naga te dagalude ula ebo nai tigidali nigali bidi, agai te dabolo dwagi
yai sẹ naga tọba mabo dao. Tama God Aya agai te kolesaga subigila
hasegelebo menio. Aga te magi nai me giligade noma pedalobo tiwai
eyu, tama te noma bobobage elama, pẹwadage ma eyu ebo, God agai
te tiwai egobeo.
18 Agai aga homu kolesaga naga wali peyu, agai mu po dabolo ola
menama, tama da aga hani mu tiwai dao. Te da aga hani tomode

* **1:11:** Ais 40:6-7

te gomunai bidi tiwai bidimai hagede agai da nigali. Te Godigo da nigilama, te tigidali gasagi yai nai dabego gomunai bidi dabe bidiyu, te dago te nai dabe tonalumainogo yai dao.

Te dago konealubo homu Godiba dąụ wabo si da, dago te wiegi yai kolesaga dabe me yaibao

(Dąị 1:19–5:6)

Dago po odama, wali piąo

19 Eno dwagi yai ama dedeo, dagego e po pagede bugagia kone palama, koneao. Dagego te po odabo homu sisi elama, wabo po odao. Te dagego polo asesa te po weyu, tama dagego polo wado po wabo homu olamu dao. Dua yao, sębę polo egimio.

20 Magi baso menio. Bidigo sębę ebogo te Godigo gedude wiegi yai doloba pai kolesaga egobeo.

21 Tama tibaso, dage deli deligo aga me ebo dwai dwai kolesaga tigidali mu sela sąyao. Tigidali dwai sę ebo homu me te tagalama, te tobage sęde digibulu bidao. Tama duga digi duga nogi aiyaba elaluao, te Godigo po dagego homude bulali po sao. Te po aga digi usu elama, dage tau siyu ma saibao.

22 Dagego Godigo po dagego ologo naga odogimio. Ologo naga odoyu da, teda duga digi dugabolo ili po te ola mobao. Te egio. Dagego te Godigo po odama, mu wali pao.

23 Niwai bidi agai Godigo po ologo naga odama, agai te po wali pisąma ebo bidi, te aga digi gesabidi te duluade subo bidi tiwai dao.

24 Agai aga gesabidi polo sulama, tama bedu buluba teda pelama, aga gesabidi suali ma polo gegeda pabo dao, eno gesabi mena tiwai suali wagawe homu ebo dao.

25 Godigo wiegi yai doloba pai bomo yai po te bomo yai pogo da we bidi tau siyu, tama da bugagia bidiyu, tama da magi nai mego da kalabuside bidibeo. Tama niwai bidi me agai te Godigo bomo yai po page bugagia osola susa pelama, tama te bidi agai te po olo naga odola tagalobeo, menio, te bidi agai te bomo yai po wali pabo dao. Te tiwai bidi Godigo tau siyu, tama te bidi aga bugagia bidiyu, aga ebo sęde tigidali aga homu wiegi yai yaibao.

26 Te bidi me deli agai homu ‘Ena te baptais sali dwagi yai bidi dao, hauwa sogo eno lotu po wabo dao,’ te homu ebo bidi dao. Tiali goli agai bidi dene mabo dwai po waidali weyu, agai aga pedauwali bugagia tonalubo menio. Tama tiyu da, geda muyu, aga digi aga homugo agabolo tibo po naga wabo dao. Agai te baptais olo sali, agai lotu po wabo te olo po naga wabo dao.

27 Godigo gedude bidi agai wiegi yai kolesaga eyu, agai po bugagia odobo bidi agai magi dwai sę isąbo bidi, agai e tiwai kolesaga si yao: te kolesaga me e dao, niwai wai dabe meba augwa aya de ida si isiyu, tama te tiana wai dabe augwaduba naga bidibaso da, te me bidi isiyu we taga pai agaduba bidibaso me, te dago te tiwai wai dabe me, te wilawe we me augwali magi nai meni baso te sęgę sobadi tau sao. Te me kolesaga e dao: dago dena bilibo kolesaga bugagia tonalua bilao, tama e tọde meda yai dwai kolesagago dago homu kolesaga dolidali weyu.

2

Dago tigidali bidibolo homu deli naga tiwai yao

1 Eno ama dedeo, dagego dago Genuai Bidi Jisas Kraisde duga homu
tigidali muyu bidibao. Aga genuai tobolu bidi mu dao, moni nogi me,
moni ula yai bomo me elalubo dao. Tama dagego Jisasde konealubo
po dąụ waligo da, teda dagego te nogi yai bidibolo naga dwagi yai sę
eyu, te olo nai meni yai bidi dagego tudiba muyu, te kolesaga munu
me egio.
2 Te bidi me deli agai wiegi yai tedela ugwa gudama, tama aga nogode
te nogi wabo dwagi yai nai ring munama, tama te bidi aga dagego lotu
be tomoba asiyu, tama me te nai meni yai bidi aga me meda yai ugwa
gudasa dagego te lotu be tomoba asobadi da,
3 tama dagego te dwagi yai ugwa gudai bidibolo te po weyu, "Nage
te dwagi yai ni namide duayao," te po wai. Tama te ugwa meda yai
bidibolo dagego "U badu dolaluao, tama nage ena pagede degedude
dulaluao," te po wai.
4 Tama dagego te bidi si dali te tobage sę eyu da, teda dagego duga
ama dede dagego homugo augwali osalama, dagalobao. Tiali goli
dagego te kolesagade geda muyu, dagego bugagia dagalobeo. Dage
te bidi po tụ dodolobo bidi jasgo dwai homu elalu te bidi dabe po tụde
dagalabo kolesaga tiwai dagego homude me gagabo. Tegio.
5 Eno ama dedeo, eno dagebolo dwagi yai homu eyu, godolo mu
ebaso, eno dagebolo te po obao. Bugagia odao. Te tọde tigidali bidi
gedude magi nai meni yai bage, te Godigo te tiwai bidi sa munama,
tama augwaligo te Godigo po dąụ waligo te augwaligo te homu
kolesagade te masigi me walu hauwa munalubo bidi tiwai yaibao. Te
polobadu Godigo tama po wai, "Niwai bidi agai homu enaba muyu
godolo ebo bidi, te aga eno we bidi bugagia tonalubo madi tomoba
asagameo," te po wai. Tama tiyu, agai te magi nai meni yai bidi
augwali sa muyu, augwaligo te Godigo po mu dąụ waligo da, te augwali
te dąị ilali madi te pesage saibao.
6 Tiali goli dagego te magi nai meni yai bidi augwali gisugu mabo
dao. Tama dagego bugagia kone palao. Te walu hauwa munalubo
bidi augwaligo Godigo po wali pisiąbadi, augwaligo dage dali dwai sę
haniani eyu, tama dage aiyaba elaluama, tama dagebolo sęgę mabo
dao. Tama te bidi dabe augwaligo naga dage te po tụ ebo digi kegasa
pabo dao, augwaligo dagego nai somainogo.
7 God agai dage ma selama, tama agai dageba Jisasgo dwagi yai nogi
muai dao. Tiali goli te walu hauwa munalubo bage augwaligo te nogi
posobo po wabo dao.
8 Te dago genuai tuni bidi God agai bomo yai po me deli bukude
polobadu mu asęyu, te po wai, "Nago naga tigi dali dwagi yai homu
eyu, godolo ebo tiwai, nago gasa bidi dali me tama naga tiyu, tama
nago te bidi dali wiegi yai homu yao," te polalubo bomo yai po asęani.
Tama tiyu, dagego te bomo yai po wali peyu da, te dagego wiegi yai
kolesaga naga wali paibao. *
9 Tiali goli, dagego bidi deli dali wiegi yai homu eyu, tama bidi me
bidi dali dwai homu eyu da, te dage dwai sęgę saibao. Tama tibaso, te
bomo yai pogo dage homude dene iliyu, tama te dene dagego mu siyu,

* **2:8:** Prs 19:18

tama dage te dwai sę eyu bomo yai po bolobo bage dao olama, tama dagego te sęde mu koneaibao.
10 Tama bidi me deli agai tigidali gasa bomo yai po wali peyu, tama agai te bomo yai po me deli naga bolali, te bidi agai te bomo yai po tigidali bolali bidi te tiwai dao, te sęgę saibao. Magi baso meni.
11 Te God agai te po wai, “Nago te we sabo kolesaga dologio.” Tama agai te pogo naga te po me weyu te po wai, “Nago bidi ela mugio.” Tialima, nago te we sabo kolesaga dolisiąyu da, tama nago te bidi me ela mugi sogo da, te nage te bomo yai po bolali bidi dao wagi da. *
12 Tama tibaso, dagego te nosali pedalabo sę homugo koneao. God agai te bomo yai po deligo da bugagia bidimainogo ebo dao. Tama te sogo Godigo tigidali tǫde we bidi te bomo yai po deligo naga osalama dagalaibao. Tama dagego homugo te tiabo koneama tama duga po wabo me, te bidibo kolesaga me te bugagia duga tonaluao.
13 Magi baso menio. Bidi me deligo gasa bidi homu dene eyu tau sisiąyu bidali, tama te sogo Godigo we bidi dagalobode, te gasa bidi homu dene esiąyu tau sisąyani te bidi aga Godigo homu dene eyu tau sogobeo. Te menio. Tiali goli, niwai bidi agai gasa bidi homu dene elama augwali tau sali te bidi, te usu da, Godigo te bidi tau siyu, tama te Godigo bidi dagalobode te tiwai bidi aga te po tụ dali te sęgę me dene sogobeo. Te menio.

Konealubo po wiegi yai kolesaga dali esiąyu te isibo dao

14 Eno ama dedeo, bidi mego te po weyu “Eno Kraisde konealubo po dąụ wabo dao” weyu da, tiali goli agai wiegi yai kolesaga mu isiąwai, tiali ma te bidigo konealubo po te olo nai tiwai yai. Tama te tiwai konealubo pogo aga tau siyu ma sogowe? Menio.
15 Tama tiyu, ama me abe augwali te ugwa dwai eyu, tama tuabo nai me menio.
16 Tama tibaso dage tomode bidi me deligo te magi nai meni yai bidibolo te po weyu, “Nage homu wiegi yai elama bidao,” te po olama, “tama nage pelama naga tigi posolo ilabo ugwa mugi peyu, tama naga nai selama tuyu naga haliga pągąnao.” Tama dagego te po weyu da, te dagego te nai meni yai bidi ugwa me te nai me te bidi tigi tau selama masiąyu da, tama dagego te po wabogo te bidi mena tama aga tau sogowe? Te meni. Te usu egobeo.
17 Te tiwai gilama, te Jisasde konealubo po dąụ wabo tama naga ebo dao. Tama tibaso, te bidi aga olo bidiyu da, te tebo kolesagago magi dwagi yai sę me pedalisiąyu, tama te olo dwai nai tagalobo tiwai sę yaibao.
18 Te bidi mego te po wali, “Ao, eno Jisasde konealubo po dąụ wabo dao,” wai. Tiali goli agai gasa we bidi tau siyu wiegi yai sę ebe, tama te tiwai bidi dali eno tama po waibao, “Nago pogo naga te konealubo po dąụ wabo po wai, tama eno da, te eno we bidi tau sabo kolesaga ebo dao. Tialima, eno te dwagi yai kolesaga ebo suyu da, te sogo nago koneyu eno Jisasde konealubo po dąụ wabo mu koneaibao. Tiali goli nago wiegi yai kolesaga ebe, tama mena tama eno nago te konealubo po dąụ wabo koneaibawe? Te tụ menio, eno konegobeo.” Eno te po te tiwai bidibolo waibao.

---

* **2:11:** Sai 20:13, 14; Bom 5:17, 18

19 Tama nago konealubo po dąų wabo homu tama yai, “Te God deli
digi bidibao,” wai. Te homu wiegi yai dao. Tama tiali goli te usu menio.
Te dwai haubo noma bidi augwaligo me te homu tiwai ebo dao, tama
te pode augwali homu didibili eyu midigi sabo dao.
20 Nage homu kolesaga meni yai bidi, te nago konealubo po naga
dąų weyu, tama nago wiegi yai kolesaga dali esiąyu, tama nago te
konealubo po dąų wabo te olo nai tiwai eyu te usu menio. Tama tibaso,
nago te po page mu koneai homu ebawe?
21 Edao. Dago wąi Abraham agade kone palao. Polobadu Godigo
agabolo “Te sę yao” po olama, Abraham aga ogwa Aisak te masigi
saiba munama elainogo, tama Godibolo te ogwa te olo mabo tiwai
yainogo tiwai. Tama te sogo Godigo agai te kolesaga ebo sulama, tama
“Abraham aga wiegi yai doloba pai bidi mu dao” wai. *
22 Dagego suao. Abraham agai Godigo “Nago ogwa enabolo mao,”
wali po bugagia wali peyu, tama te yali wiegi yai kolesaga aga
konealubo po dali sę eyu, tama te dwagi yai kolesaga yaligo te agai
konealubo po Godide dąų wabo te usu mu eyu, te habuge me ebeo.
Menio.
23 Tama tiyu, Abraham agai tama tiai, tama nosali Mosesgo te
Godigo po meba te bukude agai asęai, “Abraham agai te Godigo pode
konealubo po dąų wai. Tama tibaso, Abraham aga te Godigo gedude
wiegi yai doloba pai bidi mu pedalai,” Mosesgo tama po asęai. Tama
me, te Godigo Abrahamde dali te po wai, “Aga eno abagi dao.” *
24 Tama te wali pode te Abrahamgo yali kolesaga te po dagego
koneao, te bidi mego konealubo po naga dąų weyu, tama agai te wiegi
yai kolesaga ebo po wali pisąwai, te tiwai bidi Godigo wiegi yai doloba
pai bidi dao wagobeo. Menio. Niwai bidigo te wiegi yai yai kolesaga
dali eyu konealubo po dąų wabo bidi, te Godigo gedude te tiwai bidi
te wiegi yai doloba pai bidi dao waibao.
25 Tama dago Godigo gedude doloba pai we bidi bidabo kolesaga sao,
te polobadu we mego po wali, te we nogi Rahap. Te we aga penani we,
tialima Godigo te Kanan tǫ Juda bidi hanibolo mawainogo yali sogo,
tama augwaligo te Kanan tǫba sa pabo bidi dabe tagala palai, te sogo
te we Rahap agai te bage tau sai. Te we aga hanigo augwali elidali
weyu, tama te we Rahap agai te bidi dabe dualama, gasa tǫdu Juda
bage bidibo digiba tagala palai. Tama te wego te yali sęde, te we aga
Godigo gedude doloba pai mu pedelai dao. *
26 Tama te bidi Abraham dali te we Rahap augwali sigo yali sęde dago
koneaibao, tama niwai bidigo agai konealubo po naga dąų weyu tama
wiegi yai kolesaga esiąyu da, teda agai Godide konealubo po wabo isali
tiwai dao, te bidigo tigide bidibo noma bidi meniama, tama te bidi isai
tiwai yaibao.

3

Dago dena wabo po bugagia tonaluao

1 Eno ama dedeo, dage tomode Godigo po ola mabo bidi hauwago te
po ola magio, bidi si sela naga usu yaibao. Dago konebo dao, nosali
Godigo agai we bidi dagalobo sogode, agai da te po ola mabo bidi dabe

* **2:21:** Gag 22:1-14 * **2:23:** Gag 15:6; 2 Sto 20:7; Ais 41:8 * **2:25:** Jos 2:1-21

agai da bugagia dagalama, osola sueibao. Tama dago dena sẹ bugagia esiąyu da, teda agai dabolo sẹgẹ mawaibao. Tiali goli te sogo agai po odali gasa we bidi te agai dua digi augwali bugagia dagalama osola sueibao.
2 Tama hauwa sogo da tigidali bidigo te pode geda muyu haniani sẹ ebo dao. Tama tibaso, bidi mego agai wabo pode dwai sẹ me esiąyu da, te aga te wiegi yai bidi mu dao. Tama te bidi aga tigigo ebo sẹ tigidali bugagia tonaluyu te bidi usu yaibao.
3 Tama dago dena wabo po bugagia tonalubo sẹde eno te po obao, dago te moni kibu hos kelede ain dage munama, tama te ain bonogo kegeyu, tama te hos aga dago ebo homu kolesaga wali bilimainogo tebo dao. Tama tiyu dago aga genuai tigi tigidali kegasa biliyu, tama da bidigo homu kolesaga wali hosgo pabo dao.
4 Tama dagego homugo te moni geba sip, tede me bilibo kone palao. Te moni geba sip te genuai nai mu dao, tama tiyu bomai waligo te sip selasa, te tamu ąịdu bilibo dao. Tama te sip tolasa bilibo nai te dwasianu nai mu dao. Tiali goli, te sip tolasa bilibo bidi agai homugo gasaba painogo da, te bidi agai te sip tolasa pabo nai teba begelama pabo dao.
5 Te tiwai gilama, te da bidigo kele te dago tigide elalubo dwasianu nai dao. Tiali goli te kelego genuai po hauwa wabo dao, tama te wali pogo genuai sẹ ebo usu dao, te sẹ meba dwagi yai dao, meba dwai sẹ dao.
Kone palao, te dwasianu sia dabogo te genuai sia mu deyu, tama te bulu tomode elalubo ni dabe tigidali te siago dainogo ebo te dagego konebo dao.
6 Te sia dabo tiwai da bidigo kelego wabo po tiwai dao. Tama te sia dabo tiwai, dago wali dwasianu dwai po te genuai mu pedaluama, dago tigi tomode dwai meda mu elama, tama da dolobo page elalubo. Tama dago wabo dwai po aga page bulu da te Satan aga moni dwai sia dabo bulu dao.
7 Tama tigidali tọde bidibo bidi augwaligo te bulu tomode bidibo wili hasa dabe sobadi, te ba me, te hasamani me, tama te tigidali tamu ąịde bidibo nai tigidali sai. Tama augwaligo te hasa dabe tigidali negelama tama nagame ilibaso, tama augwaligo po odolama bugagia bidibo dao. Tama megi me bidi dabe augwaligo tama tebo usu yaibao.
8 Tiali goli mena bidi deli agai kele bugagia tonaluaibawe? Te tobage bidi menio. Sesemane sogo bidigo kelede dwai po haniani subigila homu hodolama, te dwai po wabo dao. Tama dago kele da te bidi isibo nai elalubo bidi gąụ kelebo dwai hasamani tiwai dao, dago wabo pogo we bidi dene mabo dao.
9-10 Tama dago kelego naga po weyu, te dago po si wabo dao. Po me deli te dago Genuai Bidi dali te dago Aya God te augwali sigo nogi dago ugwaba sabo dao. Tama gasa po me dago kelego dwai po weyu, meba bidi dabe dali posobo po olama dolobo dao. Tiali goli, God agai tigidali tọde we bidi aga tigi tiwai nigaligo da, Godigo nogi ugwaba sabo po dali, te bidi posobo dwai po wabo dali, te tiwai po si dago deli kelego olamuo. Eno ama dedeo, te dwai po wabo tagalao. *
11 Te ąịde kone palao. Te dwagi yai asobo ulu wẹ dali te tamu ąị dali gelama asobo menio.

* **3:9-10:** Gag 1:26

12 Ama dedeo, te ni kayago te ni oliv du walogobeo. Tama te bono
du ni wain tego te ni kaya du walogobe. Tama tiali me, te tamu ąįgo
dwagi yai ąį ma gagagobeo. Menio.

Dwagi yai homu kolesaga God pagedu asobo po

13 Te dage tomode bidi me deli agai wiegi yai homu eyu, te dwagi
yai po konebawe? Te dage tomode te tiwai bidi me deli bidibaso da, te
bidi agai bilibo kolesaga dwagi yai yao. Tama wiegi yai kolesaga eyu
dwai kolesaga isiąma, tama dwagi yai kolesaga ebo koneyu, tama agai
te dwagi yai kolesaga ebo gasa bidi dabe augwalibolo ola mao.
14 Tiali goli, dagego dwai homu gasa we bidi dabe dali elaluyu, tama
dagego augwaligo nogi ugwaba sabo eno hagelabo homu eyu da, tama
dage nai yogo homu eyu da, dage te tobage dwai homu eyu da, teda
geda muyu dagego te po wabo dao, "Da da, te wiegi yai homu eyu, te
dwagi yai po konebo bage dao." Te tobage tibo po wabo tagalao, duga
nogi ugwaba sabo po wagimio.
15 Tama dagego te gasa we bidi dali dwai homu eyu, tama duga digi
duga nogi ugwaba siyu ebo, te tiwai kolesaga te dagaludu asobeo. God
agai te tobage kolesaga dabolo mabo menio. Tama te homu ebo dwai
kolesaga te e tǫde we bidigo homugo naga ebo kolesaga dao. Te dago
dwai tagalai sę ma eyu, tama te dwai sę ebo page bidi te Satan dao.
16 Tama tiyu, bidi meba augwaligo gasa bidi dabe dali dwai homu
eyu da, tama augwaligo te haniani kolesaga ebode te augwa digi augwa
nogi ugwaba siyu da, te tiwai bidi dabe augwaligo konila po subigila
wabo bidi dao, te haniani dwai sę ebo page bidi dao.
17 Tiali goli niwai bidi augwaligo te God pagedu asobo te wiegi yai
homu kolesaga sabo bidi dabe augwaligo ebo kolesaga e dao: polasa
mu, te augwaligo meda isiąwai wiegi yai homu kolesaga wali pabo
dao. Tama te kolesaga me, te augwaligo gasa bidi dabe dali wiegi yai
kolesaga eyu deli homu elama bidiyu, tama augwali dali homu nagame
eyu, tama tiyu augwaligo gasa bidi dabego po wabo odobo dao. Tama
augwaligo homu dene eyu, we bidi tau sabo wiegi yai kolesaga ebo
dao. Tama tiyu, augwaligo deli homu tiwai naga tigidali we bidi dali
ebo dao. Tama augwaligo ugwadu homugo naga augwaligo po wabo
menio.
18 Tama tiyu, dago wiegi yai kolesaga eyu, deli homu naga elama
bidiyu da, te sę ebo dago te nai ge tǫba bulubo tiwai dao. Tama dago
te wiegi yai kolesaga eyu, te deli homu naga ebo te kolesaga ebode
te nai ge dwagi yai walobo tiwai yaibao, te doloba pai kolesaga ebo
genuai pedalaibao.

4

E tǫde ebo kolesaga godolo ebo bidigo te God dali boi bidi ebo dao

1 Te duga hasi te boi bidi yabo homu dali, te wado po wabo homu
dali te si menadu pedalobo dawe? Woo, dage bidi deli deligo magi nai
sulama, te nai eno tigi tau somainogo, te saio homu eyu, dini ebo dao.
Te tama te ebo sęgo dagego homu hodolama, tama homu si eyu, tama
duga hasi konila po weyu, wado po idu gebo dao.
2 Dagego te haniani nai sabo homu godolo yai, tiali goli dagego sabo
menio. Tama tiyu dagego te bidi ela muabo homu ebo dao. Tama
dagego nai sabo homu eyu pesą eyu, tama dagego te nai sisąma, tama

dagego wado po weyu hwịbo dao. Tama me sogo dagego Godibolo nai sainu po hanalu wasiąbaso, dagego te nai sabe dao.
3 Tama me sogo dagego Godibolo te nai sainogo po hanalu obadi digi, dagego te nai sabe dao. Magi baso menio. Geda muyu, dagego homu dolo pisiąwai, dwai sę emainogo, duga tigi tobade, duga haliga tobade naga te nai sai hagede te dagego homu dąụ ola sabo nai sainu te dagego God te naide hanalu wabo dao. Tiali goli agai dagebolo mabe.
4 Dage te penani ebo we tiwai dao, te we aga bidi dali bidisiąyu, gasa bidi dali penani ebo tiwai dao. Niwai bidi agai e tǫde ebo kolesaga naga godolo eyu da, teda te bidi aga God dali boi bidi homu ebo dao. Te dagego konebewe? Tama tiyu, niwai bidi agai te tǫde kolesaga ebo bidi dabe dali abagi weyu, te bidigo aga digi te God dali boi bidi gagawai.
5 Dagego te polobadu bidali bidigo asęani pode ma kone palao, te pode geda mugio. Te asęani po e dao: “God agai aga Mobo Bidi da dali bidimainogo tagala palali. Tama tiyu, da God taga peyu da, te Mobo Bidi agai bomo eyu, da dali dwai homu ebo dao,” te po Godigo po bukude bidi mego asęani. Te pode dagego “Te po olo po naga dao” homu elamuo.
6 Tama God agai aga Mobo Bidigo dabolo mabo sę te genuai dao. Tama agai da olo mu tau sabo sę, te genuai mu dao. Tama tiyu, agai da olo tau siyu, te dago homude pedalobo ‘Dwai sę yao’ po te po dago odosiąma, tama dago te po aiyaba elalubo dao. Tama te sę ebode te Godigo wali po bukude te po elalubao, “Te aga digi aga nogi ugwaba sabo bidi, te bidi God aga tudiba mubo dao. Tiali goli te imilai bidi da, te bidi God agai olo mu tau sabo dao,” te po asęani. *
7 Tama tibaso, dagego duga dwai kolesaga ebo te homu aiyaba dualao, tama dage Godigo bomo dologode bidao. Tama tiyu, dagego te Satango dwai sę yainogo ebo dagalama sela sąyao, tama agai dage dali te dwai sę yainogo yali tagalama Satan aga wi paibao.
8 Tama tiyu, dage God pąba mu peyu tibaso da, aga dage pąba mu aselama, bidaibao. Tama dage te dwai sę me sogo me sogo ebo bidi dabe, duga nogogo dwai sę ebo tagalama, dwagi yai sę naga yao, te bidigo nogo ąịde telabo tiwai te meda meniama dwagi yai tiwai yao. Dagego te Godigo po wabo odobo me te tǫde kolesaga ebo te homu si elalubo, te dwai homu ebo kolesaga dagego homude elalubo te sela sąyao, homu deli naga eyu bidao.
9 Tama duga te dwai sę ebo kolesagade homu sęgę eyu tama gela hauwa waiyąo. Tama dagego megi tama tebo kolesagade dagego dwagi yai homu eyu gisugu wai, tama dagego te dwai sęde gisugu wabo te kolesaga hasegelama, tama duga te dwai sę yalide homu begeleyu gela wao. Tama dage te megi naga wiegi yai homu te dwai sęde ebo bidi dabe, dagego te homu ebo hasegelama, tama duga te yali dwai sęde hale eyu homu dene yao.
10 Tama duga digi duga nogi Genuai Bidigo gedude aiyaba dualao. Dagego tama tiyu da, te Genuai Bidi agai dagego nogi ugwaba saibao.

Dena ama dali dolabo po olamuo

11 Ama dedeo, duga hasi bidi dolabo po dagego wagimio, te tagalao. Niwai bidi agai aga abagi dali te nogi posobo po weyu, “Nage dwai sę elama, tama sęgę sao,” te tobage po weyu da, te bidi agai Godigo bomo

* **4:6:** Pro 3:34

yai po me posoyu, te bomo yai po dolai dao. Tama nago te Godigo bomo yai pode posobo po weyu da, teda nage te bomo yai po odoyu wali pabo bidi me menio. Nago te bomo yai po osola sulama, tama 'Te bomo yai po usu ebe' homu eyu, nago te bomo yai po bolobo bidi dao.
12 Tiali goli, God aga digi naga agai bomo yai po dabolo mawai dao. Aga digi naga we bidi osola suabo bidi dao. Aga digi naga agai we bidi tau siyu ma sabo bidi dao, ma we bidi mu dolabo bidi dao. Tama tibaso, we bidi osola suyu sęgę mabo sę te nago sę mu menio.

Dago dwai sę egio wabo po

13 Dage meba bidi dagego te po wabo dao: "Megi me, do me, da te hanu meba pelama, tama te hanude dago bisnis sę eyu, kibu be deli bidaibao. Tama dago mone ge hauwa saibao," te po dage mebago wabo dao. Tialima eno dagebolo te po obao:
14 Dagebolo magi nai te do pedalabo te dagego konebeo. Tama dagego bidibo ula te mena tiwai dawe? Te dagego bidibo ula e tiwai elalubao te kigamu pǫ holama, tama te giliga asobode te po polo hagabo tiwai, te da bidigo bidibo ula te tiwai osogo naga ebo dao. *
15 Tama tibaso, dagego nosali yabo sęde homu eyu, te po wao, "Genuai Bidi agai 'Ao, usu da' homu eyu da, te da bidibo ula dali bidiyu, tama dago te masigi sabo sę me te gasa sę me te nosali yaibao."
16 Tiali goli dagego te tiwai ebo meni. Dagego genuai po dagą olo dali ola biliyu, tama dagego nosali yabo sęde duga digi nogi ugwaba sabo po wabo dao. Te tobage nogi ugwaba sabo po wabo te dwalio.
17 Tama tibaso, bugagia kone palao. Dwagi yai kolesaga ebo koneai bidi, tama te bidi agai te dwagi yai sę esiąyu da, te bidi agai dwai sę yali dao.

5

Te walu hauwa munalubo bidi dabe dali wali po

1 Megi eno te dage walu hauwa munalubo bidi dabe dali te po obao. Dage dwai homu eyu, te hwa weyu, gela weyu yao. Dagebolo moni dwai sęgę dali, dene dali si tamadi pedalaibao.
2 Tama dagego te wiegi yai walu dali te au dobage te nai dabe tigidali te dolama, tama damua pai dao. Tama dagego te ugwa dabe me tigidali, te asibago me te sagado dabego tula silai.
3 Tama dagego te wiegi yai kapa nogi gol te golgo nigali nai dali, te kapa nogi silva si te wiegi yai nai dabede nai yogo ebo homu eyu, te nai dabe olo munaluyu, te yaba yai. Tama te nai si yaba ebo gilama te dagego dwai sę ebo te hania pedaliyu, tama te naigo dagego tigi te sia ulubo tiwai yaibao. Dagego megi bidiyu, te walu me te mone ge hauwa sisinibao. Tiali goli te Genuai Bidi aga ma asobo sogo pąde dao. Tama tibaso, megi da te nai deliba sisinabo sogo menio. *
4 Te po bugagia odao. Te sę ebo bidi dabe augwaligo te dagego moni gide dagego nai sabo sę yai. Tama dagego augwali ili po weyu, te augwali maiabo mone ge bogia siyu, tama meba duga geme halobageba dualobo dao. Odao. Dagego te geme dualali masigigo agai i olama, dwai po dage dali wabo tiwai po wabo dao. Tama te sę bidi dabe augwaligo masigi habuge eyu, dwai homu eyu, tama augwaligo

* **4:14:** Prs 27:1 * **5:3:** Mat 6:19

i wabo te dagalude bidibo Genuai Bidi agai odalio, God aga tigidali
bomo page bidi mu dao, te aga digi augwaligo gela wabo po odalio. *
5 Tama tigidali sogo dage e tǫde bidibo sogo, dagego dwagi dwagi yai
nai siyu, tama dage homu dwagi yai naga eyu bidai. Tama dage nai
hauwa tuyu genuai bidi nisai, tama dage elabo bodolu te pąba pedalai
dao, te nisai genuai kibu tamadi elabo bodolu pąba pedalobo tiwai dao.
6 Dagego te wiegi yai doloba pai bidi dabe po tụ elama, te bidi dabe
augwali ela muai. Tama dagego augwali dali te dwai sę ebadi yaide,
augwaligo dage dali po wei ponobo usu ebeo.

Da bomo elalu bidu te Godiba gedu haluasa po weyu tama Genuai Bidi asobo tonaluinao

(Dąị 5:7-20)

Dago homu dąụ olama te sęgę toloyu, Genuai Bidi ma asobo tonaluao

7 Eno ama dedeo, te walu hauwa munalubo bage augwaligo tama
tiyu, dagego homu dąụ olama, dagego te tigidali sęgę toloyu, tama te
Genuai Bidi Jisas ma asobo tonaluao. Dagego koneani, te gi page bidigo
te aga gide bulali nai dwagi yai holobo tonalubo dao. Tama te bidigo
homu dąụ olama, moni homu esiąyu, te tulubage dali te giliga dali sigo
sę usu ela silibo si, tama te bidi aga te gide te wiegi yai nai sabo dao.
8 Dagego me tama duga homu kolesaga dąụ olama, te tigidali haniani
sęgę tolao. Tama te Genuai Bidi ma asobo sogo te pąba yagasobao.
Tama tibaso, dwagi yai homu eyu, dagego homu kolesaga dąụ olama
tonaluyu bidao.
9 Eno ama dedeo, te po tụ ebo bidi Jisasgo dagebolo dwai dene
wei ponoidali weyu, duga hasi te gasa ama dabe dali wado po weyu,
augwali dali te posobo po olamu dao. Dagego e po odao. Te po tụ ebo
bidi Jisas te be tụ bulu badu dolagasai elalubao.
10 Ama dede, dagego te polobadu Genuai Bidigo nogide po pusali
bidi profet bage augwali dali yali te sę homugo koneao. Te bage dali
gasa bidi dabe augwaligo boi bidi homu eyu, augwali dali dwai sę yai.
Tiali goli te profet bidi augwaligo homu kolesaga dąụ olama, te sęgę
bugagia tolai dao. Tama dagego augwaligo te yali kolesaga suyu, te
kolesaga dagego usu ni tiwai dao. Tama dage te usu niba kadu wao.
11 Tama te tiwai augwaligo te sęgę polobadu bugagia tolai baso, megi
dago tama po wabo dao: "Te homu kolesaga dąụ olama te sęgę tolali
bidi dabe, te bidi megi augwaligo homu wiegi yai eyu bidibao." Tama
gasagi yai bidi me agai nogi Jop, agai yali sę po dagego odai. Te genuai
sęgę hauwa te agabolo pedalali digi te agai bomo eyu dolalu, te sęgę te
aiyaba elaluai. Tama nosali Genuai Bidigo dwagi yai kolesaga aga dali
yai, te me dagego koneai. Tama te bidi Jopde yali sę po odama, tama
dago koneani, Genuai Bidi agai da hobede mu eyu, tama sesemane
sogo agai da homu dene elama, da agai dwagi yai homu eyu, da olo
mu tau sabo dao. *

Dago po wabode dago Godigo nogi olo weyu da, te dwalio

12 Ama dedeo, dagego polasa te yabo sęgę sę e dao: Dagego te
God aga bidibo madi dagalu me, tǫ me, te gasa nai me nogi eyu,
tama dagego te po wabo dao te pogo dąụ wagimio. Tama dagego

* **5:4:** Bom 24:14-15 * **5:11:** Jop 1:21-22; 2:10; Tib 103:8

“Awe” weyu duga wabo po dąų walomainu, “Awe” naga wao, te usu yaibao. Me ma, dagego mu po weyu, “Menio” weyu, duga wabo po dąų walomainu, “Menio” naga wao, te usu yaibao. Bidi mego aga wabo po dąų walomainu Godigo nogi weyu da, te bidibolo Godigo sęgę mawaibao. Tama Godigo dagebolo sęgę maidali weyu, dagego te Godigo nogi olo nogi igio. *

Dwagi yai doloba pai bidigo Godibolo hanalu wabo po te bomo elalubao

13 Te dage tomode bidi me deli aga te sęgę tolobawe? Tibaso da, agai te Godibolo gedu haluasa po hanalu wao, Godigo aga tau somainogo. Ma, bidi me aga homu dwagi yai eyu bidibawe? Te homu ebo bidi agai te Godibolo wiegi yai homu elama, tęąbi po weyu, Godigo nogi ugwaba sao.
14 Tama dage tomode ama me deli aga te gasi saliwe? Tama tibaso da, agai te Godigo po odobo we bidi tomode bidibo tobolu bidi augwali i wao. Tama augwali aselama, augwaligo te Genuai Bidi Jisasgo nogide te bidi tigiba te wel muagasiyu, tama Godigo te gasi sai bidi tau somainu augwaligo Godibolo gedu haluasa po hanalu waibao. *
15 Tama augwaligo Godibolo te konealubo po mu dąų olama gedu haluasa po weyu da, te Genuai Bidigo te gasi bidigo gasi usu ilama ma hodolaibao. Tama te gasi bidi agai dwai sę meba yaibaso da, te Genuai Bidigo te dwai sę tigidali sela sąwaibao.
16 Tama tibaso, dagego duga dwai sę yali te duga ama dabebolo pusao, te duga hasi tau somainogo Godibolo te po hanalu wao, te God agai dage dwagi yai ma usu ilimainogo yao. Tama tiyu, te doloba pai bidigo gedu haluasa po wabode bomo elaluyu, tama agai te gedu haluasa po wabogo te we bidi tau sabo sę ebo usu yaibao.
17 Te polobadu bidai bidi nogi Elaija aga doloba pai bidi bidiyu, tama agai gedu haluasa po wabode bomo elaluali. Tama agai Godigo nosali yabo sę po augwalibolo pusuyu bidai. Tiali goli Elaija aga te da tiwai bidi bidai. Tama bidiyu, agai Godibolo gedu haluasa po bomonama wai, te tulubage tuluidali weyu, tama te tulubage dagalude tulisiąbadi kibu be sela olama, tama te polua a naga olama, me badu nogo deli olo bidai. *
18 Tama nosali agai Godibolo po ma hanalu obadi, tama dagaludu te tulubage tagala palama, tama tulubage tuluyu, te tǫde nai ma holai. *

Godigo po wali pabo tų tagalobo bidi, te dago ma oda sabo po

19 Eno ama dedeo, dage tomode ama me deli agai te Godigo mu po tagalobaso da, tama ama me bidigo te ama ma oda siyu da,
20 tama te gasa bidi ma oda sali ama agai koneama te homu yao: tama te bidi mego te dwai sę yali bidi tau siyu, tama te dwai sę yali bidi agai te dwai sę ebo tų tagalama tama te bidi God pageba ma asobaso da, te bidigo te dwai sę yali bidigo mobo ma sai, tama te bidi agai te dwai sę eyu te dwai sęgo aga ela mugobeo. Te dwai sę yali bidi tau sabo kolesagade Godigo te dwai sę ebo bidigo dwai sę hauwa sela sąwaibao. Te tama dao. *

---

* **5:12:** Mat 5:34-37 * **5:14:** Mak 6:13 * **5:17:** 1 Kin 17:1; 18:1 * **5:18:** 1 Kin 18:42-45
* **5:20:** Prs 10:12; 1 Pi 4:8

Pitago Hasia Pas Deli Asęani
Hasia nedebo tau sabo po

Te bidi Jisas wali pali bidi nogo si olama sągągo si bidi dabe tomode te bidi Pita bidali. Tama te bidi Pita nosali te Kraisgo po wali pabo we bidi hani dabe tomode te genuai bidi pedalali. Tama agai e pas te digibulu moni tǫ pedai a naga tede bidali Godigo we bidi hani augwalibolo asęna tolali. Magi baso meni, te sogo te Rom gavman me, te haniani olo we bidi me, augwali tigidaligo te Kraisgo po wali pali we bidibolo genuai sęgę dali dene dali mayu bidali. Tama tibaso, te bidi Pitago homugo agai te augwali homu hodolobo bomo mabo po augwalibolo pusa mawaibao. Augwaligo te haniani sęgę tolobadi, tama augwa hasi dali yabo kolesaga me, te gasa we bidi dali yabo kolesaga me, te gavman dali yabo kolesaga me, te tigidalide Pitago augwalibolo te tau sabo po e pas tomode asęnama tama tolali.

Da te Godigo hani we bidi mu pedelai baso, tama dago te wiegi yai kolesaga dabe eyu, te dago dwagi yai nai dabe saiba homu eyu tonaluinao

(Dąi 1:1–2:10)

1 Ena da Pita da, te Jisas Kraisgo tagala palai bidi me deli dao. Tama te dage haniani gasa tedali bulude bidibo we bidibolo eno e pas asęna tolobao. Dage meba te moni tǫ nogi Pontus tede bidibao, meba te moni tǫ Galesiade me, meba te moni tǫ Kapadosiade me bidibo, meba te moni tǫ Esiade me bidibao, meba te moni tǫ nogi Bitiniade me, dage te tǫde bidalubo, tede osogo bidibo we bidi tiwai bidibao.

2 Dago Aya God agai dage polobadu mu konebaso, agai dage hagea sai dao. Tama agai Mobo Bidigo dage doloba pai mu iliyu, tama dage wiegi yai kolesaga naga eyu bididuyu tama dage Jisas Kraisgo po odoyu, agai aga kanemego dagego yali dwai sę sela sąmainogo, God agai dage koneyu polobadu hagea sai dao. Tama eno homugo God agai olo tau sabo kolesaga dage dali genuai mu elama, tama dage bugagia mu bidao.

3 Te dago dena Genuai Bidi Jisas Kraisgo Aya God aga nogi dago ugwaba sinao. Agai da moni homu dene mu eyu, tama da tau somainogo, agai Jisas Krais te isai bidi dabe bidibo digi tomodu ma hodolali. Tebogo dabolo te gesi noma ula mawai. Tama menama, da dwagi yai homu eyu, bugagia tonaluyu bidalubao.

4 Aga bidibo digi dage maiabo nai agai dagala munama, megi bugagia tonalubo dao. Tama agai dagebolo maiabo nai te gamonabo nai dao, te dwai sęgo dolisiąbo nai dao, te nai munu me mobia pogobeo.

5 Tama dagego duga homu tigidali te Krais agaba mubaso, God agai bomogo dage bugagia tonalubao. Tama nosali te tigidali nai silabo bodolu mani sogo pedalobo si, agai te we bidi ma dobola sabo kolesaga polobadu sisi ela muani te sogo waselaibao. Tama tibaso, megi agai dage bugagia tonalubao.

6 Tama agai dage dali te sę ebode dage moni dwagi yai homu mu ebo
dao. Godigo te dage usu sabo sę pedalama gogolama, tama dage homu
osogo dene ebao. Tiali digi, dage moni dwagi yai homu mu ebo dao.
7 Tama te haniani dene mabo sę augwaligo page elalubao. Dage duga
homu tigidali Godiba muani sę, te sę usu somainogo te dene mabo sę
dageba pedalobo dao. Eno megi te wiegi yai kapa nogi gol te naide po
digi po begelama obao. Augwaligo te kapa gol te tǫde diganama, tama
te dwai nai sela sąwainogo augwaligo te gol siade ulubo dao. Siago
uludama, tama nosali te wiegi yai kapa gol naga pedalama, augwaligo
saibao. Tama te gol te osogo wiegi yai nai dao, te tǫde elalubo nai
dao, tama nosali te nai mu dolaibao. Tiali goli dagego duga homu
tigidali Godiba mubo sę te wiegi yai mu dao, tebogo te kapa gol aiyaba
elalubo dao. Tialigo da, dagego konealubo po dąų wabo kolesaga usu
selama, tama usu baso, te Jisas Krais aga ma asobo hanilabo sogode te
Godigo dagego nogi ugwaba mu siyu, dagebolo dwagi yai genuai nogi
mawaibao.
8 Tama dagego duga gedugo aga munu me susiąwai digi, dagego
Kraisde dwagi yai homu eyu godolo ebo dao. Dagego megi me aga
susiąbadi digi, dagego duga homu tigidali agaba muyu, tama wiegi yai
homu mu ebo dao. Tebogo te tigidali gasagi yai dwagi yai homu ebo
aiyaba elalubo dao. Tama te dagego wiegi yai homu ebo te genuai mu
dao, augwaligo Godigo bidibo digide ebo wiegi yai homu ebo sabi si
dao. Tama tialigo da, dagego pedauwaligo tede po wabo usu egobeo.
9 Tama God agai dage ma dobola saibao homu eyu, megi dagego Krais
susiąbadi digi dagego duga homu tigidali agaba muyu, tama God agai
dage ma dobola sabo sę eyu bididubao.

10 Te Godigo dage ma dobola sabo sę, polobadu mu te sęde te Godigo
nosali yabo sę po pusabo profet bidi dabe augwaligo te sęde bomo eyu
osola suali, te sę pagede dua dua eyu hanalu wali, augwaligo te sę page
kuna konemainogo yai.
11 Tama Kraisgo Mobo Bidi agai augwaligo homu tomode hanilama,
te po widu geai, “Te Godigo sa muani nosali asaibao wali bidi Krais
agai dene selama, tama nosali agai te genuai bomo yai ula me saibao,”
te po wai. Tama augwaligo te pode homu konea peyu, te po hanalu
wai, “Te sę nisu pedalaibawe, mena side pedalaibawe?” te po wai.
12 Augwaligo te po hanalu wali digi, tama God agai augwalibolo
waselama, tama augwaligo koneai, augwaligo po pusubo sęgo augwa
digi tau sabo sę meni, te dage nosali bidabo we bidi tau sabo sę dao.
Tama augwaligo te sę eyu, augwaligo te polobadu sogo mu pusali po
dagego tamadi odali. God agai aga Tedali Mobo Bidi aba tagala palama,
tama agai gasa bidi dabe tau siyu, augwaligo Godigo dwagi yai po
dagebolo pusagasai. Tama te sęde te Godigo dagalude sę ebo ensel
bidi dabe augwaligo bomo eyu, te sę page kuna koneaio homu ebo
dao.

13 Te God agai dage dali te sę yaligo da, te bidi me sę yai hagede aga
ugwa sugwa sabo tiwai, dagego duga homu bugagia dodola selama
dąų wao. Tama dage deli deli duga digi bugagia tonaluao, te homu
kęnai we bidi bidao. Tama te Jisas Krais aga asobo hanilabo sogo agai
dagebolo te wiegi yai olo tau sabo sę mawaibao. Dagego tede duga
homu bugagia dąų olama, dwagi yai homu eyu tonaluao.

14 Dage Godigo po wali pabo we bidi bidibaso, dagego God kone-
siąbadi polobadu yali dwai dwai kolesaga wali ma pigimio.
15 Te menio. Te dage i wali God aga da, te tedali mu doloba pai bidi
bidibaso, dage me tigidali kolesagade mu doloba pai we bidi bidao.
16 Magi baso meni. Te Godigo bukude e po asęani, “Ena tedali mu
doloba pai bidi bidibaso, teda dage tedali mu doloba pai we bidi bidao.”
*
17 Tama nogi yai bidi dali, nogi meni yai bidi dali God agai po tụ
ebo sogode dagalama egobeo. Te meni. God agai we bidi po tụ eyu
osola subo si, agai augwaligo yali sę naga osola subo dao. Tama tibaso,
dagego agade dago Aya waligo da, teda dage e tọde osogo bidibadi,
agade wi eyu aga dologode bidao.
18 Magi baso meni. Dagego wąịgo dagebolo polobadu ola mani
bidabo kolesaga te usu isiąbo kolesaga dao. Tama dagego koneai, God
agai dage te usu isiąbo kolesagade ma dobola siyu, agai te mobi elama
damua pabo nai mego agai dage ma abela sabeo, te dila pai kapa si
nogi gol dali silva dali si, te tobage gamonasiąbo naigo dage ma sabeo.
19 Te meni. Te Kraisgo kanemego agai dage abelama, tama ma dobola
selama, tama megi dage olo mu bidibao. Tama aga kaneme te dila pai
nai mu dao. Krais aga te wiegi yai kibu sipsip wai tiwai bidali, te sipsip
wai aga tigi dwai naigo doloyu husugu yai digi te menio, te Godibolo
te ofa mabo sipsip usu dao.
20 Tama God agai e tọ nigisiąbadi, polobadu mu agai aga koneama
tama te sę yabode sa muani. Me ma megi e nosali sogo agai aga dage
tobade waselai dao.
21 Tama tiyu, Godigo aga te gụ pagede ma hodolama, agabolo genuai
ula yai nogi mawai dao. Tama tiwai ebaso, agadu dagego duga homu
tigidali Godiba muyu agade mu dąụ wali. Tama duga homu tigidali
Godiba munama, tama agai dage dali wiegi yai sę yabo sogo dagego
dwagi yai homu eyu tonalubo dao.
22 Te dagego Godigo wiegi yai mu po bugagia wali peyu tama duga
homu kolesagade elaluali dwai kolesaga sela sąnama, tama dagego
duga hasi we bidide dwagi yai homu ebo gagalali. Tama tiyu, megi
dage bomo eyu, homu mu elaluyu duga hasi godolo mu yao.
23 Awe, duga hasi godolo mu yao. Magi baso meni. Dagego te gesi
noma bidabo ula sai dao. Tama te dagebolo te gesi noma bidabo
ula mani nai te gamonasiąbo nai menio, te gamonabo nai mu dao,
te Godigo bidabo ula mabo bidada peyu, bidada pabo po, te pogo
dagebolo te gesi noma bidabo ula mawai dao.
24 Tama Godigo pode te bukude asęani po me deli e dao, “Te tigidali
we bidi osogo naga bidibo dao, te noswai tiwai. Tama augwaligo
genuai nogi me te osogo naga elalubo dao, te noswai aga duduli tiwai.
Te noswai holama, sasia peyu, aga duduli me tegasa dulaibao.
25 Tiali goli te Genuai Bidigo po bidada peyu, bidada pabo dao,” te
po asęani. Tama te po da, te augwaligo dagebolo pusagasali wiegi yai
gesi po dao. *

2

1 Tama God agai dage te gesi noma bidabo ula mobaso, dagego te gasa

* **1:16:** Prs 11:44-45; 19:2 * **1:25:** Ais 40:6-8

bidi dabe dene mabo kolesaga tigidali tagalama, sela sąyao. Tigidali
tibo kolesaga dali, te ugwadu homugo tibo po wabo kolesaga dali, te si
tagalao. Tama gasa bidigo doado bage me, te agai ebo sę dali sigo dage
aiyaba elaluyu, tama tibaso dagego te bidi aga dali dwai homu elama
tama aga dali sębę egio. Te gasa we bidi nogi posobo po weyu ebo, te
kolesaga me dagego tagalao.
2 Te tobage dwai sę egimio. Te menio. Te tamadi ame nani wai bǫų
aga bomo eyu, te ame pę naga tuabo homu ebo dao. Tama dagego
homu te wai bǫųgo homu ebo tiwai gilama, dagego Godigo po naga
sao, te gasa po dali talusiąwai po dao. Te po naga sao. Tama tiyu, dage
bugagia holoyu bidao, te God agai dage ma dobola sabo sę silabo sogo
tonaluao.
3 Tama dagego te Genuai Bidigo dage dali ebo dwagi yai sę sulama
koneai dao. *

Genuai Bidi aga te bidabo ula elalubo genuai masigi tiwai dao

4 Te eno megi te bede po digi po begelama obao. Dage te dago Genuai
Bidi Krais aga pageba asiąo. Aga da te bidabo ula elalubo masigi tiwai
dao. Tama bidi dabe augwaligo agade ‘Te olo masigi dao’ homu eyu,
aga sela sąwai goli, te Godigo gedude aga da te wiegi yai masigi mu
dao, te Godigo aga deli hagea sali.
5 Tama bidi me deligo aga bidabo be te masigigo sę ebo tiwai te
Godigo dage aga we bidi hani ilibo dao. Tama tiyu, dage tedali gasagi
yai magi sę isiąwai we bidi hani bidaibao, te pris bidi hani tiwai. Tama
te pris bidi dabe augwaligo Godibolo dwagi yai nai ula mabo sę eyu,
tama agabolo ofa nai mabo dao. Tama tede Godigo dwagi yai homu
ebo dao. Tama te tiwai me Krais agai dage tau selama, dagego Godigo
homu wali peyu dwagi yai sę yaibao. Tama dagego te dwagi yai sę te
tiwai ebaso, God agai te dagego ebo sęde dwagi yai homu yaibao.
6 Te eno po digi po begelama wali pode, te Godigo po bukude te
Godigo wali po te bidi me deligo tama asęani,
“Odiąo. Te eno masigi dabego te be nigiyu, tama
eno te wiegi yai dila pai masigi me deli selama,
tama ‘Te be bugagia dąų wabo masigi dao’ weyu,
eno te dila pai masigi te sęba dąį ilali elalubao, te
bulu nogi Saion tede munalubao. Tama bidigo aga
homu tigidali agaba mubaso da, te bidi hale munu
me egobeo,” *
te po asęani.
7 Tama dage duga homu tigidali agaba muani bage, te dagego gedude
te aga wiegi yai mu da. Tiali goli te agaba augwaligo homu musiąwai
bage, augwalide te bukude asęani po tama dao,
“Te be sę ebo bagego polobadu sela sąwani masigi,
te masigi megi te bede te genuai nogi elalubo masigi
pedalai dao,” *
te po asęani.
8 Tama te bukude asęani po me dao,
“E masigi da, te we bidi augwali sągą dani tųąbo
masigi dao, te augwali te tǫba tula muabo genuai

* **2:3:** Tib 34:8 * **2:6:** Ais 28:16 * **2:7:** Tib 118:22

masigi dao.” *
Tama augwaligo Godigo poba augwa homu tigidali musiąbaso, tama augwali tulalubo dao. Te God agai polobadu augwali te sęba muani.

9 Me ma, dage da, dage te sa muani we bidi hani dao. Bidi meba augwali te we bidi dali, God dali tomode bidiyu, tama pris bidi sę eyu, augwaligo Godibolo te dwagi yai nai ula mabo sę ebo dao. Tama te tiwai dagego me te dago genuai tuni bidigo sę ebo dao. Dage da, te tedali gasagi yai doloba pai we bidi hani dao, God aga we bidi hani mu te dage dao. Tama agai dage i olama, tama dage te hulia sai bidibo digi tagalama, tama agai wiegi yai ula yai buluba bidagasai dao. Tama dagego agai yali wiegi yai sęde po te gasa we bidibolo pusumainogo te agai dage sa muani. *

10 Polobadu dage we bidi hani meni yai goli, megi dage te Godigo we bidi hani dao. Polobadu dage agai homu dene eyu tau sisiąwai goli, megi dage agai homu dene eyu tau sai dao. *

Da te gasa we bidi tomode bidu te doloba pai kolesaga naga inao

(Dąi 2:11–3:22)

11 Eno abagi dede mu, eno dage tau somainogo bomo eyu e po dagebolo obao. Dage da e tǫba tamadi tama asai osogo bidibo we bidi dao. Tama tibaso, dago tigigo e tǫde ebo dwai dwai sę egimio. Te tobage dwai sę dabe augwaligo da aiyaba elaluai hagede da dali hwịbo dao.

12 Tama dage te God konesiąwai we bidi tomode bidiyu, tama dwagi yai kolesaga naga yao. Magi baso meni. Augwaligo dage dali nogi posobo po weyu, “Dage dwai sę ebo we bidi dao,” po weyu da, teda augwaligo dagego dwagi yai sę naga ebo sulama, tama nosali te Godigo po tụ yagasabo sogo asobo si augwaligo aga nogi ugwaba siyu te po waibao, “Ao, agai po wali pabo we bidi augwaligo dwagi yai sę yalio.”

13 Te augwaligo gedude te dago Genuai Bidigo nogi tulaluidali weyu, augwali tigidali tuni bidi dologode dage bidao, augwaligo po wali pao. Tama tiyu, tama te genuai gavman tuni bidi dologode bidiyu agai wabo po odiąo.

14 Tama te tuni bidi agai aga sę bugulama, tama te me me tǫ pedai tonalubo sę gasa bidi dabego nogoba muani, te augwaligo te dwai sę ebo bage dene mayu, tama te dwagi yai sę ebo we bidi nogi ugwaba somainogo ebo dao. Tama dage augwali me dologode bidiyu, augwaligo po odiąo.

15 Te Godigo homugo te dage te tuni bidi dabe dologode bidiyu, tama dagego te dwagi yai sę naga ebogo te homu kolesaga meni yai bidi dabego kedu meni yai po wabo pedauwali dąụ waibao.

16 Tama dage God dali dąụ olama, tama dage da aga olo sę ebo we bidi dao. Tama te dwai sę ebo kolesagago dage dąụ waidali weyu, dage bugagia olo bidao. Tiali goli olo bidibadi dagego te homu egimio, ‘Te da olo bidibaso, tama dago dwai sę eyu da, te usu dao,’ te homu egio.

17 Tama dage tigidali bidi dali augwali nogi ugwaba sabo homu eyu, augwali dologode bidao. Godigo we bidi hani dali dwagi yai homu eyu,

---

* **2:8:** Ais 8:14-15 * **2:9:** Sai 19:5; Bom 4:20; 7:6; 14:2; Tai 2:14 * **2:10:** Hos 2:23

godolo mu yao. God aga wi eyu, tama aga dologode bidao. Te gavman
tuni bidi aga nogi ugwaba muyu, aga dologode bidao.
18 Te dage masigi sisąbo sę ebo we bidi, te dagebolo sę mabo bidi dabe
wi eyu, augwali dologode bidao. Tama dage te dwagi yai nagamea pai
bidi dologode naga bidigobe. Te sesena pai bidi dologode me dage
bidiyu, augwaligo po odiąo.
19 Tama tiyu, te dagego genuai bidi me deli agai dage dali dolo sę
esiąyu, dene mayu da, teda dage Godigo homude homu konea peyu te
sęgę bugagia tolao. Tama dage tama tiyu da, teda God agai dage dali
dwagi yai homu yaibao.
20 Me ma, dage dwai sę idu geyu, tama augwaligo nogogo dage elama,
tama dagego te sęgę bugagia toloyu da, te mena bidigo dagego nogi
ugwaba saibawe? Bidi meni. Tiali goli, me sogo dage dwagi yai sę
yai goli augwaligo dage dene mawaibao. Tama te sogo dage nagamea
homu eyu, te sęgę bugagia toloyu da, teda God agai dage dali dwagi
yai homu yaibao.
21 Tama dagego te sęgę bugagia tolomainogo, God agai dage i wali.
Magi baso meni. Krais aga digi dage tobade dene sai. Tama aga tama
tiyu, dagebolo te sę page agai bugagia hanilama ola mawai, dage aga
tiwai gilama, bugagia pąde wali asomainogo yai.
22 Tama tiyu, agai magi dwai sę munu me ebe, te tibo kolesaga eyu
tibo po me deli digi wabeo. *
23 Augwaligo aga dali dwai dwai po wabo si agai augwali dali dwai
po wei ponobe, sagia sai. Tama augwaligo aga dene maidu gebo si,
agai te boi bidi homu eyu, po wei munu me ponobeo. Woo. Te menio.
Aga te homu yali, ‘God agai te augwaligo ena dali yali sęde te po tų
dolo mu yaibao,’ te homu yai. Tama te homu eyu, agai te po tų yabo
sę Godigo nogoba maidu geai. *
24 Tama aga digi agai dago yali dwai sę sęgę aga tigigo selama, tama
te niba dąų wagi pai. Tama tiyu, agai homugo dago te dwai sę ebo
kolesaga tagalaibao, te isai bidigo dwai sę ebo tagalali gilama. Tama
dago te dwai sę ebo tagalama, tama dago doloba pai kolesaga naga eyu
bidaibao, te me aga homu dao. Tama augwaligo aga tigi doloyu dene
mawai, tama tebogo da tau selama dwagi yai ilali. *
25 Tama polobadu dage te kibu sipsip tiwai eyu, augwali tonalubo
bidi tagalama tama hagawai digi, megi dage ma geasa asiyu, te dage
bugagia tonalubo bidi pageba ma asai dao. *

3

We aga bidi dali bidibo po

1 Te da te tigidali tuni bidi dologode bidabo po tama wali peyu, tama
dage we dabe sibi dage deli deli duga bidi dologode bidiyu aga po odao.
Tama tiyu, te bidi meba augwaligo Godigo dwagi yai po odobo hagela
yai digi, augwaligo wego wiegi yai kolesaga ebo suyu, te wego po mobo
masiąwaį goli te bidi augwa homu begelaibao. *
2 Tama te we dabe augwali Godide wi eyu aga dologode bidibo,
te magi dwai sę isiąbo kolesaga te bidi dabe augwaligo subaso da,

* **2:22:** Ais 53:9 * **2:23:** Ais 53:7 * **2:24:** Ais 53:5 * **2:25:** Ais 53:6 * **3:1:** Ef 5:22; Kol 3:18

teda augwaligo homu tulaluama, tama Godigo po mu po dao te homu yaibao.
3 Tama dage we dabe sibi, dagego duga tigide bulu badu eda badu au ebo sę tede te moni homu egimio. Tama tiyu, duga tobolu nisi dali haniani sę eyu au egio. Te wiegi yai kapa nogi gol tego nigali tigi au yabo nai dali, te wiegi yai bobobage ugwa dabe dali, te tobage naigo duga tigi au eyu tama gasa we bidigo suyu, dage wiegi yai au yai we dao te po omainogo munamuo. Te meni. *
4 Te tobage au yabo nai te osogo naga elalubo nai dao. Dagego au yabo nai te gasagi yai mu dao. Te dagego homu kolesaga tomode geme dualali au yabo gasagi yai nai mu tedali elalubo dao. Tama dage nagamea pai homu eyu, dua bidabo kolesaga elalubaso, teda te gamonabo au yabo nai mu dao, tama Godigo gedude te wiegi yai dila pai nai mu dao.
5 Te polobadu bidai we dabe sibi augwali te tama tiwai bidai dao. Augwali dwagi yai homu eyu, God agai augwali dali dwagi yai sę ebo sogo bugagia tonaluali. Tama tiyu, augwali nagamea pai homu eyu dua bidabo kolesaga ebadi, augwali deli deli augwa bidi dologode bidai dao.
6 Te polobadu mu bidai we nogi Sara agai tama tiyu, tama aga bidi Abraham dali te nage da eno genuai bidi dao weyu, agai wali po bugagia wali pai dao. Tama dage me, dage Sara tiwai dwagi yai sę eyu da, tama te homu wi ilabo naide wi esiąyu da, teda dage me te Sara aga wegi hani mu dao. *
7 Te dage we sai bidi dabe me, dage Godigo we bidi hani dali dwagi yai homu eyu, tama dage deli deli duga we dali tau sabo homu eyu, abagi homu eyu, bugagia bidao. Tama dagego koneani, te bidi me aga we me augwali sibolo God agai te bidada peyu, bidada pabo bomo olo mawaibao. Tama dagego augwali bomo genuai meni homu ebadi, te bidi agai aga wego nogi ugwaba sao. Bidigo tama tiyu bidibaso da, teda Godigo augwali sigo aga hanalu wabo po odaibao. *

Dwagi yai sę yai goli dene sabo po

8 Te eno po silagasu po obao. Dage tigidali deli homu naga eyu bidiąo. Tama teyu, hobede eyu, te dage Godigo hani we bidi bidiyu, duga hasi dwagi yai homu eyu godolo mu yao. Tigidali we bidi dali homu dene eyu, tama nagamea pai homu ebadi bidao.
9 Bidi mego dage dali dwai sę ebo si, tama dagego dwai sę eyu ma wei ponogio. Ma, bidi mego dage dali dwai dwai po wabo si, dagego te dwai po me weyu wei ponogio. Te menio. Dagego God hanalu wabo po wao, agai augwali dali dwagi yai sę emainogo yao. Te God agai dagego te tobage sę emainogo dage i wali dao, tama nosali agai dagebolo dwagi yai kolesaga mu yaibao.
10 Magi baso meni. Te polobadu mu bidi mego e po asęani,
“Niwai bidi agai homu ‘Ena dwagi yai homu eyu,
tigidali sogo bugagia bidaio,’ te homu agai eyu da,
teda agai dwai po olamuo, te we bidi dene maiabo
tibo po wagio.
11 Me ma, agai dwai sę tudiba muao,

* **3:3:** 1 Ti 2:9 * **3:6:** Gag 18:12 * **3:7:** Ef 5:25; Kol 3:19

te dwagi yai sę naga yao. Tama agai bomo eyu, te
gasa we bidi dali bugagia bidabo sunumi gegegi pao,
tama sulama aga te sunumi wali bugagia pao.
12 Magi basowe? Te Genuai Bidi God aga gedugo te
doloba pai we bidi dabe augwali bugagia tonaluyu,
augwali dali dwagi yai homu ebadi, tama agai
augwaligo hanalu wabo po odoyu, wei ponobo dao.
Tialima, te dwai sę ebo bage dali agai te boi bidi
homu ebo dao." *
13 Te dage bomo eyu, tama te dwagi yai sę yabo homu dąu weyu da, teda tego dagebolo dene mawaibawe? Woo, te tobage sę ebo bidi hauwa meni.
14 Tialima dagego te doloba pai sę yai goli te gasa bidi dabe augwaligo dage dene me sogo mayu da, teda God agai dage dali dwagi yai homu eyu dwagi yai kolesaga dage dali yaibao. Tama tibaso, dage augwalide wi egio, te augwaligo dage dali ebo sęde me dage moni homu egimio.
15 Te meni. Dage duga homugo "Krais aga da, dago Genuai Bidi mu dao" homu eyu, aga dologode mu bidao. Tama teyu, dagego duga homu hasia bugagia dodolama, tama me sogo bidi mego dagego Kraisde konealubo po page hanalu obaso da, dagego agabolo te konealubo po page bugagia ola mao. *
16 Tialima, te po page agabolo ola mobadi dagego wado po wagio. Te meni. Dage te nagamea pai homu kolesaga elama, tama aga dologode bidiyu, te konealubo po page agabolo ola mao. Tama timainogo dage te doloba pai kolesaga naga yao. Tama dagego tama tiyu da, te bidi meba augwaligo dage dali nogi posobo po weyu, tama dage Krais aga hani we bidigo ebo dwagi yai sęde augwaligo 'Te dwai sę dao' po wabo bage, nosali augwaligo koneaibao, te pode augwaligo mu geda muani. Tama te koneama tama augwali ge neyu hale mu yaibao.
17 Tama dago dwagi yai sę naga yai goli, tama God agai "Awe" weyu, te bidi dabe augwaligo dabolo dene mayu da, te usu dao. Tialima dago dwai sę elama tama augwaligo da dene mayu da, teda te dwali dao.
18 Magi baso meni. Te Krais aga digi agai dago yali dwai sę sęgę sela sąmainogo aga deli sogo naga isali. Tama aga te doloba pai bidi mu bidai goli, tama agai da doloba pisiąwai bage te God pageba sesimainogo agai da tobade dene sali. Bidi dabe augwaligo aga tigi isilali. Me ma Godigo Mobo Bidigo Krais bidimainogo ma hodolali.
19 Tama te sogo Krais aga mobo bidigo te isali bagego noma bidi dabe kalabuside bidalubo madiba aga teba pelama, tama agai aga po augwalibolo pusali.
20 Tama polobadu mu te bage augwali e tǫde bidibadi augwaligo Godigo po odobo hagela yai dao. Tama te sogo polobadu mu te bidi nogi Noa aga e tǫde bidiyu, tama Noa agai te moni geba nigibadi te sogo Godigo te dwai sę yali we bidi dali sębę polo isiąbadi tonaluali. Tama te moni geba nigibo sę silama, tama te we bidi isilabo moni ąi asali sogo, te we bidi hauwa te geba tomoba pelama bugagia bidibeo. Woo, te we bidi a naga olama me nogo sela naga augwali te sipde bidibadi te ąidu sela bilama tama bugagia bidaligo sana pali. Tama tebogo Godigo augwali te ąigo tau siyu ma dobola sali. *

* **3:12:** Tib 34:12-16 * **3:15:** Ais 8:12-13 * **3:20:** Gag 6:1–7:24

21 Tama te ąị te augwaligo dage baptais mani ąị tiwai dao. Tama
Jisas Krais aga te gụ pagede ma hodalobaso, Godigo te baptais mani
ąịgo dage tau siyu ma dobola sali. Te ąịgo te dagego tigide elalubo
meda sela sąyu, tama dage tau siyu ma dobola sabo menio. Te meni.
Te dagego te doloba pisiąwai sę idali weyu, tama dagego Godibolo te
da tau sao po weyu, tama augwaligo dage baptais mawai dao. Tama
te tiwai ebogo dage tau siyu ma dobola sabo dao.
22 Tama te Jisas Krais aga te gụ pagede ma hodolama, tama Godigo
dagalude bidibo madiba sabolama tama genuai nogi sobaso, aga te
Godigo dolo nogo badu megi bidibao. Tama aga tede bidiyu, tama
ensel mobo bidi dabe tigidali dali, te noma bidi tuni bidi dabe dali,
te bomo yai noma bidi dabe dali, augwali tigidali Krais aga dologode
bidibo dao.

Genuai usu sabo sę te Godigo po wali pabo we bidi dabeba pedelama augwali te sęgę tolali

4

(Dąị 4–5)

1 Te bidi Krais aga tigide dene saligo da, teda dage bomo siyu bugagia
bidimainogo eyu, dagego agai yali homu kolesaga tiwai gilama yao.
Magi baso meni. Niwai bidi agai dwagi yai sę yali goli aga dene siyu
da, te bidi agai te dwai sę ebo tagalai dao.
2 Tama tiyu aga e tọde bidibo sogo tigidali agai e tọde we bidigo yabo
dwai dwai kolesaga munu me egobeo. Te meni. Agai te Godigo homu
naga wali peyu bidaibao.
3 Tama polobadu te dagego te tọde bidibo we bidigo ebo dwai dwai
sę hauwa sogo yai dao. Tama tiyu, dagego te penani ebo sę te we bidi
gabidide hania idu geai dao. Tama dagego te dwai meda yai penani
yabo homu eyu, tama te bomai ąị tulama te polobo bidi tiwai idu geai
dao. Tama tiyu, te moni nai hauwa mu nogelama, te nai daa mu te ma
tuyu, ma tuyu ela pedubadi, tama dagego te bomai ąị subigila tuyu,
te polobo bidi tiwai pedaluyu, tama dwai sę eyu bidai dao. Tama
dagego te tibo god augwalibolo lotu po weyu tama augwaligo dage
tau somainogo te dagego te dwai dwai penani ebo sę te polobadu idu
geai dao.
4 Tiali goli megi te dagego polobadu abagi dabe augwaligo dagede
noma siyu bidibao. Dage augwali dali kisasa biliyu, tama bomo eyu,
te haniani dwai dwai sę ela bilisąbaso, tama augwali noma siyu, dage
dali te nogi posobo dwai po augwaligo wabo dao.
5 Tialima, te po tụ dodolobo bidi Krais aga tamadi asobo si, te agai
te polobadu isali we bidi dali, te me bidibo we bidi dali si augwali
tigidali dali agai te moni po tụ yaibao. Tama te sogo te dage dali dwai
po wabo bage augwaligo te bidibolo te nogi posobo dwai po wali po
page pusulama, te pode te augwali dene saibao.
6 Tama te Krais agai te isali we bidi dali me te po tụ ebo sisi yai
elaluyu, tama agai te polobadu isai we bidi dali me te Godigo gesi
dwagi yai po pusigi pai. Magi basowe? Te God agai augwali osola
sulama, tama augwali isali, te tigidali tọde bidibo we bidi tiwai. Tama
augwaligo tigi isali goli, augwaligo noma bidi te God tiwai bidimainogo
Krais agai augwalibolo te Godigo po pusigi pai.

7 Te tigidali nai silabo sogo te pąba yagasobao. Tama tibaso, dage te
homu nagamea pai we bidi bidao, te dage God dali te hanalu wabo po
gisiga omainogo te dagego duga homu bugagia tonaluyu bidao.
8 Tama dagego genuai hasia yabo sę e dao, te dage bomo eyu, te duga
hasi te dwagi yai homu eyu godolo mu yao. Tama te we bidi godolo
mu ebo kolesaga, te tebogo te augwaligo ebo dwai sę sula tagalabo
kolesaga dao. *
9 Tama tibaso te kolesaga yao. Tama te kolesaga eyu, te dwagi yai
homu eyu, tama duga hasi dage deli deligo te gasa we bidi dali te nai
gesebo sę yao.
10 Tama God agai te dage deli delibolo te haniani tau sabo homu
kolesaga olo mena mena pai dao. Agai tama tialigo da, dage deli deligo
te olo mani homu kolesaga ebogo gasa we bidi tau sao. Tama dagego
tama tiyu da, teda dage te Godigo olo mani tau sabo homu kolesaga
bugagia tonalubo we bidi mu bidaibao.
11 Tama dage deli deligo te haniani sę eyu, tama te po ola mabo bidi
agai te Godigo po ola mao. Tama te gasa we bidi tigi tau sabo sę yabo
bidi me, agai te Godigo agabolo mabo bomogo te sę yao. Tama te tiwai
yao, tama dage Jisas Kraisde wadolama, tama tigidali sęde Godigo nogi
ugwaba somainogo te tiwai yao. Te God aga te moni ula yai nogi dali, te
tigidali nai tonalubo bomo dali si te sesemane sogo elalua peyu, elalua
paibao. Te tiwai emainao. Mu dao.
12 Eno abagi mu dede, te dageba te dwai usu sabo sogo megi
pedalobo. Tama te sęde te gasagi yai konesiąbo sę dao homu eyu,
dagego noma sigimio. Woo, te menio.
13 Dagego te Krais aga dene sali tiwai te dagede me te dene tolobo
sę meba megi tama siyu ebaso, tama dage dwagi yai homu yao. Tama
nosali aga ma asobo si, aga bomo yai ula te sogo hanilibo si, te dagego
aga dene meba ede sobaso tama dage te sogo me te didibili eyu moni
dwagi yai homu yaibao.
14 Tama dage Krais wali pobaso augwaligo dage dali te nogi posobo
dwai po weyu da, teda dage dwagi yai homu yao, God aga moni ula
yai Mobo Bidi aga dage dali bugagia bidibaso.
15 Me ma, dage tomode bidi me deli agai te bidi ela mubo sę, ma te
nai wi sabo sę te si ilamuo, te tobage sę ebode dene sigio. Dagego dwai
sę ebaso dene sigimio. Ma, te kolesaga hagoma eyu, gasa bidi dabe
dali augwali tonalubo bidigo po weyu bidigio. Te tobage sę ebode me
te dene sigimio.
16 Tiali ma dage te Godigo po wali pabo we bidi bidibaso tama tede
augwaligo dage dene mayu da, teda dage hale ilamuo. Woo, te menio.
Dagego te nogi te Godigo po wali pabo we bidi nogi elalubaso te Godigo
nogi ugwaba siyu, nage usu da po agabolo wao.
17 Magi baso meni. Te Godigo we bidi osola subo bodolu mani sogo
pąba yagasai dao, tama agai te aga hani we bidi dali te osola suyu, te
po tụ ebo sę gagalaibao. Tama da, te da Godigo po wali pabo we bidi
hani dao. Tialima God agai te po tụ dodolobo sę gagalainogo eyu, tama
hasia bolo agai te da aga hani we bidi dali te sę yaibao. Tama tibaso
da, te Godigo gesi dwagi yai po odobo hagela yai we bidi dabe, nosali
agai augwali dali te po tụ ebo si, te augwaligo genuai dene mu saibao.

* **4:8:** Prs 10:12

18 Tama te asęani po tiwai,
“Te doloba pai bidi, te tobage bidi Godigo agabolo
dene hasia mayu, tama nosali God agai te bidi
ma dobola sabo dao. Tama te doloba pai bidi dali
tama tialigo da, teda te Godigo po sela sąyu dwai
sę yali bidi te aga dali te Godigo magi yaibawe?”*
te po asęani.
19 Tama tibaso, God agai “Awe” weyu, tama dage dene siyu da, teda dagego dwagi yai sę naga ebogo dagego duga digi God nogoba muao. Te God aga digi agai dage nigali, te agai dage tau siyu ma dobola sabo bomo te munu me siligobeo.

5

1 Tama tibaso, megi eno te dage Godigo hani we bidi tonalubo bidi dabe dali e homu kęna sabo po obao. Ena digi me ena da te Godigo hani we bidi tonalubo bidi dao, te dage tiwai. Tama eno gedugo Krais aga dene sabo suai bidi dao. Tama aga ma asiyu, tama aga bomo yai ula pedalobo si, te sogo ena te bomo yai ula meba sabo bidi me bidaibao.
2 Tama te homu kęna sabo po e dao: te kibu sipsip tonalubo bidi agai te kibu sipsip bugagia tonalubogia tama dagego te Godigo dagego nogoba muani we bidi bugagia tonaluao. Tama te sęde augwali tonalubo hagela homu eyu tama tonalugio. Woo, te menio. Dwagi yai homu naga eyu, dagego augwali bugagia tonaluao. Tama dagego te masigi naga somainogo te sę egimio. Te menio. Dagego homu mu bomo eyu, te augwali tau somainogo te sę yao. *
3 Tama kolesaga hagoma elama, tama dwai homu eyu te Godigo dagego nogoba muani we bidi tama tonalugio. Woo, te dage te dwagi yai sę ebo tųdu polasa pao, te augwali dage wali asomainu, te kibu sipsip augwali te augwali tonalubo bidi wali pomainogo aga polasa pabo tiwai gilama yao.
4 Tama dage te kibu sipsip tonalubo bidi dabe tiwai bidiyu, tama Krais aga te sipsip tonalubo bidi dabego tuni bidi mu tiwai dao. Tama aga ma asiyu hanilibo si, te sogo dagego te bomo yai ula saibao, te bomonama udayu nai sabo bidi agai te wiegi yai tobolu au yabo nai sabo tiwai. Tama agai au yabo nai osogo elaluyu dolai goli, te dagego sabo bomo yai ula te dolisiąbo nai mu dao.
5 Te dage gesi bidi dabe, dage me te dolo kolesaga eyu, te tonalubo bidi dabe dologode bidiyu, augwaligo wabo po bugagia odiąo. Tama dage we bidi me, dage tigidali te nagamea pai homu eyu, tama te olo sę ebo we bidi tiwai bidiyu, dage tomode duga hasi te tau sabo sę yao. Magi baso meni, te Godigo po bukude te nagamea pai homu ebo kolesagade e po elalubao,
“God agai te kolesaga hagoma ebo we bidi dali boi
bidi homu eyu, bomo elama dolalubo dao. Tialima
te nagamea pai homu ebo we bidi dali agai te olo
tau sabo kolesaga ebo dao.” *

---

* **4:18:** Prs 11:31 * **5:2:** Jon 21:15-17 * **5:5:** Pro 3:34

6 Tama tibaso, te nagamea pai homu eyu, God agai genuai bomo
elalubo nogo dologode bidiąo, te agai bodolu mani sogo asobo si agai
dage ugwaba somainogo tama bidiąo. *
7 Tama bidiyu, tama God agai dagede homu eyu, tama agai dage
bugagia tonalubaso te dagego moni homu ebo sę tigidali aga nogoba
muiąo.
8 Te dagego duga homu bugagia dodolao, tama bugagia tonaluao. Te
dagego boi bidi Satan aga susa bilibo dao. Te moni hasa nogi laion, te
aga nasi baso bomo elama, tama moni hwa olama gaa weyu aga tuabo
nai gegeyu bilibo dao. Tama te boi bidi Satan aga te tiwai eyu susa
bilibo dao, te dage dolainogo ebo dao.
9 Tama dagego duga Godide konealubo homu bugagia dąų olama,
tama dolaluyu te boi bidi sela sąyao. Dagego koneani, te augwaligo
dage dene mabo tiwai gilama eyu, te gasa bidi dabego te Godigo hani
we bidi tigidalibolo te tobage dene mabo dao, te tigidali tǫde.
10 Tama dagego te sęgę osogo tolama, tama God aga digi agai dage
sese bugagia ma ilama, tama dage bomo menama, bugagia mu dąų
waibao. Te God aga da te tigidali wiegi yai olo tau sabo kolesaga page
bidi dao, tama agai dage i wali, te dage Krais wali peyu, te Godigo
bomo yai gamonabo ula meba dagego somainogo yali.
11 Eno homugo te God aga te tigidali nai tonaluabo bomo sesemane
sogo elalua peyu, elalua paibao. Te tiwai emainao. Mu dao.

Po silagasu wabo po

12 Te bidi nogi Sailas agai ena tau siyu, tama eno e pęwadage po
dagebolo asęna tolobao. Tama eno homu te bidi Sailas da te aga nogoba
muani sę bugagia tonaluyu sę ebo bidi dao. Tama eno e po dagebolo
asęyu, tama bomo elama eno dage homu kęna sabo po weyu, tama te
eno asęani po te God agai aga we bidi olo tau sabo kolesaga mu dao.
Tama tibaso, te kolesaga bugagia dąų olama, tama dolaluyu bidiąo.
13 Te Godigo hani we bidi meba augwali te bulu nogi Babilon tede
augwali bidibao. Tama Godigo augwali te dage dali te hagea sai dao.
Tama te we bidi dabe dali, te eno ogwa tiwai bidibo bidi nogi Mak dali,
augwaligo dagebolo te dage bugagia bidao po obao.
14 Tama dage me duga hasi pagea siyu, tama gasa we bidi bugagia
bidao po wao. Tama eno homugo te dage Kraisde wadolai we bidi dage
tigidali te homu kęnasa bugagia bidiąo.

* **5:6:** Mat 23:12; Luk 14:11; 18:14

Pitago Si Sogo Asęani Pas
Hasia nedebo tau sabo po

Te bidi Pitago koneani, nosali te haniani tibo po ola mabo bage aselama, tama te asobo bagego te tibo po ola mabogo te Kraisgo po wali pali we bidigo ebo kolesaga dolainu yaibao. Tama te tiwai idali weyu, te bidi Pitago e pas tomode te we bidi tau sabo po asęani. Agai homugo augwaligo te bidi Jisas Krais dali, te agai yali sę dali, tede homugo bugagia kone palao. Tama eyu augwaligo bomo siyu, tama augwaligo te Godigo po odobo hagela homu ebo bagego wabo dwai po te augwaligo wali pogobeo. Bidi mebago homu te bidi Krais ma asogobeo, te po obaso, te wabo pode mu po wabowe te homu idali weyu, tiali goli Pitago asęani pasde te po weyu, aga mu asaibao po wai. Mu tamao, aga te polo asesa me asogobeo, tiwali goli te page e tiwai elalubao. Godigo homude te da bidi dabe me deli hagaidali homu ebao. Agai homugo te tigidali bidi homu begelimainu ebao, tama agai te we bidi augwalide dua dua tonalua peyu bidibo dao. Te buku Dąi 3:9 tede te po elalubao suao.

Dago dena te bidibo ula elalubo sogo te dwagi yai kolesaga dabe ebo bomo elama pedalubo sę eyu, tama dago dwai bidi dabego dwai dwai po sela sąyao

1 Ena da Saimon Pita dao, te bidi Jisas Kraisgo sę ebo bidi dao, te ena agai tagala palai bidi me deli dao. Tama eno e pas asęna dagebolo tolobao. Te Jisas Krais aga te dago God dao, te aga da te da ma dobola siyu dwagi yai buluba muabo bidi dao. Tama aga doloba pai bidi mu bidiyu, tama da tigidali dali deli homu naga elama, tama agai te dagebolo te agaba duga homu tigidali muabo kolesaga mawai dao. Tama te dagebolo mani kolesaga te agai dabolo mani kolesaga tiwai si dao, te wiegi yai dila pai kolesaga mu dao.

2 Tama eno homugo dagego te God dali, te dago Genuai Bidi Jisas dali si bugagia kuna koneyu, tama tebogo te God agai olo tau sabo kolesaga dage dali genia peyu, tama dage nagamea homu eyu bugagia mu bidimai yaibao.

Godigo augwali hagea siyu, i wai dao

3 Te God agai aga bomogo te dabolo te da God tiwai bidibo usu ilabo bomo tigidali mawai dao. Tama agai aga bomo yai ula me, te aga wiegi yai kolesaga me te dabolo mawainogo agai da i wai. Tama dago aga koneyu, tama tebogo te agai te doloba pai bidabo bomo dabolo mabo dao.

4 Tama tiyu, agai te polobadu wali maiabo genuai wiegi yai nai dabe dabolo olo mawai dao. Tama agai te nai dabe dabolo magi baso mawai dawe? Te dagego te mani nai dabe selama, tama dage te God konesiąbo we bidigo ebo dwai dwai sę yabo homu tagalama, tama te tobage we bidi dolobo sęde geda selama wi peyu, tama dagego te Godigo doloba

pai wiegi yai homu kolesaga somainu, agai te polobadu mawaibao wali maiabo genuai wiegi yai nai dabe dabolo olo mawai dao.
5 Tama agai da dali tama tibaso, dagego duga homu Godigo poba dąụ wabo kolesaga ebadi, te gasa kolesaga me yao, te dwagi yai sę naga ebo kolesaga yao. Te tama eyu, tama dagego Godigo homu konebo kolesaga me yao.
6 Tama te kolesaga ebadi, te duga digi duga tigi dali homu dali si bugagia tonalubo kolesaga, te me yao. Tama te kolesaga ebadi, e kolesaga me yao, te dagego dene hauwa sogo bugagia tolao. Tama dene bugagia tolobadi, dagego Godigo kolesaga naga dolo mu wali pabo kolesaga yao.
7 Tama te kolesaga ebadi, te duga hasi abagi dali dwagi yai homu eyu godolo mu ebo kolesaga me yao. Tama tibadi, te tigidali we bidi dali dwagi yai homu eyu godolo mu ebo kolesaga, te me dagego yao.
8 Tama te tobage homu kolesaga dagego elaluyu, geneniyu da, teda dagego dago Genuai Bidi Jisas Krais bugagia kuna mu koneyu, tama wiegi yai du walaibao.
9 Tialima te tobage wiegi yai kolesaga esiąbo bidi te gedu widai bidi tiwai dao, aga digibulu tonobo gisiga bugagia susiąbo bidi dao. Tama te bidigo gegeda pai, te Godigo aga polobadu yai dwai sę tigidali sela sąwai dao.
10 Eno ama dede, u haniani dwagi yai kolesaga ebode eno po me elalubao. Godigo dage aga sa muyu, tama agai dage i wai dao. Tama agai dage dali yali sę bugagia dąụ omainogo te dage bomo eyu, te u haniani dwagi yai kolesaga yao. Dagego tama tiyu da, teda dage munu me tulalugobeo.
11 Tama te kolesaga dagego wali peyu da, teda te tụ mu dala pelama, tama dage te Jisas Kraisgo we bidi tonalubo bomo dologoba olo bugagia mu peyu tama bidaibao. Aga te dago Genuai Bidi, tama agai da ma sali bidi dao. Tama te agai we bidi tonalubo sę bidada peyu, bidada paibao.
12 Tama tibaso, dagego te kolesaga page koneyu, tama dagego te mu po selama, tama dage tede bomonama dolaluai goli, eno homugo te eno dagebolo te po widu geaibao.
13 Eno homugo e kolesaga ebo dolo dao, ena megi e elalubo tigi me bidibadi te eno dagebolo te po ma widu geaibao, te dage homu hodolomainogo yaibao.
14 Tama eno koneani, dwasianu sogo digi te eno e tigi tagalaibao, te dago Genuai Bidi Jisas Krais agai tama tiabo po enabolo pusalio.
15 Tama eno bugagia dua dua eyu te tụ nigaibao, tama ena isai digi nosali dagego te po tigidali sogo dagego homugo ma koneaibao.

Dago suali, Godigo ula yai bomo Kraisde bidai

16 Te dago dagebolo te dago Genuai Bidi Jisas Kraisgo bomo dali, aga nosali ma asobo po dali, te po si polobadu ola mobadi yaide, te dago te bidi me aga homugo naga olo nigali po wali pelama, tama dagebolo te Kraisgo po ola mabeo. Woo, te menio. Dago suali, Godigo genuai ula dali bomo dali te dago gedugo suai.
17 Tama da aga dali bidibadi te aga Aya Godigo aga nogi ugwaba siyu, tama te wiegi yai ula agaba mawai. God aga te hasia polalubo dagalu ulade bidiyu, agai te po wali, tama te dagaludu wali po Kraisba dulama

te po wai, “Te eno ogwa dao, eno aga godolo mu eyu, tama eno homu
wiegi yai aga dali mu ebao.”
18 Da aga dali te tedali bulu dude bidibadi, tama te po dagaludu asiyu
wabo po odai dao. *
19 Tama tibaso, dago te Godigo po odolama we bidibolo pusali bidi
dabego polobadu wali poba dena homu te poba dąụ wabo dao. Tama
te tiwai gilama tama dagego me augwaligo wali po bomonama dąụ ola
siyu da, te wiegi yai yaibao. Te Godigo po pusali bidi profet bagego po
te be hulia sai madide te lam sole ula elalubo tiwai dao. Tama dagego
te profet bagego po bugagia odao, tama te po ododubadi te be posainu
ebode tama te genuai ula elalubo họ pedalugulama tama te họgo ula te
dagego homu tomode ula elaluaibao. Te sogo asobo tonalubadi, dagego
te profet bagego po bugagia odiąo.
20 Tiali goli hasia dagego te bugagia koneao, bidi mego aga digi aga
homu wali peyu, te bukude elalubo profet bagego po me deli te page
pusugobeo. Te aga usu egobeo.
21 Magi basowe? Polobadu bidi me deli aga homugo digi te Godigo po
pusubo profet dabego wabo po munu me pedalobeo. Menio. Godigo
Mobo Bidi aga digi te bidi dabe homu hodolobaso, tama augwaligo te
Godigo augwalibolo mani po pusai dao.

2

Tibo profet bidi dabe augwaligo ebo dwai kolesaga po

1 Tiali goli polobadu te tibo po wabo profet bidi dabe meba te Israel
dabe tomode pedalai. Tama tialima te tibo po wabo tisa bidi dabe meba
augwali te dage tomode me pedalaibao. Te augwaligo geme te bidi
dolabo tibo ola mabo po haniani ola mabo gagalaibao. Tama tiyu, te
Genuai Bidigo augwali ma dobola siyu abelai goli, augwaligo te Genuai
Bidi nogi tudiba muyu hogwa saibao. Te augwaligo tama tiyu, te augwa
digi polo dolaibao.
2 Tama we bidi hauwa augwaligo dwai penani ebo kolesaga haniani
augwaligo wali paibao. Augwaligo tama tibaso, gasa we bidi augwaligo
te wiegi yai kolesaga mu wali pabo bidi dabego kolesaga dali dwai
posobo po waibao.
3 Tama te tibo po ola mabo bage augwaligo te gasa we bidi dabego
nai sulama pesą elama mu sainogo ebo bidi dabe, tama augwaligo
te dagego mone dabe bomonama sainogo tibo po hauwa dage dali
waibao. Tiali goli polobadu mu Godigo augwali po tụ ilama hagayabo
te sisi yai elalubao. Tama augwali mu dolabo nai te sesemane sogo
tonalubao.
4 Magi baso meni. E tiwai dao. Te Godigo ensel mobo bidi dabe
augwali mebago polobadu dwai kolesaga yai. Tiali goli Godigo augwali
sula tagalobeo. Menio. Agai augwali te sao dedage pagede kalabus
elaluyu, tama te sau dedage page dwai be mu hulia side bidibao. Tama
megi me augwali te po tụ yabo sogo te pedalobo tonaluyu bidibo dao.
5 Te polobadu mu bidai we bidi augwali me, te augwaligo God gegeda
peyu tudiba muai, tama agai augwali sula tagalobeo. Menio. Agai te
wę genuai augwaliba asomainogo elama, tama augwali te węgo ela
silama tama hagawai. Tiali goli te bidi Noa aga te doloba pai kolesaga

* **1:18:** Mat 17:1-5; Mak 9:2-7; Luk 9:28-35

ebo po pusubo bidi bidai. Tama Godigo aga dali, te we bidi a naga olama me badu nogo si agai tonaluyu ma dobola sai. *
6 Tama agai te Sodom dali Gomora dali si me dene ilai. Te genuai hanu si Godigo siago ulai, tama te keli naga elaluai dao. Agai te hanu sigo yali dwai kolesaga wei ponama tama te hanu si tigidali mu dolai. Tama nosali, te Godigo po tudiba mubo bidi dabe, augwaligo te polobadu yali po tụ konemainao. Te po tụ nosali augwaliba pedalabo te piksa noma waseliyu yali dao. *
7 Tama Godigo te doloba pai bidi Lot ma dobola sali, tama Godigo aga dolobeo. Lot aga te penani kolesaga ebo we bidi augwaligo yali kolesagade aga homu sęgę mu yai. *
8 Te doloba pai bidi augwali tomode bidai, tama augwaligo ebo dwai kolesaga hauwa sogo sudu geai, tama tigidali sogo augwaligo dwai po wabo agai odai. Tama agai homu bugagia dolo elaluai, tama aga noma siyu, tama agai homu dene mu augwaligo te bomo yai po sela sąbo kolesagade yai.
9 Tama te polobadu yali sę pode dago koneai, Godigo te we bidigo ebo dwai sę wei ponobo konealigo da, teda e me dago koneani, te God wali pabo we bidi augwalibolo te usu sabo sę pedalobaso da, teda Genuai Bidigo augwali te sęde ma dobola sainogo koneama tama tiaibao. Tama agai te dwai bidi dabego ebo kolesaga me koneyu, tama te dwai dene wei augwaliba ponobo, te me agai konebao. Tama koneyu, agai te po tụ yabo sogo tonalubadi augwali dene mabo dao.
10 Tama te bidi dabe augwali meba te dene genuai mu saibao. Te augwaligo tigigo yainu meda yai kolesaga wali pabo homu hodolo bidi dabe augwaligo te tigidali genuai bidigo po hagela eyu, tama te po sela sąbo dao.
Tama te tibo po ola mabo bidi dabe augwali te hale isiąbo bage dao, tama augwaligo augwa homu naga wali pabo dao. Wi me esiąyu, tama te bidi dabe augwaligo te dagalude bidibo genuai mobo bidi dabe dali dwai posobo po wabo dao.
11 Tama te mobo bidi augwaligo te bidi dabe augwali aiyaba mu elaluabo digi, tama augwaligo augwali dali te posobo po me wasiąma, tama augwali te Genuai Bidi gedude po tụ ela magobeo.
12 Tama te tibo po wabo bidi dabe augwaligo homu te bulu hasa dabego homu tiwai elaluyu, tama augwaligo tigigo ebo kolesaga naga wali pabo dao. Te idago augwali ame nani tama te bidigo augwali selama ela mumainogo tebao. Te augwaligo konesiąbo naibolo te augwaligo dwai po aga dali wabo dao. Tama te bulu hasa dabe dolobo, te tiwai ebo gilama tama te bidi dabe augwali me dolaibao.
13 Tama augwaligo dwai kolesaga haniani ebo, tama augwalibolo te dwai kolesaga ebo wei ma ponobo sę pedalaibao. Augwaligo homugo te siade nai dali te wę dali hauwa tubo kolesaga, te wiegi yai homu ebo kolesaga dao. Tama tebo homugo augwaligo nai dabe dage dali tuyu, tama augwali te dwai meda yai tiwai dage tomode bidiyu, tama augwaligo tibo kolesaga ebode te wiegi yai homu pemene ebo dao.
14 Tama augwaligo gedugo te we dabe sibi sesemane sogo tonono eyu te penani yainogo, tama augwaligo te dwai kolesaga ebo tagalogobeo.

* **2:5:** Gag 6:1–7:24 * **2:6:** Gag 19:24 * **2:7:** Gag 19:1-16

Mu menio. Augwaligo te homu bomo meni yai bidi dabe augwali te sę
emainogo homu begelama, tama augwaligo te dwai sęgę sabo kolesaga
yai. Te augwaligo gasa bidigo nai sabo pesą ebo kolesaga konea sai dao.
Tama Godigo te bidi dabe augwali mu dolaibao.
15 Tama augwaligo te doloba pai kolesaga wali pabo tų tudiba muyu,
tama augwali hagawai. Augwaligo te polobadu bidai bidi Beorgo ogwa,
Balam, tego yali kolesaga te tų wali pai. Agai te sęgę sabo sę elama,
tama te sęde sabo masigi te agai godolo mu yai dao.
16 Tama te moni kibu donki tego po wabo meni, tiali goli te kibu donki
me deligo te bidigo po wabo tiwai olama, tama agai te bidi Balamgo
dwai kolesaga ebaso te aga dali wado po wai. Tama te kolesaga yaligo,
te donkigo te nosali yabo sę po pusubo profet bidi Balamgo dwai
kolesaga yainogo yali tų te paliai dao. *
17 Tama te tibo po ola mabo bidi dabe augwali te wę ulu meba te wę
meni yai pedalisiąbo tiwai dao. Tama augwali te pǫ tiwai elama, te
genuai waligo besela sąnama tedela pabo tiwai gilama ebao. Godigo
te be sisi yai hulia sai digi aba mu tama augwali teba pabo sisi yai
elalubo dao.
18 We bidi meba augwali te Godigo po odisąwai bage tomode bidai
digi, tama tamadi tama augwaligo te kolesaga ebo tagalali. Tama
te we bidi dabebolo te tibo po ola mabo bage augwaligo te genuai
po weyu, tama augwaligo te dwai kolesagade te po dwai dabe wabo
dao. Augwaligo te homu begelai we bidi te homu hodolobo kolesaga
eyu, te penani me te tigigo haniani dwai kolesagago augwali te dwai
kolesagaba ma kekebo sę eyu tama augwali te kolesaga wali pabo dao.
19 Tama te tibo po ola mabo bidi dabe augwaligo te po te we bidibolo
wabo dao, “Dagego dago po wali peyu da, teda dage olo mu bidaibao.”
Tama augwaligo te tobage po wabo digi tiali goli augwali te augwa digi
dolobo kolesaga ebo sę bidi bidibo dao. Te tiwai dao: tama te bidi te
magi kolesaga me deligo te bidi me deli aiyaba elaluyu aga dąų obaso
da, teda te bidi aga te elalubo kolesagade dąų wali bidi dao.
20 Mu tama, augwaligo te Jisas Krais koneani, aga dago Genuai Bidi
tama da ma sali bidi dao. Tama tede koneyu augwali wi pelama, te
tǫde elalubo dwai meda yai kolesaga tigidali tagalai. Tama augwali te
kolesagade dąų ma weyu, tama te kolesagago augwali aiyaba elalubaso
da, teda augwali tama tiwai bidaibao: te hasia mu augwali dąų olama,
augwali dwai bidali, tiali goli nosali augwali ma dąų wai, tama augwali
dwai mu bidibao.
21 Tama augwaligo te doloba pai kolesaga ebo tų munu me konegi
menigi sogo da, teda augwaligo nosali te genuai sęgę sigi meni da. Tiali
goli megi te tų augwaligo koneama, tama augwaligo te wiegi yai tedali
bomai po sali, tiali goli te wiegi yai po te augwaligo geasa peyu, te po
tudiba muai dao. Tama tibaso, sęgę saibao.
22 Tama augwaligo ebo kolesaga te dago wąigo polobadu wali mu po
tiwai dao, “Te yowi ma geasa pelama, aga bugali bogu ma tugi pai.”
Tama gasa po me weyu te po wai, “Te kibu aga wę pauwai digi, tiali
goli te kibu aga pelama te tǫ pu yai digi pebege ma piligi pabo dao.” *

3

* **2:16:** Nam 22:4-35 * **2:22:** Prs 26:11

Mu tama, te genuai bidi asaibao

1 Eno abagi dede dabe mu, megi eno e asęna tolobo te eno pas si
dao. Tama eno dagebolo asęna tolali pas side te dagego homu wiegi
yai ilimainogo hodolobo po wai dao, te po dagego ma koneiąo.
2 Tama eno homugo dagego te nosali pedalabo nai po ma kone-
mainogo homu eyu, te wiegi yai tedali profet bidi dabego pusali po
dao. Tama te Genuai Bidi te da ma sali bidi agai aga bomo yai po
olama, tama te dugaba tagala palali sę bidi dabego pedauwalidu wali
po odoyu, tama te po me dagego homude dąų olama ma koneiąo.
3 Hasia dagego tebolo koneiąo: tama te tǫ de dagalu si me te
tigidali nai silibo sogo, te posobo po wabo bidi dabe augwali pedalama,
tama augwa bomonama naga te homugo ebo dwai kolesaga naga wali
paibao. Tama augwaligo posobo po e tiwai po weyu, "Aga ma asabo
po wali dawe? *
4 Tama aga menade bidibawe? Aga asobeo. Tama te dago wąį dabe
isali sogo tama dąį elama megi tama bidada asobo sogo, te tigidali
nai Godigo nigali sogo, te tiwai polobadu elaluai dao, hasegelebeo,"
augwaligo te tobage po waibao.
5 Tama tiyu, augwaligo homugo te Godigo polobadu yali sę konebo
hagela homu yai dao. Te polobadu mu Godigo po obaso te dagalu
pedalama elaluai, tama tǫ te wę tomodu pedalama, tama te wę tomode
te tǫ elaluai dao. *
6 Tama nosali te wę te tǫde te genuai asama, tama te sogo tǫde
elaluali nai tigidali mesegelama dolai. *
7 Tiali goli, megi Godigo pogo naga te dagalu me tǫ me sa munama,
tama te dolobo sia dabo pedalobo tonaluyu bidibao. Tama te dagalu
de tǫ sigo te Godigo po tų te agai po tudiba muani we bidi augwali te
po tųba pedalobo tonalubao, tama te we bidi augwali dolaibao.
8 Tiali goli, abagi dede dabe mu, dagego homugo te po me deli gegeda
pigio. Te po e dao, te Genuai Bidigo gedude be deli sogo siade te kibu
be hauwa mu 1,000 tiwai te si dao, tama te kibu be hauwa mu 1,000
wabo kibu be te deli sogo siade tiwai si dao. Te Genuai Bidigo homude
te si te deli tigi tiwai dao. *
9 Tama tede konesiąwai bidi mebago homu te Genuai Bidi agai te po
dąų wali sęde te sę dua dua eyu polo egobeo. Tiali goli te menio. Agai
dage bugagia tonaluyu bidibo dao. Agai homugo te we bidi me deli
hagaidali te tonaluaibao. Agai homugo tigidali we bidi augwa homu
begeleyu te dwai kolesaga ebo tagalamainogo, te aga tonalubo dao.

Te tǫ de dagalu si sia saibao

10 Tiali goli te Genuai Bidi asobo sogo mu asaibao, te nai wi sabo bidi
geme asobo gilama. Tama te sogo dagalu kulukulu genuai olama tama
hagawaibao. Tama te giliga dali, polua dali, te hǫ dabe tigidali, te siago
dela silaibao. Tǫ me, te tigidali nigali nai elalubo me, te siago tigidali
daibao. *
11 Tama te nai dabe tigidali tama tiwai ela silaibao. Tama tibaso,
dage kone paliąo, te dage magi we bidi megi bidaibawe? Dage te wiegi

* **3:3:** Jut 18 * **3:5:** Gag 1:6-9 * **3:6:** Gag 7:11 * **3:8:** Tib 90:4 * **3:10:** Mat 24:43; Luk 12:39; 1 Te 5:2; Ped 16:15

yai tedali kolesagade biliyu, tama Godigo kolesaga naga tigidali wali piąo.
12 Tama tibadi, te dagego te God aga sę yabo sogo asobo tonaluyu,
tama dagego bodolu pedelaiba weyu, tama sę bomonama selebo sę yao.
Tama te sogo te dagalu sia dela silama, tama posolo yai siago mu te
dagalude elalubo nai dabe tigidali delama, tama te wę tiwai begelama
pedalaibao.
13 Tiali goli Godigo te gesi dagalu dali gesi tọ si nigabo po dąụ wai,
tama doloba pai kolesaga naga tede bidaibao. Tama dago te nai naga
tonalubo dao. *

Dago dua bugagia te Genuai Bidi asobo tonaluao

14 Abagi dede mu, dagego te gesi nai pedalobo tonalualigo da, teda
dagego bomo eyu, te meda meniama tama magi dwai sę me isąma
bidiyu, tama God dali dagego deli homu elama bidao. Tama nosali te
sogo Godigo dage osola suyu, dage te tiwai bugagia bidibo agai sueibao.
15 Tama Genuai Bidigo me tonaludu tama agai da dali dua ebao.
Tama dagego te kolesaga ebode tama kone palao, te agai da ma sainogo
ebao. Tama Godigo wiegi yai homu kolesaga te dago dwagi yai ama
Polbolo menama, tama agai me te tobage po dagebolo asęna tolai dao.
16 Agai tigidali pasde agai te sęde te tobage po naga wabo dao. Tama
meba po te pasde elalubo te po page polo hania pedalobo meni, te
dago bugagia hania koneainogo sinabo sę ebo dao. Tama te bugagia
dolalusiąbo bage, te konesiąwai bidi dabe, augwaligo te po hasegelebo
dao, te augwaligo te gasa po te Godigo bukude elalubo po te me
hasegelebogia. Tama tebo bidi dabe augwali augwa digi dolaibao.
17 Abagi dede dabe mu, dagego te tibo po ola mabo bage nosali
pedalabo te polo konealigo da, teda dagego duga digi bugagia tonaluao.
Tiyu te bomo yai po sela sąbo tibo po wabo bidi dabego dage te
geda muani poba kegelama tama dage pasega sąyu tulaluidali weyu,
bugagia suiąo.
18 Me ma, dage te dago Genuai Bidi me te da ma sali bidi Jisas
Kraisgo olo tau sabo kolesagade bidiyu, tama dagego aga koneanio.
Tama dagego te olo tau siyu mabo kolesaga me mu siyu, tama dagego
Krais aga konebo kolesaga hauwa siyu bidiąo. Tama agai te genuai ula
yai bomai nogi megi elalubao, tama te nogi sesemane sogo mu bidada
peyu, bidada paibao. Mu dao.

* **3:13:** Ais 65:17; 66:22; Ped 21:1

Jongo Hasia Deli Sogo Asęani Pas
Hasia nedebo tau sabo po

Te haniani tibo po ola mabo bage pedalama tama Jisasde nogi posobo dwai po weyu bidali. Mebago te agade te tiwai po pusali, aga te isi bidi ma te noma bidi tiwai naga asai dao, aga tigi mu elalubeo. Tama e pas tomode te bidi Jon, te Jisas dali polobadu bidali bidi, agai bomo elama tama Jisasde genuai po si wali. Te Jisas da, te Godigo Ogwa mu dao, te Godigo sa muani bidi Krais mu dao. Tama gasa po me wali, te Jisas e tǫde bidibadi aga da olo bidi dabe tiwai bidiyu, tama agai tigi mu elaluyu bidali. Tama Jongo dago te Godigo bomai po dabe wali peyu, tama dena hasi we bidi dali dwagi yai homu eyu godolo ebo kolesaga yao, agai te po me e pas tomode ola mani.

Da te ulade bilinao tama te be hulia side bidibo hani bagego dabolo tibo po omaina olama sula tagalu gogoligimio

(Dąị 1:1–3:10)

Gesi noma bidibo ula po hanilama pedelali po

1 Dago te gesi noma bidibo ula elalubo pode, te pode dagebolo e po asęna tolobao. Te Godigo nai me deli me nigisiąbadi te po hasia bidaluai dao. Te po polobadu mu elaluali goli dago te po dena ologo odali dao, tama dena gedugo suai. Awe, dago gedugo suali, tama dago nogogo tuyu yai. *

2 Te gesi noma bidibo ula aga bulu ulaba hania pedalama, tama dago aga suai. Tama tibaso, dago agade po dagebolo pusuyu, tama te Ayade bidali bidada peyu, bidada pabo ula aga hania pedalama, tama dago sulama, tama dago dagebolo pusubao. *

3 Awe, agade dago gedugo suali sę dali te dago ologo odali po me, te si dago dagebolo me pusubao. Te dage da dali wadolama, tama da tigidali te dago Aya dali, aga ogwa Jisas Krais aga dali me dago deli homu elama bidimainogo eyu te dago megi e po dagebolo pusubao.

4 Tama da dali dage dali te da tigidali dwagi yai homu pemene mu emainogo dago e po dagebolo asęna tolobao.

Da ulade bilinao

5 Te Kraisgo dabolo ola mani po dago megi dagebolo hania ola mobao. Te po e dao: God aga te ula dao, tama dwasianu hulia sali agade me elalubo menio.

6 Tama tibaso, dago “Da God aga abagi bidiyu, tama dago aga dali deli homu ebo dao,” te po weyu, tiali digi da hulide biliduyu da, teda dago tibo po wai, tama dago ebo kolesaga te mu menio.

7 Tiali goli da ulade biliyu da, te aga te ulade bidibo gilama, tama tiali da, da dena hasi abagi dede dali deli homu elama bidaibao. Tama bididuyu, tama Godigo ogwa Jisas agai kanemego dago dwai sę tigidali sela sąnama, tama da dwagi yai ma pedalobo dao.

---

* **1:1:** Jon 1:1 * **1:2:** Jon 1:14

8 “Eno dwai sę menio,” dago te po weyu da, teda dago dena homu
kolesagabolo ili po ola mayu, tama mu po wabo dago homu kolesagade
me menio.
9 Tiali goli dago yali dwai sę dabe po dago te Godibolo pusuyu da,
teda agai aga polobadu dąụ wali po wali peyu, tama agai da dali te
doloba pai kolesaga naga eyu yaibao. Agai dago dwai sę yali sela
sąwaibao, tama dago yali dwai kolesaga tigidali agai sela sąnama tama
da te meda isąwai we bidi ilaibao.
10 Dago hogwa sabo po weyu, “Eno dwai sę me ebeo,” dago te po
weyu da, teda te po wabogo dago God aga nogi ili po wabo bidi dao
wai, tama agai po dago homude menio.

2

Krais agai da tau sabo bidi dao

1 Eno wai dabe, dagego dwai sę isąmainogo eno e po dagebolo asęna
tolobao. Tama bidi me deligo dwai sę eyu da, te da tau sabo bidi me
deli elalubao, te mu doloba pai bidi Jisas Krais dao. Tama aga Aya dali
bidiyu, tama agai te da tau sabo po agabolo wabo dao.
2 Tama Krais agai tigi menama, tama aga digi dago dwai sę yali sela
sąbo tụ dawai bidi dao. Tama agai da naga tau selama, dago dwai sę
yali te naga sela sąbo bidi menio. Agai tigidali tọde bidibo we bidi me
tau siyu, tama augwaligo yali dwai sę sela sąbo tụ dawai dao.
3 Te dago Godigo bomo yai po dabe wali peyu da, teda homu si
isąbadi dago e po mu wagameo, “Dago God koneyu bidibao.”
4 Godigo bomo yai po wali pisąbo bidigo te po weyu da, “Eno God
mu koneai dao,” te po wabo bidi aga te ili po wabo bidi dao, tama mu
po te bidigo homude bidibeo.
5-6 Tiali goli niwai bidi me deligo Godigo po wali pabo bidi, teda te
bidi agai God dali dwagi yai homu eyu godolo ebo kolesaga te sese
mu ebao, te sọą pabeo. Tama niwai bidi me deligo te po weyu “Ena
God dali wadoloyu bidibao,” te po wabo bidi aga te Jisas Kraisgo yali
kolesaga tiwai dolo wali pao. Tama dago te tiwai gilama eyu da, teda
dago homu si isąbadi dago e mu hania koneagameo, te da God dali
wadoloyu bidibao.

Niwai bidigo aga abagi dabe dali dwagi yai homu ebo, te bidi ulade bidibo dao

7 Eno abagi mu dede, eno dagebolo e bomo yai po asębo po te gesi
po menio. Te hasia bomo yai po polobadu mu dagego sai po dao, te
augwaligo dagebolo Godigo po ola mabo gagalali sogo dagego te bomo
yai po odai dao.
8 Me ma, megi eno dagebolo te asębo bomo yai po page meba te gesi
po dao. Tama te eno asębo bomo yai po te mu po dao, te dago konebao,
te Kraisde me, te dagede me, tede dago te bomo yai po te mu po dao
dago subo dao. Magi baso meni, te ula mu te pedalama bidiyu, tama
te ulago te be hulia si elaluali silibao.
9 Niwai bidi me deligo te po weyu, “Ena te ulade bidibo dao” obaso
da, tialima te po wabo bidigo aga ama dali sębę elama boi bidi homu
eyu da, te bidi aga be hulia sai digi me bidibao.

10 Niwai bidigo aga ama dali dwagi yai homu ebo bidi, te bidi aga
ulade bidibo dao. Tama aga ulade bidibadi te aga dwai sę ilibo magi
dwai nai pedelegobeo.
11 Tiali goli niwai bidigo aga ama dali sębę eyu boi bidi homu eyu
da, te bidi hulide bidibo dao. Aga hulide biliyu, be hulia saligo agai
gedu dąų olama, tama aga pabo tų aga konesiąbaso gegebo dao.
12 Dage eno wai dabe, tama Krais aga nogi tobade Godigo dagego
dwai sę yali sęgę sela sąwai dao. Tama eno te po dagebolo asęna
tolobao.
13 Aya dede, dagego te tigidali nai gagalali sogode bidali bidi, aga
megi me bidibo, te bidi dagego koneai dao. Tama eno te po dagebolo
asęna tolobao. Dage gesi bidi dabe, dagego Satango bomo aiyaba
elaluai dao. Tama eno te po dagebolo asęna tolobao.
14 Dage eno wai dabe, dagego dago Aya bugagia koneai. Tama tiyu,
eno te po dagebolo asęai dao. Dage aya dabe, te tigidali nai gagalali
sogode bidali bidi, aga megi me bidibo, te bidi dagego koneai dao.
Tama tiyu, eno te po dagebolo asęai dao. Dage gesi bidi dabe, dagego
bomo yai, tama Godigo po dage tomode bidibao, tama dagego Satango
bomo aiyaba elaluai dao. Tama eno te po dagebolo asęai dao.

Dago tǫde kolesaga teba homu mugio

15 Dagego te tǫde kolesaga dali, tǫde elalubo nai dali pesą eyu teba
homu mugio. Niwai bidi me deligo e tǫde kolesaga teba homu mubaso
da, te bidi agai Aya God dali dwagi yai homu elama godolo ebo menio.
16 Magi baso meni, tǫde bidigo kolesaga tigidali, te kolesaga e tama
telalubo da wali, te tigigo bidigo homu hodolama tama mena dwai sę
ebo kolesaga, te gedugo haniani nai sulama godolo ebo kolesaga, te
bidigo mena naide hagoma homu eyu aga nogi ugwaba sabo kolesaga,
te tobage kolesaga Aya Godigo mabeo. Menio. Te kolesaga e tǫde
pedalobo kolesaga dao.
17 Tama e tǫde kolesaga silaibao, tama te mena nai sainogo gedugo
sulama godolo ebo te sę me sia saibao. Tiali goli Godigo pedauwalidu
wabo po wali pabo bidi, te bidi aga gamonaibao, aga sesemane sogo
mu bidada paibao.

Krais dali boi bidi homu yabo bidi pedalai dao

18 Dage eno wai dabe, te tigidali nai silabo sogo pąba yagasai dao.
Polobadu augwaligo dagebolo te po wai, “Te Krais dali boi bidi homu
yabo bidi pedalaibao,” wabo, te po dagego odali. Awe, megi Krais dali
boi bidi homu yabo bidi hauwa augwali mu pedalai dao. Tama tibaso,
dago koneai, te tigidali nai silabo sogo pąba yagasai dao.
19 Te bidi dabe augwali polobadu te da bidi hani deli bideiba homu
meni baso, tama augwaligo da tagalai dao. Augwali dago hani tigi sogo
da, te da dali me bidigi dao. Augwaligo da taga pobaso, dago hania
koneani, te bidi dabe tigidali augwali da deli hani bidi mu meni.
20 Dage, te dagebolo te Tedali Bidi Kraisgo te Godigo Mobo Bidi olo
mani. Tama tibaso, dage tigidaligo te mu po koneai dao.
21 Dagego te mu po page konesiąbaso, tama te pode eno dagebolo e
po asębao, te homu dagego egimio, te menio. Dagego te mu po page
koneai, tama te mu pogo tibo po munu me wabo menio, te me dagego
koneai dao, eno te homu elama te po eno dagebolo asębao.

22 Tibo po wabo bidi de dawe? “Jisas aga Godigo sa muani tagala
palali bidi Krais menio,” te po wabo te bidi aga te tibo po wabo bidi te
dao. Te bidigo te Aya dali aga ogwa dali sigo nogi wabo hogwa siyu,
tama tudiba mubo bidi, te bidi agai Krais dali boi bidi homu yabo bidi
dao.
23 Niwai bidi agai te ogwa nogi wasiąma hogwa siyu tudiba muani
bidi, te bidi agai te ogwa aga Aya me nogi wasiąma hogwa siyu tudiba
muai dao. Niwai bidi agai te ogwa dali konealubo po dąų wali da, te
bidi agai Aya dali me agai konealubo po mu dąų wabo dao.

Godigo Dwagi Yai Mobo Bidi agai da mu po ola mabo dao

24 Te dagego polobadu te Godigo po odobo gagalali sogode odali po,
te po dagego duga homude dąų ola sao. Dagego te gagalali sogode
odali po bugagia dąų ola siyu da, teda dage te Ogwa dali Aya dali si
dali wadoloyu sesemane sogo bidaibao.
25 Tama aga digi agai dabolo aga dąų wali po tama wai, agai da
sesemane sogo bidabo ula mawaibao, te po wai.
26 Eno te dagebolo te tibo po ola mawainogo ebo bidi dabe augwaligo
ebo kolesaga te po dagebolo pusuyu asębao.
27 Tialima dagede, dage Kraisgo aga Mobo Bidi olo mayu tama aga
dage dali me bidibao. Tama aga Mobo Bidi dage dali bidibadi, te sogo
dage te po ola mabo bidi dage dali me sǫą pabeo. Dagego te gasa po ola
mabo bidi dabe sabo homu egio. Menio. Mobo Bidi agai dage tigidali
kolesaga ola mabo dao. Tama te Mobogo mu po tama naga wabo dao.
Agai tibo po me wabeo. Agai tama tibaso, dagego agai po wali peyu
tama Krais dali wadoloyu bidiąo.
28 Awe, eno wai dabe, dage aga dali bidao. Magi baso meni, nosali
aga hania pedalaibao, te sogo da bomo elama dolaluaibao, te aga ma
asobo sogode, te tama da hale eyu geme duala sogobeo.
29 Dagego te bidi Krais aga dwagi yai doloba pai bidi mu da weyu mu
dolo kolesaga ebo bidi da te tiwai konealigo da, teda dagego me tama
koneao: dwagi yai doloba pai kolesaga ebo bidi, aga te Godigo wai mu
bidibao.

3

Megi da Godigo wai dabe bidibao

1 Te goba! Ayago da dali dwagi yai homu eyu godolo mu yali kolesaga
te moni genuai mu pedalali. Suao. Godigo aga digi da te agai wai dabe
dao wai. Mu tama, da Godigo wai dabe dao. Tama da Godigo wai dabe
tama bidiyu, tama tǫde bidi dabe augwaligo God konesiąbaso, tama
augwaligo da me konebeo. *
2 Abagi mu dede, megi da te Godigo wai dabe bidibao. Tama nosali
da mena tama bidigowe, te dago megi bugagia hania konebeo. Tialima
dago koneani, nosali Krais hania bulu ulaba pedalobo si, te sogo dago
aga magi bidi dawe te dago te page mu hania koneaibao. Tama dago
aga subaso, te sogo da aga tiwai gagawaibao.
3 Tama te augwali Krais tiwai pedalobo sogo bugagia tonaluyu bidibo
we bidi tigidali, augwaligo magi sę isąyu dwagi yai naga tedali gagabo
dao. Magi baso meni, augwaligo koneani, te Krais me aga magi dwai
sę isąyu dwagi yai naga tedali bidibo dao.

* **3:1:** Jon 1:12

4 Dwai sę ebo bidi, agai Godigo bomo yai po olo oda tagaluyu sela sąbo bidi dao. Magi baso meni, te dwai sę ebo kolesaga page da, te
Godigo bomo yai po bolobo kolesaga dao.
5 Dagego koneai, Krais asali agai te tǫde we bidigo dwai kolesaga
ebo sela sąwainogo asai, tama dwai sę ebo kolesaga agade me bidibo
menio. *
6 Tama tibaso, aga dali wadolama bidibo bidi, te bidi agai te dwai
kolesaga me eyu bidibo menio. Niwai bidi me deligo dwai kolesaga
eyu bidibo bidi, te bidi agai Krais susiąma, tama agai Krais konesiąwai
bidi bidibo dao.
7 Dage eno dwasianu wai dabe, dage dua dao. Dage bidi me deligo
tibo po ola maidali weyu bugagia suao. Dwagi yai doloba pai kolesaga
ebo bidi, te doloba pai bidi dao, te Krais aga dwagi yai doloba pai bidi
tiwai dao.
8 Niwai bidigo dwai sę idu bidibo, te bidi Satango hani bidi dao.
Magi baso meni, te Godigo tigidali nai nigisiąbadi, polobadu mu
Satango dwai sę ebo gagalama, tama eyu, tama megi me aga tama
tibo dao. Tama agai te Satango we bidi tomode ebo dwai kolesaga ela
silimainogo te Godigo Ogwa aga hania pedalai.
9 Niwai bidi me deli aga Godigo wai gagawai bidi, te bidigo dwai
kolesaga idu bidibo menio. Magi baso meni. Godigo homu kolesaga
page te bidide elalubo. Tama God da aga Aya bidibaso, te bidi agai te
dwai kolesaga idu bidibo usu egobeo.
10 Edao. Te Godigo wai dabe dali, te Satango wai dabe dali, augwali
dagalama hania koneabo tụ e dao: dwagi yai doloba pai kolesaga wali
pisąbo bidi, aga te Godigo wai menio. Tama aga ama dali dwagi yai
homu eyu godolo isąbo bidi, te bidi me aga te Godigo wai menio.

Da deli deligo gasa abagi dede dabe godolo homu yao po

(Dąị 3:11–5:21)

Ama dali dwagi yai homu eyu godolo ebo kolesaga

11 Te tobage kolesaga isąbo bidi aga Godigo wai menio. Magi baso
meni. Augwaligo dagebolo Godigo po ola mabo gagalali sogode, te
sogode dagego tama po odai: dago dena hasi abagi dali dwagi yai homu
eyu godolo mu iyąo. *
12 Da te polobadu bidali bidi Kein bidali tiwai bidamuo. Aga te
Satango bidi bidai, tama agai aga ama ela muai. Tama magi baso aga
ama ela muaniwe? Agai dwai kolesaga naga yali, tama aga amago yali
kolesaga tigidali dwagi yai doloba pai kolesaga yai. Tibaso, aga sębę
elama, aga ama ela muai. *
13 Eno ama dede, tǫde elalubo kolesaga wali pabo bidi dabe
augwaligo dage dali boi bidi ebaso da, dage te kolesagade dage midigi
sigio.
14 Dago dena ama dabe augwali dali dwagi yai homu eyu godolo
ebaso, tama te dago koneai, dago te genuai sia dabo buluba pabo tụ
tagalama, tama da te bidada peyu bidada pabo ula sabo tụ sabolai dao.
Gasa we bidi dali dwagi yai homu eyu godolo ebo kolesaga masiąbo
bidi, aga te genuai sia dabo buluba pabo tụdu me bilibo dao. *

* **3:5:** Jon 1:29 * **3:11:** Jon 13:34 * **3:12:** Gag 4:8 * **3:14:** Jon 5:24

15 Bidigo aga ama dali boi bidi homu ebo bidi, aga te bidi ela mubo
bidi dao. Tama dagego koneai, bidi ela mubo bidi, te bidi aga te dwagi
yai bidada peyu, bidada pabo ula elalubo menio.
16 Tama bidi dali dwagi yai homu eyu godolo mu ebo kolesaga page,
te kolesaga page dabolo hania ola mabo sę e dao: Krais aga digi agai da
tǫde we bidi tau somainogo aga bidabo ula tagalama, tama da tobade
isali. Tama tibaso, dago me dago bidibo ula tagalama, dago ama dede
augwali tau sao. Tama tiyu, dago augwali tau sobadi tama gasa bidi
dabego da elebaso, dago usu da homu yao.
17 Tialima te doado bage hauwa elalubo bidi agai aga ama te nai
meni yai bidi bidibo sula tagalama, tama aga tau masiąyu da, teda
magi baso te bidigo te po wali, "Eno Godibolo dwagi yai homu eyu
godolo ebo bidi dao."
18 Dage eno wai dabe, dago te we bidi dali dwagi yai homu eyu godolo
ebo kolesaga, te kolesaga dago pedauwaligo po wabogo naga ilamuo.
Menio. Dago homu mu eyu, tama dago augwali dali dwagi yai homu
ebo kolesaga te dago augwali tau sabo sęgo augwalibolo hania ola mao.

Konealubo po dąų wali bidi aga Godide wi meni yaibao

19 Te eno megi tama wali kolesagade, te dago te kolesaga ebaso da,
teda dago koneagameo, da te mu po naga wabo Godigo we bidi dao.
Dago te gasa we bidi dabe dali dwagi yai homu eyu godolo ebo kolesaga
eyu da, teda da God pąba pabo sogo te da agade wi egobeo.
20 Magi baso meni. Dago homude te dena homugo da dali po tų ebaso
da, teda dago koneani, te God agai dago homu kolesaga aiyaba elalubo
dao, tama agai homu kolesaga genuai ugwanu mu ela holai elalubogo,
tama agai tigidali nai mu konebo dao.
21 Abagi dede, dago homude ebo te kolesagade da po tų esiąyu da,
teda Godigo gedude wi isiąma da dolalubo dao.
22 Tama tiyu, tama dago magi nai me sainogo gedu haluasa po obaso
da, te agai dabolo mabo dao. Magi basowe? Dago agai bomo yai po
wali peyu, tama agai godolo ebo kolesaga dago ebo dao.
23 Tama agai bomo yai pode tama wai: dago konealubo po agai ogwa
Jisas Kraisgo nogide dąų olama, tama dago gasa we bidi dabe augwali
dali dwagi yai homu eyu godolo mu yao, te agai dabolo polobadu wali
po tiwai. *
24 Niwai bidi me deligo Godigo bomo yai po wali peyu da, te bidi God
dali bidalubo dao, tama God aga te bidi dali bidalubo dao. God agai
aga Tedali Mobo Bidi dabolo mawai. Tama tibaso, dago koneai, God
da dali bidibo dao.

4

Dagego te Godigo Mobo dali, tibo mobo dali si dagala suiyąo

1 Abagi dedeo, tibo po ola mabo bidi dabe hauwa augwali tigidali
tǫde bilalubao. Tama bidi hauwago te po obao, "Godigo Mobo Bidi
agai enabolo mu po olama, tama eno te mu po pusubo dao." Te po
obaso, dagego homu te augwaligo ola mabo poba olo subigila dąų
wagio. Dagego koneainogo, tigidali te po ola mabo bidi osola suao,

* **3:23:** Jon 13:34; 15:12, 17

te Godigo tagala palali Mobo Bidi augwali dali bidibawe, ma meniwe, te suainogo tama tiao.
2 Dagego te bidi me deligo Godigo Mobo Bidi elalubowe naga tede dagego hania konemainogo e tiwai aga osola suao: Bidigo "Te Jisas aga Godigo sa muani bidi Krais dao, tama aga tǫba asama aga e tǫde bidigo tigi tiwai selama tama bidali bidi dao," te po wabo bidi te Godigo Mobo Bidi aga dali bidibo dao.
3 Tiali goli tigidali bidigo Jisas dali te po tiwai wasiąbaso da, te bidi dabe augwali te gasa dwai bidi nomago dagana sagasali, te Godigo Mobo Bidi menio. Te tobage bidi agai Krais dali boi bidi homu ebo dao, polobadu dagego po odali te tobage bidi aga asaibao wai. Tama megi aga aselama, tǫde bidibao.
4 Dage eno wai dabe o, dage Godigo we bidi hani, tama dagego te tibo po ola mabo bidi aiyaba elaluai dao. Magi baso meni. Te Mobo dage tomode bidibo Mobo Bidi agai bomogo te tǫde bidi dali tomode bidibo mobogo bomo aiyaba elalubo dao.
5 Te tibo po ola mabo bidi dabe augwali tǫde bidiyu, tama tǫde elalubo kolesaga naga augwaligo wali pabo dao. Tama augwaligo po te tǫde elalubo naide po wabo dao. Tama tibaso, tǫde bidigo augwaligo po odobo dao.
6 Da Godigo we bidi dao. God koneani bidi, te bidi agai dago po odobo dao. Tialima God konesiąwani bidi, agai dago po odali goli, te po wali pabo menio. Tede dago te mu po wabo Mobo dali, tibo po wabo dwai bidi noma elalubo bidi dabe dali dagalama, tama augwali si koneagameo.

God aga te dwagi yai homu eyu godolo mu ebo kolesaga page bidi mu dao

7 Abagi mu dede o, dena hasi dago we bidi dali dwagi yai homu eyu godolo mu inao. Magi baso meni. Te we bidi dali dwagi yai homu eyu augwali godolo mu ebo kolesaga page bidi te God dao. Bidigo dwagi yai homu mabo kolesaga wali pabo bidi, aga te Godigo wai dao, tama agai God mu konebo dao.
8 Bidigo aga ama dali dwagi yai homu eyu godolo isąbo bidi, agai God konebeo. God agai homu kolesaga page da, te we bidi dali dwagi yai homu eyu augwali godolo mu ebo homu kolesaga dao.
9 God agai Ogwa deli digi mu, tama agai te Ogwa e tǫba tagala palai, tama agai da aga yali sęde te bidibo ula somainogo tiwai. Tebogo da ola mani, God agai da dali dwagi yai homu eyu, da godolo ebo dao.
10 Dwagi yai homu mabo kolesaga te tama menio: hasia dago bolo God dali dwagi yai homu eyu godolo yai da, te homu egobeo. Te tama menio. Dwagi yai homu mabo kolesaga e tama tiwai: God agai bolo te dwagi yai homu mu da dali elama, tama aga Ogwa e tǫba tagala palama, tama agai aga tigi menama, tama dago dwai sę tigidali sela sąbo bidi bidimainogo tiwai dao.
11 Abagi mu dede o, God agai te tiwai da dali dwagi yai homu eyu godolo mu yaligo da, teda dago me dena hasi dwagi yai homu dago abagi dabe dali inao.
12 Bidi me deligo God munu me subeo. Dago dena hasi dwagi yai homu dago abagi dali eyu da, God aga da dali bidibo dao, tama aga

dwagi yai homu eyu godolo ebo kolesaga te da tomode sese wiegi yai mu pedalai dao. *
13 God agai aga Mobo Bidi dabolo mawai. Tama tibaso, dago koneai, da God dali bidibo dao, tama aga da dali bidibo dao.
14 Tama Aya God aga Ogwa e tǫba tagala palama, tama agai da e tǫde we bidi tigidali ma dobola sabo bidi pedalomainogo yai. Dago te suai dao, tama dago te sę po gasa we bidi dabe augwalibolo pusubo dao.
15 Bidi me deligo te gasa we bidi gabidide po weyu, “Awe, te bidi Jisas aga te Godigo Ogwa dao,” obaso da, God aga te bidi dali bidibao, tama te bidi aga God dali bidibo dao.
16 Tama dago koneai dao, Godigo da dali dwagi yai homu eyu godolo mu ebo dao. Tama koneyu, tama da te kolesagaba dago homu tiąlubo dao, tede homu si ebo menio.
God agai homu kolesaga page da, te we bidi dali dwagi yai homu eyu augwali godolo mu ebo homu kolesaga dao. Tama bidi te kolesaga eyu bidibo bidi, aga God dali bidiyu, tama God aga te bidi dali bidiyu ebo dao.
17 Tama bidiyu, tama te dwagi yai homu eyu godolo ebo kolesaga te da tomode sese wiegi yai mu pedalobo dao. Magi baso meni. Tama tiyu da, da e tǫde bidibo sogo te da Krais tiwai bidibo dao. Tama tibaso, te nosali te tǫ dagalu silibo side genuai po tụ ebode da wi me egobeo.
18 Tama God agai da dali te dwagi yai homu eyu godolo mu ebo kolesaga te sese wiegi yai mu dao, sǫą pabeo. Tama tibaso, da wi menio, te agai da dali ebo kolesagago te wi ebo sela sąbo dao. Wi ebo page e tama: da dwai dene sabo homu ebo we bidi bidiyu da, teda da wi ebo dao. Tama tiyu da, dago koneaibao, te Godigo da dali dwagi yai homu ebo kolesaga page te dago kuna konebeo, da tede sǫą pabo.
19 Te dago God dali, dena hasi abagi dali te dwagi yai homu eyu godolo ebo kolesaga page e dao: hasia bolo God agai da dali te godolo ebo kolesaga yali.
20 Bidi me deli agai te po weyu “Eno God dali dwagi yai homu eyu aga godolo ebo dao,” te po agai weyu, tiali goli te bidi agai aga ama dali dwai boi bidi homu eyu da, teda te bidi agai tibo po wabo dao. Magi baso meni. Te bidigo aga gedugo aga ama subo dao. Tiali goli agai aga dali dwagi yai homu eyu godolo ebo menio. Tama tibaso, agai te aga gedugo susiąbo God dali mena tama dwagi yai homu ebo kolesaga egowe? Mu menio, aga usu egobeo.
21 Tama te bomo yai po dago God agade sai, te po tama wai: niwai bidigo God dali te dwagi yai homu eyu godolo ebo bidi, agai aga ama dali me dwagi yai homu eyu godolo mu yao.

5

Kraisde konealubo po dąụ wabo bidi agai tǫde kolesaga aiyaba elalubo dao

1 Tigidali bidigo Jisas aga te Godigo sa muani tagala palali bidi Krais dao olama konealubo po dąụ wai, te bidi dabe augwali Godigo wai dabe dao. Tama tigidali bidigo aya dali dwagi yai homu ebo bidi, te augwaligo te dwagi yai homu eyu godolo ebo kolesaga agai wai dabe dali me ebo dao.

---

* **4:12:** Jon 1:18

2 Tama dago God dali dwagi yai homu elama tama aga godolo mu
eyu, tama agai bomo yai po dago wali peyu da, teda dago te kolesaga
ebode koneagameo, dago God agai wai dabe dali dwagi yai homu eyu
godolo ebo dao.
3 Magi baso meni. Dago God dali dwagi yai homu eyu godolo ebo
kolesaga page e dao: dago God agai bomo yai po wali pabo dao. Tama
agai bomo yai po dabe augwali te bidigo wali pabo usu isąbo bomo yai
po meni, te dago augwali wali pabo usu yaibao. *
4 Godigo wai dabe tigidali augwali deli deligo te tǫde elalubo dwai
kolesaga aiyaba elaluai dao. Te dago e tǫde elalubo dwai kolesaga
aiyaba elalubo tụ e dao: dago te Jisas aga te Godigo sa muani tǫba
tagala palali bidi mu dao, te konealubo po dago Jisasde dąụ wabo, te
kolesagago dago te tǫde kolesaga aiyaba elaluama tagalobo dao.
5 Mena bidigo hwịnama tama tǫde dwai kolesaga ebo aiyaba elalubo
bidi dawe? "Te bidi Jisas aga Godigo Ogwa mu dao," te po konealubo
po dąụ wabo bidi aga naga dao.

Godigo agai Ogwade po hania pusai

6 Te aga da, Jisas Krais aga digi aga hania pedalali. Aga ąịgo baptais
mabo te kolesaga dali, tama aga te ni pedaide kaneme gelabo te
kolesaga dali asai. Aga asali te ąịgo kolesaga dali naga asai menio.
Aga asali te aga ąị dali kaneme dali te kolesaga si dali asai. Tama tiyu,
te Godigo Mobo Bidi agai te Krais aga asali kolesagade te mu po dao,
te po wai dao. Magi baso meni, te Mobo Bidi da te mu po wabo page
mu dao.
7 Awe, sela augwaligo te da ola mabo da, te Krais aga Godigo Ogwa
dao.
8 Me te Mobo Bidi, me ąị, me te kaneme tama dao. Tama te sela
augwaligo te Kraisde deli po naga dabolo ola mabo dao.
9 Bidi me deligo agai suali sę po dabolo pusubo si, te dago homu si
isąyu tama "Te mu po dao" weyu dago agai pusali po sabo dao. Tama
bidigo wabo pode dago tama tialigo da, teda dago Godigo aga Ogwade
dabolo pusubo po odoyu, dago mu po dao weyu te po sao. Magi baso
meni, te Godigo pogo bomo te bidigo pogo bomogo aiyaba elalubo dao.
Te Godigo aga digi aga Ogwade pusali po dao.
10 Tama te konealubo po Godigo Ogwa dali dąụ weyu agaba tiąlubo
bidi, te bidi agai te Godigo aga Ogwade pusali po aga homude elalubo
dao. Te Godigo aga Ogwade wali po, te pode "Mu po dao" wasiąbo
bidi, te bidi agai "God aga nogi ili po wabo bidi dao" wai dao. Magi
baso meni. Te po, te Godigo aga Ogwade wali pode te bidigo "Te po
mu po menio" homu eyu sela sąwai dao.
11 Tama Godigo aga Ogwade wali po e dao: God agai da sesemane
sogo bidada peyu, bidada pabo bidibo ula mawai dao, tama te bidabo
ula page aga Ogwa Jisasde elalubo dao. *
12 Bidigo Godigo Ogwa dali kęą pali bidi, aga dali te bidibo ula elalubo
dao. Tama bidigo Godigo Ogwa dali kęą pisąwani bidi, aga dali te
bidibo ula elalubeo.

Po silagasu wabo po

* **5:3:** Jon 14:15 * **5:11:** Jon 3:36

13 Te dagego Godigo Ogwago nogide konealubo po dąụ weyu agaba
tiąlubo we bidi, te dagego te dwagi yai bidada peyu bidada pabo ula
elalubo konemainogo eyu, eno e po dagebolo asęna tolobao.
14 Da Godigo gesabide bidiyu, tama dago aga dali homu si ebo menio.
Magi baso meni, magi nai po aga dali gedu haluasa po weyu, tama dago
aga homu wali peyu da, teda agai dago te gedu haluasa po wabo odobo
dao, te dago mu hania konebo dao.
15 Awe, dago aga dali gedu haluasa po weyu da, teda agai te po odobo
dao. Tama te dago konebo dao. Tama konealigo da, teda dago e me
konebo dao, te dago magi naide po aga dali gedu haluasa po weyu da,
agai te nai dabolo mabo dao.
16 Bidi me deligo aga amago dwai sę ebo suyu da, tama te dwai sę
ebogo te yali bidi aga dwai madigi pisąbo dwai sę elaluyu da, teda aga
amago Godibolo gedu haluasa po wao. Tama weyu, tama Godigo te
dwai sę yali sela sąnama tama bidibo ula te bidibolo mawaibao. Te
dwai sę tedali tedali dao, mebago te sę yali bidi dwai madigi tagala
palabo dao, mebago meni. Tama te sę yali bidi dwai madigiba pisąbo
dwai sę ebode eno te po wai, Godibolo gedu haluasa po wao. Tiali goli
te bidi dwai madigi tagala palabo dwai sę, tede eno dagebolo “Gedu
haluasa po wao” wabeo.
17 Tigidali dolo isąbo kolesaga, te dwai sę dao. Tiali goli dwai sę
mebago te bidi dwai madigi tagala palabo menio.
18 Dago koneai, tigidali bidi Godigo wai dabe bidalubo bidi, aug-
waligo dwai kolesaga wali me pabo menio. Magi baso meni. Godigo
Ogwago augwali bugagia palibo dao, tama Satango augwaliba aga nogo
mugobeo.
19 Dago koneai, te tigidali tọde bidibo we bidi augwali te Satango
dologode bidibo digi, da Godigo wai dabe bidibao.
20 Dago koneai, Godigo Ogwa aga asai, tama agai homu kolesaga da
mawai, dago te God aga God mu dao, te dago konemainogo te kolesaga
da mawai. Da aga Ogwa Jisas Krais dali wadolama bidibaso, tama da
God dali bidibo dao. Te Krais da, te aga God mu dao, tama agai te
bidibo ula sesemane sogo bidada peyu, bidada pabo ula mabo dao.
21 Eno wai dabe, dua dao. Dagego te tibo god dabe wali pidali weyu,
dagego duga digi bugagia paliąo. Te tama dao.

Jongo Si Sogo Pas Asęani
Hasia nedebo tau sabo po

E pas asęani bidigo aga digi nogi tiwai wabo “Ena monu dabe dao,” tama weyu, tama dago homu te aga Jon dao. Agai e pas hasia nedali we bidi tau somainogo eyu, tama te Kraisde polobadu ola mani po tagaluyu gasa po ola mabo bidi dabe augwalide dua dao wali. Te tobage tibo po ola mabo bage dali kisasa biligio wali.

Dago Godigo po mu dąụ ola sai elalu tama te bidi dabego te tobage gasa po pusubo side dua dao

1 Ena monu dabe bidiyu, tama ena Jisasgo sę ebo tobolu bidi, te eno
te Godigo dią sali we dali nago wai puluba dali, te dagebolo e po asęna
tolobao. Eno homu mu eyu, dage dali dwagi yai homu eyu godolo mu
ebao. Tama eno naga te kolesaga dage dali ebo menio. Tigidali Godigo
mu po koneani we bidi augwaligo me dwagi yai homu dage dali ebo
dao.
2 Magi baso meni, te Godigo mu po da dali bidibo dao, tama sesemane
sogo da dali mu bidada peyu, bidada paibao, tama tiyu dago dwagi yai
homu dage dali ebao.
3 Dago Aya God dali, te Aya aga Ogwa Jisas Krais dali, augwali sigo da
dali olo tau sabo kolesaga dali, te homu dene eyu tau mabo kolesaga
me, te bidi homu dwagi yai nagamea ilibo kolesaga me, te kolesaga
sela da dali augwaligo yaibao. Tama dago Godigo mu po koneyu, tama
dena hasi dwagi yai homu eyu godolo ebo kolesaga ebadi, augwaligo
te kolesaga da dali yaibao.

Dago dena hasi dwagi yai homu eyu bidiąo

4 Eno odali, nago wai dabe meba augwaligo Ayago dabolo “Tama
tiao” wali po odoyu, tama augwaligo te mu po wali peyu bidibo dao.
Tama odolama, eno dwagi yai homu yai.
5 Nage we, megi eno nagebolo e po ma obao, da tigidaligo dena hasi
abagi dali dwagi yai homu eyu godolo yao. Eno gesi bomo yai po
nagebolo asęna mabeo. Menio. Te dago Godigo po odobo gagalali sogo
dago te bomo yai po odai dao. *
6 Te we bidi dali dwagi yai homu eyu godolo ebo kolesaga page e dao:
dago Godigo bomo yai po dabe wali peyu bidao. Tama te Godigo po
odobo gagalali sogo dąị elama, tama megi e sogoba usu nagaselama,
dagego te bomo yai po e tiwai odai dao, dagego te dwagi yai homu eyu
godolo ebo kolesaga eyu bidao.
7 Magi baso meni. Bidi hauwa augwaligo da dwai sę tomoba
kegainogo eyu tibo po ola mabo bidi dabe, augwali haniani tọba
augwaligo po pusigi pai dao. Tama augwaligo “Te Jisas Krais e tọba
asama bidali te bidi mugo tigi sali, te da bidi dabego tigi tiwai sali,”
te po wabo augwaligo hagela ebo dao, te po page hogwa sabo dao. Te
tobage bidi aga te tibo po wabo bidi, tama agai Krais dali boi bidi ebo
bidi dao.

---

* **1:5:** Jon 13:34; 15:12, 17

8 Tama tibaso, dage dua dao. Dagego sę elama tama te Godigo dagebolo maiabo nai tagalabuo. Te menio. Dagego dwagi yai sabo nai mu sese somainogo dage dua dao.
9 Bidi mego Kraisgo ola mani po tagalama, tama agai gasa poba begegi pai, te tobage bidi God te bidi dali bidibo menio. Niwai bidi me deli agai Kraisgo po dali homu kęą pai bidi, te bidi te Aya dali aga Ogwa dali augwali si te bidi dali bidibo dao.
10 Tama tibaso, bidi me deli dage bidibo digi pedalama, tama agai Kraisgo ola mani po dagebolo sela asisąma olo asobaso da, dagego beba te bidi odasa pigio. Tama me dagego aga dali dwagi yai homu elama nage bugagia bidao po wagio.
11 Magi baso meni. Bidigo te tiwai bidi dali dwagi yai homu elama siade dao po wabo bidi, te agai te bidigo dwai sę ebo tau sabo bidi pedalaibao.

Po silagasu wabo po

12 Eno dagebolo pusubo po hauwa me elalubao. Tiali goli eno te po dagebolo asęna tolobo hagela homu ebo. Eno dage suagasobo homu ebao. Tama eyu, tama dagego gesabide eno te po dagebolo pusaibao, tama da tigidali te dwagi yai homu mu yaibao.
13 Godigo nago ama aga dią sali. Tama nago te amago wai dabe augwaligo nage dali dwagi yai homu elama, bugagia bidao po nagebolo tolobao. Te tama dao.

Jongo Sela Sogo Wabo Asęani Pas
Hasia nedebo tau sabo po

Te e pas Jongo aga abagi Gaius agabolo asęna toloyu, tama te bidi Gaiusgo te Godigo po sela pabo bidi dabe tau sabo sęde buba hwi po wali. Jongo gasa bidi side me po asęyu, te bidide dow dao wabo po wali. Te bidi me nogi da, te Diotrefes dao.

Dago te Godigo sę ebo bidi dabe tau sabo sę inao

1 Ena monu dabe bidiyu tama ena Jisasgo sę ebo tobolu bidi, eno e po Gaius nagebolo asęna tolobao. Nage eno abagi mu dao, eno homu mu eyu nage dali godolo mu ebo dao. *
2 Abagi mu, eno homugo nago sę ebo tigidali dwagi yai emainao, tama nage me bugagia bidimainao. Eno koneai, nage te God dali bidiyu, tama nago noma bugagia bidibao, tama eno homugo nago tigi me te tiwai bugagia bidao.
3 Te nago noma bugagia bidibo pode, abagi dabe meba augwali ena bidibo digi sabolodu geani, tama augwaligo te po widu geai, nage te mu pode homu kęą pai bidi dao. Eno tama po odolama, tama eno dwagi yai homu yai. Mu tama eno koneai, sesemane sogo nago te mu po naga wali peyu bidibo dao.
4 Awe, eno wai dabe augwaligo mu po wali peyu bidibo te po eno odu gebaso da, teda eno dwagi yai homu pemene mu ebo dao. Tama gasa po odobode dwagi yai homugo te dwagi yai homu ebo aiyaba elalubo menio.

Gaius agai dwagi yai sę yai

5 Abagi mu, nago homu mu naga eyu, tama tigidali ama dabe augwali tau sabo sę yai. Tama tiyu, te nago konesiąwai bage augwali gasa buludu asali digi, augwali me nago tau siyu tebo dao.
6 Tama te nago tau sali bidi dabe augwaligo te ede bidibo Godigo we bidibolo te nago augwali dali dwagi yai homu eyu tau sabo sę ebo po pusali. Tama te tobage bidi augwali Godigo po haniani buluba sela peyu, tama nago bidibo digi asobo si, teda nosali augwali gasaba bugagia ma pomainogo eyu nago augwali tau sao. Augwaligo Godigo sę ebo dao.
7 Augwaligo te sęde Kraisgo po wagi pai. Tama peyu, tama augwaligo te Godigo po wali pisąbo bagego augwali tau sabo hagela yai, te sabeo.
8 Tama tibaso, da Godigo po wali pabo we bidi, dago augwali tau sao. Te kolesagade dago augwali dali hodobo sę deli eyu, tama te Godigo mu po te haniani buluba tedela paibao.

Bidi nogi Diotrefes agai dwai kolesaga yai

9 Eno po meba te nago bidibo digi bidibo Godigo we bidibolo asęna tolai. Tiali goli te bidi Diotrefes aga augwaligo polalubo bidi bidainogo homu eyu tama agai eno wabo po odobo menio.

---

* **1:1:** Tpi 19:29; Rom 16:23; 1 Ko 1:14

10 Tama tibaso, ena dage bidibo digi sabalobode, eno dagebolo agai
te yali kolesaga te po hanilaibao. Agai nogi posobo dwai po haniani da
dali wabo dao. Tama agai homugo te sę ebo naga usu egobeo. Meni.
Godigo po pusigi pabo bidi dabe, dago ama dabe, augwali teba asobo
si agai augwali beba odasa pabo menio. Tama bidi meba augwaligo
te asai ama dabe beba odasa painogo ebaso, agai augwali dali te tigio
olama, tama agai augwali te Godigo we bidi hani tomode me bidigio
olama, augwali sela sąbo dao.

Bidi nogi Demitrius agai dwagi yai kolesaga yai

11 Eno abagi mu, nago te dwai kolesaga ebo bidigo kolesaga wali
pelamuo. Nago dwagi yai kolesaga wali pao. Dwagi yai kolesaga ebo
bidi, te bidi Godigo bidi dao. Dwai kolesaga ebo bidi, agai God konebeo.
12 Te bidi Demitrius, agade tigidali we bidi augwaligo aga nogi
ugwaba sabo po weyu, “Te aga dwagi yai bidi dao,” te po wabo dao.
Tama aga homu mu eyu doloba pai kolesaga ebo te Godigo mu po dolo
si dao. Tama da me dago aga dwagi yai bidi dao po weyu, aga nogi
ugwaba sobao. Tama nago koneai, dago po te mu po dao.

Po silagasu wabo po

13 Eno nagebolo pusubo po hauwa me elaluai dao. Tiali goli eno te
po nagebolo asęna tolobo hagela homu ebo.
14 Eno nage tamadi suagasobo homu ebao. Tama eyu, tama nago
gesabide eno te po pusaibao.
15 Eno homugo nago homu dwagi yai elama bidao. Nago ede bidibo
abagi dabe augwali tigidaligo nagebolo siade dao po obao. Nago te
nage dali bidibo dago abagi dabe augwali deli delibolo siade dao po
wao. Te tama dao.

Jutgo Asęani Pas
Hasia nedebo tau sabo po

Te Jutgo e pasde asęani po tiwai si dwasianu te 2 Pitago asęani pas tiwai elalubao. Te bidi Jut aga da, te Jems aga ama da wabo, te po obaso dago koneagameo, aga te Jisasgo amanu dao. Tama te tibo po ola mabo bage augwalide te bidi Jutgo wado po weyu, tama augwaligo ebo dwai dwai kolesaga te Godigo wei ponaibao wabo po asęani. Tama te bidi Jutgo te Kraisgo po wali pabo we bidi te Krais ma asobo sogo bugagia tonaluao po weyu, tama Godigo augwali tau saibao wabo po pusali. Te tiwai po te ves 3, tede elalubao.

Dagego te duga konealubo homu dąų wabo bugagia tonalu tama te dwagi yai buku po dali boi bidi ebo bidi dabego po sela sąyąo

1 Ena Jut da, ena te Jisas Krais agai sę ebo bidi da, tama ena Jems aga amanu dao. Tama eno e po dage Godigo i wali we bidibolo asęna tolobao. Tama God dago Aya agai dage dali dwagi yai homu eyu, tama godolo mu ebo dao. Tama Jisas Krais me agai dage palibo dao. Augwali sigo dage dali tama tiyu, tama dage bugagia bidibao. *
2 Te eno homugo Godigo agai homu dene eyu tau sabo kolesaga me, te dage homu nagamea ilabo kolesaga me, te agai dage dali dwagi yai homu eyu godolo ebo kolesaga me, te kolesaga sela dagebolo geninama mu pedalaibao, te eno te homu ebao.

Tibo po ola mabo bidi dabe pedalali

3-4 Eno abagi mu dede, hasia eno homugo te Godigo da tigidali ma dobola sabo sęde eno po dagebolo asęna tolabo homu bomo yai. Tiali goli, eno homu hasegelali, tama megi dagebolo gasagi yai po asęna tolobao. Magi baso meni, gasa bidi dabe augwali dage Godigo we bidi hani tomoba geme asai, te sa asobo bage tiwai asai. Te polobadu te deli sogo naga te God agai aga po te aga we bidibolo mu mawai dao. Tama te po e dao, te dago te God dali Jisas dali augwali side konealubo po dąų wao. Tiali goli, te geme asai bagego augwaligo ebo dwai dwai kolesaga bolainogo augwaligo te Godigo mani po hasegelali, tama tibo po dagebolo ola mayu, “Woo, te God agai da olo tau siyu, tama dago ebo dwai sęgę sela sąbaso, teda dago dwai dwai penani ebo kolesaga eyu da, te usu da,” augwaligo te tibo po ola mabo da. Tama tibaso, eno megi dagebolo e po asęna tolali, te dage bomo elama tama te Godigo mani po bugagia tonaluyu paliąo, augwaligo te po dolidali weyu yao. Tama augwaligo te tobage tibo po weyu, augwaligo te Jisas Kraisde hogwa sabo po wabo dao. Augwaligo dago Polalubo Bidi, te dago Genuai Bidi deli naga tudiba mubo dao. Tama polobadu mu Godigo po asęani bidi augwaligo te po asęani, te God agai te tobage dwai dwai sę ebo bage sa munama tama sęgę mawaibao, te po te bukude asęani.
5 Te Godigo polobadu mu yali sę po te dagego gisiga koneai digi, eno dagego ma konealumainogo eyu e po ma obao. Polobadu agai te Israel

* **1:1:** Mat 13:55; Mak 6:3

bidi hani tau siyu, tama augwali kalabus togaluyu elama, tama Isip
tǫ tagalama odasa pai. Tiali goli nosali augwali meba agai wali poba
augwa homu tigidali musiąwai, tama te po wali pisiąbaso agai augwali
doloyu ela silai. *
6 Tama te ensel mobo bidi meba me, augwalide ma kone palao. Te
ensel mobo bidi meba augwaligo te Godigo augwaligo nogoba mani
tonalubo bidi sę hagela eyu, tama te sę tagalali. Tama agai augwalibolo
mani bidabo madi, te me augwali hagelama, tagalalio. Tama Godigo
augwali dila pai aligabo bonogo nogo dunama, kalabus ilama, bida
bida peyu bidibo, tama augwali te a bulu hulia sai digi tede mu dąu
olama bidibao. Tama augwali te a hulia sai digide bidiyu, tama augwali
Godigo genuai bodolu sali te tonaluyu bidibadi, tama te moni po tu ebo
sogo pedalaibao.
7 Te polobadu elaluali moni hanu si me, te nogi Sodom dali, Gomora
dali, te hanu side pedalali dwai sęgę dagego ma konea palao. Tede
bidali bage me, te hanu si pąde elaluali dwasianu bulude bidali
bage me, augwali tigidaligo te ensel mobo bidi mebago yali dwai
dwai penani ebo sę tiwai yali. Augwali penani sęde bidaluali, tama
augwaligo homu hodaloama, tama augwali te sę bomo elama eyu
pobeasa pali. Tama tibaso, Godigo augwali te moni sia te dagaludu
tagala palali, tama augwali te siago ela silai. Tama dago augwalide te
yali sę sulama, tama dago koneai dao, te tobage dwai dwai sę dago
ilamuo, da te dene sidali weyu. *
8 Tama te dage tomoba geme duala sagaselama bidibo bidi dabe
augwaligo me te tobage dwai dwai kolesaga ebo dao. Haniani na eyu,
augwali homu hodoliyu, tama augwaligo meda yai kolesaga augwa
tigide ebo dao. Tama augwaligo dago Genuai Bidigo augwali tonaluabo
bomo sela sąyu, tama augwaligo te Godigo dagalude bidibo ensel mobo
bidi dabe dali me nogi posobo po wabo dao. Te ensel dabe augwaligo
ula yai bomo elaluali goli, te bagego nogi posobo po augwalide widu
gebao.
9 Augwaligo te posobo po olamuo. Suao. Polobadu te ensel mobo
bidi dabego polalubo ensel nogi Maikel, agai te dwai haubo mobo tuni
bidi Satan dali augwali si po konila yai, te isai bidi Mosesgo tigi hagede
konila yai. Tama te sogo Maikel agai te Satan dwai nogi posobo po me
wabeo. Te meni. Agai Satanbolo te po wai, “Genuai Bidi aga digi nage
osola sulama, tama sęgę mawaibao,” te po wai. *
10 Tiali goli te tibo po ola mabo bidi dabe augwaligo te page
konesiąwai naide te dwai posobo po wabo dao. Me ma, augwaligo
te dwai sęde kuna koneani. Tama koneyu, te homu kolesaga meni yai
bulu hasa tiwai bidiyu, tama augwaligo magi magi dwai sę edubadi
gebo dao, tama te tobage dwai kolesaga ebaso augwali mu dolama
dene saibao.
11 Augwali hobedagia bidibao. Augwali te polobadu mu bidali dwai
sę yali bage tiwai ebo dao. Te polobadu bidali bidi nogi Kein, te Adam
aga ogwa, te bidi aga pali dwai tu te augwali megi te tudu bilibo dao.
Tama te dwai bidi me aga nogi Balam, agai yali sę tiwai eyu, tama
augwaligo masigi sabo pesą eyu, gasa we bidibolo dwai sę yabo po

* **1:5:** Sai 12:51; Nam 14:29-30 * **1:7:** Gag 19:1-24 * **1:9:** Bom 34:6; Dan 10:13, 21; 12:1; Sek 3:2; Ped 12:7

hwa po mabo po wabo dao. Tama augwaligo te polobadu bidali bidi me nogi Kora agai yali sę tiwai ebo dao. Te bidi Kora agai te Godigo wali po odobo hagela eyu, tama te po sela sąbaso, nosali dene mu sai. Tama e bidi dabe me augwaligo te tobage po sela sąbo kolesaga ebaso, tama augwali me mu doloyu hagawaibao. *

12 Te dage deliba sisinama, tama 'Da deli hani dao,' te homu eyu, dagego nai tubo dao. Awe, tiali goli te tibo po ola mabo bage augwali me te nai tubo madiba aselama, tama augwaligo dagego ebo kolesaga dolobo dao. Augwali te gudubo ugwa dwai meda ilibo nai tiwai dao. Augwaligo dage dali nai tubadi, te augwali wi isąyu tama augwa hasi naga kisasa bidiyu, tama te nai tubode gasa we bidi tau sisąyu, augwaligo te nai subigila tuyu ebo dao. Augwali te tulubage tulisiąwai pǫ tiwai dao, tama waligo augwali pona palobaso tedela pabo dao. Tama augwali te ni aga du walobo sogo walisiąwai ebo, te tobage ni tiwai dao. Tama augwali te page sasia pai ni tiwai dao, te bidigo te ni page guda sąwai. Tama augwali te tiwai bidiyu, du walobeo, we bidi tau sabo sę dwagi yai ebo menio.

13 Tama te moni tamu ąį bǫį dini wadolama nosali asiyu, tama te ąį dinigo meda yai pesa hania pedalobo dao, te ąį sanide. Tama te tiwai te bidi dabe augwaligo te hale ilibo kolesaga hania ebo dao. Augwali te dagalude elalubo hǫ meba tiwai dao. Te tobage hǫ osogo ula eyu, ma sula siyu ebo hǫ dabe dao. Te hǫ pabo te bugagia dolo pabo menio. Tama Godigo te dwai sisi mu a bulu hulia sai digi sisi yai elalubo, tama te tibo po ola mabo bidi augwali te hulia sai bulude sesemane sogo bidada peyu, bidada paibao.

14 Te polobadu bidi Adam aga ogwago ogwa tama nedada peyu, te nogo a olama me badu nogo deli wali, te bidi mego ogwa te Inok da, aga polobadu mu bidai bidi dao. Tiali goli, agai te sogo polobadu te megi bidibo tibo po ola mabo bagede te po wai, "Suao, Genuai Bidi aga ensel mobo bidi umabo mu dali asaibao. *

15 Tama aselama, tama agai te we bidi tigidali osola sueibao. Tama osola sulama, agai augwaligo aga tudiba muani bidi tebolo augwaligo sęgę hania ola mawaibao. Tama augwaligo Godigo po oda tagalama te dwai sę eyu, tama te God tagalali bagego dwai sesena pai nogi posobo po agade odu geai. Tama te yali sę tigidali me, te wali dwai po tigidali me wei ponoyu, tama Godigo augwali dene mawaibao," te bidi Inok agai te po polobadu wai.

16 Te dage tomode bidibo tibo po ola mabo bidi dabe, augwali te tigidali pedalobo naide hagela homu eyu, tama sesemane sogo augwaligo gasa we bidide dwai homu naga ebo dao. Tama augwaligo tigigo ebo kolesaga hodolama, tama augwaligo te kolesaga naga wali pabo dao. Augwaligo genuai po weyu, tama augwa nogi augwaligo ugwaba sabo dao. Te gasa we bidi dabebolo augwaligo po mumubo po weyu, tama te bagego nai dabede pesą elama sabo dao.

Te dago konealubo po dąų homu dagego elalumainu eyu, te bugagia suao po wai

---

* **1:11:** Gag 4:3-8; Nam 16:1-35; 22:1-35 * **1:14:** Gag 5:18, 21-24

17 Te bidi dabe augwaligo te dwai sę yali goli, dage da, dage abagi
dabe mu, te dago Genuai Bidi Jisas Krais agai po sela pabo bidi dabego
dagebolo polobadu pusali po te dagego te po ma koneao.
18 Te sę pedelasiąbadi tama augwaligo dagebolo te po wai, “Te nosali
te tǫ dali, dagalu dali si silibo sogo te pąba yagasobadi, tama bidi
mebago Godigo da ola mabo wiegi yai doloba pai kolesagade gisugu
wagasobo bidi dabe pedalaibao. Tama augwaligo Godigo po tudiba
muyu, tama bomo eyu, augwa tigigo tǫde ebo dwai dwai kolesaga naga
wali paibao,” te po augwaligo wai dao. *
19 Te tiwai asobo bidi dabe augwaligo dage Godigo po wali pabo we
bidi hani tomode si pedebo bage dao. Tama augwaligo e tǫde ebo
kolesaga naga wali peyu, tama Godigo Mobo Bidi agai augwali dali
hodobo bidibo menio, te mu dao.
20 Tiali goli dage abagi dabe mu, dagego te Godide konealubo po
bugagia dąų olama, tama bidigo aga be bugagia sę ebogia tama duga
digi duga homu kolesaga dąų olama te sęde bomo yao. Te konealubo
po te gasagi yai tedali mu dao. Tama te Godigo Mobo Bidigo dage
te gedu haluasa po wabo tau siyu, tama dagego te po sesemane sogo
bugagia dąų weyu yao.
21 Tama God agai dage dali dwagi yai homu eyu godolo mu ebo dao.
Tama tibaso, dage duga ebo kolesagade bugagia tonaluyu tama dage
aga pąde mu bidaluao. Tama tiyu, te dago Genuai Bidi Jisas Krais
dagego tonaluao, te agai dage dali homu dene eyu, tau siyu elama
tama agai te dagebolo te bidada peyu, bidada pabo ula mabo sogo te
dagego bugagia tonaluyu bidiąo.
22 Te dage tomode te we bidi meba augwaligo te tibo po ola mabo
bagego wabo po odama, tama megi augwali te Godigo pode homu si
ebo dao. Tama tibaso, dagego augwali dali homu dene eyu, tama tau
somainogo te augwalibolo te homu bega sabo po wao.
23 We bidi mebago te dwai dwai sę ebo kolesaga ma gagalama, tama
augwali te sia tomoba tuloluali bidi tiwai da. Tama tibaso, augwali te
moni sia dabo buluba nosali pidali weyu, dagego augwali polo tau siyu
ma sao. Te we bidi meba gasagi yai dao. Augwaligo augwa tigigo tǫde
ebo dwai dwai kolesaga naga wali pobaso, dagego augwali dali homu
dene eyu tau sao. Tialima, dagego augwaligo ebo dwai kolesaga wai
selama gagaidali weyu dage dua eyu, wi yao. Augwaligo dwai dwai
kolesaga ebogo augwaligo gudubo ugwa dabe meda ilali. Te ugwade
me dage boi bidi homu mu eyu yao. Tiali goli te hobedagia bidibo we
bidi tau sao.
24 Te God agai bomo elalubaso, agai dage bugagia tonaluyu, dage me
tulalugobeo. Tama agai dage tau siyu, tama dage dwai sę me isiąwai,
dwagi yai homu pemene mu eyu, tama agai dage aga moni ula elaluyu
gegemani ebo madigi teba sela pabo usu yaibao.
25 Tama God agaduba deli naga bidibo dao. Agai da tau siyu ma
dobola somainogo, tama agai dago Genuai Bidi Jisas Krais e tǫba tagala
palali. Tama tibaso, dago Godigo nogi ugwaba sinao. Awe, tama tiyu,
God aga polalubo tuni bidi bidimainao, tama aga genuai bomo mu dali,
agai moni ula dali si elalubaso, tama dago aga nogi ugwaba sinao. Te
tigidali sogo polobadu aga tama bidai, te megi me aga tama bidibao, te

* **1:18:** 2 Pi 3:3

tigidali sogo nosali God aga tama bidada peyu, bidada paibao. Te po mu po dao. Tama dao.

Kraisgo Geme Dualali Sę Pedelabo Po Jonbolo Ola Mani
Hasia nedebo tau sabo po

Te boi bidi dabe augwaligo te Kraisgo po wali pabo we bidibolo dene dali sęgę dali mayu bidali. Magi baso meni, tama aga wali pabo we bidigo te Jisas Krais augwa Genuai Bidiba konealubo homu dąụ wai elalubaso. Te Godigo nosali yabo kolesaga augwaligo konemainogo eyu, Godigo te sę te Jisas Kraisbolo ola menama, tama Kraisgo te nosali pedelabo kolesagade yabo sę po te aga wali pali bidi Jonbolo waselali. Te haniani na ebo tiwai yali sogode ola mayu waselai dao. Tama dago te bidi Jongo nade suali nai po nedebaso da, teda dago konemainu ebao, te Godigo bomogo te dwai sę ebo bage te Jisas Krais Genuai Bidigo, te agai nogode te Godigo bomogo te dwai sę ebo bage tigidaligo bomo nosali aiyaba mu elalueibao. Tama agai te Satango bomo me aiyaba elalueibao. Tama te Jisasgo ebo sę tigidali siminagasobo sogode, Godigo te yali sęgęde bomonama dolaluali we bidi dabe augwaliba te gamonama bidada peyu, bidada pabo nai mawaibao. Te augwali God dali bidu, te augwalide sęgę mu meni yaibao. Magi baso meni, Godigo te tigidali nai gesi nigilama pedalubo sogo tama tieibao. E buku nogi "Revelesen" dao, tama te nogi page te "te geme dualali po waselebo" wabo dao.

Te bidi Jisas Kraisgo te aga po wali pabo bulu we bidi a naga me badu si buluba te po ola tolobo po tagala palali po

(Dąị 1–3)

1 Te eno megi asęna tolobo po, polobadu te po geme dulaluai, tama Godigo te po Jisas Kraisbolo waselama ola mani. Te Kraisgo aga sę ebo bidi dabebolo te nosali gana pedalobo sę hania hanilainogo tama Godigo agabolo te sę ola mani. Tama agai aga ensel mobo bidi me deli te Jon enabolo tagala palama, tama ena agai sę bidi, tama te tagala palali ensel mobo bidigo te waselali po enabolo ola magasai.

2 Tama ena Jon, eno te sę tigidali sulama, tama te po me eno koneai, tama eno hanilama te Godigo po dąụ weyu, tama Jisas Kraisgo enabolo pusali po me, te pode eno te po wai dao, "Te mu po naga dao."

3 Eno e po asęani, te nosali gana pedalobo sę po dao. Tama e asęani po gasa we bidibolo nedebo bidi, te bidi dwagi yai homu pemene eyu, bugagia bidaibao. Tama aga nedebo po odobo we bidi me, augwaligo te asęani po odama, tama wali pobaso da, teda augwali me dwagi yai homu pemene eyu, bugagia bidaibao. Magi baso meni. Te sę pedalobo sogo pąba yagasai dao.

Jongo a naga olama me badu nogo si Godigo po wali pabo haniba asęai po

4 Ena Jon, eno e po dage a naga olama me badu nogo si te Godigo po wali pabo we bidi hani, dagebolo e po asęna tolobao, te dage te genuai tọ Esia te genuai hanu dabede bidibo we bidi. God aga te megi

bidibo, tama polobadu mu aga bidaluai, tama nosali aga ma asiyu,
tama eno homugo te God agai da olo mu tau sabo te kolesaga dali, tama
te dwagi yai homu nagame ilibo kolesaga dali te si dageba mao. Tama
eno homugo te a naga olama me badu nogo si mobo bidi augwali me,
te tuni bidi God aga au yali duabo sia sai pąde bidibo bage, augwaligo
me te dwagi yai homu eyu olo tau sabo kolesaga dali, te dwagi yai
homu nagame ilibo kolesaga me dagebolo mawaibao. *
5 Tama Jisas Krais me, agai dagebolo te kolesaga si dagebolo
momainao, te eno homugo. Aga te Godide homu kęą pai bidi bidiyu,
tama agai Godigo po tigidali dolo mu pusali bidi dao. Aga da te isama,
tama isali we bidi dabe tomode bidama, tama aga te hasia mu gụ
pagede ma hodaloali bidi dao. Aga da, te tigidali tọde bidibo tuni bidigo
polalubo genuai bidi dao.
Agai da dali dwagi yai homu eyu godolo mu ebo dao, tama aga isaligo
dago dwai sę yali sęgę tigidali sela sąwai dao, tama da megi olo bidibo
dao. *
6 Tama tiyu, agai da tau selama, tama dabolo genuai sę menama,
tama da te tuni bidi kingo pris hani bidi dabe nigilama, tama megi
da te Jisas aga Aya Godibolo me te lotu po weyu, sesemane sogo aga
sę ebo pris bidi dabe bidibao. Tama tibaso, eno homugo agai genuai
wiegi yai nogi dali, te we bidi tonalubo bomo dali me bidada peyu,
bidada pomainao. Te mu tama dao.
7 Suao, Krais aga te dagalu pọ me tomodu tiąba asaibao, tama tigidali
bidi augwa digi gedugo aga te pọ tomodu tiąba asobo sueibao. Tama
te aga tigide enani bidi dabe augwaligo me sueibao. Tama tigidali tọde
we bidi augwaligo aga asobode homu eyu, tama agai augwalibolo dene
wei ponaibao homu elama, tama augwali homu sęgę eyu gela waibao.
Awe, te tama tiaibao. Mu tama dao. *
8 Te Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidi God agai aga bidibo pagede
te po wai, “Ena da, ena digi te hasia bididuali bidi dao, ena te nosali
sogo mu bididueibao wabo bidi mu dao,” agai te po wai. Te God aga te
megi bididubao, tama polobadu mu aga bididuai, tama nosali aga ma
asaibao. *

Jongo Krais suali po

9 Ena Jon, ena duga ama dao. Ena dage dali hodobo te Jisasde
wadolama, tama da deli hani elalubaso, tama gasa bage augwaligo
dabolo dene dali, sęgę dali mayu elama, tama da tigidali hodobo bomo
elama dolaluyu, sęgę bugagia tolobo dao. Tama ena Godigo we bidi
tonalubo sę tomode dage dali hodobo bidibao. Tama eno te we bidi
dabebolo Godigo po dali, te Jisasgo hania hanilali mu po dali, te po
si augwalibolo pusubaso augwaligo ena sela sąnama, ena te tamu ąị
tomode elalubo dwasianu tọ nogi Patmos teba kalabus mugi pali dao.
10 Tama ena e bulude bidibadi, ena te moni Sarere ulade digi na tiwai
ebadi Godigo Mobo Bidi agai enaba dagana sagaselama, tama ena tudi
badu bidi me deligo po dage bomonama weyu i wabo odali, te genuai
bu wabo nai yadogoli te biugel bu wabo odai.
11 Tama te wali pode te po wai, “Nago naga gedugo subo sę po tigidali
te bukude asęnama, te Godigo po odobo we bidi bidibo bulu a naga

* **1:4:** Sai 3:14 * **1:5:** Tib 89:27; Ais 55:4 * **1:7:** Sek 12:10; Jon 19:34, 37 * **1:8:** Ped 22:13

olama me badu nogo si, te buluba nago te sę po asęna tolao. Nago te po
Efesus buluba asęna tolobadi, me te Smerna buluba, me te Pergamum
bulu, me Taiataira, me Sardis, me Filadelfia buluba tolobadi, me te
Laodisia buluba te po asęna tolao," weyu te po enabolo wai.
12 Tama enabolo te po wali bidi eno begelama suainogo yai. Tama
ena gesabidi begelai, tama eno suali, te kapa nogi gol, te golgo nigali
lam sole a naga olama me badu nogo si tama munalubo suali.
13 Tama eno suali, te sole dabe munalubo tomode bidi me deli te
bidi mu tiwai tede dolalubo suai. Tama te bidi aga bobage ugwago
sągą halua sai bidi, tama te bidigo tigide eno suai, te kapa golgo nigali
nai aga hagawia bagulai nai te eno suai. *
14 Tama te bidigo tobolu nisi dali tedela mu yai, te kibu sipsip nisi
tiwai, tama te tedela dagalu pǫ tiwai yai. Tama te bidigo gedu te sia
bogoli ebo tiwai yali.
15 Tama te bidigo sągą ula mu yali, te augwaligo te gasagi yai kapa
nogi bras te genuai sia dabo digi ulama ąį tiwai pedaluyu, tama te
gegemani ebo tiwai aga sągąde te tama tiwai mu yali, Tama eno odali,
agai dogonide po wabo te mone sabo ąįgo u wabo tiwai odai. *
16 Tama te bidigo dolo nogo sawali daide te hǫ a naga olama me
badu nogo si elalubo suali. Tama te si badu poai yai bainat hwą ge te
hwą mu poa pai, te bidigo pedauwalidu te buluba dią soai. Tama aga
gesabidi ula mu yai, te sia bomo elama giligade nanobo tiwai yai.
17 Tama eno te bidi sulama, tama ena aga sągą pageba kidu pǫgulai,
tama ena te isai bidi pigulali tiwai yai. Tiali goli agai dolo nogo ena
tigiba munama, tama agai te po wai, "Nage wi tagalao. Ena da, ena
digi te hasia bidaluali bidi dao, ena te nosali sogo mu bidaluaibao wabo
bidi mu dao. *
18 Ena bidibo ula dali bidibao. Polobadu ena isai, tiali goli nago ena
bidibo subao, te ena sesemane sogo bidada peyu, bidada pabo ula
selama, megi bidibo dao. Tama tibaso, eno bomo elalubao, te isibo
kolesaga dali, te isai bidi dabe osogo bidabo madi dali, te si tonalubo
bomo eno elalubo dao.
19 Tama tibaso, nago te gedugo suali sę po asęąo, te megi pedalobo
sę me, te nosali pedalabo sę po me asęąo.
20 Tama nago eno dolo nogode te hǫ a naga olama me badu nogo si
elalubo suali. Te lam sole gol a naga badi me si tama te me nago suai.
Tama te nai dabe geme dualali page e dao: te hǫ a naga olama me
badu nogo si wali, te Godigo po wali pabo bulu a naga olama me badu
si te bulude bidibo we bidi tau sabo ensel mobo bidi dabe dao. Tama
me te a naga olama me nogo si te lam sole po wali, te a naga olama me
badu nogo si Godigo po wali pabo we bidi hani dabede po begelama
weyu," agai te po wai dao.

2

Efesus buluba Godigo po odobo we bidibolo asęai po

1 Te bidigo enabolo e po me wai, "Te hasia Efesus hanude Godigo po
odoyu bidibo we bidi tonalubo ensel mobo bidibolo e po asęna tolao:
eno dolo nogogo te hǫ a naga olama me badu si eno tolaluyu, tama

* **1:13:** Dan 7:13 * **1:15:** Dan 10:6 * **1:17:** Ais 44:6; 48:12; Ped 2:8; 22:13

ena te a naga olama me badu nogo si te lam sole tomode bilibo bidi
dao. Tama tiyu, eno e po nage dali obao:
2 Te nago ebo kolesaga tigidali eno koneani, te nage sę dene ebo dao.
Te me eno koneai, nage bomo elama sęgę bugagia tolama dolaluyu,
tama nago te dwai sę ebo bidi dabe augwali hagela mu yai. Te bidi
dabe augwaligo nagebolo te po wai, 'Da me te Jisasgo sę ebo bidi dabe
dao' wai. Tiali goli te menio, augwali te Jisasgo sę ebo bidi dabe menio.
Tama nago augwaligo wabo po osola suai dao, tama nago augwaligo
ebo kolesaga page gegelama koneai, tama augwali te ili po naga wabo
bidi dabe dao. Nago tama yali augwali osola suali sę eno koneai.
3 Tama te bidi dabe augwaligo nage suali, te nage ena wali bilibo dao,
tama augwaligo nage dali dwai sę yali dao. Tiali goli nago bomo elama
dolaluyu, te dwai sę nage dali eyu sęgę mabo nago bugagia tolalubo
dao. Te nago tigi dene ebo hagela ebeo. Nago te sę ebo te eno konebo
dao.
4 Tiali goli, eno po me nage dali elalubao: polobadu nago enaba te
konealubo po hasia dąų wali sogo, te sogo nago wiegi yai homu ena
dali mu yai, tialima megi nago ena dali te hasia dwagi yai homu eyu
godolo yali tiwai ebo menio.
5 Tama polobadu nago dwagi yai kolesaga yai, tialima nago te
kolesaga tagaliyu tama nage tulaluai dao. Tama nago te polobadu
yali kolesaga ma homugo koneyu, tama nage homu begeleyu, te hasia
yali wiegi yai kolesaga ma yao. Nago te sę esiąyu, tama nage homu
begelesiąyu da, te ena nage pageba pedalaibao, tama eno nago te lam
sole elaluali ena ma sagasaibao, aga nage dali me elalugobeo.
6 Tialima te kolesaga me nago eyu tama te dolo dao: nago te bidi
Nikolas hanigo ebo dwai dwai kolesaga dali boi bidi homu ebo dao.
Eno me, eno augwaligo ebo kolesaga dali boi bidi homu ebo dao."
7 "Te olo elalubo bidi, agai te Godigo Mobo Bidi agai Godigo po
odobo we bidi hani dabebolo e wabo po bugagia odao: 'Niwai bidi
agai bomogo te dwai sę ebo kolesagago bomo aiyaba elaluyu da, te
bidibolo eno aga usu da weyu, tama agai te bidi bidibo ula mabo ni du
sela tumainao waibao. Tama te bidi bidibo ula maiabo ni te God aga
gide elalubo dao.' " *

Smerna buluba Godigo po odobo we bidibolo asęai po

8 Te bidigo enabolo po me wai, "Te Efesus hanuba u po asęna
tolama, tama megi Smerna hanude Godigo po odoyu bidibo we bidi
tonalubo ensel mobo bidibolo e po asęna tolao: ena da, ena digi te
hasia bididuali bidi dao, ena te nosali sogo mu bididuabo bidi mu dao.
Tama polobadu ena isai, tiali goli ena ma hodaluama, megi me bidibao.
Tama eno e po nagebolo ola tolobao.
9 Eno koneani, nago te sęgę te gasa bidi dabego nogode siyu dene
dali ebo, tama tiyu nage magi nai meni yai mu bidibo te eno koneai.
Tiali goli nage nai meni yai bidi mu menio, te God dali nage nai umabo
elalubo bidi dao. Tama bidi meba augwaligo dagebolo posobo po wabo,
te eno koneai. Tama te posobo po wabo bidi dabe augwaligo te po wabo
dao, 'Da Juda bage dao.' Tiali goli augwali te tigide naga te Juda bage
dao wabo, tama augwaligo ebo kolesagade augwali te Juda bage mu
menio. Augwali te Satango hani dao.

* **2:7:** Gag 2:9; Ped 22:2

10 Tama nosali gana gasa bagego dagebolo dene mawaibao. Tiali goli
dage te dene sabo sęde wi egio. E po odao. Satango dage meba kalabus
iliyu, te dage agai poba asobowe suainogo usu siyu tiaibao. Tama dage
te dwai sę ebogo sęgę me dene dali te nogo si sogo usu nama saibao.
Gasa bidi augwaligo dage dali te dwai sę eyu, tama augwaligo dage ela
mubo sę me eyu da, teda dage enade homu kęą pai bidi dabe bidiyu
da, eno dagebolo wiegi yai nai mu mawaibao, te bidada peyu, bidada
pabo ula dagebolo mu mawaibao."
11 "Olo elalubo bidi, agai te Godigo Mobo Bidi agai Godigo po odobo
we bidi hani dabebolo e wabo po bugagia odao: 'Niwai bidi agai
bomogo te dwai sę ebo kolesagago bomo aiyaba elaluyu da, te si sogo
isibogo te bidi munu me dologobeo. Mu menio.' "

Pergamum buluba Godigo po odobo we bidibolo asęai po

12 Te bidigo enabolo po me ma wai, "Te megi nago te Pergamum
bulude Godigo po odoyu bidibo we bidi tonalubo ensel mobo bidibolo
e po asęna tolao: ena da, ena te si dali si badu poa pai bobage ge hwą
ge elalubo bidi dao. Tama eno e po nagebolo ola tolobao.
13 Nago bidibo bulu eno koneai dao. Te bulude te dwai mobo bidi
Satan agai we bidi hauwa tonaluyu te tuni bidi bidibao. Tiali goli, nago
eno nogi bomo elama tolaluyu, tama enade homu kęą pai bidi bidibao.
Tama nago te enade konealubo po hogwa sabeo. Tama tiyu, polobadu
te bidi me nogi Antipas, te eno po te we bidibolo pusali bidi, te bidi
dage dali bidai. Tama agai eno po wali mu pai dao. Tama augwaligo
dage tomode te bidi ela muai, te Satan bidibo bulude. Tama te sogo
me te dagego eno nogi dualobeo.
14 Tiali goli eno po meba nage dali elalubao. Nage dali bidibo bidi
meba, augwaligo te bidi Balamgo kolesaga wali pabo dao. Tama te
Balamgo kolesaga e dao. Polobadu bidibadi agai te tuni bidi nogi Balak
agabolo te Israel dabe gea gano bilabo kolesaga ola mawai. Tama
ola menama, tama Balakgo te Israel we bidi homu hodolama, tama
augwaligo te tibo god dabebolo ula mani nai tuyu, tama augwaligo te
penani ebo kolesaga emainogo yai. *
15 Tama nage dali me, te bidi meba bidibo bage, augwaligo te bidi
Nikolas hanigo ola mabo po wali pabo dao.
16 Tama tibaso, tede ge neyu nage homu begelao. Tama nago homu
begelesiąyu da, teda tamadi tama ena nage pageba pedalaibao, tama
eno te pedauwalide elalubo poa pai ge hwą gego te dwai sę ebo bidi
dabe augwali dali hwįaibao."
17 "Olo elalubo bidi, agai te Godigo Mobo Bidi agai Godigo po
odobo we bidi hani dabebolo e wabo po bugagia odao: 'Niwai bidi
agai bomogo te dwai sę ebo kolesagago bomo aiyaba elalubo bidi, te
bidibolo eno megi geme dulalubo tubo nai nogi mana meba mayu,
tama eno te tedela yai dwasianu masigi me agabolo mawaibao. Tama
te masigide gesi nogi asęai, tama niwai bidi mego te nogi konegobeo.
Te masigi sali bidi, aga naga te nogi koneaibao.' " *

Taiataira buluba Godigo po odobo we bidibolo asęai po

* **2:14:** Nam 22:5, 7; 31:16; Bom 23:4 * **2:17:** Sai 16:14-15; 16:33-34; Jon 6:48-50

18 Te bidigo enabolo po me ma wai, “Te megi nago te Taiataira bulude
Godigo po odoyu bidibo we bidi tonalubo ensel mobo bidibolo e po
asęna tolao: ena Godigo Ogwa dao, tama eno gedu te sia bogoli sesena
pai bomonama dabo tiwai, tama eno sągą te kapa meda meni yai eyu
te gegemani ebo tiwai ebo. Tama eno e po nagebolo ola tolobao.
19 Nago ebo kolesaga tigidali eno koneai. Tama eno koneani, nago
te bidi dabe augwali dali dwagi yai homu elama tama godolo mu eyu,
tama nago homu enade kęą peyu, tama nago tigidali bidi dabe tau
sabo sę ebo dao. Eno koneani, tigidali sęgę nageba pedalobode te nage
bomo elama te sęgę bugagia tolobo dao. Tama eno koneani, te tiwai
kolesaga hasia nago yai, te wiegi yai, tama megi nago te nosali ebo
kolesaga te dwagi yai mu me ela pabo dao.
20 Tiali goli, eno te po me nage dali elalubao. Nago te we Jesebel
nage dali bidibo we, agai ola mabo po dagego odobo dao. Te wego te
po wabo dao, ‘Ena da, te Godigo nosali yabo sę po megi pusubo we
dao.’ Tiali goli agai eno sę bidi dabebolo te penani ebo kolesaga wali
pomainogo ola mayu, tama augwaligo te tibo god dabebolo ula mani
nai tumainogo ebo dao. Te kolesagade te wego augwali ili po ola mabo
dao. *
21 Eno homugo aga homu begelemainogo, tama eno aga osogo sula
tagaliyu bidimainogo yai. Tiali goli menio. Aga te homu begelebo te
homu esiąyu, te penani ebo kolesaga tagalama tudiba muabo te homu
menio.
22 Tama tibaso, suao, te eno dene dali, genuai gasi dali te webolo
mawaibao. Tama aga dali te penani yali bidi dabe, augwaligo homu
begelesiąyu, tama aga dali yali dwai kolesaga tudiba musiąyu da, teda
eno augwalibolo me te genuai dene dali sęgę dali mawaibao.
23 Tama agai wai dabe me, te eno augwali mu ela silaibao. Tama
tiyu, te Godigo po odobo we bidi tigidali augwaligo koneaibao, te ena
da, te tigidali bidigo homu kolesaga osola subo bidi dao. Tama dage
deli delibolo eno dagego yali kolesaga dolo si wei ponaibao.”
24 “Tiali goli megi eno e wabo po dage te gasa Taiataira bulude bidibo
we bidi dali obao. Dagego te we Jesebelgo dwai tibo po wali pisąwani.
Tama augwaligo agai pode te po wabo dao, ‘Te kolesaga da, te Satango
ebo kolesaga page mu dao, te bidi hauwago konesiąbo po dao.’ Tama
augwaligo te po dagebolo wai digi, dagego te dwai po wali pabo menio.
Awe, te usu dao. Eno dagebolo te po obao, dagebolo eno gasa sęgę
mabo sę me mugobeo.
25 E sę naga yao: dagego megi ebo wiegi yai kolesaga bomo elama
tolalua peyu, tama ena ma asobo sogo bugagia tonaluao.
26 Tama niwai bidi agai te dwai kolesaga ebo aiyaba elalubo bidi, te
bidi agai te eno kolesaga wali peyu, aga te bodolu muani sogo siligibu,
tama te bidi agabolo te eno te nogi dali bomo dali si menama, tama
aga te we bidi haniani tǫde bidibo bage augwali tonalubo tobolu bidi
bidimainao.
27 Te sę eno agabolo mawaibao, te eno Ayago agai ena te we bidi
tonalubo sę mani sę tiwai dao. Tama te bidi agai te ain dono tulama,
augwali bomogo tonaluaibao. Tama te tǫgo nigai sini te bidi mego
donogo elebadi te dwasianu pebeda pabo tiwai, te bidigo haniani tǫde

* **2:20:** 1 Kin 16:31; 2 Kin 9:22, 30

bidibo we bidi augwali aga bomogo tonaluaibao. *
28 Tama eno agabolo te kigamu mu dagalude pedalobo te genuai hǫ,
te me agabolo mawaibao.”
29 “Olo elalubo bidi, agai te Godigo Mobo Bidi agai Godigo po odobo
we bidi hani dabebolo wabo po bugagia odao.”

3

Sardis buluba Godigo po odobo we bidibolo asęai po

1 Te bidigo enabolo po me ma wai, “Te megi nago te Sardis bulude
Godigo po odoyu bidibo we bidi tonalubo ensel mobo bidibolo e po
asęna tolao: eno te a naga olama me badu nogo si te Godigo mobo bidi
dabe elaluyu, tama eno te a olama me badu nogo si hǫ te eno nogogo
tolalubo dao. Tama ena digi eno e po nagebolo ola tolobao. Tama
nago ebo kolesaga tigidali te eno koneai. Gasa we bidi augwaligo te po
dagede wabo dao, ‘Te Sardis bulude bidibo Godigo po odobo we bidi
hani augwali bomo elama, wiegi yai kolesaga wali peyu bidibo dao,’
augwaligo dage dali te po wabo dao. Tiali goli menio, eno gedude dage
isai bidi tiwai dao.
2 Tama tibaso, dage hodaloyu, te pila mubo tagalao. Tama
hodaloama, tama te dagego dwasianu me elalubo dwagi yai kolesaga te
bugagia tonaluyu, tama bomo elama te dwagi yai kolesaga geninama
pedalomainao, te kolesaga dolidali weyu yao. Magi baso meni, te
dagego ebo kolesaga tigidali te eno Godigo gedude tigidali te usu niba
kadu wabo menio.
3 Tama tibaso, te dagego polobadu Godigo po mu sali, te po dagego
odali, te pode homugo ma kone palao. Tama te pode homugo ma kone
paliyu, ge neyu, homu begeleyu bidao. Te dage pila muani tagaliyu
hodalusiąyu da, te ena dagego bidibo digi te geme nai wi sainu asobo
bidi tiwai eyu, tama ena dage pageba asobo sogo te bodolu dagego
konegobeo. *
4 Tiali goli, dage Sardis bulude bidibo we bidi tomode te we bidi
meba te bulude bidibadi digi te dwai kolesaga medago augwali ugwa
meda ilibeo. Te we bidi dabe augwaligo te tedela yai ugwa munama
ena dali bilaibao. Te augwali te sęde usu si dao.
5 Tama niwai bidi agai te dwai kolesaga ebo aiyaba elalubo bidi,
te bidi agabolo eno te tedela yai ugwa tiwai munama, tama agai
nogi te isisąma gamonabo we bidi nogi asęani bukude eno agai nogi
sela sągobeo. Menio. Te agai nogi eno Ayago gesabidide me, te aga
mobo bidi ensel dabe augwaligo gesabidide me te bidigo nogi po eno
pusaibao, te aga eno bidi dao, te po waibao.” *
6 “Olo elalubo bidi, agai te Godigo Mobo Bidi agai Godigo po odobo
we bidi hani dabebolo wabo po bugagia odao,” te bidigo enabolo te
tama po wai.

Filadelfia buluba Godigo po odobo we bidibolo asęai po

7 Te eno suali bidigo enabolo po me wai, “Te megi nago te Filadelfia
bulude Godigo po odoyu bidibo we bidi tonalubo ensel mobo bidibolo
e po asęna tolao: ena da, te Godigo bidi naga dao, ena magi sę isąwai
tedali gasagi yai bidi dao. Tama ena te mu kolesaga ebo page bidi mu

* **2:27:** Tib 2:8-9 * **3:3:** Mat 24:43-44; Luk 12:39-40; Ped 16:15 * **3:5:** Mat 10:32; Luk 12:8

dao. Te eno te polobadu bidali bidi Devit agai tụ dalabo ki tolalubao.
Eno te tụ dayu, tama niwai bidi mego te tụ ma paligobeo. Tama eno te
tụ paliyu da, te niwai bidigo te tụ ma dagobeo. Tama eno e po nagebolo
ola tolobao. *
8 Nago ebo kolesaga tigidali te eno koneai. Eno koneani, nago bomo
dwasianu elaluali digi tama nago ola mani po wali peyu, tama nago eno
nogi hogwa sabeo, eno nogi geme dualobeo. Suao. Te nago gesabidide
te eno tụ dala munama elaluai, tama niwai bidigo te tụ me paligobeo.
9 Suao. Nago te Satango bidi hani augwali koneai, tama augwaligo
te po wabo, 'Da te Juda bagego hani dao.' Tiali goli menio. Augwali te
tigide naga te Juda bage da wabo dao, tama augwaligo ebo kolesagade
te Juda bage mu menio. Tialima te bidi dabe augwali eno selama, tama
augwali te nago sągą pageba kidu sugunagasiyu, eno nage godolo mu
ebo homu yali te augwaligo mu koneaibao.
10 Nago eno po wali peyu, tama sęgę nageba pedalobode te nage
bomo elama dolaluai. Tama tibaso, nage eno bugagia tonaluyu, tama
te usu sabo sę te tigidali we bidibolo te tigidali tǫde pedalainogo eyu,
te sę nagebolo pedalidali weyu eno nage paliaibao.
11 Ena tamadi nage pageba asaibao. Tama nago te ebo dwagi
yai kolesaga tagaligio, te nago bomonama dąụ wao. Te gasa bidigo
nagebolo ili po olama, tama nage te wiegi yai kolesaga tagaliyu te
Godigo mabo nai sisąyu bididali weyu, bugagia dąụ wao.
12 Niwai bidigo te dwai kolesaga ebo aiyaba elalubo bidi, te bidi aga
eno te Godigo Moni Lotu Be tempel te be pos ni bulali dąụ olalubo
tiwai eyu, tama aga te dwagi yai be tagalama buluba munu me ma
soagobeo. Tama te bidi agade eno Godigo nogi asęyu, tama eno Godigo
genuai hanu nogi me asęaibao. Te gesi hanu te Jerusalem dao. Te hanu
eno Godigo nogogo asiyu, te dagalu tagalama e tǫba dulaibao. Tama
eno gesi nogide digi, te me eno agade asęaibao." *
13 "Olo elalubo bidi, agai te Godigo Mobo Bidi agai Godigo po odobo
we bidi hani dabebolo wabo po bugagia odao," te bidigo enabolo wai.

Laodisia buluba Godigo po odobo we bidibolo asęai po

14 Te eno suali bidigo enabolo te po me ma wai, "Te megi nago te
Laodisia bulude Godigo po odoyu bidibo we bidi tonalubo ensel mobo
bidibolo e po asęna tolao: ena te mu po wabo page bidi mu, ena te
Godide homu kęą pai bidi bidiyu, tama eno te Godigo po tigidali dolo
mu te we bidibolo pusubo dao. Sesemane sogo eno mu po naga pusubo
dao. Ena te Godigo nigali nai tigidali page mu dao. Eno e po nagebolo
ola tolobao.
15 Nago ebo kolesaga tigidali eno konea silai. Eno koneani, nago eno
po selama, tama ena wali asobo dao. Tiali goli, nago eno po sali digi,
nage bomo elama te po wali pabo menio. Me ma, nago eno po oda
mu tagalobeo. Nage te tiwai tomode naga bidibo dao. Te dwali. Eno
homugo nage te tiwai iyu bidigio. Deli kolesagade naga nago homu
kęą peyu bidao.
16 Tiali goli nage te kolesaga si tomode bidibaso, nage eno
pedauwalidu bugulabo homu ebao, te bidi mego te pusu meni yai ąị
bugulubo tiwai yaibao.

---

* **3:7:** Ais 22:22; Jop 12:14 * **3:12:** Ais 62:2; 65:15; Ped 21:2

17 Nago te po wabo dao, ‘Eno nai hauwa selama, tama eno walu
hauwa elalubao. Tama ena magi nai me sǫą pabeo,’ nago te po wabo
dao. Tiali goli nago naga bidibo page bugagia konebeo. Nage da, nage
te dwai mu bidibo, nage mu hobedagia bidibao. Tama nage magi nai
meni yai mu bidiyu, tama nago gedu halua sai bidiyu, tama nago tigi
bolu olo bidibao.
18 Tama tibaso, eno e po mobo mabo po nagebolo mobao. Eno te
gasagi yai kapa nogi gol te elalubao, te kapa gol te siaba ulama te dwai
nai sela sąnama, tama te wiegi yai yai. Tama eno homugo nago te kapa
gol abelao, te nago doado bage hauwa elalumainogo yao. Tama nago
te tedela yai ugwa te naga tigi haluabo abelao, te bidi dabe augwaligo
te nago tigi bolu olo elalubo sulama, tama nage hale idali weyu te tama
kolesaga yao. Tama nago te geduba muabo ili yabo marasin me abelao,
te nago gedu ma tonono bilibo usu emainogo yao.
19 Te eno bidi meba wei eyu da, te eno augwali dali wado po weyu, te
augwaligo kolesaga eno dodolobo dao. Tama tibaso, nago bomo elama,
tama homu hodolama, nago yali dwai kolesagade ge neyu, tama nage
homu begelao. *
20 Odao. Ena te tụde dolaluyu, tama eno te tụba begebo wabo odao.
Tama niwai bidi me agai eno te be tụba bebego wabo po odoyu, te be
tụ dayu da, te ena te be tomoba pelama aga dali bidaibao. Tama ena
aga dali nai tuyu, tama aga ena dali nai tuyu bidaibao.
21 Niwai bidigo te dwai kolesaga ebo aiyaba elalubo bidi, te aga dali
eno usu da weyu, aga te ena pạde duawaibao, te ena eno tuni bidigo
duayabo madide duabo sogo. Te polobadu ena me te dwai kolesaga
ebo aiyaba elaluama, tama ena Aya dali agai duabo sia sai te naide
dugulalu bidibo dao. Te tiwai te bidi ena dali bidaibao.”
22 “Olo elalubo bidi, agai te Godigo Mobo Bidi agai Godigo po odobo
we bidi hani dabebolo wabo po bugagia odao,” te eno suali bidigo
enabolo wai.

Kibu sipsip waigo te dagalude buku dagabaso, te dwai dene mabo nai te tǫde we bidi augwaliba pedelaibao

4

(Dạị 4–11)

Augwaligo Godibolo dagalude lotu po wai

1 Te bidigo enabolo te po wabo silama, tama eno te gasa na tiwai eyu
tama eno suali, dagalude tụ me deli dalaluai. Tama te pedauwalidu
polobadu eno odali agai po enabolo mayu te genuai yadogoli tiwai
naigo te bu wabo tiwai eyu, tama agai te po wali, “Nage edaba holao,
tama eno nagebolo te nosali pedalabo sẹ tigidali ola mawaibao.”
2 Tama polo mu, te Godigo Mobo Bidigo ena tigiba dagana sagase-
lama, tama dagalude eno te tuni bidi duabo nai sia sai elalubo suai,
tama bidi me deli te duabo nai sia saide dulaluai.
3 Tama aga gesabidi te ula gegemani yai, te wiegi yai dila pai mama
yai masigi nogi jaspa me, te gasa mama yai masigi nogi konilian, te
masigi si ula ebo tiwai yai. Te unigi bidi mego te tuni bidi duabo nai

* **3:19:** Prs 3:12; Hib 12:6

sia sai bobegela sai elaluai, tama te unigi bidi eno te wiegi yai masigi
nogi emeral te ni yano tigi poai tiwai eno suai. *
4 Tama te 24 wabo tuni bidi duabo nai sia saigo te genuai tuni
bidi bidibo digi bobegela sai elaluai, tama te 24 polalubo tobolu bidi
augwali te duabo nai sia saide dualama bidai. Tama te polalubo tobolu
bidi dabe augwaligo te tedela ugwa muai elaluai, tama augwaligo
tobolude te kapa golgo nigai wiegi yai madi muai elalubo, te eno suai
dao.
5 Tama te tomode bidibo genuai tuni bidigo duabo digide te be sele
eyu, tama be kulu kulu wai, te moni u wabo odai. Tama te tuni bidigo
gesabidide te sole a naga olama me badu nogo si te ula elaluai. Te sole
ula elalubo te Godigo mobo bidi a naga olama me badu si dao. *
6 Tama te genuai tuni bidigo gesabidide te magi nai me deli elalubao,
te nai te genuai tamu ąį tiwai dao. Tama te gesabidi subo dula tiwai,
te hania mu subo dao.
Tama te bidibo ula elalubo hasa me si me si augwali te tomode
bidiyu, tama augwali te tuni bidigo wiegi yai duabo nai sia sai
bobegelalu bidiyu, tama augwali dolaluai. Te bidibo ula elalubo hasa
me si me si augwaligo gedu te hauwa te gesabidide me elalu, te tudi
badu me elalu, te tigi sibi mu simina selama halualubo dao. *
7 Tama te bidibo ula elalubo hasa me deli aga te moni hudigi ebo
kibu laion hasa tiwai bidibo eno suai. Te hasa me aga te bulmakau
omai tiwai suali. Te bidibo ula elalubo hasa sela wali te bidi gesabidi
tiwai yai. Tama te tudi badu hasa te ba kemodage ugadu bola bilibo
tiwai eno suali. *
8 Tama te bidibo ula elalubo hasa me si me si, te augwali deli deligo
bogo te a naga olama me badu nogo deli elaluali. Tama gedu hauwago
augwali tigi te bulu badu me tomo badu me usu nama mu elaluai. Te
bogo dologode me elaluali. Tama ulade dali te hulide dali augwaligo
te balia weyu te po wabo,
“Genuai Bidi Godigo tigidali bomo elalubao, te
aga wiegi yai tedali, wiegi yai tedali, wiegi yai
tedali mu dao. Tama polobadu aga bidai, tama
megi me aga bidibo, tama nosali aga asaibao.”*
Tama augwaligo te po wabo toma me tubo menio.
9 Tama te bidibo ula elalubo hasa dabe, augwaligo te God aga
te sesemane sogo bidada pabo te tuni bidi duala tiąlubo nai saide
dulalubaso, te augwali homu wiegi yai mu ebo dao. Tama tibaso,
augwaligo aga ula yai bomo dali, aga nogi dali te si ugwaba siyu, tama
aga dali usu da po weyu balia wedu gebo dao. Tama tibaso da,
10 te bidi sese olama me si me si polalubo tobolu bidi augwali te
tuni bidi duabo naide dulalubo bidigo gesabidiba kidu sugunama basi
gulubo dao. Tama augwaligo agabolo lotu po weyu, aga nogi ugwaba
sabo dao, aga te sesemane sogo bidada pabo bidi dao. Tama tiyu,
augwaligo augwa te kapa golgo nigai wiegi yai madi dabe te tuni bidi
duabo nai sai pageba te madi guda mayu, tama augwaligo te po wabo,
11 “Genuai Bidi, nage dago God dao. Tigidali
bidigo nage dali wiegi yai homu ebo te usu mu nage

* **4:3:** Ese 1:26-28; 10:1 * **4:5:** Ese 1:13; Ped 1:4; Sek 4:2 * **4:6:** Ese 1:22 * **4:7:** Ese 1:5-10; 10:14 * **4:8:** Ais 6:2-3; Ese 1:18; 10:12

dali emainogo, tama tiyu nago nogi ugwaba siyu,
tama augwali nage dologoba bidagasomainogo tebo
dao. Magi baso meni, nago tigidali nai nigai. Te
naga homugo digi nago te nai nigilama pedalai,
tama megi te nai tigidali e tǫde elalubao,”
augwaligo te po agabolo wabo dao.

5

Jongo te buku me augwaligo dąụ wai suai

1 Tama eno suai, te genuai tuni bidi duabo naide dulalubo bidigo
dolo nogo ugwadu daide eno suali, te buku tiwai nai me munalubo.
Te bukude asẹani po te me tomode elaluyu, me bulu badu elaluyu yai.
Tama augwaligo te a naga olama me badu nogo si te dąụ wabo naigo
te buku dąụ walai. *
2 Tama eno suali, Godigo bomai ensel mobo bidi me deli agai po dagą
genuai weyu te po wali, “Niwai bidi aga te wiegi yai bidi da obaso, te
bidi agai te bukude dąụ wali nai dalama, tama te dąụ wali buku dagabo
usu egowe?” ensel bidigo te po wai.
3 Tiali goli mena bidi dagalude bidibo bidigo me, te tǫde bidigo me,
te tǫ dologode bidibo isai bidigo me, te dąụ wali buku dagalama, te
tomoba suainogo ebo usu menio.
4 Tama eno suali, te buku dąụ wali dagalama tomoba suabo bidi
gegali te me sube. Tibaso, ena gela hauwa wali.
5 Tama tibaso, polalubo tobolu bidi me deli agai enabolo te po wali,
“Nage gela wagio. Suao. Bomo elalubo tuni bidi te Juda hanibolo
pedalai, aga bomo te moni hudigi ebo kibu laiongo bomo tiwai dao.
Te bidi aga polobadu bidai Juda bidi Devitgo wąịgo hanide pedalali
bidi. Aga te gelali ni pagede kulubi pedalobo tiwai gilama yai. Tama
tiyu, agai te dwai kolesaga ebo aiyaba elalubaso, agai te a naga olama
me badu nogo si te dąụ wali nai togolama, agai te buku dagawaibao,”
te tobolu bidigo enabolo te po wai. *

Jongo agai te kibu sipsip wai suai

6 Tama te sogo eno suali, te kibu sipsip wai dolalubo suai, te
augwaligo aga hwągo ela muai subo tiwai homu yai. Tama aga te
genuai tuni bidi duabo nai dali te bidibo ula elalubo hasa me si me si
te pąde aga dolaluyu, tama te polalubo tobolu bidi dabe tomode bidai.
Tama agai te bulmakaugo tobolude elalubo gąụ tiwai te a naga olama
me badu si badi, te agai gedu me te a naga olama me badu nogo si
elalubo. Tama te gedu dabe augwali te Godigo mobo bidi a naga olama
me badu nogo si dao. God agai augwali te tigidali tǫba tagala palai dao.
7 Tama te kibu sipsip wai aga pelama, tama te genuai tuni bidigo
duabo nai pageba sabolama, tama tede dulalubo bidigo dolo nogo
ugwadu daide elalubo buku agai sai.
8 Tama agai te buku sai digi, te aga genuai bidi mu bidibaso, te bidibo
ula elalubo hasa me si me si badi, te bidi sese olama me badu nogo me
si me si te polalubo tobolu bidi augwali te kibu sipsip wai pąba pelama,
kidu sugunigi pai. Tama te tigidali tobolu bidi deli deli augwaligo te
elebo nai gita tiwai badi, te wiegi yai kapa golgo nigai pou te tola sobadi

* **5:1:** Ese 2:9-10; Ais 29:11 * **5:5:** Ais 11:1, 10

yai. Tama me te pauda denami ebo nai te tigidali poude elalubo siago
deyu, tama te holobo denami yai hano te Godigo we bidi augwaligo
Godibolo wabo gedu haluasa po tiwai holobo eno suai.
9 Tama augwaligo gesi tęąbi me tama wai,
“Nago te buku selama, te dąụ wali nai togobo usu
mu dao. Magi baso meni. Augwaligo nage ela muani,
tama nago isibo kanemego te bidi dabe augwali
ma abelai, te augwali Godibolo mayu tiai dao. Te
nago tigidali we bidi hanide we bidi meba abelali,
te tigidali haniani po wabo bulude me, te tigidali
haniani tigi yai bidi hanide me, te tigidali genuai
tọde bidibo bagede me te nago we bidi meba
abelai.
10 Tama abelama, te bage nago augwali te
dago Godibolo lotu po weyu sesemane sogo aga sę
ebo pris bidi hani pedalumainogo yali, augwaligo
Godigo sę emainogo yai. Tama tiyu augwali tuni
bidi te tọde bidaibao,”
augwaligo te tęąbi po tama wai. *

Augwaligo te kibu sipsip wai nogi ugwaba sai

11 Tialima, eno tonolo ma bilibadi, tama eno te Godigo dagalude bidibo ensel mobo bidi augwaligo pedauwalide moni po wabo odai. Tama te ensel dabe augwali hauwa mu te handet milion bidibao, tama bidigo augwali nedebo usu me egobeo, te tausen tausen te kisu umabo mu bidai. Tama augwali dolaluyu, tama te genuai tuni bidi duabo nai me, te bidibo ula elalubo hasa me si me si me, te polalubo tobolu bidi dabe me, augwali tomode bidiyu, tama te ensel mobo bidi dabe augwaligo te bage bagulama dolaluali. *

12 Tama dolaluyu, tama augwaligo i bomonama weyu, e tama balia wai,
“Te kibu sipsip wai polobadu augwaligo ela mubaso,
agai te tigidali nai tonalubo bomo mu sabo usu
eyu, tama te tigidali wiegi yai nai me, te wiegi yai
homu kolesaga me, tama te tigidali genuai bomo
agade usu elalubo dao. Tama aga nogi te tigidali
bidigo ugwaba sabo te usu da, tama ula yai bomo
agabolo mabo me, te usu dao, te agabolo genuai
nogi mabo me te usu dao.”
13 Tama tiyu, te Godigo nigali nai tigidaligo wabo po eno odali, te dagalude bidibo naigo me, te tọde bidibo naigo me, tama te tọ aiyadu dologode bidibo nai me, te tamu ąịde bidibo, te nai dabe tigidaligo te po wabo odai. Awe, te tigidali bulude bidibo Godigo nigali naigo po eno odali, augwaligo e po wai,
“God aga te wiegi yai duabo naide tuni bidi dulalubao,
tama te kibu sipsip wai me, augwali sigo nogi
dago ugwaba sao, augwali sibolo genuai nogi mu
mao, te ula yai bomo me mao, te genuai bomo
me dago mao, tama sesemane sogo bidada pabo
te usu mu yaibao.”

---

* **5:10:** Sai 19:6; Ped 1:6 * **5:11:** Dan 7:10

14 Tama te bidibo ula elalubo hasa me si me si augwaligo te pode te
po wai, “Mu dao.” Tama te polalubo tobolu bidi dabe augwaligo basi
gulama, lotu po God de Krais si dali wai.

6

Te kibu sipsip waigo te buku dąụ wali nai a naga olama me badu nogo deli togwa sąwai

1 Tama eno suali, te kibu sipsip wai agai te buku, te dąụ wali nai a
naga olama me badu nogo si elalubo buku, te agai tolalubo eno suai,
tama agai te buku dąụ wali nai hasia me deli togwai. Tama eno odali,
te bidibo ula elalubo hasa me si me si tomode me deligo agai te po
wabo, te dogoni te dagalude be kulu wabo tiwai yai. Agai te po wai,
“Nage asao,” po wai.
2 Tama eno ma tonono bilibadi, tama eno te tedela yai kibu hos asobo
suali, tama te kibude duayali bidigo enesigi tolaluai. Tama augwaligo
te bidi agabolo te wąbi hwịbo bomo aiyaba elalubo bidibolo mabo te
tiwai madi augwaligo agabolo menama, tama aga sęba tagala palai.
Tama te bidi aga pelama, te wąbi hwịbo bomo aiyaba elaluabo sę egi
peyu, tama tiyu agai te wąbi hwịbo bomo aiyaba elaluabo bomo hauwa
elalubao. *
3 Tama te kibu sipsip wai agai te buku dąụ wali nai me si wali togwa
sąwai, tama te bidibo ula elalubo hasa me sigo wabo po eno odali, te
hasa sigo te po wali, “Nage asao.”
4 Tama gasa kibu hos me pedalai, te mama yai. Tama te kibude
dualasa asobo bidibolo augwaligo bomo mawai. Tama te bidi agai
te tọde we bidi tomode elalubo boi pibo sogo togolama, tama genuai
wąbi hwịbo sogo gagalama, tama bidi dabe augwaligo augwa hasi bidi
ela mubo sę gagalamainogo te bidibolo te bomo mawai. Tama tiyu,
augwaligo te bidi agabolo te genuai poa pai hwą ge te sę emainogo
mawai. *
5 Tama te kibu sipsip waigo te buku dąụ wali nai sela wali togwa
sąwai, tama te bidibo ula elalubo nai selago wabo po eno odali, “Nage
asao,” wali. Tama eno ma tonono bilibadi, tama eno te sisi yai kibu
hos asobo suai. Tama te kibude duawali bidi agai nogode te walu dabe
skel ebo nai tolaluai. *
6 Tama eno odali, te bidibo ula elalubo hasa me si me si tomode me
deligo pedauwalide wabo po, tama te pedauwalidu te we bidigo tubo
nai mude te po wali, “Nago te tubo nai wit ge, te gego dwasianu sini
pągąnama tama te naigo sęgę skel ela suao. Tama te nai abelabo masigi
hasegelao, te genuai muao, te masigi sabo sę ebo bidigo deli sogo sabo
masigi tiwai si ilao. Tama nago te masigi hauwa meni yai bagego tubo
nai nogi bali, tede me tama tiao, te bali gego dwasianu sini me si me
deli pągąnama, tama te naigo sęgę skel ela suao. Tama te nai bali sela
abelabo masigi nogi genuai naga nogi yao, te sę ebo bidigo deli sogo
sabo masigi tiwai si dao. Tiali goli, nago te tubo wel dali te tubo ąị
wain si dolamuo,” te po wali.
7 Tama te kibu sipsip waigo te buku dąụ wali nai me si me si wali
te togwa sąwai, tama eno odali, te bidibo ula elalubo hasa tomode me
deligo agai te po wali, “Nage asao.”

---

* **6:2:** Sek 1:8; 6:3, 6 * **6:4:** Sek 1:8; 6:2 * **6:5:** Sek 6:2, 6

8 Te po obaso eno tonono ma bilali, tama eno sewa yai kibu hos
me deli asobo suali. Tama bidi te kibu hosde dulaluali, tama te bidi
aga nogi isibo kolesaga da wali. Tama isai bidi bidibo madi aga wali
asai. Tama augwaligo te we bidi hani tigidali tomode buguluyu, tama
hani me si me si nigilali. Tama augwali sibolo augwaligo te hani dabe
tonalubo bomo mawai. Tama te bomogo augwali sigo te we bidi me
habu badu ela muao wali, te poa pai ge hwągo hwịbogo ela muainogo,
tama te nai nasi me eyu, te haniani gasi me eyu, tama te tǫde bidibo
haniani uni hasago me ela tuyu tama elama augwali sigo te bomo
selama, te we bidi me habu badu ela muao wali. *
9 Tama te kibu sipsip waigo te buku dąụ wali nai a naga wali togwai,
tama eno suali, te isai bidigo noma bidi meba augwali te Godibolo
maiabo nai ulubo alta sai dologode bidai. Polobadu te bidi dabe
augwaligo Godigo po te we bidibolo pusubo sę eyu, tama te pode
augwaligo homu kęą pai bidi dabe bidai. Tama tibaso, te boi bidi
dabego augwali ela munama isai dao.
10 Tama te noma bidi augwaligo i bomonama weyu tama wai,
“Tigidali nai tonalubo Genuai Bidi, nage magi sę me esiąyu wiegi
yai mu bidibo, tama nago kolesaga te mu naga ebo dao. Te tǫde we
bidi augwaligo dwai sę da dali elama, tama da ela muani. Tede dago
homugo nago augwali dali po tụ eyu, dago kanemede augwalibolo wei
ponao. Nisu naga sogo bidai madigi tama nago augwalibolo wei nisu
ponaibawe?” te po wai.
11 Tama agai bobobage tedela yai ugwa augwali deli delibolo mena
mena pai, tama agai te po augwali dali wai, “Dage toma tuyu, olo
dwasianu sogo nagamea pai bidi bidao. Tama nosali boi bidi dabe
augwaligo dage dali deli sę yali bidi dabe me, duga ama dabe me
ela muaibao, te augwaligo dage ela muani tiwai yaibao. Tama nosali
augwaligo te ela muani bidi dabe nedebo usu ebaso da, te God agai
dagego kanemede augwali wei ponaibao,” te po wai.
12 Tama eno tonono ma bilibadi agai te buku dąụ wali nai a naga
olama me badu nogo deli wali te togwai, tama eno suali, tǫde genuai
tǫ mali pedalai. Tama giliga ge begelama, te sisi yai gagawai. Tama te
polua genuai ebadi te mama yai, te kaneme tiwai mu pedalai. *
13 Tama dagalude hǫ dabe tǫba tulaluyu, te ni kaya du te moni bomai
wali asiyu sela sąyu tulalubo tiwai yai.
14 Tama te dagalu me aga tomode buguluyu, te somo bebe pelama
dąụ wabo tiwai yai. Tama tigidali bulu du me, te tamu ąị tomode
elalubo dwasianu tǫ tigidali me, augwali memenege elama tama bidali
bulu taga soai, tama augwali gasa buluba kilasa pai. *
15 Tama te tǫde tuni bidi dabe dali, te genuai nogi yai bidi augwali
me, te ami genuai bidi augwali me, te walu hauwa dali te masigi hauwa
munalubo bidi badi, te bomo yai bidi augwali me, tama te tigidali bidi,
te masigi sisąbo sę ebo bidi dabe me, te bugagia olo bidibo bidi dabe
me, tigidali hodobo augwali te tǫ olua bede duala siyu ela bilai, tama
te genuai bulu dude elalubo masigi dologoba teba duala sisa bilai.
16 Tama augwaligo te bulu du dali masigi dabe sibolo i weyu te
po wai, “Dagego da mesega sigulao, te genuai tuni bidi duabo naide

* **6:8:** Ese 14:21 * **6:12:** Ais 13:10; Jol 2:10, 31; 3:15; Mat 24:29; Mak 13:24-25; Luk 21:25
* **6:14:** Ais 34:4

dulalubo bidigo da suidali weyu, tama te kibu sipsip waigo sębę elalubo
te aga gesabidide da duala saio, agai da suidali. *
17 Magi baso menio. Te genuai sogode te augwali sigo sębę elaluali
te wei ponoyu dwai dene maiabo sogo dao, te megi pedalali dao. Tama
niwai bidi aga doligulama te sę yainogo ebo aiyaba elaluaibawe? Te
mu menio," augwaligo te po wai.

7

Godigo te Israel we bidi hauwa mu te 144,000 sa muani

1 Te sę tigidali ela silai digi, te nosali eno suali, te Godigo ensel mobo
bidi me si me si olama te tǫ sesege me si me si bogo badu dolalubo
suali. Augwaligo te tǫ me si me si bogo badu te wali yabo te augwaligo
dąų ola sai elaluali, tama te waligo tǫ me, tamu ąį me, te ni dabe me
te waligo me degelebo usu egobeo. *
2 Tama eno suali, gasa ensel mobo bidi te giliga pedalobo badu
ugaba holobo eno suai. Agai te bidibo ula elalubo God agai we bidi
sa mubo nai tolalubo eno suali, tama agai te Godigo tǫ dali tamu ąį
dali dolomainogo bomo mani te ensel mobo bidi me si me sibolo bomo
elama i wali.
3 Agai te po wai, "Dagego asesa polo te tǫ me, te tamu ąį me te ni
dabe dolamuo," te po wali. "Dago te dena Godigo sę ebo bidi dabe
augwali deli deligo gebode te augwali sa mubo nai hasia muna muna
paibao. Tama nosali duga te tigidali nai dabe dolagameo," wali.
4 Tama eno odali, te sa muabo we bidi augwali nedali. Augwali te
we bidi nedali dąį te 144,000 nogi wabo namba te genuai mu dao, teba
usu nigi pali. Te Israel we bidi hani deli delide meba sa muani.
5 Tama tiyu, te bidi sese umabo hauwa mu te 12,000 te bidi Juda aga
hanide augwaligo te sa muani nai sali, tama te bidi Ruben aga hani
augwaligo me te bidi sese hauwa mu te 12,000 sali, tama te bidi Gat
aga hani augwaligo me te tiwai naga te bidi sese hauwa mu 12,000 sali.
6 Tama te bidi Asergo hani augwali me te bidi sese hauwa mu 12,000
sobadi, te bidi Naptali hani augwali me te bidi sese hauwa mu 12,000
siyu, te bidi Manase hani augwali me te bidi sese hauwa mu te 12,000
sali,
7 te bidi Simeongo hani me te bidi sese umabo mu te 12,000 sai, me te
bidi Livai hani me te bidi sese umabo mu 12,000 sobadi, te bidi Isakar
aga hani me te bidi sese hauwa mu te 12,000 sali,
8 te bidi Sebulun hanigo me te bidi sese umabo mu 12,000 siyu, te bidi
Josepgo hani me te bidi sese hauwa mu te 12,000 sali, te bidi Benjamin
hanigo me te tama bidi sese naga 12,000 sai dao. Te Israel hani dabe
tama te ensel mobo bidigo augwali te Godigo sa muna muna pali.

Genuai we bidi hani augwaligo Godigo nogi ugwaba sai

9 Tama te we bidi sa mubo sę tigidali ela silai digi, eno tonolo ma
bilibadi, tama eno te we bidi hauwa augwali sisinama bidibo suali,
tama umabo mu, te bidigo te we bidi augwali nedebo usu me egobeo.
Te we bidi augwali te tigidali bidi hani dao, tama te tigidali bulu tǫde
me, te tigidali haniani tigiwali yai me, tama te tigidali haniani po wabo
bulu bidi dabe dao. Augwali te tuni bidi duabo nai te gesabidide dali te

* **6:16:** Hos 10:8; Luk 23:30 * **7:1:** Jer 49:36; Dan 7:2; Sek 6:5

kibu sipsip wai gedude augwali dolaluali. Tama augwaligo te bobobage
tedela yai ugwa munama, tama augwaligo nogode te kokonas yabe
tolaluai.
10 Tama augwaligo bomo elama i weyu tama wai, “Dago God aga te
tuni bidi duabo naide dulalubao, tama te kibu sipsip wai me, augwali
sigo te da ma dobola sabo sę yabo bomo mu elalubao, tama tialigo
megi da bugagia bidibao.”
11 Tama tigidali ensel mobo bidi augwaligo te genuai tuni bidi duabo
nai dali, te polalubo tobolu bidi dabe dali te bidibo ula elalubo hasa me
si me si tama bobegelaluyu augwali dolaluali. Tama augwali te tuni
bidi dulalubo digi te badu basi gulama, tama gesabi tǫba munama,
augwaligo te Godibolo aga nogi ugwaba sabo lotu po wali.
12 Tama augwaligo te po wai, “Mu tama dao. Dago dena God dali
wiegi yai homu mu eyu, tama dago agai genuai ula yai bomo po hania
pusao. Agai wiegi yai homu kolesaga tigidali elalubao, tama dago aga
dali nage usu da weyu, tama agai nogi ugwaba sao. Te bomo tigidali
agai naga dao, tama te tigidali nai tonalubo bomo me, tama e nedali
wiegi yai kolesaga tigidali augwali agade naga elalubo dao, sesemane
sogo te bidada peyu, bidada paibao. Te mu tama dao,” augwaligo te
po wai.

Te dene sali bidi hanigo sęgę silaiba wali po

13 Tama polalubo tobolu bidi me deligo te po ena dali wai, “Te
bobobage tedela yai ugwa muani we bidi dabe, te augwali de dawe?
Tama augwali menadu asaliwe?”
14 Tama eno agabolo te po wei ponai, “Genuai bidi, naga digi nago
koneai.” Tama agai enabolo te po wai, “Te we bidi dabe augwali te
boi bidigo nogode genuai sęgę dali te dene dali sali we bidi dabe dao.
Tama augwaligo te sęgę bugagia tolaluama, tama te sęgę tolalubo sogo
silalio. Tama augwaligo augwa ugwa te kibu sipsip wai kanemego ąį
telawai, tama augwaligo ugwa te tedela yai dao. *
15 Tama tibaso, augwali te Godigo tuni bidi duabo nai te gesabidide
dolalubo bage dao. Tama siade me hulide me augwali te Godigo wiegi
yai lotu be tempel tede bidiyu, agabolo lotu po wabo dao. Tama aga
te genuai tuni bidi dulalubo naide dulalubo bidi aga digi augwali dali
bidiyu, tama augwali paliyu, tama augwali bugagia tonaluaibao.
16 Tama tiyu, augwali nasi munu me esiąyu, tama augwali ąį nogone
munu me ma egobeo. Tama augwali giliga posolo esiąyu, tama magi
nai mego augwali tigi posolo me iligobeo. *
17 Magi baso meni, te genuai tuni bidi duabo nai gesabide bidibo
kibu sipsip wai, te aga digi agai augwali tonalubo bidi bidaibao,
te kibu sipsip tonalubo bidi agai aga sipsip dabe tonalubo gilama
tiwaibao. Tama agai augwali te ąį ulu pedalobo digi odasa pelama,
tama augwaligo te bidabo ula yabo ąį saibao. Tama Godigo augwaligo
gedude gela wali gedu ąį hola sabaso, tama augwali gela ma wagobeo,”
te polalubo tobolu bidigo enabolo te po wai. *

---

* **7:14:** Dan 12:1; Mat 24:21; Mak 13:19 * **7:16:** Ais 49:10 * **7:17:** Tib 23:1, 2; Ais 25:8; 49:10; Ese 34:23

8

Te kibu sipsip waigo te buku dąụ wali nai me badu nogo si wali me deli togwa sąwani

1 Te kibu sipsip wai agai te buku dąụ wali nai me badu nogo si te me deli togwa sąwai, tama tibo si dagalude kili kili me wasiąyu, tama me po me wabe, tama hauwa sogo bidibo ąọ yali, te sesabinu gana bidalio, te hap aua tama dao.

2 Tama te dwasianu sagia sai elalu bidali sogo silama, tama nosali eno te God gesabidide dolalubo ensel mobo bidi a naga olama me badu nogo si eno suali, tama augwaligo te ona tiwai nai a naga olama me badu nogo si selama tolaluai.

3 Tama gasa ensel mobo bidi me te Godibolo nai ulubo sae yali pąba dolagasai. Tama agai te denami ilabo nai te kapa golgo nigai pou tolaluai. Tama augwaligo agabolo te denami ebo nai pauda hauwa mani, te agai te nai te Godigo we bidi tigidaligo wali gedu haluasa po dali manama, tama te si te golgo nigai saede te siago ulumainogo tiaibao. Te sae te genuai tuni bidi duabo nai gesabidide elalubo, tama te denami ebo pauda dali te gedu haluasa po dali agai te duabo naide dulalubo bidibolo olo mawaibao. *

4 Tama te pauda hano ebo denami ebo me, tama te Godigo we bidi augwaligo gedu haluasa po wabo te me, te tigidali te ensel mobo bidigo nogode tolaluali tagaliyu, tama God gesabidiba naga ugwaba te denami ebo hano holai.

5 Tama tilama, te ensel mobo bidi agai te denami yai nai muani pou selama, tama agai te nai ulali saide sia dage te poude pągąnama, tama agai te sia tọba aiya sąwai. Agai te sia sąwai digi, tama te dagalude be kulu kulu weyu, genuai po me weyu, tama dagalude be sele eyu, tama tọ mali yai.

Ensel mobo bidi me si me si augwaligo te ona tiwai nai elali po

6 Tama te sogo te ensel mobo bidi a naga olama me badu si augwaligo te ona tiwai nai a naga olama me badu nogo si tolaluali, augwaligo te ona tiwai nai elainogo sisi elaluai.

7 Tama te hasia wali ensel mobo bidi me deli aga te ona tiwai nai elali, tama te talua ge tulubage me, te sia dali, te si te kaneme dali gelama, tama e tọba tulaluai. Augwaligo te tọ me tigidali ni dabe dali te sela tama usu siyu dąị ilali, tama siago te tọ me habu badu deyu, te ni me badu habu badu deyu yali. Tama te ni yabe tiwai nosai dabe tigidali, te me te siago dai.

8 Tama te hasia wali enselgo aga sẹ silama, tama te si wali ensel mobo bidi aga te ona tiwai nai elali, tama tialima, augwaligo magi nai me deli sąyu tama te genuai bulu du me siago dabo tiwai eyu, tama te nai tamu ąịba tulaluali. Tama augwaligo tamu ąị usu siyu dąị mubo te sela nigilali, tama me habu badu begelama te kaneme pedalali.

9 Tama augwaligo te tamu ąịde bidibo ula elalubo nai tigidali tomode bugulama, tama te nai hani sela me tali muani, tama te nai hani me deli te sia dabo genuai bulu dugo isilali. Tama augwaligo te tamu ąịde elalubo sip, te moni geba dabe, te sip me bugulama tama tiyu, te hani sela tedali muani, tama te sip hani me deli dolai.

---

* **8:3:** Amo 9:1

10 Tama te tudi badu te sela wali ensel mobo bidi aga te ona tiwai nai
elali, tama te badi, te genuai ḥọ me deli te sole ula ebo tiwai mu yali, te
sole ula ebo ḥọ dagalu tagalama e tọba tulaluai. Augwaligo te tigidali
pabo ạị aga hani sela tedali bugulali, tama ḥọ te ạị hani me deliba
tulaluali, tama te tigidali ạị ulu asobo digi me te sia bogoli tulaluali.
11 Tama te tulaluali ḥọ nogi te Ha Ebo Marasin da wai. Tama
augwaligo te ạịgo hani sela muani, tama te ạị hani me delide te ha
ebo marasin pedalai. Tama bidi hauwa augwaligo te ha ebo marasin
ạị tuali, tama te marasingo augwali elama tama augwali isali. *
12 Tama te sẹ silama, tama te me si me si wali ensel mobo bidi aga te
ona tiwai nai elali, tama tebadi, tama augwaligo te giliga me, poluade
me, te tigidali ḥọde me augwaligo tomode dạị sela muani. Tama te
giliga ge me badu dolali, te polua me tama tiyu, te tigidali ḥọ me te
me badu dolali. Tama tibaso, augwaligo ula ebo sogode te ula bugagia
ebeo. Ulade te me badu pedaigo te giliga gego ula bugagia ebeo. Tama
hulide me te polua dali, ḥọ dabe dali, augwaligo me badu ula ebo pedai
te bugagia ula ebeo. *
13 Tama eno suali, te ba kemodage tiwai ba me deli dagalu tomodu
sigide bola pabo eno suali. Tama eno odali, agai i bomonama weyu
te po wali, “Hobede, hobedeo, te tọde bidibo we bidi hobedagia
bidaibao. Te gasa ensel mobo bidi me sela augwaligo te ona tiwai nai
elebo si, tebode te genuai dwai dwai sẹgẹ te tọde we bidi augwaliba
pedalaibao,” te bago te po wai.

9

Te nogo a wali ensel mobo bidigo te ona tiwai nai elai

1 Tama te nogo a wali ensel mobo bidigo te aga ona tiwai nai elali,
tama tebode eno suali te ḥọ me deligo te dagalu tagalama, e tọba
tulalubo suai. Tama augwaligo agabolo te tọ dedage aba mu yai te
aga page meni yai, te ki mawai.
2 Tama agai te tọ dedage dabode, tama te dedagedu te genuai sia
hano tiwai pedalai. Tama te tọ dedagede pedalali moni hano agai te
giliga de te dagalu si te haluai, tama augwali si te hulia sai.
3 Tama te kuli mano tiwai nai dabe umabo augwali te hano ebo
tagaliyu, tama augwali e tọba dulai. Tama augwaligo bomo te nai hwą,
te bidi gạụ kelebo nai hwągo bomo tiwai sali.
4 Tama augwaligo te kuli mano nai dabebolo te po wai, “Dagego te
noswai dabe me, te ni me deli me, te tọde pedalobo haniani nai dabe
me, te nai dabe tigidali dologio. Dagego te bidi dabe augwaligo gebode
te Godigo sa muani nai musiąwai bidi augwalibolo naga dene mao. *
5 Dagego te tiwai bidi dabe augwalibolo dene mayu, tama polua a
naga silibo si te dene mabo tagalao. Tiali goli dene mobadi dagego
augwali ela mugio,” te po wai. Tama te kuli mano nai dabe augwaligo
te bidi dabe augwalibolo dwai dene mabo, te nai nogi hwą agai te bidi
gạụ keleyu dene mabo tiwai ebo dao.
6 Te tama tebo sogo, polua a naga sogo, te bidi dabe augwali te isabo
tụ gegebo sẹ ebadi, tiali goli augwaligo sugobeo. Awe, te augwaligo

* **8:11:** Jer 9:15 * **8:12:** Ais 13:10; Ese 32:7; Jol 2:10, 31; 3:15 * **9:4:** Ese 9:4

homugo te isabo homu godolo yai, tiali goli te isibo augwali suyu wi paibao. *
7 Tama eno suali, te kuli mano augwaligo hwịainogo sisi elalubo te hwịbo bidigo duabo kibu hosgo ebo tiwai gilama tigi palibo nai elaluali. Augwaligo tobolude te kapa nogi gol tego nigai wiegi yai madi tiwai nai elaluai, te tuni bidigo tobolu madi tiwai. Tama augwaligo gesabidi te bidi gesabidi tiwai dao. *
8 Tama augwaligo tobolu nisi bobobage, te we dabego tobolu nisi tiwai. Tama augwaligo kele te moni hudigi ebo kibu laiongo nai gạụ kelebo genuai kele tiwai elaluai.
9 Tama augwaligo hagawiade te kapago nigai holobo ugwa muai elaluai, tama augwaligo bogo te saba saba ebogo u wabo te hwịbo bidi duabo nai te kibu hosgo kegasa peyu udabo tiwai eyu te nai kidagalo wabo tiwai ebo dao.
10 Augwaligo danu te nai hwạgo danu tiwai elalubo, te danude te bidibolo dwai dene mabo marasin te elalubao. Tama augwaligo danu dabego bomogo te bidi dabe dolobo sẹ elaluyu, tama te polua a nagade te sẹ ela bilibo.
11 Tama augwa te sẹ ebo tuni bidi me deli aga te tobolu bidi bidai. Te tuni bidi aga te tọ dedage aiyanu mu yai digi te tọ page meni yai digi tonalubo ensel mobo bidi dao. Tama augwaligo Hibru pogo te ensel mobo bidi nogi Abadon wai. Tama te Grik pogo te bidi nogi augwaligo te Apolyon wai. Te Grik po nogi begelama tama dago pogo te bidi nogi augwaligo te Tigidali Nai Dolobo Bidi da wabo.
12 Tama te hasia yali genuai sẹgẹ da, te silai dao. Odao. Sẹgẹ si digi te me elalubao, tama te nosali pedalaibao.

Te nogo me badu deli wali ensel mobo bidigo te ona tiwai nai elali

13 Tama te a olama me badu nogo deli wali te ensel mobo bidi agai te aga ona tiwai nai elali, tama eno po me wabo odali. Te Godigo gesabidide te kapa golgo nigai sai elalubo, te Godibolo maiabo nai ulubo sai dao. Tama te saide elalubo gạụ yai nai me si me si tomodu te po me wabo eno odali.
14 Agai te a olama me badu nogo deli wali te ensel mobo bidi dali te po wali, “Te ensel mobo bidi me si me si olama augwali te genuai pabo ạị nogi Yufretisde kalabus elalubo da wali, tama nago augwali olo tagala palao,” te po wai.
15 Te po obaso, agai te ensel bidi me si me si augwali tagala palali. Tama te ensel mobo bidi me si me si augwali sisi elama, te we bidi ela mubo sẹ ebo sogo tonaluali. Te sẹ ebo bodolu mani kibu be me, te bodolu mani polua me, te bodolu mani sogo me, te we bidi ela mubo bodolu mani aua me augwali tonaluyu bidaluali. Tama te bodolu mani aua asama, tama agai augwali tagala palama, tama augwaligo te we bidi hani tigidali dạị sela muani, tama me hani deli ela muai.
16 Tama te kibu hosde duawali ami bidi dabe hauwa mu, te bidi sese hauwa mu da wali, te 200 milion. Te tama nogi ebo eno odai.
17 Tama eno te na ebo tiwai eyu, tama te kibu hos dabe me te hosde duawali bidi dabe augwali suali, tama augwali e tama bidibo eno suali. Bidi dabe augwaligo te kapago nigai hagawia polibo nai muai, te holobo ugwa tiwai muai, tama te muani nai meba mama yai, te

* **9:6:** Jop 3:21; Jer 8:3 * **9:7:** Jol 2:4

sia bogoli tiwai mama yai, me sisi yai, me sewa yai, te masigi nogi salfa te tiwai sewa yai. Tama te kibu hos dabe augwaligo tobolu te moni hudigi ebo kibu laiongo tobolu tiwai yai. Tama sia me, hano me, te dwai kugumini ebo masigi salfa te sewa yai masigi te sia deyu augwaligo pedauwalidu te hamena tiwai sia deyu, tama te sia bogoli buluba pedalai.
18 Augwaligo tigidali we bidi hani dąi sela ilali, tama augwaligo te we bidi hani me deli te dwai nai selago augwali ela muani. Te sia badi, me hano, me te masigi salfa sia deyu, te tama nai sela te kibu hos dabe pedauwalidu pedalama, te we bidi hani deli ela muani.
19 Magi baso meni. Te hos dabe augwaligo te we bidi ela muabo bomo te augwa pedauwalide me te augwa danude me elalubo dao. Tama augwaligo danu te hasamani dabego danu tiwai, tama tobolu me elaluai. Tama bidi augwaligo te naigo dolobo dao.
20 Tama tigidali gasa bidi dabe augwali te dwai nai selago ebo sęde isisąwai bage, augwali homu begelesiąma tama augwa nogogo nigali nai tagalama tudiba musiąyu me bidaluali. Tama tiyu augwaligo te dwai haubo noma bidi dabebolo lotu po wabo tagalobe. Augwaligo te tibo god dabe te kapa golgo dali silva dali te bras me, te masigi me, te nigo me, tama naigo nigai tibo god dabebolo augwaligo lotu po wabo tagalobeo. Te nogogo nigali tibo god augwaligo gedugo sugobeo, ma ologo odogobeo, ma biligobeo. Tiali goli augwalibolo te bidi dabego lotu po weyu bidaluali. *
21 Te bidi dabe augwaligo bidi meba ela muyu, tama bidi dolobo pobi wabo sę eyu, tama augwaligo penani ebo kolesaga wali peyu, tama nai wi sesa bilibo sę eyu bidaluali. Tama tiyu, augwali homu begelama, te dwai kolesaga ebo augwaligo tudiba me mubeo.

10

Ensel mobo bidi agai buku Jonbolo mayu, nago tuao po wai

1 Te eno suali, gasa bomo mu yai ensel mobo bidi dagaludu e tǫba dulubo eno suali. Aga tigi te dagalu pǫgo halua sai, te gudubo ugwa tiwai. Tama agai tobolude unigi bidi elaluai. Agai gesabidi te giliga ge ula ebo tiwai yai, tama agai sągą te ni tigide tigidali sia dabo tiwai yai.
2 Tama agai nogode dwasianu buku tolaluai, tama te buku dagawai elaluai. Tama aga dolo sągą te tamu ąi daide muai elaluali, tama aga pobase sągą te tǫ daiba ugwadu munama elaluai.
3 Tama agai i bomonama weyu, te bulude bidibo moni hudigi ebo kibu nogi laiongo gaa moni bage wabo tiwai yai. Agai te i wabode, tama a naga olama me badu nogo si te dagalu pǫ kulu weyu wei ponai.
4 Tama te a naga olama me badu nogo si be kulu po wai digi, tama te po eno asęainogo yai. Tiali goli dagaludu po me deli asiyu wali po eno odali, “Te a naga olama me badu nogo si te be kulu weyu wali po, te po naga homude dąų elaluama, tama tede dualali po elalumainao. Nago te po asęgio,” te po wai.
5 Tama te ensel mobo bidi tamadi eno te tamu ąi de tǫ si tede dolalubo suali, agai dolo nogo dagaluba ugwaba muai, agai wabo po dąų omainogo,

* **9:20:** Tib 115:4-7; 135:15-17; Dan 5:23

6 tama agai Godigo nogi weyu, te eno mu po naga obao homu eyu
agai po wai. Te God aga sesemane sogo bidada peyu, bidada pabo
bidi agai te dagalu dali tede elalubo nai nigali, te tǫ dali tigidali e tǫde
elalubo nai nigai, tama tamu ąį me te tigidali tede elalubo nai me nigali
bidi dao. Tama te ensel mobo bidigo aga nogo ugwaba munama, tama
Godigo nogi weyu tama agai te po wai, “Megi me gesege iligobeo.
7 Menio. Tama nosali te nogo a naga olama me badu nogo si wali
te ensel mobo bidi me deligo agai te ona tiwai nai elebadi, te sogo te
Godigo homude polobadu dualali nosali yabo sę te hania pedalama,
tama agai te sę yaibao. Polobadu agai aga sę ebo bidi augwalibolo
te aga nosali yabo sę po pusali, tama augwaligo koneani, te sę hania
pedalaibao,” te ensel mobo bidigo te po wai. *
8 Tama te eno polobadu dagaludu po me deli asiyu wali po odali
tiwai, agai enabolo te po ma wali, “Te dagawai elaluali buku te tamu
ąide me te tǫde dali me te dolalubo ensel mobo bidigo nogode tolalubo
buku nage pelama sigi pao,” te po wali.
9 Te po obaso, ena te ensel bidi pageba pelama, tama eno agabolo te
po wali, “Nago te dwasianu buku ena mao.” Tama agai enabolo te po
weyu “Nago te buku selama tuao,” wali. “Te nago haligade ha yaibao.
Tiali goli nago pedauwalide te mege ąį pusu ebo tiwai yaibao,” te po
wali.
10 Agai te po wai digi, tama eno te dwasianu buku te ensel mobo
bidigo nogode selama, tama eno tuai. Tama eno pedauwalide te mege
ąį pusu tiwai yai. Tama eno tuai digi te eno haligade ha yai. *
11 Tama agai enabolo te po wai, “Nago te Godigo yabo sę po ma
pusao. Te po te hauwa bulu tǫde bidibo hanide me, te haniani tigiwali
yai me, te haniani po wabo bulu bidi dabe me, tama te tǫde tuni bidi
hauwade me, augwali tigidalide nago te nosali pedalabo sę po pusao,”
agai enabolo te po wai.

11

Godigo po pusubo bidi si

1 Te ensel mobo bidigo enabolo te usu ni sabo nai mani, te bilibo
dono tiwai nai, tama agai enabolo te po wali, “Nage hodaloama, te
usu sabo nigo te Godigo Moni Lotu Be tempel dali, tomode elalubo te
Godibolo maiabo ofa nai ulubo sai dali te si usu sao. Tama nago te lotu
be tomode bidiyu agabolo lotu po wabo we bidi augwali nedao.
2 Tiali goli te lotu be bulu badu, te we bidi bilibo madi, te nago
tagalao, tede nago usu nigo usu sigio. Te madi te Godigo po wali
pisąwani we bidigo nogoba mawai dao, tama augwaligo te Tedali Wiegi
Yai Hanu sągągo agayu, tama polua bidi sese si olama me si tama
yaibao,” te po wai.
3 Tama Godigo enabolo te po wai, “Eno po pusabo te bidi si tagala
palaibao. Tama te bidi sigo gudubo ugwa te beg nigali nami ugwa
tama gudulama, tama eno po augwali sigo pususu pidubadi te polua
bidi sese si olama me badu nogo si te 42 polua bideibao, te tama polua
dabede bidada pali sogo nedali usu nama te bidi sese hauwa mu wabo
nogi te 1,260 ulade bidibo tiwai si tama bideibao,” te po wai dao.

---

* **10:7:** Sai 20:11; Bom 32:40; Dan 12:7; Amo 3:7 * **10:10:** Ese 2:8–3:3

4 Te bidi si augwali te oliv ni si tiwai, te sole si tiwai me, te tigidali
tọ tonalubo Genuai Bidigo gesabidide dolalubo nai si dao. *
5 Tama bidi mebago augwali si dali dwai dene mabo sẹ ebo homu
eyu da, augwali sigo pedauwalide te sia bogoli pedaliyu, tama te boi
ebo bidi te siago dolaibao. Awe, bidigo dwai sẹ augwali si dali eyu da,
te kolesagade naga te aga isaibao.
6 Tama te bidi sigo te dagalu dạụ walobo bomo elalubao. Tama te
dagalu dạụ olama, tama augwali sigo Godigo po pusubadi te tulubage
tulugobeo. Tama augwali sigo bomogo te tigidali wẹ begelama kaneme
pedalabo bomo elalubo. Tama te haniani dwai naigo te tọde we bidi
dolabo bomo me elalubao. Tigidali sogo augwali sigo homugo tama
tiainogo eyu da, teda te augwali sigo te sẹ ebo usu yaibao.
7 Te bidi sigo te Godigo po pusubo silibo si, tama te dwai hudigi ebo
hasa te tọ dedage page meni yai digi bidali tagaliyu, tama aga buluba
eda holaibao. Tama holama tama agai te bidi si dali hwịaibao. Agai te
bidi sigo bomo aiyaba elaluyu, tama te bidi si ela mueibao. *
8 Tama ela munama, tama te bidi sigo tigi te genuai hanu tomode
te genuai po mibo pesagede olo munalueibao, te hanude polobadu
augwali sigo Genuai Bidi te we bidigo ni pedaide dagana selama isali.
Te genuai hanu nogi po digi pogo begelama tama nogi Sodom wabo,
me nogi Isip wabo dao, te po digi pode. *
9 Tama bidi meba tigidali haniani tigi yai me, te tigidali tọde, te
haniani po wabo me, te tigidali bidi hani, augwaligo te bidi si tigi te
sela sogo bidilama me sogo te giligade deli tama sogo te bidi si tigi
te po mibo pesagede munalubo sueibao. Tama bidi meba augwaligo
“Te bidi si pubulumainao,” te po waibao. Tiali goli gasa bidi dabego
“Menio, tagalao,” waibao.
10 Tama tọde we bidi augwaligo te bidi si isalide augwali wiegi yai
homu yaibao, tama augwali tę̣ạbi eyu, nai tuyu, tama wiegi yai nai
dabe dobu si yaibao. Magi baso meni. Te Godigo po pusali bidi sigo te
tọde bidibo we bidi tigidali dwai dene mawai dao.
11 Tama te sela sogo olama me deli sogo te giligade tama sogo silama,
tama Godigo pedauwalidu mobo augwali sigo tigi tomoba ponai. Tama
mobo ponama, tama te bidi si hodaloama doligulai. Tama te bidi si
suali we bidi tigidali augwali wi mu yai.
12 Tama augwali sigo dagaludu po me wabo odali te po weyu, augwali
si bomonama i wali, “Dage si eba eda holao,” wali. Tama te bidi si te
pọ me tomodu dagaluba holali, tama te boi bidi dabe augwaligo te bidi
si pabo suai.
13 Tama te sogo naga, genuai tọ mali eyu, tama te moni hanu me
badu dolali, tama a naga olama me si me si habu badu naga elaluai.
Tama we bidi hauwa mu te bidi sese umabo te 7,000 bidi dabe te te
mali yali digi isai. Tama te isisạwai we bidi augwali wi mu eyu, tama
augwaligo te dagalude bidibo God nogi ugwaba sai.
14 Te genuai sẹgę̣ si wali te silali. Odao. Te dwasianu sogo digi te sela
wali sẹgę̣ pedalaibao.

*Te nogo a olama me si wali ensel mobo bidigo te ona tiwai nai elali
po*

---

* **11:4:** Sek 4:3, 11-14 * **11:7:** Dan 7:21 * **11:8:** Ais 1:9-10

15 Te nogo a naga olama me badu nogo si wali te ensel bidi me deli
agai te ona tiwai nai elali, tama tebadi, dagalude ensel mobo bidi meba
augwaligo i bomonama weyu te po wali, “Dago Genuai Bidi God dali, te
Godigo sa muani te we bidi tau somainogo tagala palali bidi Krais dali,
augwali sigo te tigidali tǫde we bidi tonalubo bomo megi selama tama
elalubao. Tama aga sesemane sogo te tuni bidi bidada peyu, bidada
paibao,” te po wai. *
16 Tama te bidi sese olama nogo me si me si polalubo tobolu bidi
augwali te God gedude te duabo naide dulaluyu, tama augwali basi
gulama tama gesabidi tǫba munama Godibolo lotu po wali.
17 Tama aga nogi ugwaba siyu tama augwaligo te po wali,
“Genuai Bidi, nage God te Tigidali Bomo Elalubo
bidi dao. Nage megi bidibo, tama polobadu mu
nage bidai. Nago genuai bomo naga selama, tama
nage te we bidi tonalubo sę ebo gagalai dao. Tama
tibaso, dago homu nagebolo munama, usu da po
obao.
18 Tama nago po konesiąbo haniani tǫde
bidibo bage augwali sębę mu yai. Tiali goli megi
nago sębę yabo sogo te pedelalio. Tama megi te
isali we bidi augwali te po tụ eboba pedalobo sogo
dao. Tama megi e sogo naga sę ebo bidi dabe, te
nago nosali yabo sę po pusali bidi, augwalibolo te
wiegi yai nai mabo sogo pedalai dao. Tama nago we
bidi tigidali, te nogi yai bidi me, te nogi meni yai
bidi, tigidali nagede wi eyu nago bomo dologode
bidibo we bidi, te megi da te nago augwalibolo
me te wiegi yai nai mabo sogo pedalai dao,”*
augwaligo te po wai.
19 Augwaligo po ola silama, tama augwaligo te Godigo dagalude
elalubo Moni Lotu Be tempel te be tụ dawai. Tama polobadu Godigo
te Israel we bidi dali po dąụ olama, tama augwaligo te asęani po te
halobage me deli tomoba muani. Tama te halobage te Lotu Be tomode
munalubo eno hania suali. Tama te sogo tama te be sele eyu, tama
moni u wabo me, te be kulu wali me, tama tǫ mali ebadi, te kedau ebo
nai talua ge tulubage hauwa te dagaludu tǫba tulaluai.

Satan dali aga hani bage dali tigidali dolali po

12

(Dąị 12–20)

Jongo te we dali genuai hasamani dali si suali po wali

1 Te sogo te dabolo Godigo bomo ola mabo genuai sę me deli te
dagalude pedalai, te we bidi noma sabo sę. E tiwai. We me deli bidai,
tama agai tigigo te giliga te ugwa tiwai elama sesela sai. Tama polua
agai sągą dologode elaluali. Tama hǫ nogo si olama sągą badu si te
agai madi tiwai tobolude munama elaluai.

---

* **11:15:** Sai 15:18; Dan 2:44; 7:14, 27 * **11:18:** Tib 115:13

2 Tama aga wai haliga elaluali, tama te wai ame nabo dene agaba
pedalai. Tama te dwai dene mu eyu, tama agai i bomonama weyu te
wai ame nainogo yai.
3 Te gasa genuai sę me dagalude pedalali, te we bidi noma sabo sę.
Te sę yali e tiwai. Genuai hasamani me deli bidai. Te mama yai tama,
aga tobolu te a olama me badu nogo si, tama nogo si gąų elaluai. Tama
a naga olama me badu nogo si te tuni bidigo madi aga tobolude muani
elaluai, te tobolu deli delide elaluai. *
4 Tama agai danugo te hǫgo hani deli dagaludu te pobele bage
tiwai tǫba aiya poala sąwai. Tama hǫ hani si digi te dagalude me
elaluali. Tama te hasamani te wego gesabidide te wai ame nainogo
ebadi dolaluali, tama agai tonaluali te wego te wai ame nabode, te wai
agai tuainogo yai. *
5 Tama wego wai ogwa ame nai. Te waigo nosali te ain dono tulama
tigidali we bidi hani tonalueibao. Tiali goli te wai ame nenama digi,
tama polo mu augwaligo te wai te God pageba me, te ugwaba sela
holali, te aga tuni bidi bidiyu dulalubo nai sia sai teba sela pai. *
6 Tama te we aga te bidi meni yai buluba wi pai. Tede Godigo aga
bidabo bulu sisi ilali, tama augwaligo te we aga bugagia tonaluyu, tama
nai mayu tede hauwa sogo te 1,260 te sogo usu nama mu bideibao.
7 Tama te sogo dagalude genuai wąbi hwįai. Tama te ensel mobo
bidi dabego augwa polalubo bidi te Maikel aga dali, te aga tonalubo
ensel bidi dabe dali, augwaligo te genuai hasamani dali hwįai. Tama
te hasamani aga dwai ensel mobo bidi dabe dali augwaligo te wąbi
wei augwali dali ponainogo yai. *
8 Tiali goli te hasamanigo bomo elama te wąbi hwįabo bomo usu
menio. Tama tibaso, te hasamani dali, aga dwai ensel bidi dabe dali,
augwali dagalude ma bidainogo ebo usu egobeo.
9 Tama Godigo ensel mobo bidi augwaligo te genuai hasamani e tǫba
sąwai dao. Te hasamani aga te polobadu digi bidai, tama augwaligo
te hasamani aga nogi “Te Bidigo Tigidali Bidi Kisiliyu Po Tų Ela Mabo
Dao,” gasa nogi me Satan poai. Agai tigidali tǫde we bidi ili po ola
mabo bidi dao. Augwaligo aga e tǫba tula palai, tama augwaligo aga
dwai ensel mobo bidi dabe dali hodobo e tǫba tula palai dao. *
10 Tama dagalude i me deli bomon bomonama ma wabo eno odali,
“Megi da, dago God agai we bidi ma dobola sabo kolesaga mu hania
pedalai dao. Megi me agai tigidali we bidi tonalubo bomo hania
pedalai, tama aga tuni bidi bidibo dao. Tama megi me agai sa muyu
asaibao wali bidi Krais agai bomo dali, genuai nogi dali si hania waselai
dao. Magi baso meni. Dwai bidi me deli agai dago ama dede augwali
dali kisiliyu po tų ilai, agai augwali te dago God aga gedude te po tų
siade me hulide yali. Tiali goli megi te dwagi yai ensel mobo bidi
augwaligo aga te dagaludu a tǫba sąwai dao.
11 Tama te kibu sipsip wai aga isiyu aga kaneme gelebaso, tama dago
ama dede augwaligo te dwai bidigo bomo aiyaba elaluai dao. Tama
me augwaligo Godigo po gasa we bidibolo pusali, tama augwaligo te
kolesaga yaligo me augwaligo te dwai bidigo bomo aiyaba elaluai dao.
Tama te kolesaga ebadi augwaligo te homu yali, ‘Te Godigo po odobo

* **12:3:** Dan 7:7 * **12:4:** Dan 8:10 * **12:5:** Ais 66:7 * **12:7:** Dan 10:13, 21; 12:1; Jut 9
* **12:9:** Gag 3:1

hagela ebo bage augwaligo da eleyu da, teda te usu da, da wi egobeo,’
te homu yali. Tama te homu eyu, augwaligo augwali e tǫde bugagia
bidabo te homu ebeo.
12 Tama tibaso, dagalu, nage tama dage tigidali dagalude bidibo bage,
dage homu wiegi yai yagameo. Tiali goli tǫ dali, te tamu ąi dali, te side
bidibo we bidi tigidali, dage hobedagia bidaibao. Genuai sęgę dageba
pedalainogo ebao. Tama Satan dagebolo e tǫba dulai dao, tama agai
sębę genuai mu elalubao. Agai koneani, aga bidabo sogo te pęwadage
sogo elalubo homu ebo dao,” te po wabo dagaludu asobo eno odali.
13 Te genuai dwai hasamani agai suali, augwaligo aga e tǫba aba aiya
sąwani, tama agai te wai ame nani we pobeai.
14 Tiali goli augwaligo te webolo te genuai ba kemodage bogo si
mawai, tama te we aga te bidi meni yai buluba bola pabo usu yali,
tama aga te genuai dwai hasamani wi ebaso, aga digibulu bidigi pabo
usu dao. Tama augwaligo aga bugagia tonaluyu nai mayu yai, tama
tede bidibadi kibu be sela olama, polua nogo a naga olama me badu
nogo deli bidaibao. *
15 Tama te we dolainogo eyu te hasamanigo pedauwalide ąi bugulai.
Te bugulali ąi te pabo genuai ąi tiwai, tama te ąi peyu te we wali pobasa
pai. Te hasamanigo homugo te ąigo te we selama hagamainogo yai.
16 Tiali goli e tǫgo te we tau sali. Te tǫ peda peyu, te bidigo gani tiwai
dalama, tama te ąi te tǫ dedageba pai, te hasamanigo pedauwalidu
bugulali ąi.
17 Tama tibaso, te genuai hasamani agai te we dali sębę mu yali, tama
aga pelama, te wego gasa wai dabe dali wąbi hwįainogo pai. Te we bidi
augwaligo te Godigo bomo yai po tigidali wali peyu, tama augwaligo
Jisasgo po pusuyu tama agade homu kęą pai we bidi mu bidibo dao.
18 Tama te hasamani te tamu ąi sesege badu dolalubo dao.

13

Te dwai hudigi ebo hasa si pedelali po

1 Te genuai dwai hudigi ebo hasa me deli te tamu ąidu pedalobo
eno suali. Tama te hasago tobolu te a naga me si elaluali, tama agai
tobolude te gąų nogo si pedelai elaluali. Te agai gąųde te tuni bidigo
mubo te tiwai wiegi yai madi te nogo si elaluali, tama agai tobolu deli
delide asęani dwai nogi elaluai. Tama te nogi deli deli page e tama
tiwai: te God dali haniani dwai posobo po wali te tobage nogi po asęai
elaluai.
2 Te dwai dwai kolesaga eyu te hudigi ebo hasa megi eno suali, te
moni hasa nogi lepat tiwai, tama te hasago sągą te gasa moni hudigi
ebo hasa nogi bea, te beago sągą tiwai, tama te hasa agai penani te
moni hasa lainogo penani tiwai yai. Tama te genuai dwai hasamanigo
aga bomo te dwai hudigi ebo hasabolo mawai. Agai te dwai hasa aga
tuni bidi aga tiwai nigilama bidali, tama agai we bidi tonalubo genuai
bomo me te dwai hudigi ebo hasabolo mawai. *
3 Tama augwaligo te hudigi ebo hasago tobolu me delide elama isali
tiwai eno suali ąǫ yai. Tiali goli te tobolude keni pedela selama, tama
usu ma yai. Tama tigidali tǫde bidibo we bidi augwaligo te sę te dwai

* **12:14:** Dan 7:25; 12:7 * **13:2:** Dan 7:4-6

hudigi ebo hasade pedalobo sulama, tama augwali noma genuai siyu,
tama augwali aga wali pai.
4 Te genuai dwai hasamanigo agai bomo te dwai hudigi ebo hasabolo
mobaso, te we bidi tigidali augwaligo te hasamanibolo aga nogi
ugwaba sabo po wai. Tama augwaligo te dwai hudigi ebo hasabolo
me aga nogi ugwaba sabo po weyu, augwaligo te po wai, “Niwai bidi
aga te dwai hudigi ebo hasa tiwai dawe? Niwai bidigo aga dali hwịbo
usu egowe? Bidi menio,” augwaligo te po wai.
5 Tama Godigo te dwai hudigi ebo hasa sula tagalali, tama agai dwai
dwai po ola biliyu, God dali posobo po weyu, “Ena, ena digi ena God
dao,” te tobage dwai po weyu bidai. Tama tiyu, agai te dwai kolesaga
eyu, te we bidi tonalubo sẹ yabo bomo te polua bidi sese si olama me
si, te 42 polua tama te usu nama elaluai.
6 Tama agai pedauwalidu dwai dwai po weyu, God dali posobo po
wabo gagalali. Agai Godigo nogide posobo po weyu, tama Godigo bulu
dali me te po wali, tama te Godigo hani dagalude bidibo hani augwali
dali me te dwai posobo po wai.
7 Tama Godigo aga sula tagaliyu ebaso, tama agai te Godigo we bidi
dali wąbi hwịyu, tama augwali bomo aiyaba elaluai. Tama tiyu, aga
te tigidali bidi hani tuni bidi bidainogo eyu, te tigidali tọde me, te
tigidali po wabo me, te tigidali haniani tigi yai bidi dabego tuni bidi
aga bidainogo Godigo aga tama osogo sula tagalali.
8 Tama te we bidigo polobadu ela muani kibu sipsip wai agai te
genuai buku elaluyu bidibo dao. Tama te bukude agai te agade
konealubo po dąụ wali we bidi augwaligo nogi agai asẹai dao, te
polobadu mu, te Godigo te tọ nigisiąbadi, tama augwali isisąma
gamonaibao. Tiali goli te bukude nogi asẹsąwai we bidi, augwali
tigidali augwaligo te moni hasa lepat tiwai yai dwai hudigi ebo hasa
aga nogi ugwaba siyu, tama agabolo lotu po waibao.
9 Olo elalubo bidi, agai e po bugagia odao.
10 Niwai bidi me deli te boi bidigo aga nogo dunama tama aga
kalabusiba muabo sa muani bidi, te aga te kalabusiba pomainao.
Niwai bidi me deli aga te poa pai gaia gego elabo sa muani bidi, te bidi
augwaligo te ge hwągo mu ela mueibao. Te tiwai kolesaga augwalibolo
pedalobaso da, teda te Godigo we bidi augwaligo Godide augwa homu
bugagia kẹą pai we bidi bidiyu, tama augwaligo te sẹgẹ bugagia tolao.
*
11 Tama eno te gasa dwai hudigi ebo hasa me te tọdu eda buluba
holobo suai. Te genuai hasago gąụ si aga tobolude elaluai te kibu
sipsipgo gąụ tiwai, tama agai po wabo te genuai dwai hasamanigo po
wabo tiwai po wai.
12 Te nosali pedalali genuai dwai hudigi ebo hasa agai te hasia te dwai
hudigi ebo hasago sẹ yabo bomo tigidali sai, tama agai sẹ te bomogo
te hasia hudigi ebo hasago gesabide te sẹ yai. Agai te mani bomogo te
tọde we bidi tigidali augwaligo te hasia hudigi ebo hasabolo aga nogi
ugwaba sabo po wabo sẹ ilali, te hasia hasa polobadu gasa bidigo aga
te ela muainogo yali dwai keni te pedala sai.
13 Tama te nosali pedalali dwai hudigi ebo hasa agai te haniani
genuai sẹ te bidi noma sabo sẹ yai. Te we bidi noma sabo sẹ agai

* **13:10:** Jer 15:2; 43:11

yali e dao, te tǫde we bidi augwali gedude agai te dagaludu sia dabo bogoli e tǫba dulubo sę idu geai.
14 Tama tiyu, tama Godigo agai te haniani noma sabo sę te hasia hudigi ebo hasago gedude emainogo sula tagalali, tama te hasago te kolesaga ebogo te tǫde we bidi ili po ola mawai. Te hasago te we bidi augwalibolo te po wai, “Dagego nigo te hasia dwai hudigi ebo hasa usu selama noma nigiyu, te agai nogi ugwaba somainogo yao. Te hasa polobadu augwaligo aga te poa pai ge hwągo elali, tiali goli aga bidibo ula dali bidai,” agai te po wai.
15 Tama Godigo te nosali pedalali dwai hudigi ebo hasa aga sula tagaliyu, tama te hasa agai te bidibo ula elalubo mobo te we bidigo nigali hudigi ebo hasa noma tomoba ponai, tama te dwai hasa nomago po wabo gagalali. Tama tiyu, niwai bidi meba augwaligo te hasa noma dali aga nogi ugwaba sabo po wabo hagela eyu da, agai te bidi dabe augwali ela muani.
16 Tama te nosali pedalali dwai hudigi ebo hasago po bomonama obaso tama “Te tigidali we bidigo dolo nogode, ma gebode, te dąi ilao,” te po wai. Te nogi meni yai bidi dali, te nogi yai bidi augwali me, tama te masigi hauwa munalubo bidi dali, te magi nai meni yai bidi augwali me, te olo bidibo bidi dali, te magi nai sisąma olo mu sę ebo bidi dabe dali, augwali tigidali te dąi sali, te dolo nogode ma augwaligo gebode.
17 Tama niwai bidi agai te dwai hudigi ebo hasago nogi dąi te elalusiąyu, ma agai nogi ma agai nogigo namba te elalusiąwani da, teda te bidi agai te bidi dabe augwali dali nai abelegio, tama augwaligo aga dali nai abelamuo. Augwalide habu selalio.
18 Dago homude te po pagede bugagia kone palao. Te nogode me, gebode me asęani dąi, te bidigo nogi meni, te nedebo namba naga asęani. Tama te namba da te 666 dao. Tama te namba 666 po digi po begelama tama bidigo nogi pedalaibao, te namba tomode te bidigo nogi gea pelama elalubo. Tama tibaso, dagego tede hania homugo kone palao.

14

Te kibu sipsip waigo te we bidi hauwa umabo mu te 144,000 augwa gesi tęąbi po wai

1 Te eno ma tonono ebadi, te eno te Kibu Sipsip Wai te Saion bulu dude dolaluali, tama we bidi hauwa umabo mu te 144,000, augwali aga dali dolalubo eno suali. Tama te Kibu Sipsip Waigo nogi dali te aga Ayago nogi dali si, te nogi te we bidi gebode asęai elaluali. *
2 Tama eno odali, te dagalude wiegi yai po weyu, te kulu kulu asobo po eno odali, te wę asiyu genuai kulu kulu wabo tiwai eyu, tama te dagalude be kulu genuai wabo tiwai yai. Eno odali, te habidi po wabo tiwai yai. Te bidi dabe augwaligo te gita tiwai nai eleyu, te kulu kulu wabo tiwai pedalai.
3 Tama te genuai hani we bidi augwaligo gesi balia me deli te tuni bidi God dulalubo gesabidide bidibadi te balia weyu, tama te bidibo ula elalubo hasa me si me si gedude me, te polalubo tobolu bidi augwali gedude me te balia wai. Te we bidi hauwa umabo mu te 144,000 augwali Godigo te tigidali tǫde we bidi bidibo tomode agai augwali

* **14:1:** Ese 9:4; Ped 7:3

dią selama tama ma abelali, te augwaligo te gesi balia wabo koneabo
te usu yaibao. Tama niwai gasa bidi agai te balia koneainogo ebo usu
munu me egobeo.
4 Te bidi dabe augwaligo te meda yai penani ebo kolesaga me ebeo.
Menio. Augwali te gasagi yai meda meni yai mu bidali dao. Te tigidali
bulu te Kibu Sipsip Wai painogo ebo bulu, te bidi dabe augwaligo me te
aga wali naga pabo dao. Godigo augwali te tǫde bidibo we bidi tomode
augwali dią siyu ma abelama, tama augwali te Godigo hasia bidi hani
bidali God aga digi ma aga te Kibu Sipsip Wai dali sigo sai dao.
5 Augwaligo tibo po me deli munu me wabeo. Te augwaligo magi sę
me delide te dali dwai sę me deli ebeo. Menio. *

Ensel mobo bidi selago po wali

6 Tama eno suali, gasa ensel mobo bidi te dagalu tomodu sigide mu
bola soabo eno suali. Agai te sesemane bidada pabo wiegi yai gesi po
elaluai, tama agai te po te tǫde bidibo we bidi augwalibolo pusubo sę
elalubo dao. Agai te wiegi yai gesi po pusubo sę te tigidali tǫde bidibo
we bidi hanibolo te po pusubo sę eyu, tama te tigidali haniani tigiwali
yai bidi dabe dali, tama tigidali haniani hani bidi augwalibolo te wiegi
yai gesi po pusubo sę elalubo dao.
7 Tama agai i bomonama weyu te po wabo, “Godigo te tigidali we
bidi dodolama po tų yabo sogo te pąba pedalalio. Tama tibaso, dage
agade wi eyu tama aga nogi ugwaba sao. Tama dagego Godibolo lotu
po wao, te agai dagalu dali tǫ dali me, te tamu ąį me, te pusu ąį ulu
pedalobo me, te tigidali nai nigali page bidi aga dao,” te dagalude bola
soabo ensel mobo bidigo te po wai.
8 Te gasa ensel mobo bidi aga te polasa soali ensel bidi wali asai. Te
nosali asali ensel bidigo te po wali, “Dolalio, dolalio, te genuai hanu
Babilon mu dolalio. Te nogi elaluali hanude bidali we bidi augwaligo
bomonama te tigidali haniani tǫde bidali bidi dabebolo te dwai dwai
meda yai kolesaga ola mani dao. Te penani sę ebo wego te bidibolo
bomai ąį menama, tama te bidigo te ąį tulama aga homu kolesaga
dolama, tama agai te we dali penani sę ebogia, te hanu bidigo gasa we
bidi te dwai dwai sę ebo kolesaga tomoba kekai dao,” te ensel mobo
bidigo te po wai. *
9 Te gasa sela wali ensel mobo bidi me te polasa soali ensel bidi si
wali asai. Agai bomonama i weyu, e tama wali, “Te niwai bidi me
deligo te dwai hudigi ebo hasa me, te augwaligo agade augwa nogogo
nigali noma dali lotu po weyu te aga nogode ma te gesabidide dąį sali
bidi,
10 te augwali sibolo lotu po weyu tigide dąį sali bidi agabolo Godigo
te bomai ąį wain tiwai mabo te agabolo dene mawaibao. Te wain te
Godigo genuai sębę ebo te dao. Godigo te wain ąį te ąį mu dali hasia te
si talubeo. Menio. Te sębę te bidibolo dolo mawaibao, aga dali homu
dene dwasianu egobeo. Agai sębę ebo te dene sabo kapuba gelama
mabo ąįgo wei ponoyu, tama te bidigo tumainogo yaibao. Tama te
bidi dwai dene siyu, te posolo mu yai sia dali, te masigi salfade dabo
sia bogoli dali, augwali side te dwagila dwai dene mu siyu, te magi
dwai sę me isiąbo ensel mobo bidi dabego gedude me, te Kibu Sipsip

* **14:5:** Sef 3:13 * **14:8:** Ais 21:9; Jer 51:8; Ped 18:2

Waigo gedude te dene saibao. Te bidibolo te dwai posolo yai siago dene
mayu, te masigi salfade dabo posolo yai siago me te dene madueibao.
11 Tama augwali te dene maiabo sia hano holoyu, tama te hano
sesemane bidada pabo sogo holodubadi geaibao. Te dwai hudigi ebo
hasa dali, te hasa aga noma dali, te sibolo lotu po wabo bidi dabe
augwali te naigo elalubo nogi asęani dąị sali bage, augwali te siade me
hulide me te toma me tugobeo, sesemane sogo te dwai dene saibao,”
te ensel mobo bidigo te po wai.
12 Tama tibaso, Godigo we bidi augwali bomo elama, tama augwaliba
pedalabo sęgę bugagia toloyu bidao. Te we bidi augwaligo Godigo
bomo yai po wali peyu, tama Jisasde homu mu kęą pai we bidi bidibo
dao.
13 Tama eno odali, po me deli dagaludu asiyu, te po wai, “Nago e
tiwai po asęąo: ‘Megi e tiwai sę gagalobao, te Genuai Bidide wadolali
we bidi isibo si, te augwali wiegi yai homu pemene mu yao,’ ” te po
wai.
Tama Godigo Tedali Mobo Bidi agai me te po wai, “Awe, mu tama
dao. Te augwali tigi dene ebo sę tagaliyu, tama augwali toma tueibao.
Augwali olo me pogobeo. Menio. Te augwaligo yali wiegi yai kolesaga,
te kolesaga augwali wali paibao,” te po wai.

Te tǫde holali tau yali nai sabo sogo pedelali dao po wai

14 Tialima, eno ma tonono bilibadi, tama eno suali, te tedela yai
dagalu pǫ me deli elaluai, tama bidi me deli te pǫde dulaluai, te da
tǫde bidi tiwai, aga te Godigo Bidi Mu tiwai dao. Te agai tobolude te
kapa golgo nigai wiegi yai madi elaluali, tama agai poa pai hwą ge mu
agai nogode tolaluai, te gi nai togobo hwą ge dao. *
15 Tama gasa ensel mobo bidi te Moni Lotu Be tempel bede bidai
buluba soali. Agai te dagalu pǫde dulalubo bidi dali bomonama i weyu,
te po wali, “Nago hwągo te nai togwao. Tigidali tǫde elalubo nai te
inilama tau ela silali dao. Tama megi da, te nai sabo sogo dao,” te po
wai.
16 Tibaso, te pǫde dulaluali bidi agai te hwą ge nogogo tolaluyu, tama
agai te tǫde elalubo inawai nai hwągo togolama sai dao.
17 Tama gasa ensel mobo bidi te Moni Lotu Be tempel bedu buluba
teda soai. Agai me te poa pai gi nai togobo hwą ge nogode tolalubo
dao.
18 Tama gasa ensel mobo bidi me ma te nai ula mabo alta saide bidali
tagalama asai. Te ensel bidi agai te sia tonalubo bomo elaluai. Te ensel
bidi agai te poa pai hwą ge tolalubo ensel mobo bidibolo i bomonama
mu wai. Agai te po wali, “Nago naga te poa pai hwą ge selama, tama
nago te tǫde te wain bonode walali du tigidali togolama, tama sisinama
elaluao. Te tigidali nai polo inilama tau yai dao,” agai te po wai.
19 Te po obaso, te ensel bidi agai te hwą ge nogogo selama, tama te
wain bonode walali du tigidali togwali, tama deliba sisinama elaluai.
Tama agai te bono du dabe te wain agabo te dawai halobage tiwai
genuai masigi tomoba sąwai. Te po digi po begelama, te genuai bono
du agabo halobage te Godigo genuai sębę dao.
20 Tama augwaligo te wain nigibo bono du dabe te genuai halobage
tiwai nai tomoba munama, tama te genuai hanu bulu badu elalubadi

* **14:14:** Dan 7:13

tama agawai. Tama kaneme te halobage buluba pedaliyu, tama te kaneme te moni pabo ąị tiwai pidubadi, te usu selama nedada pali, te bidi sese nogo si olama sągą badu a naga, te 300 kilomita te tama tiwai yali, tama te edaba holali te ain te kibu hos augwali pedauwalide elalubo, te ainba te kaneme ugwaba sabolali. *

15

Te 7 ensel mobo bidi dabego te 7 te bidi dolabo dwai nai tolaluai

1 Te eno suali gasa genuai noma sabo sę te dagalude pedalali, tama eno homu hauwa te sęde yali. Eno suali, ensel mobo bidi a naga olama me badu nogo si bidali, tama augwaligo te bidi dolabo dwai nai mu a naga olama me badu nogo si tolaluai. Tama nosali te dwai nai augwaligo sę ebo silibo si, teda te we bidi dolabo gasa dwai nai ma pedalogobeo. Te nogo a naga olama me badu si te dwai nai, te naide te Godigo sębę ebo mu silaibao.

2 Tama eno te nai me deli te genuai tamu ąị tiwai suai. Te nai augwaligo te dula tiwai te augwaligo sia bogoli dali te si taluama gelai. Te we bidi augwaligo te dwai hudigi ebo hasa dali hwịnama tama augwaligo aga aiyaba elaluai, te we bidi dabe eno suali. Augwaligo te hasa agai bidibo ula elaluali noma dali, te agai nogigo nedebo namba me te si me aiyaba elaluai. Tama te we bidi augwali te tamu ąị tiwai madi sesege badu te dula dolaluyu gegemani ebo tiwai eyu dolaluai. Godigo augwalibolo te gita tiwai nai mena mena pelama, augwaligo te tolalubo eno suali.

3 Tama tiyu, augwaligo te Godigo sę yali bidi Mosesgo polobadu wali tęąbi weyu, tama te Kibu Sipsip Waigo tęąbi me wai. Te tęąbi po wali e dao:

“Genuai Bidi, nage te God te Tigidali Bomo Elalubo
Bidi dao.
Tigidali sę nago ebo, te genuai mu eyu, tama dago
te sę ebo suyu, tama da noma siyu homu hauwa
ebo dao.
Nage tigidali hani bidigo tuni bidi, tama nago
kolesaga te dolo eyu tama tigidali mu naga ebo
dao. *
4 Tama Genuai Bidi, nagaduba deli digi naga nage
te magi dwai sę me esiąyu wiegi yai doloba pai mu
bidibo dao.
Tama tibaso, niwai bidigo nage dali wi egobewe?
Tama niwai bidigo nage nogi ugwaba sogobewe?
Te tobage bidi menio.
Tigidali bidi hani augwali aselama, nage pagede
lotu po nage dali wagasaibao. Magi baso menio,
nago doloba pai kolesaga te hania bulu ulaba
pedalai dao,”

augwaligo te tęąbi po wabo eno odali.

5 Te eno nosali ma tonono bilibadi, tama te dagalude elalubo Moni Lotu Be tempel tụ dawai eno hania suali. Tama te be tomode

* **14:20:** Ais 63:3; Gel 1:15; Ped 19:15 * **15:3:** Sai 15:1

te Mosesgo nami ugwago polobadu sę yai lotu be eno suali, te be
elalubogo te we bidibolo te God augwali dali bidali te ola mawai. *
6 Tama te nogo a naga te me badu nogo si ensel mobo bidigo te
a naga olama me badu nogo si te bidi dolabo dwai nai mu tolaluai,
te augwali te Moni Lotu Be tempel bede bidali tagalama buluba teda
asai. Augwaligo magi meda mu meni yai tedela yai te ula mu yai ugwa
gudai. Tama augwaligo te kapa golgo nigai kukulu te augwa hagawiade
bagulama muai.
7 Tama te bidibo ula elalubo hasa me si me si te tomode me deligo,
agai te golgo nigai pou a naga olama me badu nogo si te nogo a naga
olama me badu si te ensel mobo bidi deli delibolo mena mena pai.
Tama God aga sesemane sogo bidada pabo bidi agai sębę ebo homu te
a naga olama me badu nogo si te poude pągąnalubao.
8 Tama te Godigo bomo yai ula dali, agai bomo dali sigo hano ebogo
hano te Moni Lotu Be tempel bede pągąnaluai. Tama niwai bidi me
deli aga te be tomoba painogo ebo usu egobeo. Menio. Augwaligo te
a naga olama me badu nogo si te ensel mobo bidi augwaligo te bidi
dolabo dwai nai nogo a naga te me badu si te naigo sę silibo sogo
tonaluali. *

16

Godigo moni sębę te a naga olama me badu nogo si te poude elalubao

1 Te eno odali te Moni Lotu Be tempel be tomode te pedauwalidu po
me deli pedaliyu te po wai. Agai te nogo a naga olama me badu si
ensel mobo bidi i bomonama weyu, te po wai, “Dage deli deli pelama,
tama te pou a naga olama me badu nogo si te poude te Godigo homu
sębę elalubo te gea sąnama, te tǫba tulalumainao.”
2 Te po obaso, te polalubo ensel bidi pelama, aga pou tǫba geligi pai.
Tama gelama, tama polo te haniani bomai dwai keni mu te dwai hudigi
ebo hasago dąi elalubo bidi augwali tigide pedalai, tama te nigo nigai
noma bidi dali lotu po wali bidi augwali tigide me te dwai dwai keni
pedalai.
3 Tama te tudi badu te si wali ensel bidi me agai pou te tamu
ąiba gelai. Tama te tamu ąide begelama, te isai bidigo kaneme tiwai
pedalali. Tama tiyu, te tamu ąide bidibo ula dali bidibo nai dabe
tigidali, augwali isila pai dao.
4 Tama te tudi badu te sela wali ensel mobo bidi agai pou te genuai
pabo ąi dabeba geleyu, tama te ąi ulu pedalobo digi tigidali me gelai.
Tama te ąi tigidali begelama, kaneme pedalali.
5 Tama eno odali, te ąi tonalubo ensel mobo bidigo te agai te po
wali, “Genuai Bidi, Tigidali Bomo Elalubo God, nage megi bidibo, tama
polobadu mu nage bidai bidi, nage te magi dwai sę me esiąyu wiegi
yai doloba pai mu bidibo dao. Te nago te bidi dali po tų ebode, te nago
te dwai sę ebo bidi dabe augwali dolo mu dagalobo dao.
6 Te dwai sę ebo bidi dabe augwaligo te nago po odobo we
bidi augwali dali, te nago po pusubo bidi dabe dali ela muyu,
tama augwaligo kaneme gea sąwai dao. Tama nago te dwai bidi
dabe augwalibolo kaneme mayu, tama augwa te kaneme tumainao.

* **15:5:** Sai 38:21 * **15:8:** Sai 40:34; 1 Kin 8:10-11; 2 Sto 5:13-14; Ais 6:4

Augwaligo augwa te dwai sę yalide dolo mu te dene sabo dao,” te po
te ąį tonalubo ensel bidigo wai.
7 Tama eno odali, te Godibolo mabo nai ulubo alta saigo i wali, “Awe,
mu tama, Genuai Bidi, Tigidali Bomo Elalubo God, nago te bidi dabe
augwali po tụde dagaliyu, tama mu po naga wali peyu nago po tụ te
dolo mu naga tigidali ebo dao,” te po wai.
8 Te tudi badu te me si me si wali te ensel mobo bidigo pou te giligaba
gelali, tama Godigo te giligago te bidi dabe augwali domainogo sula
tagalalio.
9 Tama te genuai giliga nanobo siago te posolo mu eyu, tama te siago
te bidi dabe dwai dene mu mawai. Tibaso, augwaligo God nogide
posobo po wai, agai te dwai dene mabo nai tonalubo bomo elalubaso,
tiali goli augwaligo ge neyu homu begelama God agai nogi ugwaba
sabeo.
10 Tama te tudi badu te nogo a naga wali ensel mobo bidigo agai pou
te dwai hudigi ebo hasago tuni bidi duabo naiba gelai. Tama te hudigi
ebo hasa dologode bidali bidi augwali bidibo digi be hulia sabo te dolo
pedalai. Tama augwali dwai dene mu sali, tama tilama augwa hamena
ma halua tuyu bidai.
11 Augwaligo homugo te dene me te keni augwali si dali homu
eyu, augwaligo te dagalude bidibo God nogide posobo dwai po wai.
Tiali goli augwaligo homu begelama te augwaligo dwai kolesaga ebo
tagalama tudiba mubeo.
12 Te sę silama, tama te a naga olama me badu nogo deli wali te ensel
mobo bidi aga pou te genuai ąį nogi Yufretis te ąįba te gelai. Tama te
ąį tigidali wa pela tama te giliga pedalobo badu tuni bidi dabe asabo
tụ sisilama tonaluai dao. *
13 Tama eno te dwai haubo noma bidi sela te gedeli tiwai gagawai
suali, te me deli aga te genuai dwai hasamanigo pedauwali ą elalubo
digi pedalali, tama me deli aga te dwai hudigi ebo hasago pedauwalidu
me, me deli te tibo po ola mabo bidigo pedauwali ą elalubo digi tedu
pedalai. Augwali sela te tiwai pedalali eno suali.
14 Tama te dwai haubo noma bidi augwaligo te bidigo isiąwai sę
te bidi noma sabo sę haniani mu ebo dao. Tama augwali te tigidali
tǫba te tigidali tuni bidi bidibo digi pelama, te bidigo isiąwai bomo yai
sę augwaligo sulama noma somainogo ebo dao. Augwaligo homugo
te tuni bidi dabe augwali deliba sisinama, tama augwaligo te Tigidali
Bomo Elalubo God dali hwįabo sogo asobo tonalumainogo yaibao.
15 (Genuai Bidigo te po wai, “Te po odao. Te ena dageba asabo sogo
te ena te nai wi sainogo asobo bidi tiwai geme polo pedalaibao. Tama
niwai bidi aga te godege pisąyu da, tama aga ugwa bugagia guduyu,
tama aga tigi olo bilisiąyu da, te bidi dabego aga suali te hale me
isiąwai, teda te bidi aga homu wiegi yai mu yaibao, te ena asabo
sogode.”) *
16 Tama te dwai haubo noma bidi augwaligo te tuni bidi dabe teba
sisinai, te Hibru pogo augwaligo te bulu nogi Armagedon wai. *
17 Te a naga olama me badu nogo si wali ensel mobo bidigo aga pou
te wali elalubo digi gelai. Tama te Moni Lotu Be tempel be tomode te

* **16:12:** Ais 11:15 * **16:15:** Mat 24:43-44; Luk 12:39-40; Ped 3:3 * **16:16:** 2 Kin 23:29; Sek 12:11

God dulalubo digi tuni bidi bidibo nai tedu te pedauwali me delidu i
bomonama wali, tama te i wali te bulu badu pedalai. Agai te po wai,
“Te sę megi tama silai dao,” te po wai.
18 Tama dagalude be sele eyu, tama be kulu kulu weyu, genuai po
me weyu, tama moni genuai dwai tǫ mali yai. Te mali genuai mu yali,
tama bidi tǫde bidibo sogo tigidali, te polobadu te tiwai tǫ mali genuai
me pedalai menio. Te maligo bomogo te tigidali polobadu yali maligo
bomo aiyaba mu elaluali.
19 Te genuai hanu tomode te sela pepeda pali, tama te tigidali tǫde
hani bidigo hanu te mu dolai. Tama Godigo te genuai hanu Babilon
homugo koneani, tama agai te Babilon te wain ąį elalubo kapde ąį
tigidali tumainogo yai. Te ąį wain te Godigo agai genuai sębę mu
elalubo dao. *
20 Tama te tigidali dwasianu tamu ąį tomode elaluali ailan bulu dabe
te augwali wi pela silai, tama te haniani tǫde elalubo bulu du tigidali
augwali tedela pali.
21 Tama te genuai talua ge tulubage tulai. Tigidali deli deli badu tulali
talu ge tulubage te sęgę te moni masigi tiwai yai. Te talua ge tulubage
dagalude asiyu, te bidi tigiba ugwadu tulai. Tama augwali te talua ge
tulubagego mu dolai, meba isali. Tama te talua ge tulubagego augwali
dolobaso, tama bidi dabego God dali dwai posobo po wali, te talua ge
tulubagego augwali dolobo sę te genuai dwai mu ebaso, augwaligo te
dwai po Godigo nogide wai.

17

Genuai penani we aga dwai dene mu sai

1 Te pou elaluali a naga olama me badu nogo si ensel mobo bidi
augwali tomode me deli te aga asama, enabolo te po wai, “Nage
suagasao. Te penani ebo we te genuai ąį dabe ugwadu daide dulaluali,
aga te yali dwai sęde dwai dene mu sabo sę, eno nagebolo te sę ebo
ola mawaibao. *
2 Te haniani tǫde tuni bidi augwaligo penani sę ebo kolesaga hauwa
te we dali yali dao. Tama tigidali tǫde bidi dabe augwaligo me te we
dali te penani ebo kolesaga eyu, tama augwali te kolesaga meni yai bidi
tiwai eyu, te bomai ąį tuai bidi tiwai yai dao,” te ensel bidigo enabolo
te po wai. *
3 Tama agai enabolo te po olama, tama agai eno noma bidi te bidi
meni yai tǫba selasa pai. Te tǫde eno te we me deli aga te mama yai
genuai dwai hudigi ebo hasa daide ugwadu dulalubo suai. Te mama
yai dwai hudigi ebo hasa tigide te Godigo nogi posobo po hauwa asęna
pągąnaluai. Tama aga tobolu a naga olama me badu nogo si elaluai,
tama te gąų nogo si me te hasago elalubo eno suali.
4 Te we agai te mama yai bobage ugwa me, te pe yai ugwa me muani,
tama te ugwade haniani au yai te kapa golgo nigai nai elaluali, tama
te wiegi yai au yai nai augwaligo gasa haniani wiegi yai masigi dali
te bis dali sigo nigai. Tama te we agai nogogo te gol kap tolaluai.
Tama te dwai damua pai haniani kolesaga me, te haniani dwai meda

* **16:19:** Ais 51:17 * **17:1:** Jer 51:13 * **17:2:** Ais 23:17; Jer 51:7

yai kolesaga te penani wego yali, te dwai kolesaga tigidali te kapde
pągąnaluai.
5 Tama aga te dwai sę yali nogi aga gebode asęai elaluai. Te nogide
te geme dualali page elaluali, tama te nogi aga digi te e dao: “Genuai
hanu Babilon, te tigidali penani we dabego ida mu, tama te tigidali
tǫde elalubo dwai dwai meda yai kolesaga augwaligo ida me dao,” te
po te penani wego gebode asęani, te eno suali.
6 Tama te we agai te Godigo po wali pabo we bidi augwali dali te
Jisasde homu kęą pai we bidi dali augwali te wego ela munama, tama
eno suali te wego augwali kaneme tulama te kolesaga meni yai bidi
tiwai aga yai.
Eno te sulama, ena noma mu siyu, tama eno homu hauwa mu yai.
7 Tama te ensel mobo bidigo enabolo te po wai, “Magi baso nago
noma siyu tama homu hauwa ebawe? Te eno te wede geme dualali po
page nagebolo ola mawaibao. Tama te dwai hudigi ebo hasa tobolu
a naga olama me badu nogo si me, te nogo si gąų tobolude elaluyu,
tama te naigo te we selasa pabo. Agade me te geme dualali po page
nagebolo ola mawaibao.
8 Te nago suali dwai hudigi ebo hasa aga polobadu bidai, tiali
goli megi aga me bidibeo. Tamadi tama agai te page meni yai tǫ
dedage tagalama, tama aga edaba holama, tama aga pelama, aga mu
dolaibao. Polobadu mu te Godigo te tǫ nigisiąbadi agai te augwali
isiąma gamonaibao wali we bidi nogi te bukude asęai dao. Tama te
bukude nogi asęsiąwani te tǫde bidibo we bidi augwali tigidaligo te
hudigi ebo hasa sulama, tama augwali homu hauwa eyu, aga nogi
ugwaba saibao. Magi basowe? Polobadu aga bidai, tama megi aga
me bidibeo, tama nosali aga ma pedalaibao,” te ensel mobo bidigo te
po enabolo wai.
9 Te po me agai enabolo wai, “Te dwai hudigi ebo hasade te dwagi
yai homu kolesaga elalubo bidi agai bugagia kone palao, te hasade po
page kuna konemainogo yao. Te a naga me badu nogo si tobolu te
tiwai te a naga olama me badu nogo si bulu du dao, tama te penani
we te bulu du dabe daide ugwadu dulalubo dao.
10 Tama te tobolu dabe augwali te tuni bidi a naga me badu nogo si
me tiwai dao. Tama te tuni bidi dabe tomode te a naga dolai, tama me
deli megi bidibao, tama me deli nosali pedalaibao. Nosali aga pedalobo
si, teda aga te dwasianu sogo naga bidaibao.
11 Tama te polobadu bidali dwai hudigi ebo hasa, tama megi aga me
bidibeo, te aga digi aga te a naga olama me badu nogo sela wali tuni
bidi dao. Tiali goli aga te gasa tuni bidi a naga olama me badu nogo
si te hanigo deli hani bidali. Tama tiyu, aga pelama tama aga dolama,
tama mu hagawaibao.”
12 “Tama te nago suali te nogo si gąų, te gąų dabe te tuni bidi nogo
si tiwai dao. Megi augwaligo te tuni bidi bomo me sabeo. Tiali goli
augwaligo te tuni bidi bomo te dwai hudigi ebo hasa dali selama, tama
augwali aga dali te dwasianu sogo naga we bidi tonalubo sę yaibao. *
13 Tama te tuni bidi nogo si augwaligo homu deli naga elaluyu, tama
augwaligo augwa genuai nogi me, te bomo me, te tigidali te hudigi ebo
hasabolo mawaibao.

* **17:12:** Dan 7:24

14 Tama menama, augwaligo te Kibu Sipsip Wai dali hwįaibao. Tiali
goli, te Sipsip Waigo augwali aiyaba mu elaluaibao. Magi baso meni.
Aga da te genuai bidi dabe tigidaligo Genuai Bidi dao, tama aga te
tigidali tuni bidigo genuai tuni bidi aga dao. Tama aga dali bidibo we
bidi te augwali agai i olama, tama augwali agai gasa we bidi tomodu
dią selama, tama augwaligo homu agade mu kęą peyu bidibo we bidi
hani dao."
15 Tama te ensel mobo bidigo enabolo te po wali, "Nago te genuai ąį
dabe, te ąį daide ugwadu te penani we dulalubo suali. Tama te ąįde
po digi po begelama wali te po page e dao: te ąį wali da, te haniani
genuai tǫde bidibo we bidi me, te tigidali hani we bidi me, tama te
tigidali haniani tigi yai me, te tigidali haniani po wabo bidi hani me,
augwali te genuai ąį dabe elalubo tiwai dao.
16 Tama te nogo si gąų nago suali, te dali te dwai hudigi ebo hasa
dali augwaligo te penani we dali boi bidi yaibao. Te penani we
augwaligo aga mu dolama, tama agai ugwa dabe me tigidali doado
bage dolaibao. Tama augwaligo agai tigi mi tuyu, tama aga tigi tigidali
siago domainogo ulaibao.
17 Magi baso meni. Godigo augwali homu kolesaga mawai, tama
augwaligo te sę emainogo eyu te polobadu agai te po wai. Te augwaligo
homu deli naga eyu, tama augwali tuni bidi bidainogo te bomo sai,
augwaligo te bomo tigidali te dwai hudigi ebo hasabolo mawainogo
yai. Te augwaligo tama tede pidubadi, te Godigo te penani wede wali
poba te usu nainogo tiaibao."
18 "Tama nago te suali we, agade te po digi po begelama wali te po
page e dao, te we da te genuai hanu, te tigidali tǫde bidibo tuni bidi
dabe tonalubo tobolu hanu dao," te ensel mobo bidigo te po enabolo
wai.

18

Te moni hanu Babilon dolalio

1 Te penani wede pedalabo sę eno te tiwai suali. Tama nosali te sogo
eno suali gasa ensel mobo bidi te dagalu tagalama e tǫba dulubo eno
suali. Agai bomo genuai mu elaluai, tama agai bomo yai ulago te tǫ
ula mu ilai.
2 Agai i genuai bomo elama mu weyu, te po wai,
"Dolalio, dolalio, te genuai hanu Babilon mu dolalio.
Megi te bulu te dwai haubo noma bidi dabego bulu
pedalama bidibao. Te dwai meda yai mobo bidi
dabe me augwali tede bidibao. Te meda yai ba dabe
me, te dwai bulude bidibo ba dabe me, augwali
me tede naga kalabus bidibo dao. *
3 Magi baso meni. Te moni hanu Babilon aga te
bomo yai ąį wain hauwa tubo penani sę ebo we
tiwai dao. Te we agai te bomonama tama te dwai
dwai sę ebo dao. Tama agai aga bomo yai ąį wain
te tigidali tǫde bidibo we bidibolo menama, tama
augwaligo me te penani ebo kolesaga aga dali me
yali dao. Tama te tǫde tuni bidi augwaligo me te

* **18:2:** Ais 13:21; 21:9; Jer 50:39; 51:8; Ped 14:8

penani ebo kolesaga aga dali me yali dao. Tama
tigidali tǫde bidi augwaligo mone sabo bisnis sę
eyu, tama tede te masigi hauwa mu umabo sali. Te
moni hanu aga te we me deli tiwai bidiyu, tama te
wego homugo ‘Eno ena tigi tau sabo nai, te tigide
pusubo nai, te ena homu dwagi yai ilibo haniani
nai, te tobage wiegi yai nai hauwa eno abelaio,’ te
tobage homu eyu, tama te hanugo te bisnis bidi
dabego nai umabo abelai dao,”
te ensel mobo bidigo te po wai. *
4 Tama eno odali, gasa pedauwalidu po dagaludu pedalali, tama agai
te po wali,
“Eno we bidi hani, dage te bulu tagalama buluba soao.
Dage aga dali te dwai sę ebode te dene sidali weyu,
tama dagego agai ebo dwai dwai sę me egimio. Tama
tibaso, te bulu tagalao.
5 Magi baso meni. Te agai dwai sę ebo sęgę te
pobele bage deliba sisinibo tiwai mu yali, tama te
dagaluba mu usu nainogo holai. Tama God agai
te bulude ebo dwai dwai kolesaga tigidali agai
homugo ma koneai.
6 Dagego te penani wego yali kolesaga tiwai
koneyu, tama dagego te kolesaga ebo usu nama aga
dali wei sao. Te agai dage dali yali dwai kolesaga
dali gasa me dali ugwadu daganama agabolo ma
mao.
Te wego dagebolo dene dali sęgę si mani, te bidigo
bomo yai ąį si te kap deli tomode taluama tama
gasa bidibolo mabo tiwai yai. Tama te kapde po
digi po begelama, tama dagego te bomo mu yai
ąįgo te wego kap pągąnama tama aga tumainao.
Tama tiyu, tama agai dagebolo mani dene dali sęgę
dali agabolo ma mao.
7 Te aga digi aga nogi ugwaba siyu, tama aga tigi
naga tau sabo sę yai dao. Tama dagego agabolo
dene dali sęgę dali si hauwa mayu, te yali dwai
sę usu nama yao. Tama dagego aga gela hauwa
omainogo yao.
Magi baso meni. Agai aga homude e tama po wabo
dao: ‘Ena te tuni we bidibao, tama ena te tuni bidi
bidibo saide dulalubo dao. Ena te bidi isai we bidibo
tiwai olo bidibeo. Tama tibaso, te sęgę enabolo
pedaluyu, te ena gela me wagobeo. Mu menio,’
agai te homu ebo dao.
8 Agai te homu ebaso, polo te haniani dwai sę mu
agabolo te deli sogo naga pedalaibao. Te genuai
gasi pedaliyu, tama bidi hauwa augwaligo dwai
gela weyu, tama genuai nasi yaibao.
Tama siago te Babilon tigidali daibao. Magi baso
meni, te genuai bomo mu elalubo Genuai Bidi God

* **18:3:** Ais 23:17; Jer 51:7

aga digi dagalama tama Babilon hanuba te dwai
dene wei ponobo dao,”
te po wabo te dagaludu asobo eno odali.
9 Te tǫde tuni bidi augwaligo te penani we dali penani eyu bidai dao.
Tama te kibu dabe augwali te we gede pebege pibo tiwai, te tuni bidi
augwali te wego haniani wiegi yai naide dwagi yai homu eyu bidai
dao. Tama augwaligo te penani we siago deyu hano holobo subaso,
tama augwaligo moni gela weyu nogo pagasayu bidaibao.
10 Te we aga te dwai dene sabo suyu, te augwali aga digibulu dolaluyu
te po wabo,
“Aua, hobede yali, hobede mu te bulu Babilon dali
yai. Nage te genuai hanu, tama nage bomo yai hanu
dao. Tiali goli te deli sogo naga nago dwai sę yali
sęgę nageba mu pedalalio.”
11 Tama tigidali tǫde bidi augwaligo te mone sabo bisnis sę ebo bage,
augwaligo homugo te bulu Babilon kone paliyu, tama augwaligo agade
gela weyu, te homu sęgę dali bidibao. Magi basowe, te augwaligo
doado bage abelabo bidi me menio. *
12 Te wiegi yai doado bage e tiwai dao, te kapa gol me silva, te gasa
haniani wiegi yai masigi me, te bis gasagi yai nai me, te wiegi yai
tedela yai ugwa dabe, tama te haniani mama yai ugwa me, te dila
pai ugwa nogi slika elalubao. Tama te gasagi yai denami ebo ni dabe
tigidali, tama tigidali dila pai nai augwaligo te kibu elefan kelego nigali
nai dabe, tama te genuai masigi elalubo nigo te nai tigidali nigali, te
kapa nogi bras me, te ain me te sigo nigali wiegi yai nai tigidali, me te
tomode dodobolo pai wiegi yai masigigo nigali nai me, te tobage doado
bage.
13 Tama te meba doado bage e tiwai elalubo, te denami ebo tubo
nai nogi sinamon me, te tubo gagi, tama te denami ebo nai pauda me,
tama te haniani denami ebo ili yai nai elaluai, tama wiegi yai denami
ebo nai sanda, me te bomai ąį wain me tubo wel, te wiegi yai tubo
plaua me te tubo nai wit ge, te kibu bulmakau me sipsip, te me hos
dali te hosgo kegasa pabo wiegi yai nai nogi karis dabe me, tama te
augwaligo mu abelai masigi sisąbo sę ebo we bidi dabe me, te tigidali
nai bidi dabe augwaligo ma abelegobeo.
14 Te masigi hauwa sabo bisnis sę ebo bidi dabe augwaligo te po
waibao, “Te nai nago homu hodaloyu sabo homu yai, te nai tigidaligo
nage tagalama pai dao. Tigidali dwagi dwagi yai tubo nai dabe te
genuai mone naga elaluali, te nago wiegi wiegi yai tigidali au ebo
doado bage dali, te nai tigidaligo nage taga palio. Tama te bidi dabe
augwaligo te tobage nai dabe nagede munalubo ma sugobeo,” te bisnis
sę ebo bagego te po waibao.
15 Tama te sęde te mone umabo sali bisnis sę ebo bidi dabe augwaligo
te masigi hauwa mu te hanude sai, te augwali te hanugo dwai dene
mu sobaso tama augwali wi mu yaibao. Tama augwali aga digibulu
dolaluyu, tama augwali gela weyu, tama dwai homu sęgę elama
bidaibao.
16 Tama tiyu, augwaligo te po waibao, “Hobede ebo, te genuai hanu
te hobedagia bidibao. Polobadu agai te wiegi yai tedela yai ugwa gudai,

* **18:11:** Ese 27:31, 36

tama haniani mama yai ugwa gudama, tama aga tigi te golgo au ilai,
tama te wiegi yai dila pai masigi dali bis dali te nai dabego tama au
yai.
17 Te megi deli sogo naga, te masigi me te tigidali au ebo doado bage
tigidali dola silai dao," augwali gela weyu te po waibao.
Tama te moni geba sip guni tolasa bilibo bidi tigidali me, tama te sip
abelama gasa buluba painogo ebo bidi dabe me, te sip tomode sę ebo
bidi dabe badi, tama te tamu ąide masigi sabo bisnis sę ebo bidi tigidali
me, te bidi dabe tigidali augwali te Babilon bulu digibulu dolaluali. *
18 Tama dolalubadi, augwaligo aga te siago dabo hano ebo suyu, tama
augwaligo i e tama wai, "Mena hanu te e tiwai genuai hanu elalualiwe?
Mu menio," te po wai.
19 Tama augwaligo te tǫ pobele bage augwa digi augwa toboluba
sąyu, tama gela weyu augwali homu sęgę dali bidai dao. Tama
augwaligo i weyu, "Hobede ebo, te genuai hanu te hobedagia bidibao!
Te tigidali moni geba sip aga aya te tamu ąide masigi sabo bisnis sę
ela biliyu, te augwali te sęde masigi sabo bidi mu pedaliyu, te genuai
hanude genuai masigi sabo sę yai dao. Hobede mu ebao! Te megi deli
sogo naga mu te genuai hanu aga mu dola silai dao!" te po wai.
20 Nage te dagalu, nage dali te Godigo we bidi dali, tama dage te
Godigo po pusigi pabo bidi dabe me, te Godigo nosali yabo sę po ola
mabo bidi dali, dage tigidaligo te genuai hanude megi pedalobo sęde
wiegi yai homu yao! Godigo aga dagalama, tama agabolo te dwai
dene sabo wei ponai dao. Tama te kolesagade agai te hanu agai dwai
kolesaga dage dali yali wei ponai dao!
21 Te po silali, tama moni bomai ensel mobo bidi me deligo te wit ge
agaga pelama pęgą sabo moni masigi tiwai sela asai. Tama agai te moni
sęgę yai masigi ugwaba selama, tama tamu ąi aba sąwai. Tama agai te
po wai, "Te kolesagade naga augwaligo te genuai hanu Babilon selama
bomonama aiyaba sąyu, tama bidi dabe augwaligo aga ma suainogo
ebo usu egobeo. *
22 Tama te gita elebo po wabo me, te haniani habidi po wabo tiwai
ebo me, te genagi me te bu wabo nai me, te tobage naigo po wabo nage
pagede ma te po wagobeo. Tama bidigo tigidali haniani sęde konea
sali bidi, te tiwai bidi nage Babilon bulu tomode bidibo augwaligo ma
sugobeo. Te nai wit ge agaga pabo masigigo kulu kulu wabo, te tiwai
wabo augwaligo nagede ma odogobeo.
23 Te lam sole ula ebo te ula nagebolo ma iligobeo. Tama te we
sainogo ebo bidi me, te bidi dali painogo homu ebo we me, augwali si
dwagi yai homu eyu po wabo te nage tomode ma wagobeo. Polobadu
nago bisnis bidi dabe augwaligo te masigi sabo sę elama, tama augwali
te tǫde genuai nogi yai bidi dabe bidai. Tama nago tigidali bidi hani
dali te nago tibo pode haniani pobi po wabo sę elama, tama augwali
dwai tǫba kegasa pali."
24 "Tama Godigo suali, te Babilon hanude bidibo we bidi augwaligo
agai po ola mabo bidi dabe dali, te agai po wali pabo we bidi dali ela
mubo sę yai. Tama tigidali tǫde augwaligo we bidi meba dali boi bidi
eyu, augwali ela muyu, tama te dwai sę ebo page te bulu Babilonde

* **18:17:** Ais 23:14; Ese 27:26-30 * **18:21:** Jer 51:63-64; Ese 26:21

naga elalubo dao. Tama tibaso, te hanu dola silai dao," te moni bomo elalubo ensel mobo bidigo te po wai.

19

Babilon bulu dolobaso te dagalude bidibo we bidi augwali wiegi yai homu yai

1 Tama te sogo nosali eno odali, te genuai dagalude bidibo we bidi hani tiwai moni i wabo odali. Augwaligo te po wai, "Dago God nogi ugwaba sao! Dago God agaduba deligo naga te we bidi ma dobola sabo sę yabo bomo elalubao. Agai genuai nogi dali bomo dali elalubo dao.
2 Magi baso meni, te po tụ ebode God agai te mu po naga wali peyu, doloba pai kolesaga te po tụ ebode ebo dao. Te genuai penani we agai te tọde we bidi agai te penani ebo kolesagago mu dolai dao. Tibaso, Godigo aga dali po tụ elama, tama dwai dene wei agabolo ponai dao. Te we agai Godigo sę bidi dabe augwali ela mubaso, tama Godigo agai te dwai sę ebo wei ponoyu, te penani we aga dene mawai dao," augwaligo te po wai.
3 Tama augwaligo i e tama ma wai, "Dago God nogi ugwaba sinao! Te genuai hanu sia dabo hano ebo, te sesemane sogo te hano ugwaba holobo dao!" te po wai.
4 Tama te bidi sese olama me si me si tama polalubo tobolu bidi dali, te bidibo ula elalubo hasa me si me si te augwali kidu sugunama, Godibolo lotu po wali, te aga te tuni bidi duabo wiegi yai nai saide dulalubadi augwaligo agabolo te po wai, "Mu tama dao. Dago God nogi ugwaba sinao!" te po wai.

Kibu Sipsip Wai we siyu, genuai nai tubo si pedalai

5 Tama Godigo te tuni bidi dulalubo te naidu i ola asiyu te po wali, "Dage Godigo sę bidi dabe, dage God dali wi ebo we bidi dali, te dage olo bidi me, te dage nogi yai bidi me, te dage tigidaligo Godigo nogi ugwaba sao," te po wai.
6 Tama eno odali, te genuai we bidi hani sisinama bidibo digi po me deli tiwai pedalai. Ma, te ąị hauwa kulu kulu weyu u wabo tiwai yai. Tama te dagalu be kulu wabo tiwai genuai u wabo tiwai yai, te eno odali. Te augwaligo i bomonama wai, "Dago God nogi ugwaba sao! Genuai Bidi, aga e dago God, te Tigidali Bomo Elalubo Bidi, megi aga te tuni bidi mu bidibao.
7 Te megi dago bugagia homu pemene eyu, tama dago wiegi yai mu ela pidu geyu, tama aga nogi ugwaba sao! Magi baso menio. Te Kibu Sipsip Waigo we sabo bodolu megi pedalalio. Tama aga we sisilama bidibao.
8 Tama Godigo te webolo te tedela yai bobobage ugwa menama, te wiegi yai ugwa te ula mu yai, tama meda mu meni yai, tama agai te ugwa aga tigide muaibao," augwaligo te po wai. (Te wiegi yai tedela mu yai ugwa te Godigo we bidigo ebo wiegi yai doloba pai kolesaga dao.)
9 Tama te ensel mobo bidigo enabolo te po wali, "Nago te po asęąo: te we bidi dabe augwali Godigo te genuai nai tubo digi asomainogo i wai, te Kibu Sipsip Wai aga we kębode te sogo te i wali we bidi augwali wiegi yai homu pemene eyu bidaibao," agai te po wai. Tama olama,

agai enabolo te po me wai, “E po, eno nagebolo tama wali po, e po te
Godigo wali mu po dao,” te ensel bidigo enabolo te po wai. *
10 Tialima, ena te ensel mobo bidi sągą pąba kidu sugunama, tama
eno gesabidi tǫba munama, tama eno aga dali lotu po wabo homu yai.
Tiali goli agai enabolo te po wai, “Nago tama tigio! Ena nage dali, nago
ama dede dali deli sę ebo bidi dao. Dagego konealubo po Jisasde dąų
olama, agai nogi haninama pusubo dao. Nago God deli dali naga lotu
po wao. Te Jisasde gasa bidibolo po pusubo we bidi, te Godigo Mobo
Bidi agai augwali homu hodolama, tama augwaligo te po pusubo dao.
Te Mobo Bidigo te tobage sę naga te Godigo nosali yabo sę po pusubo
bidi dali me ebo dao,” agai te po wai.

Bidi tedela yai kibu hos ugwadu daide dulaluai

11 Te eno suali, dagalu tų genuai dawali, tama tedela yai kibu hos me
deli tede bidibo eno suali. Bidi te kibu hosde dulaluali. Te bidi agai sę
te we bidi po tų ebode dagaliyu da, tama agai boi bidi dabe dali wąbi
hwįbaso da, teda agai te mu po dali, te wiegi yai doloba pai kolesaga
dali si naga wali peyu, agai te sę si bugagia ebo dao. Tama tibaso, agai
nogi si elalubao, me nogi “Godide homu kęą pai bidi.” *
12 Tama te gasa nogi te “Mu po naga wabo bidi.” Tama agai gedu
te sia bogoli ebo tiwai yali, tama agai tobolude te tuni bidigo mubo
wiegi yai madi hauwa muai elaluai. Tama agai tigide po me deli asęai
elaluali, te aga nogi dao. Te agaduba deligo naga te nogi page koneani,
tama gasa bidi dabe augwaligo te nogi me konebeo.
13 Tama agai muani bobage ugwa te kanemego ąį telawai dao. Tama
augwaligo agai nogi e tama wai: “Godigo po dao.”
14 Te dagalude bidibo ami bidi dabe augwaligo te augwa tedela
yai bidi duabo kibu hos dabede dulaluali, tama augwali te bidi wali
pai. Tama augwali tigide te tedela yai meda mu meni yai wiegi yai
bobobage ugwa gudali.
15 Tama te bobage poabi hwą ge me deli te augwa polalubo bidigo
pedauwalide munaluai, tama te hwą ge buluba teda soai. Tama te
hwą gego agai te tigidali tǫde we bidi hani elaibao. Tama agai te
ain wąbi nogogo tulama, tama te we bidi hani augwali te ain dono
wąbigo tonalueibao. Tama agai augwali tonaluyu, tama te Tigidali
Bomo Elalubo God agai te we bidi dali moni dwai sębę ebaso, te bidi
agai augwalibolo dwai dene mu mawaibao, te bomo yai ąį wain nigibo
bidigo te wain bono du dabe te masigi halobage tomoba munama, tama
agai sągągo agalalubo tiwai yaibao. *
16 Te aga nogi asęani aga ugwade me te sągą telede me elaluai. Te
nogi asęani e tama tiwai, tigidali tuni bidigo Tuni Bidi, te tigidali genuai
bidi kingo Genuai Bidi King dao.
17 Tama te sogo eno suali, te ensel mobo bidi me deli te giliga ge pąde
te dagalude dolaluai. Agai te dagalude ugwadu bola bilibo tigidali ba
dabe dali bomonama i weyu, tama agai te po wai, “Dage te Godigo
genuai nai tubo digi sisinagasao.
18 Dagego te tuni bidi king dabego tigi mi tuyu, tama te ami bidi
polalubo bidi dabego tigi mi me tuyu, tama te ami bomai bidi dabego
tigi mi me tuyu, te hos dabe mi dali, te hosde duawali bidi dabego tigi

* **19:9:** Mat 22:2-3 * **19:11:** Tib 96:13; Ais 11:4; Ese 1:1 * **19:15:** Tib 2:9

mi me tuao. Tama dagego te tigidali Godigo po sela sąwani bidigo tigi
mi tuao, te olo mu bidibo bidi me, te masigi sisąbo sę ebo bidi me, te
nogi meni yai bidi dali te nogi yai bidi, te augwali tigidaligo tigi mi
tuagasao," te ensel mobo bidigo te po te ba dabebolo wai. *
19 Tama eno suali, te polobadu suali dwai hudigi ebo hasa dali, te
haniani tǫde tuni bidi dabe dali augwali eno suali, te augwa ami
bidi dabe dali, te augwali deliba sisinai elaluai. Augwaligo te kibu
hosde dulalubo bidi dali wąbi hwįainogo yai, te aga ami bidi dabe dali
augwaligo hwįainogo eyu deliba sisinagasali.
20 Tiali goli agai te dwai hudigi ebo hasa dali, te ili po wabo po ola
mabo bidi dali, augwali si kalabus ilai. Te tibo po wabo sę ebo bidi agai
te bidigo isiąwai bomo yai sę hauwa te hudigi ebo hasago gedude te sę
yai, tama agai te tebo kolesagade te bidi tibo po ola mayu, augwali te
hudigi ebo hasago dąį augwa tigide selama, te hudigi ebo hasa nomade
lotu po omainogo yai. Te hudigi ebo hasa dali te tibo po ola mabo bidi
augwali si te bidibadi, tama augwaligo te bidi si te genuai bagua si
dedage pageba aiyaba mu sąwai dao. Tama te dedagede te posolo yai
sia dabo masigi salfa elalubao.
21 Tama te kibu hosde dulaluali bidi, agai te pedauwalide elaluali
bobage hwą gego te augwali sigo ami bidi dabe ela muai. Tama tigidali
ba dabe augwaligo te bidi dabe tigi mi tuali, tama augwali tabi mu
pągąna pai dao.

20

Satan kalabuside kibu be hauwa mu 1,000 bideibao

1 Tama eno suali, ensel mobo bidi me deli te dagalu tagalama e tǫba
dulai. Te agai nogode te page meni yai dedage ki tolaluai. Tama agai
te genuai aligabo bono sen me elalubo, te me eno suali.
2 Agai te genuai dwai hasamani dąų ola sai, te hasamani te polobadu
mu bidai, agai nogi Satan dao, tama agai gasa nogi page e dao: "Agai
te tigidali we bidide kisiliyu po tų ela mabo bidi dao." Tama te ensel
mobo bidigo aga te sen bonogo dąų olama bidibadi te kibu be hauwa
mu 1,000 bidai.
3 Te ensel bidigo aga te page meni yai dedage aiyaba sąwai, tama te
ugwadu paliai, tama bomonama e tų dąų walai. Tama tibaso, Satan
agai te haniani tǫde we bidi augwali ili po ma ola magobeo. Agai te
bodolu muani kibu be hauwa 1,000 te bolo silimainogo tonalueibao.
Tama nosali augwaligo aga kalabuside bidali tagalama silibo side, tama
pęwadage sogo aga menaba painogo ebaso da, te aga pomainao.
4 Tama eno suali, te tuni bidi dulalubo nai meba elaluai, tama bidi
meba te duabo naide duawai. Godigo augwalibolo te bidi dabe po
tǫde dagalobo kolesaga ebo sę yabo bomo mawai. Tama eno me suali,
we bidi hauwa augwaligo konealubo po Jisasde dąų weyu, tama agai
nogide po pusubo sę yai, tama tiyu Godigo po bomo elama tola sai. Te
augwaligo agai nogide po pusubo sę ebaso, te boi bidi dabego augwali
elama, mage togolama, augwali isai dao. Tama eno augwaligo noma
bidi homu ogwa wai dabe suali. Tama tǫde bidibadi augwaligo te dwai
genuai hudigi ebo hasabolo lotu po wasiąma bidibadi, te agai noma
me, te augwaligo gebode me te nogode me te hudigi ebo hasago asęai

* **19:18:** Ese 39:17-20

dąị me sabeo. Te we bidi dabe augwali te bidibo ula ma selama, tama augwali Jisas dali tuni nigilama bidibadi te kibu be hauwa 1,000 bidai. *

5 (Te gasa isali we bidi dabe augwali bidibo ula te sogo sabeo. Augwaligo te bodolu mani kibu be 1,000 te bolo silimainogo tonalueibao.) Tama te sogo te hasia sogo mu te we bidi meba augwali te gụ pagede ma hodaluali, te hasia sogo mu dao.

6 Tama augwali te gụ pagede hasia sogo hodalobo we bidi, augwali te wiegi yai homu pemene elama, te magi dwai sẹ isiąwai bidi tama tiyu, augwali bugagia bideibao. Tama te si wali isibo bomogo te bidi dabe augwali aiyaba me elalugobeo. Menio. Te augwali God de Krais sibolo lotu po weyu, sesemane sogo augwali sigo sẹ ebo pris bidi dabe bideibao. Tama augwali te Krais dali tuni bidi te hauwa kibu be mu te 1,000 bidaibao.

Satan mu dolai

7 Te nosali te kibu be 1,000 silibo side, teda te kalabus be tụ palialuali te tụ dabode, tama Satan aga te kalabus elaluali tagalaibao.

8 Tama kalabus tagalama, tama aga buluba solama, agai te haniani tigidali digibulu tọ pedaide bidibo we bidi hani augwaliba tibo po ola mena mena biligi paibao, te bidi hani me nogi Gok me Magok dao. Te Satango augwali deliba sisinama hwịmainogo yaibao. Tama augwaligo namba te nedebo te usu egobeo, te masigi kemi tiwai dao.

9 Tama augwali te tigidali tọ habu badu tedela pelama, tama augwaligo te Godigo we bidi hani dali, te Godigo godolo ebo hanu dali te bidibo digi pelama, augwaligo te we bidi dali te hanu dali bagulai. Tiali goli dagaludu sia tulaluyu, tama te boi bidi hani ami bidi dabe augwali siago mu dela silali.

10 Tama te augwali ili po ola mani bidi Satan aga Godigo te genuai dedage pageba te posolo yai sia ula te masigi salfa teba sąwai dao. Tama te dedage pageba polobadu augwaligo te dwai hudigi ebo hasa dali, te ili po ola mani bidi si aba sąwai dao, tama augwali sela te siade me hulide me dene siyu, tama te dene ebo sesemane bidada pabo sogo te dene ela pidubadi bideibao.

Te genuai po tụ pedalai

11 Te eno suali, genuai tedela yai te tuni bidi duabo nai elaluali, tama bidi te duabo naide dulaluai. Tama tọ dali dagalu si te agade wi pali, tama augwaligo bulu ma elalugobeo. Menio. Augwali si mu silalio.

12 Tama eno ma suali, te isai we bidi dabe augwali bidaluali, te augwali nogi yai bidi dali, te nogi meni yai bidi dabe dali, augwali te tuni bidi dulalubo nai te gesabidide dodolalubo, te eno suali. Tama te saide dulalubo bidi agai te buku meba dagawai. Tama agai gasa buku me deli dagawali, te augwali isiąma gamonaibao wali we bidi nogi asẹani buku dao. Tama agai te tigidali isai we bidi dagalai. Agai te augwaligo yali kolesagade po te buku dabede asẹani po nedama, tama te asẹani pode agai augwali dagalali. *

13 Tama te tamu ąịde isali bidi tigidali te ma pedalali, tama te isibo kolesaga dali te isai bage osogo bidibo sao dedage page te side bidali bage augwali ma pedalali. Tama te po tụ ebo bidi agai te tigidali deli

* **20:4:** Dan 7:9, 22 * **20:12:** Dan 7:9-10

deli bidi po tụde dagalali, te augwaligo yali kolesagade te sogo naga
dagalai dao.
14 Agai te isibo bomo dali, te isai bage osogo bidali madi dali si te
genuai sia dabo dedage pageba aiyaba sąwai. (Te genuai dedage sia
dabo elalubo te si wali isibo bomo dao.)
15 Tama e po tụ odobo bidi agai te gamonaibao wali we bidi
nogi asẹani buku nedeyu, tama niwai bidi agai nogi te bukude me
elalusiąbaso da, teda agai te bidi te moni genuai sia dabo dedageba
aiyaba te siade dene somainogo sąwai.

Godigo tigidali gesi noma nai dabe pedelabo sẹ ilali

21

(Dąi 21–22)

Gesi dagalu dali gesi tọ side po wai

1 Te po tụ ela silama, tama nosali eno suali, gesi dagalu dali, gesi tọ
dali elaluai. Te hasia dagalu dali, te hasia tọ dali, te tigidali pela silai.
Tama te tamu ąị me te ma elalugobeo. *
2 Tama eno te wiegi yai magi dwai sẹ isiąwai hanu suali, te gesi hanu
nogi Jerusalem dao. Eno te hanu te God dali bidibo suali, tama te hanu
te dagalu tagalama, tama e tọba dulali. Te gesi hanugo au dobage wiegi
yai elaluali, te we aga bidi dali painogo aga wiegi yai au dobage sisi
elama aga bidi dali painogo ebo tiwai ebo suali.
3 Tama eno odali, po me deli te tuni bidi dulalubo digi pedauwalidu
pedalama, tama i bomonama e tama wai, “Odao! Megi te God agai
bidibo digi te bidi dabe augwali dali elalubao. Tama aga augwali
tomode bidiyu, tama augwali agai we bidi bideibao. Awe, God aga
digi te augwali dali bideibao. *
4 Tama agai augwaligo gedude elalubo gedu ąị omainogo deli deli
hola sąwaibao. Tama te we bidi dabe augwali ma isigobeo, tama
augwali homu sẹgẹ ma isiąma, tama augwali gela weyu dene eyu ma
egobeo. Tama te polobadu elaluali kolesaga tigidali pela silai dao,” te
po wai. *
5 Tama te duabo wiegi yai naide dulalubo bidi, agai te po wai, “Megi
eno te tigidali nai gesi noma pedalomainogo nigibao.” Tama agai po
ma wali, “Nago e po asẹąo. Magi baso meni, e po te mu po dao,
tama tigidali bidigo e pode homu dąụ olama, tama teba tiąlubo te usu
yaibao,” te po wai.
6 Agai enabolo te po ma wali, “Te sẹ tigidali pedela silalio! Ena da,
ena digi te hasia bidaluali bidi dao, ena te nosali mu sogo bidalueibao
wali bidi mu dao, te ena tigidali nai page bidi, tama eno ebo sẹ tigidali
ela silibo dao. Tama niwai bidi aga te ąị nogone ebaso da, teda eno te
bidibo ula sabo ąị te wẹ ulude selama tama agabolo olo mawaibao. *
7 Tama niwai bidi agai bomogo te dwai sẹ ebo kolesagago bomo
aiyaba elalubo bidi, te bidi agai te tama siyu, tama ena agai God bidiyu,
tama aga eno ogwa bideibao.

---

* **21:1:** Ais 65:17; 66:22; 2 Pi 3:13 * **21:3:** Ese 37:27; Prs 26:11, 12 * **21:4:** Ais 25:8 * **21:6:** Ais 55:1

8 Tiali goli te wi elama tama Godigo po wali pabo tagalabo homu eyu,
ma geasa painogo ebo bidi dabe augwali me, te Godigo pode augwaligo
homu dąụ wasiąbo bidi augwali badi, te haniani dwai dwai kolesaga
mu ebo bidi badi, tama te bidi ela mubo bidi, tama te penani kolesaga
ebo bidi, tama te dwai pobi elalubo bidi dabe, tama tibo god dali lotu
po wabo bidi, tama tigidali tibo po wabo bidi, te augwaligo sabo bulu
te genuai posolo mu yai sia dabo dedage page masigi salfa teba bidigi
paibao. Te isibo te si sogo wali isabo dao," agai te po wai.

Gesi hanu Jerusalem po

9 Te ensel mobo bidi me deli enaba asai. Aga te a naga olama me
badu nogo si wali te tomode ensel bidi te pou te a naga olama me badu
si te bidi dolabo dwai nai elaluali pou dabe nogogo tolaluali, te bidi me
deli dao. Te dwai sę ebo nai pedalabo sogo te nosali mu dao. Tama
te ensel mobo bidigo enabolo te po wai, "Nage asao. Te eno nagebolo
te Kibu Sipsip Waigo sabo we ola mawaibao, te we agai nosali mu
saibao," agai te po wai.
10 Tama te po olama, tama agai eno noma bidi te genuai bobobage
bulu du ugwaba mu tolasa holai. Tama agai enabolo te Jerusalem hanu
ola mani, te wiegi yai magi dwai sę isiąwai hanu, aga te God dali bidai,
tama dagalu tagalama e tǫba dulubo te eno suali. *
11 Godigo genuai bomo yai ula te hanude ula yai. Te ula te gasagi yai
mu, te masigide genuai mone elalubo tiwai mu dao. Awe, te wiegi yai
masigi nogi daimon tiwai, tama gegemani ebo, tama te ula hania mu
ula yai.
12 Te hanude te genuai masigigo nigai obo ugwanu mu yai elaluai
dao. Te obode tụ te nogo si olama te sągą badu si elalubo, tama te
nogo si olama sągą badu si tama ensel mobo bidi augwali deli deli te
tụ deli deli pąde dolaluai. Tama te Israel hani nogo si olama sągą badu
si nogi deli deli te tụ deli delide asęai elaluali.
13 Tama te hanu obode te giliga pedalobo te badu te obo tụ sela
elaluai. Tama sesege badu obo tụ sela elaluai. Tama me sesege badu tụ
te sela elaluai. Tama te giliga ge dega sabo badu te obo tụ sela elaluai.
*
14 Te hanu obo page dąụ walali moni masigi te nogo si olama sągą
badu si elaluai, tama te nogo si olama sągą badu si bidi augwali te Kibu
Sipsip Waigo po pusigi pabo sę bidi nogi te masigide asęai elaluai.
15 Tama te ensel mobo bidi agai ena dali po wali bidi, agai te kapa
golgo nigai dono te hanu usu sabo nai nogogo tolaluai, tama te usu
nigo agai te obo me te obo tụ dabe me usu sela sueinogo yai.
16 Te genuai hanu usu sali te genuai mu yai. Te hanu tigidali badu
usu sali, te tiwai si naga ususu si yali. Tama tigidali badu deli deli
usu selama, tama te namba te 2,400 kilomita yai. Te hanu ugwaba yali
bobage me te tigidali badu me, te tigidali tiwai si naga yali.
17 Agai te hanu obo ugwaba bobage me usu sai, tama te obo usu
sali aga bobobage te namba ugwaba mu holai te namba te 64 mita, te
genuai mu. Te usu sabo nai te da bidi dabego usu sabo ni tiwai yai,
tama te ensel bidigo te naigo naga te obo usu sai.

---

* **21:10:** Ese 40:2 * **21:13:** Ese 48:30-35

18 Te hanu obo te wiegi yai masigi nogi jaspa te masigigo nigai. Tama te hanu te kapa nogi golgo naga nigidubadi, tama te ula te dula ula ebo tiwai yai.

19 Te hanu obo page masigi dabe augwaligo te haniani genuai mone elalubo masigigo au ilai. Te hasia page masigi te wiegi yai masigi nogi jaspago au yali. Tama te si wali muani moni masigi te sisi yai wiegi yai masigi nogi sapaia te masigigo au yali. Tama te sela wali obo page masigi te tedela yai masigi nogi aget tego au yali. Tama te me si me si wali te masigi te ni yabe tiwai masigi emeral elaluali.

20 Tama te a wali obo page genuai masigi te wiegi yai sadonikis masigigo au yali, te sadonikis masigi te mama yai dali te tedela yai dali dao. Te a naga olama me badu nogo deli te mama yai masigi konilian. Tama te a olama me badu nogo si te sewa yai masigi krisolait. Tama a olama me badu nogo sela wali te gasagi yai wiegi yai masigi te ni yabe tigi tiwai masigi beril. Te a olama me si me si te sewa yai masigi topas. Te nogo si wali masigi te krisopres, te me ni yabe tiwai me te sewa yai masigi dao. Te nogo si olama sągą badu deli wali te gasagi yai sisi yai masigi nogi haiasin. Tama te nogo si olama sągą badu si gasagi yai mama yai masigi nogi ametis masigi dao. Te obo page genuai masigi dabe augwali te tedali tedali wiegi yai masigigo tama tiwai au elama bidibo eno suali.

21 Te nogo si olama sągą badu si obo tų te nogo si olama sągą badu si te tedela yai bis te wiegi yai mu dao. Tų me deli augwaligo te genuai bis mu me deligo naga nigai. Te tigidali hanude pabo tų te wiegi yai kapa golgo naga nigai, tama hania mu te glas tiwai yai eno suali. *

22 Eno te moni lotu be tempel me deli te hanude elalubo subeo. Magi baso meni. Genuai Bidi God, aga Tigidali Bomo Elalubo Bidi, aga dali te Kibu Sipsip Wai dali, augwali si digi te hanugo moni lotu be tempel tiwai dao.

23 Tama te hanude te giliga dali polua si te sę esiąyu te ula ilibeo. Menio. Te God aga digi te genuai ulago te ula mabo dao. Tama te Kibu Sipsip Wai te aga te hanugo ula mabo lam sole dao. *

24 Tama tigidali tǫde bidi hani augwali te hanu ula ebode biliyu bidaibao. Tama haniani tǫde tuni bidi augwaligo nogi elalubo au dobage tigidali te hanu tomoba naga selasa asaibao.

25 Tama siade augwaligo te hanugo obo tų dabe munu me paliagobeo, tama be hulia sabo te hanuba pedalogobeo.

26 Tama tigidali tǫde bidi hanigo genuai nogi me, te ula yai bomo me, te tigidali te augwaligo te hanu tomoba naga sela paibao. *

27 Tiali goli, te dwai meda yai kolesaga ebo bidi te hanu tomoba pogobeo. Te haniani dwai kolesaga eyu, te tibo po weyu ebo bidi dabe, te hanu tomoba me pogobeo. Mu menio. Te Kibu Sipsip Wai agai te we bidi dabe meba augwali nogi te isisąma gamonaibao wali we bidi nogi asęani buku, te bukude augwali nogi asęani we bidi dabe augwali naga augwa te hanu tomoba pabo usu yaibao.

22

Bidabo ula mabo ąi badi, te bidabo ula mabo ni dali si

---

* **21:21:** Ais 54:11-12 * **21:23:** Ais 60:19-20 * **21:26:** Ais 60:11

1 Tama te ensel mobo bidigo pabo ąį me deli ena ola mawai, te bidibo
ula mabo wę, tama te wę te dula ula mu gegemani ebo tiwai ula yai.
Tama te ąį aga gomo, te God dali te Sipsip Wai augwali sigo tuni bidi
duabo sai pagede te ąį gomo elalubao. *
2 Tama te ąį te duabo sai pagedu pedalama, tama te ąį te hanu moni
pabo tų tomodu mu pabo dao. Te wę sesege u badu me, te wę sesege e
badu, tede te bidabo ula mabo ni dabe elalubao. Te ni dabe augwaligo
du walobo sogo te kibu be delide te nogo si olama sągą badu si sogo
walobo dao. Te tigidali poluade walobo dao. Tama te ni yabego te
tigidali tǫde we bidi hani augwali usu ilibo dao. *
3 Tama tigidali nai Godigo agabolo po hwa pabo po obaso, te nai te
hanude ma elalugobeo. Te God dali te Sipsip Wai augwali sigo tuni bidi
duabo sai te hanu tomode elalueibao, tama Godigo sę bidi augwaligo
aga dali lotu po waibao.
4 Tama augwaligo aga gesabidi sueibao, tama agai nogi augwali
gebode asęnama elalueibao.
5 Tama be ma hulia sogobeo. Tama te lam sole ulade me te giliga
ulade me sę yali te sę ma elalugobeo. Menio. Genuai Bidi Godigo aga
digi ula augwalibolo mawaibao. Tama augwali te sogo tuni bidi bidada
peyu bidada paibao. *

Jisas tamadi asaibao po wai

6 Tama te ensel mobo bidigo enabolo te po wai, “Te nago asęani
po tigidali, e po te mu po dao, tama tigidali bidigo e pode homu dąų
olama tama teba tiąlubo te usu yaibao. Tama Genuai Bidi God agai
po pusumainogo ebo bidigo homu noma bidi hodolomainogo agai aga
Mobo Bidi te bidi dabebolo mabo dao. Tama megi agai aga ensel mobo
bidi tagala palama, agai sę bidi tigidalibolo te tamadi pedalabo sęde po
ola momainogo yai,” te ensel mobo bidigo enabolo te po wai.
7 “Odao,” te Jisasgo te po wai. “Te ena dage bidibo madi tamadi
asaibao. Tama niwai bidi me deligo agai te e bukude elalubo po wali
peyu da, teda te bidi aga wiegi yai homu pemene yaibao.”
8 Ena Jon, eno digi te po tigidali odai, tama te nai dabe tigidali eno
suai dao. Eno odolama tama eno suai, tama enabolo te nai ola mani
ensel mobo bidi sągą pąba eno kidu sugunama, tama agabolo eno lotu
po wainogo yai.
9 Tiali goli agai enabolo te po wali, “Nago tama tigio! Ena nage dali
me, e naga ama dede dali, da deli sę naga ebo dao, augwali te Godigo
po ola mabo bidi dabe dao. Tama ena e bukude po wali pabo tigidali
bidigo deli sę ebo bidi dao. Nago lotu po God deli dali naga wao,” te
ensel bidigo te po wai.
10 Tama agai enabolo te po wai, “Te po nago e bukude asęani po, te
nago geme dualama dąų wagio. Menio. Te po we bidigo nedemainao.
Te bukude wali sę dabe yabo sogo te pąba yagasai dao.
11 Tama te dwai kolesaga ebo bidi agai te dwai kolesaga mę ela
pomainao. Bidigo dwai meda yai kolesaga ebo, te bidi agai te meda yai
kolesaga mę ela pomainao. Tama te wiegi yai doloba pai kolesaga ebo
te bidi, agai te wiegi yai doloba pai kolesaga mę ela pomainao. Tama

* **22:1:** Ese 47:1; Sek 14:8 * **22:2:** Gag 2:9 * **22:5:** Dan 7:18

magi sę me isiąma olo mu bidibo bidi, te bidi aga te sę me isiąma aga
olo mu mę bidimainao," te ensel mobo bidigo te po wai. *
12 Te Jisasgo te po wai, "Odao! Te ena tamadi asaibao. Tama eno
te tigidali bidibolo maiabo nai sesaibao. Tama eno te tigidali we bidi
deli deli augwalibolo wei ponomainogo, te augwa yali kolesaga te usu
nama te tama tiaibao. *
13 Ena da, ena digi te hasia bididuali bidi dao, ena te nosali sogo
mu bididueibao wai bidi mu dao. Ena naga te polasa mu peyu, te ena
nosali mu eyu ebo bidi dao. Te ena tigidali nai page bidi, tama eno ebo
sę tigidali ela silibo dao," agai te po wai. *
14 Te we bidi augwaligo augwa ugwa we telabo bage, te we bidi
augwaligo wiegi yai homu yao. Augwaligo te bidabo ula sabo nide
te du sabo usu yaibao. Tama augwali te hanu tomoba pabo tụdu pabo
usu yaibao.
15 Tiali goli te dwai dwai kolesaga ebo bage, augwali te yowi dabe
tiwai da, augwali me, te pobi po wabo bidi dabe me, te penani kolesaga
ebo we bidi me, te bidi ela mubo bidi dabe me, te tibo god dali lotu
po wabo bage, tama te ili po wabo kolesaga godolo eyu wali pabo bidi
dabe, te dwai kolesaga wali pabo bidi dabe augwali te Godigo hanu
bulu badu bidaibao.
16 "Ena Jisas, eno digi eno mobo bidi dageba tagala palai, tama agai
te eno po wali pabo we bidi hani dagebolo e po pusumainogo yai. Ena
digi ena te polobadu bidai bidi Devit aga hani bidi wąị dao. Tama te
kigamu mu pedalobo te genuai họ te ena dao," agai te po wai. *
17 Te Godigo Mobo Bidi dali, te Kibu Sipsip Waigo we dali sigo te po
obao, "Nage asao." Tama e po odali we bidi tigidali augwaligo me te
po wao, "Nage asao." Tama te wę nogone ebo bidi, aga asomainao.
Wę tuainogo ebo bidi, aga aselama, te bidabo ula mabo wę tuagasao,
te Godigo agabolo olo mu mawaibao. *
18 Te ena te bidi Jon dao, tama te e bukude elalubo po, te nosali
pedalabo sę po, te po odobo we bidi tigidali augwalibolo eno e bomo
yai po megi obao. Niwai bidi me deli agai aga homu wali peyu, tama te
gasa po e bukude wasiąwai po agai te po wadolobaso da, teda e bukude
wali dwai bidi dolobo nai te Godigo te bidi dolomainogo te bidiba te
dwai nai tagala palaibao.
19 Me ma, bidi me deligo te e bukude elalubo po, te nosali pedalabo
sę po, te po meba agai sela sąyu da, teda Godigo te agabolo maiabo sa
muani nai sela sąwaibao. Tama tiyu, te bidigo te bidabo ula mabo nide
te du sogobeo. Tama aga te dwai sę isiąbo wiegi yai hanude bidabo
madi tede bidigobeo. Te nai side po e bukude elalubao. *
20 E tigidali sęde po pusali bidi megi agai te po obao, "Mu tama, te
ena polo asaibao!"
Awe, mu tama dao. Genuai Bidi Jisas, nage asao!
21 Te eno homugo te Genuai Bidi Jisas agai da
olo mu tau siyu te mabo wiegi yai kolesaga te dage
tigidali dali bidao.

---

* **22:11:** Dan 12:10 * **22:12:** Tib 28:4; Ais 40:10; Jer 17:10 * **22:13:** Ped 1:8 * **22:16:** Ped 1:8 * **22:17:** Ais 55:1 * **22:19:** Bom 4:2; 12:32

Godigo Nogi Ugwaba Sabo Tęąbi Po Wabo Buku Dabe
Hasia nedabo tau sabo po

Te e buku da, te Israel dabe augwaligo te lotu po wabo tęąbi buku elaluai dao. Me badu tęąbi po dabe e bukude elalubo, augwali te Godigo beba sisinibo sogo augwaligo te Jerusalemde lotu weyu, te tęąbi dabe wali. Te me badu po dabe te we bidi dabego te lotu wabo side te gedu haluasa po wabo tiwai yali, ma te deli deli we bidi augwade te sęgę elalubaso, te tiwai wali.

E tiwai homu ebao, te bidi hauwago te tęąbi po dabe asęyu, te gedu haluasa po wabo dabe asęyu yali, te haniani sogode asęani. Tama nosali, gasa bidi dabego te po dabe deliba sisinama, tama te buku me deli pedalubo tiwai ilali.

Te tęąbi po dabe me, gedu haluasa po wabo dabe me, te homu kolesaga page te haniani elalubao. Te Godigo nogi ugwaba sabo tęąbi po dabe me elalubao, tama me te sęgę po pusulama, te dwai sę sela sąbo gedu haluasa po wabo me elalubao. Tama me te mena usu sabo sęgę yai sęde te tau sabo gedu haluasa po wabo me elalubao, tama me te gesi king bidi nigiliyu, genuai side wabo tęąbi po elalubao. Tama te Godiba konealubo homu elalubo haninibo po wabo tęąbi po me elalubao, tama te Godiba buba hwi po wabo tęąbi po me elalubao, tama me te haliga sęgę ebo me homu hauwa ebode gedu haluasa po wabo me elalubao. Tama me te boi bidi dabe dolomainu te Godiba gedu haluasa po wabo me elalubao, tama te tęąbi po dabego te wiegi yai kolesaga te we bidi dabe augwaligo wali pomainogo ola mani po me wai dao.

Te tęąbi po dabe me gedu haluasa po dabe te deliba taluama wali pode, te da we bidigo bidibo ula te badu po olama walio. Dago wiegi yai homu pemene ebo sogo elalu, me haliga sęgę ebo me elalubao. Te da gesi we bidi bidiyu, te bomo elalubao, tama te monu dabe yabo sogo me elalubao. Me sogo da gasi siyu, te me sogo da wiegi yai bugai haliga eyu yaibao. Te tęąbi po wabo bukude te tobage sęgę dabe te da we bidi dabe e tǫde bidibo ulade bidibo sogo, te dabolo dolo pedalubo sę dabede po dolo pusalio, tama tialima polobadu digi gagalama, te sę ela asali, megi e sogoba usu nagasoyu, te tęąbi po wabo bukude wali pogo te dago konealubo po dąụ waliyu, tama te Godigo we bidigo bidibo ula tau mu sabo po wai elalubao.

Buku 1

1

(Tib 1–41)

Doloba pai bidi dali, dwai bidi dali side po wai.

1 Niwai bidi agai
te dwai bidigo po wali pisiąbo bidi,
tama dwai sęgę sai bidigo tụde bilibo menio,
tama God dali posobo po wabo bidi
dali taluama, dulaluyu bidibo menio,
tama tiyu, te bidi aga

dwagi yai homu mu eyu bidaibao.
2 Magi baso meni, te bidigo Genuai Bidi Godigo
bomo yai po naga godolo mu eyu,
te po wali pabo dao.
Tama agai te bomo yai po siade dali, hulide dali nedeyu,
tede homugo kone paliyu ebo dao.
3 Te bidi te ni bidi mego ąị sesegede
bulai ni elalubo tiwai bidibao.
Te nigo nedudu walobo,
te sogo dolo naga waliyu ebo dao,
tama te ni yabe me sasia pabo menio.
Tama tigidali sę agai ebaso,
te bugagia pedalobo dao. *

4 Tiali goli, dwai bidi dabe augwali
te tiwai gilama mu menio.
Augwali te tubo nai wit bo
te waligo selasa pabo tiwai ebo dao,
te yalala pai olo nai mu dao.
5 Tama tiyu, dwai bidi dabe augwaligo
Godigo po tụ ebo aiyaba elalugobeo.
Awe, te dwai sęgę sai bidi dabe,
augwali doloba pai bidi bidibo hani
tomode bidigobeo.
6 Magi baso meni, Godigo te doloba pai bidi dabe
bugagia tonalubo dao,
tialima dwai kolesaga ebo bidi dabe,
augwali dwai dene ebo bulude
bidada peyu, bidada pabo elalubo.

2

Godigo king nigilali.
1 Magi baso te Israel hani isąwai we bidi dabego
te God dali hagoma kolesaga yabo po mia saliwe?
Magi baso te we bidi dabe augwaligo
te dwai kolesaga yabo po te odolali po mia saliwe?
2 Te augwaligo king dabe tigidaligo
me te hwịabo sisi yali.
Tama te tobolu bidi dabe sisinama,
tama Godiba po dwai wali,
tama agai te sa muani bidi te polalubo bidi,
agaba me te dwai po wali. *
3 Augwa te po wai, “Dago te augwali sigo nogo
aligabo togoinao,” wali,
“tama me te augwali sigo da kęalubo
bono pisigina sąinao,” wali.
“Te dena tedali bidinao,” wali.
4 God Genuai Bidi te dagalude dulalu, aga gisugu mayu,
tama agai augwaliba posobo po obao.

* **1:3:** Jer 17:8 * **2:2:** Tpi 4:25-26

5 Aga te haliga sębę posolo elama,
tama augwaliba bomai po mobao.
Tama agai wado po genuai weyu,
te augwali wi dwai ilibao.
6 Tama te agai augwaliba te tama po obao,
“Ena eno te bidi me deli nigilama, te king bidimainu yai,
tama eno aga te Saionde munama bidimainu yali,
te eno tedali gasagi yai wiegi yai
bulu du dao,” agai te po obao.
7 God Genuai Bidigo sa muani kingo te po wali,
“Megi da, eno te Genuai Bidigo enabolo mani po pusubao.
Agai enaba te po wai,
‘Nage eno wai dao.
Megi tama nage te king bidi pedalubo sogo,
ena te nago aya pedalubao. *
8 Enaba hanalubaso, tama te tigidali hani
we bidi nageba mayu,
tama te tigidali tǫ pedai te naga saibao.
9 Te nago augwali te nago bomogo tonaluagameo.
Tama te nago augwali dwasianu kakali
minama, te bidigo te tǫgo nigai sene
alubo tiwai yaibao,’ Genuai Bidigo te po wai.”*
10 Tama tibaso, te dage king dabe,
dagego bugagia olo muiąo.
Dage te tǫde tobolu bidi dabe, dagego te po odolama,
tama dage dua dao.
11 Dagego Godide wi elama, tama agade midigi siąo.
12 Dage aga dologoba mu pelama, tama kidu sugunao.
Meni baso da, teda agai haliga sębę
polo elama, te dage isaibao.
Bidigo konealubo homu Godiba dąų weyu,
tama agaba mu kęa pelama ebo bidi,
te aga wiegi yai homu pemene eyu bidaibao.

3

Te kigamu bidi me deligo te bomo sainu, gedu haluasa po wali

Devit te aga ogwa Apsalomde wi pali, tama te sogo agai te balia po asęai dao. Te buku 2 Samuel, Dąį 15 me 16, te suao.

1 Genuai Bidio, te eno boi bidi dabe augwali
te hauwa mu pedalubao.
Te bidi hauwago ena dolobo sę ebao.
2 Mu tama, te augwa hasi augwaligo
enade te tama wabo,
“Te Godigo aga me tau sogobeo,” wabo.

3 Tiali goli, menio. Genuai Bidi naga digi
te nago ena geme dualubo awa tiwai ebo dao.
Nago naga ena te augwali aiyaba elalumainu ebo dao.

---

* **2:7:** Tpi 13:33; Hib 1:5; 5:5 * **2:9:** Ped 2:26-27; 12:5; 19:15

Awe, nago naga te eno homu sęgę sela sąyu,
tama eno tobolu ugwaba sabo dao.
4 Eno te Genuai Bidiba i weyu,
te ena tau somainu ebao.
Aga te aga wiegi yai tedali gasagi yai
bulu dude digi bidiyu,
tama eno i wabo odoyu, tau sali.

5 Ena te betde pibo, te ena isibo tiwai ebo dao.
Kigamude ena ma hodasa holama,
tama ena bugagia bidibao, magi baso meni,
Genuai Bidigo ena tonaluali.
6 Te 10,000 boi bidigo ena
te tigidali badu bobogela sobaso,
tagalao, ena augwalide wi me egobeo.

7 Genuai Bidi nage asao. Nage eno God,
nage aselama, ena tau sagasiyu,
te boi bidi dabego nogode ma sao.
Nago te eno boi bidi dabe tigidali
aiyaba mu elalubo dao.
Nago te dwai sę ebo bidi dabe dolobo dao.
8 Genuai Bidi, nago deligo naga te da ma siyu,
tama da me dolisiąbo da.
Eno homugo nago te naga we bidi dabe
wiegi yai bugagia bidimainu ilao.

4

Te Devitgo asęani balia po me deli dao.

Te hulide bidi me deli te bomo sainu gedu haluasa po wai
1 God, nago ena tonalubo bidi da.
Te eno nageba i wabo sogo,
nago te eno i wabo odoyu, tau sao.
Polobadu ena haliga sęgę dwai ebaso,
tama nago eno te haliga sęgę ebo dagala sąwani.
Nago te olo mu tau sabo
wiegi yai kolesaga enaba megi elama, tama eno
gedu haluasa wabo po odao.

2 Dage nogi elalubo bidi dabego,
te nisu naga sogo te dagego nogi
posobo po enaba obawe?
Nisu naga sogo dagego te haniani te dwai
sę ebo godolo homu iduaibawe?
Nisu naga sogo dagego te tibo po wabo
kolesaga wali piduaibawe?

3 Tiali goli, dagego te ebo sę koneiąo,
te aga pagede bidibo we bidi,
te Genuai Bidigo augwali sa muani,

te aga da weyu yali.
Tama tigidali sogo eno agaba i obaso,
agai eno te wabo i odobo dao.
4 Dage te Godide wi elama, tama
te dwai sę ebo kolesaga tagaliąo.
Te dage betde godege pibo sogo,
dagego tede bugagia kone paliyu,
tama pedauwali pania siąo. *

5 Dagego te Genuai Bidigo wei eyu
godolo ebo tobage ofa dabe iyąo.
Tama dagego konealubo homu agaba dąų mu waiyąo.

6 Bidi hauwago te tama po wabo dao,
"Dago te wiegi yai nai dabe sobaso da,
teda dago homu pemene
wiegi yai yaibao," wabo.
God, nago te olo mu tau sabo wiegi yai
kolesagago te da tau sao.
7 Te wit me wain te gide hauwa pedalubo sogo,
te bidi dabe augwa wiegi yai homu
pemene ebo dao.
Tiali goli, te nago eno homude muani
wiegi yai pemene ebo homugo,
te augwaligo wiegi yai homu pemene ebo
te aiyaba mu elalubo dao.

8 God, nago naga ena tonalubaso,
tama ena bugagia bidibao.
Tama tiyu, eno te magi nai me delide wi me ebeo.
Te ena betba pabo sogo, te polo tama ena pibadi,
nago ena tonalubo dao.

5

Te Devitgo asęani balia po me deli dao.

Te bidigo gedu haluasa po Godigo aga tonalumainu wali

1 Genuai Bidi, nago eno gedu haluasa po wabo odao,
tama eno homu hę wabo madi olo muao.
2 Nage king me eno God da, te nago ena tau somainu,
eno nageba gedu haluasa po obaso,
nago eno i wabo odao.

3 Genuai Bidi, te tigidali sogo kigamude
nago te eno gedu haluasa po odobo dao.
Te giliga pedalubode eno nageba
bomonama, gedu haluasa po obao,
te ena ofa ebo tiwai.
Tama eno te gedu haluasa po wali
wei ponobo te nageba tonalubo dao.

* **4:4:** Ef 4:26

4 God, te dolo isiąbo kolesagade
nago te wiegi yai homu pemene me egobeo.
Tama te dwai we bidi te nago augwali gesegobeo.
5 Nago gedude te hagoma ebo bidi dabe
te dolalumainu me egobeo.
Tama te dwai kolesaga ebo bidi dabe
te nago godolo homu mu me isiąwaibao.
6 Nago te tigidali tibo po wabo bidi dolobo da.
Tama bidi ela mubo bidi dabe, me te tibo po weyu,
te gasa po dali ugwadu ma daganobo bidi,
te nago godolo homu mu me egobeo.
7 Tiali goli, nago ena sesemane godolo mu ebo da.
Tama ena te nago be tomoba asabo
usu ebo tiwai yali.
Eno te kidu sugunama, te nageba te nago tedali genuai
lotu be tempel tomode lotu obaso, te usu yaibao.
8 God, te boi bidi hauwago ena dolainu ebao.
Tama tiyu, nago eno sągą dodolobaso,
teda eno nago doloba pai kolesaga wali paibao.
Awe, te nago homugo ena somainu
homu ebo sunumi te enaba ola mao.

9 Te eno boi bidi dabego
te mu po dwasianu me wagobeo.
Augwaligo te gasa bidi dolabo homu naga ebao.
Te augwaligo pedauwali te gų page tǫ dedage
dalalubo tiwai elalubao.
Augwaligo te homu bega sabo po hauwade te bidi dabe
dwai madiba kekebo dao. *

10 God, nago augwali po tų ilama,
tama augwaliba dwai dene mao.
Te augwaligo dwai sę emainu sininama,
te bage augwali dwai madi tula palomainao.
Te augwali nago gesabidide digibulu
sela sąyao, magi baso meni,
augwaligo te nagede hagoma eyu,
tama te dwai sę hauwa ebao.

11 Tiali goli, te nago tonalubo we bidi
augwali tigidali,
augwa wiegi yai homu pemene yao.
Augwa te bugai homu mu elama,
tama te wiegi yai homu pemene ebo
balia sesemane waiyąo.
Nago augwali bugagia sesela sao.
Tama tiyu, te nage wei mu ebo
we bidi dabego nago nogi ugwaba saibao.
12 Genuai Bidi, nago po wali pabo bidi
dabeba te nago wiegi yai nai mayu ebo da.

* **5:9:** Rom 3:13

Awe, nago augwali geme dualiyu,
tama augwali bugagia mu tonalu ebo da,
te bidi te awago te seselaluyu,
te bugagia bidibo tiwai ebo dao.

6

Te Devitgo asęani balia po me deli dao.

Te sęgę elalubo bidigo te Godiba gedu haluasa po weyu, aga tau somainu yai

1 Genuai Bidi, nago wado yabo homu elalubao,
tiali goli nago
enaba wado po me wagio.
Nago haliga sębę yali, tiali goli nago enaba
dene me magio. *
2 God, nago te ena homu dene eyu,
te tau sabo kolesaga enaba yao.
Magi baso meni, ena bomo mu menibao.
God, nago ena usu ma ilao, magi baso meni,
eno bomo tigidali sia salio.
3 Eno haligade genuai sęgę mu elalubao.
Tiali goli, God, nago magi ebawe?
Nisu naga sogo enade
te haliga sęgę elalu bidimainuwe?

4 Genuai Bidi, nage begasa aselama,
ena usu ma ilagasao.
Awe, nage te olo mu tau sabo
wiegi yai kolesaga ebo bidi da,
tama tibaso, te ena isidali weyu, nago ena tau sao.
5 Magi baso meni, te isali bidi dabego
te nage homu kone me egobeo.
Te gų pagede te bidi me deligo
nago nogi ugwaba sobaso, te usu me egobeo.
6 Ena i udu udubadi genama,
tama ena bomo tigidali sia salio.
Tigidali sogo hulide te gedu gela giguai ąigo
te eno bet te gologo yai.
Eno gela umabo mu udali digi,
te eno tobolo ni het pilo
te gela giguaigo gologo mu yai dao.
7 Ena gela udali madigi tama eno gedu bo dali,
tama eno te nai dabe suabo
usu meni yai, magi baso meni,
eno boi bidi hauwa elalubao.

8 Dage te dwai kolesaga ebo bidi dabe, dage geda sao.
Godigo eno gedu haluasa po odalio. *
9 Eno Godiba i weyu, ena tau somainu yali,
tama agai eno i wabo odalio.

---

* **6:1:** Tib 38:1 * **6:8:** Mat 7:23; Luk 13:27

Agai eno gedu haluasa po wabo odali.
10 Te Godigo te boi bidi dabe aiyaba elaluama,
tama augwali te sęgę toliyu,
tama augwali hale mu yaibao.
Tama polo tama augwali ma geasa wi peyu,
augwali te noma siyu, umuna paibao.

7

Te sęgę elalubo bidigo gedu haluasa po wali

Me sogo Devitgo te Kus paniabo homu sęgę elaluali, te Benjamingo hani bidi me deligo, te po agaba wali, tama tiyu agai te Genuai Bidiba gedu haluasa po wabo balia po wali.

1 Genuai Bidi, eno God da, ena nageba asiyu,
tama ena te boi bidi dabede geme duala saibao.
Nago ena tau sobaso,
te ena pobeasa asali bidi dabego
te augwaligo ena me eligobeo.
Nago ena ma sobaso, te ena me dolobeo.
2 Tiyu, te ena augwaligo dolidalio,
te laiongo bidigo tigiwali togobo tiwai gilama idalio.
Tiyu, te augwaligo ena te gasaba me kekasa peyu,
tama ena ma sainu yabo bidi me deli meni yaibao.

3 Genuai Bidi, eno God da,
te eno dwai sę meba te tama eyu da,
te eno gasa bidiba dwai sę eyu,
4 tama eno ena abagi dali geagano bilibo sę eyu,
tama eno te ena boi bidi dolobo sę olo eyu ebaso da,
5 teda, nago te boi bidi dabego ena pobelama,
tama ena tola somainu yagameo.
Tama augwa ena ela muyu,
tama ena mu dolomainu yaibao.
Awe, eno tigi te tǫ daide olo elalumainao.

6 God, nago haliga sębę elama, te nage hogodama,
tama te boi bidi dabego dwai sębę eyu,
ena dali bomonama mu hwịbaso,
te nago augwali dwai dene ilao.
Ena God, te nago ena polo mu tau sao.
Magi baso meni, nago te doloba pai kolesaga naga
wei homu ebo dao.
7 Te tigidali we bidi nage pąba naga sisinama,
tama nago augwali tonalumainu yao.
8 Genuai Bidi, nago te tigidali we bidigo kolesaga
dagalubo da.
Tama tiyu, nago ena te po tụde tau sao.
Magi baso meni, nago koneani,
eno dwai sę me ebeo, eno te wiegi yai
doloba pai kolesaga naga yai.
9 God, nage te doloba pai mu da.

Nago te tigidali bidigo haliga me
homu te dagalubo dao.
Tialima, nago te dwai sę ebo bidi dabego
dwai kolesaga ebo te tigidali silao.
Tama nago te wiegi yai bidi dabego
ebo dwagi yai kolesaga wei ponao. *

10 God aga da, te ena tonalubo bidi da.
Agai te aga po wali pabo bidi dabe tau sabo dao.
11 God te po tų dodolobo odobo wiegi yai jas bidi,
tama te doloba pai po tų ebo da.
Sesemane sogo agai te dwai bidi dabe aiyaba elalueibao.

12 Te dwai sę ebo bidi dabe te augwa
homu begeleyu, ge nesiąbaso da,
teda Godigo te aga bainat hwą dulaibao.
Tama te agai enesigi balibi dolama,
te hwįabo sisi elalueibao.
13 Agai augwali te sia dabo enego usu sali.
Agai te bidi dabe augwali ela muabo
ene dabe sisi yai elalubao.

14 Te dwai bidi suao, agai te gasa bidi dali
dwai sę yabo homu beasi elalubao.
Agai te tobage dwai sę yabo sisi elama,
tama te sesemane sogo tibo po wabo dao.
15 Agai tǫde genuai tǫ dedage nigilama,
te gasa bidi aba tulalumainu yali, tiali goli aga digi
aga te nigali tǫ dedageba tulalubo dao.
16 Te tiwai naga aga te yali dwai sę
tiali aga pageba ma asobo dao.
Tama agai te gasa bidiba te wado me hwįyu ebogo
begelama, tama aga digi aga dolaibao.

17 God te doloba pai mu da,
tama tiyu, eno agaba usu da weyu,
gedu haluasa po waibao.
Tama te Ugwadu Mu Bidibo God nogi ugwaba selama,
te eno balia po dabe waibao.

8

Te Devitgo asęani balia po me deli dao.

Te Godigo magi baso da we bidi dade homu kone ebo dawe?
1 Yawe, nage dago Genuai Bidi da, tama te tigidali
tǫ badu
te nago nogi te mu polalubao.
Nago genuai nogi dali, nago bomo dali si
te ugwanu mu elaluyu,
te dagalu aiyaba mu elalubao.

* **7:9:** Ped 2:23

2 Nago te wai dabe me te ogwa wegi sibi munama,
tama augwaligo nago nogi dali,
bomo dali si te ugwaba sabo dao.
Tebogo nago te nage dali boi homu
ebo bage augwali dwai hale iliyu,
tama augwaligo sagia sabo dao.
Te nago po sela sąbo bage me
augwaligo po wabo tagaluyu, olo bidibo dao.*

3 Te eno nago nogogo nigali dagalu subo sogo,
tama eno te poluaba me,
te tigidali họ te nago ugwade muani tonono ebo sogo,
4 eno midigi siyu, tama homu ebo da,
'Da tọde bidi te magi nai,
tama nago dade homu kone ebo dawe?
Da te olo nai tiwai da.
Magi baso nago da te bugagia tonalubo dawe?'*

5 Nago da nigilama, tama nago da
te nagaduba deli naga dologode bidimainu muani.
Nago da ugwaba siyu,
tama daba genuai nogi mabo dao.
6 Nago da sa muyu, te nago nigali nai tigidali
tonalumainu yai.
Nago te tigidali nai dago dologoba munama, elalubo dao.
7 Awe, tigidali sipsip me, bulmakau me,
te buside elalubo tigidali hasa dabe me,
8 tama te ugwadu bola bilibo tigidali ba me,
tama te tamu ąịde tigidali sụgụ me,
tama te tamu ąịde bilibo tigidali nai me.
Tigidali te da bidigo dologode bidibo dao.
9 God, nage dago Genuai Bidi da.
Te tigidali bulu habude te nago nogi te mu polalubao.

9

Te Devitgo asẹani balia po me deli dao.

Bidigo te Godigo doloba pai kolesagade te Godiba usu da weyu, gedu haluasa po wali

1 God, eno nageba usu da weyu,
gedu haluasa po mu obao.
Eno te we bidi augwaliba te nago
midigi sabo wiegi yai sẹ tigidali yali po waibao.
2 Eno nageba homu koneama,
tama eno te wiegi yai homu
pemene ebo balia waibao.
Te Ugwade Bidibo God mu, te eno balia weyu,
nago nogi ugwaba saibao.
3 Te eno boi bidi dabego nage sulama, tama wi pai.
Augwali tulaluama, tama mu isalio.

---

* **8:2:** Mat 21:16 * **8:4:** Jop 7:17-18; Tib 144:3; Hib 2:6-8

4 Nage te jas tiwai te siade dulalu,
tama nago te doloba pai po tụ ebao.
Nago eno kolesaga osola suyu, dagalali,
te nago suali, eno magi sę me deli ebeo.

5 Nago po odisiąwai bidi hani dabe,
te Israel hani isąwai hani dabe, te nago po tụ ilali.
Nago te dwai sę ebo bidi dolali,
tama te bidi mego augwaliba
te homu kone munu me ma egobeo,
augwa hani nogi mu miyą saibao.
6 Awe, te boi bidi dabe sesemane doludubadi usu nanio.
God, nago te augwaligo hanu dabe dolama,
tama te mena bidi me deligo
te augwaliba homu kone ma egobeo.
Mu menio. *

7 Tiali goli, God te sesemane king bididubadi usu yai.
Agai te po tụ yabo sisi yai dao.
8 Mu tama, agai te tǫde we bidi tonalubo,
tama agai bomai po te doloba pai mu da.
Agai te tigidali we bidigo kolesaga
dagalubo sę te deli tigi poai sęgo naga dagalubo dao.
9 God te bomai be me deli tiwai.
Te bidi dabe te boi bidide sęgę sobaso,
augwa te agaba aselama, bidagasobo dao.
Te sęgę sabo augwa te agaba pelama,
te geme dualalubo dao.
10 God, te nageba asobo we bidi
te nago augwali tudiba munu me mugobeo.
Tama tibaso, te nage koneani bidi dabego
da, te nageba konealubo homu dąụ mu wabo dao.

11 Genuai Bidi God te Saion hanude king bidibao.
Dagego te aga nogi ugwaba siyu, te tęąbi waiyąo.
Tama dagego te tigidali Israel hani
isąwai bidiba po hanilama weyu,
te agai yali tigidali bomai sę po waiyąo.
12 Magi baso meni, Godigo te dene
tolobo bidi homugo konebo da.
Tama agai te augwaligo gela wabo
te homugo me gegeda palugobeo.
Agai te augwaliba dwai dene mabo
bidi dabeba te dwai dene wei ponobo dao.

13 Genuai Bidi, nago enaba te olo mu
tau sabo wiegi yai kolesaga yao.
Te boi bidi dabego enaba
te dene me sęgę mabo, te nago suao.
Te pąde ena isainu ebadi goli,

* **9:6:** 1 Ko 15:27; Ef 1:22; Hib 2:8

tiali goli nage asiyu, ena dąụ walao,
te ena bugagia bidimainogo tiao.
14 Tama tiyu, eno te nago yali sę po tigidali weyu,
tama eno nago nogi ugwaba saibao.
Ena te Saion hanu sunumide dolalu,
tama te nago ena ma sali po weyu,
te wiegi yai homu pemene yaibao.

15 Te Genuai Bidigo po odisąbo Israel
hani isąwai bagego te tọ dedage diginama,
te da kalabus emainu yali.
Tiali goli, augwa digi teba tulaluai.
Augwaligo te da tola somainu yabo bono
gągą geme muani, tiali goli,
te bono gągągo augwa digi ma tola sai.
16 Awe, te tama tebogo te God agai
kolesaga te bidi dabeba
te po tụ ebo sogo ola mawai dao.
Te dwai sę ebo bidi dabego te gasa bidi dolabo sę yali,
tiali goli te naigo begelama, te augwa digi ma dolai.
17 Te dwai bidi dabe, me te God tudiba mubo we bidi
hani dabe, te tigidali isimainu ebo dao.
18 Me ma, Godigo te magi doado bage
meni yai bidi dabe te sesemane sogo homu
kone palubo me tagalobeo.
Mu tama, Godigo te genuai sęgę elalubo
bidi dabe tau siyu, te augwa konealubo homu
te odolali me tagalugobeo.

19 Genuai Bidi, nage asao.
Te tọde bidi dabego nage ela soyu,
te poligi soabo bidi dabe te nago me
gogolamuo.
Nago po odisąbo Israel hani isąwai bidi dabe
te nago po tụde augwali dodolama,
tama augwa kolesaga dagalamainao.
20 Genuai Bidi, nago augwali dwai wi ilao.
Nago te we bidi dabe augwali gę nomainu ilao,
augwali te osogo bidibo tiwai konemainu ilao.

10

Te Godigo te dwai sę ebo bagego kolesag dagalamainu eyu, bidigo gedu haluasa po wali

1 O Genuai Bidi, magi baso nage digibulu
dolalubawe?
Magi baso te dwai sę daba
pedalubo sogo nago dade geme duala sobawe?
2 Te dwai bidi dabego te hagoma eyu,
tama te magi doado bage
meni yai bidi dabe pobeasa biliyu,

te augwali dolainu ebo da.
Augwa te gasa bidi dabe kalabus ilainu,
te nigali tǫ dedageba te augwa digi teba
tulolumainao.

3 Te dwai sę ebo bidigo te aga ebo
dwai homu kolesagade hagoma homu eyu ebo dao.
Tama te hauwa nai wei eyu, pesa ebo bidigo agai
te Godiba dwai po weyu,
tama aga tudiba mudu gebo dao.
4 Te hagoma ebo bidigo te tama po wabo da,
“Eno koneani, Godigo eno ebo dwai sę wei ponobeo.
Agai enade magi homu me egobeo.”
Te dwai sę ebo bidigo te tama homu eyu,
agai te Godigo ebo kolesaga wali pabo menio.
5 Te agai yali sę tigidali, te wiegi yai pedalubo dao.
Agai te Godigo po tụ yabode
te homu kone dwasianu me ebeo.
Agai te boi bidi dabeba
te posobo po weyu ebo dao.
6 Agai te aga homude kone palama, tama te po weyu,
“Ena bomonama dolalubo da,” po wai.
“Te magi nai me deligo ena dwasianu me degelegobeo.
Te enade sęgę me gegegobeo,” te po wabo dao.
7 Te sesemane sogo agai te gasa bidi dolomainu,
agai te i ola mabo po wabo dao,
tama tibo po me, te gasa bidi
wi ilibo po me weyu ebo dao.
Polo tama agai te dwai sę ebo kolesaga me,
te haniani sę yabo po mibo sę ebo dao. *

8 Te bidi te bidibo be nani pesage
tomode geme dulaluyu,
tama te dwai sę isąwai bidi dabe asobo tonaluama,
tama augwali ela mubo dao.
Aga te geme dulaluyu,
tama te bomo meni yai bidi dolainu tonalubo dao.
9 Aga te geme duala selama, tonalu,
te laion me deligo aga tǫ dedage
tomode tonalubo tiwai ebo dao.
Aga te geme duala selama,
te bomo meni yai bidi tola sainu tonalubo dao.
Agai te aga bono gągą haliga gebelama,
tama aga kegasa pabo dao.

10 Te dwai sę isiąwai bidi dabe
mu dolama, tama pila mudali.
Te dwai bidigo genuai bomogo
te augwali aiyaba elalubo dao.
11 Te dwai sę ebo bidigo te tama homu ebao,

* **10:7:** Rom 3:14

“Godigo te sę ebode magi sę me egobe da,”
homu ebao. “Agai ena me sugobeo.
Agai te aga gedu panianio,”
dwai bidigo te tama homu ebo dao.

12 Genuai Bidi, holaluao, nago aga elao.
O God, nago te sęgę tolobo bidi dabede
homu kone ebo me tagalugio.
13 Te dwai sę ebo bidigo te God
tudiba muani, tama aga homude
te tama homu ebo dao,
“Agai te eno dwai sę ebo wei ponogobe da,” wabo.
Magi baso agai te tama po wabo dawe?
14 Tiali goli, menio.
God, nago te dwai sę ebo bidi dabego
kolesaga subo dao.
Tama da gasa we bidi dabeba te sęgę me dene mabo,
te nago koneani,
tama nago da tau sainu sisi yai.
Te bomo meni yai bidi aga digi
te nage nogoba muani,
magi baso meni, te sesemane sogo
nago te magi nai meni yai bidi
tau sabo dao.
15 Nago te dwai sę ebo bidi dabego
bomo silao.
Nago te augwa yali dwai kolesaga
deli deli wei ponama,
tama mu usu nao.
16 Te Genuai Bidi te sesemane sogo
te king bidada peyu, bidada paibao.
Agai te aga po odisąbo Israel hani
isąwai bidi dabe
te aga tǫde ela gudulama,
tama augwali tede mu me bidigobeo.

17 God, te nage dologoba
asobo we bidigo usu da weyu,
gedu haluasa po wabo te nago odao,
tama nago augwali homu dąų walao.

18 Te nago te tiana wai dabe me,
te haliga sęgę elalubo bidi dabego me, te augwaligo
gela wabo nago odobo dao.
Te nago augwali tau selama,
te augwa po tụde te gasa bidi aiyaba elaluama,
buluba dią soaibao.
Tama tiyu, te dwai sę ebo bidi dabego
te augwali wi ma ilibaso, te usu me egobeo.
Te dwai sę ebo bage augwali te tǫde
osogo bidabo bage naga dao.

11

Te Devitgo asęani balia po me deli dao.

Bidigo konealubo po God dali dąụ wai

1 Eno konealubo po mu dąụ wali,
Genuai Bidigo ena tonaluaibao.
Abagi dede, dage kolesaga isąyu,
dagego enabolo te po wali,
“Nage bulu duba wi pao,
te ba me deli wi ebaso, polo pabo tiwai yao.
2 Magi baso meni,
dwai bidi dabe augwaligo ene selama,
te balibiba tulama, nage enainu, te kegebao.
Augwali te hulia sai bulude geme dualama,
tama te dwagi yai bidi dabe enainu te ebao.
3 Tama tibaso, te we bidi dabe
augwaligo te bomai po dologode
bidibo kolesaga tagaliyu da,
teda dwagi yai kolesaga ebo bidi
aga mena tama tegowe?”
Dagego enabolo te po wali.

4 Genuai Bidi God aga dwagi yai bede bidibo.
Tama aga dagalude genuai tuni bidi bidiyu,
tama agai gedugo tigidali bidi subo dao.
Tama augwaligo tigidali sę ebo agai osola subo dao.
5 Genuai Bidigo dwagi yai bidi dali,
dwai bidi dali osola subo dao.
Agai bomo yai po sela sąbo
te bidi agai hagela mu ebo dao.
Te bagego gasa we bidi elebo kolesaga ebo dao.

6 Agai dwai kolesaga ebo bidibolo
posolo yai sia ugwadu aiyaba gelebo dao.
Tama te posologo augwali mu dene sabo dao.
Te augwaligo dwai sę ebaso, dene somainogo tiwai.
7 Genuai Bidi aga dwagi yai dolo mu dao.
Tama agai te dwagi yai kolesaga ebo
we bidi godolo mu ebo dao.
Bidi augwaligo agai
po wali pabo bidigo aga gesabidi sueibao.

12

Te Devitgo asęani balia po me deli dao.

Te gedu haluasa po wabo bidi da, te Godigo aga tau saibao

1 God, nago da tau sao.
Te wiegi yai bidi deli me bidibo menio.
Te doloba pai bidi dabe subo me usugobeo.
2 Te tigidali bidigo te gasa bidi dabeba
tibo po wabo da.
Te homu bega sabo pogo augwali

te geagano bilibo tiwai ebo dao.

3 Genuai Bidi, nago te homu bega sabo
po wabo bidi dabe pedauwali paniama,
tama te hagoma ebo bidi dabe
pedauwali me paniao.
4 Te bidi dabego te tama po wai,
“Te dena digi dena homugo po waibao,” wai.
“Te mena bidi mego da me paligobeo,” wali.
“Dego da tonalubo dawe?”

5 Tiali goli, Genuai Bidigo te tama po wai,
“Te megi da, ena asaibao, magi baso meni,
te magi doado bage meni yai bidi dabe te bidi
dabego aiyaba elaluai.
Tama te dene me sęgę tolali bidi dabe,
te augwaligo gela udali.
Te eno augwali te bugagia bidabo
te augwa sainu tonaluali madi, teba muaibao,” wali.

6 Godigo dąų walali po te mu po naga dao.
Agai po te wiegi yai mu,
te wiegi yai kapa silva tiwai dao,
tama te silva augwaligo te a naga olama,
nogo me badu si,
te tama sogo siaba ulama, te dwasianu meda
mu meni yai tiwai mu dao.
7 Genuai Bidi, da bugagia tonaluao.
Te sesemane sogo da bugagia tonaluao,
te tobage bidi dabego da dolomainu me egobeo.
8 Te dwai sę ebo bidi dabe
te tigidali habu badu bilalubao.
Tama tigidali we bidigo te dwai sę ebo kolesaga
te wiegi yai nai da homu ebo dao.

13

Te Devitgo asęani balia po me deli dao.

Te Godigo aga tau somainu eyu, bidigo gedu haluasa po obao

1 Genuai Bidi, nisu naga sogo nago te enade
homu kone ebo tagalubawe?
Te bidada pabo sesemane sogo usu nama, agawe?
Nisu naga sogo mu nago ena sula tagalobawe?
2 Te nisu naga sogo ena te dene tolomainu ebawe?
Te nisu naga sogo ulade me hulide
te eno haliga sęgę elaluaibawe?
Nisu naga sogo ena te boi bidi dabe
dologode bididuaibawe?
3 Genuai Bidi, nage eno God da.
Nago enade homu koneama,
te eno gedu haluasa po wabo odao.

Te ena isidali weyu, nago ena dąụ ma walao.
4 Tama tialima, te boi bidi dabego
te enade po me wasiąwaibao,
“Dago aga aiyaba elaluali,” te kęnę po me wagobeo.
Tama augwaligo ena tulalubaso,
te wiegi yai homu pemene me idali weyu obao.
5 Tiali goli, ena da, eno te nago ena
sesemane godolo ebo kolesagade
eno homugo dąụ walai dao.
Tama eno wiegi yai homu pemene nageba ebao,
magi baso meni, te nago ena tau saibao.
6 Awe, Genuai Bidi, te eno nago nogi ugwaba sabo
balia po waibao. Magi baso meni, nago enaba
wiegi yai sę mu yai dao.

14

Te Devitgo asęani balia po me deli dao.

Dwai kolesaga ebo bidi dabede elalubo po

1 Kolesaga meni yai dwai sę ebo bidi dabe
augwa hasi te po wabo dao,
“God bidibo menio,” wabo dao.
Te bidi dabe augwali te dwai bidi dao.
Augwaligo dwai kolesaga mu naga ebo dao.
Bidi me deligo dwagi yai kolesaga me ebo menio.
2 Genuai Bidi dagalude bidiyu,
tama agai tǫde bidibo we bidi aiyaba tonalubo dao.
Agai te kolesaga koneai bidi me deli gegeyu,
te God gegebo sę ebowe naga suainu tebo dao.
3 Tialima, menio. Tigidali augwaligo dwagi yai tụ
wali pabo tagalai.
Tigidali tiwai naga yai,
augwali dwai bidi mu pedelai dao.
Tama augwali me deligo dwagi yai kolesaga me ebeo.
Mu menio. *

4 Genuai Bidigo te po wai, “Te bidi dabe augwaligo
dwai kolesaga yai,
augwaligo homu kolesaga meni, agawe?
Augwaligo te eno we bidi dabe ela silibao,
te augwaligo te bret tubo tiwai gilama te mu silibao.
Tama augwaligo enaba gedu haluasa
po wabo menio,” wali.

5 Tialima, te bidi dabe augwali wi mu yaibao.
Magi basowe, God aga te agai
po wali pabo bidi dabe augwali dali bidibao.
6 Te dwai sę ebo bage augwaligo
te nai meni yai bidi dabego yainogo ebo sę dali
gisugu mabo dao.

* **14:3:** Rom 3:10-12

Tiali goli, Genuai Bidigo te nai meni yai bidi dabe
augwali bugagia tonalubo dao.

7 Eno homugo Genuai Bidigo Saion bulu bidi me deli
tagala palama,
Israel we bidi ma somainogo te homu ebao.
Nosali Genuai Bidigo aga hani bidi tau selama,
tama augwali bugagia ma bidimainogo yaibao,
tialima, Israel hani augwali homu dwagi yai emainogo.
Ao. Te Jekop aga hani bage augwaligo
dwagi yai homu mu yaibao.

15

Te Devitgo asęani balia po me deli dao.

Godigo godolo yabo kolesaga dago emainogo yai
1 Genuai Bidi, de nago dwagi yai bede bidibo
usugowe?
De nago te dwagi yai bulu du Saionde duagawe?

2 Bidigo God agai homu kolesaga
tigidali wali painogo ebo bidi,
tama sesemane sogo doloba pai kolesaga naga eyu,
tama tigidali sogo mu po naga weyu ebo bidi,
aga te Genuai Bidigo bede bidibo usu yaibao.
3 Agai gasa bidigo nogi doliyu,
wialubo po wasiąbo bidi,
tama abagi dabe augwali dali dwai sę isąma,
tama agai te sabilibo po
gasa bidi dabe dali me wasiąwai bidi dao.
4 Agai Godigo te tudiba muani bidi dabe
augwali godolo isiąma,
tama agai Godigo po wali pabo bidi
dabego nogi ugwaba sabo dao.
Tama agai te Godigo gedude eno
te sę yaibao po obaso da,
teda agai te po usu naibao.
Ma, tebogo te sęgę agaba mobaso da,
tagalao, agai te dąų walali po togogobeo.
5 Tama te agade negeli sali bidigo
te negeli wei ponobo sogo,
agai te giguai mone ma ugwadu
daganobo mone mao olama, agai sogobeo.
Te gasa bidi dabego te dwai sę isąwai bidi me
deli dali po tų yainogo eyu,
tama augwaligo homu augwaligo
te doloba pai bidibolo mone meba geme menama,
tama agai te po tų ebode
te tibo po kisilibo po waibao.
Tiali goli, agai te mone selama,
agai te tibo po kisilibo po wagobeo.

Bidigo te dwagi yai kolesaga ebo
wali pabo bidi aga tulalugobeo.

16

Te Devitgo asęani balia po me deli dao.

Bidigo konealubo po dąų olama, God dali gedu haluasa po wai

1 God, nago ena tonaluao.
Magi baso meni, eno te nago
ena bugagia tonalueibao homu eyu,
tama ena nage dologoba bidagasobo dao.
2 Eno Genuai Bidi Godibolo te po wai,
"Nage eno genuai bidi dao.
Tigidali dwagi yai nai eno tolalubo,
te nai nago naga mabo nai dao," wali.

3 Augwaligo konealubo homu Godiba
naga dąų wali we bidi, augwali e tǫde bididubadi,
augwali te tedali gasagi yai we bidi hani dao.
Eno dwagi yai homu mu elama,
augwali dali bidaio homu ebo dao.

4 Tibo po wabo god pageba painogo udabo we bidi,
augwali sęgę hauwa saibao.
Ena augwali dali deliba sisinama,
te tibo godibolo nai ula mabo ofa sę egobeo,
tama eno augwaligo te tibo godiba lotu po wagobeo.

5 God, nage deli eno God mu,
tama eno gasa nai me menio.
Tama nago eno sǫą pali nai tigidali ena mawai.
Eno bidibo ula nago tolalubo dao.
6 Eno dwagi yai nai tigidali nage dali naga olo sai.
Mu tama, te nai dabe dwagi yai mu dao.
7 Eno Genuai Bidigo nogi ugwaba sobao, magi basowe,
agai ena bugagia dodolobo dao.
Tama hulide eno homu kolesagago
te dwagi yai tų enabolo ola mabo dao.
8 Sesemane sogo eno homugo konebo,
Genuai Bidi ena pąde bidibao, te eno dolo nogo badu,
tama magi nai mego ena me degelegobeo.

9 Tama tibaso, eno homu dwagi yai eyu,
tama eno po wabo mobo dwagi yai homu ebo dao.
Tama eno magi nai me dali wi ebo menio.
10 Magi baso meni, nago ena
te isai bidigo bulude bidimainu tagala palogobeo.
Tama nago naga tedali gasagi yai bidi
aga te gų pagede damua pomainao wagobeo.*
11 Nago digi ena te bidibo ula te tų ola mawai.

---

* **16:10:** Tpi 13:35

Nage ena dali pąde bidibaso, nago
te eno dwagi yai homu mu ebo dao.
Tama nago ena sesemane bidada pabo sogo tau sabo,
eno dwagi yai homu mu ebo dao. *

17

Te Devitgo asęani balia po me deli dao.

Dwai sę isąwani bidigo gedu haluasa po wai

1 Genuai Bidi God, nago eno gedu haluasa i
wabo po odao.
Ena bugagia dolo bilai, tama eno te po sela aselama
nagebolo obao.
Eno tibo po olama, gedu haluasa po wabe,
tama nago eno te gedu haluasa po wabo odao.
2 Nago ena tau selama,
tama eno po tụ ebo aiyaba elaluaio.
Magi basowe, nago koneai,
mena kolesaga dwagi yai ebo.

3 Nago eno homude koneai.
Nago ena hulide me suagasai,
tama nago ena usu sai,
tama nago eno homu kolesaga
dwai elalubo nago me subeo.
4 Eno dwai po bidi mebago wabo po tiwai wabo menio.
Eno nago po bomo elama dąụ weyu,
tama eno te wado po weyu,
hwịbo po wabo kolesaga tudiba muai.
5 Eno sesemane sogo nago kolesaga wali peyu,
tama eno sągą dwasianu me geda mubeo.

6 God, eno nagebolo gedu haluasa po wabo dao.
Magi baso meni, nago eno gedu haluasa
po wei ponobo dao.
Nago olo eno gedu haluasa
po wabo digi munama, odao.
7 God, nago dabolo dwagi yai homu elama,
olo mu tau sabo genuai kolesaga
ola mayu, tama ena tau sao.
Da nage dali pąde bidiyu, tama boi bidi augwaligo da
suidali weyu duala sai.

8 Ena tonaluao, nago naga gedu tonalubo tiwai
ena tonaluao.
Ena nago bugagia mu dualao,
te ba kakaruk aga wai dabe bogogo
mesega sabo tiwai ilama yao.
9 Tama dwai bidi dabe augwaligo ena dologobeo.
Augwaligo ena dali boi bidi mu elama,

* **16:11:** Tpi 2:25-28

tama augwaligo ena bobegelebao.

10 Augwaligo gasa bidi dali
homu dene eyu, olo me tau sabeo.
Augwaligo genuai po dągą weyu,
tama augwa nogi naga ugwaba sabo dao.
11 Augwaligo ena pobeasa biliyu,
tama megi augwaligo ena bobegelebao.
Augwaligo ena aiyaba elaluainogo
bodolu munama, tonalubo dao.
12 Augwali te laiongo hasa elainogo ebo tiwai,
tama te bomai laion duala sela
tonalubo tiwai ebo dao.

13 Genuai Bidi, nage aselama,
eno boi bidi dali hwịnama, augwali aiyaba elaluao.
Nago bobobage hwągo augwali dali hwịnama,
tama ena dwai sę ebo bidi dabego nogode ma sao.
14 Mu tama, Genuai Bidi, nago bomogo ena tau siyu,
tama bidi dabe augwaligo ena siligobeo.
Ena te tǫde nai naga sisinibo bidi dabe
augwaligo nogode ma sao.
Nago te dwai sę ebo bidi dabego
kolesaga wei ponainogo sisi yai,
tialima megi augwalibolo te sę yao.
Tama augwaligo wai dabe dali me tiwai,
tama augwaligo wąị dabe nosali pedalubode me
tama naga tiwai sę yao.
15 Tialima, ena da, eno augwalide
dwai sę me deli isąma,
tama nosali eno nage mu sueibao.
Nosali ena piali tagalama, ena hodaluama,
tama nage ena dali bidibo sulama,
ena dwagi yai homu mu yaibao.

18

Te Devitgo asęani balia po me deli dao. Me sogo Genuai Bidi Godigo te Devit te Sol dali, gasa boi bidi dali augwaligo nogode ma sali sogo, te sogo Devitgo e balia po Genuai Bidibolo wai.

Te Godigo Devit tau sobaso, agai aga boi bidi dabe aiyaba elaluali

1 God, eno nage wei mu ebao.
Nago ena dąụ walai.

2 Genuai Bidi agai ena tau sabo da.
Aga te eno bomai obo tiwai da.
Genuai Bidigo ena tonalubaso, tama te boi bidi dabego
ena me dologobeo.
Genuai Bidi te hwịbo sabele tiwai elama,
tama ena geme seselalubo.
Agai te ena ma selama,
tama ena tonaluabo bomo elalubo dao.

3 Dago te Genuai Bidigo nogi ugwaba sao.
Eno agaba gedu haluasa po weyu,
usu da obaso, te agai ena tau selama,
tama te boi bidi dabego dolainu yali usu ebeo.

4 Te pąde ena isainu yai,
tama te bonogo ena bomonama kęnani tiwai yali.
Te dwai sę ebo bidi dabego enaba bomonama hwįani,
tama augwali te genuai tamu ąį sigo
ena mesegelibo tiwai yali.
5 Te pąde ena isainu yali,
te bonogo ena bomonama kęnani tiwai yali.
Te gų pagego ena dalainu tonaluai.
6 Ena haliga sęgę dwai ebaso, tama eno Godiba i wai.
Eno gedu haluasa po te ena Godiba weyu,
te agai ena tau somainu yai.
Aga te aga wiegi yai be mude bidiyu, tama eno po odali.
Te eno gedu haluasa po wabo te agai oloba pedelali.

7 Tialima, megi da, Genuai Bidigo wado po elalubao.
Tama agai te tǫ mali mu ilali.
Tama te bulu du page dabe te mumunu ela silali.
8 Te hano aga gunide pedelali.
Tama aga pedauwalide dabo siago
te doado bage hauwa ulali.
9 Agai te pǫ dabe sela sąnama, tama aga aiyaba dulali.
Tama husugu yai pǫ te aga sągą dologode elaluali.
10 Aga te ensel dabe daide ugwadu dugulasa,
tama bola asai.
Te bogo te ba dabego bogo tiwai elalubao,
tama te God auwąsa polo mu asaibao.
11 Aga digi aga te hulia sigo haluali.
Aga te tulubage umabo mu elalubo
husugu yai pǫ tomoba duala sai.
12 Te pǫde be sele eyu, tama te bogoli mu elama,
te agaba kisa sigi pali.
Tama sia me talua ge tulubagego te husugu pǫ aluama,
tama aiyaba dulai dao.
13 Tama Genuai Bidigo te dagalude bomonama mu
i weyu, te pǫ kulukulu wabo tiwai yali.
Tama te bidi dabego te Ugwade Mu Bidibo Godigo
i wabo odali.
14 Agai te be selego te bidi dabeba ula enani,
te bidigo te boi bidi dabe
te enego enebo tiwai ebaso.
15 Genuai Bidi, nago te dwai sę ebo bidi dabeba
wado ebo sogo,
te bomai waligo augwali degelibo tiwai ebao.
Tama te tamu ąį dologode tigidali tǫ
te bulu ulaba hania pedelali, tama te tǫ page me
te hania pedelalio.

16 Genuai Bidi te dagalude bidiyu,
tama agai nogo te aiyaba muyu, tama ena tola sali.
Ena te aiyanu mu yai węde
te hagawainu ebo bidi tiwai ebadi,
tama Godigo ena ma salio.
17 Agai ena te boi bidi dabego bomai nogode me,
te ena wei isiąbo bidi dabego nogode ma salio.
Te bidi dabe augwaligo bomogo
te eno bomo aiyaba elaluai dao.
18 Polobadu, te dwai sęgo ena gegelama,
tama augwaligo enaba hwįagasali.
Tiali goli tagala, te Godigo ena tonaluali.
19 Agai ena tonalubaso,
tama eno te boi bidi dabe tagalali.
Agai ena wei mu elama,
tama agai ena ma sai dao.
20 Eno te doloba pai kolesaga wali pobaso,
tama Godigo wiegi yai sę enaba bugagia yai.
Eno dwai me deli ebeo,
tama tiyu, Godigo wiegi yai sę enaba mawai dao.
21 Magi baso meni, eno te Genuai
Bidigo bomai po bugagia wali pai.
Eno dwai sę me isiąma, tama ena God tudiba me mubeo.
22 Eno te agai doloba pai bomai po
te sesemane homu kone paliyu,
tama eno agai po tudiba me mabeo.
23 Te magi dwai sę me deli isiąbo te agai koneani,
tama eno te magi nai me delide magi sę me ebeo.
24 Tama tiyu, Godigo te eno doloba pai
kolesagade homu koneama,
tama agai ena bugagia mu tonaluai.
Magi baso meni, agai koneani,
te eno magi sę me isiąwai.

25 Te bidigo nage wali mu asobaso da,
teda nago te nago po dolo wali pelama,
tama nago aga tonalubo dao.
Te bidi dolasa biliyu, tama te magi naide
te magi me deli isiąbaso, nago agade te wiegi yai
homu ebo dao.
26 Te bidi me deligo te meda mu
meni yai kolesaga ebaso da,
teda nago me agaba te wiegi yai kolesaga ola mabo da.
Tiali goli, te bidigo dwai kolesaga wali pobaso da,
teda nago agaba te dwai kolesaga wei ponobo dao.
27 Nago te augwa digi te haliga
aiyaba elalubo we bidi dabe augwali te ma sabo da.
Tiali goli, nago te augwa digi
augwa nogi ugwaba sabo we bidi
te aiyaba elaluaibao.

28 Te enade digi te Genuai Bidigo ula elalubao.
Awe, tama ena Godigo te enade
hulia sai elalubo te sela sąbo dao.
29 Godigo te boi bidi dabe dali
hwịbo bomo te enaba mawai.
Tama agai enabolo te augwaligo
seselalubo nai dabe dolobo
te genuai bomo mawai dao.
30 Te God da, agai kolesaga te wiegi yai mu elama,
tama dolo mu elalubao.
Te Godigo te magi nai me delide po dąụ obaso da,
teda agai po te mu po naga wabo waibao.
Te agaba pabo bidi tigidali te agai bugagia tonalu,
tama te boi bidi dabede geme dualalubo da.
31 Genuai Bidi naga te God mu da.
Agaduba deli naga te dago boma pai obo dao.
32 Agai naga ena dąụ walama, tama ena bilibo sogode
te bugagia tonalubo dao.
33 Agai ena te bulu uni kibu hasa
bugagia bilimainu ebo tiwai eyu,
tama ena te bulu du dabede bidibo sogo
agai ena tau sabo dao,
tama ena tulalu me ebo meni. *
34 Agai enabolo te hwịbo ola mawai,
tama eno te bomai kapago nigai enesigi kegebaso,
usu yaibao.
35 Genuai Bidi, nago ena tonaluama,
tama ena ma dobola sabo dao.
Awe, nago dolo nogogo bomogo ena tau sabo dao.
Nago ena tau selama, tama ena te we bidi dabego
gedude genuai nogi elalubao.
36 Nago te eno sunumide tonalubaso,
tama te boi bidi dabego ena pageabi eyu,
te ena me tola sabeo.
Tama eno sągą te me kikila pisąma,
tama ena me tula mubeo.
37 Eno te boi bidi dabe pobelama,
te augwali tola sali.
Tama eno augwali polo me tagala palobeo.
Menio. Eno hwịnama, te augwali aiyaba elaluyu yai.
38 Eno te enego augwali enama,
tama augwali te ma hodaluainu
ebaso, te usu meni yai.
Augwali te isilama, tama te eno sągą pąde pila mubo
tiwai yai dao.
39 Naga digi nago ena te boi bidi dabe
dali hwịbo bomo dąụ walai.
Naga digi nago ena tau selama,
tama eno augwali aiyaba elaluai.
40 Nago te boi bidi dabe tudi ola momainu ebaso,

* **18:33:** Hab 3:19

tama enade wi pai.
Te enaba boi bidi yali bidi dabe
te eno augwali ela muani.
41 Te augwali bidi me deli tau somainu te i wali,
tiali goli dego augwali tau saibawe?
Te me deli meni yai.
Augwaligo te Godiba i wali, tiali goli agai augwaligo
te gela wabo me odobeo.
42 Eno augwali mu dolama,
tama augwali te waligo sela holobo tọ hogomu
tiwai pedelali.
Eno te boi bidi dabe elaluama,
eno te sunumide agabo pu tiwai gagawai dao.

43 Nago ena tau siyu,
tama te hagoma ebo bidi dabego ena dolomainu
me ebeo.
Nago ena te we bidi hani dabego
king pedalumainu ilali.
Te eno konesiąwai we bidi augwali, te augwali aselama,
tama eno sę yagasai.
44 Augwaligo eno po odolama,
tama polo tama augwaligo wali pabo dao.
Te digibulu bulu bidi dabego
kidu sugunagasiyu, gagamu ebo dao.
45 Te augwaligo haliga nagamea pelama,
tama augwali didibili elama,
tama augwa bomai obo tomode bidali tagalama,
tama augwali ena dologoba bidagasobo dao.

46 Genuai Bidi bididubadi gebao.
Agai ena sesemane sogo bugagia seselalubo dao,
te moni dobo dwai masigi tiwaigo ena
mesegalobo dao.
Tama tiyu, eno agai nogi ugwaba sabo da.
God da, te ena tau sabo bidi da.
Tama tiyu, eno agai genuai nogi ugwaba sobao.
47 Agai naga ena tau selama,
tama eno te boi bidi dabe aiyaba elalubo dao.
Tama agai deligo naga te haniani we bidi hani dabe
ena dologoba mubo dao.
48 Genuai Bidi, naga digi ena tau selama,
tama te boi bidi dabego ena me dolobeo.
Mu tama, Genuai Bidi, nago naga
ena te hwịbode tau selama,
tama eno te boi bidi dabe
aiyaba elaluai.
Nago ena tau siyu, tama te hwịbo bidi dabego
ena me ela mubeo.
49 Tama tiyu, te haniani tọde bidibo
we bidi hani dabe tomode

eno nago nogi ugwaba siyu,
tama eno nago nogi ugwaba sabo balia po waibao.*
50 Genuai Bidigo ena Devit sa munama,
tama ena te king bidibao.
Tama agai eno te hwịbode
sesemane sogo te boi bidi dabe
aiyaba elalumainu ilali.
Agai ena godolo mu elama, tama te eno wạị nọụ,
te nosali pedalubo bagede me, te tama tiaibao.
Agai te da godolo mu ebo kolesaga munu me siligobeo.

19

Te Devitgo asẹani balia po me deli dao.

Godigo nigali tigidali naigo aga genuai nogi dabolo ola mabo dao

1 Dagalugo dabolo ola mabo dao,
God agai bomo dali,
genuai nogi dali si mu elalubao.
Awe, tigidali nai dagalu ugwadu
elalubo naigo dabolo te Godigo digi augwali nigai,
te hania ola mabo dao.
2 Tigidali bidibo sogo te nai dabego po
naga hanilama, po wabo dao.
Tama tigidali be hulibo sogo,
augwaligo dabolo te po ma wabo dao.
3 Ulade me, be hulide dali,
te dagalude elalubo nai dabego
pedauwali meni yai dao,
tama tiyu, po me wagobeo.
Dago te ulade me hulide dali
te nai dabego dogonide
po me wabo dago odobo menio.
4 Tiali goli, ulade me, hulide me,
te nai dabego da tigidali tọde we bidi
te Godigo bomo dali,
genuai nogi dali si ola mabo dao.
Tama augwaligo po tigidali
buluba pelama, usu mu ebo dao.

Tama dagalude Godigo giligago
ugwa be me deli sẹ yai tiwai elalubao. *
5 Siago buluba teda soai, te bidi we siyu,
dwagi yai ebo gilama,
tama aga bidibo be tagalama, buluba teda soai.
Giligago aga dwagi yai homu eyu,
aga pabo tụ wali pabo dao,
te bidi udawainogo sisi elama,
dolalubo tiwai ebo dao.
6 Sia ge pedalobo te dagalu sesege badu pedalobo dao,
tama gasa badu pabo dao,

* **18:49:** Rom 15:9 * **19:4:** Rom 10:18

tama magi nai me agai posolo ebo
digi me duala sogobeo.

7 Genuai Bidi Godigo bomo yai po
te tigidali dolo mu naga ebo dao,
tama dabolo bidibo bomo yai ula mabo dao.
Genuai Bidi God agai pode dago bomo yai
homu agabolo dąụ olama, muyu da,
te usu mu yaibao.
Te pogo dwagi yai homu kolesaga
agai po kuna konesiąwani bidi polo agai mabo dao.
8 Genuai Bidigo dabolo dwagi yai po mu ola mabo dao.
Te pogo dago homu kolesaga
dwagi yai pemene mu ebo dao.
Genuai Bidigo tama tiao wabo po te dwagi yai mu dao,
tama dabolo dwagi yai koneabo homu kolesaga
mabo dao.

9 Bidigo Genuai Bidide wi eyu,
aga dologode bidibo bidi,
agai dwagi yai meda isiąwai kolesaga mu ebo dao.
Tama te kolesaga sesemane sogo
elalua peyu, mu elalua paibao.
Genuai Bidi Godigo dago yabo
kolesaga po tigidali wabo dao,
tama te mu po tigidali dolo mu ebo dao.
10 Te tobage pogo te wiegi yai nai go te aiyaba elaluai,
awe, te meda isiąwai te gol,
te me te pogo aiyaba mu elaluai,
tama dago agai te po mu godolo yao.
Genuai Bidi God agai bomo yai po te pusu mu yai,
tama te megego pusu ebo aiyaba elaluai.
Agai te dwagi yai pusu mu ebo mege
ąị tubo te aiyaba mu elaluai dao.
11 Nago bomo yai pogo naga sę bidi
eno koneabo homu kolesaga mabo dao.
Eno nago bomai po wali pobaso,
tama nago ena dulalubo digi dwagi yai ilibo da.

12 Tialima, niwai bidigo aga yali dwai sę koneaibawe?
Eno dwai sę meba yali te eno kuna konebeo,
tama nago eno te dualai dwai sę yali
pęą sąlama, ma sela sąyao.
13 Ena nago sę bidi dao,
nago ena bugagia tonaluao,
tama eno hagoma homu eyu, nago po sela sąyu,
dwai sę ma idali weyu yao.
Nago eno dwai kolesaga ebo nago sulama tonalugio.
Tama tiyu, ena dolo bugagia bidiyu,
eno dwai sę genuai me egobeo.
14 Genuai Bidi, eno homugo eno po dali,

eno homu kolesaga dali,
te nago gedude usu emainogo te homu yai.
Genuai Bidi, nage bidibo digi ena duala selama,
tama nago ena tau siyu, ma dobola sabo bidi dao.

20

Te Devitgo asęani balia po me deli dao.

Te gedu haluasa po wabo bidi te Godigo aga tau siyu, te boi bidi aiyaba elaluaibao

Devit, te Genuai Bidigo sę bidi, agai te balia po asęani. Agai te po Godiba wali te ula te bubugade Godigo aga tau selama, tama te boi bidigo aga aiyaba me elalusiąyu, tama te Solgo aga me dolobeo. Te po olama, te balia asęai dao.

1 Dago king bidio, eno homugo
te nage haliga sęgę ebo sogo,
te Genuai Bidigo nage tau somainu yao.
Mu tama, te Jekopgo Godigo nage seselaluaibao.
Awe, agai nogigo bomogo tama tiao.
2 Aga te aga wiegi yai be mu te Saionde bidibao,
tama agai nage tau selama,
tama nage dąų walomainu yao.
3 Agai te nago ofa tigidaliba homu koneama,
tama agai te nago tigidali
te siaba ulubo ofa te wei elama, godolo yao.
4 Eno homugo Godigo te nago wei ebo nai
tigidali momainu yao.
Tama nago yainu homu yali sę tigidali
te agai nage tau sobaso,
tama nago te sę ebo usu yaibao.
5 Tama nosali nago te hwįani aiyaba elalubaso da,
teda dago nago te yalide
wiegi yai homu pemene eyu, bomonama i waibao.
Tama dago te homu koneama,
tama dili buduama, tama dago
dobuali balia po weyu,
dena Godigo nogi ugwaba saibao.
Dago homugo te Genuai Bidigo
nago te gedu haluasa po wabo po tigidali odaibao.
Te kingo te po wei ponani po wali.
6 Megi da, eno koneanio,
Genuai Bidigo ena tau sabo da, te king aga digi sa muani.
Aga te aga wiegi yai tedali bulu dagalude bidibao,
tama agai eno gedu haluasa po wabo odobo dao.
Te agai bomode digi agai ena tau selama,
tama eno hwįbo side te eno augwali
aiyaba mu elalubo dao.
7 Te meba hanigo hagoma eyu,
te hwįbo karis dabeba homu muani,
tama gasa hani mebago te augwa
hos dabeba homu muani.

Tiali goli, dago te dena God Genuai Bidiba,
Godiba, konealubo homu dąų wabo dao.
8 Te we bidi dabe augwali tulaluama,
tama mu hagawaibao.
Tiali goli, da te hodalu, tama bomonama dolaluaibao.

9 Genuai Bidi, nago ena king tau sobaso da,
teda eno te hwįbo aiyaba elaluaibao.
Te Genuai Bidigo te dago i wabo sogo te da tau sao.

21

Te Devitgo asęani balia po me deli dao.

Godigo te king tau selama, tama agai Godigo nogi ugwaba sali

1 Genuai Bidi, nago te kingba bomo mobaso,
te agai wiegi yai homu pemene yai.
Te nago agai te hwįbode augwali aiyaba
elalumainu yali sęde
te agai homu pemene wiegi yai mu ebao.
2 Te agai wei eyu sainu yali nai, nago agaba manio.
Awe, agai nageba hanalu wali nai, nago te agaba mani.

3 Nage agaba asiyu, te wiegi yai homu ilabo nai dali
sela asai.
Tama nago te wiegi yai kapa gol elalubo
kingo madi aga toboluba muai.
4 Agai nageba te bidibo ula mao po hanalu obaso,
tama nago aga mawai.
Mu tama, nago aga bidibo ula
te sesabi mu elama, bidimainu yai.

5 Nago aga tau selama,
tama aga genuai nogi mu elalubao.
Nago nogi me bomo digi nago aga mani.
6 Mu tama, te nago wiegi yai sę ebo
kolesaga agade sesemane elaluaibao.
Nage aga pąde bidiyu, tama tebogo aga wiegi yai homu
pemene mu ilibo dao.

7 Te Ugwade Mu Bidibo
Boma Pai God, kingo nageba
konealubo homu dąų mu wali.
Nago olo tau sabo wiegi yai kolesaga
sesemane sogo te kingba ebaso,
tama tiyu, te aga bomo elama, dolalu iduaibao.
8 Te kingo aga boi bidi tigidali nogogo touwaibao.
Tama aga digi te aga wei homu isiąbo
bidi dabe te kalabus yaibao.
9 Te aga hania te pepeli diliba pedalubo sogo da,
teda agai te boi bidi dabe ela silibo da,
te genuai siago te nai dabe ulubo tiwai gilama

yaibao.

Mu tama, te Godigo wado po weyu,
tama augwali aiyaba elaluama,
tama te siago augwali tigidali dela silaibao.
10 Te kingo augwaligo wai tigidali ela silaibao.
Tama te augwali hanigo wai dabe
te tǫde munu me bidigobeo.

11 Te boi bidi dabe augwa homude koneama,
tama agaba dwai sę yabo miani.
Tiali goli, augwaligo aga aiyaba
elaluainu ebo usu me ebeo.
12 Magi baso meni, te agai ene te augwaliba eneyu,
wi ilibaso te augwali wi paibao.

13 God, nage te naga bomo dali asao.
Tama dago te nago naga bomogo yali
genuai sę dabede balia po waibao.

22

Te Devitgo asęani balia po me deli dao.

Te sęgę elalubo bidigo gela wabo, me te bidigo puba hwi wabo balia po

1 Eno God, eno God,
magi baso nago ena tagaluwe?
Magi baso nago ena tau sisąma ebawe?
Magi baso eno gela wabo nago
odobewe? *
2 God, eno nageba te giligade i wabo da,
tiali goli nago eno po odobeo.
Eno nageba te hulide me i wali,
tiali goli nago te po wei ponesiąbaso,
eno dwasianu toma me nabeo.
3 Tiali goli, naga digi nage
te tedali wiegi yai mu elalubao.
Nage te king bidibaso,
tama te Israel dabego nago nogi ugwaba sabo dao.
4 Polobadu dago wąi nǫų dabe
augwaligo konealubo homu nageba dąų wali.
Augwa konealubo homu dąų obaso,
tama nago augwali tau selama,
tama te boi bidi dabego augwali aiyaba me elalubeo.
5 Augwaligo nageba i weyu, gedu haluasa po obaso,
tama nago augwali te boi bidi
dabego nogode ma dobola sai.
Awe, augwaligo konealubo homu nageba dąų wali,
tama augwa te konealubo homu dąų wali
te odolali me hagagobeo.

---

* **22:1:** Mat 27:46; Mak 15:34

6 Tiali goli, bidigo gedude ena te tǫde osogani tiwai,
ena te olo bage tiwai mu da.
Tigidali bidigo enaba wado po weyu,
tama ena tudiba muani.
7 Tigidali we bidigo ena sulama,
tama augwaligo posobo po enaba wabo dao.
Augwaligo hamena enaba diniyu,
tama augwa tobolu peme eyu ebo dao.*
8 Augwaligo te po weyu, “Nago konealubo homu
te Godiba mubo da,” wabo.
“Magi baso agai nage ma sabewe?
Te Godigo nage wei homu eyu da,
te magi baso agai nage tau sabewe?”
Augwaligo te tobage po wabo dao. *

9 Tiali goli, God, nago naga ena
te idago haligade selama, tama ena bugagia pedelali.
Tama ena te ame tubadi, nago ena tonaluai.
10 Eno konealubo homu nageba muani,
te idago ena ame nani sogode
dąị elasa, megi e sogoba su nagasobao.
Idago ena gesi noma ame nabode,
tama nage eno God bidai.
11 Te sęgę enaba megi pedalubao,
tama tiyu, nago ena me tagaligio.
Ena tau sabo bidi deli me menio.
12 Te boi bidi hauwago ena
te bulmakau dabe pobeasa bilibo tiwai ebao.
Augwali te Basan bulude omai bulmakau dabego
bomo tiwai gilama ebo dao.
13 Te boi bidi dabe augwaligo te ena dolainu sisi elama,
te laiongo dwai hwą wabo tiwai eyu,
tama te uni hasa tuabo pedauwali nalubao.
14 Eno bomo tigidali silalio,
augwa te tǫba wę gelama,
te soa sabo tiwai gilama yai.
Te dili ununani tigidali te guda pai.
Eno homu te mu nagamea pali,
te posolo yai ili wę pedalubo tiwai yali.
15 Eno dogoni te wa mu pali,
tama eno hamena te pedauwalide agana sai.
Naga digi ena tagalama, ama ena mu isainu ebao.
16 Te dwai bidi dabego ena te tigidali habu badu
te yowigo uni hasa pobeasa bilibo
tiwai gilama ebao.
Augwaligo eno sągąde me nogode
te augwaligo gąụgo kelebao.
17 Eno tigi dili tigidali te hania pedelali.
Tama te bidi dabego ena sulama, tama ena dolali sęde

* **22:7:** Mat 27:39; Mak 15:29; Luk 23:35 * **22:8:** Mat 27:43

te augwa wiegi yai homu pemene yai.
18 Augwaligo te eno ugwa dabe selama,
augwa dobola sali,
tama mena bidigo te eno ugwa dabe deli deli sabo bidi
pedalumainogo eyu, augwaligo te satu gagali yai.*

19 Genuai Bidi, nage enade digibulu me bidamuo.
Nage da, te ena sesemane sogo tau sabo bidi dao.
Nage polo tama asiyu, ena tau sagasao.
20 Nago ena ma dobola sali da,
teda augwaligo ena te moni hwągo me ela mugobeo.
Nago ena tau sobaso da, teda te yowi tiwai bidi dabe
augwaligo ena ela muainu ebaso,
te usu me egobeo. Menio.
Te ena bidibo ula elalu, bidaibao.
21 Augwaligo ena te laiongo uni hasa
ela tubo tiwai gilama silainu ebao.
Nago ena te augwaligo nogode ma dobola sao.
Eno magi sę me deli ebo te uni bulmakau dabe
gesabidide me usugobeo.

22 Nago tama tiwai ebaso da, teda eno te ena hani
bidi dabebolo nago yali sę po pusaibao.
Augwali te lotu weyu, deliba sisinibo side,
tama eno nago nogi te augwali tomode
ugwaba saibao. *
23 Eno tama po waibao, “Dage te Godigo hani da,”
po waiba, “aga nogi ugwaba sao.
Dage Jekopgo hani, te Genuai Bidigo nogi ugwaba sao.
Awe, dage te Israel dabego hani,
dagego agaba lotu wabo po wao.
24 Agai te magi doado bage
meni yai bidi dabe tudiba me mubeo.
Agai te augwalide sęgę me dene ebo
te olo nai da homu me egobeo.
Tama aga te augwalide digibulu me bidigobeo. Menio.
Agai te augwaligo usu da weyu,
gedu haluasa po wabo odobo dao.”
Eno tama po waibao.

25 Te lotu wainu sisinibo genuai
pesagede te eno nago nogi deli naga ugwaba saibao,
te nago ebo sę tigidalide te tama tiaibao.
Te polobadu eno yaibao po dąụ wali ofa,
te eno te nagede wi ebo
we bidi gedude yaibao wali.
26 Te magi nai doado bage
meni yai bidi augwali eno i obaso,
augwali aselama, te nai tulama,

* **22:18:** Mat 27:35; Mak 15:24; Luk 23:34; Jon 19:24 * **22:22:** Hib 2:12

haliga mu pągąna paibao.
Tama te Godiba pabo bidi dabego,
teda augwaligo aga nogi ugwaba saibao.
Eno homugo Godigo augwali sesemane sogo
bugagia wiegi yai ilama, bidimainu yao.

27 Te tǫde tigidali we bidigo augwaligo
te Godiba homu koneama,
tama augwa agaba ma asaibao.
Te tigidali hani we bidi dabe
augwaligo kidu sugunama, agaba lotu waibao.
28 Magi baso meni, Genuai Bidi te king bidiyu,
tama agai te tigidali hani we bidi tonalubo dao.

29 Te dwai kolesaga eyu, hagoma ebo bidi dabego
kidu sugunama, tama agaba lotu waibao.
Te bidabo ula elalubo usu isiąyu,
te isabo ąǫ ebo bidi dabego,
te tigidaligo kidu sugunama, te Godiba lotu waibao.
30 Te nosali pedalubo we bidi hani,
augwaligo te agai sę yaibao.
Te bidi dabego te nosali pedalubo haniba
te Godide po hania pusaibao.
31 Te hani augwali ame nisiąbadi,
tiali goli augwali pedalubo si da,
teda augwaligo te tama po augwaliba waibao,
“God aga digi te aga we bidi dabe ma sai dao,”
te po waibao.

23

Te Devitgo asęani balia po me deli dao.

Genuai Bidi agai da tonalubo bidi dao

1 Genuai Bidi te ena tonalubo bidi da, tama
ena te aga sipsip me deli tiwai dao.
Tama tiyu, te magi nai me deli ena me sǫą pogobeo.
2 Agai ena te wiegi yai tuabo nosaide
pila mumainu ebo dao.
Tama agai ena te dwasianu wę ulu
pedalubo madi odasa pelama, tama ena te wę tuyu,
te ena toma nabo dao. *
3 Agai enabolo gesi bomo mabo dao.
Tama agai ena te doloba pai sunumidu
odasa pabo dao, te agai tama tiaiba po
polobadu wali gilama ebo dao.
4 God, ena te dwai bulu
te be hulia sai madi bilibaso da,
te tagalao, ena te dwai naide wi me egobeo.
Magi baso meni, nage ena dali bidibao.
Eno suali, nago te sipsip tonalubo

* **23:2:** Ped 7:17

bidigo dono tolasa bilibo suali,
tama tibaso, eno homu nagame elama,
bidibo dao. Ena me dologobeo.

5 Nago te eno wiegi yai nai te hania
te tebol saide sisi ilama,
tama eno boi bidi dabego suali goli,
te augwaligo magi sę me yabo usugobeo.
Nago ena selama, te nage dali duayagasobo,
tama ena nago bugagia gesebo dao.
6 Genuai Bidi, eno mu koneani,
te nago ena bugagia tonalu,
tama nago enade homu dene eyu, tau sabo kolesaga,
te kolesaga si te ena dali sesemane sogo bidaibao.
Tama, Genuai Bidi, ena nago bede
sesemane sogo bidada peyu, bidada paibao.

24

Te Devitgo asęani balia po me deli dao.

God da, te genuai tuni bidi king dao

1 Te tǫ dali, tigidali tǫde elalubo nai,
te tigidali Godigo nai naga dao.
Tigidali bulu me, te Godigo nigali nai dao.
Tama tigidali bulude bidibo we bidi me,
augwali me te Godigo hani we bidi naga dao.*
2 Magi baso meni, agai tǫ ugwadu nigai,
tama ąį aiyadu mu elalubo dao.
Tama agai tǫ page tamu ąį tomode nigai.

3 Niwai bidi te Genuai Bidi Godigo
bulu duba holobo usugowe?
Niwai bidi agai dwagi yai be tomoba pogowe?
4 Dwai sę isąwai bidi,
tama agai homu meda meni yai dwagi yai.
Tibo god dalibolo lotu po wasiąwai bidi,
tama bidigo gasa bidi tibo dąų wabo po me
ola masiąwai bidi. *
Tiwai bidi aga te usu yaibao.
5 Te bidi dali te Genuai Bidigo dwagi yai sę yaibao.
Awe, Godigo aga ma selama, tama te bidi dwagi yai bidi
dao waibao.
6 Tiwai bidigo God subo dao.
Aga te Jekopgo God pąba pabo dao.

7 Dage te tempel bede elalubo tų, dage dayao.
Dage te augwaligo polobadu mu
nigali tų, dage genuai gisiga dayao.
Tama polalubo genuai tuni bidi king tomoba somainao.
8 Genuai polalubo bidi, aga de dawe?

---

* **24:1:** 1 Ko 10:26 * **24:4:** Mat 5:8

Aga te Genuai Bidi God deli dao.
Agai genuai bomo elalubao,
aga te boma pai king mu dao,
tama bidigo aga dali hwịbo usu ebo menio.
9 Dage tụ, dage dayao.
Dage polobadu tụ dao,
dagego genuai tụ gisiga dayao.
Tama genuai polalubo tuni bidi king
be tomoba somainao.
10 Genuai polalubo tuni bidi king aga de dawe?
Aga te Genuai Bidi God dao, agai te genuai ami bidi
hani tonalubo dao.
Aga deli digi mu te polalubo tuni bidi king mu dao.

25

Te Devitgo asẹani balia po me deli dao.

Te bidigo Godiba gedu haluasa po weyu, te aga bilibo dodolama, te tonaluao po wai

1 Genuai Bidi, megi eno
gedu haluasa po nageba obao,
te eno ofa me deli tiwai mobao.
2 Nage eno God da, tama eno konealubo homu
nageba naga dạụ wabo da.
Nago ena tau sao.
Tiyu, eno konealubo po odolali elama,
tama ena hale idalio.
Nago te boi bidi dabego
ena aiyaba elalumainu elama,
tama augwaligo ena kẹnẹ po omainu me igio.

3 Awe, nageba te konealubo homu ạụ wabo bidi dabe,
te augwaligo konealubo odolali
dạụ omainu elama, tama me
tagaliyu me egobeo. Menio.
Te nageba hagoma polo ebo bidi dabe,
augwali naga te dwai dene somainu elama,
tama augwa yali kolesagade hale yaibao.

4 God, nago te naga kolesaga enaba ola menama,
tama nago sunumi enaba ola mao.
5 Te nago po mu eno wali pomainu ola mao,
magi baso meni, nage te eno God dao,
tama nago ena ma sabo dao.
Te tigidali sogo nago ena tau somainu tonalubo dao.

6 Genuai Bidi, nago te naga olo mu
tau sabo wiegi yai kolesaga,
me homu dene ebo kolesaga te homu kone palao.
Nago te kolesaga da dali ebo
te polobadu digi yali te ela asudubadi,
megi sogoba usu nagasobao.

7 Genuai Bidi, nago eno dwai sęgę sali,
me dwai sę yali kolesagade homu kone me palamuo,
te ena gesi bidide te sę yali.
Nage te da godolo ebo Genuai Bidi God dao,
tama nage te sesemane wiegi yai elalubo da.
Nago enade homu koneama, tama nago ena te olo mu
tau sabo wiegi yai kolesaga yao.
8 Genuai Bidi te wiegi yai elama,
tama agai te po tų sesemane dolo naga ebo dao.
Tama tiyu, agai te dwai sęgę sabo bidi
dabeba te agai wei eyu, godolo homu yabo kolesaga
wali pomainu ola mabo dao.
9 Te aga dologode bidibo bidi dabe
te bilibo dodolaibao,
tama augwa te doloba pai kolesaga
wali pomainu ebo dao.
Agai te aga sunumi me te augwaliba ola mabo dao.
10 Godigo te agai da dali dąų wali po,
me bomai po te wali pabo we bidi
tigidaliba te agai homu kęą peyu,
godolo mu ebo dao.
Tama agai homu me hasegeliyu me egobeo.

11 God, nago te naga dąų wali po wali peyu,
tama eno yali dwai sę hauwa sela sąyao.
Nago eno yali dwai sę tigidali sela sąbaso,
tama eno nago nogi ugwaba saibao.
12 Te Genuai Bidigo po wali mu pabo we bidi,
te Godigo augwaliba wiegi yai sunumi ola mayu,
tama augwali te sunumidu pomainu tebo dao.
13 Te tobage bidi dabe augwali da
te wiegi yai mu bidaibao,
tama augwa wai dabe me te tǫde
bugagia bididuaibao.
14 Genuai Bidi God aga
te aga dologode bidibo we bidi dabe
augwaligo abagi mu dao,
tama augwali dali te dąų wali bomai po kontrak
te augwaliba ma ola mabo dao.
15 Tigidali sogo te Genuai Bidigo ena
tau somainu tonalubo da.
Magi baso meni, te ena dolainu yali
nai dabede te agai ena ma sabo dao.

16 Genuai Bidi, eno homugo nage ena ma aselama,
tama nago te olo tau sabo wiegi yai
kolesaga enaba yao,
magi baso meni, enaduba deli tama eno bomo silalio.
17 Nago eno haliga sęgę elalubo tigidali sela sąyao,
tama eno haliga te nagame yai dua bidimainu yao.
Nago ena tau selama,

tama te sęgę dabego ena elalumainu me egobeo.
18 Nago enade te haliga sęgę,
me haliga dene ebo tigidalide
nago homu kone palama,
tama nago eno sęgę tigidali sela sąyao.
19 Nago te eno boi bidi dabe subao,
augwali te hauwa mu tama.
Augwaligo ena dali sębę mu genuai ebao.
20 Nago ena ma selama,
tama ena bugagia seselaluao,
tama te boi bidi dabego ena me dologobeo.
Nago ena tonalumainu eyu, te ena nageba asobao.
21 Eno konealubo homu nageba elalubao,
tama tiyu, nago eno te tigidali wiegi yai
doloba pai kolesaga emainu eyu,
tego te sesemane sogo ena tonalumainu ilao.
22 God, nago te naga we bidi tigidali ma dobola sao.
Tama te tigidali haniani sęgęgo
augwali aiyaba elalumainu me elamu dao.

26

Te Devitgo asęani balia po me deli dao.

Te doloba pai bidigo gedu haluasa po wali

1 Genuai Bidi, nago ena doloba pai bidi nogi
yao.
Magi baso meni, eno te doloba pai kolesaga yali,
tama eno konealubo homu nageba tigidali muani.
2 God, nago eno kolesaga tigidali usu sao.
Tama nago eno haliga, me homu, te dagalao.
3 Magi baso meni, nago te olo tau sabo wiegi yai
kolesaga enaba eyu,
tama ena sesemane sogo dodolobo dao,
tama nage te ena soabo madi
sesemane poligi solama,
tama nago ena me tagalubo menio.
4 Ena te dwai sę ebo bidi dabe dali me bilisiąwai.
Ena te tibo po wabo bidi dabe dali me bilibeo.
5 Ena te dwai sę ebo bidi dabe dali
bilabo te hagela homu mu ebo da.
Eno augwali ela soabo dao.

6 Genuai Bidi, eno nogo wę telayu,
te eno dwai sę me yali menibaso,
te nageba ola mayu tiali.
Tama eno nago alta bagulubo sę eyu,
tama eno nageba lotu po wabo dao.
7 Eno tama tiyu, tama eno nageba usu da wabo
tęąbi po me deli obao,
tama eno te we bidiba te nago yali
wiegi yai sę po pusubao.

8 Genuai Bidi, eno nago be te wei elama,
godolo mu ebao,
te nago genuai nogi dali,
bomo dali si elalubo bulude.
9 Nago ena te dwai sę ebo bage dali me dologio.
Nago ena te gasa bidi ela mubo
bidi dabe dali me ela mugio.
10 Te bidi dabe augwaligo te
dwai kolesaga sesemane sogo ebo dao,
tama augwaligo te bidi meba
te monego homu bega selama,
te gasa bidiba dwai sę emainu tebo dao.

11 Tiali goli, ena digi eno da,
te doloba pai kolesaga ebo dao.
Nago te olo tau sabo wiegi yai kolesaga
enaba elama, tama ena ma sao.

12 Ena bomonama dolalubao.
Te magi nai me deligo ena dolomainu me egobeo.
Te eno Genuai Bidi nago nogi
te we bidi sisinama lotu wabo tomode
te eno nago nogi ugwaba saibao.

27

Te Devitgo asęani balia po me deli dao.

Te Godigo nogi ugwaba sabo gedu haluasa po dao

1 Genuai Bidi God aga te eno ula page da,
tama agai ena tau sabo da.
Tama tiyu, te bidi me delide ena midigi me egobeo.
Genuai Bidigo naga ena seselalubao,
te moni bomai obo tiwai te palialubao.
Tama tiyu, te magi nai me delide ena wi me egobeo.

2 Te dwai sę ebo bidi dabe ena pąba aselama,
tama dolainu usu sobaso da,
te bidi dabe augwa digi sągą tǫ dedageba tuloliyu,
habala paliyu, augwa digi augwa ma dolaibao.
3 Awe, te ami hani me deligo ena
bagua sagasobaso da, teda ena wi me egobeo.
Te boi bidi dabego enaba hwįagasobaso da, tagalao.
Eno konealubo homu Godiba munama,
tama ena ibaba me kila sogobeo.

4 Eno te nai me delide naga te Godiba hanalu wali,
tama eno homugo agai
te tama sę emainu homu yali.
Eno agaba te tama po hanalu wali,
te ena bidibo ula elalubo sogo
ena te agai bede tigidali sogo bidainogo yai.
Te agai enaba wiegi yai homu bugagia ebaso,

te eno wiegi yai homu pemene agaba yaibao.
Tama eno agaba hanalu,
te enaba wiegi yai sunumi
ola momainu homu ebo dao.

5 Te dwai sę enaba pedalubo sogo,
teda agai ena te agai beba geme dualaibao.
Te aga wiegi yai beba te sunumi paliama,
tama ena geme bugagia mu dualaibao.
Te agai ena te genuai masigi mu
me deli te daiba dualama,
tama ena bugagia bidaibao.
6 Tama tiyu, te ena bobegelalubo
boi bidi dabe augwali eno aiyaba elaluaibao.
Te eno wiegi yai homu pemene umabo mu elama,
tama i weyu, te Godigo tedali wiegi yai bede
ofa yaibao.
Te eno aga nogi ugwaba sabo balia po waibao.

7 Genuai Bidi, te eno nageba i wabo sogo,
nago enaba te olo mu tau sabo
wiegi yai kolesaga yao.
Tama nago eno gedu haluasa wabo po odao.
8 Eno homude eno te koneanio,
nago enabolo te tama po wali,
“Nage enaba asao,” wai.
Tialima, Genuai Bidi, te ena paibao.
9 Naga digi nage te enade geme duala selamuo.

God, te nago ena tau sabo da.
Nago enade sębę elama, tama ena sela sągio,
ena naga sę bidi da.
Nago ena hauwa sogo tau sali.
Nago ena me tagaligio.
Nage enade wi me pigio.
10 Aya me ida sigo te ena tudiba mubaso da,
tagalao, te Genuai Bidigo ena tonaluaibao.

11 Genuai Bidi, te nago enabolo
te nago homugo emainu ebo sę ola mao.
Nago ena te wiegi yai sunumiba odasa pao.
Magi baso meni, eno boi bidi te hauwa elalubao.
12 Te boi bidi dabego ena somainu,
te nago ena me tagaligio.
Augwaligo te po tų ebode tibo po weyu,
tama ena wi ilainu eyu,
augwaligo ena elaibao po wabo dao.

13 Mu tama, nosali ena me bididubadi,
eno te Godigo wiegi yai sę te aga
we bidi dabeba ebo te eno sueibao.

14 Te nago konealubo homu dąų olama,
tama te Genuai Bidigo nage tau sagasobo tonaluao.
Bomo elama dolaluao, nago haliga sęgę me igio.
Awe, nago konealubo homu dąų olama,
tama te Genuai Bidigo nage tau sabo tonaluao.

28

Te Devitgo asęani balia po me deli dao.

Te bidigo gedu haluasa po weyu, te Godigo aga tau somainu yai

1 Genuai Bidi, nage da
te ena seselalubo bidi dao,
tama eno nageba i obao.
Eno gela wabo odao.
Te nago eno gedu haluasa po wabo
wei ponisiąyu da,
teda ena te isai we bidi dabe tiwai elama,
tama te isali bidi dabego pesageba paibao.
2 Te eno nageba i weyu,
nago ena tau sao wabo sogo,
te nago eno gela wabo odao.
Eno gedu haluasa po weyu,
tama eno nogo ugwaba siyu,
te nago wiegi yai be elalubo
madiba nogo dų yaibao.
3 Nago ena te dwai sę ebo bidi dabe
dali aiyaba me elalugio,
tama te dwai kolesaga ebo bidi dabe dali me,
te tama me tigio.
Augwali da te wiegi yai pusu yai pogo
homu bega sabo po wabo bidi dabe dao,
tiali goli augwali homude
te dwai sę ebo kolesaga pągąnalubao.

4 Te augwa yali kolesagade usu nama,
te augwali dene mao.
Te dwai dene augwaliba wei ponao.
Te augwa yali sęgę tigidali usu nao. *
5 Augwaligo te Genuai Bidigo genuai sę
te homu konesiąyu,
tama agai ebo sę dabede homu konebeo.
Tama augwaligo tama tialigo da,
teda agai augwaliba te dene mayu,
tama augwali tigidali silimainu yaibao.

6 Eno te Genuai Bidigo nogi ugwaba sobao.
Agai ena dali homu dene eyu, tama ena tau somainu,
eno agaba gela wali,
tama agai eno gela wabo odalio.
7 Godigo naga ena seselaluyu,

* **28:4:** Ped 22:12

tama ena bobegela sai elalubo dao.
Tama tiyu, eno konealubo homu agaba muani da.
Genuai Bidigo ena tau sobaso,
tama eno wiegi yai homu pemene agaba ebao,
tama eno aga nogi ugwaba sabo balia po dabe obao.

8 God Genuai Bidigo te aga we bidi dabe seselalubo dao.
Aga te tudibadu daganalu,
tama aga sa muani king tau sabo dao.
9 Genuai Bidi God, naga we bidi dabe tau siyu,
tama naga te sa muani we bidi hani dabe
bugagia wiegi yai ilao.
Nage te augwali tonalubo bidi bidiyu,
tama augwali te bidada peyu,
bidada pabo sesemane sogo bugagia tonaluao.

29

Te Devitgo asęani balia po me deli dao.

Dago Godigo dogoni te genuai tulubage tulubode, ma wali asobode, te dago odaibao

1 Dage te boma pai ensel mobo bidi dabe,
dagego te Genuai Bidigo nogi ugwaba sao.
Te agai genuai nogide me bomode
te wiegi yai homu pemene yao.
2 Te Genuai Bidigo genuai nogi ugwaba sao.
Agai magi sę isąma, wiegi yai mu
bidiyu, tama dagego agaba lotu waiąo. *

3 Genuai Bidigo po obadi,
tama augwaligo te tamu ąį pedai
tigidali badu odobo dao.
God aga te genuai nogi me bomo elalu,
tama agai i bomonama wabo
te be kulukulu wabo tiwai ebo dao.
Te agai po te genuai tamu ąį
tigidali badu pedaide te po wabo dao.
4 Te Genuai Bidigo i wabo bomo te genuai elalubao.
Tigidali bidigo Godigo i wabo odolama,
tama augwali agade wi ebo dao.

5 Te Genuai Bidigo i wabogo
te genuai ni sida dabe pedaibao,
tama agai te Lebanon bulu du dabede
ni sida dabe me peda sabo dao.
6 Agai te Lebanon bulu du dabe
te bulmakau wai te sasamano pabo tiwai ilibo dao,
tama te Hermon bulu du te ogwa bidi
bulmakau omai sasamano pabo tiwai yaibao.
7 Te Genuai Bidigo i wabogo te be sele elibo dao.

* **29:2:** Tib 96:7-9

8 Te agai dogonigo te wa pai bulu te gęǫ ilaibao.
Agai te Kedes hanu wa pai bulu te gęǫ ilibo dao.
9 Te Genuai Bidigo i wabogo
te uni hasa dabego wai sągąnobo tiwai yaibao,
tama te tigidali ni yabe dabe sela sąbo dao.
Tama te Genuai Bidigo wiegi yai bede
tigidaligo te tiwai i weyu,
“Godigo genuai nogi elalubao,” te po wabo dao.

10 Genuai Bidi te king bidiyu,
tama te tigidali genuai tamu ąį tonalubao.
Aga te king sesemane sogo bidibao.
11 Genuai Bidigo bomo
te aga we bidi dabeba mabo dao.
Agai augwaliba te wiegi yai sę yabo
homu kolesaga menama,
tama augwali homu nagame elama, bidibao.

30

Te Devitgo asęani balia po me deli dao.

Bidi me deligo te Godiba usu da po olama, gedu haluasa po wai

1 Genuai Bidi, nago ena ma selama,
tama nago ena te boi bidi dabego aiyaba
elaluama, te kęnę omainu me ebeo.
Tama tibaso, eno nago nogi te ugwaba mu sobao.
2 Genuai Bidi, nage eno God da,
tama eno gedu haluasa po nageba olama,
tama nago ena usu ma ilai dao.
3 Genuai Bidi, ena isibo bidi tiwai yai digi,
tama nago ena ma hodolali.
Ena te isai bidi dabego pesageba dulali.
Tiali goli, nago enaba te bidibo ula ma mawai dao.
4 Dage te Genuai Bidi dali homu kęą pai we bidi,
dagego te aga nogi ugwaba sabo tęąbi po wao.
Aga da, te dwai sę isąbo
tedali gasagi yai God mu dao.
Tama agade me, te agai yali sę tigidali homu koneama,
tama agaba usu da po weyu, gedu haluasa po wao.
5 Magi baso meni, agai wado po
te pęwadage sogo naga waibao.
Tama agai homu wiegi yai daba elama,
tama da bugagia wiegi yai ilaibao.
Te tigidali sogo da tǫde bidibo sogo te tama tibo dao.
Te hulide eno gedu ąį dulali, tiali goli te kigamu da,
eno te wiegi yai homu pemene ma yaibao.
6 Polobadu te ena bugagia mu bidibaso,
tama eno te tiwai po wali,
“Te magi nai me deligo ena dwasianu degelainu ebaso,
usu me egobeo,” wali.
7 Genuai Bidi, nago enaba wiegi yai sę mu eyu,

tama ena te bomonama dolalumainu eyu,
te bulu dude dolalubo bomai be tiwai gilama ilali.
Tiali goli, nage geme duala sali sogo,
te sogo ena wi elama, aiyaba mu dulai dao.

8 Tama Genuai Bidi, eno nageba i wali.
Te nago ena tau somainu,
te eno nageba bomonama usu da po weyu,
gedu haluasa po wai dao.
9 Tama eno te po wai,
"Te ena te isai madiba pobaso da,
teda te mena wiegi yai nai pedelaibawe?
Te ena gụ pageba pobaso da,
teda tebogo de tau sogowe?
Te isali bidi dabego nago nogi ugwaba somainu
te homu eba, agawe?
Te augwaligo nageba pusuyu, te nago sesemane sogo
augwali wiegi yai bugagia ilibo da
homu ebo po waiba, agawe? Menio.
10 Genuai Bidi God, nago eno
wabo po odao, tama te olo tau sabo
wiegi yai kolesaga enaba yao.
Genuai Bidi nago ena tau sao.

11 Nago eno homu sęgę elaluali te sela sąnama,
tama nago ena te wiegi yai homu
pemene tęąbi po omainu yali.
Hasia ena te bidi isaide gela wabo bidi tiwai yali.
Tiali goli, nago eno gela wabo hasegelama,
tama eno homu pemene wiegi yai mu ilali.
12 Tama tialima, eno pedauwali me pania sogobeo.
Te eno nago nogi ugwaba sabo tęąbi po waibao.
Genuai Bidi, nage eno God da,
te eno sesemane sogo nageba usu da weyu,
gedu haluasa po waibao.

31

Devitgo te balia asęani. Augwaligo te balia po augwa te moni lotu be tempel te Godiba mani sogo wai tiwai po dao.

Bidigo konealubo homu dąụ olama, te Godigo aga tau somainu yai

1 Genuai Bidi, ena nageba asobaso, te nago
ena tonaluao.
Nago ena tau sao, nago te boi bidi dabego
ena aiyaba elalumainu me igio.
Nage te doloba pai mu da, nago ena ma selama,
te ena me dolobeo.
2 Nago eno i wabo odolama, tama ena polo ma sao.
Tama tiyu, nage te ena duala sabo madi
te genuai masigi bulu du tiwai elalubao.
Tama nago ena bugagia bobegelalu,
te ena bugagia bidiyu, tama te boi bidi dabego

ena aiyaba me elalugobeo.

3 Mu tama, nage te ena geme
duala sabo pesage tiwai elama,
tama nago ena tonalubo dao.
Tama tibaso, nage ena asobodu poligi pelama,
tama ena te wiegi yai sunumiba odasa pao,
te nago polobadu te sę yaibao po wali gilama tiao.
4 Te boi bidi dabego ena tola somainu
yabo bono gągą muani.
Nago ena bugagia tonalubaso da,
teda ena tede me dologobeo.
Magi baso meni, nage naga te ena geme duala sabo
pesage dao.
5 Ena te eno mobo nage nogoba mobao.
Genuai Bidi, nage te mu kolesaga
naga mu ebo God, nago ena ma sao. *

6 Nago te tibo god dabede lotu wabo bidi dabe
te wei mu me isiąwai.
Tiali goli, eno konealubo homu nageba dąų wali.
7 Nago ena sesemane sogo
homu dene yai, tama tiyu eno nageba
wiegi yai homu pemene ebao.
Nago eno te sęgę suali, tama nago enaba
te pedalubo dwai ebo kolesaga te koneanio.
8 Nago ena te boi bidi dabego
kalabus emainu me ebeo.
Nago ena bugagia tau siyu, tama ena
te dwagi yai madigi bugagia bidibao.

9 Genuai Bidi, nago te olo tau sabo
wiegi yai kolesaga enabolo yao.
Ena te genuai sęgę elalubao.
Ena gela hauwa weyu, tama eno gedu bo dalio.
Eno dili dabe te bomo kimi meni yani.
10 Te ena haliga sęgęgo digi
ena bidabo ula pęwadage ilali.
Ena gela mu udu gebaso,
tama tiyu, te ena sesabi elama me bidigobeo.
Eno genuai sęgę mu elalubao,
tama tiyu, eno bomo silalio,
tama eno dili tigidali dolobo sę ebao.

11 Te boi bidi dabego dwai posobo po enaba wali.
Tama tibaso, te abagi dabego me enaba po dwai weyu,
tama eno abagi dabego enade dwai wi mu yali.
Ena te sunumidu pobadi,
te bidi dabego ena sulama,
augwali wi peyu ebo dao.

* **31:5:** Luk 23:46

12 Tigidali bidigo ena homu kone ebo tagalali,
augwaligo te isai bidi homu
kone isiąbo tiwai gilama yalio.
Ena te tǫgo nigali sospen sene
alua pobaso sąbo tiwai gilama yai.
13 Eno odali, te boi bidi dabe hauwago
ena posobo po odali.
Augwaligo ena moni wi ilali.
Tama augwa deliba sisinama,
tama enaba dwai sę yabo po mia sai.
Augwaligo ena ela muabo po wai.

14 Tiali goli, tagalao.
Genuai Bidi, eno konealubo homu
nageba dąų wabo da.
Eno te tama wali, nage eno God da po wai.
15 Ena nago nogode sesemane sogo bidibao.
Nago enade te boi bidi ebo bidi me,
te ena pobeasa bilibo bidi dabego
nogode ma dobola sao.
Tiyu, augwaligo ena dolidalio.
16 Ena nago sę bidi da,
nago olo tau sabo wiegi yai
kolesagago ena tau sao.
Nago ena godolo mu ebo kolesaga te siligobeo,
tama tiyu, nago ena ma sao.
17 Genuai Bidi, eno nageba i wabo,
te nago ena tau somainu obao.
Nago ena te boi bidi dabego
aiyaba elalumainu me igio.
Tiali goli, te boi bidi dabe da, dolomainu yao.
Augwali isimainu elama, tama augwa pedauwali
te isibo bidi dabego pesagede pania sai
elalumainu yao.
18 Te bidi dabe augwaligo te hagoma eyu,
te posobo po weyu ebo da,
tama doloba pai bidi dabeba
po dwai weyu ebo dao.
Augwaligo tibo po naga wabo da.
Nago augwali dolama, tama augwa pedauwali
te mu pania somainu yao.

19 Nago te nage dologode bidibo
we bidi olo tau sabo
wiegi yai kolesaga hauwa tolalubo dao.
Nago te nageba konealubo homu dąų wabo
we bidi bugagia tonalubo dao.
Nago te augwali tau sabo
te tigidali we bidi gedude umabo mu ebo dao.
20 Nago te konealubo homu dąų wabo bidi dabe
te nage pąba geme dualubo dao,

tama te augwali elainu te po mia sali bidi dabe,
augwali usu me egobeo.
Nago te nageba homu kęą pabo bidi dabe
geme bugagia dualama,
tama te boi bidi dabego tibo po kisilibo po wabogo
te augwali aiyaba me elalugobeo.

21 Genuai Bidigo nogi ugwaba sao.
Agai enaba dwagi yai sę umabo mu elama,
tama agai ena tau sabo wiegi yai sę yali,
te boi bidi dabego ena pobeasa biliyu,
dolainu yali sogo te ena tau sai.
22 Genuai Bidi, polobadu ena wi mu elama,
tama eno homugo te nago ena sela sąyu,
tama ena nage pąde ma bidigobe homu yalio.
Tiali goli, nago eno gela wabo odoyu,
tama nago ena tau sali, te eno nageba i olama,
enade homu dene eyu, tau sao po wali sogo
te tama tiai dao.

23 Te Godigo we bidi dabe,
dagego aga wei eyu, godolo mu yao.
Agai te aga wali asobo we bidi dabe
bugagia tonalubo da.
Tiali goli, agai te hagoma ebo
we bidi dabeba te dwai dene dolo wei ponobo dao.
24 Dage te Genuai Bidiba konealubo
homu dąu wali we bidi tigidali,
dage bomo elama dolalu,
tama duga haliga sesemane bomo sao.

32

Te Devitgo asęani balia po me deli dao.

Bidigo sęgę te Godiba pusama, tama Godigo agai sęgę sela sąyu yai

1 Te Godigo bidi me deligo
dwai sę yali sęgę tagaliyu,
tama agai sęgę sela sąbo si da,
teda te bidi aga wiegi yai homu
pemene eyu, bugagia bidibao.
2 Te Genuai Bidigo te po weyu,
te bidigo sęgę megi me elalubeo po weyu,
tama te bidigo te tibo po wabo kolesaga
wali me pabe da po obaso da,
teda aga wiegi yai homu pemene eyu,
bugagia bidibao. *

3 Te eno ena dwai sę yali po
te Godibolo pususiąbadi digi,
eno te giligade me hulide dwai gela wali.

* **32:2:** Rom 4:7-8

Tama eno tigi bomo kimi mu meni yai.
4 Te giligade me hulide nago nogogo enaba dene mani.
Eno bomo tigidali te hagawali,
te genuai giliga tǫba naniyu,
te tǫ wa pabo tiwai yai.
5 Nosali eno sęgę te eno nageba pusali.
Eno ena yali dwai kolesaga geme me dualubeo.
Eno te homu yali, eno te bomai po bolali
kolesagade sali sęgę tigidali
eno te Genuai Bidiba pusabo homu yali.
Eno hania pusula silibaso,
tama nago eno yali dwai sę me, eno sęgę me,
sela sąwai dao.
Tama tiyu, nago ena tede nosali
elegobeo wali. *

6 Tama tibaso, nage wali asobo tigidali we bidi,
te augwaliba sęgę pedalubo sogo,
te augwaligo gedu haluasa po nageba omainao.
Tama te sęgę genuai mu pedaliyu,
tama te ąi genuai asiyu,
tama te bidi sainu ebo tiwai gilama ebaso da,
teda te sęgęgo augwali aiyaba me elalugobeo.
7 Nagede naga ena duala sabo pesage elalubao.
Nago ena tonalubaso,
tama te sęgęgo ena aiyaba me elalugobeo.
Awe, nago ena te sęgęde siyu yali,
tama tede te eno balia po genuai mu wabo dao.

8 Genuai Bidigo te tama po wai,
“Eno nage bugagia ola mayu, tama nage bilabo madi
te sunumi nageba ola mawaibao.
Te nago konemainu te nage eno ola mawaibao.
9 Nage te hos me donki tiwai pedelamuo.
Te augwali sigo kolesaga me elalubeo.
Nago te ain elalubo bobobage baklain
te augwali sigo pedauwaliba munama,
tama augwali si pabo ola mabo
te baklaingo kegeyu, ola mabo dao.
Te menibaso da, teda augwali sigo
te nago homu wali me pogobeo.”
10 Te sęgę me dene hauwa
te dwai sę ebo bidi dabeba pedalaibao.
Tiali goli, Genuai Bidigo te
agaba homu kęą pabo we bidiba
te olo tau sabo wiegi yai kolesaga elama,
tama augwali bugagia tonaluaibao.
11 Dage te doloba pai we bidi,
dage te bugai haliga elama,

* **32:5:** 2 Sml 12:13

tama te Genuai Bidigo wiegi yai sę tigidali yalide
te wiegi yai homu pemene yao.
Dage tigidali we bidi,
dage te God gedude doloba pai mu yali, dage
te wiegi yai homu pemene elama,
tama hae weyu, nogo eleyu yao.

33

Te Godigo nogi ugwaba sabo balia po dao

1 Te doloba pai we bidi dabe,
dagego te Genuai Bidigo tigidali
sę yalide te wiegi yai homu pemene yao.
Dage te Godigo po wali pabo we bidi,
dagego te Godigo nogi ugwaba siąo,
te dolo naga dao.
2 Te musik po kulelego weyu,
te Godigo nogi ugwaba sao.
Te nogo si string elalubo gita eliyu, te musik agaba wao.
3 Te gesi tęąbi po wao.
Te gita bugagia eliyu, tama wiegi yai musik mu weyu,
tama bomonama i dali wao.
4 Magi baso meni, te Genuai Bidigo
po da te mu po tama dao.
Agai te doloba pai kolesaga wali peyu,
te tigidali sę ebo dao.
5 Genuai Bidigo te wiegi yai kolesaga tigidali me,
tama te doloba pai kolesaga tigidali
te wei homu ebo dao.
Sesemane sogo Genuai Bidigo
te tǫde we bidi tigidali wei eyu, godolo ebo dao.

6 Genuai Bidi Godigo te po naga obadi,
tama te giliga, me polua, me hǫ dabe
te dagalude pedelai.
Awe, agai po naga obaso, tama tigidali nai te ogwade
pedelai dao.
7 Agai te tamu ąi selama, te deliba naga sisinani,
te bidigo te deli sene sospende naga
te wę tabibo tiwai gilama yali.
Agai te tamu ąi page te aga pesagede
aiyadu mu elalumainu yai.
8 Te tigidali tǫde bage te Genuai Bidide wi elama,
tama aga dologode bidimainu yao.
9 Magi baso meni, agai po naga obaso,
tama te tǫ pedelali.
Agai bomai po waligo, tama tigidali nai elalubao.

10 Genuai Bidigo te we bidi hani dabego
homu kolesaga te olo tama hagamainu yaibao.
Mu tama, te bidi dabego po miyu,

te magi nai me deli nigaiba wali,
tama agai augwaligo te sę yabo paliyu,
tama te sę mu egobeo.
11 Tiali goli, Genuai Bidigo te sę yao po wali da,
teda agai po te sesemane bomo elaluaibao.
Agai te mena sę me deli yabo
homu eyu da, tama te homu yali
te sesemane elalua peyu, elalua pabo dao.
12 Te hani dabe augwa God te Genuai Bidi bidibao,
augwa te wiegi yai homu pemene iyąo.
Te bage te aga da olama sa muani bage,
te augwa wiegi yai homu pemene yao.
13 God te dagalude bidu, tama aiyaba tonalubao.
Agai te tigidali tǫde we bidi subo dao.
14 Aga te king aga pesagede bidibao,
tama te tigidali tǫde we bidiba
aiyaba tonalubo dao.
15 Aga digi te tigidali we bidigo
homu kolesaga pedalumainu ilibo dao,
tama te augwaligo ebo kolesaga
tigidali konebo dao.
16 Te hwįbode te we bidi hanigo kingo
te boi bidi aiyaba elaluama,
tama te genuai ami dabede naga
te boi bidi dabe me sela sągobeo.
Te ami dabe augwa bomogo digi
te boi bidi aiyaba me elalugobeo.
17 Te hwįbo hos dabego te ami dabe tau sobaso,
te hwįbo aiyaba elaluainu ebaso, usu egobeo.
Tama te hosgo bomogo naga te ami
te hwįbode hagabo ma sainu ebaso, usu me egobeo.
18 Tiali goli, odao.
Genuai Bidigo te aga dologode bidibo
we bidi tonalubo dao.
Awe, te agai te da godolo ebo kolesaga ebo siligobeo
homu ebo we bidi, te augwali agai
bugagia tonalubo dao.
19 Agai te we bidi dabe augwali tonalu,
te augwali me isigobeo.
Tama agai augwali te nasi ebo sogo nai mayu yaibao,
te augwali bidibo ula dali bidimainu yaibao.

20 Te da Genuai Bidigo tau sabo te dago tonalubao.
Genuai Bidigo naga da tau sabo da.
Aga te hwįbo sabele tiwai elama,
tama da agade duala sabo dao.
21 Dago konealubo homu agai
wiegi yai nogide dąų obao.
Tama tiyu, dago agade
wiegi yai homu pemene yao.

22 Genuai Bidi, dago konealubo homu dąụ olama,
tama nago da tau sabo tonalubao.
Nago te olo tau sabo wiegi yai kolesaga
daba sesemane sogo yao.

34

Devit te Abimelek dali bidiyu, tama Abimelekigo aga elidali weyu, aga te wabo pabo bidi tiwai bilibaso, tama te Abimelekgo aga sela sąwani. Te Devit pelama, nosali tama te e balia po asęai dao. 1 Sml 21:13-15 suao.

Godigo wiegi yai sę Devitba ebaso, tama agai Godigo nogi ugwaba sai

1 Te eno Godiba usu da weyu,
gedu haluasa po weyu,
tama eno aga nogi sesemane sogo ugwaba sobao.
2 Te Godigo ena tau sali homu elama,
tama eno agaba wiegi yai homu pemene ebo dao.
Te sęgę tolobo we bidi augwa te po odama,
tama augwa bugai homu mu emainao.
3 Dago te Godigo genuai nogide po pusubao.
Dago agai nogi ugwaba sao.
4 Eno te Genuai Bidiba usu da weyu,
te ena tau somainu gedu haluasa po wali,
tama agai eno gedu haluasa po wabo odali.
Agai te eno homude wi ebo tigidali sela sąnama,
tama megi da, ena haliga nagame yai bidibao.
5 Te tigidali we bidigo sęgę elaluali,
tiali goli te augwa Genuai Bidiba
konealubo homu dąụ weyu,
te augwa wiegi yai homu pemene yaibao.
Tama tiyu, te augwa konealubo homu
dąụ wali te me dolobeo,
augwali tede hale munu me egobeo.
6 Te sęgę elalubo bidi dabego
te Genuai Bidiba gedu haluasa po obaso,
tama agai te augwaligo
gedu haluasa po wabo odolama,
tama augwa te tigidali sęgęde
te augwali tau sali.
7 Te Genuai Bidigo mobo bidi ensel
te Genuai Bidi dologoba pelama
bidibo we bidi dabe pąde bidiyu,
tama agai augwali tau sobaso,
te augwali me dologobeo.

8 Genuai Bidigo wiegi yai kolesaga
dabolo ebo dao.
Duga digi te usu bugagia selama, suiąo,
tama te dagego koneyu,
te Genuai Bidi wiegi yai mu da waibao.
Te Genuai Bidiba konealubo homu

dąụ mu wabo bidigo da,
aga te bugai haliga mu elama bidaibao. *
9 Te Genuai Bidigo we bidi dabe,
dage te aga dologode bidao.
Magi baso meni, te aga dologode
bidibo bidi dabe da,
te augwali magi nai deli me sǫą pogobeo.
10 Awe, te boma pai ogwa bidi laion dabe me sogo
te bulu hasa dabe sǫą peyu,
tama augwali nasi eyu, augwa bomo kimi isaibao.
Tiali goli, te Genuai Bidi wali pabo we bidi dabe da,
augwali te wiegi yai nai dabe me sǫą pogobeo.

11 Te dage konea sabo homu ebo bage, dage aselama,
tama eno poba olo bugagia muagasao.
Eno dage ola menama,
tama dage te Genuai Bidi dali wi eyu,
aga dologode sesemane bidimainu yaibao.
12 Magi ebowe, te nago homugo
te nago bidibo ula bugagia
pedalumainu homu ebawe?
Tama nago homugo te nago bidibo ula
te sesabi elama bidimainu eyu,
tama nage te bugagia bidiyu,
te wiegi yai pemene yabo homu ebawe?
13 Te homu nago wei eyu, godolo ebaso da,
teda nago te po dwai me wagio,
tama nago tibo po me olamuo.
14 Tama nago te dwai kolesaga ebo te tudiba muao,
tama wiegi yai kolesaga naga wali pao.
Nage te gasa we bidi dabe dali
te bugagia bidabo sunumi gegeyu,
tama te sunumi naga dolo wali pao.
15 Genuai Bidigo te doloba pai bidi dabe tonalubao,
tama agai te augwaligo usu da weyu,
gedu haluasa po wabo odobo dao.
16 Tiali goli, agai te dwai sę ebo bidi dabe wei isiąyu,
tudi ola mabo dao.
Tama agai te augwali ela muyu,
tama te we bidigo augwali homu
kone ma egobeo. *

17 Te doloba pai we bidi dabego
te Genuai Bidiba usu da weyu,
gedu haluasa po obaso,
tama agai augwaligo wabo po odobo dao.
Agai augwali tau siyu,
te sęgęgo augwali me elalugobeo.
18 God te sęgę elalubo we bidi dabe pąde bidaibao.

---

* **34:8:** 1 Pi 2:3 * **34:16:** 1 Pi 3:10-12

Tama agai te we bidigo konealubo homu
dąụ wali te dolainu ebaso,
te augwali tau sabo dao.

19 Mu tama, te sęgę hauwa
te doloba pai bidiba pedelaibao,
tiali goli, te Genuai Bidigo aga tau siyu,
tama te sęgę dabego aga aiyaba me elalugobeo.
20 Genuai Bidigo aga mu tonaluaibao,
tama agai tigigo dili me deli me
togwa pogobeo. *
21 Te dwai sę ebo bidi dabego haniani
dwai kolesaga ebogo augwa digi isaibao.
Tama Genuai Bidigo te doloba pai bidi
dabeba dene mabo boi bidi dabeba
dwai dene mu ilibo dao.
22 Godigo te aga sę bidi dabe ma selama,
tama augwa bidibo ula dali bidaibao.
Tama tigidali we bidigo homu agaba kęą pelama,
te agai augwali tonalumainu eyu,
te augwali me hagagobeo. Mu menio.

35

Te Devitgo asęani balia po me deli dao.

Te bidigo Godiba gedu haluasa po weyu, te aga tau somainu yai

1 Genuai Bidi, nago te ena dali
wado yainu elalubo bidi dabeba
te nago wado ilao.
Te ena dali hwịbo bidi dabe dali te nago hwịao.
2 Nago te hwịbo doado bage,
me te sabele dali selama,
tama nago ena tau sagasao.
3 Nago te ene me hwą selama,
tama ena te pobeasa bilibo bidi dabe dali hwịao.
Nago te po enabolo wao,
te ena nage tau sabo bidi da wao.

4 Te bidi dabego ena ela muainu ebao.
Nago te hwịyu, augwali elaluama,
tama augwali hale ilao.
Augwaligo te ena dolabo po mia sali.
Nago augwali pobelama,
tama augwali kone tua pomainu mu yao.
5 Genuai Bidi, nago enselgo te dwai bidi dabe
sela sąmainu ilao,
te waligo te nosa kakali sela sąbo tiwai yao.
6 Te nago enselgo te augwali pobeasa pelama,
tama augwaligo sunumi te hulia selama,
tama dwai bedege mu pedalumainu ilao.

* **34:20:** Jon 19:36

7 Eno dwai sę augwaliba me isiąwai, tiali goli tagalao,
te augwaligo ena dolabo bono
gągą dualali elalubao.
Tama augwaligo ena tulalumainu yabo
tǫ dedage me deli nigai dao.
8 Tiali goli, te augwaligo konesiąwai sogo,
te augwaligo ena dolomainu te muani bono gągągo,
nago te augwa digi polo dolomainu ilao.
Tama augwa digi augwa te nigali
dedageba tolalumainu yao.

9 Genuai Bidigo te tama tibaso,
tama te eno wiegi yai homu pemene agaba yaibao.
Te agai ena tau sobaso,
te eno bugai homu agaba yaibao.
10 Tama te eno usu da po mu te Godiba waibao,
“Genuai Bidi, te nage tiwai me deli elalubeo.
Nago te bomo meni yai bidi dabe bugagia tau sabo dao,
tama te bomo mu ebo bidi dabego
augwali dolainu ebo te usu me egobeo.”

11 Te tibo po wabo bidi dabego enaba
te eno isiąwani dwai sę meba po
enaba kisilama wali.
12 Eno wiegi yai kolesaga augwaliba ebadi,
tama augwaligo dwai kolesaga enaba wei ponani.
Tama tibaso, eno haliga sęgę mu yai.
13 Tiali goli, eno augwaliba
te tiwai sę me ebeo. Mu menio.
Te augwali gasi elalubaso, eno homu dene mu elama,
tama eno ugwa dwai gudali.
Eno te nai tubo me habu selali,
tama tego digi enaba sęgę mani.
Tama eno usu da weyu, gedu haluasa po
te nago augwali tau somainu wali.
14 Te eno abagi me ama teba
homu sęgę ebo tiwai yali.
Ena te ida isaide te homu dene eyu,
gela wabo bidi tiwai bilali.
Ena te haliga sęgę mu elama, tama ena te gela weyu,
homu dene dali bidali.
15 Tiali goli, te sęgęgo ena gegebo sogo,
augwali sisinama, te wiegi yai homu pemene yai.
Augwali sisinama, ena elaluainu yali.
Te eno konesiąwani bidi meba,
augwaligo enaba te dwai po
kisilibo sę te toma me nabeo.
16 Augwaligo posobo po umabo mu weyu,
tama enaba sęgę mani.
Augwaligo ena wei me isiąma,
tama augwaligo enade gebo hulia sali.

17 Genuai Bidi, te nisu naga sogo
nago augwali sula tagalogowe?
Nago ena ma siyu,
tama augwaligo ena me dologobeo.
Augwaligo te laiongo ena ela muainu ebo tiwai ebao,
tama ena nago te augwali nogode ma sao.
18 Te nago tama tibaso da,
te eno nageba usu da wabo po
te hauwa we bidi sisinibo tomode te po waibao.
Mu tama, te eno nago nogi te genuai hani
we bidi tomode ugwaba saibao.

19 Te bidi mebago ena dali odolali boi bidi ebao.
Tiyu, augwaligo ena aiyaba elalu,
te kęnę wabo te nago sula me tagaligio.
Augwaligo odolali ena dali dwai homu ebao,
tama tiyu, nago eno sęgęde
te wiegi yai pemene emainu sula me
tagaligio. *

20 Augwaligo te gasa bidi dabe dali
bugagia bidabo po dwasianu me migobeo.
Augwaligo te bidibo bulude bugagia bidibo bidi dabe
dolabo po weyu ebo dao.
Augwa te wiegi yai bidi dabe tibo po ola mayu,
dolabo po sisinama mibo dao.
21 Augwaligo enaba po kisilama,
te genuai po dągą weyu, te tama po wabo dao,
“Mu tama, dago te nago dwai kolesaga
meba te ebo gedugo sualio,” te po wabo dao.
22 Tiali goli, Genuai Bidi, nago
te bidi dabe augwali sualio.
Tama tiyu, nago pedauwali panialuamuo.
Genuai Bidi, nage enade
te digibulu me bidilamu dao.
23 Nage God, me eno Genuai Bidi,
nage hogodama, te ena tau sagasao.
Nago ena hasegelama,
tama ena tau sabo po hanilama pusao.
24 Genuai Bidi, eno God,
nago te doloba pai kolesaga ebo dao.
Nago ena tau sabo te boi bidi dabego koneama,
eno te doloba pai kolesaga wali pabo da po omainao.
Te ena dolomainu eyu, augwaligo te kęnę wabo te nago
sula me tagaligio.
25 Nago te augwade digi augwa po
mia siyu, te tama po wali,
“Wiegi yai mu da,” te po wabo
nago sula me tagaligio.

---

* **35:19:** Tib 69:4; Jon 15:25

"Te dago yainu yali sę, megi da te sę yalio."
Nago te po augwaligo omainu me igio,
"Dago aga dolali dao."

26 Augwaligo te enaba pedelali sęgęde
wiegi yai homu pemene yali.
Tama tiyu, nago augwali dwai hale emainu elama,
tama augwaligo homu kone mu tuą pomainao.
Augwa digi augwa nogi ugwaba siyu,
te ena aiyaba elaluainu yali,
tama tiyu, nago augwali
te hale dwai mu emainu elama,
tama augwaligo nogi te aiyaba elaluao.

27 Tiali goli, te gasa bidi dabego
homugo nago ena te doloba pai bidi
nogi emainu homu eyu,
augwa wiegi yai pemene elama i weyu,
tama bugai haliga elama bidimainu emainao.
Sesemane sogo augwa te po omainao,
"Genuai Bidi te polalubo bidi mu da," waibao,
"agai te aga sę bidi bugagia bidimainu
godolo ebo dao," omainao.
28 Tama tiyu, te eno nago doloba pai
kolesagade po hanilama weyu,
tama nago nogi tigidali sogo
giligade me, hulide me ugwaba saibao.

36

Te Devitgo asęani balia po me deli dao.

Te dwai kolesaga ebo bidi dabede wali po dao

1 Agai dwai sęde sali sęgę te dwai bidigo
haligade elalubao,
tama te po meba agabolo mabo dao.
Te bidigo te Godide wi me egobeo.
Mu menio. Agai aga tudiba muaibao. *
2 Agade digi aga hagoma eyu, te homu ebo da,
"Ena te polalubo bidi mu da," waibao.
"Tama tibaso, Godigo te eno ebo dwai sę dabe
te me gegegobeo elama,
tama agai ena po tų me iligobeo," wabo dao.
3 Sesemane sogo agai te dwai sę yabo po,
me te gasa bidi tibo po ola mabo po weyu yaibao.
Agai te wiegi yai kolesaga yabo homu
te agade me elalubo menio.
4 Aga te betide pila mudu,
tama te dwai sę yabo kolesaga te
homu kone paludaibao.
Agai te dwai sę ebo sunumi naga wali pidu,

* **36:1:** Rom 3:18

tama te dwai sę ebo kolesaga tudiba me mugobeo.

Godigo wiegi yai kolesaga ebo dao

5 Genuai Bidi, nago te we bidi
godolo ebo kolesaga te dwasianu meni,
te godolo ebo dąi te dagaluba usu nigi pali.
Nago te mu kolesaga naga wali pabo,
tama te me te dwasianu menio.
Te dąi te ugwadu mu elalubo pǫba usu nigi palio.
6 Te nago doloba pai kolesaga te genui mu elalubao,
te bulu du dabe tobage tiwai elalubao.
Dago nago te doloba pai po tụ ebo page koneainu ebaso,
te usu me egobeo.
Te aiyanu mu dulali,
te tamu ąi aiyanu mu ebo tiwai yai.
Genuai Bidi, nago te bidi dabe
me te hasa dabe bugagia tonalubaso,
te augwali bugagia bidibo dao.

7 God, nago te da godolo ebo kolesaga te siligobeo,
tama te wiegi yai mu yai, dago wei homu mu ebao.
Tama te we bidi dabe
te nageba pelama, duala sabo da,
te kakaruk wai dabe te aga idago
bogo dologoba duala sabo tiwai gilama ebo dao.
8 Nago bede te nai hauwa elalubao,
tama tiyu, te we bidi dabe te nai me
sǫą pabo menio.
Te nago wiegi yai nai te umabo mu elalubao,
te soabo genuai wę tiwai eyu,
tama nago da te wę tumainu mabo dao.
9 Magi baso meni, nage te tigidali
naigo bidibo ula page bidi dao.
Tama nage te ulago page da.
Dago te nagede naga ula siyu,
tama da bugagia bidibao.

10 Sesemane sogo nage konebo
we bidi te nago augwali wei eyu,
godolo mu idu geao.
Nago te doloba pai bidi dabe tau siyu,
te augwali bugagia bidimainu tau sidu geao.
11 Nago ena te hagoma bidi dabego
sągągo agamainu me elamuo.
Tama ena te dwai bidi dabego sela sąmainu me igio.
12 Suao. Te dwai sę ebo bidi dabe
te tǫba tulaluama, te pila mubao.
Augwali te ma hodalugobeo.

37

Magi nai te wiegi yai bidide, me dwai bidide pedalubo po wai

1 Abagi, nago te dwai sę ebo bidi dabego te
wiegi yai nai dabe sabode
te nago homugo pesa me elamuo.
Nago te dwai kolesaga ebo bidi dabego
naide haliga dwai me elamuo.
2 Te dwasianu sogo naga tama,
te dwai sę ebo bidi dabe dolaibao,
te nosa wa pabo tiwai eyu,
me te ni yabe wa pabo tiwai yaibao.

3 Nago konealubo homu Godiba munama,
tama wiegi yai kolesaga yao.
Nago tama tiali da, tama nage te naga tǫde sesabi
elama bidaibao,
tama magi nai me deligo nage me dologobeo.
4 Nago Genuai Bidiba wiegi yai pemene yao,
tama agai te nago godolo homu ebo
nai dabe mawaibao.
5 Nago te naga bidibo ula te Genuai Bidi nogoba muao.
Te konealubo homu agaba dąų weyu,
te agai nage tau saibao.
6 Tama tiyu, te agai nago wiegi yai kolesaga
te hania pepeli diliba pedalumainu ilama,
te giliga ula pedalubo tiwai yaibao.
Tama agai te nago doloba pai kolesaga
te bidi dabego gedude te pepeli diliba haniliyu,
te nai tubode te giliga tomo yagasu
ula ebo tiwai yaibao.

7 Nage dua digi te Genuai Bidi pąba pelama, bidao.
Te dua digi bidiyu, te agai nage tau sabo tonaluao.
Te bidi dabego augwa ebo kolesagade
te wiegi yai nai dabe sabode te
nago homugo pesa me elamuo.
Mu tama, te haniani dwai kolesaga yabo
homu ebo bidi dabego ebo homude
nago homu kekeli eyu, tama te tiwai sę eyu,
pedelabo homu me elamuo.

8 Nago wado po me wasiąyu,
tama nago te haliga sębę ebo kolesaga me tagalao.
Nago homu te nai dabede kekeli elama,
homugo pesa me elamuo.
Te kolesagago nage kekelama,
te dwai kolesaga emainu yaibao.
9 Te dwai sę ebo bidi dabe mu dolaibao.
Tiali goli, te konealubo homu dąų olama
bidibo we bidi dabego
te Genuai Bidigo augwali tau somainu
tonaluali we bidi dabe da,
te augwali te augwa tǫde bugagia bidaibao.

10 Te pąde tama digi sogo,
te dwai sę ebo bidi dabe mu hagawaibao.
Te nago augwa pesagede te augwali gegebo sę yaibao,
tiali goli nago augwali me sugobeo.
11 Tiali goli, te augwa digi augwa
aiyaba elalubo we bidi dabe,
te augwali te tǫde bugagia bidaibao.
Te augwali wiegi yai mu bidiyu,
tama wiegi yai pemene elama, bidaibao. *

12 Te dwai sę ebo bidigo
te wiegi yai bidi dolabo homu eyu,
te wado po wabo dao.
13 Tiali goli, Genuai Bidigo te sogo me deli
te bodolu pedalubo koneyu, tama te sogo
te dwai sę ebo bidi dabe dolaibao.
Tama tiyu, Genuai Bidigo augwaliba gisugu mabo dao.
14 Te dwai sę ebo bidi dabego te bainat hwą dią siyu,
tama te enesigi kegelama,
te nai meni yai bidi dabe,
me te magi doado bage sǫą pabo
bidi dabe enainu yaibao.
Augwaligo te doloba pai kolesaga
wali pabo we bidi dabe ela muabo homu ebo dao.
15 Tiali goli, te augwa bainatgo
te Godigo augwali isilaibao,
tama Godigo te augwaligo enesigi togwa paibao.

16 Te doloba pai bidigo te dwasianu naigo
te tigidali dwai bidigo nai hauwa
te aiyaba elalueibao.
17 Magi baso meni, Genuai Bidigo
te dwai bidi dabego bomo silama,
tama agai te doloba pai bidi dabe tonalueibao.
18 Genuai Bidigo te aga po wali pabo
we bidi bugagia tonalueibao.
Tama te Godigo augwali mani doado bage,
te augwa sesemane sogo tolalueibao.
19 Te dwai sogode te sęgęgo augwali me gegegobeo.
Tama te nasi ebo sogo, te augwa nai hauwa elalu,
te augwali nai me sǫą pogobeo.
20 Tiali goli, te dwai sę ebo bidi dabe,
augwali da, mu dolaibao.
Te Genuai Bidigo boi bidi dabe augwali te hagawaibao,
te wiegi yai plauago, me nosaigo au tǫba tegaluama,
te hagabo tiwai gilama yaibao.
Mu tama, te augwali te sia hano
te dwasianu sogo naga elaluama,
tama te hano pela silibo tiwai gilama ebo dao.

---

* **37:11:** Mat 5:5

21 Te dwai sę ebo bidigo te nai dabede negeli selama,
tama agai te negeli sali wei me ponogobeo.
Tiali goli, doloba pai bidigo te wiegi yai kolesaga eyu,
tama agai te gasa bidi dabeba te nai olo mabo dao.
22 Te Genuai Bidigo wiegi yai po
augwaliba wabo we bidi da,
te augwali te bugagia tǫde bidaibao.
Tiali goli, te Genuai Bidigo te dolomainao po wali
we bidi dabe da, teda agai augwali sela sąwaibao.
23 Genuai Bidigo te we bidi
bilibo dodolobo sę ebo dao.
Te agai bidi me deligo kolesaga
wei eyu, godolo ebaso da,
agai te aga dolasa bilimainu dąų walaibao.
24 Tama te bidi tulalubaso, tagalao,
aga te mu dologobeo.
Magi baso meni, Genuai Bidigo
te aga nogo tola selama,
tama aga ma dolugulumainu ebo dao.

25 Polobadu ena gesi ogwa bidi bidali,
tama megi da ena monu dabe yalio,
tiali goli te Godigo doloba pai bidi
me deli tudiba mubo te eno me subeo.
Tama te doloba pai bidi dabego
wai dabe te nai sǫą pabo te eno me susiąyu,
tama te gasa bidigo augwali
tau somainu i me wabeo. Mu menio.
26 Te sesemane sogo
te doloba pai kolesaga
ebo bidigo te olo mu tau sabo
wiegi yai kolesaga eyu,
tama te gasa we bidi dabeba nai
hauwa mayu ebo dao,
tama augwa wai dabego
te aya ida wiegi yai homu
pemene ilibo sę ebo dao.
27 Nago te tigidali dwai kolesaga tudiba munama,
tama wiegi yai kolesaga naga yao.
Te tiwai nago ebaso da,
teda nago nosali pedalubo hani bage
augwaligo te tǫde sesabi elama,
bugagia bidada paibao.
28 Magi baso meni, Godigo te doloba pai kolesaga ebo
we bidi wei eyu, godolo mu ebo dao.
Agai te aga we bidi hagamainu me egobeo.
Sesemane sogo Genuai Bidigo te
we bidi dabe dolasa bilimainu tonalueibao.
Tiali goli, te dwai bidi dabego
wai dabe da, te mu dolaibao.
29 Tiali goli, te doloba pai bidi dabe da,

te Godigo augwa mani tǫ saibao,
tama augwa tede sesemane sogo bidada paibao.

30 Doloba pai bidigo te wiegi yai
kolesaga koneani elalu,
tama wiegi yai po naga pusaibao.
Agai te doloba pai kolesagade po mibo dao.
31 Te Godigo bomai po aga homude elalu,
tama agai God wali peyu,
tama te bomai po me tagalogobeo.

32 Te dwai sę ebo bidi geme dualalu,
tama te doloba pai bidi tonalueibao,
tama aga ela muabo sunumi gegeyu tebo dao.
33 Tiali goli, Genuai Bidigo te doloba pai bidi
te dwai bidigo ela mumainu me tagalogobeo. Mu menio.
Tama te dwai sę ebo bidigo
te doloba pai bidi po tụ ilibaso da,
teda Genuai Bidigo agai te doloba pai bidi
te po tụde aiyaba elalumainu me
sula tagalu me gogologobeo.
34 Nago konealubo homu Genuai Bidiba dąụ olama,
tama agai po dolo wali peyu,
tama agai kolesaga wali pao.
Nago te tiwai eyu da, teda agai nageba
te genuai nogi mayu,
tama nago te agai nageba mani tǫ tolalu bidaibao.
Tama agai te dwai sę ebo bidi dabe
dolobo te nago sueibao.

35 Eno suali, te dwai sę ebo bidigo
genuai bomo elalubao, tama agai te we bidi dabe
aiyaba elalu, te Lebanonde elalubo
te moni ni sidago te gasa ni dabe aiyaba elalubo
tiwai gilama ebo dao.
36 Tiali goli, nosali ena te badu ma pali,
tama aga te munu ma elalubeo.
Eno aga gegebo sę yali,
tiali goli eno aga me subeo. Mu menio.
37 Nago te magi dwai sę me deli isąwai
bidide homu kone paliyu,
tama te doloba pai bidi suabo homu yao.
Te gasa we bidi dabe dali
dua digi bidibo bidi yaibaso da,
teda aga hani te sesemane sogo bidaibao.
38 Tiali goli, Genuai Bidigo
te dwai sę ebo bidi dabe te mu dolaibao.
Te augwa hani wąị nǫụ dabe
augwali nosali te mu menia saibao.

39 Genuai Bidigo digi te doloba pai dabe ma sabo dao.
Te sęgę augwaliba pedalubo sogo,
augwali te udulama, agaba pobaso,
tama agai augwali tonalubo dao.
40 Augwaligo konealubo homu agaba dąụ wai.
Tama tiyu, agai augwali tau siyu, tama agai augwali
te dwai bidi dabego nogode dobola selama,
tama augwa bugagia bidibo dao.

38

Te Devitgo asęani balia po me deli dao.

Te sęgę elalubo bidigo gedu haluasa po wai

1 Genuai Bidi, nago wado yabo homu elalubao,
tiali goli nago enaba wado me iligio.
Nago haliga sębę yai,
tiali goli nago enaba dene me magio.
2 Nago ene dabego nago ena mu enama,
tama naga nogogo nago ena aiyaba elaluali.

3 Nago enaba wado ebaso, tama ena dwai gasi yai.
Eno sęgę elalubaso,
tama eno tigi bomo mu meni yai.
4 Te ena sęgę dabego te ena mesegelama,
tama te sęgę dabe te eno walu tolai
sęgę tiwai elama, tama sęgę mu ebo dao.
5 Te eno tigide elalubo kenide
te keni bole hauwa elalu, tama te kugumini mu ebao.
Eno te geda mubo kolesaga mu eyu,
tama te sę enaba pedelai.
6 Eno haligade te genuai sęgę mu elama,
tama ena dolobao.
Te tigidali side ena homu dene eyu,
tama gela naga wabo dao.
7 Eno tigi te posolo mu eyu, te siago dabo tiwai ebao,
tama ena genuai gasi mu elalubao.
8 Ena mu dolama, tama ena dwai bidali,
te magi nai me deligo ena bomonama agabo tiwai
gilama yali.
Eno haligade te dwai homu mu yali,
tama ena te genuai denede i me weyu yali.

9 Genuai Bidi, nago te eno bomai homu
wei ebo koneani.
Eno haligago dwai gela wabo,
tama nagede tebo te geme me
dualalubeo.
10 Te eno hoboludu sę bomo mu ebaso,
tama eno bomo te mu sia salio.
Te eno gedu hulia selama,
tama eno bugagia ma tonosiąbo dao.
11 Te eno abagi, me hai namu dabe,

te augwali ena pąba asabo homu isąwai.
Augwaligo te eno keni suabo homu isąwai.
Tama ena hani sibi dabe augwali te digibulu bidibao.
12 Te ena ela muainu ebo bidi dabe,
augwaligo te ena tola somainu yabo
bono gągą sisi elama, muani.
Te ena dolainu ebo bidi dabe,
augwaligo te enaba dwai sę yabo po miani.
Tama sesemane sogo augwaligo enaba
dwai sę yabo homu kolesaga ebo dao.

13 Tiali goli, ena te olo degai bidi tiwai elama,
tama eno augwaligo wabo po me odobeo.
Ena te pedauwali pania sai tiwai elama,
tama eno pedauwali me a me wabeo.
14 Ena te po odisąbo bidi me deli
tiwai gilama yali, tama eno augwaliba
te po wei me ponobeo.
15 Tiali goli, Genuai Bidi,
eno konealubo homu nageba dąų wali.
Genuai Bidi, nage eno God da,
te naga digi enaba te po
wei ponomainu yaibao.
16 Eno te tama gedu haluasa po wali,
“Nago te boi bidi dabego ena aiyaba elaluama,
tede kęnę omainu me elamuo,” wali.
“Te ena dwasianu tula mubo sogo,
nago te augwali hagoma eyu,
wiegi yai homu pemene emainu me igio,” wali.
17 Magi baso meni, te pąde ena tulaluainu eyu,
tama ena sesemane sogo dene ebo dao.

18 Eno dwai sę yali po nageba pusali,
tama ena yali sęgęde ena homu dene yai.
19 Te eno boi bidi tigidaligo te bomo mu ebao.
Te bidi hauwa umabogo
te enaba odolali boi bidi ebao.
20 Eno dwagi yai kolesaga augwaliba ebadi,
tiali goli augwaligo enaba
dwai kolesaga wei ponoyu yai.
Eno te wiegi yai kolesaga wali pobadi,
tama tede augwaligo homu koneama,
tama enade augwa boi bidi pedelali.

21 Genuai Bidi, nago ena me tagaligio.
Eno God, nage te enade digibulu me bidigio.
22 Genuai Bidi, nage da ena ma dobola sabo bidi da.
Nago ena polo tama tau sao.

39

Te Devitgo asęani balia po me deli dao.

Te sęgę elalubo bidigo po wali
1 Eno po te tama wali,
“Eno te ena ebo kolesaga tigidali te bugagia
tonalueibao,” po wali.
“Tiyu, te ena wali pode sęgę sidalio.
Te dwai sę ebo bidi dabe ena pąde bidibo sogo da,
teda eno po deli me wagobeo,” wali.
2 Tialima, eno pedauwali pania selama,
tama eno po deli me wabeo.
Tama eno te wiegi yai naide me po me deli me wabeo.
Tiali goli, eno haliga sęgę te genuai mu pedelalio.
3 Tama eno moni homu mu yai.
Eno homu kone palubo sę idubadi,
tama eno haliga te mu dwai yali.
Tialima, megi da, eno pedauwali
pania sobaso, usu egobeo. Menio.
4 Eno Godiba te tama po hanalu wai,
“Genuai Bidi, te ena bidabo ulade
te nisu naga kibu be elalubawe?
Te mena sogo ena isigowe?
Te eno bidabo ula te pęwadage sogo
naga elalubo homu ebao.
Nago enabolo pusa mao,” po wali.

5 Nago ena bidabo bodolu
te pęwadage sogo mu muani elalubao.
Te nago gedude ena te bidabo bodolu muani,
te olo bage tiwai yali.
Tigidali bidi te wali tiwai eyu,
te bidi me deligo te pedauwalide
ponobo tiwai gilama ebo dao.
6 Tigidali bidi te ni noma te giligade elalubo tiwai ebao.
Augwa te doado bage hauwa sabo sę dene ebadi,
tiali goli, augwa te sę dene odolali hagayu yai.
Te bidi dabego doado bage hauwa sisinani,
tiali goli, augwali isibo si,
dego sogowe, te augwaligo me konebeo.

7 Tiali goli, Genuai Bidi, megi eno magi nai
tonalubowe? Menio.
Eno konealubo homu nageba dąụ weyu,
tama nago naga ena tau sabo tonalubao.
8 Nago ena ma selama,
tama eno sęgę tigidali sela sąyao.
Nago te kolesaga geda mubo bidi dabego
te enaba posobo po omainu me elamuo.
9 Tiali goli, eno da po me wagobeo.
Eno pedauwali pania saibao.
Magi baso meni, nago digi te dene mabo sę enaba yali.
10 Nago ena me dolamuo dao.
Nago ena dene mu menama,

tama pąde ena isainu ebao.
11 Nago te bidi me deliba wado eyu,
tama aga yali sę wei ponoyu ebo dao.
Tama nago te agai godolo ebo nai te mu siliyu yaibao,
te asobago te ugwa togobo tiwai eyu,
tama te ugwa dolobo tiwai ebao.
Mu tama, tigidali bidi pedauwalide
te po mobo wali asobo tiwai ebo dao.

12 Genuai Bidi, nago eno gedu haluasa po odao.
Nago te eno i waboba olo bugagia muao.
Te eno nageba i wabo sogo, nago olo pania selamuo.
Nago koneani, ena te dwasianu sogo
nage dali te tǫde bidaibao.
Ena te ena wąi nǫų dabe tobage tiwai dao,
augwali me te pęwadage sogo naga te tǫde bidai dao.
13 Nago enaba te dene mabo sę me elamuo.
Enabolo sula tagalu, te ena haliga wiegi yai
ma emainu yao.
Tama nosali ena isibaso, te tǫ mu taga paibao.

40

Te Devitgo asęani balia po me deli dao.

Te God nogi ugwaba sabo tęąbi po dao

1 Ena dua digi bidiyu,
tama eno te Genuai Bidigo ena
tau sabo tonalu bidai.
Tama agai te olo tau sabo wiegi yai kolesaga enaba eyu,
tama eno gedu haluasa po wabo odali.
2 Ena te aiyaba mu igulai genuai dedage
tomode bidibo bidi tiwai bidiyu,
tama ena dolainu ebaso,
tama Genuai Bidigo ena kegelama,
tama ena ugwaba holali.
Ena te pu węde mu dąų olama,
tama tego ena tola sai elalu,
tama Genuai Bidi agai ena tedu gudulama,
tama ena te masigi elalubo madiba dodolama,
tama ena bomonama ma pai dao.
3 Agai te gesi tęąbi po me deli enaba mani,
te agaba konealubo homu dąų wabo
God nogi ugwaba sabo tęąbi po dao.
Te bidi hauwago te agai enade yali sę
po odolama, tama augwa wi elama,
tama augwa te Genuai Bidiba
konealubo homu dąų omainu yaibao.
4 Bidigo konealubo homu te
Genuai Bidiba dąų wabo bidi da,
te aga wiegi yai homu pemene yao.
Te hagoma ebo bidi dabe wali pisąbo bidi tiwai,

tama te Genuai Bidi me tagalisiąma,
tama te tibo god dabeba lotu po me wagobeo.
Mu menio.
5 Genuai Bidi, eno God,
nago te da tau sabo sę wiegi yai hauwa yali.
Te nage tiwai bidi me elalubeo.
Nago augwali aiyaba mu elaluali.
Eno te bidi dabeba po pusuyu,
tama nago sę me homude po weyu da, ya tegobao!
Te umabo umabo mu yaibao.
Eno nedebaso, usu me egobeo.

6 Nago te augwaligo elama ofa ebo
kibu dabe te wei ebeo.
Te tobage augwaligo
te siaba tigidali ulama domainu
te sęgę sela sąbo ofa, te me nago wei me isiąwai.
Tiali goli, nago eno homu hodolobaso,
tama eno nago po wali pabo dao.
7 Tialima, megi eno e tama obao,
"Suao. Ena asalio.
Te nago bomai po elalubo bukude nago homugo
te eno emainu yabo sę asęanio.
8 Eno God, eno te nago
homu wali pabo wei mu ebao.
Te nago bomai po te ena haliga tomode
elalubao." *

9 Genuai Bidi, eno te nago bukude po pusubo sę
te nago we bidi dabe sisinibo tomode wai dao.
Eno te tama po wai,
"Genuai Bidigo te da ma sabo dao."
Genuai Bidi, nago koneani,
eno te po sesemane pusaibao.
Eno pedauwali me pania sogobeo.
10 Nago ena tau selama, tama ena ma sali,
tama te eno me geme dualubeo.
Te nago naga mu po te wali pelama,
tama te nago da ma sabo da po eno pusalio.
Nago te tigidali we bidi wei mu eyu,
tama nago mu kolesaga wali pobaso,
tama eno te lotu wainu sisinibo
we bidi dabeba eno me dualubeo.
Menio, eno augwaliba wai dao.

11 Genuai Bidi, eno koneani,
te nago homu dene eyu,
tau sabo sę ebo te palia sogobeo.
Menio, nago ena sesemane sogo homu ebo dao.
Nago ena wei eyu, tama naga mu po te wali peyu,
tama tebo kolesagade te nago

* **40:8:** Hib 10:5-7

ena sesemane sogo tonalubo dao.

Agai te Godiba gedu haluasa po weyu, aga tau somainu yali

12 Te sęgę hauwa enaba pedelali,
tama te augwali eno nedebaso, usu egobeo.
Te dwai kolesaga dabe eno yali,
tego ena aiyaba elalualio,
tama eno bugagia me tonono me ebeo.
Te dwai kolesaga hauwa mu pedelama,
tama te eno tobolude elalubo
tobolu nisi namba te aiyaba elaluai.
Eno homu kolesaga tigidali tuloluai,
tama ena bomo meni yai dao.
13 Genuai Bidi, ao, te nago ena ma sao.
Genuai Bidi, te nago ena polo tau sao.
14 Te bidi mebago ena ela muainu ebao.
Nago augwali elalu,
tama augwali homu kone mu tuą palama,
te augwali dwai hale somainao.
Te bidi dabego eno sęgęde wiegi yai pemene ebao,
nago augwali ma sela sąnama,
tama augwali te elaluao.
15 Te bidi dabego enaba posobo po weyu, kęnę wali.
Nago augwali te hale mu elalumainu yao,
te augwa yali kolesagade
dwai midigi mu somainu yao.

16 Tiali goli, eno homugo te nage koneani bidi dabego
da, augwa te nageba wiegi yai pemene eyu,
tama bugai homu elama bidaibao.
Te nage godolo mu idubo we bidi dabe,
te nago augwali ma sao, augwa te po omainu yao,
“Genuai Bidi te polalubo bidi mu da,” omainao.
17 Tiali goli, ena te bomo meni yai bidi,
tama ena te tigidali doado bage sǫą pai elalubao.
Tama nage, Genuai Bidi, nago ena homu koneani.
God, nago digi nago ena tau sabo bidi da,
tama nago ena ma sabo dao.
Nago me tonalugio, nago ena polo tau sao.

41

Te Devitgo asęani balia po me deli dao.

Gasi yai bidigo te Godiba gedu haluasa po weyu, te Godigo aga usu ma ilimainu yai

1 Bidigo te magi doado bage meni yai bidiba
homu kone palama,
tama augwali tau sabo bidi da,
te bidigo homu wiegi yai pemene yao.
Te sęgę agaba pedalubo sogode,
te Genuai Bidigo aga tau saibao.
2 Godigo te aga tonalu,

tama aga bidibo ula dąų walaibao.
Tama Genuai Bidigo te aga pesagede
bugagia bidimainu ilaibao.
Tama te Genuai Bidigo te boi bidi dabego
aga dolomainu me iligobeo.
3 Te bidi aga gasi elalubo sogo,
te Genuai Bidigo aga tonalubao.
Agai te aga gasi usu ma ilama,
tama aga bomo ma somainu ebo dao.

4 Tiali goli, ena digi eno te po wali,
“Genuai Bidi, eno nageba dwai sę yali,” po wai.
“Tiali goli nago te olo tau sabo
wiegi yai kolesaga enaba eyu,
tama eno gasi silao,” wali.
5 Te eno boi bidi dabego enade dwai haliga eyu,
tama augwa te po wai,
“Te aga polo isibaso, te dago homu kone agade ebo
tagalaibao.”
6 Te bidi mebago ena suagasu,
tama augwa enade odolali po miani.
Augwaligo te ena gasi dwai ebo po odainu yali.
Tama nosali augwa buluba dią soyu,
tama augwaligo ena te gasi ebo po
te tigidali habude te po pusubo dao.
7 Tigidali bidigo ena wei me isąyu,
te augwaligo eno gasi po geme wabo dao.
Augwaligo homugo te dwai nai mugo
ena dolomainu homu ebo dao.
8 Augwa te tama po wai,
“Te dwai naigo aga salio,” wali.
“Te aga ma hodalubaso, te usu egobeo.
Te aga isaibao,” wai.
9 Eno abagi me deli elaluai,
aga te eno hai namu mu tama,
tama aga te ena dali nai tuyu yai.
Tiali goli, aga me te eno boi bidi pedelali.*

10 Genuai Bidi, nago te olo tau sabo
wiegi yai kolesaga enaba eyu,
tama e gasi silimainu yao,
tama te eno te bidi dabe augwa yali
kolesaga wei ponaibao.
11 Te boi bidi dabego ena dolisąbaso da,
teda eno koneyu,
te nago ena godolo eba homu yaibao.
12 Nago suali, te ena dolo bilibaso,
tama nago ena tonaluali,
tama nago ena te naga pąde sesemane dolaluaibao.

* **41:9:** Mat 26:23; Mak 14:20; Luk 22:21; Jon 13:18

13 Dago te Genuai Bidi nogi ugwaba sao,
aga te da Israel dabego God dao.
Tama te nosali pedalubo hani
augwa te tama naga tiaibao.
Te mu dao. *

Buku 2

42

(Tib 42–72)

Polobadu mu te dago megi wabo Tib 42 dali, Tib 43 dali te balia po me deli naga elaluali. Tiali goli, nosali augwaligo te balia po pedama, tama megi dago te balia po si badu elalubao. Tama te balia side elalubo po page te deli page dao, te bidi aga page bulude homu dene mu eyu, tama Genuai Bidi Godibolo aga gedu haluasa po obao. Te Kora hani dabego asęani balia po me deli dao.

Te aga bulu digibulu bidibo bidigo gedu haluasa po wali

1 Uni hasa te węde nogene eyu,
tama te tubo dwasianu węba
udua pabo dao.
Tama te tiwai naga, God, eno homu wei eyu,
te nage pąde bidabo homu ebao.
2 God, nage te bidibo ula elalubo God da,
tama eno nage wei homu mu ebao,
te bidi aga dogoni wa pobaso,
te wę tuainu ebo tiwai yaibao.
God, mena sogo te ena nageba aselama,
tama te moni lotu be tempelde
nageba lotu wagowe?
3 Sesemane sogo te bidi dabego enaba te tama po wali,
"Te nago God mena bidibawe?"
Tama tibaso, ena sesemane sogo gela udubo sę yali.
Te eno gedu ąi te eno siade me hulide
nai tubo tiwai gilama yali.
4 Eno te polobadu wiegi yai homu elaluali sogo
homu kone palama,
tama eno haliga sęgę mu yali.
Polobadu ena te hauwa we bidi dali bilali,
tama ena poligi pelama,
tama augwali te Godigo beba odasa pai.
Da pelayu, tama wiegi yai pemene ebo i me wali,
tama Godiba usu da wabo tęąbi po wali.
Te sogo da tigidali te olo bidibo side sisinani.
5 Magi baso ena sesemane sogo
te haliga sęgę ebawe?
Magi baso eno haliga midigi ebawe?
Eno konealubo homu te Godiba dąu olama,
tama agai ena tau sabo tonalueibao.
Aga te eno God da, tama ena tau sabo da.
Tama tiyu, eno aga nogi ugwaba ma saibao.

---

* **41:13:** Tib 106:48

6-7 Te boi bidi dabego ena te augwa
buluba odasa asobaso,
tama megi eno page bulu te digibulu mu elalubao.
Tama tibaso, eno haliga sęgę mu ebao.
Tama tiyu, God, eno homu kone nageba ebao.
Nago te enaba te haniani genuai sęgę menama,
tama augwaligo ena mesegelali,
te moni soabo ąi tiwai dao.
Tama te masigi yai madi soabo wę
te aiyaba sabo duluyu,
te węgo kulukulu umabo mu wabo dao.
Te tiwai me te enaba pedelali sęgę dabego
te eno homu kone tųą pali.
Nago te biksi peda pomainu elama,
tama pepeda pomainu yali,
tama te nambisde tǫ mesegebo dao.
Tama te tiwai naga nago enaba
te muani sęgę tigidaligo te ena mesegelibo dao.
8 Tiali goli, eno homugo te Genuai Bidigo enabolo
te olo tau sabo kolesaga te giligade emainu yali.
Tama te hulide eno te agaba usu da weyu,
gedu haluasa po wabo tęąbi po waibao,
tama te ena bidabo ula mabo Godiba te usu da po
wabo gedu haluasa po waibao.
9 God da, te ena seselalubo bidi mu dao,
tama eno agaba te tama po obao,
“Magi baso nago enaba homu kone ebo tagalubawe?
Magi baso nago ena te boi bidi dabego elalumainu eyu,
tama ena te haliga sęgę emainu ebawe?”
10 Te sesemane sogo te boi bidi dabego
enaba te tiwai kęnę po weyu,
“Te naga God mena bidibawe?” po wabo.
Te pogo te ena tigide te ene enama,
tama ena isainu ebo tiwai yai.
11 Magi baso ena haliga sęgę sesemane sogo ebawe?
Magi baso eno haliga midigi ebawe?
Ena te Godiba konealubo homu dąų olama,
tama agai ena tau sabo tonalueibao.
Aga te eno God da, tama ena tau sabo dao.
Tama tiyu, eno aga nogi ugwaba ma saibao.

43

Aga bulu taga pelama, digibulu bidibo bidigo gedu haluasa po wai

1 God, te bidi dabego nage tudiba muyu,
te augwaligo ena aiyaba elaluainu
homu ebao.
Nago ena tau selama,
tama augwaligo te dwai po wabo togolama,
tama augwaliba eno ebo
wiegi yai kolesaga naga ola mao.
Augwali te tibo po wabo bidi dabe da,

tama augwaligo kolesaga te dolo me isąwai.
Nago ena tau selama,
tama augwali nogode ena ma dobola sali.
2 Magi baso meni, nage naga, nage eno God da.
Ena nageba aselama,
tama te dwai bidi dabede geme duala sali.
Tialima, magi baso nago
ena homu ebo gegeda palubawe?
Magi baso te boi bidi dabego ena aiyaba elaluama,
tama ena haliga sęgę
dwai mu iduaibawe?
3 Nago te naga mu po ola toliyu,
tama nago ula me asiyu,
tama enabolo sunumi ola mobaso da,
teda ena te naga tedali bulu du dolo
te Saionba pelama digi,
tama te nage bidibo lotu be tempelba
paibao.
4 Tama tialima, ena te God, nago alta sai teba paibao.
Magi baso meni, nago ena wiegi yai
haliga iliyu, te pemene ilibo dao.
Nage eno God da, te eno gita selama, te musik weyu,
tama nago nogi ugwaba sabo tęąbi po naga waibao.
5 Magi baso ena haliga sęgę sesemane sogo elalubawe?
Magi baso eno haliga dwai midigi sobawe?
Eno konealubo homu Godiba dąų weyu,
tama te agai ena tau sabo tonalueibao.
Aga te eno God da, tama ena tau sabo dao.
Tama tiyu, eno aga nogi ugwaba ma saibao.

44

Te Kora hani dabego asęani balia po me deli dao.

Te Israel dabego te Godigo augwali tau somainu hanalu wali

1 God, te dago wąį nǫų dabego te nago
polobadu bomai sę yali po te dabolo pusali,
te augwali tǫde bidali sogo.
Tama dena digi te po wabo odai dao.
2 Nago digi te Israel hani isąwai bage
te augwa tǫde sela sąnama,
tama nago te tǫ te da Israel bagego
wąį nǫų dabeba mani,
tama augwali tede bomo elalu bidali.
Nago te gasa hani dabego yali
dwai kolesaga wei ponani,
tiali goli nago te dena wąį nǫų dabe
te bugagia bidimainu elama,
tama hauwa umabo we bidi pedalumainu yai dao.
3 Te wąį nǫų dabego hwįani,
tiali goli augwaligo te tǫ te hwįnama me sabeo.
Te augwa digi augwa bomogo te hwįbo tau selama,

te boi bidi aiyaba me elalubeo.
Menio. Nago augwali wei mu yali,
tama tiyu, nage augwali dali bidiyu,
tama augwaliba ula mani.
Tama nago bomogo digi te boi bidi
aiyaba elaluai dao.
4 Nage eno king me eno God dao.
Nago po obaso, tama te Jekopgo hanigo
te boi hwịbode
te boi bidi dabe aiyaba elalubo dao.
5 Te nago bomogo naga dago
te boi bidi dabe sela sạyu ebo dao.
Mu tama, nage da dali bidiyu,
tama dago te da dali hwịbo bidi dabe
aiyaba elaluyu, sạgạgo agabo dao.

6 Eno enesigi me ene elalubao,
tiali goli eno homugo eno te hwịbode
te nai dabego ena tau sabo homu me ebeo.
Eno te bobobage bainat hwạ elalubao,
tiali goli tego me ena te hwịbode tau me sogobeo.
7 Menio. Nago naga da tau sobaso,
tama te boi bidi dabego da aiyaba me elalubeo.
Te bidi dabego da wei me isạbadi,
tiali goli nago augwali dali hwịnama,
tama nago augwali aiyaba elaluai dao.
8 God, sesemane sogo dago nago nogi ugwaba sobao.
Tama dago nageba usu da weyu,
geda haluasa po sesemane sesemane sogo wabo da.

9 Tiali goli, megi da, magi yaliwe?
Nago da tudiba munama,
tama nago dago nogi aiyaba muani.
Tama nage te dago ami bidi dabe dali
te hwịboba me pabeo.
10 Nago tama tibaso,
tama da te boi bidi dabede wi sobadi,
tama augwaligo te dago doado bage salio.
11 Nago da te augwaligo ela muabo
kibu sipsip tiwai pedalumainu ilali.
Tama nago da te dena tọde bidali sela sạbaso,
tama da tedela pelama, te gasa hani bage tomoba
bidigi pai dao.
12 Nago te naga we bidi te gasa haniba tagala palama,
tama nago augwalide dwasianu mone mu sai.
Nago te augwalide gasa ugwadu
daganobo profit mone me sabeo.

13 Nago dade te tiwai yali,
tama te da pạde bidali hanigo
te posobo po daba wali.

Te we bidi dabego dwai gisugu mayu,
tama dabolo hale ebo po wali.
14 Nago te hani bage dabe homu hodolubaso,
tama augwaligo dago nogide hale yabo po wabo dao.
Te daba pedalubo sęde augwaligo
dwai gisugu mabo sę ebao.
15-16 Te bidi dabego posobo po,
me dwai po enaba wali,
tama te boi bidigo me te bidi dabego
te dwai sę enaba wei ponobo eno suali.
Tama ena sesemane sogo homu sęgę
elalu, tama ena hale mu yai dao.

17 God, dago nage homu kone palubo
me gegeda palisiąyu,
tama dago nago dąų walali bomai po
te me sela sąyu ebeo.
Tiali goli, te sę dabe daba pedalubao.
18 Dago nage tudiba me musiąyu,
tama dago nago sunumi wali asobo me tagalubeo.
19 Tiali goli, nago da te uni hasa dabego
pesagede dolomainu ebao.
Tama nago da te be hulia sai dwai
madi mu te mesegelibo tiwai ebao.

20 Dago God, te dago nageba homu kone me isiąyu,
tama dago te tibo godiba
gedu haluasa po obaso da, teda nago koneaibao.
21 Nago te bidi dago haligade geme elalubo homu
te tigidali konea pai elalubo dao.
22 Dago te nage naga wali pobaso,
tama te tigidali sogo augwaligo da ela mubo dao.
Augwaligo homugo te da
ela muabo sipsip tiwai homu naga ebo dao.*
23 Genuai Bidio, nage hodaluao.
Magi baso nage pila mubawe? Nage hodaluao.
Nago te sesemane sogo da tudiba mudamuo.
24 Magi baso nage dade geme duala sobawe?
Te bidi dabego da dwai mu ilama,
tama da te genuai sęgę mu tolobao.
Nago dago te sęgęde homu kone me gegeda paligio.
25 Da te tǫba tula munama,
tama dago tigi te isai bidigo tigi
pila mubo tiwai elalubao.
26 God, nage hogodama, te da tau sagasao.
Te nago da godolo ebo kolesaga te me elalua paibao.
Tama nago tede homu koneama, tama da ma sobaso da,
teda da me isigobeo.

---

* **44:22:** Rom 8:36

45

Te Kora hani dabego asęani balia po me deli dao.

Te kingo we sabo sogo wabo tęąbi po

1 Te wiegi yai po hauwa eno homude elalubao.
Eno te tęąbi po asęnama,
te kingba mawainu yali.
Eno pedauwali da, te wiegi yai kuskus
bidigo te po asębo hoda pen tiwai dao.

2 King bidi, nage te gasa sawi yai bidi mu dao.
Te gasa bidi nage tiwai me menio.
Nago po te wiegi yai naga elalubo.
Tama te sesemane sogo Godigo nageba
te wiegi yai homu ebo yai.
3 Nage te bomai king da.
Nago au dobage te hauwa elalubao,
tama nago genuai nogi te ugwanu mu yai.
Nago te bainat hwą dią selama, te hwįabo sisi elaluao.
4 Nage te genuai nogi elalu, te polalubo king dao.
Nage te hosde dugulasa, tama te hwįboba pelama,
tama te hwįbo bage aiyaba elaluao.
Nago hwįainu da, te bidi dabego
nago po te aiyaba me elalugobeo.
Tama nago hwįbo te bidi dabe dolasa
bilimainu tau siyu hwįani.
Te nago hwįbo te bomo yai pedelaibao,
tama te dwai bidi dabe nagede
wi mu emainu ebo dao.
5 Te nago ene dabe te mu poa pelama,
tama te boi bidi dabe mu eneyu ebo dao.
Nago hwįyu, te gasa hani dabe aiyaba elaluama,
tama augwali te nage dologode bidibao.
6 Godigo nage te king nigilama,
tama nage te king sesemane
bidada peyu, bidada paibao.
Nago te naga we bidi dabe
te doloba pai kolesagade naga tonalubo dao.
7 Nago te doloba pai kolesaga wei eyu,
tama nago te dwai kolesaga te
wei isiąyu, hagela mu ebo dao.
Tama tibaso, naga Godigo digi, agai te nage sa muyu,
tama agai nago nogi ugwaba mu muyu,
tama nago nogi te gasa king dabego
nogi aiyaba elalubo dao. *
8 Te nago gudubo bobage ugwade
te wiegi yai denami ebo haniani nai,
te sanda tiwai mea, me kasia te denami elalubao.
Augwaligo te kingo be te haniani
au ilibo naigo te au ilali,

* **45:7:** Hib 1:8-9

augwa te elefan kelego nigali,
tama augwa te nage wiegi yai homu
pemene ilibo musik weyu ebo dao.
9 Te gasa tǫ pedai kantri tonalubo king
dabego wegi dabe,
te genuai nogi elalubo we dabe dali,
te nago bede bidibao.
Kwin we te nago dolo nogo badu dolalubao.
Augwa te bulu Ofirde sali wiegi yai
golgo nigai au ilibo naigo
te agai au elama, bidibao.

10 Nage te gesi wegi te king dali bidi painu,
nago te eno po odolama,
tama tede homu kone palao.
Nago te naga bulude bage
te homu kone ebo gegeda palama,
tama naga deli kaneme bage me
te homu kone ebo tagalao.
11 Nago tama tebo te kingo subaso da,
te nage sawi yai we da weyu,
tama te nage godolo mu yaibao.
Aga te nago genuai bidi da,
tama tiyu, nago agai po wali pao.
12 Te Tair bulu we bidi augwaligo
te nageba wiegi yai homu ilibo nai dabe sesaibao,
tama te mone hauwa elalubo
bidi dabego me te nageba
wiegi yai homu ebo nai dabe mawaibao.

13 Te kingo gesi we te aga be habude bidibao,
tama aga te gasa sawi yai mu.
Agai te ugwa augwaligo te nigilama,
tama te golgo nigai hobigo au ilai ugwa muai.
14 Agai te ugwa kala te dodobolo pali
te hauwa elalubao.
Megi da, augwaligo te we te kingba odasa pobao.
Tama te gesi wegimani te aga hai namu dabe
augwali te aga wali pali.
15 Augwali te wiegi yai haliga pemene elama,
tama augwa te kingo wiegi yai
genuai be tomoba palio.

16 Tama king, nago da, te nago wai ogwa
te hauwa elaluaibao,
tama augwaligo te nago wąị nǫụ dabe
bidali pesage hasegeliyu,
tama king dabe pedelaibao.
Te nago augwaliba genuai namba mayu,
tama augwaligo te tigidali bulu
tǫ pedai we bidi dabe tonaluaibao.

17 Te nago genuai nogide po eno hanilama pusuyu,
tama te nosali pedalubo hani tigidaligo
te nage sesemane sogo homu kone paibao.
Tama tiyu, te me badu we bidi dabego
te nago nogi sesemane sogo
ugwaba siyu yaibao.

46

Te Kora hani dabego asęani balia po me deli dao.

God da dali bidibao

1 God aga te da seselalubo bidi da, tama agai
sesemane sogo da bomo mabo dao.
Aga te pąde bidiyu,
te dago genuai sęgę sabo sogo
tau sainu sisi elalubo dao.
2 Tama tiyu, te haniani sę dabe pedalubo side,
te dago wi me elamuo.
Tǫ te mali eyu aluaibao, tama te bulu du dabe te
tamu ąi tomoba degasa dulaibao.
3 Tama genuai tamu ąi te bomonama, kulukulu weyu,
tama pepeda pelama, tama te dini pedaliyu,
tama genuai tamu ąi bǫi samanu,
tama te bulu du dabe degelaibao.
Te tobage genuai sę pedaligi sogo da,
teda da wi munu me igi meni.

4 Te Godigo hanu da, te magi dwai sę meni yai
wiegi yai bulu,
te Ugwadu Mu Bidibo Godigo hanu dao.
Te genuai soabo wę me deli te tomode elalubao,
tama te węde te we bidi dabego
wiegi yai pemene ebo dao.
5 God te taunde bidibao,
tama tiyu, te taun munu me dologobeo.
Te be posisąbadi, tama te Godigo aga tau saibao.
6 Te haniani tǫ pedai kantri we bidi hani dabe
augwali dwai midigi selama,
tama hwįyu dali yai, tama te king dabe dali,
te augwa we bidi dabe me,
te augwali dolaibao.
Godigo genuai po dągą mu obaso,
tama tǫ te olo wę tiwai pedelaibao.

7 Te Tigidali Bomo Elalubo Genuai
Bidi aga te da dali bidibao.
Te Jekopgo God aga te dago duala sabo pesage elalubao.

8 Ae, tegobao!
Dagego te Genuai Bidigo yali sę suagasao.
Te dagego haliga te agai
te tǫde gasa tobage bomai sę hauwa

ebaso, midigi saibao.
9 Agai te tigidali tọ pedai badu
te hwịbo togolobo dao.
Agai te tigidali enesigi me ene togolama,
tama te sabele dabe te siaba ulubadi ebo dao.
10 Agai te po wai,
“Dage munu ma hwịnamuo,” wali.
“Dagego ena bugagia koneiạo, ena God mu dao.
Ena ugwadu mu elalu,
tama te tigidali tọ pedai kantrigo
we bidi hani dabe ena dologode bidibao.
Te tigidali bulu pedai tọde
ena te polalubo bidi bidibo dao.”
11 Te Tigidali Bomo Elalubo Genuai
Bidi da dali bidibao.
Te Jekopgo God aga te da seselalubo bidi mu da.

47

Te Kora hani dabego asẹani balia po me deli dao.

God te tigidali tọde we bidigo king bidibao

1 Dage tigidali we bidi,
te wiegi yai pemene elama, nogo elao.
Dagego wiegi yai pemene ebo i weyu,
tama Godigo nogi ugwaba sabo tẹąbi po wao.
2 Dago te Genuai Bidide wi yao,
aga te Ugwade Mu Bidibo God dao.
Aga te tigidali tọde we bidi tonalubo polalubo king dao.

3 Agai te tigidali Israel hani isąwai we
bidi aiyaba elaluama,
tama da Israel bage te augwali daide
ugwadu bidibao.
Agai te gasa hani dabe te da dologode bidimainu ilali.
4 Godigo digi te tọ me deli dąị ilama,
tama dabolo mawai dao.
Da te Jekopgo hani da, Godigo da godolo mu eyu,
tama dago te dena tọde wiegi yai pemene ebo dao.

5 God te dagaluba pali.
Te Genuai Bidi ugwaba holali sogo,
te we bidi dabe wiegi yai homu pemene elama,
tama bomonama i weyu,
tama biugel bu weyu dali yai.
6 Ae, tegoba, dago te God nogi ugwaba sabo
tẹąbi po hodolama, waiạo.
Dago te tẹąbi po hodolama weyu,
tama agaba wiegi yai pemene inao,
aga te dago king dao.
7 God te king bidiyu, tama tigidali tọ pedai tonalubao.
Dago te aga nogi ugwaba sabo tẹąbi po wao.

8 God te king bidiyu, te tigidali hani we bidi tonalubao.
God te aga sia kingde dulaluyu,
te aga magi sę meni yai wiegi yai mu bidibo dao.
9 Te haniani we bidi hanigo te tobolu bidi dabe
augwali te Abrahamgo God
wali pabo we bidi dabe dali sisinama, bidibao.
Godigo bomogo te tigidali ami
dabego bomo aiyaba elalubo dao.
Aga te polalubo king dao.

48

Te Kora hani dabego asęani balia po me deli dao.

Saion taun te genuai nogi elalu, te au wiegi yai elalubao

1 Genuai Bidigo genuai nogi elalubao.
Da te Godigo bulu duba holinao,
tama agai taun tomoba pelama,
tama dago agai nogi ugwaba mu sinao.
2 Godigo te bulu du te wiegi yai mu,
tama te ugwanu mu elalubao.
Te tigidali tǫde we bidi augwaligo
te Saion bulu du godolo mu ebo dao.
Te bulu du te not badu elalubao,
tama te polalubo kingo taun dao. *
3 God te taun tomode bidiyu,
tama agai te we bidi dabego
hwịbo sogo tau siyu yai.
Tama tiyu, augwali bugagia bidai.
4 Polobadu te king dabego te Saionba hwịgi painu yai.
Augwali te deliba sisinama, tama te taun pąba asai.
5 Tiali goli, augwaligo te taun sulama,
tama augwali polo tama dwai midigi sali.
Tama augwali wi umabo mu ebaso,
tama augwali wi pai dao.
6 Augwali te dwai noma mu selama,
tama augwali genuai dene sali,
te wego wai ame nayu ebo dene tiwai gilama yai.

7 Godigo te genuai wali
te giliga asobo badu asomainu elama,
tama te Tasis hanu bidi dabego
genuai sip dabe dolali.
8 Te sę te polobadu Godigo yali po odolama,
tama megi dago subo me agai te tiwai ma yai.
Da te Genuai Bidigo taunde bidibao.
Dago God, te Tigidali Bomo Elalubo God dao,
tama agai te sę ebo dago suai.
Godigo te aga taun dąụ walama,
tama te taun sesemane sogo
elalua pomainu yai dao.

* **48:2:** Mat 5:35

9 God, da te nago tempel bede bidibao,
tama dago te nago da sesemane
godolo ebo kolesagade te homu kone palubo dao.
10 Te tigidali tǫ habu badu
te we bidi dabe augwaligo
te nago nogi ugwaba sabo dao.
Te tigidali habu badu we bidi dabego
te nago genuai nogide wiegi yai pemene ebo dao.
Nago te tigidali bage te doloba pai kolesagade naga
tonalubao.
11 Tama tialima, te Saion bulu dude
bidibo we bidi tigidaligo te augwa
wiegi yai pemene yao.
Nago te tigidali we bidigo ebo kolesaga
te dolo dagalubo dao.
Tama tibaso, eno homugo te Juda taun we bidi dabe
augwa te wiegi yai pemene mu emainao.

12 Dage we bidi, dage te Saion bulu dude biliyu,
tama te taun obo baguliyu,
tama tede elalubo bobobage be taua dabe nedao.
13 Dagego te Saion bagulali
obode bugagia homu kone palao,
tama agai te bomai be dabe bugagia suiąo.
Tama tiyu, dagego te nosali pedalubo
hani dabeba te po pusagameo.
14 Dagego augwaliba te tama waiyagameo,
"Te Godigo da tonaluai da," po wao,
"Aga te dago sesemane sogo
bidada peyu, bidada pabo God dao.
Tama sesemane sogo te aga poligi soyu,
tama dabolo te sunumi ola mawaibao," te po wao.

49

Te Kora hani dabego asęani balia po me deli dao.

Bidigo homu masigi dali, genuai walu dali, teba homu mubo bidi, te bidigo kolesaga menio

1 Dage tigidali we bidigo, odao.
Dage tigidali tǫde bidibo we bidigo,
eno wabo poba olo bugagia muao.
2 Dage nogi yai bidi me, dage olo bidi me,
dage masigi hauwa munalubo bidi me,
dage magi nai meni yai bidi me,
dagego te po odao.
3 Eno homu kolesagade wiegi yai kolesaga koneama,.
tama eno dwagi yai po dagego
konemainogo pusubao.
4 Eno po digi po begelama, hasia meba pusaibao.
Tama eno dwagi yai tęąbi gita dali elama,
tama dagebolo te po begelama wali po page pusaibao.

5-6 Bidi dabe augwaligo masigi hauwa munalubo,
te homugo augwali dąụ omai te homu elama,
tama augwa digi genuai po dągą ola bilibo dao.
Augwaligo nai hauwa munalubo homu elama,
te bidi dabe augwaligo ena dolainogo bobegelali.
Tialima, eno augwali dali wi egobeo.
7 Dago koneai, bidi mego aga masigigo
aga digi aga ma abelama, ma dobola sabo menio.
Tama agai Godibolo aga bidabo ula abeliyu,
mone masigi Godibolo magobeo. Mu menio.
8-9 Bidigo mone masigigo God abelama,
tama Godigo aga te bidibo ulade bidao omainogo,
tama aga isidali weyu,
dago tama tiali usu munu me egobeo.
10 Da tigidaligo koneai, kolesaga
koneai bidi, augwali me isibo dao.
Tama dwai kolesaga ebo bidi,
te kolesaga meni yai bidi me, augwali isibo dao.
Te bidi dabe augwaligo walu me
mone masigi tigidali nai isu, taga peyu,
tama gasa bidi dabego te nai sabo dao.
11 Hasia te bidi dabe augwaligo tọ me elaluai,
tialima megi te gụ page augwaligo tọ tiwai elama,
augwali tede sesemane sogo bidada peyu,
bidada pabo dao.
12 Dago genuai nogi sabo tego dago
te isibo tụ dąụ wagobeo. Menio.
Da te hasa dabe isibo tiwai yaibao.

13 Te sẹ ebo te bidi dabe augwa digi
tọde tigidali nai homugo
dąụ wabo bidide pedelebo dao.
Tiwai bidi dabego dwagi yai homu kolesaga menio.
Te bidi dabe augwaligo e tọde tigidali nai
dali osogo dwagi yai elama, tama augwali isibo dao.
14 Godigo agai bodolu muyu,
augwali te kibu sipsip isibo tiwai elama,
augwali te isali bidigo buluba paibao.
Tama te isibo tego augwali tonalubo bidi tiwai bidai.
Augwaligo tigi tigidali polo damua pabo si,
tama augwali te isibo bidigo bulude
augwaligo be tiwai elama bidaibao.
Tama te dwagi yai doloba pai we bidigo
augwali aiyaba elaluama, tonalueibao.
15 Tiali goli, Godigo ena ma saibao,
tama isibo bidigo bulude
te agai bomogo ena dąụ wabo usu egobeo.
16 Niwai bidi me agai masigi hauwa selama,
tama genuai be sẹnama,
tama te bede dwagi yai nai hauwa elaluai,

tagalao, nago te nai sulama, godolo igio.
17 Nago koneai, nosali te bidi aga isibode,
tama agai te tigidali nai me sela pogobeo.
Be me, te au ebo nai me, masigi me,
te nai tigidali aga dali te isibo bidigo buluba
selasa pogobeo.
18 Tama aga e tǫde bidibo sogo
te bidi agai te tigidali nai dali dwagi yai homu yai.
Agai sę bomo elama, nai hauwa sai,
tama bidi augwaligo te po wai,
“Aga dwagi yai bidi dao.”
19 Tialima, aga isilama,
tama te hasia isali wąị dabe
augwali dali te giliga ula isąwai bulude bidada peyu,
bidada paibao.
20 Dago genuai nogi siyu da,
tego dago isibo tụ dąụ wagobeo.
Menio. Da te bulu hasa dabe isibo tiwai yaibao.

50

Godigo te we bidi dabego kolesaga dagalaibao po wai.

1 Te Tigidali Bomo Elalubo God,
aga te dago Genuai Bidi da,
megi da agai po weyu, tama te giliga pedaluboba,
me te giliga dega siguluboba
usu nama, te tigidali we bidiba i obao.
Agai te tigidali bulu tǫ we bidiba i wabo dao.
2 God te Saionde bidiyu,
te taun te polalubo taun mu,
tama te gasa sawi yai mu elalubao, tama Godigo ula
te pepeli diliba pedelali.
3 Dago God aga megi da te asobao.
Tama pedauwali me pania sabeo. Mu menio.
Te tigidali nai dabo sia bogoli
te aga asobodu polasa paibao,
tama genuai wali me, tulubagego me,
aga bagulama, elalubo dao.
4 Agai te dagalu me tǫ asomainu i olama,
augwali sigo agai te aga we bidi dabego ebo
kolesaga te bugagia dagalobo suagasamainu eyu,
agai augwali si i obao.

5 Godigo te tama po obao, “Te eno we bidi dabe,
dagego ena dali te bomai po dąụ walali,
tama dagego te dąụ walali po dąụ waliyu,
te kibu hasa dabe ofa yai.
Dage te ena dali deliba sisinagasao,” po wai.
6 Te dagalugo digi te tama po obao,
“God te doloba pai mu dao.
Aga digi te po tụ odobo bidi jas bidibao,” wabo.

7 Godigo te po wali, “Dage te eno we bidi da, odao.
Eno po elalubao.
Dage Israel dabe, eno dage po tụ ilaibao.
Ena naga, ena te God mu da,
tama ena te dagego God dao.
8 Eno te dagego yali ofade
te eno dageba wado po weyu me wabeo. Menio.
Te sesemane sogo dagego te ofa
te siaba tigidali ulubo te eno suai dao.
9 Tiali goli, eno te dagego obo tomode
te omai bulmakau, me ma meme omai te dagego
ofade sabo homu ebo meni.
10 Magi baso meni, te tigidali buside bidibo uni hasa,
tama te tigidali bulu dude bidibo bulmakau me,
te tigidali te eno naga dao.
11 Te tigidali ba, me te busi hasa dabe
me, te kala nosa bulude bilibo ba sibi me, te tigidali
eno muai nai naga dao,”
Godigo te po wai.
12 “Ma, te ena nasi ebaso,
te eno dageba po me wagobeo.
Magi baso meni, te tọ dali, tigidali elalubo nai,
te eno naga dao.
13 Te eno omai bulmakau mi tubo
homu ebawe?
Eno te meme kaneme tubo homu yaiba, agawe? Menio.”

14 “Te dagego enaba usu da mu waiyạo,
tebo te dagego yabo ofa tiwai tama.
Te dagego te enaba olo mabo
tigidali nai maiyabo po wali,
te Ugwadu Bidibo God Mu te enaba dagego maiyạo.
15 Dagego tama tibo si,
tama te sęgę pedalubo sogo, dagego enaba i waiyą,
tama te eno dage tau mu siyu,
tama dagego eno nogi ugwaba sagameo,” po wali.

16 Tiali goli, Godigo te dwai sę ebo
bidi dabeba te tama po wali,
“Magi baso te dagego eno bomai po
tigidali nogibo dawe?
Tama magi baso te dagego eno dąụ wali bomai pode
te po mibo dawe?
17 Te eno dage dodolobo te dagego hagela homu eyu,
tama dagego eno po sesemane sela sąbo sę ebo dao.
18 Dagego te nai wi sabo bidi dabe sulama,
tama dage augwa abagi pedelali.
Tama dage te we sabo sę dolama,
tama te penani sę ebo we bidi dabe
dali munasa, biliyu yai.

19 Dagego te dwai po,
me te tibo po sesemane sogo wabo sę ebo dao.
20 Tama dagego te duga ama dabe
po tụ ilibo sę eyu,
tama dagego augwaliba te posobo weyu ebo dao.
21 Dagego te tiwai yali,
tama eno po deli me wabeo.
Tama dagego te ena te dage
tiwai tobage da homu yai.
Tiali goli, mu menio.
Megi eno dageba wado po olama,
tama dage te pepeli diliba sela munama,
te po tụ ilaibao," wali.
22 "Te ena tudiba mubo we bidi, dagego odao.
Te dage te tiwai tama bididubaso da,
teda eno dage dolaibao, tama te bidi me deligo dage
ma sainu ebaso, te usu me egobeo.
23 Te enaba usu da weyu, gedu haluasa po weyu,
te enaba ofa mabo tiwai ebo bidi,
agai te eno nogi ugwaba sobao.
Tama eno te po wali pabo bidi dabe
te eno ma dobola saibao," po wai.

51

Te Devitgo asęani balia po me deli dao. Agai te gasa bidigo we nogi Batseba dali penani yai, tama te profet bidi Natan aselama, "Nago dwai sę yalio," te tobage po wali. Tama Devitgo ge neyu, e balia po weyu asęani.
2 Samuel Dąị 11, 12:1-15 suao.

Bidigo gedu haluasa po Godibolo weyu da, te bidigo sęgę sela sąwaibao

1 God, nage hobede ebo page bidi,
nago ena olo mabo sęgo ena tau sao.
Nago olo mabo sę hauwa mu elaluai,
tama eno homugo nago eno
dwai kolesaga tigidali sela sąyao.
2 Nago ena tigidali ąị telayao,
tama dwai kolesaga enade ma elaludalio.
Eno sęgę sela sąnama,
ena dwagi yai pedelama bidaio.
3 Eno koneai, eno dwai sę yai.
Tama ena yali sęgęde eno homugo konealubo tagalobeo.
4 Eno dwai sęgę nage deli dali naga yai.
Eno dwai kolesaga nago gedude yai.
Tama nago ena po tụ ela menama,
tama nago doloba pai kolesaga naga yao.
Nago eno sęgę wei siyu, tama nage da,
dwai sę isiąwai bidi. *
5 Nago koneai, idago ena ame nani sogo,

* **51:4:** Rom 3:4

ena dwai sę ebo bidi pedelai.
Mu tama, ena idago haligade bidibadi,
ena sęgę sai bidi dao.
6 Nago homugo te eno nage dolo naga wali asiyu,
tibo kolesaga igio homu ebao.
Tama tibaso, nago ena dwagi yai
homu kolesaga ola mao.
7 Nago eno sęgę sela sąnama,
ena meda meni yai pedelaio.
Nago ena ąį tedelama,
ena meda isiąwai mu pedelaio,
tedela yai kedau ebo nai sno te tiwai pedelaibao.
8 Nago eno homu dwagi yai ma ilao.
Mu tamao, nago ena aiyaba elaluai,
tama nago eno sęgę wei ponai,
tialima, megi eno dwagi yai homu ma yaibao.
9 Nago eno dwai sę yaliba ma tonono igio.
Tama eno homugo nago eno dwai sę yali
te nago tigidali sela sąyao.

10 God, nago eno homu kolesaga
tomode meda meni yai dwagi yai
gesi kolesaga ilibo sę ma yao.
Awe, ena nage dali homugo kęą pai bidi
pedalumainu yao.
11 Nago ena sela sąyu,
tama ena nage digibulu bididalio.
Nago ena dali bidibo mobo bidi naga ma sidalio weyu.
12 Polobadu nago ena ma sobaso,
te ena dwagi yai homu yai, nage dali.
Tama megi eno te homu yai,
nago ena te dwagi yai homu
kolesaga enabolo ma mao.
Nago eno homu kolesaga hodolama,
tama nago po eno wali paibao.
Eno tama homu kolesaga emainogo
nago ena dąų walagameo.
13 Tama eno nago kolesaga
te sęgę sai we bidi augwalibolo ola mawaibao,
tama te we bidi augwali
nage bidibo digi ma asaibao.

14 God, nage te God nago ena ma sabo bidi dao,
nago ena dali olo mabo sę tigidali dwagi yai eyu,
tama nago ena ma elegio.
Tama eno nago nogi ugwaba siyu,
nagebolo tęąbi hauwa waibao,
nago doloba pai kolesaga naga ebo dao.
15 Genuai Bidi, nago ena tau siyu,
mu po dolo hanilama, enabolo wao,

tama eno nago nogi ugwaba saibao.

16 Ma, te nago eno yali dwai sę sela sąmainu eyu,
eno te kibu sipsip nagebolo ofa mobaso,
nago sogobeo.
Nago te sabo homu igi sogo da,
teda eno te ofa magasigi da.
Eno kibu sipsip me elama, siaba ulama,
tigidali mu dela peyu da,
te nago te ebo sęde dwagi yai homu egobeo.
17 Tialima, God, ena digi ena aiyaba elaluama,
nage dologode ena bidaibao.
Te tobage kolesaga ebo da,
te nago gedude te nago sabo ofa mu tiwai dao.
Eno koneai, bidi aga yali dwai sęde aga ma koneyu,
aga digi aga aiyaba elaluai magi basowe?
Aga te yali dwai sęde homu dene eyu, tebo dao.
Te tobage kolesaga ebogo te nagebolo ofa mabo sę
hasegelama, te nago gedude te usu mu dao.

18 Naga homu kolesagago digi,
te Saion we bidi dwagi yai homu ma ilao.
Naga digi Jerusalem genuai hanu
moni masigigo nigali obo ma dodolao.
19 Tama te sogo nago dwagi yai doloba pai
te usu da olama, ela mabo
kibu sipisip ofa nago godolo yaibao,
tama meba siago tigidali dela pabo nai dabe.
Tama dago bulmakau omai selama,
nagebolo usu da olama, siaba tigidali ulama,
tama siago tigidali dela paibao,
te nagebolo nai ula ofa mabo
sawali sai altade te sę yaibao.

52

Devitgo te balia po asęani, te dago homu konemainogo yai. Hasia bolo te Idom bidi Doek te Solba pelama, tama agabolo te tama po walali, “Devit te Abimelekgo bede bidibao,” po wai. Tama tede Devitgo homugo ma kone palama, te balia po asęani. 1 Samuel 21:7, 22:9-10 tede elalubo po suao.

Te dwai kolesagade wiegi yai pemene ebo bidi, aga te wabo pabo bidi tiwai ebao

1 Nage te bomai bidi, te magi baso nago
te genuai po dągą weyu,
tama nago te Godigo we bidi
augwaliba dwai kolesaga elama,
tama tede nago odolali te wiegi yai homu
pemene ebo dawe?
Te sesemane sogo Godigo te olo tau sabo
wiegi yai kolesaga augwaliba ebo dao.

2 Nage te tibo po wabo bidi da,
te nago po te resa te mu poa pai tiwai elalu,
tama nago po wabogo te gasa bidi dolobo dao.
Tigidali side nago te gasa bidi dolabo homu elalubo dao.
3 Nago te wiegi yai kolesaga wei me isiąyu,
nago te dwai kolesaga naga wei ebo dao.
Nago te mu po wabo kolesaga wei meni yai.
Nago te tibo po wabo kolesaga naga wei ebo dao.
4 Nage te tibo po wabo bidi dao.
Nago te gasa bidi dolabo homu ebo
po wei mu ebo dao.

5 Tiali goli, odao.
Godigo te nage mu doloyu,
tama nage te tiwai elalua paibao.
Agai te nage pageabi elama,
tama naga bede te nage sela sąwaibao.
Tama nage mu sia somainu ilama,
tama nage te tǫde ma bidimainogo me elalugobeo.
6 Te doloba pai bidi dabego te tiwai
pedalubo sulama, te augwali wi yaibao.
Te augwaligo nage gisugu mayu,
te tama po waibao,
7 “Suao. Te bidi te Godigo aga
tau sabo homu wei isiąyu,
te aga dąų me walobeo.
Agai te aga mone, me doado bage
hauwade teba homu munama,
tama aga homugo te dwai kolesagago
aga bugagia bidimainu ilaibao,
te homu yali,” te po waibao.
8 Tiali goli, eno te tiwai me ebeo.
Ena te Godigo be pąde elalubo ni oliv tiwai dao.
Eno konealubo homu Godiba munama,
te Godigo olo tau sabo wiegi yai kolesaga te
sesemane bidada peyu,
bidada pabo sogo te enaba
te kolesaga emainu ebo dao.
9 God, nago ena tau sali, tama tiyu, eno sesemane sogo
nageba usu da weyu, gedu haluasa po wabo dao.
Tama te nago we bidi dabego gedude
te eno nago nogi ugwaba siyu,
tama eno te po waibao,
“Godigo te wiegi yai kolesaga enaba
ebo da,” po waibao.

53

Te Devitgo asęani balia po me deli dao.

Te kolesaga geda mubo, me te dwai sę ebo bidi dabego kolesagade po wai

1 Te kolesaga meni yai
dwai sę ebo bidi dabego
augwa digi te tama po wabo dao,
“Te God me bidibeo,” wabo da.
Te bidi dabe te augwali bidi dwai naga dao.
Augwaligo kolesaga te dwai mu ebo dao.
Te bidi me deligo wiegi yai kolesaga me ebo menio.
Mu menio.
2 God te dagalude bidiyu,
te we bidi dabe bidalubo madi aiyaba tonalubo dao.
Agai te kolesaga koneai bidi me deli gegeyu,
te God gegebo sę ebowe naga suainu tebo dao.
3 Tiali goli, menio.
Tigidali mugo te sunumi tagalalio.
Tigidali te deli tobage tiwai naga elalubao,
augwali te dwai bidi dabe mu elalubao.
Te bidi me deligo wiegi yai kolesaga
me ebeo. Mu menio. *

4 Godigo te tama po wali,
“Te bidi dabego te dwai kolesaga ebao,
te augwaligo kolesaga koneai me
elalubo homu meni da, agawe?
Augwaligo te eno we bidi dabe
te augwaligo te bret tubo
tiwai gilama te mu silibao.
Tama augwaligo enaba gedu haluasa
po wabo menio,” wali.

5 Tiali goli, te augwali wi umabo mu yaibao.
Polobadu augwa te tiwai wi me ebeo.
Mu menio. Magi baso meni,
te Godigo dagego boi bidi tigidali silimainu yaibao.
Agai augwali ela munama,
tama agai augwaligo dili dabe są są paibao.

6 Eno homugo Godigo te Saion
bulu bidi me deli tagala palumainu elama,
te Israel dabe ma sagasomainu homu yai.
Nosali Godigo te aga bage tau selama,
tama augwali bugagia ma bidimainu yaibao,
teda te Israel hani augwali wiegi yai pemene yaibao.
Ae, te Jekop aga hani augwali bugai haliga mu yaibao.

54

Devitgo te balia asęani, te Sifde sę yali bidi dabego te Solba po waligi peyu, te Devit augwali tomode geme dualalubo po waligi pai, te sęde agai homu kone ma paliyu, e balia po asęai dao.
1 Samuel 23:19, 26:1 tede elalubo po suao.

Bidigo gedu haluasa po weyu, te Godigo aga tau somainu yai

* **53:3:** Rom 3:10-12

1 God, te nago bomogo,
nago ena te dwai bidi dabego nogode ma sao.
Te nago genuai bomogo nago ena
te olo mu bidimainu ebo bidi pedalumainu ilao.
2 God, eno homugo nago eno
gedu haluasa po wabo odomainu homu ebao.
Eno homugo nago eno wabo poba
olo mumainu homu ebo dao.

3 Te hagoma ebo bidi dabe aselama,
te augwaligo ena dali hwịainu ebao.
Te homu dene isiąbo bidi dabe
augwaligo ena ela muainu ebao.
Te bidi dabe augwaligo homugo
te God olo nai tiwai da homu ebo dao.

4 Tiali goli, Godigo digi ena tau sabo bidi dao.
Mu tama, Genuai Bidigo te ena tonalubaso,
tama ena bugagia bidibo dao.
5 Te Godigo eno boi bidi dabeba
te tiwai dene mawaibao.
Te augwaligo enaba ebo kolesagade,
tego augwa digi dolaibao.
Godigo ena me tagalogobeo,
tama tiyu, agai te boi bidi dabe mu silaibao.
6 Genuai Bidi, eno te nageba ofa
maiyabo homu wei ebao.
Nage te wiegi yai mu da,
tama tiyu, eno nageba gedu haluasa
pode usu da mu obao.
7 Nago ena tau selama, tama enaba
te pedelali tigidali sęgęgo te ena aiyaba me elalubeo.
Tama eno suali, te nago eno
boi bidi dabe aiyaba elalubo subo dao.

55

Te Devitgo asęani balia po me deli dao.

Bidigo abagigo aga dali dwai sę ebaso, agai gedu haluasa po wai

1 God, nago eno gedu haluasa
po wabo odao.
Nago eno gela wabode olo me pania sigio.
2 Ae, nago eno gedu haluasa po bugagia odolama,
tama enaba po wei ponao.
Te sęgęgo ena mu dolainu ebo dao.
3 Te boi bidi dabego ena dolabo po bomo mu yai.
Te dwai bidi dabego ena aiyaba mu elalu yali.
Tama tiyu, eno haliga te dwai sęgę mu yai.
Augwaligo te sęgę hauwa enaba muyu,
te wado po dali weyu yai,
tama augwaligo enaba boi bidi mu ebao.
4 Ena te augwalide wi umabo mu eyu,

tama ena isabo homu elama,
tama tego ena haliga sęgę mu ilibo dao.
5 Awe, ena wi mu elama,
tama eno tigi te didibili dwai mu ebao.
Te wigo ena aiyaba mu elaluai.
6 Tialima, eno te tama po wali,
“Hobede ya, te eno homugo
te ba dabego bogo tiwai sigi da homu yai.
Tama ena bola pelama, te toma nabo
pesage me deli gegelama,
tama ena tede dugulalu dabo homu ebao,” wali.
7 “Te ena digibulu mu bola pelama,
tama ena te bidi meni yai pesageba
mu bidigi paibao,” wali.
8 “Te ena asesa bola peyu,
tama geme duala sigi pelama,
bidabo pesage me deli gegelama, bidainu yaibao,
tama ena te bomai walide me tulubagede
geme duala selama, bidaibao,” wali.

9 Eno suali, te bidi dabego te taun tomode hwįbo suali.
Tama tialima, Genuai Bidi, nago
augwaligo po kone tuą palumainu elama,
tama augwali mu silimainogo yao.
10 Te giligade me hulide augwali
te taun bagulali obo dąįde bilalu ebo dao.
Tama te taun we bidi dabego te
dwai sęgę sabo kolesaga ebo sę hauwa eyu ebo dao.
11 Te taun pedai tigidali badu te
bidi dabego gasa bidi dabe me,
doado bage dabe me doloyu ebao.
Te sunumi sesegede,
me te bidi sisinibo pesagede,
te bidi dabego te gasa bidi dabe aiyaba elalu ebao,
tama augwali tibo po ola mayu,
te augwaligo doado bage sainu ebo dao.
12 Te boi bidi me deligo po dwai
enabolo wagi sogo da, tagalao,
eno te agai wabo pogo sęgę bugagia toligi da.
Ma, ena wei isiąwai bidigo enaba
kęnę po wagi sogo da,
teda ena agade geme duala sabo usugi da.
13 Tiali goli, menio. Te nage naga dao.
Nage te eno polalubo abagi da,
tama nage te eno hai namu mu da.
Nago digi te dwai po wabo kolesaga ebo dao.
14 Polobadu da si hodobo biliyu,
tama po dali bugagia miyu, ela bilai,
tama te Godigo moni lotu be
tempelba te gasa bidi dabe dali peyu yali.

15 Eno homugo te eno boi bidi dabego
haligade me, te augwa bede me,
te dwai kolesagago pągąnaluao.
Tialima, eno homugo
te augwali polo isimainu homu yai.
Te augwali bidibo elalubadi,
tama augwali te isibo bidi dabego
pesageba pomainu ebao.
16 Tiali goli, te Godigo ena tau somainu
te gedu haluasa po obao.
Tama aga digi ena ma saibao.
17 Te kigamude me,
te genuai giliga nanobode me,
te hulide me, te sęgę dabego ena dolobaso,
tama eno agaba gela wabo da.
Tama agai eno gedu haluasa po odoyu yaibao.
18 Te bidi hauwago ena dali hwịbao.
Tiali goli, ena me dolobeo.
Magi baso meni, Godigo ena tonaluyu,
tama ena ma odasa asaibao.
19 Polobadu mu God king bidali,
tama megi me aga te king bidibao.
Te aga digi eno gedu haluasa po wabo odama,
tama agai te boi bidi dabe
te hwịbode aiyaba elaluaibao.
Augwali te agade wi me isąwai,
tama tiyu, augwaligo te dwai sę ebo
kolesaga tagalogobeo.

20 Eno te abagigo agai te
aga abagi dabe dali digi hwịani.
Tama agai te augwali dali polobadu
te dąụ walali bomai po bolalio.
21 Te pedauwalide agai pusai po wali,
tiali goli te haligade agai te boi bidi enade elaluali.
Te agai pogo dago tabi nagame ilama bidibao.
Tiali goli, te po te bobobage bainat hwą
tiwai mu poa pelama, tama da togobao.

22 Tigidali sęgę nago tolobao,
te nago Genuai Bidiba mao.
Te agai tolama,
tama te agai nage dąụ walaibao.
Te agai te magi nai me deligo
te doloba pai bidi dabe dolomainu me iligobeo.

23 Tiali goli God, te nago te bidi
ela mubo bidi dabe sela sąyu,
tama te tibo po wabo bidi dabe me sela sąyu elama,
tama augwali te dwai pesageba pelama,
tama augwali hagawaibao.

Te augwaligo bidabo sogo bodolu
te me elalubadi, tama te augwali isaibao.
Tiali goli, ena digi, teda eno konealubo homu nageba
mu sesemane kęą paibao.

56

Te Filistia dabego Devit te Get taunde pageabi elama, tola sobaso, tama Devitgo te gedu haluasa po weyu, te Godiba gela wali. 1 Samuel 21:10-15 tede elalubo po suao.

Te Godiba konealubo homu dąų wabo bidigo gedu haluasa po wai

1 God, nago te olo tau sabo
wiegi yai kolesaga enaba yao.
Te bidi dabego ena pobeasa biliyu,
tama ena dali hwįyu ebao.
Te boi bidi dabego sesemane sogo dwai enaba ebao.
2 Tigidali sogo giligade
te boi bidi dabego ena dali hwįai.
Te bidi hauwago enaba boi bidi ebo dao.
3 Te Tigidali Bomo Elalubo God Mu,
te ena magi nai me delide wi ebo sogo,
eno konealubo homu nageba dąų mu wabo dao.
4 Eno konealubo homu Godiba kęą pelama,
tama eno agai mu poba homu konealubao.
Tama tiyu, eno agai nogi ugwaba sobao.
Eno konealubo homu Godiba munama,
tama ena te magi nai mede wi me egobeo.
Te bidi dabego mena sę enaba yaibawe? Menio.

5 Tigidali sę eno yainogo ebadi goli,
te boi bidi dabego dolobo sę yai.
Te sesemane sogo augwaligo homugo
te ena dolabo sunumi gegebo sę yai.
6 Augwa deliba sisinagaselama, geme dualalubo dao.
Te augwaligo ena bilibo bugagia tonalu,
tama ena augwaligo ela muabo
homu eyu, te tama tibo dao.
7 God, nago te augwa ebo kolesagade dwai dene mao.
Nago augwalide haliga sębę eyu,
tama augwali mu dolama, aiyaba mu elaluao.

8 Nago ena te sęgę toliyu,
tama ena te dwai dene me eyu,
tama ena te gela udubo te nago koneai.
Tialima, nago tede homu konealu elama,
tama te naga bukude te nago asęai dao.
9 God, eno nage koneanio.
Nago ena tau sainu yai.
Tama tialima, nosali eno nageba
gedu haluasa po waibao,
te nago te boi bidi dabe pobebaso,

tama augwali wi paibao.
10 Eno te Godiba homu konealu,
tama eno agai dąụ wali poba homu konealuai.
Tama tiyu, eno agai nogi ugwaba sabo dao.
Mu tama, eno te Genuai Bidigo
dąụ walali poba homu kone palama,
tama eno aga nogi ugwaba sabo dao.
11 Eno konealubo homu te Godiba dąụ obaso,
tama tiyu, te eno magi naide wi me egobeo.
Te bidi dabego mena sę enaba yaibawe? Menio.

12-13 God, te polobadu eno yaiba
olama po dąụ wali sę, te sę eno yaibao wali.
Nago ena ma dobola saligo tama, ena me isibeo.
Nago ena tau saligo
te boi bidi dabego ena me aiyaba elalubeo.
Tama tialima, God, ena te nage dali
sesemane sogo bilibao,
tama ena te nago ulade bilidubadi,
te ena isiboba usu naibao.
Tama eno nageba usu da mu weyu,
tama eno te usu da wali po dąị iliyu,
te eno ofa me deli yaibao.

57

Devit te Solde wi pelama, tama te bulu du odua beba bidigi pai. Te 1 Samuel 22:1; 24:1-3 tede elalubo po suao. Agai te dabolo kolesaga konemainu ola mayu, te balia asęai dao.

Te bidigo gedu haluasa po weyu, te Godigo aga tau somainu wai

1 God, nago te homu dene eyu,
tau sabo kolesaga enaba yao.
Magi baso meni, nago ena tonalumainu
eyu, ena nageba asobao.
Ena nage dali bidibaso, te ena bugagia bidibao,
te ba kakaruk wai dabe te aga idago bogo dologode
bugagia geme dualalubo tiwai gilama ebao.
Ena te tiwai tama bididu, te ena dolainu yali nai tigidali
silibo sogoba usu nigi paibao.
2 Eno te Ugwadu Mu Bidibo Godigo
te ena tau somainu i wabo dao.
Tama agai te ena sǫą pabo nai tigidali mabo dao.
3 Aga te dagalude bidiyu,
tama agai eno gedu haluasa po wabo odama,
tama ena ma dobola saibao.
Agai te ena dolainu ebo bidi dabe te aiyaba elalueibao.
Godigo te sesemane sogo
ena wei mu eyu, godolo elama,
tama agai ena munu me tagalugobeo. Mu menio.

4 Te dwai hasa laion tiwai bidi dabe
augwaligo ena bobegelali,

tama augwaligo te we bidi dabe tuainu sisi yali.
Te augwaligo kele te ene me sesemone poa pai mu
tiwai elaluali.
Te augwaligo hamena te bainat hwą poa pai mu
tiwai elaluai dao.

5 God, nago magi sę me deli te dagalude
te tigidali we bidiba te tiwai ola mao,
naga digi te polalubo bidi mu da olama,
tama nage te augwali daide ugwadu bidibao.
Te nago bomo te tigidali bulu tǫ pedaide
pepeli diliba hanilama, pedalumainu yao.

6 Te boi bidi dabego ena tola somainu
ebo bono gągą muani.
Tama tiyu, genuai sęgęgo ena aiyaba mu elaluai.
Augwaligo eno sunumide te tǫ dedage dogolama,
teba ena tula mumainu yai.
Tiali goli, ena tula mubeo.
Augwa digi te dedageba ma tulaluali.

7 God, te eno haligade da,
eno konealubo homu nageba dąų wali.
Awe, eno konealubo homu nageba mu mubao.
Tama tibaso, te eno nago nogi ugwaba
sabo tęąbi po waibao.
8 Te ena pila mubo tagalama hodaluaibao.
Eno te gita me, kulelego me, te musik waibao.
Te be posa pabode, teda eno te musik waibao.
9 Genuai Bidi, te eno nageba usu da wabo po
te gasa hani tomode waibao.
Te ena tigidali tǫde bidibo we bidiba pelama,
te nago nogi ugwaba saibao.
10 Magi baso meni, nago da sesemane
godolo ebo umabo mu ebao.
Te dago usu sainu ebaso da, teda te dąį te dagaluba
usu nigi paibao.
Nago da tonaluabo po dąų walama,
tama nago da me tagalubeo.
Te nago da tonalubo sogo tigidali te dago nedebaso da,
teda dąį te dagaluba usu nigiluaibao.
11 God, nago magi sę me deli
te dagalude te tigidali we bidiba te tiwai ola mao,
naga digi te polalubo bidi mu da olama,
tama nage te augwali dąįde ugwadu bidibao.
Te nago bomo te tigidali bulu tǫ pedaide
te pepeli diliba hanilama, pedalumainu ilao.

58

Te Devitgo asęani balia po me deli dao.

Te Godigo te dwai sę ebo bidi dabeba dwai dene mawainogo eyu, te bidigo gedu haluasa po wai

1 Dage te tobolu bidi dabe,
dagego te doloba pai po
te po tụde wabo da, agawe?
Te dagego tigidali bidigo po
bugagia dagalubo da homu eba, agawe?
2 Mu menio. Te dagego homu
te dwai kolesagaba naga kęą pai elalubao.
Tama dagego te tigidali badu
te bidi dabe dolobo sę ebao.

3 Te dwai sę ebo bidi dabe te
augwa tigidali sogo bilibode
te wiegi yai sunumi tagalali.
Te augwali wąị bọụde digi gagalali,
te augwa monu dabe eboba usu nigi peyu,
te augwaligo tibo po wabo sę naga yalio.
4 Te augwaligo wabo po te bidi gąụ kelebo hasamanigo
kelede elalubo te bidi isibo nabi tiwai dao.
Augwa olo pania siyu yali, te hasamanigo ebo tiwai,
te aga olo pania selama, te aga po te me odobeo.
5 Te hasamanigo te kolesaga koneai
bidigo po me odisiąwaibao,
te agai musik wabo sogo te hasamani hodaluama,
tęąbi emainu yai.
Te agai ona elaidu geani,
tama te hasamanigo me odogobeo.
6 God, nago te dwai bidi dabe dolao.
Genuai Bidi, te augwali
te dolama hwịbo laion tiwai ebao,
tama tialima, nago augwali kele togolama,
tigidali guda sąyao.
7 Augwali te wę pelama,
tama te tọde odolali menia siyu,
hagabo tiwai emainao.
Nago augwali agayu, tama te bidigo nosa agalama,
te isibo tiwai gilama emainao.
8 Eno homugo augwali te ma damubo
tiwai gilama emainao,
moni dwai kukumini emainao.
Tama augwali te wai idago haligade
isibo tiwai emainao.
Nosali idago aga ame nenama,
tama te waigo giliga susiąbo tiwai emainu yao.
9 Te polo mu tama, Godigo augwali dolaibao,
te bidigo dwasianu ni gelibo tiwai gilama yaibao.
Augwali te bidibo ula elalubadi,
tama Godigo augwalide haliga sębę mu elama,
tama agai augwali te pobele bage
sąbo tiwai gilama ebo dao.

10 Te doloba pai bidi dabego
te Godigo te dwai sę ebo bidi
dabebolo te dwai dene mabo subo si,
te augwali wiegi yai pemene yaibao.
Te doloba pai bidi dabego sągą
te dwai bidi dabego kanemego sągą wę telaibao.
11 Tama gasa bidi dabego te tama po waibao,
"Mu dao, Godigo te doloba pai bidi dabeba
wiegi yai sę wei pona mawai.
Mu tama, God bidibao, tama agai te tigidali bage
te doloba pai po tụgo dagalaibao," waibao

59

Polobadu Solgo bidi meba tagala palama, te Devitgo beba tonalugi pai. Augwaligo aga ela muainu yai. Te 1 Samuel 19:11 tede elalubo po suao. Tialima, Devitgo megi te balia asęyu, te dabolo bugagia ola mawai.

Te bidigo gedu haluasa po weyu, te boi bidigo aga me dolidali olama wai

1 Eno God, nago ena te boi bidi dabego
nogode ma dobola sao.
Nago ena bugagia seselalubaso,
te augwaligo ena me dolisiąwaibao.
2 Nago ena te dwai bidi dabego
nogode dagala sao.
Tama ena ela muainu ebo bidi dabede
nago ena ma dobola sao.

3 Augwali suao. Augwali geme dualalu,
te ena ela muainu ebao.
Augwali te dwai hwịbo bidi dabe,
tama augwali sisinama, te ena dali hwịainu ebo dao.
4 Genuai Bidi, augwali dali eno dwai sę me isiąyu,
tama eno nago bomai pode hagoma me ebeo,
tama eno magi nai me delide magi dwai sę me ebeo.
Tiali goli, augwali asesa pelama,
te ena dali hwịainu pąba bidagasai elaluali.
5 Genuai Bidi, nage te Tigidali Bomo
Elalubo God dao.
Nago polo tama ena tau sagasao.
Nage te Israel dabego God, te bidi dabe suao.
Nage polo aselama, tama te Israel hani isąwai we bidiba
dwai dene magasobo sę yagasao.
Nago augwalide homu dene me elamuo.
Te bagego wiegi yai kolesaga yaiba po wali,
tiali goli, augwaligo te dwai kolesaga
yabo homu naga elaluai.
Te augwali wei ponobo sę nago mu yao,

6 Te hulide augwali te genuai hanuba ma aselama,
tama augwali te taun bobegelali obo
sesege badu bagula biliyu,

tama te yowi dabego wabo tiwai i ola bilai.
7 Odao. Te augwaligo po te dwai mu weyu,
te bainat hwą poa pai mu tiwai yali.
Tiali goli, augwaligo te po wali,
“Dego dago te po odomainu yagawe?”

8 Tiali goli, Genuai Bidi,
nago augwaliba dwai gisugu mu mabo dao.
Nago te tigidali Israel hani isąwai we
bidi haniba te kęnę po wabo dao.
9 Nago naga ena dąų waliyu, tama ena tonalubao.
God, ena te nageba naga pelama,
tama ena te boi bidi dabede geme duala sabo dao.
10 Te eno God agai ena wei eyu, godolo mu elama,
tama aga aselama, ena tau sagasali.
Godigo te agai eno boi bidi dabe te
aiyaba elalubo te enabolo sumainu yaibao.
11 God, te nago augwali ela mugio.
Magi baso meni, te eno hani bage augwaligo
te naide homu kone ebo tagalidalio.
Genuai Bidi, nage da tonalubo bidi dao.
Te nago bomogo naga,
nago te boi bidi dabe sela sąnama,
te augwali tedela pomainao.
12 Sesemane sogo augwaligo
te dwai sę yabo po naga weyu ebo dao.
Te augwa hagoma ebo kolesagade
te augwa dolomainu sula tagalao.
Augwaligo te nago nogide po dwai weyu,
tama sesemane sogo tibo po wabo dao.
13 Tama tialima, te nago haliga sębę
augwalide eyu, te augwali elao.
Te dwai sę ebo bidi dabe mu silao.
Nago te tibaso da,
tama te we bidi dabego koneama,
nage te God, nage te da Israel dabego king bidi me,
tama nage te tigidali bulu tǫde
bagego king da olama,
te augwaligo konemainao.

14 Tama hulide te eno boi bidi dabe
te taunba ma aselama,
tama augwali te bagula biliyu,
tama te yowi dabego go wabo tiwai ebo dao.
15 Augwali te yowi tiwai biliyu, te uga peyu, eda asiyu,
te nai gegebo ebao,
tama te augwali haliga pągąsiąbaso,
augwali te i dwai mu weyu ebo dao.
16 Tiali goli, eno te nago genuai
bomode te tęąbi weyu yaibao.
Te tigidali sogo kigamude te eno tęąbi genuai weyu,

te nago ena sesemane sogo godolo ebode
te homu paliyu tiaibao.
Magi baso meni, te haniani sęgę dabe
polobadu enaba pedelali,
tama nago ena bugagia tonalu,
tama nage te eno obo tiwai elalubo dao.
17 God, nage naga te ena seselalubo bidi dao.
Eno te nago nogi ugwaba sabo tęąbi po wainogo ebao.
God, nago ena godolo mu ebao,
tama nage te eno bomai obo elalubao.

60

Devitgo te da ola mayu yai. Agai te polobadu te Mesopotemiatǫde bidali bage, me Soba tǫde bidali bage, te Siria dabe dalihwįani sogo, te hani kone ma palali. Tama agai te bidi Joapte ma geasa asiyu, tama te Tamu Elalubo Tǫ Malude bidali, te Idom bidi dabe te 12,000 bidi ela muani, teba agai homu konema palama, te balia po asęai dao. Te 2 Samuel Dąį 8; 1 Stori Dąį 18, tede elalubo po suao.

Bidigo te gedu haluasa po weyu, te Godigo augwali ma somainu yali

1 God, nago da tagalama,
tama da te hwįbode aiyaba
elalumainu sula tagalalio.
Nago dade wado homu elalu, tama nago te tiwai yali.
Tiali goli, megi te nage ma asiyu,
te da ma tau sagasao.
2 Nago dago tǫ mali emainu ilama,
tama nago te alumainu elama,
tama genuai tǫ dedage pedelalio.
Megi da, te tǫ mu dolainu ebao.
Tialima, nago ma dodolao.
3 Nago te sęgę hauwa te naga we bidi dabolo mawai.
Tama nago dabolo te wain ąį menama,
tumainu ebo tiwai yai.
Dago tulama, tama da te umuna pai mu pedelali.
4 Nago te wi pao po te nageba
lotu wabo we bidiba pusai,
te boi bidi dabego augwali dolidali weyu,
augwali wi pomainogo yali.

5 Da te nago bomogo ma sao,
magi baso meni, te nago da godolo mu ebo dao.
Tama tibaso, nago dago gedu haluasa po wabo odolama,
tama da te boi bidi dabego nogode ma sao.
6 God te aga wiegi yai bulude bidiyu,
tama aga te po wai dao,
“Te eno hwįbo boi bidi dabe aiyaba elaluama,
tama eno wiegi yai pemene mu yaibao.
Megi da, eno te Sekem bulu tǫ pedaibao,
tama te Sukot tǫ malu bulu pesagede me, tama eno
te ena we bidi dabeba dobawaibao.

7 Te Gileat tǫ pedaide bidibo we bidi
me, te Manase hani dabe me, te eno bage dao.
Te Efraim hani we bidi te eno kapago
nigai tobolu madi tiwai elalubao,
tama eno king te eno bage Judade munama,
elalubao.
8 Te eno te Moap dabe te eno sę yabo bidi
pedalumainu elama, tama eno te Idom dabe
te eno sę olo ebo bidi dabe nigilaibao," wali.
"Te eno te Filistia dabe te hwįnama, aiyaba elalubaso,
tama eno homu pemene eyu,
tama i waibao," po wai.
9 God, dego ena te Idomba odasa pogowe?
Tama dego ena te bomai obo elalubo
taunba odasa pogowe?
10 God, te nago da
te tudiba muani homu eba, agawe?
Nage te dago ami dabe dali pisąma eba, agawe?
11 Nago da tau sobaso,
tama dago te boi bidi dabe dali hwįaibao.
Magi baso meni, te bidi dabego naga da tau sobaso da,
te olo nai tiwai naga dao.
12 Tiali goli, te God da dali bidibaso da,
teda dago te hwįbode te boi bidi dabe elaibao.
Mu tama, Godigo te dago boi bidi dabe
aiyaba elaluaibao.

61

Te Devitgo asęani balia po me deli dao.

Te bidigo gedu haluasa po weyu, te Godigo aga seselalumainu wai

1 O God, te eno nageba i wabo te nago odao.
Te nago eno gedu haluasa po waboba
bugagia olo muao.
2 Ena te ena bulu pesage digibulu bidibao,
tama eno haliga te sęgę mu ebao.
Tama tibaso, te eno nageba i weyu,
te nago ena tau somainu ebo dao.
Nago ena te geme dualabo
pesage me deliba odasa pobaso da,
teda te boi bidi dabego ena me dologobeo.

3 Magi baso meni, nago naga ena
te bugagia seselalubo dao.
Nage naga te eno bomai obo elalubao,
tama tiyu, te boi bidi dabego
ena me dolainu ebaso, te usugobeo.

4 Eno homugo te godolo mu eyu,
ena te nago bede bididubadi,
te ena isibo sogoba usu nabo homu ebao.

Tama ena nage pąde bugagia bidiyu,
te kakaruk wai te aga idago bogo
dologode bugagia bidibo tiwai gilama yaibao.
5 God, te tigidali naide eno nageba
te po dąų walali, te nago odalio.
Tama nago te nai dabe enabolo mawai,
te nago nogi ugwaba sabo we bidi
augwaliba mabo tiwai gilama yalio.

6 Nago te king te bidibo ula dali
te hauwa kibu be bidimainu yao.
Nago aga te tǫde sesabi elama, bidimainu yao.
7 God, nago gedude te aga sesemane sogo
te king bidimainu ilao.
Nago aga sesemane godolo mu ebaso,
tama te nago aga sesemane sogo bugagia tonaluao.
8 Nago tama tibaso da,
teda te tigidali side te eno polobadu
te po nageba dąų walali po, te eno wali peyu,
tama eno nago nogi ugwaba sabo tęąbi po
te sesemane bidada pabo sogo udaibao.

62

Te Devitgo asęani balia po me deli dao.

God deligo naga da tonalubo dao

1 Mu tama, eno konealubo homu te God deliba
naga dąų weyu, tama sagia siyu,
tama eno te agai ena tau sabo tonalubo dao.
Aga deligo naga te ena ma selama,
tama ena bidibo ula dali bidibo dao.
2 Agai deligo te ena tonalu, tama ena tau siyu ebao.
Tama aga deli naga eno bomai obo elalubao.
Tama tiyu, te hwįbo side ena me hagagobeo. Mu menio.

3 Ena dali boi homu ebo bage, nisu naga sogo dagego
ena dali hwįyu, te ena dolainu ebawe?
Dagego homugo ena te obo tomage
me deli te tulaluama,
te mu togwa pabo tiwai gilama emainu ebao.
4 Eno genuai nogi elalubadi,
tiali goli, te dagego eno genuai nogi dolainu ebao.
Dagego te tibo po wabo
godolo homu mu ebo dao.
Dagego te Godigo enaba wiegi yai sę yabo po pusai,
tiali goli dagego haligade dagego
te tama weyu wali, “Dago homugo te Godigo
aga dolomainu homu ebao,” po wali.
5 Eno konealubo homu te God deliba
naga dąų wabo dao.
Tama eno te agai deligo ena tau sabo tonalubo dao.
6 Agai deligo naga ena tonalu, te ena tau sabo dao.

Tama aga deli naga eno bomai obo elalubao.
Tama tiyu, ena te hwịbo side me
hagagobeo. Mu menio.
7 God deligo naga ena ma sali,
tama aga digi enaba te genuai nogi mani.
Aga te ena tonalubo bomai bidi te bidibao.
God aga digi aga te eno bomai obo elalubaso,
tama te boi bidi dabego ena me dologobeo.
8 Eno hani dabe, sesemane sogo dagego
te Godiba konealubo homu dạụ waiyạo.
Dagego te duga tigidali sęgę me,
te tigidali homu te agaba pusao,
awe, bidigo te wę gelibo tiwai eyu yao.
Magi baso meni, da te agaba pelama,
bugagia bidainu te tama tiao.

9 Te we bidi da, augwali e tiwai dao.
Te olo we bidi dabe te pedauwalide
olo mobo pedalubo tiwai te ebao.
Tama te genuai namba elalubo bidi dabe
augwali me, te olo nai tiwai naga yai.
Te augwali dago dagalobaso da,
teda augwali te sęgę mu elalusiąbo
te dago me suaibao.
Te augwaligo sęgę te pedauwalidu
pedalubo mobogo sęgę dali usu egobeo.
10 Tama tibaso, dagego te tama homu igimio,
"Te hwịbo kolesaga me,
te nai dabe wi sabo kolesaga me,
te wiegi yai kolesaga da weyu,
tama da te mone bidi pedalubaso,
te usu yaiba," homu me igio.
Ma, te dagego mone me doado bage
te hauwa pedalubaso da,
teda dagego te nai dabeba naga duga
homu mugio. Te usu egobeo.

11 Godigo te tama po wabo te eno odali,
"Ena God, eno te genuai bomo elalubo dao," wali.
Me ma, e tama po wabo eno hauwa sogo odali,
12 "Tama sesemane sogo eno te
tigidali we bidi godolo mu ebao."
Te po wabo si eno mu odalio.
Genuai Bidi, nago te da tigidali
we bidigo ebo kolesagade usu nama,
te sę wei si ma ilibo dao. *

* **62:12:** Jop 34:11; Jer 17:10; Mat 16:27; Rom 2:6; Ped 2:23

63

Devitgo te balia asęani, te aga te Juda bagego te bidi meni yai bulude bidali sogo, teba kone paliyu, te balia asęai. Te 2 Samuel 15:23-28, tede elalubo po suao.

Te bidigo homugo te God aga dali bidimainu homu eyu, gedu haluasa po wai

1 O God, nage eno God dao.
Eno nage gegebo sę bomo ebao.
Te eno homu ogwa waigo te nage dali
bidabo homu godolo mu ebao.
Eno tigigo me, te nage dali bidabo homu godolo yali,
te bidi te wę meni yai wa pai bulude
te wę nogonego sabo tiwai gilama yai.
2 Eno nage te naga mena wiegi yai bede
mu suabo homu elama,
tama eno homugo te nago genuai
bomo te enabolo ola momainu
homu yali, tama nago genuai
nogi yai ula me te ola momainu yai.
3 Te e tǫde bidibo ula te wiegi yai yai,
tiali goli nago te da sesemane
godolo ebo wiegi yai kolesaga te polalubo dao.
Tama tiyu, eno nago nogi ugwaba sabo dao.
4 Te eno nageba usu da weyu,
tama nago nogi ugwaba sidubadi,
te ena isibo siba usu naibao.
Te eno nogo ugwaba selama,
tama nageba gedu haluasa po waibao.
5 Te eno homu ogwa wai mobo
te wiegi yai mu elalubao,
te bidigo wiegi yai nai dabe tulama,
tama te usu yai tiwai gilama yai.
Tama ena wiegi yai pemene elama,
tama nage nogi ugwaba sabo dao.
6 Te ena betba pigilubo sogo,
te eno nageba homu kone palu ebo dao.
Te hulide eno homu kone nageba naga ebo dao.
7 Magi baso meni, nago ena sesemane sogo tau sali.
Ena nage pǫde bidali,
te kakaruk wai te aga idago bogo
dologode bidibo tiwai gilama eyu,
tama eno te wiegi yai pemene ebo balia po wali.
8 Ena nage dali bilibaso,
tama nago ena bugagia tonalubo dao.

9 Tama te ena ela muabo homu ebo
bidi dabe, teda augwali
te isibo bidi dabego pesageba dulaibao.
10 Te hwịbo side augwali isibaso,
tama te uni yowi dabego augwaligo
tigi te pesela tuaibao.

11 Tiali goli, ena king da, te eno wiegi yai pemene
te nage Godiba yaibao.
Te bidi dabego nogo guni sisu muyu,
tama nago nogi weyu, tama augwa
po dąụ wabo bidi dabe,
te augwaligo nage wali pabo bidi dabe,
augwa te wiegi yai pemene mu emainao.
Tiali goli, nago te tibo po wabo bidi dabego
pedauwali pania somainu yaibao.

64

Te Devitgo asęani balia po me deli dao.

Bidigo te gedu haluasa po weyu, te Godigo aga tonalumainu yali

1 O God, eno sęgę te genuai elalubao.
Nago eno gedu haluasa po wabo odao.
Ena te boi bidi dabede wi ebao.
Nago ena tau sobaso da,
te ena augwaligo ela muainu ebaso,
te usu me egobeo.
2 Te dwai sę ebo bidi dabego te
ena ela muabo sunumi gegebao,
tama augwali sisinama, te elainu ebao.
Tama te nago ena seselalubaso da,
teda augwaligo enaba te dwai sę me egobeo.
3 Te bidi dabego po te mu poa pelama,
tama te bainat hwągo ena togobo tiwai ebao.
Te augwaligo dwai pogo enaba ponama wali,
te bidigo enesigiba ene nanama,
te bidi usu sabo tiwai gilama ebo dao.
4 Augwali te geme duala selama,
tama te wiegi yai bidiba enego enani.
Augwaligo te gagamua siyu, te wi me isiąma,
tama augwaligo polo eneyu ebo dao.
5 Augwaligo augwa digi dąụ waliyu,
tama te dwai kolesaga ebo dao.
Augwaligo te gasa bidi tola somainu yabo
te bono gągą muabo po miani.
Tama augwa te tama homu yali,
“Te mena bidi me deligo te da me sugobeo,” wai.
6 Augwaligo te dwai kolesaga meba
yabo po mia selama, tama augwa te po wai.
“Dago yabo te dwai kolesaga me deli
te homugo koneanio, tama te dago yainu ebo sę
te bidi me deli gegeyu,
koneainu ebaso, usu egobeo,” te po wai.
Dago te bidi dabego haligade elalubo
homu kolesaga te koneabo usu egobeo,
te geme mu dualalubao.

7 Tiali goli, te Godigo augwali

te agai enego enebaso da, tama polo mu tama,
te genuai keni pedelaibao.
8 Augwaligo te gasa bidi dolabo po wai,
tama tibaso, te Godigo augwali dolaibao.
Te augwali subo bidi dabego
te augwaliba te augwaligo dwai gisugu mu mayu,
tama tobolu peme yaibao.
9 Te tigidali we bidigo Godiba wi yaibao.
Tama augwaligo Godigo
te yali sę dabede po mimi peyu,
tama tede sesemane homu kone palaibao.
10 Te tigidali doloba pai we bidi augwaligo
te Genuai Bidigo yali sęde
wiegi yai pemene yaibao,
tama augwali agaba pelama,
te dwai sęde geme wi duala sigi paibao.
Tama te tigidali doloba pai we bidi augwaligo
te Genuai Bidigo nogi ugwaba saibao.

65

Te Devitgo asęani balia po me deli dao.

Augwa wiegi yai pemene elama, te Godiba usu da weyu, gedu haluasa po wai

1 O God, da te Saionba pelama,
tama nago nogi ugwaba saibao.
Te kolesaga ebo te usu mu yaibao.
Tama dago te po dąụ waliyu,
te polobadu yaiba wali sę tigidali usu nama yaibao.
2 Nago dago gedu haluasa po wabo odobo dao.
Tama tibaso, da tigidali we bidi te nageba asobao.
3 Dago te dena yali dwai sęde homu
kone palu tama tiali.
Te dena dwai sęgo da aiyaba mu elaluali,
tiali goli, dago koneani, te nago dago dwai sę
te dagala sąwaibao wabo dao.
4 Te nago sa munama,
tama nago pąba odasa pabo bidi
dabe, augwa te wiegi yai pemene emainao.
Te tigidali wiegi yai sę yabo kolesaga
nago dabolo te moni lotu be tempelde,
te nago wiegi yai tedali bede mawai,
tego da mu usu naibao.

5 God, nago naga te nago da
te boi hwịbode ma selama,
tama da bugagia bidibo dao.
Nago dago gedu haluasa po wabo odao.
Te nago da ma sainu yali sę te sę mu yai.
Te dade te digibulu mu
te tigidali tọ habude bidibo bage dabe,

tama te augwa pesageba sabolainu,
te tamu ąị nogeali,
augwaligo konealubo homu nageba
dąụ mu wabo dao.
6 Te nago bomogo te bulu du dabe pedalumainu elama,
tama augwali te augwa pesagede elalubao.
Nago bomo te genuai mu dao.
7 Nago naga te tamu ąị moni dini ebo,
te wẹ kulukulu wabo me isimainu ilibo dao,
tama nago te bidi dabego
hwịbo me togolobo dao.
8 Te tigidali tọde bidibo we bidi dabego
nago te ebo sẹ dabe sulama,
tama tigidali te nagede wi ebao.
Te giliga pedalubo badu, me te giliga dega sigilubo badu
bidibo we bidi augwaligo
te nago ebo sẹ tigidalide homu kone palama,
tama augwaligo te wiegi yai homu pemene elama,
te nageba i wabo dao.
9 Nago te tulubage tagala palu,
te tama tebogo naga nago te tọ bugagia tonalubao.
Tama nago te tọ ili hauwa pedalumainu ilama,
tama te nai bugagia holobao.
God, nago te wẹ dabe tigidali badu muai elalubao,
tama augwali te me sula sabeo.
Tego te nai hauwa pedalumainu ilama,
tama te we bidi dabego sobao.
Te sẹ nago digi ebo dao.
10 Nago te tulubage hauwa
te tigidali giba tulumainu elama,
tama wẹ te tọ tomode elalubao.
Wẹgo te tọ nagame ilibaso,
tama nai bugagia holobo dao.
11 Nago wiegi yai sẹ daba eyu,
tama nago te nai hauwa pedalumainu yai.
Te nage gasa me deli pobaso me,
nago tede me te nai wiegi yai hauwa
pedalumainu ebo dao.
12 Te tigidali bulu pesagede te bulmakau me
sipsip dabego tuabo nosa te pągąnaluali.
Tama te dwasianu bulu du dabede
te gigo pągąwai elalubao.
13 Te sipsip hauwa mu te nosa elalubo
pesagede mu pągąnalubao.
Te bulu dabe odogo tomode te wit nai mu
pągąnalubao.
Tama tigidali nai te wiegi yai pemene ebo dao.

66

Augwaligo te wiegi yai pemene elama, tama Godiba usu da po weyu, balia po wai

1 Te tigidali tǫde we bidi,
dago wiegi yai pemene elama,
tama bomonama i weyu,
tama Godigo nogi ugwaba sao.
2 Te balia po weyu,
te agai genuai nogide po pusao.
Te agai genuai nogi te ugwaba mu sao.
3 Dago te tama po Godiba wainao,
"Te nago ebo sę tigidali te wiegi yai mu ebao.
Te nago bomo genuai ugwanu mu igulai elalubao,
tama nago boi bidi dabe te wi mu elama,
tama augwali te nago gesabidiba pibia sagaselama,
te kidu sugunagasobo dao."
Te tobage po wainao.
4 Te tǫde we bidi tigidaligo nageba lotu waibao.
Augwa te balia po weyu, nago nogi ugwaba sabo dao.

5 Dage aselama, te Godigo yali sę suiąo.
Te genuai genuai sę dabe agai
te we bidi dabe tomode yai dao.
6 Agai te tamu ąįgo pesage
te wa pai pedalumainu ilama,
tama dago wąį nǫų dabe tedu pelayu,
tama te wę nogegi pai.
Tede te augwaligo Godiba wiegi yai
homu pemene yai dao. *
7 Agai te genuai bomo elalu, tama aga te king sesemane
bidada peyu, bidada pobao.
Tama agai te we bidi hani tigidaligo
ebo sę tigidali te bugagia subao.
Tama tiyu, te meba hanigo te Godide hagoma yabuo.

8 Dage tigidali hani, dagego
te dena God nogi ugwaba siąo.
Dagego te God nogi ugwaba sabo,
tama te we bidi dabego odaibao.
9 Agai da tonalubaso,
tama da te bidibo ula dali bidibao,
tama agai da te dwai sęgęba
tulalumainu me sula tagalubeo.
10 God, nago da usu siyu, te bidi dabego
te wiegi yai kapa silva te siago ulama,
tama te hogomu kakali sela sąbo tiwai ebo dao.
11 Nago da te bono gągągo tola selama,
tama nago genuai sęgę daba muani.
12 Nago te boi bidi dabego da mu agala somainu ilali.

---

* **66:6:** Sai 14:21; Jos 3:14-17

Tama da te sia dobadi te sia dabo
tomodu bilali tiwai eyu,
tama te asobo wę tomodu pabo yali.
Tiali goli, megi nago da te wiegi yai
pesageba odasa aselama, bidibao.

13-14 Polobadu te sęgę enaba pedalubaso,
tama eno nageba po dąụ weyu,
te siaba tigidali ulama, domainu ebo ofa
mawaiba po wai.
Eno te dąụ walali po me konealuyu,
tama tialima, eno te ofa dabe nageba selasa asaibao.
Te eno nago tempel beba te hasa dabe sela aselama,
te siaba ulumainu yaibao.
15 Te eno te nisali kibu hasa dabe te altade ulama,
tama eno nageba te ofa mawaibao.
Awe, eno te omai sipsip dabe ulama,
tama nago te ofago te denami ebo
te wiegi yai odaibao.
Tama eno te omai bulmakaugo,
me te omai memego te ofa yaibao.

16 Dage te God dologode bidibo
we bidi dabe, dage aselama, te eno po odagasiąo.
Te eno dagebolo te tigidali sę po
te Godigo ena tau selama, yali sę po waibao.
17 Polobadu te eno agaba i weyu,
te ena tau sao olama,
tama eno aga nogi ugwaba sabo
balia po wainu sisi ilali.
18 Tiali goli, eno homugo te eno dwai
sę ebo kolesaga te olo nai tiwai da
wagi sogo da, teda Genuai Bidigo
te eno gedu haluasa po wabo
te me odogi menigi dao.
19 Tiali goli, Godigo eno wabo po odalio.
Mu tama, agai eno gedu haluasa po wali odai dao.

20 Eno God nogi ugwaba sobao.
Magi baso meni, agai eno gedu haluasa po
te tudiba me musiąwai,
tama agai te enade godolo mu
sesemane ebo te me dagala sabeo.

67

Te Godiba wiegi yai pemene eyu, wabo tęąbi po e dao

1 God, nago te olo tau sabo
wiegi yai kolesaga dabolo elama,
tama daba te wiegi yai sę yao.
Nago daba homu kone palama, tama da tau sao.

2 Tama tiyu, te tigidali we bidigo
nago kolesaga te konemainu elama,
tama tigidali hanigo te nago
augwali ma saiba weyu,
te augwaligo konemainao.

3 God, eno homugo te tigidali bagego
nageba wiegi yai pemene elama,
tama nago nogi ugwaba somainu yao.

4 Tigidali hani we bidi te bugai haliga elama,
tama wiegi yai pemene ebo tęąbi emainu yao,
magi baso meni, te nago tigidali
we bidigo kolesaga te doloba pai
po tụ ebogo dagalaibao,
tama nago te we bidi hani dabe
te wiegi yai sunumidu bugagia
bilimainu dodolobo dao.

5 God, eno homugo te tigidali bagego
te nageba wiegi yai pemene elama,
tama nago nogi ugwaba somainu yai dao.

6 Te wiegi yai nai hauwa dago tọde pedelalio.
God, aga te dago God, agai
te dabolo wiegi yai sę bugagia mu yai.
7 Mu tama, Godigo te wiegi yai sę dabolo bugagia yai.
Te tigidali tọde we bidite aga dologode bidaluao.

68

Te Israel dabe augwali te Godigo tau sobaso, wiegi yai pemene yali

1 God te polo asomainu elama,
tama aga boi bidi dabe
sela sąmainu yai.
Te Godiba boi bidi ebo bidi dabe,
augwali te agade wi pabo dao.
2 Waligo te hano sela sąbo dao,
te tama tiwai gilama naga Godigo
te boi bidi dabe sela sąyu tiaibao.
Siago te kandel ili posolo ilibaso,
tama ili te wę tiwai pedelaibao.
Te tama tiwai naga te dwai sę ebo we bidi dabe
te augwali God gedude dolaibao.
3 Tiali goli, te doloba pai bidi dabe da,
te wiegi yai pemene elama,
tama augwa te God gedude
bugai haliga yaibao.
Augwa te wiegi yai pemene umabo mu yaibao.

4 Dago te Godigo nogi ugwaba sabo tęąbi po wao.
Aga te pọ dabede dugulasa, tama pabo dao.

Agai sunumi dodolao.
Aga nogi te Genuai Bidi dao.
Dago aga gedude wiegi yai pemene yao.

5 God te aga gasa wiegi yai bede bidiyu,
tama agai te aga aya ida isai
wai puluba dabe tonalubao.
Tama agai te wilawe we dabe, te agai tau sabo dao.
6 Agai te bidi me we agaduba deli
bidibaso, te be menama,
tama augwa tede bugagia bidimainu ebo dao.
Tama agai te kalabus bidi dabe
augwa te kalabus silimainu elama,
tama augwa pesagede te bugagia bidimainu ebo dao.
Tiali goli, te sę hagoma ebo bidi dabe,
teda dwai pesageba mu bidigi paibao.

7 God, polobadu te naga
we bidi dabede nage poligi sulama,
tama nago augwali odasa asiyu,
tama nage te magi nai meni yai
te tǫ wa pai bulude bilali.
8 Te sogo te tǫ gęǫ elama,
tama tulubage genuai aiyaba tulali,
magi baso meni, God, nage asalio.
Mu tama, te da Israel dabego God nage asobaso,
tama te Sainai bulu du gęǫ
umabo mu yai dao. *
9 God, nago te moni tulubage te
naga tǫba tulumainu elama,
tama nago te e tǫ dwali te
wiegi yai ma pedalumainu ilai dao.
10 Te naga we bidi augwali bidabo pesage
te tǫde nigilama, bidai.
Nage te wiegi yai mu,
tama te nago te magi nai doado bage
meni yai bidi dabe te nai mayu yai dao.

11 Genuai Bidigo te aga we bidi dabeba po mawai,
tama we hauwago te po pusugi pai.
12 Te po e tama wali, “Te king dabe dali
te tigidali ami dabe me, tigidali te wi palio,” po wai.
Tama te augwa bidali pesagede bidali we dabego
te augwa bidi dabego hwịyu sali
doado bage te dobayalio.
13 Te we dabe te silvago, me golgo
te gasagi yai au mu elama,
tama augwa te tonani te gasa
wiegi yai ba sawi yai tiwai yali,

* **68:8:** Sai 19:18

tama aga te silvago ula tiwai yali,
tama aga bogo te golgo gegemani ebo tiwai ebao.
Tiali goli, magi baso bidi meba
te sipsipgo obo tomode bidibawe?
14 Te Tigidali Bomo Elalubo Godigo
agai te king dabe te Salmon bulude
sela sạnama, wi pelawali sogo,
teda agai te talua ge ais tulubage
te bulu duba tulumainu yai dao.
15 Te Basango bulu du te moni bage mu dao.
Aga te sau pado hauwa mu elalubao.
16 Nage te sau pado hauwa dalubo bulu du da,
magi baso nago te God aga
dugulaluainu ebo bulu du sulama,
tama nago homugo
te olo nai tiwai da homu ebawe?
Genuai Bidi da, te bulu dude
bidada pidu, bidada paibao.

17 Genuai Bidi te hwịbo bomai hauwa
tausen karisde dugawali ami bidi dabe dali asaibao.
Aga te Sainai bulu duba aselama,
tama aga te gasa wiegi yai be mu
tomoba bula sagasaibao.
18 God te ugwanu mu yai bulu duba holama,
tama agai te kalabus bidi hauwa sela pai.
Agai te hagoma ebo bidi dabego
te aga dali hwịani bagego nogode
te haniani wiegi yai nai sela peyu, aga dali pali.
God, Genuai Bidi, te bulu dude bidaibao. *

19 Dago te Genuai Bidi nogi ugwaba sao.
Tigidali side agai dago sẹgẹ tolobo dao.
God deligo naga da ma siyu ebo dao.
20 Dena Godigo digi te da tau siyu,
tama da bugagia bidibao.
God, dena Genuai Bidigo,
te da tau sobaso, tama da me isibeo.

21 Mu tama, Godigo te aga boi bidi dabe mu dolaibao,
te dwai kolesaga sesemane wali pabo
bidi dabe te tama tiaibao.
22 Genuai Bidigo te tama po wali,
“Te eno dagego boi bidi dabe te Basande
selama, ma odasa asaibao,” wali.
“Tagalao te tamu ại dologode mu bidibo,
tede eno augwali ma odasa asaibao,” wai dao.
23 “Te dagego duga boi bidi dabeba
te dwai dene mobaso,
tama dage bugai haliga yagameo.

* **68:18:** Ef 4:8

Tama duga yowi dabego te boi bidi
dabego kaneme te homu usu nama
wali peyu, te kaneme tuaibao.”

24 God, me eno king, tigidali we bidigo suali,
nago te hwịbode ugaba ela holama,
tama nage wiegi yai pemene dali asobo suali.
Tigidaligo nage te naga gasa tedali
wiegi yai be tomoba soabo suai.
25 Te tęąbi wabo bidi dabe augwali poligi soali,
tama te musik elibo bidi dabe
augwali nosali asali,
tama te dwasianu habidi elibo gesi
wegi ogwa we dabe, augwali te tomodu palio.
26 Augwaligo tęąbi po te tama tiwai po wai,
“Da Godigo we bidi, da sisinanio,
tialima, dago te Godigo nogi ugwaba sao,” po wai.
“Da te Israel hani dabe, dago te Genuai Bidi nogi
ugwaba sao,” wai dao.
27 Te Benjamingo dwasianu hani dabe
augwali polasa pai.
Tama te Juda tobolu bidi dabe dali,
te Juda we bidi dabe dali,
augwali te Benjamin wali pai.
Tama te Sebulungo tobolu bidi dabe me,
te Naptaligo tobolu bidi dabe me,
te augwali nosali pali.

28 God, nago te naga bomo dabolo ola mao.
Polobadu nago te bomogo naga da tau sai dao.
29 Te king dabe nageba te wiegi yai
olo maiyabo nai presen dabe seselama,
tama nageba menama,
te nago moni lotu be tempel
te Jerusalemba mawai dao.
30 Nage te naga tempel bede bidiyu,
tama nago te Isipba wado ilao,
te uni hasa te wę pude bidibo tiwai ebao.
Nago te we bidi hani dabe wado ilama,
augwali te omai kibu bulmakau
te augwa wai puluba dabe dali bidibo tiwai ebao.
Te augwaliba wado iliyu,
te augwaligo nageba kidu sugunama,
tama augwa silva dabe te nageba momainao.
Nago te hwịabo homu ebo we bidi dabe
te sela sąyu, ela gudulao,
tama augwa wi tedela pomainao.
31 Te Isip kingo te polalubo bidi dabe
te Jerusalemba tagala palama,
te nago po odomainu yaibao.
Tama te Itiopia dabego nogo ugwaba siyu,

tama nageba gedu haluasa po waibao.
32 Dage te gasa hani we bidi dabe,
dagego te tęąbi po dabe te Godiba weyu,
te aga nogi ugwaba sao.
33 Agai te dagalude bilibao,
tama te dagalu polobadu digi elaluai.
Odao. Godigo te be kulukulu wabogo
i bomonama mu wabo dao.
34 Dage tigidali we bidigo te Godigo
genuai bomode po haninama pusao.
Aga te Israel dabego king dao.
Dago agai genuai bomo te dagalude subo dao.
35 Te Israelgo God te aga wiegi yai tedali bede bidibao,
tama dago te Godide wi yao.
Agai te aga we bidi dabeba te genuai bomo mobao.
Te God nogi ugwaba sao.

69

Bidigo te Godiba hanalu, aga tau somainogo yali

1 God, ena tau sao.
Wę te pedelama, te eno dogoniba usu igulalio.
2 Ena te genuai ąį pu tomoba hoa sigiluai.
Te ena doligiluabo madi te tǫ dili yai me elalubeo.
Ena te wę ge bo delama,
te aiyanu mu igulai madi bilibao,
tama te ge bo dali węgo
ena mesegelainu mu ebo dao.
3 God, eno nageba te i wedu wedu gebo sę edubadi,
tama eno bomo te silalio.
Tama eno dogoni wa pelama,
tama eno gedu dene yai,
magi baso meni, eno te sesabi elama
gana nago ena tau sabo tonaluai.
4 Te enaba odolali boi bidi ebo
bidi dabe, augwali te hauwa umabo mu dao,
te eno tobolu nisigo namba
te augwalide usu isąwai.
Te boi bidi dabego enaba dwai sę yainu yali,
tama augwaligo te ebo kolesaga pagede tibo po wali.
Te bidi dabego bomo mu elama,
te ena ela muabo homu yali.
Eno te augwaligo nai doado bage me deli
te eno wi me sabe, tiali goli augwaligo
te po hauwa enaba kisilama wali.
Tama tialima, eno ena doado bage digi
te augwaliba mawai. *
5 God, nago ena koneanio, ena te kolesaga
geda mubo bidi naga dao.
Te eno dwai sę yali dabe

* **69:4:** Tib 35:19; Jon 15:25

te nago gedude geme me duala sabeo.
6 Genuai Bidi, nage te Tigidali Bomo
Elalubo God da, nago eno te kolesaga meba
emainogo eyu,
te konealubo homu dąụ wali
bidi dabe hale somainu elamuo.
Te da Israelgo God, nago eno te
kolesaga meba emainu eyu da,
te bidi dabego te nageba lotu po wabo
we bidi dabeba te po dwai omainogo elamu dao.
7 Eno nage wali pobaso,
tama te bidi dabego posobo po enaba weyu,
tama augwaligo ena hale emainu ebo dao.
8 Te eno ama dede augwaligo ena
te gasa hani bidi tonobo tiwai yai.
Tama ena hani we wai sibigo ena
te augwaligo digibulu bidi tonobo
tiwai gilama yai dao.

9 Eno te nago tedali wiegi yai be te godolo mu elama,
tama eno te be wiegi yai bugagia
elalumainu, te sę bomo ebao.
Te bidi dabego nageba wabo dwai po,
tama te po enaba me boaga sobao. *
10 Eno te nai me habu seliyu elama,
tama te kolesaga ebogo te nago gedude ena digi
te ena aiyaba elalubao.
Tiali goli, te we bidi dabego enaba po dwai wai.
11 Eno te homu dene ebo ugwa gudali,
tiali goli, te bidi dabego enaba dwai po weyu,
tama posobo po enaba wai dao.
12 Te bidi dabe sunumiba sisinama,
tama enade po miani.
Tama te wain wę tulama, te gęọ ebo bidi dabego
te balia mebade te dwai po enaba weyu yali.
13 Tiali digi tagalao, eno te nage
Genuai Bidiba gedu haluasa po waibao.
God, te me sogo deli nago digi te sa muani sogo,
nago te eno gedu haluasa po wali wei ponao.
Nago tama tiaibao, te magi baso meni,
nago te ena godolo mu elama,
tama nago ena ma sabo po dąụ walali,
tama nago tibo po me wagobeo. Mu menio.
14 Nago ena te wę pude ma sobaso da,
teda ena te tomoba hoa selama,
tama tede me hagagobeo.
Nago ena tonalubaso, te boi bidi dabego
ena me dologobeo,
tama te pu aiyanu igulali węgo

* **69:9:** Jon 2:17; Rom 15:3

te ena me mesegeligobeo.
15 Nago ena te ge bo dali węgo somainu me elamuo.
Tama nago ena te wę ge bo aiyanu igulali
węde hagamainu me elama,
te isibo gụ pagego ena elalumainu me elamu elao.

16 Genuai Bidi, sesemane sogo
nago ena godolo mu ebo tama te wiegi yai mu da,
tama tiyu, te nago eno gedu haluasa
po wali wei ponao.
Nago te olo tau sabo wiegi yai kolesaga
umabo mu enaba eba wida,
teda nago ena tau sagasao.
17 Ena naga sę bidi da,
tama tiyu, nago enade geme me duala selamuo.
Eno sęgę genuai elalubao,
tama tiyu, nago asesa polo tama
te eno gedu haluasa po wali wei ponao.
18 Nage ena pąba aselama, tama ena ma sagasao.
Nago ena te ena boi bidi dabego nogode ma sao.
19 Te bidi dabego enaba po dwai wabo
te nago koneanio.
Tama augwaligo te ena hale emainu eyu,
tama ena nogi aiyaba elalubo me,
te nago koneai dao.
20 Te po dwai wabogo eno homu kolesaga dolama,
tama ena haliga sęgę umabo mu elalumainu yai.
Tama eno bomo meniyu, me elalubeo.
Eno homugo te bidi mebago
ena homu dene yaiba homu yali,
tiali goli me deli meni yai.
Tama eno homugo te bidi mebago
te enabolo te haliga dąụ walobo wiegi yai po
meba mayu, waiba homu yali,
tiali goli, te menio.
21 Te eno nasi ebo sogo,
augwaligo te dwai marasin ena mani.
Te ena dogoni wa pobaso,
tama augwaligo te ha ebo ąị nogi
viniga naga ena mayu yai dao.*

22 Tialima, nosali augwali
te genuai nai tuboba sisinani sogo,
eno homugo tego augwali dolomainu yao.
Tama augwaligo te ofa me nai dabe sesebaso da,
teda tego te augwali tulaluama,
hagamainu emainao.
23 Te augwali gedu hulia somainu elama,
te augwaligo ma tonono yainu ebaso,

* **69:21:** Mat 27:48; Mak 15:36; Jon 19:28-29

te usu munu ma egobeo.
Te augwali tudi dili dolobaso da,
te augwali bomo elama dolalubaso,
te usu me egobeo. *
24 Nago augwaliba te wado umabo mu eyu,
tama augwaliba dwai dene mao.
Tama nago haliga sębęgo te augwali selama,
tama augwali hagamainu yao.
25 Te augwali bidalubo pesage te olo elalumainu elama,
tama nago augwali me deli te bede
bidibo ula dali bidimainu me elamuo. *
26 Te bidi mebabolo nago hasiabolo
te augwa yali dwai sę wei ponani bidi dabe,
te dwai sę ebo bidi dabego
augwaliba dwai dene mabo sę idubao.
Nago te bidi meba tigiwali togolama,
te augwaliba dene mani bidi dabe,
tama te dwai sę ebo bidi dabego posobo po weyu,
tama augwaliba sęgę mayu ebo dao.
27 Nago te dwai sę ebo bidi dabego dwai sęde
te homu kone ebo me gegeda paligio.
Tama nago te naga hani tomoba asomainu me igio.
28 Nago augwali nogi
te bidabo ula elalubo bukude
elalubo nogi sela sąyao.
Tama nago te augwali nogi te
doloba pai we bidi dabego nogi dali
elalumainu me elamu dao.*
29 Tiali goli, ena te genuai sęgę me dene tolali.
God, nago ena ma selama, tama ena usu ma ilao.
30 Te eno tęąbi weyu, tama God nogi ugwaba sai,
tama te eno agaba usu da po weyu,
tama agai genuai nogide po hanilama pusaibao.
31 Tama Genuai Bidigo te kolesaga wei mu ebao.
Agai te bulmakaugo ofa ebo te wei eyu, godolo me ebeo.
32 Te sęgę tolali we bidi dabe augwaligo te sulama,
tama wiegi yai pemene yaibao.
Tama te Godiba lotu wabo we bidi dabe,
augwaligo te bomo ma saibao.
33 Genuai Bidigo te doado bage
sǫą pabo we bidi dabego
gedu haluasa po wabo odali,
tama agai te aga we bidi dabe te kalabuside bidibo bage
te homu kone ebo me tagalugobeo.

34 Dagalu dali, tǫ dali, tamu ąi,
me te tamu węde elalubo tigidali
sụgụ dabe, dage tigidaligo te God nogi ugwaba sao.
35 Magi baso meni, Godigo te Saion

* **69:23:** Rom 11:9-10 * **69:25:** Tpi 1:20 * **69:28:** Sai 32:32; Ped 3:5; 13:8; 17:8

we bidi dabe te boi bidi dabego
nogode ma dobola selama,
tama agai te Juda dabego taun ma nigaibao.
Agai tama tiyu, tama te Godigo
hani bage augwa te taunde bugagia bidiyu,
tama te tǫ tigidali somainu yaibao.
36 Te Godigo sę bidi dabego wai te nǫų dabego
te tǫ te augwaligo saibao,
tama te God godolo mu elama,
wei ebo we bidi dabe da,
teda augwali te tǫde sesemane sogo
bidada peyu, bidada paibao.

70

Devitgo te balia po asęai. Te Godigo olo tau sali wiegi yai kolesaga yalide, te augwaligo homu kone ma palubo sogo da, teda augwaligo te balia wai dao.

Bidigo te Godigo aga tau somainu gedu haluasa po wali

1 God, nago ena ma sao.
Genuai Bidi, nage polo aselama,
ena tau sagasao.
2 Bidi mebago ena ela muainu ebao.
Tama tialima, nago augwali homu puna palama,
tama augwali aiyaba mu elaluao.
Tama bidi mebago eno sęgęde wiegi yai pemene yali.
Nago augwali ibaba ma kilasa pomainu elama,
tama dwai hale somainu yao.
3 Bidi mebago enaba posobo po wali.
Tialima, nago augwali mu dwai ilama,
tama augwali hale mu emainao.
4 Tiali digi, te nageba asobo we bidi
augwali da, augwa te bugai haliga elama,
tama nageba pemene emainu yao.
Te tigidali we bidi nago augwali ma sali,
tama te nago augwaliba yali sęde
te augwaligo wei mu yai,
augwa te tiwai po omainu emainao,
“Godigo nogi ugwanu mu elalubao.”
5 God, eno bomo meniama, tama ena digi
ena ma tau sabo usu isąwai.
Tama tialima, nage polo enaba asao.
Genuai Bidi, nago naga nago ena tau selama,
ena ma sali bidi dao.
Tama tialima, nago sesabi gana elama,
me tonalugio. Polo asao.

71

Monu dabe bidigo gedu haluasa po wali

1 Genuai Bidi, ena nage dali bidibaso,
tama te boi bidi dabego ena me dologobeo.

Nago ena te augwaligo elalumainu me sula tagaligio.
2 Nage doloba pai mu da,
tama tiyu, nago ena tau selama,
tama ena te boi bidi dabego nogode ma sao.
Nago eno gedu haluasa po wabo odama,
tama ena ma sao.
3 Nage te bomai obo tiwai elalu,
tama te bomai be tiwai elalubaso,
teda ena te tomoba aselama,
tama nago ena tonalubao, magi baso meni,
ena te nageba naga aselama, te ena duala sai.
Nago naga ena bugagia tonalubaso,
tama ena bugagia bidibao.

4 Ena God, nago ena te
dwai bidi dabego nogode ma sao.
Augwaligo bomo mu eyu,
tama augwaligo kolesaga dwai mu ebao.
5 Genuai Bidi, eno konealubo homu
nageba naga muani.
Polobadu ena gesi ogwa bidide digi,
te nageba konealubo homu dạụ wali,
tama eno konealubo homu dạụ ola asali,
megiba usu nagasobao.
6 Sesemane sogo ena nago nogode naga bidiyu bilali.
Idago ena ame nabode,
te nago ena tonalua asali,
te megiba usu nagasobao.
Tama tialima, te eno sesemane sogo
nago nogi ugwaba saibao.
7 Te we bidi hauwago ena sulama,
tama eno ebo sẹ dabede
te augwali homu hauwa dogia pai.
Tiali goli, te eno bomogo me ebeo. Menio.
Nago naga te ena tonalubo bomo mu ebo dao.
8 Te tigidali sogo te eno nago nogi ugwaba siyu,
tama nago genuai nogi
te we bidi dabeba hanilama, pusubo dao.
9 Megi da, ena monu dabe ebaso,
te eno bomo me menio,
tialima tiyu, nago ena tagalama tudiba muidalio.
10 Te boi bidi dabego ena ela muainu,
tama augwali sisinama, tama po dạụ waliyu,
ena dolaibao po wai.
11 Augwa te tama po wali,
“Ae, tegoba, dago aga pobelama,
tama tola sinao,” wali.
“Te aga tau sabo bidi me deli menio.
Godigo aga tagalai dao,” wali.
12 Tialima, God, nage enade digibulu me bidigio.
Eno God, nage polo tama aselama, ena tau sagasao.

13 Te enaba po kisilama wabo bidi dabe,
nago augwali elaluama, tama augwali mu silao.
Augwaligo ena dolainu yali,
tialima, nago augwaligo homu
kolesaga puna palama,
tama augwali hale dwai mu emainu yao.
14 Tiali goli, eno sesemane konealubo
homu nageba dąụ olalu,
tama eno nago ena tau sabo tonalubao.
Te eno nago nogi ugwaba mu saibao.
15 Te eno te we bidi augwaliba
te nago doloba pai kolesaga ebo po te pusaibao.
Eno te nago ebo sę page tigidali
te bugagia konesiąbadi digi,
tiali goli tagalao, te tigidali side eno
te augwaliba weyu,
te nago ena ma sali po waibao.
16 God, Genuai Bidi, te eno nago
genuai bomode homu kone palu,
tama te eno nago nogi ugwaba sobao.
Eno te tiwai po waibao,
“Genuai Bidi naga, aga te doloba pai dao,” waibao.

17 God, nago ena te sogo
te dwasianude digi ola mani,
tama megi e sogoba usu nagasobao,
tama eno nago te wiegi wiegi yai
sę dabe ebo po pusudu gebo dao.
18 Megi da, ena monu dabe elama,
te ena tobolu nisi ayadeba yalio,
tiali digi God, nago ena me tagagio.
Nage ena dali bidiyu,
tama eno nago genuai bomode po
te nosali pedalubo we bidi dabe pusaibao.

19 God, nago doloba pai kolesagago
te tigidali badu usu nani,
tama te tigidali we bidigo gedude
te pepeli dilide elalubao.
Nago genuai sę mu yai.
Te tọde bidi me deli te nage tiwai me elalubeo.
Menio. Nago tigidali mu elaluai dao.
20 Nago te deli tigi poai sęgę enaba tagala palali.
Tiali digi, eno koneai,
te nago ena ma dąụ walainu yai.
Te ena gụ pageba pidali weyu,
te nago ena ma hodolaibao.
21 Te nago eno nogi te genuai mu igi pomainu yali,
tama nago eno haliga te dua nagame
ma emainu yai dao.

22 Te eno gita me musik eliyu,
te eno nago nogi ugwaba sobao.
Eno God, nago ena me tagalisiąwai,
nago po te mu naga dao,
tama tialima, te eno nago nogi ugwaba sobao.
Te Israelgo God, nage tedali wiegi yai elalubao.
Te eno gita eliyu, tama tęąbi weyu,
nago nogi ugwaba sabo dao.
23 Eno te musik weyu, te ena wiegi yai pemene elama,
i waibao.
Te eno nageba tęąbi po wabo,
te pedauwaligo naga me wagobeo. Menio.
Te homu kolesaga tigidaligo me, haliga daligo me obao,
magi baso meni, nago ena ma sai dao.
24 Tama tialima, tigidali sogo te eno te we bidi dabeba
te nago doloba pai kolesagade po
hanilama pusaibao.
Magi baso meni, te bidi dabego ena dolainu usu sali,
tiali goli, nago augwali aiyaba elaluama,
tama augwali hale mu ilali.

72

Bidigo gedu haluasa po weyu, Godigo te king tau somainu wali

1 God, nago te king doloba pai kolesaga
bugagia ola mao.
Tama agai te we bidi dabe
po tụde bugagia dagalumainao.
Nago po tụ te doloba pai naga ebo dao,
tama nago te king tau sobaso da,
teda agai me te doloba pai po tụ emainao.
2 Tama agai te nago we bidi dabe me,
te dwai bidi dabe me,
te doloba pai kolesagago tonaluaibao.
3 Nago te wiegi yai sę hauwa
te augwaligo sęde pedalumainu yao.
Tama nago te we bidi dabego
te doloba pai kolesaga sesemane sogo emainu yao.
4 Kingo te dwai bidi dabego sęgę bugagia dodolama,
tama agai te doado bage sǫą pabo
bidi dabe tau somainu yao.
Tama agai te gasa bidi dabeba
te dwai sę yainu ebo bidi dabe elalumainu yao.
5 Te giliga me polua ula elalubadi,
te naga we bidi dabego nageba lotu po omainu yao.

6 Nago te king wiegi yai bidi pedalumainu ilao,
teda agai kolesaga wiegi yai eyu,
te tulubage te gi nasi dabeba tulama,
tama te nai wiegi yai pedalubo tiwai emainu yao.
7 Tama aga bidibo sogo te bidi dabego

te doloba pai kolesaga naga wali pomainu yao.
Tama te wiegi yai nai hauwa te tigidali sogo
te polua pedelama elalubo sogo te pedalumainu yao.

8 Aga te king bidiyu, tama te tamu ąi pąbadu bidalubo
tigidali we bidi me,
te tamu ąi digibulu badu bidalubo
we bidi me, te tonaluaibao.
Tama agai tọ dąi te wę Yufretisde gagalasa palama,
te tigidali bulu tọ pedaiba usu nigi paibao. *
9 Te masigi kemi tọ yai bulude
bidalubo hani bage dabe,
teda augwali te king dologode bidaibao.
Tama aga boi bidi dabe te tọba dolo pigulaibao.
10 Te Spen king, me te tamu ąi tomo
bulu ailan king dabego, teda augwaligo agaba
te wiegi yai nai presen dabe mawaibao.
Tama te Arebia king me, Itiopia kingo me,
teda augwaligo agaba takis mawaibao.
11 Tigidali kingo agaba kidu sugunaibao.
Tama tigidali hani we bidigo te agai sę yaibao.

12 Agai te magi nai meni yai bidi
dabego agaba i obaso,
te agai augwali tau sabo dao.
Tama te we bidi dabe
te doado bage sọą pelama,
tama te tau sabo menibaso da,
teda aga digi te augwali tau saibao.
13 Agai te bomo meni yai we bidi dabe
te dwai bidibo, te agai augwali homu dene ebo dao.
Tama te magi doado bage meni yai
we bidi dabe agai augwali ma sabo dao.
14 Te dwai sę ebo bidi dabego augwali elaluama,
tama augwali dolainu ebaso da,
agai augwali ma siyu ebo dao.
Agai augwali godolo elama,
wei ebaso te tiwai eyu ebo dao.

15 Eno homugo te king te sesabi
gana elama, bidimainu yao.
Te Arebia dabego agaba te gol momainao.
Tama te we bidi dabego Godiba
gedu haluasa po weyu, te Godigo aga sesemane
tau somainu yao, tama Godigo agaba
te wiegi yai sę agaba emainao po wai.
16 Te yuyu me wit hauwa te we bidi
dabego gide pedalumainu yao,
te Lebanonde pedalubo usu tiwai.
Tama te we bidi dabe

* **72:8:** Sek 9:10

te taunde hauwa pedalumainu yao,
te nosa hauwa te tigidali pedaide
pedalubo tiwai emainao.
17 Tama te bidi hani bagego
te kingo nogi homu kone me gegeda palu tagaligio,
tama agai genuai te sesabi gana elama,
te giliga nanalubo sogo usu nama elalumainu yaibao.
Tama tigidali hani we bidigo aga nogi ugwaba sao.
Tama augwa te Godiba hanalu,
te augwali wiegi yai homu ilibo nai
momainu yao wao,
te agai te king wiegi yai homu ilali tiwai emainu yao.

18 Te God nogi ugwaba sao,
te Israel dabe augwa Genuai Bidi dao.
Agaduba deligo naga te wiegi yai sę dabe ebo dao.
19 Te agai wiegi yai nogi te sesemane sesemane sogo
ugwaba sao.
Te agai Genuai nogigo te tigidali tǫ badu usu nai dao.
Te mu tama dao.
20 Te Jesigo ogwa, Devitgo wali
te gedu haluasa po dabe
te megi eba tama siminagasobao.

Buku 3

73

(Tib 73–89)

Godigo te dwai sę ebo bidi dabeba dwai dene mawai

1 Godigo te Israel dabeba
wiegi yai mu yai.
Godigo te wiegi yai haliga elalubo
we bidi dabeba te wiegi yai sę mu ebo dao.

2 Tiali goli, pąde ena te dwai sęgęba tulaluainu yali.
Ena te sągą pasega muyu,
tama ena tagalainu ebo tiwai yali.
3 Magi baso meni, eno suali, te dwai sę ebo bidi dabe
te moni bidi pedalubaso,
tama eno te hagoma ebo bidi dabego
nai dabede pesa yali.

4 Augwali te augwa tigide te dene me sisąwani.
Augwali te bomai bidi dabe,
tama augwa tigi te wiegi yai naga elalubao.
5 Augwali te sęgę meba tolisiąyu,
te gasa bidi dabego sęgę tolobo tiwai me ebo meni.
Te gasa bidi dabe augwali te haniani sęgę tolali,
tiali goli te tobage sę augwaliba me pedalisiąbo.
6 Tama augwali te odolali hagoma elama,
tama augwa tigi pemene dogia pabo dao.
Tama augwaligo gasa olo bidi dabe elama,

tama aga doliyu ebo dao.
7 Te augwa haligade homugo,
augwa yainu homu ebo
te haniani dwai kolesaga augwaligo
ebaso, te pedelali.
8 Augwaligo te posobo po gasa bidi dabeba weyu,
tama augwaligo te bidiba
te dwai sę yabo po wabo dao.
Augwa te hagoma mu eyu,
tama augwa te gasa we bidi dabe
dolabo sunumi gegebo po mia sabo dao.
9 Augwaligo po dwai
te dagalude bidibo Godiba wabo dao.
Tama augwa digi te augwa nogi ugwaba selama,
tama augwaligo te we bidi dabede bomo eyu,
te augwaligo homu wali pao po weyu ebo dao.
10 Tama te Godigo we bidi dabego
te hagoma ebo bidi dabego po wei elama,
tama augwaligo te poba homu kęą pai.
11 Te dwai sę ebo bidi dabego te tiwai po wabo,
“Godigo te dago ebo sę
te mena tama me konegobeo,” wai.
“Te Ugwade Mu Bidibo Godigo te dago ebo kolesaga
te gegelama hanilama
sunumi me elalubeo,” wabo dao.
12 Te dwai sę ebo bidi dabego te tama tibo dao.
Augwaligo doado bage te hauwa elaluali,
tiali goli augwaligo umabo mu sabo sę ebo dao.
13 Ena bugagia tonalubaso,
tama eno haliga te wiegi yai elaluali,
tama eno te dwai sę meba me ebeo.
Te tiali sę te odolali hagawaibao, agawe?
14 Magi baso meni, te giligade me hulide
God, nago dene enaba mani, tama tigidali kigamude
nago te dene enabolo mawai.

15 Eno te bidi dwai dabego wabo po tiwai,
te nago we bidi dabeba wagi da,
teda eno augwali tibo po ola mayu,
te augwali homu puna palagi dao.
16 Eno homu hauwa elama,
tama eno te sę page konemainu ebao,
te dwai sę ebo bidi dabego ebo sę page.
Tiali goli, te enade sesabo sę mu ebo dao.
17 God te eno usu sesa pidubadi,
te ena nago be tomoba peyu, usu nigi pai.
Ena te nago bede bidiyu,
tama eno homu peda pelama,
tama te dwai sę ebo bidi dabeba
mena nai pedelabo te eno koneai dao.

18 Nago augwali bilabo sunumi
te bedege mu emainu ilama,
tama nago augwali tula mumainu elama,
tama augwali mu dolomainu ilaibao.
19 Augwali te polo tama dolali.
Tama augwali te isibo te dwai mu ebo dao.
20 Genuai Bidi, augwali te na ebo bidi tiwai elama,
tama te na yali te kigamu be posobode silaibao.
Bidigo te kigamu hodaluama,
tama te na yali te agai homude me ma elalugobeo.

21 Te sogo eno homu te midigi selama,
tama eno haligago te dwai mu yai.
22 Tama eno homu te pania selama,
tama eno nago kolesaga me konesiąwai.
Eno te nago gedude kolesaga yali,
te uni hasago homu kolesaga umuna pabo tiwai ilali.
23 Tiali goli, ena nage dali sesemane bidibaso,
tama nago ena nogo tolalubo dao.
24 Nago ena bugagia bilimainu ebo po mawai,
tama nosali nago ena sobaso, tama ena nage dali
te dagalude bidaibao.
25 Te gasa de te dagalude bidiyu,
tama ena tonalubo dawe?
Te gasa bidi me meni, naga deli naga dao.
Tialima, God, eno nage godolo mu ebao.
Eno te tigidali tǫde nai wei ebo tiwai gilama me ebeo.
26 Te eno tigi, me homu kolesaga,
te bomo me elalusiąbaso da,
teda God, nago digi nago ena dąụ walao.
Tama nage ena dali bidiyu,
tama ena sesemane bidada peyu,
bidada pabo sogode te ena usu mu elaluaibao.
27 Mu tama, te nage tudiba mubo we bidi dabe,
teda augwali mu hagawaibao.
Tama nage polobadu te wali pali bidi dabe,
tama megi te augwaligo nage tagalubaso da,
teda nago augwali dolaibao.
28 Tiali goli, ena, te ena nage pąde bidibaso,
tama te wiegi yai mu ebao.
God, Genuai Bidi, nago ena mu seselalubo da,
tama eno nago yali sę po tigidali
hanilama, pusainu ebo dao.

74

Bidigo te gedu haluasa po weyu, te Godigo te Israel dabe tau somainu yai

1 God, magi baso nago da tudiba mubawe?
Te nago wado po sesemane
te naga we bidi daba ududa, agawe?

2 Nago te naga hani bage dabolo
te homu kone ma palao.
Polobadu mu nago te naga we bidi da sa muai.
Nago da ma abelama,
tama da naga hani bidimainu yai.
Nago te Saion bulu duba homu kone ma paliyu,
te polobadu tede nage bidai dao.
3 Te dago boi bidi dabego
te dago moni lotu be tempelde
doado bage tigidali dolalio.
Te doado bage dolali elalubo, te nage aselama, suagasao.

4 Te nago boi bidi dabego te tempel be selama,
tama augwali te nago tedali
te wiegi yai pesage elalubo madi tomode dolalu,
tama augwaligo win yai da olama, i wali.
5 Augwaligo te nago bede ni name togwali,
te bidi dabego te buside ni togobo tiwai yalio.
6 Te ni name dabe augwa nigilama,
tama te wiegi yai nai dabego au ilai,
te boi bidi dabego te sigi hwą me
sęgę yai hamago aluai dao.
7 Augwaligo te nago tedali wiegi yai be te siago ulali.
Augwaligo te tedali wiegi yai pesage elaluali dolali,
te nago we bidi dabego nageba lotu wabo madi,
te dolai.
Augwaligo aluama, tigidali mu dolai dao.
8 Augwaligo te da mu dolabo homu yalio.
Tama tialima, augwaligo te Godigo lotu be tigidali
dago tǫde elalubo, te siago ulai.

9 Te nago dabolo mani te tigidali sa muani nai,
te augwaligo sela sąwanio.
Tama dago profet megi me bidibeo.
Te da me deligo te sęgę te mena sogo silabo,
te dago me konebeo.
10 God, nisu sogo naga te boi bidi dabego dabolo
te posobo po udumainu yaibawe?
Te augwaligo naga nogide
te sesemane sogo po dwai omainu yaibawe?
11 Magi baso nago da tau sisąma ebawe?
Magi baso nage odolali naga dulalubo dawe?
12 Tiali goli God, polobadu mu nage dago king bidali,
tama megi me nage dago king bidibao.
Tama hauwa sogo nago da tau selama,
tama da te hwįani digi da me dolobeo.
13 Te nago bomode naga,
nago te genuai tamu ąį togolama,
tama me badu buga siyu,
meba buga siyu elama, dolaluali.

Tama nago te Isip we bidi dabe dolali.
Augwali te tamu ąide moni sụgụ tiwai yalio. *
14 Tama nago te genuai pukpuk dabego tobolu aluali,
te Isip tobolu bidi dabe da,
tama nago agai tigi te augwali
te kemi tọ wa pai bulude bidibo
uni hasa dabeba menama, tama augwa tuai dao.*
15 Nago te wẹ dabe te tọde pedalumainu elama,
tama te wẹ dabe tedu palio.
Tama nago te genuai wẹ dabe
tigidali mu sula somainu ilai dao.
16 Nago te be posobo me be hulibo nigali,
tama nago te giliga me polua
te ugwadu muai elalubao.
17 Tama nago te tigidali tọgo dąị muanio.
Tama nago te tigidali kibu bede
giliga nanobo sogo muyu,
te tulubage tulubo sogo muyu yai elalubo dao.

18 Genuai Bidi, nago homu kone ebo me tagaligio.
Te nago boi bidi dabego te posobo po nageba obao.
Augwali te esela pabo kolesaga
meni yai bidi tiwai eyu,
tama augwa homugo nage
te olo bage me tiwai da homu ebo dao.
19 Te nago hani bage te augwali bomo meni yai.
Tama tiyu, nago da tagalubaso,
tama te boi bidi dabego daba
te dwai sẹ mu elama mu dolaibao.
Te boi bidi dabego te naga we bidi dabolo
te dwai dene mabo sẹ ebao.
Iya, nago da homu kone me gegeda paligio.
20 Te tigidali tọ pedaide, te dago tọde me
te bidi dabego wabi hwị hwị pai.
Tama tialima, nago da dali te dąụ walali bomai po
te homu kone ma palao.
21 Nago te dwai bidi dabego te gasa bidi dabe agalama,
tama augwali aiyaba mu elalumainu
me sula tagaligio.
Nago te magi doado meni yai te nai dabe
sọą pabo bidi dabe tau sobaso da,
teda augwaligo te nago nogi ugwaba somainao.

22 God, nage aselama, te boi bidi dabe dali
po bomo elama wagasao.
Nago te hagoma ebo bidi dabego te
tigidali sogo posobo po nageba wabo,
te nago homugo koneao.
23 Te nago boi bidi dabego

* **74:13:** Sai 14:21 * **74:14:** Jop 41:1; Tib 104:26; Ais 27:1

te genuai po dągą ola biliyu,
nageba po dwai weyu ebao.
Augwaligo te sesemane genuai i naga wabo dao.
God, nago te augwaligo kolesagade
homu kone me gegeda paligio.

75

Godigo te dwai sę ebo bidi dabe aiyaba elaluama, te wiegi yai bidi dabe tau sabo dao

1 God, dago usu da olama,
tama nago nogi sesemane ugwaba sabo dao.
Tama dago nago genuai nogide po hanilama pusuyu,
tama augwaliba te nago haniani
wiegi yai sę ebo po pusubo dao.

2 Godigo te tama po wali, “Eno te po tų yabo sogo
bodolu me deli te dąi ilai elalubao.
Tama eno po tų te dolo mu paibao.
Te me kone tua pogobeo.
3 Tǫ dali tede bidalubo nai tigidali te hagawaibao.
Tiali goli, te tǫ page da,
te eno tolalu, tama bomo elalueibao.
4 Eno te hagoma ebo bidi dabebolo po walali,
‘Dagego te hagoma me igio,’ po wali.
Tama eno te dwai sę ebo bidi dabebolo walali,
‘Dagego te duga nogi ugwaba me sigio,’ po wai.
5 ‘Dagego duga bomogo digi
te wiegi yai pemene me igio,
tama dagego po dągą genuai weyu,
tama ena posoyu me elamu dao,’ wali.”

6 Te we bidigo kolesaga dagalubo sę
te giliga asobo badu, me te giliga dega sabo badu,
ma te not badu me, saut badu me
pedalubeo. Menio.
7 God agaduba deligo naga dago
kolesaga dagalaibao.
Agai te bidi me deli aiyaba elalu, tama te gasa bidi
ugwaba sagoa sabo dao.
8 Genuai Bidigo te bomo yai gesi wain wę te kap
me delide pągąwai tolaluai.
Agai gea palama, tama tigidali bidi dwaigo tulama,
tama mu siminanio.
Te tama tiwai naga te dwai sę yali we bidi dabe
te Godigo po tųba pedelama,
tama te augwali mu hagawaibao.

9 Tiali goli, eno te Jekopgo God po
te sesemane hanilama pusaibao,
tama eno agai nogide
te tęąbi umabo mu udubadi geaibao.

10 Te Godigo te dwai sę ebo bidi
dabego bomo silimainu yaibao,
tiali goli, agai te doloba pai bidi dabebolo
te genuai bomo mu mawaibao.

76

Godigo te hwịani ugaba ela holali

1 Te Juda dabego God bugagia koneai.
Tama te Israel dabego
agai genuai nogi ugwaba salio.
2 Aga be te Jerusalemde elalubao.
Tama aga sesemane sogo
te Saion bulu dude bidibo dao.
3 Te bulude agai te boi bidi dabego
enesigi ene dabe me,
te sabele delage me tologali, tama augwaligo
bainat hwą me togwai.
Godigo te hwịbo doado bage tigidali dolai dao.

4 God, nago genuai nogi elalu,
tama nage te polalubo king dao.
Nage ugwanu mu elalu,
tama nago genuai nogigo te genuai
bulu du dabego genuai nogi aiyaba mu elaluai.
Te bulu du pesagede nago
te boi bidi dabe dali hwịnama,
tama nago augwali elaluama,
tama nage ma begasa asai dao.
5 Augwaligo te augwa bomai ami dabego
wiegi yai doado bage dagala siyu yai.
Tama megi da, te ami dabe isalio.
Tama augwaligo te hwịani
doado bage sabo bidi dabe meni yanio.
6 Te Jekopgo God, nago augwali wado ilama palialio.
Tama tibaso, te hos dabe dali,
te hosde dugawali bidi dabe me,
tigidali isila silama, tama tọde te pila mubao.

7 Tiali goli, God, te bidi dabego nagede
te wi umabo mu ebo dao.
Te nago augwaliba wado po obaso da,
teda de te nago gedude
dolalubo sogo usu egowe?
Te me deligo usu me egobeo.
8-9 Nage te dagalude bidiyu,
tama nago te tigidali we bidi po tụ ela mawaibao.
Te sogo nage dolugulama,
tama nago te bidi dabe augwaba
te augwa po tụ yabo po pusaibao,
tama nage asiyu, te gasa bidi dabego
dolali we bidi dabe tau sagasaibao.

Tama tigidali we bidi wi mu ebaso,
tama po me wagobeo.
Augwa pedauwali pania siyu naga yaibao.
10 Te bidi dabego haliga sębę yali,
tiali goli, te tebogo te gasa bidi dabego
nago nogi ugwaba somainu ebao.
Tama te hwịbode dolisawąni bidi dabego
te genuai lotu wabo sogode te nageba lotu waibao.

11 Nago te naga Genuai Bidi
Godiba te bomai po dąụ walali,
teda nago te dąụ walali po wali pao.
Nago tibo po me wagio.
Dago te Genuai Bidide wi elama,
tama tiyu, te tigidali we bidigo
te agaba wiegi yai olo maiyabo nai dabe selasa pao.
12 Agai te hagoma ebo king dabe te aiyaba elalueibao.
Agai te tọde king dabe te wi mu ilibo dao.

77

Godigo te bidi me deliba te sęgę ebo sogo te nagamea pai homu mawaibao

1 Eno Godiba i bomo elama obao.
Eno homugo te agai eno gedu haluasa po wabo
odomainu ebao.
2 Te sęgę ebo sogo, eno te Genuai Bidiba
gedu haluasa po agaba weyu yali,
tiali goli, eno te nagame pai homu ebo me sabeo.
3 Eno homugo Godiba kone palama,
tama eno haligade gela wali.
Eno homu konealubode tama
eno haliga sęgę elaluai.

4 Godigo ena godege pimainu me ebeo.
Eno haliga te sęgę mu ebaso,
tama tiyu, eno po wabo usu me ebeo.
5 Eno te polobadu yali wiegi yai sogoba
homu kone palali.
Mu tama, eno te bidali kibu be dabe
tede homu kone ma yalio.
6 Te hulide eno homu kone paludubo sę yali.
Eno homu hauwa elama, tama enaba digi ena te tiwai
hanalu wai.
7 “Te Genuai Bidigo ena te sesemane sogo
tudiba muba homu ebawe?
Te agai ena godolo homu mu
me isiąbo homu ebo agawe?
8 Agai megi ena homu dene me ebewe?
Te aga dąụ wali po te tulalumainu eba, agawe?
9 Te Godigo homu kone gegeda paliyu,
tama te olo tau sabo wiegi yai

kolesaga dabolo me egobe homu eba, agawe?
Te agai wado ebogo te olo tau sabo
wiegi yai kolesaga te palia sali homu ebawe?”
10 Eno te tama homu eyu, tama eno te po wali,
“Te Ugwade Mu Bidibo Godigo te ena megi me tau sabeo.
Tama tialima, eno tede te haliga sęgę mu ebao,” wali.

11 God, te eno nago te genuai sę dabe yaliba
te homu kone ma palobao.
Awe, te eno nago polobadu te haniani sę dabe yaliba
te homu kone ma palubo dao.
12 Te eno nago yali tigidali sęba
ma homu kone palaibao.
Nago te bomai sę dabe yali,
tama eno te me homugo koneaibao.

13 God, nago kolesaga tigidali
te tedali wiegi yai naga dao.
Te tibo god me deligo nage dali usu me egobeo.
Nago augwali aiyaba mu elaluai dao.
14 God, nagaduba deligo naga te bidi mego isąwai
bomai sę ebo dao.
Polobadu nago genuai bomo te tigidali
we bidi haniba ola mawai dao.
15 Te naga bomogo digi nago
te naga we bidi dabe ma sali,
te Jekop de Josep sigo wąį nǫų hani dabe,
te augwali si tudi badu nosali pedelali bage dao.
16 God, te polobadu te wę dabego
nage sulama, augwali wi mu yali,
tama te aiyadu mu elaluali
tamu ąį me te gęǫ yai dao.
17 Genuai tulubage mu tuluyu,
tama pǫ bomonama kulukulu weyu,
tama te pǫgo be sele ula edaba asiyu, uba peyu yai.
18 Nago te pǫ te popoge ebo wali tomode
kulukulu omainu ilali.
Te pǫgo be sele eyu, ula ebo
te tigidali tǫ pedaiba ula yali, tama tǫ aga digi
te mumunu mumunu yai.
19 Nage wali te tamu wę tomode bilali.
Nago sunumi te genuai tamu ąį tomode elaluali.
Tiali goli, dago te nago sągą pasalu me susiąbo dao.
20 Nage te tonalubo bidi mu tiwai elama,
tama nage polasa pobaso,
tama te we bidi dabe nage wali pelawai.
Nago sę te Moses de Aron sibolo menama,
tama augwali sigo te augwali tonaluai dao.

78

God aga we bidi dabe dali yali sę po wai

1 Eno hani bage dabe,
dagego eno po bugagia odao.
Dagego eno wainogo ebo poba olo bugagia muao.
2 Eno dageba te po dabe pusainu ebao.
Eno te haniani sę dabe te polobadu geme dualaluali sę
me te megi e sogoba usu nagasu, te po pusaibao,
tama eno te po dabego
page dagebolo pusaibao. *
3 Polobadu te wąi nǫu dabego dabolo
te tiali sę dabe po wali,
tama dago odolama, tama dago te koneai dao.
4 Dago te po te dena wai dabeba
geme me dualugobeo.
Menio, te dago te gesi tamadi ame nabo
wai dabeba te po waibao.
Te dago Godigo genuai bomogo yali sę po pusaibao,
tama te bomai sę dabe me agai yali,
tama te bidigo isiąwai sę
te haniani bomai sę agai yai dao.
5 Godigo aga bomai po
te aga we bidi Israel dabebolo mawai.
Agai po te Jekipgo wąi nǫu dabebolo menama,
te augwa wali pomainu yai.
Agai te polobadu wąi nǫu dabebolo te tama po wai,
“Dagego te duga wai dabeba te eno bomai po tigidali
te bugagia ma mao,” po wai.
6 Tama tialima, te nosali pedalubo hani wai dabego
te nosali augwa me ola mayu,
tama te hanigo te augwa wai dabeba
te po omainao, te po wai.
7 Te augwa te tiwai eyu da, teda te hani dabego me te
Godiba konealubo homu dąu waibao,
tama agai te yali sę dabe
te augwaligo homu kone gegeda
pidali weyu, te tiwai yao.
Tama te augwa agai bomai po tigidali wali pomainu yao.
8 Tiyu, augwali te augwa wąi nǫu dabe
tobage tiwai pedelabuo.
Te wąi nǫu dabego te hagoma eyu,
tama Godigo po sela sąnama,
tama augwa konealubo homu agaba
dąu mu me wasiąwai,
tama augwaligo te agai po sesemane wali me pabeo.
9 Polobadu te Efraim dabego hwįani,
te enesigi enego te hwįai.
Tiali goli, te sogo te wąbi hodolama hwįbaso,
tama augwali wi pai dao.

---

* **78:2:** Mat 13:35

10 Augwaligo te Godigo dąụ walali
bomai po wali pisąyu,
tama augwaligo agai bomai po
wali pabo homu isiąwai dao.
11 Augwaligo te agai yali sę dabe
te homu kone gegeda pali,
tama te bidigo isiąwai bomai sę
agai te augwali gedude yai,
te me augwaligo gegeda pali.
12 Te wąị nọụ dabego gedude Godigo
bomai sę me deli te Soan bulu,
te Isip tọ pedaide, yai dao. *
13 Godigo te tamu ąị togolama,
tama tamu ąị te me badu buga siyu,
me badu buga siyu elama, dolaluali,
tama agai te Israel dabe tomodu
odasa palio. *
14 Te giligade aga te pọdu polasa pali,
tama hulide aga te sia ulade
te augwali asobodu polasa pai. *
15 Agai te masigi tọ bulude
te masigiba elama,
tama te wę aiyadu pedalumainu
elama, te augwaligo tuali.
16 Agai te masigide wę pedalumainu
elama, tama wę te busidu soabo
genuai wę tiwai soali. *

17 Tiali goli, augwaligo te Ugwade Mu Bidibo Godiba
dwai sę yali,
tama augwali te kemi tọ bulude
bidiyu, agaba hagoma yalio.
18 Augwaligo God usu siyu, te tiwai yai.
Augwaligo i bomonama agaba weyu,
te augwaligo wei ebo nai agai momainu yai.
19 Augwaligo te tiwai posobo po Godiba wali,
“Godigo dabolo te tọ wa pai bulude
te nai hauwa mabo usu yaiba, agawe?
20 Mu tama, hasiabolo agai
te genuai masigiba elibaso, tama te wę pedelali.
Tiali goli, magi ebawe?
Agai dabolo te bret meba me
te tubo mi magowe?” wali.

21 Tialima, Genuai Bidigo augwaligo po odolama,
tama agai wado po wali.
Agai te Jekopgo hani dabeba te sia tula palali.
Tama agai wado po te genuai mu pedelalio.

---

* **78:12:** Sai 7:8–12:32 * **78:13:** Sai 14:21-22 * **78:14:** Sai 13:21-22 * **78:16:** Sai 17:1-7; Nam 20:2-13

22 Magi baso meni, augwaligo konealubo
homu agaba musiąwai.
Tama te agai augwali tau selama,
te bugagia bidimainu yaibao,
tede augwaligo agaba konealubo
homu dąụ me wabeo.
23 Tiali goli, tagalao, agai te ugwadu elalubo dagaluba
po olama, tama te dagalu dalaluai dao.
24 Tialima, agai te nai mana tagala palama, tulalubosi,
te augwaligo selama, tuali.
Agai te dagalude nai te we bidi dabe augwaliba
mawai dao. *
25 Tama tialima, augwa te enselgo nai salio.
Godigo te nai hauwa mu augwaliba menama,
tama augwali usu mu yai.
26 Tama nosali agai te giliga
pedalubo badu te wali hodolali,
tama agai bomogo naga,
agai te saut badu wali hodolali.
27 Tama agai te ba sibi hauwa mu
te tọ hogomu tiwai me,
te nabis wẹ sande te kemi tiwai,
te augwali tomoba tulalumainu yai dao.
28 Godigo te ba dabe te augwa
bidalubo pesage tomoba tulalumainu ilali,
tama augwaligo ugwa be bagua salio.
29 Tama tialima,
te we bidi dabego tulama,
tama augwa mu pągąna peyu, tabia palio.
Te we bidi dabego sainu te gela wali nai,
te Godigo augwali manio.
30 Augwa te nai tutubo sẹ yai.
Mu tama, augwa te nai tula silisąbadi,
31 tama Godigo augwaliba wado po weyu,
tama te bomai bidi dabe ela muani,
te Israel wiegi yai ogwa bidi dabe dao.*

32 Godigo te bidigo isiąwai
te tobage bomai sẹ dabe yali,
tiali goli, te we bidi dabego
te dwai sẹ umabo mu idu geyu,
tama augwaligo konealubo homu
agaba dąụ me wabeo.
33 Tialima, polo tama mu, te agai augwali dola silalio,
te pedauwalide mobo pedelama,
te polo pela silibo tiwai yalio.
Agai augwali polo tama mu dolama,
tama augwali isai dao.
34 Te Godigo meba ela mubo sogo,

---

* **78:24:** Jon 6:31 * **78:31:** Sai 16:2-15; Nam 11:4-23, 31-35

te gasa bage ge neyu, augwa homu begelama,
tama agaba ma begasa aselama,
tama agaba gedu haluasa po bomonama walio.
35 Te megi da, augwaligo homugo ma koneama,
God te augwa tonalubo bidi dao homu yai.
Te Ugwadu Mu Bidibo Godigo agai
te augwali tau sabo bidi dao.
36 Tiali goli, augwa tibo po olama,
tama agaba te odolali pedauwalide
ąị soabo tiwai elama, daganobo po walio.
37 Augwaligo agai po wali me pabe,
tama augwaligo te aga dali dąụ walali
bomai po bolama, togalio. *

38 Tiali goli, Godigo te olo tau mabo
wiegi yai kolesaga augwaliba elama,
tama augwaligo te dwai sęgę sela sąwani,
tama agai augwali me dolobeo.
Hauwa sogo te agai wado yali, te palia selama elalu,
tama augwaliba haliga sębę me ebeo.
39 Agai te tama tiwai homu augwaliba yai.
Augwali te we bidi naga tama tiwai,
augwali te wali aselama pabo tiwai ebao.

40 Hauwa sogo augwa hagoma eyu, agai po sela sąyu,
te bidi meni yai tọ wa pai bulude bidiyu tiali.
Tama hauwa augwaligo aga haliga sęgę ilali.
41 Te Israel dabego God
te tedali gasa wiegi yai mu dao.
Tiali goli, hauwa sogo augwaligo aga usu sabo sę eyu,
tama agai wado yabo sę ilali.
42 Augwaligo te agai genuai bomo
teba homu konesiąwai,
tama agai augwali te boi bidi dabego
nogode ma sali, te sogoba augwaligo homu
kone me palobeo.
43 Te sogo agai te bidigo isiąwai bomai sę dabe
te Soan bulude yali, te Isip tọ pedaide dao.
44 Godigo te wę dabede te kaneme
pedalumainu elama,
tama te Isip dabego tuainu yali usu me ebeo. *
45 Tama agai te bolia hauwa,
me te gedeli hauwa te augwaliba tagala palai.
Tama te bolia dabego augwali gąụ kela tuyu yali,
tama te gedeli dabego
te Isip bagego gide nai dabe
hauwa dolali. *
46 Tama Godigo te suma digi me,
kauwa bidi dabe me,

* **78:37:** Tpi 8:21 * **78:44:** Sai 7:17-21 * **78:45:** Sai 8:1-6, 20-24

te kuli mano dabe dali tagala palama,
tama augwaligo te augwa gide nai dabe
tula silai. *
47 Agai te talua ge tulubage tagala palama,
tama tego te augwaligo wain ni dabe dolali.
Tama agai te talua ge tulubagego te augwaligo ni kaya
dolomainu yai dao.
48 Agai te genuai tulubage,
te talua ge tulubage, tagala palama,
tama augwaligo bulmakau dabe ela muai dao.*
49 Agai augwaliba te wado umabo mu
udubadi udubadi genama,
tama augwaliba te dene mu mawai.
Tama agai te ensel bidi meba tagala palama,
te augwali doligi pali,
tama augwali te sęgę genuai mu salio.
50 Agai augwaliba haliga sębę elama,
tama agai augwali me gogolobeo. Menio.
Agai te genuai gasi tagala palama,
tama augwali isila palio.

51 Agai te Isip hani tigidaligo te gomunai ogwa dabe
ela muna silali. *
52 Tama agai te sipsip tonalubo bidi tiwai elama,
tama aga polasa peyu tama,
aga we bidi dabe tonaluali.
Tama te tǫ wa pai bulude agai augwaliba
te sunumi ola mawai. *
53 Agai augwali odasa peyu,
tama augwali bugagia bidali,
tama tiyu, augwali wi me ebeo.
Tiali goli, te tamu ąįgo augwa
boi bidi dabe mesega salio. *
54 Agai augwali te aga tǫba digi odasa asali.
Te bulu du te pesage te aga digi bomogo sali bulu dao.*
55 Agai te gasa hani dabe te aga hani dabe asobo si,
te augwali sela sąwani.
Tama agai te tǫ te Israel hani dabeba doba yali.
Tama agai augwali te augwa ugwa be dabede
bugagia bidimainu yai dao. *
56 Tiali goli, te Israel dabego
te Ugwadu Mu Bidibo God usu selama,
tama agaba hagoma yai.
Augwaligo agai bomai po
wali me pisąwai. *
57 Augwa hagoma elama, agai po sela sąwani,
te augwa wąį nǫų dabego

---

* **78:46:** Sai 10:12-15 * **78:48:** Sai 9:22-25 * **78:51:** Sai 12:29 * **78:52:** Sai 13:17-22 * **78:53:** Sai 14:26-28 * **78:54:** Sai 15:17; Jos 3:14-17 * **78:55:** Jos 11:16-23 * **78:56:** Tob 2:11-15

te polobadu yali tiwai yalio.
Augwali te gagea pai enesigi
te enebo dolo pisąbo tiwai yai dao.
58 Augwaligo te tibo godigo alta dabe nigali,
tama te tebogo te Godigo wado po omainu ilali.
Augwaligo te tibo god dabe nigilama ebaso,
tama Godigo augwaliba dwai haliga yai dao.
59 Godigo augwaligo te tebo kolesaga sulama,
tama agai augwaliba haliga sębę dwai mu yai,
tama tibaso agai te Israel dabe tudiba mu muanio.
60 Tama agai te aga Silode elaluali ugwa be tagalalio.
Te bede aga te we bidi dabe tomode bidali.*
61 Tama agai te boi bidi dabego
te dąụ walali bomai po muani halobage,
te bokis kontrak, sela pomainu ilali.
Te bokis halobagede augwaligo
te agai bomo me ula suali. *
62 Agai te aga we bidi dabeba wado po olama,
tama te boi bidi dabego
augwali ela mumainogo yai dao.
63 Te gesi ogwa bidi dabe
te genuai boi hwịani madi isali,
tama te gesi ogwa we wegi dabe
te augwali sabo bidi dabe meni yai dao.
64 Te boi bidi dabego te pris dabe ela mubaso,
tama augwa we dabego
te augwalide homu dene eyu,
tama gela wainu ebo te usu ebeo.
65 Tialima, megi da, Genuai Bidi hodaluali,
te bidi betde pilama hodalubo
tiwai gilama yali, tama te bomai bidigo
te wain wę hauwa tulama, tama te i hai ola bilibo
tiwai gilama yali.
66 Tama agai te boi bidi dabe dali hwịnama,
tama augwa asaliba ma pobeasa pali.
Agai augwali aiyaba mu elalubaso,
tama augwali hale dwai mu yali,
tama augwaligo ma hwịabo usu ebeo.
67 Tiali goli, agai te Josepgo
wąị nọụ hani bage te wei isiąwai,
tama agai te Efraimgo hani bage
te sa me mubeo. Menio.
68 Agai te Juda hani bage dali,
te Saion bulu dali sa muani, te bulu du te agai
wei mu ebo bulu dao.
69 Agai te aga genuai tempel be te bulu dude nigali,
te aga dagalude elalubo be tiwai.
Tama agai te tempel be sesemane
te bomo dali elalumainu yali,

---

* **78:60:** Jos 18:1; Jer 7:12-14; 26:6 * **78:61:** 1 Sml 4:4-22

te e tǫ dili dąụ elalubo tiwai gilama emainu yai dao.

70 Godigo Devit sa muani,
te aga sę bidi, tama aga selama,
te genuai sipsip dabe tonalubo sę me,
te sipsip wai dabe
tonalubo sę emainu sa muai dao.
71 Tama Godigo aga
te Israel king bidi mubaso bidali,
tama aga te Godigo we bidi
tonalubo bidi bidai dao.*
72 Devitgo te aga sęba naga homu kone palama,
tama augwali bugagia tonaluai.
Tama aga te augwaligo
wiegi yai polalubo bidi bidai dao.

79

Te Israel dabego gedu haluasa po weyu, te Godigo augwali tau somainu yalio

1 God, te gasa hani dabe dago tǫba asalio,
tama augwaligo te naga we bidi dabe
da dali hwịani ebao.
Augwaligo te nago tedali wiegi yai be dwai ilama,
tama meda mu pedelali.
Tama augwaligo te Jerusalem
dwai mu ilama, dolalio. *
2 Augwaligo te we bidi dabe ela muyu,
tama nago sę bidi dabe me ela tagalali,
tama te ba dabe dali, te uni hasa dabe daligo
te augwaligo tigi tualio.
3 Te boi bidi dabego nago we bidi dabe ela munama,
tama augwaligo kaneme gelama, tama te wę tiwai
te Jerusalem tomodu pai.
Tama augwaligo tigi dabe
pubulabo bidi deli me bidibeo.
4 Te da pąde bidalubo we bidi hani dabe,
augwa te posobo po weyu, te gisugu weyu,
tama te po dwai dabolo wali.
5 Genuai Bidio, nisu naga sogo nago dade
wado po wabo me elalu, elaibawe?
Te nago wado po wabo
te sesemane elaluabo homu eba, agawe?
Te nago wado ebo me elalu,
tama te sia bogoli elalubo tiwai eyu,
tama me sula sogobe da, agawe?
6 Te nageba lotu po wasiąbo we bidi dabeba
nago te wado po wao,
te we bidi dabe augwaligo

* **78:71:** 1 Sml 16:11-12; 2 Sml 7:8; 1 Sto 17:7 * **79:1:** 2 Kin 25:8-10; 2 Sto 36:17-19; Jer 52:12-14

te nage tudiba mubo dao.
7 Magi baso meni, te hani dabe
augwaligo te nago hani we bidi dabe ela muani,
tama augwaligo te nago tọ mu dolai dao.

8 Tiyu, nago daba te dago wạị nọụ dabego
dwai kolesaga yalide te dabolo dene maidalio.
Megi da, nago te olo tau mabo
wiegi yai kolesaga dabolo yao, magi baso meni,
te dago konealubo homu te bomo kimi meni yanio.
9 God, nage te da ma sabo God dao.
Nago te naga genuai nogi sabode
koneama, te da tau sao.
Nago da ma siyu, tama dago dwai sęgę tigidali
te sela sạyao,
tama dago te nago nogi ugwaba saibao.
10 Magi baso te gasa hani dabego
dabolo te tiwai hanalu,
"Te dagego God mena bidibo?" waibawe?
Dago nago te gasa hani dabeba te
dago kaneme gelali wei ponoyu,
te dene mabo dago suabo
homu ebao, magi baso meni,
augwaligo te nago sę bidi dabe ela muai dao.

11 Nago te kalabuside bidibo bidi
dabego gela wabo odao.
Tama te nago genuai bomogo, nago te bidi dabe
te boi bidi dabego po weyu,
te isimainao po wali bidi dabe, augwali ma sao.
12 Te boi bidi dabego nageba te dwai po wali.
Tama tialima, Genuai Bidi, nago
te augwaligo yali dwai kolesaga
te nogo a naga olama,
me badu si sogo te wei ponao.
13 Nago te tama tibaso da,
teda da naga we bidi dabe,
da te nago sipsip wai tiwai yaibao,
teda dago nageba te usu da weyu,
gedu haluasa po sesemane sesemane sogo waibao.
Tama te nosali nosali pedalubo wạị nọụ dabego,
teda augwaligo me te nago nogi ugwaba saibao.

80

Te Israel dabego gedu haluasa po weyu, te Godigo augwali tau selama, ma dolalumainu yali

1 Te Israel dabe tonalubo bidi, nago te naga
sipsip dabe da bilibo dodolobo dao.
Te dago gela wabo odao.
Nage te ensel dabe daide

ugwadu king bidibo dao. *
2 Nago te Efraim dabe, me Benjamin dabe,
me te Manase hani bage augwali homu dene yao.
Nago te homu dene ebo
te pepeli diliba hanilama, pedalumainu ilao.
Te nago genuai bomo dabolo ola mayu,
tama aselama, da tau sagasobaso da,
teda da me dologobeo.
3 God, nago da selasa, te nagaba ma pao.
Nago te olo tau sabo wiegi yai kolesaga
dabolo eyu, tama da tau sobaso da,
teda da munu me hagagobeo.
4 Genuai Bidi, nage
te Tigidali Bomo Elalubo God dao,
nisu naga sogo digi te nago
naga we bidi dabego gedu haluasa po wabode te
wado po me nago elalu odaibawe?
5 Nago da te gela mu udumainu elama,
tama dena gedu ąị te tubo nai,
me te genuai tubo ąị tiwai ebao.
6 Nago te gasa hani we bidi dabe
te da pąba asomainu ilama,
te augwaligo dago tọ sainu hwịbao.
Tama te boi bidi dabego dabolo
te posobo po weyu, gisugu mayu, ebo dao.

7 Te Tigidali Bomo Elalubo God,
nago da edaba ma sao.
Nago te olo tau sabo wiegi yai kolesaga
dabolo eyu, tama da tau sobaso da,
te da me hagagobeo.

8 Polobadu nago te ni wain deli te Isipdu selasa asali.
Tama nago gasa hani dabe te tọde sela sạnama,
tama nago te ni wain te augwaligo tọde bulai dao.
9 Nago aga tọ delide peda selama, tama nago bulalio.
Aga holama, tama aga sele te aiyanu mu dulalio,
tama aga genuai mu holama,
tama te tigidali tọ pedai mesega sai dao.
10 Tama te ni wain nologogo te tigidali bulu du me,
tama te moni dobo dwai ni sida dabe mesegelai dao.
11 Te aga nologo pali, te genuai tamu ąị
Mediterenian si, te dąị igi pelama,
tama giliga asobo badu me pali,
te wẹ Yufretisba usu nigi pai dao.
12 Tiali goli, magi baso nago
te wain gi bagulali obo dabe alualiwe?
Megi da, te sunumidu soabo we bidi dabe
augwaligo te wain gi du dabe wi saibao.

---

* **80:1:** Sai 25:22

13 Tama te uni kibu dabego agayu,
tama te uni hasa dabego tubo dao.

14 Te Tigidali Bomo Elalubo God,
nago daba homu kone ma palao.
Nage te dagalude bidiyu, tama nago daba aiya tonaluao.
Tama nage aselama, da tau sagasao,
da naga nago ni wain tiwai dao.
15 Nago da tau sagasao, naga digi nago
te naga bomogo da bulali.
Da te gesi ni wain tiwai nago
te bomonama mu pedalumainu yai dao.
16 Te dago boi bidi dabego togolama,
tama siaba ulalio.
Te nago augwaliba wado eyu, tama augwali mu dolao.
17 Tiali goli, nago da we bidi dabe tau sao,
nago te naga da weyu, sa munama,
tama da tonalubao.
Nago da genuai pedalumainu elama, tama bomo ilali.
18 Nago tama tibaso da,
teda dago nage ma tagalugobeo.
Nago da bugagia bidimainu eyu, tau sobaso da,
tama te nageba gedu haluasa po weyu,
tama nago nogi ugwaba saibao.
19 Genuai Bidi, nage te Tigidali Bomo Elalubo God dao,
nago da te nagaba ma sao.
Nago te olo tau mabo
wiegi yai kolesaga dabolo eyu,
te da tau sao, te da me hagagobeo.

81

Te genuai side wabo tęąbi po me deli e dao

1 Te wiegi yai pemene elama, te Godiba i wao,
te da tau seselalubo bidi dao.
Te Jekopgo God nogi ugwaba sabo tęąbi po wao.
2 Te wiegi yai musik te tobage temborin dali,
wiegi yai gita dabego, me te kulelede wao.
3 Te biugel bu wabo te genuai side
te gesi polua nanama,
tama te polua genuai pedalubo
sogode, te biugel bu waiyąo. *
4 Te da Israel dabego bomo yai po elaluai.
Te Jekopgo Godigo te bomo yai po dabolo mawai dao.
5 Te polobadu Godigo te Isip dabe dali hwįgi pali sogo,
agai te bomo yai po da Israel dabeba mawai dao.

6 Eno te bidi me deligo dogonide
po odolama, tama te dego dogoni te eno konesiąwai.
Agai te tama po wali, “Eno te dagego nagede elaluali

* **81:3:** Nam 10:10

sęgę tigidali tega sąwanio,” wali.
“Tama eno dagego te sę ebo basket dabe
te tǫba mumainu yai dao.
7 Te dagede genuai sęgę elalubaso,
tama enaba i wabo sogo, eno dage tau selama,
tama dage bugagia bidai.
Ena te geme dulalubo pesagede
te pǫ kulukulu wabo tomode ena bidibao,
tama eno dagego gedu haluasa po wabo odali.
Polobadu dage te Meriba wę ulu pedalubode bidibadi,
tama eno dage usu sai dao.” *

8 “Eno we bidi dabeo, eno dageba
te bomai po mawainu ebao.
Mu tama, te Israel dabe, eno homugo
te dagego eno po odomainu homu ebao.
9 Dagego te gasa hani dabego tibo god wali me pigio.
Tama dagego gasa godiba lotu me wagimio.
Dagego ena deliba naga lotu waiyąo.*
10 Ena naga ena Genuai Bidi da, ena dagego God dao.
Ena digi dage selama, te Isip taga soyu asai.
Dagego pedauwali a olalubadi,
tama eno te dage pedauwaliba nai muaibao,” walio.

11 “Tiali goli, eno we bidi dabego
te eno po me odisąwai.
Mu tama, te Israel dabego eno po wali
homu me isiąwai dao.
12 Tama tibaso, eno te augwa
hagoma ebo kolesagade
wali bilimainu sula tagalali,
tama augwa te mena augwa homugo ela palio.
13 Eno wei mu ebaso, tama eno hani bage
augwaligo te eno po odomainu homu yali.
Tama eno homugo te Israel dabego
te eno homu sesemane
wali pomainu homu ebao.
14 Te augwaligo tama tibaso da,
teda polo tama eno te augwaligo
boi bidi dabe doligi da.
Te eno boi bidi dabe augwali dali hwịnama,
tama augwali aiyaba mu elalualigi da.
15 Te ena wei homu isiąbo we bidi augwali,
teda augwali wi mu dwai elama,
tama enaba kidu sugunagasaibao.
Tama eno augwaliba te sesemane sogo dene magi dao.
16 Tiali goli, eno wiegi yai nai mu
dageba maiyabo homu eyu,
tama dage te buside elalubo tubo nai

* **81:7:** Sai 17:7; Nam 20:13 * **81:9:** Sai 20:2-3; Bom 5:6-7

te hani menama, tama dagego haliga
te pągąna peyu igi da,” wali.

82

God te polalubo king dao

1 God te dagalude genuai kaunsel miting
po mibo polalubo bidi bidibao.
Te tobolu bidi dabe sisinama,
tama God agai homude elalubo po pusubo dao.
2 Agai te tama po wali,
“Dagego te tibo po tụ eyu,
te po me bugagia dodolobeo.
Tama dagego te bidi dwai dabe
te po tụde tau sabo sę eyu yali.
Te tobage dwai kolesaga ebo tagaliąo.
3 Dagego te magi nai meni yai bidi dabe,
me te tiana wai dabe tau sao.
Tama te sęgę toloyu, bugagia bidisąbo bidi dabe,
dagego augwali bugagia wiegi yai ilao.
4 Tama te dwai bidiyu,
te doado bage sǫą pai bidibo we bidi dabe,
dagego augwali te dwai bidi dabego
nogode ma dobola sao,” po wai.

5 “Dagego kolesaga me konebeo,
tama dage kolesaga me konesiąyu,
tama umuna pai mu dao.
Dage te hulide biliyu, tama te we bidi dabego
doloba pai kolesaga wali me pabeo.
6 Eno te po wali, ‘Dage tigidali deli deli te god dao.
Dage te Ugwanu Mu Bidibo
Godigo wai dao.’ *
7 Tiali goli, dage te isibo bidi dabe
tobage tiwai gilama, te dage me isaibao.
Te dagego bidibo ula te silaibao,
te kingo wai dabe te bidali ula tagalu,
te isibo tiwai gilama te silaibao.”

8 God, nage aselama, tama te tǫde we bidi tigidali
tonaluagasao.
Te tigidali bage te naga hani naga dao.

83

Bidigo gedu haluasa po obaso da, teda Godigo te Israel dabego boi bidi tigidali silaibao

1 God, nago pedauwali me pania sigio.
Nage odolali me dualalugio.
God, nage odolali me bidigio.
2 Suao. Te nago boi bidi dabego te hwịbao.

* **82:6:** Jon 10:34

Augwa te nage wei me isiąyu,
te nageba hagoma ebo dao.
3 Augwa te geme duala selama,
tama nago we bidi dabeba
te dwai sę yabo po mia salio.
Nago te we bidi dabe
augwali bugagia tonaluali,
tiali goli, te boi bidi dabego
augwali dolabo po mia sai dao.
4 Augwa te po wai, “Ae, tegobao.
Dago te Israel dabe mu silinao,
teda te we bidi dabego te augwaliba
homu kone munu me ma egobeo,” wali.
5 Augwa te deli homu elama, te sę yalio.
Tama augwa te nage elaluainu,
te hai namu dali ola sai dao.
6 Augwali te hani dabego te tiwai yainu yali,
te augwali Idom dabe me, Ismael dabe me,
tama te Moap dabe me, te Hakri dabe me dao.
7 Tama te Gebal dabe me,
te Amon dabe, tama te Amalek dabe me dao.
Te hani bage dabe, augwali te augwali
te Filistia badu, me Tair badu bidali.
8 Siria me te augwali dali sisinani.
Te bomai hani augwali te Lotgo hani tau salio.

9 Nago te tobage tiwai kolesaga te augwaliba yao,
te polobadu nago te Midian dabeba yali tiwai,
me te Sisera, me Jabin dabe,
te genuai wę Kisonde yali tiwai yao.*
10 Te sogo nago augwali te Endor bulude dolama,
tama augwa tigi te tǫde munaluama,
tama damua pai dao.
11 Nago te augwa ami dabego kepten
bidi dabebolo te dwai dene mao,
te polobadu nago te Orep de Sep side
yali tiwai gilama yalio.
Nago te augwaligo tobolu bidi dabe aiyaba elaluao,
te nago te Seba de Salmuna side yali
tiwai gilama yalio. *
12 Te bidi dabe augwaligo te tama po wai,
“Dago Godigo te tǫ sobaso da,
teda te dena tǫ mu naga tama pedelaibao,” wali.

13 Eno God, nago augwali te tǫ hogomu tiwai
sela sąyu, tedela palao.
Augwali sela sąyao, te waligo te wit bo sela sąyu,
tedela palubo tiwai yao.
14 Siago te kala dobaso, tama te kala elalubo bulu dude

* **83:9:** Tob 4:6-22; 7:1-23 * **83:11:** Tob 7:25; 8:12

te sia genuai dabo dao.
15 Te tiwai naga gilama,
nago te genuai tulubage tagala palama,
tama te hani bage te pobeasa pobaso,
te augwali wi paibao.
Tama nago te bomai wali mu augwaliba
tagala palubaso, te augwali wi yaibao.
16 Genuai Bidi, nago augwali aiyaba mu elalubaso,
tama augwali hale dwai mu eyu,
tama augwaligo nage wali pabo homu yaibao.
17 Eno homugo te nago augwali elalubaso,
tama augwali te sesemane wi dwai mu yaibao.
Nago augwali hale ilama, tama augwali ela muao.
18 Eno homugo nago te tiwai yao homu ebao,
teda augwa mu konemainu ebao,
nagaduba deli naga, nage te Genuai Bidi,
tama nage te Ugwade Mu Bidibo God da,
tama nago te tigidali tǫ tonalubo dao.

84

Bidigo te Godigo be wei mu yali

1 Te Tigidali Bomo Elalubo God, eno nago be
wei mu ebao.
2 Ena tede bidabo homu wei mu ebao.
Te eno homu kolesaga tigidaligo
te nago be wei mu ebao.
Te tigigo, me homu tigidaligo, eno te
wiegi yai pemene ebo tęąbi po nageba obao,
God te bidabo ula elalubo God dao.
3 Genuai Bidi Te Tigidali Bomo Elalubao,
nage te king, me eno God dao.
Te dwasianu ba dabe te nago alta pąde be sęnama,
tama augwaligo
te augwa wai dabe tonalubo dao.
4 Te nago bede bidalubo we bidi dabe
augwa te bugai homu mu elama bidibo dao,
tama sesemane sogo augwa te tęąbi po weyu,
tama nago nogi ugwaba sabo dao.

5 Te we bidi dabe augwa te nagede bomo selama,
tama te Saion bulu duba pabo homu wei elama,
augwa te sesemane pemene yabo homu ebo dao.
6 Augwa pelayu, te wa pai bulu odogo pesageba dulama,
tama te bulude te wę ulu hauwa
pedalubo pesage elalubao.
Tama te kigamu tulubage tulama, tama te dedageba
te węgo pągąbo dao.
7 Te bidi dabe bilama, te bomo yai pedelaibao.
Te augwali pelama, te Saionba sabolama,
tama te God bidibo sueibao.
Aga te tigidali tibo godide

te ugwadu elalubo God dao.

8 Genuai Bidi, nage te Tigidali Bomo Elalubo God,
te eno gedu haluasa po wabo odao.
Nage te Jekopgo God,
te olo bugagia munama, eno po odao.
9 God, nago dago kingba wiegi yai sę yao.
Naga digi aga sa mubaso, tama aga te king bidibao.
10 Te ena deli sogo naga
te nago tempel bede bidibaso da,
tego te 1,000 sogo te gasa bulude bidibo
te aiyaba mu elaluai.
Ena te ena Godigo be sunumide
dolaluabo homu wei mu ebao.
Tiali goli, ena te dwai bidi dabego
bede bidabo hagela homu ebo dao.
11 Genuai Bidi, te da seselalubo bidi,
te dago genuai nogi elalubo king dao.
Agai te olo tau sabo wiegi yai kolesaga dabolo eyu,
tama daba genuai nogi mayu yali.
Agai te bugagia dolasa bilibo we bidi dabede
te mena nai me deli me dąų me ela sogobeo.
12 Godigo Te Tigidali Bomo Elalubao,
te nageba konealubo homu dąų wabo we bidi dabe,
augwa te wiegi yai pemene
sesemane emainu yagameo!

85

Bidigo gedu haluasa po weyu, te Godigo aga hani tonalumainu yai

1 Genuai Bidi, nago naga tǫba
wiegi yai yali.
Nago da Israel dabe ma tau selama,
tama da bugagia mu bidibao.
2 Nago naga we bidi dago dwai sęgę dagala sąnama,
tama dago yali sęgę sela sąwai dao.
3 Polobadu nago daba wado yali,
tiali goli, megi nago wado po ma wabeo.
Mu tama, nago daba haliga sębę yali,
tiali goli megi da, menio wali.

4 God, nago da ma selama, megi da, nago da te nagaba
odasa ma pao.
Ya, nago dabolo wado ma igio.
5 Magi yaliwe, te nago dabolo sesemane
wado iduaibawe?
Te nago wado po me sia sogobe da, agawe?
6 Nago dago bidibo ula ma dąų walao,
te nago we bidi dago te wiegi yai pemene elama,
tama nago nogi ugwaba saibao.
7 Genuai Bidi, nago dabolo te nago

da sesemane wei ebo ola mao,
tama da ma selama, te da bugagia bidaibao.

8 Eno te Genuai Bidi Godigo
pusubo poba olo muani.
Agai te wiegi yai nagame yai homu,
me te da bugagia bidabo po wali,
te dago polobadu yali dwai kolesagaba
da ma begasa pisąbaso da te tama tiaibao wali.
9 Mu tama, agai te agaba lotu weyu,
agai homu wali pabo we bidi dabe
ma sainu te sisi yalio.
Tama agai da ma selama, tama aga digi da dali dago
tǫde bidaibao.
10 Te sogo da, te we bidi dabego
te gasa bage wei mu elama,
tama wiegi yai kolesaga augwaliba yaibao.
Tama augwa dolasa bidiyu,
tama haliga nagame elama,
tama hodobo bugagia bidaibao.
11 Te tǫde te we bidi dabego
te Genuai Bidi wali mu paibao,
tama te dagalude Godigo augwali
doloba pai pedalumainu ilaibao.
12 Genuai Bidigo te da bugagia
bidimainu tau saibao, tama dago ebo sę dabe
te wiegi yai pedelaibao.
Tama dago tǫde te nai hauwa walaibao.
13 Genuai Bidigo te we bidigo doloba pai kolesaga
wali pomainu elama,
tama te tebogo te aga asabo sunumi dodolubo dao.

86

Te Devitgo asęani gedu haluasa po me deli dao.

Godigo aga tau somainogo, bidigo te gedu haluasa po wali

1 Genuai Bidi, ena bomo meniama,
tama ena digi ena tau sabo usu ebeo.
Tama tialima, eno homugo nago
eno gedu haluasa po wabo odolama,
te ena tau sao.
2 Nago ena ma siyu, tama ena me isigobeo,
magi baso meni, ena nage wali asai.
Nage da, te eno God dao.
Ena naga sę bidi da, tama eno konealubo
homu nageba muai,
tama tiyu, nago ena tau sao.

3 Naga digi nage eno God dao.
Ya, nago ena homu dene eyu,
tau mabo kolesaga enaba yao.
Tigidali sogo, giligade me hulide,

eno gedu haluasa po nageba wabo dao.
4 Genuai Bidi, nago eno haliga
wiegi yai pemene mu ilao, te naga sę bidi dao.
Magi baso meni, eno gedu haluasa po
nageba naga wabo dao.
5 Genuai Bidi, nago
te wiegi yai sę mu elama,
tama nago eno dwai sęgę sela sąbo dao.
Nago te nageba gedu haluasa po wabo
we bidi tigidali wei mu eyu,
tama naga homugo augwali dali kęą pai dao.
6 Genuai Bidi, nago eno gedu haluasa
po wabo bugagia odao.
Eno nageba i wabo, te nago ena dali
homu dene eyu, tau somainu wali.
Eno i wabo odao.
7 Te eno nageba i wabo sogo,
te nago ena tau sabo dao.
Tama tiyu, tigidali sogo ena sęgę tolobaso,
eno te nageba gedu haluasa po waibao.
8 Genuai Bidi, te God nage tiwai me deli elalubeo.
Te Israel hani isąwai dabego
augwa god wabo nai dabe da,
augwali te tibo god dabe naga dao.
Nago augwali aiyaba elaluai.
Tama te bidi me deligo te nago
ebo sę tobage tiwai me elalubeo.
9 Tigidali hani we bidi nago augwali nigali,
te augwaligo lotu po wainogo eyu,
nageba kidu sugunagasaibao,
tama augwaligo te nago nogi ugwaba saibao.*
10 Magi baso meni, nago naga te genuai bomo elaluyu,
tama nago te we bidigo
isiąbo genuai sę dabe ebo dao.
Tama nago naga te haniani wiegi wiegi yai sę ebo dao.
Nagaduba deli naga, nage God mu dao.
11 Genuai Bidi, eno homugo te nago eno emainu ebo
kolesaga te ena bugagia ola mao,
tama eno te nago mu po wali sesemane paibao.
Te ena bugagia ola mayu,
te eno nageba naga konealu, tama eno nago sę
sesemane sogo yaibao.
12 God, eno Genuai Bidi, eno te usu da wabo
te eno homu sesego nageba mobao.
Tama eno nago genuai nogi
te sesemane bidada pabo sogo ugwaba saibao.
13 Magi baso meni, nago sesemane sogo
ena wei mu ebo dao.
Nago ena te isabode ma dobola selama,
tama ena te isibo bidi dabego pesageba pabeo.

---

* **86:9:** Ped 15:4

14 God, megi te hagoma ebo bidi dabe meba aselama,
tama ena dali hwịainu ebao.
Te dwai sẹ ebo bidi dabego te bidi hasi homu dene eyu,
tau sabo kolesaga eyu, me sogobeo,
tama augwali sisinama, ena ela muainu yali.
Augwaligo te nago po wali me pisąwai,
augwaligo te sela sąyu naga ebo dao.
15 Tiali goli, Genuai Bidi, nagede
te homu dene ebo,
me olo tau mabo wiegi yai kolesaga
pągạnalubao, tama nage da, te bobobage
guni yai bidi dao.
Nago da wei mu eyu,
tama nago homugo da dali kẹą mu pai dao.
16 Nage enaba ma aselama,
ena homu dene eyu, tau sao.
Ena bomo mao, tama ena ma sao, magi baso meni,
eno nago sẹ ebo te ena idago yali tiwai ebo dao.
17 Genuai Bidi, eno homugo
te nago ena wei ebo da homu ebo
te nago enabolo ola mao.
Tama te boi bidi dabego suyu, te nago ena tau siyu,
te dąụ walobo te augwa konemainu yao.
Tama augwa ebo kolesagade te augwa
hale mu somainu yao.

87

Augwaligo Jerusalemde wiegi yai pemene yali

1 Godigo aga taun te aga bulu dude digi nigali.
2 Genuai Bidigo Israelde gasa tigidali
elalubo bulu te wei homu yali,
tiali goli agai te Jerusalem te wei mu yai dao.
3 Te Godigo taunde we bidi dabego, odao.
Godigo te wiegi wiegi yai sẹ dageba ebo dao.
4 Godigo te tama po wali,
“Te eno ena po wali pabo hani bage
augwali nedebo sogo da, teda eno te Isip me Babilon
te augwali dali nedaibao.
Tama eno te Filistia, me Tair,
me Itiopia bulu dabeba te tama po waibao,
augwali me te Jerusalem bage dao, waibao.
5 Te eno Jerusalemba te tama po waibao,
‘Te bulu te tigidali hani we bidigo bulu da.’
“Tama te Ugwadu Mu Bidibo God,
aga digi te Jerusalem dodolama,
tama bomai mu elaluaibao.
6 Te Genuai Bidigo te gasa hani
we bidi dabe augwaligo nogi asẹnama,
tama augwali sisinama, tama augwali dali nedeyu,
te Jerusalem we bidi dali nedaibao.

7 Tama te Jerusalemde bidali we bidi dabe,
te augwaligo tęąbi weyu, wiegi yai pemene yaibao.
Tama augwa te tama po waibao,
“Jerusalem da, te nago dolo mu tama,
tama nage te wiegi yai kolesaga
tigidali ebo page mu dao,” waibao.

88

Bidigo te Godiba i weyu, te aga tau somainu yai.
1 God, Genuai Bidi, nago ena tau sabo da.
Te giligade eno nageba i weyu,
te ena nago tau somainu yai,
tama hulide me eno nageba
gedu haluasa po wabo dao.
2 Nago eno gedu haluasa po wabo odao.
Te nago ena tau somainu, eno nageba i wabo odao.
3 Te sęgę hauwa enaba pedalubaso,
tama te tebogo naga ena pąde isabo homu ebao.
4 Ena te gasa bidi dabe isainu ebo tiwai gilama yai.
Te eno bomo tigidali mu silalio.
5 Augwa ena tagalubaso,
tama ena te isali bidi dabe dali bidibao.
Ena te gasa bidigo ela muai bidi tiwai gilama,
tama te gụ pagede munaluai.
Ena te bidi dabe nago te homu kone mu
gegeda palubo bidi dabe tiwai gilama yali,
tama te nago augwali munu ma tau sisąbo tiwai yai dao.
6 Nago ena te aiyanu mu yai dedage pageba sąnama,
tama ena te be hulia sai mude,
te aiyadu dologode mu bidai.
7 Nago haliga sębęgo ena mu elaluama,
tama te moni tamu ąị dinigo
ena mu mesegelibo tiwai yai dao.
8 Nago te ena abagi dabego ena tudi ola momainu ilali.
Nago ena te dwai mu pedalumainu elama,
tama augwaligo enade wi mu yai.
Tego ena kalabus ilama,
tama eno pedelabo usu meni yai dao.
9 Ena dene tolu, tama eno gedu dolama,
tama eno bugagia suabo usu isąwai.
Tama tigidali sogo eno gedu haluasa po nageba weyu,
te nago ena tau somainu yali.
10 Nago te isali bidi dabe tau sabo
bomai sę ebo da, agawe?
Te isali bidi dabe ma hodaluama,
tama nago nogi ugwaba saibawe?
11 Te gụ pagede te isali bidi dabego nage dali po miyu,
te nago augwali sesemane wei mu
ebo da po wabo da, agawe?
Te dolabo bulude augwaligo nageba po weyu,

te nago augwali bugagia tonaluai
dao po wabo dawe?
12 Te gụ pagede bidibo bidi dabego
te nago bomai sẹ ebo subo dawe?
Tama te dolabo pesagede bidalubo bidi dabe,
augwaligo nago te wiegi yai kolesaga
subo da, agawe?
13 Genuai Bidi, eno nageba i wabo,
te nago ena tau somainu ebao.
Te tigidali sogo kigamu eno
gedu haluasa po wabo dao.
14 Tiali goli, Genuai Bidi, magi baso
ena nago tudiba mubawe?
Magi baso nage enade geme duala sobawe?
15 Te ena gesi ogwa bidide digi
gagalasa, te e sogoba megi usu nagasobao,
ena te sẹgẹ tolu, tama pạde ena isainu ebao.
Nago enaba te dene mabogo
te ena nogo sạgạ dili kimi isalio.
16 Genuai Bidi, nago haliga sẹbẹgo ena mesegelali.
Nago ena dodolagia mu elama,
tama ena mu dolai dao.
17 Nago enaba te tiwai te giligade me hulide dali yai,
tama te bidi dabego ena te tigidali pedai badu
pobeasa bilali, te wẹ ge bo deyu,
te tọ tigidaliba mesega sabo tiwai yai dao.
18 Nago te eno wiegi yai abagi dabego
ena tagalumainu ilali.
Te be hulia sabo naga te eno abagi bidalio.

89

Etan te Sera hani bidi me deligo asẹani balia po me deli dao. [1 Kin 4:31]

Te augwa bidibo bulu tọ pedaibate sẹgẹ pedalubo sogo te balia po me deli wali

1 Genuai Bidi, nago da sesemane sogo godolo
homu ebo dao,
tama te kolesaga ebode eno e balia udaibao.
Mu tama, te nosali ame nabo bagego konemainu eyu,
te eno nago po te me hasegelibo meni da po olama,
te po hanilama pusaibao.
2 Eno koneani, nago da sesemane
bidada pabo sogo wei homu ebo koneani.
Awe, te nago mu po te me hasegeligobeo,
te dagalu bomo elalubo tiwai gilama elaluaibao.
3 Nago te tama po wali,
“Eno te bidi me deli sa muai da,” wali,
“tama eno dạụ wabo po me deli
aga dali wai dao,” po wai.
“Eno ena sẹ bidi Devitba po dạụ walalio,” po wai.
4 “Tama eno te po wali,

‘Te king dabe nago hanide naga pedelaibao,’ wali.
‘Mu tama, sesemane sogo eno te nago hani bidi me deli
te king bidi mudaibao,’ te po wai.”
Nago te po wai dao. *

5 Genuai Bidi, te ensel dabego
te nago ebo wiegi yai sę dabe balia po wabo dao,
tama augwaligo te nago nogi ugwaba sabo dao.
Me te dagalude konealubo homu dąụ wai
mobo bidi dabego
te nageba balia po weyu,
tama nago po wali mu pabo dao.
6 Genuai Bidi, te dagalude
nage tiwai tobage me deli me elalubeo.
Te ensel me te nage tobage tiwai deli me menio.
7 Te ensel dabe augwa polalubo dabe
te po miting ebo sogo augwali
te nagede wi ebo dao.
Tama te nage bagualubo gasa ensel tigidali,
augwali te nagede wi mu ebo dao.

8 Genuai Bidi, nage te Tigidali Bomo Elalubo God dao,
te me deligo nago te genuai bomo tiwai me elalubeo.
Nago naga po sesemane sogo wali peyu yaibao.
Nago po me hasegelama eyu, me egobeo.
9 Nago te bomai tamu ąị tonalubao.
Te ąị dini hogodobo sogo, nago aiyaba elalubaso,
tama memenege me eyu me egobeo.
10 Nago te Isip dabego genuai bomo togolama,
tigidali mu dolalio.
Tama nago nogogo genuai bomogo,
nago naga boi bidi dabe aiyaba elalualio.
11 Dagalu me tọ te nago naga dao.
Nago tọ nigali, te tọde tigidali nai me bugagia nigali.
12 Nago te not badu, me saut badu dali, te nigai.
Te Tabor bulu du, me Hermon bulu du sigo
te wiegi yai pemene eyu, nageba balia po obao.
13 Iya, tegoba. Nago bomo genuai mu elalubao.
Nago bomo te umabo mu dao.
14 Nage te king bidiyu, tama nago te we bidi dabe
doloba pai kolesagade tonalubao.
Tama nago po tụ dolo naga ebao.
Nago te tigidali we bidi wei mu elama,
tama nago naga po sesemane wali peyu yali,
tama nago po hasegelama eyu, me egobeo.
Te tobage kolesaga ebo da,
te nago naga we bidi tonalubo sę page mu dao.

15 Te we bidi dabego nageba

* **89:4:** 2 Sml 7:12-16; 1 Sto 17:11-14; Tib 132:11; Tpi 2:30

balia weyu, lotu po weyu yali,
tama nago te olo tau mabo
wiegi yai kolesagade biliyu,
te augwa te ulade bilibo tiwai ebao,
te augwa wiegi yai pemene emainao.
16 Augwaligo te nago wiegi yai
kolesaga augwaliba ebo te homu kone palu,
tama tigidali sogo giligade me hulide
augwa te wiegi yai pemene eyu,
tama nago nogi ugwaba sabo dao.

17 Magi baso meni, nage naga
te nagede dago bomo elalubaso,
tama dago wiegi yai pemene nageba ebao.
Nago te olo tau sabo wiegi yai kolesaga dabolo elama,
tama da te hwịbode tau selama,
te boi bidi aiyaba elaluai dao.
18 Awe, nago digi te da seselalubo bidi sa muai.
Nage te da Israelgo Tedali Wiegi Yai God,
nago te dena king dabolo mawai dao.

Godigo Devitba po dạụ walali
19 Te ugwadu sogo polobadu,
nago te nage wali pabo bidi dabe
muba te na menama,
tama nago augwaliba te tama po wali,
“Eno te polaluabo ami bidi me deli sa munama,
tama eno agaba te kingo hat madi muai.
Eno aga te we bidi dabe tomode selama,
tama aga te king munama bidai.
20 Eno Devit nigilalio, ena sẹ bidi da,
tama eno aga te dagego king
pedalumainu yai dao. *
21 Tama tiyu, eno bomo te aga dali sesemane bidaibao.
Mu tama, eno bomogo aga tau saibao.
22 Te aga boi bidi dabego te hwịbode
aga aiyaba elaluyu, mone mao me wagobeo,
tama te dwai sẹ ebo bidi dabego aga me elalugobeo.
23 Te ena digi eno agai boi bidi dabe agala selama,
tama te aga wei isiąbo bidi dabe ela muyu yaibao.
24 Te eno aga wei mu elama,
tama ena aga dali sesemane sogo bididuaibao.
Te aga boi bidi dabe dali hwịbo sogo,
te eno agai tigidali sogo augwali
aiyaba elalumainu ilaibao.
25 Te eno elama, tama agai tonalubo tọ
te genuai tamu ạị Mediterenian
tedu gagalasa peyu, te wẹ Yufretis
elalubo madiba usu nigi paibao.
26 Tama agai enabolo te tama po waibao,

* **89:20:** 1 Sml 13:14; 16:12; Tpi 13:22

‘Nage Aya me eno God dao.
Nago ena tonalu, tama ena sesemane tau sabo dao.’
27 Tialima, te eno polalubo gomunai wai aga munama,
tama aga te polalubo king pedelama,
te tigidali tǫde king aiyaba elalueibao. *
28 Te eno sesemane sogo aga wei mu iduaibao.
Tama eno te po dąų wabo kontrak aga dali elama,
tama te dąų walali po kontrak
te sesemane elalua peyu,
elalua paibao po wai dao.
29 Sesemane sogo te aga hani bidi me deli
te king pedalu, ela piduaibao wali.
Tama aga hani king me deligo
te Israel dabe sesemane tonaluaibao,
te dagalu ugwadu sesemane elalubo
tiwai gilama yaibao.”

30 “Tiali goli, te agai wąį nǫų hani dabego
te eno bomai po sela sąnama,
tama augwaligo eno kolesaga wali me pisąma,
31 tama augwaligo eno po tudiba munama,
tama augwaligo eno bomai po wali me pisąbaso da,
32 teda eno augwaligo dwai sęba homu kone paliyu,
tama augwaliba te dene mawaibao.
Tama eno te augwa yali dwai sęde homu kone palu,
te augwali keloago elaiba wai.
33 Tiali goli, te sogo me te Devit
te eno wei mu elaludaibao.
Tama eno aga me tagalogobeo, tama eno agade
te dąų walali po mu me tagalogobeo.
34 Tama eno aga dali te dąų walali bomai po
te kontrak me tagalisiąma,
tama eno te ena po deli me
hasegeliyu me egobeo. Mu menio.”

35 “Eno dąų walubo po te deli sogo naga weyu,
tama eno ena digi tedali wiegi yai
nogi nogilama weyu, te po dąų walali,
tama te sesemane sogo me
elalua pidu, elalua paibao.
Eno te tama wai.
Eno te tibo po Devitba me wagobeo wai.
36 Te aga hani wąį nǫų dabe me sia sisąma,
te sesemane me elaludaibao wai.
Tama aga hanigo te we bidi dabe
sesabi elama, mu tonalu,
te giliga me elalubo tiwai gilama yaibao.
37 Te augwali sesemane elaludu,
te polua dagalude elalubo tiwai eyu,
tama te we bidi dabeba te eno po mu da weyu,

* **89:27:** Ped 1:5

te ola mawaibao,” wali.

Te boi bidi dabego te king te hwi̱yu, aiyaba elalubaso, agai te gela wali

38 Genuai Bidi, nago te po Devit dali
polobadu dąụ walai goli,
megi nago te sa muani kingba nago wado po wali.
Nago aga tagalama, aga tudiba muani.
39 Nago te naga sẹ bidi dali dąụ walali
te kontrak po togwali.
Nago agai te kingo tobolude mubo madi
te tọba sąnama, tama meda yali.
40 Nago agai taun bagulali obo dabe togolama,
tama agai te ami bidi dabego
bomai be dabe te dolalio.
41 Te pądu soabo bage tigidaligo
te agai doado bage dabe wi sabo dao.
Tama te abagi dabego agaba posobo po wabo dao.
42 Nago aga te boi bidi dabego elalumainu ilali,
tama nago augwali deliba sisinama,
te dili bubo sẹ emainu yai.
43 Nago agai ami bidi dabego
te hwi̱bo nai dabe usu isąbo sẹ ilali,
tama nago aga te hwi̱bo side aiyaba elalumainu ilalio.
44 Nago aga elaluama, tama aga te king ma bidibeo,
tama agai te we bidi munu ma tonalubeo.
Tialima, agai genuai nogi dali, bomo dali si silalio.
45 Nago aga monu dabe polo tama pedalumainu ebaso,
tama hale genuai mugo aga mesegelalio.

Agai te gedu haluasa po weyu, te Godigo augwali tau somainu yai

46 Genuai Bidi, nisu naga sogo
te nage dualaludaibawe?
Te sesemane sogo usu nama da, agawe?
Nisu naga sogo te nago haliga sębę
te sia posolo mu ebo tiwai elaluaibawe?
47 Genuai Bidi, iya, nago
te pẹwadage sogo naga bidabo bidiba
homu kone palao.
Nago da nigali, tiali goli da te isaibao.
Nago odolali da nigali da, agawe?
48 De mu te sesemane bidada pidu, bidada pelama,
tama te me isigobe dawe?
De te bomo elama bididu,
te aga gụ pageba me pogobewe?
Te mena bidi deli me tegobeo, mu menio.

49 Genuai Bidi, magi yaliwe?
Nago megi da, da wei me ebe da, agawe?
Te nago Devit dali te dąụ walali pode menagi yaibawe?
50 Genuai Bidi, nago naga sẹ bidi,
ena homu kone palao.

Te bidi dabego enaba posobo po obao.
Eno te gasa hani dabego
te kęnę po wabo sęgę tolobo dao.
51 Genuai Bidi, te nago boi bidi dabego
enaba po dwai wali, te naga sa muai king dao.
Te ena tigidaliba pabode te augwaligo
dwai po enaba weyu ebo dao.

52 Dago te Genuai Bidigo nogi
te sesemane bidada pabo sogo ugwaba sao.
Te mu tama dao.

Buku 4

90

(Tib 90–106)

Godigo po, me bidigo po wai

1 Genuai Bidi, sesemane sogo nage te dago be
mu tiwai dao.
Te wąi nǫu dabe nage dali bidali,
tama megi da me te tiwai bidibo dao.
2 Te sesemane bidada peyu, bidada pabo sogo,
nage te God bidibao,
te polobadu me bidali, nosali me bidaibao.
Tigidali bulu du pedalisąbadi,
tama nago te tǫde nai tigidali nigisąbadi,
tiali goli, nage God bidai dao.

3 Nago te we bidi dabe isimainu elama,
tama augwali te tǫ ma pedalumainu ebo da.
Tama nago te tama po wali,
"Dage tǫde we bidi, dage isilama,
tama te tǫ ma gagawaibao," wai dao.
4 Nago homu kone palu,
tama te kibu be 1,000 dąi yabo homu
te deli sogo bubugade tiwai naga elama,
tama te polo tama pela silaibao, te pilama hodalu,
te do bidali sogo tiwai gagawaibao.
Awe, te kibu be 1,000 te hulide pęwadage sogo naga
tiwai ebo dao. *
5 Nago te bidi dabe sela sąbo, te wę asiyu, bidi selama,
tama augwali isibo tiwai yaibao.
Augwali te pęwadage sogo bidiyu,
te naa tiwai naga ebao.
Augwali te gesi nosa te kigamu pedalubo tiwai elama,
6 tama te genuai holama, tama duduli pedelai.
Tiali goli, te piode te sasia pelama, tulalubo dao.

7 Nago dade wado elalubaso, tama nago da dolobo dao.
Nago dade haliga sębę ebaso, tama da wi mu ebo dao.
8 Nago dago dwai kolesaga tigidali subo da.

---

* **90:4:** 2 Pi 3:8

Tama dago geme dualama ebo sęgę tigidali,
te nago pepeli diliba hanilama,
munama, tama nago sualio.

9 Nago wado ebogo te da tǫde bidibo
bodolu pęwadage ilali.
Mu tama, te dago bidibo sogo polo silali,
te dago mobo deli sogo naga sabo tiwai ebo dao.
10 Da bidibo kibu be te 70 usu naga bidaibao.
Tama dago bomo elalubaso,
da te kibu be 80 usu naga bidaibao.
Tiali goli, te tigidali kibu bede da te sę dene naga eyu,
tama sęgę naga gegaibao.
Te tigidali kibu be polo silama,
tama da me pela silaibao.
11 Dego te nago wado ebo genuai bomo
te bugagia konebawe?
Tama nago augwaliba te wado ebo homu ebode
genuai wi te we bidi augwaliba pedalubo te koneaniwe?
12 Nago da bugagia ola mobaso,
te dago koneaibao,
da te tǫde sesabi elama me bidigobeo.
Tama tiyu, dago wiegi yai kolesaga koneama elaluaibao.

13 Genuai Bidi, nisu naga nago haliga
sębę ebo me elaludaibawe?
Nago naga sę bidi da homu dene yao.
14 Nago da sesemane sogo wei yali,
tama tego te tigidali sogo kigamu
te da pągąnumainu yao.
Tama tiyu, te tigidali sogo da
te bidibo ula dali bidiyu,
dago homu wiegi yai pemene elama,
te bugai haliga yaibao.
15 Hasiabolo nago daba sęgę mawai.
Tialima, megi da, nago da
te wiegi yai pemene yabo usu nao,
te sogo dabe da te sęgę tolali.
Mu tama, hauwa kibu bede
te da dwai bidali, tama nago da
te wiegi yai pemene ilibo
te tigidali kibu bede dwai bidali
usu nama, tama tiwai yao.
16 Nago te naga bomai sę dabe
te naga sę bidi dabolo ola mao.
Nago te wiegi wiegi yai bomo
te dago nosali pedalubo wąi nǫų dabebolo ola mao.
17 Genuai Bidi, nage dago God da, dago homugo
te nago olo tau sabo wiegi yai kolesaga dabolo eyu,
tama da wiegi yai bugagia ilao.

Tama dago ebo sę tigidali te wiegi yai pedalumainu ilao.
Mu tama, nago te dago ebo sę tigidali dąų walama,
tama te bugagia elalumainao.

91

God te da tonalubo bidi dao

1 Bidi te Ugwade Mu Bidibo Godiba pelama,
te agai aga tonalumainu yali,
aga te Tigidali Bomo Elalubo God pąde bidiyu,
tama agai aga mesegalubo dao.
2 Te bidigo te tama po Genuai Bidiba waibao,
"Nago ena bagualu, tama nago
ena bugagia seselalubo dao.
Nage eno God dao.
Eno konealubo homu nageba muai dao."
3 Mu tama, te Godigo nage bugagia tonalu,
tama te geme dualalubo naigo
nage me dologobeo.
Tama agai nage bagualubaso,
tama te dwai gasi dabego nageba me sogobeo.
4 Te agai nage bugagia mesegalu,
te kakarukgo aga wai dabe
te bogogo mesega sabo tiwai yaibao.
Nage te bugagia Genuai Bidigo bogo
dologode dualaluaibao,
tama agai nage tonalubao.
Agai nage tonaluabo po te tibo po me wagobeo.
Tama tiyu, nage Genuai Bidi dali bidiyu,
te bidi aga te hwįbo sabelede
duala sabo tiwai ebo dao.
5 Nago te magi nai me deli nageba
te hulide pedelaiba homu eyu, wi me egobeo.
Tama te giligade nage te magi nai me delide wi eyu,
te nage dolabo nai me deli te polo
pedelabo homu wi me elamu dao.
6 Tama te genuai gasi nageba te hulide
pedelabo te wi me igio,
tama te giliga tomode me te dwai nai
nageba pedaliyu,
tama nage dolainu me egobeo.

7 Te 1,000 bidi nage pąde isibaso me,
tama te 10,000 bidi nago
dolo nogo badu isibaso,
te tagalao, te dwai nai nage pąba me asogobeo.
8 Te naga digi te Godigo te dwai sę ebo bidi dabe
augwa yali sęde wei ponobo te nago suaibao.

9 Nage te Godiba pelama,
te dwai nai dabede geme duala sao,
tama te Ugwadu Mu Bidibo Godigo

te nage mu seselalubo bidi dao.
10 Tama tiyu, te dwai nai nageba me pedalugobeo.
Tama genuai gasi te nago be pąba me asogobeo.
11 Te Genuai Bidigo aga ensel dabeba
te nage menaba pabo madi tigidali badu
te nage tonalubo sę mawaibao. *
12 Tama te ensel dabego nogogo nage tolalu,
tama tiyu, te masigigo nago sągąde
me dologobeo. *
13 Te nago laion me hasamani agayu,
tama te gesi ogwa bidi laion,
me genuai hasamani dwai mu me
agayu, yaibao. *

14 Godigo te tama po wali,
“Te eno te ena wei mu ebo bidi dabe
augwali ma saibao,
tama te eno te ena mu koneani
bidi dabe seselalubo dao.
15 Te augwaligo enaba gedu haluasa po wabo sogo,
te eno augwaligo wabo po odaibao.
Tama te sęgę augwaliba pedalubaso da,
te ena augwali dali bidaibao.
Tama eno augwali ma selama, tama augwaliba
te genuai nogi mawaibao.
16 Te augwaligo bidabo ula
te ibanu gana bobage kidilama,
te augwa gasa ugwadu me daganobo tiwai yaibao.
Tama eno augwali ma selama,
tama augwali ena dali bidaibao,” wali.

92

Te God nogi ugwaba sabo tęąbi po dao

1 Genuai Bidi, nage Ugwadu Mu Bidibo God
da, te eno nageba usu da wabo te wiegi yai da,
tama te nago nogi ugwaba sabo tęąbi dabe waibao.
2 Tama te tigidali kigamude te eno nageba
te nago ena wei ebo po hanilama
wabo, te wiegi yai ebao,
tama tigidali sogo hulide te nago ena bugagia
tonalubo da po hanilama, nageba waibao.
3 Eno te wiegi yai musik te gitade weyu,
te nage nogi ugwaba saibao.
4 Eno te nago bomai sęba homu kone palama,
tama ena bugai haliga mu elama,
tama eno te wiegi yai homu
pemene ebo tęąbi ebo dao.
5 Genuai Bidi, nago te genuai sę mu ebo dao.
Nago homu kolesaga te genuai mu elalubao.

---

* **91:11:** Mat 4:6; Luk 4:10 * **91:12:** Luk 4:11 * **91:13:** Luk 10:19

6 Te homu kolesaga meni yai bidi, te umawai bidigo,
te tama sę ebo dabe me koneainu
ebaso, usu me egobeo.
7 Te dwai bidi dabe te wiegi yai nosa
tiwai ma pedaliyu,
tama te dwai kolesaga ebo bidi dabego
te doado bage hauwa selama,
tama augwa bugagia bidaibao,
tiali goli, nago augwali mu dolaibao.
8 Magi baso meni, Genuai Bidi,
naga digi te sesemane king
bidada peyu, bidada paibao.

9 Dago koneai, te nageba boi bidi
ebo bidi dabe te augwali isaibao,
tama nago te dwai sę ebo bidi dabe
aiyaba elaluaibao.

10 Nago enaba genuai bomo mawai,
te uni bulmakau omaigo bomo tiwai mawai.
Nago enaba wiegi yai sę ebaso,
tama ena wiegi yai pemene mu ebo dao.
11 Eno te ena boi bidi dabe dolobo sulama,
tama eno te dwai bidi dabego gela wabo odali.
12 Te doloba pai kolesaga ebo we
bidi dabe te wiegi yai pedalu,
te nigo wiegi yai du walubo tiwai yaibao,
tama te genuai holama,
te Lebanonde te wiegi yai ni
sida dabe tiwai yaibao.
13 Augwali te Genuai Bidigo bede
bulai ni dabe tiwai yaibao.
Augwali te dena Godigo be tomode
te wiegi yai mu pedalubo tiwai dao.
14 Te augwali monu dabe pedalubo sogo,
te augwa nai du me waludaibao.
Augwali te bomo elalu, tama augwali me sasia pabeo.
Te augwa yabe te ni yabe gesi sogo
elalubo tiwai sesemane elaluaibao.
15 Te kolesaga augwaligo te we bidi
augwaliba ola mabo dao,
Genuai Bidi te mu doloba pai dao.
Agai te ena seselalubo bomo elalu,
tama agade dwai sę ebo me elalubeo.
Mu menio.

93

God te king bidi bidibao

1 Genuai Bidi king bidibao.
Agai genuai nogi mu elalubao,
tama genuai bomo me elalubo.

Agai e tọ te aga bidibo pesagede bomo elama,
mu elalumainu yai dao.
2 Genuai Bidi, te tigidali nai me
pedalisąbadi, nage bidali.
Nage sesemane bidada peyu, bidada pali,
tama nage te king sesemane
bidada peyu, bidada pabo dao.
3 Genuai Bidi, tamu ąị ge bo dali aiyanu mu igulali,
te kulukulu umabo mu waibao.
Te bomonama, mu kulukulu wabo dao.
4 Genuai Bidi, te nago genuai bomogo
nago te dagalude tigidali nai tonalubao.
Te tamu ąịgo kulukulu wabo bomo
te dwasianu naga ebao.
Tiali goli, nago bomo te genuai mu elalubao.
Te tamu ąị dini peda peyu, te nambisde
bomonama kulukulu wabo,
tiali goli, te ąị dini dabego bomo
te nago bomo dali tiwai si me usugobeo.
5 Te nago tigidali bomai po te sesemane
elalua peyu, elalua pobao.
Mu tama, Genuai Bidi, te nago tempel be
te tedali wiegi yai sesemane elalubo dao.

94

Godigo dwai sę ebo bidi tigidali aiyaba elaluama, dwagi yai bidi tigidali tau saibao

1 Genuai Bidi, nage da
te dwai sę ebo we bidi augwaliba wei ponobo
God dao.
Megi nago sębę ebo augwaligo sumainogo waselao.
2 Nage hogodama, nago po tụba tigidali
we bidi pedelaibao.
Megi nage aselama, hagoma eyu dwai sę ebo bidi
augwaligo ebo kolesaga wei ponao.
3 Nisu naga sogo dwai sę ebo bidi
augwaligo ebo kolesagade dwagi yai homu egowe?
Genuai Bidi, augwaligo bidabo sogo
nisu naga elalubawe?
4 Nisu naga sogo elaluai dwai sę ebo bidi dabe
augwaligo dwai kolesaga ebo dali dwagi yai homu
te dwai sę dali yaibawe?

5 Genuai bidi, augwaligo nago we bidi
aiyaba elaluama,
tama genuai sęge augwalibolo mabo dao.
6 Augwaligo te wilawe we dabe, augwali ela muyu,
tama te tiana wai dabe me ela muyu,
tama gasa bulu we bidi dago tọde bidibadi,
augwaligo ela muyu ebo dao.
7 Tama augwaligo te po wabo,

“Genuai Bidi agai da subo menio.
Israel bidigo God, agai dago
te sę ebo agai tede homu palobo menio,”
augwaligo te po wabo dao.

8 Dage eno we bidi, magi baso dagego gegeda pobawe?
Dage kolesaga meni yai, nisu sogo dagego koneaibawe?
9 Godigo dago olo nigai. Tama agai odogobewe?
Tama God agai dago gedu me nigai.
Tialima, aga digi tonolo bilibo meniwe?
10 Agai te tigidali tǫde bidibo bidi hani tonalubo dao.
Tialima, agai augwali dodolobo meniwe?
Tama aga tigidali we bidigo po ola mabo bidi.
Agai konebewe?
11 Genuai Bidi agai tigidali we bidigo homu koneai.
Agai koneai, augwaligo homu kolesaga
te olo magi nai me tiwai yaibao. *

12 Genuai Bidi, nago te bidi me deli
dodolomainu eyu, nago bomo yai po
te bidi ola mayu da, te bidi aga dwagi yai
homu emainao.
13 Nago te sę ebo aga olo bidimainogo tiwai,
tama sęgego aga gegeidali weyu,
tama te dwai bidi dabe isilama, gų pageba paboba
usu nigi pabo dao.
14 Magi basowe, Genuai Bidigo
aga we bidi augwali tagalobo menio.
Mu tama, aga sa muani we bidi augwali
tudiba me mugubeo.
15 Tama nosali bidi dabego po tų ebode,
augwaligo sę dolo naga yaibao,
tama dwagi yai doloba pai bidi
augwaligo usu dao po weyu,
te kolesaga wali paibao.

16 Niwai bidigo ena tau selama,
tama te dwai sę ebo bidi aiyaba elaluaibawe?
Niwai bidigo ena tau selama,
te dwai sę ebo bidi sela sąwaibawe?
17 God agai ena tau sigi menigi sogo da,
ena polobadu isai gų pagede
polo pila mugi dao.
18 Eno te homu yai, “Eno sągą kikila peyu,
ena tula muaibao,” wai.
Tiali goli, menio.
Genuai Bidi nago ena godolo mu eyu,
tama nago ena nogo tola selama,
ena te dwai sęgę ebo digi tulalubeo.
19 Tama eno homu sęgę yali sogo

* **94:11:** 1 Ko 3:20

tama eno homu nai hauwa dali yai,
nago eno homu dwagi yai eyu,
tama nagame elama bidai,
tama eno homu dwagi yai emainogo yai.

20 Te bomo yai po mubo bidi dabe
augwaligo te we bidibolo
augwaligo dwai sę emainao wai.
Nago te tobage dwai sę ebo tobolu bidi
dabe dali abagi homu ebo menio.
21 Augwaligo dwagi yai sę ebo bidi
dwai sęgo aga dolainogo sisinama, po mibo dao,
tama augwaligo dwai sę isąwai bidi
dabe dali po tụ ebo dao, augwali elainogo tiwai.
22 Tiali goli, Genuai Bidi agai
bomo mu elama, ena tau sai.
Ena agaba pelama, eno God agai
ena bugagia tonalubo dao.
23 Augwaligo dwai kolesaga hauwa mu yai,
tama agai augwaligo dwai sę yali wei begelaibao.
Genuai Bidi dago God, megi agai
augwali tigidali dolaibao.

95

Te God nogi ugwaba sabo balia po dao

1 Dage asiąo. Dago te Genuai Bidi nogi
ugwaba sabo balia po wainao.
Dago te bomai Godigo da ma sali, te homu koneama,
tama dena balia weyu,
tama agaba wiegi yai pemene yao.
2 Da te aga pąba pelama, tama agaba usu da po wao.
Dago te wiegi yai pemene ebo balia po meba weyu,
tama agai nogi ugwaba sinao.
3 Magi baso meni, Genuai Bidi aga te bomai God dao.
Aga te bomai king,
tama te tigidali tibo god daide
aga ugwadu daide bidibao.
4 Agai te tigidali bulu tọ pedai tonalubao,
te aiyaba odogo gulali bulu tigidali,
me te ugwanu igiluali bulu du tigidali,
te agai naga tonalubo dao.
5 Aga digi te tọ, me tamu ąị nigilama,
tama tialima, agai augwali tonalubao.
6 Dage asiąo, dago tobolu basi gulama,
tama agaba lotu wainao.
Genuai Bidigo da nigai.
Tialima, da aga pąba pelama, tama kidu sugunao.
7 Aga digi dago God dao.
Aga digi da we bidi te sipsip wai tiwai tonalubao,
tama agai da nai mobao.

Te e sogo megi tama dagego agai pedauwalide po odiąo.
8 Genuai Bidigo te po wai,
“Dagego te duga haliga bomonama dąụ ola sigimio,
te polobadu duga wąị nọụ dabego
te bulu Meriba me Masa,
te tọ wa pai bulude yali homu tiwai
igimio,” po wai. *
9 “Te bulude augwaligo ena usu sali.
Augwaligo te eno ebo tigidali bomai sẹ suali,
tiali goli, augwaligo ena usu sai dao.*
10 Eno te hani we bidide dwai haliga iduali,
te kibu be bidi sese siba usu nai.
Tama tibaso, eno te po wali, augwa hagoma mu yali.
Augwaligo te eno wali pabo homu me isiąwai.
11 Tama tialima, te ena haliga sębẹ elama,
tama augwaliba te tama po dąụ weyu wali,
‘Mu tama, dage te bulu tomoba me pogobeo,
eno te dage toma nomainu mawainu yali
buluba me pogobeo,’ po wai dao,” wali.*

96

God te polalubo king, tama agai tigidali we bidi tonalubao

1 Dagego gesi balia Genuai Bidiba waiyąo.
Dage tigidali tọde we bidigo
te Genuai Bidiba balia po waiyąo.
2 Genuai Bidiba balia wao.
Agai nogi ugwaba sao. Agai da ma sai.
Te tigidali side dago te po te we bidi dabeba pusa maiąo.
3 Dagego agai genuai nogide po
te tigidali tọ pedai kantride bidibo
we bidi hani dabe pusiąo.
Te tigidali we bidiba te agai
genuai wiegi yai sẹ dabe yali po pusa mao.
4 Genuai Bidigo te genuai nogi elalubao.
Dago agai nogi ugwanu mu sidu geao.
Da te tibo god dabe wi me igio.
Dago te Genuai Bidide naga wi yao.
5 Magi baso meni, te gasa hani
we bidi dabego tibo god dabe
te augwali tibo god naga dao.
Tiali goli, Genuai Bidigo te dagalu dali,
te ugwadu elalubo nai tigidali nigai dao.
6 Genuai Bidi te genuai nogi elalu, te king bidibao.
Te aga tedali wiegi yai tempel bede
te tigidali doado bagego te agai bomo dąị ilama,
tama aga gasa sawi yai au te elalubao.

7 Dage tigidali tọde bidibo hani we bidi,

* **95:8:** Hib 3:15; 4:7 * **95:9:** Sai 17:1-7; Nam 20:2-13 * **95:11:** Nam 14:20-23; Bom 1:34-36; 12:9-10; Hib 3:7-11; 4:3, 5

dagego agai genuai nogi me bomo te ugwaba sao.
8 Dagego Genuai Bidigo genuai nogi ugwaba sao.
Te ofa yabo nai me deli selasa,
te agai tempel be tomoba pao.
9 Dage tigidali we bidi te tedali wiegi yai bidiyu,
tama Genuai Bidiba lotu waiyąo,
tama dage agade noma siąo. *
10 Dagego te tigidali we bidi haniba te tama po waiyąo,
“Genuai Bidi te king bidibao,” wao.
“Agai te tọ dąụ walama, tama te tọ bugagia bidiyu,
tama te mumunu me egobeo.
Nosali te Genuai Bidigo po tụ eyu,
tama tigidali bidi dolo dagalaibao.”
Te po wao.
11 Dagalu, me tọ, dage pemene yao.
Tamu ąị, nage dali, te nage tomode bidibo tigidali nai,
dagego kidagalo weyu, i hae waiyąo.
12 Tigidali gi me, dage dali te dagede
elalubo nai tigidali, dage wiegi yai pemene mu iyąo.
Tama te Godigo gedude, te buside tigidali nigo
augwa te wiegi yai pemene ebo balia waibao.
13 Magi baso meni, Genuai Bidi te aselama,
te tigidali tọ tonaluagasaibao.
Agai te tigidali tọde we bidi
te doloba pai kolesagade tonaluaibao.
Tama agai augwali te mu pogo naga dagalaibao.

97

God polalubo king dao

1 Genuai Bidi king bidibao!
Tọ, nage pemene yao.
Tama te tamu ąị tomode elalubo bulu
ailan dabe, dage bugai haliga iyąo.
2 Te pọ dabe me hulia sabogo aga mesegelebo dao,
tama agai te we bidi dabe te
doloba pai kolesagade tonalubao.
3 Sia te aga pabodu polasa peyu,
tama aga te pobeasa biliduali
boi bidi dabe ulaibao.
4 Agai te be selego ula pedalumainu
ilama, tama te tọ ula ilibao.
Tọgo sulama, tama noma sabo dao.
5 God te tigidali tọgo Genuai Bidi dao.
Aga asobaso, tama te bulu du dabe
te wẹ tiwai pedelaibao.
6 Te ugwadu elalubo dagalugo te agai
doloba pai kolesaga po pusuyu,
tama tigidali hani we bidigo agai
te boma pai ula subo dao.

* **96:9:** Tib 29:1-2

7 Te tibo god dabeba lotu weyu,
te nogi ugwaba sabo we bidi dabe,
augwali te hale dwai mu saibao.
Genuai Bidigo te tibo god wabo nai
tigidali aiyaba elalubo dao.
8 Te Saion we bidi tigidali,
me te Juda taun we bidi dabe,
augwa te bugai haliga elama,
tama nago po tụde wiegi yai pemene yaibao.
9 Genuai Bidi, nage te Tigidali Bomo Elalubo God,
nago te tigidali tọ pedai tonalubao.
Nago genuai nogi elalu,
tama nago tigidali tibo god aiyaba elaluai dao.
10 Genuai Bidigo te dwai kolesaga
wei isąbo we bidi dabe augwali
te agai wei homu mu ebao.
Agai te aga we bidi dabe bugagia tonalu,
tama augwali te dwai bidi dabego
nogode ma sabo dao.
11 Godigo te doloba pai we bidi dabeba ula mayu,
tama augwali homu pemene ilibo dao.
12 Dage doloba pai we bidi,
te Genuai Bidigo ebo sę dabede pemene yao.
Te homu kone palama, tama agaba usu da weyu,
aga te tedali wiegi yai da wao.

98

God te tigidali bagego king dao

1 Dago gesi balia Genuai Bidiba wao.
Agai te haniani wiegi yai sę yai.
Te agai genuai bomogo,
tama aga tedali wiegi yai kolesagade naga, agai te
hwịbo boi bidigo bomo aiyaba elaluai.
2 Genuai Bidi agai te hwịnama,
te boi bidi aiyaba elaluali po pusali,
tama agai augwali ma dobola sabo bomo
te aga hani we bidi dabeba ola mawai,
te agai Israel dabe ma sali sogo tialio.
3 Agai te aga dąụ walali pode homu konealuai,
tama agai te Israel dabe homu dene eyu,
tama augwali me tagalubeo.
Tigidali bulu te tigidali we bidigo sualio.
Te dena Godigo te boi bidigo bomo
aiyaba elaluama, tama da ma sai dao.

4 Dage tọde we bidi dabe i hae weyu,
Genuai Bidiba pemene yao.
Te bugai haliga ebo tęąbi hodolama weyu,
tama agai nogi ugwaba sao.
5 Te gita eliyu, tama te tęąbi dabe weyu,

te Genuai Bidi nogi ugwaba sao.
Te gitago wiegi yai musik mu waiyąo.
6 Te biugel me ona eliyu, me bu weyu,
tama i weyu, te wiegi yai pemene
Genuai Bidiba yao, aga te king dao.

7 Tama tamu ąį, nage dali te nagede elalubo tigidali
sụgụ me, dagego te tęąbi waiyąo.
8 Te genuai soabo ąį dabe, dagego te nogo eliyąo.
Tama te bulu du dabe, dagego tęąbi weyu,
te Genuai Bidi gedude pemene yao.
9 Magi baso meni, aga te tigidali bulu
tọ tonaluainu asobao.
Tama aga te king bidu, tama tigidali we bidi
te doloba pai kolesagade tonaluyu,
te po tụ ebo dolo naga yaibao.

99

God te polalubo king dao

1 Genuai Bidi king bidibao.
Te we bidi dabe wi elama, noma sai.
Aga te sia kingde te ensel dabe daide dugulalubaso,
tama te tọ mali ebo dao. *
2 Te Saionde Genuai Bidigo
te genuai bomo mu elalubao,
tama agai te tigidali tọde bidibo
hani bage tonalubao.
3 Tigidali we bidigo aga te polalubo king
te genuai nogi elalubo homu koneaibao.
Tama augwa aga genuai nogi
ugwaba somainu yaibao.
Aga te tedali wiegi yai mu dao.

4 Bomai king, nago te doloba pai kolesaga wei ebo dao.
Nago da Israel we bidi dabeba
te doloba pai me wiegi yai kolesaga menama,
tama dago wali pali.
Tama nago dago te gasa we bidi dabe
te doloba pai kolesagade dagalumainu ilali.

5 Dagego te Genuai Bidigo nogi
ugwaba siąo, aga te dena God dao.
Dage pąba pelama, tama agaba lotu waiyąo.
Aga te tedali wiegi yai mu dao.

6 Moses dali Aron si te Genuai Bidigo pris bidali,
tama Samuel me augwalide te
Godiba lotu wali bidi me deli dao.
Augwa te Genuai Bidiba gedu haluasa po obaso,

* **99:1:** Sai 25:22

tama agai augwaligo gedu haluasa
po wabo odai dao.
7 Aga te genuai dagalu pǫde bidama,
tama augwaliba te bomai po mani.
Tama te Godigo augwaliba mani bomai
po tigidali te augwaligo wali pai dao. *

8 God, dago Genuai Bidi, nago te naga we bidi
augwaligo gedu haluasa po odali.
Nago augwaliba ola mawai, naga digi nage te God,
tama nago te augwaligo sęgę sela sąbo dao,
tiali goli, nago te augwa ebo
dwai sęde te dene mayu yai dao.
9 Te dena Genuai Bidi Godigo nogi ugwaba sao.
Tama aga bulu dude te agaba lotu wao.
God, dena Genuai Bidi, aga
te tedali wiegi yai mu bidibo dao.

100

Godigo nogi ugwaba sabo tęąbi me deli dao

1 Tigidali tǫde we bidi,
dagego God dali dwagi yai homu elama,
tęąbi wao.
2 Dagego dwagi yai homu Genuai Bidi
dali eyu, lotu po waiyąo.
Dagego dwagi yai homu ebo tęąbi weyu,
tama aga pageba pao.
3 Dagego Genuai Bidi homugo konebo tagaligio,
aga deli te God mu dao.
Aga deligo da nigai, tama da aga we bidi dao.
Da agai we bidi, da agai te kibu sipsip tiwai dao.

4 Da agai dwagi yai be tomoba pelama,
agabolo puba hwi po olama, gedu haluasa po weyu,
aga nogi ugwaba sao.
Dago aga dali usu da olama, gedu haluasa po weyu,
tama agabolo genuai nogi mao.
5 Genuai Bidigo dwagi yai kolesaga naga ebo dao.
Sesemane sogo agai da godolo mu ebo dao.
Agai sesemane bidada pabo sogo mu po wabo
wali pabo dao. *

101

Kingo dąų walali po dao

1 Genuai Bidi, eno te nage
wali mu pabo kolesaga,
me te doloba pai kolesagade tęąbi po obao.
Genuai Bidi, eno nageba homu kone palama,

---

* **99:7:** Sai 33:9 * **100:5:** 1 Sto 16:34; 2 Sto 5:13; 7:3; Esr 3:11; Tib 106:1; 107:1; 118:1; 136:1; Jer 33:11

tama eno te tęąbi po obao.
2 Te eno doloba pai kolesaga naga wali paibao.
Genuai Bidi, mena sogo nago ena tau sagasaibawe?

Eno te doloba pai kolesaga naga ena bede ebo dao.
3 Eno te dwai sę ebo kolesagade
usu da me wagobeo. Mu menio.
Eno te God tudiba mubo bidi dabego
kolesaga wei me egobeo.
Ena augwali dali me biligobeo.
4 Eno te tibo po wabo kolesaga me wali pogobeo.
Tama eno te dwai sę ebo kolesaga
dabeba homu kone me palogobeo.

5 Te eno te gasa bidi dabeba
posobo po wabo bidi dolaibao.
Tama eno te hagoma ebo bidi dabe
bidimainu me sula tagalogobeo.

6 Te eno te God wei elama, te wali pabo bidi dabe
augwali naga te eno genuai wiegi yai bede
ena dali bidimainu yaibao.
Tama te wiegi yai kolesaga sesemane ebo bidi dabe,
te bidi dabe naga te eno sę emainu yaibao.

7 Te tibo po wabo bidi dabe,
augwali te eno genuai bede me bidigobeo.
Tama te tibo po wabo bidi dabe ena dali
bidimainu me egobeo. Mu menio.
8 Tigidali side eno te dwai sę ebo bidi
te dago bulu tǫ pedaide dolaibao.
Eno te dwai sę ebo bidi dabe sela sąyu,
tama augwali te Genuai Bidigo
taunde bidimainu me egobeo.

102

Te sęgę tolobo gesi bidigo gedu haluasa po wali

1 Genuai Bidi, eno gedu haluasa po wabo
odao.
Eno nageba i wabo, te nago ena tau somainu ebao.
Eno i wabo odao.
2 Te ena sęgę genuai tolobo sogo,
nage enade geme me duala sigio.
Eno gedu haluasa po odao.
Tama eno nageba i wabo sogo, nago eno i polo odolama,
tama ena tau sao.

3 Te eno bidibo ula te sia hano tiwai dao,
te dwasianu sogo naga elaluama,
tama pela silaibao.
Tama eno tigi posolo mu dao,

te genuai siago ulubo posolo tiwai ebo dao.
4 Godigo ena elalubo,
te bidigo wa pai nosa agabo tiwai yali.
Tama eno haligago te nai tuabo wei me ebeo.
5 Ena dene ebaso, tama eno i dwagilama mu wai.
Tama eno tigi te me nisibeo, ena mu nomona salio.
6 Ena te wa pai bulude te ba kemodage
bidibo tiwai bidibo,
tama te hulide bilibo ba me deli
te tolabo pesagede bidibo tiwai eyu,
tama te bidi mu meni yai pesagede mu bidibao.
7 Ena te betde piali, tiali goli eno gedu pedaluali.
Iya, enaduba deli te ba me deli te be pedu daide
ugwadu dulalubo tiwai ebao.
8 Te giligade, me hulide, te boi bidi dabego enaba
dwai po wabo.
Augwaligo posobo po enaba weyu, tama ena nogi weyu,
te ena dolobo sęgo gegebo sogo te dwai po wabo.

9-10 Nago wado po genuai enade elalubaso,
tama ena te sia keli naga tudu,
tama gedu ąi gela guga te kapba tulaluama,
tama eno tuyu ebo dao.
Nago ena selama, tama ena meba me
te pobele bage sąbo tiwai yalio.
11 Eno bidibo ula te pęwadage sogo naga bidibao,
te giliga pio dega sabo tiwai yali.
Ena te nosa wa pai tiwai yai dao.
12 Tiali goli, Genuai Bidi,
nage sesemane sogo king bidibao.
Te nosali pedalubo hani we bidi tigidaligo
te augwaligo nage koneaibao.
13 Megi da, nage aselama, tama nago te olo tau sabo
wiegi yai kolesaga te Saion taunba yagasu,
tama aga tau sao.
Te nago aga homu dene yabo sogo te pedelalio.
Megi naga tama, te tiwai sę ebo sogo dao.
14 Te Saion taun dolali,
tiali goli te nago we bidi dabego aga wei mu ebao.
Megi da, aga dolali, tiali goli augwaligo aga homu dene
mu yai dao.

15 Tigidali hani bage te Genuai Bidide wi elama,
tama aga dologode bidibao.
Tama tigidali tǫde king dabe,
te augwali agai bomode wi yaibao.
16 Nosali, Godigo te Saion taun ma nigibo sogo,
agai te aga bomo te we bidi dabeba ola mawaibao.
17 Tama agai te aga we bidi dabego
gedu haluasa po odaibao,
te polobadu agai augwali tagalama,

te augwali odolali bidali.
Te agai augwaligo gedu haluasa po wabo
te tudiba ma mugobeo.
18 Te sę Genuai Bidigo yali,
dago te bukude asęnama muao,
te nosali pedalubo te wąị nǫụ dabe
augwaligo konemainu yao.
Nosali te idago augwali ame nabo side,
teda augwaligo me te Genuai Bidigo
yali sę po odolama,
tama augwaligo me te aga nogi
ugwaba somainu yai dao.
19 Dago te tama po asęaibao:
Genuai Bidi te ugwadu aga tedali
wiegi yai pesagede bidibao, tama aiyaba tonalubao.
Aga te dagalude bidiyu, tama te tǫba aiya tonalubo dao.
20 Agai te kalabus bidi dabe augwa
tolali sęgęde gela wabo odali.
Tama agai te po tụ silama tama augwa
te kalabus silali bidi dabe tau siyu,
te augwali me isidali weyu yalio.
21 Tama tibaso te Jerusalemde te we bidi dabego
te Genuai Bidigo nogide po pusama,
tama augwaligo agaba usu da po waibao.
22 Augwaligo te tama tiaibao, te we bidi hani dali,
te augwa king dabe dali, te Jerusalemba sisinama,
te Genuai Bidiba lotu wabo sogo
te tama tiaibao.

23 Ena gesi ogwa bidide digi,
tama Genuai Bidigo eno bomo dolali.
Ena te eno bidibo ula sesabi elama, bidimainu ebeo.
Agai ena bidabo sogo bodolu togwai dao.
24 Eno God, nage sesemane bidada peyu, bidada pobao.
Nago megi ena me tagaligio.
Ena monu dabe me ebeo, ena gesi bidi tigi me elalubao.
25 Polobadu mu nago te tǫ nigali.
Tama naga nogogo digi nago te dagalu nigiyu,
tama ugwade elalubo nai tigidali nigai dao.
26 Te tigidali nai te hagawaibao.
Tiali goli, nage te sesemane bidaibao.
Te augwali te poloba ugwa
badia pabo tiwai pedelama, te dolaibao.
Tama nago augwali hasegelama,
te bidigo ugwa hasegelibo tiwai yaibao,
tama augwali pela siliyu, tama me elalugobeo.
27 Tiali goli, nage da, me bididubadi,
tama nage me isigobeo. *
28 Tama nago dago wai dabe tonalu,

* **102:27:** Hib 1:10-12

tama augwali bugagia bidaibao.
Tama nago te augwa wąị nǫụ nosali
pedalubo hani dabe selama,
tama augwali te nage dali sesemane
bidada pomainu yaibao.

103

Godigo da godolo mu yai

1 Eno Genuai Bidigo nogi ugwaba saibao.
Ao, eno tigi me homu kolesaga tomode
elalubo nai tigidaligo
Genuai Bidigo dwagi yai nogi ugwaba sainogo ebo dao.
2 Eno Genuai Bidigo nogi ugwaba siyu,
tama agai dwagi yai sę ena dali ebo
te eno homugo tagalogobeo.
3 Agai eno dwai sę ebo tigidali sela sąwai,
tama eno gasi ebo tigidali usu yai.

4 Genuai Bidigo ena ma sai, tama ena isibeo.
Agai olo ena tau sabo dwagi yai homu eyu,
ena hobede mu ebo dao.
5 Tigidali sogo ena tǫde bidibo Genuai Bidi agai
dwagi yai nai ena mabo usu mu ebo dao.
Agai tama tiyu, ena gesi ma pedaliyu,
tama te ba kemodagego bomo tiwai
elalubo ena bidibao.

6 Genuai Bidigo dwagi yai sę we bidi
augwali gasa dwai bidi dabego
dwai sę dologode bidibadi tau sabo dao.
Tama agai augwali ma hodolama,
augwali bugagia bidibo dao.
7 Polobadu Moses dali agai yabo te sę po wai.
Tama agai Israel we bidigo
te agai bomo yai sę ebo sumainu yai.
8 Genuai Bidi agai dwagi yai homu eyu,
da hobede mu elama, olo tau sabo dao. *
Agai sębę polo isąma, tama agai
da sesemane godolo mu ebo dao.
9 Agai da dali odolali olo wado po me wabo menio.
Tama agai sębę ebo hauwa sogo elalubo menio.
10 Dago dwai sę ebode da dene sabo digi,
agai te dago yali dwai sę usu nama
dene dabolo mabo menio.
Dago dwai kolesaga hauwa yai,
tama agai genuai sęgę dabolo
wei begelaibao homu yai,
tialima agai te sę ebo menio.

11 Aga dali wi ebo we bidi,

* **103:8:** Jer 5:11

agai augwali godolo mu ebo dao.
Agai genuai godolo ebo homu augwali dali ebao,
te dagadu digibulu ugwaba mu
elaluyu, tǫ aiyadu mu elalubo tiwai dao.
12 Giliga pedalobo dali,
te giliga iba dega sigi pabo dali,
te si pąde elalubo menio.
Te digibulu mu elalubao.
Te tiwai Godigo dago dwai sę ebo
aga digibulu bidiyu, te dwai sę sela sąbo dao.
13 Ayago aga wai dabe hobede ebo dao.
Tiwai Genuai Bidigo aga dali wi ebo
we bidi augwali hobede ebo dao.
14 Agai koneai, agai da tǫ selama nigai,
tama agai homugo da te tǫ hogomu ebo tiwai dao
homu ebao.
15 Da we bidi bidibo ula pęwadage mu, te nosa tiwai.
Da pęwadage sogo bidilama,
da te plaua nosa du walama, isibo tiwai yaibao.
16 Wali asu, te plaua memenege elama, tulalubo dao,
tama bidi dabego te plaua elalubo ma subeo.
17 Tialima, Genuai Bidi agai nogi
ugwaba sabo we bidi augwali
sesemane bidada pabo sogo agai godolo mu ebo dao.
Tama aga te dwagi yai aga wąi
dabe augwali nosali pedalobo te dwagi yai yaibao.
18 Tama augwaligo Genuai Bidigo
dąų olama muani po wali peyu,
tama augwaligo agai te bomo yai po
tigidali wali pai pobaso da,
agai augwali dwagi yai we bidi nogi nogi yaibao.

19 Genuai Bidi dagalude tuni bidi bidiyu,
tama aga tigidali nai tonalubo bidi dao.
20 Dage tigidali Genuai Bidigo ensel mobo bidi,
dagego genuai bomo elalubao.
Dagego agai po wali pabo bage,
dagego olo agai po wabo digi bugagia mubo dao.
Tialima, dagego Genuai Bidi nogi ugwaba sao.
21 Dage Genuai Bidigo sę bidi, dage dagalude bidiyu,
agai homu wali pabo bage,
dagego agai nogi ugwaba sao.
22 Dagego koneao, tigidali nai Genuai Bidigo nigai,
tama tigidali tǫde elalubo,
tama aga dagego tuni bidi bidibao,
dagego Genuai Bidigo nogi ugwaba sao.
Tama eno me agai nogi ugwaba saibao.

104

Godigo tigidali nai nigibaso, dago aga nogi ugwaba sao

1 Eno Genuai Bidigo nogi ugwaba saibao.
Genuai Bidi, nage eno God,
nage ugwadu mu dao.
Nage genuai polalubo tuni bidi,
nago nogi genuai mu yai.
2 Nage naga ulago digi ma mesegelebo dao,
te bidigo aga tigi ugwago mesegelebo tiwai ebo dao.
Tama nago dagalu dali, tigidali ḥọ munama elalubao,
te bidigo ugwa be sẹnama,
tama baklain bonogo kekelama
dạụ elalubo tiwai yai.
3 Tama nago be ạị daide ugwadu sẹwai.
Dagalu pọ te nago dulalubo nai karis tiwai,
tama waligo nage selasa pabo dao.
4 Nago te wali tagala palama,
tama waligo nago po sela pabo dao.
Tama nago te be selego ula ebo
te nago sẹ bidi pedalobo dao. *

5 Nago te tọ aga bulude munama elalubao,
tama tọgo bomo mu elalubo dao.
Aga memenege me egobe. Menio.
6 Nago tamu ạị muani, te tọ mesegelai elalubao.
Tama ạịgo tigidali bulu du mesegelai.
7 Tialima, nosali nago tamu ạị dali po
bomo elama wai, tama aga wi pai.
Awe, tamu ạịgo odali, nago i bomo elama wai,
tama aga bomonama mu pai.
8 Tama peyu, tamu ạịgo tigidali bulu du tagalama,
tama aga tọ odogo dwagi yai digi pai.
Nago tamu ạị tede bidao wai,
tama megi aga tede bidibo dao.
9 Nago dạị muai,
tama tamu ạịgo te dạị muani bolobeo.
Tama tamu ạịgo tigidali tọ ma halugobeo.

10 Nago te ạị ulu bulu du odogo yai digi
tomode asomainogo pedelao wai,
tama nago te ạị dwagi yai digi dolo pomainogo yai.
11 Bulude bidibo uni hasa dabe,
augwaligo te ạị tumainogo yai,
tama te uni donki dabe augwaligo me te ạị tuyu,
tama augwali dogoni wa pogobeo.
12 Ba dabe augwaligo pibo be te ạị sesegede
elalubo nide be sẹ yai, tama augwali ni nologode
dulaluyu, augwa po wabo dao.

13 Nage bulu ugwade bidiyu, nago tulubage bulu duba
tulumainogo tagala palobo dao.

* **104:4:** Hib 1:7

Tama tiyu, nago te tǫde elalubo nai
tigidali dali dwagi yai sę ebo dao.
14 Nago te kibu bulmakaugo tuabo nosa
dabe pedalao wai, tama nai dabe meba da
we bidigo bulama, sela tuabo nai me pedelai.
15 Tama dago bono ni du wain wai
bulama, wain ąi tuyu, dago homu dwagi yai
emainogo tiwai.
Tama dago te ni oliv wel ąi selama,
dago gesabidide pilama, tama gesabi ula
emainogo yagameo.
Tama dago te wit ge bulama,
dago tigi dąų omainogo tubo nai bret nigibo dao.
16 Tulubage tuluyu, Lebanon tede elalubo sida ni dabe
augwaligo ąi genuai sabo dao.
Te ni sida Genuai Bidigo ni mu dao, polobadu aga bulai.
17 Ba dabe augwaligo te ni sidade be sę ebo dao.
Tialima, dogoni bobobage yai bago be gasa nide
sębo dao.
18 Uni meme dabe, augwali te genuai
bulu dude bilibo dao,
tama hasa kesebe me, hoiyu me,
augwali te genuai masigi dedagede
geme bidibo dao.

19 Nago polua nigai, tama agai
tigidali kibu be koneabo dąi ela pabo dao.
Tama giliga aga aiyaba dulabo sogo
koneama, dulubo dao.
20 Nago be huliao wabo dao,
tama hulide uni hasa dabe bilibo dao.
21 Gesi laion dabe augwaligo tuabo hasa dabe gegeyu,
i bomonama ebo dao.
Augwaligo hasa Godigo augwali momainogo gegebo dao.
22 Tama giliga asobode, augwa bidibo
dedageba ma pabo dao.
23 Tama bidi dabe hodaluama, augwali sęba pabo dao,
tama augwali sę idubadi,
giliga iba dega sigi pabo dao.

24 Genuai Bidi, nago nai hauwa nigai!
Nago genuai homu kolesagago koneama,
te nai tigidali nigai.
Nago nigali nai tigidali tǫde mu pągąwai.
25 Tamu ąi genuai mu yai,
tama genuai sųgų, me dwasianu sųgų,
me gasa nai meba hauwa te tamu ąide bidibao.
Dago nedebo usu egobeo.
26 Tama tamu ąide sip geba dabe augwali uga soayu,
eda soayu elama, bilibo dao.*

* **104:26:** Jop 41:1; Tib 74:14; Ais 27:1

Tama polobadu nago nigali genuai sụgụ,
augwali me te tamu ạị tomode biliyu,
posoga palu ela bilibo dao.
27 Tigidali sụgụ augwali nage tonalubo dao,
augwali nasi ebode nago nai momainogo ebo dao.
28 Nago nai augwali mobaso,
te nai augwaligo tubo dao.
Nago naga augwali nai mabo dao,
tama augwaligo haliga pągąwai.
29 Nago augwali tudiba mubaso, augwali wi ebo dao.
Tama nago augwaligo mobo sela sąwani da,
te augwali isilama, tọ tiwai ma gagawaibao.
30 Nago mobo augwali mobaso,
augwaligo bidibo ula sabo dao.
Nago tigidali nai tọde gesi ma pedelabo dao.

31 Eno homugo Genuai Bidigo genuai
nogi dali, ula dali, sesemane
sogo bidada peyu, bidada pao.
Tama Genuai Bidigo aga nigali nai
tigidali dali dwagi yai homu yagameo.
32 Agai tọba tonalubaso,
te tọ memenege eyu, mali ebo dao.
Agai te bulu duba nogo mubaso,
te bulu dude sia hano ebo dao.

33 Eno bidibo ula elalubo te sogo,
eno Genuai Bidi dali tẹąbi yaibao.
Eno Godigo nogi ugwaba selama,
tẹąbi eyu, ena isiboba usu nigi paibao.
34 Agai ena dwagi yai homu ilai,
tama eno homugo agai eno tẹąbi ebo
godolo emainogo ebao.

35 Genuai Bidi, nago te dwai sẹ ebo
we bidi tigidali dolao.
Eno homugo dwai sẹ ebo bidi dabe
augwali mu haga yabo homu yai.
Eno Genuai Bidigo nogi ugwaba sobao.
Genuai Bidi agai nogi ugwaba mu saibao.

105

God dali aga we bidi augwaligo te po wali

1 Dago Genuai Bidi dali usu da weyu,
tama agai genuai nogi elalubo po
hania pusao.
Dago tigidali tọde we bidi dali
agai genuai sẹ yali po pusao.
2 Dago tẹąbi po agabolo weyu,
tama aga nogi ugwaba sao.

Tama agai dwagi dwagi yai sę yali hania pusao.
3 Da Genuai Bidi aga hani,
tama dago aga dali dwagi yai homu yao.
Genuai Bidi wali pabo we bidi,
augwaligo homu dwagi yai mu yao.
4 Da Genuai Bidi agai tau somainogo pinao.
Tama da sesemane sogo aga dali pąde bidainogo.

5-6 Dage Abrahamgo wąį dabe,
aga Genuai Bidigo sę bidi,
dage Jekop agai wąį dabe nosali pedelai,
te bidi Godigo dąį muani bidi,
dagego homugo agai polobadu gasagi yai bomo yai
genuai sę yali koneyu,
tama agai te dwai sę ebo bidi dabe
augwali dene mabo,
te kolesaga dagego homugo koneao.

7 Genuai Bidi aga dago God dao.
Agai bomo yai po te tigidali tǫde
we bidibolo mabo po dao.
8 Agai dąų olama muani,
te po sesemane sogo elaluaibao.
Tama agai po me elaluama, nosali pedalobo bidi hanigo
te po odaibao.
9 Polobadu agai Abraham dali
te po augwali si dąų wai, tama
agai te dąų wali po Aisak po wai. *
10 Genuai Bidigo Israel hani dali po dąų wai,
tama te dąų wali po sesemane sogo
me elaluyu, bidada paibao.
Agai te dąų wali po Jekopgo hani dali
dąų wali, te po siligobeo.
11 Agai Jekop dali te po wai,
“Nage eno te Kenan tǫ mawaibao,” wai,
“tama te tǫ naga tǫ, te naga hani dali.” *

12 Godigo we bidi augwali dwasianu hani,
tama augwali gasa bulu we bidi te tǫde bidibo tiwai.
13 Augwali bugagia duabe, augwali dodolama biliyu,
gasa bulude bilama, gasa buluba peyu yai.
Augwali dwasianu sogo tuni bidi me deligo tǫde bidai,
tama augwaligo te tǫ tagalama,
gasa tuni bidi mego tǫba bidigi pai.
14 Tialima, Genuai Bidigo augwali gasa bidi dabego
augwali me dolomainogo ebeo.
Tama agai tuni bidi meba dali wado po weyu,
augwali dali dwai sę me igio wai.
15 Agai te po wali, “Eno te we bidi augwali dąį muai,

* **105:9:** Gag 12:7; 17:8; 26:3 * **105:11:** Gag 28:13

augwaligo eno sę emainogo.
Dagego dwai sę augwali dali me elamo dao,” wai.
“Tama dagego eno po pusubo bidi
augwali dologio. Mu menio,” wai. *

16 Genuai Bidigo augwaligo tǫde nasi emainao wai,
tama augwaligo nai tigidali agai sela sąwai.*
17 Tialima, agai Josep
aga polasa pomainogo tagala palai.
Tama aga te Isip bulude bidigi pai.
Augwaligo Josep te olo mu sę ebo bidi
abelebo tiwai yai. *
18 Augwaligo te sen aga sągąde dąų olama kęai,
tama aga sągą dene yai.
Tama augwaligo te genuai ain aga dogonide dąų wai.
19 Tama te tiwai me bidaluai, tama agai pusali po
te mu pedalobo suainogo yai.
Genuai Bidigo po augwalibolo ola mayu,
te Josepgo po mu dao wai. *
20 Tialima, Isip tuni bidi agai bidi me deli tagala palai,
Josep kalabuside bidali tagalama,
buluba asomainogo tiwai.
Awe, te gasa tuni bidi hani tonalubo bidi
agai Josep kalabus yali silama, tagalai. *
21 Tama tuni bidi agai Josep agai
gavman tobolu bidi bidao wai.
Tama Josep aga te Isip gavman polalubo bidi bidai.*
22 Agai te tuni bidigo sę ebo ofisa
bidi dabe augwali agai tonalubo sę yai,
tama agai bomogo te tuni bidi
homu kolesaga ola mabo bidi
dabe agai augwali ola mawai.

23 Nosali Jekop te Isip buluba bidigi pai.*
24 Tama nosali Genuai Bidigo aga we bidi tau selama,
augwaligo wai dabe hauwa ame nai.
Tama agai augwaligo bomogo
boi bidi dabego bomo aiyaba elalumainogo yai.
25 Agai te Isip bidi dabego agai
we bidi dali boi bidi emainogo yai,
tama augwaligo tibo sę agai sę bidi dali yai. *

26 Nosali Genuai Bidigo Moses,
agai sę bidi dąį munama bidai,
te Aron me agai sę bidi muani,
tama augwali si Isip te buluba tagala palai.*

---

* **105:15:** Gag 20:3-7 * **105:16:** Gag 41:53-57 * **105:17:** Gag 37:28; 45:5 * **105:19:** Gag 39:20–40:23 * **105:20:** Gag 41:14 * **105:21:** Gag 41:39-41 * **105:23:** Gag 46:6; 47:11 * **105:25:** Sai 1:7-14 * **105:26:** Sai 3:1–4:17

27 Augwali sigo Godigo bomo yai sę yai,
tama augwali sigo gasagi yai
bomo yai sę Isip bulude yai.
28 Tama Godigo augwaligo tǫ
be hulia siyu, mesega sai,
tialima, Isip bidi dabego agai po sela sąwai.*
29 Agai augwaligo ąį tigidali kaneme emainogo begelai,
tama tigidali te ąįde bidali
sụgụ tigidali ela silai. *
30 Tama gedeli dabe hauwa pedelama,
augwaligo tǫ pągąna sai,
tama genuai tuni bidigo be tomode
me pągąna sai. *
31 Godigo po olama, tama bolia me,
dina me, hauwa pedelama,
tigidali tǫ, me bulu dabe tigidali mu
pągąna sai. *
32 Agai te tulubage mu augwaligo tǫba tagala palobeo.
Agai te tulubage te talua ge tiwai yai, te tǫba tulaluai,
tama te be sele hauwa ula yai.
33 Agai augwaligo te bono ni du wain me,
ni kaya me, dolai,
tama tigidali ni dabe mu dola silai. *
34 Agai po obadi, te kuli mano dabe pedelai,
te hauwa mu pedelai, dago nedebo usu egobeo wai.
35 Te kuli mano dabe augwaligo
tigidali nai yabe tula silai,
tama augwaligo te bulali nai yabe me
tigidali mu silai. *
36 Tama Godigo Isip hanigo
gomunai ogwa wai dabe tigidali ela muai. *

37 Nosali agai Israel bidi hani augwali
Isip bulu tagalama, augwali odasa pai.
Augwaligo silva, me gol, te me sela pai.
Tigidali Israel we bidi bugagia bidai, me deli dolobeo.
38 Isip hani augwali Israel hani dali wi yai.
Tama Isip hani augwaligo suali,
Israel bidi hani augwali paibaso,
tama augwali dwagi yai homu yai. *
39 Godigo pǫ hauwa ugwadu munama,
aga hani bidi haluai.
Tama hulide agai genuai sia ula munama,
augwali te ulade bidai. *
40 Augwaligo agabolo nai po hanaluai,
tama agai ba dabe augwalibolo mawai,

---

* **105:28:** Sai 10:21-23 * **105:29:** Sai 7:17-21 * **105:30:** Sai 8:1-6 * **105:31:** Sai 8:16-17, 20-24 * **105:33:** Sai 9:22-25 * **105:35:** Sai 10:12-15 * **105:36:** Sai 12:29 * **105:38:** Sai 12:33-36 * **105:39:** Sai 13:21-22

tama te ba augwali sela tuai.
Agai dagalude giguai nai bret augwali mawai,
tama augwali te nai tulama,
haliga mu pągąwai. *
41 Agai ąi masigide pedela wai.
Tama genuai ąi te masigide pedelama,
tama te ąi masigi kemi wa pai digi te ąi pai,
te genuai ąi bulude asobo tiwai yai.*
42 Agai homugo te polobadu
aga sę bidi Abraham dali dąų wali bomo yai po
homude me konealuai.

43 Tama tiyu, agai we bidi augwali agai
te Isip buludu odasa pai.
Tama augwaligo tęąbi ela peyu,
dwagi yai homu dali pai.
Te we bidi augwali aga digi dąi muyu
sa muai, augwaligo i weyu,
dwagi yai homu elama, augwali pai.
44 Gasa we bidi augwaligo tǫ agai
augwalibolo te tǫ mayu,
tama augwaligo te tǫde elaluali
gi dabe me sai. *
45 Agai tama tiwai, te Israel hani
augwaligo agai tigidali bomo yai
po wali pomainogo tiwai.
Tama Genuai Bidi agai nogi ugwaba sao.

106

Godigo wiegi yai kolesaga aga we bidiba yali
(1 Sto 16:34; 2 Sto 5:13; 7:3; Esr 3:11; Tib 100:5; 107:1; 118:1; 136:1; Jer 33:11)
1 Genuai Bidigo nogi ugwaba sao.
Dago agaba usu da waiyąo,
magi baso meni agai
te wiegi yai kolesaga sesemane ebo dao,
tama agai da sesemane bidada peyu,
bidada pabo wei mu ebo dao.
2 Dego te agai genuai sę dabe yali po pusaibawe?
Tama dego agai te wiegi yai kolesaga
yalide te agai nogi ugwaba saibawe?
3 Te agai po wali peyu,
te doloba pai kolesaga ebo bidi dabe
augwa te pemene yao.

4 Genuai Bidi, nago te naga we bidi
dabe tau sabo sogo,
nago ena me homugo koneao.
Tama nago augwali ma sabo sogo,

* **105:40:** Sai 16:2-15 * **105:41:** Sai 17:1-7; Nam 20:2-13 * **105:44:** Jos 11:16-23

nago te ena me ma sao.
5 Eno te nago hani bage te bugagia dugulama,
tama te wiegi yai nai dabe sabo suabo homu yai,
tama eno augwali dali wiegi yai
pemene yabo homu yali.
Dago te pemene yaibao, magi baso meni,
da te nago hani bidibao.

6 Dago te dwai sę yalio,
te polobadu dago wąi nǫu dabego
yali tiwai sę yalio.
Dago te dwai sę haniani yai.
7 Te Isipde te wąi nǫu dabego
te nago yali genuai sę dabe
te bugagia me konesiąwai.
Nago augwali hauwa sogo tau sali,
te nago augwali wei mu ebo homu
te augwaligo koneai.
Tiali goli, augwa te homu tagalu,
tama augwali te nosa elaluali
tamu ąiba sabolali sogo,
augwa te nage Tigidali Bomo
Elalubo Godiba hagoma yai dao. *
8 Tiali goli, Genuai Bidigo te aga genuai bomo
augwaliba ola mawainu yali.
Tama tiyu, agai augwali ma selama,
tama augwali me dolobeo,
te agai augwaliba dąu walali po
tiwai gilama yali.
9 Agai te nosa elaluali tamu ąiba po bomonama obaso,
tama tamu ąi te wa pai tǫ tiwai pedelali.
Tama agai te we bidi dabe peyu,
tama augwa te tamu ąi nogegi pali,
te bidi te wa pai tǫdu pabo tiwai ąǫ yai dao.
10 Agai augwali te augwa boi bidi
dabego nogode ma sali.
Agai augwali tąu selama,
tama te boi bidi dabego augwali me dolobeo.
11 Tiali goli, te węgo te boi bidi dabe mesega selama,
tama augwali isai dao.
Tama me deli te bidibo ula me elalubeo.
12 Genuai Bidigo tama tibaso,
tama aga we bidi dabe augwaligo augwa
te agai dąu walali poba homu kęą pelama,
tama augwa tęąbi wabode
te agai nogi ugwaba sabo po walio.*

13 Tiali goli, polo tama mu, te augwaligo
Genuai Bidigo yali sę dabede

* **106:7:** Sai 14:10-12 * **106:12:** Sai 14:21-31; 15:1-21

homu kone ebo tagalalio.
Tama augwaligo te Godigo po bolo hasia me sabeo.
Augwaligo yali sę dabe te augwa
homugo digi nigilama yalio.
14 Te masigi tǫ wa pai bulude,
augwaligo haliga te tuabo naiba homu hogodalu,
tama augwaligo te God usu sai dao.
15 Augwaligo Godiba te nai po
hanalubaso, tama agai augwaliba
mawai, tiali goli, agai te genuai gasi augwaliba
pedalumainu ilalio. *

16 Augwali te wa pai bulu pesagede
bidalu, tama bidi mebago
te Moses de Aron sigo ebo sęde
pesa homu yalio, te bidi si
te Genuai Bidigo sę yali sę bidi si dao.
17 Tialima, genuai dedage
te tǫde pedelama,
tama Datan dali, Abiram,
me te augwa si hani dabe dali,
augwali te dedageba tulaluama,
tama te tǫ pania selama,
tama augwali mesega sai dao.
18 Tama augwali wali pali bidi dabeba te sia tulaluama,
tama te siago te dwai sę yali we bidi
dabe ulai dao. *

19 Augwali te bulu du Horepde bidalu,
tama augwa te bulmakau me deli te golgo nigilama,
tama augwa te tibo godiba lotu wai dao.
20 Augwaligo te nosa tubo bulmakau
piksa selama, tama augwa teba lotu wali.
Te kolesagago augwaligo
te Godigo genuai nogi aiyaba elalubo sę yali.
21 Godigo te Isipde bomai sę mu elama,
tama te Israel dabe te Isip dabego
nogode ma dobola sali.
Tiali goli te Israel dabego te tiali sę
te homu kone me palubeo.
22 Godigo te genuai polalubo bomai
sę dabe te Isipde yali,
tama te nosa yai tamu ąįde
te agai gasagi yai sę mu yalio,
tama te we bidi dabe dwai noma mu sai dao.
23 Tialima, me sogo nosali
Godigo te aga we bidi augwali dolaibao po wali.
Tiali goli, Moses, te Godigo dąį
muani sę bidi, aga te God geduba doligi pelama,

* **106:15:** Nam 11:4-34 * **106:18:** Nam 16:1-35

tama agai te Israel dabe tau siyu,
tama Godigo haliga sębę yali togolama panibaso,
tama Godigo augwali me dolobeo. *

24 Tama nosali augwaligo te wiegi yai
tǫ wei isiąwai, magi baso meni,
augwaligo te Godigo dąų walali poba
homu kęą pabeo.
25 Augwali te ugwa bede bidalu,
tama Godiba wado po weyu yai,
tama augwaligo te Genuai Bidigo po wali me pabeo.
26 Tialima, Godigo bomai po augwaliba
mayu, tama augwali te tǫ wa pai
masigi tǫ bulude isaibao po walio. *
27 Tama agai te nosali pedalubo
wąį nǫų dabe ela gudulama sela sąyu,
te augwali gasa hani dabe tomoba bidigi pelama,
tama augwali te gasa bulu tǫ pedaide
isaibao, te po wai dao. *

28 Nosali augwaligo te bulu Peorde
te tibo god Bal dabeba lotu wai dao,
tama augwa te bidibo ula elalusiąbo
te god dabeba ofa mabo nai dabe tuai dao.
29 Te kolesagade te Genuai Bidigo
augwaliba wado yabo sę ilibaso,
tama agai te dwai genuai gasi augwaliba
tagala palai dao.
30 Tiali goli, Finias hogodalu,
tama te dwai sę ebo bidi dabeba
te dwai dene mobaso, tama te genuai gasi silalio.
31 Tama megi sogoba usu nagasu dago
agai te doloba pai kolesaga yali homu kone palubao,
tama nosali nosali me, tigidali we bidigo
te tiwai homu emainu ebo dao. *

32 Te Israel dabego te Godigo wado
te Meriba węde yabo sę ilali,
tama Moses te augwaligo yali sęde sęgę salio.
33 Augwaligo te Moses haliga dwai mu yabo sę ebaso,
tama te agai te dolo isąbo po wai. *

34 Te Genuai Bidigo augwalibolo
te gasa hani dabe tigidali ela muao po wali.
Tiali goli, augwaligo te bage tigidali me
ela mubeo. Menio.
35 Te Israel dabego te Godigo po
odisąwani hani bagede we sali,

---

* **106:23:** Sai 32:1-14 * **106:26:** Nam 14:1-35 * **106:27:** Prs 26:33 * **106:31:** Nam 25:1-13
* **106:33:** Nam 20:2-13

tama augwaligo ebo dwai kolesaga wali palio.
36 Tama augwa te tibo godiba lotu obaso,
tama tego te Godigo augwa
dolomainu ilai dao. *
37 Augwaligo te augwa wai ogwa me,
wegi me, ela munama,
te tibo god dabeba ofa yai dao. *
38 Augwaligo te augwa ogwa me
wegi dabe digi elalio.
Te wai dabego te magi dwai sę me isiąwani,
tiali goli, augwa te augwali elama,
tama augwali te Kenan tibo god dabeba
ofa tiwai elama mawai.
Tama tialima, augwaligo kanemego
te tǫ meda pedelai dao. *
39 Te kolesagago augwali te God
gedude meda yai pedelalio,
tama augwaligo te God tudiba munama,
tama augwaligo aga wali me pabeo.

40 Tialima, Genuai Bidigo aga we bidi dabeba
te wado mu elama,
tama agai augwali wei ma ebeo.
41 Tama agai augwali tagalama,
te gasa hanigo augwali tonalumainu yali.
Tama tiyu, augwali te boi bidi dabego dologode bidiyu,
tama te boi bidi dabego nogode bidai dao.
42 Te boi bidi dabego augwaliba sęgę hauwa menama,
tama augwali te augwaligo bomo
dologode mu bidalio.
43 Te hauwa sogo mu Genuai Bidigo
te aga hani bage tau sali,
tiali goli, augwa digi te augwa homu wali ma peyu,
tama augwa hagoma elama, tama agai po sela sąyu,
tama augwa te dwai sę ebo kolesaga
tomoba mu palio.
44 Tiali goli, augwa te Genuai Bidiba
i weyu, gedu haluasa po wabo sogo,
agai te augwaligo gedu haluasa po odolama,
tama augwali te dwai bidibo te homu dene yalio.
45 Agai augwali homu dene mu elama,
tama aga dąų walali poba homu kone ma palali.
Tama aga homu ma hasegelalio.
46 Agai te Israel dabe kalabus yali
boi bidi dabego homu hodolobaso,
tama augwaligo te Israel dabe
homu dene yalio. *
47 God, dena Genuai Bidi, nago da te

* **106:36:** Tob 2:1-3; 3:5-6 * **106:37:** 2 Kin 17:17 * **106:38:** Nam 35:33 * **106:46:** Tob 2:14-18

gasa hani dabego nogode ma sao.
Tama nago da te dena tǫba ma odasa asao.
Tama tiyu, dago nageba homu kone paliyu,
te nage tedali wiegi yai mu da, te homu elama,
tama dago nago nogi ugwaba siyu,
tama nageba te usu da weyu,
te wiegi yai pemene dali mabo dao po wagameo.

48 Dago te Genuai Bidigo nogi
ugwaba sao, te da Israel dabego God,
megi, me tigidali sogo nosali.
Tama tigidali we bidigo te po waiyąo, “Mu dao,” wao.
Genuai Bidi nogi ugwaba sao po wao. *

Buku 5

107

(Tib 107–150)

Dago Godigo te wiegi yai kolesagade pemene yao
(1 Sto 16:34; 2 Sto 5:13; 7:3; Esr 3:11; Tib 100:5; 106:1; 118:1; 136:1; Jer 33:11)

1 Dago Genuai Bidiba puba hwi po wao.
Magi baso meni, agai daba
te wiegi yai mu ebao.
Sesemane sesemane sogo agai da wei mu ebo dao.
2 Dage tigidali we bidi, Genuai Bidigo dage
te boi bidi dabego nogode ma sali,
dage dali, ena me, dago te Genuai Bidi
nogi ugwaba sinao.
3 Agai dage we bidi dabe te gasa bulu tǫ badu,
te giliga pedalubo badu, ma giliga dega sabo badu,
me te not badu, ma saut badu, te ma sai dao.
4 Meba te genuai bulu te kemi tǫ
wa pai bulude bilaluai dao.
Te augwali bidigi pabo madi
te taunba pabo sunumi me deli te me subeo.
5 Augwali te nasi mu elama, tama te wę nogonego siyu,
tama augwa homugo te augwali dolaiba homu yai.
6 Augwali te tiwai dwai bidibaso,
teda augwa te Genuai Bidiba i obaso,
tama agai wiegi yai sę mu eyu,
te augwali tau sai dao.
7 Agai augwali pabo dodolama,
tama augwali odasa peyu, tama augwali te taun me
deliba pedelama, te augwali tede bidai.
8 Tialima, augwaligo te Genuai Bidiba
usu da mu waiyąo, te sesemane agai augwali
homu dene mu elama,
tama agai augwali tau sabo sę wiegi yai mu yalio.
9 Agai te wę nogonego dogoni wa sali

* **106:48:** 1 Sto 16:35-36

we bidi dabeba te wę mayu,
tama augwa te wę tulama mu usu yali.
Tama agai te nai hauwa te nasi ebo bidi dabeba menama,
tama augwa te dwagi yai nai tulama,
tama augwa tabi pągąna pali.

10 Meba te be hulia sai madi,
te kalabus be tomode bidali.
Te bidi dabego augwali te sengo kalabus elama,
tama augwaliba te sęgę mawai.
11 Magi baso meni, augwaligo
te Tigidali Bomo Elalubo Godigo pode hagoma eyu,
tama augwaligo agai po sela sąyu ebaso,
te augwali kalabus eyu, sęgę mawai dao.
12 Augwali te tigi dene sę mu elama,
tama augwa bomo tigidali sia sai.
Tama augwali te tǫba degasa dulama,
tama augwali tau sabo bidi meni yani.
13 Augwali te tiwai dwai bidibaso,
teda augwa te Genuai Bidiba i obaso,
tama agai augwali tau selama,
tama augwalide elaluali te sęgę dagala sąwani.
14 Genuai Bidigo augwali selama,
tama augwali te hulia saide bidali tagalu,
tama agai augwaligo te sen togolama,
tama augwali te kalabus ma elalubeo.
15 Tialima, augwa te usu da mu te Genuai Bidi wao.
Sesemane sogo agai augwali homu dene mu elama,
tama agai wiegi yai sę mu eyu, augwali tau salio.
16 Agai augwaligo te brasgo nigali sunumi dabe aluali,
tama te kalabus be bagulali obo
ain ba aluama, togogo pai dao.

17 Meba te augwa yali dwai kolesagade gasi sali.
Augwa te dwai sę hauwa ebaso,
tama tialigo augwa te sęgę tolai dao.
18 Augwa te nai tubo hagela yai,
tama tiyu, augwa pąde isainu yali.
19 Augwa te tiwai dwai bidiyu,
tialima augwa te Genuai Bidiba i obaso,
tama agai augwalide te sęgę dagala sąyu yalio.
20 Aga digi po obaso, tama augwa tigi usu ma ilama,
tama augwali te gų pagede ma dobola sai dao.
21 Tialima, augwaligo te Genuai Bidiba
usu da mu waiyąo,
sesemane sogo agai augwali homu dene mu elama,
tama agai augwali tau selama,
te wiegi yai sę mu yai dao.
22 Augwa te agaba usu da wabo ofa emainu yao.
Tama augwa te pemene ebo tęąbi po weyu,

tama te we bidi dabeba
te agai wiegi yai sę yali po pusao.

23 Bidi meba te moni geba sipde boskru sę eyu,
tama augwali te genuai tamu ąidu
te tigidali buluba tedelama pobao,
tama te walu selasa pabo bisnis sę
te bidi dabede ebo dao.
24 Te boskru dabego te Genuai Bidigo
ebo sę dabe subao.
Augwaligo agai te genuai tamu ąide
wiegi yai sę ebo subo dao.
25 Genuai Bidigo po weyu,
tama agai te genuai boma pai wali te nai hodolama,
tama tego te moni dobo dwai biksi hodolubo dao.
26 Te sip dabe ugwaba mu holama,
tama aiyaba mu dulu ebao.
Tama tiyu, te boskru dabego te augwali
dolaiba homu elama,
tama augwa wi dwai ebo dao.
27 Augwali te sipde umuna sai biliyu,
te bomai wę tuai bidi tiwai ebao,
tama augwaligo te sip tau siyu,
te magi sę me deli ebaso, te usugobeo.
28 Augwali te tiwai dwai bididubaso,
teda augwa te Genuai Bidiba i olama,
tama agai augwali tau selama, tama augwalide
te sęgę dagala sąwaibao.
29 Agai te moni wali me biksi silimainu elama,
tama te tamu ąi ma hogodalugobeo.
30 Augwaligo te tamu ąi dua digi bidibo sulama,
tama augwa wiegi yai pemene mu elama,
tama Genuai Bidigo augwali odasa pelama,
te taun sesege, te augwa painu yali
madiba, sabalubo dao.
31 Tialima, augwa te Genuai Bidiba
usu da wao, sesemane sogo
agai augwali wei mu ebao,
tama agai augwali tau siyu,
wiegi yai sę mu ebo dao.
32 Te augwali Godigo we bidi dali
sisinibo sogo, augwaligo
te agai genuai nogide po pusa mao.
Augwali te tobolu bidi dabe dali
sisinama, tama augwaligo agai nogi
augwa tomode ugwaba somainao.

33 Genuai Bidigo te genuai wę
te mu sula somainu elama,
tama te tǫdu pedalubo wę tigidali
sula somainu ebo dao.

34 Te ili elalubo tǫgo te tamu elalubo tǫ
pedalumainu elama,
tama tede te magi nai deli me pedalisiąwai.
Magi baso meni, te badu bidi dabego
te dwai kolesaga ebaso,
tama Genuai Bidigo te tama tiwai sę ebo dao.
35 Genuai Bidigo te tǫ wa pai bulude
te wę hauwa pedalumainu elama,
tama te wa pai bulude wę hauwa elalumainu yalio.
36 Tama agai te tubo nai meni yai
bidi dabe tede bidimainu ilama, augwali tede
bidalu,
tama augwa te taun nigilama,
tama augwa tede bidali.
37 Augwa te nai dabe, me te ni wain dabe bulama,
tama augwa te nai me wain hauwa salio.
38 Genuai Bidigo te aga we bidi dabeba
wiegi yai sę ela mani.
Tama tiyu, augwa te wai hauwa ame neyu,
tama agai te bulmakau dabe me
hauwa pedalumainu ilalio.

39 Te boi bidi dabego augwali te hwįyu,
aiyaba elaluama,
te augwali hale emainu ebo sogo,
tama augwali aiyaba mu elaluama,
tama augwaliba dene mawai.
40 Genuai Bidigo te boi bidi dabego
tobolu bidi dabe te olo nai tiwai naga
pedalumainu elama,
tama agai augwali te wa pai bulude
te sunumi meni yai madi bilalumainu yalio.
41 Tiali goli, te magi doado bage
meni yai bidi dabe te dwai bidibaso,
agai augwali tau sali.
Tama agai te augwaligo wai dabe
te hauwa te sipsip dabe tiwai pedalumainu yai.
42 Te doloba pai we bidi dabego te sulama,
tama augwa bugai haliga yalio.
Tiali goli, te dwai bidi dabego po meni yani.
Augwa pedauwali pania siyu naga yalio.
43 Tialima, dage te wiegi yai homu
elalubo we bidi dagego
te sę tigidali bugagia homu kone palao.
Tama dagego te Genuai Bidiba po hanilama pusuyu,
te sesemane sogo da wei mu ebo da po waiyąo.

108

Bidigo te gedu haluasa po obaso, te Godigo aga we bidi tau saibao

1 God, eno homu te sisi ilama, dodolali

elalubao.
Megi da, te eno tęąbi weyu,
tama nago nogi ugwaba saibao.
Ena me pigobeo, te ena hogodama tama tiaibao.
2 Eno te gita me eliyu, tama musik waibao.
Te kigamu mu te eno tęąbi waibao.
3 Genuai Bidi, te eno nageba usu da wabo po
te gasa hani dabe tomode waibao.
Te eno nago nogi te augwali tomode ugwaba saibao.
4 Te sesemane sogo nago da wei mu ebao.
Te nago wei ebo homu te genuai mu dao.
Tama nago te nago po sesemane wali pabo dao.

5 God, te dagalude nago te genuai bomo elalubo
nago te tigidali we bidiba ola mao,
tama tigidali bulude te tigidali we bidigo
nago genuai nogi konemainu yao.
6 Nago da wei mu eyu,
tama nago dago gedu haluasa po wabo odolama,
tama nago genuai bomogo nago da ma selama,
tama da bugagia bidimainu yao.

7 God te aga tedali wiegi yai bede bidiyu, te po wai,
“Eno te hwįani aiyaba elalubaso,
tama ena te pemene elama,
tama te Sekem dobayu, tama te Sukot bulu odogo
te ena we bidi dabeba dobawaibao.
8 Gileat dali Manase, te eno dao.
Efraim te eno kapago nigai tobolu madi tiwai gagawali.
Tama Juda te king bidigo wiegi yai dono tiwai dao.
9 Tiali goli, Moap te eno wę paubo
dis pǫu gagawai tiwai,
tama Idom te eno su mubo pesage tiwai dao.
Tama ena pemene elama,
tama eno te Filistia dabe aiyaba elaluali i waibao.”

10 God, dego ena augwaligo te bomonama bagulali
te taun tomoba odasa pogowe?
Tama dego ena te Idomba odasa pogowe?
11 God, nago da tudiba muani da, agawe?
Te nago dago ami dabe te tau sogobe da
homu ebo da, agawe?
12 Te dago boi bidi dabe dali hwįbo tau sao,
magi baso meni, te bidi dabego naga da
tau me sogobeo.
13 Te Godigo da tau sobaso da,
teda dago te hwįbo ugaba ela holaibao.
Tama aga digi te boi bidi dabe aiyaba elaluaibao.

109

Te sęgę elalubo bidigo i walio

1 God, eno nago nogi ugwaba sabo da.
Iya, nago eno gedu haluasa po wabo
odoyu, tama wei ponao.
2 Magi baso meni, te dwai bidi dabego,
me te tibo po wabo bidi dabego
enaba boi bidi eyu,
tama gasa we bidibolo enade tibo po obao.
3 Augwaligo po dwai mu enade wali,
tiali goli augwaligo po te odolali walio.
Te po page menio.
4 Eno augwali wei elama,
tama eno gedu haluasa po weyu, augwali tau sali,
tiali goli augwaligo ena wei me ebeo.
5 Eno wiegi yai kolesaga augwaliba yali,
tiali goli, augwaligo dwai kolesaga
enaba wei ponani.
Eno augwali wei mu yali, tiali goli, augwaligo ena
wei homu meni yai.

6 Te bidi dwai me deli nigilama, te agai eno boi bidigo
po te po tụde dagalumainu emainao.
Te aga boi bidi me deligo digi aga po tụ ela momainao.
7 Te po tụ odobo bidigo te bidigo
dwai sẹ yali hanila palama,
tama aga te kalabusiba tagala palao.
Tama agai te bidigo gedu haluasa
po wali me te sẹgẹ da homu yaibao.
8 Eno homugo te aga polo tama isimainu homu elama,
tama gasa bidigo te agai sẹ yali
pesage somainu yao po wai. *
9 Tama eno homugo aga isimainu elama,
tama aga wai dabego aya meniama,
tama aga wego te bidi me te meni emainu yao.
10 Tama eno homugo te aga wai dabego be meniyu,
tama augwa dwai mu bidimainu yao, wali.
Augwaligo te augwa bidibo bede te tologa pali bede
megi bidibadi te ela gudulama, sela sąmainu yao.
11 Te boi bidigo te bidi mebade negeli elalubaso da,
eno homugo te bidi dabe aselama,
tama te bidi dabego te agai tọ
dagala sagasomainu yao,
te tigidali doado bage agai te bidigo abelimainu
sẹ yali nai tigidali te somainu yao.
12 Eno homugo te bidi me deligo agaba
te olo tau sabo wiegi yai kolesaga
me egobe, homu yai.
Tama te me deligo te aga aya meni yai wai dabe
homu dene me egobe, homu ebao.
13 Eno homugo te agai wai dabe isimainu homu ebao,

* **109:8:** Tpi 1:20

tama te nosali pedalubo hani dabego
te bidigo nogide homu kone me isiąyu me egobeo.
14 Eno homugo Genuai Bidigo te dwai kolesaga
te aga hani wąị nọụ dabego yali sęba
homu kone palumainu ebao.
Tama agai te aga idago sęgę sela sąmainu
me egobe homu ebo dao.
15 Genuai Bidigo te augwa yali
dwai sęba me konealudubaso,
tama te we bidi dabego aga haniba
te homu kone isiąmainu yao.
Eno te homu ebao.
16 Te bidigo te gasa bidiba olo tau sabo
wiegi yai kolesaga yabo homu isiąwani.
Agai te magi doado bage meni yai bidi dabe,
me te doado bage sọą pai bidi dabe,
me te bomo meni yai bidi dabeba boi bidi eyu,
tama te bidi dabe haliga sęgę ilama,
tama agai augwali ela muyu yai dao.
17 Polobadu agai te gasa bidi dolomainu
dwai po wainu yali,
teda megi da, aga digi te dolomainao.
Agai te gasa bidi dabeba
te wiegi yai sę yabo po te Godiba me hanalube,
teda agai me te wiegi yai mabo sę me selamuo.
18 Agai te gasa bidi dolabo po wabo
te sę dene tiwai me ebeo,
te bidigo ugwa name te tigide bebo
te sę dene me ebo menio.
Eno homugo te agai te i ola mabo po
te aga tigi tomoba pomainao, te wę tiwai yao,
tama aga dili tomoba pabo
te wel tiwai gilama emainao.
19 Tama aga te pogo aga te ugwago
mesege sabo tiwai elama,
tama aga haliga te kukulu gudubo
tiwai elalumainao.

20 Eno homugo te Genuai Bidigo ena po tụ ebo bidiba
te tiwai dene momainu yaibao,
magi baso meni, augwaligo te dwai po enaba walio.
21 Tiali goli, Genuai Bidi, eno God,
eno homugo nago ena tau somainu homu ebao,
te nago po dąụ wali gilama yao.
Nage wiegi yai mu eyu, tama nago ena sesemane
wei homu elama,
tama tiyu, nago ena ma sao.
22 Ena dwai bidi mu bidiyu, tama ena odolali bidibao,
tama ena dwai dene mu ebao.
23 Ena te pabo tiwai eyu, te eno noma te giligade subo
tiwai elama, tama te giliga dega sigilubo sogo,

te pio ebode silaibao.
Ena te tǫde bidalubo nai tiwai te
waligo selasa pabo tiwai ebo dao.
24 Ena te nai habu selama,
tama eno kidu te bomo meni yai.
Ena te nomona selama, tama eno dili tigidali
te kimi mu isalio.
25 Te we bidi dabego ena sulama,
tama enaba posobo po wabo dao.
Tama augwa tobolu bebegelu, tama ena gisugu mobao.*

26 Genuai Bidi, eno God,
nago ena sesemane wei mu ebao.
Nago ena tau selama, tama ena ma sao.
27 Te boi bidi dabego konemainu elama,
nago naga nago ena tau selama,
tama ena ma sabo dao.
28 Augwa te po weyu, te Godigo ena dolaibao po wali,
tiali goli nago enabolo wiegi yai sę yaibao.
Eno homugo te enaba dwai sę ebo bidi dabe aiyaba
elalumai homu yai, tama ena naga sę bidigo,
eno bugai haliga yaibao.
29 Eno homugo te eno boi bidi dabe
te genuai hale somainu yaibao,
tama augwali te hale dwai mu ebo
te we bidi dabego sumainu yao.

30 Tiali goli, eno genuai po dągą weyu,
te Genuai Bidiba puba hwi po waibao.
Te we bidi dabego lotu weyu sisinibo madi,
teda eno nago nogi ugwaba saibao.
31 Magi baso meni, agai te magi
nai meni yai bidi dabe tau selama, tonalu ebao,
te bidi dabego augwali po tụ eyu,
tama te augwali isimaina obaso, te usu me egobeo.

110

Te Devitgo asęani balia po me deli dao.

Genuai Bidi dali, te aga sa muani king dali side po wali
(Mat 22:44; Mak 12:36; Luk 20:42-43; Tpi 2:34-35; 1 Ko 15:25; Ef 1:20-22; Kol 3:1; Hib 1:13; 8:1; 10:12-13)
1 Yawe Genuai Bidigo eno genuai bidiba te
tama po wali,
“Nago eno dolo nogode dugulalu, te nago boi bidi dabe
te eno nage dologoba mubo sogoba usu naibao.”
2 Yawe Genuai Bidi te Saionde bidiyu,
tama agai nago te bulu hauwa tonalumainu
nigilama, tama agai te po waibao,
“Nago naga boi bidi dabe tonaluao,” waibao.

* **109:25:** Mat 27:39; Mak 15:29

3 Te nago te boi bidi dabe dali hwịainu ebo sogo,
te naga hani bidi dabego usu da,
pinao po weyu, te nage dali pelama,
tama nage tau somainu yaibao,
tama dage te Godigo bulu duba ugwaba holaibao.
Tigidali sogo hulide tulubage wẹ segeni te nosade pedalu,
tama te nosago gesi bomo siyu ebo dao.
Tama nage me nage te tigidali sogo bomo saibao.

4 Yawe Genuai Bidigo nageba po
dạụ waliyu, te tiwai wali,
“Nage te pris sesemane bidada peyu,
bidada pagameo,” wali.
“Nage te pris Melkisedek tobage tiwai dao.”
Genuai Bidigo te mu po naga weyu,
tama agai te aga po me
hasegeligobeo. *

5 King bidi, Yawe Genuai Bidi nage dali dolalu,
te dạụ walainu yaibao.
Te aga haliga sẹbẹ ebo sogo
agai te king dabe dali hwịnama,
te agai hwịbo te ugwaba ela holama,
tama augwali aiyaba mu elaluaibao.
6 Agai te we bidi hani dabego
dwai sẹ yali wei ponama,
tama te hwịbo pesagede agai
te bidi hauwa ela muaibao.
Agai te tigidali tọ pedai badu te king
dabe aiyaba elaluyu, agawaibao.
7 Agai te sunumi pạde elalubo
te dwasianu ạị gamiade elalubo wẹ tuaibao.
Tama tialima, aga te bomo selama,
tama te hwịbo ugwaba ela holaibao.

111

Dago te Genuai Bidi nogi ugwaba sao wali

1 Genuai Bidi nogi ugwaba sao.
Eno wei ebo homu te bomo elalubao,
tama tiyu, eno agaba usu da
po wabo genuai mayu,
te aga we bidi tigidali sisinibo madi tiaibao.
2 Genuai Bidigo te polalubo sẹ dabe mu ebo dao.
Te we bidi dabego te Genuai Bidigo
ebo sẹ te wei mu yali, augwaligo te sẹ dabe
te bugagia koneainu homu yalio.
3 Tigidali sẹ agai ebo te aga genuai nogi
pedalumainu yai, tama te wiegi yai mu yali.
Te agai doloba pai kolesaga te sesemane elalua pidu,

* **110:4:** Hib 5:6; 6:20; 7:17, 21

elalua pabo dao.

4 Genuai Bidigo te we bidigo homu hodolama,
te augwaligo agai ebo wiegi yai
sę dabe te sesemane sogo
homu konealumainu yai.
Sesemane sogo Genuai Bidigo te olo
tau sabo wiegi yai kolesaga eyu,
tama da homu dene eyu, tau sabo dao.
5 Agai te agade wi ebo we bidi dabe
tubo nai mabo dao.
Agai te aga hani bage dali dąų walali pode
te homu kone gegeda peyu me egobeo.
6 Agai te meba hanigo tǫ
te aga hani we bidi dabeba mawai.
Tama tiyu, te kolesagade agai te aga bomo
te aga te augwaliba ola mawai dao.

7 Agai kolesaga te mu elalu, te dolo mu elalubao.
Dago te agai bomai po tigidaliba
homu kęą pelama, wali pobaso, te usu dao.
8 Te Godigo bomai po sesemane elalubao.
Godigo te wiegi yai doloba pai kolesaga naga elama,
tama te bomai po dodolama, elalubo dao.

9 Agai aga we bidi augwali ma abelali.
Tama agai augwali dali te bomai po me deli dąų walali,
tama te dąų walali bomai po te
sesemane elalua peyu, elalua pobao.
Genuai Bidi aga te tedali wiegi yai da,
tama agai te tigidali bomo elalubao.
10 Te bidi te kolesaga koneai bidi
pedelainogo eyu da, aga te Godide wi yao.
Agai te wiegi yai homu kolesaga
te agaba homu mubo we bidiba mabo dao.
Dago aga nogi sesemane bidada pabo sogo ugwaba sao.*

112

Dwagi yai we bidi augwaligo homu pemene ebo dao

1 Genuai Bidigo nogi ugwaba sao.
Genuai Bidi dali wi eyu,
agai bomo yai po wali pabo bidi,
agai dwagi yai homu yaibao.
2 Agai wai dabego genuai nogi
augwali we bidi tomode elaluaibao.
Godigo te dwagi yai bidigo hani dali dwagi yai sę yaibao.
3 Agai we wai augwaligo mone dali nai hauwa siyu,
tama augwali bugagia sesemane sogo bidaibao.

* **111:10:** Jop 28:28; Prs 1:7; 9:10

4 Hulia sai elaluai, tialima ula pedelama,
dwagi yai bidi dabe augwali te ulago tau sabo dao.
Dwagi yai bidigo gasa we bidi dali dwagi yai sę eyu,
augwali bugagia olo tau sabo homu elama,
dolo bugagia bilibo dao.
5 Dwagi yai kolesaga ebo bidi aga dali
gasa bidigo nai negeli aga dali somainogo ebo,
tama aga masigi sabo sę bisnis ebo
tigidali bugagia dolo pabo,
te bidigo homu dwagi yai yao.
6 Dwagi yai bidi aga tula mugobeo,
tama we bidi augwaligo homugo
aga gegeda pogobeo.

7 Agai te sęgę pedelabo po odolama,
aga wi homu me egobeo.
Agai Genuai Bidi dali konealubo po
bomo elama, dąụ wabo dao.
8 Agai te magi nai dabe dali wi eyu,
moni homu me ebo menio.
Tama agai koneai, te boi dabe augwali
hwịbo digi hagabo dao.
9 Agai nai hauwa nai meni yai bidi dabe
augwali mabo dao.
Agai dwagi yai kolesaga sesemane sogo ebo dao.
Tama agai genuai nogi agai bulude elaluaibao,
tama augwaligo aga nogi ugwaba saibao. *
10 Dwai sę ebo bidi dabe, augwaligo te sę ebo sulama,
wado po wabo dao.
Augwaligo te dwagi yai bidi dali dwai homu ebo dao,
tama nosali augwali mu dolobo dao.
Tama augwaligo te dwagi yai nai
sainogo tonaluali nai mu sogobeo.

113

Te Godigo wiegi yai sę augwaliba ebaso, te augwa wiegi yai pemene yai

1 Genuai Bidigo nogi ugwaba sao.
Dage Genuai Bidigo sę bidigo,
te Genuai Bidigo nogi ugwaba sao.
2 Da tigidaligo te wiegi yai pemene
te Genuai Bidigo nogide yao,
megi, me tigidali bidada pabo sogo
nosali, te tama tiao.
3 Te giliga pedalubo badu,
me giliga dega sigulubo badu,
teba usu nigi peyu, da tigidali we bidigo te Genuai
Bidi nogi ugwa sao.
4 Genuai Bidigo te tigidali hani bage tonalubao.

* **112:9:** 2 Ko 9:9

Te aga genuai nogigo te tigidali
dagalude nai aiyaba elaluai dao.

5 Dago God Genuai Bidi tiwai bidi me deli elalubeo.
Aga te ugwadu mu bidibao.
6 Agai te dagalu me tǫ dali suainu, aiyaba tonalubao.
7 Agai te magi nai meni yai bidi dabe tau sobaso,
tama augwali dwai me ma bidibeo.
Augwali bugagia naga bidibao.
Agai te doado bage sǫą pali bidi dabe tau selama,
tama augwa usu nama sabo dao.
8 Agai te aga bage tobolu bidi
dabe dali munama, bidibo dao.
9 Tama agai te wai ame nisąbo we
dabeba bugai sę elama,
tama augwa te wai hauwa ame nomainu ebaso,
tama te we dabe augwa pemene mu ebo dao.
Te Genuai Bidigo nogi ugwaba sao.

114

Pasovago tęąbi po e dao
1 Polobadu Israel dabego te Isip tagalama
pelawalio.
Te Jekopgo hani dabego te gasa hani
dabego bulu taga soai dao. *
2 Te augwaligo tama tiali sogo,
te Juda te Genuai Bidigo
tedali gasagi yai hani bage pedaliyu,
te Israel dabe me tama tiali.

3 Te nosa elalubo tamu ąi agai
te tonono elama, tama wi palio,
tama te wę Jordan dolalu,
tama te wę ma soabeo. *
4 Te genuai bulu du dabe
te meme sasa mano pelabo tiwai eyu,
tama te dwasianu bulu du dabe
te sipsip dabe sasa mano pelabo tiwai yalio.

5 Tamu ąi, magi nai pedalubaso, nage wi paliwe?
Jordan wę, magi baso tama nage ma soabewe?
6 Te bulu du dabe, magi baso dage te meme sasa mano
pelabo tiwai ebawe?
Te dwasianu bulu du dabe, magi baso dage
te sipsip sasa mano pelabo tiwai ebawe?
7 Tǫ, megi da Genuai Bidi asobaso,
tama nage mumunu yao.
Te Jekopgo God asalio, tama nage mumunu yao.
8 Agai te masigigo ulu wę pedalumainu ilali,

* **114:1:** Sai 12:51 * **114:3:** Sai 14:21; Jos 3:16

tama te bulu du masigigo
te genuai soabo wę pedalubo dao.*

115

God deli naga te God mu dao

1 Genuai Bidi, sesemane sogo nago da wei
mu ebo da, tama nago da me
tagalubo menio.
Tama tialima, dago nago genuai nogi
naga ugwaba saibao.
Dago digi dena nogi ugwaba me sogobeo.

2 Magi baso te gasa hani dabego dabolo
te tiwai po hanalu obawe,
"Te duga God menade bidibawe?"
3 Dago God te dagalude bidibao.
Te agai magi sę me deli yabo homu ebaso da,
teda agai te sę eyu naga ebo dao.
4 Te gasa hani dabego te augwa tibo god dabe
te gol me silvago nigali.
Te bidi dabego naga te augwali nigibo dao.
5 Te tibo god dabe pedauwali elalubao,
tiali goli augwaligo po obaso, usu me egobeo.
Augwaligo gedu elalubo,
tiali goli augwa tonono bilibaso, usu me egobeo.
6 Augwa olo elalubao, tiali goli augwa po me odogobeo.
Augwa guni elalubo, tiali goli augwa
te nai denami odogobeo.
7 Augwa nogo elalubao, tiali goli augwa
te nai me tola sogobeo.
Tama augwa sągą me elalubo,
tiali goli augwali me biligobeo.
Tama augwaligo te i me deli weyu,
ma gela deli me wagobeo.
8 Eno homugo te bidi dabego te tibo god nigibaso,
augwali te augwa tibo god tobage tiwai nigali god
dabe pedelaibao. *
Tama te tibo god dabeba homu kęą pabo we bidi dabe,
augwali me te tiwai pedelaibao.

9 Dage Israel we bidi, dagego konealubo homu
te duga Genuai Bidiba muiąo.
Agai dage tau siyu, tama dage tonalubo dao.
10 Dage te Godigo pris te Arongo hani,
dagego homu te Genuai Bidiba kęą pao.
Agai dage tau siyu, tama dage tonalubo dao.
11 Dage te Genuai Bidide wi ebo
we bidi, dagego konealubo homu agaba dąų wao.

---

* **114:8:** Sai 17:1-7; Nam 20:2-13 * **115:8:** Tib 135:15-18; Ped 9:20

Agaduba deligo naga dage tau selama,
tama dage tonalubo dao.

12 Genuai Bidigo te sesemane sogo
dade homu kone paliyu,
tama agai da wiegi yai bugagia ilaibao.
Agai te Israel dabe bugagia wiegi yai ilama, tama
te Godigo pris haniba tama tiaibao.
13 Genuai Bidigo te agade wi ebo we
bidi bugagia wiegi yai ilaibao,
te nogi yai we bidi, me te nogi
meni yai we bidi dabeba,
te tama tiwai sę yaibao. *
14 Eno homugo te Genuai Bidigo
dageba te wai hauwa momainu homu yai,
tama te duga wąị nọụ nosali pedalubo haniba me,
te tama temainu yaibao.
15 Genuai Bidigo te dagalu de tọ si pedalumainu ilali,
tama eno homugo agai te wiegi yai sę ebo kolesaga
dageba emainao.
16 Dagalu te Godigo pesage naga elalubao,
tama agai te tọ da we bidiba mawai dao.
17 Te isibo bidi dabe
te augwa isali bidi dabego pesageba pobao,
augwaligo te Genuai Bidigo nogi
ugwaba me sogobeo.
18 Tiali goli, da bidibo bagego digi,
teda te Genuai Bidiba usu da po wabo,
te megi me nosali waiyąo.
Te Genuai Bidigo nogi ugwaba sao.

116

Godigo te bidi me deli ma sobaso, tama aga te Godiba usu da wali

1 Genuai Bidigo eno i wabo odobo dao.
Tama tibaso, eno aga wei mu ebao.
Mu tama, agai eno gedu haluasa po wabo odobo dao.
2 Agai eno i wabo tigidali odali.
Tama tialima, tigidali sogo ena
bidibo ula dali bidibo sogo
te eno agaba gedu haluasa po waibao.
3 Isibogo te bonogo ena kębo tiwai yali.
Eno te isibo bidi dabego pesageba homu kone ebode,
tama tego ena wi mu ilama,
tama ena gasa homu tedali mu yai dao.
4 Tama tibaso, eno Genuai Bidiba i olama,
tama eno te tama po wali,
“Genuai Bidi, eno i wabo te nago ena somainu ebao,
tiyu ena isidalio,” wali.

* **115:13:** Ped 11:18; 19:5

5 Genuai Bidigo te olo tau sabo
wiegi yai kolesaga elama,
tama dabolo wiegi yai sę ebao.
Te dena God agai da homu dene eyu, tau sabo dao.
6 Genuai Bidigo te bidi dabe
augwa digi augwa tau sabo usu isąbo
bidi dabe seselalubo dao.
Polobadu gasa bidi augwaligo ena dolainu ebadi,
tama agai ena ma dobola sai dao.
7 Megi da, eno homu dua digi ma tegalubao,
magi baso meni, Genuai Bidigo enaba
wiegi yai sę mu yalio.
8 Genuai Bidi, nago ena ma selama, tama me isigobeo.
Nago eno gedu gela gua wa palama,
tama nago ena tonalubaso, tama ena me tulalubeo.
9 Tama ena te Genuai Bidi dali te tigidali sogo
ena te tǫde bidibo bilaibao.
10 Eno tama po wabo sogo,
te eno homu Godiba kęą pali,
"Te genuai sęgęgo mu ena mesegelalio." *
11 Tama ena wi eyu, eno te po wabo sogo,
"Eno konealubo homu te mena bidi me
deliba me mugobeo,"
te sogo me eno konealubo homu te Godiba muanio.

12 Genuai Bidigo enaba wiegi yai sę mu yalio.
Tama tialima, eno magi nai agaba mawaibawe?
13 Te eno kap wain wę me deli te Genuai Bidi
selasa paibao, te Godigo ena ma salio weyu,
te dąį ebo ofa tiwai dao.
Eno te tama tiyu, te Genuai Bidigo ena ma salide
te puba hwi wabo tiwai dao.
14 Te aga we bidi tigidali sisinibo madi
te eno po dąų wali gilama te tama tiwai yaibao.
15 Te Godigo we bidi dabe aga gedude
te usu mu elaluali.
Tama me deli isibaso da, te aga magi homu me ebe,
te olo nai da homu ebeo.
16 Genuai Bidi, ena naga sę bidi dao.
Eno nago sę ebao, te polobadu idago yali tiwai.
Nago ena te kęąluali bono pisigina sąnama,
tama ena magi naigo me dąų wasiąma,
te olo wiegi yai pedelama bidibao.
17 Te eno nageba usu da wabo ofa eyu,
tama eno nageba gedu haluasa po waibao po wali.
18 Polobadu eno po nageba dąų walali,
tama megi da, eno te sę
nago we bidi tigidali gedude yaibao.
19 Genuai Bidi, eno te tama sę
te Jerusalemde, te nago tempel be

* **116:10:** 2 Ko 4:13

tomode, te sę yaibao.
Dago te Genuai Bidigo nogi ugwaba sao.

117

Te Genuai Bidigo nogi ugwaba sao

1 Dage tigidali tǫde bidibo hani bage,
te Genuai Bidi nogi ugwaba sao.
Awe, dage tigidali we bidi, aga nogi ugwanu sao.*
2 Agai bomonama, da sesemane godolo mu ebao.
Agai te aga po sesemane wali peyu,
tama agai da me tagalogobeo.
Te Genuai Bidigo nogi ugwanu sao.

118

Te Godigo augwali tau salide te gedu haluasa po weyu, usu da po walio

(1 Sto 16:34; 2 Sto 5:13; 7:3; Esr 3:11; Tib 100:5; 106:1; 107:1; 136:1; Jer 33:11)

1 Dago te Genuai Bidiba usu da wao,
agai dabolo wiegi yai sę yai.
Sesemane bidada peyu, bidada pabo sogo
agai da godolo mu ebo dao.
2 Da Israel dabego te tama po waiąo,
“Agai da sesemane bidada pabo sogo godolo mu ebao.”
3 Te Godigo pris dabego me te tiwai po wao,
“Agai da sesemane bidada pabo sogo
godolo mu ebo dao,” po waiyąo.
4 Te Genuai Bidide wi ebo we bidi tigidali, augwaligo
te tiwai po waiyąo, “Agai da sesemane bidada peyu,
bidada pabo sogo godolo mu ebo da,” waiyąo.

5 Eno sęgę genuai elalubaso, tama eno Genuai Bidiba
gedu haluasa po wali,
tama agai eno te wabo po odolama,
tama te sęgę dagala sąwani.
6 Genuai Bidi ena dali bidibaso, tama ena wi me egobeo.
Te bidi dabego enaba magi sę deli me
yainu usu egobeo. *
7 Genuai Bidigo digi ena tau sabo dao.
Tama te Genuai Bidigo te boi bidi dabe elaluama,
tama augwali dolobo te eno suaibao.
8 Te dago konealubo homu te Genuai Bidiba muani,
te wiegi yai da, tama dago te olo bidi dabeba
te konealubo me usugobeo.
9 Te dago konealubo te Genuai Bidiba
mubaso, te wiegi yai ebao,
tama dago te konealubo homu te king dabeba,
me te tobolu bidi dabeba muyu, me usugobe dao.

---

* **117:1:** Rom 15:11 * **118:6:** Hib 13:6

10 Te boi bidi hauwago ena bagua sali,
tiali goli, te Genuai Bidigo bomogo
eno augwali silalio.
11 Augwaligo ena te tigidali badu bagua sali,
tiali goli, te Genuai Bidigo bomode
eno augwali ela silalio.
12 Augwaligo ena te bulude elalua pabo
hauwa nai tiwai bagua sali.
Tiali goli, augwali te kala sia polo
sula sabo tiwai eyu, isalio.
Te Genuai Bidigo bomode eno augwali ela silalio.
13 Augwaligo ena dali bomonama mu hwįani,
tama ena hagawainu yali.
Tiali goli, Genuai Bidigo ena tau salio.
14 Genuai Bidigo ena bomai mu pedalumainu ilalio.
Agai digi ena tau siyu, ma dobola sai dao.*

15 Te Godigo we bidi dabe te augwa ugwa be tomode
i wabo odao.
Augwa te po obao,
"Te Genuai Bidigo bomogo naga te tiwai ebo dao," wali.
16 "Genuai Bidigo genuai bomogo da tau selama,
tama dago te boi bidi dabego bomo
aiyaba elaluai dao," wali.
17 Ena me isisąbadi tegobeo.
Menio, te ena bidibo ula elalu,
tama eno te Genuai Bidigo yali sę po dabe pusaibao.
18 Eno dwai sę ebaso,
Genuai Bidigo enaba te dene mabo sę mu yali, tiali goli,
agai ena isimainu me ebeo.

19 Te tempel be sunumi dabe dalao,
tama ena te tomoba pelama,
tama Genuai Bidigo nogi ugwaba saibao.
20 Te e da te Genuai Bidigo sunumi dao.
Te doloba pai we bidi dabe naga
te tomoba pabo usu yaibao.
21 Genuai Bidi, nago eno gedu haluasa
po wabo odolama, tama nago ena tau selama,
te ena bugagia bidibao.
Tama tiyu, eno nago nogi ugwaba sobao.

22 Te masigi te kamda dabego te dwai da homu elama,
tama augwaligo sela sąwani, te masigi da
te be daga dąų elalu, polalubo masigi pedelali.*
23 Genuai Bidigo digi te tiwai elama,
tama dago suali, te wiegi yai mu yai dao.*
24 Genuai Bidigo te wiegi yai side dabolo mawai.

---

* **118:14:** Sai 15:2; Ais 12:2 * **118:22:** Luk 20:17; Tpi 4:11; 1 Pi 2:7 * **118:23:** Mat 21:42; Mak 12:10-11

Dago wiegi yai pemene elama,
tama agaba bugai haliga yao.
25 Genuai Bidi, dago nageba hanalu, te da ma sao.
Nago da tau sobaso, tama dago ebo sę
tigidali te wiegi yai pedelaibao.*

26 Godigo te Genuai Bidigo nogide
asali bidiba wiegi yai sę emainao.
Dago aga nogi te Genuai Bidigo lotu be
tempelde ugwaba sao.*
27 Genuai Bidi naga aga te God mu dao.
Agai da bugagia tonalubao.
Te ni nologo dabe tulama,
tama peyu, te alta sai bagua sigi pao.

28 Nage eno God da weyu,
tama eno nageba puba hwi waibao. Nage eno God,
tama te eno nage nogi ugwaba saibao.
29 Dagego Genuai Bidiba usu da po wao.
Agai daba wiegi yai sę yai.
Agai da wei mu elama, tama dabolo te olo tau sabo
wiegi yai kolesaga sesemane idubo dao.

119

Godigo bomo yai po te dwagi yai mu po dao

1 Niwai bidi dabe augwaligo magi sę me
isiąma, bugagia biliyu,
tama augwaligo Genuai Bidigo
oda mabo bomo yai po wali pali bidi, augwaligo
homu dwagi yai yaibao.
2 Homu si isiąwai bidi dabe, augwali Godigo po tigidali
wali pabo bidi dabe, augwaligo homu dwagi yai yao.
3 Mu tama, te bidi dabe augwaligo
dwai kolesaga wali pabo menio.
Augwaligo Genuai Bidigo bilibo
kolesaga tiwai wali bilibo dao.
4 Genuai Bidi, nago bomo yai po tigidali dabolo mayu,
tama nago te po wai, da dua bugagia bidiyu,
nago bomo yai po wali pabo dolo tama yao.
5 Eno homugo godolo mu elama,
bomo eyu, nago po tigidali wali painogo ebo dao.
6 Tama tiyu, eno hale homu me isąwai, magi basowe,
eno homugo nago bomo yai po naga konealuai.
7 Eno nago da dagalabo doloba pai kolesaga tigidali
konea sainu idubadi, eno homu dolo elaluyu,
tama eno nago nogi ugwaba sainogo ebo dao.
8 Eno nago bomo yai po tigidali wali pabo homu ebao.
Tama nago ena tagaligio.

---

* **118:25:** Mat 21:9; Mak 11:9; Jon 12:13 * **118:26:** Mat 21:9; 23:39; Mak 11:9; Luk 13:35; 19:38; Jon 12:13

Godigo bomo yai po wali pabo bidi po

9 Mena tama tiyu, gesi bidigo
dwagi yai kolesaga dali biligowe?
Agai nago po wali peyu da,
aga magi sę me isiąma, dwagi yai bidaibao.
10 Eno homu deli naga elalubao.
Tama eno homugo nago sę yainogo ebo dao.
Eno nago bomo yai po wali pabo
tagalidali weyu, nago ena tau sao.
11 Eno nago po eno homude munama,
tama eno konealuai.
Magi baso meni, eno nage dali dwai sę idali weyu tibao.
12 Genuai Bidi, eno nage nogi ugwaba sobao.
Nago dwagi yai bomo yai po ena ola mao.
13 Nago bomo yai po tigidali dabolo pusa mabo po,
eno te we bidi augwaliba te po nedama,
tama te po augwa homude dąų omainogo tiaibao.
14 Te eno nago po wali pabo homu
ebogo te mone hauwa saibao
homu ebo aiyaba elalubo dao.
15 Eno homugo nago eno
te sę emainogo ebo homu eno kone palobo dao,
tama nago dabolo mabo
te po eno bugagia osola subo dao.
16 Nago bomo yai po eno godolo mu ebao.
Tama eno homugo te po gegeda peyu, tagalogobeo.

Godigo bomo yai po dali dwagi yai homu ebo bidi po

17 Naga sę bidi ena bugagia bidimainogo,
nago dwagi yai sę ena dali emai homu ebao.
Tama ena bidibo ula dali bidiyu,
nago po eno wali paio.
18 Nago eno homu dwagi yai iliyu,
tama nago dwagi dwagi yai bomo yai po tigidali
eno bugagia koneaibao.
19 Ena hauwa sogo e tǫde bidigobeo.
Tama nago te bomo yai po ena dali dualigio.
20 Eno homugo eno te nago tigidali dwagi yai kolesaga
dolo wali pabo homu ebao,
tama tede eno moni nasi tiwai elalubao.
21 Nago te dwai sę ebo bidi augwali dali
wado ebo dao.
Tama te bidi dabe augwaligo
nago bomo yai po tudiba muyu,
tama augwa homu kolesaga wali pai,
tebo bidi dabe augwali hagawaibao.
22 Augwaligo ena dali posobo po weyu,
tama dwai po me weyu yai.
Magi basowe, nago bomo yai po eno wali peyu,
dwagi yai kolesaga ebaso,
augwaligo dwai po ena dali wabo dao.

Augwaligo ena dali te tiwai po ma waidalio,
nago augwaligo te po wabo sula tagaligio.
23 Tobolu bidi augwaligo po miyu,
ena elabo tụ gegebo dao.
Tiali digi, ena nago sę bidi,
te eno homugo sesemane sogo
nago dwagi yai bomo yai po koneaibao.
24 Eno sągą geselebo po nago
enabolo mabo, te pode eno homu godolo mu ebao.
Nago po ena sesemane sogo eno
konemainogo ola mabo dao.

Godigo po bomo elama wali pabo bidi po

25 Augwaligo ena dolama, tọba aiyaba elaluai.
Nago ena hodolama, bomo ma mawai,
te nago wali po wali pelama tiwai.
26 Eno tigidali kolesaga te po eno nage dali obadi,
tama nago eno po wei ponai.
Nago tigidali bomo yai po ola mawai.
27 Nago ena ola mayu,
nago bomo yai po wali pao weyu,
tama eno nago tigidali dwagi
dwagi yai homugo koneaibao.
28 Tialima, eno homude sęgę mu ebadi.
Nago te wali po wali peyu, ena bomo mabo dao.
29 Nago ena tonaluali da, te nago tụ eno tagalogobeo.
Nago dwagi yai kolesaga ena dali
nago dwagi yai po ena ola mawai.
30 Eno homugo nage mu wali paibao wai.
Sesemane sogo nago dwagi yai po eno
homugo konebo dao.
31 Genuai Bidi, nago enabolo mabo po
te eno wali pabo dao.
Te nago magi sę me ena dali ebode,
ena te sęde hale mąidali homu ebo dao.
32 Eno nago po polo wali painogo yaibao,
magi basowe, nago dwagi yai
kolesaga meba enabolo momainogo
eno te homu ebo dao.

Bidigo Godigo kolesaga momainogo hanalubo bidi po

33 Genuai Bidi, nago dwagi yai po ena
bugagia ola mayu,
tama tigidali sogo eno te po wali paio.
34 Nago te dwagi yai po enabolo
hania bugagia ola mayu da, te eno wali paibao.
Eno homugo ena hodolobaso da,
te eno te dwagi yai po tigidali wali paibao.
35 Nago eno sągągo bilibo tụ dodoliyu,
tama eno nago dwagi yai po
wabo wali bilainogo yai, magi basowe,

eno te dwagi yai po godolo mu ebo dao.
36 Nago eno homu hodoloyu da,
te eno nago po wali pabo homu yaibao.
Tama eno homugo te mena gasa bidigo
nai dabe suyu, homu hodolidalio.
37 Nago ena tau selama, te dwai sę ebo tudiba muaibao.
Nago ena dwagi yai bugagia ilao,
te nago ena dali wali po wali pao.
38 Nago te bidi nage dali wi ebo bidi
augwalibolo te po mabo dao.
Tialima, naga sę bidi, ena dali, nago tiwai yao.
39 Eno te dwai po wabo dali wi ebaso da,
nago ena tau sali da, te pogo ena aiyaba elalugobeo.
40 Eno homugo nago po tigidali wali painogo ebo dao.
Nage dwagi yai mu, tama nago bidibo ula
ena mawai dao.

Godigo bomo yai po dąų wabo bidi po

41 Genuai Bidi, nago ena ola mani,
nago ena godolo mu eyu, nago ena ma sai.
Polobadu nago po weyu, tama tiaiba wai dao.
42 Nago ena tau siyu, te dwai bidi dabego ena dali
wabo po wei ponomainogo yai, magi basowe,
eno nago po koneama dąų wabo dao.
43 Nago ena bomo mayu da,
te nago mu po tigidali sogo eno pusainogo yaibao,
magi basowe, eno nago doloba pai po
koneama dąų wai.
44 Te nage dwagi yai po eno
sesemane bidada pabo sogo wali paibao.
45 Eno usu selama, nago po wali painogo yai,
tama te badi te dwai kolesgago ena dąų wagobeo.
46 Nago po te eno tuni bidi augwali dali waibao.
Eno te sę ebo ena hale me egobeo.
47 Eno dwagi yai dali nago po wali painogo yai.
Magi basowe, eno te dwagi yai po godolo mu ebo dao.
48 Eno homugo nago po dwagi yai eyu,
tama eno godolo mu ebao.
Tama sesemane sogo eno homugo
te nago dwagi yai po eno koneaibao.

Godigo po bidigo dąų wabo te nai mu dao

49 Nago te naga sę bidi enabolo hasia mani,
te dąų walali po nago ma koneao.
Te tiali eno te pode konealubo po dąų wai dao.
50 Ena te homu sęgę ebo sogo
te eno homu nagame yai,
magi basowe, nago wali po wali peyu,
ena bidibo ula mawai.
51 Dwai kolesaga ebo bidi
augwaligo dwai po ena dali dwai posobo po wai,
tama augwaligo ena dali te po obadi,

eno nago dwagi yai po tudiba mubo menio.
52 Genuai Bidi, nago polobadu enabolo mani
te po eno homugo koneyu yai,
tama te pogo ena bomo mabo dao.
53 Eno suali, dwai bidi dabego
nago dwagi yai po bolai,
tama eno augwali dali wado po wabo dao.
54 Ena eno bulu digibulu bidiyu,
tama eno nago dwagi yai po koneama,
te eno tęąbi po wabo dao.
55 Genuai Bidi, hulide eno homugo nage koneyu,
tama nago dwagi yai po eno wali pabo dao.

56 Eno nago dwagi yai po tigidali wali painogo eyu,
tama tego ena homu dwagi yai ilibo dao.

Bidigo te Godigo bomai po wali pabo kolesaga godolo mu ebo dao

57 Genuai Bidi, nage mu nage enade usu yaibao.
Eno nagebolo po dąų olama weyu, tama wai,
eno nago bomai po tigidali wali paibao.
58 Eno nage bomonama hanalubao,
nago ena homu dene eyu tau sao,
magi baso meni, nago po dąų weyu tama wai.
59 Eno te ena bilibo kolesagade homugo kone palama,
tama megi da, eno po nage dali dąų weyu,
tama ena nago po wali paibao.
60 Eno tonalugobeo.
Eno polo nago bomai po wali paibao.
61 Te dwai bidigo usu sabo homugo ena paliyu,
tama ena augwaligo kolesagaba oda sainogo ebao,
tiali digi eno nago bomai po tagalobeo.
62 Te hulide mu ena hodaluama,
nago nogi ugwaba siyu,
te me badu doloba pai po nago po tų
ilibode wali tiai.

63 Ena te nago sę ebo bidi dabe dali biliyu,
te nago bomo yai po wali bilibo bage
te eno abagi dabe dao.
64 Genuai Bidi, nago te tǫde we bidi
tigidali godolo mu ebao.
Nago tigidali bomo yai po enabolo ola mao.

Godigo bomo yai pogo da tau sabo sę elalubao

65 Genuai Bidi, nago wiegi yai kolesaga
naga sę bidi, enabolo yai dao.
Nago naga dąų wali po wali mu pabo dao.
66 Nago bomo yai po tigidalide eno
homu dąų mu obaso,
tama tiyu, nago wiegi yai kolesaga
te ola mabo sę ena dali yao.
67 Nago dene me enaba wasiąbadi digi,

te eno nago sunumi wali asobeo.
Tiali goli, megi da, eno nago po wali pabo dao.
68 Nago wiegi yai mu eyu,
tama nago olo mu tau sabo kolesaga enade ebao.
Nago bomo yai po ena bugagia ola maduao.
69 Te dwai hagoma ebo bidi dabego
tibo po hauwa enade
te gasa we bidibolo weyu ebao.
Tiali goli, eno gasa homu me isąyu,
te eno nago bomai po naga tigidali wali pabo dao.
70 Te bidi dabe augwaligo
wiegi yai homu kolesaga me elalubeo.
Tiali goli, eno te nago bomo yai po
godolo homu mu ebo dao.
71 Te wiegi yai mu da, te nago dene
mabo sę enabolo yali.
Te tiali sęgo nago bomo yai po wali pomainogo
ena bugagia ola mawai dao.
72 Eno te mone godolo homu me egobeo,
te eno nago bomo yai po godolo ebo
tiwai gilama me egobeo.

Godigo bomo yai po te doloba pai mu elalubao

73 Nago digi nago ena nigali,
tama nago ena bugagia tonalubao.
Nago wiegi yai homu kolesaga enaba mao,
te eno nago bomo yai po tigidali bugagia konea sabo
sę emainogo yao.
74 Te we bidi augwali nagede wi eyu,
nage dologode bidibo bage,
te augwaligo ena sulama, homu pemene yaibao,
magi baso meni,
eno nago dąų wali pode homu dąų wabo dao.
75 Genuai Bidio, eno koneani,
nago bomo yai po tigidali te dolo naga mu elalubao.
Nago eno ebo kolesaga deli naga dodolabo homu eyu,
tama nago enabolo sęgę mawai dao.
76 Nago dąų wabo po walio,
te nago sesemane sogo ena godolo eyu,
te naga sę bidi ena haliga dąų walabo po wai.
Tialima, megi da, eno homugo nago
tama sę emainogo homu ebao.
77 Nago ena megi hobede eyu da,
te ena bidabo ula saibao,
magi baso meni, eno nago bomo yai po godolo mu ebao.
78 Te hagoma ebo bidi dabe augwaligo
tibo po weyu, ena olo po tų ilaibao.
Augwa te ebo kolesagade hale mu ebo sę ilao.
Tiali digi ena, te eno sesemane sogo nago bomo yai po
homu konealueibao.
79 Mena bidi dabe te nagede wi eyu,

tama te bidi dabego nago bomo yai po koneyu, te
augwali enaba asomainao.
80 Te eno homugo nago ena tau sobaso,
te nago bomo yai po tigidali eno wali peyu,
tama ena te ena ebo kolesagade
hale sabo sę me egobeo.

Te bidigo Godigo ena ma dobola somainogo gedu haluasa po wali

81 Nago ena ma sogowe weyu tonalu,
te ena haliga sęgę mu ebao,
tama eno bomo tigidali silibao.
Tiali goli, eno nago pode konealubo
homu dąụ wai mu elalubo dao.
82 Eno te nago dąụ wali po mu usu nugowe weyu,
nage tonalubadi, te eno gedu
magane eyu, hagela mu ebao.
Tama eno te po weyu,
"Nisu sogo nago eno haliga dua digi nagame
iligowe?" eno te po wabo dao.
83 Ena te kibu meme wale te augwaligo wain ąị bulama,
te dobaso, badia pai sąbo tiwai yali.
Tiali digi te eno nago bomo yai po
te eno homude gegeda pabo menio.
84 Nisu naga sogo eno tonalueibawe?
Nisu sogo mu enabolo te dwai dene mabo bidi dabeba
nago augwaliba dene magowe?
85 Te dwai hagoma ebo bidi dabego
te nago bomo yai po wali pabo meni.
Augwaligo geme dualubo kolesaga
me badu eyu, te ena tola sainu ebao.
86 Da we bidigo nago bomo yai po
tigidali dąụ wabo homu ebao.
Tama nago po te tulalugobeo.
Te bidi dabe augwaligo tibo po dabego ena dolobao.
Tama tibaso, nago ena tau somainu homu ebao.
87 Pąde tama te augwaligo ena ela mueinu yai.
Tiali goli, te eno nago bomo yai po
tagala homu me ebeo.
88 Nago ena bugagia tonalubao, magi baso meni,
nago sesemane sogo ena godolo homu ebao.
Tama tibaso, eno nago bomo yai po
tigidali wali mu pabo dao.

Godigo bomo yai pode konealubo homu dąụ wabo bidi dao

89 Genuai Bidi, nago po da,
sesemane sogo elalua pidu elalua paibao.
Te nago bidibo bulude nago pogo bomo
munu me siligobeo.
90 Nago sesemane sogo naga wali po wali pidu bidibao.
Nago e tọ naga gesabidi badu munama elalubao,
tama elalubo tiwai tama elalu,

te ibaba me kila sesa me pabeo.
91 Naga digi nago po wali gilama
te tigidali nai sibi te polobadu elalua asali,
megi e sogoba usu nagaselama,
megi me elalubao.
Magi baso meni, tigidali nai sibigo nago sę naga ebao.
92 Te eno nago bomo yai po godolo menigi sogo da,
teda nago enaba dene mabo sę ebaso, te isigi dao.
93 Eno nago bomo yai po me tagalogobeo,
magi baso meni, eno te po dabe wali pobaso,
te nago ena bidabo ula mobaso ena bidibao.
94 Ena naga nai mu tama, tama tiyu,
nago ena ma sao.
Sesemane sogo eno nago po wali pabo homu ebao.
95 Te dwai sę ebo bidi dabe geme duala sagaselama,
ena ela mueinu ebao.
Tiali goli, eno nago bomo yai po tigidali konealubaso,
te tama sę eno homu si me egobeo.
96 Eno megi konebao, te mena nai
te wiegi yai deli mu me elalubeo.
Tialima, te nago po te mu polalubao,
tama tego te tigidali nai usu elama,
te tigidali side elalua pidu, elalueibao.

Godigo bomo yai po godolo mu ebo bidi po

97 Eno nago bomo yai po godolo mu ebao!
Eno tede homu kone palobo sę
te siade me hulide ebo dao.
98 Nago bomo yai po ena dali sesemane sogo elalu,
tama te konebo homu kolesaga enabolo mabo dao.
Tama tebo sęgo te ena kolesaga
koneai bidi mu tiwai elama,
tama eno te ena boi bidi dabe
koneani homu kolesaga aiyaba elaluai dao.
99 Te sesemane sogo eno nago mu poba
naga homu kone palobo dao,
tama tiyu, eno wiegi yai homu kolesaga mu selama,
tama eno ena po ola mabo tisa bidi
aiyaba elaluai dao.
100 Tama eno koneani kolesagago
te monu dabego koneani kolesaga te aiyaba elaluali,
magi baso meni, eno nago doloba pai
bomo yai po wali mu pobaso, tebo dao.
101 Ena dwai kolesaga wali pabo
homu eyu, iba kila sabo dao, magi baso meni,
eno homugo nago po naga wali pabo homu ebo dao.
102 Naga digi nago po dabe ena ola mani.
Tama tiyu, eno te po me tagalobo menio.
103 Te bunu ge nai hani eno
pedauwalide tubo pusu yaibao,
tiali goli, nago po pusu ebo te umagi mu yaibao.

104 Nago bomai pogo enabolo
te wiegi yai homu kolesaga mawaibao,
tama tialima, eno te dwai kolesaga tigidali ebo
te eno homu hagela mu ebao.

Godigo bomai pode bidi ula sabo po wai
105 Nago po te lam sole ula tiwai eyu,
te ena tau sobaso, dolo paibao,
tama te ula tiwai eyu, ena sunumi ola mabo dao.
106 Eno po dąụ weyu, te eno nago doloba pai po
tigidali wali paibao po walio.
Tialima, eno te tiwai tama yaibao.
Eno tibo po me wagobeo.
107 Genuai Bidio, odao.
Genuai dene mugo ena mesegelali.
Nago ena te bidibo ula elalumainogo
te nago po dąụ tiwai gilama yao.
108 Genuai Bidio, eno gedu haluasa
po weyu, te nageba puba hwi obao.
Nago eno puba hwi wali po selama,
tama ena nago po bugagia ola magameo.
109 Sesemane sogo eno ena bidibo ula
tagalabo sisi elalubao.
Tiali goli, eno nago bomai po
homu kone ebo me tagalobeo.
110 Te dwai bidi dabego ena tola sabo
bono gągą po diliginama, dalubao.
Tiali goli, eno nago po me tagalobeo.
111 Eno nago po sesemane sogo totalua pidubo dao.
Tama te pogo eno haliga pemene ilibo dao.
112 Eno po dąụ weyu, te eno nago bomo yai po
tigidali wali pidubadi,
te ena isibo sogoba usu naibao po wai dao.

Godigo bomo yai pogo da bugagia bidimainogo ilibo dao
113 Nage wali paibao weyu,
tibo po wabo bidi dabe te eno godolo me egobeo,
tiali goli, eno nago bomo yai po
wali pabo homu eyu, godolo ebao.
114 Nage naga tama ena seselalubo bidi elalubao,
te eno bomai obo elalubo tiwai dao.
Eno nago dąụ wali pode konealubo
homu dąụ wai elalubao.
115 Dage dwai sęgę sabo we bidigo ena tagalao.
Eno ena Godigo bomai po wali painogo homu ebo dao.
116 Genuai Bidi, nago po dąụ weyu,
te nago ena dąụ walama,
te ena bidibo ula elalueibao po wali,
tama eno nago dąụ wali pode homu konealuyu bidali.
Nago te bomo enabolo mao,
tiyu eno konealubo homu odolali tagalidalio.

117 Ena nogo tolalubaso, te ena bugagia bidaibao.
Tama sesemane sogo eno olo
nago poba bugagia munama elalu,
te eno wali paibao.
118 Te nago bomo yai po wali pisąma
tagalobo we bidi tigidali te nago tudiba mubo dao.
Te augwaligo tibo po wabo dabe te odolali waibao.
119 Nago homugo te dwai sę ebo
we bidi dabe te pobelebage tiwai
naga homu ebo dao,
tama tibaso, eno nago po godolo mu ebo dao.
120 Ena nagede wi mu elama, tama ena didibili ebao.
Eno nago po tų ebode homu kone palama,
te wi ebo dao.

Godigo bomo yai po wali pabo bidi po

121 Eno te wiegi yai doloba pai kolesaga ebao.
Eno homugo nago ena tagaligi homu ebao,
tiyu te boi bidi dabego enaba dwai sę idalio.
122 Eno homugo te nago naga sę bidi
ena tau sabo bomai po dąų omainogo homu ebao.
Te nago te dwai hagoma ebo bidi dabego
enabolo te sęgę momai hagede sula tagaligio.
123 Te nago ena te dwai bidi dabego
nogode ma dobola sogowe weyu,
te nageba tonalu tonalu ebao,
te nago polobadu tama tiabo po dąų wai dao.
Tiali goli, ena tonalubadi digi,
te ena dwai dene mu ebo dao.
124 Eno homugo nago ena godolo ebo
kolesaga wali peyu, te nago mu po te bugagia
ola magameo.
125 Ena nago sę bidi da, tibaso enabolo wiegi yai
homu kolesaga mobaso da,
te eno nago po page koneaibao.
126 Te we bidi dabe augwaligo nago
bomo yai po bolobao.
Tama tibaso, megi da te nago dene
augwaliba mabo sogo dao.
127 Eno nago bomo yai po godolo mu ebao.
Eno te polalubo nai te mone gol
eno godolo homu elalubeo,
tialima te eno nago po godolo homu ebo dao.
128 Tama tiyu, eno nago po tigidali wali pobao.
Eno homugo te gasa sunumi dabego
te nago sunumi ela soabo
te eno homugo hagela homu mu ebao.

Godigo sunumi wali pabo homu ebo bidi po

129 Nago po te wiegi yai mu elalubao.
Tama tiyu, eno homu si isiąyu,
eno te po tigidali wali pabo dao.

130 Te bidi me deligo gasa bidi
tau siyu, te nago po page konemainogo tibaso da,
teda aga haligaba ula mabo te saibao.
Tama te pogo te homu kolesaga
bugagia konesiąwani bidibolo
te homu kolesaga mabo dao.
131 Eno nago bomo yai po homu godolo mu ebao,
tama eno haliga umagia hogodaluyu,
wali pabo homu ebao.
132 Nage aselama, te nago homu
dene eyu, tau sabo kolesaga enabolo yao.
Te nage godolo homu ebo we bidi
tigidaliba te tiwai sę nago ebo dao.
133 Te nago tonalubaso da,
teda ena te dwai sęgęba tulalugobeo,
te nago tama tiabo sę po polobadu dąų wai.
Te dwai kolesagago ena aiyaba elalu
idali weyu, te nago tona tagaligio.
134 Te ena aiyaba elalubo sę bidi dabego,
te ena augwaligo dolidali dabego,
te nago ena ma sao.
Tama tiwai sę augwaligo enaba isąbaso,
te eno nago po wali paibao.
135 Eno homugo te nage ena pąba bidagaselama,
te nago bomo yai po tigidali enabolo ola mayu,
te ena bugagia wiegi yai ilao.
136 Eno gela hauwa weyu,
tama eno gedu ąį gela gigua umagi mu yaibao,
magi baso meni, te bidi dabe augwaligo
nago bomo yai po wali pisąbaso,
te ena gela wabo dao.

Godigo bomai po te dolo elalubao
137 Genuai Bidi, nage doloba pai mu tama elalubao,
tama nago bomo yai po tigidali
te doloba pai mu naga elalubo dao.
138 Nago dabolo mani bomo yai po
tigidali doloba pai elalu,
tama wiegi yai naga elalubo dao.
139 Te eno boi bidi dabe augwaligo
nago pode homu kone palobo sę me ebo menio.
Tama tibaso, eno haliga te isi dabo posolo tiwai ebo dao.
140 Nago po dąų wabo te mu po naga waibao,
te eno usu sela suai dao.
Tama ena, nago sę bidigo, eno homugo nago te tiwai
dąų wabo po godolo homu naga ebo dao.
141 Ena olo bidi da, te bidi dabe
augwaligo enabolo posobo po obadi,
tiali goli, te eno nago ola mabo po
homu kone palobo me tagalogobeo.
142 Te nago doloba pai kolesaga

sesemane sogo elalua pidu bidaibao,
tama sesemane sogo nago bomai po te mu naga dao.
143 Te sęgę hauwa enaba pedelai,
tiali goli, eno nago bomo yai pode
homu pemene yaibao.
144 Nago po doloba pai sesemane sogo elalubao.
Nago ena tau sobaso da, teda eno te po page koneama,
tama ena te bidabo ula dali bidaibao.

Bidigo te Godigo aga ma somainogo gedu haluasa po wali

145 Genuai Bidi, eno gedu haluasa po
bomonama mu nageba obao.
Eno gedu haluasa po odao,
tialima te eno nago po tigidali wali paibao.
146 Megi eno nageba i obao.
Ena ma dobola sao, tama tibaso da,
te eno nago bomo yai po tigidali wali paibao.
147 Te be posisąbadi digi,
te eno nageba gedu haluasa po weyu,
ena tau sao po obao.
Eno nago dąų wali poba homu dąų wagasai elalubo dao.
148 Te hulide ena godege me pigobeo.
Eno sesemane sogo nago poba naga
homu kone elalubo dao.
149 Genuai Bidio, nago sesemane sogo
ena godolo ebaso,
tama nago eno gedu haluasa po wabo odao.
Nago ena homu dene eyu, tau sao.
Tama tiyu,
nago ena bugagia tonalubaso da,
te ena bidibo ula dali bidaibao.
150 Te dwai homu elalubo bidi dabego
te ena dolabo homu eyu, te augwali pąba asobao.
Augwaligo nago bomo yai po wali pabo
homu munu me ebeo.
151 Tiali goli, Genuai Bidi, nage ena pąde bidibao,
tama nago hasegelesiąbo bomo yai po
tigidali te mu po naga elalubao.
152 Te bidada asali sogo polobadu mu
eno nago po konea salio.
Nago te wali pogo te sesemane sogo
bidada pabo po wai dao.

Bidigo te Godigo aga tau somainogo i wai dao

153 Nago suali, ena te genuai sęgę elalubo,
tama tialima, nago te sęgę sela sąyao.
Eno nago bomo yai po homu kone me
gegeda palobo menio.
154 Ena tau siyu, ena ma selama,
te ena bidabo ula mao,
te nago tama tiabo po dąų wai dao, te tiwai yao.
155 Te dwai kolesaga ebo bidi dabego

nago doloba pai po wali pisąbaso,
tama tiyu te nago augwali ma sogobeo po wali.
156 Tiali goli, Genuai Bidio, nago olo tau mabo
wiegi yai kolesaga te genuai mu elalubao.
Nago ena ma sabo po dąụ walai elalubao,
tialima, eno homugo nago te sę
megi tama yao homu ebao.
157 Bidi hauwago ena dolobo sę eyu,
te enaba boi bidi ebao, tiali goli,
eno nago wiegi yai mu bomai po me tagalogobeo.
158 Te bidi dabego konealubo homu dąụ wali
te eno suali sela sąbaso,
te eno augwaliba wado po wabo dao,
magi baso meni, augwaligo nago po
wali pisąbaso tebo dao.
159 Nago ena subao,
eno nago ola mabo po godolo mu ebao.
Nago ena godolo ebo kolesaga me hasegelegobeo,
tama tiyu nago ena ma sao.
160 Nago bomo yai po page da,
te mu po naga tama elalubao.
Tama nago doloba pai bomo yai po
tigidali te sesemane sogo elalua pidu,
elalua pabo dao.

Bidigo godolo homu eyu, Godigo bomo yai po wali mu pabo bidi po

161 Te tobolu bidi dabego enabolo dwai sę ebo,
tama augwaligo te tiwai sę kolesaga page menio.
Tiali goli, eno nago poba homu
kone palobo sę elalubao.
162 Eno te nago dąụ wali pode homu dąụ weyu,
wiegi yai pemene homu umagi mu ebao,
te bidi me deligo te gol mone hauwa sobaso,
pemene ebo tiwai ebao.
163 Eno te tibo po wabo kolesaga
hagela homu mu eyu,
tama tede eno haliga dwai ebo dao.
Me ma, eno te nago po godolo homu mu ebo dao.
164 Te nogo a naga olama, me badu si wabo side,
tigidali sogo eno nageba puba hwi weyu,
te nago po tụde ebo doloba pai po
naga obaso, tebo dao.
165 Te we bidi augwaligo nago
bomo yai po godolo mu eyu,
tama augwali bugagia mu bidibao,
te magi nai me deligo augwali
tulaluabo sę me ilibeo.
166 Genuai Bidio, te nago ena ma sogowe weyu,
te nage eno tonaluyu,
te nago po weyu, nago enabolo yao
wali kolesaga eno ebao.

167 Eno nago bomai po dabe wai pabo dao.
Eno te bomo yai po dabe wali pabo
homu godolo ebo dao.
168 Eno nago bomai po dabe tigidali,
me te nago po tigidali me wali pabo dao,
tama eno tama tebo kolesaga tigidali nago subo dao.

Bidigo gedu haluasa po weyu, te Godigo aga tau somainu yali
169 Genuai Bidi, eno nageba
i wabo odama, te ena tau sao.
Te wiegi yai homu kolesaga enaba mao,
te nago polobadu enabolo po
dąụ wali tiwai gilama yao.
170 Eno gedu haluasa po waboba olo muao,
tama nago polobadu po wali gilama ena ma sao.
171 Te nago tigidali bomo yai po enaba
bugagia ola mobaso,
tama te eno nago nogi sesemane
sogo ugaba mu saibao.
172 Te eno nago bomo yai po
nogi ugaba sabo balia po waibao,
magi baso meni, te nago bomo yai po tigidali
te doloba pai naga elalubo dao.
173 Eno nago bomo yai po tigidali wali paibao,
tama tiyu, nago ena sesemane sogo
tau sabo sisi elaluao.
174 Genuai Bidi, eno haligago nagede gela obao,
te nago ena ma sao.
Nago bomo yai pogo ena homu pemene ilibo dao.
175 Eno te nago nogi ugwaba somainogo,
nago enaba te bidabo ula mao.
Eno homugo te nago pogo ena
tau somainogo homu ebaso.
176 Eno te sunumi tagalama olo bilibao,
te kibu sipsip wai hagabo tiwai ebao.
Tama tibaso, nago ena naga sę bidi gegagasao.
Magi baso meni, eno nago bomo yai po homu
kone palobo, me gegeda pabo meni dao.

120

Bidigo te Godigo aga tau somainu, gedu haluasa po wai
1 Te sęgę enaba pedalubo sogo, eno te
Genuai Bidiba
i wali, tama agai eno gedu haluasa
po odoyu, tama wei ponani.
2 Eno gedu haluasa po te tiwai wali,
“Genuai Bidi, ena tau sao.
Tiyu, te tibo po wabo bidi dabego
ena dolidalio,” wali.

3 Dage tibo po wabo bidi dabe da,

Godigo mena sę dageba egowe?
Agai dageba te magi dene mawaibawe?
4 Te agai dage te ami bidi dabego
poa pai enego enaibao,
tama posolai sia te dage tigiba gea palaibao.
5 Ena dage tomode dwai dugulalu,
tama te ena te bulu Mesek,
me te Kedar dabe tomode
dwai dugulaluali tobage tiwai ebao.
6 Ena te gasa we bidi dabe dali bugagia
wei elama dugulalu,
te sesabi elama dugulaluama bidabo tiwai ebeo.
7 Te eno augwali bugagia dugaya
wabo sogo, augwaligo hwįainu naga yai dao.

121

Genuai Bidi te da tonalubo bidi dao

1 Eno te bulu du dabeba tonono ebao.
Tiali goli, ena tau sabo bidi menadu
pedelaibawe?
2 Menio. Genuai Bidigo dagalu dali, tǫ dali nigali,
agai deligo naga ena tau sabo dao.
3 Te agai nage tulalumainu me egobeo.
Te agai nage tonalu,
tama aga me pigobeo.
4 Bugagia odao.
Agai te Israel dabe tonalubo dao,
tama aga dwasianu me pibeo. Mu menio.
5 Genuai Bidi agai te nage tonalubo bidi dao.
Aga te nage pąde dolalu, tama nage tonalubo dao.
6 Te giliga sesani te nago tigide me egobeo,
tama te hulide te poluago nage me dologobeo.
7 Genuai Bidigo te nage tonalu,
tama te dwai naigo nage dolidali weyu tiaibao.
Agai nage tonaluaibao.
8 Te nago be taga pabo sogo,
te Genuai Bidigo nage tonaluaibao.
Tama te nago ma asobo sogo me, te agai nage tonalubao,
tama megi me, te tigidali sogo
nosali bidibode me, te tiaibao.

122

Te Jerusalemba wiegi yai pemene eyu wabo tęąbi po dao

1 Augwaligo enabolo walali, “Iya, tegoba,
da te Genuai Bidigo beba pinao.”
Augwaligo te tiwai po obaso,
te ena bugai haliga mu yalio.
2 Tialima, megi da, da sabolama,
tama te Jerusalem bagulali obo tomode dolalubao.
3 Augwaligo te Jerusalem ma nigilama,

tama te wiegi yai mu dodolama elalubao.
4 Te Israel hani dabe teba aselama,
te Genuai Bidiba puba hwi po wagasobo dao,
te polobadu agai augwaliba wali po
tiwai gilama ebo dao.
5 Te pesagede te po tụ ebo be elalubao,
tama Israel king dabego te we bidigo
po tụ odolama, tama po dodoliyu ebo dao.

6 Dagego te gedu haluasa po waiyạo,
te Jerusalem dabe bugagia dugulalumainogo yao.
Dagego te tiwai gedu haluasa po waiyạo,
"Te Jerusalem wei ebo we bidi dabe
augwa bugagia bidimainao.
7 Te Jerusalem obo tomode bidibo
we bidi dabe augwa te bugagia dugulalu,
te hwịbo menia somainao.
Tama king dali, te tobolu bidi dabe me,
te bugagia dugulalumainao," wao.
8 Eno te abagi me hai namu homu koneama,
tama eno te tiwai po Jerusalemba obao,
"Eno homugo naga te bugagia bidiyu,
tama te hwịbo meni yaibao."
9 Eno te dena Genuai Bidi, Godigo beba
homu kone paliyu,
tama eno te gedu haluasa po obao,
te nago tigidali nai te bugagia mu pedalumainao.

123

Bidigo homugo te Godigo agade homu dene eyu, tau somainogo eyu, gedu haluasa po wai

1 Genuai Bidi, nage te dagalude king
bidibaso,
tama eno konealubo homu nageba muani.
2 Te sẹ ebo bidigo te aga tonalubo bidiba homu muyu,
tama te sẹ ebo wego me
te aga tonalubo weba homu muaibao.
Te tiwai naga gilama,
dago konealubo homu me nageba muyu,
Genuai Bidi, te dago God dao,
te nago olo tau sabo wiegi yai kolesaga
dabolo ebaso, te usu dao.

3 Genuai Bidio, nago te homu dene eyu,
olo tau sabo kolesaga daba yao, magi baso meni,
te we bidi dabego daba te dwai sẹ
hauwa sogo ilibo dao.
4 Te sesabi elama bidibo sogo,
te mone bisnis sẹ ebo bidigo
dabolo te posobo po wali,

tama te hagoma ebo bidi dabego
da aiyaba elalubo dao.

124

Godigo te aga we bidi tau sabo dao

1 “Te Genuai Bidigo da me
tau sigi menigi sogo da, teda magi igi dawe?”
Te Israel dabego te hanalubo wei ponao.
2-3 “Polobadu te bidi dabego dabolo haliga sębę elama,
tama augwaligo da dali hwịani.
Tama Genuai Bidigo da tau sigi menigi sogo da,
te boi bidi dabego augwa haliga
sębęgo da mu doligi dao.
4 Te da węgo bomogo sabo tiwai elama hagagi da,
tama te węgo da mesegelibo tiwai igi dao.
5 Tama te wę bomo yai asiyu, da sigibaso,
tama da isigi dao.
Tiali goli, me tebeo menio.”

6 Dago Genuai Bidiba usu da mu wao.
Agai te boi bidi dabego da silimainu me ebeo.
7 Dago augwali tagalali,
te ba te bidi me deligo muani wade tola sali
te tagalubo tiwai elama, tama bola pali.
Te wa alua pelama, tama da tede ma dąụ me elalubeo.
8 Te dagalu dali, tọ dali nigali Genuai Bidigo, aga digi
te da tau sabo dao.

125

Godigo aga we bidi dabe bugagia dugulalumainu yali

1 Te Genuai Bidiba homu
kęą pali we bidi dabe,
augwali te Saion bulu du tiwai dao.
Te bulu du mumunu me isiąma,
tama aga page dąụ mu elalubao.
2 Te Jerusalem bagualu elalubo
bulu du dabe, te tiwai naga megi,
me nosali tigidali sogo telaluaibao,
te Genuai Bidigo aga we bidi bagualubo dao.

3 Te dwai bidi dabego te Godigo we bidi dabego
tọ te sesemane me tonaludugobeo.
Te tiwai augwaligo igi sogo da,
teda te Godigo we bidigo me
te dwai kolesaga eba homu igi da.
4 Genuai Bidi, nago wiegi yai kolesaga
te wiegi yai we bidiba yao,
te naga bomai po wali pabo we bidi dabe dao.
5 Tiali goli, nago te augwa digi augwa
dwai kolesaga wali pabo we bidiba

te dwai dene mabo sogo da,
teda nago kolesaga tagalubo
we bidi tigidaliba nago te dene mao.

126

Te Israel dabego gedu haluasa po weyu, te Godigo augwali tau somainu yai

1 Te Genuai Bidigo da te Saionba
ma odasa asali sogo,
dago homugo te dago olo nade ebo tiwai homu yai.
2 Tama dago gisugu kisu selama mu wali,
tama dago pemene umabo mu ebo tęąbi wali.
Tama te Genuai Bidigo po konesiąbo
bidi dabego te tiwai po wali,
“Genuai Bidigo te genuai sę mu ebogo
te Israel dabe tau sabo dao,” wali.
3 Mu dao, Genuai Bidigo
te genuai sę mu da tau siyu yai dao.
Tama tibaso, da bugai haliga mu ebo dao.
4 Genuai Bidi, nago da tigidali dena
tǫba ma odasa asao.
Te tama tiali, te buside wę gamia soabo
te wa pomainu ebo tiwai bolo yali,
tiali goli, nago te tulubage tulumainu
elama, tama wę te ąi gamiade pągąmainu yao.
5 Te gela wabo sę eyu, te nai bulali bidi dabe,
te augwa wiegi yai pemene elama,
te inayu tau yali nai nosali saibao.
6 Mu tama dao. Te gela weyu, te nai wai sela pelama,
bulugi pali bidi dabe, nosali augwa te wiegi yai
pemene ebo tęąbi weyu,
tama te tau yali nai dabe selama, asaibao.

127

Godigo wiegi yai sę augwaliba ebaso, tama augwaligo agai nogi ugwaba salio

1 Te Genuai Bidigo te be me deli sę igi
menigi sogo
da, te kamda dabego sę odolali igi dao.
Te Genuai Bidigo taun me deli tonalugi menigi sogo da,
teda te tonalubo bidi dabe augwali
te odolali tonalugi dao.
2 Da te kigamu digi mu hodaluama,
tama sę dene ela pidubadi,
te be hulia saboba usu nani,
te mone me nai dabe sabo sę eyu tebao.
Tiali goli, teyu, te da odolali sę dene yabuo.
Magi baso meni, Godigo te aga
wei ebo we bidi dabeba
te toma nabo sogo mabo dao.

3 Godigo dabolo dwagi yai sę eyu,
tama te wai dabe te wiegi yai nai
mu tiwai mabo dao.
Te wiegi yai nai dabe mu dago te Godide sabo dao.
4 Te gesi bidigo wai ogwa te ami bidi me deligo nogode
te enesigi ene tolalubo tiwai ebao.
5 Te wai ogwa hauwa elalubo bidi,
aga te wiegi yai pemene yao.
Te agai te aga boi bidi dabe dali
te po tụ ebo pesagede te po tụ ebo sogo,
te augwaligo aga tau saibao.
Tama aga te po tụde hagamainu me egobeo.

128

Godigo te aga po wali pabo we bidiba wiegi yai sę bugagia ebo dao

1 Te Genuai Bidide wi elama, tama agai
po wali pabo we bidi dabe,
augwali te wiegi yai pemene ebo dao.

2 Tama te naga yali sęde te mone selama,
te nago sǫą pali doado bage abelibaso, te usu yaibao.
Tama nago ebo sę tigidali te wiegi yai
pedelama, tama nage pemene yaibao.

3 Te nago we da,
te wain bonogo te nai hauwa walubo tiwai yaibao.
Tama nago wai dabego te nago nai tuabo
tebol sai bagua selama,
te gesi ni oliv dugo bagua sabo tiwai yaibao.
4 Mu tama, te Genuai Bidigo po wali pabo bidi da,
te aga te tiwai wiegi yai nai sabo dao.

5 Genuai Bidi te Saionde bidibao, eno homugo agai
te nage wiegi yai sę ilaibao.
Me eno homugo te tigidali sogo nage te tǫde bidibo sogo
te nago te Jerusalemde tigidali nai te bugagia mu
pedalubo suaibao.
6 Eno homugo nage sesabi elama,
bidimainu homu elama, te nago naga wąị nǫụ dabe
sumainu ebo dao.
Te Israel dabe bugagia dugulalumainu elama,
tama te hwịbo menia somainu yao.

129

Te Israel dabego Godiba gedu haluasa po olama, te augwa boi bidi dabe dolomainu yali

1 Israel, nago dabolo te boi bidi dabego
nage dwai mu ilibo sę ebo po pusali,
te nage gesi bidide gagalasa,
megiba te usu nagasobao.

2 Nago te tiwai po wali, “Te boi bidi dabego enaba
dwai sę mu yali,
te ena gesi ogwa bidide gagalasa,
megiba usu nagasobao.
Tiali goli, augwaligo ena aiyaba me elalubeo,” po wai.

3 “Augwaligo ena dodolagia mu elama,
tama elali bįgo ena tigiwali tudi badu togwali.
Augwaligo te bobobage keni hauwa
te gide wę gamia tiwai pedalumainu ilali.

4 Tiali goli, Genuai Bidi te doloba pai mu da,
tama agai ena tau selama,
tama ena te dwai bidi dabego nogode tagalama,
tama ena te olo sę ebo bidi ma bidibeo,” wali.

5 Eno homugo dago te Saionba boi bidi
ebo bidi aiyaba elalumainu homu yai,
tama augwali pobeasa te augwa buluba ma pao.
6 Te tialima, augwali te be daide
ugwadu pedalubo nosa tiwai ebao.
Augwaligo te nosa togosiąbadi, tama polo sasia pabo dao.
7 Te bidi me deligo te nosa me sisinama,
tama dunama, tama me tolasa pabeo.
8 Tama te we bidi dabe augwali pąba pobaso,
te augwaligo te tama po me wagobeo,
“Te dago homugo Genuai Bidigo nage wiegi yai sę yaibao.
Te Genuai Bidigo nogide, dago dagebolo
te tobage wiegi yai po mobao,”
augwaligo te tobage po wagobeo.

130

Bidigo gedu haluasa po Godiba weyu, te aga tau somainu yali

1 Genuai Bidi, ena haliga sęgę dwai mu
ebaso, tama eno nageba i obao.
2 Genuai Bidi, eno gela wabo odao.
Te nago ena tau sao olama, te eno nageba i wabo odao.
3 Te nago dago yali dwai sę tigidali nedebaso da,
teda dego nago te po tų ebo ugwaba
ela holobo usu egowe?
4 Tiali goli, nago dago dwai sęde sali sęgę sela sąbo da,
tama tiyu, dago nagede noma siyu, wi ebo dao.

5 Eno homugo te Genuai Bidigo
ena tau somainu homu elama,
tama eno aga tonalubao.
Tama eno konealubo homu agai poba dąų mu wabo dao.
6 Eno te Genuai Bidi tonalu, tama eno homugo
te agai ena tau somainu homu mu ebao.
Tama tego te be posobo tonalubo bidi

dabego wei ebo homu te aiyaba elalubao.
Te bagego hulide te taun bugagia tonalubo sę ebo dao,
tama augwaligo homugo te be posobo
polo asao homu ebo dao.

7 Da Israel dabe, dago konealubo homu
te Genuai Bidiba muiyąo, magi baso meni,
agai da sesemane wei mu idubao.
Tama sesemane sogo te agai da tau sabo homu eyu,
te da dolidali olama tebo dao.
8 Agai aga we bidi dabe te ma saibao, te da Israel,
tama dago yali dwai sęde sali sęgę
tigidali sela sąwaibao. *

131

Bidigo te konealubo po dąų olama, Godiba gedu haluasa po wali

1 Genuai Bidi, eno te hagoma yali kolesaga
tagalama, tama eno te ena digi te nogi
ugwaba me sabeo.
Eno te genuai nai dabede homu kone me isiąma,
tama te eno konesiąwai nai dabede
me eno homu kone me ebo menio.
2 Tiali goli, ena te bugagia duagulama,
tama ena homu dua tegaluai.
Ena te wai bǫų aga idago nogode digi
pagealubo tiwai elalubao.
Tama tiwai naga, eno haliga me te dua digi elalubao.
3 Te Israel dabe, dagego konealubo
homu Genuai Bidiba muiyąo,
megi me, tigidali sogo nosali me, te tama tiao.

132

Te Godigo wiegi yai tedali bede te augwa wiegi yai pemene yali

1 Genuai Bidi, nago te Devit homu kone
ebo me tagaligio,
tama te tigidali sęgę agai bugagia tolali,
te homu kone tagaligio.
2 Te Israelgo Bomai God, nago te Devitgo nageba
te dąų walali po meba koneao.
3 Agai te tama po wali, “Ena te beba me pisąma,
tama ena te betba me pigi pogobeo,” wali.
4 “Ena toma neyu, tama me pila mudugobeo.
5 Hasiabolo eno te Genuai Bidigo
pesage me deli nigaibao, te Israelgo Bomai God,
te aga bidimainu yabo pesage nigilaibao.
Tama nosali te ena toma naibao,” wai.

6 Te Betlehemde dago te Genuai Bidigo
Dąų Wali Bomai Po Munalubo Halobage po odali.

---

* **130:8:** Mat 1:21; Tai 2:14

Tama dago te Kiriat Jearim tǫde elalubo gegelama suai.
7 Tama dago te po wai, “Iya, tegoba,
da te Genuai Bidigo beba pinao,” wali.
“Dago te aga sia king pąba
lotu wagi pinao,” wai dao.

8 Genuai Bidi, nage te naga toma nabo
pesageba dulao,
tama te Dąų Wali Bomai Po Munalubo Halobage
nage dali selasa asao.
Te nago genuai bomo dąį ilali te dao.
Tama nage aselama,
tama tede bidada peyu, bidada pao.
9 Te nago naga pris dabe tau selama,
tama augwaligo te doloba pai kolesaga naga
tigidali sogo emainao.
Tama naga we bidi dabe augwa
wiegi yai pemene elama, i omainao.
10 Genuai Bidi, nago te naga sę bidi Devitba
te bomai po me deli dąų walali elalubao.
Tama tiyu, nago te naga sa muani king
te tudiba me mugio. *

11 Polobadu nago Devitba bomai po me
deli dąų walali,
tama nago te naga po me hasegeligobeo.
Nago te tama po wai, “Te eno nago ogwa me deli
te king pedalumainu yaibao,” wali,
“tama agai te nage hasegelaibao. *
12 Te nago ogwa dabego eno
dąų wali po kontrak wali peyu,
tama eno augwaliba mani bomai po
tigidali wali pobaso da,
teda nago wąį nǫų dabego
te augwa ogwa dabe augwali me te king pedelaibao,
te tigidali sogo tama tede piduaibao,” wali.

13 Genuai Bidigo te Saion sa muanio,
tama aga tede sesemane bidainu yai.
14 Agai te po wali, “Te ena te taunde
sesemane bidada peyu, bidada paibao,” wali.
“Eno te pesage te ena king bidabo madi sa muai dao.
15 Eno te Saionba usu nama nai mayu,
tama te we bidi dabe te nai me sǫą pogobeo.
Tama eno te magi nai meni yai bidi dabe nai menama,
tama augwa mu pągąwaibao.
16 Eno te Saion pris dabeba sę menama,
eno te tǫde we bidi ma sabo po te pusumainu ebao.

* **132:10:** 2 Sto 6:41-42 * **132:11:** 2 Sml 7:12-16; 1 Sto 17:11-14; Tib 89:3-4; Tpi 2:30

Tama te Saion we bidi dabe augwa tęąbi weyu,
tama pemene elama, tama i omainu yaibao.
17 Te eno te Devitgo hanide bidi me deli selama,
tama aga te bulude king pedalumainu elama,
tama aga hani te sęde me hagagobeo. *
18 Te eno agai boi bidi dabe
te dwai hale mu somainu ilaibao,
tiali goli, te agai tonalubo we bidi dabe da,
te augwali wiegi yai pedelama,
tama bomo elalu bidaibao," po wai dao.

133

Augwaligo te ama wei ebo kolesagade pemene yali

1 Te Godigo we bidi dabe deliba bugagia
dugulalu, tama te deli haliga elama,
te ama dabe tiwai mu elama bidiyu ebaso da,
te wiegi yai mu dao, tama augwa bugai haliga elama
bidimainu yao.
2 Te kolesaga te oliv ni dugo
te wiegi yai wel tiwai ebao,
augwaligo te Arongo toboluba gelama,
tama te naboge tobolu nisiba dulama,
tama aga bobage gudali ugwa sabiba usu nugulali.
3 Te deli haliga ebo kolesaga te hulide genuai wę segeni
te Hermon bulu duba,
me te Saion bulu du dabeba tulalubo tiwai ebao.
Te bulude Genuai Bidigo te bidi dabe
bugagia mu te deli haliga elama, bidimainu ebo dao.
Agai augwaliba te bugagia mu bidada peyu,
bidada pabo ula augwaliba mawaiba.

134

Dago te God nogi ugwaba sao

1 Dage Genuai Bidigo sę bidi tigidali,
te agai tedali wiegi yai tempel bede
te hulide sę ebo da, dagego agai nogi ugwaba siąo.
2 Dagego te tempel be tomode
gedu haluasa po bomo elama weyu,
tama Genuai Bidigo nogi ugwaba sao.

3 Genuai Bidigo te dagalu me tọ nigali,
tama te Saionde bidiyu, eno homugo agai dage dali
wiegi yai sę emainao.

135

Te Genuai Bidiba wiegi yai pemene eyu, wabo tęąbi po dao

1 Genuai Bidi nogi ugwaba sao.
Te Genuai Bidigo sę bidi dabe,
dagego aga nogi ugwaba sao.

---

* **132:17:** 1 Kin 11:36

2 Dage te Genuai Bidigo be tomode dolalubao,
te dena Godigo tedali wiegi yai tempel be dao.
3 Aga nogi te ugwaba sao, magi baso meni,
agai wiegi yai sę daba ebao.
Agai te olo tau sabo wiegi yai kolesaga dabolo ebao,
tama tiyu, dago te tęąbi dabe weyu,
agai nogi ugwaba siąo.
4 Genuai Bidigo Jekop te aga mu da weyu, te sa muani,
tama tialima, te Israel dabe
te Godigo hani mu gagawai dao.

5 Eno koneani, Genuai Bidigo nogi
te genuai mu elalubao,
tama aga te tibo god tigidali daide
ugwadu aga bidibao.
6 Genuai Bidigo mena sę te dagalude
me, te tǫde me, te tamu węde me,
te tamu wę pagede yabo homu ebaso da,
teda agai te sę ebo dao.
7 Agai te tulubage tulubo pǫ
te tigidali tǫ badu pedalumainu elama,
tama be sele te tulubage dali
pedalumainu ebo dao, tama te wali hodolama,
te tedela palobo dao.

8 Te Isip tǫ pedai kantride agai
te Isip dabego gomunai ogwa dabe ela mubadi,
te augwa kibu bulmakau omai dabe me ela silali.
9 Tama te Isipde agai te bidigo me
isiąwai bomai sę dabe
te kingba me, aga ofisa dabeba dali,
te dene mawai dao.
10 Genuai Bidigo te bulu tǫ pedai hauwa dolama,
tama te bomai king meba ela muai dao.
11 Agai te Sihon elali, te Amor dabego king,
tama Ok, te Basan bulu king da,
tama te Kenan tǫ king tigidali ela silai dao.
12 Tama agai te king dabego tǫ
te aga hani bageba mani,
te Israel dabebolo mawai dao.

13 Genuai Bidi, sesemane sogo
te we bidi dabego te nage koneama,
te naga digi nage te God da homu yaibao.
Tama te nosali pedalubo hani dabe,
augwaligo me te nage homu konealuaibao.

14 Tama Genuai Bidigo te seselalubo
kolesaga te aga we bidi dabeba eyu,
tama aga te sę bidi dabeba homu dene yaibao.
15 Te gasa hani dabe augwaligo

te augwa tibo god dabe te silva me golgo nigali.
Te bidi dabe augwa nogogo digi
te tibo god dabe nigai.
16 Te tibo god dabe augwa pedauwali elalubao,
tiali goli augwa po wabo usu meni yai.
Tama augwa gedu elalubao,
tiali goli augwa nai dabe me subeo.
17 Tama augwa olo elalubao,
tiali goli augwa po wabo me odosiąwai,
tama augwa mobo sabo usu meni yai.
18 Eno homugo te tibo god nigibo bidi dabego
tama augwa homu te nai dabeba
mubaso, augwa te tibo god dabe
tobage tiwai pedelaibao. *

19 Dage Israel we bidi dabe,
te Genuai Bidi nogi ugwaba siąo.
Dage Genuai Bidigo pris dabe,
te Genuai Bidigo nogi ugwaba sao.
20 Te Livai hani dabe, te Genuai Bidigo
nogi ugwaba siąo.
Dage te Genuai Bidide wi eyu
aga dologode bidibo we bidi dabe,
te aga nogi ugwaba sao.
21 Te Saionde bidalubo we bidi dabe,
te Jerusalem, te Genuai Bidigo pesage mu da,
te agai nogi ugwanu sao.
Genuai Bidigo nogi ugwanu mu sao.

136

Te Godiba usu da wabo tęąbi po dao
(1 Sto 16:34; 2 Sto 5:13; 7:3; Esr 3:11; Tib 100:5; 106:1; 107:1; 118:1; Jer 33:11)
1 Dago Genuai Bidiba usu da wao, magi
baso meni, agai dabolo wiegi yai sę yai.
Sesemane bidada pabo sogo agai da wei mu ebao.
2 Dago Genuai Bidiba usu da waiyąo.
Agai te tigidali tibo god aiyaba elaluai.
Sesemane sesemane sogo agai da wei mu ebo dao.
3 Dago usu da po te Genuai Bidiba wao.
Agai te tǫde genuai bidi tigidali aiyaba elaluali.
Agai da sesemane bidada pabo sogo wei mu ebao.
4 Agaduba deligo te genuai sę
te bidigo me isiąwai bomai sę dabe ebo dao.
Agai da sesemane bidada pabo sogo wei mu ebo dao.
5 Te aga koneani kolesagade digi agai
te dagalu nigilama,
te ugwadu elalubo nai dabe me nigalio.
Sesemane bidada pabo agai da wei mu ebao. *

* **135:18:** Tib 115:4-8; Ped 9:20 * **136:5:** Gag 1:1

6 Agai te tọ ugwadu munama,
tama te wẹ dabe aiyadu elalubao.
Agai da sesemane bidada pabo sogo
wei mu ebo dao. *
7 Agai te giliga me, polua me, nigali.
Sesemane bidada pabo sogo agai da wei mu ebo dao.
8 Agai te be posobo sogo te ulade
te giligago tonalumainu ilali.
Agai da sesemane bidada pabo sogo wei mu ebao.
9 Agai te polua me họ dabego te be hulia sabo sogode
tonalumainu ilali. *
Agai da sesemane bidada pabo sogo wei mu ebo dao.
10 Agai te Isip dabego gomunai ogwa dabe ela muani.
Te sesemane bidada pabo sogo agai
da wei mu ebo dao. *
11 Agai te Israel dabe odasa peyu,
tama augwaligo te Isip taga palio.
Agai da sesemane bidada pabo sogo
wei mu ebo dao. *
12 Te agai genuai bomogo digi,
agai augwali odasa palio.
Sesemane bidada pabo sogo agai da wei mu ebo dao.
13 Agai te nosa elaluali tamu ạị
te si badu peda somainu bugulali.
Agai da sesemane bidada pabo sogo wei mu ebo dao.
14 Aga polasa peyu,
tama aga we bidi dabe odasa peyu,
tama augwali te tamu ạị nogealio.
Agai te sesemane bidada pabo sogo da wei mu ebo dao.
15 Agai te Fero me, aga ami bidi dabe dali,
te wẹ tulama tama isimainu ilalio.
Agai sesemane bidada pabo sogo
da wei mu edubao. *
16 Te aga we bidi dabede aga
te wa pai bulude polasa palio.
Agai da sesemane bidada pabo sogo wei mu ebao.
17 Agai te bomai king dabe ela muani.
Agai da sesemane sogo wei mu eyu, tama tialio.
18 Tama agai te genuai nogi elalubo
king dabe ela muai.
Agai da bidada pabo sogo sesemane wei mu eyu, tiali.
19 Agai te Sihon ela muai,
te Amor dabego king dao.
Te sesemane bidada pabo sogo agai
da wei mu ebo dao. *
20 Tama agai te Ok elali, te Basan bulu king bidi dao.
Te agai sesemane bidada pabo sogo
da wei mu ebo dao. *

---

* **136:6:** Gag 1:2 * **136:9:** Gag 1:16 * **136:10:** Sai 12:29 * **136:11:** Sai 12:51 * **136:15:** Sai 14:21-29 * **136:19:** Nam 21:21-30 * **136:20:** Nam 21:31-35

21 Tama agai te king dabego tǫ
te aga we bidi dabeba mawai.
Te agai sesemane bidada pabo sogo da wei mu ebo dao.

22 Agai te tǫ te Israel dabeba mawai,
te aga sę bidi dabeba mawai dao.
Agai te bidada pabo sogo sesemane te
da wei mu ebo dao.
23 Te boi bidi dabego da aiyaba elalubo sogo,
agai dade homu kone me elaludalio.
Te agai bidada pabo sogo sesemane da wei mu ebo dao.
24 Tama agai da te boi bidi dabego nogode ma salio.
Agai te bidada pabo sogo sesemane
da wei mu idubo dao.
25 Agai te tigidali we bidiba nai mayu,
tama te tigidali kibu hasa dabe me nai mabo dao.
Agai te bidada pabo sogo sesemane
te da wei mu ebo dao.
26 Tama tialima, dago te dagalude bidibo Godiba
te usu da po waiyąo.
Te sesemane bidada pabo sogo agai
da wei mu ebo dao.

137

Te Israel dabe gasa bulude bidalu, te augwa page bulu hagede gela wali

1 Da te Babilon dabego wę sesegede bidalu,
tama dago te Saionba homu kone palubao.
Tama tiyu, da gela udubao.
2 Dago dena gita dabe te pąde elalubo
ni nologode walama, elaluali.
3 Tama da te kalabus yali bidi dabego te tama po wali,
“Dago homugo te dagego da bugai haliga yabo
tęąbi meba omainu homu ebao,” wali.
“Te Saion tęąbi me deli waiyąo,” po walio.

4 Tiali goli, magi baso dago te Genuai Bidiba tęąbi
te dago bulude wabo ąǫ te mena bulude waibawe?
Te usu mu me egobeo.
5 Jerusalem, te eno nageba homu kone isiąyu da,
teda eno te gita ma elainu ebaso, te usu me egobeo.
6 Jerusalem, te eno nageba homu kone me isiąyu,
tama te eno polalubo pemene ebo
homu nageba sa munama, bidisąbaso da,
teda eno dogoni dolobaso,
tama eno tęąbi ma wainu ebaso, usu me egobeo.

7 Genuai Bidi, nago te Idom dabego
yali kolesaga homugo ma kone palao,
te augwa hwi̧ani sogo te Jerusalem sai.
Augwa te wali po ma homude koneao.

Augwaligo te tama po wali,
“Te Jerusalemde tigidali be me te tigidali aluama,
tama tigidali dolao,” po wai dao.
8 Babilon, odao. Te nage dolaibao.
Te nago dabolo yali dwai sę wei ponobo bidi da,
te bidi aga pemene yagameo. *
9 Te bidigo te nago dwasianu wai puluba dabe selama,
tama augwali te masigiba aiya sąnama
tama augwali mu dolagameo.

138

Bidigo Godiba puba hwi po wali
1 Genuai Bidi, te eno haliga tigidali mugo
nageba usu da obao.
Te tigidali tibo godigo gedude
te eno nago nogi ugwaba sabo tęąbi po obao.
2 Eno te nago tedali wiegi yai tempel
bego gedude kidu sugunama,
tama nago nogi ugwaba sobao.
Magi baso meni,
nago ena sesemane sogo godolo mu elama,
tama nago ena bugagia tonalubo dao.
Nago dabolo ola manio,
nage dali, te nago po dali, te mu polalubo dao.
3 Te eno nageba i wabo sogo,
nago eno gedu haluasa po wabo odolama,
tama nago naga bomo digi enaba menama,
tama ena bomo mu elalu bidalio.

4 Te tigidali tǫde kingo nago dąų walali po odola silama,
tama tiyu, augwa te nago nogi ugwaba saibao.
5 Tama augwaligo te nago yali sę dabede
te augwa tęąbi po weyu,
tama nago genuai nogide te tęąbi po me waibao.
6 Genuai Bidi, nage te ugwadu mu bidiyu,
tama nage polalubao,
tiali goli, nago te hagoma homu isiąbo
we bidi dabeba homu kone ebao.
Tama te hagoma ebo bidi dabe me
te nagede geme me duala sogobeo.
7 Te sęgę hauwa enaba pedalubo sogo,
nago ena tonalubaso, tama ena bugagia bidibao.
Te boi bidi dabego enaba wado ebo dao,
tiali goli, nago augwali dali hwįyu elama,
tama nago bomogo naga nago ena ma sabo dao.
8 Genuai Bidi, eno koneani,
te nago enabolo po dąų walali
gilama te tigidali sę yaibao.
Tama nago ena te sesemane

* **137:8:** Ped 18:6

bidada pabo sogo godolo mu ebo dao.
Eno homugo nago te hodolali sę tigidali
silimainu homu ebao.

139

Te Devitgo asęani balia po me deli dao.

Godigo da mu konea pelama, tama da bugagia mu tonalubao

1 Genuai Bidi, nago eno homu osola sulama,
tama nago ena mu konea pai dao.
2 Nago te eno ebo sę tigidali mu konea pali.
Nage digibulu bidibao,
tiali goli nago eno homu kolesaga
tigidali konea pai dao.
3 Nago ena te sę ebadi,
me te godege pibo sogo, te subo dao.
Nago eno kolesaga tigidali koneanio.
4 Tama eno te po me deli wainu ebaso da,
nago te po polo koneanio.
5 Nago ena tigidali mu bagua selama,
tama te nago bomogo te nago ena tonalubo dao.
6 Nago te koneani homu kolesaga
te ena daide ugwanu mu elalu,
tama eno homu kolesaga te aiyaba elaluai dao.

7 Te ena menaba peyu, tama eno
te nago hoboludu ogwa wai taga pogowe?
Tama ena menaba wi pelama,
te nagede geme duala sigi paibawe?
Woo, te duala sigi pabo bulu menio.
8 Ma, te ena dagaluba ugwaba holama, bidainu ebaso,
nage te dagalude bidibao.
Ma, ena te isali bidi dabego pesageba bidigi pobaso da,
nage te bulude me bidibao.
9 Te ena te giliga pedalubo badu
te digibulu bola pigi sogo da,
ma ena te giliga dega sigilubo badu
digibulu bidigi peyu da,
10 teda nage te pesagede me bidiyu,
te ena bilibode te sągą dodolu,
tama te ena tau sigi dao.
11 Tama eno te po weyu,
“Te hulia sabogo ena geme duala sao,” po obaso,
“tama te giliga ulago ena bagua selama,
te hulia somainu yao,”
12 tiali goli, tagalao, te nago gedude te be hulia sabo
te be mu hulia sabo tiwai egobeo.
Tama hulide te ula mu eyu,
te giliga ula tiwai yaibao.
Be hulibo, me be posobo, te nago gedude
te deli tigi tiwai naga dao.

13 Nago eno tigi pedai tigidali badu nigali.
Nago ena tigidali te idago haliga tomode nigai dao.
14 Ena nagede wi ebaso,
tama eno nago nogi ugwaba sobao.
Tigidali nai nago nigali, tede eno midigi sabo dao,
te tedali gasagi yai mu elama,
tama te wiegi yai sawi yai mu dao.
Nago te ena mu bugagia koneama,
tama ena mu konebao.
15 Te ena idago haliga tomode
geme dua dua pedalubo sogo,
nago te eno tigi dili ununama,
te deliba dąụ wabo te nago tigidali suai dao.
16 Ena te haga piligai wai idago
haligade bidibadi digi, nago ena suai.
Ena te tọde pedalisiąbadi,
tiali goli, nago te naga bukude asẹani
te nago homugo te tigidali sogo ena
te tọde sesabi elama, bidabo bodolu asẹai dao.
17 God, te eno nago homu kolesaga
tigidali koneabo te ena kone tụa pobao.
Iya, tegobao. Nago homu kolesaga
te dwasianu me menio.
18 Te augwali eno nedebaso da, teda nambago
te nabisde wẹ kemi masigi sane
te aiyaba mu elaluaibao.
Te ena pilama, hodalubo sogo
te ena nage dali me bidibao.

19 God, eno homugo nago te dwai sẹ ebo bidi dabe
ela mumainu homu ebao.
Tama eno homugo te hwịbo bidi dabego
ena tagalumainu homu ebo dao.
20 Te bidi dabego te nageba po dwai wali.
Tama augwaligo te haniani dwai po
nago nogide wabo dao.
21 Genuai Bidi, eno te nage
wei homu isiąbo bidi dabe
augwali te eno wei homu me ebeo.
Tama eno te nageba hagoma homu ebo bidi dabede
te dwai haliga mu ebo dao.
22 Mu tama, eno haliga augwalide pania selama,
tama eno te bidi dabe wei mu me ebeo.
Eno augwali te ena boi bidi dabe subo tiwai ebao.

23 God, eno homugo nago ena bugagia dagala sulama,
tama nago te enade elalubo
homu kolesaga tigidali koneao.
Ena usu siyu, tama nago te eno homu kolesaga
tigidali bugagia koneao.
24 Nago ena bugagia dagalao,

tiyu te tibo homu meba enade elalu idalio.
Tama nago ena te bidada pabo ula sabo sunumidu
odasa pao.

140

Te Devitgo asęani balia po me deli dao.

Bidigo te Godiba gedu haluasa po weyu, te aga bugagia tonalumainu yai

1 Genuai Bidi, nago ena te dwai sę ebo
bidi dabego nogode ma sao.
Awe, te dwai hwịbo bidi dabego
enaba boi bidi me idali weyu, nago ena tau sao.
2 Te sesemane sogo augwaligo dwai
kolesaga yabo homu ebo dao.
Tama te sę edelama, sesemane sogo
augwaligo te we bidi dabe tomode
konila po hodolama, wabo dao.
3 Te augwaligo po wabo te hasamanigo
kele poa pai tiwai mu elama,
tama augwaligo pedauwalide te bidi
dolabo po te hasamanigo dwai
nabi tiwai elalubo dao. *

4 Genuai Bidi, nago ena bugagia tonaluao.
Tama tiyu, te dwai sę ebo bidi dabego
bomogo ena aiyaba elaluainu ebaso, usu me egobeo.
Nago ena bobogela selama,
tama te hwịabo bidi dabego ena dolabo po miani,
te augwaligo te tama me tegobeo.
5 Te hagoma ebo bidi dabego
te ena tola somainu ebo
bono gągą munama, elalubao.
Te bono gągą augwa te bomai kedoago nigai,
augwaligo te ena bilibo sunumide
gebelama, te ena te hasa tiwai gilama sainu yali.

6 Eno Genuai Bidiba te tama po walali,
“Nage eno God dao,” obao.
Genuai Bidi, nago ena homu dene eyu, tau sao.
Eno i wabo odao.
7 Genuai Bidi, eno God da,
nage te ena ma sali bomai bidi dao.
Te polobadu dago te boi bidi dabe dali
hwịani sogo, nago ena bugagia tonaluai dao,
bidigo sabelego aga tigi seselalubo tiwai gilama yali.
8 Genuai Bidi, nago te dwai sę ebo bidi
dabeba te augwaligo sainu ebo nai
dabe munu me magio.
Tama augwali hagoma idali weyu,
nago augwaligo te dwai sę yainu

* **140:3:** Rom 3:13

po mia sali sę emainu me elamu dao.

9 Nago te eno boi bidi dabego
te ena aiyaba elalumainu me igio.
Augwaligo te ena silabo wado po wali.
Tiali goli, augwaligo enaba
te yainu yali sę, nago augwaba digi
ma pedalumainu ilao.
10 Awe, te nago augwaliba
te dabo sia tulalumainu ilao.
Tama nago augwali te genuai tǫ
dedageba aiya sąnama,
tama augwa edaba ma holainu ebo
te usu me egobeo.
11 Te gasa bidi odolali po tụ ilibo bidi dabe,
nago augwaligo te po tụde gasa bidi aiyaba
elalumainu me elamuo.
Tama eno homugo te dwai nai te hwịbo
bidi dabeba pedelama,
tama bomonama eyu, augwali mu
silimainu homu ebao.

12 Genuai Bidi, eno te tama koneani,
nago te nai meni yai bidi dabe
te po tụ ebode tau siyu,
tama te magi doado bage sǫą pali
bidi dabe tau sabo dao,
te bidi dabego augwaliba
dwai sę ebo sogo tama tibo dao.
13 Mu tama, te doloba pai we bidi
dabego te nago nogi ugwaba siyu,
tama te augwali nage dali sesemane bidada paibao.

141

Te Devitgo asęani balia po me deli dao.

Bidi me deligo gedu haluasa po hulide walio

1 Genuai Bidi, megi eno nageba gedu
haluasa po obao.
Eno homugo nago ena polo tama
tau somainu homu ebao.
Eno nageba i obao, tama eno homugo nago
eno gedu haluasa po odomainu homu ebo dao.
2 Eno homugo nago eno gedu haluasa
po wabo te nageba denami ebo nai
hano asobo tiwai emainao.
Awe, te eno nogo si ugwaba siyu,
nagebolo gedu haluasa po wabo si,
eno homugo te ebo te nago gedude
te piode mabo ofa tiwai emainao. *
3 Genuai Bidi, nago eno pedauwali bugagia tonaluao,

* **141:2:** Ped 5:8

tama eno po wabo me bugagia tonaluao.
4 Ena te dwai kolesaga ebo tomoba
pidali weyu, nago ena hageao.
Tama nago ena te dwai sę ebo bidi dabe
dali deliba sisinama,
tama te dwai sę meba emainu me elamuo.
Ena te augwali te moni nai daa tuboba pelama,
te augwali dali deliba dugamainu me
idali weyu, nago ena togolao.

5 Wiegi yai bidigo te ena homu dene elama,
tama ena sesanobo sę eyu, te enaba wado ilaibao.
Awe, usu dao, po menio, te kolesaga ebogo agai
ena tau sabo dao.
Tiali goli, eno te dwai sę ebo bidi dabe
dali abagi me wagobeo.
Magi baso meni, te sesemane sogo eno
te augwa ebo dwai kolesaga tagalomainu,
te gedu haluasa po wabo dao.
6 Te bidi mebago te dwai sę ebo bidi
dabego tobolu bidi dabe selama,
tama augwali te bobobage sauba sąwaibao.
Te augwali te tiwai dolobo sogo da,
teda te dwai sę ebo bidi dabe augwaligo koneama,
te eno polobadu wali po te mu po da waibao.
7 Tama augwaligo te bidi dabe
augwaligo dili te gụ pageba sąwaibao,
te bidigo te ni dage kakali miminama,
te sąsąbo tiwai gilama yaibao.

8 Tiali goli, Tigidali Nai Tonalubo God,
Genuai Bidi, eno konealubo homu
nageba beagasalio.
Nago ena bugagia tonaluao, nago ena isimainu me igio.
9 Te ena te dwai sę ebo tomoba painu eyu,
te dwai bidi dabego ena kegebo dao,
bidigo te bulu hasa sabo kę geme
dualama mubo tiwai ebo dao.
Tiali goli, nago ena bobogela selama,
te kę dabede ena dąụ me wagobeo.
10 Meni. Nago te dwai sę ebo bidi dabe
te augwa muani kęde digi te augwa
ma tola somainu mu yao.
Tiali goli, ena menio.
Ena te augwali bugagia ela soayu,
tama te magi nai me deligo ena me dologobeo.

142

Te Devit aga te Solde wi pelama, tama ola be tomode geme dualali sogo, te sogo agai e gedu haluasa po wabo balia po asęani. [1 Sml 22:1; 24:3]

Bidi me deligo te Godigo aga tau somainu, gedu haluasa po wali

1 Eno te Genuai Bidiba bomonama i weyu,
te agai ena tau somainu ebao.
Eno agaba te hanalubo sę bomonama weyu, te agai
homu dene eyu,
ena tau somainu ebao.
2 Eno agaba te enade elalubo
te homu dogia pabo homu tigidali,
me te enaba pedalubo tigidali sęgę po walali.
3 Te eno haliga sęgę mu ebo sogo,
tama eno homugo ena dolaiba homu yai, te eno
pabo tụ te nago koneanio.
Te eno sunumide te bidi dabego
ena tola sabo bono gągą geme dualama, elalubao.
4 Eno ena pąde tonono bilali,
tiali goli, te ena tau sabo bidi me
elalubo te eno me subeo.
Ena menaba wi pogowe?
Te enade homu kone palobo bidi meni.
5 Tama tialima, Genuai Bidi, eno i nageba weyu,
te nago ena tau somainu ebao.
Nage naga te ena tonalubo bidi dao.
Te ena bidibo ula elalubo sogo digi
eno homugo te nagaduba deli naga
te ena dali bidimainu homu ebo dao.
6 Te nago ena tau somainu, te eno nageba i wabo odao.
Magi baso meni, eno haliga te sęgę mu ebao.
Te enaba dwai sę yainu ebo bidi dabe
augwaligo te bomo mu ebaso,
tama eno augwali aiyaba elaluainu
ebo usu egobeo.
Tama tiyu, nago ena
te augwaligo nogode ma dobola sao.
7 Awe, nago ena te sęgęde ma selama,
tama ena te bugagia bidimainu yao.
Tama tiyu, te doloba pai we bidi dabe
sisinibo pesagede te eno nago nogi ugwaba saibao.
Magi baso meni, nago enaba wiegi yai sę ebo dao.

143

Te Devitgo asęani balia po me deli dao.

Bidi me deligo te Godiba gedu haluasa po weyu, aga tau somainu yai

1 Genuai Bidi, eno homugo nago te eno
gedu haluasa po wabo odomainu homu
ebao.
Te eno gela waboba nago olo muao.
Nage doloba pelama, tama nago sesemane sogo
mu po wabo da,
iya, nago eno gedu haluasa po wabo odao, tau sao.
2 Te nago po tụde te ena naga sę bidi me dagaligio.
Magi baso meni, te mena bidi me deligo

te nago gedude magi dwai sę me ebeo.*

3 Te eno boi bidigo te ena pobeasa bilama,
tama ena aiyaba mu elalualio.
Agai ena te be hulia sai pesageba kalabus elama,
tama ena polobadu isai bidi tiwai gana yalio.
4 Tama tialima, eno homu kolesaga te dolobaso,
tama eno haliga te sęgę mu elalubadi geani.
5 Megi da, eno te polobadu pedelali nai
dabeba homu kone ma ebao.
Tama eno te nago yali sę dabe,
me te nago wiegi yai sę dabeba
te eno homu kone ma ebao.
6 Eno nogo si ugwaba siyu,
gedu haluasa po nageba weyu,
tama eno homu noma ogwa waigo
te nage wei mu elama,
te bidigo dogoni wa selama,
tama aga te wę nogone mu ebo tiwai ebao.
7 Genuai Bidi, nago eno gedu haluasa po polo odao.
Magi baso meni, te eno konealubo homu te dolali.
Nage enade geme me duala sigio, tiyu ena isilama,
te ena isali bidi dabego pesageba pidalio.
8 Eno konealubo homu nageba muani.
Tialima, eno homugo te tigidali sogo
kigamu nago eno homu
te nago ena godolo ebo kolesagade
ma homu kone palomainu ilao.
Eno gedu haluasa po nageba naga wabo dao.
Tama tiyu, nago enaba te sunumi
ola mobaso, te eno wali paibao.
9 Genuai Bidi, ena nageba asiyu,
te nago ena tonalumainu ebao.
Nago ena te eno boi bidi dabego nogode ma sao.
10 Nage eno God da,
eno homugo te nago ena bugagia
ola momainu homu eyu,
te eno nago homu wali pabo homu ebao.
Eno homugo te nago homu mobo bidigo
ena bugagia wiegi yai ilimainu homu elama,
tama ena te wiegi yai sunumiba pabo
dodolumainu ebo dao.
11 Genuai Bidi, nago ena ma sao,
te nago po dąụ walali tiwai gilama yao.
Nage doloba pai bidi mu da,
tama tiyu te nago nogi aiyaba pidali weyu,
te tigidali sęgę enaba pedalubode
te nago ena ma sao.
12 Nago ena tigidali sogo wei mu ebo dao,
tama te kolesaga ebo sia sogobeo.

* **143:2:** Rom 3:20; Gal 2:16

Tama nago te boi bidi dabe,
me te ena dolabo bidi dabe ela muao,
magi baso meni, ena te nago sę bidi bidibaso,
te tama tiao.

144

Te Devitgo asęani balia po me deli dao.

Te Godigo aga te tau selama, te boi bidi aiyaba elalubaso, te kingo usu da po wali

1 Eno te God nogi ugwaba sobao.
Agai ena bomo elama, tonalubo dao.
Agai enabolo te hwįbo kolesaga bugagia ola mobaso,
tama agai eno te hwįabo sisi elalumainu yalio.
2 Agai te ena godolo ebo God da, tama ena sesemane
bobegelalubo dao.
Tama aga te geme duala sabo pesage
elalu, te ena ma sali.
Eno konealubo homu agaba kęą pobaso,
tama agai ena bugagia bidimainu ebo dao.
Agai te Israel hani isąwai we bidi dabe aiyaba elaluama,
ena dologoba munama, bidibo dao.

3 Genuai Bidi, da we bidi te magi nai da weyu,
tama nago dade homu kone ebawe?
Da te olo bage tiwai, tialima magi baso
tama nago dade homu wei ebo dawe?*
4 Da te pedauwalide mobo
deli sogo naga te pedalubo tiwai ebao.
Da te pęwadage sogo naga bidibao,
te giligade noma pedelama,
tama te polo hagabo tiwai ebao.
5 Genuai Bidi, nago te dagalu
buga sąnama, tama dulao.
Te nago nogo te bulu du dabeba mubaso,
tama te hano genuai pedelaibao.
6 Te dagalu be sele pedalumainu elama,
tama te boi bidi dabe sela sąyu, tedela palao.
Awe, te nago ene baso, tama te augwali wi pomainu yao.
7 Nago nogo aiyaba munama,
tama nago ena te Israel hani isąwai
we bidi dabego bomode ma sao,
te bidigo nogo aiyaba munama,
tama gasa bidi ugwaba keka selama,
tama aga te moni wę gede mu bidali
tagalobo tiwai yalio.
8 Te bidi dabego te mu po me wasiąwai,
augwaligo te nogo guni sisu muyu, mu po da weyu,
tama tibo po dali wabo dao.

---

* **144:3:** Jop 7:17-18; Tib 8:4

9 God, megi da, eno te gesi balia po nageba waibao.
Te eno gita eliyu,
tama nageba balia waibao.
10 Nago te Israel hanigo king dabe te hwịbode tau siyu,
tama augwaligo te boi bidi dabe aiyaba elalubo dao.
Tama dwai boi bidigo ena
te moni hwągo elidali weyu,
nago naga sę bidi, ena Devit, ma sabo dao.
11 Te dwai sę mu ebo boi bidi dabego
nogode nago ena ma sao.
Tama ena te Israel hani isąwai dabego nogode ma sao.
Augwa te mu po me wasiąma,
tama augwa te nogo guni sisu muyu,
te mu po da weyu, te tibo po dali wabo dao.

12 Dago homugo te dago ogwa dabe
te gesi ogomani te augwali
te bomo yai ni dabe tiwai pedalumainu homu ebao.
Tama dago homugo te wegi dabe
te kingo te genuai be pos au ilibo
wiegi yai piksa noma tiwai pedalumainu homu ebao,
augwali sawi yai wegi dabe pedalumainao.
13 Dago homugo te gi dabede te nai
hauwa walomai homu elama,
tama te nai mubo be mu pągąmainu homu ebao.
Tama te sipsip dabego te wai dabe
umabo umabo mu ame nomainu homu ebo dao.
14 Tama te bulmakau dabego me
te wai dabe hauwa umabo ame nenama,
tama te wai dwai me pedalisiąma,
tama te me deli isiyu, me eyu egobeo.
Dago homugo te dena hanu tomode
bidibo bidi me deligo, ma we me deligo me,
te sęgę me dene te hanu tomode pedelamuo.

15 Te tiwai wiegi yai nai sabo
we bidi hani, augwa te wiegi yai pemene yao.
Awe, te we bidi dabego te Genuai Bidi augwa
God da homu elama bidibo we bidi dabe,
augwali me te wiegi yai pemene yao.

145

Te Devitgo asęani balia po me deli dao.

God nogi ugwa sabo balia po dao

1 God, me eno tuni bidi,
te eno nago genuai nogi po pusaibao.
Tama sesemane sogo bidada peyu,
eno nagebolo usu da po waibao.
2 Tigidali sogo eno nagebolo usu da po waibao.
Tama sesemane sogo bidada peyu,
eno nago nogi ugwaba saibao.

3 Genuai Bidigo genuai nogi elalubo,
tama dago agai nogi ugwaba mu sidu geao.
Agai ugwanu mu elaluyu,
tama dago agai genuai nogi tigidali koneainogo ebo
te usu me egobeo.
Magi baso meni, dago homu kolesaga te habuge dao.

4 Megi bidalubo we bidi hani
augwaligo te gasa nosali pedalubo hanibolo nago
ebo sę po pusuyu,
tama augwaligo nago nogi ugwaba saibao.
Tama augwaligo nago genuai sę yali po miaibao.
5 Te bidi dabe augwaligo nago bomo elalubo po weyu,
tama nage genuai tuni bidi mu da waibao.
Tama eno digi te eno nago dwagi
dwagi yai sę ebo da homu ebo dao.
6 Tama te we bidi augwaligo nago
bomo yai sę ebo po weyu,
te bidigo isiąbo sę naga dao,
tama eno nago genuai sę yali po pusaibao.
7 Te augwaligo nago wiegi yai kolesaga
hauwa ebo po pusuyu,
tama nago olo mu tau sabo kolesaga po olama,
wiegi yai homu pemene eyu, balia po waibao.

8 Genuai Bidigo da godolo mu eyu,
homu dene eyu, tama da olo tau sabo sę ebo dao.
Agai wado po polo wasiąma,
tama sesemane sogo agai da wei mu ebo dao.
9 Agai wiegi yai sę tigidali we bidi dali eyu,
tama agai nigali nai tigidali homu dene eyu,
dolo mu tau selama, mabo dao.

10 Genuai Bidi, nago nigali nai
tigidaligo nago nogi ugwaba saibao.
Tama nago we bidi
augwaligo nagebolo usu da po waibao.
11 Te augwaligo nago genuai nogi
te nago tonalubo bulu tigidalide elalubo po weyu,
tama nago genuai bomo elalubo po waibao.
12 Tama tibaso, tigidali we bidi
augwaligo nago genuai sę ebo konemainogo yaibao.
Tama nage bomo yai tuni bidi bidibo
te augwaligo konemainogo,
tama nago nogi genuai mu dao.
13 Tama nage te tuni bidi bidiyu,
tama tigidali we bidi sesemane sogo
nago tonaluyu, bidada peyu, bidada paibao.

Genuai Bidi Godigo agai aga we bidi dali dąų wali po
wali naga pabo dao.

Te agai me deli tagalobo menio.
Agai wiegi yai sę naga eyu, da tau siyu ebo dao.
14 Agai te tigidali sęgę elalubo we bidi,
me te gasa bidi dabego aiyaba elalubo we bidi,
augwali tigidali agai ugwaba siyu, tau sabo dao.
15 Tama te bidibo ula elalubo nai
tigidaligo agaba tonono ebo dao,
tama agai augwali nasi ebo sogo nai mabo dao.
16 Awe, agai augwali usu elama,
bugagia bidimainogo tigidali nai mabo dao.
17 Godigo doloba pai kolesaga naga wali peyu,
tama agai da olo mu tau sabo kolesaga mayu,
te agai tigidali ebo sęde tebo dao.
18 Tigidali we bidigo homu agaba mu
munama, i weyu da,
teda aga augwali pąde bidibo dao.
19 Te agade wi ebo we bidi, te augwali nai meni baso,
teda agai augwali nai mabo dao.
Tama agai augwali gela wabo odolama,
te augwali ma sabo dao.
20 Agai te aga godolo mu ebo we bidi
bugagia tonalubao.
Tiali goli, te dwai kolesaga ebo we bidi,
augwali dolaibao.

21 Te eno Genuai Bidigo nogi
sesemane sogo ugwaba saibao.
Tama tigidali nai agai nigali,
dagego aga wiegi yai olo bugagia
bidibo nogi sesemane bidada pabo
sogo ugwanu mu sao.

146

Te da tau sabo bidi God nogi dago ugwaba sinao

1 Te Genuai Bidigo nogi ugwaba sao.
Ena digi eno te aga nogi ugwaba sabo dao.
2 Te ena tǫde bidibo tigidali sogo,
te eno aga nogi ugwaba saibao.
Te eno ena Godigo nogi ugwaba sabo balia po odubadi,
te ena isiboba usu nigi paibao.

3 Te king dabego, me te tǫde bidi
dabego nage me dobola sogobeo.
Tama tiyu, nago homu te nosali isabo
bage augwaliba me muidalio.
4 Te augwali isibo sogo, augwali te begelama,
te tǫ ma pedalubao.
Tama te sogo augwaligo te yaibao po wali sę
tigidali te me egobeo.

5 Te bidi me deligo te Jekopgo Godiba
homu kęą pelama, te agai aga tau siyu,
te God dali kęą pelama,
te aga Genuai Bidi da homu eyu da,
teda aga pemene emainao.
6 Godigo te dagalu, me tǫ, me tamu ąi,
me te tigidali elalubo nai pedalumainu yali.
Tama sesemane sogo te Godigo
aga dąų walali po tigidali wali pabo dao.
7 Te boi bidi dabego dologode dwai mu bidibo
te we bidi dabe te Genuai Bidigo tau sabo dao.
Tama agai te nai sili bidalubo we bidi
dabe nai mabo dao.

Genuai Bidigo te kalabuside bidibo
bidi dabego kalabus silimainu ebo dao.
8 Tama agai te gedu widai bage
te ma tonono yabo usu ma elama,
tama te sęgęgo augwali aiyaba elalubo bidi dabe
te sęgę augwalide dagala sąyu ebo dao.
Genuai Bidigo te aga doloba pai
we bidi dabe wei mu ebo dao.
9 Agai te dago tǫde bidibo
te gasa bulu bidi dabe tau sabo dao.
Tama agai te wilawe we dabe tau siyu,
tama te tiana wai puluba me tau sabo dao.
Tiali goli, agai te dwai sę ebo bidi
dabego yainogo ebo sę dabe te augwali homu
kone tųą palobo dao.

10 Genuai Bidi te sesemane sogo king
bidada peyu, bidada paibao.
Te Saion we bidi dabe, dage Israel dabe, te duga God
te sesemane king bidada peyu, bidada paibao.

Te Genuai Bidigo nogi ugwanu sinao.

147

Augwaligo te Tigidali Bomo Elalubo God nogi ugwaba sai

1 Te Genuai Bidigo nogi ugwaba sao.
Te dago balia po weyu,
tama te dena God nogi ugwaba sabo
te wiegi yai dao.
Te agai nogi ugwaba sabo te wiegi yai
doloba pai kolesaga dao.
2 Genuai Bidigo te Jerusalem ma dodolama,
tama te boi bidi dabego sela pelama,
te kalabus igi pali we bidi dabe
te ma odasa asai dao.
3 Te dwai sęgęgo te augwali homu dolama,
te augwa dwai dene ebo we bidi dabe,

te agai usu ma ilibo dao.
Tama agai te augwaligo keni sịsịbo dao.

4 Agai augwaligo namba te họgo dạị ilama,
tama mu tama, agai te augwali
deli deligo nogi nodigi pabo dao.
5 Te dago Genuai Bidigo nogi me
te tigidali bomo elalubao.
Dago agai koneani kolesaga
te usu me siyu, dạị me iligobeo.
6 Agai te augwa digi augwa haliga
aiyaba tegaluama bidibo bidi dabego nogi
ugwaba saibao,
tiali goli, agai te dwai sẹ ebo we bidi dabe augwali
te bomonama mu agala sabo dao.

7 Puba hwi po weyu,
te Genuai Bidigo nogi ugwaba sabo
balia po dabe waiyạo.
Te dena Godiba te gita me musik wao.
8 Agai te dagalude pọ pedalumainu elama,
tama te tulubage tagala palama,
tama te bulu du dabede te nosa
pedalumainu ebo dao.
9 Agai te tigidali kibu hasa dabeba nai mobao,
tama te gesi tamadi dilibo ba tagadi
dabego i wabo sogo,
te agai augwaliba nai mabo dao.

10 Genuai Bidigo te bomai hos dabede,
me te bomai ami bidi dabe
te wiegi yai pemene me egobeo.
11 Menio, agai te wiegi yai pemene
te agade wi ebo we bidiba yaibao,
tama te agai da sesemane godolo ebo dao homu eyu,
agaba homu kẹạ pabo we bidi
dabede, te agai augwalide
dwagi yai homu ebo dao.

12 Te Jerusalem dabeo,
te Genuai Bidigo nogi ugwanu siạo.
Awe, dage Saion dabe, te duga God nogi ugwaba sao.
13 Agai te nago Jerusalem obo bagulali sunumi
te dạụ walama elalu,
tama te naga we bidi dabeba
te wiegi yai nai mayu ebo dao.
14 Te boi bidi dabe asidali weyu,
agai te dagego tọ me tonaluyu,
tama te gide wiegi yai wit mu holomainu elama,
tama dagego tulama, tama pạgạna pabo dao.

15 Te agai po me deli obaso da,
teda polo tama te po te tǫba dulubo dao.
16 Agai te talua ge tulubage hauwa
te aiyaba tagala palama,
tama te tǫ mesega sigulobo dao.
17 Agai te talua ge tulubage hauwa
te wę sane kemi tiwai tagala palama,
tama te mena bidi me deligo
te talua ge tulubagego
kedau te aiyaba me elaluainu ebaso,
usu me egobeo.
18 Tialima, nosali te agai po ma obaso,
tama te ais te wę ma pedalobo dao.
Agai te wali asomainu iliyu,
tama te aisde pedelai wę pabo dao.

19 Agai aga po te Jekopba mawai.
Awe, te po dabe me, bomai po me,
agai te Israel dabeba mawai dao.
20 Agai te tiwai sę te gasa hani dabeba
munu me isiąwai.
Augwaligo te aga bomo yai po dabe me konesiąwai.
Dago te Genuai Bidigo nogi ugwaba sinao.

148

Te tigidali dagalude me tǫde naigo te Godigo nogi ugwaba somainao
1 Te Genuai Bidigo nogi ugwaba sao.
Dage tigidali dagalude, ugwa badu
bidibo bage, te Genuai Bidigo nogi ugwaba sao.

2 Dage tigidali ensel,
te Genuai Bidigo nogi ugwaba siąo.
Dage tigidali dagalude ami dabe,
te agai nogi ugwaba siąo.
3 Giliga me polua, dage sigo me
te aga nogi ugwaba sao.
Tama te ula mu ebo hǫ tigidaligo
te agai nogi ugwaba sao.
4 Te ugwanu mu elalubo dagalu,
te agai nogi ugwanu sao.
Te dagalude ugwadu elalubo węgo,
te agai nogi ugwaba sao.

5 Te nai dabego te Genuai Bidigo nogi ugwaba sao,
magi baso meni, agai digi po obaso,
tama augwali pedelama bidibao.
6 Agai te po wali gilama tama augwa
te bidimainu yali pesagede mu
sesemane sogo bidibao,
tama te agai po munu me siligobeo.

7 Dage tǫde bidibo bage tigidali, dagego
Genuai Bidigo nogi ugwaba siąo.
Te moni dobo dwai sụgụ dabe,
me te tamu ąị aiya badu mu pagede bidibo nai dabe,
8 tama te pǫde elalubo be sele,
tama te talua ge tulubage me,
te pǫ dabe, te bomai waligo me,
te Genuai Bidigo po wali pabo bage,
dagego agai nogi ugwaba siąo.

9 Awe, dage genuai bulu du dabe,
me dwasianu bulu du dabe,
tama nai du walobo ni dabe me,
tama te buside ni dabe,
10 tama te bidi dabego tonalubo kibu hasa dabe, me
te bulu uni hasa dabe,
tama te hasamani dabe, me te ba dabe, te dagego
Genuai Bidigo nogi ugwaba sao.

11 Te king dabe, me tigidali hani bage,
tama te gavman dabe me,
tama te tigidali gasa tobolu bidi dabe me,
12 tama te gesi bidi, me gesi wegimani dabe,
tama te monu dabe, me te wai puluba dabe,
dage tigidaligo
te Genuai Bidigo nogi ugwaba sao.
13 Mu tama, tigidaligo
te Genuai Bidigo nogi ugwaba sao.
Te agaduba genuai nogigo deli te tigidali we bidigo
genuai nogi aiyaba mu elalubao.
Agai genuai nogi te ugwanu mu elalu,
te dagalu me tǫ aiyaba elaluai dao.
14 Agai te Israel dabe wei mu eyu,
tama aga we bidibolo bomo mabo dao,
tama tiyu, augwaligo
agai nogi ugwaba sabo dao.
Te Genuai Bidigo nogi ugwaba sao.

149

Te Genuai Bidiba wiegi yai pemene ebo balia po wao

1 Te Genuai Bidigo nogi ugwaba sao.
Te gesi balia Genuai Bidiba waiyąo.
Tama te we bidi dabego aga sesemane sogo wali peyu,
augwa te lotuba sisinibo sogo,
dago agai nogi ugwaba sao.

2 Dage Israel dabe, te Godigo dage nigalide
te dagego bugai haliga iyąo.
Awe, te Saion we bidi dabe,
te duga kingba wiegi yai pemene yao.

3 Dagego tęąbi weyu, aga nogi ugwaba sao.
Mu tama, te habidi dabe, me taborin,
me gita, te tama eliyu, te agai nogi ugwaba sao.
4 Magi baso meni, Genuai Bidigo aga
we bidi dabe wei eyu,
augwalide dwagi yai homu ebo dao.
Tama agai te augwa digi te augwa nogi
aiyaba elalubo bidi dabego nogi ugwaba siyu,
tama augwa te hwịbode ugwaba ela pabo dao.
5 Te Godigo we bidi dabe augwa te edelebaso,
te wiegi yai pemene emainao.
Tama augwa te nai tuainu sisinibo sogo,
augwa te wiegi yai pemene ebo tęąbi wagameo.

6 Augwa te i weyu, tama te Godiba pemene elama,
tama te poa pai bainat hwą mu tolalumainao.
7 Tama augwa te gasa hani dabe dali hwịnama,
tama augwaliba te dwai dene mu mayu,
te augwali aiyaba elalumainao.
8 Tama augwa te augwaligo king dabe,
me tobolu bidi dabe,
te augwa aingo nigali sen dabego
te kęnama, elalumainao.
9 Tama augwa te hani dabeba te Godigo
wali po tiwai gilama te dene mabo sę emainao.
Te Godigo we bidi dabego augwa te tiwai elama,
te augwa genuai nogi dali bomo dali si saibao.
Te Genuai Bidigo nogi ugwaba sao.

150

Godigo nogi ugwaba sao
1 Te Genuai Bidigo nogi ugwaba sinao.
Te Godigo nogi te aga tempel bede
ugwaba sao.
Dago te aga genuai bomo te dagalude elalubaso,
te aga nogi ugwaba mu sao.
2 Agai te genuai sę dabe yai.
Tama tibaso, dago aga nogi ugwaba sao.
Aga te mu polalu,
tama te genuai nogi ugwadu mu elalubao.
Dago aga nogi ugwaba sao.
3 Te biugel bu weyu, te aga nogi ugwaba sao.
Te gita dabe me, musik me eliyu,
tama te aga nogi ugwaba sao.
4 Te tamborin eliyu, te tęąbi weyu,
tama aga nogi ugwaba sao.
Te gita eliyu, tama te ona eliyu,
tama aga nogi ugwaba sao.
5 Te simbol eliyu,
tama te aga hwą ola peyu,

tama te Genuai Bidigo nogi ugwaba sao.
Te simbol bomonama weyu,
te hwą wabo genuai pedaliyu,
tama te hwą wabogo
Genuai Bidigo nogi ugwaba siąo.
6 Dage te bidibo ula elalubo tigidali nai,
dagego te Genuai Bidigo nogi ugwaba sao.
Te Genuai Bidigo nogi ugwaba sinao.